UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Acta Ecclesiae Mediolanensis

Decreta Provinciae Mediolanensis Svb B. Carolo Borromeo, Cardinale Archiepiscopo, Diuersis temporibus in sex Concilijs, totidemq[ue] voluminibus edita

Speciano, Cesare

Brixiae, 1603

urn:nbn:de:hbz:466:1-10553

Visual Library

Th. 4769.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

M
11
32

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Ex legato Celmi Principis Ferdin. Ep. Paderb. et Monaster. Ao 1683.

ACTA ECCLESIAE MEDIOLANENSIS

A B. CAROLO BORROMÆO

S. R. E. TIT. S. PRAXEDIS

presbitero Cardinali, Archiepiscopo, condita,

FEDERICI CARD. BORROMAEI

ARCHIEPISCOPI MEDIOLANI

IVSSV

Undique diligentius collecta, & edita.

Addita est in hac vltima editione ipsius B. CAROLI Cardinalis vita;

PER REVERENDISS. D. CAROLVM A BASILICA PETRI,

Nouariensem Episcopum, confecta.

BRIXIAE, Apud Societatem Brixiensem. M. DCIII.

SVPERIORVM PERMISSV.

Collegij Societ. Jesu Paderb.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ACTA
ECCLESIAE
MEDIOLANENSIS
A B. CAROLO BORROMEO
S. R. E. TIT. S. PRAXEDIS
presbytero Cardinali, Archiepiscopo, condita.
FEDERICI CARD. BORROMEI
ARCHIEPISCOPI MEDIOLANI
IVSSV
Undique diligentius collecta, & edita.

FEDERICO
CARD. BORROMAEO
S. MEDIOLAN. ECCLESIAE ARCHIEPISCOPO,
AC DOMINO PARENTIQVE OPTIMO.

Congregatio Oblatorum perpetuam felicitatem.

VM multa fuerunt in CAROLO *Borromæo Patruele tuo,* FEDERICE *Cardinalis Amplis. ad ecclesiasticam disciplinam in Mediolanen. Prouinciam vel inducendam, vel corrigendam præclara, atque admiranda; tum illud vnum præclarum nobis, atq; admirabile præ cæteris videri solet, quòd tot Prouincialibus Diœcesanisq; Concilijs celebratis, illi tamen noua semper rerum seges suppeteret, vnde alia rursus atque alia conderentur: eo siquidem ingenio erat, vt quocunq; animum intendisset, ibi & valere plurimum, & præstare alijs omnibus crederetur. Hoc licèt edita iam pridem Acta luculenter testentur, quibus vniuersa Cleri regendi, fidelisq; populi christianis moribus imbuendi scientia continetur; multò clarius tamen intelligi potest ex ijs, quæ nunquam*

ante hoc tempus vulgata, obsoletis quibusdam in schedulis vim omnem & rationem Episcopalis administrationis & muneris complectũtur. Hæc, cum verendum magnopere esset, nè veluti membra à suo corpore diuulsa tabescerent, ac perirent; dedimus operam, vt vndequaq; diligenter collecta, ad alteram hanc Actorum editionem, quam iamdiu moliti, aliquando tandem absoluimus, adiuncta prodirent. In quo eò etiam libentius laborauimus, quòd nobis non semel ostenderis, tibi gratissimum fore, si ea ab interitu quodammodo vindicata, ad communem hominum vtilitatem darẽtur in lucem. Præterquam quòd cum eadem non ab Italis modò, sed exterarum etiam nationum Episcopis, & Sacerdotibus vehementer expeti, atq; adeo efflagitari audiremus; ipsorum vota inani exspectatione eludere nihil esse aliud ducebamus, quàm salutaris disciplinæ progressiones, quæ longè lateq; patere debent, angustis finibus circunscribere, & christianam rempublicam plurimis maximisq; ad æternam fælicitatem comparandam præsidijs atq; adiumẽtis priuare. Quamquam enim hæc ad clerum Mediolanensis duntaxat prouinciæ instituendum sancita sint; ea tamen fuit eximij illius viri auctoritas, clarissimis semper actionibus, vitæq; incredibili sanctimonia

confir-

confirmata, vt quæ ab illo decreta essent, ea sibi quisq; sequenda atq. amplectenda meritò iudicaret. Quamobrem tot iustis hominum desiderijs satisfacere cum maximè cuperemus, non illud modò contendimus, vt quæ hactenus impressa erant, ea multo quàm antea emendatiora legerentur; sed quæ addita essent, etiam si minus polita & culta eruditis auribus visũiri sciremus, ea vt fideliter retinerentur, curauimus; nè vel præteritum quid, vel adiũctum, vel immutatum, aut suspicari quisquam posset, aut queri. Tibi verò cur dicare potissimùm voluerimus, ea sanè causa fuit, quòd, & in eodem dignitatis fastigio collocatus, eodẽ, quantum in te est, studio & voluntate eandem ecclesiam regis; & congregationem nostram, quam ille primus instituit, ita auges, & ornas, vt & nos ipsos, & quæ à nobis quoquo modo proficiscuntur, omnia iure tibi optimo debeamus. Accipe igitur Acta Mediolanensis Ecclesiæ, cuius ad clauum tu sedes; & nos, qui tibi animos, voluntatesq; nostras addiximus, quod facis, tuere, & ama.
Mediolani xiiij. Kal. Iunij. M. D. IC.

ACTORVM PARTES.

PARS PRIMA.

CONCILIVM Prouinciale Primum pag. 1
Concilium Prouinciale Secundum, 59
Concilium Prouinciale Tertium. 205
Concilium Prouinciale Quartum. 275
Concilium Prouinciale Quintum. 542
Concilium Prouinciale Sextum. 686

PARS SECVNDA.

SYnodus Diœcesana Prima. pag. 1
Synodus Diœcesana Secunda. 3
Synodus Diœcesana Tertia. 21
Synodus Diœcesana Quarta. 29
Synodus Diœcesana Quinta. 63
Synodus Diœcesana Sexta. 73
Synodus Diœcesana Septima. 77
Synodus Diœcesana Octaua. 81
Synodus Diœcesana Nona & Decima. 84
Synodus Diœcesana Vndecima. 85
EDictum de hæreticis denunciandis. 123
Literæ ad Parochos de ijs, qui ad loca hæreticorum proficiscuntur. 124
Edictum de Biblijs vulgaribus, & libris controuersiarum cum hæreticis non tenendis. 125
Decreta Librarijs, & Impressoribus seruanda. Ibid.
Edictum de obseruatione dierum festorum. 127
Edictum de baitludijs, & spectaculis diebus festis non agendis. 129

Decre-

Decretum de emptione, & venditione diebus festis vetita. 130
Edictum de laruatis vexationibus die festo non agendis. 131
Edictum de recta in Ecclesijs conuersatione. 132
Edictum de recto ad ecclesias accessu. 135
Edictum, & Decretum de Dominica prima Quadragesimæ. 137
Edictum de obseruantia Quadragesimæ. 138
Edictum de sacra ordinatione. 141
Indictio diei sacræ ordinationis. 145
Instructio pro Parocho ad fidem faciendam de natalibus, & ætate ordinandi. Ibid.
Edictum contra clericos habitum clericalem non induentes. 147
Edictum de horis Canonicis ad præscriptum Breuiarij noui Ambrosiani recitandis. 148
Edictum de ædibus, & habitatione ecclesiasticorum. 149
Edictum de residentia. 150
Edictum de visitatione. 151
Edictum pro executione legatorum ad pias causas. 153
Edictum pro denunciatione legatorum ad pias causas. 153
Decretum de aquis per ecclesiarum, clericorumq; agros ducendis. 154
Edictum contra concubinarios. 155
Decreta quædam certis anni temporibus promulganda. 157
Decreta generalia Visitatoris Apostolici. 165
INstructiones prædicationis verbi Dei. 177
Instructiones pro administratione omnium sacramentorum. 202
Instructiones ad funera ducenda. 288
Instructiones fabricæ, & supellectilis ecclesiasticæ. 295
Instructiones de nitore, & munditia ecclesiarum, altarium, sacrorum locorum, & supellectilis ecclesiasticæ. 347
Instructiones congregationum Diœcesanarum. 401
Instructiones fori Archiepiscopalis. 415
Instructiones Cancellarij, & Cancellariæ Archiepiscopalis. 455
Instructiones quædam vulgari sermone conscriptæ. 496. pertinentes ad concionatores. Ibid. ad Sacramentum confirmationis. 497. ad sanctissimæ Eucharistiæ administrationem. 498. ad sacerdotes pro Missæ ritu Ambrosiano celebratione. 511. 1. ad confessarios 556. ad ordinandos. 580. pro celebratione dierum festorum, officiorum, & funerum 583. ad processiones generales, & alias. 586. pro expositione orationis quadraginta horarum. 592. pro oratione sine intermissione, & benedictione ædium, ac Iubileo anni sancti 594. pro habenda notitia status cleri. Ibid. pro conficiendo statu animarũ. 596 ad Vicarios foraneos 599 ad congregationes foraneus. 609. ad res ecclesiæ materiales, & alia quædam. 612.

Insti-

INstitutiones familiæ Cardinalis S. Praxedis. 621
Institutiones oblatorum. 641
Institutiones, & regulæ sodalitatis, & scholarum doctrinæ Christianæ. 666
Institutiones, & regulæ sodalitatis sanctissimi Sacramenti. 735
Institutiones, & Regulæ Confraternitatum disciplinatorum. 740
Institutiones, & Regulæ sodalitatis Charitatis. 755
Institutiones, & Regulæ sodalitatis sanctæ Vrsulæ. 757
Institutiones, & regulæ mulierum oratorij. 754
Institutiones, & regulæ Monialium. 769
Institutiones Seminarij. 804
TAbula Archiepiscoporum Mediolani. 835
Tabula dierum festornm, & vigiliarum. 847
Tabella aliquot erratorum, & mulctarum clericalium. 849
Tabella horarum Canonicarum, vel pulsationis campanarum. 854
Tabella censuarum, & casuum reseruatorum. 855
Tabella disciplinæ synodalis. 864
Tabella processionis synodalis, & precum. 866
Tabula scrutinij Synodalis. 867
Tabella decretorum, edictorum, bullarum &c. promulgandorum. 870.
capita quædam ad regulares pertinentia. 871
LIteræ Pastorales de oratione communi seu vespertina, vnà cum instructionibus. 875
Literæ Pastorales de aduentu; 885
Literæ Pastorales de Septuagesima. 889
Literæ Pastorales de Dominica prima Quadragesimæ. 897
Literæ Pastorales, & instructiones anno Iubilei editæ. 899
Literæ Pastorales de septem basilicis stationalibus, deq; frequenti, & pio earum vsu. 920
Literæ Pastorales de indulgentijs certis ecclesijs stationalibus Mediolani concessis instar basilicarum vrbis Romæ. 931
Literæ Pastorales, instructiones, & alia tempore pestilentiæ edita. 936
Literę Pastorales de asperfione aquæ sanctæ, & benedictione ædiū. 950
Literæ Pastorales de barba radenda ad clerum. 993
Literæ Pastorales de visitatione populi, & pręparatione. 957
Literæ Pastorales de tribus solennibus processionibus voti publici causa. 965
Literæ pastorales de solenni mortuorum officio, pijsq; suffragijs pro defunctis tempore pestis. 967
Libellus de recta vitæ christianæ instituendæ ratione. 972
Literæ pastorales de obitu filij Regis Hispanniarum. 989
Literæ plenæ paternę obiurgationis, & cohortationis ad tollendas morum

morum corruptelas: de libro item memoriali. 994
Literæ pastorales de translatione sacræ imaginis B. M. Virginis apud vicum seronium. 997
Literæ pastorales de institutione Rosarij. 999
Literæ pastorales de solenni translatione sancti Simpliciani, & aliorum sanctorum. 100

PARS TERTIA.

Liber memorialis peste restincta. 1. post nu. 1012
Sermo in exequijs Sereniſsimæ Annæ Austriacæ Reginæ Hispaniarum. 74. p. 3.
Conciones habitæ ad Clerum in Synodo Vndecima Diœcesana. 83. p. 3
Formulæ variæ. 116. p. 3.

CAROLVS BORROMÆVS
MISERATIONE DIVINA
S. R. E. TIT. S. PRAXEDIS
PRESBYTER CARDINALIS
Archiepiscopus Mediolani.

Prouinciæ nostræ fidelibus salutem in Domino.

QVANTVM mihi onus imponeret Archiepiscopalis officij ratio, cogendi Prouincialem Synodum, quo die ex grauissimo iussu sancti Tridentini Concilij recognoui, maturè vt id munus exequi possem, vehementer elaboraui. Quod & nostræ testantur literæ, quibus prouinciæ Episcopos euocauimus; & sciunt graues atque ornati viri, qui nostris ea in re studijs & actionibus interfuerunt. Itaque cum primùm mihi licuit, Mediolanum veni, quò prouincialibus Episcopis conuocatis, cognitisq; ab eisdem ijs rebus, quæ in singulis Ciuitatibus, ac Diœcesibus correctionis, aut moderationis indigerent, in Synodo de ipsorum Episcoporum consilio, atque consensu ea statuimus ac decreuimus, quæ perturbatam Cleri, ac reliquorum vitæ, & officij disciplinam restituere, vacillantem confirmare, conseruatam propagare posse viderentur. Synodo dimissa, cùm à Pio IIII. Pontifice Maximo Romam reuocarer, ne in ipso quidem itinere mihi quidquam maiori curæ fuit, quàm vt ea decreta, prouinciæ, vt spero salutaria, primo quoque tempore promulgarem. Quam in cogitationem toto animo incumbentem, me & ipsius Pij Pontificis auunculi mei mox consecuta mors, & deinceps interregni, & Pontificiorum comitiorum occupatio, non iam à studio illa in lucem proferendi (quod, & si grauioribus curis maximè distinebar, tamen dimittere non poteram;) sed ab eorum editione retardauit. Sed benè, quòd quemadmodum Deum assiduè precatus sum, & vt ita fieret, pro mea parte contendi, breui ipsius Dei benignitate singulari, Pius V. Pontifex Max. est renunciatus: qui pro summa sua cura ac solicitudine religionis; salutisq; animarum,

marum, mihi & facile conceſſit, vt reuiſerem hoc tempore commiſſum fidei meæ gregem, & inflammatum ſtudium meum edendi has conſtitutiones Prouinciæ noſtræ fidelibus pia ſanè cohortatione magis etiam incendit; & vt ea ad illos etiam pertinerent, qui alioqui ipſis non tenerentur, literis ſuis Apoſtolicam interpoſuit auctoritatem. Damus igitur vobis, quæ ex præcepto Tridentini Concilij ad moderandos mores, corrigendos exceſſus in prouinciali Synodo decreta ſunt; eaq; non ſolùm præſentium malorum remedia eſſe confidimus, ſed cautionem quoque fore ſperamus reliqui temporis vitiorum, & incommodorum. Rogamus verò omnes, & per viſcera miſericordiæ Chriſti Domini obſecramus, vt has conſtitutiones, quanto maximo poteſtis amore, & pietate amplectamini, legatis, ſequamini, totos vos ad earum ſententiam rationemque accommodetis: immò verò, ſi quod noſtrum eſſe poteſt, habito, & vbi primùm facultas fuit, edito hoc prouinciali Concilio, meritum, id mihi, & pijs ipſis, ac prudentibus Patribus, quibus conſentientibus, & adiuuantibus hæc acta ſunt, præripite. tantò enim maior commendatio eſt eorum qui colunt, quàm qui tulerunt leges; quantò eſt obedientia officij præceptione præſtantior. Cæteris verò etiam hominibus, veſtra vel morum mutatione, vel innocentia, ac pietatis perſeuerantia prælucete; vt iſto exemplo ad virtutis, & officij cultum reliquæ etiam Prouinciæ incitentur. Nobis enim, vt in his decretis nihil propoſitum fuit, niſi Dei gloria, & veſtra ſalus; ſic nihil optatius eſſe poteſt, quàm vt ita decreta ſeruentur, vt pœnis, quæ delinquentibus propoſitæ ſunt, nullus locus relinquatur: magisq; in agendo veſtra religio, ac probitas, qua vnæ maxima voluptate noſter compenſabitur labor, quàm noſtra in decernendo diligentia commendetur. Valete in Domino.

EDICTVM
DE CONCILIO PROVINCIALI PRIMO.

CAROLVS BORROMAEVS S. R. E. TIT. S. PRAXEDIS Presbyter Cardinalis, ac S. D. N. Papæ, & Sedis Apostolicæ per vniuersam Italiam de latere Legatus, Dei & Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopus Mediolanensis.

CVM Pro nostri Archiepiscopalis Officij munere, & antiquorum, & in sacro Tridentino Concilio proximè editorum Canonum obseruatione, ad moderandos mores, corrigendos excessus, controuersias componẽdis, aliaque sacris Canonibus permissa, Prouinciale Concilium conuocare debeamus; vt primùm necessaria Sanctæ Rom. & vniuersalis Ecclesiæ negotia, quibus apud Sanctissimum D. N. occupati sumus per debitam obedientiam, intermittere licuit, Reuerẽdissimos Prouinciæ nostrę Episcopos ad proximas Idus Octobris per literas nominatim ad singulos scriptas, ad Synodum in nostra Mediolani Metropolitana Ecclesia euocauimus. Vt igitur alijs etiam omnibus, qui de iure, vel consuetudine interesse debent, nota fit huius Concilij celebratio, neve cuiquam ignorantiam rei excusare, aut se contemptum dicere liceat: Idcirco vniuersis, & singulis prædictis, & alijs, qui sua quomodolibet interesse putauerint, etiam exemptis, & nullius Diœcesis intra Prouinciæ nostræ limites existentibus, per hoc Edictum, quod in Cathedralis, & aliarum insignium, quæ in singulis Prouinciæ nostræ Diœcesibus etiam exemptarum, ac vicinorum nullius Diœcesis, si quæ sint, locorum, Ecclesiarum valuis affigi, & promulgari iussimus, Prouincialis Concilij futuram celebrationem significamus, & denunciamus, cum comminatione pœnarum à sacris Canonibus statuarum. In quorum fidem hoc Edictum confici, & per secretarium nostrum subscribi, & nostri Sigilli impressione muniri voluimus. Dat. Romæ die 25. Augusti, anno Domini 1565.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

DECRETA PROVINCIÆ MEDIOLANENSIS

SVB B. CAROLO BORROMEO,

CARDINALE ARCHIEPISCOPO,

Diuersis temporibus in sex Concilijs, totidemq; voluminibus edita.

A CAESARE SPECIANO EPISCOPO

CREMONENSI

Iuxta illius B. Cardinalis & Archiepiscopi mentem ad instar Decretalium.

GREGORII PAPAE NONI,

in vnum Codicem collecta.

Hic accesserunt nonnullæ Constitutiones diuersorum Sanctissimorum Pontificum Romanorum scitu maximè necessariæ, & præsertim illæ, de quibus in ijsdem Decretis fit mentio. Quarum index initium statim post titulorum indicem habetur.

RERVM OMNIVM QVAE IN HOC VOLVMINE CONtinentur locupletissimo Repertorio in fine adiecto.

PERMISSV SVPERIORVM.

BRIXIAE, Apud Societatem Brixiensem.

M. DC. III.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

DECRETA

PROVINCIÆ

MEDIOLANENSIS

S. D. CAROLO BORROMEO,

CARDINALE ARCHIEPISCOPO,

Diuersis temporibus in Ex. Concilijs, editaque volumini huic adiecta.

A CAESARE SPECIANO EPISCOPO

CREMONENSI

Nunc primùm B. Carolinis Actis illustrata.

GREGORII PAPAE XIII.

in vnum Codicem collecta.

CAESAR SPECIANVS

DEI ET SANCTAE SEDIS

APOSTOLICAE GRATIA

EPISCOPVS CREMONEN.

AC SANCTISS. D. N. D. CLEMENTIS,
diuina prouidentia Papæ Octaui,

Et dictæ Sedis apud Sereniſs. Principem Rodulphum II. in Imperatorem electum, cum facultate Legati de latere Nuncius;

CAPITVLO, ET CLERO CIVITATIS, ET DIOEC. noſtræ ſalutem, & perpetuam fælicitatem in eo qui eſt vera ſalus.

QVEMADMODVM ſine ſole, etiam ſi cætera ſydera extitiſſent, tenebræ perpetuę orbem vniuerſum obruiſſent; ita Prouincia noſtra Mediolanenſis his temporibus, quã uis multis ſacerdotibus, & dignitatis amplitudine, & vitę ſanctitate præſtantibus, abundaret, tamen ſine excellenti ac prope diuina Caroli Borromei viri clariſsimi, & Cardinalis Sanctiſsimi, quẽ tanquam Patrem ſemper colui, virtute, ad veram perfectamq́; antiquę eccleſiaſticę diſciplinæ cognitionem nunquam peruenisſet. Nam ſiue doctrinam ſpectemus, qua ducimur ad intelligendum ſiue mores, doctrinæ præceptis conformatos, quibus ad bene agendum impellimur, vtraq; re ille ſic excelluit, vt ſolus inter clariſsima prudentiæ, & pietatis lumina, lucere videretur. Nunc diuinum Antiſtitem, quia viuum amaui,

& colui ſanctiſsimè, mortui etiam memoriam pia obſeruantia mihi perpetuò proſequendam, propoſui Quæ ſanè me cauſa cõmouit, vt ſex eius Synodos Prouinciales, quas Mediolani diuerſis temporibus celebrauit, à me in commodiorem ordinem redactas, ad maiorem Dei gloriam veſtrumq; in virtutis & pietatis via progreſſum, promulgandas ſtatuerem: huc acceſsit etiam quædam officij mei ratio, quæ me, vt id facerem, non mediocriter incitauit. Nam cum nonnullis ex his Synodis, licèt nondum Epiſcopus interfuerim, & earum poſtea confirmationem à Pont. Max. Romæ impetrarim, id quoq; mihi præſtandum eſſe duxi, vt in illis, in hanc commodiorem formam redigendis, aliquid ſtudij & operæ ponerem, præſertim cum exploratum haberem Cardinalem ipſum, cuius intima, atque diuturna conſuetudine ſum vſus, huiuſmodi Conciliorum ſuorum methodum ſequi decreuiſſe, ſed morte interceptum quod decreuerat, exequi non potuiſſe. Nunc autem meam cogitationem, cum multæ publicæ variæq; occupationes, quibus, ex muneris impoſiti ratione, aſsiduè diſtringor, hactenus retardarint; nunc tandem aliquid temporis ſurripiendum curaui, ad Conſtitutiones horum ſex Conciliorum, ſex etiam libris compræhenſas, vno volumine, qua poſſem perſpicuitate, in publicum proponendas. In quo quidem hanc rationẽ ſecuti ſumus, vt quæ occurrerent in his Synodis, vel non neceſſaria, vel eadẽ ſæpius repetita, vel vti pro renata fieri ſolet, & poſtulat temporum conditio, à poſterioribus Synodis emendata, vel penitus emendata, ea omitteremus. Ordinem autem in diſponendo, qui vi-

debatur

debatur ad noſtrum inſtitutum accommodatiſsimus, quique à Gregorio Nono huius nominis Pontifice, in digerendis quinque Decretalium libris, ſeruatus eſt, pijs & ſtudioſis lectoribus penitus notus, tenuimus. Illud præterea ſpectauimus, vt hæ Conſtitutiones, ſaluberrimis Pontificum decretis, vnde bona earum pars hauſta eſt, congruenter & appoſitè reſponderent. Porrò nè quid pro inſtituta huius libri breuitate, cupidus & pios lector deſideraret, locum, vnde res certæ ſuſius tractatæ ab ipſis Concilijs peti poſſent, indicauimus. Reliquum eſt igitur, vt vos omnes, & in primis qui animarum curam ſuſcepiſtis, has tanti viri atque Antiſtitis Conſtitutiones ſemper apud vos habeatis, & quæ in illis, ſanctè Conſtituta ſunt, vita & factis, vti pios decet, perpetuò ſeruetis; ac omnibus vobis commiſsis ſeruanda ſæpè proponatis; vt cum ex hac ad Cœſarem legatione, ad meam Eccleſiam rediero, quod breui, Deo dante, futurum ſpero, inueniam vos ex aſsidua & accurata huius libri lectione, ad chriſtianæ vitæ perfectionem, ſtudio flagranti contendentes. Perfectionis autem Chriſtianæ, vti ſcitis, ſumma lex, eſt Charitas; Charitatis verò rex, eſt Diuinitas; Diuinitatis porrò Regnum eſt Aeternitas. Charitas nos benè agere iubet, Diuinitas rectè agentes iuuabit, ac trahet, Aeternitas autem recipiet, & retinebit attractos; In quam æternitatem noſter Borromeus in Cœlo, vt ſperamus, iam beatus, nos etiam omnes ſuis ad Deum aſsiduis precibus per trahere contendit. Valete, & me vobis omnibus fœlicia quæq; precantem, veſtris orationibus adiuuate.

INDEX TITVLORVM.

A

Adulterijs, ſtupris, & lenocinijs. fol. 415
Aetate, & qualitate, ordinandorum, & ſeminario clericorum. 7
Appellationibus. 112

B

Baptiſmo, & eius effectu. 264

C

Capellis Monachorum. 319
Celebratione Miſſarum, & diuinorum officiorum. 335
Cenſibus, procuratoribus, & exactoribus. 230
Cingaris. 414
Clericis peregrinis. 119
Clerico ægrotante. 60
Clericis non reſidentibus in eccleſia, vel præbenda. 143
Cohabitatione clericorũ, & mulierum. 140
Comentarienſi, & cuſtodia reorum, & carcere. 424
Cõſanguinitate, & affinitate. 369
Conceſsione præbendę vel eccleſiæ non vacantis. 157
Conſecratione eccleſiæ, vel altaris. 233
Conſtitutionibus. 4
Conſuetudine. 6
Cuſtodia Euchariſtiæ, chriſmatis, & aliorum ſacramentorum. 271

D

Decimis, & oblationibus. fol. 207

E

Eccleſijs ædificandis, vel reparandis. 302

F

Feriis. 98
Fide inſtrumentorum. 108
Foro competenti. 94
Frigidis, & maleficiatis. 369

H

Haereticis. 403
His quæ fiunt à maiori parte capituli. 160
His quæ fiunt à Prælato ſine conſenſu capituli. 159

I

Immunitate eccleſiarum. 310
Inſtitutionibus. 157
Iudicijs, Iudicib°, & Notarijs. 87
Iudæis. 397
Iureiurando. 95
Iuramento calumniæ. 98
Iure patronatus. 228
Iure fiſci. 426

L

Locato, & conducto. 166

M

Magiſtris. 399
Maioritate, & obediẽtia. 84
Maledicis, & blaſphemis. 421
Monialibus. 320
Mulieribus conuertitis. 356

N

Ne clerici, vel monachi. 319
Nè ſede vacante aliquid innouetur. 159

O

Obſeruatione ieiuniorum. 296
Officio Acolithi. 49

Officio

Officio Archipresbyteri, vel plebani. 6
Officio bibliothecarij, & bibliotheca. 83
Officio cauponum. 389
Officio custodis. 44
Officio delegati. 60
Officio examinatorum. 13
Officio exorcistæ. 47
Officio iudicis. 9
Officio lectoris. 47
Officio magistri chori, & cæremoniarium. 57
Officio mansionariorum, seu capellanorum. 50
Officio militis. 390
Officio ordinarij. 61
Officio organistæ. 7
Officio ostiarij. 46
Officio parochi. 189
Officio patrisfamilias. 370
Officio prædicatoris. 113
Officio præfecti in choro. 58
Officio punctatoris. 51
Officio sacristæ. 42
Officio thesaurarij. 50
Officio vicarij, & præfectorũ. 20
Oratione quadraginta horarum. fol. 315
Oratione vespertina. 385

P

PArochis. 185
Peculio clericorum. 169
Præbendis, & dignitatibus, & his qui eas obtinent. 151
Postulando. 98
Pœnis. 423
Pœnitẽtijs, & remissionibus. 427
Processionibus, & litanijs. 374
Procuratoribus. 95
Purificatione post partum. 301

R

REbus Ecclesiæ non alienandis. 161
Regularibus. 213
Religiosis domibus, & earum administratione. 214
Reliquijs, & veneratione Sanctorum. 287
Rerum permutatione. 169

S

SAcra vnctione. 279
Secundis nuptijs. 367
Sententia excõmunicationis. 445
Sepulturis. 173
Symonia. 392
Sortilegijs. 320
Sponsalibus, & Matrimonijs. 358
Summa Trinitate, & fide catholica. 1

T

TEmporibus ordinationũ. 23
Testamentis, & vltimis voluntatibus 109
Testibus. 106
Torneamentis. 414

V

VIta, & honestate clericorum. fol. 125
Voto, & voti redemptione. 367
Vsuris. 416

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

INDEX CONSTITVTIONVM APOSTOLICARVM de quibus fit mentio in præsenti operæ.

De professione fidei facienda Pij IIII. de hac fit mentio, fol. 1. est annotat post fol. 448. fol. 1

De non ordinandis regularibus ad sac. ordi. nisi facta fide de professione. Pij V. 8. 4

De blasphemijs Iudæorum, & alijs eorum flagitijs puniendis per Inquisitorem. Gregorij XIII. 93. 6

De taxis Iudicum, & Notariorum. Gregorij XIII. 93. 8

De Canonicis possidetibus ecclesias parochiales, quòd in eis resideant, & quid seruandum circa distributiones quotidianas. Pij V. 147. 192. 12

Qualiter incedere debeant parochi sæculares & regulares, & Confraternitates quãdo simul eãt in exequijs & processionib. Greg. XIII. 174. 13

De electione parochorum, & illius forma. Pij V. 185. 15

De visitatione ecclesiarũ Equitum Hierosolymitanorum. Pij V. 232. 17

Contra non recitantes officium. Pij V. fol. 244. 19

De Indulgentijs concessis recitantibus officiũ B. Virg. Mariæ. Pij V. 244. 19

De reliquijs non transferendis vel tradendis. Gregorij XIII. 295. 23

De erectione Vicariarum perpetuarũ. Pij V. 309. 23

De immunitate Ecclesiastica circa personas, & res. Martini V. Leonis X. & Gregorij XIII. 313. 25. 27

Contra ambulantes in ecclesijs, tempore diuinorum officiorum, & alia in eis facientes. Pij V. 314. 36

De præfectis Monasteriorũ Monialium quod sint ad tẽpus. Greg. XIII. 321. 39

De obstruendo ostio quod trãsit de interiori Ecclesia Monialium ad exteriorem, & eleemosinis præstandis. Gregorij XIII. 332. 41

Ne Moniales possint egredi septa Monasterij. Pij V. 332. 45

Contra ingredientes sine licentia Monasteria Monialium, vel sine necessitate, & contra hos admittentes. Gregorij XIII. 333. 47

Nè Mulieres Illustres possint ingredi Monasteria. Pij V. 340. 48

Quando Prælatus possit ingredi Monasteria Monialium. Greg. XIII. 356. 49

De Indulgentijs concessis interuenientibus processionibus sub vexillo, oratioui quadraginta horarum, & Vespertinæ. Gregorij XIII. 380. 385. & 388. 50. 51

De simonia & confiden. Pij V. 393. 52

Reuocatio priuileg. & consuet. prẽstandi vel recipiendi dulciaria. 396. 56

De Iudæis, & infidelibus conuersis, neophitisve. Pij V. 398. 58

Contra lædentes S. Officium, eiusve Ministros, & testes. Pij V. 405. 59

De libris prohibitis, & eorum indice. Pij Quarti. 405. 61

Contra blasphemantes, concubinarios, simoniacos, sodomitas, & alios flagitiosos. Pij V. 415. 36. 63

Contra Astrologos. Sixti V. 421. 64

De sodalitate nominis Dei & eius indulgentijs. Pij V. 423. 68

Quid seruandum à Medicis in visitatione infirmorum. Pij V. 429. 69

De Regularibus examinandis pro audiendis confessionibus. Pij Quinti, & Gregorij XIII. 429. 72

De fœminis intrantibus domos Regularium. Pij V. Greg. XIII. 447. 75.

De forma formandi processus super nouo Episcopo aliove Prælato ad Regimen Ecclesiarum præfecto. Gregorij XIII. 76

Prohibitio super largitione munerum Regularibus indicta à Clem. VIII. 84

Bulla Cœnæ 1584. Gregorii. XIII. 30

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

DE SVMMA TRINITATE, ET FIDE CATHOLICA.

Liber Primus. Tit. Primus.

Cap. Primum.

PRIMA, & maxima Pastorum cura versari debet in ijs, quæ ad fidem catholicam, quam Sancta Romana Ecclesia colit, & docet, & sine qua impossibile est placere Deo integrè, inuiolatéq; conseruandam pertinent: ideo nos hinc potissimùm exordiendum esse duximus, vt, quæ ex eodem spiritu est fides, eandem vna oris confessione profiteamur. Heb. 11. inter initia.

Quicunque beneficiatus in prima synodo professionem fidei emittat. Cap. II.

SAcri igitur Tridentini Concilij, & constitutionis Pij Quarti auctoritate innixi mandamus, vt omnes ij, qui beneficia Ecclasiastica obtinent, vel in posterum obtinebunt, & qui in Synodum Diœcesanam conuenire debent, in ea synodo, quę primo quoq; tempore celebrabitur, si prius eam nõ emiserint, professionẽ fidei emittant ex formula ab eodẽ Pio Quarto prescripta. Sess. 24. c. 12. de reforma. Bulla Idibus Nouembris 1564. inter eius constitutiones in Bullario nu. 114. fo. 832.

Canonici, & alij qui professionem fidei emittant. Parochi item Episcopo ludimagistros deferant. Cap. III.

EPiscopus Constitutionem eiusdem Pij Quarti de professione fidei faciendа ab ijs, qui de beneficijs curatis, & Canonicatibus prouisi sunt, & à docentibus literas ab omnibus inuiolatè seruandam curet: præsertim verò ab ijs, qui cuiuscunque status, conditionis, & dignitatis sint, quouis modo, vel nomine, publicè, aut priuatim domi suę, vel alienæ, etiam si pedagogi sint, pueros, adolescentes, aliosve cuiusuis sexus, & ætatis, quascunque artes literarias, vel aliàs liberales, etiamsi ipsa prima Grammaticæ rudimenta, legendo, interpretando, vel repetendo, uel alia quauis ratione, etiam si gratis doceant; quorum etiam omnium mores, antequam ad docendum accedant probare debet; alioquin de ijs pœnas in eadem constitutione propositas sumat.

Qui verò huic decreto non obtemperauerit seuerè puniatur. Vt autem id facilius, ac melius effici possit; studiosè inquirant Parochi quinam in suis Parochijs, eo docendi munere fungantur; & eorum nomina ad Episcopum ad mensem, à die quo id cognouerint numerandum deferant.

Deferant etiam suspectos de hæresi, & populum moneant. Cap. IIII.

PArochi diligenter animaduertant an in suis Parochijs vllus sit, quod ad fidem attinet, prauis opinionibus imbutus, vel eo nomine suspectus, eumque ad Episcopum, vel Inquisitorem deferant. Moneant præterea populum, debere omnes, si quos nouerint aliquid fecisse, vel dixisse, quamobrem de huiusmodi peccato in probabilem suspicionem venerint, statim deferre.

Aduenientes à finibus hæreticorum obseruent, & deferant. Cap. V.

OBseruent etiam eos, qui ex finibus hæreticorum, vel hæresis nomine suspectorum veniunt; singulorumq; dicta, & facta odorentur; ac de eorũ vitæ consuetudine, & ratione cognoscant. Et si qua de ijs suspicio fuerit, Episcopum, vel Inquisitorem admoneant.

Moneant nè quis ad hæreticos quauis ex causa commoretur. Cap. VI.

MOneant Parochi suæ Parochiæ homines nè percipiendæ etiam linguæ causa, aut mercaturæ, aliove nomine in hæreticorum locis instituãtur, aut commorentur.

Index librorum vetitorum passim seruetur. Cap. VII.

EPiscopi regulas indicis de libris vetitis, ab ijs, qui illi negotio à Sancta Sede Apostolica præfecti sunt, & erunt in futurum ex auctoritate Sanctissimi D.N. editas, ab omnibus librorum Impressoribus, ac Bibliopolis cæteriscq; omnibus Laicis, & Ecclesiasticis personis seruari iubeant.

Notarius in Episcopali Archiuio eorum, qui professionem fidei emiserint nomina descripta asseruet. Cap. VIII.

IN aliquem certum librum, qui in Episcopali Archiuio asseruetur, eos omnes, ac singulos Cancellarius Episcopalis ordine referat, tum qui professionem fidei emiserunt, tum etiam qui in posterum præstabunt in singulis synodis deinceps sequentibus.

Vita, & mores inquirantur eorum, qui ad professionem fidei tenentur, ad quam etiam professores artium liberalium tenentur. Cap. IX.

Vide infra de Magistr. c.3.4.et5

QVod ex Pij Quarti Pont. Max. sanctione supra de ijs, qui fidei professionem facere debent, deq; illorum ipsorum vita, & moribus ante inquirendis, & probandis decretum est; id Episcopus omnino efficiat, vt præstetur;

tum compellat præterea ad idem omnes, ac singulos, sicut etiam à Sancta sede Apostolica declaratum est, quicunque arithmeticam, & musicam, vel artes cuiusuis generis liberales profitentur.

Formula verò, ad cuius præscriptam fidei professionem præstari oportet, illa sanctione Pij Quarti, in fine huius libri describetur.

Concionatores, confessarijque nisi prius emissa fidei professione, munus suum ne obeant. Cap. X.

NEmini, etiam regulari, ne in sui quidem ordinis Ecclesia concionari permittat Episcopus, antequam sibi, aut suo Vicario, ille quicunque concionaturus est, fidei professionem, ad sanctionis quam Pius Quartus edidit, præscriptam formam præstiterit. Vbi verò semel præstiterit, non opus erit iterum ob eam causam eidem Episcopo præstare, sed satis sit professionis, ei semel illo nomine præstitæ, testimonium scriptum, atque obsignatum afferre, & exhibere.

Id omne de confessarijs sacerdotibus sancimus, & decernimus.

Idem circa Medicos Physicos, & Chirurgos seruetur. Cap. X I.

HOc ipsum de Medicis, & Chirurgis item cautum sit, qui nisi trium mensium spatio apud Episcopum, aut eius Vicarium, ex illius pontificię formulæ præscripta ratione fidem profiteantur, medendi artem ab eodē Episcopo interdicantur, quoad eam professionem præstiterint.

At verò in posterum quisquam Medicus, vel Physicus, vel Chirurgus medicinam exercere ne aggrediatur, nisi prælita primùm vt supra fidei professione.

Idem circa Aduocatos, & Procuratores Sanctæ Inquisitionis. Cap. X I I.

ADuocati præterea, & Procuratores, in causis sanctæ Inquisitionis suscipiendis, agendisve nullum ante aditum, locumve habeant, quàm fidei professionem Episcopo præstiterint.

Curati, & alij fructus non percipiant, si fidei professionem non emiserint. X I I I.

QVi Ecclesiam parochialem, aliudve beneficium, curam animarum habens, aut Canonicatum, aut dignitatem in Ecclesia Cathedrali, quouismodo obtinuit, nisi is tempore, & loco sanctione Tridentina præstituto, fidei professionem præstiterit; ne ei Episcopus beneficij Ecclesiastici fructus, quos ex eodem Tridentino decreto suos non fecit, aliquo pacto remittat, neq; ab eodem exigi patiatur; sed si quos exegerit, illum restituere cogat.

Sess. 24. cap. 12. de reform.

DE CONSTITVTIONIBVS.

Edicta, & alia episcopalia promulganda. Cap. I.

QVOD de Pontificiarum constitutionum promulgationis modo, & loco, vel in hoc, vel in Conciliis Prouincialibus, ac nostris decretis præscriptum est; id non solùm in Pontificijs constitutionibus, sed etiam in edictis Episcopalibus, aliisvè scriptis, quę promulgari contigerit, locum habeat, planeq; seruetur.

Qualiter item legenda, & explicanda. Cap. II.

QVò autem studiosius tradantur, & inculcentur, quęcunque illis uel Constitutionibus, vel edictis, scriptisve continetur; Episcopus, si ita expedire censuerit, illas ipsas tum constitutiones, tum edicta, vel scripta eiusmodi in Cathedrali Ecclesia saltem populo frequenti, de scripto primùm ita legi curet, vt ne verbum quidem, nedum pars vlla omittatur; in alijs deinde Ecclesijs, ac locis, vbi euulgandas censuerit, illæ per capita summatim, vulgariq; sermone prout ille maluerit, explicentur.

Certi dies deligentur quibus prædicta promulgentur. Cap. III.

CErtos, statosq; dies singulis mensibus, Calendarij instar notatos, quibus vel Pontificias sanctiones, vel Tridentina decreta, vel prouinciales, diœcesanasq; constitutiones, aut pastorales literas, populo euulgari, de scriptoq; pronunciari iussum est, Episcopus Parochis præstituat, vel ordine omnia pro temporum ratione, diligenter promulgata, sæpiusq; suis certis diebus repetita, accuratius in executionis vsum inducantur, ac retineantur.

Concionatores, & parochi populos ad obseruationem constitutionum instruant, & procurent. Cap. IIII.

CVm vel sanctiones pontificias, vel decreta conciliaria, vel literas, constitutionesq; Episcopales, vel aliquid eiusdem generis promulgari, aut populo enunciari, de scriptoq; legi iussum est, vt vberiorem fructum ferant, ac studiosius, vel executionis vsum illæ introducantur; Episcopus, concionatores qui in Vrbe sunt; parochi verò diœcesani, si quos in suæ parochialis Ecclesiæ finibus habent, eos diligenter hoc prœmonere studeant, vt, quod fidelibus enunciandum est, idem illi inter concionandum cohortationibus adiuuent.

Hoc vero cohortandi munus, ipsi etiam parochi studiosè semper præstient.

Asse-

Asseruetur in archiuio liber priuilegiorum,& diplomatum. Cap. V.

Liber fiat, in quo singula diplomata, siue Summorum Pontificum, siue Imperatorum, siue Regum, Principumve sint, quæ ad Ecclesię illius priuilegia, iura, aliave id generis quouis modo pertinent, rectè, atque ordine describantur.

Qui liber in armario, certo archiuij loco, diligenter asseruetur.

Duobus mensibus elapsis à die promulgationis constitutiones ligent. Cap. VI.

VT nemini eorum, quæ in hoc libro constitutionum à nobis decreta sunt, ignorantiam excusare liceat; edicimus, vt ea, quo primum die de illis edictum promulgationis Ecclesię Cathedralis valuis propositum erit, ad duos menses omnes se, & his decretis, & si contra fecerint, pœnis, quæ eis continentur teneri intelligant. Ab eo etiam affixionis die eorum decretorum temporis initium sumendum decernimus, quibus aliquid intra certum tempus præstari iubemus.

Certum tempus, quo decreta legantur ab Episcopo statuatur. Cap. VII.

EPiscopus igitur prętер alia, quæ hoc de genere aliàs decreta sunt, & Canonicis, & Parochis, & reliquis clericis certum tempus statuat, quo omnia, quęcunque ijs nostris decretis, de ijs constituta sunt, illis legantur; ita vt quę decretorum partes ad canonicalem disciplinam pertinent Canonici; & quæ causa sua constitutiones latæ sunt, Parochi, & Clerici itidem, & ij omnes, quę ad vniuersum clerum spectant, illas lectione repetita animo comprehendentes prescriptas, munerum suorum partes, singuli studiosius exequantur. Si quis autem eorum aliquando, Episcopi iussu interrogatus, illas per negligentiam, aliamve culpam ignorarit, pro eius culpæ, & personę ratione illum Episcopus corripiat, aut aliàs prætereа cum eodem agat. In seminario quoque itidem seruetur; vt earum vel institutis, vel pręceptis, clerici informentur.

Decreta per parochos laicis vulgariter aperiantur. Cap. VIII.

QVæ verò decretorum partes ad laicos attinent, illas summatim vulgari sermone expressas, & certis anni temporibus distributas pro vt vsu venerit à parochis denunciari iubeat, quò sępius inculcata, seruentur diligentius.

Constitutiones vbi asseruandæ. Cap. IX.

CAthedralis, & singulæ collegiatæ, & parochiales Ecclesię huius diœcesis has nostras constitutiones certo aliquo loco collocatas perpetuò asseruent.

DE CONSVETVDINE.

Vbi ius optandi extat qualiter fructus inter optantes diuidantur.

QVIBVS in Ecclesiis optionis ius est, vbi dimidia pars fructuum præbendæ in illius vacatione, vel sacristiæ, vel fabricæ Ecclesiæ soluitur, ea pars pro ratione præbendæ, quæ primò vacauit, soluatur.

Idq; ab omnibus præstetur, qui ordine deinceps singuli occasione illius vacationis, vel ad eam ipsam obtinendam optionis iure vsi sunt, vel ad alias consequendas, quæ occasione optionum successiuè vacarunt, ita vt vnusquisque soluat pro rata tantùm accessionis redditum, sibi illo ipso optionis iure factæ. Hæc porrò solutio, vbi quisq; primi anni fructus ex præbenda, quam sibi iam optauit, perceperit, statim ab eo præstetur. Reliqua item, quæ de parte fructuum dimidia persoluenda olim decretis nostris constituta sunt, ad eorum præscriptum seruentur.

DE OFFICIO ARCHIDIACONI.

Celebranti Episcopo Archidiaconus deseruiat.

Cap. 2. de off. Arch.

ARCHIDIACONVS etiamsi sit sacerdos, vel præbendam etiam sacerdotalem, præter Archidiaconatum, obtinet, missæ sacrum solenniter Episcopo celebrante, sui quod est muneris, Euangelium canat.

DE OFFICIO ARCHIPRESBYTERI vel Plebani.

Oleum, seu Chrysma sacrum, quibus in libro describendis consignandum, & qualiter ægris deferendum sit.

VI in Ecclesia Cathedrali id muneris datum est, vt oleum, aut Chrysma sacrum Plebanis, aliisue distribuat, is in librum, eo nomine confectum, illarum Ecclesiarum nomina referat, quibus dederit. Pari ratione Præpositi, Plebanive libro notent eas Ecclesias parochiales, quibus singulis annis sacra olea distribuerint. Ij verò omnes ne illa aliis deferenda dent, nisi iis, qui sacris ordinibus initiati sunt. Hoc ipsum etiam seruetur cum Parochus ad sacrum oleum ægris ministrandum accedit, vt ipse scilicet, non laicus homo, illud in itinere deferat.

DE

DE OFFICIO ORGANISTAE.

Adueniente Episcopo, vel aliàs quando à modulatione organi non est desistendum.

ORGANISTA *Dominicis, Festisq; diebus, Episcopum ad diuina officia aduentantem, vbi primùm pro basilicæ foribus est, decora, grauiq; organi modulatione excipiat: neque sonare desistat, quousque ad altare genibusflexis orauerit, locoq; suo sederit.*

Idem præstet, cum peractis de more officijs inde discesserit.

Idem dum ille Missæ sacrificium, aut Vesperarum officium solenniter celebraturus, aliove Pontificali munere perfunctus, vestes sacras induit, nec quicquam canendum à choro est.

Hoc verò omne agat semper, cum in diuinis officijs, ad quę Episcopus conuenit organa pulsanda sunt.

DE AETATE ET QVALITATE ordinandorum, & seminario Clericorum.

ACCVRATE *complexa est Tridentina Synodus omnem diligentiæ rationem, quam in conferendis ordinibus adhibere debeant Episcopi, Vt Ecclesiæ idoneos Sacerdotes, & alios ministros habeant.* Sess. 23.

Pro conferendis ordinibus nihil percipiatur. Cap. I.

QVOD *à Tridentina Synodo sancitum est, ne in conferendis ordinibus Episcopus, & ministri eius, quidquam etiam sponte, quauis de causa datum accipiant; id & ipse inuiolatè seruet, & à suis cubicularijs cæterisq; familiaribus seruandum curet.* Sess. 21. cap. 1.

Archidiaconus in quo initiati, & ordinati describantur habeat. Cap. II.

ARchidiaconus *noster Cathedralis Ecclesię habeat intra sex menses librum, in quo diligenter describat Clericorum omnium sęcularium nomina; & quo quisq; ordinis gradu sit, ac deinceps reliquorum, tam sęcularium, quàm regularium, qui Clericatum, vel aliquem ex minoribus, maioribusve sacris ordinibus assumpserit, locum etiam, & tempus.*

Item etiam eorum, qui ab alieno Episcopo erunt initiati, & promoti liberque is quotannis Episcopo consignabitur. Cap. III.

QVicunque *verò post hac à nobis, vel nostro permissu ab alio Episcopo etiam extra Diœcesim in clericalem militiam adscriptus fuerit, vel*

altiorem ordinis gradum ascenderit, ad mensem ex eo die, quo ordinem susceperit, nomen suum in Clericorum librum referendum curet.

Eum autem librum idem Archidiaconus diligenter custodiat; in quem quidquid singulis annis retulerit, id Episcopo describendum dabit, vt eius libri exemplum, etiam in Episcopalibus ædibus asseruetur.

Professio Religionis extet regularium, & iurent, aliter non promoueantur. Cap. IIII.

Bulla edita pri. idus Octo. 1568. In Bullar. inter constitutiones istius Summi Pont. num. 74. fol. 1034

VT quod Pius Quintus in explicatione decreti Tridentini, quod est sessione Vigesimaprima, cap. 2. Constituit executionem habeat, Episcopus ne clericum vllum regularem, exceptis tamen clericis Societatis Iesu, neque secularem, qui regularium more in communi vitæ disciplina sit; beneficium q; Ecclesiasticum non habeat, ordinibus sacris adscribat, nisi à superiore fidem ille attulerit, se religionis, cui adscriptus est, professionem confeciſſe, iuratus q; affirmet, scripto manu sua subsignato, coram Episcopo se id sponte feciſſe, aut ratum habuiſſe, illud autem scriptum in Archiuio asseruandum Episcopus curet.

Ordinandi Ecclesiæ ascribuntur, & functionum fidem afferant. Cap. V.

QVicunque aliquem Ecclesiasticum ordinem suscipit, is vt Tridentino Concilio iussum est, certæ Ecclesiæ adscribatur, in qua functiones, quas ei Episcopus præscripserit, obeat; nec verò alius eidem ordo ante conferatur, quàm ipsi Episcopo fidem, testimonium q; ille attulerit, se in Ecclesia, cui adscriptus est præstitiſſe præscriptas sibi functiones.

Si verò aliqua de causa eodem tempore, & sacrorum Canonum permissu, plures ordines minores clerico Episcopus contulerit; eidem præscribat arbitratu suo functiones, ad vnum quemq; minorem ordinem, quem ille susceperit, pertinentes.

Episcopus qualiter Seminarium visitare, & eidem prouidere debeat. Cap. VI.

EPiscopus ipse tertio quoque mense saltem, nisi iusta causa impeditus sit Seminarium visitet, in eo q; Visitationis munere, adhibitis etiam, si modò ei videbitur, alijs doctis, & pijs viris, tum de magistrorum diligentia, tum de progressibus, quos & in vitæ disciplina, & in literarum studijs Seminarij Clerus habuerit, accuratè inquirat.

Idem certas Seminarij Clericis constitutiones præscribat, quas frequenti eorum conuentu in singulos menses legi curet; quò sæpius repetitæ, illorum q; mentibus impressæ, seruentur diligentius.

Administratio beneficiorum minoris ab Episcopo commitatur, & inuentarium fiat. Cap. VII.

VT prædiorum Ecclesiasticorum conseruationi consulatur, ac simul occupationibus, vsurpationibus, aliisq; fraudibus occurratur, nè clericus

qui-

quispiam minori ætate, beneficium Ecclesiasticum obtinens, cuiquam etiam quocunque sanguinis, cognationisue vinculo, vel arctissimo sibi coniuncto, illius beneficij bonorum administrationem, procurationemve, nisi Episcopi concessu, literis exarato committat.

Idem præterea Clericus, minor natu, beneficij quod obtinuerit, prædiorum, bonorumve omnium inuentarium ex formula prescripta, aliquo viro adhibito, conficiat, quæ Episcopus ei constituerit. Alioquin pœnam luat eiusdem Episcopi arbitratu irrogandam.

Requisitum ordinem non suscipiens, distributiones ne recipiat. Cap. VIII.

ALiqua dignitate præditus, & Canonicus, aliusve quicunque, qui etiam ob causam, vt puta ob litem eiusdem beneficij sui Ecclesiastici, sibi illatam, contestatamve, ordinem sacrum, illi Ecclesiasticæ suæ dignitati, Canonicatuive, beneficiove annexum suscipere distulerit; nè distributionum quotidianarum, antequam illum suscipiat, particeps fit, cum debiti sui muneris, cuius causa illa debentur, partes obire, præstareve non possit.

Consultationes, & rationes seminarij, qualiter per Episcopum recipiendæ. Cap. IX.

MEminerit Episcopus, sibi Tridentini Concilij decreto omnem seminarij administrandi, beneq; gerendi onus impositum esse, quod ipse propterea sustinere, tueriq; debet etiam atque etiam diligenter ad præscriptã rationem ab Illustrissimo Domino meo in suis Concilijs prouincialibus. Eorum igitur quos delegerit, consilium sequi cum non cogatur, vbi illorum sententiam de re, quæ in consultationem cadit, audierit, ipse tamen deliberet, statuat, & exequatur, quæcunq: pro sua pietate, & prudentia, quæ coram Deo potiora, atq; præstantiora esse existimauerit, ad instituti Seminarij, optimam tum conseruationem, tum administrationem. Concil. Trident. sess. 23. c. 18. de reform.

Quotannis apud se rationes administrationis supputari omnino curet: quã in supputationem duos à Capitulo, totidemq; à Clero ciuitatis ex prescripto Tridentini Concilij delectos adhibeat. d. c. 18. sess. 23.

Episcopus progressui Seminarij incumbat. Cap. X.

IS verò ex Concilij Tridentini prescripto, quibus rebus potest, aut debet omnem operam, studium, aliamq; omnem rationem adhibeat, vt sublatis ijs rebus, quæ difficultatem pariunt, seminarij institutio longè ad optima quæque progrediatur.

Cathechismus Romanus seminario accuratè, & integrè explicetur. Cap. XI.

IS in omni seminario huius diœcesis perpetuus vsus sit, vt Cathechismus Romanus pueris, atq; adeo adolescẽtibus prælegatur, & explicetur quàm

diligen-

diligentissimè. Nullaq; eius pars prætermittatur, cuius doctrinis eorum animi non imbuantur, vt fieri potest omni maximo studio.

Sacri ritus, & historiæ vtiles Seminario legantur. Cap. XII.

IN Ciuitatis Seminario, præter cętera, quibus, & ad pietatis exercitationem, & ad literarum doctrinam adolescentum animi erudiuntur, studia etiam sacrorum rituum, historiæq; omnis Ecclesiasticæ certis statis diebus instituantur, quæ clericalis ordinis hominibus maximè accommodatæ sunt ad optimam religiosæ disciplinæ rationem.

Parochialibus præficiendi Ecclesijs, quàm apti sint quomodo perquirendi. Cap. XIII.

DE ijs verò Sacerdotibus, qui Ecclesiarum parochialium curationẽ susceperi sunt, quæratur præterea experiendoq; cognoscatur in primis.

An apti ad sensus percipiendos, non solùm, qui ad grammaticæ intelligentiam sumuntur, verùm etiam interiores illos, sanctioresq;, tam ad Christi, Ecclesiæq; misteria, quàm ad spiritualis vitæ modum pertinentes.

An sermones contexere, habereve sciant.

An si quos habuerint, vnde sumpserint, aut quam illis contexendis, conscribendisve rationem adhibuerint; & verò si quos apud se conscriptos tunc habeant, eos ostendant, atq; tradant.

An in eo genere aliquid ex tempore possint: tunc extemporaneo, breuiq; sermone periculum fiat, quantum concionando valeant. Atque si tractationis quidem verbi Dei vsu peritiorem parochum Ecclesiæ parochialis, quæ committenda est, ratio deposcit; examen aliqua ex parte, quæ potior examinatorum iuditio videbitur, ineatur ad interrogationum normam, concionatorum examini constitutam.

Nã graue est in expertos diuinis obsequijs applicare. cap. Monasterijs. 19. q. 3. Glo. in cap. officij tui, de lec. in ver. incõtinenti.

Quæratur prętereà, an aliàs vnquã animarũ curam gesserint: quod si affirment, tum interrogentur etiam, & vbi gesserint; & cur inde discesserint.

An intelligant, quanti illud sit, animarum curam suscipere, rursusq; gerere, quæq; partes, ac virtutes illæ sint, quibus bonum, vigilantem animarum curatorem præditum esse oporteat.

An item norint impedimenta omnia, quorum causa interdictum est, nè quis Sacramenta ministret, & nè quis suscipiat.

An Sacramentorum, præsertim verò, quorum ille minister est, vim & naturam intelligant, atq; hęc sigillatim in primis interrogentur.

Quæ vniuscuiusque Sacramentorum materia, quæ forma item, & quis minister.

Quę eorum efficiens causa, & principalis.

Quæ causa efficiens instrumentalis.

Quæ causa finalis.

Quę eorum differentia.

Qui effectus, quive fructus.

Qui eorum ritus, quæve cerimoniæ.

An maximè omnium peritiam teneant audiendæ sacræ Confessionis.

Quos huius generis libros, atq; adeo summas habeant.

Tum periculum fiat quàm valde casuum conscientiæ vsu periti sint, quãq; tum in illis, tum in alijs id generis peritè versati, præsertimq; in Ecclesiasticis constitutionibus, quæ ad rectum vitę vsum, populiq; Christiani mores, & virtutem pertinent.

An nouerint casus, Sanctissimo Papæ, & Episcopo, item à iure, & ab homine reseruatos.

Atq; adeo diligentius prout opus erit, de singulis interrogentur, quæ præscribuntur in forma examinandi confessarios sacerdotes.

Vltra prędicta si Episcopo videbitur, videant pręterea examinatores, an aliquam sacrorum Canonum notitiam habeant, & præcipuè quò ad Tridentinum, & Prouincialia Concilia, Synodosq; diœcesanas attinet, an illi hæc norint, quę sequuntur.

An scilicet doctrinam de pręcipuis Christianę religionis articulis, quos œcumenica illa synodus Tridentina contra hęreticos definiuit.

An item, quæ de residentia pręscripsit.

An quę etiam de Parochis, parochialibusq; Ecclesijs, & de diuinorum officiorum cultu, cæterisq; eiusdem generis statuit.

An quę præterea de Clericorum honestate sanciuit.

An cętera denique, quæ vel ad cleri, vel ad populi disciplinam, vel ad aliarum rerum reformationem constituit, quę parochi scire, beneq; nosse interest.

Sequuntur aliæ perquisitiones. Cap. XIIII.

EX Prouincialibus Concilijs, & præsentibus Constitutionibus sigillatim quærant.

Quæ de clericalis vitę honestate, & de parochorum officijs cõstituta sunt.

Quę item de Sacramentorum recta administratione, quę de Missę sacrificio, quæ præterea de diuinis officijs.

Quę etiam de Sacramentalibus, & quæ de festorum dierum veneratione, quę de Ecclesiarum cultu, quæ de scholis doctrinæ Christianę, quæ de populi christiana institutione, morumq; disciplina, deq; alijs ad parochialis vitæ munus potissimùm pertinentibus, sancita sunt; omnibus supradictis Episcopus, vel Vicarius addant, minuantve prout, eorum prudentiæ magis opportunum visum fuerit.

Non curati sed aliter beneficiati perquirantur, vt infra. Cap. XV.

IN alijs beneficijs non curatis hæc inuestigentur.

An canonicarum horarum officium, ex Breuiarij instituto, rubricisq; rectè recitare sciat.

An doctrina, disciplinaq; omni instructus, quam ordo deposcit, quo initiari de-

tiari debet, pro beneficij, officij, dignitatisve ratione, cuius causa examen instituitur.

An peritiam item teneat functionum, quas illius beneficij, dignitatis, muneris ve ratio postulat.

An teneat, quę scitu necessaria sunt ad functiones illas, vel ordinis, vel beneficij rectè, ritéq; prestandas, etiam quæ ad rectè canendi modum, rationemve pertineant.

Atq; hęc quidem sunt, quæ ad examinis institutionem pertinent, eorum, qui aut Ordinis Sacramento initiandi sunt, aut Ecclesijs parochialibus præficiendi, quibusve beneficia conferenda.

Ad beneficium promouendi qualiter examinandi. Cap. XVI.

CVM aliquis examinatur ad aliquod beneficium Ecclesiasticum, cui prouidendum sit, de eo exprimentum fiat, examine non solùm in literarum scientia, sed etiam in cantus peritia, ad illius beneficij functiones ritè, rectèq; obeundas, tum preterea in vsu, ac notitia, quam recitandis diuini officij horarijs precibus habeat.

Vacante præbenda Theologali, vel Pœnitentiali quibus, & qualiter conferenda sit. Cap. XVI.

Concil. Trid. sess. 5. c. 1. de reform.

VBI primùm præbenda, vel Theologalis, vel Pœnitentialis vacauerit, etiam si illius conferendæ ius ad alium, quam ad Episcopum, præterquam ad sedem Apostolicam pertineat, edictum de more proponatur, quo ad concursum euocentur, quicumque sint, qui illius muneris causa examen subire velint, alioſve nominare, qui subeant; confecto autem constituti temporis spatio, vniuscuiusq; eorum, qui illo nomine conuenerint, periculum, experimentumve in literis, ac doctrinis omni vel diligentissima percunctationum, quęstionumve ratione, fiat; Episcopus, adhibitis sibi pro arbitrio suo alijs peritis probisq; uiris, tum etiam de illorum vita, moribus, ętate, gradu, ordine, cæterisq; conditionibus, ad tale munus necessarijs, accuratè perquirat. Tum demum Episcopus ipse solus rebus ijs omnibus accuratè perpensis, maturè in domino deliberet, & liberè deligat quem pro conscientiæ suæ religione digniorem, aptioremq; existimat, cui tale munus, tantiq; ponderis rectè committatur. Qua in deliberatione idem videat, vt quod præsertim ad pœnitentiarium attinet, cum peritiam necessariam spectarit, tum maximè vitæ innocentiam, morum grauitatem, spiritualium exercitationem, studium, & vsum diuturniorem in audiendis confessionibus, exercitationem, prudentiam, cęteraq; religiosæ pietatis virtutes perpendat. Ei autem, quę potissimũ elegerit, nec verò alij cuiquam conferatur ab eo, cui ius competit.

Theologalem præbendam obtinens ad quid teneatur. Cap. XVIII.

QVICVNQVE prębendam Theologalem, vel Tridentino decreto, vel alia auctoritate, rationeve institutam in Cathedrali, collegiatisve Ec-

tisve Ecclesijs obtinet, is, & quæ sacrarum lectionum genera, & quibus diebus Episcopus præscripserit, vt interpretationis suæ munere fungatur, accuratè ad illius præscriptum præstet; ita vt etiam si expedire censuerit, & in seminario, & in alijs clericalibus, Sacerdotalibusve collegijs doceat. In Basilica verò Cathedrali saltem die Festo semper sacram scripturam publicè interpretetur, & exponat, nisi aliquando aliud iusserit Episcopus.

Idem ab Episcopo, aut ab alio consultus, Theologiæ quæstionibus, alijsve eius generis gratis respondeat: cæteraq; deniq; omnia præstet, quæ pro suscepti muneris ratione ab eo præstari debere idem Episcopus censuerit.

Beneficiorum per cessionem vacantium collatio, & concursus quibus negatur. Cap. XIX.

BEneficia quæcunq; sint, etiam Parochialia, quæ per cessionem vacant, Episcopus ne suo, aut cedentis consanguineo, nec verò item suo familiari conferat, prouideatve, vt Pij Quinti Pontificis Apostolica sanctione, in huius libri fine descripta, vetitum est. Nec verò alicui familiari propinquoue suo, ad illius beneficij concursum aditum patefieri permittat. Quod si aliter vnquam factum erit; cum omnis collatio, prouisiove rescissa, irrita, nullaq; sit, tum præterea illius Pontificiæ sanctionis pœnæ, eo nomine constitutæ locum habeant.

DE OFFICIO EXAMINATORVM.

Examinatoribus infrascriptæ designantur instructiones. Cap. I.

IN Ecclesiæ administratione, vt necessarium ita multiplex est examinis de literarum peritia, & disciplina officium: modò nãque ab episcopo, cum ad eorum, qui ordinis Sacramento initiandi sunt, tum etiam ad concionatorum, confessariorumq; approbationem adhibetur, tum præterea ad indagandam, perspiciendamq; cleri in literarum studijs, rationem, progressionemve; ad aliaq; item multa Episcopo idem adiumento, atque vsui est: modò autem non solùm de illis, qui Ecclesijs parochialibus, alijsq; curam animarum hebentibus præficiuntur, illud instituitur, & conficitur, sed de ijs etiam, quibus beneficia Ecclesiastica cuiuscumque generis, vel literarum Apostolicarum, quæ formæ, Dignum. conscribi solent, auctoritate, vel alio iure conferuntur, quive ad ea præsentationis, nominationis, electionisve nomine instituuntur. Quamobrem, vt omnis quacunque causa suscipitur, hæc examinandi ratio per examinatores, vt fieri potest, quàm rectissimè conficiatur; præter aliqua, quæ præsertim Concilio Prouinciali quarto enucleatius decreta sunt, has etiam instructiones conficiendas censuimus, quæ partim ad vniuersum hunc examinandi modum pertinent, partim verò certorum examinum propriæ sunt.

Atque

Atque ijs quidem omnibus pro sua quisque pietate, Episcopus, & prudentia alias etiam instructiones adiungat, aut de ijs aliquid remittat licet, prout è suæ diœcesis rationibus, atque vsu esse viderit. Quæ instructiones, vt in morem, & vsum inducantur, cura sit eiusdem Episcopi, & Vicarij, qui examini præest.

Examinatores sui iuramenti memores sint. Cap. II.

Concil. Trid. sess. 24. c. 18. de ref or.

PORRO in primis examinatores, in Synodo Diœcesana constituti, cum eorum, qui Ecclesijs parochialibus præficiendi sunt, examen ineunt, iuris iurandi, quo publicè in synodo, quo primum tempore delecti sunt, sese obstrixerint memores, videant, vt omni humana affectione deposita, munus à se susceptum rectè curent, atq; administrent, nè quod sanctè, religiosèq; spoponderint, violent ac propterea periuri fiant.

Examinatores occasione examinis nihil ante, vel post recipiant, nec eis detur. Cap. III.

Concil. Trid. d. c. 18. sess. 24. de reform.

EXaminis causa, occasione ve, nihil prorsus, etiam minimum, neque ante, neq; post accipiant; alioqui sciant, qui dant, se simoniæ crimen ex sanctione Tridentina subijsse, nec verò præterea se, neq; adeo illos, qui dant, absolui licere, nisi dimissis beneficijs Ecclesiasticis, quæcunq; obtinent; ac inhabiles item factos se esse quibus in posterum ea, vel alia conferantur.

Item qui nec esculenta, nec poculenta. Cap. IIII.

NEC verò item qui examinatores liberè, pro arbitratu Episcopi ad alios quocumq; nomine, causave examinandos asciscuntur, examinis occasione vnquam quicquam, ne exculenta quidem, poculentave capiant. Qui contrafecerit, cùm indignus deinceps censeatur, qui id muneris gerat, tum alia pœna arbitrio Episcopi afficiatur.

Examinatores in approbatione, vel reprobatione, qualiter se gerere debeant. Cap. V.

Vid. cap. quatuor. 11. q. 3. vbi D. Greg. ait, quod quatuor modis humanũ iudiciũ peruertitur quod que sit vid. cap. seq. ibid.

OMNES verò examinatores, quicumque sint, nouerint, sibi munus vsque adeo graue committi, vt si negligenter, aut malè se vllo modo gesserint, Deo in primis culpæ, in eo munere admissæ, exactam rationem reddituri sint.

Quare non spe, non metu, non præmio, non personarum ratione, non aliquo affectu ducti, muneris sibi commissi curam gerant.

Proposito sibi in primis timore, ne quemquam, quem indignum norint probent: rursus quem experimento, periculove facto, idoneum, dignumq; compe riunt, ne reijciant. Itaq; grauiter, maturè, prudenter, rectèq; tum de probando, tum de reijciendo deliberent.

Examinatores non nisi prius vocati, & præuia oratione munus suum exequantur: caueantq; ne quemquam examinandum socijs comendent. Cap. VI.

CVM in locum conuenerint, vbi moris est, clericorum experimentum fieri, priusquam aggrediantur, à stata prece, orationeq; congregationum vsui præscripta, quam de libro pronunciet, qui examini præsidet, initiũ faciant; hoc piè, intimèq; precantes, vt Dei ope in primis illud rectè, prudenter, diuinæq; voluntati congruenter conficiant.

Ne quempiam, de quo examen, periculumve fiat, examinator alij collegæ vlla ratione commendet.

Ne ad alicuius examen accedat, nec verò suffragij vis habeat, nisi Episcopi, Vicarijve iussu ad illud euocatus.

Quem docuerint nè examinent, & de ijs quibus examinati fuerunt qualiter quæratur. Cap. VII.

SI quis quempiam priuatim docuerit, qui examen subiturus est, cum id subibit, ne præsens quidem ille adsit, nè dum ad examen adhibeatur; sed alius in eius locum, Episcopi, Vicarijve iussu tunc vocetur.

Cautio diligens sit, nè alterius nomine, quis examen experiatur, experimentumve subeat, quod aliquando factum esse compertum est.

Quæratur item diligenter de ijs, qui examen subeundum accesserint, an aliàs institutis, de more examinandi quæstionibus, experimentum, periculumve sui fecerint; anq; si quid extet, quod de illis compertum, vel deliberatum sit.

De præsentia ordinarij, & numero examinatorum necessario. Cap. VIII.

NE examinis initium fiat, nisi præsentes adsint, tum Episcopus, vel Vicarius, tum examinatores ex præscripto Concilij Tridentini, ad minimum tres, cum de beneficio curato quauis ratione conferendo examen instituitur. Id quod locum etiam habeat deinceps, cum vel de aliquo maioribus ordinibus initiando, vel de concionatore, confessariove approbando examen conficitur.

Cap. 18. sess. 24. de reform.

Examinandus qualiter inspiciendus. Cap. IX.

CVM quis in examen venerit, eius vultus, & habitus corporis, & vestitus, & incessus, & gestus, & sermo inspiciatur diligenter.

Si quis, vel Clericali vestitu deformi ab ordinis Ecclesiastici decore, aut disciplina alieno indutus, vel sine congrua pro sui status, & ordinis ratione tonsura accesserit, nè ad vllam examinis, experimentivè rationem ei aditus fiat, nisi decenti veste amictus, & tonsura præscripta ad illud redierit.

Quæ

Quæ ante examen præinuestiganda sunt. Cap. X.

NE de vllo quoque initiando, si modò non aliter Episcopus aliquando censuerit, examen, experimentumve antea fiat, quàm ætatis, natalium, aut dispensationis concessæ, beneficij Ecclesiastici, vel pensionis, patrimonijve testificationes scriptas, easdemq; à Vicario Episcopali recognitas, illiusq; subscriptione signatas, ac probatas attulerit, exhibueritve: nisi aliquando Episcopus eas post examen exhiberi recognoscive iusserit.

Neque item, nisi alias præscriptas, edicto Episcopali testificationes dederit.

De eodem, & quæ asseruanda erunt, & de quibus testatum fiet. Cap. XI.

NEC verò præterea, nisi de eo à Cancellario Episcopali examinatores audierint, cognouerintve, quæcunq; Episcopi, iussu inquisitiones de eo factę, atq; ex officio præscriptæ, aliorum literis significatæ, vel denuntiatæ, vel delatæ sunt. Testificationes verò omnes, tum ab eo, qui initiandus est, tum ab alio quouis examinis occasione exhibitæ, Cancellario Episcopali restituantur, tradanturve, cuius sit illas ipsas in codicem certum, eo nomine confectum, summatim referre, eundemq; in Archiuio Episcopali asseruare. Verùm testificationes ætatis, natalium, ac si de eo, qui maioribus ordinibus initiandus est agitur, patrimonij, beneficijve Ecclesiastici, idem Cancellarius asseruet; ac literis publicis, quas de eo, qui ordinem susceperit conficiet, de illis pro ratione sibi prescripta testatum faciat.

Quæ inspicient pro examinando ad curam. Cap. XII.

CVM examen initur illius, cui in curam certa Ecclesia Parochialis tradenda est, videant ante examinatores, qui, qualis, & quàm numerosus populus sit, cuius parochialem curationem is suscipiet. Qua sanè re diligenter explorata in examine, quod inibunt, sibi proponant accuratè perspicere, an ad eam curam suscipiendam, gerendamve idoneus omnino ille sit.

Quo ordine fient interrogationes. Cap. XIII.

IS omnibus ita prescriptis, examinatores ordine ad interrogationes, quæstioneſve veniant. Atque in examine quidem ea ratio ineatur, vt interrogationes, quæstioneſve is examinator proponat, quem pro vicissitudinis ratione, & pro doctrinæ, disciplinæve genere, modò hunc, modò illum, in eo ipso examine Episcopus, Vicariusve, examinis præses interrogari iusserit, vt nè vnus alterum vario, multiplicique interrogationum modo certatim interpellet.

Prout quisq; diuisim interroget. Cap. XIIII.

INterrogationum porrò, & quæstionum rationem examinatores ita teneant, vt illis inter se sic distributis examinis instituti rationibus, prout

oportet

oportet, cumulatè satisfactum sit; atq; eorum vnusquisq;, quo de genere quę rere instituerit, ita de eo quærat, interrogetve, vt quemadmodum par est, illius generis quæstiones, interrogationesve satis explicitæ sint.

Qua grauitate, & rectitudine sit examinandum. Cap. XV.

Silentio dum examen habetur, vtantur; nec inter se colloquia confabulationesve habeant, nec mutuas itidem quęstiones, dubiorumq; explicationes sibi proponant; sed ad illius, de cuius doctrina interrogationibus quæritur, responsiones attenti, animum attentionis studio eidem addant, ad rectè explicandas propositas sibi quęstiones. Nec verò examinatorem loco suo interrogantem alius interturbet, sed vnusquisq; expectet, dum sibi ordine, pro quæstionis genere, rationeve interrogare contigerit.

Qua modestia circa examinandos se habebunt. Cap. XVI.

In quęstionibus, interrogationibusve proponendis, non verbis, non aspectu, non vllo modo seueros, vehementesq; se prębeant, vt qui examen subeunt seueritate deterriti, animum ne despondeant, memoriaq; languescant, ac vacillent non sine aliquo dedecore: at benigni, gratiq; animi significatione illos, vel differentes, vel respondentes audiant: nec verò quibusdam interrogatiunculis, aliave ulla ratione interpellent.

Si quid autem, vel in differendo, vel in legendo, uel in pronunciando, vel in respondendo eos offendere animaduerterint; ne tunc illos doceant, obiurgentve, ac ne moneant quidem, nisi quid ad examen rectè instituendum perficiendumve pertineat, sed examine peracto eos breui admoneăt, doceantve, si quid necessariò illos tunc admonendos, docendosve duxerint.

Qui habitus examinandi spectentur. Cap. XVII.

In omnibus porrò, & singulis examinis interrogationibus spectetur, non solum Vniuscuiusq; eorum, qui examinantur, scientia; sed etiam vsus, iudicium, ingenij uis, ac solertia.

Præludia aliquot circa examinandos habenda. Cap. XVIII.

Examinis autem omnium ea ratio instituta sit. Vt primò de toto vitę statu, genere, patria, domicilioue eius quæratur, qui examen subit.

An impedimentum aliquod habeat, quo irretitus, uel initiari, uel beneficium Ecclesiasticum, cuius nomine experimentum fit, uel prędicandi munus, uel confessiones audiendi suscipere, ac exercere non possit. Quo impedimento, si quis etiam occultè illigatus tenetur; id planè Episcopo saltem patefaciat, nè quisquam illegitimè, uel initietur, uel beneficium consequatur, uel aliud munus suscipiat, geratve.

An in orationis sanctæ studio, vsuq; versatus.

Quibus meditationibus instructus, Deum tacitus oret.

Qui orationis modus.

Qui illius fructus, quæve vtilitates.
Quot quibusve partibus illa constet.
Quę regulæ prępparationis ad orationem, & cętera multa eiusdem generis, prout prudens, piusq; examinator pro ratione, aut personæ; de qua quæritur, aut causę, ob quam fit examen, opus ėsse viderit.

Circa quorum scientia subinquirendi erunt, & in examine tempus non conteratur. Cap. XIX.

His perquisitis examinatores ad scientiæ, eruditionisve experimentum descendant. Vt autem ij certam sibi formulam proponant, qua illorum, qui examinantur, & literarum doctrinam, & vitæ clericalis disciplinam, & rei Ecclesiasticæ peritiam experiantur; in omni experimenti, examinisve ratione, sacris Bibliis, Catechismo Romano in primis, Concilio Tridentino, sacrorum Canonum decretis, & alijs Pontificijs constitutionibus synodisq; Diœcesanis vtantur, vnde suas interrogationes hauriant, quibus, prout est illorum ingenij captus, explorent eorundem, & scientiam, & Ecclesiasticarum rerum notitiam, atque vsum.

Cautio autem sit, vt si dum quis interrogatur, ita rudem, atq; ignarum se ostendat, qui rerum facilium, minimarumq; nullam scięntiam, vsumq; teneat, ne aliarum rerum difficilium interrogationibus tempus conteratur.

Rursus cum quempiam, quanta doctrina, & vsu literatė peritus sit, exploratum erit, non est, cur pluribus interrogationibus secum diutius agatur.

Distinctum examen, pro distinctis muneribus habendum. Cap. XX.

Nvnc igitur vniuersė infra præscribemus, quæ ad rationem pertinent vniuscuiusq; examinis eorum, qui vel ordinis Sacramento initiantur, vel parochialium Ecclesiarum curam, vel alterius beneficij munus suscipiunt, vel sacrę confessionis audiendæ officium sumunt, vel ad Dei prædicationem mittuntur. At verò speciatim longė plura, atque adeo pauciora, prudentum examinatorum, ac præsertim Episcopi, eiusve, qui examini prę-est, iudicio relinquuntur, & pro eorum captu, qui ad examen accedunt, & pro ordine, quoquis initiandus est, & pro ratione locorum, qui mittuntur, & pro genere doctrinæ, quam profitentur.

Non satis edocti qualiter admonendi. Cap. XXI.

Qvi verò earum rerum, quæ certis interrogationibus demonstratæ, in hac instructione continentur, se minus eruditos esse ostenderint, eos Episcopus admoneat, vt diligenter in posterum in doctrinis incumbant, atque harum ipsarum rerum in primis peritiam, & scientiam percipere studeant; ita, vt cum visitationis munus, aliave eorum studijs, & progressus in literis recognitio adhibebitur rectė, peritėq; omni eo doctrinæ genere instructi comperiantur.

In quibus primò, & succeſſiuè in examine progrediendum eſt. Cap. XXII.

AC primò quidem eum, de quo examen faciendum eſt, legere examinatores iubeant, quoad experiũdo videant, an ille rectè, explicitèq; legat. Poſt, ſi ordinis, aut beneficij, aut recognoſcendæ clerici cuiuſquam in literarum ſtudio, progreſſionis cauſa, experimentum fit, grammaticorum more, verborum conſtructionem proponant: quo in genere, ſi quid is errat, labitur ve, ita, vt nè pro grammaticæ quidem ratione, illorum vſum, peritiam ve teneat, nè propterea eum interturbent, interpellent ve, aut impediant, quominus ad propoſitum grammaticæ inſtructionis modum redire poſſit. Tum verborum, quę legerit, conſtruxerit ve ſenſum ab eo quærant: quem, vt rectè eliciat, atque exprimat, quod ei legendum proponunt, eiuſmodi ſit, quo tota ſententia, ſenſuſq; perfectus concludatur, nihilq; in ſe habeat, quod ſub hiſtoriæ intelligentiam cadat, aut ex antecedenti, conſequentive alio capite explicatio exiſtat, deinde ad alia grauiora eius doctrinæ diſciplinæve experimenta examinatores progrediantur.

Si non pro beneficio, ſed de alicuius progreſſu fiat inquiſitio qualiter ſit examinandus. Cap. XXIII.

CVm non certæ curæ, alteriuſve beneficij, vel officij muneriſve, ſed doctrinæ tantùm, aut in literarum ſtudijs progreſſionis recognoſcendæ cauſa examen alicuius inſtituitur, diligenti etiam illa, præcipuaq; diſquiſitione, & interrogationibus, ſupra variè deſcriptis, pro vniuſcuiuſq; conditione indagetur illius doctrina, & in miniſterijs Eccleſiaſticis peritia, atq; vſus.

Qualiter diſtinctæ claſſes ordinandæ ſint, vt vnuſquiſq; in ſuo munere ritè examinetur. Cap. XXIIII.

HOrum verò claſſes quatuor ſaltem, vel etiã plures conſtitui poterunt, quibus pro peritiæ ratione experimento illorum facto, adſcribantur.

Primæ claſſi adſcribantur, qui & perfectè concionandi peritia, & conſciẽtiæ caſuum explicationibus ſe tales oſtendant, qui alijs multis prodeſſe, atq; præeſſe poſſint, proindeq; idonei ſint, non modò ad parochi, ſed etiam ad Præpoſiti, Vicarij Foranei, vel Viſitatoris munus, vel ad pœnitentiariæ etiã, aut doctoralis, aut Theologalis prębendæ obeundę officium, dignitatem ve, etiam in Eccleſia Cathedrali aſſequendam, atq; ad alia id generis.

Secundę claſſi erunt adſcribendi, qui ſi minus, vt illi concionari perfectè, ac mediocriter, tum etiam de ſuggeſto poſſint, quiq; in caſuum conſcientiæ ſummis ſtudioſè verſati ſint; & verò Catechiſmi etiam Romani doctrinam diligenter teneant.

Tertię erunt claſſis, qui intelligentię tantum aſſequuntur, vt ſi minus accurata, doctaq; concione, at ſermonem de altari ſaltem habere, ac Euangeliũ, prout vſu venerit, enarrare, & explicare poſſunt, & adminiſtrationis Sacra-

mentorum, & casuum conscientiæ vsu ita periti sint, vt qui frequentius incidere solent, eos aliquo studio adhibito enodare, atq; explicare aptè queant.

Quartæ classis, qui si non magno literarum studio, aliquo tamen vsu apti sunt ad aliquam Euangelij breuem explicationem, notitiam quandam habent rerum ad docendum populum, quæ saluti necessaria sunt, & ad Sacramentorum administrationem, casuumq; conscientiæ explicationem pertinent: ita vt iis ob Sacerdotum paucitatem, necessariamq; causam, aliquando curatio aliqua spiritualis pro loci ratione præsertim ad tempus committi possit.

In inferiori classe reliqui adscribantur, quorum nulla ratio omnino haberi debeat, in curatione animarum committenda, Sacramentiq; ministrandi facultate, neque in sermonibus ad populum habendis.

Iudices, & Examinatores Synodales quamdiu munus suum exequantur. Cap. XXV.

IVdices, & examinatores in Synodo Diœcesana constituti, etiam si quãdo longius, quàm vnius anni spatium synodi actio deferatur, suum munus exequantur.

DE OFFICIO VICARII ET Præfectorum.

Quando, & qualiter Vicarij, & præfecti regiones sibi creditas visitare debeant. Cap. I.

QVO diligentius, atque adeo accuratius, & in vrbe ij, quos vnicuiq; regioni Episcopus præfecerit, & in diœcesi Vicarij Foranei muneris, atque officij sibi commissi partes exequantur: quo item crebrius, ac vigilantius diœcesis status, cui assidua pastorali speculatione prospiciendum est, exploratus ipsi Episcopo sit, atq; cognitus, cùm ex omni alia ratione, tum ex eo, quod illi certo anni tempore, ad ipsum studiosè referant, non solùm quæ de synodo diœcesana decreto generatim, vniuersèq; præscripta sunt; verum etiam quæcunque singillatim, ac præcipuè, pro temporum ratione idem Episcopus illis præscribenda censuerit, in hoc genere ita consultum sit, vt illi in ciuitate, in diœcesisq; Vicarij Foranei, in sua quiq; regione commissa, præter illam in suo munere gerendo curam, suasq; frequentiores per annum visitationis, præterquam Episcopi, & Episcopalium visitatorum in visitando diligentiam, ipsi etiam singulari, accurata, diligentiq; ratione visitationem concreditæ sibi regionis cumulatius, exactiusq; obeant, à die Sancti Martini, vsque ad diem festum Sanctæ Luciæ. Si quis verò, vel pro regionis, quæ sibi commissa est, magnitudine, vel alia causa ad statæ visi-

tationis

tationis munus longiori tempore opus habeat, ei integrum, ac liberum sit, aliquot ante præscriptum tempus diebus visitationis suæ initium facere.

Quando conuentum habeant Vicarij coram Episcopo demandata relaturi. Cap. II.

VICARII autem Foranei singuli, pro ratione, tum eo decreto generatim præscripta, tum ab Episcopo sigillatim prescribenda, de regione, quæ vnicuiq; eorum Vicariæ curæ, demandata est, ad eundem relaturi, in ciuitatem quotannis hebdomadæ ante Dominicam in Septuagesima penultimæ, duodecimo scilicet ante eius Dominicæ celebritatem die summo mane, in Episcopales ædes ad illum conueniant. Id verò, nisi aliquando ob tẽporis, quod inter Epiphaniam, & Septuagesimam incurrit, breuitatem, aut aliam ob causam, eum Vicariorum conuentum, tum alio commodiori tempore habendum esse per literas Episcopales significatum sit.

Quę congregatio per Vicarios, ante eorum conuentum fienda, & suorum parochorum cura prius adhibenda sit. Cap. III.

QVO diligentius verò relationem singuli Vicarij præstent; id subsidij sibi comparent, vt antequam stati conuentos dies veniat, congregationem parochorum suę quiq; regionis habeant, à quibus quæcunque, vel vniuersè, vel nominatim præscripta sunt, diligenter animaduertant, & colligãt. Parochorum propterea curę sit, certo ante conuentualem diem tẽpore videre, atq; exquirere suarum parochiarum, parochialiumve hominum statum, vitam, & mores: Si quæ verò animaduerterint, quibus salutariter consuli, aut prouideri oporteat, ea sigillatim, & ordine descripta, suo quiq; Vicario tradant, vt ad constitutum tempus Episcopo referant.

Prædicta iterum congregatio, post reditum habenda est. Cap. IIII.

VBI à conuentu, qui anniuersarius ipsis Vicarijs stato die indictus est, ad suam quiq; Ecclesiam redierunt, statim quiq; suæ regionis parochorum congregationem iterum habeant de ijs, quæ ab ipsis, vel synodi proximè celebrandę, vel alterius rei causa agi, pręstarive monuerit, aut iusserit Episcopus.

In vrbe præfecti, quæ Episcopo referre debeant. Cap. V.

CONstituti verò vel constituendi in Vrbe ab Episcopo præfecti, quæcunque ad præscriptam illam rationem eidem referenda sunt, ea tum diligenti stata visitationis cura, tum parochorum, quorum paulò ante relationis diem congregationem habebunt, adiumento vsi post referent, quàm Vicariorum Foraneorum dimissa erit constituta congregatio.

Altera congregatio suorum Parochorum, per Vicarios, & præfectos coram se quando habenda, & quid ibidem inquirendum sit. Cap. VI.

FEria præterea secunda post octauam Resurrectionis Domini, si dies festus non est, sin minus, proximo primo feriali die, quo solenniter officiũ non fit, ijdem tum præfecti in vrbe, tum Vicarij Foranei congregationem iterum habeant, in qua, & à parochis etiam colligant, & inter se item videant, si qua reliqua sunt, quæ post illum conuentum, qui ante Dominicam in Septuagesima habitus est, inciderint, quæ item ad Episcopum ante synodi diem referri oporteat: qualia sunt de ijs, qui proximo Pascha confessi non communicarint, & de alijs, quæ ad eandem deferenda sint.

Prædicta, etiam si Synodus non fieret ne omittantur. Cap. VII.

SIN autem aliqua de causa ad constitutam eam diem synodus nõ habebitur; ne propterea per illos omittatur, quin & præscriptam visitationẽ diligenter obeant, & ante Dominicam Septuagesimæ ad Episcopum conueniant, & singula alia præstent, vt supra, vel illis oĩbus vniuersè, vel nominatim, præcipueq; Vicarijs Foraneis constitutũ est; & tertia etiam post Pascha Resurrectionis Domini hebdomada ad præscriptum eidem Episcopo, cũ præfecti descripto referant, ac tradant; tum ij Vicarij singula mittant.

Vicarij Episcopales.

Vicarij Episcopales alterius diœcesis sint. Cap. VIII.

ILlud maximè expedit, cum omniq; ratione consentiens admodum est, vt Vicarij Episcopales, quoad eius fieri potest, alienæ potius diœcesis, quàm illius sint, vbi commissum Vicariæ curę, officij munus obire, atq; exequi debent. Sæpè enim fit, vt cum iustitiæ quasi oculis tenebras cognatorum, affiniumve illa innata vis offundat; tum gratia, motuq; eorum, quibuscum vixerunt, viuendumq; deinceps est, etiam boni, constantesq; viri ab æquitatis norma, rectaq; via facilius deflectant.

Quibus in Ecclesia residendi onus incumbit, qualiter Episcopus Vicarios non constituat. Cap. IX.

SI præterea id Vicarij officium eis committitur, qui in aliqua Ecclesia personalis residentiæ munus sustinet, id incommodi, quod permulti interest, manifestè existit, vt non facilè, neq; cumulatè, vti par est, vtriusq; muneris partes expleat, atq; exequatur. Quare Episcopus, cum alia via, rationeq; commodè in eo Vicarij munere sibi, suæq; Ecclesiæ rectè consulere potest, videat, vt ne illius generis viros ad illud adhibeat.

Vicarij, Ministriq; Episcopi, quomodo iurare tenentur. Cap. X.

NE Episcopi Vicarius, ministerve, iudicandi officium, partesq; ab eo commissas, antea aggrediatur, suscipiatve, quàm eidem iusiurandum præstiterit ad formulæ conceptæ prescriptum.

Vicarius Episcopi, sacro sit Subdiaconatus ordine initiatus. Cap. XI.

Aequissimum est, & Canone Concilij Parisiensis traditum, eum qui Vicarium Episcopi personam & munus Vicarium sustinet sacris initiatum esse. Quamobrem curet Episcopus Vicarium Generalem sibi constituere, qui preter cetera, quæ in Vicarij eiusmodi persona requiruntur, saltem Subdiaconus sit.

Dierum vtilium liber conficiendus. Cap. XII.

Dierum vtilium librum, quibus à fori sui Ecclesiastici iudicijs feriari liceat, Vicarius conficiendum, edendumq; pro fori sui ratione curet.

Quæ Vicarij generalis facultas existat. Cap. XIII.

Quamcunque facultatem ex decretis in hoc libro per nos editis, per nostrum Vicarium Generalem exequi posse volumus, nisi in ijs, quæ prius ad ordinem Episcopalem pertineant, aut in quibus Vicarius à sacris Canonibus, & à Concilio Trid. vel à nobis expressè excluſus est.

DE TEMPORIBVS ORDINATIONVM, & qualitate ordinandorum.

Quid prius denunciandum, orandumq; vt ordines ritè conferantur. Cap. I.

Ivbeat Episcopus, vt Dominico illo die, qui quatuor stata ieiunij tempora, quibus ordinis Sacramentum ministratur proximè antecedit; Parochi non solùm solenne illud ieiunium huius rei causa institutum denuncient, verum etiam in sua vnusquisq; eorum parochiali Ecclesia supplicationes, litaniasq; piè, ac religiosè, vel intus habeat, vel prosequente fidelium multitudine, foris Ecclesiam, sicut moris est, obeat, vt Dei, Sanctorumq; ope implorata, tum Episcopus in eorum delectu, quibus ordines conferet, Spiritus Sancti lumine illustretur; tum illi, quibus conferuntur in vitæ sanctitate, doctrina, religiosisq; virtutibus proficiant.

Constitutio Pij Secundi, ordinandis nè in pœnas incidant promulgetur. Cap. II.

Constitutione Pij Secundi Pontificis Maximi, quicunque Clerici sine Canonica dispensatione, extra stata tempora, vel ante legitimam ætatem, vel absque dimissorijs ordinarij sui literis, se ad aliquem sacrum ordinē promoueri fecerint: ab suorum ordinum quos susceperint exequutione ipso iure suspensi sunt, sicq; suspensione durante, illorum ordinum ministerium, functionesve obierint, statim irregularitatem subeunt, obquam, præter alias pœ-

nas, contra istos canonum iure sancitas, beneficijs etiam Ecclesiasticis priuari possunt. Iis igitur pœnis nè quis facilè illigetur, illam constitutionem quotannis, tum in Diœcesana Synodo promulgari, tum pridie illius diei, quo sacræ ordinationes habebuntur, edici clericis iubemus, qui initiabuntur.

In literis dimissorialibus quæ adscribenda, & testificanda sint. Cap. III.

INfirma valetudine, absens, aliaue iusta causa impeditus Episcopus, si statas sacras ordinationes non habet, & aliquem propterea clericum suum ad alium Episcopum mittere velit, à quo alicui Ecclesiastico ordini adscribatur, testimonialibus literis ei datis, hæc adscribat, & testata faciat; vitæ in primis, & morum probitatem, doctrinam, qua idoneus examine habito, iudicatus est, ecclesiasticũ ordinem, quo est proximè initiatus, tum præterea natales, aut dispensationem, si quam super illis obtinuerit: si verò maiori ordini adscribendus est, ætatem item, & titulum, sufficientem q; censum beneficij, vel pensionis, vel patrimonij, quod ille habet.

Militiæ clericali adscribendus, quæ obire debeat, & per quos, & quomodo sit instituendus. Cap. IIII.

VBI primùm Episcopus, aut parochus aliquem norit, qui vel sponte se clericali militiæ adscribi velit, vel à parentibus adhuc infans destinetur, hoc sedulò curet, vt ille, quò diligentius clericalis disciplinæ, vitæ q; religiosæ institutis primùm imbuatur, Ecclesiam frequentius adeat, functiones quas clerici obeunt, cæteraq; id generis ministeria cernat, ipsiq; parocho, vel alij Sacerdoti, quem Episcopus maluerit, in disciplinam curamve traditus, Ecclesiasticorum hominum consuetudine vtatur. Sicq; multiplici ratione cùm paulatim, & clericalis vitæ officijs obeundis, & laboribus suscipiendis assuefiat, tum discat etiam, atque animaduertat, quod vitæ genus, si Ordinis Sacramento initiari vult, sequi debeat, proindeq; de re tota maturius ante deliberet.

Idem quod summatum est. Cap. V.

PAROCHI verò sit, illiusve cuius curæ, Episcopi iussu traditus est, cum quæcunque clericalis vocationis, institutionisve sunt, aliquando monere, ac docere diligenter.

Qualiter Parochus bonæ spei pueros erudire, & illos ad Episcopum deferre debeat. Cap. VI.

VT ad Ecclesiæ ministerium complures instituantur, qui ab ineunte penè ætate ad pietatem, vitæq; innocentiam, cum literarum doctrina coniunctam, accuratè instructi, ei sanctè, vtiliterq; post inseruiant, illud vnusquisque parochus valde studeat, vt quàm plurimos poteſt pueros,

præsertim

præsertim pauperes, bona indole præditos, qui spem afferant, se sacris initiatos, Ecclesię ministros vtiles fore; ad Ecclesiasticę vitę normam accuratè erudiat, eosdemq; præterea, cùm ante tum etiam in primis, post susceptam clericalem tonsuram, ac deinceps minoribus ordinibus adscriptos, pro paternæ charitatis studio, optimis moribus, clericali religioni congruentibus, clericaliumq; functionum disciplina bene informet; literisq; item instruat, eos præsertim, qui ab alijs probatis Viris, artem literariam profitentibus, ob inopiam, aliamve causam, commodius, diligentiusq; erudiri non possunt.

Eorum autem singulorum mores, studia, literarumq; progressionem Episcopo parochus aliquando significet, vt suo tempore, vel in seminarium cooptati, vel alia quacunque via adiuti, pro ætatis ratione, proq; ingenij captu, studijs grauioribus se dedere queant.

Sacrę ordinationes quibus temporibus, qua solennitate, assistentia, locove haberi debeant. Cap. VII.

Sacræ ordinationes, tum statis solùm quatuor anni temporibus, nisi ob vrgentem causam, illas alio tempore aliquando, facultate à Sede Apostolica literis data, haberi necesse sit, tum in Ecclesia Cathedrali, ritu solenni, canonicisq; præsentibus habeantur. Si verò quandoq; in diœcesano loco habentur, in illius loci Ecclesia primaria celebrentur, Clero eiusdem præsente, vt decreto Tridentino cautum est. Concil. Triden. sess. 23. ca. 8. de refor.

Literæ testimoniales, & dimissorię quales, & per quantum tempus decerni debeant, & quando Episcopali cancellario sint reddendæ. Cap. VIII.

Sæpe illud, facileq; euenit, vt vel hominis mores mutentur, vel quod de illius vita minus antea notum, atque exploratum erat, id postea aliquo modo patefiat; quò fit, vt quem Episcopus superiorve aliquando probarit, dignumq; existimarit, aliquo etiam Sacro ordine initiari, illum ipsum post inueniat indignum, neque idoneum esse, cui idem, aut maior ordo conferatur. Quare vt, & erroribus, multiplicique fraudi occurratur, & planè seruentur decreta illa Tridentina, vnum, quo vetatur ad superioris ordinis gradum illos ascendere, qui in inferiori aliquandiu, Episcopi iudicio Versati non sint, quiq; cum ætate, vitę etiam merito, doctrinaq; maiori non proceſſerint; alterum, quo cauetur nemini licere ab alio Episcopo primam tonsuram, aut ordinem aliquem suscipere, nisi eius probitas, & mores, ordinarij sui testimonio primùm commendentur; Episcopus prout pro sua prudentia, pietateq; expedire censuerit, in primis videat, nè cuiquam ante, quàm sacrę ordinationis tempus proximè instet literas eiusmodi testimoniales, dimissorias ve, pro ordinibus ab alio Episcopo suscipiendis, sine necessaria causa vnquam concedat. Neque item ijsdem literis facultatem det, plures ordines suscipiendi, quàm illos ipsos tantùm, quos vno, eodemq; tempore ab eo suscipi voluerit, ac per sacros Canones licuerit. Sess. 23. c. 11. de refor. d. Sess. 23. c. 8. de ref.

Præ-

Præfiniat præterea in illis ipsis certum suscipiendi ordinis, cui quisquam adscribendus est tempus menstruum scilicet, vel bimestre, vel longius, vt pro loci distantia, pro aliaue eiusmodi causa esse viderit. Quo præstituto tempore transacto, eas literas, illo nomine à se concessas, ei in posterum nihil suffragari, nihilq; roboris habere ijsdem literis declaret: quas etiam Cancellario Episcopali ab illo, cui concessæ sunt, reddi decernant.

Quando literarum testimonialium, & dimissoriarum virtute poterit alienæ diœcesis viros ordinare præfixo, vel non præfixo tempore. Cap. I X.

NEc verò alienę diœcesis clerico Seculari, neque vlli omnino regulari, literarum auctoritate, quas dimißorias, testimonialesve hic ab superiore, aut ille ab Ordinario suo habet Episcopus ordinem aliquem, vel minorem, vel maiorem, ac ne primam quidem tonsuram tempore illarum literarum prę terito, conferat. Quod si nullum ijsdem literis spatium temporis præscriptum sit, ne item in sacra ordinatione quemquam promoueat, nisi eas recenter, aut scriptas, aut renouatas confirmatasve is afferat: atque ita recenter quidem, vt non amplius duobus, tribusve mensibus ante sacræ ordinationis, qua ille proximè initiandus est, tempus, datę, confirmataue sint: si modò aut loci distantia, aut eius, qui ordinem suscepturus est, diuturna ab suo Episcopo, superioreve absentia, aliave id generis causa vetustiores literas, eiusdem Episcopi iudicio, admitti, probarive non postulet. Idipsum quoq; Episcopus in testimonialibus morum literis cauebit, quas suæ etiam diœcesis Clerici, alijve quicunque eo de genere afferent.

Qualiter testimoniales Clericorum, etiam regularium diu absentium non solùm superioris, sed etiam eorum apud quos proximè manserint requirantur. Cap. X.

LIteras autem eiusmodi, de moribus testatum facientes, ab alienę diœcesis Clericis, regularibusve item, qui ab sua diœcesi, monasteriove proximè aliquandiu abfuerint, sibi afferri, exhiberive curet, non solùm ab eorum Episcopo, superioreve, sed ab illo etiam, apud quem proximè manserint, eiusve auctoritate scriptas, atque obsignatas.

Idem quod supra, pro Clericis suæ diœcesis seruetur. Cap. X I.

QVod idem à suis Clericis prestari iubeat, qui in aliena diœcesi, aliquo temporis spatio, proximè fuerint.

Qui intra statutum tempus, vel aliàs, menses tres ordines non susceperint, literas ea de re concreditas restituant. Cap. X I I.

SI verò qui eo spatio in literis præfinito, aut si nullum etiam præfinitum sit, duobus, aut tribus post datas, renouatasve literas, mensibus, ordines

non

non susceperit; tum literas illas, vel dimissorias, vel morum testimoniales, eo nomine sibi ab suo ordinario, vel superiore primum datas, vel recenter confirmatas, renouatasve, quam primum per loci distantiam potest, eidem per se, vel alium restituat, reddatve, nisi aliud ex causa ipse Episcopus iudicauerit.

Qui item ab suo Episcopo eos susceperus est, quod ad morum suorum testificationes attinet, à quibus debet, iterum recentes illas ei afferat: exhibeatve.

Qui irretiti, & inhabiles à susceptione ordinum prohibeantur. Cap. XIII.

SI quis vna aliqua culpa, impedimentove, vt infra irretitus tenetur, ne ad sacram ordinationem contra sacrorum Canonum prescriptum accedat, vt ne censuras, pœnasve canonico iure illis, qui tales, ad eam accesserint, constitutas, subeat. Rursus diligentiam Episcopus adhibeat, nè fraude, vel dolo quispiam sacrę ordinationi se se ingerat.

Impedimento irretiti hi sunt.

Minores natu.
Sacramento Chrismatis non confirmati.
Rudes, & ignari.
Criminosi.
Solenniter pœnitentes.
Neophyti.
Ebrietati, & gulæ dediti.
Impudici.
Lapsi post ordinem susceptum
Periuri.
Vsurarij manifesti.
Infames.
Ratiocinijs obligati.
Serui.
Corpore vitiati.
Insigniter deformes.
Illegitimè nati.
Bigami.
Irregulares quouis alio modo.
Suspensi.
Interdicti.
Excommunicati.
Amentes.
Morbo caduco laborantes.
Energumeni.
Non examinati, & probati.

Ad Subdiaconatus, & Diaconatus ordines promouendorum, quæ præparatio requiratur. Cap. XIIII.

SVbdiaconatum susceпturus, quò diligentius vitæ perpendat rationem, cui se, illum suscipiendo, sanctè obstringit; ac proinde re tota accuratius deliberata, puriori mente, ardentioriq; animi voluntate, ad rem tanti momenti accedat, priusquam eo sacro ordine initietur, aliquem semotum locum adeat, vbi ab omnibus curis, & occupationibus liber, cum omnis anteactæ vitæ suæ peccata, diligenti conscientiæ discussione, ritè confiteatur, tum in salutaribus meditationibus, alijsq; spiritalibus exercitationibus totus versetur, duce, & moderatore sibi adhibito, religioso viro, earum vsu perito.

Quas item exercitationes, eodem præscripto, & modo, eo tempore, diaconi, cum ad Sacerdotij gradum accessuri sunt, pie ineant, ac præstent.

Nullus titulo aliquo, ad victum non sufficienti, promoueatur. Cap. XV.

NEmo titulo seminarij sacris maioribus ordinibus adscribatur, neque titulo, item beneficij, aut pensionis alterius ve census, quem ei ad victum, Episcopi iudicio, satis esse non constet.

Maioribus ordinibus initiandi prius ad Episcopum se conferant. Cap. XVI.

Sess. 23. ca. 5. de refor.

QVi maioribus ordinibus initiari volunt, ij, quod Tridentino decreto iussum est, inuiolatè planè seruent, vt mense scilicet, aut longiori, ante statam sacræ ordinationis diem temporis spatio, pro vt edicto Episcopali præfinitum erit, ad Episcopum se conferat.

Quæ circa prima tonsura, & sacris ordinibus initiandos seruanda erunt. Cap. XVII.

De Sacra mẽ. Ord. c. 7. n. 13.

QVoniam verò prima tonsura, vt Cathechismi etiam Romani literis traditur, ad ordines suscipiendos quædam præparatio ijs est, qui Dei ministerio dicandi sint: permultum propterea refert, omnem in illa conferenda, & suscipienda, diligentiam studiosè adhiberi. Quamobrem id quoque ab ijs, qui prima tonsura initiandi erunt, omnino seruari, ac præstari decernimus, nisi aliquando Episcopus aliud ob causam faciendum censuerit.

Prædictorum prosequutio. Cap. XVIII.

PRæstituto igitur tempore omnium, ac singulorum, tum etiam qui maioribus ordinibus initiandi, ad Episcopum accesserint, nomen, cognomen, parentes, patria, Ecclesia parochialis, intra cuius fines quisq; ortus, atque illa item, vbi proximè habitarit, rectè notentur Episcopi iussu. Ac præterea beneficium Ecclesiasticum, pensione, aut patrimonium, illius ve generis census, cuius nomine, titulove quis sacros ordines susceпturus est. Hæc verò ipsa,

literis exarata à parocho, ab eo ve, cui Episcopus id negotij dederit, publicè de illis proponentur die festo inter missarum solennia in Ecclesia, & Cathedrali, & propria parochiali, & in illa quoque, in cuius finibus postremò domicilium habuerit, & vbi præterea Episcopus censuerit. Hac adhibita ratione inquirat diligenter is, cui id muneris Episcopus dederit, de eorum, qui prima tonsura, vel sacris maioribus ordinibus initiandi sunt, natalibus, ætate, vita, & moribus, ac cæteris, quæ oportet, à Viris spectata probitate. Nec verò is testimonialibus solùm, quæ eorundem, qui ordinibus initiandi sunt, nomine fient, vel afferentur, contentus omnino sit; sed aliunde, etiam si ita Episcopo expedire videbitur.

Morum testificatio qualiter habenda. Cap. XIX.

QVinimo quod ad mores illorum inquirendos attinet, testificatio ab ijs nulla conquiratur, quos suæ vitæ testes ipsi attulerint, nominarint ve, si id testimonij genus ab alijs, spectata integritate viris rectè haberi queat. Alia præterea omnis diligens cautio ab eo, quem huic numeri Episcopus constituerit, adhibeatur.

Quales, & quibus testimoniales sint transmittendæ. Cap. XX.

LIteræ porrò, quibus tota hæc inquisitio, ac testificatio continetur, ad Episcopum rectè obsignatæ ab eo mittantur, cui id ille curæ mandauit. At verò, ne propter eiusmodi, aliamve diligentiam, quam pro sui muneris officio Episcopus in eorum, qui ordines suscepturi sunt, natalibus, ac moribus, cæterisq; id genus, perquirendis adhibuerit, eorum quisquam excusetur, quominus præscriptas sibi de se, suisq; conditionibus, qualitatibus ve testificationes certas, infra constitutas afferat.

Edicto tempus conueniendi ordinandis, & afferendi testimoniales ab Episcopo statuendum. Cap. XXI.

QVas testificationes afferendi id tempus illi præstitutum sit, quo examen subituri, ordinis suscipiendi causa, ad Episcopum conuenient. Quod sanè tempus, Episcopali etiam edicto, significandum illis, qui in vrbe sunt, Feriam scilicet secundam Hebdomadæ, statam sacræ ordinationis diem præcedentis, diœcesanis autem, alijs ve ante feriam quartam hebdomadæ, in quam ipsa sacra ordinatio inciderit constituimus; id verò nisi pro numero eorum, de quorum agetur promotione, breuius, aut longius conueniendi tempus, edicto suo Episcopus præscribendum censuerit.

Quæ literis prima tonsura, & alijs ordinibus initiandi testata habere debeant. Cap. XXII.

OMnis, quicunque vel ad primam tonsuram, vel ordines minores, maiores ve suscepturus est, ea singula quæ mox infra ordine statuuntur, de se literis legitimè testata suo Episcopo faciat.

Primò se legitimo matrimonio natum esse, aut ob natalium impedimentum, secum dispensatum esse.

2 *Præterea se vel origine, vel beneficio Ecclesiastico personalem residentiâ requirente, quod in diœcesi obtinet, vel decennali domicilio, vel alia quauis legitima ratione diœcesanum esse.*

3 *Tum à parocho, à ludiq; magistro, vt Tridentina Synodus Oecumenica iubet, aut ab eo, quem in quouis studiorum genere audit, aut si in Seminario adscriptus est, ab illius Rectore, aut ab alijs, quos Episcopus maluerit, obsignatas literas, afferat, quibus de vitæ suæ disciplina, moribusq; testatum fiat.*

4 *Doctrinæ item Christianæ scholas se frequentasse, id testimonij afferat, vel à præfecto illarum in parochiali vicinia sua constituto, vel ab eo, qui omniũ id generis scholarum curæ præest.*

Hæc præterea testimonia afferret, qui se primæ tonsuræ initiari vult.

5 *Sacro chrismate confirmatum esse.*

6 *In Ecclesia frequentius, religiosiusq; versatum esse.*

7 *Spe esse, se in clericalis ordinis disciplina permansurum; hoc verò testimonium à Parocho, aut ab eo Sacerdote habeat, cui ab Episcopo in disciplinam traditus est, postquam clericalis ordinis suscipiendi animum, voluntatemq; ei patefecit.*

8 *Sacram item communionem crebrò per annum sumpsisse.*

9 *Licebit etiam sine testimonio tum sumptæ communionis, tum frequentatæ scholæ doctrinæ Christianæ ob causam admittere.*

Prosequutio prædictorum. Cap. XXIII.

QVi verò aliquo minori, maiorive ordine initiandus est, testimonium præter ea, quæ mox supra præscripta sunt, afferat etiam de his, quæ sequuntur.

De prima tonsura, aut de ordine, quem proximè suscepit.

De illius ordinis functionibus à se præstitis; idque testificationis habeat à præfecto Ecclesiæ, cuius adscriptus est. Nec verò etiam regularis, cuiuscunq; ordinis sit, admittatur, qui hoc testimonium non attulerit à suo superiore.

De habitu clericali post ordinem proximè susceptum, à se assiduè gestato; quam testificationem à Parocho afferat.

De confessione frequentiori, ex decretorum nostrorum præscripto, cuius rei testimonium, obsignatum ab aliquo confessario Sacerdote, probato ad audiendas confessiones clericorum afferat.

De Sacra Communione, vt decretis nostris iussum est, crebrius sumptâ. Hoc autem testatum afferat, vel à Parocho, vel à præfecto Ecclesiæ, in qua adscriptus est, vel ab alio Sacerdote cui Episcopi iussu ministrarit.

Quæ præter cætera ad sacros ordines promouendi particulariter testata afferant. Cap. XXIIII.

QVi Subdiaconatum, aliumve sacrum ordinem susceptorus est, scripta præterea afferat, quibus præter cætera testetur.

De se, ex præscripta formula, denunciationes in Ecclesia Cathedrali, & in aliis per Episcopum constitutis, publicè die festo inter missarum solennia factas esse.

Aetatem item, sanctione Tridentina præscriptam, annos scilicet viginti duos, si subdiaconatum; vigintitres, si diaconatum; vigintiquinque attigisse, si Sacerdotium suscepturus est.

Censum item vel Ecclesiasticum, vel laicalem, quem & pacificè possidere, & tantum esse constet, quantum ad vitæ eius sustentandæ usum satis esse Episcopus censuerit, secundùm loci qualitatem.

Quicunque uerò subdiaconus, aut Sacerdos creandus est, id præter alia testificationis afferat, se spirituales exercitationes præstitisse.

Edictum pro ordinationibus qualiter, & quando ab Episcopo promulgandum. Cap. X X V.

VT & Episcopo, sacram ordinationem habituro, & ijs, qui ordinis Sacramento initiandi sunt, satis temporis detur, quo præstare possint, quæcunque vel Sacri Tridentini Concilij decretis, uel nostris constitutionibus, ante stata illius sacræ ordinationis tempora, in ijs præsertim qui maiores ordines suscepturi sunt, præstari iussum est; primò Episcopus, statis illis temporibus eam de more solenniter celebraturus, duobus ante mensibus, aut amplius, minusve, diem literis indicat: tum edictum, certa verborum formula conscriptum publicè proponi, Ecclesiæque Cathedralis valuis, aliisque ut consuetudinis est, locis affigi, idemque præterea à singulis Parochis promulgari iubeat.

Quo edicto omnes quicunque, uel primam tonsuram, uel ordines minores, maioresve suscepturi sunt, ad sacram ordinationem euocet. Certum præterea spatium præstituat, quo ad se omnino illi singuli, qui prima tonsura, aut aliquo sacro ordine initiandi sunt, ante stata ordinationis tempora conueniant.

Cap. X X V I.

CErtum item diem, sacræ ordinationi proximam edicat, qua primò, qui in urbe sunt, tum rursus alteram, qua diœcesani, qui prima tonsura, aut aliquo ordine initiandi sunt, cùm præscripta testimonia afferant, tum stata examina subituri, præsto sint. Reliqua præterea omnia, & singula edicat, & commoneat, quæ uel à clericis, qui initiandi sunt, vel à Parochis, sacræ ordinationis causa præstari debent.

Idem supra c. 21.

Edictum quod supra à Parocho promulgandum cum indictione diei ordinationis. Cap. X X V I I.

PRoximo autem post illam edicti promulgationem die Dominico, Parochi, qui in urbe sunt, tum uerò diœcesani ubi primùm literas indictionis diei sacræ ordinationis celebrandæ acceperint, Dominico die proxime sequenti, in sua quique Ecclesia illas publicè proponant, atque affigant, unà cum edicto, de sacra ordinatione.

Quæ orationes singulis diebus Dominicis pro ordinationibus per mensem ante sint habendæ. Cap. XXVIII.

QVo Dominico promulgationis die, ob sacram ordinationem proximè futuram, in singulis Ecclesijs Parochialibus, vt aliàs decretum est, processio de more agatur. Litanijs supplicationibus publicis, quibus unusquisque secum mente reputans, quàm pauci operarij in messe multa sint, hoc Deum toto corde exoret, vt qui Dominus est messis, ipse mittat operarios in messem suam, ac lumen Episcopo præbeat, ut in ijs deligendis, quos ordinibus adscribat, quos verò Episcopus delegerit, ope diuina illi adiuti, in sanctitate, & iustitia ei seruiant, eiusdem gloriam omnibus in rebus sibi proponentes. Quod, vt eo nomine Deum populus supplex sepius oret: id illum singulis diebus Dominicis per mensem ante sacræ ordinationis tempus, crebra cohortatione, Parochi intra missarum solennia præmoneant: at Dominico die illam proximè præcedenti, admonitione populum ad illud excitent, vt non modò supplicationes ob eam causam iam aliàs decretas, piè, religioseq; tunc obeat sed illis ipsis statis, qui sequuntur, sacræ ordinationis diebus, frequens in oratione purè, sanctèq; versetur; vt Dei sanctorumq; ope, pijs fidelium præcationibus impetrata, & Episcopus ordines ijs conferat, quos vtiles operarios Ecclesiæ Dei postulat, & qui ordines suscipient, in dies progressus maiores habeant in vitæ, morumq; sanctitate, religione, doctrina, ac prudentia.

Sup. idē de offic. examin. c. 8.

Id Episcopus quantum sibi per occupationes Episcopales licet, maximè curet, vt cum experimentum, examenve de ijs instituitur, qui ordinibus præsertim maioribus initiandi, quiq; Ecclesijs Parochialibus præficiendi sunt, ipse præsens in eo examine adsit.

Etiam de cantus peritia, & diuini officij recitatione examen habendum est. Cap. XXIX.

QVicunque Ecclesiasticum aliquem ordinem suscepturus est, de eo periculum, experimentumve fiat, non solùm in literarum scientia, verum etiam in cantus peritia; tum præterea, si sacro ordini adscribendus est, in vsu, ac notitia, quam in recitandis diuini officij horarijs laudibus, precibusq; habeat.

Adscriptionis testificatio in testimonialibus fiat, quæ nihilominus iterum per Episcopum fieri poterit. Cap. XXX.

Sess. 23. ca. 11. & 13. & aperti⁹ ca. 16. de reformat.

IN testimonialibus ordinis, ab vnoquoque susceptj, literis, fiat testificatio etiam Ecclesiæ, locive pij, cui is tum adscriptus est, ex Tridentino decreto. Nec verò propterea quominus alij, vel Ecclesiæ, vel loco pio, eundem etiam postea ab Episcopo adscribi liceat, vetitum sit.

Tem-

Temporum interstitia seruentur in quibus si dispensari contigerit testimonialibus ordinum inscribantur. Cap. XXXI.

STata illa temporum interualla, ordinibus, tum minoribus, tum maioribus suscipiendis Concilij Tridentini decreto præscripta, nè facile, ac passim, sine vllo delectu prętermittantur, omittanturve. Quod si de ijs aliquid ab Episcopo remitti, dispensarive contigerit, id in literis dimissorijs, testimonialibus ordinum testatum planè fiat.

Sess. 23. cap. 8. de refor.

Ab alieno Episcopo ordinatus, quando hoc ipsum proprio Episcopo referat, & ascribi curet. Cap. XXXII.

CLericus, qui ab suo Episcopo literis testimonialibus, dimissorijsue impetratis, ordinem ab alio Episcopo susceperit; mense post illum susceptum, aut longiori pro loci distantia temporis spatio, in eiusdem literis præscripto, testificationem ordinis quem susceperit, scriptam suo Episcopo afferat, si verò legitima causa impeditus est id per aliam præstet.

At vbi primùm poterit, ipse quoque Episcopum conueniat, vt & in eorum, qui ordinibus adscripti sunt, librum referatur, & certæ Ecclesiæ si nondum adscriptus est, ex Tridentino decreto adscribatur.

Qualiter, & à quibus functiones præstari debent, & ministri sustentandi sunt. Cap. XXXIII.

VT & minorum ordinum functiones ad vsum reuocentur, & per eos tantùm præstentur, exerceanturve, qui in illis constituti, adscriptiue sunt, ad Tridentinę constitutionis præscriptum, hæc decernimus.

Vbi fabricæ, capitula, monasteria, vniuersitates, confraternitæ, collegiaue, item cuiusuis generis, ac alij præterea quiuis homines, laicum custodis, aut monachi, vel alio nomine, certis etiam olim, huic muneri attributis bonis, fructibus, redditibus, aut alio quouis modo, nomineve, etiam pro libito suo, constituta mercede, habere, adhibereve solent, qui Ecclesiam custodiat, aperiat, claudatve, campanas pulset, aliasve huiusmodi Ecclesiasticas functiones obeat: aut aliàs census est, quauis ratione, huic sustentationi attributus: eius laici hominis loco, clericus deligatur; qui pro ratione ordinum minorum, quos susceperit, earum functionum munus, præstet: atque is constituta illi mercede, aut attributos fructus, redditusve capiat; qui si satis non sint, illa vel capitula, vel monasteria, uel collegia, uel alij ut supra, ad quos aliquo modo pertinet, quod deest suppleant.

2 In omni uerò Parochiali Ecclesia clericum talem Parochus habeat, ut ex Canonum iure, & constitutionibus nostris præscriptum; sin autem Parochus, præ Parochialis Ecclesię tenui redditu, clericum sibi in altari ministrantem sustentare non potest, neque alij sunt, qui sustentent, populi sit, totam sustentationem, aut partem, quæ deest subministrare.

Cap. Vt quisque, ex. de vit. & hone. cler. infra de officio Parochi. c. 24. §. vlt.

3 *Quibus etiam in capellis, altaribusve quocunque vel tituli, vel deuotionis, & legati nomine missæ sacrificium fit, in ijs item singulis certum aliquem clericum, qui Sacerdoti, missam celebranti, inseruiat, sustentari iubemus. Quamobrem vbi non confratriæ, scholæve, non monasteria, Ecclesiasticæve fabricę, aut locorum piorum curatores, neque alij sunt, qui hoc clericalis sustentationis munus ibi præstare vltro velint, aut qui iure debeant pro eorundem capellarum, altariumve ratione præstetur, si ex tituli nomine in jis missa celebratur, eorum sumptibus, qui titulum gerunt; si ex legato, cuius certa summa sit, mercede ex eo detracta si ex deuotione, alioue nomine illorum impensis id præstetur, quorum nomine illud missæ sacrificium fit, siue locorum piorum homines illi sint, siue sodalitates, siue vniuersitates, siue priuatus aliquis. Si verò Capellæ, Altaris, aut legati, census, vsque adeo exiguus, ac tenuis est, quo clerici sustentandi onus sustineri non possit, ea ratio ab Episcopo ineatur, vt contributione vndiq; ex ijs capellis, altaribusve, quę in eadem Ecclesia, vel si ita necesse sit, etiam quę in parochiæ finibus sunt, pro ratione reddituũ, vel muneris, facta, huic clerici sustentationi satisfiat. Qui clericus omnibus illarum capellarum, & altarium sacerdotibus in missæ sacrificio ministret.*

4 *Quibus autem clericis, ita vt supra, prouisum erit, pro ratione minorum ordinum, quos susceperint, Ecclesiasticas functiones ijs in Ecclesijs, vbi sustentationem capiunt, ipsi præstent. Quibus verò in Ecclesijs tempore ab Episcopo præstituendo non erit constitutus clericus, clericali habitu indutus, qui Sacerdoti missam celebranti ministret, quiq; Ecclesiasticas minorum ordinum functiones, illarum Ecclesiarum vsui, & cultui necessarias, pro ratione ordinis à se suscepti, obeat, in ijs, à nullo Sacerdote celebretur, nisi rei facultatem, ex vrgenti causa concedendam Episcopus iudicarit.*

5 *Ne verò laici, neve disciplinatorum confratres, alterius ve cuiusuis confratrię homines, ne moniales item, vt Canone vetitum est, benedictionem, thurificationemve, sibi mutuò, neque verò aliis impartiantur.*

6 *Clericus, ne Sacerdoti in altari ante ministret, quàm in illius ministerij functione ritè instructus sit, & ab eo probatus, qui in vrbe, & in vnaquaq; plebe ceremoniarum muneri, ex nostræ constitutionis decreto, præfectus est.*

7 *Nec verò etiam Ecclesiasticus homo, Cantoris, Sacristæ, custodis, Clerici, in Missæ sacrificio ministrantis, munus, aliamve Ecclesiasticam functionem, in qua uis Ecclesia suscipiat, nisi illius vniuscuiusque muneris in ea Ecclesia gerendi, ab Episcopo facultatem scriptam, vita etiam, ac moribus ab eodem probatus, impetrauit. Qui aliter susceperit, obierit ve, qui item aliter, quàm præscriptum est, conduxerit, aut receperit, pro modo culpæ arbitratu Episcopi puniatur. De organista item, uel laico, vel Ecclesiastico homine idem constitutum, sanci tumve sit.*

8 *Tabella ex omnium functionum præscriptarum ratione, in omni Ecclesia Cathedrali collegiata, et parochiali sit, quæ in sacristiæ loco certo, perspicuoq; proponatur, vt clerici adscripti, suas quique functiones nosse, atque exequi ritè possint.*

Quæ

Quæ à ſuſcepturo ordines generaliter inueſtiganda erunt. Cap. XXXIIII.

INueſtigetur præterea, cum quis ordinem aliquem ſuſcepturus, ad examen uenit, quamdiu eſt, quo alium ordinem ſuſcepit, ut nemini ad altiorem gradum pateat aſcenſus, niſi in ſingulis alijs inferioris ordinis gradibus congruo temporis ſpatio perſtiterit, ad præſcriptum Tridentinę ſanctionis, niſi aliud, ex cauſa Epiſcopus iudicauerit. Seſſ. 23. ca. 13. de reform.

An uium, & naturam, myſteriaq; ordinis quem ſuſcepturus eſt, norit.

An item ritus, & ceremonias, quę ex libro Pontificali adhibentur, cum initiantur.

An eorum item ſignificationes ſanctiores.

An ſacrarum ueſtium quibus induuntur, myſteria item, & ſignificata.

An functionum notitiam habeat, ordinis, quo quiſque initiandus eſt.

An earum uſum, exercitationemq; rectè teneat, cùm in literis, tum etiam in cantu: in quo experimento adhibeantur cantus periti.

Quæ ſpecialiter pro vnoquoque ordine à ſuſcepturo inueſtiganda erunt. Cap. XXXV.

HAec generatim ab omnibus, & ſingulis explorentur. Nunc præterea ſequuntur, quæ ſigillatim cuiuſq; ordinis propria, ſuo loco præſcripta, perquirenda ſunt, ita tamen, ut examinatores pro prudentiæ ſuæ ratione, quæ in ordinis inferioris examine, exploratione ue requirantur, aliquando etiam perquirant ab ijs, qui ſuperiori ordine initiantur.

Quæ à tonſurando.

De ijs, qui prima tonſura initiandi ſunt quęratur, & inueſtigetur.

Primùm, quàm ob cauſam ſe Clericos fieri uelint.

An ſęcularis iudicij uitandi cauſa initiari curent.

An contentioſis litibus implicati.

An rixam, ſimultatemq; exerceant.

Quod item artificium teneant, quaue in arte, quoue in uitę genere hactenus uerſati ſint.

An tales ſint, qui ſpem præbeant, Eccleſiæ miniſtros utiles ſe fore.

A quo Sacerdote, ſanctioris uitæ magiſtro, inſtituti ſint ad clericalis uitæ modum.

An legere, & pronunciare, & ſcribere norint, tum in utroque genere de ijs periculum fiat.

An doctrinæ Chriſtianæ præcepta, inſtitutaq; ſciant.

An epactæ intelligentiam habeant.

Præterea an Sacramentum confirmationis ſuſceperint.

Quæ pro minoribus ordinibus perquirenda. Cap. XXXVI.

De ijs verò, qui in minoribus ordinibus ascribi volunt, quæratur, experiundoq; cognoscatur.

An saltem primordia grammaticæ, & linguam latinam intelligant.

An scientiæ ꝑs tales eos ostendat, qui digni sint, vt ad maiores ordines aliquando ascendant.

Quæ pro maioribus ordinibus examinanda. Cap. XXXVII.

Qui verò sacris ordinibus vtpote Subdiaconatu, Diaconatu, Sacerdotio initiandi sunt, cum ornati, excultiq; ijs virtutibus esse debeant, quæ in clericis inferiorum ordinum requiruntur, sicut ad altiorem ordinis gradum ascendunt, ita virtutum, & probitatis, et doctrinæ quodam quasi ascensu præstare debent.

Quamobrem hoc in primis examinatores videant, an qui ordinis Sacramento initiantur, per singulos illius gradus, & in vitę spiritualis disciplina maiorem progressionem fecerint.

An breuiarium, anq; sacra Biblia, an item sanctorum Patrum volumina, Conc. Tridentinum, & prouincialia quoque, præsentes constitutiones. Synodos diœcesanas, Cathechismum Romanum, rationale diuinorum Officiorum, & libros aliquos de vitæ spiritualis rationibus conscriptos, sui muneris vsui accommodatos habeant.

A Subdiaconis potissimùm de ordinum minorum quęratur, & maiorum differentia.

An in minoribus ordinibus probatus sit.

De voto item continentię, quod subdiaconatus ordini coniunctum est.

De Sacramentorum etiam doctrina saltem generatim.

Tum eorumdem periculum, experimentumve fiat in officij diuini recitandi ratione.

Diaconorum præcipuum examen. Cap. XXXVIII.

Diaconorum examen, experimentumve fiat, præterea aliquanto diligentius de Sacramentorum doctrina.

Experimentum item aliquod fiat in concionibus habendis, ex ratione concionatorum examini præscripta.

Præcipuum item examen Sacerdotum. Cap. XXXIX.

A ijs, qui sacerdotio initiari volunt, hæc sigillatim studiosius perquirantur.

An piè & fideliter in ministerijs ante actis se gesserint.

An spectata pietate, atque castis moribus.

An præclarum bonorum operum exemplum, & vitæ documenta ab eo expectari possint.

Hæc præterea quærantur.

Quid sit Missæ sacrificium.

Qui illius sacrificij effectus.

Quæ eiusdem partes.

Quæ mysteria in eo insint.

Quæ sacrarum vestium significationes.

Quæ in eo officio offerendo requirantur.

Vbi, & quando illud fieri non licet.

Quæ dubia aliquando incidere possunt.

Quæ explicatione opus habeant, vt illud rectè fiat.

Prosequutio prædictorum. Cap. X L.

TVm experimentum eorum ex præscriptis infra regulis fiat.

An sacræ confessionis aliquam peritiam habeant.

An ad alia item sacramenta rectè, ritéq; ministranda idonei sint.

An eorum cognitionem explicatiorem habeant ex interrogationum præscripto, vt infra de parocho.

An doctrinam item teneant, qua verbum Dei rectè tractare, concionemve habere possint.

Anq; de re sacra, de christianarum virtutum officijs, atque de omni re ad salutem necessaria aptè populum instruere, aut docere possint.

Perquirenda maximè ab ijs, qui ad Sacerdotium, vel Parochialem aut confessiones audiendas seu conciones habendas se accingunt. Cap. X L I.

CVm verò à cæteris omnibus, vt præscriptum paulò ante est, qui clericali militiæ adscribuntur, de Vitæ Spiritualis, sanctioriq; institutis, atque exercitationibus perquiratur, tum maximè ab ijs, qui vel sacerdotio initiantur, vel Parochialem curam suscipiunt, vel sacræ confessionis audiendæ munus sumunt, vel in tractatione verbi Dei, sacrisq; concionibus versari volunt.

A quibus omnibus, & singulis cum ad examen Veniunt, præter cætera, quæ ad sanctæ Spiritualis vitæ vsum pertinent, ea maximè explorentur, quæ de orandi modo, deque omni sanctarum meditationum, cœlestiumq; contemplationum exercitatione ab alijs, qui in eo genere religiosè se exercuerunt tradita sunt.

Capita quædam prȩcipua ab initiandis diligenter inquirenda. Cap. XLII.

IN ijs, quȩ Oecumenica Synodus Tridentina de sacra ordinatione statuit, vberius etiam prouincialium Conciliorum decretis explicata, multa sunt, quorum diligens ratio etiam in regularibus habenda est; atque eorum quidem capita quȩdam præcipua infra hoc decreto complexi sumus. Videat igitur Episcopus, vt quicquid de ijs ipsis capitibus, vel eodem Tridentino Concilio, vel Synodis prouincialibus, etiam generatim constitutum est, in illis initiandis quàm diligentissimè ab ipso seruetur.

Culpæ, impedimentaue Canonica ordinis suscipiendi quarto Concilio enumerata.

Literȩ testimoniales superiores.

Testimonium de natalibus, & ętate prȩscripta Tridentino Concilio.

Testificatio ordinis proximè suscepti.

Progressio in Ecclesiastica disciplina.

Testimonium bonum.

Denunciatio nominis in Ecclesia.

Ascriptio, & ministerium in Ecclesia, cui adscriptus est.

Exercitatio functionum ordinis suscepti.

Frequentia sacræ communionis.

Reuerentia, atque obseruantia erga Sacerdotes, & superiores.

Interuallum anni inter postremum ordinum minorum gradum, & subdiaconatum, ac rursus inter vnum, & alterum ex sacris ordinibus, nisi necessitas, aut Ecclesiæ vtilitas, iudicio Episcopi aliud postulet.

Diligens examen Episcopi.

Literarum scientia, & cantus peritia, ac aliæ instructiones ad ordinis suscipiendi functiones ritè, rectè, obeundas.

Vsus, & peritia recitandi diuinum officium.

Loco tituli, censusve testificatio præstitȩ professionis regularis, præscripta in Concilio prouinciali secundo.

Absentibus dimissoriæ non concedantur, nisi prius examinentur & à quibus. Cap. XLIII.

CLericos à diœcesi absentes, qui dimissorias literas petunt, Episcopus ad se, examinis causa euocet; liceat tamen ei aliquando, si hoc minus commodè præstari posse censuerit, examen illud speciatim Episcopo delegare, in cuius diœcesi illi morantur: at verò tunc literas dimissorias ne det, antequam examinis facti literas ab eo acceperit, cui illud delegauit.

Baculi, & mitræ ius habentes, etsi non Episcopi quando, & quibus primam tonsuram ordinesque minores conferre poterunt. Cap. XLIIII.

Ne Abbates, aut alij etiam baculi, & mitrę iure vtentes, aliove eiusmodi priuilegio, & auctoritate conferendi minores, munitos, patiatur Episcopus tonsuram, neque minores ordines, id quod Tridentina Synodus vetuit, alijs conferre, quàm ijs, qui regulares sunt, et eorum iurisdictioni subiecti, nisi & ipsius Episcopi consensus ante accedat, & illi initiandi à suo Episcopo, vel regulari superiori attulerint literas dimissorias, non generatim, sed speciatim concessas. Nec verò quibusuis Abbatibus id permitti liceat, sed ijs tantùm, qui Sacerdotio initiati sunt, & statis benedictionis precibus consecrati.

Sess. 23. ca. 10. de reforma. c. Abbatis, de priu. lib. 6. Io. Andr. & Docto. in c. cũ cõtingat, de ætat. & qualit.

Qui nisi in recitatione officij Dominici, & Beatæ Mariæ periti fuerint à susceptione ordinum arceatur. Cap. XLV.

Qui Subdiaconatus ordini adscriptus est, cum statim lege astrictus sit, Canonicarum horarum officium ex Breuiarij prescripto recitandi, nemo ad eum ordinem capescendum recipiatur, qui in horarij illius officij, cuius lege deinctus tenatur, rectè, ac ritè recitandi vsu peritus non sit. Inferioribus verò ordinibus initiandi, qui nullum beneficium obtinent versati sint, in Beatæ Mariæ officij recitatione.

Clericus, si non seminarij titulo, alio tamen beneficij, vel census, qui alia adueniente prouisione extinguitur ad sacrum ordinem poterit promoueri. Cap. XLVI.

Quod iam vetitum est, nè seminarij titulo, clerico cuiquam Episcopus ordinem aliquem sacrum conferat, id decernimus locum habere nisi cum beneficij seminario vnionis iure adiuncti, & vsui, & cultui ministerium est ab illo præstandum; tuncque certus annuus census constituatur, vnde qui eo titulo ordinem suscepit, sustentari queat Episcopi iudicio.

Nec verò tamen is in illo censu vllum ius habeat, cum primùm aliunde habuerit, vnde itidem vitæ suę sustentationi Episcopi iudicio consultum, & prouisum sit. Quod si aliunde ex parte tantùm eius sustentationi prouisum sit; tunc extincta censeatur illa census attributio pro tanta parte, quantam ad illam sustentationem aliunde habet.

Quando familiari suo Episcopus sacrum ordinem conferre poterit. Cap. XLVII.

Pensionis, & patrimonij, quod quis habet, & bonorum item, quæ perpetuò etiam eo nomine ab aliquo ei donantur, titulo, Episcopus sacrum aliquem

ordinem alicui, etiam familiari suo conferre potest. Idque de familiari, etiam si alienæ diœcesis sit, modò post triennium ab initio familiaritatis, si Ecclesiarum suarum, vel necessitatem, vel vtilitatem hoc flagitare iudicarit, vt sacris ille initietur.

Quando Episcopus sola sponsione suppeditationi victus absque alio titulo sacrum ordinem conferat. Cap. XLVIII.

AT verò etiam, siquis ei, qui sacris initiandus est, verè spondeat certa cautione, si quæ ad Vitæ cultum Vsui necessario sunt, suppeditaturum, saltem donec ei aliunde prouisum sit, huic ob Sacerdotum penuriam ab Episcopo sacer ordo conferatur, licèt sine alicuius etiam Vel beneficij, Vel patrimonij titulo.

Quæ circa veritatem patrimonij, seu pensionis constitutæ diligens inquisitio habenda sit. Cap. XLIX.

AT Verò hæc in primis Episcopus diligentissimè videat, vt pensionem, patrimoniumve illud verè obtineat, vtque ea donatio sponsione verè, ac sine fraude, dolove facta sit: eiusq; tabulæ, vt ritè, & rectè confectæ sint; vtque pensio, patrimoniumve, & quæ dono data sunt, tantum inde census percipiatur, vt satis esse possit, ad illius honestam Vitæ sustentationem, qua in re omni cognoscenda promulgationes adhibeat, & reliquam diligentiam quarto prouinciali Concilio in hoc genere præscriptam.

Quique ordinati, vt supra etiam familiares certæ Ecclesiæ adscribantur. Cap. L.

VIdeat etiam omnino, Vt quemcunque eiusmodi titulis ordinauit, etiam familiarem suum, certæ illum Ecclesiæ addicat, vbi ordinis suscepti functiones, ac munera, Vt ipsius Concilij decreto cauetur, ipse verè præstet.

Sermo ante ordines qualis habendus sit. Cap. LI.

EO sermone, quem pridie illius diei, quo sacra ordinatio celebratur haberi institutum est, illud in primis spectetur, vt quæ monitiones postero die de libro Pontificali leguntur, disertis verbis, ijsque vulgariter conceptis explicentur vberius. Vnusquisque porrò eorum, qui sacris ordinibus initiabuntur, etiam atque etiam diligenter admoneatur, quod, quamq; sanctum munus susceptur us est.

Verùm eius sermonis Vis, in subdiaconis potissimùm monendis versetur, quò rectius, dum integrum est, deliberare possint, an castitatem, quæ perpetua illi ordini est annexa, profiteri velint, eoq; accuratius, propterea in graui illa deliberatione Videat, quid Deo auxiliante præstari posse sperent, neque in eo Ecclesiastico, spiritualiq; munere suscipiendo, quicquam

agna-

agnatorum, vel huiusmodi aliena voluntate, sed sua spontanea deliberatione agant, nec verò in sacri eiusdem ordinis susceptione, vitæ huius commodum, aut aliud quicquam eiusmodi, sed Dei honorem sibi propositum habeãt. Huius generis sermo, à quocunq; appositè habetur, vtilis ille quidem est, at multis partibus longè vtilior erit, atq; opportunior, si eundem Episcopus accuratè, studioseq; habuerit.

Monentur adscripti quomodo functiones suas obire debeant. Cap. LII.

QVicunque clericus, alicui Ecclesiæ adscriptus, vbi ordinis à se susceptí functiones obeat, memor complurium sanctorum, qui vel toto vitæ tempore, vel multis saltem annis, in alicuius etiam minoris ordinis ministerio, munereve religiosè versati, ad altiorem se ordinis gradum prouehi passi non sunt, eorum recordatione, exemploq; excitatus illud sedulò curet, atque adeo efficiat, vt ordinis, quo proximè initiatus est, præscriptas functiones, non elatè sed humiliter, non rarò sed frequenter, non negligenti studio, sed accuratè, piè, atque ritè præstet. Alioqui si in sanctis ijs functionibus negligenter, contraq; ac præscriptum est, se gesserit: illud norit, eo voluntatis suæ testimonio, sibi apud Episcopum aditum præcludere, ad altiorem gradum ascendendi.

Quales functionum clerici ascripti testimoniales esse debent. Cap. LIII.

PRæfectus autem, rectorve Ecclesiæ testimonium de clerico facturus, qui functiones in sua Ecclesia obierit, hęc testificationis suę literis speciatim, verèq; exprimat, quas scilicet functiones, & quamdiu, & quàm diligenter, & quàm piè, & quàm decenter, rectè, ritèq; præstiterit.

Iuramentum præstandum, & quædam declarationes circa assignationes patrimonij, & promissiones prædictas. Cap. LIIII.

NE quis patrimonij ab alio cuiusuis conditionis homine assignati, aut promissionis titulo, quæ certa cautione de re omni victui necessaria suppeditanda facta sit, sacris ordinibus maioribus initietur, nisi præter cęteras superius præscriptas cautiones, illud etiam publico instrumento caueat nr, ea certa adiecta clausula, vt vterq; & qui patrimonium assignat, & cui assignatur iureiurando affirmet, id patrimonium verè possideri, obtinerique, ac nihil præterea ineße doli, & fraudis, nullumq; esse eo nomine contractum initum, nullumque promissum factum, nec verò in posterum se aliquid acturos, facturosve eße, quominus clericus, qui initiandus est, assignato patrimonio verè, req; ipsa vtatur, fruatur, proindeque si quid contra actum, gestum, factumve erit, id omne irritum, rescißum, atque planè ipso iure nullum, nulliusque roboris esse velle; si quid autem contra actum erit, ei præterea qui

sacris

sacris initiatus est pœna sit, vt statim ipso facto Episcopi arbitrio, ab ordinũ, quos suscepit munere, functioneq; suspensus sit: nec alijs maioribus ordinibus ascribi possit.

Verùm nè qui patrimonium assignat aliquo timore deteneatur, quominus illud, vel assignet, aut cautione victus, qui clerico satis sit, præstet, sed quò magis ad id ipsum excitetur, statuimus patrimonium eo nomine assignatum, cautionemq; item, ita ei vsui annecti, vt qui initiatus est, illud patrimonium, aut cautionem alienare, vel remittere nullo modo possit, donec beneficium Ecclesiasticum sufficiens sit adeptus, vel aliunde habeat vnde viuere possit. Sed nec deliquendo amittere, vsq; adeo, vt ne grauis quidem criminis, quod ille admiserit, causa præscribi, nec fisco applicari queat: sed ad eum, qui assignauit, donauit, cauit q;, & ad eius heredes, aut ad alios, qui ab intestato clerico initiato succederent ipso iure redeat.

DE OFFICIO SACRISTAE.

Sacrista his intendat, quæ sequuntur. Cap. I.

SACRISTA habeat custodiam sacrorum vasorum, vestimentorum Ecclesiasticorum, & totius thesauri Ecclesiastici.

Vasorum, vestimentorum, instrumentorum, & ornamentorum omnium altarium, & reliquorum omnium munditiæ, nitoriq; consulat.

Eiusdem curæ sint lumina, cera, & oleum, vinum, hostias, candelas, & cereos, cęteraq; à Sacristia necessaria ad diuina officia præparet.

Aquam benedictam singulis hebdomadis, uel etiam sæpius, si opus erit, ipse renouet; uel ab alijs renouandam curet.

Altare maius, & omnia alia, præcipuè diebus festis, decenter ornet.

Horа congrua ipse, uel alius eius uice, campanæ sono det signum matutini, missæ, & aliarum horarum canonicarum.

Habeat in Sacristia tres tabellas; vnam in qua omnes missæ, & officia pro mortuis, & reliqua descripta sint, quæ ex imposito onere, ac munere, qua cumque de causa in ea Ecclesia celebrari oporteat: alteram, in qua vniuscuiusq; dignitatis, præbendæ, cappellæ, altaris, seu alterius beneficij, & alijs diuinis officijs eius Ecclesiæ in missis, & alijs diuinis officijs obeundis debita munera contineantur; tertiam quam supra diximus à magistro chori confi ciendam esse. Curetq; vt quæ tribus his tabellis præscripta sunt munera, à quibus debet omnino præstentur.

Eiusdem officium erit operam dare, vt è Sacristia sermones de inanibus, profanisq; rebus, multoq; magis iurgia, rixæ, & turbæ omnes arceantur.

Laicos ibidem versari ne patiatur.

Nemini permittat, vt sacris vestibus induatur; nisi tunc, cum ei missa celebranda sit.

In ijs, qui primo, qui secundo loco, qui deinceps missam celebrare debeant, ordinem tabulæ seruandum curet.

Si quis autem suo tempori præsto non fuerit, vel ei, quem absens suo nomine substituerit, vel proximo post absentem, suo arbitrio, missæ locum det.

Duobus autem ad summum, potestatem faciat eodem tempore parandi se ad missæ celebrationem.

CAP. II.

Sacristia vnaquæq; habeat, quę sequuntur.

Primò armarium, uel uestiarium unum, plurave ad indumenta conseruanda, instructa suis capsulis, aut loculis, aliove modo, opereve multipliciter, ordineq; distincta, pro Ecclesiæ ratione, uel suppellectilis copia.

Tum prętera oratorium separato, quantum possit, loco positum, atque disiunctum: ubi possit Sacerdos in solitudine se colligere, & orare ante, & post missæ celebrationem.

Labellum item cum manutergio appenso, ad manus abluendas, & abstergendas.

Tabulam etiam de orationibus, sacro vnicuiq; indumento accommodatis.

Tabellam quoq; appensam, in qua, & missæ, & anniuersaria singula, ordine notata sint: quæ vel ab uniuerso illius Ecclesiæ Clero, uel ab vnoquoq; in singulos dies, hebdomadasve peragi, prestarive debent; Ac reliquas item tabellas, Episcopi iussu confectas.

Sit in Sacristia item tabella, in qua singuli Episcopi, qui Ecclesię illi prefuerunt, notata temporum ratione descripti sint; vt frequentius Sacerdotes commeminerint pro illis preces, & sacrificia offerre.

Vestes autem sacræ, ceteraq; ornamenta, uolumina item Ecclesię usui, ministerioq; addicta, ac reliqua Ecclesiastica suppellex, & Parochiales itē Codices in Sacristia certis armarijs, rectè, atq; ordine asseruentur. Nec verò sordibus, situ, squallore, puluereq; obsordescant; sed quoad eius fieri potest, ab omni sorde, & inquinamento pura omnia, & singula sint, ac integra: ac nullo prætereа modo lacera, sed sarcta, tecta, nec malè compacta.

Baptisterij, Sacrarij, Tabernaculi, Lunulæ, Vestium, aliarumq; eiusmodi rerum forma, institutionum libro demonstrata, in Ecclesiæ Cathedralis Sacristia ponatur: ad cuius similitudinem reliquæ, quę in alijs Ecclesijs adhibentur, rectè confici possint.

In Sacristia ipsa silentium seruetur accuratè: neque in eam pateat aditus laicis, nisi necessariò.

Ecclesiæ dicata nè in profanos vsus concedantur, sed cautè obserentur. Cap. III.

Caueant Ecclesiarum rectores, alijve ministri, nè aulea peristromata, tapetia, aliaq; supellectilis, & ornamentorum genera Ecclesiæ, aut Sacristia addicta, ad domesticum vsum vllo modo vnquam adhibeant: nec verò

alijs

alijs vtenda dent. Vestes autem sacræ aliaq́, indumenta, Missæ diuinorumq́, officiorum cultui dicata, in vulgus cuiquam exposita ne sint, sed armario, vestiarioq́, inclusa, claue obserentur.

Tabella missarum habenda. Cap. IIII.

TAbella, in qua certa omnis missarum celebrationum distributio, dies scilicet, hora, & altare, tum Sacerdos, qui celebrare debet, aptè descripta appareat, in Sacristia loco conspicuo proposita, atq; affixa sit.

Aliqua censura irretiti qualiter tabella, & aliter publicandi. Cap. V.

IVbeat Episcopus in omni Sacristia certo conspicuo loco tabellam affigi, in qua eorum qui interdicti, aut excommunicationis vinculo irretiti sunt, nomina, & cognomina rectè descripta in omnium conspectu sint, vt & si quã doq́, fortasse præsentes sint, à diuinis officijs, Ecclesiaq́, ejciantur; & si contra nostrum decretum in ea censura præstiterint, in singulos menses ad eiusdem præscriptum de more denuncientur. Illorum præterea singulorum nomina, & censuræ item, qua affecti sunt genus, octo post diebus, quàm interdicti, excommunicative sunt, ad regulares quoq; mittantur, vt cum istis ipsi etiam agant ad præscriptum constitutionis, quam summus Pontifex Bonifatius Octauus eo de genere edidit, quod si contrafecerint, pœnas subibunt ea ipsa constitutione sancitas.

DE OFFICIO CVSTODIS.

Custos, quæ sequuntur diligenter obseruet. Cap. I.

CVSTOS Ecclesiæ, vel quicumque alio nomine id negocium curant, obseruent diligentissimè, & clericos, & laicos, contra decorum, & honestatem Ecclesiæ delinquentes; eosque sui officij moneant, ac si non resipuerint, ad chori præfectum, vel Episcopum deferant.

Omnia, quæ Ecclesiarum honestati, ornamento, decoreve officere possint, prohibeant, & arceant.

Neve quemquam noctu in Ecclesia morari sinant.

Maximè autem vigilent, nè altaria spolientur, aut quidquam ex Ecclesia surripiatur.

Quales in Parochialibus Ecclesijs habendæ sint Campanæ. Cap. II.

PAROCHIALIS Ecclesia, si campanas tres, grandiorem scilicet mediam, & minimam habere non possit, saltem duas, vbi fieri potest

habeat;

habeat; easq; distincto soni concentu inter se rectè consentientes, pro varia diuinorum officiorum, quæ fiunt ratione, & significatione.

CAP. III.

Simplex Ecclesia, oratoriumve, vnam tantùm campanulam habeat, vt Ioban. 12. Pont. constituit.

Quid in campanis inscribi debeat. Cap. IIII.

Campanis autem ipsis res nulla profana deinceps insculpatur, inscribaturve, sed crux, & sacra aliqua imago, vtpotè sancti Patroni Ecclesiæ, piave inscriptio.

Campanæ sunt consecrandæ. Cap. V.

Neque rursus eæ in turrim campanilem sustollantur, antequam ab Episcopo ritè precibus, ac benedictione consecratæ sint.

Certus modus in pulsatione campanarum per Episcopum committendus. Cap. VI.

Episcopus pro temporum ratione, ac vicissitudine certam horarum, certumq; interuallum pulsandis campanis præscribere curet, quibus diuinorum officiorum significatio detur. Quæ certa interualliq; distincta pulsationis ratio in tabella edita ordine notetur, vt & Vrbanis, & diœcesanis Ecclesijs vsui rectè accommodata, vbique eadem ad præscriptum eiusdem Episcopi seruetur.

Vestes sacræ illius coloris quem rubricæ requirunt in celebratione diuinorum habeantur. Cap. VII.

Sicut Sancta Mater Ecclesia pro temporum, officiorumq; ratione, sacrarum vestium apparatum, ornatumq; coloribus distinctum esse voluit; ita quemadmodum etiam Missalis Romani rubrica præscribit, in omni Ecclesia, & altare, & Sacerdos celebrans, siq; solenniter fit, Diaconi etiam, & Subdiaconi, & alij eiusmodi ministrantes, sacro vestium amictu, vt pro Ecclesiarum facultatibus fieri potest, induantur; qui colore distinctus, diuinorum officiorum ritui, & temporum rationi conueniat.

Quibusdam diuinorum celebrationibus cantores laici quales esse, & incedere debeant. Cap. VIII.

CVM Clerici desunt, qui cantorum in diuinis officijs partes præstent, ita vt laicos homines ad id muneris aliquando mercede conduci, adhiberive necesse sit; tunc ij non solùm in Missa solenni, & diuinis officijs, id quod in multis Ecclesijs vsu seruatur, sed & in processionibus, & in funeralibus, & in alijs Ecclesiasticis actionibus, ad quas, vel in Ecclesia, vel foris adhibentur, cuiuis munus gerunt, habitu clericali superpelliceoq; decenti vtantur: vita præterea, & moribus ab Episcopo, scripto ante probati sint. Nec verò

contra quam præscriptum est, cuiquam laico in Ecclesia musici munus illis diuinis, Ecclesiasticisve officijs, aut in Ecclesia, aut foris concelebrandis committatur: nec rursus ille suscipiat, geratve, pœnis mulctisve propositis arbitratu Episcopi.

Qui contrauenientes prædictas pœnas luent. Cap. IX.

EAS autem pœnas luat, tam qui susceperit, quàm qui commiserit, dederit, conduxerit, permiserit ve: quicunque sit, siue Capitulum, siue fabricæ administratores, siue rector Ecclesiæ, siue Confratriæ præfecti, siue alius quispiam, ad quem id pertineat.

Qualiter consuetus tridui hebdomadæ sanctæ strepitus sit edendus. Cap. X.

TRiduo illo hebdomadæ sanctæ, quo ex sanctę Ecclesiæ consuetudine strepitus, & fragor fieri solet, ad significandam in Iesu Christi passione, illarum rerum omnium commotionem, is semel tantùm, post extremam matutini officij orationem adhibeatur, ad rubricæ præscriptum.

Cura verò sit eorum, qui Ecclesijs præsunt, vt à populo religiosa pij, mœrentisq; animi meditatione, ille fiat.

DE OFFICIO OSTIARII.

CAP. I.

OSTIARIVS fores Ecclesiæ custodiat.

Ecclesiam suo tempore claudat, & aperiat.

Infideles, hæreticos, excommunicatos, & alios, quibus iure interdictum est, ab Ecclesia arceat, & eijciat.

Ne populum propius ad Sacerdotem, rem diuinam facientem accedere patiatur.

Campanas pulset.

In Ecclesia dormientes, vendentes, ementes, deambulantes, colloquẽtes, aliaue ratione officia diuina perturbãtes, & quouis modo indecorè, atq; irreuerẽter se habẽtes, moneat; si pertinaces sint expellat; aut ad superiorẽ deferat.

Mendicantes excludat.

Ecclesiam verrendam curet.

Bruta deniq;, canesve expellat; quidquid ve in Ecclesia dedecet, amoueat.

CAP. II.

CLericorum sit ostiarij functiones in Ecclesia Cathedrali obeuntium, Ecclesiasticos homines, supplicationum processionumve causa in certum locum congressos, si quos vagantes deambulantes, colloquentesve animaduerterit, Episcopi auctoritate prohibere; tum etiam contumacium nomina ad eundem deferre.

DE

DE OFFICIO LECTORIS.

CAP. I.

LECTOR *in Ecclesia Prophetias, quæ in missa legendæ sunt, & lectiones pronunciet, quæ ex veteri, & nouo testamento in matutinis dicuntur.*

Pueros, si ita Episcopo videatur, prima fidei rudimenta doceat.

DE OFFICIO EXORCISTAE.

Quæ imprimis curare, & cauere debeat exorcista. Cap. I.

NEMO *energumenis manus imponere, aut causa eijciendi Dæmones exorcismos legere audeat, nisi exorcistæ ordine sit initiatus.*

Is exorcismos memoriæ mandare studeat, idq; ex libris, Episcopi iudicio comprobatis, & cum res postulauerit, vel eo munere fungi oporteat, id ne agat; nisi consulto, & consentiente Episcopo.

Episcopus autem nemini, ne Sacerdoti quidem permittat, vt id munus exequatur: nisi eius ætatem, & mores probarit.

Caueat etiam, nè intercedat vllus in exorcismis quæstus, neve vllæ curiosa percunctatio, præsertim, quæ ad diuinationem pertineat.

Licentia exorcizandi prius ab Episcopo impetranda. Cap. II.

NE *Sacerdoti, clericove seculari, aut regulari, exorcismum energumenis adhibere liceat, nisi is exorcizandi facultatem, scripto exaratam ab Episcopo impetrarit.*

Quam facultatem, vbi quis probatus obtinuerit, hæc, quæ mox infra ordine præscribentur, accuratè seruet, atq; exequatur.

Quæ ab exorcista sint prius inquirenda. Cap. III.

ANte *quam exorcizare aliquem aggreditur, perquirat in primis, energumeni, energumenæve vitam, ac mores, tum exploret actiones, & medicum, si expedire censuerit, consulat, adhibeatve, vt videat, an quod ab illo, illave agitur, fiat morbi alicuius, aut bilis atræ vi, an verò sponte, ac dissimulanter, an denique demonis malorumq; spirituum vexatione.*

Videat item, an ille excommunicationis vinculo irretitus vnquam fuerit, anq; absolutionem ritè acceperit.

Manus à munere excutiat. Cap. IIII.

IN hoc exorcizandi munere, euiuſve occaſione non modò quæſtum fugiat, ſed ne doni, aut muneris quicquam, vel minimum capiat.

Quo loco, & quibus præſentibus fiat. Cap. V.

NE in ædibus laicalibus, lociſve priuatis, ſed in Eccleſia, loco aperto, & conſpicuo, neque in omni quauis Eccleſia, ſed in ijs ſolùm, quas certas Epiſcopus ſtatuerit.

Neque in conſpectu multitudinis, non remotis tamen arbitris, ſed præſentibus viris honeſtis, atq; ætate grauibus, in ijſq; vno ſaltem, vel duobus Eccleſiaſticis hominibus.

Quos mulieri energumenæ dum exorcizatur adhibeat. Cap. VI.

MVLIERI autem energumenæ cum exorciſmum adhibet, id præſtet, duobus ætate, vitaq; probatis viris, tum fœminis etiam, itidem probatis, præſentibus, ijſq; omnibus ſi fieri poteſt, energumenæ conſanguineis, aut affinibus.

Proſequutio prædictorum. Cap. VII.

MARES, aut alios præſentes adeſſe ne omnino patiatur; niſi vnum Eccleſiaſtici ordinis hominem.

Quando, & qualiter fieri debeat exorciſmus. Cap. VIII.

NE ante ortum, nec verò poſt occaſum ſolis quemquam exorcizet. Ne duos ſimul eodem tempore, ſed vnumquemq; ſigillatim, ac ſeparatim. In huius muneris functione, grauiter, piè, & religiosè in primis ſe gerat.

Præparatio opportuna exorciſtæ. Cap. IX.

QVamobrem pridie illius diei, quo alicui exorciſmum adhibere incepерit, ſe ieiunio, & oratione præparare ſtudeat. Tum confeſſus, conſcientia ab omni culpa, pura, ac munda, magna cum humilitate, & fide, memor poteſtatis, quam à Domino acceperit expellendi dæmones, ad id munus obeundum accedat.

Miſſæ ſacrum à quibus prius faciendum. Cap. X.

SI Sacerdos autem eſt, antequam exorciſmum inchoet, miſſæ ſacrum faciat, ſi id commodè præſtare poteſt.

Prius conſcientia energumeni expianda. Cap. XI.

ENergumenis verò exorciſmum ne adhibere incipiat; niſi illi primùm confeſſi ſint: adhorq; eos cohortetur, vt omnis anteactæ vitæ peccata diligenti conſcientiæ diſcuſſione confiteantur.

Monitiones energumenis faciendæ. Cap. XII.

TVM sæpè moneat, vt precibus, orationi, & sanctis meditationibus, & pietatis studijs, atque exercitationi se dent; religiosas Ecclesias, vbi sanctorum reliquiæ reconditæ sint, certis diebus piè visitent: ieiunia præterea, & in sexta quaque in primis feria, quo die passionis Iesu Christi Domini memoria recolitur, religiosè amplectantur.

A quo contactu cauere debeat exorcista, sui, & altaris. Cap. XIII.

CAueat dum exorcizat, nè energumenæ mulieris capiti, corpori ve, nisi cum magna honestate, atque cautione manum adhibeat; nè ve energumenum energumenamve altari imponat, nè ve quicquam aliud agat, quod offensionem præbeat.

Ad formam libri comprobati exorcismus fiat, eiusque regulæ tabella descriptæ habeantur. Cap. XIIII.

NE alijs verò exorcismis, precibus ritibusq; ad id munus vtatur, nisi ad libri à Santa sede Apostolica comprobati rationem præscriptam. Cui nihil ab eo addi, detrahi, aut mutari fas sit.

Præscriptas regulas, quò diligentius seruet, tabellam descriptas, eo loco sibi proponat, vbi potissimùm id munus geret.

Exorcistæ in ieiunijs exerceantur. Cap. XV.

EXorcistæ munus, cum sit energumenis manum imponere, à quibus, vt mali spiritus eijciantur, ieiunia, & orationes Christi Domini testimonio adhiberi iuuat: eos porrò clericos, qui in exorcistarum numero adscribẽtur, vel hoc officium exercent, curet Episcopus in ieiunijs, & orationibus frequentius se se exercere.

DE OFFICIO ACOLITHI.

CAP. I.

ACOLITHVS, Subdiaconos, & Diaconos, ad altaris obsequium assectans, eis inseruiat.

Lumina accendat, & defferat.

Vrceolos vini, & aquæ ad missæ sacrificium paret.

Qualiter Acolithi, ad comitatum Episcopi restitui debeant. Cap. II.

VT Acolithi munus, quod præter cæteras functiones fuit, Episcopũ comitari, ad eam ipsam functionem, aliqua ex parte restituatur, curet Episcopus clericos, quos in eo ordine adscripserit, eam in loco, vbi ipse, aliquando

præstari, vt opus esse censuerit, præsertim, cum ad aliquod Episcopale munus obeundum accedit. Si quę cõplures eiusdem ordinis sunt, rationem certam ineat, vt per regiones distincti, in orbem id muneris præstent.

DE OFFICIO THESAVRARII.

Distributiones, pœna Thesaurario iniuncta, ritè fiant. Cap. I.

THESAVRARIVS Capituli, siue alius quocumque is nomine dicatur, qui quotidianas distributiones partitur, curet ipsas vnicuique distribuendas pro rata parte laboris, & officij ex iuris, & nostrarum, & prouincialium Constitutionum præscripto, & ex ordine librorum punctatoris.

CAP. II.

IS distributiones eorum, qui absentia, vel errati causa notati fuerint, nè persoluat, si id fecerit tantundem de suo det, quod in Ecclesiæ vsum conferatur, & ob eam causam etiam vnius mensis distributiones amittat.

DE OFFICIO MANSIONARIORUM, siue Cappellanorum.

Quæ agere, & cauere debeant Mansionarij, seu Cappellani, & qualiter eisdem prouidendum sit. Cap. I.

MANSIONARII siue Cappellani, qui chori sunt quasi quædam columnæ, totum ferè horarum, ac diuinorum officiorum põdus sustinentes, munus suum accuratè obeant.

Cum oportuerit, ad lectorile accedant, vt Antiphonas, Responsoria, Gradualia, & alia huius generis canant.

Solennibus festis diebus, & quoties opus erit, pluuialia induant, nisi alij nominatim huic officio præfecti sint.

Si muneri suo defuerint, illius horæ, in qua non satisfecerint, distributione priuentur, & alij eius arbitratu, qui choro præsidet, illorum officij partes suscipiant.

Ijdem, vt muneri suo commodius satisfacere possint, ab ijs oneribus liberentur, quibus ad chori vtilitatem, magistri ceremoniarum, & eius qui choro præsit, arbitrio leuandi videbuntur, neque quo tempore diuina officia in choro fiunt paruam Missam celebrent, nisi necessitas postularit.

Eisdem Episcopus honestum stipendium constituendum curet, quod, si illis etiam dantur distributiones, eodem tempore, quo Canonici, pro officij, & laboris modo eas percipiant.

Duo ex prædictis qualiter, & ad quod opus singula hebdomada deligendi sunt, & contumaces quomodo puniendi.
Cap. II.

EX Mansionarijs siue Chori Cappellanis duo in singulas hebdomadas deligantur, idq; in orbem fiat, nisi aliud probatus Ecclesiæ mos requirat.

Horum alter officium ordiatur, & perficiat, consistens in medio choro, vel ad lectorile, quod ab ea parte sit, vbi is fuerit.

Alter Psalmorum tonum instituat pro tempore, & Antiphonarum, quę vbi legendæ fuerint, ab ipso tantùm, vel solùm ab aliò legantur, nisi id munus aliquis ex pueris seminarij adimpleuerit. Diebus verò festis, in decantādis Antiphonis, Canonicis, & alijs voce præeat: & quæ cantanda, vel legenda sint, ipsis indicet, is antequā officium inchoatur, chorū ingressus, libros pręparet, Missam, Psalmos, Antiphonas, & alia, quę vsus requisierit inueniat.

Mansionarij siue Cappellani in suo munere contumaces, vel negligentes, pro modo culpæ, iudicio eius, qui choro pręsit, distributionibus careant.

Qualiter prædicti, & his similes cooptari debeant etiam suffragijs Canonicorum. Cap. III.

CVM de mansionarij, aut alterius Ecclesiæ ministri, qui Canonico inferior est, cooptatione agetur; is etiam præscripta Canonicis cooptandi ratione, à capitulo Canonicorum probetur; Cui probationi quatuor, plure ve, eiusdem ordinis ministri, à præfecto capituli peritiores delecti, interesse possint, quorum de eo cooptando sententiam capituli præfectus rogabit; tum illis remotis de approbatione, aut reiectione capitulum decernet, suffragijs occultè latis.

DE OFFICIO PVNCTATORIS.

Punctator habeatur, qui iuret, omnesque rectè notet.
CAP. I.

PVNCTATORIS creandi, morem in omnibus Ecclesijs Cathedralibus, vel Collegiatis retineri iubemus.

Is in mensem, vel in aliud certum tempus pro cuiusq; Ecclesiæ consuetudine à capitulo constitutus, iuret, se in officio suo obeundo fidem, ac diligentiam præstiturum.

Studiosè exploret, & in libro punctationum notet omnes, quicunq; ij fuerint, qui sacras horas, & diuina officia nō obierint; quiq; contra, q̄ his, alijsve nostris siue prouincialibus constitutionibus prescriptū est, in choro quidquā fecerint, qua in re is vllius non odio, non amore, non spe, non metu moueatur.

Non ritè notans in quam pœnam incurrat. Cap. II.

SI aliquem iniuria notarit, de suo ei satisfaciat; si verò notandum prætermiserit, de suo item tantundem det; quod in Ecclesiæ vsum conuertatur; & integras vnius hebdomadæ distributiones amittat.

Liber punctationum qualiter custodiendus, & ostendendus, & punctator diuinis interfit; aliter quomodo prouideatur, & in quam pœnam incurratur. Cap. III.

LIbros punctationum diligenter custodiat, & Episcopo quoties voluerit, & capitulo singulis mensibus exhibeat. Quo tempore is in officio punctatoris permanserit, sacris horis, & officijs omnibus interfit; nisi absit de eius licentia, qui Choro præsidet; quo tempore alium, ab eodem chori præfecto probandum, substituat, qui suo muneri satisfaciat: si secus fecerit, pro singulis vicibus vnius diei distributionem amittat.

Quando alter ab Episcopo adhibeatur punctator, qui eadem quę supra præstet, libriq; conferri debeant, & qualiter omnis controuersia tolli. Cap. IIII.

VT autem hoc officium melius exerceatur, neminiq; aliquid iniustè, aut remitti, aut adimi possit; præter delectum à Capitulo, alter punctator ab Episcopo creetur, si ita ei expedire iudicauerit.

Is, suprascripto iureiurando apud Episcopum præstito, altero in libro omnes, qui suo muneri defuerint, notet.

Singulis hebdomadis ambo punctatores libros interse conferant: & si qua in re discreparint, Episcopus, vel eius Vicarius illico omnem eorum controuersiam sine vlla forma iudicij, sublato quocumque etiam appellationis impedimento, dirimant.

Episcopus deligat ad id punctatoris officium, quem voluerit, idoneum clericum.

Eidem Episcopo facultas sit, de ea Cathedrali, vel Collegiata Ecclesia, in qua punctator creandus sit, omnes, quoscumque libuerit, propositis pœnis suspensionis à diuinis, & alijs suo arbitratu cogendi, vt id munus suscipiant, & obeant; si malitia Canonicorum hac diligentia indigere Episcopus iudicauerit.

Iuramentum per punctatores etiam à Synodo diœcesana præstandum est. Cap. V.

QVod de punctatorum iureiurando supra sancitum est, id & ab ijsdem, & vnoquoque item punctatore, qui vel festi diei, vel funeris, vel anniuersariorum, vel processionum, vel aliorum deniq; diuinorum officiorum causa, etiam in Collegiatis, aliisve Ecclesijs, constitutus est; præstetur, non modò cum punctatoris officium suscipiunt, verum etiam in publica diœcesana

Synodo

Synodi conuentu, qui habebitur, dum ipsi id officium gerunt; quo religiosius vnusquisque eorum excitetur ad debitum in munere suo obeundo diligẽtiam, officium, cum fidelitate coniunctum adhibendum.

Pœna non iurantis. Cap. VI.

SI quis autem punctator non iuratus, id munus inierit, aut gesserit, mulctetur pro modo culpæ Episcopi arbitratu.

Quanto tempore eorum duret officium. Cap. VII.

VNiuscuiusque punctatoris officium, ac munus deinceps trimestre sit; quod tempus ab Episcopo, & ab capitulo, suo cuique punctatori, prorogari liceat.

Errata quorumcumque notanda. Cap. VIII.

PVnctatorum, quos Episcopus, capitulumq; constituerit cura, & officium sit, tum capituli vniuersi, tum vniuscuiusque dignitate præditi, canonicive absentiam, & errata notare.

Punctationes distinctè pro absentia, & erratis faciendæ. Cap. IX.

VNusquisque eorum, quò ad notandi rationem attinet, in ijs omnibus, & singulis, quæ in nostris decretis, eo de genere præscripta sunt, sui muneris, curæq; partes præstet.

Accuratè in primis, rectèq; notet, non eos solùm singulos, qui statis Canonicis horis è Choro abfuerint, verum etiam vnumquemq; contra nostrorum decretorum præscriptum in Choro, in processionibus, in funeralibus, diuinisq; alijs officijs errantem, peccantemve.

Quando ad Canonicorum præsentium absentiæ, & errata referri, & controuersiæ à præfectò Chori si valeat, aliàs à Vicario Episcopi decidi debeant. Cap. X.

VNusquisque præterea punctator singulis diebus, cum diuina officia peracta sunt, quos pro absentiæ, aut erratorum ratione in Choro notarit, eos præfecto Chori, præsentibus alijs de capitulo, qui eo loco tunc adfuerint, in Sacristia, aliove loco, vbi superpellicea, Canonicalesve cappas, & induunt, & exuunt, cum primùm eò Clerus, collegiatim à Choro redierit, nominet, erratáq; singula exponat. Si quis verò erit, qui aliquam absentiæ suæ, alteriusve facti causam afferat, quamobrem se contra præscriptas regulas quicquam non egisse, admisisseve; nec propterea absentiæ, vlliusve errati pœnam commisisse putet; id tunc Chori præfecto corã punctatoribus planè significet. Nec uerò si punctator contradicat, is cum illo nõ modò non cõtendat,

neque verbum vllum commutet, sed ne respondeat quidem: immò verò statim inde secedat. Præfectus autem cæteris præter punctatorem, semotis, de re tota deliberet; atq; si ita planè rem se habere manifestè compererit, nullam, vel absentiæ, vel errati culpam ille commiserit, illius punctationem in Choro notatam, deleri iubeat. Si verò ita sanè non constiterit; in librum punctationum omnino referri mandet. Quod si qua, vel difficultas, vel ambiguitas erit; Vicarius Episcopi consulatur, qui totam rem statim sine forma iudicij, liberè arbitratu suo statuat, vt iam est sancitum.

Sin autem hęc, notatos, erratáq; in Sacristia, aut alibi Canonicis, Capitulove nominandi, seu exponendi ratio, aliquid vel incommodi, vel turbæ, vel dissensionis, vel rixæ, offensionisve afferat, vt punctatores ipsos, ab officij sui libertate deterreat; Episcopo integrum sit, illam omittere, rescindere, atque abrogare, & vt magis expedire censuerit.

Quos alios etiam punctator notet. Cap. XI.

PVnctator præterea, qui vel idem, vel alius sit, ab Episcopo constituatur, cuius officium erit, singulos mansionarios, Capellanos, Sacristas, custodesve, aliosve Ecclesiæ ministros, Chori officijs adstrictos, qui statis horis ab illis abfuerint, quive contra nostras ordinationes, aliave, vt supra, errata cõmiserint, diligenter obseruare, eosdemq; in Choro quam primùm notare.

CAP. XII.

Supra satis dictum.

HIC item punctator iuret; officium tribus mensibus gerat; absentes, & errantes obseruet, notet; notatosq; in Sacristia nominet: & statam in libro punctationem seruet; & in suo munere cętera omnia, quæ alijs punctatoribus præscripta sunt præstet.

Quando dictorum librorum collationes, supputationesq; faciendæ, & subscribendæ erunt. Cap. XIII.

SIngulis hebdomadis, vt est supra decretum, punctationum suarum libros conferant inter se punctatores illi, quorum alter ab Episcopo, alter à Capitulo delectus est: ex qua collatione, tum quicquid pro suæ quemque personalis in Choro residentiæ munere præstitisse; tum rursus, pro absentiæ, erratorumve ratione, quoties officio suo defuisse, diligenti punctationum supputatione facta, constiterit, id firmum ratumve vsque adeo sit, vt eo collato, in singulas hebdomadas calendo, tribus primis vniuscuiusque mensis diebus canonicalis ministerij, aut opere, quam quis in Choro præsens, mense proximo superiori rectè, & ritè obierit, certa, firmáq; supputatio, à præfecto Chori, & à punctatoribus constituatur, qui præterea eo nomine constituti illi supputationi subscribant.

CAP. XIIII.

Supra idem c. 10.

EAM verò cautionem punctatores adhibeant, vt cum in libris conferẽdis aliquid compertum esset, quod vllo quouis modo discreparet; ante-

quam illa

quam illa punctationum, distributionumve supputata ratio constituatur, quę stata, firma, & subscriptione munita sit, Episcopum, aut eius Vicarium consulant; qui sine vlla forma iudicij, omnem controuersiam dirimat.

Qualiter reddituum capitularium totius anni supputatio facienda sit. Cap. XV.

AD certam illius collatæ, & constitutæ supputationis rationem, mense Octobri, alioue singulis annis, omne, quod ex communi Capituli censu habere quis debet, rectè pro vnicuiusque Ecclesiæ more supputetur. Cui supputationi, calculoue, præfectus capituli, & alter Chori, item punctatores, caneparius capituli, & si ita capitulo videbitur, duo item alij, à capitulo delecti, presentes adsint. Vid. d. c. 23. §. vlt.

Quæ cautio in dicta supputatione habenda sit, & qualiter subscribenda sit. Cap. XVI.

IN eo omni calculo cautio omnino sit, vt vnicuiq; verè detrahatur, quod detrahi par est, pro ratione dierum, & horarum canonicarum, quibus à Choro, diuinisq; officijs abfuerit: nisi illum, ijs causis abfuisse contigerit, ob quas Tridentina sanctione, Constitutionibusq; Prouincialibus quis licet absens, in præsentibus tamen censetur.

Tum detrahatur item pro ratione erratorum si quę ille commiserit.

Huic supputationi ita initæ, ac detractæ, præfectus capituli, & item Chori, & illi duo à capitulo delecti, ac punctatores item subscribant.

Cui & cur prædicta supputationum scripta ritè obsignata tradi debeant. Cap. XVII.

TAbulæ verò, syngraphæ, aut scripta huius sic initæ, & subscriptione obsignatæ supputationis, thesaurario, Caneparioue Capituli tradantur, vt, quod vnicuique debetur, statis temporibus, pro illius constituti calculi ratione persoluat. Aut eidem consentienti, quantum quisque pro illius supputationis ratione, habere, capereve debet: tantundem cedat è communi residentiæ censu.

Ne ante statuta tempora distributiones persoluantur. Cap. XVIII.

NE Capitulum, aut Thesaurarius, Caneparius ve Capituli, aliusve quicunque, qui distributiones partitur, cuiquam de Capitulo, alijve Chori ministro, etiam qui præsens diuina officia obierit, nè eo quidem nomine, quod distributiones iam suas, residentiæ munere cum fecisse constet, ante statata solutionis tempora persoluat, uel eo nomine cessionem alicuius exactionis ante faciat.

Ne item, nisi recepta syngrapha ritè subscripta, soluantur.
Cap. XIX.

CVM verò solutionis stata dies venerit; ne cuiquam item soluat, cedatve, nisi tabellam illam, syngraphamve acceperit, cui à præfecto Capituli, & à Præfecto item Chori, & à punctatore etiam Episcopali, & ab altero item Capitulari, & alijs præterea duobus subscriptum sit, si quos supputationi Capitulum constituerit: ac præterea, nisi mandatum solutionis, cessionisve, à præfecto capituli acceperit, ab aliove, ad quem de more spectat.

Prædictis contrauenientes, quibus pœnis afficiantur.
Cap. XX.

SI verò plus soluerit, vel cesserit, quàm supputationis ratio tulerit, aut ante soluerit, cesseritve, quàm certæ illis supputationis syngraphæ subscriptione, vt supra obsignatam acceperit: vnius mensis distributionibus, & alijs arbitratu Episcopi mulctis Sacristię, aut sodalitati Corporis Domini in ea Ecclesia constitutę, alijve pio loco attribuendis, plectatur. Quibus pœnis mulctisve præfectus etiam Capituli, & Chori item, & punctatores, atque ad supputationem ita delecti, illi duo Capitulares, qui eiusmodi solutione, cessioniue vllo modo assenserint, afficiantur.

Quam multam, pœnamq; ijdem subeant, si alio quouis modo in eo assenserint, vt cuiquam soluatur, cedaturve distributio aliqua illorum dierum, aut horarum canonicarum, officiorumve, quibus, vel præsens ille in choro nõ adfuerit, vel erratum huiusmodi in diuinis officijs contraxerit, vt nostris decretis, aut alio quocunq; iure censeri in absentibus debeat.

Recipientes vltra debitum scienter, qualiter plectendi erunt.
Cap. XXI.

QVI verò, vel ante solutionis, cessionisve, & syngraphæ tempus, vel plusquam sibi debeatur vllo quouis modo pactouè scienter acceperit; is ab Episcopo, & restituere cogatur, & triplo mulctetur, quod locis pijs eiusdem Episcopi arbitratu attribuatur.

Quacunq; causa, & si de aliorum non tamen Episcopi consensu contra prædicta aliquid recipiens totum restituat.
Cap. XXII.

SI verò vlla cuiusuis generis causa, causæve specie, aut prętextu cuiquã distributiones, aut ab vniuerso Capitulo, aut ab eorum singulis contra nostra decreta, & præcepta dari, donari, remitti, aut quauis collusione concedi, sine consensu Episcopi contigerit; ne illas quisquam capiat; si perceperit, retinueritve, ne suas faciat; sed restituere cogatur.

Prædicta

Prædicta pro capitularibus, etiam locum habeant pro aliorum inferiorum distributionibus.
Cap. XXIII.

HAec omnis ratio in supputatione, & solutione distributionum Capitularium supra præscripta, pœnęq; ibidem propositæ: locum etiam habeant in quouis distributionum censu, qui ad mansionarios, sacristas, custodes, aliosve Chori ministros, & inferiores Canonicis, quocunque nomine nuncupatos pertineat.

Itidem Vt supra, de eorum ipsorum punctatoribus, Thesaurarijs, caneparijs, aut si quos à capitulari censu, Thesaurario, caneparioue, & punctatoribus distinctos habuerint, decretum sit. At loco eorum duorum, qui de Capitulo ad supputationem adhibendi sunt, alij itidem duo, ex ipsis inferioribus Chori ministris, distributionum censum, à Capitulari, Canonicalive separatũ habentibus adhibeantur; ijq; ab ijsdem, ad quos census pertinet, eligantur.

DE OFFICIO MAGISTRI CHORI, & cęremoniarum. Tit. XX.

Quæ à magistro cæremoniarum agenda sunt, & quæ suis ordinibus contrauenientium pœna.
Cap. I.

CHORI, vel cęremoniarum Magister, siue alio huiusmodi nomine appelletur, qui diuinis officijs celebrandis tanquam magister est, denunciet officium simplex, vel solenne celebrandum.

Quando de Dominica, de festo, vel de feria.

Quę Antiphonæ, Orationes, Psalmi, Lectiones recitandę, aut canendæ.

Quando standum, sedendum, caput submittendum, aut flectenda genua.

Omnes Ecclesię ministros sui officij admoneat.

Adolescentes, vel rudes, quibus Euangelium, Epistola, vel aliquid eius generis pulicè recitandum sit, prius in Sacristia audiat, & erudiat.

Eum omnes audiant; qui non audierint, ab eo, qui Choro præsidet, corripiantur; & si opus erit, ad Episcopum deferantur.

Tabellam in Sacristia figendam conficiat, in qua præscribat quid à singulis Canonicis, vel alijs beneficiatis in singulis horis per hebdomadam, aut etiam per plures dies recitandum, cantandum ve sit, qui, quo tempore, et ordine missam celebrare, vel horas dicere, aut alia munera obire debeant.

Qui autem, quod ei in tabella præscriptum fuerit, non fecerit; in quam horam peccarit eius distributiones amittat.

Cui-

Cuique plebi magister cęremoniarum constituatur, à quo cęteri ad formam libri editi cęremonias ediscant.

Cap I I.

IN vnaquaque plebe Episcopus duos, vnumve saltem Sacerdotem, Ecclesiasticorum rituum vsu peritum, constituere curet, qui alios Sacerdotes, & Clericos cæremoniarum, quę in Missa, & in diuinis officijs ritè obeundis requiruntur disciplina, instruant diligenter; qua in re libellus de Missæ cęremonijs adhibeatur, qui iam in lucem exijt à bo. me. Cardinale Borromeo Metropolitano.

DE OFFICIO PRAEFECTI in Choro.

Quæ præfectus Chori præstare debeat, aliter puniendus.

Cap. I.

IN Cathedralibus, & Collegiatis Ecclesijs, qui Choro præsidet, vigilet diligenter, nè quid prętermittatur in diuini officij institutione, vel progressione, vel in reliquis, quę ad probatam chori rationem pertinent, & alijs, quæ communibus, vel proprijs constitutionibus, in diuinis officijs obeundis prescribuntur. Neve absurdè, indecorè, vel præposterè quidquam fiat: si qui suo officio non satisfaciant, eos grauiter, & amanter obiurget; si non resipuerint, iubeat punctorem in libro illos describere, & ad Episcopum deferre, cui dignas pœnas pendat. Si ipse in suo munere obeundo negligens fuerit, ab Episcopo, vel ab alio, qui Ecclesiæ pręsit, puniatur.

Quando hoc officio primus illius Ecclesiæ fungatur.

Cap. I I.

SI quæ autem Ecclesia non habet, qui huic muneri nominatim præpositus sit, vel si habet, is non adsit in Choro, præsidentis officio fungatur, qui primo Chori loco tunc sedet ex ijs, qui dignitates, aut Canonicatus in ea Ecclesia obtinent.

Delinquentes magistri quomodo obiurgandi, & puniendi.

Cap. I I I.

SI magister in officio suo deliquerit, à pręposito Chori obiurgetur, & ab Ordinario puniatur pro delicti modo.

Vbi

Vbi non existit, aliquis pro hoc officio etiam communibus stipendijs ab Episcopo deligatur. Cap. IIII.

SI in aliqua Ecclesia non fuerit huiusmodi officium, Episcopus, capitulo adhibito, ad id constituat clericum aliquem probatis moribus, & in diuinis officijs exercitatum, cui stipendium det, communibus etiam sumptibus, si opus erit.

Nemo præter præfectum, vel quem pro officio id muneris spectat sub pœna pro ritu diuinorum iubeat. Cap. V.

NE in Choro, Ecclesia, Sacristia, quò ad diuinorum officiorum rationem, ritumve pertinet, quicquam alius iubeat, nisi chori præfectus, vel is cui pro officij, quod gerit ratione, id muneris competit, pœna ei constituta Episcopi arbitrio.

Quando, & qualiter Episcopus præfectum Chori deputat, etiam amouere valeat. Cap. VI.

PRæfectus Chori, vbi ex antiqua, probataq; Ecclesiæ institutione nominatim nemo est, neque alius item, quem huic muneri Episcopus præfecit, eiusmodi officio fungatur, qui digniori Chori loco sedet: id verò, quò ad alium ei muneri Episcopus arbitratu suo præposuerit. A quo officio quandocumque eum amouere, tum rursus confirmare Episcopo liberum sit.

DE CLERICO AEGROTANTE.

Qualiter cui Parochiale munus aliqualiter spectat, etiam in Parochiali domo residere cogatur. Cap. I.

PArochum autem, qui quacunque de causa Parochialis curationis socium, vel adiutorem habet, tum ipsum, tum illum item in habitatione Parochiali manere, ac residere cogat, Episcopus, & fructuum multa, & alijs præterea pœnis, arbitratu suo irrogandis.

Vbi plures residere nequeant quid ab Episcopo agendum sit. Cap. II.

SI verò præ domicilij Parochialis angustia, vnus, & alter item, illius habitatione vti Episcopi iudicio, nullo modo potest; tum eorum alterum, quem ipse Episcopus, proposita sibi maiori illarum animarum vtilitate, delegerit, in domo Parochiali alterum in domicilio proximè conducto, aut tradito habitare, residereve Episcopus iubeat; cuius sit efficere, vt id omne, & de domo eorum alteri tradenda, ęd. ficandave, & de ea interim conducenda planè, à quibus debet, præstetur.

Vid. de hoc sup. de Paroc. c. 6.

Si propter infirmitatem Parochus, vt supra residere nequeat qualiter prouidendum. Cap. III.

NE Parochus, animarumve curator ob senectutem, aut ob aduersam Valetudinem, cęlive grauitatem ab eo residentiæ munere excusetur. Si verò eius inualetudo id generis est, quę curari possit, atque & loci, vbi Ecclesia Parochialis sita est, non datur, & aliunde facultas medici, & medicamentorum, tum Parocho, ex infirma illa valetudine laboranti, Episcopus curationis causa facultatem dare possit, qua liceat ei tribus, quatuorve mensibus ad summum, loco propinquiori, in quo eiusmodi necessaria non desint, manere, vbi Valetudinem curet. Interea ad illius Ecclesiæ Parochialis curam gerendam Vicarium Episcopus constituat Parochi sumptu.

DE OFFICIO DELEGATI.

In causis delegatis, deficiente notario, qui, & qua mercede pro notarijs adhibeantur. Cap. I.

VICARIVS Foraneus, atque alij quibus Episcopus processum aliquem aliunde, seruata iuris formula, cognoscendum, agendumve mandauerit, si in processu conficiendo notarium non habent, quem adhibeant; duos sibi morum, Vitæq; integritate homines, qui acta conscribant, ad præscriptam iuris formam asciscant. Hisque mercedis taxa maior ea ne sit, quæ Notarij fori prescripta est, sed aut æqualis, aut minor pro illius loci ratione.

Delegationis duorum in forma Dignum, nè indigni admittantur quomodo fraudibus occuratur. Cap. II.

FRaudes sepe per eos committi animaduersum est, qui mandati literas Apostolicas, quas Vocant de prouidendo in forma Dignum, impetrarint ad duos, qui illas deinceps exequantur, scriptas, ita Vt, si vnus præstituto tempore non exequatur, alter exequi debeat. Ij enim ab vno, quoniam idonei non sint, reiecti, ad alium tacita, quam tulerunt, repulsa confugientes, beneficij, quod sibi conferri Volunt, collationem non idonei aliquando surripiunt. Quamobrem omnibus, singulisq; notarijs, Cancellario, actuarisve prohibitum deinceps sit, ne si eiusmodi delegatæ executionis acta confecerint, eorum partem, nisi de prioris iudicis exequentis consensu, concessuve, ad Canonum prescriptum edant: sed temporis, in mandanti literis præfiniti, spatio confecto, acta omnia, & singula ab se ob eam causam conscripta, illis ipsis ad alterum istiusmodi executionis iudicem debent, pœnis propositis, arbitratu Episcopi irrogandis; Vt hic quid à priore iudice actum, decretumve sit, scire possit, nè in beneficio conferendo surreptio, obreptioue indebitè insit; indeque propterea lites existant.

Re-

Regulares conseruatores suos ne mutent, & Episcopo diœcesano denuncient. Cap. III.

REgulares, quibus ex priuilegio ius competit conseruatores eligendi, ad quos in iudicium vocentur, quos semel delegerint, ne mutent; eorumq; præterea nomina, mensis spatio, Episcopo diœcesano significent; alioquin ad Episcopale forum in ius illos vocari liceat.

Ne etiam pro labore, pro dispensationibus matrimonialibus ab Episcopo, & Vicario aliquid à notario autem quid capiatur. Cap. IIII.

PRo dispensationum matrimonialium executione nihil quicquam prorsus muneris, præmijve, etiam sponte oblati, ac ne pro labore quidem, qui in testibus ea causa examinandis, alijsve testificationibus excipiendis, ponitur, Episcopus aut Vicarius eius capiat. Notarij verò pro examine testium quartam duntaxat partem aurei ad summum capiant licet.

DE OFFICIO ORDINARII.

Quando, & qualiter Episcopus clericos omnes sacris concionibus interesse curabit. Cap. I.

EPISCOPVS ijs dielus quibus prædicandi munus in suis Ecclesijs per alios præstabit, eisdem sacris Concionibus dignitates, personatus, vel Canonicatus in Cathedrali Ecclesia obtinentes, & alios eiusdem Ecclesiæ clericos Dominicis, et festis solennibus diebus interesse pœnis, etiam propositis curabit. Quadragesimæ autem & Aduentus tempore, quàm sæpissimè verbi Dei Conciones in eadem Ecclesia ijdem audiant; quod officium à cæteris quoque ciuitatis clericis præstari diligenter curabit Episcopus, Vt ipsius exemplo laici etiam ad audiendum Dei Verbum studiosius confluant.

Distincta loca viris, à mulieribus in audiendis concionibus qualiter adhibeantur. Cap. II.

COncionis audiendæ causa, loca virorum, & mulierum, si fieri potest, Episcopi cura distinguantur, qui ad id exequendum idoneos aliquot viros adhibeat.

Imagines, & sculpturæ Ecclesijs imponendæ prius ab Episcopo approbentur. Cap. III.

CVm Sacrosanta Tridentina Synodus decreuerit nemini licere vllo in loco, vel Ecclesia, etiam quomodolibet exempta vllam insolitam ponere, uel ponendam curare imaginem nisi ab Episcopo approbata fuerit; eiusq; Sess. 25. in ter litia, tit. de inuocat. ve

dili-

ner.& reliq. sanc. & sacris. Imagin.

diligentię,& curę commendarit, vt in sacris effingendis imaginibus nihil falsum,nihil profanum,nihil inhonestum, nihil præposterè, nihil non rectè, atque ordine adhiberetur ; illud in primis caueat Episcopus, nè quid pingatur, aut sculpatur,quod veritati scripturarum,traditionum,aut Ecclesiarum historiarum aduersetur;ne cuius lectio prohibetur,eius imago populo proponatur.

Imagin. vsq; in Ecclesia retinēdus à lectori.

Historiæ non probatæ effingi nequeant. Cap. IIII.

Populus monendus,vt in Cōc. Mogont.sub Archiep. Sebasti. can.41.earū abusq; qualiter prohibēdus. c.42 in d.Cōcil.To.5.

Historiæ quoque,quibus neque Ecclesia,neque probati scriptores auctoritatem vllam dederunt ; sed sola vulgi vana opinione commendantur, effingi prohibeantur.

Pietatem redolentes effingantur imagines, ac propterea ab Episcopo conuocentur pictores, contrauentoresque puniantur. Cap. V.

Deinde vniuscuiusque imaginis os,corpus, corporis habitum, & statum, ornatum,& locum inspiciendum,curet Episcopus,vt hęc omnia ad prototypi dignitatem,& sanctitatem apta sint, & decora, atque ex imaginis inspectione pietas excitetur;nulla verò turpis cogitationibus detur occasio.

Hæc & reliqua huiusmodi ex Tridentini Concilij prescripto, vt commodius Episcopus exequatur conuocet suæ diœcesis pictores,& sculptores; omnesq; pariter doceat, à quibus cauere debeant in sacris imaginibus effingendis:curetq; nè illi, inconsulto Parocho, aliquam sacram imaginem publicè, vel priuatim effingant.

Quod si qui deliquerint puniantur tam ipsi artifices quàm ij, quorum sumptibus,vel iussu effictæ erunt imagines si dolus interceßerit.

Quando Parochi Episcopo effingendas referant imagines. Cap. VI.

Parochi verò Episcopo significent, quæ ille iudicarit in sacris imaginibus effingendis ad se propter difficultatem deferri debere.

Gestorum Christi Domini,& Sanctorum repręsentationes prohibentur. Cap. VII.

Quoniam piè introducta consuetudo repręsentandi populo venerandam Christi Dominipassionem, & gloriosa Martyrum certamina, aliorumq; sanctorum res gestas,hominum peruersitate eò deducta est, vt multis offensioni,multis etiam risui,& despectui sit;cum fuerit intermissa statuimus,ne deinceps fiant;sed ita piè sanctorum Martyria,& actiones à Concionatoribus narrentur, vt auditores ad eorum imitationem, venerationem, & inuocationem excitentur.

Epi-

Episcopi, & Parochi vim, & vsum Sacramentorum dum ministrantur qualiter denuncient. Cap. VIII.

EPiscopus in administrandis Sacramentis, illorum vim, & vsum, pro eorum, qui sumpserint, & adfuerint, intelligentia, diligenter explicabit.

Idem quoque faciant Parochi ea ratione, ac sententia, quę in Cathechismo Romano præscribitur.

Qua Episcopus diligentia teneatur. Cap. IX.

SVmmam vim, ac necessitatem habet illa Domini sententia, Speculatorem dedi te domui Israel; & alio item loco, Diligenter agnosce vultum pecoris tui, & considera super greges tuos; vt Episcopus quanta maxima potest diligentia obseruet sibi commendatum gregem, neque ab eo vnquam oculos deijciat, quid ei opus sit animaduertens, vt ex Prophetæ sententia, confractas partes alligare, infirmas consolidare, ęgrotas sanare, abiectas oues reducere, perditas requirere, & recuperare possint.

Quos sibi exploratores Episcopus deligere debeat. Cap. X.

QVoniam verò lustrare omnia proprijs oculis nequit Episcopus; in singulis Parochijs deligat certos, ac probatos viros, qui inuestigent, an Populus ambulet in Vijs Domini; an aliquid sit, quod Episcopi cognitionem, & medicinam desideret; an aliquid quod corrigi, & emendari debeat: quę ą, comperierint, fideliter ad Episcopum deferant.

Qui ab Episcopo Vicarij foranei deligendi erunt. Cap. XI.

VT Episcopus in vrbe etiam externum gregem facilius, quasi præsens intueri, & curare possit; deligat aliquot probatos Sacerdotes, quibus singulis, impositio Vicarij foranei nomine, tribuat certas regiones diœcesis suę.

Id autem munus ad Archipresbyteros, Archidiaconos, qui in diœcesi sunt ei præpositos, aliosve Ecclesiastica dignitate præditos, quos idoneos iudicauerit deferet, vel ad alios Rectores, qui apti sint ad huiusmodi officium.

Vicariorum prædictorum, & suæ regionis curatorum conuentus, quando, & qualiter habendus, quid ibidem agendum, & pertractandum, & quæ contrauenientium pęna erit. Cap. XII.

HI autem Vicarij regionis sibi per Episcopum commissę, presbyteros cuiuscunque conditionis curam animarum habentes, semel singulis mensibus, modò in vnam, modò in aliam eius regionis Parochialem Ecclesiam cogant, idą, in orbem eodem ordine semper faciant.

Pridie eius diei, quàm in vnum locum conueniant, peccata sua omnes confiteantur; sequenti die in ea Ecclesia, in qua coacti fuerint, Missam singuli celebrent.

Tum Vniuersi in Choro Missam conuentualem pro mortuis, vel de Sancto spiritu, solenni more cantent; in qua eorum aliquis, à Vicario prius admonitus, concionem ad populum habeat.

Confectis sacris, & habita processione circa cœmiteriũ, orationibusq; consuetis; in domo Rectoris illius Ecclesiæ, ea qua decet modestia, & charitate cibum capiant.

Deinde conferant inter se, quæ ad boni Pastoris officium, & ad curam animarum rectè gerendam pertinent; & consulant de difficultatibus, & incommodis suæ Parochiæ, quorum explicatio, vel remedium, aliorum consilium, & operam requirat. Idem autem Vicarij libellum de casibus conscientiæ, Episcopo ac sedi Apostolicæ reseruatis, reliquis Sacerdotibus legent, & aliquot capita harum constitutionum, simulq; quidpiam ex probata summa de casibus conscientię explicabunt.

Præcipuè autem de presbyterorum vitâ, & moribus quærant, & quales se in pastorali præbeant cura.

An eorum culpa diuinus in Ecclesia cultus desideretur.

An re ipsa præstentur ea, quę Episcopus, vel alij eius nomine in Ecclesiarum necessitatem, earumve reparationem impendi iusserint.

An libros habeant, quos ex decreto nostro habere debent.

An reliqua decreta seruentur.

De his omnibus, & siquid propriè mandarit Episcopus, deq; alijs, quę ad vtilitatem animarum Episcopi cognitionem desiderant, ipsum per literas diligenter certiorem faciant.

Quoties in vrbem Venerint, primùm Episcopum adeant; deq; eorum statu, qui sibi commissi sunt accuratè doceant.

Curati verò quicumque, etiam si quauis dignitate præditi, in ijs, quæ ad officium suum spectant, Vicarijs quos diximus, obtemperent.

Quòd si aliqui ad conueniendum negligentes, vel ad mandata eorundem Vicariorum exequenda contumaces fuerint; Episcopus in illos pro modo culpæ animaduertat.

Hi autem Vicarij voluntate Episcopi ab officio amoueri semper possint, ac si malè id administrarint, pœnas dent, eiusdem Episcopi iudicio.

Visitationes qualiter faciendæ. Cap. XIII.

INter Episcopalis officij munera, præcipua est, & ad salutem gregis maximè necessaria visitatio, ideo meminisse debent Visitatores, visitationem ad salutem eorum qui visitandi sunt institutam esse. Quamobrem illis maximè propositum esse debet, vt in eis incorruptam, orthodoxamq; doctrinam, probatam morum disciplinam tueantur, ac restituant.

Quæ præstare, & animaduertere in visitatione Episcopus debeat. Cap. XIIII.

STudebunt verbi Dei prędicatione, uehementi cohortatione ad religionem, vitæ innocentiam, pacemq;, & concordiam omnes adhortari.

Si verò priuata admonitione opus esse intelligent: in eam docendo, arguendo, obsecrando pro rei, personę, at temporis ratione incumbent.

Confirmationis sacramentum, Vbi opus erit, ministrabit Episcopus.

Omnes ad pœnitentiam cohortabuntur, & quos aliquo peccato teneri cognouerint, cuius absolutio Episcopo reseruata sit, eos piè confitentes, & humiliter veniam petentes, vel ipsi, vel per alios ad id munus delectos, absoluent.

In singulis locis, à Viris ætate, vsu, & probitate commendatis, de omnibus subtiliter inquirent, quæ eos pro officij sui munere scire oportebit. Ecclesiam, & eius partes omnes inspicient.

An eo cultu, & nitore teneatur, qui domum Dei decet; si quid restituendum, reparandum, reconcinnandumve sit, iubeant ab ijs, ad quos pertinet resarciri.

An sanctorum reliquiæ tutò, ornate, decenterq; conditæ aßeruentur.

An quæ de sepulchris, ac cœmiterijs sancita sunt, re ipsa præstentur.

Si qua Ecclesia, aut cœmiterium pollutum sit reconciliari curabunt.

Quæ prosequendo Episcopus perspiciat. Cap. X V.

Videndum etiam, an desint vestes, libri, calices, patenæ, corporalia, & reliqua eius generis instrumenta, & ornamenta, quæ ad altaris ministerium, & ad diuina officia sint necessaria.

An illa munda & purgata seruentur.

An Missę, aliaq; diuina officia, qua oportet pietate, ac deuotione celebrentur.

An Ecclesiæ libri, vetera scripta, instrumenta, & priuilegia custodiantur.

An eorum extet ratio, quæ in inuentarium relata sunt.

Tum de dignitatibus, canonicis, & alijs Ecclesię ministris quęrendum erit.

An ritè sint ordinati.

An ordinibus initiati, quos eorum officij munus requirit.

An Ecclesias, beneficia, seu Ecclesiastica officia legitimè obtineant.

An in ea se quisquam intruserit.

An resideant, & administrationi Sacramentorum, & Missarum, diuinorum officiorum celebrationi, & anniuersariorum persolutioni, alijsq; oneribus, & muneribus satisfaciant.

Quę sit eorum vitę, ac morum ratio, an vestitus modestus, quibuscum versari soleant, qualis sit eorum familia.

An sordidis, & illiberalibus artibus, & ab eorum gradu alienis, operam dent.

An Ecclesię iura, & bonorum Ecclesiasticorum possessionem defendant.

An eorum fructus rectè dispensent.

An pacem inter se habeant, se in aliorum pacificationem interponant, ini-

micitiarum,& odiorum causas tollere studeant.

An populus piè versetur in Ecclesia, missamq; & alia diuina officia reuerenter attendat.

Quid in parochialibus præcipuè intuendum erit. Cap. XVI.

IN parochijs præter ea omnia, quę diximus, videant an Parochi ex decreto, in hac synodo edito, libros habeant, in quibus baptizatorum, compatrum eorum, qui matrimonio coniunguntur, ac mortuorum nomina,& cognomina describantur.

An ritè Sacramenta præbeantur.

An Sacrosanctum Eucharistię Sacramentum, Chrisma, & reliqua sacra, ea munditię cura, & custodia, qua debent, conseruentur; & suo tempore mutentur.

An Eucharistia piè, & honorificè, prosequente fidelium comitatu, ad ęgrotos afferatur.

An legitimè matrimonia, & in Ecclesia, adhibitis ex decreto Tridentini Concilij denunciationibus, debito tempore contrahantur.

An suę curæ commissas Ecclesias, maximè diebus festis, deserant, vt inseruiant alienis.

An Dei Verbum prædicent,& pueros rudimentis fidei instruant.

An libros, quos nos habendos præscripsimus, habeant.

Prosequutio prædictorum vniuersalis. Cap. XVII.

DEnique dispicient, an in populo sint hęretici, usurarij, concubinarij, alijq; flagitiosi, & facinorosi homines; qui inimicitias gerant; qui Quadragesimam, alia ieiunia, festos dies, & reliquos Ecclesiæ ritus non seruent; quiq; saltem in anno peccata sua confessi non sint; aut Sanctam Eucharistiam non sumpserint.

An sint, qui legata pia non exequantur.

An domestica disciplina patrumfamilias in educandis liberis diligens, pia, & honesta sit.

His exquisitis, cognoscere studeant, qui nam ex regularibus, & prædicandi munere fungantur, & fidelium confessiones audiant, an & eorum probata sit doctrina; & probatæ doctrinæ vita respondeat.

An hospitalia, & alia pia loca rectè administrentur; eorumq; bona prudenter fideliterq; in eum vsum, cui addicta sunt distribuantur.

An qui in hospitalibus sunt piè viuant.

De scholis sciant, quos libros discipulis Magistri interpretentur, & an illi officio suo satisfaciant. An Magistri tales sint, & ita admissi, quemadmodum mandauimus, si secus amoueantur.

De bibliothecis diligenter quærant, an in eis sint hęretici libri; aut qui aliter iure prohibeantur.

Si quid in ijs omnibus tollendum, corrigendumve fuerit, tollent, & corrigent; & ad puniendos delinquentes, censuras, & alia iuris remedia adhibebunt.

Omnes verò summo studio monebunt, & hortabuntur; vt officij sibi commissi munus fideliter, ac diligenter exerceant.

Neque solùm hæc sed quæcunque à Tridentino Concilio, & prouincialibus Mediolanensis præcipiuntur, & alia multa, quæ pro eorum prudentia, ac pietate ad vtilitatem, ac salutem populorum, eis in mentem venire poterunt, exquirent & exequentur.

Decretorum Concilij Prouincialis primi circa meretrices, & alios facinorosos obseruatio curanda. Cap. XVIII.

CVret Episcopus, vt decreta primi Concilij Mediolanensis Prouincialis sub titulis de Meretricibus, & Lenonibus, de Hystrionibus, & Cingaris, & Tabernis meritorijs, & aleatoribus, & Iudæis eliminandis obseruentur.

Monendi sunt apprimè diuites, nè facultates aliter, quàm in pauperes effundant. Cap. XIX.

COpiosis, & locupletibus illud semper propositum esse debet Sancti Iohannis Apostoli, si quis habuerit substantiam mundi huius, & viderit Fratrem suum necesse habere, & clauserit viscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manet in illo? vnde facile intelligunt, quàm facultates suas ad pauperum difficultates, & necessitatem subleuandam conferre debeant. Quamobrem magnoperè cauendum est, nè subsidia pauperum in superuacaneos sumptus, & inanes delitias effundantur. Proinde Parochi, & prædicatores assiduè omnes hortentur, vt effusam impensam, & omnem intemperantiam temperantes modum statuant.

Concil. Ticin. sub Benedicto 3. vers. Doctrina ver. in Tom. 3.

Pontificum bullæ indies edendæ quando promulgandæ. Cap. XX.

SVmmorum Pontificum Bullas, quæ quotannis de quauis causa ab illis edentur, Episcopus duobus saltem post mensibus, quàm illas Romæ editas cognouerit, in sua diœcesi, eas potissimùm promulgandas curet, quas promulgari in ijs ipsis iussum erit, tum illas item, quas ad Ecclesiæ suæ gubernationem pertinere aliqua ratione posse iudicabit.

Mendicorum vagantium cura ab Episcopo habenda. Cap. XXI.

EPiscopus de vita, & moribus mendicorum vagantium diligenter inquirat: initaq; aliqua ratione curet omnino, vt sacro Paschæ tempore illi communicent.

Adepti beneficij titulus, & optio per quemuis Episcopo deferatur.
Cap. XXII.

QVi deinceps Ecclesiastici beneficij possessionem adipiscetur, eius beneficij titulum is etiam ante non monitus, ad mensem Ordinario suo ostendat: etiam si sit Canonicus Ecclesiæ in qua extet consuetudo optandi, nam instrumentum optionis autenticum dare debet, vel dignitatem obtinens in Cathedrali, vel collegiata; quod si secus fecerit, dimidia parte fructuum, & prouentuum vnius anni mulctetur, qui ex eo beneficio singulis annis percipiuntur; tum omnibus iuris remedijs titulum exhibere cogatur.

Scholæ si iam non sint doctrinæ Christianæ instituantur, & ad regulam præscriptam dirigantur: & quæ circa illas per Episcopum, Vicarios, & alios cura adhibenda sit.
Cap. XXIII.

QVibus in oppidis, vicis, ac locis, quæ ad hanc diœcesim pertinent, necessariæ doctrinæ Christianæ scholæ, & sodalitates iussum est, adhuc instituæ non sunt, illæ quamprimum, & quàm diligentissimè instituantur. Studeat verò Episcopus, vel is qui hanc curam ab ipso habet, quam plurimos cuiusuis conditionis, status, & ætatis homines probatos, tum mares, tum fœminas ijs scholis iam institutis, vel instituendis adscribi, adscriptosq; operam illis nauare, vt concessi Indulgentiarum muneris participes sint.

Eas verò iam institutas, vel imposterum instituendas scholas, & sodalitates, ad illas præscriptas regulas dirigi curet, quæ iussu Sanctæ memoriæ Cardinalis Borromei Metropolitani ad communem earum vsum in lucem editæ sunt.

Scholas præterea quàm sæpissimè visitari, tum ab earum Præfectis, tum ab alijs etiam iubeat, quibus id negotij dederit. Ijq; diligenter ei referant, cum de omni institutæ earum ratione, frequentiaq; illorum, qui conueniunt, tum de reliqua earundem sodalitatum spirituali progressione.

Eisdem, quò plures poterit, constituat Confessarios, Sacerdotes, & in concionibus habendis exercitatos, quorum & ministerio adiuuentur, & salutaribus monitis, crebrisq; cohortationibus inflammentur in dies magis, ad illud scholarum, & piarum exercitationum institutum, atque studium.

Si quam aliquando concionem sacram à prandio populo haberi contigerit, ei certa hora ab Episcopo statuatur, ita vt neque concionator à doctrina Christianæ scholis, neque hæ ab illo impediantur.

Monasteria, & beneficia commendata visitet Episcopus, & etiam per fructuum sequestrationem eis prouideat.
Cap. XXIIII.

Sess. 21. c. 8. de reformat.

EPiscopus ex Tridentini decreti iussu, singula monasteria in quibus non viget regularis obseruantia, aliaq; Ecclesiastica beneficia, quæ commen-

data sunt, quocunque nomine nuncupata, intra diœcesis suæ fines posita, quotannis visitet; idq; opportunis omnibus remedijs, facta etiam fructuum, ad illa pertinentium, sequestratione, prouideat, vt quę reconcinnari, aut instaurari oportet, ea omnino vel reconcinnentur, vel restituantur, tum indumenta præterea, ornamentorum supellex, & sacræ vestes comparentur; ac misteria, quę ad diuinum cultum spectant, rectè ordine, & cum dignitate in illis præstentur.

Aliquos sibi adiutores pro salute subditorum Episcopus deligat. Cap. XXIIII.

EPiscopus in Vrbe sua Viros aliquos, auctoritate præstantes, spiritualis vitæ studiosos deligat, quorum adiumento, & opera vti possit, & in ijs cognoscendis, quæ ad ciuitatis, diœcesisq; suę morum institutionem pertinent, & in adiuuandis Christianarum virtutum exercitationibus, & in alijs denique, quibus populi sibi commissi progressio fiat ad Sanctè agendi studium.

Quando in Missa, vel post sermo ad populum habendus sit. Cap. XXV.

CVret Episcopus, quod veteris Ecclesię institutum est, sermonem, sacram ve concionem vbiq; intra Missarum solennia potissimùm haberi, siue ab illo eodem Sacerdote, qui Missam tunc celebrat, canit ve, siue ab alio habeatur: idq; præterea, etiam si Missę sacrificium pro mortuis fiat; nisi sermo aliquando Episcopi concessu de mortui laudatione in Ecclesia habeatur, qui nullo modo in Missa, sed ea peracta pronuncietur.

Immediatè post Euangelium habeatur. Cap. XXVI.

CVm verò concionis, semonisve munus in Missę sacrificio præstatur, id fiat semper statim, postquam Euangelium recitatum est, Vt Ecclesiastici ritus ratio postulat, non in alia Missę parte, alioue tempore.

Episcopo concionanti quis assistant. Cap. XXVII.

EPiscopo concionanti, ministri Ecclesiastici, sacris vestibus ritè induti, septem, vt antiquo Canone iussum est, vbi potest, sin minus, pauciores ab vtroque eius latere assistant.

Quomodo baculus pastoralis interim sustentetur. Cap. XXVIII.

ADsit etiam, vel dignitate præditus, vel Canonicus, vel alius denique, ad quem ex probato instituto spectat baculi pastoralis sustentatio, pluuiali indutus; qui ante ipsum à latere sinistro baculum manu sustineat.

Episcopus cum sermonem habet dum sacrum facit, & si non solenniter quibus vtatur. Cap. XXIX.

SI verò sermonem in Missæ sacrificio non solenni habet, sacris item vestibus, Missę sacrificio dicatis, vtatur, & mitra, & cum baculo item adsit minister.

Qui eidem etiam assistere debent. Cap. XXX.

Eiq; assistant præterea ministri duo ad minimum, superpelliceo, aut, si Canonici, vel dignitatę præditi sint, suo in Chori officijs stato habitu quotidiano indnti; nisi pro alicuius celebritatis, solennisve actionis, ac populi concursus ratione, alijs sacris vestibus eos amictos esse aliquando iusserit.

Qualiter Episcopus ornatus, & quo loco sedens sermonem habebit. Cap. XXXI.

ID porrò muneris obeat, sedens in medio altari, in faldistorio, aut in sede loco eminentiori collocata, aut in cathedra Episcopali, aut etiam suggestum, ambonemve ascendat: Vbi itidem sedens, & mitra item ornatus, cęteriśq; vt supra adhibitis, commodius à populo conspiciatur, & audiatur.

Episcopus præterquam in Missa qualiter sermocinabitur. Cap. XXXII.

IN alia verò actione, quàm in Missæ sacrificio, aliove tempore; prout actio solennis, populive frequentia est, sermonem ijsdem vt supra locis, arbitratu suo, habeat, pluuiali, & mitra etiam indutus, adhibitis quoque vel pluribus, vel duobus saltem, qui digniores alijs in Ecclesia sint, vbi de more illius Ecclesiæ Episcopo in sacris actionibus ij, assistere solent, vel Archidiacono, & altero Diacono, qui digniori loco sedet, aut demum duobus, vt Episcopo videbitur, Canonicis Diaconis, sacro Diaconali amictu vestitis.

Quid si Episcopus aliter quàm cum pluuiali sermonem habebit obseruandum sit. Cap. XXXIII.

QVòd si cappa Episcopali, & stola potius, quàm pluuiali & mitra vti maluerit: illi duo assistentes, non sacro Diaconali amictu; sed & ipsi, & alij ministri superpellicco, aliove sui Canonicatus, dignitatisve in Chori officijs insigni induantur, adhibeatur q; præterea, non solùm qui pastoralem baculum, sed alter etiam, qui mitram à dextero latere teneat.

Prosequutio prædictorum. Cap. XXXIIII.

CVm verò sermonem, aut concionem, minus frequenti populo, aut in actione minus solenni, vel in Ecclesia non insigni habebit, poterit rochetto, & mozzetta indutus id præstare, stola etiam adiuncta. Nec verò propterea omittet, quominus si per temporis, & loci opportunitatem liceat, & assi-

stentes, & alios ministros, vt supra, adhibeat, cum insignibus Episcopalibus. Si quando autem tunc duo illi Canonici, cum superpelliceo, vel cum indumento, habituve Canonicali non assistent, Ecclesiastici tamen ordinis homines aliquot grauiores præsentes adesse, conueniens erit.

Quomodo pro opportunitate, Episcopo qualitercunque induto, prædicare liberum sit. Cap. XXXV.

TRiplex porrò hęc ratio, vel pluuiali, vel cappa Episcopali, vel rocchetto, mozzettaq; cum stola vtendi, cum sermonem non in Missæ sacrificio, sed in alia functione, aliove tempore Episcopus habet, non ita ei præscripta est, quin modò vnam, modò alteram, modò tertiam, prout maluerit, et temporis, & loci, personarumve ratio tulerit, adhibere possit. Nec præterea prohibetur ex tempore, vt aliquando vsu venerit, vbiq; etiam sine stola gregi suum verbo Dei, & salutaribus monitis pascere pro munere suo pastorali, cum eius & dicta, & facta, quasi perpetuam quandam prædicationem ministrare, præbereve debeant.

Quos infirmos Episcopus visitare, & benedicere curabit. Cap. XXXVI.

EPiscopus pro sua vigilanti cura in vrbe, aut alio loco, in quo ipse sit, cum ægros grauiter laborantes, præsertim vitę spiritualis amantes, pietatisq; laude insignes, paterna charitate aliquando Visitare studeat: tum Episcopalem benedictionem moribundis impertiat.

Hoc officium quoque diligentius, cum potest, sæpe Parochis, Sacerdotibus, religiosis viris, ægrotantibus, & moribundis item, præstare idem piè curet.

Quarti Concilij de se decreta frequenter audiat Episcopus, & exequatur. Cap. XXXVII.

EPiscopus curet quantum in se fuerit vt decreta quarti Concil. Prouincialis de se loquentia executioni demandet, frequenterq; in mensa legere faciat.

Visitatores, fidei, & morum pietatem maximè aduertant. Cap. XXXVIII.

VIsitatores diligentiam omnem visitando adhibeant, non modò in Ecclesiarum cultu, & ornamento tuendo, augendove, sed maximè in omnia, & Cleri, & populi pristina Christiana disciplina restituenda; in vtriusq; item moribus cognoscendis, ijsdemq; deprauatis corrigendis.

Immoderati inaneśque luxus ornatusve tollantur. Cap. XXXIX.

FOeminarum, ac marium luxu, immoderatoq; vestium sumptu vtentium, ornatum illum inanem, ac planè superuacaneum, & à Christianæ vitæ

more sanè quàm alienum, Vnde tot malorum seminarium extare quotidie cernitur, omni Episcopalis muneris officio, & auctoritate prohibere, tollere, funditusq; euellere studeat.

Regularibus subiectarum monialium clausuræ Episcopus prospiciat. Cap. XL.

MOnialium monasteria, regularium iuri, curæve subiecta, quod ad clausuram attinet, diligenter, accurateq; Episcopus visitet; loca ipsa introspectet; atque ex superiori etiam parte circumlustret; & cautè solerterq; inspiciat prospectus omnes, aditus, & cætera denique omnia, quæ ad clausuram rectè tuendam, vllo quouis modo pertinent.

Quid sibi cum Metropolitano agendum sit Episcopus aliquando videat. Cap. XLI.

EPiscopus aliquando videat, quæ sancita fuerunt à Sanctæ mem. Cardinali Borromeo in Concil. 4. Prouinciali. Titulo de Concilio Prouinciali, vt si quod officium hoc de genere cum Metropolitano agendum sit suo muneri satisfaciat.

Synodus diœcesana qualiter habenda, denunciandа, & Calendario significanda. Cap. XLII.

Sess. 24. c. 2. de reformat.

EPiscopus ad Tridentini Concilij præscriptum singulis annis, ac item semper sex post prouinciale Concilium mensibus, diœcesanam Synodum habeat; quare ex decreto Concilij quarti Prouincialis Titulo de Synodo diœcesana, certum diem Synodalem constituat, quo Clerus ad illam conueniat. Hic autem dies in singulos etiam annos, Cathedrali in Ecclesia de suggestu, die Epiphaniorum, vel Cal. Ianuarij, vt alios solennes dies denunciari consuetudinis est, indictus Calendario etiam adscribatur, quod in singulos annos confici solet. Certum autem illum diem, prout causa postulabit, modò prorogare, modò accelerare, ac mutare Episcopo arbitratu suo licebit ex causa.

Decreta prouincialia, quomodo publicanda. Cap. XLIII.

IN prima quaq; diœcesana Synodo decreta, in prouinciali proximo Concilio edita omnino promulgentur.

Monitiones quartæ prouincialis synodi, qualiter etiam in diœcesana recitandi. Cap. XLIIII.

PEruetus illud institutum est, tum Sanctorum Patrum vsu, tum Ecclesiæ auctoritate comprobatum, vt quæ Sacerdotalem, clericalemq; disciplinã officia, ac partes eius maximè attingunt, ea certis monitionibus compræhensa ab Episcopo in synodis clero proponantur. Quare monitiones ab Illustrissimo Borromeo in Concilio quarto prouinciali scriptas Episcopus in sua diœcesana synodo faciat Clero, prout sibi placuerit, recitare: quibus addat, vel detrahat arbitrio suo.

Con-

Concilij Prouincialis quinti circa peſtem decreta pro tempore ſeruanda. Cap. XLV.

EPiſcopus tempore peſtis, diligenter curet obſeruari, quę piè, doctè, & luculenter docuit, ac mandauit Dominus meus in Concilio quinto prouinciali per totam ſecundam partem illius Concilij.

Qui Synodo diœceſanæ intereſſe, & obtemperare tenentur. Cap. XLVI.

SYnodo diœceſanæ, vniuerſi, & ſinguli Sacerdotes, & clerici cuiuſcunq; ordinis interſint, quicumque Canonum iure, vel Eccleſiaſticis ſanctionibus, vel Tridentino decreto, vel conſuetudine, aliave ratione intereſſe poſſunt, aut planè debent.

Adſint verò inter cęteros quicunq; beneficium Eccleſiaſticum, cuius cauſa de iure, aut conſuetudine adeſſe debent, in ea diœceſi obtinent, quamuis in alia domicilium habeant. Atque in ijs quidem, quæ ad beneficium illud pertinent, eiuſdem Synodalibus decretis, iuſſiſq; obtemperent.

Pro Synodo habenda quæ oratio, & ſacrum faciendum ſit. Cap. XLVII.

ANTE ſtatam ſynodi diem per menſem, quinta quaque feria in Miſſæ ſacrificio, ſi quadrageſima eſt, oratio de ſpiritu Sancto dicatur; alio autem tempore, die eodem Miſſa celebretur, cęteraq; præſtentur, prout ſecundo prouinciali Concilio ſancitum eſt.

Quod perceptione Sacramentorum pro ſynodo ſe præparent. Cap. XLVIII.

QVO puriores autem Eccleſiaſtici ordinis homines, qui in ſynodo adeſſe debent, ad eam actionem, quæ religioſam animi prępparationem ab illis depoſcit, conueniant; omnes, & ſinguli Dominico illo die, ſynodum præcedente, peccata primùm confeſſi, non ſolùm Sacerdotes Miſſæ ſacrũ faciant, ſed reliqui ſinguli cuiuſuis ordinis clerici, ſanctiſſimã Euchariſtiam ſumant.

Quæ & à quibus anre Synodum indaganda, & Epiſcopo referenda ſunt. Cap. XLIX.

ANtequam ſtata ſynodi dies veniat, & in ciuitate ij, quibus id curę Epiſcopus dederit, & in diœceſi Vicarij foranei, & Parochi prętereа, tùm Vrbani, tùm diœceſani, vt ipſi Epiſcopo adiumentum afferant, diligenti aliqua earum rerum indagatione, ac relatione, quibus per eum conſuli, aut prouideri in Synodo præſertim oportebit, hæc quę infra generatim, vel vniuersè mox præſcribentur, ſedulò videant, ac notent, vt ea omnia ad præſcriptam ab ea rationem, & normam, tum literis, tum coram conſtituto tempore deferãt. Idq; omne, præter diligentiam, quam de hoc genere toto, teſtes Synodales,

ex decre-

ex decreto Prouinciali adhibere, & præstare debent.

Primò igitur ij omnes pro suorum quique munerum, officiorumvè ratione, & cura despiciant, quæ cleri sit in clericalis vitæ moribus progressio; quæ in vita spirituali disciplina, & quàm solicitum in diuinorum officiorum cultu studium, quàm diligens in Ecclesiasticis functionibus obeundis solicitudo, quæ etiam, & quàm frequens in literarum exercitationibus cura; qui in earum studijs progressus item.

Vicarij autem foranei, alijve Ecclesiastici homines, quos ob eam causam Episcopus delegerit, exquirant, qui præterea Parochorum in primis zelus in animarum salute procuranda, quæ in Sacramentis ministrandis sedula diligentia, quàm frequens in pascendis verbo Dei fidelibus officium, quæ deniq; in omnibus Parochialis muneris partibus vigilantia, quæve assiduitas.

Deinde ij omnes, & singuli pro sui officij munere inuestigent, quæ populi in Christianæ charitatis operibus exercitatio, quàm religiosus festorum dierũ cultus, quàm pia in Ecclesijs conuersatio, quæ in doctrinæ Christianæ scholis frequentia: tum de alijs pijs sodalitatibus disquirant, tum denique de reliqua omni eiusdem populi disciplina, & in via Domini progressu.

Post videant, qui singularum Ecclesiarum præsertim Parochialium status; an si quæ instaurationem desiderent; an debito cultu fraudentur, an sacris vestibus, ornamentis, supellectilibq; Ecclesiastica, ad cultum necessaria, instructæ sint; an denique vlla ex parte incultæ.

Postremò an si aliqua sunt Prouincialium, Diœcesanarumq; Synodorum decreta, edicta, visitationum præscripta, aliave Episcopalia iussa, quæ executionem non habeant; quid item impedimenti, aut difficultatis, aut denique causæ sit, quamobrem eorum executioni non sit locus.

Id autem omne, quod ad executionem attinet, notent, tum ijdem, vel præfecti, vel delecti Ecclesiastici homines; tum Vicarij foranei, tùm Parochi, alijq; qui Ecclesiastica beneficia obtinent, prout eorum vniuscuiusque in illis exequendis partes sunt.

Quando Vicarij Foranei, & Vrbani præfecti pro nominibus, & excusationibus clericorum deferendis ad Episcopum conueniant. Cap. L.

CVM autem Synodalis dies prope adest, Vicarij Foranei pridie illius diei adsint summo mane in ædibus Episcopalibus: eoq; ipso die quam primùm Episcopo nomina, & cognomina tradant, eaq; ordine descripta, Sacerdotum, & clericorum singulorum, qui ad Synodum conueniunt, ac rursus absentium, causis sigillatim item descriptis, quamobrem Synodo non adsunt. Idq; præter officium legitimæ excusationis, quam qui absunt, Episcopo afferre, & probare debent. Hoc ipsum triduo, vel biduo ante eum Synodalem diem, qui ab Episcopo in vrbe regionibus sunt præfecti, aut delecti præstent de suæ quique regionis clericis.

Promotor Synodalis, alijque ad excusationes, querelas, controuersias, & accusationes recipiendas, ac referendas statuendi. Cap. LI.

VT Episcopus, Synodalium actionum officijs, & curis multis tunc occupatus, aliorum ministrorum studio, & opera adiuuetur, triduo, aut biduo ante Synodi diem, Ecclesiasticum hominem iuris peritum statuat, qui promotoris munus obeat, & vnum, duosve Ecclesiastici item ordinis, qui eorum, qui à Synodo, cui interesse debent, absunt, causam, rationemq; absentiæ eius nomine cognoscant: qui præterea querelas, controuersias, & accusationes eodem nomine audiant, & ipsi Episcopo referant; cui liberum, integrumq; sit, etiam dum Synodus habetur, quandocumque libuerit, illas sibi aduocare, & alijs etiam delegare.

In Synodo promulganda quis legere debeat. Cap. LII.

QVæcunque porrò, vel decreta, vel constitutiones, vel edicta, vel scripta cuiusuis generis in Synodo legi, promulgarive oportebit: ijs legendis, vel Archidiaconum, vel Canonicum Diaconum suæ Cathedralis Ecclesiæ constituat, qui id muneris rectè obire possit: si modò is, qui Cancellariæ Episcopalis officium gerat, Canonicus illius Ecclesiæ non sit, aut in ea dignitatem obtineat: Ad illud enim potius hoc officium pertinere decernimus, quo tunc impedito, ad alium canonicum, quem Episcopus, vt suprà delegerit.

Quando ante Synodum campanæ solenniter sint pulsandę. Cap. LIII.

PRidie item illius diei, quo futura est synodus sub primam horam noctis in omni Ecclesia ciuitatis solenni campanarum sono significatio detur, synodi postero die inchoandæ.

Qualiter clero hora conueniendi ad synodum indicetur, in Cathedraliq; induat. accedat, & sedeat. Cap. LIIII.

POstridie, quæ stata synodi dies est, summo mane, & ceteris deinceps synodalibus diebus in cathedrali ecclesia certis campanæ ictibus ad synodum clerus conuocetur: cuius etiam rei significatio fiat tabella, cura Magistri cæremoniarum publicè loco suo affixa, qua synodalis sessionis certa hora indicatur.

Qua hora vniuersi, & singuli, qui in synodo interesse debent, in Ecclesia Cathedrali, non raptim sed graui incessu conueniant; vbi conuenerint, loco constituto, superpellicea, quæ munda, ac decentia sint, & almutias, cappasve pro ecclesiæ instituto, & iussu induant, quicunque dignitates, canonicatusve in ecclesia Cathedrali obtinent, & qui collegiatis Ecclesijs quocunque nomine

mine præpositi sunt; quibus rectè, & decenter induti, inde ad statum sessionalem locum, non turbulenter, sed quietè, & quoad eius fieri potest, bini veniant, atque ordine consideant.

Quid eis cauendum cum sederint. Cap. LV.

IN loco igitur benedictionis considentes Domini sacerdotes, & reliqui inferiorum ordinum clerici, nec vocibus obstrepant, nè tumultibus rem synodalem perturbent, nè confabulationibus operam dent; sed hæc omnia, cæteraq; maximè caueant, quæ Ecclesiasticæ disciplinæ, synodalis actionis dignitati, & loci veneration non conueniunt.

Tempus celebritati Synodali præstitutum. Cap. LVI.

SYNODALI celebritati triduum veteri ritu præstitutum est; at pro rerum, quæ gerendæ sunt ratione, Episcopus non solùm breuiori, sed etiam longiori tempore synodum agat, & synodales actiones tractet licet.

Primo synodi die processionibus, & alijs ex Pontificali adhibitis, habitoque sermone, quæ indicto silentio legantur. Cap. LVII.

PRimo Synodi die, Episcopus processione solenni primùm peracta Missæ sacrificium celebret: tum precibus statis, & cęremonijs, ad eiusdem Synodi inchoationem è libro Pontificali ritè adhibitis, sermonem clero habeat eo de genere, quod Synodalibus tractationibus, & sanctæ disciplinæ accommodatum sit.

Quo sermone peracto, Archidiaconus, vel alius Episcopi iussu indicat silentium; cęteraq; præstentur ad prędscriptum Concilij Quinti Prouincialis, vbi luculenter actiones synodales explicantur, & notantur, decretave, siue constitutiones, quæ sunt legenda.

Sequenti die Missa, à quo, & qualiter celebranda. Cap. LVIII.

POST primæ sessionis diem, reliquis deinceps diebus, à Canonico, vel ab eo qui dignitatem obtinet, hebdomadario, Missa solennis stata hora canatur, vel dicatur summissa voce arbitrio Episcopi.

Qui, & quando pluuialia induantur. Cap. LIX.

PLuuialia item induantur, qui in Cathedrali Ecclesia dignitates, aut Canonicatus habent, & singuli collegiatæ Ecclesiæ quouis nomine prędfecti, peracto scilicet Missæ sacrificio, cum initium fit sessionis synodalis. At in Missæ etiam solenni, cum Episcopus celebrabit.

Singulis

Singulis diebus sermo mane habeatur. Cap. LX.

MAne item singulis sessionis diebus, cum sacræ preces libro pontificali præscriptę, ritè habitæ erunt, concio, sermove Ecclesiasticæ disciplinæ rationibus accommodatus, ab Episcopo, vel ab alio eius iußu habeatur.

Signum pro meridiana sessione dandum. Cap. LXI.

SEssio autem, cum ad horas postmeridianas prorogatur, detur stata hora signum campanæ ad illius significationem.

Quæ induat Episcopus, & orationem pronunciet. Cap. LXII.

IN qua continuata Sessione Episcopus amictum etiam, albam, stolam, pluuiale rubri coloris, pectorale, & mitram preciosam induet, duobus de more assistentibus.

Pronunciet q; Episcopus initio orationem adsumus.

Quotidie antequam dimittatur Clerus orabit. Cap. LXIII.

VEsperi autem, antequam vniuscuiusq; diei sessio dimittatur, clerus vniuersus paulùm tacitus, sanctè, religioseq; oret pro re, de qua orationem fieri in eadem, vel in prima sessione indictum est.

Acta qualiter conscribenda. Cap. LXIIII.

CAncellarius autem, à promotore rogatus, omnis quotidianæ sessionis, tum matutinæ, tum pomeridianę acta publica conscribat, in librumq; certum referat.

Benedicat Episcopus. Cap. LXV.

PEracta demum tota vniuscuiusque diei sessione, Episcopus de more solenniter benedicat.

Quæ addere, & mutare pro opportunitate Episcopo liceat. Cap. LXVI.

HIS decretis de Synodi diœcesanę habendæ ratione, atque vsu, addere atque de his mutare aliquid in ijs, quę aut ad dirigendæ Synodi rationem, ordinemve, aut ad decretorum Prouincialium, aliarumq; sanctionum promulgationem pertinent, Episcopo liceat, prout ex synodi suę diœcesanę vsu esse videbitur.

Hospitalitas in Coepiscopos seruanda, & sermo ad populum ab hospite, benedictioq; exquirenda. Cap. LXVII.

QVod de Episcopo hospitio excipiendo Clemens Pontifex, & Martyr, Apostolica quadam cõstitutione scribit, & Beatus Ambrosius studiosè

seruauit;

seruauit; id Episcopus ad vsum reuocare studeat, vt Episcopum, qui aliunde venerit, benignè hospitio accipiat; cum eoq; agat, vt die festo, si permanserit sermonem in primis habeat. Est enim, inquit idem Clemens, hospitis hortatio grata, atque vtilis. Hoc præterea, etiam si ille renuat, facere cogat, sancta quadam vi charitatis, vt populo benedicat.

Qualiter coepiscopis in calamitate succurrendum. Cap. LXVIII.

SI quando aliquem ex Episcopis huius Prouinciæ in belli, famis, pestis, aut alias eiusmodi necessitates, aut difficultates (quas Deus, pro sua pietate prohibeat) publicas, vel priuatas incidere contingat; Episcopus opem illi afferre nè differat, tum oratione, & publicis supplicationibus, tum eleemosynarum, vt poterit largitione.

Tum omnem aliam rationem ineat, qua fratris Episcopi, ac eius etiã populi laborantis calamitatibus, largè, atq; opportunè succurratur.

Episcopus quem œconomum deligat, & qualiter administrationis liber in Concilio prouinciali exhibendus sit. Cap. LXVIIII.

c. Quia in quibusdam. 89. dist.

SAcrosancti Concilij Calcedonensis canon iubet, ab Episcopo œconomum delegi, & constitui, qui Ecclesiæ Cathedralis prædia, bona, resq; de illius sententia, & arbitrio administret, vt non modò illa non dissipentur, sed testis sit rectæ administrationis, ac dispensationis. Id vt Episcopus seruet, nec verò solùm, quò diligentius bonorum Ecclesiæ rectæ administrationi ad illius Cõcilij præscriptum consulatur; verùm etiam, quò studiosius Episcopus cum census, suppellectilis, bonorumq; eorum curatorem, administratoremq; habuerit, in rerum spiritualium officijs, quæ Episcopalis muneris propria sunt, ipse omni cogitatione, totoq; animo incumbat.

c. Diaconum 89. dist. vbi glo. in ver. Vicedominum.

Eum verò œconomum, vel vt alio canone cauetur, vicedominum constituat Episcopus, non laicum, neq; sibi cognatione, affinitate ve, aut fauore coniunctum, sed Ecclesiasticum hominem: qui & de clero suo, & verò, si talem, qui idoneus sit, habere potest, diaconatu initiatus sit, quiq; in eo administrationis genere, & rectè, & peritè versari possit.

Cuius administrationis rationes in codicem certum rectè ordineq; relatas, tertio quoque anno ad Concilium Prouinciale Episcopus afferat, atque exhibeat, solicitè pro conscientiæ suæ religione, totius illius dispensationis rationem in eodem Concilio redditurus.

A sententia per Episcopum tanquam ex Concilio delegatum lata, si idem tanquam ordinarius potuisset, appellatio ad Metropolitanum nè impediatur. Cap. LXX.

QVoties Episcopus, etiam tanquam sedis Apostolicæ ex decretis Conc. Tridentini delegatus, sententiam in ijs causis tulerit, in quibus ante

Concilium tanquam ordinarius, eadem iurisdictione, potestateve vti poterat; si ab illius sententia ad Metropolitanum appellabitur, non propterea, quia alia sententia tanquam à sedis Apostolicę delegato pronunciata est, à Metropolitani iurisdictione subterfugiatur, sed appellationis causæ cognitio omnis liberè eidem permittatur.

Quando Episcopus aliquem pro iudiciorum disciplina, & taxa constituat, & quid muneris illi incumbat. Cap. LXXI.

EPiscopus singulis annis, aut secundo quoque anno Ecclesiasticum virum decernat, qui certis illis legibus exequendis præsit, quæ ad rectum fori Ecclesiastici vsum, rectamq; forensium causarum normam, tum ad certam taxæ rationem, omnemq; denique iudiciorum conformandam disciplinam pertinent.

Is, quæcumque de omni eo genere sancita sunt, omni cautione videat, vt ab ijs quorum interest, planè seruentur, & in morem, quàm diligentissimè fieri potest, inducantur.

Causarum acta, & Codices item, in quos solutiones sigillatim relatæ sunt, de improuiso inspectet, quò facilius comperiat, si quid culpæ in taxæ præscriptæ ratione contrahatur.

Cancellarij in taxa delinquentes, & in officio negligentes, qualiter puniendi, & defferendi. Cap. LXXII.

SI verò præ quęstus cupiditate Cancellarius, Notariusve plus pecuniæ, quàm præfinita taxæ ratio postulat, eiusq; tabella ostendit, ab vllo vnquam exegerit, id totum eidem restitui iubeat; Et verò qui in eo genere deliquerint, pœnis etiam illos affici ab Episcopo, Vicariove procuret. Ad Episcopum prętera illorum nomina deferat, quos in illis exequendis, quæ sibi prę scripta sunt muneri suo deesse aliquo modo animaduerterit.

Duos Sacerdotes Vrbanos, & Episcopum Prouincialem pro muneris sui recta exequutione sibi in consultores Episcopus deligat. Cap. LXXIII.

PRO ea, quæ Episcopus abundare debet, præstanti cura, proq; illa perfectionis Episcopalis ratione, ad quam omnes eius rationes referuntur, nihil, vel minimum ei prętermittendum est, quò munus, quod multiplex, graueq; gerit, non modò sustinere, sed explere salutariter possit, aliorum etiam subsidijs ad officij sui executionem comparatis. Quamobrem duos sibi Sacerdotes pietatis zelo flagrantes spiritualiq; vsu peritos, ac prudentes pro conscientiæ suæ religione, secretò in ciuitate deliget, quorum Sacerdotum officium in primis sit, Episcopum assiduè omni charitate, & humilitate, omniq; debitę obseruantiæ officio priuatim sincerè admonere quicquid opus esse vi-

derint,

derint, cùm ad omnis disciplinæ, tum verò ad Sacri Tridentini, Cõc & nostrorũ decretorum perfectam, atq; absolutam executionem. Ob eam etiam causam aliquem Prouinciæ Episcopum item deligat, qui cum aliquando per literas pastorales administrationis suę rationes, consilia, omnemq; Ecclesiæ sibi commissę benegerendę modum, familiariter communicet; ita vt hoc subsidio sibi in omni deliberatione, atq; actione opem, atq; adiumentum paret.

Quid pro exploratione morum familiæ, correctioneque, & institutione opus sit. Cap. LXXIIII.

VT autem familiam suam in beneuiuendi regulis, atq; officijs perpetuò contineat; deligat aliquem ex suis virum prudentem, spiritualisq; vitę studiosum, cui id planè mandet, vt quæ in moribus familiæ emendationem aliquando desiderant, ea quamprimùm sibi referat animo simplici, ac puro; vt ipse prout opportunum esse viderit, remedium adhibere possit.

At præterea quò diligentius familiæ suę institutioni consulat, cùm fraternam etiam correctionem in eam instituendam curet, tum verò frequentes spiritualium rerum collationes, & alias exercitationes, disciplinæ etiam regulas, ex Conciliorum Prouincialium decretis præscribat. Quas regulas in tabella ordine descriptas ipsi familiæ in conspectu propositas certo loco affigi iubeat. Cum verò aliquem in eo adscribet, illas eidem proponat: anteaquam in familiam illum adscribat.

Quando Episcopus in infirmitate pro salutaribus colloquijs ad se capitulum conuocet. Cap. LXXV.

SI quando ex febri, aliove morbo Episcopus laborat, ægrotationis initio, ac deinceps aliquando, prout expedire censuerit, Cathedralis Ecclesię suæ capitulum, cum quo de spiritualis, sanctæq; Vitę officijs, ac studijs colloquia salutaria ineat, ad se conuocet.

Moribundus auocet clerum, virtutesq; eidem suadeat, & vt hæreditarias relinquat. Cap. LXXVI.

QVod verò à Sanctissimis Episcopis huius Prouinciæ, præsertim Ambrosio, Eusebio Vercellensi, Gaudentio Nouariensi, alijsq; factum esse memoriæ proditum est, id proposito etiam ad imitationem illorum exemplo, Episcopus exequatur: vt cum periculosè ægrotans propediem mortem obibit, Cathedralis Ecclesiæ capitulum, Clerumq; ante conuocet, cui cùm pacis, charitatem, sanctarumq; virtutum disciplinam suadeat, eamq; quasi hereditariam quandam disciplinam relinquat; tum & vniuersè, & sigillatim religiosis eorum precibus, Sanctisq; sacrificijs sese intimè commendet.

Eucharistia qualiter ab Episcopo ęgrotãte sumenda. Cap. LXXVII.

EPiscopus cum ęgrotans in lecto iacet frequentissimè tamen sacrę Eucharistiæ pabulo se salutariter reficiat, ac recreet: cui saltem cum primum,

& cum pro viatico illam sumet, & semper denique, nisi cum ipse secus iusserit, vniuerso clero, & capitulo Cathedralis Ecclesiæ prosequente, Archipresbyter, aliusve deferat, & ministret, qui secundum Episcopum primariã dignitatem Sacerdotalem obtinet.

Cura circa clericos ægrotantes per Episcopum habenda. Cap. LXXVIII.

EPiscopus, ad quem vniuersi Cleri sui cura, etiam paterna refertur, zelo charitatis accensus, si quem Ecclesiasticum hominem etiam minoris ordinis intra alicuius Parochialis vicinię fines, ægrotantem audierit, ipse aut alius, eius nomine inuisat, & consoletur paternis, & consilijs, & officijs, quæ si illi prẽstare debet, certè multo accuratius, atque adeo ardentiori dilectione exequatur erga eos, quos habet Basilicæ suæ Cathedralis ministros; & Parochos in animarum salute procuranda adiutores.

Quò verò cumulatius id præstet, pro solicitudinis paternæ zelo id etiam curæ suscipiat, vt cum in Vrbe, tum in diœcesis partibus distinctis prẽter Parochum, vel proprium, vel propinquiorem, de quo aliàs cautum est, certos etiam Sacerdotes charitate flagrantes, vitæq; spiritualis moribus, & vsu præditos decernat, quorum munus sit ægrotantibus clericis cuiuscumq; ordinis sint, prẽsertim ope destitutis, præcipuam operam, solicitudinem, & curã nauare, si qua opus esse viderint, cùm in primis ad piè sancteq; iuuandam animæ salutem, tum ad corporis bene curandi rationem.

Episcopus in penuria annonæ egenis qualiter prouideat. Cap. LXXIX.

EPiscopus, qui totis in Christo visceribus egentium curam gerere debet, cum cæteras rationes ineat, quibus in difficultate annonæ populi sibi cõmissi egestas subleuetur, tum verò quamdiligentissimè caueat, vt in rei frumentariæ inopia, Ecclesiastici homines frumentum, aliudve alimenti genus, quod ad subleuandam annonam pertineat, ne supprimant, abscondant ve. Ac prẽterea eos omnes, & singulos pœnis propositis, omniq; iuris remedio cogat, quicquid frumenti habent, siue proprium, siue alienum in priuatis, aut Ecclesiasticis ædibus reconditum, apud Ecclesiasticum hominem, quem si ita expedire censuerit, eo nomine ipse constituat, sine dolo, & fraude scripto profiteri, eidemq; frumenti illius omnis numerum, & conditionem rectè, sincereq; denunciare. Et verò si quando annonæ grauitas, difficultasq; ita tulerit, id omne frumentum venditioni exponi iubeat, ac vendi, quo pretio illius annonæ temporibus in foro frumentario vendi solet.

A quæ ducendæ seruitus qualiter ab Episcopo determinanda. Cap. LXXX.

SAepenumero accidit de seruitute aquæ per alienos agros deducendæ, de oryzis intra certos fines non serendis, atq; de alijs eius generis rebus,

& cauſis, controuerſias, liteſq; inter homines Eccleſiaſticos, & laicos excitari. Quamobrem Epiſcopus, cuius etiam præter cætera munus eſt, litium occaſiones præcidere, & in commune etiam vtilitatibus publicis conſulere, quæ ad Eccleſiaſtici ordinis homines pertinere ex Canonum ſanctionibus cognouerit, ea edicto etiam Epiſcopali, ſi ita expedire cenſuerit, æquo iure ſtatuat, ac decernat.

Epiſcopus iter facturus Diaconum, & Subdiaconum Comites habeat. Cap. LXXXI.

QVOD antiquæ diſciplinæ fuit, vt Epiſcopus iter faciens duos ſaltem Eccleſiaſticos homines, vnum Subdiaconum, alterum Diaconum in comitatu haberet; id pro ſanctæ ſolicitudinis ſuæ zelo, ipſe ad vſum reuocare curet, cum præſertim ad Concilium accedit.

Qualiter vbi Concilium Prouinciale habebitur ad vrbem accedat ingrediatur, & populo benedicat. Cap. LXXXII.

VRbem, locumve, vbi Concilium Prouinciale celebratur, mulla is vectus, & inſigne dignitatis Epiſcopalis viatorium indutus, decorè ingrediatur; cum ingreditur Sancta charitate, rogatu, & conceſſu Metropolitani quodammodo impulſus, in via populo benedicere non recuſet.

Primò ad primariam Eccleſiam oraturus accedit. Cap. LXXXIII.

PRimò vrbem, locumve Concilij ingreſſus ad Baſilicam Metropolitanã primariamve accedat, vbi pauliſper Deum ſanctè precetur; & à Canonicis excipietur ad præſcriptum Concilij ſexti Prouincialis.

Quomodo Concilij Prouincialis cauſa inſtituenda, faciendaq; ſit oratio. Cap. LXXXIIII.

CVM verò Concilij Prouincialis dies inſtat, oratio ſine intermiſſione, quæ à Clero, & à Regularibus, & à Monialibus religioſè ob eam cauſam fiat, in Ciuitate inſtituatur.

Idem in tota diœceſi præſtetur: ita vt inſtituta quadam Parochiarum, regionumve viciſſitudine in primaria Eccleſia clerus, populuſq; Concilij cauſa Deum piè oret.

Quid Metropolitanus, & Epiſcopi in diſceſſu agant. Cap. LXXXV.

COncilio ritè abſoluto, & dimiſſo; Metropolitanus vnumquemq; Epiſcopum, qui ſe ad ſalutandum venerit diſcedentem, Sancto oſculo pacis dimittat, eiuſq; orationibus, & precibus ſe ſe intimè comendet. E Concilio cum

ad Stationem Episcopalem Episcopus redibit, paulò ante, quàm itineri se committat ad Ecclesiam Metropolitanam, primariamve veniat, vbi pauliſper oret.

Locorum piorum rationes, & earum liberationes nisi consentiente Episcopo ne fiant. Cap. LXXXVI.

EPiscopus non solùm, vt cautum est, locorum piorum administrationis rationibus interſit, sed etiam liberationi illius administrationis. Quæ liberatio ab eorum locorum præfectis solùm ne fiat, sed præsente, consentiente Episcopo; alioquì si secus fiet rescissa sit, planeq; nulla ad Tridentini Concilij præscriptum. Sess. 22. c. 9. de refor.

DE OFFICIO BIBLIOTHECARII & Bibliotheca.

Cura sacrorum librorum habenda. Cap. I.

SIcvt in libris sacris, voluminibusq; Sanctorum, & alijs Ecclesiasticis cuiusuis generis Codicibus, copiosè, sumptuoseq; cõparandis, diligens fuit accurataq; maiorum industria: ita in ijs ipsis asseruandis illorum, qui successerunt non negligens studiũ, nec verò cura minor esse debet: cum ex ijs manu præsertim scriptis, rectèq; exaratis voluminibus, in tanta librorum corruptela, his temporibus, per hæreticos introducta, plurimum adiumenti rebus Ecclesiasticis publicis afferatur, & ad Catholicæ doctrinæ veritatem tuendam, & ad coarguendam illorum, vitiosè illa deprauantium, temeritatem.

Index librorum qualiter faciendus, & asseruandus. Cap. II.

INdex fiat, in quo pro disciplinarum genere, aut pro alphabeti ratione, Volumina singula notentur.

Isq; index certo loco in perpetuum asseruetur, notatis etiam deinceps ordine alijs libris, quicumque in posterum eidem Bibliothecæ, quouis modo accesserint.

Vetusti codices qualiter resarciendi. Cap. III.

VOlumina, quæ pro vetustate, cariè, situue obsordescunt, librario opere poliantur.

Dissoluta, & malè compacta, conglutinentur.

Ab operculo nuda, asseribus, coriove, tegantur.

Prosequutio prædictorum. Cap. IIII.

VEtustate, aliove modo consumpta, recoucinnentur, & ad perpetuitatem opere recenti, nouisq; librarijs integumentis instaurentur.

Dies voluminum qualiter in indice scribendus. Cap. V.

SI præterea quo anno vnumquodq; volumen, manu exaratum sit, animaduerti potest, id etiam breuiter in eo indice notetur; tum preterea quo charactere scriptum, vt ex ijs antiquitas colligi possit, quæ aliquando vsui, & vtilitati Ecclesiæ publicæ esset, ad emendatam voluminum impressionem.

Bibliothecarius qualiter eligendus. Cap. VI.

EPiscopus, de consilio Capituli, Canonicum aliquem, vsu peritum literarum studiosum, & instruendæ augendæq; Bibliothecæ cupidum ad eius nutum amouibilem, constituat; qui illius curę diligenter præsit.

Bibliotheca qualiter inuisenda, & quorum vsui accommodanda. Cap. VII.

CVra verò Episcopi omnino sit, Bibliothecam aliquando inuisere; sicq; per eum, & per Canonicos ratio aliqua iniri potest, qua in Bibliotheca librorum Ecclesiasticorum copia augeatur; id solicitè curetur, vt eiusmodi librorum apparatu, publicæ Episcopali, Canonicali, clericaliq; commoditati atque vsui consultum sit.

DE MAIORITATE, ET OBEDIENTIA.

Quis loci ordo incedendo, sedendoq; inter dignitates, vel Canonicatus obtinentes habeatur. Cap. I.

CANONICIS hæc sit sedendi, publicæq;, & collegialiter incedendi præscripta ratio. Primùm locum post eos, qui in illis, aliqua prediti dignitate sunt, teneant Canonici, qui præsbyterales; secundum, qui diaconales; tertium qui subdiaconales præbendas, Canonicatusve obtinent.

Qui ordo seruetur, etiam si præsbyter Canonicus aliquis præbendam, Canonicatumve præsbyteralem post obtinuit, quàm Diaconus quispiam, aut Subdiaconus Canonicus. Itidem iuris sit Diacono, ratione Subdiaconi. In Canonicis autem præsbyterales prębendas obtinentibus, is loco prior sit, qui tempore etiam prior, Canonicatus, præbendæve possessionem adeptus est. Hæcq; ordinis ratio à Diaconis teneatur; eademq; præterea à Subdiaconis quod locum habeant sine præiudicio nunc viuentium, quibus præiudicare non intendimus.

Commis-

Commissum officium qualiter sub pœna recusari nequeat. Cap. II.

NE cui officium quod sibi capitulum commiserit, recusare liceat, nisi legitima de causa, quæ latis occultè suffragijs capitulo probetur.

Qui aliter recusarit, quantum pecuniæ caperet, per sex menses Ecclesiæ, assiduè inseruiendo, tantundem amittat. Qui verò iniuriam sibi à capitulo fieri putat; ad Episcopum confugiat, qui rem omnem cognoscat, & definiat.

A quo mensa sit Benedicenda. Cap. III.

NE minoris ordinis Clericus, alio, qui maiore ordine initiatus est, præsente, mensæ benedicat; sed hoc munus sit, vel Sacerdotis, vel illius, qui maioris ordinis clericus præsens in mensa adest.

Legato Pontificis, vel Cardinali, aut Metropolitano, seu Visitatori, qualiter contectus Episcopus occurrat. Cap. IIII.

SI quando contigerit, Vt legatum Pontificium, vel Cardinalem S. R. E. aduentare, aut diuertere in diœcesim, aut in ea diutius etiam commorari, tunc Episcopus, cum ei obuiam prodit, aut congressum, colloquiumve cum eo habet, aut deniq; in eius conspectu præsens, siue publicè, siue priuatim adest, ne rochetum detectum ferat, sed superiori veste contegat.

Eundem honorem tribuat, deferatve Metropolitano, & Apostolico suæ Ecclesiæ Visitatori.

Quiuis Episcopus in aliena diœcesi sine licentia nè Pontificalia exerceat, & à quo concedi valeat. Cap. V.

NE prælatus exemptus, etiam si Episcopus sit, in alienam diœcesim, intra cuius fines Ecclesiam quomodocumq; exemptam obtinet, quæ iam inde etiam ab immemorabili vsque tempore iurisdictionem spiritualem habet, alium Episcopum inducat, neq; ad sacrum oleum conficiendum, neq; ad chrisma ministrandum, neque ad consecrandam Ecclesiam, neque ad alia Pontificalia munera obeunda, exercendave: nec verò ipse illa ipsa officia munerave ministret, aut exerceat, sine Episcopi diœcesani concessu.

Ne item prælatus inferior, etiam exemptus in Ecclesia, loco ve, vbi iurisdictione spirituali vtitur, Episcopo extraneo potestatem faciat ministrandi Pontificalia munera.

Quibus ex confratribus dignior locus ex Bulla Pontificia sit tribuendus. Cap. VI.

VT multarum controuersiarum, dissensionumve, quæ in plerisq; confratris ex eo, quod priorem locum appetunt multis diœcesis locis magna cum populi offensione oriuntur, occasio tollatur: hoc decernimus, eas confratrias, eorumq; confratres, scholaresve, qui in posterum, locum in publicis processionibus, sumpto de Episcopi, aut Sanctæ Sedis Apostolicæ facultate habitu, sibi dari petierint, atque obtinuerint, debere locum digniorem alijs confratribus cedere, qui habitu antiquiores consueuerunt illas supplicationes antea obire, etiam si ipsæ tempore antiquiores sint, maioribusq; priuilegijs communitæ, ex Constitutione Gregorij XIII. in fine huius libri impressa.

Decreta omnia censuræ Apostolicæ subijciuntur. Cap. VII.

OMnia & singula, quæ à nobis in hoc volumine decreta, actaq; sunt qua debemus obedientia, ac reuerentia, auctoritati, ac iudicio Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, omnium Ecclesiarum matri, & magistræ semper emendanda, & corripienda subijcimus.

Finis primæ partis.

DE IVDICIIS, IVDICIBVS, ET NOTARIIS.

Liber Secundus. Tit. Primus.

VT à foro Episcopali, quantum fieri potest, auaritiæ labes amoueatur; & quàm minimis possint incommodis, atque sumptibus causæ in eo agantur hæc statuenda censuimus.

Notariorum, & scribarum mercedi taxa est statuenda, & illa, ac iam statuta est obseruanda. Cap. I.

EPISCOPVS, vel Vicarius eius omnibus Notarijs, & scribis sui fori, tam Ciuitatis, quàm diœcesis taxam præfiniat, quam pro opere, & officij sui mercede ab vnoquoque in singulis causarum generibus pro loci, & cuiuscumq; rei, ac personæ conditione exigi liceat, obseruare faciat, qui nõ obtemperarit, in eum vehementer animaduertant, & vbi est iam præfinita omnino seruetur.

Collegium, & statuta Notariorum statuenda, ac probanda propterea; Iudices deligendi. Cap. II.

COLLEGIVM Notariorum curiæ Episcopalis primo quoque tempore instituatur.

Collegium statuta Episcopo probanda, conficiat; officiales deligat, qui iudicent de eorum inter ipsos controuersijs, quæ ad eorum officium pertineant. In causas autem quæ inter Notarios, & litigatores extiterint, se omnino non interponant, sed eas Episcopi iudicio relinquant. In alijs verò causis, si cuiquam cum eis in iudicio agere contingat, eorum iura, priuilegia; seruentur.

Testificatio stili causarum qualis esse debet, & seruari. Cap. III.

Postulantibus testimonium formulæ curię, quam stylum vocant, de aliqua causa nec detur, nec datum vim habeat; nisi ei maior collegij pars subscripserit, cuius etiam formulæ exemplum, ab Episcopo approbatum, & subscriptum, publicè in Collegio asseruetur.

Qui, & qualiter in Collegio Notariorum sint ascribendi, formaque iuramenti per eos præstandi. Cap. IIII.

QVI in Collegium Notariorum adscribi voluerint, eos Episcopus diligenter examine probet; tantùm idoneos recipiat.

Excommunicatos, infames, & omnes qui à testimonio dicendo iure repelluntur, reijciat.

Eos qui vigesimum quintum annum non attigerint, quiq; per quadriennium in Notariatus officio integrè, periteq; non sint versati, non admittat.

Probatos prius non recipiat, quàm iurarint Episcopo ea iusiurandi formula, quæ infrascripta est; quam etiam ab ijs, qui in Notariorum Collegium adscripti iam sunt, ad duos menses præstari iubemus in manibus Vicarij nostri.

Ego N. Notarius à R. D. N. Episcopo, vel D. N. eius Vicario delectus, commissum mihi munus diligenter, ac fideliter exercebo.

A litigatoribus, quorum fuero Notarius, vel à quocumque alio eorum nomine, quauis de causa nihil, ne sponte quidem datum, accipiam; præter id, quod Episcopi taxatione præfinitum est.

Nihil agam, neque me, aut quemquam alium interponam, quo mihi vlla causa scribenda committatur.

Non ero promotor, vel procurator in causis, quæ agentur coram R. D. Episcopo, seu eius R. D. Vicario Generali, vel aliquo ab eis constituto, seu eorum ministro, nisi de licentia eiusdem Episcopi, vel Vicarij.

In causis verò, in quibus sum, vel fuero Notarius, omnes actus iudiciales substantialiter in Manuali, seu memoriali coram Reuerend. D. Episcopo seu eius vicarijs, aut alio ab eis pręposito, & etiam coram ipsis litigatoribus, si expectare voluerint, conscribam.

Conscriptos eos, & instrumenta, & omnia alia, & singula in causis producta, cum Reuerendissimus D. Episcopus, vel alij supradicti, seu litigatores, vel eorum aliquis petierint; in registrum fideliter, quàm celerrimè referam, vel referenda curabo.

Litigatorum postulatu, vel alicuius eorum, in singulis terminis successiuè litigatoribus ipsis copiam dabo, cum per Reuerendissimum D. Episcopum, seu alios supradictos decretatum fuerit, sine recusatione, & fraude, contentus mercede, Episcopi taxatione præfinita.

Secreta eiusdem officij, & causarum nemini patefaciam, præsertim attestationes testium, & consilia assessorum, attestationesq; & sententias, donec publicatæ, perlatę, & sententiatæ, & per Reuerendissimũ D. Episcopum, seu alios supradictos subscriptæ fuerint.

Constitutionibus, & mandatis Reuerendissimi D. Episcopi obtemperabo, iura ipsius, & eius mensæ pro posse defendam.

Instituta quoque officij, & officialium Collegij honesta iussa seruabo.

Nec vllo vnquam tempore contrafaciam, & omnia & singula suprascripta, omni dolo & fraude omnino remotis, inuiolatè præstabo, & ita promitto, & iuro, sic me Deus adiuuet, & hęc Sancta Dei Euangelia.

Quomodo Notarius originalia seruet, eorum exempla, & alia ritè scribat, pro spiritualibus nihil percipiat, Cancellariaque reseruanda, atque contrafaciens plectendus sit. Cap. V.

NVllus Notarius iudicibus Ordinarijs delegatis arbitris, nec arbitratoribus originales processus deferat, sed eorum tantùm exempla, & regesta fideliter collata; nisi alicuius inopia, vel alia iusta causa, aliud aliquando Episcopo suaderet, vel eius Vicario.

In huiusmodi exemplis, seu regestis nihil superuacaneum scribant.

Nec productarum citationum repetitiones cum inhibitione, vel sine ea, sed illarum executionẽ tantùm his, vel similibus verbis adscribant. Eo die &c. reproducta fuit citatio, de qua supra, quæ fuit executa, vt supra.

Ne dignitates iudicum, vel litigatorum repetant; sed ponant tantùm his, vel huiusmodi verbis; R. Episcopus N. Iudex N. Actor. N. Reus.

Nec in carta bibula scribant, nec ea litera, quę legi facile non possit; sin minus, male scripta, Episcopus vel eius Vicarius Notarij impensa scribi melius iubeat; vel ab ijs, qui registrum petierunt, dimidiam tantùm partem taxæ, vel maiorem, vel minorem, si ei videbitur, solui iubeat.

Notarij in literis dimissorijs, seu testimonialibus, Sacri Concilij Tridentini decretum seruent; in alijs quæ merè spirituales sunt, etiam si nullum stipendium eis constitutum sit, nihil omnino accipiant; præter scripturę mercedem moderatam.

Qui Notarij contra hæc decreta peccarint, vel alioqui in officio suo deliquerint, eos Episcopi ab officij vsu submoueant ad tempus, vel etiam in perpetuum; si id delicti grauitas postularit; & alijs pœnis suo arbitratu coerceant.

Cancellarias verò vendi, locari, vel earum nomine, vel occasione, quouis prętextu cuiusuis personę, quidquam solui prohibemus.

Notarij, & si qui prętera in hoc deliquerint, plectantur amissione officij, & alijs prętereа pœnis Episcopi arbitratu, vel eius Vicarij.

Causæ à decem aureis infra qualiter decidendæ. Cap. VI.

Causæ, quæ decem aureorum nummum summam non excedunt, summariè, simpliciter, ac de plano, sola rei veritate perspecta, sine forma iudicij cognoscantur, id quod agi licet ex facultate à Pio Quinto concessa omnibus huius prouinciæ Episcopis.

Nihil pro visione scripturarum, & quid tantùm pro testimonialibus, & dimissorijs percipi possit. Cap. VII.

Facit in fui ratione tex. in c. cum ab omni de vit. & honest. Clc.

NE pecuniæ quicquam Ordinarius, delegatusve iudex accipiat pro recognitione, aut Vt vocant, visione scripturarum ad causas, quę apud se aguntur, pertinentium.

Pro singulis literis dimissorijs, quę pro suscipiendis pluribus, omnibusve minoribus, vel etiam maioribus ordinibus concedentur; itemq; pro singulis literis, quibus Notarius testatum faciat, plures omnesve ordines alicui collatos esse, decimam partem aurei nummi tantùm ad summum à Cancellario accipi liceat; ac si hæ literę de vno tantùm ordine suscipiendo, vel suscepto essent datæ. Idq; si modo nullum ei salarium pro officij sui munere exercendo constitutum sit.

Qualiter acta omnia in Codicem referenda, & cum alijs instrumentis, & scripturis in archiuio conseruanda, à quibus conscribenda, & exemplificanda sint. Cap. VIII.

Acta omnia Notarij in Codicem, non in pagellas referant, quamuis eas cordula infigant; idq; præstent, mense saltem, postquam rogati illa confecerint.

Certus in Archiuio Episcopali locus constituatur, vbi causarum, ac iudiciorum Codices, instrumenta, acta, scripta ve alia, à Cancellario, & Notarijs fori Episcopalis, ad ipsum forum petinentia, singulis annis confecta, quotannis recondantur, ita vt inde, cum vsu venerit, promi possit, quidquid in Ecclesiastico foro vnquam agitatum erit.

Is certus Archiuij locus duabus clauibus claudatur; quarum Vnam Episcopus, alteram eius Cancellarius habeat.

Notario autem instrumentorum, quæ confecit, exemplum, idq; sumptibus suis habere, aut retinere liceat.

Si Cancellarius, Notariusve aliquis decesserit, vel ab officio se abdicarit, amotusve sit, quæcunque ille, vel instrumenta, vel scripta, vel acta eiusmodi confecit, statim Episcopi iussu in eundem locum deferantur. Quòd si processus alicuius causæ nondum sit completus, & causam, ob quam confectus est, partes prosequantur, eius in Archiuium delatio deferri poterit, quoad causa sit peracta.

Ex Archiuij tabellis, exemplaribusve, si quæ vnquam acta, aut instrumenta,

menta, qua Notarij manu, signoq; munita, fidem faciant, exscribi contigerit; is qui rogatus Notarius illa confecit, si viuit, vt operis sui emolumenta consequatur, eorum exemplum, modò edi liceat, ipse conficiat si præsens est: si verò abest, id seruetur, quod iure cautum est: sin autem obijt, id Episcopalis Cancellarius præstet: mercedem autem inde capiant Notarij hæredes, nisi aliter inter partes conueniatur.

Testium dicta, & attestationes, in causis ciuilibus ne scribantur ab alio, quàm ab ipso causæ Notario, siue actuario, vel ab alio eius nomine, quæ attestationes ipsi Notario causæ, siue actuario consignentur, & asseruentur, vt post in Archiuio vnà cum toto processu recondantur, vbi custodiuntur aliorum actorum monimenta.

Idem decernitur de instrumentis, actisve dictæ causæ; quibus decretum iudicis adscribi contigerit.

In alijs verò omnibus, quibus auctoritas, decretumve Episcopi sit interponendum, Cancellarius tantùm Notarius adhibeatur.

Quomodo Tribunal fori ab Episcopo visitandum sit. Cap. I X.

QVotannis fori sui Tribunal Episcopus visitet; inquiratq; an prescripta fori ratio, an prefinita taxa seruetur: tum preterea, an si que corruptelæ, si quive abusus irrepserint; an si quid denique vel instituì, vel emendari oporteat; idq; sollicitè in primis curet, vt tollantur abusus, tum restituantur quæcunque ad rectam iudiciorum formam attinent.

Qualiter etiam substitutis, & scriptoribus nè munera capiant. prohibetur. Cap. X.

MAximè interest, non modò cum, qui officium tanti ponderis, tamq; valde cum Episcopali cura coniunctum, gerit, quale est Cancellariæ Episcopalis munus, sed illos etiam, qui vel substituti nomine, operam simul in eo ipso monere ponunt, vel in Cancellariæ scriptorum numero censentur, cùm ab omni alio negotio expeditos esse, quò attentiores sint ad operam, curamve susceptam, tum maximè vacuos, ac planè liberos ab omni, vel minima suspitione cupiditatis, prauaq; affectionis, nedum corruptelę. Quare præterea quæ olim hoc de genere iam constituta sunt, hoc decreto etiam vetamus, atque interdicimus, nè eorum quispiam ab vlla cuiusuis loci, ordinisve vniuersitate, collegio, hominèq; vllo, ne diœcesis quidem alienę, qui in foro Episcopali, causas, lites, & negotia, cuiuscunque generis sint, duobus ante annis habuit, aut iam nunc habet, aliquod vel minimum donum, munusve etiam spontè oblatum, accipere possit.

Prædictis quomodo patrocinari non licet. Cap. X I.

NE præterea in eo foro Ecclesiastico, vel in alio, lites, causas, negotiave cuiuscunque suscipiat, neque agat; nec verò dispensationes, neque alias

eius

eius generis actiones, expeditionesve persequatur, procuretve, nisi officij quod gerunt, ratio aliter deposcit, aut Episcopus consenserit. Qui contrafecerit, à muneris exercitatione suspendatur, atque eo etiam mulctetur; aliisq; pœnis plectatur arbitratu Episcopi.

Originalia quibus, & quo loco tantùm ostendenda. Cap. XII.

Cancellarius, & Notarij causarum, tam ciuilium, quàm criminalium, acta, gesta, tabulas, instrumentave, & processus originales, ne vllo nomine, ne inspiciendi quidem tantùm causa, vsquam exhibeant, nisi in proprio pluteo, aut Cancellariæ, archiuijve loco. Illa verò inde aliò asportari ne liceat, etiam de eorum quorum interest, etiam si cui certo homini transferenda, rectè, ac tutò committi possint, præterquam iudici causæ ostendenda. Qui secus fecerit, cùm ab Episcopo plectatur graui pœna, tum damnum resarciat etiam, si quid quisquam eo nomine fecerit.

Copia attestationum, aliarumque scripturarum, ne cuipiam sine licentia Vicarij detur. Cap. XIII.

Ea cautio Cancellario, & Notarijs adhibenda est, ne copiam alicuius causæ actorum, attestationum, sententiæ, vllius q; scripturæ exemplum edant, facultate scripta editionis à Vicario non data. Qui in eo genere deliquerit, officij amissione mulctetur, aliaq; pœna puniatur, pro Episcopi arbitrio.

Nihil vltra taxam, nisi ex facultate Apostolica percipiatur. Cap. XIIII.

Quæ Concilium quintum prouinciale gratis à Notarijs dari sanciuit, ea ita seruentur omnino vt ibi sancitum est, nisi taxa auctoritate Apostolica iam facta aliud permittat.

Episcopus nec alij de emolumentis Cancellariæ præter eiusdem ministros nihil percipiant. Cap. XV.

De emolumentis Cancellariæ Episcopalis, quam Concilio Prouinciali primo, vendi, locari, eorumve nomine quicquam persolui, vetitum est, nihil prorsus vtilitatis priuatæ ad Episcopum, eiusve mensam, aut Vicarium, neque ad alios, præterquam ad Cancellariam, Cancellariumve, cæteros q; eiusdem Cancellariæ ministros, perueniat. Qui, aliquid etiam à sponte dantibus, perceperit, tum in conscientiæ foro ne suum faciat, sed pauperibus loci, erogare omnino debeat; tum quadruplo mulctetur, quod vel in Ecclesiæ instaurationem, vel in Sacristiæ vsum erogetur.

Sanctio Gregoriana contra Iudæos, promulganda. Cap. XVI.

Calē. Iunij. 1581. liter eiusd.

Grauis illa sanctio qua Gregorius XIII. Iudæorum blasphemijs, & flagitijs obuiam ire voluit, in omni nostra diœcesi, præsertim vbi Iudæos

habi-

habitare permissum est, vel tractare sępenumero, prout Episcopus opus esse censuerit, de more promulgetur; atque ob eam causam libro huic in fine illam adiungi statuimus.

dem Sũmi Pont. Cõst. nu. 73. ī Bul. fo. 1305

Quarum congregationum in initio, & fine quę orationes dicendæ, & iccirco tabellæ affigendæ sint. Cap. XVII.

STata illa oratio, quam in synodis de Spiritu sancto dici solenne est, illa scilicet, cuius initium est, Adsumus Domine, ritè, sanctęq; vt liber Pontificalis vetus ostendit, congregationum initio recitetur, quæ de sanctę Inquisitionis officio, de iudicijs, de sententia causæ ferenda, habebuntur.

Itidem fiat in omni conuentu, vbi de clericalibus examinibus, de electione, institutioneve eius agetur, aut deliberabitur, in quem alicuius beneficij Ecclesiastici cũra administratioue conferatur. Quam ob causam ea oratio rectè in tabula literis consignetur, certoq; congregationis loco affixa, cum vsu venit, in promptu sit, vnà cum alia stata oratione, quam in initio, & in fine aliorum actionum, congregationumve ex officio Beatæ Mariæ adhiberi, instituti, moriq; est.

Quæ taxa, à quibuscunque seruanda sit. Cap. XVIII.

COnstitutio decretorum, & taxarum à Metropolitano confecta, & Apostolicis literis Sanctissimi Domini nostri Gregorij Papæ XIII. confirmata & renouata, & in fine huius libri scripta, quę per Iudices synodales, & conseruatores Regularium, exemptorumve quorumcunque, & per ordinarios etiam in causis delegatis, ac per eorum omnium, & singulorum Notarios seruanda, atque ad executionis vsum inducenda est, ab vniuersis, & eorum vnoquoque cuius interest, seruetur diligenter, inuiolateq; ita tamen, vt si quibus in rebus, causis, negotijsve aliquo statuto, aut consuetudine laudabili, nihil vel minus, quàm ea taxa præscribitur, per Iudices à Synodo deputatos, ac Regularium exemptorumve quorumcumque conseruatores exigi deberet, consuetudo illa, statumve omnino retineatur, seruetur q;, ad eiusdem constitutionis prescriptũ; quæ constitutio non derogat concessioni Sixti Quinti, quæ etiam imprimetur infra.

Subdat. Ro. die 4. Iunij 1580. Pontif. eiusdē S. D. anno 9. Inci. Ac perpetuæ rei mem. Romani decet Pontificem.

Quam constitutionem, seu taxam iudicibus synodalibus, & Conseruatoribus præscriptam, seruet etiam Ordinarius: nisi quibus in rebus consuetudine, decretis, vel constitutionibus, taxisve Episcopalibus, taxa minor ei seruanda proposita esset, quam omnino seruet.

Contra quoscunque circa taxam inobedientes qualiter agatur. Cap. XIX.

SI Vicarius, Iudexve Ordinarius in causis ordinarijs, vel delegatis, aut conseruator Regularium, & exemptorum quorumcunque suis in causis, aut Iudex in synodo deputatus, pro causis commissarijs, eorum Notarij, aut ministri, quicunq; contra præscriptum sanctionis illius Pontificię quicquam

com-

commiserit, deliqueritve, cum eo, quicunque sit, ad præscriptum eiusdem constitutionis agatur.

DE OFFICIO IVDICIS. Tit. II.

Pupillorum, viduarum, & egentium patrocinator deligendus. Cap. I.

PVPILLORVM, viduarum, & egentium hominum, cura, Episcopo, communi omnium parenti, sacrosanctis Canonum legibus, potissimùm commendata & commissa, negligi non debet: ne si lædantur, vociferentur ad Dominum, qui exaudiet clamorem eorum. Quamobrem pro sui muneris officio Episcopus aliquem cõstituat Ecclesiasticum, vel alium pium hominem, Christianæ charitatis operibus, atque officijs deditum, qui misericordiæ viscera indutus, id generis hominum patrocinium in omni causa suscipiat. Quod si aliqui iam huic pio operi præfecti sint, id agat Episcopus, ut ij munus sibi creditum exequantur, quam diligentissimè.

DE FORO COMPETENTI. Tit. III.

Clericus in aliena à sua diœcesi delinquens, & profugus qualiter proprio Episcopo transmittendus. Cap. I.

EPISCOPVS, vel Vicarius clericum alienum, qui in propria diœcesi deliquerit, & ad suam diœcesim confugerit, proprio illius Episcopo petente, & sibi de Clerici, qui deliquit, citatione, & contumacia, aut condemnatione fidem mittente, comprehendi, & ad illum mitti curet, idq; sumptibus petentis.

Qui inferiores Episcopis causas criminum, & matrimoniorum cognoscere nequeant. Cap. II.

QVicunque in dignitate Ecclesiastica constituti, etiam exempti, qui intra fines diœcesis sunt, & reliqui præterea inferiores Episcopo, nè priuilegiorum, consuetudinisve prætextu, matrimoniorum, & criminum item causas, tam vsitando cognoscant; sed Episcopi iurisdictioni, iudiciove relinquant, id præscriptum Concilij Tridentini.

Sess. 24 c. 20. ver Ad hæc, de refor.

Non tamen Abbates, quibus aliàs legitimè talis iurisdictio competit, alijve inferiores, si de immemorabili consuetudine eiusmodi legitimè doceant, quominus de his etiam causis cognoscant prohibeantur.

DE

DE PROCVRATORIBVS. Tit. IIII.

Qui à fori Ecclesiastici auditorio arceantur, & eius ministri, à quibus caueant. Cap. I.

PROCVRATOR, *qui causam iniquã in foro Ecclesiastico scien defenderit: quive quicquam negauerit, quod verum scierit fori Ecclesiastici auditorio, adituve interdicatur, nisi is legitimè se purgarit. Qui præterea in publico concubinatu aut adulterio viuunt, alijq́, publicè criminosi, à foro Episcopali ita arceantur, vt nec Notarij, nec Procuratoris nec Aduocati officium, ne in vllo quidem causarum genere, gerant. Inferiores quoque ministri in Christianæ Vitæ officijs contineantur: curentq́, Episcopi, vt à ganeis, à meretricibus, à ludo cuiusuis generis, ab improbatis quæstibus abtineant, ne blasphemi sint, nec vitæ moribus reprehendendis, si quos deliquisse, compertum erit, in eos animaduertatur.*

DE IVREIVRANDO. Tit. V.

Iuramentum à curato præstandum. Cap. I.

QVICVNQVE *Parochiali Ecclesiæ præficiendus erit, is primùm Episcopo, vt iam in nonnullis huius prouinciæ Ecclesijs consuetudo est, iuret se Sanctæ Sedi Apostolicæ, & Episcopo, eiusq́, item successoribus obedientem fore.*

Tum præterea se ad Tridentini Concilij præscriptam rationem, residentè in Ecclesia futurum, quam obtinuerit.

Tum iura etiam illius Ecclesiæ se pro viribus conseruaturum, ac defensurum esse.

Bona denique eiusdem se absque legitima auctoritate non alienaturum; quæ verò antea ab ijs, qui illius curam gesserunt, iniustè, vel vendita, vel alio quouis modo alienata sunt, ea, quantum in se est, recuperaturum.

Iuramentum, ab obtinentibus dignitatem, vel Canonicatum præstandum. Cap. II.

EGO N. *per hæc Sancta Dei Euangelia iuro, me, neque precibus, neque pretio, neque alia ratione egisse, aut aliàs curasse, quominus hoc experimentum in mei approbatione ad exercendum officium meæ dignitatis, vel Canonicatus, integrè, fideliterq́, fieret; sic me Deus adiuuet, & hæc Sancta Dei Euangelia.*

Iuramentum punctatoris. Cap: I I I.

EGo N. punctatoris officium, quod suscepi, per hæc Sancta Dei Euangelia iuratus, sanctè promitto, ac spondeo, me fideliter, & sincerè, quantum in me est, executurum. Sic me Deus adiuuet, & hæc sancta Dei Euangelia.

Iuramento aliter præstito non obstante, quæ nihilominus ad Episcopum per Canonicos deferantur. Cap. I I I I.

QVo iureiurando Canonici, etiam ex statutis, & constitutionibus Ecclesiæ probatis inter se obstricti, aliaue ratione spondent, se nihil quicquã, quod in capitulari, Canonicalive conuentu agitur patefacturos, aut diuulgaturos esse, decernimus, atque declaramus, eo non obstrictum, aut impeditum quemquam esse, quominus ad Episcopum deferat, si quæ, vel capituli, vel Canonicorum, aliorumve, qui de capitulo sunt, errata sint; quęve emendationem, correctionemve desiderent, atque adeo quæcunque eo de genere sibi patefieri, denuntiarive ille iusserit; tum etiam si quę alia ab eodem sciri, cognoscive expedierit, tum ea maximè, quę nostris decretis ad Episcopum deferenda sunt.

Iuramentum, & alia quæ à testibus Synodalibus pręstanda sunt. Cap. V.

c. Episcopus. 35. q. 6.

EGo N. testis synodalis à Reuerendissimo Episcopo nominatus, promitto, spondeo & iuro, quod amodo in antea, quicquid noui, aut audiui, aut postmodum inquisiturus sum, quod contra voluntatem Dei, & rectam Christianitatem in diœcesi, vel regione mihi commissa, factum sit, vel futurum erit, si in diebus meis euenerit, tantum, vt ad meam cognitionem quocunq; modo, si sciuero, aut indicatum fuerit mihi synodalem causam esse, et ad ministerium Reuerendissimi Episcopi pertinere, quòd ego nec propter timorem, nec propter præmium, nec propter parentelam vllatenus celabo Reuerendissimo Episcopo, aut eius misso, cui hoc inquirere iusserit, quandocunq; ex hoc me interrogauerit, sic me Deus adiuuet, et hæ Sanctorum reliquię.

Iurati testes hoc perpetuò meminerint, se non amore, non odio, non inuidia, non spe, non metu, non pœna, non præmio, non cognatione, non vlla denique re commoueri, aut impediri debere, quominus liberè, & integrè munus suum pro ratione infra præscripta, præstent: quo igitur tempore hoc munus gesserint personas discretas interrogando simpliciter, & de plano, absque vlla iurisdictione solicitè inuestigent de omnibus, quæ Sanctæ memoriæ Dominus meus Cardinalis Borromæus luculenter notauit in Concilio Quarto Prouinciali in titulo de testibus synodalibus, in quibus monitionibus tota reformatio Cleri sub compendio continetur.

Quid,

Quid,& quibus testibus Synodalibus suppeditandum sit. Cap. VI.

AD diœcesanam Synodum testibus synodalibus venientibus,nihil neque sumptus, neque viatici contribuatur, nisi sint, qui diœcesanę synodo interesse non debent,atque ijs quidem suppeditetur, ad præscriptam Prouincialibus testibus rationem.

Quando eidem victus necessaria impendenda. Cap. VII.

SI testis synodalis à suo domicilio ad aliquem locum pro sui muneris functione inuestigaturus accesserit, victus expensa, viaticumq; ab ijs detur, quorum causa venerit, ad idq; dandum Episcopus compellat.

Quando iuramenti relaxatio concedatur. Cap. VIII.

IVsiurandum sicut vinculum iniquitatis esse non debet; ita eius relaxatio, absolutioue æquum nullo modo est, vt cuiquam præiudicium afferat. Quamobrem nè cuiquam in posterum iusiurandi,quo astrictus est,relaxatio, absolutione vnquam detur;nisi ad agendum tantùm,aliàs ex Sacrorum Canonum præscripto, at verò nullo modo, ad excipiendum, ac præterea, ne ad agendum quidem,posteaquam quis periurium admisit, à quo crimine Episcopus absoluat neminem.

Propositis, sed nõ tactis Euangelijs Episcopus iurat.c.vlt. de iura. calũ.glo. in c.testimonium 11.q.1.in ver.iureiurando.

Qualiter Episcopi, & alij prælati iurent. Cap. IX.

QVod ab Episcopis,prælatisve ob dignitatem, qua præcellunt ex instituto fieri decet, vt manu ad pectus admota, si quando oportet iusiurandum præstent,id sanè vbique & semper,ita ritè seruent, nisi causæ grauitas, prout iure cautum est aliter postulat.

Qualiter alij inferiores iurent. Cap. X.

RELiqui autem Ecclesiastici homines, ut pote clerici inferiorum ordinum Subdiaconi,Diaconi,& Presbyteri si iurare necesse habent,id tactis sacris literis agant.In causis porrò leuibus,vbi opus est,iurent, manu scilicet pectori admota,si modò superior præsens non adest,quo præsente, contactis scripturis, iusiurandum præstent.

DE POSTVLANDO. Tit. VI.

Qui foro Episcopali asciscuntur qualiter iurabunt, idemque in laicorum causis præstari hortarur. Cap. I.

CAVSIDICI, aduocati, fiscales, ad causas in foro Episcopi ne adhibeantur,priusquam iureiurando Episcopo se obstrinxerint;se nullam causam suscepturos, quam à iustitia, & æquitate alienam existimauerit.

Hortamur etiam Prætorem, & alios Magistratus, ut idem in laicorum causis seruandum curent.

Quibus, & quando patrocinari, & causas commendare non licet. Cap. I I.

NEmo quisquam, neque Vicarius, etiam Foraneus, neq; procurator, aduocatusve fisci Episcopalis, neque auditor, nec verò alius, qui in familia, familiatuve Episcopi sit, causarum, quæ in Episcopali foro aguntur, procurationem, defensionem, ac patrocinium, nec nomine, nec re ipsa suscipiat, agat ve, præter illas, quas debet pro suscepti officij munere, & quas præterea vias causas Episcopus, ab illo suscipi, agive iusserit. Nec verò quispiam eorum patiatur, famulos suos in eo Episcopali foro causas non modò agere, sed ne commendare quidem, minus verò quicquam, vel minimum opere ponere, quo præiudicium, damnumve cuiquam inferatur.

Neque præterea ipsi, vel fori Episcopalis ministri, vel Episcopi familiares in causarum commendatione auctoritatem suam interponant: nisi ij sint, quibus pro muneris sui ratione diligenter curandum est, vt lites, controuersiæ, & causæ præsertim miserabilium hominum, quàm celerrimè, & rectissimè in primis definiantur.

Aduocatorum, & Procuratorum malitia coercenda. Cap. III.

ADuocatorum, & Procuratorum malitiam Episcopus pœna priuationis, suspensionisve, officij postulandi, & procurandi in suo foro; aliisve pœnis suo arbitratu, pro sua conscientia coerceat, etiam sine vlla iudiciali causæ cognitione.

DE IVRAMENTO CALVMNIAE. Tit. V I I.

Iuramentum calumniæ qualiter exigi potest. Cap. I.

VT apud iudicem Ecclesiasticum omni sinceritate iudicia exerceantur; statuimus, atque edicimus, illum non solùm litis principio, sed in omni eius parte, cum expedire censuerit; atque ex officij sui munere, tam ab actore, quàm à reo calumniæ iusiurandum exigere posse.

DE FERIIS. Tit. VIII.

Quid diebus festis agi vel ne debeat. Cap. I.

MAXIMAM in eo diligentiam, ac studium Episcopus ponere debet, vt dies festi piè, sanctéq; obseruentur ab omnibus. Cum enim ij potissimùm ad celebrandas Dei, & Sanctorum laudes salutariter instituti sint; curandum est etiam diligenter; vt nè ijs

ipsis

ipsis quisquam ad diuinam offensionem, & animę suæ perniciem abutatur. Prohibeat igitur Episcopus nè illiberales artes exerceantur, aut vllum opus fiat eo tempore alienum.

Ne quid ematur, aut vendatur præter id, quod ad victum illius diei, vel ad ægrotorum curationem necessarium sit.

Ne officinę, aut omnino, aut aliqua ex parte apertę habeantur.

Ne fiant nundinæ, sed quæ festo die fieri consueuerint, in antecedentem, vel sequentem diem, qui festus non sit, transferantur.

Qui secus fecerit seuerè plectatur Episcopi arbitratu, pro officinis apertis, rebusve venditis, si filius familius, Ministri deliquerint, etiam Pater, Dominus, & artifex, pœnam subeant.

Ijs etiam diebus studebit Episcopus, nè personati homines incedant.

Sed Episcopus doceat, vel docere faciat populum, debere vnumquemque eo potissimùm tempore in diuinis officijs, & concionibus audiendis frequentē esse; ac in precibus, recolendisq; Dei maximis beneficijs assiduè versari.

Prosequutio prædictorum. Cap. I I.

SAcrosancta Tridentina synodus cum statuit, fideles religioso festorum dierum cultu abuti non debere ad commessationes, ad luxus, et lasciuiam: tum pastores omnes vehementer in domino obtestata, debitam, sanctamq;, eorundem obseruantiam pastorali diligentiæ magnopere commendauit. Quam obrem supra, de illorum cultu quamuis à nobis sancitum sit: tamen hac constitutione eo ipso de genere diligentius decernendum censuimus; cum eæ sint morum corruptelę, vt Deo dicati dies, sanctisq; officijs consecrati, ac spiritus sancti doctrina instituti, tum ad recolenda diuina beneficia, tum ad honores debitos sanctis tribuendos, ad eorumq; vitæ imitationem excitandam non modò, vt oportet, sanctè, non colantur; sed quod grauissimum est, nefariè violentur operibus, officijs, ab eorum cultu & pietatis Christianæ studio alienis. Itaque in maxima hac offensione, nos sacrę illius synodi auctoritate, Canonum iure, summorum Pontificum sanctionibus, & Pij Quinti Pontificis constitutione, Patrum item institutis, tum ipsis imperatorijs legibus adducti, decimus; vt ne quid seruilis operis sacris ijs diebus, qui sanctę matris Ecclesię instituto coluntur, fiat; ne quidquam denique, quod in illis agi, geri, fieriue non liceat.

Prosequutio prædictorum, & profestorum dierum sæpe Populus admonendus est. Cap. III.

ET quoniam in ijs, quę sequuntur, maximè peccatur, hæc nominatim vetamus.

Ne ijs diebus nundinæ, emptoria, mercatusve agantur; ne quidquam præterea fiat, exerceaturve, quod ad earum nundinarum, vel mercatus apparatum pertineat, etiam si in diem proximè sequentem, illę cadant.

Ne contractus vlli, cuiusuis generis sint, neve vllæ rerum exequutiones fiant, nisi cum iure nominatim permissum est.

Ne collectæ, taleæve in oppidis, pagis, vicis, vt ex deprauata consuetudine quibusdam locis factum est, festis diebus exigantur, præsertim quo tempore, vel sacra fiunt, vel concio habetur, vel processiones, vel alia diuina officia celebrantur, vel scholarum doctrinę Christianæ exercitationes aguntur. Nec vero vllo prętereà vnquam die in Ecclesia, in Cœmeterio, atrioue Ecclesiæ illa exigi liceat.

Ne libri imagines, signa, & alia id genus vsquam venalia proponantur, aut circumferantur.

Ne quæ ad aleæ lusum pertinent, neque laruæ itidem, nec vestes ad personatorum hominum vsum vendantur, locenturve.

Ne quæ res, ad vitam necessaria, vendi licet, illæ prope Ecclesias, earumve conspectu venales proponantur.

Neque earum ipsarum rerum prater quam panis, à sole, aut pluuia defendendi causa, in foro, lociue publicis, tentoria, rastrave sint, quibus illæ exponantur.

Neque earundem rerum occasione, causave, officinæ apertę vllo modo sint; sed earum ostiolum paruulum patens sit, licèt, reliqua omni parte clausa.

Tonsoribus prętereà, pistoribus, sutoribus, calcearijs, aliisq; eiusmodi, & reliquis item opificibus, quibus præscribi oportet, certæ regulæ prescribantur, nè deinceps dierum festorum cultum violent, in quo maximè peccare plerique solent. Quoniam autem vsu iam hac in diœcesi, nimis compertum est, deprauatis his temporibus, & moribus, ad choreas, tripudia, saltationes, & id genus alia nunquam ferè conueniri sine multis; & ijs quidem grauissimis, Dei offensionibus, idq; cùm obturpes cogitationes, obscœneq; dicta, inhonestas actiones, morum corruptelas, & pernicioſas ad omnia opera carnis illecebras, illis perpetuò coniunctas; tum propter cædes, rixas, dissidia, stupra, adulteria, aliaq; mala plurima, inde consequentia, quàm sæpissimè: his tot offensionum, & peccatorum seminarijs locum dari, ijs præsertim diebus, qui dies propitiationis sunt; & ijs ipsis diebus fideles plerosq; nefarijs istis Satanæ blanditijs illectos, à diuinis officijs, religiosis supplicationibus, lectionibusq; à sacris abduci, auertiq;, rudes à percipiendis fidei rudimentis, alioſq; ab alijs Christianę pietatis officijs, in quæ eo tempore religiosè incumbendum est, abstrahi, & amoueri; hoc certe grauissimum est in conspectu Dei; & Ecclesię quare festis ijs diebus saltem horis, quibus diuina celebrantur officia, interdicimus, nè saltationes, tripudia, choreæ ducantur, aut fiant.

Vt autem hę omnes de festorum cultu leges, ab omnibus seruentur, contra eos, qui non paruerint, Episcopus agat pœnis, & alijs item remedijs arbitrio suo.

Festis diebus Sacrosancto missę sacrificio fideles omnes intersint.

Vt verò ij dies omni pietate, & religiosius colantur; hæc crebro popu-

lum

lum Parochi, & Concionatores admoneant, atque hortentur, vt illorum dierum tempus, quod Deo, eiusq; cultui debetur, in ijs actionibus totum consumant, in quibus sanctè consumendum est.

Vt concionem mane, & sacram lectionem à prandio vbi explicari solet, audiant.

Vt diuinis Vesperarum præsertim officijs præsentes, piè, religioseq; adsint.

Vt in Christianæ doctrinæ rudimentis, ac præceptis, vel percipiendis, vel recolendis versentur.

Vt in operibus etiam, officijsq; pietatis se exerceant, ægros homines visitando, mœrentes, piè consolando, & alia eiusmodi præstando.

Vt denique ab illis actionibus, vnde omnis peccandi materia, atque occasio existit, feriati in ea opera incumbant, ob quæ sunt illi sacri instituti dies.

Episcopi igitur cura sit, vt Litaniarum processiones, vel Orationis, aliarumq; Christianarum virtutum exercitationes instituere; in quibus perfectos dies occupati fideles, abducant se à prophanis actionibus.

Quid pro festorum dierum cultu populo prohibendum, & suadendum. Cap. IIII.

PRohibeat verò diligenter Episcopus, atque omnino efficiat, vt non modò non saltationes, & choreæ, vt supra; verum etiam ne commessationes, in honorem sanctorum ludi, aliæve prophanæ actiones, ab eorum festorum dierum, & piorum institutorum cultu alienæ, vllo quouis modo, etiam illorum prætextu, occasione ve introductæ, publicè ijs ipsis diebus fiant.

Studeat etiam Episcopus, vt quo tempore in Septuagesimæ, Sexagesimæ, & Quinquagesimæ hebdomadis Ecclesia mater, & officiorum ritu, & Hymnis, Canticisq; fidelium mentes ad mœstitiam, atque ad pœnitentiam excitantibus, & omni denique tum vestimentorum, tum aliarum rerum apparatu populum Dei instruit, ac præparat tot ante diebus ad sanctè recolendam Christi Domini passionem, & crucem; eo potissimùm tempore fideles, sibi in curam traditos, spectacula, ludos scenicos, & alia, quæ gentilitatis speciem præseferunt, tum præsertim morum corruptelis introducta, illa ipsa tanquam à Sanctissimis Ecclesiæ institutis abhorrentia, omnino fugientes, ad pietatis Christianæ studia, & ad orationem attentiores sint, proposita omni Christianarum actionum exercitatione.

Vigilia, & dies festus Parochiæ tutellaris Sancti, & eius vita qualiter, à Parocho, & subditis obseruanda, & recensenda. Cap. V.

QVo religiosius incolæ Vnicuiusque Parochiæ festum diem colant, illius Sancti, sanctæve cuius patrocinio Parochialis Ecclesia dicata est, cohortationibus agat Parochus, vt pridie eius diei illi sanctè ieiunent,

animo piè repetentes tum ieiunia, tum religiosas alias eius sanctarum virtutum exercitationes: quarum meritis in cœlum ille vocatus, cum sempiterna gloria perfruatur, pro charitate, qua abundat eorum, quorum salutis patrocinium suscepit; preces Deo offerat, ieiunia item, & lachrymas. Tum idem illos admonere, atque vehementer in Domino cohortari non desistat, vt pietatis Christianæ officijs, sanctis operibus deuotaq; veneratione sancti illius diem festum colant; vtq; ab omni seruili opere abstinere studeant.

Eodem præterea die sancti, qui Parochiæ patronus est & custos, quò ad illius imitationem magis fideles inflammentur, id Parochis præstet, vt peracto Vesperarum officio, cum frequentior in Ecclesia populus adest, aut ipse, aut alius in suggestu, aliove loco superiori, de libro, quo illius vita, verè expressa continetur, res eius sanctè, admirabiliterq; gestas, religiosæ vitæ institutа, morum disciplinam, pietatis studia, virtutes pronunciet.

Diebus festis qualiter à foro Iudiciali etiam in criminalibus desistendum sit. Cap. VI.

QVo tempore ad salutem animæ, toto corde, totaq; mente, atque omni Christianæ pietatis officio incumbendum est; in iudiciali foro tunc aditus patefieri non debet ad iudicia, ad lites, & ad causas, quibus sæpè distrahuntur homines à pietatis officijs: nè aliquando Isaiæ Prophetæ illis vocibus nos Dominus grauissimè arguat; Ecce in die Ieiunij vestri inuenitur Voluntas vestra, & omnes debitores vestros repetitis: Ecce ad lites, & contentiones ieiunatis. Quare ne Quadragesimæ diebus, id quod & Liberij Pontificis Max. & Concilij Triburiensis Canone sancitum est, in aliquo foro, mane, quo tempore Missæ sacro, diuinis officijs, & verbi Dei prædicationi Christiani homines interesse potius oportet, ius dicatur, aut iudicia exerceantur.

Rei, ne festis diebus, diuino cultui dicatis, torqueantur; si modò criminis atrocitas, aliud non postulet.

Iter facturus die festo prius Missas quando audiat. Cap. VII.

NE quis diebus Dominicis, festisq; ex Vrbe, oppido, aliove loco, cum iter facturus est, ante discedat, quàm Missæ sacrificio interfuerit, nisi ad eum locum proficiscatur, vbi in tempore interesse possit.

Diebus festis, nè iter suscipiant Ecclesiastici, nisi ob necessariam causam. Cap. VIII.

ECclesiastici verò homines, quicunque sint, & ij præsertim qui diuinorum officiorum celebritatibus in choro adesse debent, videant, atque adeo caueant, nè sacris illis diebus, quos in Dei laudibus, religiosisq; pietatis officijs, & in Ecclesia potissimùm à Clero consumi oportet; iter nisi ob vrgentem causam suscipiant; vt hoc etiam eorum exemplo excitati fideles, sacris illis diebus à diuinis officijs opere itinerario non auocentur.

Primo Maij festo spectandæ, ludicræq; arbores ne erigantur; sed pro ijs, quæ pietas exerceri debeat. Cap. IX.

Calendis Maij, qui dies sanctorum Apostolorum Philippi, & Iacobi solennitati consecratus est, eum prauum vsum in diœcesi nostra retineri adhuc ad nos perlatum est; vt incisæ arbores frondescentes, per Vrbem, oppida, vicos, & pagos in plateis, ac triuijs ludibundo spectaculo erigantur.

Id porrò graue, atque eiusmodi esse animaduertimus, vnde pestiferum quoddam seminarium existit, non paucorum malorum, cum quidam homines illius ridiculæ actionis cupiditate, atque voluptate prolapsi, Missæ sacrificio adesse, eo die festo, perniciosè negligant; tum arbores alienas, sæpe in prædijs Ecclesiasticis consitas, furtim per vim, atque iniuriam præcidant; Hinc illa manant conuitia scilicet, rixæ, contentiones, iniuriæ, odia, inimicitiæ, & aliquando cædes. Accedit præterea tum vulgi clamor, tum bellicorum instrumentorum vehemens strepitus, quo diuina officia, sacræve conciones valde perturbantur, & commessationes deinde, & compotationes fiunt; quibuscum ebrietates, obscœneve dicta, inhonestæ actiones, perniciosæ ad omnia opera carnis illecebræ, & alia plurima mala perpetuò coniuncta sunt, non sine nominis Christiani iniuria. Nos igitur, & sacrorum Canonum iure, & sacrosanctis sanctionibus, & Concilij in primis Tridentini decretis, quibus corruptelas, à pietatis Christianę vsu, & à dierum festorum præsertim cultu alienas, omni pastoralis vigilantiæ officio tolli iussum est, & nostrę etiam curæ, officijq; munere adducti, tantę, tamque publicæ offensioni occurrendum censuimus. Quare Episcopus tum pœnis, quouis iure sancitis, in eos animaduertat, qui in ea occasione diem illum festum, vel opere seruili, vel alia actione, illius rationi, sanctitatiq; aliena, violarint; tum præterea expositis grauissimis peccatis, & commostratis detrimentis, ac damnis, quę plurima inde animæ, corporiq; eueniunt, fideles sibi in curam traditos, à re illa perniciosa, quę tanquam gentilitię superstitionis speciem quandam exhibet, omni officio reuocare studeat ad omnes partes religiosi cultus, quo eorum Apostolorum dies festus illis Calendis coli, sanctificariq; debet. Ac proinde quidem abiectis illis ludibundis spectaculis, quę turbulenta illa præcisarum arborum electione, voluptuario quodam, prophanoq; clamore, ac multiplici strepitu agebantur, fideles pietatis opera diligentius amplexi, eum diem festum de Ecclesię more celebrent, Hymnis, canticis, supplicationibus, processionibus, alijsq; sanctè agendi officijs. Arborum præterea loco, excitati imitatione sancti illius Apostoli Philippi, qui pro Dei gloria cruci affixus est, Sacrosanctam arborem crucis, in qua auctor humanę redemptionis pependit Christus Dominus, tantò religiosius locis conspicuis publicè erigant, quantò inutilius, olim prophanas eas arbores frondescentes erexerint.

Sess. 25. de inuocat. & ener. sanc. & alib.

Atque in omni re hac efficienda, atque exequenda Episcopus, si quando vsui erit, magistratuum etiam laicorum, auxilium, opemq; implorabit, prout expedire censuerit.

Quibus diebus festis, & qualiter sint ornandæ Ecclesiæ. Cap. X.

Sicut in anniuersarijs solennitatum, sanctioribusq; celebritatibus festiuius canimus laudes, solenniusq; Ecclesiastica celebrantes officia, modulamur organis, prætiosioriq; vestium apparatu induimur; ita diligentes nos domus Dei decorem, & locum habitationis gloriæ eius, curare debemus, vt quo spiritualis letitiæ nostræ manifestiora signa demus, diuinorum beneficiorum, quę ijs potissimùm solennitatibus recolimus, memoria excitati, templa etiã ornatiora, quàm alijs diebus, appareant, tum ad augustiorem cultum, tum ad fidelium consolationem. Itaq; Die Natali Domini, & reliquis quatuor deinceps festis diebus, in Epiphania, Pascha Resurrectionis, in Ascensione, tribus Pentecostes diebus, in solennitate Corporis Domini, festoq; die Sancti Patroni, Ecclesiarum Cathedralis, Collegiatarum, Parochialium præsertim insignium, curet præfectus Vniuscuiusque Ecclesię pro locorum ratione, oroq; facultatibus, Vt ianuæ, quemadmodum veteris instituti est, vsuq; Romano comprobati, & à beato Hieronymo laudati, frondibus etiam ornentur, prout tempora tulerint; tum parietes interiores, atque intercolumina, peristromatis, aulæis, tapetibus, sacrarumq; imaginum tabulis exornata sint. Quo in apparatu, ornatuq; sacræ imagines, etiam in ipsis foribus adhibeantur. Insignia verò & alia prophana absint.

Hebdomadæ dies non planetarum nomine, sed feriarum, & sub earum numero describantur. Cap. XI.

Ratio. diuin. off. lib. 8. c. 5. nu. 2.

Hebdomadæ dies, antiquato gentium, à fide Christiana abhorentium more, non Stellarum errantium Lunæ, Martis, Mercurij, Iouis, Veneris, & Saturni, nominibus, sed ferię appellatione, & distinctione nominari Sanctissimus Pontifex Siluester decreto sanciuit. Quod cum non sine multiplici ratione ab eo institutum sit, id Episcopus curet, Vt omnis Ecclesiastica actio, qualis, qualis sit, quæ vel in synodis diœcesanis, vel Sacerdotalibus, clericalibusve conuentibus, vel in Canonicalibus capitulis, vel in foro Episcopali, vel Vllo alio loco, tempore ve celebretur, non dierum, qui illarum Stellarum appellationem, adhuc etiam Vulgo retinent nomine, sed feriæ distinctione, & ordine rectè notetur.

Dies festus Sancti Barnabæ colendus. Cap. XII.

Dei munere beneficioq; cum Ecclesia Mediolanensis prædicatione Sanctissimi Apostoli, Barnabę primùm fidei mysterijs imbuta, tum alię plerąq; huius Prouinciæ Ciuitates Euangelij lumine illustratæ, causam omnem festi illius diei, præcipuè colendi habent. Quamobrem dies eius Natalis, qui est tertio Idus Iunij, vt de more aliorum dierum festorum, qui à

Clero,

Clero, populoq; ex præcepto coluntur, piè & religiosè sanctificetur Episcopus curet.

Liber, in quo Ecclesiarum dies festi, indulgentiæq;, & populorum solennes concursus; & si qui abusus extiterint, describantur; habendus. Cap. XIII.

QVO religiosius in vnaquaque vicinia, tàm Vrbis, quàm diœcesis, dies festi colantur, & sanctificentur, Episcopus certum librum constituat; in quem à Cancellario, cùm omnes, singuliq; dies festi Parochiales, alijve, qui vbiq; in vicinia aliqua, vel vrbis, vel diœcesis vniuersè, sigillatimve aguntur, tum reliqui etiam dies rectè, atq; ordine referantur; quibus indulgentiæ Iubilei, alteriusve celebritatis causa ad Ecclesias concursus esse solet. Quo libro deprauati præterea mores, abususve notentur, si qui illis celebritatibus, esse in ijs ipsis vicinijs solent. Atq; ijs quidem diebus exscribendis Episcopus ad cognitionem certam Parochos singulos adhibeat; quorum etiam officium sit, si quæ noua indies Indulgentia Ecclesijs suis accesserit, si quæve alia celebritas, causave denuò inciderit, quamobrem populi concursus in Parochiali vicinia ad aliquam Ecclesiam fiat; de ea Episcopum certiorem facere, vt illa, quæcunq; sit, in eundem librum referatur.

Liber idem Episcopo quando. & quare deferrendus; & propterea qualiter populus admonendus. Cap. XIIII.

PORRÒ eum ipsum librum accuratè exscriptum, notatis mensibus, & diebus, quibus præcipuè illæ celebritates singulis in vicinijs, lociſve agũtur, Episcopus ad se in singulos menses afferri iubeat; vt, cùm vniuscuiusq; regionis, atq; adeo pagi, loci ve celebritatem certo die agi prospexerit; de illius sanctificatione, cultuq; literas etiam pastorales opportunè scribat; tùm aliam præterea omnem diligentiam eo nomine adhibeat. Ex ijs verò literis, officijsve Populus, cleruſq; monitus, vsq; adeo Parochorum studijs etiam adiuuentur, vt, & vitæ Sancti, quem præcipuè veneratione colit, exempla adimitandum, & Episcopi monita paterna, & decreta quoq; nostra eo de genere ad exequendum, sibi planè proponat: ficq; à morum corruptelis, quas praua consuetudo introduxit, in festorum dierum sanctificatione abstineat.

Qualiter anniuersarius baptismi sui dies à quolibet pijs operibus recolendus, & à parentibus etiam notandus. Cap. XV.

REligiosi instituti olim fuit, diem baptismi quotannis à fidelibus piè celebrari; id quod Sanctus Gregorius Nazianzenus aliquando ostendit. Quæ sanè institutio cum ad pietatis Christianæ cultum, piamq; morum

disciplinam

disciplinam non parum adiumenti, in primis adiutrice Dei gratia afferre possit: eam in vsum reuocari vehementer in Domino cupimus. Itaq; Parochus, & confessarius, prout occasio tulerit, cohortationis officio in id incumbant, vt fidelium, quorum curam gerunt, vnusquisque quo die baptizatus est, quotannis ardentiori prece, eleemosyna, si per facultates potest, omniq; charitatis opere atq; officio, spiritualisq; gaudij celebritate; recolat, memor se chyrographo damnationis deleto, hæreditatis cœlestis participem in Christo Domino factum esse. Qua in cogitatione cum semper aliàs, fereq; in singulos dies, vt beatus Chrysostomus monet, tum eo potissimùm die sanctè sese excitet ad præclaram illam sponsionem, & Christianam professionem, quam in sacro lauacro per sponsores solenniter edidit. Repete, inquit, Sanctissimus Pater Ambrosius, quid interrogatus sis, recognosce quid responderis. Renunciasti Diabolo, & operibus eius; Mundo, & luxuriæ eius, ac voluptatibus. Memor esto sermonis tui, & nunquam tibi excidat tuæ series cautionis. Parentum cura sit, diem ob eam causam notare, quo eorum filius Christo renatus est, ideoq; Parochus cum baptizauerit moneat etiam, Vt id abillis fiat, præter scriptionem, quam ipse eodem genere in Codicem statum Parochialem referre debet. Baptismi verò dies, qui solenni illa abrenuntiationis sponsione, professioneq; insignis est, ad omnẽ pietatis exercitationem, vsumq; non pompis sæculi, non conuiuiorum apparatu, non luxu, non operibus tenebrarum, cum dies lucis sit, celebretur, sed sanctæ charitatis erga Deum, ergaq; proximum officijs.

DE TESTIBVS. Tit. IX.

Quot, & quales testes synodales ab Episcopo deligendi. Cap. I.

c. Episc. 35. q. 6. & ca. 6. inferius citato. Cõciliũ hoc Lateran. celebratum fuit an. 1215. positus est ī To. 4. Conciliorũ pęna vero in c. 6. ti. de Cõciliis Prouinc. in eodem Conci.

VT testium Synodalium munus, sicubi intermissum est restituatur, atq; non nomine solùm, sed certis officij partibus, rectè per eos geratur, quibus in synodo, vel prouinciali, vel diœcesana committetur, hæc de illis eorumq; officio statuimus.

Primò viri Ecclesiastici ætate, moribusq; graues, prudentes, ac virtutum Christianarum studiosi, & spiritalis vitæ amantes, ab Episcopo è diœcesi sua septem, pluresve prout expedire viderit, testes synodales deligantur.

Quo in officio meminerit Episcopus pœnæ in Concilio Lateranensi ab Innocentio. III. sancitæ, si in diœcesana synodo nullos synodales testes nominarit.

Qui ab Episcopo in ipsa diœcesana synodo iurati, allatis sanctorum pignoribus sanctè spondeãt, ex formula verborum supra præscripta de iureiur. c. 5. muneris sui partes infra constitutas, se exequturos esse.

Electus testis synodalis ad onus suscipiendum compellendus. Cap. II.

QVicunque siue absit, siue præsens adsit, testis nominatus, id vel officium suscipere, vel iusiurandum præstare recusarit, id vt præstet ab Episcopo compellatur, ac propterea si opus videbitur, cum eo mulctis etiam, & pœnis, censuriſve agatur.

Qualiter synodales testes, electi absentes à Metropolitano per suas literas ad illorum Episcopum astringendi. Cap. III.

SYnodalium testium, qui constituto Concilij tempore à Metropolitano in vnaquaque Prouincię diœcesi, de more electi pronunciabuntur, si qui absunt, nomina literis edantur, & consignentur, quibus literis ipse Metropolitanus Episcopo, cuius diœcesis causa nominati, ac delecti sunt, potestatem faciat astringendi illos iureiurando, quod certis conceptis verbis ex decreto Concilij Prouincialis quarti ab ijs præstari oportet. Id Episcopus vbi è Concilio ad stationem Episcopalem redierit, duorum mensium spatio exequatur: deq; re ea accuratè præstita Metropolitanum per literas, & tantùm nomine scriptas certiorem faciat.

Qui iurauerint, testium nomina libro conscribenda. Cap. IIII.

TEstium verò, qui vel Metropolitano, in synodo Prouinciali, vel Episcopo ex illius auctoritate delegata, iusiurandum præstiterunt; nomina à Cancellario fori Episcopalis, certo libro, eius iussu notentur.

Præmoriente aliquo teste, alter in sui locum qualiter deligatur. Cap. V.

SI quando testis synodalis, à Metropolitano in synodo Prouinciali delectus, qui iuratus in diœcesi officium illius suscepti muneris gerat; antequam Concilij proximè futuri dies indicta venerit, diem suum obierit; Episcopi cura sit, de illius obitu metropolitanum certiorem facere, qui alium in illius locum eligat; qui ex verborum formula concepta etiam iuratus, illius muneris partes, in diœcesi testis synodalis officio, charitatis zelo, sinceroq; debitæ solicitudinis studio, strenuè in Domino prosequatur.

Viaticum testi synodali quomodo persoluatur. Cap. VI.

EPiscopus testi synodali ad Concilium Prouinciale venienti viaticum, sumptuq; victui necessarios, à Clero aliquod, ante constitutum Concilij tempus contribui, ex synodi Prouincialis quartæ præscripto iubeat: aut alia ratione, quam potiorem censuerit, pecuniam eo nomine necessariam; quæ

postea, vt ex illa contributione, mutuanti restituatur, quàm primùm curet; nè viatici difficultate impeditus vllam veniendi moram interponat, sed ad constitutum tempus, in Concilio præsens adesse possit.

Modus concedendi facultatem Clerico testificandi in foro Sæculari. Cap. VII.

VT frequentibus clericorum cuiuscunque gradus, & ordinis, quos in foro sæculari, concessu Episcopi, examinari sepe contingit, periculis occurratur, Vicarius antequam eius examinis facultatem concedat, rerum de quibus in eo foro interrogationes, quæstionesve instituendæ erunt, capita, diligenter, & matura deliberatione perpendat. Clericum præterea de cuius examine agitur, ad se si libuerit, accersat, ac de eisdem rerum capitibus extra iudicium interroget.

Illud autem magnopere caueat, nè dum vnius defendendi causa, quæstiones, examenve de clerico haberi permittit, alteri, aliquam vel rei familiaris, vel pecuniæ, vel corporis, vel status, honorisve offensionem, aut diminutionem afferat; vnde cum sæpenumero simultates, & cædes existunt; tum clericus etiam aliquando irregularitatis pœnam, maculamve contrahit. Quarum rerum si aliquam Vicarius suspicionem ex ijs ipsis capitibus cognouerit, de quibus quæstio instituenda est; nullam clerici examinandi facultatem vllo modo permittat. Vbi verò illam aliquando dandam esse iudicauerit, tunc certis capitibus nominatimq; explicatis iudicio suo præscriptam, literisq; comprehensam concedat permittatve. At verò semper clerico à Sacerdote iusiurandum deferri iubeat.

DE FIDE INSTRVMENTORVM. Tit. X.

Quibus qualiterq; à capitulo cura eius Archiuij tradenda est, & quæ ab illis præstanda. Cap. I.

CANONICI duo à capitulo constituantur, qui capitularis Archiuij curæ præsint, hiq; singuli claues singulas habeant, inter se differentes, ita vt vni sine altero Archiuium ingredi non liceat.

In illis autem constituendis ea ratio ineatur, vt in illa cura gerenda duo semper versentur; quorum vnus, qui biennio gesserit, creato in eius locum altero, ab illius curæ munere abeat; alter autem, qui vno solùm anno: sicq; perpetuò deinceps seruetur.

Archiuij Præfecti scripta omnia, in Archiuio recondita, periculo suo asseruanda, accipiant; idq; publici instrumenti testimonio. Si quid verò fortuiti casus acciderit, id obseruetur quod iure cautum est.

Instru-

Quam quisq; eorum clauem Archiuij habet, eam & scripta fidei suæ commissa, munere suæ curæ biennalis confecto, successori eadem ratione tradat, idq; Canonico aliquo præsenti à capitulo delecto.

Instrumenta, & alia scripta quomodo in Archiuium deferenda in libro notanda, & si opportuerit exemplanda. Cap. I I.

INstrumenta, & reliqua scripta, ad singulas Cathedralis, aut Collegiatæ Ecclesiæ prębendas pertinentia, quæ apud vnumquemq;, qui vel dignitatem, vel Canonicatum in ea obtinet, aut in posterum obtinebit, extabunt; is ea, aut illorum exempla, Notarij testimonio roborata, in capituli Archiuium, mensis spatio deferat. Sin autem aliqua, quo tempore is dignitatẽ, aut Canonicatum obtinet, cõfecta alij habeat, is suis eorumve, quę ad id se obstrinxerunt, aut aliàs iure tenentur, sumptibus illa in Archiuium referat.

Quæcumque autem instrumenta, aut scripta ad præbendam aliquam spectantia, in posterum conficientur; Canonicus, vel dignitatem, personatumve obtinens, ad cuius præbendam illa quacunque ratione attineant, ea, illorumve exempla publico Notarij testimonio munita, mense, postquam confecta erunt, in Archiuium deferat.

Quæ autem instrumenta, scriptave singulorum, qui pręcesserunt, Canonicorum, dignitatemve obtinentium, tempore conscripta, ad eorum prębendas spectantia, Episcopus pro Ecclesiæ vtilitate exscribenda censuerit, capituli sumptibus descripta eodem deferantur. Quòd si capitulum ad illos, qui ij successerunt, qui instrumenta illa, aut scripta confici curarunt, aliqua ratione id pertinere asserat, iudicet Episcopus, cuius sumptibus id præstari debeat. Qui huic decreto, à capituli Præfecto admonitus, non paruerit, arbitrio Episcopi mulctetur, & mulctatus etiam compellatur id ipsum præstare.

In eo itidem capituli Archiuio liber vnus sit, in quem instrumenta, & scripta cuiusuis generis, quibus singulorum Canonicatuum, præbendarumve bona, iurave notata sunt, referantur.

Scripti alicuius exemplar ex Archiuio promi, describive nè liceat, nisi capituli consensu, si verò alicuius scripti exemplum aliquando exscribi oportet; id in Archiuio si potest, alios in loco capituli, aliquo ex Præfectis Archiuij præsente, describi liceat, neque vllo alio præterea modo.

Qualiter Pontificiæ constitutiones sint promulgandæ. Cap. I I I.

SVmmorum Pontificum constitutionibus promulgandis hęc ratio seruetur, vt si earum peruulgationi præfinitus in illis est modus, is adhibeatur, si verò nullus, ad peruulgationem satis sit affixio, quæ vt moris est, fiat certis publicis locis. Cuius affixionis, & peruulgationis relatio, testificatioq; ab eo qui affixerit, fiat Cancellario fori Episcopalis, cuius sit illam in librum referre.

Episcopi gesta eorum memoranda, vt libro inscribantur curent. Cap. IIII.

EPiscopus, id quod vel ab initio nascentis Ecclesiæ institutum fuit, vt rerum Episcopali studio, curaq; gestarum monimenta existerent, conquiri diligentissimè curet. Quæ omnia literis consignari, ordineq; conscripta, in librum certum referri curet, vt eorum memoria conseruetur, & quæ ab ijsdem, vel acta, vel instituta sunt, ad aliquam Ecclesiæ disciplinæ normã, perpetuò vsui esse possint, atq; adiumento in illa Ecclesia benegerenda.

Qualiter beneficia, eorumque vacationes, & collationes, ac ipsarum diplomata, & sententiæ, nec non ordinum literæ in libro in Episcopali Archiuio reseruanda conscribantur. Cap. V.

LIber conficiatur, isq; in Episcopali Archiuio asseruetur. In quo libro diœcesanorum beneficiorum cuiusuis generis, cùm vacationis certa dies, ratio, modusq; describatur, tum collationes, ac prouisiones, vt vocant, quæcumq; sint, vel à Summo Pontifice, vel ab Episcopo, vel ab vllo quouis alio facte literarum, diplomatumve exempla, vel sententiæ summatim explicatæ, prout potius esse Episcopus censuerit, in eundem referantur.

Itidem seruetur de literis ordinum, quibus singuli, eiusdem diœcesis Clerici initiantur.

Cancellarius capitularis eligendus, & quid ei agendum sit. Cap. VI.

VBI ex instituto Ecclesiæ Cathedralis, vel Collegiatæ est, qui Cancellarij capitularis officium, munusq; gerat, is officio suo, cum in cæteris verè satisfaciat, tum in eo etiam, vt eiusmodi capituli acta, & quas vocant, capitulares ordinationes, actionesve in librum certum, notatis singulis diebus, sine mora referat. Qui liber in Archiuio capitulari diligenter asseruetur. Vbi verò non est, à capitulo deligatur vnus de capitulo, qui certa, si opus est, ex capituli vniuersi censu constituta mercede, id Cancellarij munus per biennium gerat; quo tempore confecto, alter in eius locum eligatur, & itidem deinceps, nisi aliud Episcopus iudicauerit.

Notarij autem opera quando, & qualiter vtendum. Cap. VII.

NOtarij autem officio, atque opera, capitulum in ijs potius actionibus vtatur, quæ ad causas, lites, instrumenta ve publica conficienda, aut ad alia eiusdem generis pertinent.

Qui Notarius, eiusmodi instrumentum exemplum, publica auctoritate roboratum, curante in primis Canonico Cancellario, in Archiuium, ante annum confectum referat.

Formulæ quædam editæ, à Notarijs habendæ. Cap. VIII.

FOrmulæ certis verbis conceptę, atq; explicatę ab Illustrissimo Domino meo ad huius prouincię vsum in lucem emissæ, ab omnibus, & singulis Notarijs, pro concepta constitutaq; ratione seruentur.

Criminales processus in libro describendi. Cap. IX.

FOri Episcopalis Cancellarius, ac Notarij certos libros habeant; in quibus causarum criminalium actiones, quæstiones, ac quos vocant, processus rectè, ordineq; describant, nec verò in folijs.

Merces Notarij. vel scriptoris recepta qualiter notanda. Cap. X.

MErcedem præterea, quam ex vniuscuiusq; causæ, vel ciuilis, vel criminalis scriptione actioneve, & processu acceperint, cum in libro certo exscribant ijs ipsis certis diebus singulis, quibus eam mercedem, aut partem acceperint, & mense annoq; notatis; tum in ipsius causę, processusq; acti, conscriptiq; fine adscribant item.

Notarij non nisi præuio examine, & idonei admittendi. Cap. XI.

VT ne ex Notariorum imperitia detrimenta, & litium occasiones existant, quod de ijs ipsis etiam Apostolica, Imperiali, aut Regia auctoritate creatis, Tridentina sanctione decretum est; id Episcopus studiosè exequatur, vt eorum peritiam, vsumq; etiam examinatione adhibita, perquirat. Quicumq; verò Notarij, ea per examen disquisitione facta, probati non sint, officij sui in negotijs, litibus, causisq; Ecclesiasticis, & spiritualibus exercitatione, atque vsu per illos, vel perpetuò, vel ad tempus prohibeantur, ad eiusdem Concilij præscriptum.

Sess. 22. c. 10. de refor.

Quæ pro examinandis ad beneficia Notarius præstare debeat. Cap. XII.

IN omni examinandi ratione Cancellarius pro sui officij munere hæc præstet.

Certum librum habeat prouisionum Ecclesiarum Parochialium, aliorumque beneficiorum, quæ examine adhibito, etiam ex literis Apostolicis, conferenda sunt.

Quo in libro rectè, atque ordine ab eo notentur hæc.

Acta examinis, quæ in singulos dies, prout examinandi occasio tulerit, fiunt.

Dies vacationis certi beneficij, & modus item vacationis, aliaque id generis.

Dies etiam promulgationis, aut prorogationis edicti, quod de concursu pro-

poni so-

poni solet; cum beneficij vacationis ratio id postulet, & reliqua etiam, quæ ad promulgationem pertinent.

Nomina quoque examinatorum, quos Episcopus certi illius beneficij vacantis nomine ad examen conficiendum nominatim delegerit.

Nomina etiam eorum, qui eo nomine examinandi proponuntur.

Dies præterea, quo quisque examen subijt.

Nomina etiam examinatorum, qui interfuerint.

Approbatio, aut reiectio, quam eorum iudicio singuli tulerint.

Nomen item, & cognomen eius, quem Episcopus tanquam aptiorem, magisq; idoneum delegerit, cui beneficium ab eo conferatur, ad quem spectat.

Cui libro alia præterea adscribat, quæ Episcopus censuerit.

Quid item pro concionatoribus, Confessarijs, & Lectoribus, Ordinandisq;, & alijs examinandis. Cap. XIII.

Librum alterum conficiat, in quo omnes, & singulos, quos vel concionandi, vel confessionis audiendæ, vel sacræ lectionis interpretandæ causa Episcopus adhibito examine, vel probat, vel improbat.

In hoc ipso libro notet etiam, & nomina examinatorum, & diem, quo examen confecerint, & causas item repulsæ, si quam aliquis tulerit.

Id ipsum de certo die, examine, prolatione, aut reiectione eorum seruet, quorum experimentum sacræ ordinationis causa fit.

Tertium librum habeat in quem examina referat, quæ generatim instituuntur, atque adeo conficiuntur ad cleri progressionem in literarum studijs inuestigandam, atque explorandam.

Quæ item formula per Notarium asseruanda. Cap. XIIII.

Iudiciorum, causarumq; forensium, tum etiam omnium literarum, expeditionum formula, quæ ad fori Episcopalis rationem, rectè instituendam, & tuendam, quæque ad deprauatos vsus tollendos pertineat, Concilij Quinti Prouincialis auctoritate conscripta accuratè, diligenterq; seruetur.

DE APPELLATIONIBVS. Tit. XI.

In visitatione per Episcopum prouisa, non obstante appositione, & inhibitione exequenda. Cap. I.

Sess. 24. c. 10. de refor.

Episcopvs, in ea visitatione, vel morum correctione etiam tanquam Sedis Apostolicæ delegatus, auctoritate Tridentini Concilij statuat, moderetur, puniat, & exequatur ad sacrorum Canonum prescriptum, quæcumque illi ex prudentia sua pro subditorum emendatione, & diœcesis vtilitate necessaria videbuntur. In ijs,

Quando

neque vlla inhibitio, appellatio, aliudve quicquam impediat, aut retardet executionem eorum, quæ ipse mandarit, aut iudicarit, decreuerit ve.

Quando ab interloquutoria, & diffinitiua appellatio admittatur, & quæ ac qualiter suspensionem, ac transmissionem actorum operetur, nec ne. Cap. II.

QVod Concilij Tridentini decretis sancitum est, vt in visitationis, correctionis, habilitatis, inhabilitatis, & criminum causis ab interlocutoria ante diffinitiuam sententiam, aut ab alio quocumque grauamine ne appelletur; ita omnis, ad quos pertinent, id exequantur, vt non modo appellatione, non deferatur, sed neque Metropolitanus ad quem appellatum est, ante diffinitiuam sententiam cognitionem grauaminis suscipere potest, aut ne simpliciter quidem acta causæ sumptibus appellatis mitti mandare. Vbi verò sententia difiniens lata est, quæ ad causas visitationis, & correctionis pertinent, appellari liceat, ita tamen, vt illius executionem non retardet, impediat ve appellatio.

Sess. 13. c. 1. 22. c. 1. & 24. ca. 20. de reform.

Quod si de grauamine agitur, quod per appellationem à diffinitiua reparari nequeat, quale est grauamen indebitæ carcerationis tunc appellatur licet, & appellationi planè deferatur. Nec verò prohibeatur, quominus acta causæ ad iudicem appellationis deferantur.

A correctiõe nõ appellatur, c. licet. de offic. ordi. c. Ad nostram, de app. nisi corrigẽs modũ excedat, gl. in d.c. licet, in ver. intercluſum, & in d.c. Ad nostram, in ver. Minº, quod multipliciter fieri potest, sicut dicitur ã executore, glos. in c. Ad cõsultationẽ i ver. excedatur, de re iudi. à quo argu it. d. gl. in ver. Minus.

Interea verò idem, cuius causa agitur, in carcere permaneat, quoad causa cognita, iudex, ad quem appellatum est, aliter iußerit, decreuerit ve. Si verò causa correctionis est, vt potè, eum quis iniquè in carcerem se coniectum esse, aut diutius in eo fuisse conqueratur, & Metropolitanum propterea appellet; de prætenso excessu is cognoscat licet, dummodo, quæ ordinarius iudex decreuerit, eorum executio interea non impediatur.

DE OFFICIO PRAEDICATORIS. Tit. XII.

Quid muneris incumbat Prædicatoribus. Cap. I.

HIS autem, qui prædicandi officio, aut quacumque ratione fidelibus Christianam doctrinam tradendi munere funguntur, eam viam, & rationem ineundam proponimus, quam in libello pro sola Prouincia Mediolanensis, hoc de genere Sanctæ memoriæ Cardinalis Borromeus edidit.

Prosequutio prædictorum. Cap. II.

HAnc etiam rationem habeant, vt non solum Dei, a *& Ecclesiæ præcepta seruanda esse doceant, sed modum illis trandant quo ea ex Dei voluntate seruare oporteat.*

a Circa prædicationis actum, quæ sint attendenda vid. Sebast. Med. in libello de Promouen. Episc. c. 8. fol. 195. & sequentibus, vbi etiam quærit an taciturnitas prædicationis, in prælatis, sit peccatum.

A quibus caueant prædicatores. Cap. III.

Maxime verò caueant, nè quod præceptis, [b] *& hortatu ædificant,* [c] *id vita & moribus destruant; nè cum alijs prædicauerint,* [d] *ipsi reprobi efficiantur. Indulgentias populo ne publicent,* [e] *nisi de consensu Episcopi.*

b Cõcordet sermo cum vita. Seneca. Trugill. in Thes. Cõcil. lib. 5. c. 15. nu 50. col. 132. 1. Tom.

c Faciat quod prædicat Isa. 20. D. Paul. ad Ro. 2. optimũ præbeat exẽplum. 1. Corin. 4. verbis, & rebus doceat. 2 Cor. 10. ibi. Quales sunt verborũ.

d Ad Cor. in. 1. c. 9 in fine.

e Pie vtiliterque monet Synod. Cabilo. 2. Can. 2. Tom. 3.

Pauperes, quando à concionatoribus comendantur: & qualiter eleemosinas colligant. Cap. IIII.

Neminem populo, paupertatis nomine, commendent, nisi is testimonium scriptum ab Episcopo attulerit, neque ei inter concionem permittatur, vt eleemosinam à quoquam petat in Ecclesia; sed aut ad fores Ecclesiæ stet; aut per eos, qui eam curam susceperint, id negotium ita commodè, ac celeriter agatur, vt minimè concionem impediat.

Quando habenda concio; & interim à quibus desistendum sit. Cap. V.

Sacra concio noctu nunquam, sed opportuno tempore Episcopi præscripto habeatur.

Dum habetur, nec Missæ, aut horæ Canonicæ clara, aut submissa voce, in ea Ecclesia dicantur.

Pro festis solennibus, processionibus, ac Iubileis; quando & à quibus, quæve docendus est populus. Quando item Parochi intra suos fines concionari regulares non permittant. Cap. VI.

Anniuersaria festorum, solenniumq́, dierum quadam quasi vicissitudine, & statis, pro solennitatum, temporumq́, ratione sacris cæremoniarum ritibus, Dei Ecclesia, à spiritu sancto instructa, redemptionis nostræ mysteria, & sacras alias actiones in anno, tanquam uno libro descriptas, fidelibus proponit; qui, si minus ad ea instructi sunt nec quę sanctè, religioseq́, aguntur, intelligunt; non eum fructum, quem alioqui perciperent, capiunt. Quò igitur diligentius illi instruantur, indiesq́, magis accendantur, ad publicas sacras actiones, & mysteria colenda, quæ statis anni solennitatibus, & temporibus Ecclesia Dei celebrat; Episcopus tum ipse aliquando, tum concionatores, & Parochi certis ijs diebus, quibus illa agi, celebrarive contigerit, populum doceant, cùm sacrosancta ea mysteria, tum religiosum eorum anniuersarium cultum, tum sanciores statarum in ijs colendis sacrarum cęremoniarũ, ac rituum rationes, & significationes.

Itidem, cum solennes aliquæ statę processiones, vel alię supplicationes, aliqua, publica causa indictę, aguntur, vel Iubileum, in vniuersa Ecclesia in-

dictum,

dictum, celebratur; conciones ab eisdem habeantur, quibus præter cætera explicentur causæ, quamobrem aut Iubileum celebretur, aut illæ supplicationes fiant; tum excitentur, atque admoneantur fideles quã religiosè incumbendũ sit ei sanctæ actioni, quidq; ab illis præstandum, vt illius Iubilei spirituales diuitias ipsi consequantur.

Vt autem religiosa animi præparatione hi solennes dies à fidelibus colantur; non satis illi id esse putent mysteria illa à se sermonibus, concionibusve, ijs ipsis diebus, quibus celebrãtur, explicari, sed festis etiã, aut Dominicis diebus, eas sacras, vel solennitates, vel actiones proximè præcendentibus, eosdem concionibus instruant, & eorum animos, mentesq; præparare, atque inflammare studeant, cùm ad omnem religiosum mysteriorum, quæ sanctè agentur cultum, tum maxime, pro solennitatum ratione, ad pœnitentiæ Sacramentum, & ad sacram Eucharistiam sumendam.

Id verò etiam seruetur, cum stata ieiuniorum tempora, Aduentus Domini, Septuagesima, & eiusmodi instant.

De Sacramento etiam chrismatis populum instruant in illis Pentecostes diebus, quibus potissimùm ab Episcopo id Sacramentum solenniter administrari solet.

Parochi autem id omne instruendi populi officium præstent ad præscriptũ institutionis editæ Metropolitani cura, ad communem Prouinciæ vsum.

Ne patiatur Parochus, cuiusuis ordinis regulares in ordinis sui Ecclesiis, intra fines Parochiæ suæ sitis, cõcionem habere, nisi ex scripto testimonio perspexerit, eos muneris eiusmodi in illis Ecclesiis obeundi causa, se ad Episcopũ cum concionandi facultate, quam à superioribus suis ipsi obtinuerint, contulisse: & benedictionem, vt Tridentino Concilio cautum est, ab eodem petijsse, neque itidem in alienis eiusdem Parochiæ Ecclesiis, nisi ibi concionandi facultatem, sibi ab Episcopo literis concessam illi ostendant.

Quæ Prædicatoribus præscripta sunt in literis facultatis, seu benedictionis per Episcopum tributæ describantur. Cap. VII.

QVAE in Concilio Prouinciali primo de prædicatione verbi Dei, & quæcunque item alia concionatoribus à nobis præscripta sunt, ea quò diligentius seruentur, illam cautionem adhibeat Episcopus, vt cum eorum cuiquam in suadiœcesi concionandi potestatem faciat, vel benedictionem impartiet, illa omnia, & alia eo de genere in nostram concionatorum institutionem, ad communem prouinciæ vsum, simul redacta, & quæ item Episcopus Ecclesiæ suæ rationibus accommodata, ab illis seruanda censuerit, illis literis describi iubeat, quibus vel concionandi facultas permittetur, vel præsentationis, postulataq; benedictionis testimonium fiet.

Recedentes nondum absoluta per Parochum concione, qui deferendi, & puniendi. Et Indulgentia corripientibus blasphemos qualiter denuncianda. Cap. VIII.

QVoniam Parocho concionanti, nonnulli parum salutis suæ memores, cum ad illius concionem conueniunt, sæpe discedunt ea non absoluta, ideo debiti in hoc genere officij sui eos crebro Parochus admoneat, prout necessarium esse viderit, Quod si quos aliquando monitos ex Verbi Dei, uel Parochi concionantis contemptu in contumatia perseuerare animaduerterit, illos ad Episcopum deferat, qui pro culpæ grauitate eosdem afficiat, tum alijs pœnis, tum si opus est, Sacramentorum communione priuet, [a] *ad Carthaginensis Concilij præscriptum.*

Parochus, & concionator sæpe, prout opus esse animaduerterit, [b] *illam decem annorum Indulgentiam edicat, ac denunciet, quam Summus Pontifex Leo X. in Lateranensi Concilio toties cuiusuis concessit,* [c] *quoties aliquem blasphemantem accusarit.*

a c Sacerdote, de consc. di. 1. quo catũ est, descedẽtem excõmunicari debere, quod tamẽ de contemnenti intelligit, per glos. ibid. & Durãt. in rat. diu. offic. lib. 4. c. 26. n. 5. titu. de prædicatione.

b Vid. infra dẽ Maledicis, & blasphemis, c. 4. ad fi.

c In Cõcil. Lateran. Sess. 9. sub tit. reformatiões curium, & aliorum, vers. Ad abolendam, To. 5. quo loco pœnæ declarantur, quibus blasphemi afficiendi sunt, & vt in foro conscientiæ, absque grauissima pœnitentia arbitrio seueri confessarij iniuncta, absolui non possint, statutum est, Mandos. in Annal. cas. num. 87.

Alteri concionanti, Sacerdos sacrum faciens quomodo assistat. Cap. IX.

CVm non is Sacerdos, qui sacrificiũ missæ facit, sed alius intra missæ celebrationem, sermonem, concionemve habiturus est, is suggestum ascẽdat; interea verò Sacerdos celebrans loco à laicis segregato, & ab altari paululum remoto, non extra tamẽ capellæ fines, in qua missa celebratur, sacris vestibus indutus, cum duobus ministris, scilicet Diacono, & Subdiacono, si illi in missa tunc adhibiti sunt, ab vtroq; latere confidentibus sedebit.

Quando liber sacrorum, quæ exponuntur per concionantem ante habendus. Cap. X.

EPiscopus, Parochusve, vel alius Prædicator Sacrum Euangelium, aut etiam scripturæ sacræ partem, coram populo, etiam è loco superiori tractans, collocatum ante se aliquando, cum viderit expedire, habeat Euangelij, aut sacræ scripturæ librum; de quo ipse, aut etiam minister, cum Episcopus est, per membra; clausulas, & sententias distinctè eiusdem Euangelij, sacræve scripturæ verba pronuntiet; quę ipse scilicet, vel Parochus concionando, quo ordine leguntur, sigillatim populo explicet.

Qualiter, & qui minister Episcopo, in lectione libri deseruiat. Cap. XI.

MInister verò, in hoc munere legendi, Episcopo Archidiaconus sit, vel Diaconus Canonicus aliusve denique, quem Episcopus elegerit, isq; ante illum capite aperto stans, de libro verba distincte pronuntiet.

Dum concionatur, Episcopus, reliquiq; omnes, etiam regulares, à prædicatione desistant. Cap. XII.

QVod à Clemente Quinto Pont. Max. in Concilio Viennensi, de prædicatione verbi Dei constitutum est, id omnis Ecclesiastica ratio suadet ad vsum vel reuocari, vel introduci. Quia igitur hora Episcopus id officium præstat, ne quis alius, cuiuscumque ordinis est, illa ipsa hora, in ea vrbe, oppido, vico, loco ve, vbi ille prædicat, etiam in Ecclesia regularium, aut aliàs exempta, sermonem, concionemve habeat; nisi facultate ab illo impetrata.

Clem. 2. incip. Dudum. de sepult.

Nil Prophanum inter missarum solemnia denuntiandum. Cap. XIII.

NEc Parochi, Sacerdotesve alij, intra missarum solemnia, quicquam, quod prophanum sit, quodq; ad rerum huiusmodi enuntiationem attinet, de altari populo pronuntient, aut emulgent.

Parocho non idoneo concionator adiutor statuta mercede, per Episcopum detur. Cap. XIIII.

PArochis non idoneis ad munus suum obeundum, in pascendo sibi cõmissum populum verbo Dei, coadiutor eo in onere sustinẽdo, in Quadragesima detur ab Episcopo, cum ea mercede, aut eleemosina, ad eius sustentationem à Parocho persoluenda, vel ab ijs, qui hoc onus solent sustinere, quæ eidem Episcopo videbitur congrua.

Populi ad eorum solitam Prædicatoris sustentationem compellendi. Cap. XV.

POpulus, & vniuersitas detrectans subministrare victum, vt antea consueuit, concionatori, solitamve eleemosinam ad eiusdem vitæ congruam sustentationem, omni iuris ratione, etiam interdicti pœna ab Episcopo ad id compellatur.

Dum concio habetur, à missæ sacrificio desistatur. Cap. XVI.

DVM vel Episcopus, vel Parochus, vel alius sermonem, concionemve habet; ne eo ipso tempore in Ecclesia, vbi habetur, in eiusve aliquo cello, missæ sacrificium ab vllo quouis Sacerdote fiat.

Concil. Latera. sub Inn 3. ca.3.§ Quia ve ro. To.4. Concil. Tri.Sess 5. c.2. de refor. E Sess.24. c.4. de r for. Cō. Late.sub Inn. 3. c. 10.To.4.

Cuius expensis Episcopus aliter impeditus de prædicatore prouideat. Cap. XVII.

EPISCOPVS, *si legitimè impeditus, in Cathedrali Ecclesiæ prædicationis munus per se ipse non potest, id per alios qui idonei sint, ex decreto Conc. Trid. præstet, impensis scilicet suis, nisi immemorabilis consuetudinis sit, eas ipsas impensas ab alijs; illo prædicationis nomine fieri.*

Prædicatores quicunq; ab Episcopo eligendi. Cap. XVIII.

EPISCOPI *solùm sit, abrogatis quibuscunq; contrarijs consuetudinibus, & priuilegijs, & in Ecclesia Cathedrali, & in alijs, non modò iurisdictioni suæ subiectis, sed etiam in exemptis, quæ curatæ sunt, concionatorem liberè deligere, atque constituere.*

Idemq; ad eum spectet in Regularium etiam Ecclesijs, vbi pro maiore commoditate, consuetudinis, morisq; est, populi vniuersitatisve aut pij loci scholę, aut confratriæ, etiam laicalis sumptibus, uel eleemosinis collectis, vel legato pio, aliave huiusmodi ratione, quotannis certo stato tempore permissu Episcopi concionem haberi.

Nec alteri quoquomodo spectet electio, etiam si ab eo subministrari debeat concionatori eleęmosina, ad quam nihilominus cogatur. Cap. XIX.

NEC verò illius deligendi, constituendive ius vlla ratione competat, neq; ipsis regularibus, etiam per turnum, neque vniuersitati, neque magistratui, neque loci pii administratoribus, confratriæ, scholæve, etiam laicali, nec alii cuiquam laico, etiam si ei eleemosina, alimenta ve, è publico, aut è confratria, alioue modo, ut supra, suppeditẽtur subministrentur ve. Quæ, ut nihilominus subministrentur, atque adeo persoluantur ab iis, qui solent, aut alia quacunque ratione debent, omni appellatione postposita, Episcopus cogat, ut Concilio Prouinciali Quarto cautum est.

Peritia prius probetur, antequàm facultas prædicandi concedatur. Cap. XX.

NEMINI *autem concionandi facultatem concedat Episcopus, nisi, præter alia, uel examine, uel alia ratione, pro arbitrio suo, illius scientiam, & peritiam in eo munere probarit.*

Modus percipiendi fructum ex concione à prædicatore populo insinuandus. Cap. XXI.

CONcionator doceat sæpe populum modum audiendi concionem, fructumque congruentem ex ea percipiendi, iuxta luculenter tradita, & piè per Illustrissimum Dominum meum in Concilio Quinto Prouinciali, in titulo, *Quæ ad prædicationem uerbi Dei pertinent.*

Qualiter prius concionatores examinandi sint. Cap. XXII.

CONcionatores examinentur antequam admittantur ad præscriptum Concilij Quinti Prouincialis, vbi doctè, & luculenter Illustriss. Dominus meus, quæ sunt interroganda præscripsit.

Quando concionatori colligendam pecuniam proponere non liceat. Cap. XXIII.

CONcionator in Vrbe, ne sine scripta Episcopi facultate pecuniæ collectam, inter concionandum proponat, faciatve; neq; itidem in diœcesi sine Vicarii Foranei licentia: licet tamen concionatoribus Regularibus in eorum Ecclesiis, absque facultate illis tradita ab Episcopo, siue eius Vicario, sua monesteria populo commendare.

Nec se pro eleemosyna commendare, sed quibus hoc liceat. Cap. XXIIII.

NEc verò eleemosinę causa concionatori se ipsum commendare liceat: ab alijs tamen pijs honestisq; hominibus eius causa, de Episcopi licentia conquiri, & colligi uetitum non sit.

Nemini etiam regulari, & quamuis exempto qualiter concionari permittitur. Cap. XXV.

NE in Monasterijs quidem, & locis, vbi regulares spiritualem, temporalemq; iurisdictionem habent, quisquam Ecclesiasticus homo, etiam regularis exemptus, prædicationis munus obeat, nisi primũ ab Episcopo probatus, intra cuius diœcesis fines, ea monasteria, locave sunt: Regulares uerò à suis superioribus approbati, ac de eorum licentia, in Ecclesiis suorum ordinũ prædicaturi antequam prædicare incipiant coram Episcopo personaliter cum ipsa licentia se præsentent, ab eo benedictionẽ accepturi; sine qua benedictione, aut Episcopo contradicente, prædicare non præsumant: si quis contrafecerit, ei pœnę, & censurę constitutę sint, contra alios sancitę.

Concil. Lateran. sub Inn. 3. Can. 3. §. Quia vero. To. 4. Conc. Trident. Sess. 5. c. 2. §. Regulares, verò de reform.

DE CLERICIS PEREGRINIS. Tit. XIII.

Clericus alienæ diœcesis adueniens, qualiter denuntiandus, literæq; eius commendatitiæ comprobandæ. Cap. I.

QVOD Patrum decretis & Tridentino Concilio sancitum est, nè alienę diœcesis clerici absque commendatitijs literis ab vllo Episcopo recipiantur; quò facilius illud executionem habeat, Parochus quispiam, vbi primùm cognouerit in Parochia sua Ecclesiasticum hominem alienę diœcesis, vel domicilium consti-

Sess. 23. c. 16. ver. Nullus præterea de refor.

tuisse, vel apud aliquem diuertisse, [a] vel in caupona hospitio exceptum esse, vt aliquod dies commoretur; quam citissime poterit octo ad summum dierum spatio eius nomẽ, & patriam, [b] si in Vrbe est, Episcopo, eiusve Vicario; sin autem in diœcesi, Foraneo Vicario illius regionis denuntiet. Eorum autem cuius cura sit, illum ad se, accrescere, mandareq́, literas commendatitias sibi ab eodem ostendi; quas tamen Vicarius Foraneus non comprobabit, nisi consulto Episcopo. In ijs autem comprobandis ea seruentur, quæ superiori item Prouinciali Synodo hoc de genere constituta sunt.

a Vt irreuerentia eccitatur singuli episcopi, ĩ suis diœcesibus ĩ interdicant ne cui vago, & ignoro Sacerdoti, Missas celebrare liceat, verba sunt Tri. Cõc. Sess. 22. ĩ Decreto, de vitandis in celebratione missę.

b Cõcordat. c. extraneo. 71. dis. 12 c. tuæ, ex hoc sit.

Clericus accingens se peregrinationi ad quæ prius teneatur. Cap. II.

NE quisquã Sacerdos, clericusve cuiusuis ordinis, peregrinaturus, itineri, peregrinationis causa sine literis dimissorijs, ac testimonialibus Episcopi se committant, [c] vt Canone veteri sancitum est, tum præterea, nec sine benedictione, quàm Episcopus, vel alius ab eo deputatus Sacerdoti, clericove peregrinaturo statis precibus, libro Sacerdotali, ritualive præscriptis impartiet.

Iis sanè literis à Cancellario adscribantur hęc singula capita, Sacerdoti, clericove peregrinanti infra præscripta, quo accuratius ab eo illa seruentur.

c In Cõcil. Laodicensi statutũ fuit, ne Clericus, vel Laicus, siue iussione episcopi, peregrinetur, id quod refertur ĩ c. Non oportet, ds consecr. dist. 5. ex quo notatur, Episcopi literas habẽt qui peregrinari volet.

Qualiter Comites denuntiandi & incumbendi. Cap. III.

PEregrinationis Comites, quos sibi adiunxerit, cum in Viam se daturus est, Episcopo, aut Vicario, exponat, quorum Comitum nomina à Cancellario literis dimissorijs adscribantur.

Quid de Clerico beneficiato. Cap. IIII.

SI quis item peregrinaturus, Ecclesiam Parochialẽ, aut capellam, aliudve cuiusuis nominis beneficium Ecclesiasticum obtinet, cui ministeriũ aliquod debeat; is, vt Episcopus opus esse censuerit, Sacerdotem, vel Clericum qui eidem Episcopo, Vicariove probatus sit, pro ratione ministerij ante substituat, quàm iter suscipiat, ne Ecclesia debito ministerio et cultu careat; cuius rei per se præstitæ testimonium scriptum, aut Episcopo, aut Vicario exhibeat. Si verò, quem substituerit, aut alij, quem Episcopus maluerit, si aliquod dierũ peregrinationem facturus est, vestes sacras, ornamenta, libros, scripta, omnemq́ Ecclesiasticum supellectilem committat; indice eorum omnium sigillatim, ac diligenter confecto, eo scilicet præsente, cui hoc munus Episcopus dederit; ne ex eius absentia aliquod detrimentum Ecclesia patiatur.

Prosequutio prædictorum. Cap. V.

DEinde is, vel Sacerdos vel Clericus antequàm peregrinationi se committat, peccata primò confessus, tùm si Sacerdos est, missæ sacrificiũ, quod est pro iter agentibus, offerre; si Clericus inferior, sacram Eucharistiam sumere, studeat.

Qua-

Qualiter incedere debeat. Cap. VI.

IN itinere, clericali habitu contractiori, omnis Sacerdos, & Clericus, dum in peregrinatione est, vti possit; pileum autem induat, clericali ordini congruentem, & à Laicali vestitu distinctum.

Tonsuram, & horas Canonicas nè omittat. Cap. VII.

TOnsuram clericalem perpetuò habeat.

Nè itineris causa Canonicas horarias, diuini officij preces omittat; ac tùm etiam stata de præcepto Ecclesiæ ieiunia seruet; nisi cum legitimè excusatus est.

Quomodo Missam celebrare, vel ei interesse debeat. Cap. VIII.

SI Sacerdos est, vbi probatus fuerit, missam quotidie celebrare curet: at vero Dominicis, & festis diebus, id facere non omittat; singulis uerò diebus, siue Sacerdos, quando ipse non celebrat, siue Clericus, missæ sacrificio interesse studeat.

Itinerarium quotidie recitet. Cap. IX.

MAne singulis diebus, præter officium diuinum debitum, preces etiam illas piè recitare curet, quæ itinerarij nomine appellantur.

Qualiter Sanctæ peregrinationis suæ exemplo, & verbo Laicos instruat. Cap. X.

IN omni denique itinere, quod sanctæ peregrinationis causa suscepit, eum se vitæ moribus, omniq; actione præstare studeat; vt piè, religioseq; peregrinandi exemplum laicis præbeat; quorum si aliquem Socium, & Comitem habet, sanctis peregrinationis exercitationibus, atque rebus ad salutem instruere curet.

Quos sibi Comites renuat. Cap. XI.

HEbræis, & mulieribus Comitem non se adiungat, neque eodē curru, cum eisdem vehatur, neque item eodem nauigio, vt scādalum euitetur, si aliter sibi consulere poterit commode.

A Prophanis caueat: Spiritualibus vacet. Cap. XII.

NE ijs etiam se adiungat in via, nisi necessitas coegerit, qui dum iter faciunt, prophanis cantionibus, cytharis, alijsve musicis instrumentis vtuntur.

Abstineat item ipse à prophanis canticis, & colloquijs eiusdē generis, quorum vsu, pietatis, in peregrinationem suscepta, studium refrigescit. Psalmis, Hymnis, canticis, præcariæ coronæ beatę Mariæ recitationi, ac rerum diuinarum meditationibus vacet; spiritualibus item sermonibus, si Comites habet, quibuscum loquatur, corporis, vel animi lassitudinem subleuet.

Quando hostiatim non quæritet. Cap. XIII.

NE hostiatim victum quæritet, nisi ex voto, vel alia causa, ab Episcopo probata, & facultate nominatim scriptis impetrata.

Loci quo peruenerit in Ecclesia, postquam preces fuderit, adquos diuersabitur. Cap. XIIII.

CVM ad aliquem locum Vesperi perueniet, Ecclesiam, quæ eo loco est, antequam ad hospitium diuertat, religiosè adeat, si potest: vbi supplex tanias, vel alias religiosas preces recitet.

Si apud religiosos homines, vel apud alios viros honestos diuersari comodè potest, ab hospitijs publicis abstineat.

Mensæ discubuturus, quæ agat. Cap. XV.

AD cauponas verò si diuertere necesse habet, nec vnà cum eisdem Hebræis, aut mulieribus accumbat. Antequam discumbat, mensæ benedicat, tùm pransus, aut cœnatus gratias agat, cęteraq; obseruet, quæ de temperantia, frugalitate, & modestia clericali decretis nostris præscripta, accuratè præstare debet.

Cum ad peregrinationis locum peruenerit, quid agere, & prætermittere debeat. Cap. XVI.

CVM primùm ad peregrinationis locum peruenerit, Confessario probato confiteatur, & Missami Sacerdos celebrare, & Sacram communionem Clerius sumere curet; totusque peregrinationi susceptæ intentus, non rerum nonarum curiositates, nõ loci antiquitates, non quicquã aliud à peregrinandi proposito alienum, consectetur; sed religiosa animi præparatione Ecclesias, sacrasque reliquias, quas potissimùm deuotionis, votiuè causa visitatum venit, tum alias etiam solicitè visitet; qua visitationis solicitudine, pietatis sibi ardorem excitare studeat, vt maxime potest.

Nec verò vbi sanctam peregrinationem absoluerit, aliò longius vagetur.

Reuersus à peregrinatione clericus quæ præstabit. Cap. XVII.

A Peregrinatione reuersus, Episcopum primò, aut Vicarium, cum literis dimissorijs, quas dedit, conueniat; sanctæq; suę peregrinationis testimonium ab ordinario loci, aut saltem à Præfecto Ecclesię, vel loci Visitatore offerat, ad quam peregrinationis causa, iter suscepit; nisi literis dimissorijs, illius nominatim ab Episcopo exprimatur, cuius allato scripto, id testatum facere debet.

Laicus peregrinationem suscepturus quæ peragat. Cap. XVIII.

Laici peregrini.

LAici item, antequam peregrinationem suscipiant, suum quique parochũ conueniant: à quo sanctè peregrinandi consilium capiant; & literas habeant ab Episcopo, Canonicas, vt Canone expressum est.

Qua-

Qualiter à Parocho benedicatur. Cap. XIX.

DEinde benedictionem ab eodem parocho petant, qui superpelliceo, & stola indutus, illis bene precetur, & benedicat, statis religiosis precationibus, quæ ex Ecclesiæ instituto peregrinis adhibentur.

Vt sanctè peregrinentur, quæ opporteant. Cap. XX.

PEregrinationis verò iter suscipiant, vbi ritè confessi sacram Eucharistiam religiosè sumpserint.

Peregrinando, omnia fugiant, quæ deuotionis studium perturbant, aut impediunt; & illa amplectantur, quibus illud excitari solet.

In itinere stata præcepto Ecclesiæ ieiunia seruent, nisi cum ligitimè excusati sunt.

Singulis diebus Missæ sacro interesse studeant: Dominicis verò, & festis nè vllo modo desit, tum sacram communionem sumere curent, de consilio confessarij.

Mane preces, quas itinerarium vocant, piè recitare studeant, qui legere nouerint.

Eleemosinas, si per facultates posſunt, largiantur.

Instent potißimùm Orationi; Psalmis, Hymnis, Canticis, precariæ beatæ Mariæ recitatione, & rerum spiritualium meditationibus, & sermonibus lassitudinem subleuent.

Quorum consortia vitent. Cap. XXI.

IN Curru, nauigio, & hospitio, cùm hebræorum maximè, tùm mulierum etiam, nisi quas cognatione affinitateve iunctas, aut etiam ex familia sua sanctæ peregrinationis socias habeant, omne consortium vitent, nisi necessitas aliud coegerit.

A quibus abstineant. Cap. XXII.

ABstineant item à prophanis canticis, colloquijs, cytharis, alijsq; musicis instrumentis; atq; adeo ab eorum societate, qui in itinere ijs, alijsve eius generis actionibus, operam dant, quibus pietatis studium in peregrinationem susceptæ languefiat.

Quando eleemosinam non quæritent. Cap. XXIII.

NE eleemosynam quæritent, nisi ex voto, vel necessitate, aliave causa Episcopi literis, & testimonio probata.

Qualiter ad singulorum locorum ecclesiam prius adeant. Cap. XXIIII.

AD loca vbi primùm vesperi diuertunt, Ecclesiam precandi causa prius adeant, quàm in hospitum veniant; si temporis tarditas aliudve non impedierit.

Cum

Cum ad peregrinationis locum peruenerint, quid faciant. Cap. XXV.

AD sacra loca, quæ religiosè visitaturi sunt, cum peruenerint, nihil aliud sibi propositum habeant, quàm vt, aut Iubileum, Indulgentiam ve consequantur, aut vota sanctè persoluant, sacras reliquias, et sacra loca piè visitẽt, ab omni curiositate, peccandiq; occasione abstinentes.

Prosequutio prædictorum; & quid, cum reuersis fuerint, agent. Cap. XXVI.

ITaque primò confessi, cum sacram Eucharistiã sumpserint, tum religiosè sanctorum statas Ecclesias visitent, ita vt ex ipsorũ locorum admonitione maior affectus in ipsis resurgat, ad excitandam pietatem, & sanctorum, quorum auxilium implorant, orationibus adiuuentur.

Reuersi à peregrinatione, primò Parochum conueniant, à quo benedicantur; adhibitis, ex Ecclesiæ instituto, præscriptis sanctis orationibus.

DE VITA, ET HONESTATE CLERICORVM.

Liber Tertius. Tit. Primus.

Formula viuendi clericis traditur, vt operibus exprimant, quæ verbis sanctè docuerint. Cap. I.

PIE, ac sapienter Sancta Tridentina Synodus, duce spiritu Sancto, Ecclesiæ vtilitati consuluit, cum Episcopis, & reliquo Clericorum ordini, [a] certas officiorum vias, rationesq; præscripsit; quibus intelligerent, se, cum in Dei militiam adscripti sunt, non ad commoditates, aut voluptates, sed ad labores, ac solicitudines vocatos esse; et in ijs numerari, [b] quos dedit Deus, quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios verò Euangelistas, alios autem Pastores, & Doctores ad consumationẽ sanctorum, in opus ministerij, in ædificationem Corporis Christi. Quare ipsis diligentissimè prouidendum est, [c] nè à recta viuendi via, & ab officij sui ratione deflectant, neve quidquam præ se ferant, quod non simplex, castum, [d] integrumq; sit; Vt modestiæ, frugalitatis, benignitatis, [e] & quæ nos Deo tantopere cõmendat Sanctæ humilitatis, [f] ac virtutum omnium cæteris exempla præbeant. [g] Est enim vberrima docendi, ac pascendi ratio eorum, qui pietatem, quam profitentur, vitæ integritate, & innocentia comprobant; & quæ-

a c. Cleros, & Clericos 21. dist. vbi ponitur etymologia nominũ graduũ Eccles. cum eorum interpretatione. Quæ vero ad singulos ordines officia pertineant, dilucidè explicat. c. 2. Perlectis, 25. dist. de quibus magna orationis, & doctrinæ vbertate, agit Catech. De Sacr. ord.

b D. Paul. ad Eph. 4.

c Tam sancta conscientia resplendeant, vt effugiant probitate actuum, maledicorum obloquia, & testimonium in se diminum implere contendant: Quo Dominus ait, sic luceat lumen vestrum coram hominibus, vt videntes vestra bona opera, glorificent patrem vestrum. Matth. 5. verba sunt Synodi Atuernen. in c. 15. tempore Siluerij Papæ. A.D. 535. in 2. To.

d Concil. Trid. Sess. 22. c. 1. de reform. & Sess. 25. c. 1. de reform.

e Concil. Cabilonen. 2. c. 4. 5 & 18. in Tom. 3. omnium Conciliorum.

f Multi Sacerdotes, & pauci Sacerdotes, multi in nomine, & pauci in opere. Ioannes Chrys. in c. Multi. 40. dist. Philip 2.

g Ita viuant, vt eorum vita non refellatur oratio. Cic. de fin. Integritas. n. præsidentium salus est subditorum. c. Miramur. in prin. dist. 61 Concil. Trid. Sess. 6. c. 1. in prin. de reform.

cunque

cunque verbis alios docent, [h] ea factis exprimunt suis; non iam, quæ sua sunt, quærentes, sed quæ Iesu Christi.

Itaque nos, quæ à Sacra Tridentina Synodo sancita sunt, exequentes, i vt diœcesis nostræ mores ad optimam Christianæ Religionis disciplinam conformaremus; Ecclesiasticis hominibus certas rectè, pieq; viuendi formulas constituimus; quas partim à Sancta Tridentina Synodo, ac Prouincialibus nostris Conciliis summatim expositas, latius explicauimus; partim haustas ex veterum Canonum fontibus, reuocauimus ad vsum, vtilitatemq; nostrorum hominum; nonnullis etiam additis, quæ maximè ad huius temporis statum, rationemq; pertinere videbantur.

Quando Episcopus Missam celebret. Cap. II.

CVM Pontifices, vt inquit Apostolus, ex hominibus assumpti, [k] pro hominibus constituantur in ijs, quæ sunt ad Deum, [l] vt offerant dona, & sacrificia pro peccatis; Episcopus Dominicis, & reliquis festis diebus, nisi iure impediatur, Missam celebret.

Quando Sacerdotes, item curati, & reliqui Eucharistiam sumant: & aliàs defferantur. Cap. III.

TRidentini etiam Concilij auctoritatem sequuti, [m] præcipimus Sacerdotibus reliquis, cuiuscumq; gradus, conditionis, & dignitatis illi sint, vt ijsdem diebus Missam celebrare nè omittant.

Curatis verò; vt præterea ter in hebdomada, aut eò etiam sæpius, quò, vel loci consuetudo, vel necessitas crebriorem diuini sacrificij vsum postulabit.

Cæteris etiam Clericis, vt singulis mensibus Diaconi quidem, & Subdiaconi bis saltem; [n] qui verò in minoribus ordinibus, aut etiam Clerici tantùm sunt, semel sacram Eucharistiam sumant.

Qui sine necessaria causa id facere omiserint, Parochus eos sui officij admoneat; &, nisi paruerint, ad Episcopum deferat. Cum in ijs, quæ ad priuatum vsum, cultumq; requiruntur, eam mederationem adhibuerint, vt sordes, & superuacaneum sumptum fugerint; omnem operam, & artificij splendorem ad publicum Dei templorum cultum, & ornamentum conferant.

Libri Clericis necessarij. Cap. IIII.

CLerici, postquam decimumquartum annum attigerint, vt legem Domini, in cuius sorte sunt, dies noctesq; meditari possint, habeant sacrorum librorum, si non copiam, certè necessarium delectum; omnino verò Testamentũ vetus, & nouum, Catechismum Romanum, sacrum Tridentinum Concilium, omnes Prouinciales, & has nostras Constitutiones Diœcesanas, Calendarium festorum dierum; quod singulis annis edendum curabit Episcopus.

Qui, præter prædictos, Parochis pariter sunt necessarij. Cap. V.

PArochi verò, vt Ecclesiasticos ritus cognoscere, rectèque curam animarum ministrare possint: præter eos libros, quos supradiximus, sibi etiam

compa-

h Conc. Mogunt. tempore Caroli Magni, c. 18. To. 3. vtrumque Dei seruis ait necessariũ esse, vt sopus sermone & sermo operib⁹ comprobetur, vbi agit de fictis virtutibus, & veris vitijs discernendis.

i Sess. 14 de refor. in proœmio.

k Ad Hebræ. c. 5.

l Missã celebrare Idies, vel saltẽ audire Episcopos decet. c. vlt. de priui. i 6. Man. in Man. c. 25. nu. 87.

m Sess. 23. c. 14. de refor.

n Vide infra de pœni. & remiss. c. 23.

comparent Homiliarium, Summam Syluestrinam, vel Nauarram: hortamur autem, vt in lectione Pastoralis sancti Gregorij, & Sancti Iohannis Chrysostomi de Sacerdotio, assiduè versentur.

Ecclesiastici omnes in habitu Clericali incedant: aliàs qua pœna plectantur. Cap. VI.

MOnemus omnes, & quascumque Ecclesiasticas personas, quæ aut sacris initiatæ sint, aut dignitates, personatus, officia, beneficiave qualiacumque Ecclesiastica, etiam simplicia, obtineant; etiam si studij causa absint, & in gymnasiis publicis, aut vbiuis locorum sint; clericalem habitum sumant, ordini suo, ac dignitati congruentem; hac constituta pœna, vt, qui non paruerint, si in sacris ordinibus sunt, ab omni ordinum suorum munere sint suspensi, & beneficiorum suorum omnibus anni vnius fructibus iure ipso priuati sint; quos Episcopus pijs locis, arbitrio suo attribuet: Sin autem beneficium Ecclesiasticum vllum obtinent, alias pœnas luant, Episcopi iudicio. Concil. Trident. Sess. 14 c. 6. de reform. incip. Quia vero.

Si qui autem post duos menses à die publicationis præsentium, habitum vel non susceperint, vel susceptum abiecerint conuicti fuerint; officijs, ac beneficijs Ecclesiasticis priuentur, & seuerè præterea ab Episcopo puniantur.

In Clericali tonsura, coma, barba, habitu, annuloque qualiter se habeant: & cum similibus, etiam Monachorum, ne quis personatus incedat. Cap. VII.

PRæsbyteri, Diaconi, Subdiaconi, cæteriq; Clerici, clericali tonsura sint insigniti; Præsbyteri vsque ad formam integræ oslię; Diaconi, & Subdiaconi paulò minoris; & cæteri Clerici etiam minoris, quàm Subdiaconi. a Vid. infra eo. c. 43.

Ita sint abraso capillo, vt tonsura conspicua sit omnibus.

Comam verò, [b] *& barbam ne studiosè nutriant, si illam radere nolunt, prout decentius foret.* b Cõcil. Carth. 4. Can. 44. To. 1. vbi additio refertur, barbã radat, ex Gandẽsi. lib. 5. Bationis.

Barba ab superiore labro ita recidatur, vt pili in sacrificio Missæ, Christi Domini corpus, & sanguinem sumentem non impediant.

Nè in habitu Clericali, [c] *aut studiosius acquisita cultus elegantia, aut nimis abiecta negligentia, & affectatæ sordes appareant.* c Qualiter in habitu & incessu, clericus se habere debeat. Vide in c. Clericus ex Carth. 4. Concil. desumpt. 41. dist.

Omnem habitus, & ornamenti nouitatem Clerici fugiant.

Reticulum, aut subbirretum, vt vocant, ne ferant, nisi valetudinis causa, & sine redimiculis.

Camisas ad collum, & ad manus crispas, & rugosas, vel artificio elaboratas reijciant.

Collare, quod dicunt, simplex, ac modicè latum honestè reclinetur.

Externa vestis simplex, ac talaris erit, quæ neque à ceruicibus in tergum reflectatur, sed apto ad collum modo decentissimè annexa sit.

Toga verò (quod mantelletum vocant) aut æquetur cum tunicæ longitudine, aut nemini permittatur; nisi sit ex numero illorum, quibus ex dignitatis gradu debeatur.

Interior eiusdem generis ad talos demittatur ; quam tamen pro hominum genere, proque loci natura, ac conditione, arbitrio suo, Episcopus moderetur.

Veruntamen si iter faciendum sit, illis vti liceat habitu contractiore, & ad iter accommodato ; sed simplici, & in quo honestas, & decorum ordinis eluceat.

Turgidis caligis, & dissectis abstineant.

Calceos, & crepidas, ad elegantiam, non incidant.

Torques, armillas, ac monilia respuant.

Annulum non induant, nisi quibus propter officij munus, aut honoris Infra ca. 36. *gradum sit iure concessus, quo loco, & vnico, nec magni pretij, contenti sint.*

Meminerint autem in quibusdam, quæ Episcopis permissa, ipsis communia esse possunt, eò maiorem sibi moderationem adhibendam esse, quò dignitatis gradu Episcopis sunt inferiores.

Si quis personatus vestes clericales, aut monachales, vel ad eorum formam induerit ; & is qui eas assumpserit, & is qui accommodarit, graues pœnas subeant.

Quando, & quæ arma, ludus, aliaque Clericis interdicuntur. Cap. VIII.

Clericorum arma sunt orationes, & lachrymæ ; idcirco dicimus, ne Clerici arma cuiusuis generis ad offensionem, vel etiam ad defensionem ferant ; exceptis cultellis ad domesticum vitæ vsum accommodatis : nisi forte extra ciuitatem suspectis locis iter eis faciendum sit.

Quòd si Episcopus probabili, iustaq; de causa, id eis permittendum iudicauerit ; tunc scripto impetrata venia, ipsis vti liceat ; non tamen publicè, nisi rei, aut facti necessitas postulet.

Omnino balista, hastis, & sclopeto, telis, aliisque huius generis instrumentis, ipsis interdicimus.

Clerici personati non incedent.

Choreas priuatas, aut publicas non agent, nec spectabunt.

A venatione abstinebunt.

Fabulis, comedijs, et hastiludijs, aliisve prophanis, et inanibus spectaculis, non intererunt ; nè aures, & oculi sacris officijs addicti, ludicris, & impuris actionibus, sermonibusq; distracti polluantur.

Clericalis ordinis hominibus omni genere saltationis, & ludi, præsertim vero aleæ, & teßerarum, ac talorum interdicimus.

Item follis ludum, ideſt, pilæ maioris.

Nec solum ludere vetamus, sed eos ludorum spectatores esse nolumus ; aut quemquam ludentem in ædibus suis permittere.

Si autem valetidinis interdum causa, parua pila, aut alio non indecoro eiusmodi exercitationis genere vti contigerit ; nec publicè id faciant, nec pecunia intercedat in ludo, nec quicquam, quod facilè pecunia æstimari possit.

Quibus

Quibus non interſint conuiuijs. Cap. IX.

NOn in commeſſationibus,& ebrietatibus,ſed vt ſobriè viuamus, prædicat Apoſtolus.

Ideo Clerici minus honeſtis conuiuijs, ne interſint, neve ad bibendum quemquam incitent.

Quòd ſi interdum ſolennibus feſtis diebus, vel cùm ſacrorum, aut exequiarum cauſa in vnum congregantur, alioqui ſint inuitandi; ne plures duodecim ad ſuam menſam adhibeant,niſi pro temporis locorum,& perſonarum ratione aliud iudicauerint: quibus etiam concedimus, vt laicos honeſtos,& probos,in conuiuium adhiberi poſſint.

Quando cauponas adire liceat;illæque Clericis qualiter præparandæ. Cap. X.

VT flagitij occaſionem,quæ in cauponis,& tabernis deeſſe non ſolet, clericis adimamus,cauponarum aditũ,& vſum eis omnino interdicimus; niſi in itinere neceſſitatis cauſa,quo loco cum mulieribus ne diſcumbant, & hac de cauſa curabit Epiſcopus;vt in Ciuitate ſemper ſit certum pudicum,& honeſtum diuerſorium,quo huius diœceſis clericis ruſticanis neceſſitatis cauſa conuenire liceat; nec in eo hoſpitio improbis, aut nequam hominibus locus ſit;neve fœminis vllo modo;ſed tantùm Clerici, ac religioſi viri, ſi fieri poſſit,in eo recipiantur,aut aliæ honeſtæ perſonæ.

Synod. Turãd.3. ſub Leõ. 3 cap.21. Tom.3.

Quæ negotia ſæcularia prohibentur. Cap. XI.

QVI Deo militat, implicare ſe negotijs ſæcularibus prohibetur; idcirco edicimus.

Nè Clericus ſacris initiatus, aut Eccleſiaſtico beneficio præditus, coram iudice ſæculari, aduocati, aut procuratoris nomine cauſas agat; niſi ab alijs in iudicium vocatus, ſuam, vel Eccleſiæ ſuæ, propinquorum etiam, ſi neceſſe erit, & miſerabilium perſonarum cauſas, ab Epiſcopo facultate prius ſcripto conceſſa,tueatur.

Ne in prophanis negotijs officium tabellionatus exerceat.

Nè artem medendi faciat.

Nè in negotiationibus, & mercaturis ſe interpretem, & medium interponat.

Negotiationem etiam omnis generis omnino prohibemus.

Artes verò honeſtas concedimus, vt aliquid manibus ſuis lucretur, quo ſibi,quæ ad victum neceſſaria ſunt, comparare poſſit.

Ne aliena prædia,lucri cauſa,conducat.

Nè aliorum tutelam, aut curam ſuſcipiat, ſine Epiſcopi licentia, quæ in caſibus neceſſitatis tantùm concedetur.

Nè pro alijs fideiubeat.

Nè alicuius Principis aut alterius negotiorum procurator ſit, ſine facultate

cultate ab Episcopo prius per literas impetrata.

Neve parum memor ordinis, ac dignitatis suæ, sit in famulatu laicorum, eorumve quibusuis alijs obsequijs; nisi cui ex causa, & ad officium Sacerdotali munere non indignum, Episcopus huius rei potestatem ante scripto fecerit. Huiusmodi autem licentiæ, scripto permissæ, quotannis renouentur; alioquin irritæ, ac nullæ sint.

Neve præcursor, aut assecla fœminarum sit; aut eis discumbentibus adsistat, aut ancilletur.

a Trid. Syn. Sess. 22. in decret. de obser. Vt excitent. in celeb. miss. vers. ab Ecclesijs verò.

Contrauenientes qua pœna plectendi. Cap. XII.

Quæcunque in hac, quæ ad vitam & honestatem Clericorum pertinent, parte continentur; efficiat Episcopus, vt ea omnia ab omnibus, ad quos spectat, diligenter, & inuiolatè seruentur.

Qui verò Clericus, cuiusuis etiam gradus, ordinis, dignitatis, in aliquare, ijs non obtemperarit; is, aut salutari pœnitentia, aut pecunia, aut suspensione ab ordinum munere, & beneficiorum administratione, aut ipsis etiam beneficijs, aut carcere, aut exilio, aut pluribus simul ex ijs pœnis, aut etiam grauioribus, pro modo culpæ, Episcopi arbitratu mulctetur. Quiiterum in eademre peccarit, duplicata is pœna, pro ratione criminis, ab eodem plectatur.

b In ecclesia, cãtilenas impudicas & alia ad leuitatem, & lentã lætitiam inducentia, & deuotionẽ impediẽtia, cantare, siue ĩ organis, & alijs musicis ĩstrumẽtis personare, nõ licet Viguer. c. 7. §. 5. d virtute temperãtiæ. vers. 12. vbi d Eutropelia agit vers. & eadẽ ratione.

Soni, cantus, cantorum, musices instrumentorum, pronuntiationisque diuinorum, quæ in Ecclesijs ratio habenda sit. Cap. XIII.

In diuinis officijs, aut omnino in Ecclesijs, nec prophana cantica, sonivè, nec in sacris canticis [a] *molles flexiones, voces magis gutture oppressę, quàm ore expressæ, aut denique lasciua vlla canendi ratio adhibeatur.*

Cantus, & soni graues sint, pij ac distincti, [b] *& domui Dei, ac diuinis laudibus accommandati; vt simul & verba intelligantur, & ad pietatem auditores excitentur.*

Cantores, vbi fieri potest, clerici sint; omnino autem in Choro clericalibus vestibus, & superpelliceo vtantur.

Organo tantùm in Ecclesia locus sit; sed Tibiæ, Cornua, & reliqua musica instrumenta non excludantur; & si in Hymnis, Psalmis, & canticis, suis vicibus organo cantuq́, omnes tamen eorum versiculi in Choro distinctè pronuntientur.

c Cõc. Trident. Sess. 24. c. 12. ver. Præterea obtinentibus, de reform. d De his etiam latius ĩfra de cele. miss. ca. 79.

Dum in Choro diuina recitantur officia, quæ præstari, & caueri debent. Cap. XIIII.

Omnes in choro diuina officia, vt temporis ratio postularit, alternis vocibus canant, recitent, [c] *attenteq́, audiant.*

Id non cursim, [d] *non perturbatè, non oscitanter, sed leniter, distinctè, ac studiosè faciant.*

In Choro, etiam in matutino officio, clericali birreto, non pileo, vtantur;

alioqui moneantur à Præposito chori, vel ab eo, qui proximo loco sedet; Et ni si paruerint, pro absentibus habeantur.

Faceſſant ſomnus, riſus, ioci, rixæ, colloquia.

Nè vagentur in Choro, vel Eccleſia.

Neve locum mutent; nè occaſione quidem genua flectendi.

Nè in Choro, vbi communi officio opera datur, priuatim officium dicant.

Neve literas, libros, aliave ſcripta legant.

Nè exeant, niſi diuino officio confecto; nè cauſa quidem de communi reagendi; ſi neceſsitas non coegerit; tumq; à præfecto venia petita.

Si cum diuina celebrantur officia, Sacerdoti, vel Clerico, vel Miniſtro, interdum per Eccleſiam neceſſariò ſit incedendum, grauiter, & modeſtè id faciat: Neque cum vllo ſermonem habeat de rebus inanibus.

Qui dignitates, aut perſonatus habent, Canonici & alij omnes, qui aliquid in his commiſerint, ſi moniti à præpoſito Chori, non reſipuerint; & horæ illius diſtributione careant; et pro modo culpæ alias pœnas dent, Epiſcopi, aut eius, qui Eccleſiæ præſit, arbitratu.

Poſt, anteq́ue diuina officia, quomodo accedant, & recedant. Cap. XV.

Poſt diuinum officium, in Choro, flexis genibus, ſubmiſſa voce ſaltem orationem Dominicam dicant.

Tùm vel ſurgente, vel ſignum dante Hebdomadario, conſurgant omnes.

Et inter ſe conſalutantes, & ordine procedentes ſimul exeant, & de more ante altare ſe inclinent.

Eodemq́; ordine ad Sacriſtiam progrediantur; Vbi modeſtè, & quietè ſuperpelliceum exuant; non in Eccleſia.

Qui ſecus fecerit, monitus à Præfecto Chori, niſi reſipuerit, diſtributionem illius horæ nè capiat, & ab Ordinario pro modo culpæ plectatur.

Hoſpitalitatis officium qualiter ſeruandum. Cap. XVI.

Sacræ Tridentinæ Synodi decretum ſecuti, monemus omnes, quicumq; beneficia Eccleſiaſtica obtinent, vt hoſpitalitatem benignè exerceant; memores Chriſtum Dominum in hoſpitibus recipi; à quo recipientur ipſi in æterna tabernacula. Seſſ. 25. c. 8. de reform.

Hoc autem hoſpitalitatis officium eò magis Epiſcopo colendum eſt, quòd illi eam virtutem, Apoſtolus, in primis amplectendam, propoſuit. Ad Tim. 1. c. 3. itē ad Tim. c. 1.

In hoſpitalitate autem non his habeatur delectus perſonarum, vt diuites potiſſimùm inuitentur, qui cum fœnore reddant, quod acceperint; ſed, cum Eccleſiaſticarum perſonarum domum nemini, quantum per facultates licuerit, clauſam eſſe deceat; perfectò illis maximè patere debet, qui Dei voce, Sanctorum Patrum cohortationibus, & exemplis, Sacrorum Conciliorum præcepto, & auctoritate nobis commendati ſunt.

Redditus Ecclesiastici quare Deo dicati. Cap. XVII.

ET Sacrorum Canonum decretis statutum est, & Sanctissimorum Patrum testimonijs celebratum, quæ bona fidelium pietas Deo consecrauit, ea, [a] vel illorum necessitatibus honestè subleuandis, vel pauperibus, qui diuinis dicati obsequijs, Christi Ministri, & dispensatores ministeriorum Dei effecti essent; vel Ecclesijs reficiendis, earumque ornamentis ad diuinum cultum necessarijs comparandis, vel pauperibus sustentandis, addicta esse; [b] Siquidem, vbi primùm Ecclesiæ bona esse cęperunt; eam naturam, & conditionem consequuta sunt, vt in alium, quàm in sacrum, & pium vsum eorum fructus conuertit nefas esset. Quare ab omnibus cauendum est, nè cupiditate prolapsi, (quæ radix est omnium malorum) dum vel proprijs, c vel propinquorum, & familiarium diuitijs, & honoribus student; quæ Deo dicata sunt, bona, & Ecclesiæ detrimento, & pauperum gemitu, & bonorum offensione, ad aliorum vsum conuertant.

Itaq; nos Sacrorum Canonum, & Sanctorum Patrum auctoritate innixi, atq; ijs adducti, quæ sacra Tridentina Synodus de Officio administrandi bona Ecclesiastica significauit, eos omnes, qui ea obtinent, vehementer monemus, vt muneris sui memores, hæc, quæ sequuntur, diligentissimè præstent.

Redditus Ecclesiastici qualiter distribuendi. Cap. XVIII.

EPiscopus, Abbates, Præpositi, Comendatarij, Parochi, ac ceteri omnes, cuiuscumque dignitatis, & gradus Ecclesias, etiam eorum administrationi commissas, ac quæcumque beneficia Ecclesiastica, etiam simplicia, quomodocumque etiam commendata, in diœcesi nostra obtinentes, omni diligentia cognoscere studeant, quibus oneribus eorum Ecclesiæ, & beneficia, ex bonorum Ecclesiasticorum natura, vel ex illorum, quæ obtinent, propria institutione, vel ex conditione Apostolicis literis in prouisione dictorum beneficiorum eis præscriptâ, vel alia quacumque eius generis ratione subiaceant, illis ve integrè satisfaciant. Quod si facere omiserint, sed eos fructus sibi vendicare, vel ad alios transferre ausi fuerint, vel in quem debent vsum non impenderint; se ex sacris Canonibus, & Sanctorum Patrum sententia, sacrilegij reos esse intelligant: & eorum omnium necessaria restitutione teneri. Quicumque is sit, si ab Ordinario monitus non satisfecerit, præter restitutionem eorum, quibus pia opera defraudauit, per sex menses administratione bonorum Ecclesiasticorum prohibeatur.

Quòd si iterum in eo peccarit, grauioribus etiam pœnis plectatur.

Quo in genere, tantò etiam grauius animaduertendum erit in eos, qui beneficia Ecclesiastica obtinent commendata, quantò magis ex industria peccasse videbuntur; si literis Apostolicis præscriptam legem propositam ante oculos habentes violare non veriti fuerint. Luc. 16.

Nouerint etiam ij, ad quos scientes, huiusmodi fructus, vel aliquod ex illis commodum, quouis nomine, peruenerint, se eadem restitutionis lege teneri.

Ii verò, qui Ecclesias, & beneficia Ecclesiastica quæcumque obtinent, quorum fructus, ad eos, tanquam diuinorum obsequiorum ministros, honestè

sustentandos,

a c de reditib. ca. cõcessio, & seq. 12 q. 2.

b Quorũ dicantur, esse res ecclesiæ, & clericorum. c. vlti. in prin. vbi gl. in ver. Quicqd. 16. q. 1. Quod declarat Abba. in ca. cum ab omni. n. 6. eod. ti. c. Quisqs 12. q. 2. Concil. Trident. Sess. 25. c. 1. de reform.

ſuſtentandos,propriè ſunt attributi; ſi vberiores ſint, quàm ad tuendam vitam,conditionisque ſuæ rationem requiratur, dubitare non debent, ad eum finem hanc copiam illis eſſe attributam,vt præterea,quæ ad victum, & cultum eorum ſatis eſſent ſuppeterent etiam,quibus diuini cultus, ornatus, & ſplendor conſeruaretur; & pauperum inopia, & indigentia ſubleuaretur: quemadmodum etiam Deus plerosq; diuitijs cumulat,vt amicos ſibi faciant, à quibus,cum defecerint,in æterna recipiantur tabernacula. Quamobrem per viſcera miſericordiæ Ieſu Chriſti obteſtamur, atque monemus, vt meminerint ea bona non eſſe ſibi credita ad luxum, neve ad augendos cõſanguineos, ſed ad vitam honeſtè, [a] *ac decenter pro qualitate perſonæ,Vt fidelem Dei miniſtrum,& pietatis Chriſtianæ magiſtrum decet, traducendum: ex eo verò, quod ſupererit,ſi neceſſaria pauperibus alimenta denegarint,* [b] *intelligant ſe, quos non pauerint occidiſſe.*

a Poſsũt tamẽ pauperes cõſanguineos ſuſtentare.ca.1. & ibi notatur,De coha.cle. & mulie. quib. potius quã extraneis, tenentur,aliàs non,ſi diuites sũt vel vt diuites eos faciant, gl.in d.c. 1. in ver. ſubminiſtrent. & hic bene dicitur.

b c. Paſce,86. diſtinct.ex D. Ambr.in lib. de offic.

Quomodo ſufficiens miniſtrorum ſuſtentatio dignoſcatur. Cap. XIX.

Modum autem, & rationem, qua metiri ſe pro conditione, & gradu vnumquemque oporteat,ad vitam ſuam fructibus Eccleſiaſticis honeſtè ducendam;eam eſſe omnes debent intelligere,quæ ab ijs non diſcrepet,quæ in ſacris Canonibus,& præſertim in his noſtris Conſtitutionibus, de Clericali frugalitate, & modeſtia ſtatuta ſunt.

Veſtes,& ornamenta pro ſacris vſibus prius benedicenda. Cap. XX.

Quæ veſtes,& ornamenta cuiuſuis generis, ad vſum ſacrum comparata,Eccleſiæ inſtituto benedici debent; ea in Miſſæ ſacrificio,cæteriſq; diuinis officijs, nè prius adhibeantur, quàm ſolennibus precibus ab Epiſcopo,vel ab alio,qui auctoritatem habeat, benedicta ſint.

Vetuſtate ſacræ paginæ ſemidemolitæ igni potius,& non ſordidis vſibus deputentur. Cap. XXI.

Libri ſacri veteris, & noui teſtamenti, volumina item Sanctorum Patrum,noſtræ fidei interpretum,tùm ſcripta etiam Eccleſiaſtica, quibus, & res,& verba diuina conſignata ſunt, etſi temporis vetuſtate omnino conſumpta,ad rerum tamen vilium,ac ſordidarum vſum, ne vllo pacto conuertantur, ſed in ignem potius conijciantur.

Quando conuentus Sacerdotum non habendus; & populus, priuſquam habeatur,qualiter monendus. Cap. XXII.

Vt, quæ de Sacerdotalibus conuentibus, in diœceſi habendis ſuperius præſcripta ſunt,ea;quoad eius fieri poteſt,rectè,atque ordine gerantur, hæc ei addenda cenſuimus.

Nè Sacerdotum conuentus feſtis ijs diebus habeantur, quos coli Eccle-

siæ præcepto institutum est, nec verò illis diebus, quorum præcipua celebritas in locis agitur, vbi is conuentus ijs ipsis diebus futurus esset.

Parochus verò Ecclesiæ, in qua eiusmodi congregatio futura est, die Dominico, qui illam proxime antecedit, eius habendæ tempus populo significet; eumq; hortetur, vt illo ipso die ad Ecclesiam conueniat, tùm vt orationum, quæ & pro viuis, & pro mortuis ibi fient, particeps sit, ac indulgentiam dierum quadraginta consequatur, quam concedimus ijs, qui diuinis officijs tunc celebrandis intererunt; tùm etiam vt sacram concionem audiat, quæ eo tempore in missæ celebratione habebitur.

Decisiones conuentuum Sacerdotum quomodo describendæ, Episcopoq; mittendæ, & eorum desides deferendi: conuentus ipsi communes, & particularium ipsius Parochiæ qualiter habendi, & adiuuandi. Cap. XXIII.

QVæ verò quæstionum explicationes singulis mensibus habitæ in ijs ipsis conuentibus erunt, etsi quæ præterea quæstiones in illis ipsis disputationibus inciderint, quæ non satis tùm explicatæ sint; eas omnes literis consignatas Vicarij Foranei quàm primùm ad Episcopum mitti ãt: eius iudicio illæ, vel explicatæ, vel comprobatæ in Codice, eius rei nomine confectum, quem Vicarius Foraneus custodiat, referantur. Ex eorum conuentum progressu, si Vicarij Foranei animaduertent, Sacerdotes quosdã ad doctrinæ studia, in quibus maxime versari debent, desidiam quandã, vel negligentiam adhibere; eos ad Episcopum deferant, cuius auctoritate illorũ culpæ, vt opus erit, occurratur. Vt autem in ijs studiorum exercitationibus vnusquisq; Sacerdos maiores progressus habere possit; in qua Parochia quinque saltem Sacerdotes erunt, eos in singulas hebdomadas bis ad priuatas inter se studiorum disceptationes Parochus conuocet; in quibus, vel aliquã Catechismi Romani lectionem tractent; vel quæstiones aliquas de conscientiæ casibus explicent; vel harum nostrarum constitutionum, aut diœcesanæ Synodi, quam Episcopus habuerit, partem aliquam studiosè legant. Quod si ei Parochiæ propè erit aliquod Regularium monasterium, vbi aliquis sit ad sacrarum literarum, Ecclesiasticarumq; rerum explicationem aptior, curent etiam illius opera, atque studio adiuuari.

Ad has priuatas Sacerdotalis studij exercitationes, clericos etiam, qui intra illius Parochiæ fines habitant, adhibeant; vt eos rerum Ecclesiasticarum cognitione instructiores in Ecclesiis habeant.

Quicumq; verò huic priuato conuentui, vel alijs Foraneis Congregationibus interesse recusarit, aurei pœna mulctetur; eumq; Parochus ad Episcopum deferat, qui, quo maximo poterit studio, curet, vt huic decreto obtemperetur, propositis etiam pœnis grauioribus.

Man-

Mantelletti,& Mantelli vſus quibus concedatur,& interdicatur. Cap. XXIIII.

VT, quod de Mantelletti vſu aliàs ſuperius decretum eſt, exequutionem habeat;decernimus,nè quiuis alij, niſi Abbates,Referendarij,& Protonotarij eo breuiori utantur,quàm tunica talaris interior ſit.Eccleſiæ autem noſtræ Cathedralis Canonicis,Præpoſitis item,& alijs Clericis Eccleſiaſtica, aut doctoratus dignitate præditis, exterioris tunicæ, ſeu mantelletti vſum concedimus; quod tamen interiorem tunicam talarem longitudine adæquet. Reliquis autem clericis,qui hoc decreto nominatim expreſſi non ſunt,mantelletti,& mantelli vſu interdicimus.

Quæ à Clericis mulieres,quæ vis doceri ſine licentia, & quandoque cani prohibentur. Cap. XXV.

CLerici in eo officio nè ſe exerceant,vt Vllas mulieres,etiam quauis dignitate Illuſtres,doceant legere,ſcribere ve,aut canere,alio ve cuiuſuis generis muſico inſtrumento ſonare:niſi ij ſint,quibus ætate, moribus, & vita probatis,Epiſcopi iudicio id permiſſum eſt, facultate ab eodem ſcriptis data. Nè libris item de muſico cantu obſcœnè,uel parum pudicè ſcriptis, illi utantur.

Quale edictum pro habitu clericali ſub pœna geſtando publicandum ſit. Cap. XXVI.

EPiſcopus edicto publice propoſito, vt ex Tridentini Concilij auctoritate à nobis ſupra mandatum eſt,eos moneat, qui Eccleſiaſtica quæuis beneficia obtinent,aut ſacris ordinibus initati ſunt, vt clercialem habitum induãt poſt menſem,propoſitis pœnis, quæ ipſis Concilijs Tridentino, & Prouincialibus ſancitæ ſunt; vt,etiam ſi extra prouinciam,& in gymnaſiis publicis ſint, clericales ueſtes ordini ſuo congruentes decenter induant, ac deferant. Quos autem ad id temporis non ſumpſiſſe, aut ſemel ſumptas, deinde abieciſſe cognouerit,illos pœnis in monitione expreſſis afficiat;eosq; iterum monitos,ſi in contumatia permanſerint,beneficijs Eccleſiaſticis, quæ obtinent,omnino priuet. Epiſcopus verò,qui iam eos beneficia Eccleſiaſtica obtinentes,ſemel atq; iterum monuerit;ſi ij præſcripto tempore clericalem habitum non induerint, uel indutum depoſuerint, pœnam in monitione edictam, omnino exequatur; eosq; etiam beneficijs Eccleſiaſticis priuet, aut priuatos declaret. Cap. 6.

Quando Clericus ſuperpelliceo indutus incedere nequeat. Cap. XXVII.

NE Sacerdos, neve clericus cuiuſuis ordinis pro foribus Eccleſiæ ſtet, aut officinas obeat,aut via incedat,aut extra Eccleſiam exeat, ſuperpelliceo indutus; niſi cum proceſſiones, aut aliud Eccleſiaſticum munus, & officium obit,quod ſuperpelliceum requirat.

Imaginum obscœnitas,& turpitudo qualiter tolenda. Cap. XXVIII.

IN hortis,ædibus aliisq; Ecclesiarum, aut Ecclesiasticorum hominum locis,si signa imagines,aut picturæ sunt, quæ procaces, vel vllo alio modo, aliquam obscœnitatis,turpitudinisve speciem præseferunt; ita reconcinnentur, vt offensionem oculis ne præbere possint; aut tollantur, deleanturq; ex omni loco,vbicumque extant; neque in posterum eiusmodi aliquo modo effingantur, aut pingantur.

Et quoniam Christianorum hominum mentes facilè corrumpuntur, peccandi libidine inflammatæ, ob rerum turpium, atque obscœnarum imagines; ideo illas effingi vetitum est Constantinopolitanæ Synodi Canone. Itaque curent omnes Ecclesiasticæ personæ suis cohortationibus, vt quicumque laici homines id generis imagines habent, vel tabulis, vel parietibus expressas, pro pietatis Christianæ,cui addicti esse debent,studio,eas abijciant,vel plane deleant,vel ad honestatem reconcinnent.

Quando extra domos Canonicales non pernoctandum. Cap. XXIX.

QVI in ędibus Canonicalibus habitat,si foris pernoctauerit,non probata causa ab Episcopo,aut ab eo, cui is id curę dederit, unius diei distributione mulctetur,prętер pœnam,qua pro culpę ratione, ab ipso Episcopo afficietur:cui decreto nè in ijs locus sit,qui ab vrbe,oppido ve,vbi canonicale domicilium est,absunt.

Qualiter Sacerdotibus honor, dilectio, & sustentatio sint procuranda. Cap. XXX.

Clericis quantus honor, à laicis habendus sit, docet c. 15. Synodi. 2. Marisco. in 2. To. Cõciliorum sub Pelagio P. 2. inci. Et quia dixerunt tamẽ antiqui prudenter. Mores, atque vitam spectari solere ĩ honoribus habẽdis, vel non habẽdis.

QVI in Sacerdotio sancto constituti sunt, ad offerendum illud Deo acceptabile Corporis Domini sacrificium,sicut eam functionem gerunt, qua nulla maior excogitari potest;ita in omni sacerdotalis vitæ officio sic se gerant,vt morum etiam præstantia,et splendore alios alliciant,atq; excitent ad debitum Sacerdotio honorem,illis præstandum.

Episcopus autem,cuius in primis est sacerdotalem dignitatem tueri,vt laici homines discant, illos tanquam parentes, ab ipsis vnicè in Christo diligi, & coli etiam debere,cùm hoc sæpe,prout vsu venerint,monendos fideles sibi commissos etiam suo exemplo curet; tum efficiat, vt vbicumq; vel publico, vel priuato loco sint,semper illis à laicalis ordinis viris debitus tribuatur locus, & honor.

Item domi præterea suæ nè patiatur Sacerdotem quemquam abiectius se gerere,quàm Sacerdotis dignitas postulat;quinimo eos honore afficiat.

Sacerdotes verò morbo,senectutisve incommodis affectos,qui Sacerdotale munus præstare nequeunt,inopiaq; premuntur, in locum aliquem cogi curet, aut alio modo eis consulat,& prouideat, vbi victus ex fidelium eleemosynis, aliave ratione suppeditetur;nè ostiatim miserrimè mendicent, non sine sacri ordinis contumelia.

Qualiter etiam domi induantur Clerici. Cap. XXXI.

VEstes, quas domi privatim clericalis ordinis homines induent, eiusmodi sint, nè vlla habitus specie à Clericali modestia discrepent.

Exteriori toga quando induantur. Cap. XXXII.

CVM in Ecclesia versantur, quo tempore superpelliceum induere non debent, nè sint sine toga exteriori, præsertim horis, quibus diuina celebrantur, aut populus ad Ecclesiam accedere solet; nec verò absque ea, etiam in diœcesanis locis prodeant, nisi cùm eos pedibus iter facientes, viæ difficultas, & longitudo aliter cogit.

Concil. Trident. Sess. 24. c. 12. ver. vestitu īsuper, de reform.

Qualiter induti equitent. Cap XXXIII.

SI quò iter equo faciunt; nè absque viatoria veste exteriori equitent; succincta interiori tunica, aut alia contractiori decenter adhibita.

Quibus superpelliceis vtantur. Cap. XXXIIII.

SVperpelliceis, cum ministerij vsus postulat, omnes vtantur, quæ non lacera sint, non sordida.

Quibus proprio superpelliceo opus sit. Cap. XXXV.

SInguli autem præterea, præsertim qui in aliquo minorum saltem ordinum sunt, proprium superpelliceū habeant, quo & in Ecclesia, cui adscripti sunt, & alibi, cum ipsos suis fungi muneribus contigerit, vti possint.

Quibus annuli vsus interdicitur. Cap. XXXVI.

NVlli Sacerdoti, Clericove annulum, nisi ea dignitate prædito, in qua conferenda ille sibi traditur, gestare liceat.

Supra, c. 7.

Quem sui status decorem Clericus quandoq; insinuet. Cap. XXXVII.

IN omni item incessu, statu, gestu, vultu ordinem suum Sacerdos, & Clericus profiteatur, omni clericalis vitæ actione, religiosi animi mores exprimens, qui in Ecclesiastici ordinis hominibus elucere debent.

Clerici ab otio sunt arcendi. Cap. XXXVIII.

ILlud autem vnusquisque clericus sæpe repetat, se non ad inertiam, atque ignauiam, sed ad spiritualis, & Ecclesiasticæ militiæ labores vocatum esse: Sciat proterea id in officio suo positum esse, vt cùm vel in officijs diuinis obeundis, vel in frequentandis Ecclesiis; quod debet, tempus consumpserit; si quid sibi reliquum est, id omne non in rerum sęcularium colloquijs, prophanisque actionibus, sed in diuinarum literarum studijs, & in cœlestium rerum contemplationibus, & sanctis pijsq; officijs traducat. Quare Episcopus, & alij item, qui illius nomine, atque auctoritate, visitationis

Otiū.n. sine literis mors quædam est, & vini hominis sepultura. Sen. lib. 11. epi. 83. & lib. 12. epist. 85.

munus

munus obibunt, videant; atq; inquirant diligenter, quibus in rebus, consumpserint clerici, atq; si in ijs potissimum, quę ab illis agi, curariq; debent in Dei cultum, se dediderunt. Quod si clericos aliquos otiosos esse compererint, inita aliqua ratione, salutaribus eos occupationibus, & Ecclesiastico homine dignis incumbere procurent: ac prouideant omnino, nè isti ad salutis discrimen, & aliorum offensionem otio abutantur.

Ad Sacerdotes clerici pro salutaribus diriguntur. Cap. XXXIX.

OMnes præterea, & singulos clericalis ordinis homines hoc decreto monitos esse volumus, vt ad eos se crebrò conferant, qui in sacerdotio constituti, in spiritualis vitæ studijs, exercitationibusq; versati, atque eiusmodi sunt, de quorum consilio vitam ad omnes sanctè, religiosèque agendi rationem instituant.

Qualiter consortia peccatorum cauenda; eorum quæ conuersio à sacerdotibus procuranda. Cap. XL.

AB illorum autem, qui vitiorum luto volutati, se maleficijs pascunt, familiaritate abstinere, cùm eos omnes iubemus, tùm præcipuè minorum ordinum clericos, qui nondum ætate confirmata sint, neque firmo virtutum robore muniti, procliuius ad vitia prolabũtur. At illud nõ modo prohibemus, sed diuina contestatione obsecramus Ecclesiasticos ordinis homines, eos præsertim, quis in Sacerdotij gradu constituti sunt, quive animarum curam gerunt, vt, quos in vitiorũ fæce versari animaduerterint, cautè, & sapienter studeant à peccatis flagitijsve deterrere, & ad virtutem cohortari, eisdemq; in scelerum gurgite laborantibus opem ferre verbis consilijs, & exemplis; atq; ita quidem, vt dum illos iuuare conantur, nè se familiaritate inquinent.

Qui libri Clericis sint vetiti. Cap. XLI.

NE Clerici apud se libros habeant, [a] aut legant, quorum lectione benè agendi studium, morũ disciplina, & timor, charitasq; Dei languescere possit; quales libri sunt, qui res, vel inanes, vel iocosas, vel scurriles, ridiculasve, vel impuras continent.

[a] Propter malorum incitamẽta, quę Poetæ auditoribus, & lectoribꝰ prębent. Plato Philosophorũ summꝰ, illos à bona ciuitate arcẽdos cẽsuit, de quare vide Alph. à Castr. de iusti. hæretic. pun. li. 3.

Curiositates, ridiculaque nè loquantur. Cap. XLII.

RErum nouarum curiositatem fugiant: tum neque ridicula, vnde cachinni, risusq; solutiones existunt, loquantur.

Qualis Clericorum corona esse debeat. Cap. XLIII.

DE Tonsura Clericali decretum [b] iam supra confecimus; sed vt pro ordinis, quo quisque initiatus est, magnitudine, rationem illam distinctam conspicuè ferat; certam, atque præfinitam illius formã hoc decreto describi placuit: quam omnes ita seruari iubemus, vt neque ea minorem, nec ea etiam maiorem quisquam omnino Episcopo inferior gerat, quacumque dignitate ille præditus sit.

Sacer-

Sacerdotalis igitur tonſuræ forma, in orbem ducta, latè, & amplè pateat vncijs quatuor.

Diaconalis vncia vna minor.

Subdiaconalis, aliquanto anguſtior, quàm Dioconalis.

Minorum, denique ordinum corona lata ſit vndique vncijs duabus.

Vnciæ autem menſura eſt ad præſcriptum inſtructionum fabricæ, Eccleſiaſticæ.

col.4.§.8 vbi quâ vitandi ſint libri obſcęna, & turpia tractãtes oſtendit. b c.7. ſu pr.eod.

Veſtibus lugubribus nè induantur. Cap. XLIIII.

CLericus, qui amictu Clericali indutus incedit, nè in propinquorum, nè parentum quidem, obitu, veſtes lugubres, more laicorum, induat, geſtetque; neque verò veſtis formam, aut panni genus, quo clerum vniuerſum vti moris eſt, commutet, ſed pium erga propinquos mortuos charitatis ſtudiũ, officiumque præſeferat omni alia ratione, quæ cum clericalis ordinis decoro, dignitateque omnino conueniat.

Ad ſynodum, qui Breuiarium ſuo nomine notandum deferre debeant. Cap. XLV.

SInguli ſecerdotes, cęteriq; clerici, qui cononicarum horarum officium præſtare debent; breuiarium, cum ad ſynodum veniunt, afferant; quod initio notandum ſit nomine, & cognomine poſſidentis.

Quales in itinere ad ſynodum ſe habeant. Cap. XLVI.

IIdem verò, nè in itinere quidem, quod ſynodi cauſa ad Ciuitatem facturi ſunt; à clericalis vitæ diſciplina, & Sacerdotali morum grauitate, noſtris decretis præſcripta diſcedant.

In Ciuitate, ad quàm pro ſynodo acceſſerint, modus hoſpitij, & conſignationis ſuæ. Cap. XLVII.

VBI in Ciuitatem venerint, nè ad Cauponas, ſed ad amicorum, ſi quos habent, præſertim Eccleſiaſticos homines, neceſſitudine, familiaritate, aut aliquo hoſpitij iure coniunctos, domicilia diuertant; tumq; deinceps ſtatim ad eum ſe conferant, quem occaſione ſynodalis illius actionis, clericalis hoſpitij præfectum conſtituerit Epiſcopus; eiq; chyrographum dent, quo ſunm quiq; nomen, ac cognomen inſcribant, notentq; hoſpitij locum, & hoſpitem, apud quem diuerterint. Si verò quis neminem certum hominem habet, apud quem diuerſetur; primùm eundem præfectum adeat, qui certum Eccleſiaſtici hoſpitij locum aſſignabit.

Quòd ſynodi progreſsibus, communique vtilitati, non autem diuagationibus incumbant. Cap. XLVIII.

CVM porrò clericalis ordinis homines, omni tempore, alios, vitæ exemplo ad virtutem inflammare debeant; tùm maximè, cum ſynodales orationes habentur, ita ſe gerant, in verbo, in conuerſatione, in charitate, quem-

admodum

admodum Apostolus monet, vt, cum eos posuerit Deus in acquisitione salutis, atq; in ædificationem officij sui memores ambulent dignè coràm Deo, sanctèq;, sicut decet ministros mysteriorum Dei viuant: Nec verò, vt pleriq; solent, cum in Ciuitate sunt, per plateas uagentur, aut præ curiositate hac, atque illac circumcurrent; sed ad causam, obquam conuocati sunt, tota animi cognitione tunc attenti, in eo versentur, vt & Episcopo in ea actione, puris castisque precibus auxilium, & sibi, & populis salutarem inde fructum ferant.

Corin. 6. in princ. Concil. Trident. Sess. 14. c. 1. de reform.

Sacerdotes, & clerici quid tempore synodi pium agant. Cap. XLIX.

QVi sacerdotes sunt, singulis diebus, quibus synodalis conuentus habetur, vt iussum est, Missæ sacrificium celebrent; reliqui clerici saltem primo die synodi sacram communionem sumant, idque summo mane; facientes obsecrationes, orationes, gratiarum actiones, postulationes pro sancta Ecclesia Dei, pro Summo Pontifice, pro Seremissimo Rege Nostro, pro Principibus Christianis, pro vberrimo synodalium, & aliarum pastoralium actionum fructu.

Suspensi à celebratione missæ, quando Eucharistiam sumant. Cap. L.

SAcerdotes Missæ celebrandæ munere suspensi, impeditive frequenter, & verò præsertim diebus Dominicis, ac festis sacram communionem sumant.

DE COHABITATIONE CLERICORVM, & mulierum. Tit. II.

Cohabitatio clericorum, & mulierum, nisi ex licentia, prohibetur. Cap. I.

QVONIAM non solùm malum cauere, verùm etiam omnem mali suspicionem fugere oportet; nè in cuiusdam offensionem incurramus; in ædibus ad Canonicorum, aliorumve clericorum domicilium, & vsum ædificatis, aut alijs, in quibus ipsi habitant, fœminas quascumque, etiam quouis sanguinis, cognationis, aut affinitatis vinculo eis coniunctas, habitare prohibemus; nisi Episcopus in alicuius necessitate, aliter faciendum esse duxerit.

ca. Inter dixit, 32. dist. cap. cum omnibus. c. volum⁹. & c. fœminas. 31. dist. quib. cautis conceduntur mulieres quæ naturali fede re, omnè

Quæ domus laicis per Clericos non locentur. Cap. II.

NE Parochi, aut omnino Clerici, quauis etiam dignitate præditi, Ecclesiæ, etiam si commendata sit, ædes, aut eorum partes in Vrbe, aut in oppidis positas, in quibus ipsi habitare soleant, aut debeant, vllo modo laico locent; nisi Ecclesia magna prematur inopia, & ea domus commodè Episcopi iudicio diuidi possit.

Si verò

Si verò ædes extra Vrbem, & oppida, ruri sitæ sunt, locandi facultatem habeant; modò earum diuisio, eiusmodi Episcopi iudicio, rectè & commodè fieri possit.

Caueat etiam Episcopus, nè in Vrbe, aut extra, huiusmodi ædes, vel aliæ ab Ecclesia seiunctæ, vel etiam si partimonij sint, ac propriæ, locentur ijs, quos fidem, vitam, moresue, suspectos esse iudicauerit.

excludũt suspicionem, vtpotè mater amita, & soror, & tamen hac tẽpestate, nõ videtur admittẽdę, per tex. in cap. 1. ex. eod. titu. cum quo decretũ istud cõcordare videtur.

Domus Canonicales à quibus habitandæ, reparandæq;, ac vna claue etiam earum atrium concludendum. Cap. III.

Canonici Cathedralis, & Collegiatarum Ecclesiarum habitent in Canonicalibus ędibus, in quibus commodè commorari possunt, arbitrio Episcopi; qui inspectis ædibus, si quid, reparandum, instituendumve sit ad habitationis commoditatem, pro modo fructuum præbendæ, ab eo, qui Canonicatum obtinet, reparari, ac restitui iubeat: Quo facto, curet, vt in illis ædibus, habitent; quibus si abesse, etiam iusta de causa contigerit, nemini præterea, nisi Canonicus sit, in eis habitandi facultas concedatur sine iussu Episcopi.

Quarum ædium atrium, vbi claudi potest, vna claue concludatur; quæ à Decano, vel alio, Episcopi, & Capituli arbitratu asseruetur.

Quota autem hora atrij ianua aperiri, claudiue debeat; quidq; ad honestè ibi viuẽdum, pro loci ratione, requiratur, iudicium sit Episcopi cum Capitulo.

Qualiter domus Parochiales, à rectoribus habitandæ, Ecclesiasticiq; nocte non exeant. Cap. IIII.

Rectores Parochialum, seu Curatarum Ecclesiarum, quicumque sint, in earum ædibus tantum habitent; ibiq; cibum, & sommum capiant: nisi aliud Episcopus censuerit ex causa necessaria.

Clerici ne de nocte post primam horam, nisi ex iusta causa, & cum lumine, domo exeant.

Clerici nè de nocte, post primam horam, nisi ex iusta causa, & cũ lumine, domo exeant. infra de coha. cleric. & mul. c. 4.

Monitus, non resipiscens, clericus pro suspicione etiam fornicationis, qua plectetur pœna; quæ per appellationem non suspendatur. Cap. V.

Si quem cuiusuis ordinis Clericum, Episcopus, concubinam mulieremve eo nomine suspectam habere, aut illius consuetudine, commercioue vti, compererit; in eum pœnis à sacris Canonibus, vel statutis Ecclesiæ suæ impositis animaduertat: quòd si monitus speciali monitione, secundò deliquisse repertus fuerit, tertia pars fructuum, prouentuumque suorum beneficiorum, qua, ipso facto, priuatus existit, iuxta decretum Sacri Tridentini Concilij, fabricæ Ecclesiæ, aut alteri pio loco, arbitrio Episcopi applicetur. Si autem in eodem delicto perseuerans, secundæ monitioni non paruerit; omnibus suorum beneficiorum fructibus priuatus, prædictis locis similiter applicandis, ab ipsorum etiam administratione, eiusdem Episcopi

Sess. 25. c. 14. de refor.

arbitrio

arbitrio suspendatur; & distributiones quoque quotidianas, quas alioquin interessendo diuinis perciperet, amittat. Et si ita suspensus nihilo magis resipuerit, in eum Episcopus, pro contumatiæ pertinacis ratione, culpæve grauitate, sententiam priuationis omnium beneficiorum proferat; & indignus, atque inhabilis ad quæcumque beneficia, & officia declaretur; & præter prædictas pœnas, excommunicatione, & alijs ad præscriptum eiusdem Concilij, & pro ipsius Episcopi arbitrio plectatur; Liberum autem erit Episcopo monitiones has facere, tùm in visitatione, tùm alijs etiam temporibus, inter vnam, & aliam nominationem tẽpus, quod sibi videbitur, interponendo; procedat q; ex denuntiatione, vel ex inquisitione, vel ex officio, vel alio quouis modo: & prædictam executionem nulla exemptio, aut appellatio, siue ante, siue post diffinitiuam sententiam, vllo casu suspendat.

c. 2. cum sequentibus ex. eod. tit.

Prosequutio prædictorum. Cap. VI.

Hæc eadem, quæ de concubinatu, vel alijs impudicitiæ sordibus Clericorum statuta sunt; seruanda erunt etiam, si quis clericus modò cum vna, modò cum alia impudica muliere deliquisse compræhendatur.

Qualiter monendi sunt Clerici, quando in fornicationem prolapsi, in ordinibus sine dispensatione ministrantes, irregularitatem, vel peccatum mortale incurrunt. Cap. VII.

Quoniam Clerici in fornicationem prolapsi, quorum peccatum eiosmodi verè notorium est, per sententiam, seu per confessionem factam in iure, aut per euidentiam rei, quæ tergiuersatione aliqua celari non possit; aliquando tamen ante, & sæpenumero post pœnitentiam actam, ordinis, quo initiati sunt, proprium munus sine dispensatione obeunt; quippè cum fortasse non animaduertant, neque Dei offensionem, neque Canonicum impedimentum, quo ob tale crimen se se deuinciunt; idcirco Clerum cùm sæpissimè, omniq; studio, periculi huius Episcopus commonefaciat; tum hoc etiam diligenter curet, vt ij ipsi Clerici, vsque adeo manifesta concubinatus, fornicationisve labe contaminati pœnirentiam verè peragant, & ordinis sui muneris, à quo suspensi sunt, fungendi, facultatem, dispensationemve ante obtineant, quàm illud ipsi obeant: alioqui meminerint ij, qui in malè agendi consuetudine perseuerantes, antequam pœnitentiam præsliterint, & cuiuscumque vel peccati, vel offensionis publicæ occasionem præciderint, ordinis sui functionem, ministeriumve Episcopo inuito executi sint; se præterea irregularitatis maculam, quæ à solo Summo Pontifice deleri potest, suscipere: Si verò præstita etiam pœnitentia, & peccati, offensioniq; publicæ remota, præcisaq; occasione, id ipsum egerint, nulla saltem impetrata ab Episcopo dispensatione, qui eam concedere potest, norint se peccato mortali illigari.

DE

DE CLERICIS NON RESIDENTIBVS in Ecclesia, vel Præbenda. Tit. III.

Fructus propter absentiam deperditi, vbi applicentur. Cap. I.

IN inferioribus Curatis beneficijs, si qui abfuerunt sine licentia ab Ordinario, scripto permißa, quam ad mensem eidem ordinario exhiberi volumus; vel non probarint, se eos fructus, quos pro rata temporis absentiæ, suos non fecerunt, ijs, quibus ex eiusdem Tridentini Concilij sanctione debebantur, soluisse; eos omnes iam nunc reficiendis, & ornandis eorum Ecclesiis attributos esse decernimus. Concil. Trident. Sess. 6. c. 1. de reform. Et Sess. 23. c. 1. item de refor.

Vt de dictis fructibus satisfiat, cura habenda. Cap. II.

QVòd si contigerit eos, qui propter absentiam à suis beneficijs, fructus suos non fecerint, ipsis beneficijs postea cessisse; Curet Episcopus, Vt vel ex fructibus pensionum, si quæ illis, qui cesserint, fuerint reseruatæ, vel ex eorum bonis, cuiuscumque illa generis sint, satisfiat Ecclesiæ.

Edictum pœnale contra non residentes promulgandum, & exequendum. Cap. III.

QVoniam verò aliquorum beneficia curata obtinentium, ea est contumacia, vt neque decretis Tridentini Concilij, neque Episcopi edictis moniti, adduci possint, vt beneficiorum suorum residentiæ præsentes satisfaciant; statuimus, vt Episcopus iubeat omnes in Ciuitate, Vel Diœcesi beneficium eiusmodi in titulum, Vel commendam obtinentes, si in prouincia illi sunt, ad duos menses, si extra ad tres, ad eadem beneficia accedere, in ijsq; residere: Ea proposita in edicto pœna, vt qui non paruerint, etiam si præter Curatum illud beneficium, dignitates, personatus, aut dignitates in Ecclesiis etiam Cathedralibus obtineant; præter pœnas, quæ eodem Concilio, & Pij Quarti constitutione contra non residentes propositæ sunt; ordinum suorum munere, officioue suspensi, & eo beneficio, iure ipso, priuati censeantur.

Transacto tempore in edicto præstituto, Episcopus eos, qui non residunt, propositam priuationis pœnam subisse declaret. Concil. Trident d. cap. 1. Sess. 23. de refor.

Interim verò, eos fructus, quos suos absentes non facient; ijdem Episcopi suo arbitratu, aut Ecclesiarum fabricis, aut pauperibus loci adiudicent.

Ex fructibus applicatis congrua tamen portio Vicarij in locum absentis deputandi, extrahatur. Cap. IIII.

FRuctus verò, & quos ex eodem decreto suos facere non potuerunt, & qui deinceps, quamdiu vacauerit Ecclesia percipientur, fabricæ vel ornamen-

tis eo-

Sup. c. 1. hoc tit.

tis eorumdem beneficiorum, vt magis expedire censuerit Episcopus, à Concilio primo Mediolanensi sunt attributi; excepta tamen congrua portione, idoneis Vicarijs ab Episcopo assignanda; quos ipse facta declaratione, statim in illis Ecclesiis constituere debebit.

Qualiter etiam non curati, si residere tenentur, ad id coercendi sint. Cap. V.

PRæterea, qui Ecclesiastica quæcumq; beneficia obtinent, in quibus, & si curata non sunt, tamen residere iure, vel consuetudine debent; si muneri suo defuerint, in eos Episcopus, & illis pœnis, quæ à Sacro Tridentino Concilio statutæ sunt, & alijs, arbitrio suo, seuerè agat; fructusq;, quibus eodem Concilio mulctandi erunt, pijs locis attribuantur.

Non residentes, à quibus Episcopo sint denuntiandi. Cap. VI.

VT autem Episcopus pœnas de contumacibus in hoc genere possit sumere, statuimus, vt in Cathedrali & singulis collegiatis Ecclesiis, singulis tribus mensibus, tres primi ex capitulo præsentes, Canonicorum, & eorum, qui Præpositi Ecclesiis, & aliorum, qui in eis, huiusmodi beneficia possidentes, non resideant, nomina ad Episcopum deferant. Parochi verò Episcopum admoneant, si qui intra fines suæ Parochiæ, eiusmodi habentes beneficia, quæ personalem item residentiam requirant, non resideant.

Vicarij etiam Foranei eandem diligentiam adhibeant, si qui Curati, in regione sibi ab Episcopo commissa, non resederint.

Qui huic officio deerit, sicuti Episcopo videbitur, plectatur.

Legitimè recessuri, à quibus nihilominus licentiam petant. Cap. VII.

Sess. 24. c. 12. de reforma. vers. Præterea obtinentib.

NE multis Ecclesiæ ministris eodem tempore absentibus, diuinus cultus deseratur; Canonici, & qui præterea Choro, vel Ecclesiæ addicti sunt, quo tempore eis, à iure communi, vel à sacro Tridentino Concilio permissum est, vt ab Ecclesia abesse possint; à Præsidentibus Chori, si triduo reuersuri sunt si diutius abfuturi, ab Ordinario facultatem discedendi petant.

Quando etiam de licentia absentibus distributiones concedi nequeant; & quibus assignentur. Cap. VIII.

NEmini autem ita prosit absentiæ licentia, vt eo tempore distributiones quotidianas percipiat.

Nixi etiam constitutione Bonifacij VIII. & Tridentini Concilij auctoritate, decernimus, vt nulla Canonicorum, aut aliorum pactio, remissio, vel collusio fiat; factaue vim habeat; nullumve statutum, aut consuetudo, quæcumque illa sit, valeat; quibus aut absenti quauis de causa, eius diei, vel sacræ horæ, in qua muneri suo defuerit, aut omnino cuiquam, contra quàm iure communi, & eiusdem Tridentini Concilij decreto definitum sit, distributiones

quotidianæ

quotidianæ dari possint. Si duæ fuerint, qui acceperit, suas non faciat, sed eas restituat: Quæ iure ipso accrescant alijs inseruientibus, qui huiusmodi pactioni, remissioni, collusioni, vel præbitioni assensi non fuerint; nisi ex constitutionibus Ecclesiæ probatis alteri deputentur: Si verò omnes consenserint, usibus Ecclesiæ iam tunc addictæ intelligantur.

Declaramus autem in his excipi eos, qui ob infirmitatem, vel aliam necessitatem aut manifestam Ecclesiæ utilitatem, ex ipsa constitutione Bonifacij, aut sacris Canonibus, vel Tridentina Synodo excusantur.

Qualiter, & in quibus Ecclesijs non adscripti, & adscripti in diuinis rectori deseruiant; & ab eodem quando, & in quibus Episcopo denuntiandi. Cap. IX.

CVret Episcopus, vt qui Clerici, vel Sacerdotes certæ Ecclesiæ ministerio adscripti non sunt, ij Dominicis, festisq; singulis diebus, in Parochiali Ecclesia, in cuius finibus eorum quisq; habitat, vel Ecclesiasticum beneficium obtinet, quod residentiam non requirit, aut in ea, quæ Episcopo videbitur, Rectori operam, atq; adiumentum nauent, ad diuina officia celebranda.

Qui verò certis Ecclesijs adscripti sunt, in ipsis diebus, ad eas conueniant, & in ijs functiones eas præstent, quæ vnicuiq; eorum ab Episcopo præscriptæ erunt. Si tamen ijs diebus aliquando ad diuina officia obeunda, ad funerave in alias Ecclesias vocabuntur, eo illos accedere permittat Episcopus.

Rector autem, in cuius Ecclesiam illi conueniunt, tertio quoque mense Episcopo referat, vel literis significet, non solum an huic decreto ab illis obtemperetur; Verumetiam an ea præstentur, quæ illis præscripta sunt; tum de habitu, tum de tonsura clericali, tum de eorum vitæ consuetudine.

Quali licentia causa studij, Episcopo illius loci exhibenda, abesse liceat. Cap. X.

NE à Diœcesi Clerico cupiam, neq; ab Ecclesiæ suæ residentia alij Ecclesiasticum beneficium obtinenti, quod quacunque ratione personalis residentiæ munus iure, vel consuetudine requirat; studij causa abesse liceat; nisi eius rei facultate literis ab Episcopo permissa.

Quibus sanè literis hæc Episcopus nominatim adiungat; ac præscribat ijs, qui ad locum alienæ diœcesis, studij causa proficiscentur.

Vt & regulas de habitus ratione, frequentiq; Sacramentorum vsu, Clericis præscriptas, & reliqua nostris constitutionibus decreta, ad honestam Clericalis vitæ disciplinam pertinentia, & alia si quæ præterea sibi eo in genere illi præscribenda videbuntur, seruet diligenter.

Vt de ijs præscriptis rebus, ab eo præstitis, scriptum testimonium ab Episcopo loci, quo studij causa profectus est; de litterarum autem progressione ab Doctoribus, quos audit, ad tempus primo nostro Prouinciali Concilio præscriptum, sibi exhibeat.

Vt dimissorias eiusmodi literas decem post dies, quàm ad gymnasij locum venit, eiusdem loci Episcopo exhibeat; de qua exhibitione ad mensis spatium sibi testatum faciat.

In ijs sic præscriptis rebus, si is, nulla legitima causa impeditus, defuerit; nè dimissoriæ literæ ei suffragentur, sed irritæ planè sint, ac nullæ.

Absentes vnde adscripti sunt qualiter puniantur. Cap. X I.

Sess. 23. ca. 16. de refor.

Clericos quoscunque certę Ecclesiæ, pioue loco adscriptos; si ab Ecclesia, cui adscripti sunt, Clericali statione, sine Episcopi facultate, eaq; literis exarata, discesserint; ordinum suorum munere, ex eiusdem Concilij Tridentini sanctione, Episcopus interdicat.

Tertiæ partis fructuum in distributiones redigendæ portio absentibus tollenda, & cui assignanda. Cap. X I I.

Sess. 21. cap. 3. de refor.

Quibus in Ecclesijs tertia pars fructuum, redditumve dignitatibus, personatibus, officijsq; obuenientium, non dum ex Tridentino decreto in distributiones diuisa est; id Episcopus, vbi expedire censuerit, præstet. Diuisione verò facta, quicunque ex Episcopi præscripto, functiones, ministeriũq; debitum quolibet statuto die non expleuerit; distributionem illius diei amittat, quæ Tridentini Concilij iussu, fabricæ Ecclesiæ, aut piorum locorum usui Episcopi arbitratu, attribuatur.

Sess. 21. cap. 3. de refor.

Quomodo distributionibus prouideatur, nè quę hora Canonica prętermittatur. Cap. X I I I.

Sess. 21. cap. 3. de refor.

Quibus etiam in Ecclesijs Cathedrali, vel Collegiatis, quamuis reliquis diuinis officijs congruus quotidianarum distributionum census assignatus sit; aliquibus tamen Canonicis horis, aut cæteris officijs, etiam extraordinarijs, quauis auctoritate institutis, nullæ quotidianæ distributiones adscriptæ, attributęve sint, aut si attributæ sint, exiguæ illæ quidem, atque vsque adeo tenues, vt Verisimiliter negligantur: in ijs Episcopus vel de communi residentiæ, distributionumq; quotidianarum censu. si amplus sit, certam portionem arbitrio suo congruam Capituli, ac reliquorum, qui eiusdem census particeps sunt, consensu detrahat; eamq; ipsam statam vnicuiq; ex illis Canonicis horis, officijsve attribuat, adscribat ve perpetuò: Vel omnino ipse auctoritate, & facultate sibi eodem Tridentino Concilio data, quemadmodum etiam à Sancta Sede Apostolica declaratum est, decretum itidem illud Tridentinum exequatur; vt, scilicet, è fructibus, redditibusve cuiusuis generis, qui dignitatibus, Canonicatibus, personatibus, alijsve obueniunt, congruam partem, quę tamen tertiam non excedat, arbitrio suo statuat; quam in quotidianas distributiones conuersam, singulis his diuinis officijs, horisve Canonicis, quibus nulla, vel tenuis tributa est; certam distribuendam perpetuò assignet; vt stata ea, congruaq; portione constituta, vel adiuncta, illæ deinceps verisimiliter non negligantur.

Ad

Ad dignoscendam distributionum sufficientiam, quæ consideranda. Cap. XIIII.

IN distributionum autem tenuitate dignoscenda, ratio semper habeatur, tum Canonicorum, tum aliorum omnium, quibus illas percipiendi, si residentes munus suum obeant, ius competit, siue illi modò præsentes residentię munus uerè præstent, siue absentes ob legitimam etiam causam, impedimentumve, residere, ea cessante, deberent, aut possent.

Parochi distributiones deperditæ propter absentiam ab altera ecclesia, vbi etiam diuina obire tenetur, quibus assignandæ. Cap. XV.

PArochus verò, qui Canonicatum, dignitatemve ac simul ecclesiam parochialem legitimè obtinens, residentiæ parochialis munus obit; vt literis Pij Quinti Pont. Max. sancitum est; illius, vel dignitatis, vel Canonicalis prębendæ fructus, redditusve, capiat: at tertiæ eius partis nè particeps sit, quæ, eiusdem Tridentinę sanctionis auctoritate, in distributiones conuersa, sibi absenti obuenire non potest, nec debet; sed alijs pręsentibus, choriq; officia obeuntibus, accrescat; aut Episcopi arbitratu, fabricæ Ecclesię, pijsve locis attribuatur; ad eiusdem Concilij Tridentini præscriptum.

Sub die 15. Iulij 1568. Pōtif. ann. 3. in Bul. n. 84. fol. 1021.

Absens à choro, pro missa etiam celebranda, quando eius temporis distributione careat. Cap. XVI.

QVicunque, dum alicuius statæ horæ officium in choro peragitur, missam celebrando, tunc à choro abfuerit; illius horę distributionis, tanquam absens, particeps ne sit; vt à sancta Sede Apostolica declaratum est. Id verò nisi pro absentia Sacerdotū, qui in Ecclesia tunc missæ sacrificium faciant, necessitas aliquando inciderit, ut præfectus Canonicum aliquem sacerdotem è choro exire, à statæq; horę officio abesse, missę celebrandæ causa, iubeat; aut nisi à sede Apostolica aliter conceßum fuit.

Perquisitio fienda quotannis absentium vltra trimestre, vt puniantur. Cap. XVII.

EX punctationum libris, annis singulis expletis, iubeat Episcopus ab eo cui ipse id curę dederit, diligenter rationem inspici dierum, quibus unusquisque, uel dignitate præditus, uel Canonicus, uel sacrista, uel custos, aliusve Ecclesiæ minister, Chori officijs adstrictus, ad illa non conuenerit. Qua perspecta, & supputata etiam ratione, siquem diutius tribus mensibus à choro abfuisse compererit; quamuis in Vrbe, oppidoue, in quo Ecclesia est, manserit; illum tanquam absentem, præter distributionis amissionem, fructibus etiam prębendę, & alijs item pœnis, pro contumacię grauitate, ex Concil. Tridentini sanctione, contra eos, qui amplius trimestri spatio abfuerint, edita, mulctet.

Qualiter, ne beneficia propter incompatibilitatem, vel aliter in diuinis patiantur, Episcopus prouideat. Cap. XVIII.

IN Capella, Canonicatu, aliove beneficio, etiam simplici, quod quis vna cum alio incompatibili, ex legitima dispensatione iam obtinet, Episcopus, constitutis etiam Vicarijs, certaq; fructuum parte attributa, consulat, & prouideat, ut ea beneficia debitis ministerijs, debitoq; cultu, non fraudentur.

Idem efficiat si eiusmodi beneficijs quis, ob aliud legitimum etiam absentiæ impedimentum, munera sua non præstet.

Episcopus, quos assistentes sibi in Ecclesia adhibeat. Cap. XIX.

EPiscopus pro ceremoniarum ratione, rituve, cum missę conuentuali, aut diuinis Chori officijs, in basilica Cathedrali, vel in alijs collegiatis Ecclesijs interest; & item cum processiones agit, aliaue eiusmodi; adhibeat sibi assistentes duos de capitulo, qui ei, etiam cum Pontificale officium non celebrat, in omnibus his, aliisq; actionibus assistentium munera omnia præstent.

Pœnitentiarius absens, dum munus suum exequitur, quando distributiones percipiat. Cap. XX.

POenitentiarius, tanquam in Choro præsens, distributionum particeps sit, quo tempore in audiendis confessionibus uersatur, non eorum solùm, qui in casibus Episcopo reseruatis, peccarint, sed aliorum etiam quorumcunque.

Ne uerò illas, quasi præsens, capiat, cum mane aliquando, ante statam diuinorum officiorum horam, quo opportunius pœnitentibus satisfaciat, eorum confessiones audit, & quo deinceps tempore illa celebrantur, ipse interea Missæ sacrificium facit, aut priuatim horarium Canonicale officium præstat; etiam si id in fraudem non faciat.

Non assueti residere, neque quauis ex causa à Choro absentes excusantur. Cap. XXI.

NEque distributiones item illi, quicunque sint, percipiant, qui infirmitate, necessitate, aut manifesta Ecclesiæ vtilitate occupati, impediuntur non adsunt in Choro, si antea nullo legitimo impedimento distenti, personale Canonicatus sui munus obire non consueuerant.

Peregrinationis causa absentem non excusat. Cap. XXII

QVi peregrinationis causa absunt, ne iure quidem, facultateve statutorum Ecclesiæ, cui personalis residentię operam, ministeriumq; debent, distributionum participes sint. Immò etiam si trium mensium spatio

diutius

diutius absunt, non propterea excusantur; quominus fructuum præbendæ amissione mulctentur, aliisve pœnis eiusdem Concilij, de diuturniore absentia sancitis.

Studij causa absentes eius temporis distributiones ne capiant. Cap. XXIII.

Qui studiorum causa, quacunque facultate absunt, ne distributiones quotidianas eo ipso absentiæ tempore, nec verò illam præbendæ suæ partem tertiam in eius generis distributiones, Tridentini decreti auctoritate iam conuersam, capiant.

Itidem de quotidianis distributionibus, eaque tertia parte cautum sit, etiã si à Sede Apostolica facultas absentiæ ob studia data sit.

A collatione tertiæ partis fructuum in distributiones iuxta decreta nemo eximitur. Cap. XXIIII.

Decreta de tertia fructuum parte iam confecta ita obseruentur, vt nec qui sacris ordinibus initiati non sunt, nec qui distributiones non capiũt, ab illa præscripta tertia parte conferenda, liberi, immunesve sint.

Aestimatio tertiæ partis qualiter facienda, & qui illius sint participes. Cap. XXV.

Tertiæ porrò partis, quæ in distributiones conuertenda est, fructuum æstimatio sit non veteri taxa, etiam in Codices capitulares relata, sed tanti sit, quanti census, redditusve præbendarum, re uera ualet, deductis primò pensionibus, aliisq; oneribus legitimè impositis, pro ratione temporis, quo durauerint.

Cuius tertiæ partis percipiendæ ius habeant omnes Canonici, tum qui præbendam obtinent, tum qui sine illa sunt; dum ij statis diebus suum in Ecclesia munus præsentes obierint.

Debita personalis residentia vt præstetur, Episcopus efficiat; à qua propter lites, requisitosque ordines non susceptos, nemo excusetur. Cap. XXVI.

Personalis residentiæ munus, ut re uera per eos præstetur, qui illius generis beneficia Ecclesiastica obtinent, omnem rationem, Canonum iure, Tridentiniq; sanctionibus præscriptam Episcopus ineat. A quo munere non excusetur, neque qui beneficium, Ecclesiamve habet, de cuius titulo adhuc lis; & controuersia pendet; nec verò item, qui nondum sacerdotio, aut eo ordine, quem beneficium illud requirit, initiatus est; nec præterea, qui iusta aliqua causa, impedimentove detinetur, quominus eo initietur.

Qualiter fructuum assignatio, vel reseruatio, à residentia non excusat. Cap. XXVII.

NEc verò à residentiæ munere liberi sint, qui tertiam partem fructuum, qui sibi ex dignitatibus obueniebant, quas in Ecclesia Cathedrali obeunt, in distributiones contulerint. Immò vero ij cętera etiam, quæ Tridentino decreto ipsis præscripta sunt, præstare ab Episcopo cogantur.

Ne ille quidem excusetur, cuius Ecclesia, aut beneficium eiusmodi est, vnde omnis, aut certè magna pars fructuum aliquo modo reseruata, ad alium peruenit.

Modus in licentijs de non residendo, obseruandus. Cap. XXVIII.

Sess. 6. c. 2. de reformat. Et Sess. 23. ca. 1. item de refor.

NE Episcopus, propterea quòd sibi liberum, integrumq; est, facultatem permittere, qua liceat, aliquem ab Ecclesia commißa beneficio personalis residentiæ abesse; ea potestate, facultatęve deinceps, ob cuiusuis generis causam vtatur: sed in illa concedenda modum, & rationes adhibeat Concilij Tridentini sanctione præscriptas.

Inimicitiæ causa qualiter Parochum, nè resideat, excuset. Cap. XXIX.

NEc propterea simultatis, odijve solùm causa Parochum ab Ecclesia Parochialis statione, locove abesse permittat; ac ne inimicitiarum quidem, quæ vel leues, vel fictę sint, causa, prætextuve. Si verò unquam graues illę erunt, ac uerę, ortæq; posteaquam Parochialis curę munus obit; idq; sine culpa Parochi; permittere Episcopus poterit, illum inde abesse, locoq; propinquo, ubi tutò sit, morari eo solùm tempore inimicitiarum, non tamen ultra annum, etiam si diuturniores anno sint inimicitiæ.

In statione Parochiali, vbi Ecclesia est, Parochus habitet; licèt minor tantùm hominum pars eo loci maneat. Cap. XXX.

Sess. 21. cap. 4. de refor.

ECclesia Parochialis, si eo loco sita est, vbi minor pars hominum Parochialium habitet, multoq; plures illi sint, qui extra vrbis, municipij, locive mœnia, ubi illa est, domicilium habeant; eo tamen loci Parochus in statione Parochiali maneat, ubi Ecclesia est. Parochialibus verò, qui longius absunt, Episcopi officio, & auctoritate succurratur, ad Concilij Tridentini præscriptum.

Episcopus, non autem inferior collator, vt Parochi resideant, curandi ius habeat. Cap. XXXI.

EPiscopi cura sit, iure agere, vt, cui Parochialis Ecclesia, intra diœcesis suę fines posita, ab alio inferiore, etiam regulari, qui illius conferendæ ius

habet,

habet, collata est, is in illius statione resideat, personalisq; residentiæ munera præstet. Nec verò id ad illum inferiorem, qui contulit, spectet.

DE PRAEBENDIS, ET DIGNITATIBVS, & his, qui eas obtinent. Tit. IIII.

QVI dignitates, aut personatus in Ecclesijs obtinent, & Canonicinominis, ac institutionis suę memores, ea pietate, & assiduitate diuina officia colere debent; vt alij eorum exemplo ad studium, & amorem diuini cultus accendantur.

Addicti choro qualiter aliàs mulctandi, ibidem deseruire teneantur. Cap. I.

TAQVE auctoritate etiam Tridentini Conc. præcipimus, vt, cum in Choro psallendum est, ipsi quoque quantum honoris gradu cæteris præstant, tantò studiosius, psalmis, hymnis, & cauticis vnà cum alijs modulantes, Dei laudes concelebrent: cui officio si defuerint, pro absentibus habeantur, & earum horarum, quas ea ratione non obierint, distributionibus mulctentur. Sess. 24. cap. 12. vers. omnes vero. de refor.

Hebdomadarius quomodo constituendus; canendiq́ue modus; & in pontificalibus Episcopo assistendum. Cap. II.

CONstituatur ex Canonicis Sacerdotibus Hebdomadarius, quidiebus infra statutis Missam & Vesperas canat; cui, octauo die, succedat alius eiusdem ordinis: idq́; semper, aut in orbem fiat, aut alio modo pro Ecclesiæ consuetudine. Is, si suo officio defuerit, trium dierum distributionibus careat; quas Episcopus arbitrio suo, vel cæteris choro operam dantibus, diuidat; vel in locorum piorum vsum conferat; tributa tamen aliqua parte canonico, qui collegę munus expleuerit.

Reliqui Canonici decoro cantu antiphonas exordiantur, quas mansionarius dictarit.

Si celebranti Episcopo, aut alia pontificalia exercenti, diligenter non adsisterint, & inseruierint; pœnam subeant, quæ ei videbitur. d. ca. 12.

Qualiter in ordine suo deseruire debeant. Cap. III.

QVibus Canonicatibus, præbendis, dignitatibus, aut personatibus, & officijs adiunctum est munus aliquod presbyterij, Diaconatus, aut Subdiaconatus; qui ea obtinent, si, quemadmodum à Tridentino Concilio præscriptum est, suo officio per se non fungantur; priuentur eius officij distributionibus, in quo muneri suo defuerint; nisi legitimè impediti, impetrata Sess. 22. cap. 4. de ref. & d. c. 12. ver. oēs vero. sess. 24.

licentia ab eo, qui choro præsederit, vel superiore ordinario, per alios satisfecerint.

Annexio ordinum obseruanda. Cap. IIII.

QVibus canonicatibus, ac portionibus iam fuit annexus ordo presbyteratus, diaconatus, & subdiaconatus, eos Episcopus seruare faciat; quemadmodum à Tridentina synodo præscriptum est.

Qualiter tempore diuinorum, & festis diebus capitula non habeantur. Cap. V.

CAnonici, quo tempore diuina officia celebrant, non habeant capitula; nisi fortasse aliter euidens necessitas postularit. Qui contra fecerint, distributionem ne capiant eius horæ, in qua id commiserint.

Neque etiam diebus festiuis capitula habeantur; nisi probabilis causa intercesserit.

Negligentes missas conuentuales iniunctas canere, quando, & qualiter puniendi. Cap. VI.

ECclesiastica dignitate, aut Canonicatu præditus, si in Ecclesia, vbi eam, eumve obtinet, missas conuentuales pro ratione ipsius aut dignitatis, aut Canonicatus, ad Episcopi, ex Tridentini Concilij auctoritate, præscriptum, celebrare contempserit, vel neglexerit; non solùm tridui distributionibus, vt superiori synodo prouinciali sancitum est, mulctetur; verum etiam ab ordinis sui munere suspendatur, ipsius Episcopi arbitratu.

Quando, & qualiter capitulum spirituale sit habendum. Cap. VII.

IN singulas hebdomadas Canonici cuiusuis Ecclesiæ, capitulum habeant; in quo cùm quæratur, an decreta de diuinorum officiorum ratione seruentur; an si qui item errores in sacrarum cæremoniarum ritu commissi sint; tum legatur pars aliqua earum rerum, quæ de vita, & honestate clericorum præscriptæ sunt; vel illarum, quæ Catechismo Romano, aut alijs item libris expressæ ad Christianæ pietatis doctrinam, vitæq; Ecclesiasticæ disciplinam, & rationem pertinent; tum etiam in alijs spiritualis vitæ exercitationibus ipsi versentur; idq; omne prout Episcopo Capituliue Præfecto visum erit. Quo in Capitulone quidquam aliud, quod ad rerum temporalium curam, ac procurationem pertinet, prius agatur geraturve, quàm ea tractationis ratio habeatur, quæ tota in rebus spiritualibus posita sit.

Qui congruo tempore suum, vel alienum munus debitum non obierit, vel legitimum impedimentum non denuntiauerit, qualiter puniendus. Cap. VIII.

VT primùm quicunq; canonicus hebdomada sua, aliove tempore quo vel suo nomine, vel hebdomadarij vice, vbi legitimè per alium potest

obiri

obiri munus, aliquod officium præstare debet, in tempore non conuenerit; aut officij sui munus, neque ipse, neque eius nomine, si legitimo impedimento detinetur, alius eius Ecclesiæ Canonicus præstiterit, vel Præfectum de impedimento certiorem in tempore non fecerit; aliqua distributionum portione mulctetur, episcopi arbitratu.

Quo decreto astringi etiam eos omnes volumus, qui etiam, si canonici non sint, aliquod in ecclesia munus obire debent.

Rixæ tollendæ, contumelioſiq́ue, vt plectantur, quando, & à quibus Episcopo sub pœna deferrendi. Cap. IX.

SI rixæ, & contumeliæ inter aliquos Canonicos, vel Ecclesiæ ministros, altercationesve obortæ sint; eos Præfectus adhibitis, si opus fuerit, alijs duobus, tribusve de capitulo, statim reconciliare studeat.

Quos tamen, & alios item omnes, qui aliquem eiusmodi Ecclesiæ Canonicum, aliumve ministrum, quouismodo, contumelioſis verbis, in capitulo, aut in Ecclesia affecerint; idem, & Punctator Episcopalis, aut eorum alter ad Episcopum referat; qui pro culpæ ratione illos, qui deliquerint, plectat, arbitratu suo. Si autem Præfectus, Punctator ve huic referendi officio defuerit; eiusdem etiam arbitrio puniatur.

Qualiter induti in eorum Ecclesijs Canonici, cæteriq́ue, concionibus, & lectionibus interſint. Cap. X.

CAnonici, & alij item dignitate præditi, ac reliqui præterea, quicumque sint, cuiusuis Ecclesiæ Clerici, cum in sua Ecclesia, concionibus, lectionibusve sacris interſunt, superpelliceis, eoq́; clericali, canonicalive habitu, quem in choro, Canonicarumq́; horarum officijs obeundis vestiunt, induti omnino sint.

Iura, quibus beneficia obtinentur, Episcopo exhibenda. Cap. XI.

CApitula verò, & quicumq; sint, qui cuiusuis generis dignitates, Canonicatus, aut alia quæcumq; beneficia obtinent; literas, diplomata, tabulasve ipsas beneficiorum, quæ quouis, etiam vnionis iure possident; Episcopo etiam priuatim postulanti, sine mora exhibeant.

Simplex etiam beneficium, alio habito, quando ipso iure vacet. Cap. XII.

BEneficium etiam simplex obtinenti, quod ad vitæ sustentationem satis est, si alterum simplex, aut Ecclesia etiam Parochialis, aliuave beneficium cuiusuis generis conferatur; vbi is alterius beneficij, cuiuscumq; generis illud sit, possessionem pacificam adeptus est, aut si per eum steterit, Vid. Ifra de inſtit. c. 1. Beneficiũ ad honeſte, & com-

quomi-

modè viuendum sufficiēs, quod cēseti debeat.vid. Nauarr. in Ench. de orat. & hor. Cano. c. 22. n.69. & seq. a Sess. 24 c.17. de refor.

quominus duobus mensibus, quos à die, quo alterum collatum est, præstituimus, illam adipiscatur, primum ipso iure vacare censeatur; cui vacanti prouideatur, [a] *cum ex Tridentini Concilij sententia vnum, & alterum item ab illo simul retineri nullo modo liceat.*

Prouisus de sufficienti beneficio, alterius, quod habebat, qualiter fructus ne capiat. Cap. XIII.

Beneficij quacumque auctoritate deinceps collati, vnde satis ad victum sumitur, possessionem pacificam quis adeptus; si, nulla sibi facultate, dispensationeve legitimè concessa, beneficij prioris, quod obtinebat, censum exegerit; ea pœna illi sit, vt quod exegerit, illius duplum ad Ecclesiæ vsum restituat; tum alia ratione etiam mulctetur, plectaturve Episcopi arbitratu.

Episcopo etiam extra Cathedralem, à quibus in pontificalibus deseruiendum. Cap. XIIII.

Episcopo in Vrbe, etiam extra Ecclesiam Cathedralem pontificalia munera obeunti, vtpotè consecranti, vel reconcilianti Ecclesias, cœmiteriave, aut ordines sacros, aut confirmationis Sacramentum, aut Sanctissimam Eucharistiam frequenti populo ministranti, aut alia huiusmodi munera pontificalia exercenti, (cum is iusserit,) assistant, inseruiant, ministrentve, quicumq; ex ijs, qui dignitates obtinent, & de capitulo, aut reliquo Ecclesiæ Clero eidem, Episcopalia munera in Ecclesia Cathedrali exercenti, inseruire, assistere, ministrareve solent, aut debent.

Qui distributione careat, cum decenter indutus in choro non intererit. Cap. XV.

Dignitatem obtinenti, & Canonico item, & alij cuicunque chori officijs adstricto, almutiam, superpelliceum, cappam, aut aliud canonicale, aut proprium sui ordinis vestimentum, pro temporis, vel diuini officij, quod obit, vel pro sui in Ecclesia, choro ve muneris ratione, non induto, distributio statæ Canonicæ horæ ne detur, in qua hic, illeve sine eiusmodi indumento adfuerit.

In numero Canonicorum cooptandi qualiter periculum fiat, & sumantur suffragia. Cap. XVI.

Nam grue est, in exptos, diuinis obseqjs applicare. cap. Monaste

Vt diuinis officijs obeundis, quoad eius fieri potest, apti, & idonei ministri adscribantur, cum aliqui deinceps in Cathedrali, aut Collegiatis Ecclesijs se in Canonicorum residentium Collegium cooptari, & eius distributiones percipiendi admitti petunt, hæc seruentur.

Periculum fiat, an qui se cooptari petit, ad omnia ea rectè in cantus modulatione præstanda idoneus sit, quæ aliquo modo, aut tempore ad eius mu-

nus, par-

nus, parteſve pertinere poſſunt; hocq; pro ratione,& diuerſitate præsbyteralis, Diaconalis,& inferioris etiam functionis: Id verò fiet in conuentu capitulari, duobus ex capitulo adhibitis, qui primò iurati, ſe nihil fraudis, in ea re ſibi commiſſa facturos eſſe, hoc præſtent, ut ei, de cuius cooptatione agitur, certos locos, ſcriptaue, quæ cantu enuntient, primùm aſſignent, tum propius aſſiſtendo uideant, num is modulatione, aliove modo erret.

De eodem autem approbando poſtea agetur, reſq; occultis ſuffragijs permittetur; quibus ſtatim deliberetur, ac decernatur.

rijs. 19. q.3.gl. in c. officij. in ver. Incontinenti, de elect.

Primam dignitatem obtinentis, vt admittatur, quale fiat iudicium. Cap. XVII.

DE eo autem, qui in Eccleſia Cathedrali poſt Epiſcopum, aut etiam in Collegiatis primam dignitatem obtinet, experimentum periculumve fiat ab Epiſcopo ſolùm, eiuſve Vicario, adhibito in conſilium præfecto Chori, & Canonico uno ex capitulo illius Eccleſiæ; in qua is, de quo agitur, dignitatem habet; & alijs præterea peritis viris, quos aliundè adhiberi Epiſcopus maluerit. Quibus uerò in Eccleſijs antiqui probatiq; inſtituti eſt, de eo etiam à capitulo examen, experimentumve fieri; id huius decreti auctoritate non abrogetur; ſed capitulo præſcripta ſupra in Canonicis probandis ratio, in ipſo etiam probando ſeruetur.

Si cooptatio, probatioue ulla fiet, illis ſupra præſcriptis rationibus non ſeruatis, irrita ſit, ac planè nulla.

Examen pro qualitate Eccleſiæ habendum. Cap. XVIII.

IN ipſo probationis examine, in primis Eccleſiæ magis, minuſve inſignis, ratio aliqua habeatur.

Et naturalis, & pro modulatione aptitudo, acſcientia, pro diuerſitate etiam muneris, qualiter inueſtiganda; & ſemel examinatus iterum examinandus. Cap. XIX.

NON ſolùm de ea facultate periculum fiat, quæ ab arte, & ab exercitatione proficiſcatur; ſed de ea quoq;, quæ eſt à natura; uidendumq; num cuiquam natura alicui impedimento ſit, quominus obire munera ſua, ſi non perfectè, at ſaltem aliquo modo, poſſit.

Porrò moderatio adhibeatur, vt in ijs quidem modulationum generibus; qui cooptari vult, ſe ex tempore peritum præbeat, atque exercitatum, quæ in eius officio frequentiora ſunt; quæ verò rarius incidunt, præſtare quidem aptus ſit, ſe congruo ſpatio temporis dato, ad eius generis rationem præuidendum.

Præterea, quibus vniuerſæ Chori pſalmodiæ onus ſuſtinendum eſt, in ijs mediocrem peritiam, artiſq; cognitionem ſufficere, exiſtimari non conuenit; cum ijs uerò, quibus id non incumbit; mitius agi debet: In Chori Magiſtro

perfecta

perfecta ars, & peritia omnino requiretur; eademq; distinctio, & ratio habenda est de voce, & eiusmodi naturæ adiumentis.

Si timore, aut aliqua alia perturbatione factum esse, præfectus, supplicatus erit, vt quis minus idoneus visus sit; is nè reijciatur, sed octo dierum spatio, certa alia dies constituatur, qua rursus periculum fiat; iterum verò id timoris, aut aliud nomen eiusmodi prætendi non possit.

Qualiter ordines sacri annectendi, & annexi sub pœna suscipiendi. Cap. XX.

QVod de ordine sacro annectendo iampridem decreto Concilij Prouincialis primi ex Tridentina Synodo constitutum est; id in executionis vsum ita inducatur, vt uel præsbyteratus, vel Diaconatus, vel Subdiaconatus non ipsis quidem Canonicis, sed canonicatibus, & portionibus singulis, quæ in Cathedrali Ecclesia sunt, annectatur: nec verò annexionis decretum locum habeat in illis canonicatibus, præbendisve, quibus in fundatione iam certus ordo annexus est.

Quòd autem Canonicorum saltem dimidia pars, [a] cautum est, vt Sacerdotio, præsbyteratuve initietur; in ea, cum dignitates non censeantur, totidem Canonicatus Sacerdotales constituendi sunt, quot præscriptam illam dimidiam partem saltem conficiant.

Vbi primùm vnicuique vel canonicatui, uel portioni sacer aliquis ordo annexus ab Episcopo est; ad eum [b] ordinem suscipiendum Canonicus etiam, qui iam illud obtinebat, compellatur.

Si quis autem monitus, non susceperit, priuatus ab illo declaretur, [c] ad eiusdem Tridentini Concilij præscriptum.

a Conc. Trident. Sess. 24. c. 12. de refor. vers. in oibus vero.
b Cle. vt ij, qui de ætate, & qualit.
c Conc. Triden. Sess. 22 c. 4. de refor.

Nè supernumerarius Canonicus creetur. Cap. XXI.

SVpernumerarium Canonicum imposterum creari omnino vetamus, ad præscriptum Concilij Quinti Prouincialis.

Quæ mulctæ quibusdam locis nullatenus, sine licentia remittendæ, attribuantur. Cap. XXII.

QVIBVS in decretis mulctæ, ijs nominatim constitutæ sunt, qui dignitates, aut Canonicatus obtinent, nec certis locis attributæ; vsui sacristiæ, aut fabricæ illorum Ecclesiæ ab Episcopo attribuantur. Neque verò eas ad alium vsum conuerti, neque easdem remitti, nec præterea de ijs ipsis, etiam ab vniuerso capitulo transigi liceat, nisi Episcopi auctoritate.

DE

DE INSTITVTIONIBVS. Tit. V.

Nè plusquàm duo simplicia beneficia vni conferantur. Cap. I.

QVOD *Synodi Tridentinæ auctoritate, quarto Concilio Prouinciali permißum est, simplex beneficium habenti, alterum etiam eiusdem generis, quod personalis residentiæ munus non requirat, ob honestam illius Vitæ sustentationem conferri; id ita locum habeat, vt nè tamen eo prætexta, causave, vitæ honestè sustentandæ, plura quàm duo beneficia, simplicia, Vni, eidemq; conferri liceat, sine consensu permißuve sedis Apostolicæ.*

Sup. tit. proximo. cap. 12. Conc. Triden. Sess. 24. de reform. c. 17.

Qualiter non habenti conditiones requisitas beneficium conferri nequeat. Cap. II.

SI *capellania etiam simplex, aliudve beneficium etiam iurispatronatus, ex prescripto erectionis fundationisve, aut alterius constitutionis, certum ordinem, aut aliàs conditiones requiret in eo, de quo vel collationis, vel institutionis, vel alio nomine prouidendum est illud beneficium; nè Episcopus deinceps, etiam patronorũ consensu permittat, concedatve, vt quisquam sine sedis Apostolicæ dispensatione illud beneficium assequatur, quòd verè eo ordine non sit initiatus, quamuis ætate congrua sit, pro illo ordine suscipiendo, neq; qui alijs conditionibus præditus non sit, & quas illa vel erectio, vel fundatio, vel constitutio requirit.*

Roch. de Curt. in Tract. de iurepatr. in ver. Honorificũ. vers. circa aliud an de necessitate. n. 21. sequitur aliàs citãs auctoritates, ad rẽ, eruditiss. D. Borg. Caualcã. decis. 63. aliàs 17. nu. 21. par. 2.

Numerus monialium constitutus, qualiter non augendus. Cap. III.

EX *Tridentini Concilij, & sanctæ sedis Apostolicæ iussu, vnicuiq; Monasterio Monialium numerus iam constitutus inuiolatè obseruetur; neque eum numerum, nisi facta Monasterio annua, quæ satis sit, fructuũ accessione, augere vllo modo liceat.*

DE CONCESSIONE PRAEBENDAE, vel Ecclesiæ non vacantis. Tit. VI.

Qualiter beneficio indebitè anhelantes puniantur. Cap. I.

QVI *beneficium Ecclesiasticum vacans multis,* a *& ambitiosis precibus per se, vel per alios petierit, eo facto ita reddatur indignus, vt per biennium in eum, neq; illud, neque aliud beneficium conferatur. Eandem pœnam illis proponimus,* b *qui beneficia Ecclesiastica, quæ nondum vacent, postularint; præter eas, quæ à Sacris Canonibus huic iniquitati constitutæ sunt.*

a Ambitio benè repellit, quẽlibet à dignitatib⁹. c. in scripturis. 8. q. 1. ī prī. ibi. Quia sicut loc⁹ regiminis desiderãtib⁹ negãdus est, ita fugiẽtibus est offerendus.

Nec quisquam sibi sumat honorem, sed qui vocatur à Deo, tanquam Aaron. Heb. 5.

b Quia honoris augmentum, non ambitione, sed labore, ad vnumquemque conuenit deuenire, verba sunt tex. in l. contra publicam vtilitatem. C. de re mil. lib. 12. & si laicus notari solet ambitus, si dignitatem appetat secularem, d. l. & l. 1. ff. ad l. Iuliam de ambitu. multò magis notari eiusdem solet, qui ambit administrationem diuinorum. c. Miramur. & ibi glo. ita arguit, in princ. dist. 61. & glo. in c. officij. in ver. Incontinenti. de elect.

DE

NE SEDE VACANTE ALIQVID innouetur. Tit. VII.

Archiuium Episcopale qualiter post mortem Episcopi custodiendum; & de eius ratione reddenda. Cap. I.

CVM primùm Episcopus mortem obierit, *Archiuij Episcopalis claues, Notarij publici fide; una capituli Vicario, altera uni de capitulo, ad quem uel officij ratione, vel consuetudine pertinet, siq; nemo talis est, alij antiquiori residenti, tradantur; ab eisdemq; vna, & item altera asseruetur, quoad alius Episcopus creabitur; cui illas restituant, & rationem de scripturis in inuentario notatis,* c *eorumq; custodiæ commissis, eidem reddant.*

c Cõcil. Trident. Sess. 24. c. de reform. 16. in fine.

Excommunicationis lata sententia contra inuasores bonorum Ecclesiasticorum, Clerico mortuo, etiam quotannis promulganda. Cap. II.

NOnnulli homines ad id temeritatis sæpe veniunt, *vt Clerici mortui bona inuadant; unaq; cum ijs illa sæpe, quæ etiam Ecclesiæ ministris in mortui locum succedentibus debita sunt, & Ecclesiæ item, cui, dum in vita ille esset, inseruierat, bona sacrilegè subripiant: quare pœna excommunicationis latæ sententiæ vetamus, nè clerici mortui, qui, dum viueret, Ecclesiasticum beneficium obtinebat, bona ad Ecclesiam, eiusve ministros pertinentia, quisquam temerè inuadat, atque auferat.*

Hoc autem decretum semel quotannis à Parochis in diœcesi promulgetur.

Quod supra, etiam contra quouismodo exportantes aliqua bona vt supra, nullo confecto inuentario, obseruetur. Cap. III.

QVod superius, *pœna excommunicationis proposita, contra eos sancimus, qui Ecclesiastici hominis mortui bona, uel temerè inuadunt, vel surripiunt; eo decreto illos item astringi volumus, qui uel nulla inuasione, aut vi facta, ex illius mortui Clericalis hominis ædibus supellectilem, remvè vllam, seu scripta ad Ecclesiam, cui ille Rector præerat, pertinentia, ante asportant, aut euehunt, quàm ab illo, cui id curæ ab Episcopo commissum est, in indicem relata sint illius mortui bona mobilia, libri, & scripta, cæteraq; eius generis, quæ in hæreditatem caderent. Hoc itidem decretum, vt illud, quotannis de more promulgetur.*

Vicarius, Sede Episcopali vacante, qualiter eligendus. Cap. IIII.

CApitulum, Sede Episcopali vacante, Vicarium constituat, confirmet ve, qui omnino iuris Canonici Doctor sit: quòd si huiusmodi vir in collegio, capitulove non extat, alium de capitulo, qui quàm maximè potest, idoneus sit, deligere poterit. Concil. Trident. Sess. 24. ca. 16. de reform. sup. cit.

Eidem Vicarium semel electum, mutare ob causam licebit, modò alium octo dierum spatio constituat: alioquin illius eligendi facultas ad Metropolitanum, aut ad eius antiquiorem suffraganeum, sede Metropolitana vacante, pertinebit.

Electioneve in controuersiam, aut in dubium adducta, is electus censeatur, qui à capituli maiori parte delectus fuerit.

Semel electi, qui non mutentur. Cap. V.

NE verò œconomus, cæteriq; officiales semel electi à capitulo mutentur, nisi ea electio etiam Viuente Episcopo ad capitulum pertineat.

Locum tenentes à quibus constituendi. Cap. VI.

VIcario autem, aliúsve officialibus absentibus, substitutorum electio ad Vicarium, non ad capitulum spectet.

Ratio de administratis qualiter, & quibus reddenda. Cap. VII.

CVm Vicarius, aliúsve ex officialibus à suo munere amouendus erit, fas sit capitulo Vicarium ipsum, officialesve ad reddendam rationem administrati muneris compellere, eosq; pro modo culpæ, etiam non expectato nouo Prælato, punire; qui nihilominus eandem administrationis rationem, quam sede uacante reddiderint, exigere possit; atque in eos, quamuis per capitulum absoluti essent, animaduertere, ut iuris erit.

DE III, QVAE FIVNT A PRAELATO sine consensu capituli. Tit. VIII.

QVIBVS in actionibus, aut deliberationibus œcumenica Tridentina Synodo, aut Prouincialibus Concilijs constitutum est, de capituli, cleriue consilio aliquid agendum esse, non propterea tamen illud sequendi necessitatem sibi impositam esse Episcopus existimet, nisi in ijs tantùm, de quibus id speciatim, nomi-

DE HIS, QVAE FIVNT A MAIORI parte capituli. Tit. IX.

Aliqui in Synodo Diœcesana per clerum externum eligendi, qui congregationibus Vrbanis interſint. Cap. I.

QVIA *contingit interdum, vt clerus Vrbanus congregatus, reliquo clero diœcesano non adhibito, aliqua decernat, quæ ad clericos vniuersæ diœcesis pertineant, magno nonnunquam absentium damno; idcirco nos communi eorum vtilitati consulentes, statuimus, vt clerici, qui extra ciuitatem sunt, cum primùm in diœcesanam Synodum conuenerint, aliquos eligant, qui vrbanæ congregationis deliberationibus, quæ ad vniuersum Clerum spectant, interſint.*

Præcipimus etiam clero ciuitatis, vt antequam congregetur, semper eos, qui delecti fuerint, admoneat; vt ad congregationes adesse possint. Si vero non admonuerit; quidquid ibi actum, decretumve sit, externo eius diœcesis clero, detrimento esse non possit.

Oratio in conuentu Clericali præmittatur, & subsequatur. Cap. II.

IN *omni clericali conuentu, quem vel publicè, vel priuatim Episcopus, aut alij, quibus Ecclesiastici homines habuerint, à stata illa oratione, quæ de Spiritu sancto dicitur, aut ab alia, ad congregationis vsum accommodata, ille, aut is, qui conuentui præest, initium faciat: neq; conuentus dimittatur, nisi perorata ab eodem altera eiusdem generis oratione.*

Capitulum coram Episcopo qualiter habendum; quid pertractandum, & eius occasione obseruandum. Cap. III.

QVO *facilius Episcopus in Ecclesia, sibi commissa, & diuinum cultum augere, & Canonicorum concordiam, mutuamq; charitatem conseruare, & Canonicalem disciplinam tueri possit; singulis mensibus, aut saltem sæpe in anno, Canonicali capitulo interesse studeat; vel eo loco, vbi haberi solet, vel alio, quo illud is ad se conuocare maluerit: Conuocet autem cuiusuis rei causa, ob quam expedire iudicarit. Quo in capitulo aliquando videat, an quæ de diuinorum officiorum cultu præscripta sunt, rectè, ritè, ordine, atque cum dignitate gerantur.*

An item, si quæ in capitularium rerum, tùm spiritualium, tùm temporalium tractatione irrepserint, quibus pastorali sua cura consulendum sit.

An inter Canonicos controuersiæ sint, an dissidia.

An præscriptæ capitulo leges inuiolate seruentur.

Tum denique moneat, agat ve, quæ, & pro muneris sui officio, & pro rerum agendarum ratione expedire censuerit.

Canonici ad capitulum statis diebus accedant, & alijs item diebus extra ordinem eò vocati conueniant omnes; neque cuiquam, illo per Præfectum nõ dimisso, ante discedere liceat, nisi ex causa Præfecto probata, missioneq; ab eodem impetrata. Qui contra fecerit, arbitrio Præfecti mulctetur.

Si quis Canonicus, in capitulo non suo loco, & ordine sedere, sententiamve dicere, aut dicentem alium interpellare auserit: hæc ei mulcta sit, quam Præfectus ei irrogarit: & præterea ne ius eidem sit, in illo, neque in duobus deinceps sequentibus capitulis, sententiæ dicendæ.

Neque verò cuiquam locus sit, iocosè, & scurriliter in capitulo loquendi.

Res capitulares qualiter tractandæ, & deliberandæ. Cap. IIII.

CVM de rebus patrimonij capitularis, de locationibus, de contractibus, de officijs conferendis, ac de alijs item, Præfecti iudicio, grauioribus, in capitulo deliberandum est; earum rerum deliberatio, ac tractatio tum suffragijs occultis permittatur, tum illæ res, quò maturius cõsulentur, in vno capitulo propositæ, in alio deliberentur. Si verò res eiusmodi est, quæ diutius differri non patiatur; triduo saltem ante, capitulum indicatur; singulisq; Canonicis res, & causa significetur, de qua in eo capitulo consultatio, ac deliberatio futura est. Quòd si præterea res sit eiusmodi, quæ instet, atque vrgeat, neque longius vllo modo protrahi debeat, ita vt ne triduo quidem consultatio expectanda sit; tunc capituli Præfecto liberum & integrum sit, breuioris temporis spatio, capitulum conuocare; modò v. supra, vnicuique de capitulo, qui non absit, nuntiari rem iubeat, de qua deliberandum, & consultandum sit.

DE REBVS ECCLESIAE NON alienandis. Tit. X.

Bonorum Ecclesiasticorum, ac etiam piorum locorum qualiter inuentarium sit faciendum. Cap. I.

ECCLESIARVM res quamplurimæ, aut destitutæ defensoribus, aut etiam ab ijs, quibus earum procuratio credita erat, proditæ, ita perierunt, vt monimentis, vel interceptis, vl perditis, nulla spes iam relinqui videatur illas in ius suum vindicandi.

Id nè deinceps accidat, neve quisquam, quod in Christi patrimonio negligentior sit, quàm in suo merito reprehendi possit, statuimus;

Extenditur ad administratores bonorũ Ecclesiæ iuris etiam patronatus laicorũ, quiab ipsis laicis administrantur, infr. ẽ Relig. dom. ca. 16. Vid infr. de relig. dom. ca. 17.

Vt Capitula tàm Cathedralis, quàm collegiatarum Ecclesiarum, Hospitalium etiam, ac quorumcumq; piorum locorum gubernatores, seu administratores, & alij quicumq;, qui beneficia Ecclesiastica quęcumq; cum cura, vel sine cura, quocumque nomine nuncupentur, etiam commendata, nunc obtinent, ab huius decreti promulgatione; & in futurum quomodocumq; obtinuerint, ab adeptæ possessionis die; quisq; intra spatium sex mensium, omniũ, & singulorum bonorum mobilium, & immobilium, iurium, actionum, annuorum censuum, siue reddituum, nominumve debitorum, & aliorum quorumcumq; ad eorum Ecclesias, vel eorum administrationi commissas, monasteria, vel beneficia, eorumve mensas quocumq; iure pertinentium, rationem diligentissimè conquirendam, & eorum omnium inuentarium, in quo locorũ etiam fines, conditionesq; omnes sigillatim describantur, per publicum notarium diligenter conficiendum, curent.

Capitulum quidem coram Episcopo, aut alijs præfectis ab eo; alij verò coram fide dignis testibus.

Exempla ex inuentarijs qualiter in Archiuijs quamprimùm, etiam vbi non extant, instituendis asseruanda. Cap. II.

EX eo inuentario exemplum, Notarij publici auctoritate, ad certam eorum fidem munitum, conficiatur; quod Episcopus, & Capitulum Ecclesiæ Cathedralis in Archiuio, quod vtrisq; commune sit, asseruent. Præfecti verò, & capitula Ecclesiarum, quæ collegiatæ sunt, alterum exemplum in communi eorum archiuio retineant; alterum in archiuio Cathedralis Ecclesiæ, intra cuius fines sunt, asseruandum tradant.

At verò in quibus Ecclesijs Collegiatis archiuium eiusmodi non sit, instituatur quamprimùm.

Prosequutio prædictorum. Cap. III.

CAETERI autem singuli, qui beneficia quæcumq; Ecclesiastica, quouis titulo obtinent, exemplis item duobus eodem modo confectis, vnum in Ecclesia sua diligenter custodiant; alterum ad Cathedralem Ecclesiam perpetuò conseruandum mittant: vnde, si vsus postulabit, exemplum sumere eis liceat gratis.

Qualiter Archiuia occludenda, & in visitatione bona inuentarijs conferenda, & deperdita recuperanda. Cap. IIII.

ARCHIVIA singula duabus clauibus occludantur.

In Ecclesia Cathedrali, earum vnam Episcopus, alteram Capitulum custodiat; in collegiatis alteram Præfectus, alteram Capitulum seruet.

Præterea in visitationibus, eiusmodi inuentaria Episcopus, siue visitatores secum adferant; & cum ijs, quæ seruant ij, qui visitandi sunt, sigillatim conferant: perspiciantq; diligenter, nè quid eorum, quæ ibi descripta fuerint, desit, quod Ecclesiæ, vel minimo detrimento esse possit; & si quæ fortè deerunt, Ecclesiæ restitui, omniaq; eius damna sarciri studeant. Ipsa quoq; inuentaria, si eis videbitur, renouari iubeant, præsertim rerum mobilium. Et vtique quæcumque accessio, vel immutatio facta sit, ea quotannis in inuentaria referatur.

Qui in his, uel negligentia, uel contumacia, uel fraude peccauerit, Episcopi arbitrio pœnas dabit.

Bonorum Ecclesiasticorum caducitas qualiter laicis non remittatur; feudatarijque ad quid teneantur. Cap. V.

SI quæ laicis concessa Ecclesiarum bona, aliquo modo caduca facta sint; caueant quicumq; beneficia Ecclesiastica obtinent, nè pœnas caducitatis remittant; nisi seruatis ijs, quæ in hoc genere, iura præscribunt: si secus fecerint, Episcopi arbitrio puniantur.

Qui bona Ecclesiæ Feudi nomine obtinent, à successoribus in ea inuestituram intra tempus à iure præstitutum, renouandam curent; soluto etiam, quidquid soluendum erit nomine annatæ; eisdemq; fidelitatis iusiurandum dabunt solitum.

Pari etiam ratione hæredes eorum, & inuestituram postulent, & soluant, & iurent ijs, qui Ecclesiæ præfuerint, sicut hactenus factum fuerit.

Qui id facere omiserint, constitutas legibus pœnas pendant.

Renouationes feudorum ab Archidiacono præcipuè, qualiter procurandæ. Cap. VI.

NE autem res Ecclesiæ cum alijs confundantur; mandamus, vt feudatarij omnes in eiusmodi renouationibus, omnia bona, eorumq; fines sigillatim, & nominatim publico instrumento describant.

Hanc verò curam præcipuam Archidiaconi esse volumus, ut illos cogat hæc omnia exequi, propositis pœnis, arbitratu suo.

Locatio etiam bonorum Ecclesiasticorum cum propinquis, qualiter non contrahenda. Cap. VII.

NEmini beneficiorum Ecclesiasticorum bona propinquis suis intra tertium gradum in emphyteosim, aut ad cuiusuis temporis spatium, etiam per suppositas personas locare liceat; nisi euidens, & magna Ecclesiæ vtilitas, iudicio Episcopi, præter alia iuris requisita, aliud postulare videatur. Si aliter factum fuerit, nulla sit locatio, & qui locarit, ab ordinario puniatur.

Pretia fructuum Ecclesiasticorum, nè priusquam à solo separentur, debeantur. Cap. VIII.

NOlumus cedentibus, aut decedentibus ijs, qui Ecclesiastica obtinent beneficia, illorum fructibus fraudari successores; aut saltem eorum recuperationem litibus, & controuersijs difficilem reddi: quare fit, vt interim Ecclesia debitis muneribus, & officijs destituatur.

Idcirco sancimus, nè Ecclesiarum rectores, aut quicumq; beneficia Ecclesiastica quomodolibet obtinentes, sine Ordinarij licentia scripto permissa, pendentes beneficiorum fructus quouis prætextu, vel causa alienent: nisi venditionis, vel locationis nomine; & tunc dilata in ur tempus pretij, vel mercedis solutione, quo fructus erunt à solo separati.

Quod si secus factum fuerit, contractus irritus sit, & nullus; & qui fecerit, arbitrio Ordinarij, pœna afficiatur; quam etiam sustineat is, qui eo in suam rem vti voluerit.

Bona Ecclesiastica illegitimè alienata, qualiter cum fructibus restituenda. Cap. IX.

SI Canonicorum, aliorumve Ecclesiasticorum hominum Collegium, aut Moniales, aut alij quiuis homines, nulla legitima superioris auctoritate bona Ecclesiastica permutarunt, vel alio quouis pacto alienarunt; aut in posterum id committent; cogat Episcopus, tum eos, qui alienarunt contra illum agere, qui talia bona detinet, vt ea restituat; tum detinentem compellat, vt ipsa, vnà reddat cum fructibus non iure perceptis. Quicumque hac re sibi non obtemperarint, eos anathemate feriat, aut interdicat; ex Canonum q; sanctione, alijs præterea pœnis afficiat; ac permutationem item eam, aliamve quamcumq; alienationem irritam, planeq; nullam declaret.

Alienatorum vbi accedat superioris auctoritas, priusquam intercesserit, nè tradatur possessio, aliter puniuntur. Cap. X.

BOnorum Ecclesiasticorum alienatio, ea lege confecta, vt superioris auctoritate muniatur; si is, cui alienata sunt, antequam contractæ alienationi eiusmodi auctoritas accesserit, in eorum possessionem ingressus est; irrita, & nulla ab Episcopo declaretur; & qui ea possidet, à possessione statim amoueatur; & qui præterea alienarit, ex Canonum sanctione puniatur.

Bona etsi ad Ecclesiam reuersa, qualiter non alienanda. Cap. XI.

ECclesiastica bona, quouis nomine alienata, quacumque ratione ad Ecclesiam redierint, etiam si reliquis Ecclesiæ bonis incorporata non sint; nè tamen amplius ad longum tempus locentur, neve quouis nomine alienentur, nisi illud verè tunc Ecclesiæ vtilitati, aut necessitati sit; ac nisi prout iuris fuerit.

Receptio-

Receptionis censuum ecclesiasticorum confessio qualiter per instrumentum asseruandum fiat. Cap. XII.

VT bonorum Ecclesiasticorum, quę vel in emphyteusim tradita, vel ad longum tempus, alio quouis nomine data sunt, memoria, quoad eius fieri potest, conseruetur; Ecclesiasticus quiuis homo, cui aliquid in singulos annos, eo quouis nomine soluitur; cum primùm id exiget, Notarium adhibeat, à quo instrumenti fide testatum fiat, quidquid ab eo, qui soluere debet, ille acceperit; & cuius fundi, vel vineæ, vel prati, vel ædium, aliarumve rerum Ecclesiasticarum nomine exegerit: idq; nisi, qui ea Ecclesiastica bona conductionis nomine nunc possidet, illum tamquam directum illorum bonorum dominum, Notarij publici fide, recognouerit, eadem diligenti, vt supra, descriptione prędiorum adhibita. Quòd si quis Clericus, cuius hoc interest, in huius rei cautione adhibenda negligens erit, dimidia parte fructuum vnius anni mulctetur, quos ex eo beneficio consequeretur.

Quæ autem huius rei causa, vel confessiones, vel recognitiones, instrumẽti fide conficientur; earum exemplum ille clericus, ad quem spectat, spatio mensis, Episcopo tradat, in Archiuio asseruandum.

Patrocinatores pro bonorum Ecclesiasticorum recuperatione, quare, & qua mercede perpetuò habendi. Quę item pęna malitiosè iura Ecclesiastica occultantium. Cap. XIII.

EPiscopus Procuratorem, Aduocatumq; constituere omni ratione curet, perpetuoq; retinere, qui in bonorum, iuriumq; Ecclesiasticorum recuperationem incumbat; vt illis succurratur Ecclesijs, quarum Rectores, Administratoresve, aut præ inopia non possunt, aut præmetu, & opibus aduersariorum illa recuperare non audent, vel alia de causa negligunt. Vid. de testam c. 2. & seq.

Horum vtriq; ab illis certam mercedem in singulis causis, quas egerit, persolui iubeat; si per Ecclesiarum, quarum patrocinium illi susceperant, facultates, Episcopi iudicio, potest: sin minus, gratis interea omnia ab vno, & altero item agi curet: ita tamen, vt pro illorum laboris, operæve ratione causis, in quibus elaborauerint, peractis, siquid vel iuris, vel emolumenti Ecclesijs, illorum opera acquisitum sit, de eo illis, arbitrio suo, satisfieri mandet: si verò contra acciderit, vberius illi à Deo, bonorum omnium remuneratore, præmium expectent.

Si quis Clericus, aut sacerdos vlla cuiusuis generis scripta, ad Ecclesiarationes pertinentia occultarit, suppresserit ve dolosè; is pœna afficiatur, ac si bona Ecclesiæ alienauerit, & ea, quæ Agatensi, & Aurelienſi Synodis contra Clericos, huius culpæ reos, sancita est. In Cõc. Agathẽs. tempore

Quæ pro eius sustentatione clericus, in ordinum sua promotione, ne distrahantur. Cap. XIIII.

Symmach⁹ Papa 3. cà. 26 i 2. Tom. Concil. relato 12.q.2.c. si qs. de clericis. Sess. 21. cap.2. de refor.

EPiscopus, cum clerum, vt iussum est, recognoscet; hoc, præter cætera, videat, An in alicuius clerici titulo, censuve Ecclesiastico, vel etiam laicali, cuius nomine is ordinibus adscriptus est, quicquam innouatum sit. Siq; vel beneficij Ecclesiastici cessionem, uel patrimonij alienationem, vel pensionis extinctionem, aut remissionem factam esse compererit; canonum iure, sanctioneq; Tridentina agat, ut iuridicè recuperetur, restituaturve, quod uel cessum, uel alienatum, uel remissum, extinctumve, ipsi clerico præiudicium adfert ad uitæ sustentationem: aut si quid alia ratione, pactove commissum, actumve est, quod uel decreto Tridentino, ea de re edito, sacrisve canonibus repugnat, uel fraudem facit. Contra quoscunque uerò, qui tale quippiam admiserint, idem pœnis agat, iure canonico constitutis, ijsdemq; ab Synodo etiam Tridentina renouatis.

Qui pro ecclesiasticis locationibus ad longum tempus, itidem pro perpetuis iudices sint. Cap. XV.

Sess.25. c.11. de refor.

QVibus iudicibus auctoritate Concilij Tridentini, facultas data est, qua rerum Ecclesiasticarum locationes ad longum tempus factas rescindant, nullasq; decernant; perpetuas etiam locationes cognoscere, itidemq; rescindere, ac irritas facere; ad eiusdem Concilij Tridentini præscriptum, ij ipsi, & possint, & debeant.

DE LOCATO, ET CONDVCTO. Tit. XI.

Quibus nè quidem per breue tempus Ecclesiastica bona locari non debent. Qualiterque Episcopus inquirat ne quæ Simonia interceserit. Cap. I.

NE Ecclesiasticorum beneficiorum bona patronis, nevè item eis, quorum cessione ea beneficia obtinentur, neq; illis præterea, qui primo, secundove consanguinitatis gradu cum eisdem iuncti sunt, nè per suppositas quidem personas, ac ne ad breue sanè tempus, locari liceat, idq; nisi cognita prius Ecclesiæ utilitate Episcopus, data in scriptis facultate, concesserit. Quicumq; secus fecerit, fructibus vnius anni mulctetur, quos ex eorum beneficiorum prædijs bonisve capit.

Inquirat præterea Episcopus diligenter, an aliqua Simoniæ labes contracta inter eos sit.

In locationibus bonorum ecclesiasticorum, pro expensis melioramentorum: Qualiter paciscendum, & ille persoluendæ. Cap. II.

VSV, & diuturna consuetudine compertum est, quantum Ecclesijs detrimenti, damniq; sæpè importet illa prædiorum Ecclesiasticorum locatio, quæ ad certum tempus pactionibus ijs iniri solet, vt meliora reddi liceat; ac interdum ea conditione, vt qui sumptus facti sunt, nè possint, nisi in ipso extremæ locationis tempore, recuperari, & qui item conduxerint, eijci, amouerive à possessione ne possint; nisi quidquid in illis melioribus reddendis pecuniæ erogarint. quidquidve sumptus fecerint, id omne receperint: quare nos Ecclesiarum vtilitati consulentes, & huic rei vnde tantum detrimenti, tantumq; incommodi ipsis Ecclesijs accidere sæpè solet; quantum in nobis est, occurrere volentes, ita statuimus.

Prosequutio prædictorum. Cap. III.

QVæcumque Ecclesiasticorum prædiorum locationes ad certum tempus in posterum eo pacto fient, vt illa meliora reddi liceat; & quidquid in illis sarciendis, restituendisve erogatum sit, id ei qui conduxit, solui oporteat; hæc inita locationum pactio, nè ius tribuat faciendi impensas, in quouis ædificij genere vtiles, nisi eas, quæ maiorem summam non excedant, quàm illa sit, quam conductor retinendo singulis annis, quibus firma est locatio, tertiam partem eius, quod locationis nomine soluere debet, recuperare possit.

Eam autem ipsam tertiam partem eius quolibet anno retineat, quò ad quidquid erogarit, ipse recuperet.

Si quæ verò impensæ, ad vsum necessarium pertinentes, factæ sint, ad quãcumque summam perueniant; tùm ob eiusmodi impensas conductor eadem ratione partem tertiam sibi in singulos annos retineat. Sin autem ad sumptus, qui necessariò facti sunt, recuperandos non satis fuerit ea tertia pars; nè completa etiam locationis die, à prædiorum possessione, qui conduxit, antequam ei satisfactum sit, amoueatur: sed Ecclesiæ Rectori liberum sit, atque integrum, aut comparata aliunde pecunia, aliaue quauis ratione ipsa prædia de conductore redimere, aut eadem illi ipsi conductori iterum, consentiente Episcopo, locare; idq; tot annis saltem, ut tertiam partem ad minimum in singulos annos eius rei retinendo, quam locationis nomine soluit, id omne, firma adhuc locatione, recuperet, quod ipse erogarit. Si verò qui his conditionibus conduxerint, tertiam ipsam partem quotannis non retinuerint. nè ius sit eis ab Ecclesia, nec à Rectore, qui in ea succedet, partem, quam non retinuerint repetendi, sed eorum culpæ adscribatur.

In ijs autem locationibus, quę à Rectoribus iam ad tempus, ita initæ sunt, vt conductores prędia meliora faciant; huiusq; pactionis, vi, atq; ratione ędificia sarta, tectaq; sunt, vel in posterum conductoris sumptibus meliora reddentur; hos sumptus, quos fecerit conductor, ea ratione recuperet, quę à nobis hoc decreto præscribitur; nisi id conuentum sit, vt breuiori tempore soluantur, quàm à nobis statutum est.

Quod si is, qui iam conduxit, & prædia meliora fecit, tertiam eam partem retinere nolit; sed vna tantùm solutione sibi restitui velit id omne, quidquid iam erogarit; partem illam, quam sibi retinere licet, apud hominem aliquem, cui tutò committi possit, quolibet anno deponat, vt sperari aliquando possit, prædia ipsa Ecclesiastica recuperari aliqua ratione posse.

Si verò conductor eam tertiam partem non deposuerit, sed Rectori Ecclesiæ soluerit; Rector, qui succedet, illam ab eo repetere possit, aut in rerum, quæ meliores factæ sunt, rationem referre. Rector autem, qui tertiam hanc partem temerè receperit, dimidia parte fructuum, quos quolibet anno ex ipso beneficio Ecclesiastico percipit singulis annis mulctetur.

Si qui præterea, ob sumptus in prædijs quibusuis Ecclesiasticis factos, creditores sunt; eaq; prædia non ipsi, sed Ecclesiæ Rector quauis ratione possidet, nè ea hypothecæ diutius sint, id quod mutua quadam collusione aliquando factum est; in hac ipsa re id curet Episcopus, vt eadem tertiæ partis annua solutione, quidquid in sumptus erogatum est, etiam fructibus sequestri nomine depositis, aut alia ratione, eis restituatur.

Liberum tamen sit Episcopo, in his omnibus, si quando pro beneficij tenuitate, aliaue iusta causa, aliquid minus tertia ea parte præscripta in singulos annos solui, aut retineri consueuerit; id arbitrio suo scriptis concedere.

Qualiter, & quæ bona capitularia canonicis, & eorum propinquis locari nequeant. Cap. IIII.

NE liceat Canonicis, alijsve de capitulo bona, redditus, & prouentus, aut exactiones, emolumentaue, etiam incerta, ad capitulum quouis modo spectantia, per se, vel per interpositam personam, nè ad modicum quidem tempus, conducere; alioqui contractus omnes irriti sint, ac nulli; & tam locatores, quàm conductores Canonici, Episcopi arbitratu puniantur.

Item sancimus de eorum propinquis, & consanguineis secundo, vel arctiori gradu iunctis, nisi, quod ad hos attinet, cognita Ecclesiæ vtilitate, Episcopus id scripto concesserit. Exactionem tamen decimarum capituli, etiam ab ijs de capitulo suum ad vsum conduci liceat, facultate ab Episcopo data, cum grauis causa vrgebit: Ac ædes etiam capitulares habitandi causa.

DE RERVM PERMVTATIONE. Tit. XII.

In permutatione cum Parochiali, quòd examen, & non concursus requiratur. Cap. I.

IN *Ecclesiarum curatarum permutatione coram Ordinario facienda, ne locum habeat decretum de proponendo edicto examinis causa in vacatione Ecclesiarum Parochialium: Si tamen uel Parochialium hominum multitudo ualde inæqualis est, uel qui permutat, quo tempore Parochiales illas Ecclesias adepti sunt, examen præscriptum non subierunt, fiat tunc de illis experimentum examinis, sed absque concursu. Idem examen sine concursu adhibeatur de eo, qui beneficium simplex commutat cum alio, quod curam animarum habeat; si quando eiusmodi permutatio coram Ordinario fieri iure potest.*

DE PECVLIO CLERICORVM. Tit. XIII.

Qualiter clerici defuncti hęredes ad tradenda gratis iura Ecclesiæ cogendi sint. Cap. I.

EPISCOPVS, *vbi clerici cuiusuis, qui Ecclesiasticum beneficium obtinuerit, mortem audierit, eius hæredes compellat, vt quæcunque scripta, instrumentave, ad illud beneficium pertinentia, quæ in mortui Clerici bonis inueniuntur, alteri Clerico, qui in beneficium successerit, ab eis tradantur gratis, ac ne ullo quidem, uel minimo pretio pacto, aut exacto; etiamsi Clericus, qui decessit in illorum exemplis describendis aliquid sumptus erogarit.*

DE TESTAMENTIS, ET VLTIMIS voluntatibus. Tit. XIIII.

Legata ad pias causas qualiter exigenda. Cap. I.

HAERES, *vltimarumve voluntatum exequutor, si quæ piarum causarum nomine legata, relictave sunt, etiam extra diœcesim ea anni spatio ad summum, aut tempore ab ipso testatore præscripto, non præstiterit; ab Episcopo, Vt ratio iuris postulat, pœnis ipso iure constitutis, omnino cogatur, piam testatoris voluntatem explere.*

Nec verò præscriptum illud, vel à iure, vel à testatore tempus ab Episcopo prorogetur; nisi sibi constiterit, quę earum causarum nomine relicta, aut legata sunt, verè præstari non potuisse.

Pro iuribus priorum locorum prosequendis, qui aliquando deligendi. Vicarijque Foranei pro Episcopalibus ne desint. Cap. II.

Episcopus verò in Parochijs, vbi opus erit, duos probatæ vitæ homines, pietatis amantes, & auctoritate prędditos deligat, quorum opera, studio atque adiumento ad piorum locorum, piarumq; causarum iura prosequenda vtatur, quo expedire visum sibi erit.

Vicarij foranei curabunt, vt relicta Episcopo, quàm primùm exigantur; quæ plurima sunt in hac diœcesi.

Notarij de relictis Episcopo rogati, et rogandi, ea non significantes, quando excommunicati sint; ipsisque præmortuis quid agendum; præsensque decretum qualiter publicandum. Cap. III.

Quicunque Notarij sciunt se rogatos, testamenta, aliasve vltimæ voluntatis tabulas de rebus piarum causarum nomine relictis, siue pro maiori parte, vel furto sublatis, vel de relictis Episcopo, quod frequenter in hac diœcesi accidit confeciſſe; nisi sex mensium spatio, postquam testatoris mortem scierint, illa Episcopo significarint, & quæcunque in ipsis tabulis à se conscriptis legata huiusmodi facta sint; ij excommunicationis pœnam ipso iure incurrant.

Qui verò in posterum eius generis tabulas, testamentave scripserint, eandem pœnam ipso facto subeant; nisi tribus post mensibus, quàm testatoris mortem cognouerint, pia legata, relictave, Episcopo denuntiarint.

Vt autem Notariorum, qui iam mortem obierunt exemplaria, & quibus alia scripta, quibus res piarum causarum nomine relictæ aut legatæ, notatæ, ac descriptæ sunt, conquiri possint; Episcopus, propositis etiam pœnis, & censuris, prouideat.

Decretum autem hoc, quotannis, à parochis, populis sibi commissis, bis explicari uolumus.

Decretum contra notarios legata pia non denuntiantes, quotannis promulgandum. Cap. IIII.

De Notarijs legata pia non denuntiantibus, decretum quotannis die Dominico Aduentus ultimo, et Quadragesimæ secundo, in unaquaque parochiali Ecclesia promulgetur.

De-

Delicta ad vsos pios, quomodo in libro conscribenda. Cap. V.

QVæcunque verò ad pios usus uel legata, uel relicta, uel donata sunt; ea sibi iam denuntiata, aut alio modo cognita, Episcopus, trium mensium spatio, in librum certum, ordine referri curet.

Quo præterea libro, quàm primùm eiusdem iussu notentur, quæ deinceps quouis modo scierit, ad eos usus legata, donata ve.

Legata incertis pauperibus ab exequutore etiam testamentario, sine Episcopi licentia, ne distribuantur. Cap. VI.

TEstatorum piæ uoluntati nè fraus fiat, Episcopalis curę est: quamobrē, [a] [b] quæcunque uel res, uel pecunia, cuipiam Sacerdotum conuentui, uel alij cuipiam homini, legata eo nomine est, ut pauperibus in eleemosynam conferatur; ea neque tota, nec uerò pars cuiquam eiusdem conuentus Sacerdoti, [c] neque uniuerso etiam illorum conuentui, nec ab illo sibi ipsi, ne paupertatis quidem causa, uel ulla egestatis specie, distribuatur; nisi huius rei facultate ab Episcopo, eaq; scriptis data.

a c. Si hę redes iũcta. glo. vlt. ext. eo. de testam.

b Omnis dispositio ad piam causam subijcitur iudicio, & arbitrio Episcopi. etiam non obstante cõtraria disponẽtis voluntate, c. Tua nobis. & ibi notatur, ext. eod. titu. p Sarm. select. interp. lib. 1. cap. 11. nu. 10. & sequ.

Legata certo vsui pio, ne in alios æque pios, sine Episcopi licentia conuertantur. Cap. VII.

QVæ legati nomine relicta sunt, certo pio usui, ea ne necessitatis quidem causa, nec uerò hæredum eius, qui reliquerit, consensu, ad alterius rei, quæ neque item pia sit, usum conuertantur: nisi Episcopus, re tota primùm cognita, d illius commutationis potestatem fecerit, quę iuris permissu ab eo fieri possit.

c Clem. Quia cõtingit. vbi Doct. de relig. dom.

d Quãdo Episcop⁹ possit testatoris voluntatem commutare vid. Imol. in c. Nos quidem. nu. 22. vers. vlterius quæritur, ext. Fed. ex. eod. de testam. Sarm. select. interpret. lib. 1. c. 8. sub. nu. 24. plenè idem Imol. in l. 1. nu. 5. ff. de cond. instit. cui ex aliqua parte, non assentitur Didac. hac de re agens in repet. c. Tua nobis. sub nu. 6. hoc tit. viden.

Pro præmortui clerici redditibus, inter eius successorem, & hæredem, quod ius seruandum. Cap. VIII.

VT litibus, & controuersijs, quæ vbiq; in hac prouincia permultæ, & uariæ de fructibus beneficiorum, inter hæredes Sacerdotis, clericiue mortui, & illos existere solent, qui in ea beneficia succedunt, planè occurratur; cum in ea, illa Iulij Tertij Pont. Max. constitutio, eo ipso de genere edita, in vsum, moremq; inducta nunquam sit; ius commune in toto hoc genere omnino seruari, ex auctoritate Concilij Prouincialis Quinti decernimus; sublata quacunque etiam consuetudine, stiloue etiam Episcopali auctoritate confirmato.

Pro piarum voluntatum exequutione,qualiter patrocinator sit eligendus. Cap. IX.

Piarum voluntatum executio, [a] *bonorumq; Ecclesiasticorum defensio omnis, iure Canonum,* [b] *Ecclesiasticisq; constitutionibus, Episcopi curæ, fideiq; commissa est: quamobrem is, vel Cathedralis Ecclesiæ Canonicum,vel alium Ecclesiasticum hominem,arbitratu suo constituat;qui idoneus,earum piarum causarum patrocinium suscipiat atque agat.*

a Executio, vt Episcopo bene committatur, vid. in superius citatis locis, pſertim in c. si hæredes. & in c. Tua nobis. extr. eo. tit.de test. Quibus accedit imperialis sanctio Iustiniana in auth. de Eccle.tit. §. si quis autē pro redēptione captiuorū. collat.9.

b Vide sup. de reb. Eccles. non alien. ca. 13.

Talis electus quid præstabit. Cap. X.

In eam curam,electus ab Episcopo,protector incumbat,studio diligenti, vt & voluntatibus pijs satisfiat, & bona Ecclesiæ recuperentur, & locis, operibusve pijs fraus nulla, vel minima, quoad eius fieri potest adhibeatur.

Præcipuè autem in eo euigilet, vt piarum causarum aduocati, & procuratores ne officio vsquam desint, quod earum procuratio, ac defensio ipsi commissa deposcit.

Singulis hebdomadis,semel ad minimum,& procuratorem fisci Episcopalis,& illos conuocet,quibuscum deliberationem,rationemq; omnem, vt diligentissimè potest,ineat; tum de pijs legatis exequendis, tum de Ecclesiæ bonis recuperandis,atque tuendis.

Quæ ab ipsis aduocatis, procuratoribusve, vel ab alijs, quorum interest, in dies singulos,prout Usu venit,exponi solent, ea studiosè, attenteq; audiat. si quæ verò cognouerit in eo statu versari, vt necesse habeant aliquo officio adiuuari, aut tandem ad exitum perduci,is omni studio, etiam pro officij sui commissi munere,videat,ac procuret opportuna, ad rem adiuuandam, conficiendamve remedia. Quamobrem, & Vicarium Generalem, & aliquando Episcopum, & iudices alios,quibuscum agendum est,toties adeat,quoties adiumento opus erit ad causam.

Vt pia legata, decimæ, & primitiæ persoluantur, quid in visitatione Episcopus agat. Cap. XI.

Quoniam de pijs legatis, decimis, primitijsq; decreta permulta contra debitores,synodis prouincialibus promulgata sunt; nihilominus istorum calliditatibus,rursusq; eorum,quibus debentur,commodo non adhuc satis consultum,ac prouisum est. Quamobrem Episcopus,vel ipse per se, vel per Vicarios,visitatoresve suos,etiam in uisitationis munere, de pijs legatis accuratè, diligenterq; inquirat;accersitisq; etiã ad se,si videbitur, hæredibus, [c] *alijsve, qui ea exequi præstareve debent de illis ipsis decernat;certumq; præterea tempus,quo illi præstent,omnino constituat. Atque eorum quidem omnium, & singulorum,qui illa præstare debent,nomina edi,in tabellamq; certam referri iubeat; quę in Uniuscuiusque Ecclesiæ Parochialis sacristia, loco conspicuo affixa,propositave sit. Siquis verò eorum,qui in eam tabellam relatus est, ad*

c Qui detinēt pia legata, et soluere nolunt grauiter peccant sacrilegium

con-

constitutum tempus legata, quæ debet præstare, neglexerit, prætermiserit ve; arbitrio Episcopi puniatur; nisi re ipsa, quamprimùm legata, quæ debet, persoluat. Id quoque ipsum de illis, qui decimas, & primitias debent, hoc decreto planè constituimus, & sancimus.

committunt, & animarũ dicantur necatores, quibus notabile infe runt dãnũ ab Ecclesia sũt abijcienti, & excommunicandi, ut tè probat. Archiepisc. Florent. in sũma. par. 2. tit. 1. c. 21. §. 3. quẽ refert, & sequitẽ Rebuff. in p̃ſat. trac. de sentẽ. p̃iud. seu quisition. num. 85. Tom. 1.

DE SEPVLTVRIS. Tit. X V.

Qualiter pro moribundo Episcopo circumuicinus incitandus. Cap. I.

PIVM Sanctorum Patrum institutum ad concelebrandas Episcoporum exequias iamdiu intermissum, reuocantes, statuimus, vt, Episcopo mortuo, vel morti proximo, tres primi de capitulo præsentes vicinum Episcopum, vel eo impedito, alium inuitent, [a] *qui statim veniat, ac, si viuum Episcopum inuenerit, accuratissimè consoletur, & ea officia præstet, quæ ad animæ salutem, tali tempore requiruntur.*

a Funus Episcopi

Episcopi corpus qualiter custodiendum, exequiæ celebrandæ, preces fundendæ, prouinciales̃q; episcopi propterea monendi. Cap. I I.

MOrtuum verò vnà cum sæculari, & regulari Clero, solenni more, ad sepulchrum prosequatur.

Nihil autem Episcopus, pij huius officij gratia, impensæ, vel quouis alio nomine, à quoquam exigat.

Eius tamen expectationis causa, corpus Antistitis ne amplius quadraginta horis insepultum iaceat.

Interea verò curet capitulum, vt custodiatur corpus, & circum ipsum frequentes ex clero sint, qui pro eius anima preces Deo faciant.

Eidem capitulo hoc munus iniungimus, vt primo quoque tempore, prouinciales Episcopos omnes de Episcopi morte faciat certiores; qui in Ecclesijs Cathedralibus Missam solenni cæremonia pro eius anima celebrandam curabunt: et publicis supplicationibus, ac precibus indictis, Deũ piè, sanctèq; deprecabuntur, vt orbato gregi Pastorem dare velit, iuxta cor suum.

In Episcopi exequijs quot cærei, & à quibus exhibendi. Cap. I I I.

IN exequijs eius plures viginti quatuor cæreis non accendantur; idq; impensa vacantis Ecclesiæ, nisi extent defuncti bona, vel alius sit, qui de iure, aut consuetudine sumptum facere debet.

Episcopus negligens pro alterius funere qualiter puniendus: anniuersariaque quamdiu in Cathedrali, & quorum sumptibus fiant. Cap. IIII.

Episcopi negligentia in comprouincialis Episcopi funere, à Synodo Prouinciali; Canonicorum, & cleri, à successore Episcopo grauiter puniatur.

Sacra anniuersaria pro mortuo Episcopo quotannis fiant in Cathedrali Ecclesia; quamdiu proximus eius successor in Episcopatu vixerit, viuentis Episcopi, & capituli sumptibus.

In funere agendo quale tempus, & quas prosequantur, quot cruces requirantur. Cap. V.

VT vetus Ecclesiæ institutum, mortuorum funus pijs precibus, & officijs solenni more prosequendi, multis locis auaritia, ambitione, vel negligentia deprauatum, ad pristinam pietatis rationem in hac nostra diœcesi reuocemus; clericis quibuscunque, cuiusuis dignitatis sint, etiam Canonicis Cathedralis, & Collegiatarum Ecclesiarum, cæterisq; omnibus hæc seruanda proponimus.

Ante solis ortum, & post occasum, mortuum & efferri, & ad sepulturam recipi prohibemus, absque nostra licentia, vel Vicarij nostri.

Singularum Cathedralis, Collegiatarum, & Parochialium Ecclesiarum clericis, qui in funus venerint, vna tantùm suæ Ecclesiæ crux præferatur; neque aliæ in funere deferantur; nisi, quas suus quisq; clerus subsequatur. Quòd si alij quoque clerici inuitati fuerint, eius Rectoris, qui inuitarit, crucem prosequantur.

Cum de sęculari ad regularem Parochiam defertur cadauer, quid obseruandum. Cap. VI.

AD tollendas controuersias, quæ magna populi offensione, quandoq; inter regulares, qui beneficia curata obtinent, vel in eis curam animarum exercent, & Parochos sęculares, in efferendis mortuis oriuntur; Statuimus, cum ex Parochia, cui sęcularis Sacerdos præsit, mortuus effertur, vt in Parochiali Ecclesia sepeliatur, cui regularis sit præfectus, vel contra; tunc vtrique Parochi, superpelliceo, & stola induti, pares progrediantur: Reliqui verò regulares eum locum teneant, quem in generalibus processionibus tenere debent, ex constitutione Gregorij XIII.

Sub dat. Rom. die 15. Iulij. 1583. in Bull. sub nu. 36.

Qualiter pro funere, clericorum conuentus, progressusque fiat. Cap. VII.

CVm mortuus efferendus erit, cuiusuis Ecclesiæ Clerus, qui vocabitur, in vnam proximam mortui ædibus ecclesiam, congruo processionis ordine conueniat: vnde omnes ordine prodeũtes, bini canentes psalmos, aliasve

sacras

sacras preces, mortuum ab eius ædibus ad sepulturam committentur.

Cum ad Ecclesiam venerint, omnes corpus, suo item ordine, circumstent, instituta officia celebrantes; nec prius discedant, quàm corpus in sepulchrum illatum fuerit.

Deinde singularum Ecclesiarum clerici eodem ordine, quo venerant, crucem preferentes, ad Ecclesiam suam redeant; nisi aliquando aliud Episcopo iusta de causa videatur.

Cadauer, Feretrumque tegentia, cereique cui cedant: Quæ item pro funere persoluenda, & fieri per Episcopum curanda. Cap. V I I I.

Clerici Ecclesiæ, in qua mortuus humatur, eius vestes, hæredibus inuitis, ne sumant; sed ijs, ad quos pertinent, reddant.

Candelæ omnes, cærei, & quæ intortitia vocantur, quæ circum crucem, & cadauer ad Ecclesiam adferuntur, & alia, quæ circa Feretrum, & in altaribus, ac reliquis in locis, dum diuina officia in funere celebrantur, hæredum impensa accenduntur; ita oblata esse intelligantur; vt eius Ecclesiæ sacristiæ, in qua mortui corpus humandum erit, addicta sint; nisi rector pauper in suos, vel alios Ecclesiæ vsus conuertere maluerit.

Excipimus autem ea, quæ clericis cuiusuis generis, eleemosynæ causa dari solent; & quæ funeralium nomine Cathedrali, & Parochialibus Ecclesijs ex sacris Canonibus debentur, quibus nihil obsit, quominus quartam funeralium, quæ solita esset persolui ex decreto Tridentini Concilij, consequi possint.

Si mortuorum hæredes ita se impiè gesserint, vt religiosum exequiarum institutum negligentes, cruci, clericis, & funeri debita lumina adhibere nolint; ab Episcopo ea cogantur comparare, quæ necessaria videbuntur.

Pallium, à quibus parandum, & pro eo quid soluendum. Cap. I X.

IN singulis Parochijs, communibus eorum sumptibus, qui sunt in Parochia, comparetur pallium, quod mortuo imponi solet: idq; omnibus in funere gratis commodetur: quòd si parochiani id recusarint, singuli Parochi, & alij Ecclesiarum curatarum rectores pallium ad huiusmodi vsum emant; pro quo mortuorum hæredes illis minimum aliquid largiantur.

Profuneribus quibusdam qui persoluendum: modus pulsationis campanarum præscribendus. Miserabilium cuius impensa. Sordida item procuratio, non autem licita acceptio deuitanda. Cap. X.

IN Ciuitate, & diœcesi, pro modo laboris, aliquid minimum detur curatoribus exequiarum, cæterisq;, qui dant operas in funere; & ijs, qui cam-

panas

panas pulsant; quibus etiam, quandiu in exequijs campanas pulsare debeant, arbitrio suo præscribat Episcopus.

Miserabiles personæ, quibus mortuis, aut nihil supereſt, aut ita parum vt sua impensa humari non possint, à parocho, sumptibus Ecclesiæ sepeliantur.

Trident. Concil. Sess. 22. in decreto de obseru. & euit. in celebrat. missæ. vers. in primis.

Exequiarum, sepulturæ, & anniuersariorum causa, nemini quidquam paciſci, liceat; neque quid aliud committere, quod simoniacæ labis, aut sordidæ auaritiæ suspitionem habeat.

Pias tamen consuetudines in his seruari iubemus; cuius rei Episcopus curam suscipiat, qui habita & locorum & personarum ratione, in funeribus, & exequijs, quæ pia instituta sunt, & consuetudines laudabiles, arbitrio suo iubeat obseruare, sacrorum Canonum censuris; contumaceſq; compellat omni iuris remedio.

Pia etiam legata exigi volumus; neque ea quæ eleemosynę causa vltrò data fuerint, accipi prohibemus.

Oratio, vel concio funeralis qualiter haberi, & celebrationes dininorum suaderi debeant; aliàs in his, & similibus delinquentes punientur. Cap. XI.

NEmini quemquam in funere oratione laudare liceat; nisi & eum, quem laudare uelit, Episcopus dignum censuerit; & laudationem scriptam ante probarit: Liceat tamen in funere concionem habere, quę tota referatur ad humanam miseriam, fidelium oculis proponendam, omneſq; ad uigilandum cohortandos, nè cum uenerit Dominus, hora, qua non putarint, inueniat eos dormientes.

Caueant autem parochi, & alij Ecclesiarum Rectores, nè quod pietate adducti suadere debeant, mortuorum hæredibus, & anniuersaria officia illorum causa celebranda curent, id cupiditate impulsi, molestius flagitent; qua in re si peccarint, Episcopi arbitrio puniantur.

Quicunque laicus, uel sæcularis clericus in ijs deliquerit, quæ his decretis, & sequentibus præscripta sunt, ab Ordinario loci, graui pœna afficiatur.

Capituli sumptibus canonici, vel ibidem habentis dignitatem funus fiat. Missa etiam, tum conuentualis tum à quibus singulis pro eo celebretur. Cap. XII.

CAnonici mortui funus, eiusve, qui eiusdem Ecclesiæ, in eaue, dignitatem obtinebat, Capituli sumptibus, à reliquis Canonicis fiat; tum pro eius animę salute Missa conuentualis celebretur; & unusquisque item canonicus, ministerve eiusdem Ecclesiæ, qui sacerdos sit, missam itidem pro eo celebret.

Paro-

Parochus vrbanus, & diœcesanus, in infirmitate qualiter visitandus, & curandus; eiusque funus agendum, & pro rehabendove successorem orandum. Cap. XIII.

PArochum vrbanum ægrotantem, & is, qui vicinior est Parochus, & clerici in illa regione, vbi æger est Præfectus; diœcesanum verò itidem, & vicinior Parochus, & Plebanus, vel Archipresbyter, vel Præpositus, in cuius Plebaniæ aut Archipresbyteratus, Præpositurę ve finibus ægrotus habitat, statim inuisant, cum eius ægritudinem, morbumve acceperint, tum post crebro ad eundem veniant; illaq; omnem officia præstent, quæ ad animæ salutem, ei tum maximè necessaria sunt; sacram Eucharistiam, & cum opus erit, sacrum Extremæ vnctionis Oleum idem Parochus vicinior ministret; & illius morientis animam Deo religiosis precibus commendet. Eius mortui funus vniuersi illius regionis, in qua ille habitarat, Præpositurę ve, Plebanatus, aut Archipresbyteratus Parochi obeant: nisi Foraneus illius Regionis Vicarius minorem numerum statuendum censuerit.

Primò item post eius obitum die, eorum vnusquisque pro ipsius animæ salute Missæ sacrificium faciat. Quòd si eo die pro mortuis fieri ex ecclesiæ instituto vetitum sit; alio proximo die, quo interdictum non sit, omnino fiat.

Decem præterea, ad summum dierum spatio, omnes in ecclesiam conueniant, quæ eis à clericorum Regionis Præfecto, aut Vicario foraneo prę scribētur: qua in ecclesia pro mortuo Rectore missam conuentualem solenni ritu celebrent; tum supplicationibus, & precibus Deum piè, sanctęve orent, vt orbato gregi Rectorem dare velit, iuxta cor suum.

Quicunque verò eiusmodi pietatis officia præstiterint, eorum nomine, causave nihil neque exigant, nec petant.

Is verò, cui vacantis ipsius Parochialis ecclesię ab Ordinario administratio commissa est, fideles illius Parochiæ incolas sæpe hortetur, vt omni intima animi pietate, à Deo Rectorem precentur, qui illius ecclesiæ curationem gerere rectè possit.

Quando, & à quibus pro Episcopo & canonicis defunctis sacrum fiat. Cap. XIIII.

POstridie illius diei, quo omnium fidelium defunctorum commemoratio fit, ex antiquo Ecclesiæ instituto; & diuinum officium, & Missæ sacrum pro mortuis, ritu solenni, in Ecclesia Cathedrali ab Episcopo, & Capitulo fiat pro suæ Vrbis Episcopis, qui mortem obierunt: reliqui præterea singuli sacerdotes pro ijsdem illo ipso die sacrum faciant. Die proximè sequenti, pro mortuis Canonicis, & alijs de capitulo Ecclsię suæ, à singulis Capitulis, & Cathedralis, & collegiatæ Ecclesiæ fiat.

Mox subditi intellecta morte, à parocho oratio habenda, & signum pro ea dandum. Cap. XV.

CVM nullum pietatis officium parochus in eorum, qui fidei curæq; suæ cõmissi sunt, salute adiuuanda prætermittere vllo vnquam tempore debeat; tum hoc etiam, audita Parochialis cuiuspiam incolæ morte præstet, vt statim psalmum, De profundis, sanctè dicat, & omni animi pietate, mentéq; supplici, orationem adhoc officij genus pertinentem habeat; vt diues in misericordia sua Deus, illius animæ misereatur, cuius etiam ipse in die iræ rationem est redditurus. Vt verò à fidelibus pro mortuo oratio fiat; idem signum det campanæ sono, quo significatur Aue Maria.

Sepulchra, nisi cum licentia, in ecclesia sunt construenda. Cap. XVI.

NE sepulturę locus quouis nomine cuiquam detur: neve sepulchra fiant, construanturve in vlla quauis Ecclesia, sine Episcopi concessu scriptis.

Vbi non habenda sepulchra, & alibi construenda. Cap. XVII.

Ioan. de Sylua in tracta. d. Ben. par. 1. q. 5. n. 106. in trac. To. 15. p. 1.

IN Choro autem, vel capella, maiori, nullo modo.

Nec verò in alijs Ecclesiæ locis propè altaria, nisi tam longè sepulchra distent, vt sepulchrale os à scabello, seu bradella altaris procul absit, spatio saltem cubitorum trium. Quæ autem propius extructa iam sunt, omnino amoueri, obstruive decernimus.

Qualiter construenda. Cap. XVIII.

FOrnicato opere sepulchra fiant; quæq; solo Ecclesiæ nullo modo extent, emineantve; sed illud planè adæquent.

Debito ordine disponantur. Cap. XIX.

AB vtroque Ecclesiæ latere dextero, scilicet, ac sinistro, eo ordine dispositа extruantur; vt è regione sibi singula respondeant.

Quæ requirantur opertoria, nec sine licentia effigienda, & inscribenda. Cap. XX.

OPeriantur nè vllo vnquam tempore fœteãt, duplici integumento, quod forma quadrata. è lapide solido sit; ita tamen, vt inferius integumentum è rudi, illud autem superius è polito lapide struatur, Ecclesiæ pauimento æquale; quod item sepulchrali ori vndiq; aptè cohæreat.

In quo superiori, integumento, ne crux, sacraq; alia imago sculpatur.

Ne rursus imago alia, vel literæ, aut aliud omnino quicquam, quod extet,

atque

atque emineat; neque quod ab Episcopo prius probatum non sit, vel ab eo, cui ille id munus dederit.

Cœmeteria, erecto intus signo Crucis, sepienda. Cap. XXI.

Cœmeteria, vt muro, vel aliàs tutè vndique sepiantur, & eorum ingressus bestijs occludatur; curet Episcopus diligenter.

In eorum medio Crux firmiter erecta sit; quam aliquo etiam decenti integumento operiri conueniens erit.

Quando missam, vel collectã pro defuncto Episcopo singuli sacerdotes celebrent; & propterea qualiter monendi sint. Cap. XXII.

Sicut Episcopus, dum in vita est, sanctę Pastoralis solicitudinis studio, debet saluti animarum inuigilare; ita illud cum omni ratione coniunctum est, vt, post eius obitum, Ecclesiastici ordinis homines, & laici item, quorum curæ, gubernationiq; pastorali præfuit, grata, piaq; memoria Episcopales vigilias, ac labores, quibus ille in eo munere gerendo perfunctus est, prosequantur, pro illius anima in primis Deum religiosè precantes.

Quamobrem, præter ea, quę de Episcoporum exequijs primo Concilio Prouinciali sancita sunt, hoc etiam decernimus, vt parochi, et sacerdotes singuli, tum vrbani, tum diœcesani, vbi primùm de obitu Episcopi nuntiatum est, nouem singulis post eum nuntium diebus, Missam de mortuis pro illius anima celebrent: aut saltem quo die Missa pro mortuis dici non potest, statam pro defuncto Episcopo orationem dicant, vt in æterna recipiatur tabernacula. Capituli verò sit, de Episcopi obitu, diœcesanos parochos certiores quamprimum facere, eosdemq; huius officij monere.

Pro defuncto Episcopo deprecetur populus, à parocho propterea monendus. Cap. XXIII.

Populus itidem pro paternæ solicitudinis, Charitatisq; officijs, quæ ille cuius pro omnium salute præstitit, hoc communi parenti mortuo reddat; vt religiosis precibus, alijsq; pijs suffragijs illius animam adiuuet. Ad quam sanè rem suum quisq; populum parochus, cum vsu venit, ijs præsertim nouem diebus hortetur accuratè, ac diligenter.

Humatum corpus sine licentia non asportandum. Cap. XXIIII.

Ne cuiquam ex vlla cuiusuis ordinis Ecclesia mortui corpus, perpetuę sepulturæ traditum, asportari liceat; nisi facultate ab Episcopo impetrata, ea literis nominatim exarata.

Occisi cadauer alienum qualiter asportari non prohibendum. Cap. XXV.

PArochus, intra cuius parochiæ fines, aliquis alienæ parochiæ occisus est, eius cadauer liberè aliò transferri nullo prætextu prohibeat: nihilq; ea de causa accipiat. Si verò translatio ea cum funere sit liberum ei sit, vti iure suo.

Pro funeribus, anniuersarijsque concelebrandis, qui, & qualiter adhibeantur. Cap. XXVI.

FVneribus, & anniuersarijs concelebrandis, cum rector Ecclesiæ præter clericum ministrum suum, alios etiam Sacerdotes, clericosve, quorum ministerio, operave vtatur accrescere, adhibereve necesse habet: hoc ordine, nisi aliud defunctus, hæredesve illius voluerint; illos, euocet; primò scilicet, si quos habet, illius animarum curæ gerendæ quouismodo socios, collegas, adintereſve, tum illius Ecclesiæ titulares, vel Canonicos, vel Chori ministros, vel demum capellanos item, deinde Clericos alios, Ecclesiasticæ functioni, officiove in ea Ecclesia addictos, adscriptosve; tum præterea alios, quos mortui hæres, aut is, cuius interest, accersiri, euocarive maluerit. Nec verò plures adhiberi vllo prætextu, etiam huius decreti, liceat, quàm ille velit, vel Sacerdotes, vel alios, etiam Clericos tantùm puerosve clericali vestitu indutos, etiam quos illi euocati secum duxerint; neque rursus ad eleemosinã, emolumentive cuiusuis generis eo nomine percipiendi, partem vllam, neque denique vllum non vocatum admitti.

Pro funere, & alijs officijs, vltra debitam sibi pro persona sua tantùm, mercedem aliquam quisquam nè accipiat. Cap. XXVII.

ILlud præpositi, Archipræsbyteri, Parochi, Rectores, & alij quicunque Clerici caueant, nè ad funus ducendum, aut officia pro mortuis celebranda alios pro se mittant, emolumentum, aut eius partem ipsi percepturi; neque secum pueros, aut Clericos ea spe perducant, mittantve, vt eleemosinæ, quæ illis data erit, participes ipsi sint; nec sanè verò vllam item partem, vllo quouis prætextu, etiam spontè oblatam, capiant; neq; item qui mittuntur, plus capiant, quàm si proprio solùm nomine vocati essent.

Certa hora ducendi funeris constituatur. Cap. XXVIII.

FVneris ducendi certa hora constituatur, qua omnes, quicunque euocati sunt, conueniant, vt nulla interposita mora, ad illud procedatur.

Nè quid superstitiosum circa pheretrum, & mortuum fiat, caueatur. Cap. XXIX.

CAutio sit, vt nè simplices homines, quicquam superstitionis causa apud mortuum in pheretro, aut in eius manibus ponăt, aut aliud, quod superstitionis speciem præseferat, aut suspicionem habeat, committant.

Qua ad Ecclesiam via in ducendo funere progrediatur. Cap. XXX.

CAdauer cum effertur, via procedatur, quæ à domo ad Ecclesiam recta, ac breuis sit; si verò vsque adeo breuis, & compendiosa est, vt ordines eorum, qui funus committantur, intra illius fines contineri non queant; tunc via paulò longiori funus ducatur; idq; iussu, concessuve Sacerdotis, qui funeri, præest.

Cærei accensi manibus deferendi. Cap. XXXI.

OMnes, tum qui dignitates obtinent, tum Canonici etiam Cathedralis Ecclesiæ, tum alij præterea quicunq; clerici, quibus in funere candelæ, aut cærei, intortitiave dătur; eas, eave accensa in funere manibus ipsi deferant.

Sermo funeralis in Ecclesia habendus. Cap. XXXII.

SErmo si quis in funere habebitur, non domi, aut alio eiusmodi loco, sed in Ecclesia habeatur.

Cap. XXXIII.

NE cænotaphijs, aut quas vocant, tumbis, pallia altarium adhibeantur.

Quando eleemosyna pro defuncto, est clero distribuenda. Cap. XXXIIII.

ELeemosyna, quæ Clero ob funus, aut defunctorum officium datur, nè spectante populo, sed eo remoto, locoq; separato, factis exequiis, officijsve, distribuatur.

Pactio, pro cæreorum funeralium parte restituenda, nè fiat. Cap. XXXV.

NE pactiones de funere, aut de exequijs pro mortuo celebrandis, cum defuncti hærede, aut alio, ad quem pertineat, à Parocho, aliove, ea conditione fiant, vt certa cæræ pars, quæ exequiarum officijs, supererit, ipsi hæredi, aut alteri restituatur.

Nè pro funeris, & exequiarum mercede habenda, aliquod pignus capiatur. Cap. XXXVI.

NE Parochi, aliʒve Clerici, neque item exequiarum curatores, aliʒve quicunque in funere operam ponunt, pignora capiant, quibus sibi caueant de funerali eleemosyna, aut de eorum operæ in funere præstitæ mercede.

Singuli cuiusuis congregationis, pro funeralibus, consueta eleemosyna contenti sint. Cap. XXXVII.

ECclesiæ Cathedralis, vel colligeatæ capitulum, ac singuli de capitulo in funere, funerisve officio, contenti eleemosyna sint, quæ generatim ipsi vniuerso capitulo, aut sigillatim vnicuique de capitulo datur.

Solita merces custodibus, cruciferis, & campanas pulsantibus tribuatur. Cap. XXXVIII.

QVi verò Custos, vel Crucem prætulerit, vel campanas pulsauerit, tunc ille accipiat, quod eo nomine tantùm dari statutum est.

Quòd solita merces ijs, qui opus aliquod funeri impendunt, & non alijs soluatur. Cap. XXXIX.

QVi funeris curationem aliquam habere solent, vtpotè Antiani, aliʒq; quocunque nomine vocati; qui item corpori sepeliendo operam nauant; eos accipere non vetamus, quod pro officio suo, quod ipsi præstiterint, dari consueuit.

Eius verò generis homines, & alij, qui in funus se ingerunt, nec quicquam operæ ponunt; nihil omnino consequantur.

Pro sepultura quando nihil percipiatur. Cap. XL.

De sepultura pretiũ, etiã coacti, non debem⁹ accipere, hoc probat. cap. postquã 13. q. 2.

PRo loco, in quem mortuus infertur, à nemine, ne sacristiæ quidem, aut fabricæ Ecclesiæ, aut Confraternitatis alicuius, alteriusve pij vsus nomine quicquam prorsus exigatur; pias tamen, & laudabiles consuetudines, vt supra iussum est, in hoc etiam Episcopus seruari iubebit.

Qui pro funeralibus, aliter puniendi, nihil percipiant. Cap. XLI.

QVI in funere, officijsve funeralibus, vel exequijs quicquam, vt infra, peccarit; eius funeris, officijve funeralis omni eleemosyna, emolumentoq; careat omnino; pœnaq; sit Episcopi arbitrio, tam ei si acceperit, quàm præfecto, rectorive, qui dari curarit, consenserit, permiserit ve.

Quicunq; à funere, funeralibusve officijs eiusmodi abfuerit.

Qui funere, officiove pro mortuis non peracto discesserit, quod fit postquam corpus sepulturæ traditum fuerit.

Rursus, qui non peractis funeralibus officijs discesserit.

Qui

Qui item habitu, prout Episcopus præscripserit, non conuenerit, interfuerit ve.

Qui item alia commiserit ex ijs, ob quæ, Episcopi iussu, pro absente habendus sit.

Qui item funeris, exequiarumve curatores, vtpotè Antiani, vel alio vocati nomine, per se muneris sui partes non obierint.

Sepulchra pro quibus, & qualiter construenda. Cap. XLII.

OMnis Parochus ad Parochorum, & capitula ad dignitatum, & Canonicorum vsum sepulchrum faciendum curent, ad præscriptum instructionis fabricæ.

Qualiter in laicorum oratorijs, ecclesijsve aliquos sepeliri non permittatur. Cap. XLIII.

NE in confratriarum, scholarumve oratorijs, Ecclesiisve cadauera, etiã sodalium sepeliri liceat; nisi id licere ex certis priuilegij tabulis, aut consuetudinis immemorabilis vsu constet Episcopo. Vbi verò confratribus ius sepulturæ tantùm concessum est; alij nemini, neque electionis etiam iure, ibi sepeliri liceat; sed ne confratribus quidem ipsis, nisi per sex menses ante obitum quisque in sodalitio ritè adscriptus sit.

c. Vnicuique. & sequen. de consec. distin. 1.

Parochus prædecessoris sui anniuersaria celebret. Cap. XLIIII.

PArochus illius, qui proximè præcessit Parochi anniuersaria, stato die, quo ille obijt, celebratione Missæ Parochialis agat; sin autem pro festi, solennisq; diei ratione, tunc agi non liceat, alio die proximè antecedente, quo licebit, pro illius animæ salute, piè, religioseq; exequatur.

Clericus qualiter indutus ad tumulum est afferendus. Cap. XLV.

CLericus mortuus vestitu clericali Ecclesiastico, quem ordinis sui ratio deposcit, indutus efferatur; Diaconali Ecclesiastica veste Diaconus; Sacerdotali Sacerdos; Clericus superpelliceo, tonsuraq; ornatus; itidemq; alij pro ordinis Ecclesiastici gradu.

Ioan. de Sylua in tract. de Ben. par. 1. q. 5. n. 129. in tract. To. 15. par. 1.

Qualiter maiores minoris gradus defunctos non efferant. Cap. XLVI.

MOrtuum, quouis etiam generis, gradus, dignitatisve nomine illustrem laicum, Ecclesiastici homines ne efferant: ne item inferioris ordinis Clericum, qui in superiori ordine constituti sunt.

At verò Subdiaconum Subdiaconi; Diaconum Diaconi; & sic ordine cæteri; nisi necessitas aliquando suadeat, digniores ab inferioris ordinis hominibus efferri.

Sylua vbi supra. nu. 128.

Defunctum Episcopum qui efferant. Cap. XLVII.

EPiscopum uerò mortuum ij, qui in Ecclesia Cathedrali dignitates obtinent, & Canonici Sacerdotes, & ij digniores efferant.

Laicos qui efferant. Cap. XLVIII.

LAicum autem laicalis ordinis homines; quod officium etiam, qui laici piæ alicui confratriæ adscripti sunt, præstare poterunt.

Lumina in funere quando non extinguenda. Cap. XLIX.

LVmina, cerei, funalia, intortitiave in funere nè restinguantur; nisi sacro officio, etiam sepulturæ, ritè absoluto, atque expleto.

Missa pro sepeliendo celebranda. Cap. L.

MIssa, cum mortui corpus sepelitur, [a] *quando commodè fieri potest, pro eo piè celebretur: id quod & Canonum iure, & sacrorum rituum libris cautum est.*

a Durã. ī ration. diuin. offic. De offic. mor. lib. 7. ca. 35. n. 17. Io. de Sylua ī tract. de Ben. par. 1. q. 5. nu. 123 & seq. in tract. To. 15. par. 1.

Quousque cadauer humatum sit, non à laicis, sed à clericis tantùm officium integrè persoluatur. Cap. LI.

NE laici, etiam confratres, aut alij societati adscripti, sed Ecclesiastici homines, mortuo, cuius funus agitur, totum officium sepulturæ præstent; ita aut, quæ preces, quinè sepeliendi ritus ei ex Ecclesiæ institituto, cõsuetudineve adhibentur, eorum omnium officium non ipsi laici, sed Sacerdotes, & clerici eo nomine vocati, perfectè expleant, quoad illius corpus humatum, sepultumve est.

Dies, quibus anniuersaria non celebrantur. Cap. LII.

NE die Dominico, & festo, [b] *qui Ecclesiæ præcepto, consuetudine, uotove colatur, anniuersaria agantur; quæ si certo aliquo festo, is, qui decessit pro se agi præscripserit; alio proximè præcedenti die, cum pro officij ratione licet, celebrentur.*

b Durã. vbi sup. nu. 16. & seq. vers. Anniuersariũ autẽ. Ioã. de Sylua loco superius citato. num. 123.

Missa conuentualis, quando etiam pro mortuo celebranda. Cap. LIII.

SI quando autem die Dominico, festo ve, mortuum efferri, & in sepulturam traditi contigerit; pro eo Missam conuentualem, ad præscriptum Romani Ritualis, celebrari licebit.

Qualiter

Qualiter celebranda pro defunctis, à parocho prius denuntientur. Cap. LIIII.

IN omni Ecclesia Cathedrali, [a] *& Parochiali, singulis dominicis, anniuersaria, quæ in hebdomadam proximè sequentem, in ea Ecclesia celebranda erũt, fidelibus denuntientur. Idem de septimo, & trigesimo, & alio eiusmodi officio præstetur: qua in denuntiatione, Parochus cohortatione illos excitet ad orandum pro mortuis, proposita etiam humanæ uitæ conditione.*

a Quare certi dies i mortuorũ cõmemoratione seruentur. vide cap. Quia. 13. q. 2. latiꝰ de hoc differit Durand. d. lib. 7. ď of. mort. c. 35. nu. 5. & seq. sequitur Io. ď Sylua vbi supra. nu. 118. cum seq.

Defuncti non, nisi quot horis elapsis, sepeliendi. Cap. LV.

DElatum ad nos est, nonnullas ex eo offensiones oriri, quòd corpora mortuorum, eorumq́, præsertim, qui repentina morte decesserunt, in sepulturam nimis præpropere, atque adeo celerius, quàm par est, tradantur: Quibus offensionibus, ut opportunè occurratur; decernimus, nè in posterum corpus aliquod sepeliatur, nisi duodecim saltem horis, postquam spiritum exalauit, Verùm si quem de improuiso mors, aut morbi alicuius repentina vis occupauit, is nè in sepulchrum inferatur ante vigesimam quartam huiusmodi repentini euentus horam; nisi secus Episcopo, eive videbitur, cui ipse id curæ dederit.

De Parochijs. Tit. XVI.

Fontes baptismales qualiter habendi. Cap. I.

SIngulæ Parochiales Ecclesiæ singulos fontes habebunt; in quibus diligenter toto anno seruetur aqua baptismatis solenni ritu benedicta.

Edictum pro concursu Parochialis vacantis, qualiter proponendum. Cap. II.

CVM primùm Episcopus Parochialem [b] *Ecclesiam vacare cognouerit, ad Cathedralis, & vacantis Ecclesiæ ianuam publicum edictum per totos decem dies ipse propositum esse iubeat; quo omnes inuitentur, qui volent examinari, vel alios examinandos nominare; vt transacto præstituto tempore, examen confici possit; ac deinde orbato gregi, ex ea formula, quæ in constitutione* [c] *Pij Quinti sancita est, quam seruare omnes integrè debent, idoneus rector præficiatur.*

b Cõcil. Trident. Sess. 24. ca. 18. de refor.

c Sub dat. 15. kal. Apr. 1566. nu. 32. i Bul. fol. 972.

Quando cura parochialis collegio imminet incertæ personæ demandanda, quid ab eo præstandum. Cap. III.

QVAE Ecclesiæ collegiatæ peculiarem Parochiam habent, neque eius Parochiæ curatio ad certas personas ex officio pertinet; in ijs curet

Episcopus,

Episcopus, vt quibus ea ipsa cura committetur, certum stipendium, aut emolumentum ad eorum vitam honestè sustentandam, ipsius Episcopi arbitrio, à capitulo, vel ab ijs, ad quos spectat, attribuatur.

Quæ in prouisione parochialium, eadem, & aliorum beneficiorum aliquod curæ animarum onus habentium, ratio habeatur. Cap. IIII.

QVæcunque & examinis, & approbationis, & collationis, prouisionisve ratio, omnisq; alia diligens cautio, in Ecclesiis Parochialibus, cuiquã ex decreto Tridentino sancita, adhiberi debet; illa ipsa omnis in capellanijs, ceteris q; beneficijs Ecclesiasticis, quocumq; nomine nuncupatis, immò verò in ipsis etiam Ecclesiæ, vel Cathedralis, vel collegiatæ portionibus, quibus ab institutione, vel consuetudine, aliove quouis iure, & nomine, onus, munusve, animarum curæ, vel exercendæ, vel coadiuuandæ incumbit, aut coniunctum est conferendis, in aliove prouisionis eorum modo, teneatur, ac seruetur omnino.

Inopiæ Parochialium qualiter prouidendum. Cap. V.

ILlud Episcopus solicitudinis studio exequatur, vt quibus Ecclesiis Parochialibus, inopia laborantibus, nulla adhuc ratione satis suppeditatum est adiumenti; ijs, aut beneficiorum Ecclesiasticorum adiunctione, vnioneve, aut primitiarum, decimarumve attributione, aut Parochialis viciniæ incolarum, symbolis, collectisve, aut alia, quæ sibi videbitur, commodiori ratione omnino succurratur, ad [a] *Concilij Tridentini præscriptum.*

[a] Sess. 24. c. 13. ver. In Parochialib. de refor.

Quæ parochis, & coadiutoribus habitationes habendæ. Cap. VI.

QVod in his nostris constitutionibus de ædibus parocho, parochiale domicilium nullum habenti, conducendis, decretum est; idem etiam de socijs adiutorisve ad munus parochiale ob quamuis causam ei adiunctis, dativè, habitatione decernimus, & constituimus. Episcopus verò cum ijs, quibuscum oportet, omni iure agat, vt ædes Ecclesiæ parochiali, quam maxime potest, vicinas, & parocho, & coadiutori, etiam quàm primùm illi tradant, aut, si ita opus esse censuerit, ædificent: intereaq; domicilij conducti pensionem, sumptumve vni, & alteri item suppeditent.

In eadem ecclesia pluribus parochis existentibus, distincta illius cura singulis assignetur. Cap. VII.

QVA in Ecclesia duo, pluresve parochi in animarum cura gerenda constituti sunt, cùm ex parochialibus vel portionibus, vel functionibus, quas præstare debent, sæpe inter eos rixæ, contentiones, ac dissidia, & spiritualia populis damna existant, indeq; populis offensionem exempla, scandalaq; afferantur; Episcopus, vt huic rei, à parochiali cura alienæ, & pa-

Sup. de Cler. ægrot. c. 2. Infra de offic. Parochi. c. 20.

rochorum disciplina indignè, occurrat; certos parochialis vicinię limites, pro illorum numero, ædibus, aut vijs perpetuò distinguat; quos ita distinctos in curam eorum, vnicuiq; pro limitum distinctione, tradat; ita vt intra suos quisq; fines parochialem curam gerat.

Quæ tamen cura, à singulis prædictis communiter obeatur. Cap. VIII.

SI quæ verò parochialia officia in illa Ecclesia obiri oportet, quorum officiorum functiones rectè diuidi non posse, aut non expedire censuerit; illa ab ijs singulis æquè, communiterve præstari decernat. Distributa autem parochialis curæ officia, si eorum vnus, aut impeditus est, aut adiutore, adiumentove ob fidelium, qui suæ curæ sunt, multitudinem, aliamve ob causam opus habeat; ab altero, alijsve, sine vlla mora, exceptione, excusatione, prout Episcopus vel statuerit, vel iusserit, obeantur item, ac præstentur.

Vbi parochialis oneris partitio non expediat, vnus ex ipsis qualiter alijs præficiendus; & de communibus obuentionibus agendum; & per vnumquemq; non interpolatim, sed iugiter deseruiendum. Cap. IX.

VBI verò, ea perpetuæ parochialis curæ partitioni minus salutariter prospectum, consultumq; fore, item censuerit; eorum vnum, morum grauitate, curæq; gerendæ peritia, atq; vsu præstătem, alteri, alijsve præficiat: emolumenta item extraordinaria, aliaq; id generis, vnde discordiarum semen in illis existit, in vnum, vt nonnullis locis moris est, collata, certo stato tempore inter eos diuidi iubeat; aut aliqua deniq; ratione, quam potiorem duxerit, obuiam ea istorum, & discordiæ & negligentiæ; qua fit, vt alter in alterum sæpe parochialis muneris curam reijciat. Nec verò vllo vnquam modo patiatur, permittatur ve, illos certa quadam hebdomadarum partitione, alia ve ratione inter se inita, munus missæ sacrificij in parochiali Ecclesia faciendi, aut reliquas parochialis officij functiones, quæ ab vtroq;, etiam diebus eisdem vtiliter præstari possunt, ita inter se diuidere, vt ab vno tantùm eorum, alternatim scilicet, vel per hebdomadas, vel alia temporis vicissitudine præstentur. Non enim ferendum est, vt cui Ecclesiæ parochiali complurium Sacerdotum, ministrorum ve stipendia, alimenta ve olim attributa sunt, quò diligentius, & cautius illorum copia, tum diuinorum officiorum cultui, tum alijs ministerijs, ad spiritualem populi curam necessarijs opportunisve consultum esset; illi aut auaritiæ studio, aut dissidio, negligentiave ducti; vel onus sibi impositum minoris, quàm par est, æstimantes, perinde ei Ecclesiæ deseruiant, ac si non plures, sed vnus tantùm parochus, animarumve curator, constitutus in illa esset.

Vbi celebratur, ibi ad diuina officia clerici non impediti conueniant. Cap. X.

SInguli Sacerdotes, & reliqui inferioris ordinis clerici, in parochialem Ecclesiam, intra cuius fines habitant, si eo tempore diuinis officijs in alia Ecclesia interesse non debent, ad Matutinum, & ad reliqua horaria diuinarum præcum officia, Missarumq; solennia celebranda conueniant, Vbi ea celebrantur.

Et si ad alios collatio, ad episcopum tamen edictum pro concursu, examen, & delectio pro parochialibus spectat. Cap. XI.

VAcante Ecclesia parochiali, cuius conferendæ ius non ad Episcopum diœcesanum, sed ad alium, etiam ab Episcopali iurisdictione exemptum, & regularem itẽ spectat; edictũ pro cõcursu proponat Episcopus diœcesanus: & quicunq; examen eo nomine subire volent, ad ipsum conueniant: qui exploratione per examinatores synodales facta, ex probatis digniorem, & magis idoneum deligat, cui vacans illa Ecclesia ab illo conferatur, cuius ius est: si secus fiat, collatio rescissa, nullaq; sit.

Idem quod supra pro parochialibus iurispatronatus, etiam quòd institutio per alium fienda sit, seruetur; quæ dum fiet, etiam per episcopum de Vicario qualiter prouidendum erit. Cap. XII.

EAdem ratio omnis adhibeatur in parochiali ecclesia vacante, quæ iurispatronatus est ecclesiastici, vel mixti, cuius institutio non ad Episcopum diœcesanum, sed ad alium quemcunque, etiam exemptum, & regularem item, vt supra pertinet; ita tamen, vt, quem Episcopus diœcesanus digniorem elegerit, is à patrono præsentetur ei, ad quem spectat institutio: si verò ad summum Pontificem institutio spectat, vel quia in mensibus reseruatis vacauit, vel alia causa; tunc Episcopus digniorem eligat, ex præscripto earundem literarum Pij Quinti, à summo Pontifice instituendum. Interea verò dum huius generis examina, & approbationes fiunt, & institutio locum habeat; idem Episcopus diœcesanus idoneum Vicarium, qui onera vacantis illius Ecclesiæ sustineat, attributa congrua, pro arbitrio suo, fructuum portione constituat, donec eirector præficiatur.

Non sine quibus causis concursus non est omittendus. Cap. XIII.

QVamuis Pij Quinti constitutione, sublata non sit facultas illa, quæ in Ecclesijs parochialibus conferendis data est, tum synodo Prouinciali addendi, ac detrahendi præscriptæ formæ examinis; tum vnicuique Episcopo, si certis quibusdam de causis pro sua conscientia, cum deputatorum consilio ita expedire censuerit; loco concursus priuatum aliud examen

ineundi;

ineundi; videat tamen Episcopus nè facultate sibi data abutatur; neque verò illam adhibeat Episcopus vllo modo, nisi opus esse viderit certis illis expressis causis.

Quæ, & quando promulganda, vt singuli ad suas parochias conueniant. Cap. XIIII.

ET canonum ratio, [a] & disciplina Ecclesiastica id maximè postulat, vt ad Ecclesiam Parochialem fideles quàm frequentissimè conueniant; [b] id quod ab Episcopis accuratè eos moneri œcumenica Synodus Tridentina piè salutariterq; decreuit: eius decreti auctoritate, [c] vt pro eo, quod debemus, planè obtemperemus, in vsumq; inducamus, quod bene agendi rationibus, vsuiq; optimè consultum esse animaduertimus, literas monitionis eo de genere explicatas Prouinciali, prima Dominica Aduẽtus, & Quadragesimæ, de more promulgari decernimus, quò diligentius Parochiales admoniti, cum officij religiosi partes facile intellexerint, quas suæ quiq; Ecclesiæ Parochiali debent; incitata quadam voluntatis propensione exequantur; quod de sacrosancti illius Concilij sententia, eos salutariter, & quàm sæpissimè monitos esse volumus.

a c.1. de Paroc. in decr. Cõcil. Agath c.47.
b Sess.22 in decreto, de obseru. in celeb. miss. vers. Moneant ẽt. & Sess 24 c.4. de refor.
c Infra d celeb. missæ. c. 15. vers. Parochi, populũ, & ca. 37. eod.

DE OFFICIO PAROCHI. Tit. XVII.

Qualiter parochi puerorum eruditioni incumbant. Cap. I.

PArochi singulis dominicis, & alijs festis diebus qui Ecclesiæ præcepto agi soleant, pueris singuli in suis parochijs, initia fidei tradant; [d] eosq; ad obedientiam primùm Deo, deinde parentibus præstandam, erudiant; ac propterea à prandio stata hora, proprio campanæ sono, ad id munus assignato, ad Ecclesiam conuocandos curabunt.

d Trid. Synod. Sess.24. c.4. vers. ijdem ẽt de refor.

Qualiter verbo pascendi sint subditi. Cap. II.

IN Ecclesijs parochialibus, vel aliàs curam animarum hebentibus saltem omnibus dominicis, & solennibus diebus festis; ieiuniorum autem Quadragesimæ, & Aduentus tempore; quotidie, vel ijs saltem diebus, quibus Episcopus iusserit proprio parocho, & Curato, oues sibi commissas, pro earum sensu, & intelligentia salutaribus verbis pascendas, vel alio, arbitrio Episcopi deputando, cui iuxta solitum victum, & eleemosinam dari mandamus.

Qualiter à cathedrali obseruantia non deuiandum. Cap. III.

OMnes Ecclesiarum, quæcunque illæ sunt, rectores, in omnibus, & præcipuè in administratione Sacramentorum; ab obseruatione Cathedralis ecclesiæ nulla ex parte discedant.

Cap. IIII.

SAcerdotes in Sacramentorum administratione semper superpelliceum, et stolam adhibeant.

Populus pro quibus præcipuè præmonendus. Cap. V.

Infra de custodia Euchar. c.18.

PArochi crebris cohortationibus in id maximè incumbant, vt populus sibi commissus, ad confessionem, & communionem frequenter, præcipuè autem in Natiuitatis Domini, & Pentecostes, ac alijs solennitatibus accedat.

Aegroti qualiter inuisendi, & monendi. Cap. VI.

AEgrotos verò, etiam non vocati, inuisant, vt ad Sacramentorum susceptionem inducant; & eorum animabus, quacumque ratione possunt, solicitè consulant.

Recedentes, quos successori libros parochiales consignabunt. Cap. VII.

SI Parochi ad aliam ecclesiam transierint; antequam à priore migrent, successori libros tradant, in quibus eorum, qui baptizati, confirmati, matrimonio iuncti fuerint, nomina describi solent. Qui secus fecerit, grauissimè ab Ordinario puniatur.

Liber baptizatorum qualiter habendus, & Episcopo consignandus. Cap. VIII.

PArochus librum habeat, diligenterq; custodiat, in quo baptizati, parentum, & compatrum nomen, cognomen, diemq; natiuitatis, ac baptismi, & an ex legitimis nuptijs procreatus sit, describat; & quot annis singulorum annorum scriptæ eius rationis exemplum, det Episcopo, qui id fideliter asseruandum curabit.

Liber status animarum, qualiter habendus. Cap. IX.

PArochus etiam librum habeat, in quo omnium, qui in eius parochia sunt, nomina, & cognomina quamprimum describat, singulorumq; sexum, ætatem & statum. In eo deinceps describat, & recenter natos, & mortuos, & in parochiam habitatum venientes, & inde emigrantes; quem librum episcopo quoties is petierit, vel inspiciendum, vel describendum dabit.

Parochus nouiter accedentes, pauperesque quoquomodo indigentes inquirat; & episcopum commonefaciat; quandoque episcopus parochos per eum admonendos coram se habeat. Cap. X.

OBseruabit etiam suæ parochiæ nouos inquilinos, deq; eorum orthodoxa fide, & Sacramentorum perceptione; deq; mulieribus, quas secum habuerint, an matrimonij, cognationis, affininitatis vinculo verè coniunctæ sint, an impudicitiæ nomine suspectæ, ab eo sacerdote in cuius Parochia proximè habitarint, & à parochiæ incolis accuratè cognoscet.

Inquirat autem studiosè de pauperibus suæ Parochiæ, præsertim puellis nu-

bilibus,

bilibus, de viduis, orphanis, pupillis, ægrotis, senio confectis, aliisq; personis temporali, vel etiam spirituali misericordia indigentibus; quibus, & ipse pro viribus opitulari, & alios suos exemplo, & hortatu ad id officium incitare studeat.

Præcipuè verò de ijs omnibus sæpe certiorem faciat Episcopum; vt qui communis eorum pater est, ijsdem paternam curam, & pietatem, quacunq; poterit ratione, præstet.

Quamobrem etiam quotannis per sacra quatuor anni tempora, suæ Ciuitatis parochos adhibebit; illis de eorum animarum statu, quarum curæ præpositi sunt, diligenter interrogatis, omnia commemoret, quæ eorum officij munus contineat, eisq; & doctoris diligentiam, & pastoris vigilantiam præstabit.

Edictum contra hæreticos, quando promulgandum. Cap. XI.

Parochi edictum contra hæreticos in singulos annos semel, Quadragesimæ initio, iterum ineunte Domini Aduentu, publicè in sua quisq; Parochia, cum in Missa frequentior populus adest, de scripto pronuntient, & promulgent.

Doctrinæ Christianæ sodalitates quomodo instituendæ, vel pro ea aliquid eligendi. Cap. XII.

Qvo studiosius Parochi in eam curam, quæ constitutione de fidei initijs, à Parocho tradendis, superius præscripta est, incumbant; id etiam curet Episcopus, vt in singulis diœcesis suæ oppidis, & vicis, doctrinæ christianæ sodalitas instituatur, quæ in eo munere ipsos parochos adiuuet. Quibus autem locis sodalitas eiusmodi institui non poterit, in ijs duo, tresve homines saltem diligantur, auctoritate grauiores: qui pro christiana pieate id solicitudinis suscipiant, vt pueros, adolescentesve ad parochum inducant, à quo in Ecclesia illi fidei rudimentis imbuantur.

Quando monendi, vt vnusquisque in sua parochiali, Eucharistiam sumat. Cap. XIII.

Parochi, cum in Pascha Resurrectionis Domini nostri Iesu Christi, Sacramẽtum Eucharistiæ administrabunt; antequam illud cuiquam præbeant, ad populum conuersi, denuntient, vt si quis eorum, qui adsunt, Parochię suę incola non est, ad suam quisque parochialem Ecclesiam abeat, vbi, quemadmodum Canonum sanctionibus iussum est, eo tempore Sacram Eucharistiam sumat.

c. Omnis vtriusq; sexus. de pœnit & remiss.

a Cõcil. Agathẽ. Can. 63. aliàs 38. vt ciues. in 2. To. Edictum est, negligẽtes in hoc, triẽnio ecclesię cõmuniõe priuari.

Sæpe rus accedentes, quibus temporibus, vt piè reuertantur, parochus admoneat. Cap. XIIII.

Parochi verò vrbani admoneant, atque hortentur crebrò eos, qui rus ire sæpius solent, vt festis diebus illis solennibus, nempè, die Natali Domini,

mini, in Quadrageſima, & hebdomada ſancta, [a] potiſsimùm Paſchę tẽpore, Aſcenſionis Domini die, in celebratione Corporis Domini, in die Pentecoſtes, ruri non habitent; ſed in urbe, atque in frequentioribus oppidis; ubi à ruſticatione feriati ſacris, & diuinis officijs interſint; de uerbo Dei conciones audiant; ęteraq; Chriſtianæ pietatis munera præſtent, quę ab vnoquoque chriſtiano homine debita, ſolennes, & ſtati illi dies maximè requirunt.

a Vt ad maiores Eccleſias conueniant diuites & potẽtes, verbum Dei audituri, monẽdi ſunt, vt ſtatutum fuit ĩ Cõcil. Tice. ſub Ben. 3. ver. Doctrina vero. To. 3.

Quando aliquæ preces dicendæ, dum ad ægrotum acceditur. Cap. XV.

PArochus, cum vel Sacroſanctam Euchariſtiam, [b] vel extremæ vnctionis ſanctum oleum ad ægrum defert; in via ſeptem pſalmos ex animo, pieq; dicat, vel alias religioſas preces.

b Infra de cuſtodia Eucha. c 27.

Qualiter reditus ſui ad propriam Eccleſiam vnuſquiſque Epiſcopum moneat. Cap. XVI.

QVI, impetrata ab Eccleſia ſua parochiali diſcedendi facultate, aliquandiu abfuerit, menſis ſaltem ſpatio, poſtquam redierit, Epiſcopum de ſuo ad Eccleſiam reditu certiorem faciat: quod ſi neglexerit, perinde cenſeatur, ac ſi non legitimè abfuerit.

Indulgentiæ ſodalitatis doctrinæ Chriſtianæ quando promulgandę, & ad illas conſequendas qualiter cohortandus eſt populus. Cap. XVII.

QVO maior indies concurſus, & progreſſio fiat, ad doctrinæ Chriſtianæ ſcholas, ad earumq; ſtudium vehementius excitentur iam inſtitutæ, & in poſterum, Deo iuuante, inſtituendæ eius rei nomine ſodalitates; Indulgentiarum, quæ, & à Pio Quinto, & nuper à Sanctiſſimo D. N. Gregorio XIII. earum ſodalitatum hominibus conceſſæ ſunt; donum quotannis per Parochos duobus ante Kalendas Maij diebus Dominicis proximis promulgetur, cum frequẽs populus adeſt. Illis autem conſtitutis Kalendis, earum ſodalitatum homines, vt indulgentias conſequantur, confeſſi, Sacram Euchariſtiam ſumant; ac proceſſionem præterea agant ſolenni ritu. Si verò ſæpius id promulgari, vel alijs potius certis diebus hæc ab illis agi Epiſcopus cenſuerit; id conſtituat arbitratu ſuo.

Quando aquæ benedictæ renouatio, & aſperſio fiat. Cap. XVIII.

SIngulis diebus Dominicis Sacerdos, miſſæ Parochialis ſacrum facturus, antequam illud inchoet, aquam, ſale aſperſam, benedicendo renouet; eamq; vt moris eſt, aſpergat.

Canonicus in parochiali, quam etiam ad vitam præbendæ vnitam obtinet, reſideat, & miniſtret. Cap. XIX.

QVicunque Canonicus Parochialem Eccleſiam obtinet, etiam ſi vnionis iure, non quidem perpetuò, ſed tantùm dum ipſe viuit, canonica

tui, vel

tui, vel præbendæ, quam obtinet, coniunctam teneat; in ea tamen parochiali Ecclesia, vt Summi Pontificis Pij Quinti [a] constitutione sancitum est, resideat; nulliq; Parochiali muneri desit.

a 15. Iulij 1568. Pōtif. sui anno 3. in Bull. nu. 64. fol. 1021.

Parochus quam domum inhabitandam curet. Cap. X X.

SI quis Parochus, etiam Vrbanus, Parochiale domicilium non habet, vbi habitet; [b] intra illius fines domum conducat, quàm proximè potest Ecclesiæ, cuius curationi præest: si intra fines domus non est, quam conducere possit; extra, vbi propius Ecclesiæ potest, conducat; idq; iudicio Episcopi.

b Extenditur ad socium, vel adiutorē, ad mun⁹ Parochiale, quacunq; de causa adiūctū, supra tit. proximo c. 6.

Etiam habens coadiutorem, in quibus potest, curæ ne desit. Cap. X X I.

PArochus, cui ob imperitiam, aliamve ob causam, Sacerdos alius socius, & coadiutor adiunctus est ad Parochialem curam gerendam, ipse etiam in propria Ecclesia residens adsit; & officia, quorum munus eis interdictum non sit, gregi sibi commisso is etiam præstet.

Quando ex libris proprijs parocho testificari liceat. Cap. XXII.

PArochus ne vllum testificationis genus è libris suis parochialibus descriptum cuiquam tradat, nisi Episcopi concessu.

Id verò nisi scriptum aliquod sit, quo petenti testificatio fiat de eius ætate, vel natalibus.

De quibus, dominicis diebus, monendus est populus. Cap. XXIII.

DOminicis diebus, Parochus non solùm festos dies populo demutiet; sed etiam illum sæpe doceat, quæ officia tum in illis, tum in eorum vigilijs colendis, ab eo religiosè præstari oporteat. Eidem præterea significet, atque indicet Stationes, & Indulgentias, quæ Episcopi iußu, promulgandæ erunt; & publicam, si quæ aliquando ob aliquam causam indicta est, orationem; & processiones, & officia mortuorum in sua Parochiali Ecclesia obeunda, si quę eiusmodi in eam hebdomadam inciderint; vt fideles Parochi sui voce moniti, aut illis intersint; aut, si minus possunt, factæ sonctorum illorum officiorum significatione, campanarum sono, cum iam ante commoniti intelligant, quæ precationes, quæve officia in Ecclesia fiant, ipsi etiam quamuis absint, vel domi, vel alio loco vbicunque sint, piè Deum precentur.

Et quoniam præcepit Apostolus, Vt fiant omnium primùm obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones, pro omnibus hominibus, pro Regibus, & omnibus, qui in sublimitate constituti sunt; & quietem, & tranquillam vitam agamus in omni pietate, & castitate; Ideo Parochus, fideles, ijs ipsis Dominicis diebus, hoc moneat; vt, antequam ab Ecclesia discedant, pro omnibus infra descriptis, ter orationem Dominicam, & salutationem Angelicam sanctè precando dicant.

1. Tim. 2. inter initia.

Pro fidei christianę, & Sanctæ Ecclesię propagatione, & pro summo Pontifice Romano.

Pro Sereniſſimo noſtro Rege Catholico,& prole regia.

Pro Epiſcopo,& reliquis paſtoribus animarum.

Pro Magiſtratibus.

Pro peccatoribus, vt flagitiorum ſuorum pœnitentes, à Deo veniam petant,& à male agendo auerſi,ambulent in via Domini.

Vt hæretici redeuntes ad ſanitatem, Catholicæ Eccleſiæ præceptis eruditantur.

Vt infideles ab impietatis errore liberentur,& Chriſti Dominifidem amplectantur.

Pro defunctis, præſertim quorum corpora in illa parochiali Eccleſia quieſcunt; vt à pœnis purgatorij liberentur.

Tum præterea, ſi quod malum, vel calamitas impendet, itidem faciat. Tum denique; ſi quid eſt, quod vel Epiſcopi admonitu, iuſſuve, vel ſuę parochiæ hominum, aliquo incommodo laborantium, rogatu, vel alia eiuſmodi cauſa,tunc maxime ſanctis orationibus opus eſſe animaduerterit.

Veſperas diebus feſtis vbi, & qualiter tam vrbanus, quàm diœceſanus parochus recitet: qualemve apud ſe clericum habeat. Cap. XXIIII.

PArochus Diœceſanus, in ſua quiſque parochiali Eccleſia, ſingulis feſtis diebus, ſtata hora, veſperarum officium peragat; idq; ea ratione, vt ſi vnum pluresve habeat, quibus adiutoribus vtatur, cum illis officij pſalmos, & preces, vt ritus eſt, canat; ſin minus quempiam adiutorem habet, voce alta,& clara ita recitet, vt ab ijs, qui præſentes in Eccleſia adſunt, exaudiatur. Idem agat Parochus Vrbanus, aut in Eccleſia Cathedrali huic muneri ſatisfaciat in choro, cum ſuperpelliceo, ſub pœna vnius aurei quotieſcunque contrauenerit, legitimo impedimento ceſſante.

Clericus, [a] *quem apud ſe Parochus habuerit, eiuſmodi ſit, vt non ſolùm miſſæ inſeruire, ſed alia etiam omnia præſtare poſſit, quæ veteri Canone decreta ſunt.*

a c. Vt q.l que. ext. de vit. & hon.cler. ſupra de tẽp. ord. c.33.§. 2.

Qualiter diebus feſtis, in aliena eccleſia Parochus celebrare prohibetur. Cap. XXV.

NE diebus feſtis, qui præcepto Eccleſię, aut conſuetudine, votove colunt ur, ad alienam Eccleſiam, miſſam celebraturus Parochus accedat; niſi ab eo, cui id curę Epiſcopus dederit, facultatem ſcripto exaratam impetrarit: Quam facultatem ille tantùm ijs det, quos, omnibus bene conſideratis, ad miſſarum ſolennia, diuinaq; officia in Eccleſia, ubi celebritas in vrbe, diœceſi ve agitur, ritè concelebranda neceſſariò eſſe uiderit.

Abfuturus de alio, qui parochialia munera æque præſtet, prouideat. Cap. XXVI.

PArochus, qui feſto die ad celebrationem euocatus, abfuturus eſt; Sacerdotem alium, uel Ordinarium, uel conductum habeat, qui illo die miſſa

ſacri-

sacrificium in Ecclesia parochiali faciat; quiq, cætera, ut ipse, si præsens adesset, omnino præstet, ante ab Episcopo in ijs functionibus obeundis probatus.

Abfuturus, si prouidere nequierit, quando hoc ipsum populo significabit. Cap. XXVII.

SI uerò Sacerdotem eiusmodi quandoq; habere non poterit; festo die celebritatem, ad quam uocatus est, præcedente, populo suo significet, se ob eam causam in Ecclesia Parochiali missam celebraturum non esse; sed in ea, ad cuius celebritatem uocatus est: proinde illum moneat, ut ad eam ipsam Ecclesiam, aut aliam propinquiorem, ubi missæ sacrificio intersint, se conferant.

Concelebrationibus solennibus interesse volentes Parochi, debita prius in sua Ecclesia præstabunt. Cap. XXVIII.

CUm autem pro Ecclesiæ, in qua celebritas agitur, amplitudine, & dignitate, aliquando ad solennitatem concelebrandam, Sacerdotibus pluribus opus erit; alijs item aliquod Sacerdotibus, etiam Parochis; Episcopus hoc det, ut in Ecclesijs suis primùm sacro peracto; siq, Parochi sint, habita etiam concione, ac alijs præfatis, quæ inter missarum solennia ab ipsis pro Parochialis curæ munere præstari debent; tum ad Ecclesiam ubi solennitas celebratur, proficiscantur, illius rectorem in diuinis concelebrandis officijs adiuturi; nec uerò desint Ecclesiæ suæ reliquis eo die obeundis Parochialibus muneribus, & officijs.

In euocandis clericis ad concelebrationes, qui ordo seruandus. Cap. XXIX.

IN euocandis quidem, admittendisve Sacerdotibus, & Clericis ad dierum festorum celebritates, ratio, atque ordo seruetur, in decreto de exequijs, eorundem euocationi præscriptus, ad funera concelebranda.

Sup. de sepulturis. c. 26.

Qualiter in choro induti. Cap. XXX.

ILli porro omnes, qui euocabuntur, in choro, dum diuina officia fiunt, superpellicco mundo decenter induti, semper adsint.

In abigendis tempestatibus, quę à parocho præstanda. Cap. XXXI.

PArochi in primis sit, cum in Ecclesia sua officium, contra nimbos, & tempestates religiosè præstare ad præscriptum libri ritualis, aut Sacerdotalis; tum solicitè conuocare clericos & populum; ut ob eam causam Deum sanctè precaturi, ad Ecclesiam frequentes concurrant: Idq, ipsum prout in concionando usu uenerit, aliquando fideles paternè, diligenterq, monere meminerit.

Vide inf. de custodia Eucharistiæ c. 9. & de oratione Vespertina. ca. 11.

Quos sibi comparent libros. Cap. XXXII.

PArochi præterea, vt, & concionando, & docendo fideles sibi commissos, salutaribus institutis, sanctaq; disciplina instituere possint; eos sibi libros, cum per facultates possunt, comparare studeant, qui à probatis auctoribus, piè, & doctè conscripti, viam, & rationes aperiunt, partim ad sanctissimam sacrarum literarum explicationem, optimamq; concionandi normam; partim ad spiritualis vitæ institutionem, virtutumq; Christianarum exercitationes; tum denique ad Parochialis Ecclesiæ curam sanctè, & religiosè gerendam.

Qualiter, & quis progressus parochorum ab Episcopo indagandus. Cap. XXXIII.

Infra de celebrat. missæ. ca. 75.

EOrum autem in pascendo populo verbi Dei prædicatione, industria, & doctrina, & in eo genere salutaris progressus, ab Episcopo cognoscatur, vel illis in Episcopales ædes, aliove aliquando coram se ad concionandum euocatis; vel etiam ex sermonibus, quos habuerint aliquando ad ipsum Episcopum missis, vt olim sancitum est; vel alia omni ratione, quam inierit idem Episcopus.

Episcopis inferiores qualiter concionari debent. Cap. XXXIIII.

PArochi, Præpositi, & alij Episcopis inferiores, cum in altari prædicabit; tum capite operto stare debebunt, ad Sacerdotalis libri præscriptum.

Quò autem facilius à frequenti populo audiantur, suggestum eos ascendere opportunius erit.

In suggestu concionem, aut sermonem cum habent, operto sint capite, & sedeant, aut stent, prout maluerint.

Nouæ sodalitates doctrinæ christianæ vbi, & per quos erigendæ. Cap. XXXV.

VBicunque in diœcesis pagis, aut vicis, præsertim frequentioribus, quoniam ab Ecclesia parochiali aliquantulum ea loca distent, aliamve ob causam Episcopus expedire censuerit, scholas doctrinæ christianæ instituti, erigive, præter eas, quæ Parochialis Ecclesiæ loco institutæ sunt; Vicarij Foranei diligentia, & parochi cura quamprimum illæ instituantur, in Ecclesia, capella, oratorioue illis propinquiori, aut commodiori; tum maximè opera, & adiumento Sacerdotum, & clericorum quorumcunque illius pagi, vici, locive.

Impedito accessu ad parochialem, quomodo, vt à doctrina Christiana non desistatur, prouidendum. Cap. XXXVI.

SI quando præterea in diœcesi per pluuiæ uim, niues, aliamve temporis grauitatem, uiæ, aut itineris difficultati adiunctam, ad eiusmodi scho-

las,

las, in parochiali Ecclesia, qui debent, conuenire difficilius possunt; eiusmodi Vicarij, & Parochi cura sit, vt tunc in oratorijs, vel capellis propinquioribus, aut saltem, si id non potest, alio honesto loco, per clericum idoneum, seu per alios scholę sodales, & vitæ, & doctrinæ Christianæ studio instructiores, aliqua tum tradendæ, tum percipiendę eiusmodi doctrinæ exercitatio fiat; ne ob vllam causam statis diebus hoc institutum, atque pabuli spiritualis usus illis desit.

Qualiter quicunque clerici diebus festis doctrinæ Christianæ operam dabunt. Cap. XXXVII.

CLerici quicunque Dominicis, festisq; diebus, qua hora in choro diuinis officijs concelebrandis astricti non sunt, Parochum, intra cuius Parochię fines habitant, in doctrinæ Christianæ scholis, vbicunque loci intra fines illius Parochiæ constitutis, adiuuent: Idq; in urbe & diœcesi ad præscriptū eorum, quibus id curæ ab Episcopo datum erit; cui significare curabunt, si quis huic muneri defuerit.

Vsus quòd pueri, vbi primùm in Ecclesiam introducuntur, benedicantur, qualiter introducendus. Cap. XXXVIII.

QVod pij instituti, sanctæq; consuetudinis est, in usum ubiq; restitui, introducive nos in Domino cupientes, monemus, à Parocho, ubi primùm Parochię sug pueri in Ecclesiam introducuntur, illis pia precatione benedici ad Sacerdotalis, ritualisve libri præscriptum.

Hoc autem ut diligentius præstet, aliquando prout usu uenerit, Parochialis suæ Ecclesiæ fideles instituti huius, & consuetudinis admoneat.

Corpus Domini ad ægrum, à quibus deferendum. Cap. XXXIX.

AD ægrum Parochus ipse, nisi in ualetudine, aliave necessaria causa impeditus sit, corpus Domini deferat. Si uerò aliquando in hoc ministerio necesse habet alio Sacerdote uti; ne alio, si potest, utatur, nisi quem ad confessiones audiendas, concessa scriptis facultate, Episcopus probauerit, idoneūq; iudicauerit; cum sæpe contingat, ægrum cui sanctissimum corpus Domini defertur, iterum confiteri uelle, propterea quòd post peractam confessionem aliquid commiserit, uel ante commissum meminerit.

Qualiter ægrotantibus sæpius poscentibus Eucharistiam ne denegent. Cap. XL.

AEgrotantibus, etiam sine mortis periculo sacræ Eucharistię frequentius sumendæ desiderio flagrantibus; ijs præsertim, qui dum integra ualetudine sunt, frequenti Sacramentorum vsu, se religiosè, salutariterq; pascunt; ne Parochus, quantum per alias necessarias in Parochiali munere occupatio-

Vid. inf. de custodia Eucharistiæ c. 27.

nes sibi licet, spiritualem illam consolationem, salutareq; adiumentum, religiosa preparatione ab eisdem adhibita, deneget.

Qualiter inunctus ægrotus sit excitandus, & orationibus subleuandus. Cap. XLI.

Vide infra, de custodia Eucharistiæ. c. 27

PArochus, vbi Sacramentum extremæ vnctionis ægro ministrarit; dum ille sermonis, & sensum vsum non amisit; cum breuibus, & suauibus, ardentibusq; verbis, excitare ad desiderium vitæ æternæ, & ad spem de diuina misericordia concipiendam, ne opportunè desistat; tum, cum propè moribundus est, in illius animæ commendatione, quàm maximè potest, intima animi pietate statas religiosas, sanctasq; preces recitet.

Curetq; toto eo tempore, vt domestici simul omnes, qui adsunt, pro eo Deũ piè precentur.

Superuiuente adhuc aliquandiu ægroto quid præstandum. Cap. XLII.

VBi hoc officium piè, accurateq; præstiterit, si æger adhuc viuit aut animam agit; ne eidem præsens adesse, omniaq; salutaria officia præstare omittat. Si verò adesse aliquando non potest, vel quia alijs grauiter ægrotantibus, Sacramenta ministrare necesse habet; vel quia necessarijs parochialis curæ occupationibus alijs impeditur; tunc ea pietatis officia illi à sacerdote si quis alius eo loco est, solicitè præstare curet.

Ad quod etiam officium, sibi hoc subsidium, cum opus est, comparet, vt confratriæ Sanctissimi Sacramenti; aut doctrinę Christianæ, homines aliquos, parochialis sua diligentia, ad consolationis, & spei excitandę officia, aliaq; eiusmodi, instructos adhibeat.

Hoc etiam parochus domesticos, qui ęgroti curam habent, moneat; vt ne post extremæ quidem vnctionis Sacramentum, quod ei ipse ministrauerit, corporis curam deserant.

Diligentia parochorum circa ægrotos qualiter, & à quibus perscrutanda. Cap. XLIII.

SIngulis mensibus, in diœcesi vnusquisque Vicarius foraneus, & in Vrbe præfectus regionarius, aut alius, cui id muneris Episcopus dederit, à suæ regionis parochis, de illis perquirat, qui obierint; iisq; animam agentibus, an ipsi præsentes adfuerint; an curæ, & pietatis officia omnia eisdem moribundis præstiterint; tum vbi opportunè in mortuorum agnatos, affinesve inciderit, parochialium sacerdotum, debitum officium, ab illis diligentius recognoscat.

Quòd si eos negligentiores esse animaduerterit, vbi primum illos, vt par est, reprehenderit, tum eorum negligentiam, culpamve ad Episcopum deferat.

Epi-

Episcopalis benedictio moribundis suggerenda. Cap. XLIIII.

PArochus verò fidelibus propè morituris suggerat, vt, ex hoc sæculo antequam migrent, qui præsertim in vrbe sunt, aut alio loco, in quo Episcopus sit, ad illum, certum hominem mittant, qui eis Episcopalem benedictionem petat.

Qua hora, & quo interuallo campanis pulsatis sacrum fiat. Cap. XLV.

MIssæ parochialis sacrificium die festo, circiter duabus post solis ortum horis, alijs etiam diebus ea hora, quę populo vniuerso, pro loci ratione, Episcopi arbitrio, magis accommodata erit, in omni Ecclesia parochiali celebretur; datis semper ante statis campanæ signis; ijsq; horę dimidię interuallo distinctis, vt in tempore populus conuenire possit.

Qua hora præter parochum, celebrabitur. Cap. XLVI.

SI præter parochum, alius etiam sacerdos sit, qui in ea ecclesia, Missæ sacrificium facere debet, id omni die in aurora celebret; vt qui iter facere, vel aliud quicquam, ruri præsertim, agere necesse habent, intereße possint, neque propterea omittant.

Modus deferendæ eleemosynæ pro celebratione missarum publicandus. Cap. XLVII.

QVi parochi propè eas ecclesias habitant, vbi pro missis celebrandis in certis solennitatibus multæ eleemosynę largiuntur, ij, populum, suæ curę commißum, diebus præsertim, qui proximè præcedunt, illos certos dies frequentioris eleemosynæ moneant, vt in nostris constitutionibus, constituta eleemosynas eiusmodi recipiendi ratione; quas eleemosynas Missarum celebrationi dare quisq; velit, eas non sacerdotibus, aut clericis tradat, vel alijs, sed in capsulam deferant, eo nomine constitutam.

Munera parochialia per parochum, & non per alium obeunda. Cap. XLVIII.

PArochialis curæ munera, atque officia non per alios, sed ipsimet parochi animarumve curatores, obeant, ac præstent: nisi sint, qui aliquando iusta causa ab Episcopo approbata impediantur, aut etiã prohibeantur. Si quis non paruerit; tum fructibus beneficij mulctetur, pro rata temporis, & officij sui prętermissi, tum alijs etiam pœnis plectatur, arbitratu Episcopi.

Quicunque etiam canonici parochorum coadiutores residere, & per se munus suum obire cogantur. Cap. XLIX.

SAcerdotes Capellani, alijve, quocunque nomine nuncupati, etiam Canonici ecclesiæ Cathedralis, collegiatæve, qui uel institutione, uel consuetu-

dine, vel alio iure, parochum, aliumve animarum Curatorem, in eo curationis munere adiuuare debent, ab Episcopo in illius ecclesiæ, vbi eiusmodi cura geritur, statione vti, residereq;, ac sua munera per se obire cogantur.

Canonicus simul & parochus, quę, aliàs plectendus, pręstare debeat. Cap. L.

VSu compertum est, non sine magno detrimento salutaris animarum gubernationis, parochos, dum alia munera quæstus cupiditate, aliave causa ducti suscipiunt, exercentve, multiplicem illam, & assiduam, quam animabus sibi commissis debent, solicitudinem, parochialesq; curas, & officia sæpe intermittere, interdumq; etiam planè deserere; aut certè ita aliquando distrahi, & auocari, impedirive, vt illa neque suo tempore, neque qua debent, ratione, & cura præstent; ac festis præsertim, aliisq; diebus, quas maximè horas, & in confessionibus audiendis, & in sacræ Eucharistiæ Sacramento ministrando, & in eorum sacramentorum frequenti vsu non instituendo, aut conseruando solùm, sed etiam augendo, & in pascendis verbis Dei fidelibus, & in frequenti sacrificij missę oblatione, & in vesperarum officio canendo, & in Christianorum rudimentorum doctrina tradenda, & in componendis controuersijs, conciliandisq; suorum populorum interse animis, et in alijs denique parochialis curę officijs, opportuno tempore præstandis, ponere deberent; eas horas ob quæstus studium, aliamve causam traducere, vel ad diuina officia, canonicasve horarias, preces in alia ecclesia, in qua præsertim iam Canonici sunt, obeundas, vel ad musici partes, officiumq; gerendum, vel ad literarium ludum exercendum, ac ad disciplinas etiam profanas pueris, adolescentibusve tradendas. Quamobrem hęc decernimus.

Prosequutio prædictorum. Cap. LI.

QVi dignitatem, vel Canonicatum habet, & parochus etiam est, aut aliaquacunque ratione animarum curatione astrictus est; si in ædibus parochialibus non habitarit, ibi cibum, somnumq; capiendo, vt de parochis etiam decretum est; aut si officijs supra descriptis, alijsve, quę tanquam animarum curator, parochusq; in Ecclesia sua parochiali præstare debet, obeundis, aliquo modo defuerit; aut ea, non statis, & ab Episcopo præscriptis horis, aut non illa, qua cæteri parochi debent, ratione, omnino prętiterit; Episcopi arbitratu puniatur.

Parochus musicam in aliena Ecclesia qualiter non exerceat. Cap. LII.

NEc item parochus, vel alius quiuis sacerdos, qui animarum curam quouis nomine gerit; cantoris, aut musici munus, partesve in Ecclesia Cathedrali, nec verò in alia suscipiat, exerceatve; nisi aliud ob causam Episcopus iudicauerit.

Quan-

Quando etiam ludum literarium non exerceat. Cap. LIII.

NEque præterea literarium ludum domi suæ, aliove loco aperiat, exerceatve, nisi ob parochi inopiam, aliquando aliud Episcopus scripto concesserit: qui tamen hoc munus extra parochiæ suæ fines exercendi, nullo modo facultatem det.

Neque pueros sibi in disciplinam traditos, certa pacta mercede, domi suæ vllo modo suscipiat, atque alat. At Clericos, qui sibi adiumento sint, literis, disciplinaq; Ecclesiastica erudire curet; item pauperes aliquos parochialis curæ suæ pueros, qui ad idem aspirent, quive aliam nullam facultatem primâ ipsa literarum rudimenta percipiendi habent, si eius rei potestatem scripto exaratam ab Episcopo habuerit.

Parochi, vt dignoscantur, qualiter caputium gerant. Cap. LIIII.

PArochi in Vrbe, & in Oppidis, saltem insignioribus constituti, vt àreliquis sacerdotibus animarum curam non gerentibus internoscantur, caputium, quod est proprium eorum insigne, in humeris ferant, cũ domo exeunt, supra exteriorem vestem; cum processiones, aliasq; eiusmodi publicas actiones obeunt, supra superpelliceum; liceat tamen Episcopo, ab hoc decreto eximere, qui in Ecclesijs Cathedralibus, dignitatem, Canonicatumve item legitimè obtinent, quamdiu illam, illumve retinebunt; non autem, si qui deinceps vlla quauis causa, modove obtinuerint.

Quando parochis debiti conuentus menstrui remittantur, & qualiter. Cap. LV.

PRO locorum, & temporum ratione, id ab Episcopo suis diœcesanis parochis permitti, concedive liceat, vt Decembri, & Ianuario mensibus, ob dierum breuitatem, itineris difficultati coniunctam, sacerdotales illos conuentus ipsi non habeant, quos in singulos menses haberi decreuimus; ita tamen, vt alijs deinceps mensibus, quibus commodius haberi poterunt, resarciatur, & præstetur quicquid intermissum est, frequentioribus conuentibus, & omni alia diligenti ratione.

Quando patres familias conuocati per parochum ex præscripto, & aliter instituendi sunt. Cap. LVI.

QVO studiosius populus in officijs Christianæ pietatis instituatur, ex diuinaq; legis præceptis institutum vitæ genus sequatur; id parochus præstet, vt aliquando incunte præsertim Aduentu, & Quadragesima, patres familias, suæ parochiæ omnes ad Ecclesiam parochialẽ conuocet, hora, quã commodam is censuerit: Qui in patrum familias conuentu, tum constitutionem de patrum familias officio, familiaq; institutione editam,

de scripto legat, singulasq; eius partes explicet, tùm alia præterea doceat, quæ opportuna existimauerit, quibus illi se, familiamq; suam in Christianæ vitæ disciplina conforment; ex præscripto etiam regularum, & institutionũ, quæ eo nomine auctoritate Illustrissimi Domini mei edita fuerunt.

Cura pauperum, & eleemosynarum eis debitarum habenda. Cap. LVII.

PArochus, tanquam parochiæ suæ pauperum pater, sæpè paternè, diligenterq; perquirat, primùm an si quæ in parochialis suæ Viciniæ finibus eleemosynæ sint, quæ vel à piorum locorum curatoribus, vel ab aliquo Collegio, vniuersitateve, vel ab ulla familia, vel à singulis hominibus in pauperum vsum, aut sustentationem erogari quouis nomine debeant: præterea videat, an illarum, & erogatio fiat in eos ipsos, qui verè egentes, pauperesq; sunt; anq; etiam illud, quod, qualeve eleemosynæ nomine in illos cõferri debet, integrè, sincereq; totum conferatur, erogetur, ac distribuatur.

Mendicantium vagantium, pro commissa sibi cura, quæ Episcopus, à parochis perquirat, & obseruari mandet. Cap. LVIII.

Turon. Synod. 2. Can. 5. in To. 2. Cõciliorum cautum est, vt vnaquęq; ciuitas. Pauperes incolas alat. secundũ vires, vt ā vicini pſbyteri, q̃ ciues oẽs suũ pauperẽ pascãt, quo fiet, vt ipsi pauperes, p alias ciuitates non vagentur.

VBI mendicorum vagantium, & curæ spirituali, & victui necessariò consultum non est, vt certo scilicet quodam pio loco collecti, non mendicatim victum ipsi quæritent, sed ex aliena misericordia ibi habeant, vnde se sustentent; Episcopus quod Concilio prouinciali secundo de eorundem vita, moribusq; præscriptum est, in eo exequendo illam inire rationem curet; vt certo præcipuo libro per singulos parochos illi, si qui eiusmodi intra parochiæ fines sunt, tùm alij etiam alia ratione, accuratè ordineq; describantur.

Hæc verò sedulò ab ijsdem Parochis obseruari mandet:

Quò, aut vnde illi migrent.

Quod vitæ christianæ institutum teneant.

An fidei rudimenta norint.

An diebus festis saltem Missæ sacrificio interſint.

An sæpè confessi, crebrò etiam per annum, aut certè saltem constituto Paschæ tempore, Sacram Eucharistiam sumant.

Quos neque libro descriptos, neque in Pascha confessos communicasse ex eo animaduerterint, quòd certum chyrographum non ostendant, quo se confessos, & Sacram Communionem sumpsisse testatum faciant; nè pro parochialis Ecclesiæ suæ foribus, nec intra parochiæ fines eos mendicare, parochi permittant; omnemq; propterea cautionem, quantum in se est, adhibeant.

Quos doctrinæ Christianæ rudes, & mendicos vagantes viderint, festis diebus, stata hora, ad eiusdem doctrinæ scholas conuenire diligenter curent, eosdemq; instruant.

Modi,

Modi, quibus parochi, confessarij, & concionatores, populos ad sciendum præsertim necessaria doctrinæ Christianæ diligenter inducant. Cap. LIX.

AD Salutem cùm omnibus fidelibus admodum necessarium sit, Christianę fidei rudimenta scire; tum certè huius in primis diœcesis populis, qui hæreticis finitimi, nisi in fidei fundamentis firmi fuerint, ac stabiles, summopere verendum esset, nè fortè ab eis in aliquam impietatis ac nefariæ doctrinæ fraudem, facilius adducerentur: quamobrem Antecessores nostri, & nos multam hactenus diligentiam adhibuimus, vt omnes, ac singuli Christi fideles in fidei Christianę rudimentorum institutione erudirẽtur. Sed cum parùm hucusq; profecisse tanta in re cognouerimus; negotij, periculiq; magnitudine adducti, hæc præterea decernimus:

Primò omnibus, singulisq; animarum curatoribus, & cęteris confessarijs, siue sęcularibus, siue regularibus, in virrute sanctæ Obedientiæ pręcipimus, vt faciant, antequam confessiones audiant, Orationem Dominicam, Angelicam salutationem, symbolum fidei, & decem præcepta Dei, quę decalogo continentur, ut pœnitentes recitent, ac ipsis audientibus referant: Nisi pœnitentes tales sint, quos confessarius id non ignorare credat. Quarum rerum si quos ignaros, rudesve offenderint; hanc eorum spiritualem socordiam acriter reprehendant; ostendant q̃, quàm grauis esse debeat illorum conscientiæ, ignoratio rerum, quæ ad salutem tantoperè necessariæ sunt. Cum autem eos absoluunt, pręter alias pœnitentias, & actiones satisfactorias, id etiã imponant, vt quatuor hęc saltem potissima doctrinæ Christianæ capita in posterum accuratè ediscant; certo illius, pro arbitratu suo, prędefinito congruo tempore; quod tamen ob necessariam aliquam causam semel, aut ad summum iterum prorogari liceat. Eo autem temporis spatio confecto, si eadem adhuc illos ignorare viderint; tunc nè illorum confessionem audiant nisi consilio, & assensu, aut Vicarij Foranei, si diœcesani sunt; aut illorum, quos huic curæ in Ciuitate Episcopus præfecerit, si in ciuitate viuunt. Si qui verò semel ita admissi ad Sacramentum pœnitentię, eos postea in rudi hac, crassaq; ignorantia persistere compertum erit; de ijs ad Episcopum ipsum referatur, antequã amplius admittantur: qui illorum saluti diligentius, & efficacius consulat, vt viderit in Domino expedire.

Quò facilius porrò perniciosę huius ignorationis incommodo occurratur, neque aliqua fideles excusatione suam negligentiam prętexant; illud eisdem animarum curatoribus mandamus, vt die festo, uel intra Missarum solennia, vel in vesperis, aut paulò ante, si frequentior tunc fidelium multitudo prędens in Ecclesia aderit, clara voce, ac disertis, distinctisq; verbis, quę ab omnibus exaudiantur, modò vnum, modò alterum, aliquando plura ex ijs prędipuis doctrinæ Christianę capitibus, prout opportunius sibi videbitur, recitent; simulq; vniuersos, qui aderunt, hortentur, vt eadem verba, quibus ipsi

bus ipsi præibunt, illi simul referant.

Et uerò, quò populus doctrinæ Christianę præceptis, atq; institutis in dies instructior fiat; ijdem Parochi illo tempore nunc unam, nunc alteram eorundem quatuor illius doctrinæ capitum partem, studiosè explicent. Quà in re Catechismi Romani, aliorumq; probatorum auctorum, qui in hoc genere piè, diligenterq; versati sunt, doctrinam potissimùm sequantur.

Nec uerò propterea his, quæ nunc decernimus, quicquam detractum, derogatumve sit; quominus tum qui pro capite suo apti sunt maiori eruditioni aut pro ratione status sui explicatius, & plenius uniuersam doctrinam Christianam discere debent, præstent quod debent; tum Parochi, alijq;, ad quos illam docere spectat, cumulatè præstent quæcunque in hoc genere olim decretum est, ab illis præstari debere; & reliquas præterea omnes sui muneris partes.

Porrò Confessarij grauissimam pœnitentiam imponant; itemq; concionatores, & parochi diuinam ultionem denuntient, & patribus familias, & dominis; qui nulla, aut saltem parua diligentia adhibita, omnem rationem nè ineunt, vt sui liberi, ac famuli Christianam doctrinam addiscant; neque eis, quos in famulatu habent, tantùm diebus saltem festis vacui temporis concedunt, quo in Ecclesias, aliaue loca pia, ubi ea doctrina traditur, ad illam percipiendam conuenire possint.

Quando, & pro quibus per parochos præsertim, reuocandus, & monendus est populus. Cap. LXI.

PAROCHI hebdomada Quadragesimæ initium proximè præcedente, populum curæ sue commissum ad se conuocent: tum hęc cum illo grauiter, soliciteq; agant, prout antiqui, religiosiq; institututi, & consuetudinis in Ecclesia sancta fuit.

Vt canonica auctoritate reconcilient, [a] si quos in eo dissidentes scierint; discensionum semina extirpare studentes.

Concubinarios homines ab illa peccandi libidine, vt maximè possunt, reuocent: proinde sanctiones Episcopales, eo de genere hominum editas, cùm de scripto legant, tum communi sermone planius explicent.

Singulos denique à Christiana viuendi uia aberrantes, ad semitam iustitiæ, & salutis studiosè perducant.

De humilitate, patientia, castitate, benignitate, misericordia, eleemosynis, pœnitentia, cęterisq; Christianę religionis virtutibus, omnes accuratè commonefaciant, ut Cabilonensis Concilij Canone piè, vtiliterq; cautum est.

a Cõcil. Agathẽ. decreto. 31. To. 2. relato in Decre. c. Placuit. 90. dist. inter oẽs fideles pax, & cõcordia esse dẽt, sine qua nemo Deum videbit. Hebr. 12 Concil. Cabilo. 2. Can. 20. To. 3. c. studendum 90. dist. Cabilonen. Conci. 2. ca. 37. cũ igitur. Tom. 3.

Quibuscunq; actionibus ad præmittendas orationes populi qualiter instruendi. Cap. LXII.

NON decet Christianum hominem opus aliquod ante suscipere, aggredive, quàm Dei auxilium religiosis precibus imploret. Dixit enim

enim Dominus, a *Sine me nihil potestis facere.*

Parochus igitur, cuius est populum ad optima quæq; instituta erudire; cõcionator item, illum, prout vsu venerit, cohortetur, ac moneat, vt neque publicè, neque priuatim quicquam aggrediatur, nisi primò sanctis precibus Deo adhibitis.

Neque cibum sumant, anteaquam stata prece benedicant: post cibum item, Domino gratias precatione agant: Id enim à nobis expectat, qui nos pascit Deus, vt pro præstitis ab eo escis, illi gratias referamus, & saturati donis ipsius, laudes ei dicamus, inquit Sanctissimus Ambrosius.

a Ioan. 15. nõ enim sumus sufficientes cogitare aliqd ex nobis tãquam ex nobis. 2. Cor. 3. si homo ex se nõ est sufficiens ad cogitãdũ bonũ, qđ est minimũ inter opera, qd ad agendum poterit? omnia hominis bona tã corporalia, q̃ spiritualia, à Deo sunt. Concil. Mileuit. cap. 5. in Tom. 1. vbi declarat istud, Sine me nihil potestis facere. Accedit illud. Quærite primùm regnũ Dei, & iustitiã eius, & hæc omnia adijcientur vobis. Matt. 6. Ad idem Concil. Arausican. circa tempora Leonis. P. 1. cap. 7. in

In die candelarum, cinerum, & palmarum, ac circa agnos Dei Benedictos aduertenda. Cap. LXIII.

PArochus diligenter consideret, quæ piè tradidit Illustrissimus Dominus meus in suo Concilio Quinto Prouinciali, circa ea, quæ Parochi agere debent, & docere in die Candelarum, Cinerum, & Palmarum, ac etiam quæ sint obseruanda, ob maiorem reuerentiam, ad Agnos Dei per Summum Pontificem benedictos.

Sine habitu decenti, ad sacramenta nemo accedere permittatur. Cap. LXIIII.

VT Sanctissimis Sacramentis debitus religionis cultus, etiam externus ab ijs tribuatur, qui ea suscipiunt; nè Parochus patiatur quemquam ad illa suscipienda accedere, nisi exteriori quoque habitu, vestiumq; modestia debitam illis venerationem, ac reuerentiam præseferat; curetq; diligenter tradita per Dominum meum in suis institutionibus.

Infirmi propriæ parochiæ quomodo visitandi. Cap. LXV.

QVod Concilio Agathensi cautũ est, id vnusquisq; Parochus præstare curet; vt Missæ sacrificio peracto, si quos in Parochiali vicinia ægrotos habet, frequenter, atq; adeo quotidie, quãtum per aliàs suæ curæ parochialis occupationes potest, inuisat; atq; eisdem præstet, quæ sunt solicitudinis, muneriſq; Parochialis officia, prout opus esse viderit.

Liber descriptionis obsequiorum circa ægrotos, & dierum mortis ipsorum, qualiter habendus. Cap. LXVI.

VT Episcopo, eiusq; Vicarijs, aut Visitatoribus aliquando constet diligens Parochorum in salutaribus illis officijs, quæ fidelibus ægrotantibus illi debent, cura; eorum vnusquisq; librum præcipuum habeat, in quo sigillatim, & præscribat singulis diebus parochiæ suæ incolas, qui mortem obierint, & quæ Sacramenta eorum vnicuiq; ministrarit; & præterea,

2. Tom. Concil. ad ipsum enim prius est confugiendum, qui nostræ curare possit animæ passiones. ait D. Greg. in cap. omnis. de consecr. dist. 1.

quando

quando commendationis animæ officium præstiterit; & quo die hæc singula ministrarit.

Qualiter synodus populo denuntiandus, & quomodo propterea præparatus orationes effundat, admonendus. Cap. LXVII.

Synodalis actio, aliquot ante diebus per Parochos populo denuntietur; eorumq; vniuscuiusq; officium sit, parochialis suæ Ecclesiæ homines docere, tum quàm sanctum, salutareq; sit, synodalis diœcesanæ actionis institutum; tum quam ob causam quotannis ea actio suscipiatur.

Quo de genere editas ab Episcopo literas parochus suo quisq; populo, cum in Missæ parochialis sacrificio is frequens adest, accuratè legat; cui muneri adiungat hoc etiam paternæ cohortationis officium: quo non modo illum excitet ad frequentius orationis studium, synodalibus illis diebus adhibendum, sed etiam ad id singulos inflammet; vt die Dominico, statam synodalem diem antecedente, verè pœnitentes, & confessi, Sacram communionem sumant: hoc præcipuè precantes, vt quæ ad eorum salutem pertinent, Dei auxiliantis misericordia, per Episcopum in Synodo diligenter, sanctèq; agantur.

Qualiter curent, vt mulieres pomposa, & vana, ac in primis caudatas vestes deponant. Cap. LXVIII.

Parochi singuli, quam maximam possunt, in eo solicitudinem, persuadendiq; studium adhibeant, vt omnem luxum, [a] cincinnorum ornatum, inaures, (quod signum diaboli Sanctus Augustinus nominat,) fucum, & vestes in primis, quas caudatas dicunt, Parochiæ suæ mulieres omnino deponant. [b] Qua in re persuadenda argumentorum vim, rationúmq; monimenta sibi comparent, cùm ex S. Ambrosij illarum luxũ grauiter exagitantis libris, [c] tùm ex S. Chrysostomi, aliorumq; patrum monimentis, in primisq; ex homelia, quam eo de genere grauissimam vir doctissimus, idemq; religiosissimus, Iacobus Vitriacus S. R. E. Cardinalis olim habuit.

Hoc autem omne vsque adeo ab Ecclesia uetitum esse, ille ipse affirmat; vt si caudatę ad Ecclesiam accederent, sacra communione interdicerentur.

Proximior parochus Sacerdotis ægrotantis qualiter curam gerat, & de hoc superiores admoneat. Cap. LXIX.

De cura Parocho ægrotanti præstanda in ijs, [d] quæ ad salutem animæ pertinent, iam supra constitutum est: & quoniam charitatis officium est, rationem etiam haberi curationis corporis; hoc decreto iti-

a In mulieres vanas, vehemẽti⁹ inuehitur. P. Ttug. sup Euã. 2. Dom. Aduen. colũ. 221 & alibi f 1. Tom.

b Dissolutio vestiũ reꝓbatur, in Concil. Gangre. relat. in c. Parsimonia. 41. dist. ibi, dissolutos autem, & fractos vestibus, & inceſſu, non recipimus.

c Philosoph. in 7. Ethi. ait, ad molitiem pertinet, quod aliquis vestimentum trahat per terram. Ad hoc etiam vid. P. Ant. de Gislan. supra Euang. 2. Dom. Aduen. dub. 21. & 29.

d Supra de sepulturis. c. 13.

dem sta-

dem statuimus, ut, cum parochię alicuius Sacerdos in febrim, morbumve inciderit; si præsertim suorum neminem habet, cuius opera, adiumentove subleuetur; propinquior parochus nullum à se officium desiderari patiatur, quod ad eius ualetudinem rectè curandam necessarium fuerit. Atque in primis Vicarium Foraneum, si parochus ęgrotus in diœcesi est; si in urbe, Episcopum, de eius ægrotatione certiorem faciat.

DE DECIMIS, ET OBLATIONIBVS. Tit. XVIII.

Pro decimis soluendis, & iuribus Ecclesiarum non occupandis, qualiter populus sit monendus. Cap. I.

NE PER inscitiam, aut oblionem id peccatum committatur, ut decimę ijs, quibus legitimè debentur, uelomnino non soluantur, vel ex parte tantùm; ideo mandamus, & Parochis; vt inter missam, & prędicatoribus in concione, primo quoque Dominico die Aduentus, & Quadragesimæ doceant populum, quid de solutione decimarum Sacrum Tridentinum concilium statuerit: vehementerq; hortentur, ac moneant, vt debitas decimas integrè persoluant; nè propositas ab eadem Tridentina Synodo excommunicationis pœnas subire cogantur. Sess. 25. c. 12. de refor.

Quibus etiam diebus, eiusdem Tridentini Concilij decretum, contra occupantes quouis modo fructus, bona, & iura Ecclesiarum, & aliorum piorum locorum, communi lingua populo recitent. Sess. 22. c. 11. de refor. incip. Si quem.

Pro eleemosynis colligendis quædam instrumenta musica, & puellæ prohibentur. Cap. II.

ILlud interdicat Episcopus, vt omnino nè in illis eleemosynarum oblationibus, quæ cuiusuis Ecclesiæ fiunt, nisi musica instrumenta honestè, & organo in Ecclesia adhibeantur; neve alia fiant, uel gerantur, quæ Domo Dei indigna sint. Nè item puellæ eleemosynas ecclesiarum, aut Ecclesiasticorum hominum nomine quæritent; id quod non sine earum pudicitiæ discrimine, quibusdam in locis introductum erat.

Pro colligendis oblationibus consuetis quid obseruandum. Cap. III.

CVM pro cuiusq; Ecclesiæ consuetudine populus ad oblationes inuitatur; id grauiter, & modestè faciendum est.

Nec eo uasis, aut sacculi genere pecuniam accipiant, vt quicquid quisque dederit, cerni possit; vt fideles pietate adducti, non pudore quodam modo coacti, eleemosynam offerant.

Quæ

Quæ cum ad subsidium Sacerdotum, vel aliorum pauperum, vel ecclesiarum reparationem, & ornatum sit instituta, eam populus liberaliter præbere debet.

Decimarum Ecclesiasticarum inuestituræ qualiter recognoscendæ. Cap. IIII.

Decimarum Ecclesiasticarum inuestituras, quæ laicis hominibus in perpetuum factæ sunt, Vicarius Episcopi pro officij sui munere, diligenter, accuratè recognoscat. Quòd si eas legitima auctoritate minus confirmatas esse compererit; vel si non renouauerint inuestituram, quando tenentur; irritas illas, ac planè nullas declaret, & decernat.

Vbi decimæ solui consueuerant, aliqui renitentes quomodo conueniendi. Cap. V.

Si, quibus in locis generatim ab omnibus fructuum, qui ex prædijs colliguntur, decimæ parochiali Ecclesiæ soluuntur; in ijs quispiam fortè est, qui illas exsoluere recusat, quoniam sibi persuadet, alicuius priuilegij, aut causæ prætextu immunem se esse; huic Episcopus certum breue tempus præscribat; quo præscripto tempore is, aut priuilegium exhibeat, aut causam afferat immunitatis suæ. Quòd si ille quicquam, quod leue sit, ad illius immunitatis ius tuendum, [a] vel nihil planè attulerit, id Episcopus curet diligentissimè, vt is illas quamprimùm præstet; cum in decimis totaliter præscriptioni non sit locus.

a An cõ suetudo nõ soluẽ di decimas ab earũ obsignatione sęculares eximere possit, & an immunitas ab eis, præscriptiõe acquiratur late explicat. post alios, eruditiss. & acutiss. D. Didac. Couarru. Var. resolu. lib. 1. c. 17. nu. 8. & seq. vers. Sexto, ab eadem. & vers. Octauo eodem iure.

Fructus decimis obnoxij, è prædio quomodo exportandi. Cap. VI.

Ne cuipiam bona, decimarum iure Ecclesiæ obstricta, è solo asportare liceat, [b] nisi ad asportationem, aut ad descriptionem vocato Ecclesiæ Rectore, aut eo, cui illæ soluuntur. Itaq; qui decimas debet, eâ bona domum suam, aliove asportaturus, id biduo ante eidem Rectori, vel cui debentur, significet, vel literis, vel certo nuncio; vt præsens illis, vel asportandis, vel describendis adesse, si velit, vtiq; possit. Quod si ille tunc abierit, id vni de eius familia nuntiandum curet; aut illius Ecclesiæ, domusve Parochialis valuis scriptum affigi iubeat, quo asportatio ea denuntietur. Quòd si diutius illa bona in solo essent, & eis detrimentum, damnumve immineret; tum vel absente eo, cui debentur, asportari liceat. Non tamen intendimus per hoc decretum consuetudini, vel alicuius priuilegio derogare.

b Hæc est communis Doctorum sententia in cap. ex parte. 2. de decim. cuius meminit Couarru. vbi supra vers. Quartum est aduertendum.

Nè rece-

Nè receptorium eleemosynarum sine Episcopi licentia, & ipsa obtenta, qualiter habeatur. Cap. VII.

NE in Ecclesia, aut præ foribus eius, neve in oratorijs, aliove sacro loco, colligendæ eleemosynæ causa, nè ipsius quidem Ecclesiæ, aut eius fabricę, rectorisve nomine, capsula, vasculum, mensa, aliudve eius generis, etiam extraordinariè collocetur, aut iam collocatum in posterum permittatur; nisi Episcopi concessu, literis exarato; tuncq; ei capsulæ, vel rei aliæ ad id paratæ, duæ claues apponantur, diuerso fabrili opere fabricatæ; quarum altera teneatur ab eo, quem Episcopus nominarit, altera ab ijs, quorum nomine eleemosyna colligetur.

Si contra fiet, pœna sit arbitratu Episcopi; tum eleemosyna collecta locis pijs addicatur, illius item arbitrio.

Intra cancellos grana pro eleeemosynis non sunt recondenda. Cap. VIII.

SI quę capsæ, Episcopi concessu, in Ecclesia constituentur, aut collocabuntur, in quas à fidelibus, (vt plerisq; in locis pietatis studio fit) vel frumentum, uel legumina, uel alia quæuis eleemosynæ nomine, conijciãtur; eæ nè intra cappellæ, altarisve, quo fidelium eiusmodi res offerentium, concursus fit, cancellos, aut clathra ferrea ita ponantur, vt ipsis fidelibus eleemosynas collaturis necesse sit cancellos ingredi.

Sacræ communionis administratione, nè eleemosyna quæritetur. Cap. IX.

NE occasione sacræ communionis, etiam in Pascha ministratę, vel ministrandæ, eleemosyna pelucula, aut vasculo exposito, vllove alio modo directè, aut indirectè, quæritetur.

Oblationum vsus, & ordo, vt retineatur, vel restituatur, quid agendum. Cap. X.

OBlationum institutum iampridem ab Apostolicis vsque temporibus, Apostolico etiam Canone sancitum, sanctissimorumq; Pontificum Melchiadis, Fabiani, & Gregorij constitutionibus, [a] *& Conciliorum pręterea decretis, communitum; quò grauius his temporibus à fidei, doctrinæq; Catholicę hostibus exagitatur, & languescẽte pietatis studio,* [b] *quò magis à fidelibus negligitur, hoc diligentius seruari, atque ad executionis usum, ubi intermissum est, reuocari conuenit; cum præsertim, & ad diuinum cultum illud pertineat, & populis salutare sit, ad expiandaq; peccata utile. Quare Episcopus in sua diœcesi, & suis, & concionatorum sermonibus, & omni alio persuadendi, cohortandiq; officio, omniq; iuris ratione, illud, vbi est, retineri, ac vbi negligitur, restitui, studiosè ad sacrorum*

a D. Gregor. 7. in c. oīs, de cōsecrat. dist. 1.

b Oblatio ī quo differat à decima tradit. Silvest. in Sūm. ver. Decima in prin. vbi plenè de oblationib⁹ disserit.

Canonum prescriptum ita curet; Vt in solennitatibus, scilicet, Domini, diebusq; Dominicis, ac festis, item quos coli, aut præcepti, aut consuetudinis est, omnis Christianus aliquid, [a] *prout pro sua quisque pietate, deuotioneq; maluerit,* [b] *Deo offerre procuret: idq; in Ecclesia, vel Cathedrali, cum ad missæ sacrificium, quod solenniter celebratur; vel in parochiali, cum à Parocho, conuenerit.*

Quo in officio seruetur, vt (quod antiquę ecclesiasticæ consuetudini est) primò mares, deinde fœminę, offerant.

Non longè ab altari oblationes accipiendæ. Cap. XI.

Sacerdoti missam celebranti, oblationis accipiendæ causa, ab altari paulum se remouere liceat; at inde longè discedere, ac per Ecclesiam vagari, eamq; quasi circuire, nullo modo liceat.

Oblatio qua charitate, & quæ pro offerentibus commemoratio fiat. Cap. XII.

QVO gratius autem Deo sit, [c] *quod offerunt; ad id præstandum accedant fideles intima animi pietate, spirituali hilaritate, sancta charitate, omniq; Christianæ deuotionis testificatione. Offerentium autem, prout sanctæ institutionis est, commemoratio in Missa sacrificio fiat.*

Oblationes à quibus non accipiendæ. Cap. XIII.

AB ijs verò oblationes nè accipiantur, [d] *ut antiquo etiam Canone vetitum est, qui, scilicet, inter se iniquo animo dissidentes, inimicitias exercent; qui usurarij, meretrices, sacrilegi, raptores, quive alio nomine publicè, notorieq; criminosi sunt.*

Oblatio vbi offertur, quibus applicetur. Cap. XIIII.

QVicquid porrò oblatum erit, præter illorum dierum oblationes, oblationumve partes, quæ ad Episcopos ipsos iure spectant, quæve ad Sacerdotes, vel ad Ecclesias, uel ad Ecclesiarum fabricas, vel ad scholas, uel ad eiusmodi pia Collegia, Episcopali, aut alia legitima auctoritate, concessuve, propriè, ac expressè iam pertinent, aut in posterum quouis modo, aut iure spectabunt; id omne, si in Ecclesia Cathedrali oblatio fit, in illius ecclesiæ, alteriusve pij loci, aut operis vsum, ut Episcopus iusserit, conuertatur: si verò in parochiali, aliaue ecclesia offertur, quicquid datum, oblatumve erit, Parochi sit, in cuius Parochiali, aut in alia Ecclesia, intra Parochiæ fines sita, oblatio fiet.

a Silu. vbi sup. nu. 4.
b Quando autẽ sit peccatũ, si oblatio nõ fiat, vid. Nauar. in Man. c. 23. n. 19. vers. Decimotertio.
c Eleemosyna cordis multò maior est, q̃ eleemosyna corporis, caritatis eleemosyna sine terrena substãtia sufficit: illa verò quę corporaliter datur, si sine benigno corde tribuitur, oĩno nõ sufficit. verba sunt D. Aug. in ca. Duæ sũt. dist. 45. vbi gl. 1 ver. Benigno declarat, qñ in eleemosyna dãda venialiter peccari potest.
d c. Oblationes. 90. dist. vbi glo. in ver. Donat.

alios refert, à quibus oblationes non sunt recipiendæ, de quibus latius Silues. in Summ. ver. Decima. nu. 5. 6. c. Imolans. 14. q. 5. & per totam illam q. habetur de malè acquisitis eleemosynam non esse erogandam, de quo etiam infra ad c. vlt. huius tit.

Quibus,

Quibus, inter missæ sacrum, oblationes colligere interdicitur. Cap. X V.

CApellanis verò, alijsq; Sacerdotibus, & alijs item, præter Cathedralem, Ecclesiis, earumq; fabricis, ac scholis, pijsq; eiusmodi collegijs, atque alijs quibusuis, ius Parochiale non habentibus, oblationes deinceps, inter missæ sacrum, accipere, aut exigere omnino interdictum sit; nisi quibus hæc facultas ab Episcopo, aut aliàs legitimè data erit.

Quæ pactiones pro oblationibus sint illicitæ. Cap. X V I.

SI cum Parocho de oblationibus diuidendis quisquam pactiones fecerit, ut sibi, alijve Sacerdoti liceat, oblationes recipere, contra quàm præscriptum est; hæc pactio irrita sit, ac planè nulla: neque propterea aliter, quã supra præscriptum est, oblationes alijs exigere, accipereve liceat: Tum propterea Parochus ipse, & alius Ecclesiæ Rector, et Sacerdos item, aliusve, qui pactum inierit, quive pactioni consenserit, grauiter puniatur.

Quando in Missa oblationes fiant. Cap. X V I I.

QVæcunque deinceps oblationes, siue pecunia, siue cereis, siue alio eleemosynæ genere in Missæ sacrificio à populo fient; eæ, & fiant, & à sacerdote accipiantur, dum canitur antiphona, quæ Offertorium appellatur. Quòd si Missa non conuentualis, ne semper tamen, tum etiam fiat, accipiaturve proximè, antequam hostæ, & calicis oblatio fiat.

Qualiter offerentibus benedicto sit impendenda. Cap. X V I I I.

SI quid verò aliquando non intra Missarum solennia, sed alio tempore offerri contigerit; curet Episcopus restitui sanctum vsum, & oblationi illi, & offerentibus benedicendi stata prece, atque oratione in libro sacerdotali, aut rituali prescripta. Qui uerò oblaturi sunt, Missæ sacrificio, in quo oblatio fit, & ab initio piè, deuoteq; intersint; nec uerò inde abeant, nisi ubi peracto sacrificio, benedictionem sacerdotalem demum acceperint, quæ in fine Missæ de more fit.

Qualiter oblationes fiant populus instituendus. Cap. X I X.

VIdeat Episcopus, vt eleemosynarum, & alius cuiusuis generis pijs oblationibus, quæcunque à populis fiunt, certam rationem prescribat; qua & mane potius, quàm à prandio fiant; & illæ non popularibus spectaculis, non comessationibus, aut tumultibus, non clamoribus, aut profanis actionibus, quæve ullam offensionis speciem prebeant; sed precibus, litanijs, hymnis, atque ijs pietatis officijs prestentur, quę decent, eiusmodi religiosas actiones, officiave, & quę respondent ueteri sanctitati, ac disciplinæ huius instituti.

Imagines cereæ, & aliæ oblationes quando distrahi nequeant. Cap. XX.

NE imagines cereæ voti causa, Ecclesijs, pijsq; locis oblatæ, venditari vllo modo possint; nec nè confractæ quidem, etiam vetustate temporis, nisi concessu Episcopi, in usum Ecclesiæ conuertendæ.

Nec verò ullas eiusmodi, uel alterius generis oblationes, uel eleemosynas, antequam illæ perceptę sint, uendi, locari, aut contractus ullos, pactionesve etiam secretas eius generis iniri cuiquam, etiam parocho, vllo pacto, modove liceat, pœna graui proposita, Episcopi arbitrio irroganda.

Nemo velata facie, sine licentia eleemosynam quæritet. Cap. XXI.

NEmo operta, obuolutaq; prę pudore facie eleemosynam sine Episcopi, aut si in diœcesi, saltem Vicarij foranei, concessu, eoq; scriptis exarato, quæritet. Nec verò eam facultatem cuiquam Episcopus, Vicariusve det; nisi illius, & egestatem, & morum, uitæq; rationem ante plane notam, exploratamq; habuerit.

Pro verecundis pauperibus quando, & qualiter eleemosyna sit perquirenda. Cap. XXII.

PRimo quoque dominico mensis, [a] *aliove die, quem Episcopus statuerit,* [b] *in omni ecclesia parochiali, etiam si regularis sit,* [c] *vt egentibus, qui præsertim prę pudore ostiatim mendicare, eleemosynamve quæritare non audent, necessitati, pia fidelium liberalitate succurratur à locupletibus parochiæ incolis, cęterisq;, ut antiquæ consuetudinis est; aliquid per eos colligatur, quos huic curę episcopus pręposuerit.*

Dominica uerò proximè præcedẽte, quo fideles, & in dando effusiores sint & paratiores ad parochialem ecclesiam cum uoluntarijs oblationibus ueniant; eleemosynarum collecta intra missarum solennia indicatur uerborum formula, quæ in Concilio Quarto Prouinciali habetur.

a Ignem ardentem extinguit aqua, & eleemosyna resistit peccatis, Eccles. c. 3. in fine. Non tamen qs peccare debet, vt eleemosynam faciat, sed ideo eleemosynam præbere debet, quia peccauit, ita piè atque vtiliter admonet, Concil. Babilon. 2. Can. 36. Incip. sed nec. in 3. Tom. D. Gregor. in capitulo non est prima quæstio. 1. Non obstat, quod legitur Lucæ decimosexto, facite vobis amicos de Mammona iniquitatis, quia respondet glos. in dict. capit. Non est. in ver. facere, viden. & capit. Qui habetis, 14. quæstio. 5.

b Eleemosynarum tria sunt genera, cap. Tria, & seq. dist. 45.

c Eleemosyna quando sit de præcepto, vid. Felin. in cap. 1. nume. 11. & seq. in Addit. ad princ. Abb. in decreto post tract. immediate, de lit Apost. & nouissimi Nauarr. in Man. cap. 24. nume. 5. & seq. præsertim num. 9. vers. circa prædicta.

DE REGVLARIBVS. Tit. XIX.

Qualiter ad interpretandam sacram Scripturam monachi sint cogendi. Cap. I.

QVOD Sacrosancti Tridentini Concilij decreto de interpretatione sacræ Scripturę, in Monachorum monasterijs instituẽda sancitum est; id Episcopus omnino efficiat, vt, quibus in monasterijs commodè præstari potest, ea instituatur; vel si intermissa est, restituatur.

Quain re præstanda Abbates, atque alij, quocunque nomine vocati, qui monasterio prę sunt, opportunis iuris remedijs compellantur.

Sess. 5. c. 1. vers. In Monacorum. de refor.

a Cõcil. Trid. sess. 25. c. 12. meminit Nauarr. in Man. c. 13. n. 5. facit ca. de ijs. dist. 12. Monẽdę est populus, vt eas festiuitates quas Episcopus prę ceperit, colat; neq; inani superstitione illas celebrare præsumat, quæ nequaquã sunt obseruãdæ, vt cauetur in Cõc. Ticinẽ. sub Benedicto III. Tom. 3.

Dies festi, quorum etiam tabellam habeant, per regulares colendi. Cap. II.

QVos dies festos Episcopus in vrbe, diœcesi q; sua coli, sanctificari q; edixerit, ac prę ceperit; ij ab a Vniuersis cuiuscumq; ordinis regularibus, quauis ratione exemptis, colantur, sanctificentur, atq; obseruentur. Dierum autem festorum, quos in ea vrbe, aut diœcesi coli consuetudinis est, ille tabellam conficiendam curet, quam certo Sacristiæ loco affixam ijdem etiam regulares habeant.

Vid. infr. d capell. Monac. c. 1. Cõc. Trid. sess. 24. ca. de refor. 2. vers. Synodi quoque.

Ieiunia etiam à regularibus obseruanda. Cap. III.

IEiunia præterea, quę certis præcipuis locis, vbi monasteria illi habent, à reliquo clero, populoq; vniuerso obseruari moris, consuetudinisve est; curet Episcopus, vt ipsi itidem, sicut cęteri omnes, ritè, rectèq; colant, celebrent, atque obseruent.

Regulares curam animarum agentes synodo, & alijs prour cæteri parochi sæculares, interfint, & eadem præstent. Cap. IIII.

REgulares quicunq; sint, qui in quauis Ecclesia parochiali, etiam quæ in suo monasterio existit, quæve eidem adiuncta est, curam animarum gerunt, synodo diœcesanæ interfint; & ad statas illas congregationes, lectionesve, quibus parochos interesse iussum est, conueniant; menstruos item illos parochorum conuentus, quos in diœcesi haberi decreto cauimus, tum ipsi adeant; tum in Ecclesijs, vbi animarum curam gerunt, monasterij sumptu habitent; & omnia denique munera, onerave parochialia, quæ cæteris parochis imposita sunt, præstent omnino.

Olea sacra regulares ab ecclesia cathedrali sumant. Cap. V.

MOnachi, regularesq; cuiusuis ordinis, etiam exempti, non aliunde, sed ab Ecclesia Cathedrali intra cuius diœcesis fines habitant, olea sacra sumant. Si secus fecerint, arbitrio Episcopi, in cuius diœcesi manent, puniantur.

In locis quoquomodo regularibus subditis, quiuis, nisi ab Episcopo approbatus, confessiones audiat. Cap. VI.

NE in Monasterijs quidem, & locis, vbi regulares spiritualem, temporalemq; iurisdictionem habent, quisquam sacerdos, etiam regularis, & exemptus, confessiones audiat; nisi primùm ab Episcopo, intra cuius diœcesis fines ea monasteria, locave sunt, ad id probatus fuerit.

DE RELIGIOSIS DOMIBVS, ET EArum administratione. Tit. XX.

VT pia loca omnia fideliter, diligenterq; administrentur; quæ sacrum Tridentinum Concilium Episcoporum curæ, ac studio maximè cõmendauit; hæc mandamus, quæ ab omnibus seruanda erunt.

A præfectis hospitalium quæ præstanda; negligentesque ab Episcopo qualiter compellantur. Cap. I.

QVI hospitalia, seu alia pia loca ad peregrinorum, infirmorum, pauperumve vsum præcipuè instituta, in commendam, administrationem, aut quemcunque titulum, aut Ecclesijs suis vnita obtinent; domos, & ædificia horum locorum ruinosa, vel disiecta sarciant, & restituant.

Quæ ab alijs occupata, aut amissa, iniustève alienata sunt, recuperent.

Impositum illis onus, & officium omnino obeant.

Concil. Triden. sess. 7. c. vltim. Clem. cõtingit de relig. dom. Conc. Trid. sess. 25. c. 8. de refor.

Hospitalitatemq; ex fructibus, illi muneri attributis, re ipsa exerceant.

Cæteraq; omnia præstent, quæ à Vienensi, & Tridentino Concilio præscribuntur.

Quod officium, si moniti ab ordinario non fecerint; vel per ecclesiasticas censuras, & alia iuris remedia, ad sui muneris functionem compellantur, vel eiusdem Tridentini Concilij præscripto eos Episcopus ab illa administratione, curave in perpetuum amoueat.

Quibus

Quibus nullo modo condonet, aut remittat eos fructus, quos, contra hospitalium institutionem perceptos, in foro conscientiæ restituere tenentur.

Debitores hospitalium aliquo officio pro eis nè fungantur. Cap. II.

QVI pecuniam Ecclesijs, Confraternitatibus, aut quibuscunque pijs locis debent; illorum procuratores, syndici, ministrive esse, aut vllam denique eis officij, aut negotij partem administrare non possint.

Iuramentum ab administratoribus piorum locorum prius, & postmodum quæ alia præstanda; & vt præstentur seruanda. Cap. III.

ADministratores Ecclesiastici, vel laici, piorum locorum, siue Hospitalia, Montes pietatis, Confraternitates, Misericordiæ, Charitates, Consortia, Disciplinæ siue alio quocunque nomine nuncupata sint; qui deinceps deligentur, antequam ad administrationem accedant, iurent se fideliter, & accuratè munus suum exequuturos.

Fructus, qui pauperibus addicti fuerint, veris pauperibus tantùm distribuant; quemadmodum cuiusq; inopia, & eius voluntas, à quo bona illa profecta sunt, postularit.

Qua in re, nè vlla fraus fieri possit; ineatur aliqua ratio, qua constare possit Episcopo, in quas personas fructus illi erogati fuerint.

Quos autem compererit Episcopus, vel iniq; distribuendo, vel in suum cõmodum uertendo, uel inutilibus, & superuacaneis sumptibus faciendis, malè in administratione uersari; eos, pro modo culpæ, puniat; & ad restitutionem legitimè compellat; & ab officio etiam, si ei videbitur, amoueat.

Quòd si contra, quàm à Tridentino Concilio decretum est, nè rationem administrationis reddant, tribunal Episcopi declinare voluerint, Ecclesiasticis pœnis ab eodem coerceantur.

Ijs, qui bona piorum locorum administrant; ea, si immobilia sint, uel pretiosa mobilia, uendere, permutare, in emphyteusim dare, aut quouis modo alienare, nisi ijs seruatis, quæ à sacris canonibus requiruntur, & absq; consensu, atque auctoritate Episcopi, nullo modo liceat. Qui contra fecerint, Episcopi arbitrio puniantur; & quod actum est, irritum, ac nullum sit.

Piorum locorum bona, administratorum arbitrio, ne locentur; sed publicè locanda proponantur, facta omnibus conducendi potestate.

Quos pijs locis aliquid debere constiterit; ijs eorum bona dari ne liceat.

Qui piorum locorum bona conducere voluerit, det idoneum fideiußorem, cum quo iure agi possit æquè, atque cum ipso principali conductore: Aliter facta locatio, & conductio, irrita, ac nulla sit.

Vt autem hęc, cæteraq; omnia, quæ Tridentina synodus de Hospitalibus, & alijs pijs locis statuit, facilius præstari possint; præcipimus parochis, vt diligenter singula, quę in parochijs suis sint Hospitalia, & pia loca, eaq; præsertim, in quibus re ipsa hospitalitas, cæteraue administratorum munera obeantur exerceantur; ad Episcopum quamprimum deferant; cuius arbitrio, parochi huius officij prætermissi pœnas dabunt.

Rogamus autem magistratus omnes, nè Episcopum suo officio fungentem, & contra contumaces iure agentem impediant; sed ea, qua decet, pietate, eum omni ope, & auxilio iuuent.

Vt eleemosynæ pro pijs locis quæri possint, quæ requirantur. Cap. IIII.

IN petendis eleemosynis, Hospitalium, & aliorum locorum piorum nomine, hæc præcipuè seruari iubemus:

Vt in illis Hospitalibus, & pijs locis re ipsa, qua debetur, hospitalitas, & pia opera exerceantur.

Vt ea loca sint in hac diœcesi, in qua eleemosyna petenda sit; neque ea ad vtilitatem eiusmodi locorum alienæ diœcesis conuertatur.

Vt qui petet, sit eiusdem diœcesis.

Sit bonæ existimationis.

Non fuerit ex numero quæstorum, quos damnauit Sancta Tridentina synodus.

Illud officium gratis, vel constituta certa mercede præstet; nec vllo modo particeps sit eleemosynarum.

Ab Episcopo, vel eius Vicario scriptam licentiam, quotannis renouandam, impetrarit.

Qui contra, quàm hoc decreto sancitum est, petierit; grauiter puniatur ab Ordinario.

Cui etiam curæ erit, vt, quæ eleemosynæ collectæ fuerint, verè in pium tantummodo eorum locorum vsum, quorum nomine petitæ fuerint, conferantur.

Quibus hospitalium aditus occludatur. Cap. V.

IN Hospitalibus, pijsq; diuersorijs, vbi hospitalitas exercetur, mares cum feminis, etiam specie matrimonij, nisi id certissimè constet, versari nè liceat; neve ea loca, quę bonorum subsidio sunt addicta, circulatoribus, aleatoribus, nebulonibus, & istiusmodi nequissimis hominibus pateant.

Mendici, morbum simulantes moreantur, vt se in aliqua arte potius exercentes, inde sibi honestum vitæ subsidium comparent, quàm ignauiæ, ac desidiæ dediti, ostiatim in triuijs, & in templis miserrimè mendicent.

Si id recusauerint, curent Episcopi, vt eiciantur; neque illis domorum hospitalium præterea aditus pateat.

Com-

Commessationes confratrum in Ecclesijs tollendæ: & panis distributio in illa Sancti Gaudentij qualiter fienda. Cap. VI.

CVret Episcopus, ut, retento pię eleemosynę instituto, tollantur publicæ illæ commeßationes, cęteraq; huius generis, quę à sodalitatibus, quas confratrias, uel confraternitates uocant, præsertim intra ambitum Ecclesiarum, die Pentecostes, & die Cœnæ Domini, ac certis alijs solennibus festis diebus, pietatis speciei fieri solent, non sine bonorum offensione; proposita pœna suo arbitratu: & præterea tollatur modus distribuendi panem in Ecclesia Sancti Gaudentij; sed alio commodiori, & decentiori modo ille panis pauperibus detur.

Fabricæ Ecclesiastici redditus, vt ritè expendantur, qualiter curandum. Cap. VII.

PRohibeat Episcopus, nè bona census, prouentus, aliaq; eius generis, quę ad Ecclesiarum fabricas, quauis ratione pertinent; ab earum Præfectis, aut ministris ad alios usus auertantur, quàm institutum est, aut certè debent. Idè præterea ex Tridentini Concilij præscripto fabricarum redditus in usus Ecclesiæ necessarios, atque utiles, ut expedire magis uisum fuerit, erogari curet.

Sess. 24 c. 3. de ref. in fi.

Ecclesiæ, seu hospitalis bona proprius minister conducens, qualiter priuandus, & plectendus. Cap. VIII.

QVi bona Ecclesiæ, hospitalium, aliorumve piorum locorum, siue solus, siue unà cum alijs administrat; si uel ipse, uel per interpositam personam ea emerit, aut emphyteusis, locationisve nomine conduxerit; ab eo administrationis munere statim amoueatur; nec dignus in posterum censeatur, cui talium rerum procuratio, administratiove demandetur; cum eoq; præterea, ex iuris præscripto agatur.

Qualiter à piorum locorum administratoribus aliter plectendis, pecuniæ mutuo non dandæ, nec accipiendæ. Cap. IX.

EPiscopus id sedulò prohibeat, ut, quę fabricę, Hospitalia, sodalitates, & quæ alia cuiusuis generis pia loca instituta non sunt, ad pecuniam mutuo dandam; eorum administratores ne ulla causę specie, cuiquam homini, nec etiam uniuersitati loci, aut uicinijs dent mutuo.

Quòd si ipsi administratores mutuo uel dederint, uel, quod grauius est, ab ijs locis sumpserint; ab earum administratione statim amoti sint; indigniq; censeantur, qui per sex annos illorum, aliorumve piorum locorum administrationem gerant: Tum etiam illorum præfectus, quouis nomine uocetur, qui huic rei consenserit, excommunicationis pœnam subeat.

Soda-

Sodalitates disciplinatorum ab Episcopo qualiter visitandæ. Cap. X.

Sodalitates quascunque, seu Confratrias, quę disciplinatorum nomine vocantur, Episcopus, [a] *vt Tridentino Concilio iussum est, visitet; librosq; vel constitutionum, vel meditationum, orationumve si qui in eisdem extant, studiosè recognoscat; nè quid falsum, commentitiumve, aut apochryphum in illis sit: & si quæ inuenerit, quæ emendationem desiderent, illa vel omnino tollere, vel emendare curet.*

a Sess. 22. ca. de refor. 8.

Confratriæ disciplinatorum ad quam regulam redigendæ, & contumaces qualiter puniendi. Cap. XI.

Easdem item confratrias in eam priscinam disciplinatorum regulam redigere curet, quæ iussu Metropolitani recognita, & emendata, & huius temporis rationi accommodata, ad communem earum sodalitatum vsum editum est Mediolani.

Si quæ verò hoc decreto præcepta illi vel contempserint, vel neglexerint, aliaq; non obierint, quæ ad eorum sodalitatis officium pertinent; pro rei grauitate seuerius ab Episcopo corripiantur: sin autem emendari nulla alia ratione poterunt, eorum sodalitates extinguantur eiusdem Episcopi iudicio.

b Tria ex parte corripiētis, esse requisita, ex sētētia omniū Theologorū scribit, doctissimus Alphons. à Castro. i tract. de iusta hæret. pun. li. 2. c. 25. i fine. colum. 369. vt correctio. s. fraterna, sit obligatoria, nēpè cognitio peccati, species emēdę, & tpis opportunitas. de qua rę vid. præter Theolo. sup. Matt. 18. & Lucæ 17. D. Anto. i sum. par. 2. tit. 9. c. 6. vbi eruditissimè agit, de omissione fraternæ correct.

In hospitalibus doctrina Christiana qualiter instituenda. Cap. XII.

Parochus eam ineat rationem, vt & in hospitalibus, & in alijs pijs locis, vbi plures, vel mares, vel fœminæ curantur, aut aluntur, hoc tradendæ doctrinæ Christianę institutum introducatur; quo illi pascantur hoc præterea spirituali cibo.

Qualiter correctionis fraternæ sodalitas erigenda; & eidem regulæ præscribendæ. Cap. XIII.

Multa mala existunt ex prætermisso, [b] *& valde his temporibus neglecto,* [c] *fraternæ correctionis officio debito, ac necessario: quamobrem curet Episcopus, in sua non solùm vrbe, sed in diœcesi etiam, aliquam hominum, qui moribus, vitęq; innocentia grauiores sint, sodalitatem constituere; quæ in hoc fraternæ correctionis officium Christiana charitate incumbat: aut hoc ipsum officij munus alteri sodalitati adscribi studeat, quæ id rectè præstare possit.*

Cui sodalitati certas fraternè corrigendi regulas præscribat, studio, et opera probatorum Theologorum.

c Correctio fraterna est opus misericordiæ, & pietatis spiritualis, & magis meritoria quàm misericordia corporalis, quocirca Gen. 21. legitur, quod Abraham postquam iurauit Abimelech se cum eo facturum misericordiam, statim eum corripuit Ad hoc tenentur Prælati ex officio, alij vero ex charitate, Episcopos autem admonens. Concil. Trident. Sess. 13. c. 1. de refor. sic ait, vt se pastores, non percussores esse meminerint, atque ita præesse sibi subditis oportere, vt non in eis dominentur, sed illos tanquam filios, & fratres diligant, & paucis interiectis, inquit, illos obsecrent, increpent, in omni bonitate, & patientia, cum sæpe plus erga corrigendos agat beneuolentia, quàm auctoritas, plus exortatio, quam comminatio, plus charitas, quàm potestas, facit. c. 2. 10. q. 3. in fine.

Disci-

Disciplinatorum, & pœnitentium sodalitates quomodo instituendæ & commemoratione suarum indulgentiarum annua communione, processione, & alijs fouendæ. Cap. XIIII.

QVo maior in dies ad Christianę pietatis studium progressus sit fidelium; id curet Episcopus, vt cum disciplinatorum, pœnitentiumve sodalitates, aliasve huiusmodi frequentes instituat; tum institutas omni pastorali studio adiuuet & ad conseruandas illas disciplinæ, ac pœnitentię rationes, & ad alias excitandas spiritualium virtutum progressiones. Id quò facilius fiat, ardentioriq; studio, quotannis aliquando, prout è re esse uiderit, literas promulgari iubeat; [a] *quibus Greg. XIII. præclarum spiritualis Indulgentiæ donum liberaliter in domino illis concessit, qui ijs sodalitatibus adscripti, sibi flagella, disciplinamq; certis statutis diebus adhibuerint.*

Præscribat item diem certum, quo in singulos annos illarum sodalitatum homines, qui in Vrbe sunt, vno loco omnes, qui in diœcesi, omnes itẽ suo quiq; in oppido, loco ve in vnum conuenientes; primùm contriti, et confessi Sacram Eucharistiam sumant; tum solennem processionem agant, perpetua, gratáq; memoria prosequentes concessi sibi spiritualis doni gratiam.

a Subdat. 12. Decẽbr. 1572. eiusdem Pontific. anno 1.

Hospitalia, aliaque pia loca, & sodalitates, qualiter ab Episcopo visitanda. Cap. XV.

HOspitalia item, aliaq; pia singula loca, & sodalitia, pro auctoritate, facultateve, & Canonum iure, [b] *& decretis Tridentinis sibi data, in singulos annos Episcopus visitet: Et quæ laicalia etiam, et merè priuata sunt, in ijs, quę ad obseruandam piam testatorum voluntatem spectent, uisitando corrigat, & reformet.*

b Sess. 22. ca. de ref. 8. sup. eo. c. 10. Rationes administratio-nis exigat Episcop⁹ quotannis, infra, eod. cap. 21.

Ratio administrationis bonorum Ecclesiasticorum; & inuentarium, etiam à laicis qualiter exigatur. Cap. XVI.

QVæcunque bona siue mobilia, siue immobilia, iurave ad Ecclesiam, etiam quæ sit iurispatronatus laicorum, quauis ratione pertinentia, à laicis quouis nomine administrantur; de eorum rationibus diligenter conquirendis, & inuentario rectè conficiendo, planè præfletur, quod primo Concilio prouinciali decretum, ac sancitum est de reliquis, alijsue bonis, & iuribus Ecclesiasticis.

Sup. de reb. eccl. nõ alien. cap. 1.

Rationis, & inuentarij vt supra tria exempla, qualiter fienda, & asseruanda. Cap. XVII.

QVarum rationum, & inuentarij exempla tria, publici notarij testimonio munita, conscribantur; quorum unum apud eos, qui administrant; alterum apud Sacerdotem, Rectorem Ecclesiæ asseruetur; Tertium ad Archi-

Sup. de reb. eccl. nõ alien. cap. 2.

chiuium Episcopale afferatur: quò cautius eorum bonorum, & iurium conseruationi consultum perpetuò sit.

Præfectis fabricæ Ecclesiarum, sodalitatum, hospitalium, aliorumque locorum piorum monitiones, & ordines traduntur. Cap. XVIII.

PRæfectis, Rectoribus, ministris, aut alijs quocunque nomine nuncupatis, fabricę Ecclesiarum, sodalitatum, scholarum, & hospitalium, piorumq; cuiusuis generis aliorum locorum curatoribus, etiam laicis, hæc de ijs ipsis decreta præscribenda, & addenda etiam censuimus.

Quicunque piorum locorum administrationem, procurationemve suscipiunt, gerunt ve; illud in primis sæpe meminisse debent, se pauperum, pupillorum, viduarum, senum, egestate, aut ęgritudine laborantium, peregrinorum, & aliorum id generis hominum, aliena ope egentium, prout propria, vniuscuiusque loci instituta ratio est, curam sustinere: Et illam quidem tanti esse, vt cum potissimùm Episcopo, tanquam communi omnium, & eorum præcipuè miserabilium hominum parente, ea sacrosanctis Canonum legibus commissa sit; cum quicquid in illos, vel misericordiæ, vel beneficij, vel operæ, vel opis, vel officij confertur; quidquid verursus damni, detrimenti, iniurięve infertur; id omne Christus Dominus sæpe in Euangelio demostret in se collatum esse; ac propterea se in die Iudicij, prout bene illis factum, aut neglectum, omißumve, in eorum necessitatibus subleuandis erit, retributurum. Quare primò ij valde curent, vt omnibus susceptí muneris partibus satisfaciant: deinde videant, vt nihil quicquam à curæ, quam gerunt, ratione alienum, vllo modo, pactove admittant: tum id solicitè studeant, vt, quæ officia illis pro administrationis susceptæ munere debent, ea obeant; atque adeo præstent, omni pię charitatis affectu, ob oculos maximè in ijs ipsis proposito semper Christo Domino, cum illis, & alendis, & vestiendis cibum, potum, vestitum, aliamve curam, atque operam ministrant.

Non suis, sed eorum, quorum curam susceperunt commodis, atque vtilitatibus seruiant.

Omnibus piè consulant; nec ullam partem pro susceptæ curationis, procurationisve officio negligant.

Munus, quod gerunt, sæpe sibi proponant, eiusmodi esse; in quo non profanæ cuiusquam administrationis, negotijve, sed sanctę, spiritualisq; actionis partes, atq; officia, & Deo gratissima charitatis opera exequantur, piè, religiosè, & quàm diligentissimè.

Cum capitula, congregationesve habent, tum initio, tum in fine, sanctis precibus, & orationibus in libro officij Beatissimæ Mariæ Virginis, eo nomine præscriptis, utantur.

Cum uerò aliquid aggrediuntur, quod ad curæ suæ rationes pertineat; initium à pia oratione faciant; ut quod inchoatur, bene salutariterq; succedat.

Omni

Omni denique morum grauitate, vitæ integritate, pietatis religione, & spiritualium exercitationum, Episcopo probatarum, quas inter se collegiatim, præstent, studijs, tales se præbeant; Vt eorum locorum rectam administrationem, piamq; institutionem non solùm conseruent, sed optimis progressionibus, Deo auctore, adiuuent, atque amplificent.

Qui locorum piorum sumptibus gratis aluntur, curanturve, aut ad litterarum, aliarumve artium disciplinam instituuntur, ratio postulat, pietatis studijs, atque exercitationibus, eos præ cæteris deditos esse; eorumq; precibus animas illorum adiuuari, à quibus illud subsidij relictum est, ad eiusmodi pij instituti sustentationem.

Quare illud eorum locorum curatores, uel Præfectos, ac sacerdotes præsertim, qui in ijs spiritualem curam gerunt, monemus, ut ab ijs, qui ibi aluntur, si legere norint, statas de Beata Maria Virgine preces horarias; si uerò rudes sint, saltem de Beata Virgine Coronam, in singulos dies, piè præstari, sedulo curent.

Qualiter pauperes monendi sint, vt ob receptas eleemosynas, pro primis largitoribus piè precentur.

Cap. XIX.

QVi præterea eleemosynam dant, hoc illos, qui accipiunt, sæpe moneant; vt pro ijs, qui bona reliquerunt, piè precentur. Id uerò præstetur, cum in locis pijs, tum ubicunque eleemosynarum distributio fit. Hoc sanè, ut Episcopo curæ sit item.

Ne officia sint diuturna, qualiterque libri administrationis tenendi, & eiusdem ratio sit reddenda.

Cap. XX.

PIorum locorum procuratores, ministriue etiam inferiores, cauendum est ualde, ne diutius, quàm par est, in curatione, administrationeue sibi commissa perseuerantes, rerum sibi arrogent imperium. Porro si alias idonei sunt ad alia munera eorundem locorum gerenda, eosdem transferri licebit; nisi ex illis sint, quos superioribus decretis, certo tempore, quibusdam muneribus uacare, iussum est: Ad hoc curetur omnino, ut gestæ procurationis, administratiue muneris rationes sæpe, diligenterq; reddant. Quamobrem formula præscribatur, qua, & diaria, & Codices rationum non coniectos, sed in ordinem, rectèq; confectos teneant; ut inde facilè ducatur omnis explicata ratio, tum accepti, tum expensi.

Ratio administrationis piorum locorum quotannis, etiam, à laicis, exigenda per Episcopum.

Cap. XXI.

EPiscopus verò etiam ex Tridentini Concilij decreto, semel saltem in anno, à quibuscunque, hospitalium, confratriarum, & aliorum quorumcun- Sess. 22. c. 9. de ref.

Sup.eod. c. 15.

que piorum locorum, etiam quæ mere laicalia, & priuata sunt, à Præfectis, curationibusve rationes administrationis, curęve repetere ne omittat vllo modo.

Ordinationes capitulares qualiter describendæ,& recitandæ. Cap. XXII.

Decreta, vel quas vocant ordinationes, in Capitulo confecta, in librum præcipuum, capitularium ordinationum nomine inscriptum omnes, ac singulæ à cancellario diligenter, ordineq; referantur. Quibus ordinationibus, manu quorum id muneris est, ante capitulum proximè futurum, subscribatur.

Tum præterea in hoc ipso Capitulo illę ab eodem cancellario de libro ad verbum recitentur.

Liber gestorum capitularium,& alter legatorum,& onerum suorum, cuius exemplum in archiuio Episcopali deferatur, qualiter habendus. Cap. XXIII.

Codex item alius paretur, in quo præcipuè notatis singulis diebus ordine exscribantur, quæ in vnoquoque prefectorum, administratorumve conuentu, capitulove proponuntur, aut aguntur; queq; rursus proposita, ac suffragijs permissa, vel reiecta sunt; vt quæ deliberata, quæve repulsa sint, facilè omni tempore, ex illius codicis monimentis constent.

Librum item præcipuum conficiant, & habeant, in quo cùm omnia, singulaq; annua legata, tum onera illis adiuncta, ordine, distinctè, enucleateq; perscripta omnino sint. Cuius libri exemplum publici Notarij manu, signo, auctoritateq; munitum, in Archiuium Episcopale, vbi asseruetur, eodem spatio deferant.

Vt locorum piorum oneribus satisfiat, neve eorum bona alienentur, qualiter episcopus curet. Cap. XXIIII.

Episcopus autem administratores piorum locorum, etiam quouis nomine exemptorum, ac merè laicalium, & priuatorum compellat, omnibus iuris remedijs, ad singulorum onerum satisfactionem, ijs ipsis locis incumbendo; neque vllo prætextu patiatur, eorum prædia, bonave alienari contra sacros Canones, & Concilia etiam prouincialia, aut contra piam testatorum voluntatem, qui ea bona, ad certum illum pium vsum destinarunt.

Tabella legatorum, & menstruorum onerum in loco capitulari publicè tenenda. Cap. XXV.

Tabellam item publicè propositam, quo loco in Capitulum conuenire solent, perpetuò habeant; in qua pro mensium ratione, proq; rerum genere, ex norma præscripta, ea ipsa, et legata, & onera breuiter, diluci deq; notata sint.

Ex-

Expositos infantes, hospitalis ministri qualiter alendos curent. Cap. XXVI.

HOspitalium, vbi infantes expositi aluntur, curatores, præfective cauent, vt illos lactentes nutricibus, quas eo nomine conduxerint, plures non assignent, quàm earum vnaquæq; lactè suo alere possit; nè ob hanc culpam pleroſq; illorum fame necari contingat. Quamobrem quot ad lactandi vsum nutricibus opus habent, totidem sanè solicitè conquirant, & conducant.

Si hæc non possunt, alia omni ratione prospiciant, vt lactentium puerorum vitæ succurratur.

Erectionis piorum locorum monimenta, qualiter vt sculpantur, per Episcopum curanda. Cap. XXVII.

CVm ad pia instituta perpetuò retinenda, rectèq; exequenda plurimum prosit, eorum monimentum, ad posteritatem firmiter proditum; Episcopi ea cura sit, ut, cum uel in urbe, uel in diœcesi locus aliquis pius exædificatur, aut instituitur; illius origo, institutum, titulus, & alia eiusdem generis, quę opportuna censuerit, in marmore, lapideve solido, aut in tabula ænea incisa, loco eiusdem ædificationis illustri collocata, ad perpetuitatem prodita extent: Idq; ipsum præterea in locis pijs iam exędificatis, institutisve, vbi commodè potest, effici, ac præstari curet.

Hospitalitas, & pauperum cura, iuxta institutum, qualiter obseruanda. Cap. XXVIII.

VBi vel fundationis iure, vel alio probato instituto, hospitales ædes, locave pia aliqua ad pauperes, aut peregrinos, aut senes, certosve alios id generis homines hospitio excipiendos, alendosve extant; Episcopus, cuius potissimum est curare, atque adeo efficere, ut piæ hominum uoluntates, ad eorum præscriptum rectam executionem habeant; uideat, agatq;, ut ne ab ijs locis per illorum curatores, præfectos, ministrosue, ij, quorum causa illa exædificata, institutaue sunt, repellantur; si illos recipi per facultates licet: vtq; in cæteris etiam, ab hospitalium, piorumue locorum instituto ne discedatur, neque contrafiat, quàm de illorum curatione, administrationeue à testatoribus, aut ab alijs, qui illa instituerunt, præscriptum est.

Vt eleemosynæ à quibusuis ritè distribuantur, quid obseruandum Episcopus censeat. Cap. XXIX.

ILlud interdum, prout usu uenerit, ab Episcopo moneantur, qui eleemosynam erogare quouis modo, aut nomine debent; ut sibi in ea erogatione parochi in primis testimonium, consilium q; adhibere studeant, quo melius consultum sit, ac prospectum conscientiæ suę; cum ille pauperum, & egentium notitiam magis exploratam habeat. Tum uerò, quibus locis ita opus esse

Epi-

Episcopus censuerit; præsertim vbi compererit in distributionibus elemosynarum quicquam peccatum esse; vel quia non verè pauperibus distributio fit, vel alias minus fideliter, vel non ad præscriptum pię testatorum voluntatis; constituat etiam, vel Parochum, vel pios aliquos ex vicinia illa, vel parochia laicos, quorum testimonio, de peupertate illorum, quibus erogandæ sunt eleemosynæ, constet, antequam ab illis, quorum id curæ est, distribuantur; vel alias id generis certas regulas, quibus caueatur ab eiusmodi erroribus in posterum, præscribat, in distributione seruandas ab illis locis pijs; etiam quę merè laicalia sint, ac priuata, aut quauis ratione ab Episcopo exempta.

In delectu pauperum, quæ consideranda. Cap. XXX.

IN pauperum delectu non egestatis, [a] inopiæq́, solùm, [b] sed morum etiam, ac vitæ probitatis ratio habeatur. Quo in genere hæc, præter cętera, de illis inuestigentur, An, scilicet, doctrinę Christianæ scholas frequentent; an fidei prima rudimenta teneant; anq́, religiosè, & piè uiuant.

a Non tã paupertatẽ in pauperibus, quã religionẽ attendere debem⁹, secundũ. D. Hier. relatũ. in c. vlt. 16. q. 1.

b Nã, & si omnibus debetur misericordia, iusto amplius, ca. Nõ satis. 86. d. quo in c. in 2. par. habetur, q⁹ in operibus charitatis, nouẽ sunt attẽdẽda. vigl. in c. si qui filij. 30. dist. in ver. fideles. & latius gl. in c. si quis despicit. & in ca. sequ. ver. Postulat. 42. d. vbi ait, quando omnibus sufficere non possumus, eleemosyna tunc danda est potius bono, quàm malo: & quando eleemosyna, quæ sit magis indigenti, sit magis meritoria, vid. Ioan. Viguer. in institut. ad Sacr. Theol. De Sacr. pœnit. c. 16. §. 4. vers. 33. vers. Quintum motiuum.

Eleemosynæ non ad alium etiam pium vsum, quàm quibus debentur, qualiter erogandæ. Cap. XXXI.

QVæ porro eleemosynæ pauperibus, aut singulis etiam siue hominibus, siue familijs quauis ratione debentur; ne in alium cuiuscunq; rei usum, ac ne in Ecclesiæ quidem instaurationem, ornatumve eas erogari liceat; nisi, & eorum, quorum interest, consensu, & Episcopi præterea concessu, eoq́ literis exarato.

Ad certos vsus pios relicta, ad alios æque pios qualiter non transferenda. Cap. XXXII.

QVæcunque item, quæ ad certos pios vsus relicta, ab aljis etiam, quàm à piorum locorum administratoribus, persolui, aut præstari debent; in alios, etiam similes vsus, nè necessitatis quidem prætextu, transferantur, etiã si testatoris hęredes, quicunque sint, ei rei assentiantur; nisi Episcopus, re perspecta, eam præstiterit facultatem, quæ, iure permittente, ab eo dari poterit, illius permutationis causa.

Distribuenda, quibus debentur, indistinctè compertiantur. Cap. XXXIII.

QVæcunque eleemosynæ nomine, indistinctè per capita, familiasve distribuuntur; eæ deinceps in illos tantùm, qui in ijs verè pauperes sunt, conferantur; nisi ex testamento, fundationisve tabulis, aut aliunde legitimè Episcopos constiterit, illis etiam, paupertate non laborantibus, indistinctè distribuenda esse.

Qui aliter distribuerit, ei pœna sit, dupli restitutio, grauiorve, arbitrio Episcopi.

Qualiter, vt distribuenda ritè erogentur, aliqui sint deligendi. Cap. XXXIIII.

VT pijs vnuiscuiusq; generis distributionibus ; quas in Vrbe, & in Diœcesi, vel ex vltima voluntate, vel ex consuetudine, aliaue ratione quis præstare debet, satisfactum esse Episcopo constet, prout supra decretum est; eam rationem is adhibeat, vbi expedire censuerit; vt quod vel ab vniuersitatibus, vel à sodalitijs, pijsve locis quibuscunque, etiam merè laicalibus, & priuatis, & exemptis quouis modo, vel à quouis homine, eleemosinæ nomine, aut alias piè erogandum, distribuendumq; est; quicquid illud sit, adhibitis etiam duobus viris, per vniuersitates delectis, suo, vel in diœcesi Vicarij Foranei iudicio probatis, & parocho item, in opera pietatis præscripta erogetur, & conferatur.

Distributionum exequutionem qualiter Parochus describat. Cap. XXXV.

PArochus autem in codicem certum referat, quæ eiusmodi distributiones, quo die, & quibus adhibitis factæ sint, eorumq;, & testium subscriptionem adhibere non omittat.

Qui ad distributiones per Episcopum compellantur. Cap. XXXVI.

SI verò vel vniuersitas, vel quispiam se, neque hac, neque alia ratione distribuisse, Episcop legitimè ostenderit, ad satisfaciendum ab eodem compellatur.

Qualiter confratriæ erectio, & habitus interdicatur. Cap. XXXVII.

NE vllæ cuiusuis nominis piæ confratriæ instituãtur, erigantur ve, neve erectæ, aut institutæ, collegij sibi habitum sumant, sine sedis Apostolicæ, vel Episcopi auctoritate, & facultate literis explicata.

Vt Sanctarum Vrsulæ, & Annæ sodalitates instituantur, qualiter curandum. Cap. XXXVIII.

SOdalitates illæ duæ; vna Virginum Sanctæ Vrsulæ; altera Viduarum Sanctæ Annæ nomine; religiosis spiritualis disciplinæ regulis cõfirmatæ, vberrimos, adiutrice Dei gratia, fructus, & populis, et familijs attulerunt; non modò ad retinendum, sed ad excitandum uehementius in fœmineo sexu innocentis vitæ, omnis Christianæ pietatis, & charitatis studium.

Quare Episcopus tum in Vrbe, tum in oppidis diœcesis insignibus, sodalitatem utranque, vt opportunum uiderit, erigi, instituive curet.

Pacificantium sodalitates, vt erigantur, vel vt erectis adiungantur, qualiter curandum. Cap. XXXIX.

VT odijs, dißidijs, atq; inimicitijs occuratur; rursusq; paci, cuius fideles in primis amantissimi esse debent, tot sanctissimis vinculis inter se iuncti, consulatur; id, præter cætera, Episcopus paterna solicitudine curet, in Vrbe, & diœcesi, aliquam hominum, qui morum grauitate, spectata integritate, & auctoritate præstantiores, existant, confratriam instituere; cuius officium sit, discordiæ flammas restinguere, dissidia amouere, concordiam inire, pacemq; inter omnes reconciliare: aut hoc ipsum componendæ inter dissidentes pacis officium alteri confratriæ adiungat, quæ rectè, aptèq; id ipsum præstare queat.

Doctrinæ Christianæ ignarus in aliqua sodalitate non admittendus. Cap. XL.

NE cuiusuis confratriæ, scholæve præfectus, in scholæ suæ numero quemquam, doctrinæ christianæ rudem, atque ignarum adscribi permittat, cuiuscunque ætatis, aut conditionis ille sit. Id verò curæ sit sacerdoti proprio illius scholæ, vel parocho, in cuius finibus est.

Inhabiles, vt in sodalitatibus admittantur, vel retineantur. Cap. XLI.

NE facinorosi homines, neve turpis vitæ, aut infamiæ labe notati, in disciplinatorũ, alteriusve generis confratrijs adscribantur. Si qui verò iam ascripti sunt, si moniti, honestè vitæ rationibus se non conformarint; à confratrum numero, Episcopali auctoritate, & cura amoueantur.

Amictus confratrum, qualiter benedicendus, dandus, nec vnquam asportandus. Cap. XLII.

NE disciplinatorum, confratrumve alterius generis præfecto cuiquam, qui in confratria ascribendus sit, amictum, quod insigne confratriæ est, dare liceat; nisi præsente parocho, alioue sacerdote, qui amictũ illum statutis præcibus benedicat: Quem amictum confratres ne vnquam domi, alioue loco, sed in schola asseruent. Qui verò è confratria, aut abibunt, aut eijcientur, illum confratriæ ipsi dimittant, præfectoq; sine vlla exceptione tradant.

Quando confratres, nè aliorum vesperas, & doctrinam Christianam impediant, officia non recitent. Cap. XLIII.

QVO tempore in Basilica Cathedrali, Ecclesiave parochiali officium vesperarum celebratur; tunc ne in vllis confratriæ, scholæve, oratorijs ciuitatis, aut loci illius, ab eisdem confratribus, recitari liceat officia; sed vel ante, vel post recitentur: ita tamen, vt non solùm eiusmodi officiorum occasione, non diuertantur illi à diuinis officijs publicis, sed nec etiam à

scholis doctrinæ Christianæ, in quibus eiusmodi confratres vtiles adiutores, & operarij esse solent.

Qualiter adhibito Sacerdote, confratrum processiones agendæ. Cap. XLIIII.

Disciplinati, confratresve cuiuscunque scholæ, cum processiones, supplicationesve collegiatim ipsi agunt; cappellanum, Sacerdotemve alium adhibeant, cuius sit, eam religiosam actionem dirigere; nisi eam aliquando, sine sacerdote, processionis, supplicationisve agendæ facultatem à parocho, aut ab Episcopo impetrarint.

Arma quando confratribus prohibita. Cap. XLV.

Ne confratri cuiquam ad cõfratrię Ecclesiam, oratoriumve arma vllius generis ferre liceat; nisi pro dignitatis suæ, aut officij, quod gerit, ratione, hoc alicui conueniens sit. Nemini autem vnquam, cum confratriæ amictu indutus est, id liceat.

Nè eleemosynam sine licentia confratres quæritent. Cap. XLVI.

Ne cuiquam confratriæ vsquam eleemosinam quæritare liceat; nisi facultate, quæ literis exarata sit, ab Episcopo impetrata.

Qualiter cum sacerdotis præsentia confratrum officiales constituendi. Cap. XLVII.

Ne in vlla disciplinatorum, aliarumve, scholarum confratria, officiales, ministrosve creari, aut eligi liceat, nisi uel parocho, vel alio sacerdote ab Episcopo constituto, præsente; si modò aliud Episcopo non videatur.

Qualiter illis constituta confratres omnes, etsi in regularium Ecclesijs resideant, obseruent. Cap. XLVIII.

Quæcunque & in quinto Concilio, & in alijs concilijs prouincialibus nostris, de disciplinatorum scholis, alijsve confratrijs, etiam laicalibus constituta aut præscripta sunt; ea Episcopus ab illis inuiolatè, integreq́, seruari mandet: etiam si in Ecclesiis regularium illæ scholæ, confraternitatesve erectæ sint, exerceantur ve; ita vt, si quid contra ab eisdem vsquam factum erit, id, pro culpæ modo, ab Episcopo grauiter puniatur, arbitratu suo.

Qualis esse debeat hospitalarius, quæ ab eo cauenda, & præstanda; hospitalitasve intermissa restituenda. Cap. XLIX.

Hospitalarius, isve, cui hospitalium ædium custodia committitur; vir sit, cuius fides, pietas, vitæ innocentia, sodalitas, charitas granium virorum testimonio commendata sit.

Caueat nè à quoquam, cum hospitium ingreditur, aut, cũ inde discedit, quicquam vel minimum, ac ne sponte quidem oblatum, exigat, petat accipiatve.

Ne cum mendacibus, qui ad quæstum omni simulandi arte vtuntur, aliquam turpis lucri pactionem pro ijs recipiendis, ineat.

Curet item, nè quid peregrini, aduenæ, pauperesq; hospitio excepti, contra christianam pietatem, bonosq; mores admittant.

Quinimo certam horam, tum mane, tum vesperi, præscribat, qua, ictibus paruulæ campanæ datis, omnes simul aliquantisper orent.

Doctrinæ christianæ institutionem introducat, qua præfinito aliquo temporis spatio erudiantur.

Si enim ijs ad corporis victum, curamq; benignè suppeditatur; illud etiam maximè curandum est, vt spiritale doctrinæ christianæ pabulum eisdem tribuatur.

Ne pueros vnà cum adolescentioribus, maioribusq; natu, in eodem lecto cubare permittat.

Neque item eos, qui integra valetudine sunt, cum ægrotis aliquo morbo laborantibus.

Qui autem integra sunt valetudine, ne diutius triduo in hospitio morentur; nisi aliter ex ipsius hospitalis instituto permittatur.

At cum eosdem paucis post diebus redire animaduerterit, inuestiget diligenter, quousq; iter fecerint; ac sedulò videat nè ij modò adhoc, modò ad illud hospitale domicilium diuertentes, se peregrinos fingant; de vrbe, oppidove tamen verè non exeant, turpi quæstui, atque etiam aleis multisq; alijs flagitijs operam dantes; quod aliquando euenire compertum est.

In hospitalibus, quæ vnionis, vt vocant, iure, alij domui hospitali adiunctæ sunt; vbi longo temporis spatio hospitalitas intermissa est, quam primùm restituatur, vt iuris est.

Qualem confratribus sacerdotem Episcopus deligat. Cap. L.

VNicuique confratriæ Episcopus sacerdotem constitui studeat, vitæ spiritualis vsu peritum, beneq; in sanctis exercitationibus versatum; qui salutaribus consilijs, monitis, documentis, alijsq; officijs confratres in omnem agendi partem, tanquam pater, & Dux spiritualis conformet.

DE IVRE PATRONATVS.

Tit. XXI.

Comprobatio, Episcopi aliàs requisita, etiam si pro Iure patronatus aliquod Ius regularibus spectet, qualiter sit necessaria. Cap. I.

Concil. Trid. sess. 14. c. 13. & sess. 24 c. 18. de refor. c. illud & c Relatũ. ex. de iure patr.

QVOD Tridentinis decretis de eo, qui præsentatus est, per Episcopum comprobando, etiam si ad inferiores institutio pertineat, constitutum est; id in beneficijs item, vel simplicibus, vel curatis, vel alijs cuiuscumque generis, in quibus etiam, electionis, præsentationis, institutionisve ius, monachis, alijs cuiuscun-

que ordinis regularibus, cæteriſve competit locum habere, Epiſcopus memine rit. Quare ſi quæ hactenus inſtitutio, ſine Epiſcopali comprobatione facta com peritur; eam irritam, inanem ac planè nullam declaret: Ac nè in poſterum ita fiat, caueat quàm diligentiſſimè.

Qualiter ad beneficium Iuriſpatronatus, non niſi idoneos Epiſcopus admittat. Cap. II.

PRO auctoritate, canonum iure, & à Concilio Tridentino ſibi tradita, Epiſcopus, ſi idoneos non compererit, à patronis etiam quibuſcunque præſentatos, ne probet, admittatve; neve inſtituat; nec verò eis vllo quouis nomine prouideat; ſed planè illos repellat. Idoneos porrò ne cenſeat, quos experimento examinis interrogationibus diligẽter facto, & doctrina, & cantus peritia, & alijs qualitatibus, ad rectè, ritéq; obeunda munera, ei beneficio, ad quod præſentantur, incumbentia, coniunctaue neceſſarijs, præditos eſſe non viderit. Neque illos item, quos pro illius beneficij ratione, legitima ætate, ſacrorum Canonum iure, Concilioq; Tridentino præſcripta, eſſe, ex legitimo documento, teſtificationeve non cognouerit.

d. Seſſ. 24. c. 16. ver. quòd ſi iuſpatronatus.

Decreta pœnalia contra quoſcunque, etiam patronos, bona eccleſiaſtica detinentes, qualiter promulganda. Cap. III.

VNiuerſitates, locive homines, etiam qui iuſpatronatus habent; qui bona, cenſum, iurave beneficij Eccleſiaſtici, aut loci pij, quocunque prætextu detinuerint, anathema, & alias pœnas ſubeant decreto Tridentino conſtitutas; non obſtante quocunque antiquo vſu, poſſeſſioneve. Hoc verò decretum cum illo vulgariter redditum populo edici, atque promulgari ſæpe iubemus, quò diligentius tale crimen caueatur.

Seſſ. 22. c. de refor. c. 11.

In beneficijs etiam parochialibus, iuriſpatronatus eccleſiaſticorum ſimul & laicorum, quid per Epiſcopum ſit agendum. Cap. IIII.

IN beneficijs, etiam Parochialibus iuris patronatus laicorum ſimul, Eccleſiaſticorumq; hominum, illud Epiſcopus ſeruet, atque exequatur, quod de beneficijs, quæ iuris patronatus Eccleſiaſtici ſunt, Concilij Tridentini decretis cautum eſt. Idipſum quoque præſtet etiam ſi ex vna parte ad Eccleſiam, & verò ex duabus ad laicum hominem electio ſpectet.

Qualiter cauſæ cognitio beneficiorum Iurispatronatus, & ſi ad alios inſtitutio ſpectet, ad Epiſcopum pertineat. Cap. V.

EPiſcopus quoque beneficiorum, quorum inſtitutionis ius, collationiſve ad quoſcunque exemptos, alioſve Epiſcopo inferiores pertinent; iuſpatronatus, lites, cauſas, & controuerſias omnes, quæcunque ſint, cognoſcat, &

definiat: Clericum autem præsentatum, qui instituendus erit, ad inferiores institutionis tantùm causa remittat; nisi idem inferiores iurisdictionem ordinariam haberent, cuius vigore de controuersiis super iure patronatus alioqui cognoscere posſent.

DE CENSIBVS PROCVRATIONIBVS, & exactionibus. Tit. XXII.

Visitatores quæ tantùm habeant; diligenterque,& celerrimè visitent. Cap. I.

Sess.24. c.3.de ref.or.c.Cũ Apostolus.ĩ prĩ. eod.tit. In visitatione sola animarũ lucra perquiruntur. Concil. Valẽ.sub Bene. 3. c.17.To. 5. Nec aliquis ni mietate, & importunitate grauari debet vt illic dicitur

CAVEANT visitantes nè legem de victu, procuratione, & muneribus à Sac. Tridentino Concilio definitam transeant. Comitatum autem non habeant, nisi necessarium: si plures duxerint, alant suis sumptibus: mensa sit frugalis, & modesta. Dent autem operam, vt non solùm quàm diligentissimè, sed etiam celerrimè visitationem conficiant.

Subsidium charitatiuum qualiter ab Episcopo exigatur. Cap. II.

EPiscopus, qui causis iure permissis, subsidium charitatiuum exacturus est, antequam illud sibi persolni curet, Clerum, eiusve procuratores, aut negotiorum gestores conuocet, eisq; eam causam exponat, quamobrem illud petere, atq; exigere cogatur; tum humaniter eosdem cohortetur, vt sibi spontè subueniant. Nè verò maiorem summam sibi solui curet; aut patiatur, quàm Benedicti XII. constitutione, cuius initium est, Vas electionis, *præscriptum est, idque, nisi consuetudinis ratione, aliud obseruatur.*

Quos coadiutores in visitatione Episcopus sibi adhibeat. Cap. III.

CVm visitationis munus Episcopus per se obierit, vel vnum, vel duos Canonicos, vel alios quoscunque homines Ecclesiasticos, quos vsui, & adiumento sibi fore viderit, prout maluerit secum in ea visitandi cura adhibeat

Quos in visitatione Episcopus,& inferiores secum habeant. Cap. IIII.

NE deinceps plures, quàm in primo Concilio prouinciali à Pio Quinto confirmato statutum est, Episcopus secum in visitando conducat, suis tamen propriis sumptibus licebit ei plures conducere. At verò qui Episcopo, gradu inferiores sunt, in visitatione longè pauciores, & homines, & iumenta adhibeant.

Qualiter laicorum conuiuia Episcopus respuat, aut moderetur. Cap. V.

LAicorum conuiuia, vt maximè potest, fugiat; sin autem ad illos diuertere aliquando voluerit, cùm cætera seruet, tum in primis caueat, vt nè extra

mense

mensæ clericalis modum, regulasq; præscriptas, quicquam ab hospitibus apparetur, apponaturve.

Pro visitatione adueniens Episcopus, qualiter suscipiendus. Cap. VI.

Episcopo, ad cuiuscunque loci, vel Ecclesiæ parochialis, curatæve visitationem aduentanti, cùm illi potissimùm, vt Vetus Canon Concilij Turonensis iubet, qui confirmationis Sacramentum, ab eo susceperi sunt; tum præterea reliqui omnes fideles, exceptis tantùm ijs, qui morbo, aduersave valetudine laborant, sicut in Concilio Rhotomagensi cautum est, obiam ordine prodeant: ac statis hymnorum, plasmorumq; precibus, & cum gaudio, timore, summaq; reuerentia illum, tanquam vicem Christi agentem excipiant; prout eodem Rhotomagensi Concilio sancitum est, cuius Canone excommunicatio illis constituta erat, qui ei muneri defuissent.

Dum visitat Episcopus, qualiter ei sit assistendum; propterea quæ monitiones fiendæ. Cap. VII.

Neque solùm quo tempore ille aduentat, sed alijs etiam diebus, dum visitatio parochiæ fit, fideles quàm frequentissimi adsint; vt ipsi omnes, ac singuli, si quid ad animarum salutem procurandam opus habent, proprio pastori, parentiq; liberè exponant: Ei, quæ pro illius officij ratione oportet, interroganti respondeant: Illum concionantem, monentem, et paternè arguentem, obsecrantem, & increpantem, audiant: Eiusdem iussa, monita, & decreta suscipiant: atque Dei denique voluntatem, quam præsentes per ipsum auribus percipiunt, non tantum obediẽdi, propensione, sed rectè factis omnino exequatur. Id porrò omne, vt fideles diligenter, promptoq; animo præstent, frequentissimiq; in Episcopali Visitatione adsint. Parochorum, & aliorum, quorum interest, Sacerdotum sit, crebro, prout vsu uenerit, intra missarum solennia illos docere, cùm eas officij partes, quas Episcopo uisitanti ab ipsis præstari conueniat, tum uisitationum in primis vtilitates, fructusq; salutares.

Quæ visitationis tempore sint præstanda. Cap. VIII.

Tempore visitationis omnia præstentur ad præscriptum Concilij prouincialis Quarti, vbi luculenter de hac materia, in titulo de Visitatione.

Visitationis decreta qualiter tradenda. Cap. IX.

Visitationis munus ad Dei honorem, animarumq; salutem vtiliter institutum, quò fructuosius præstetur; si maximè videbitur expedire, vt antequam ab Ecclesia piove loco, cuius visitatio agitur, discedatur; decreta, eaq; præsertim, quæ de structura, suppellectilive Ecclesiastica, cõstituta erunt, rectori, aliove, cuius interest, relinquantur, vt quamprimum fieri potest, diligenter inducantur in executionis vsum. Atque in eo quidem genere decretorum, quæ de illius, vel fabricæ, uel supellectilis ratione sunt, cum in instructio-

nibus,ea ipsa de re ex prouinciali decreto editis forma præscribatur,non multum temporis ponetur.

Quæ pariter in visitatione pro delegatis, & similibus causis fienda. Cap. X.

SI quæ verò,vtpotè de delegatis, & alijs eiusmodi causis cognosci oportebit;de ijs,loci etiam visitatione confecta,statui,decernive poterit: sed curet Episcopus antea,omnino,si fieri poterit, decerni, quàm ex ipsa plebe,Vicarij ve regione abeatur, si diœcesis locorum visitatio fit.

Qualiter, & pro opportunitate temporis,etiam non protrahendi, decreta sint statuenda. Cap. XI.

ATQVI in decretis non erit generatim,sed sigillatim,& quantum fieri possit,diligenter statuendum, & à quo, cuius sumptu, & quo temporis spatio quicquam fieri præstarive oportebit; & quæ præterea pœna negligentibus, aut contumacibus erit irroganda. Et verò, si quæ in decretis exequendis difficultas,vel controuersia videbitur oriri posse; curandum erit,vt planè tollatur.Verùm hac salutari diligentia videat Episcopus,nè in visitando,tempus,nisi necessariò,protrahatur,ad maiorem clerici, vel populi, vel Ecclesiarum sumptum.Nec propterea tamen vetitum sit,quominus aliquorum decretorum confectionem,vel editionem differre diutius possit;si ita pro difficultate rei,aliave ratione opus esse,aut expedire indicauerit.

Qualiter decretorum visitationis liber conficiendus, subscribendus, & asseruandus. Cap. XII.

QVæ porrò decreta,cum primò eduntur,in libro bene confecto,accuratè, rectèq, exscribantur:

Isque liber in Sacristia Ecclesiæ, aliove decenti, tutoque loco asseruetur.

Subscribet præterea manu sua ijsdem decretis,in eo libro, Episcopus, vel qui eius nomine visitauit,vel Cancellarius,vel Notarius visitationis. Eiusdem verò Cancellarij erit, publicis tabulis notare, in actaq, visitationis referre,quo die singula decreta, ordinationesve singulæ editæ sint.

Qualiter visitationem,aliàs sibi prohibitam,Episcopus conficiat. Cap. XIII.

Sess.21. c. de reform.8.

SIngulis annis Episcopus ad præscriptum Concilij Tridentini eas cappellas visitet,quæ hisce etiam conditionibus erectæ,institutæve sunt, vt Ordinarius,aliusve superior Ecclesiasticus non possit, nè visitationis quidem, correctionisve causa,aut alia quauis ratione id sibi vindicare; vsq; adeo vt,si contra attentatum erit,nulla,irritaq, sit, & erectio, & huiusmodi voluntas testatoris.Si verò cappellarum erectio,fundatiove,ac testatoris voluntas,hisce conditionibus præscripta sedis Apostolicæ auctoritate comprobata erit;tunc

Ordina-

Ordinarius earum Cappellarum administrationis, visitationis, correctionis ve ius nullo modo sibi sumat; nisi fortasse quibus testator illarum administrationem, curationemve reliquerit, aut commiserit, negligentes esse cognouerit.

Cap. XIIII.

Ecclesias præterea æquitum ordinis Hierosolymitani, is itidem visitet, vt summi Pontificis Pij Quinti constitutio præscribit.

DE CONSECRATIONE ECCLESIAE, vel altaris. Tit. XXIII.

Cuius Ecclesiæ dies dedicationis sciendus; & qualiter celebrandus. Cap. I.

QVO die aliqua Ecclesia vel Cathedralis, vel Collegiata vel parochialis consecrata est, is singulis annis solenni ritu agatur, & Missæ sacrificijs, & diuinis officijs, & decenti illius Ecclesiæ ornatu.

Quod si certus consecrationis dies ignoratur, non est tamen de consecratione dubitatio; illius diem certum Episcopus statuat.

Qui constitutus dies consecrationis Ecclesiæ Cathedralis, in Calendarium quotannis referatur, statáq; eius celebritas ab vniuerso clero agatur.

Collegiatæ uerò, & parochialis Ecclesiæ dedicationis dies celebretur ab illius Ecclesiæ Clero.

Curet autem Episcopus paterna monitione, nè eo die, mane saltem, quo tempore diuina fiunt, si Ecclesia Parochialis sit, fideles quicunque in illius Ecclesiæ, cuius anniuersarius consecrationis dies celebratur, finibus habitant. seruilis operis quicquam faciant; neque tabernas, officinasve aperiant, quò frequentiores conueniant ad illius officij celebritatem.

Sub die 22. Septēbr. 1571. inter cōstitutiones eiusdē sūmi Pont. n. 139. in Bull fol. 1134. ca. solennitates. de consecr. distin. 1. Si autem de consecratione dubitat, tunc ecclesia est consecrāda. d. c. solennitates. & ca. Ecclesię. dist. eadem 1.

Parochiales, & earum altaria consecranda. Cap. II.

Ecclesiæ saltem parochiales, non consecratæ, omnino consecrentur: item parochialium Ecclesiarum maiora altaria.

Qualiter vigilia, & dies, qua fiet consecratio, seruanda erit. Cap. III.

CVM Parochialis Ecclesia consecranda erit, ieiunium in vigilia, cum supplicationibus populus, suæ quisque Parochiæ seruet: tum in die etiam ipso, quo consecratio fiet, abstineat ab omni seruili opere; cumq; diem festum colat, & celebret; idq; vtrumque propterea à Parocho ante denuntietur.

Liber, in quo quædam consecrationes, & benedictiones describantur, asseruandus. Cap. IIII.

Liber, Episcopo curante, conficiatur: idemq; in archiuio, Episcopali asseruetur: in quem Ecclesiarum, altarium, cæmeteriorumq; consecrationes, & campanarum benedictiones ordine relatæ, ad perpetuitatemq; posteris proditæ extent.

Liber prædictus in sacristia qualiter tenendus. Cap. V.

IN Ecclesiæ item vniuscuiusq; sacristia liber eiusmodi sit, aut certè aliud scripti genus, publica auctoritate munitum, de illius Ecclesiæ, suiq; cæmeterij, & altarium consecratione, & campanarum benedictione.

Qualiter sculptura, vel pictura aliquarum consecrationum monimenta tenenda. Cap. VI.

QVO firmius verò, magisq; perpetuum consecrationis Ecclesiarum, & altarium monimentum posteritati prodatur, vniuscuiusque Ecclesiæ consecrationis diem, annumq; literis, etiam in marmore incisis, rectè notari, tabulamq; marmoream, in qua tota consecrationis narratio exaretur, in pariete ab Ecclesiæ fronte, non longè à ianua primaria, loco illustri benè affixam, collocari ex decreto iubeat Episcopus: Item fiat de altarium consecratione. Aliorum verò altarium cuiusuis Ecclesiæ consecratio, pictura saltem aliqua, vel alio signo exprimatur, uel in altari ipso, uel loco proximo.

Quarum domuum benedictiones, & qualiter in vsum reuocandæ, & fiendæ. Cap. VII.

ANtiquus ille benedictionis ædium, quæ uel recenter ædificandæ sunt, uel immundis spiritibus, aliaue ratione vexantur, ritus, vbi in vsu esse desiit, Episcopi cura restituatur. In illa porrò benedictione Parochus ritum, preces, psalmos, orationes, in libro Sacerdotali, ritualiue præscriptas, adhibeat.

In profananda Ecclesia, vel altari quid seruandum. Cap. VIII.

QVando autẽ Ecclesia est profananda, vel altare, seruetur omnino quod Cardinalis Borromeus in Quarto Concilio hoc de genere luculenter, & piè sanciuit.

Quæ vestes, vasaque Ecclesiastica, à quibus, & qualiter benedicantur. Cap. IX.

NE quis Episcopo inferior, vestes, indumenta, vasave ad Missæ sacrificium, diuinorumq; officiorum cultum, aut ad altaris ornatum parata, sine sedis Apostolicæ facultate, benedicat; nisi si alicui de iure talia benedicendi

dicendi facultas competeret. Quæ autem ab Episcopo, aliove auctoritatem habente benedicta non sunt, vt iam cautum est; stata solenni prece benedicantur.

Tabernacula Sanctissimæ Eucaristiæ reconditoria qualiter benedicenda. Cap. X.

Sacra prece, ex formula libri Pontificalis, tabernaculum etiam ligneum, in quo Sanctissima Eucharistia recondatur, ante benedicatur, quàm ad illius condendæ vsum adhibeatur.

Quando domos, earum aspersione, & qualiter Parochus benedicat; & propterea nihil petat. Cap. XI.

Aquæ benedictæ, qua vel Sabbatho Sancto, vel in vigilia sacri diei Natalis Domini, vel alio tempore, locorum consuetudine, ædes Parochialium hominum aspergi solent; aspersio cùm plena mysteriorum est, tum propria Parochorum. Quamobrem statotempore, nè alius Sacerdos, quàm proprius Parochus illas aspergat, aliusve ab eo constitutus; neve item Sabbatho Sancto ante ille aspergat, quàm benedictio solennis fontium celebrata sit. Aspergendo autem precibus ritè utatur, Parochus, ad præscriptum libri ritualis. Illud autem in hoc aspersionis munere caueat omnino, ut ne signo quidem aliquo, ac nutu, nedum uerbis eo sanctæ aspersionis nomine, quicquam petat.

DE CELEBRATIONE MISSARVM, ET diuinorum officiorum. Tit. XXIIII.

Missas celebraturos cognoscat, et ad hoc ipsum cogat Episcopus. Cap. I.

PRAECEPIT Sancta Tridentina synodus, ut quæcunque in missæ celebrationem irrepserunt, à tanti sacrificij dignitate aliena, ea Episcopi tollere sedulò studeant. Quamobrem nos eiusdem Concilij decretum exequentes, & Sanctissimum missæ sacrificium, in qua illa Deo Patri placens hostia, Iesus Christus, in odorem suauitatis offertur; singulari religione, ac pietate, & à Sacerdotibus celebretur, & à populo colatur; hæc statuimus: Episcopus nosse studeat omnes, qui in quauis Ecclesia Missam celebrare, Sacerdotem, qui celebret, exhibere, debeant; cogat q; suo officio satisfacere.

Sess. 22. in decreto de ob seruãdis & euitãdis in celeb. miss.

Nemini sine licentia in Ecclesijs sæcularibus celebrare permittatur. Cap. II.

NEMO Clericus, vel Laicus in suis sæcularibus Ecclesiis, cappellis, vel Oratorijs, quamuis ab Ordinario probatis, etiam si iuspatronatus sint, quemquam Sacerdotem celebrare patiatur; qui scriptam celebrandi facultatem ab Episcopo non impetrarit.

Licentia

Licentia prædicta qualiter habenda. Cap. III.

QVOD si quis onus recipiat ad tempus, vel perpetuò ibidem celebrandi, vel eisdem locis inseruiendi; hunc non generatim, sed nominatim eorum locorum causa, eiusmodi facultatem impetrare volumus. Qui contra præscriptam rationem, vel celebrarit, vel, vt celebretur, permiserit, grauiter puniatur.

Quando clericis alienæ diœcesis diuina facere Episcopus non permittat. Cap. IIII.

CLericis alienæ diœcesis rei diuinæ faciendæ facultatem ne permittat Episcopus; nisi ostendant literas testimoniales, seu dimissorias Ordinarij sui, duobus tantùm mensibus ante, si in Prouincia; si extra Prouinciam in Italia, quatuor; sex verò, si extra Italiam datas; vel si eæ antiquiores sint, afferant etiam scriptum testimonium de vita & moribus, ab ijs Ordinarijs, in quorum diœcesi post illud tempus aliquandiu permanserint.

Qualiter criminosi à Sacro arcendi. Cap. V.

SAcerdotes, qui publicè, & notoriè criminosi fuerint, à missæ celebratione [a] *arceantur; nisi emendata vita, sceleris maculam eluerint.*

a Cõcil. Mogunt. sub Sebastiano Archiep. c. 55. To. 5. Trid. supra citat. vers. Neminẽ p̃terea. Infra. c. 44. eod. tit.

Ante Parochialem, qualiter alibi missa non celebretur. Cap. VI.

NEmini sine facultate, ab Ordinario scriptis impetrata, in Oratorijs sodalitatum sæcularium, quas confraternitates vocant, alijsve ecclesiis, capellis, aut Oratorijs sæcularibus, quæ parochialis ecclesiæ finibus continentur, Missam celebrare liceat Dominicis, & relequis festis diebus; nisi absoluta concione, quæ inter Missam in Parochiali Ecclesia habebitur; nisi aliud ex causa Episcopo videatur.

Quo tempore Missa non sit celebranda. Cap. VII.

MIssæ, nec ante auroram, excepta nocte Natiuitatis Domini nostri Iesu Christi, nec post meridiem, celebrentur.

Declaratur infra eo. c. 44.

Ordo in Missarum multarum celebratione seruandus. Cap. VIII.

IN Ecclesiis, vbi plures Missæ celebrari solent, is ordo seruetur; vt pro populi commoditate prima diluculo, reliquis deinceps debito interuallo distributis, postrema autem, quo tardius liceat, celebretur. Quòd si eodem tempore pluribus locis Missa celebranda sit; rationem ineant rectores ipsarum Ecclesiarum, nè sacerdotes inter se, alius ab alio, perturbentur.

Declaratur infra eo. c. 43. Sess. 22. in decreto de obseruan. in cele. miss. vers. Neminẽ p̃terea. qđ declarat, Nauarr. in Man. ca. 25. n. 81.

Nè Missa in priuatis ædibus celebretur. Cap. IX.

NVllus sacerdos, quemadmodum à Tridentina Synodo statutum est, in priuatis ædibus, & omnino extra ecclesiam, & Oratoria, quæ diuino

tantùm

tantùm cultui dicata, & ab Episcopo designata, ac visitata sint, Missam celebret.

Oratoria, vt concedantur, qualia esse debent; & ipsis qualiter vtendum. Cap. X.

IN designandis Oratorijs, vel probandis hæc seruent.

Nè sint in interiorum ædium partibus, in quibus domini, vel familia frequentius versentur; sed commodo, & honesto loco à cubiculis, Triclinijs, & ab aula separato, ad templi formam & regulam proprius accedant.

Nè ita angusta sint, vt qui Missam audierint, ad ostium; aut fenestram stare cogantur; aut denique ibi sacris interesse, vbi promiscuè profanum aliquod exerceatur; quod fieri omnino prohibemus.

Cui autem id permissum fuerit, is eo rarius vtatur; nè distracti homines illa commoditate, Ecclesiam Dei minus frequentent; quod exemplo etiam noceat alijs.

Optimũ quidẽ cõsilium, si quidem magni refert, Potentes & diuites maiores crebrius adire Ecclesias, vt præclarè admonuit Cõcil. Tici. sub Bened. 3. vers. Doctrina vero. To. 3. supr. De parochis c. 14.

Quando de beata Virgine Sabbatho sacrum, vel commemoratio fiat. Cap. XI.

DIE[a] Sabbati semper Missa de Beata Virgine celebretur; nisi diei solennitas, vel ecclesiæ institutum interdum obstiterit: quo casu eius omnino commemoratio fiat; nisi, & id ecclesiæ instituto impediatur.

a Quare Sabbati dies, ad B.V. magis, quã alia applicetur. vid. Durant. in Rat. li. 4. c. 1. ti. de missa. nume. 31.

Quot collectæ in Missa dicendæ. Cap. XII.

NE plures tribus, vel ad summum quinq; orationes, seu, vt vocant, collectæ dici possint; nisi vbi ecclesiæ institutum aliud postulet.

Dum prima celebratur Missa, quæ tollenda. Cap. XIII.

TOllat Episcopus sumptuosa conuiuia, ludos, choreas, & omne inaniam oblectamentorum genus, cæteroſq; omnes abusus, qui populi temeritate, aut Sacerdotum auaritia, in nouæ, vt vocant, Missæ celebratione irrepserunt; & in eos, qui in hoc genere aliquid peccarint, Episcopus grauiter animaduertat.

Missæ ritus, & cæremoniæ, à quo prius docendæ, & qualiter seruandæ. Cap. XIIII.

MAgister cæremoniarum cathedralis ecclesiæ, eos, quibus prima Missa celebranda sit, & qui præterea sacerdotes minus peritè celebrant, Missę ritibus, ac cęremonijs instituat: qui si huic muneri obeundo vnus par esse non poterit; alijs idoneis sacerdotibus Episcopus eas officij partes deleget. Neque cuiquam primam Missam celebrare liceat, qui ab ijs institutus non sit.

Præcipimus autem, vt sacerdotes in Missæ celebratione, cęremonias à Sancta Romana Ecclesia institutas, ad præscriptum Missalis noui, ad vnguem seruent, neque alias adhibeant.

Quæ à celebrantibus, eorumque ministris, ac subditis, missæque interessentibus præstanda sunt. Cap. XV.

VT ab omni indecoro, & absurdo capitis, oris, & reliqui corporis motu abstineant.

Vt, cùm eleuatione peracta, sacra Hostia mouenda, vel sumenda erit; ita moueant, nè iterum sustolli videatur.

Vt præter institutum Ecclesiæ Romanæ ijs, quæ secretò, vel quæ palàm dicuntur; quidquam addi, vel detrahi non liceat.

Vt quæ palàm pronuntianda sunt, distinctè; & clara voce dicant.

Vt secreta, quæ vocantur, secretò etiam pronuntient.

Vt neque tardius, neque celerius, quàm par sit, verba proferant.

Vt propter erroris casum, qui in omni Missæ parte grauis, in Canone grauior, in ipsa verò consecratione grauissimus est; Missam legant; non memoriter dicant, aut canant.

Vt coboperto capite celebrare non audeant.

Vt quò puriores ad diuinam rem faciendam accedant, saltem singulis hebdomadis peccata sua confiteantur; nisi eos ob mortalis peccati culpam frequentius id facere oportuerit.

Vt antequam celebrent, se colligant; & orantes, mentem in tanti ministerij cogitatione defigant, quod, vt commodè fieri possit, curet Episcopus, vt in singulis Cathedralium, Collegiatarum, & Parochialium Ecclesiarum sacristijs, singulæ cellulæ ad hunc sacerdotum orandi, & meditandi vsum instituantur.

Vt antequàm ad altare accedant, Missam perlegant; & singulas partes ita præparatas, & notatas habeant, vt celebrantes neq; errent, neq; hæreant.

Vt sacris vestibus induti, cum nemine colloquantur, neque loquentibus dent aures; mentemq;, & oculos ab omnibus amoueant, & quibus distrahi possunt; neque, è sacristia exeant, nisi cum ad altare eundum erit: quod tum grauiter, & modestè fiat.

Vt pileum, birretum, aut subbirretum, chirothecas, sudariolum, aut quodcunque denique huius generis in altare ne ponant.

Vt ibi ne in mora sint sacrificio, cuiusuis expectandi gratia. Neve ob eandem causam, Missa inchoata, subsistant, aut eius initium repetant. Neve si parochi sint, cuiusquam gratia, metuve Missam anticipent, aut differant, sed illam ea potissimùm hora celebrent, quæ populo magis accommodata sit. Neve concionem, quam in ea habere debent, vllo modo omittant, in gratiam alicuius.

Quòd si fortè quispiam imperio quodam, aut contumelia, aut minis, aut vi contenderit, vt Sacerdos quidquam contra, quàm hoc decreto sancitum est, faciat; si clericus sit, & beneficium obtineat, eo priuetur; si non habet beneficium, ne habere quidem ad quinquennium possit: si laicus, re ipsa iam tunc excommunicationis pœnam subeat; neque ad decennium feudi, aut emphyteosis nomine quidquã ab Ecclesia consequi possit; & si quid obtinet, eo priuetur.

Vt

Vt peracta missa, pro summi beneficij munere, Deo gratias agant.

Ne Sacerdotes, cum in fine Missæ fuerint, vel eorum Ministri, recedant ab altari: Neve vasa, aut linteolos sacros colligant. Ne cuiusquam rei tollendæ, vel mouendæ causa manus admoueant. Ne candelas restinguant; nisi absoluto Euangelio, quod post benedictionem dicitur.

Celebranti Sacerdoti, vnus saltem minister adsistat; isq; clericus, vbi possit, & talari veste, & superpelliceo indutus.

Ministri candelas accẽdant, Missale, & vrceolos, & alia quæ ad Missæ ministerium requiruntur, prius suis locis in altari collocent, quàm eò Sacerdotes accedant; qui, nisi his omnibus præparatis, confessionem ordiri non debent.

Sacerdote missam celebrante, ministri per Ecclesiam ne vagentur; neve dent operam collocutionibus, aut candelis venditandis; sed composito corpore, nullo gestu modestè (vt debent) Sacerdoti adsistentes inseruiant.

Moneant Parochi frequenter Patres familias, vt filios, & famulos, quos in bestijs pascendis occupant, saltem diebus festiuis, missæ iubeant interesse. Viduæ ob maritorum mortem, non sint sine missæ auditione. Qua in re nulla valeat excusatio cuiusuis consuetudinis; quam irritam, & abusum esse decernimus: eas item Episcopus, etiam censuris Ecclesiasticis, id facere cogat.

Parochi populum frequenter hortentur, vt in sua Parochia festis diebus missam audire ne omittant. Moneantq; eum diligenter, debere vnumquemque (vt à Sacra Tridentina Synodo traditum est) in Parochiam suam, vbi id fieri commodè potest, [a] *conuenire ad audiendum verbum Dei.*

Fideles, cum Missæ intersunt, ita se componant, vt corporis habitu, animi religionem [b] *præ se ferant.*

Nè in foribus Ecclesiæ, [c] *vel extra subsistant, nisi necessitatis causa.*

Aperto capite sint. [d] *Et quo tempore à Sacerdote confessio dicitur,* [e] *& grauiora Missæ mysteria peraguntur, sint flexis genibus.*

Nè propè ad altare accedant, Vt indecorum sit, & Sacerdos perturbetur.

Nè prius discedant, quàm sacerdos Euangelium, quod post benedictionem dicitur, absoluerit.

a Sess. 22 in decreto de obseru. & euitã. in celebra. missæ ad finem, & Sess. 24. c. de refor. 4. versic. Moneat Episcopus.

b Supra de Parochijs. ca. 14. & if. eo. c. 37.

c Qui missę sacro intersunt, nedum ab otiosis, & inutilibus verbis, verũ etiam à pernicio sis cogitationib. prorsus abstinẽãt, vt pie statuit. Cõc. Turonense. c. 38. sub Leone 3. Tom. 3.

Priusquam per deligendos canonicos de eorum aptitudine inquiratur, soliti ecclesiarum officiales nè creentur. Cap. XVI.

NE studium, ac pietas eorum, & qui celebrant, & qui audiunt diuina officia, perturbentur; neque quisquam alieni muneris partes vsurpet, suum quisque officium diligenter exequatur, omniaq;, vt debent, in domo Dei, ordine fiant, hæc statuimus:

Cathedralium, & Collegiatarum Ecclesiarum Capitula, quibus ius esti

d Vide infra eod c. 33.

e Qui sine attentione necessaria missam audit, præcepto non satis facit, & peccat. Nauar. in Man. c. 21. nu. 8. & in Enchir. de orat. & hor. Can. c. 9. nu. 9. & c. 21. nu. 46. Missam audientes ante benedictionem Sacerdotis exire non præsumant, aliàs ab Episcopo publicè confundantur. c. Missas. cum seq. de consecr. dist. 1.

creandi,

creandi cuiusuis generis officiales,& Ministros in eisdem Ecclesiis initio anni semper tres diligant Canonicos; quorum munus sit, cùm huiusmodi creatio facienda erit,prius diligenter de eorum,qui creandi erunt,moribus inquirere;deinde coram Episcopo iurare,eos,quod ipsi sciant,probos,idoneos, & dignos esse, qui ei muneri præponantur.Quòd si aliter officiales creentur,eorum creatio nulla,& irrita sit.

In dignitate constituti per se munus suum obeant. Cap. XVII.

Concil. Trid.sess. 24.ca. de refor.12. vers omnes vero.

ARchidiaconi, Archipresbyteri, alijq; in dignitate Ecclesiastica constituti, Canonici, & reliqui Ecclesiarum Ministri in sacris Ecclesiæ officijs munus suum ipsi obeant;non per alios exerceant.

Quibus nullum munus non satis apparet impositum, qualiter imponatur. Cap. XVIII.

QVòd si aliqua dignitas,personatus,aut officiũ in ecclesia fuerit,cui neq; ab institutione,neque à iure communi,neq; à proprijs constitutionibus, quę probatę sint, proprium munus in diuinis officijs sit attributum;aut quod sit, non satis constet;Episcopus, duobus adhibitis de Capitulo, quorum alter ab Episcopo ipso, alter à Capitulo, deligatur, assignet singulis dignitatibus,& officijs proprium munus, quemadmodum cum sententia sacrorum Canonum,& cum proprię Ecclesię probatis constitutionibus proratione loci magis congruere iudicabit.

Si de alio non constat, qualiter beneficijs aliquod onus imponatur; nec propterea iuri vnionum præiudicatur. Cap. XIX.

Pro seruitio spirituali institutum est beneficium.c. vlt. de rescri. in 6. Rebuff. ī praxibē. tit. dispē satio de non resid.nu.2.

CAeteris etiam beneficijs, quęcunque, iam ab ecclesiasticis officijs immunia reperiantur,siue Canonicatus,siue clericatus,siue etiam simplicium nomine appellentur;ijs Episcopus pristina munera restituat,ac, si non constat satis,qualia ea essent,pro fructuũ ratione onera imponat,aut Missas,diuinaq; officia celebrandi;aut,si clericatus, simpliciave beneficia sunt, minorum etiam ordinum functiones obeundi,ad diuini cultus propagationem. Nec verò tamen vetamus,quin talia beneficia vnire Episcopo liceat, ex facultate sibi communi iure, concilioq; Tridentino permissa.

Apocrypha qualiter deuitanda, & iuxta calendarium quotannis ritè fiendum, diuina sint celebranda. Cap. XX.

VIdeat Episcopus,alijs doctis,& pijs uiris adhibitis,& semper inuigilet, nè quid apocryphum legatur in diuinis officijs; & à communi Romanę Ecclesię officio nè discedatur.

Diuina officia ex ordine Calendarij Missalis,& breuiarij nouorum,& ecclesiæ instituto celebrentur; nec ea ratio mutetur:quamobrē à magistro cho-

ri ca-

ri cathedralis ecclesiæ, uel alio, cuius id munus sit, edatur singulis annis calendarium dierum festorum; quo singulorum dierum officij ratio præscribatur.

Ab omnibus ad regulam calendarij diuina celebrentur. Cap. XXI.

Omnes inferiores ecclesiæ, quæcunq; illæ sint, diuinorum officiorum rationem dirigant ad regulam calendarij Cathedralis ecclesiæ; neque ab ea discedant.

Quando prius matrici ecclesia campanæ non pulsandæ. Cap. XXII.

In vrbe, Oppidis, aut Vicis nullum signum communium officiorum campana detur ante signum Cathedralis, vel cuiusq; loci matricis ecclesiæ, nisi Episcopo aliud videatur; maximè uerò Sabbatho hebdomadæ Sanctæ, & in Angelica salutatione matutina, meridiana, & vespertina: qua in re matutinum excipimus, quod non vbiq; eodem tempore dici soleat.

Horæ canonicæ, et beatæ Virginis quotidie, et ex interuallo qualiter recitandæ. Cap. XXIII.

Horæ Canonicæ omnes in Collegiatis Ecclesijs quotidie in choro dicantur: quæ ratio, neque concione, neque solenni Missa, neque alia causa, impediatur.

Nec horæ aliquæ beatæ Virginis, ne in matutino quidem, in choro omittantur; exceptis diebus, & locis, quibus ex ratione officij, eas prætermittere licet.

Horæ ita commodè diuidantur, vt mane aliquod interuallum, si id fieri potest, sine detrimento diuini cultus, detur canonicis, & alijs ad studium diuinæ scripturæ, aut sacrorum canonum.

Prælatioēs debēt curare, vt horæ canonicæ deuotè psallátur, & qđ in ecclesijs, diuinum, pariter ac nocturnū cōueniēter celebret, officium qđ Clemens V. Pontif. max. statuit. in Concil. Vtinensi c. 1. de celeb. Mis. in Clem.

Laici, à choro stent seiuncti; ibidemq; quibus indumentis, et ceteris ministrent. Cap. XXIIII.

Chorus ita uel sepiatur, uel constituatur, ut tempore diuini officij, laicis aditus in eum esse non possit; vel saltem à clericis seiuncti sint.

In choro, uel omnino in Ecclesia nemo ministret sine superpelliceo, aut cæteris indumentis, quæ pro ratione officij requiruntur.

Superpellicea latis sint manicis, omnino non angustis, instar rocheti.

Candelæ, & cerei in missa, & alijs diuinis officijs ea exiguitate ne adhibeantur, quæ in tanto mysterio dedeceat, & adstantibus offensionem adferre possit.

Quando circulatores abigendi: Item pulsationi hebdomadæ Sanctæ modus adhibendus. Cap. XXV.

EPiscopus ne patiatur circulatores, circumforaneos, et id fallax hominum genus tempore diuinorum officiorum in foris, & plateis Ecclesiarum uersari.

Curet idem, vt ex eo more pulsandi in tenebris sanctæ hebdomadæ ad representandam creatarum rerum perturbationem in passione creatoris, omnis licentia, & indecorus tumultus amoueatur.

Matutinum, & prima quando, & vbi celebrentur. Cap. XXVI.

Matutini--num, & prima.

MAtutinum officium, uel media nocte, uel saltem eo tempore instituatur, ut sub ortum solis absolutum sit; vel ea hora, quam Episcopus præscripserit: ea tamen habita ratione, vt verè matutinum dici possit; & aliæ horæ missæ, & officia maturè perfici queant. Sed præterea eorum Canonicorum, & clericorum commoditati consulatur, qui propè Ecclesiam non habitant.

Matutinum uesperi nunquam omnino dicatur; exceptis tamen diebus Octauæ festi, & solennis Diei Corporis Domini Nostri Iesu Christi, & tribus diebus hebdomadæ sanctæ posterioribus.

Matutinum in choro Ecclesiæ celebretur, quouis anni tempore.

At si tamen uehementia frigora sint, uel aliæ ullæ iustæ causæ intercedant; de licentia Episcopi, in sacristia, uel honesto alio eius Ecclesiæ loco dici possit.

Prima, Oriente Sole, dicatur, uel paulò post, pro consuetudine Ecclesiæ.

Missæ solennes, & aliæ quando, & à quibus canantur. Cae. XXVII.

Missa solennis.

EPiscopus missam maiorem, & Vesperas, nisi impediatur, Paschalibus, et aliis maioribus festis diebus cantet.

Diebus verò dominicis, & festis duplicibus Canonicus hebdomadarius hoc faciat; nisi iis diebus, ij, qui in Ecclesia dignitates obtinent, id munus obibunt, uel Ecclesiæ instituto, uel Episcopi iussu.

Aliis diebus, nisi de more, uel instituto Ecclesiæ, id munus sit Canonicorum; quod seruari iubemus, idem præstabunt Mansionarij, aut alij sacerdotes ad id designati.

Negligens in decantatione missæ qualiter puniendus: eoq; legitimè impedito, quid agendum. In pontificalibus, vel aliter celebranti, qui inseruiant, & Eucharistiam sumant. Episcopus quando diuinis interfit; qualiterq; deducendus, & reducendus. Cap. XXVIII.

QVi sacerdos missam solennem in Ecclesia Cathedrali, vel Collegiata celebrare debet, & suo muneri defuerit; nisi legitimè impeditus, eius rei

facul-

facultatem à præposito chori, vel sacrista impetrarit, in singulas vices soluat decem solidos, in vsum Ecclesiæ, vel sacristiæ erogandos, arbitrio Episcopi, vel ei dandos, qui illius loco celebrarit.

Qui impeditur, quo minus missam celebrare possit sacristam moneat in tempore: vt, accepta eius excusatione, curare possit, vt ab alio missa celebretur.

Episcopo, & ei, qui ea dignitate præditus sit vt Pontificalibus vti possit, die festo solennem missam celebranti, adsistat sacerdos, qui assistens dicitur, pluuiali indutus. Adsistēs.

Si adsistendi munus nemini attributum est, Episcopus cum capitulo attribuat, vt certos eligat sacerdotes, qui id in orbem obeant, cuius officij immunes sint hebdomadarij, magister chori, & punctatores. Vide ca. Episcop⁹ Deo sacrificās, de cons. d. 1.

Diaconus etiam, & Subdiaconus eisdem ministrent sacris uestibus induti.

Alijs verò inferioribus vt ministrent Diaconus, & Subdiaconus, sacris vestibus induti, in Ecclesijs, vbi id fieri poterit.

Curet Episcopus, vt, quemadmodum admonet sacra Tridentina Synodus, Diaconi, & Subdiaconi, saltem dominicis, & festis, solennibus diebus, cum altari ministrauerint, Sacram Eucharistiam sumant. Sess. 23. ca. 13. de refo. d. c. Episcop⁹ Deo sacrificans de cons. d. 1. & ca. Peracta eo. tit. d. 2. c. Episcop⁹, de cons. d. 3.

Diaconi, vel Subdiaconi, qui ex iure, statuto, vel consuetudine, certis diebus altari ministrare debent; si defuerint, eius horæ distributionem ne capiant; quorum vices subeant ij, quos chori præfectus iusserit: quibus detur aliqua pars distributionis, quæ absentibus est adepta.

Vbi nemini nominatim id munus in ea Ecclesia impositum est, quibus Diaconis, vel Subdiaconis, chori præpositus id negotij dederit, illud suscipiant.

Episcopus quàm sæpissimè potest solenni missæ, ac diuinis officijs interesse. Diebus verò Dominicis Aduentus, & Quadragesimæ, nisi legitima causa interceserit, omnino ne desit, si est in Ciuitate.

Episcopum ad celebrandum, vel audiendam missam, ad aliaue diuina officia solennia uenientem, Cathedralis Ecclesiæ Canonici deducant, & reducant, vt hactenus est obseruatum.

Quibus in Ecclesijs monialium celebrare non licet. Cap. XXIX.

NEc in monialium Ecclesijs, ac ne in ijs quidem, quæ Episcopi curæ subiectæ non sunt, sęculari cuiquam sacerdoti, etiam si ubiq; celebrandi facultas generatim, (nisi à Sede Apostolica,) ei data esset, missæ sacrum facere liceat; præterquam cui nominatim id ab Episcopo concessum est. Qui contra admiserit, à missę celebratione, eiusdem arbitratu, suspendatur.

Missæ quando pro mortuis dicendæ. Cap. X X X.

QVi Ecclesiasticum beneficium obtinet, cui id oneris iniunctum est, vt Rector, vel toto anno, vel certis diebus, missam celebret; is singulis mensibus saltem semel missam, quę de defunctis dicitur, pro illis mortuis celebret, qui vel illud dotarint, vel aliquid ei legarint, vel donarint: idq; nisi sæpius pro mortuis celebrare debet, vel ex institutione, vel ex alia oneris sibi iniuncti ratione.

Non recitantes diuina officia, etiam beatæ Virginis, qualiter mulctandi. Cap. X X X I.

EPiscopus curet in sua diœcesi, vt officia diuina, quæ singulis Canonicis horis præstari debent, & publicè in Ecclesia, & priuatim à singulis Sacerdotibus, Clericisve inferioris ordinis, qui illa obire debent, celebrentur, & peragantur ad præscriptam Breuiarij Romani rationem. Si verò secus à quibusdam factum erit, [a] cum isti, vt Pij Quinti Pontificis literis nominatim sancitum est, horarum Canonicarum officio, quod debent, non satisfaciant; eos ipsos Ordinarius ijs mulctet, quę Lateranensi Concilio, [b] à Leone Decimo, & Prouinciali Synodo superiori, contra clericos constitutæ sunt, [c] qui Canonicarum horarum officium intermittunt, [d] & constitutione Apostolica eiusdem Pij Quinti, etiam quò ad eos, qui ratione pensionum, officium Beatæ Mariæ recitare tenentur.

Quando, & vbi plures missæ eodem die sint canendæ, et quid à choro. Item nè patena alicui deosculanda prębeatur. Cap. X X X I I.

MIssæ conuentualis sacrum pro diei festi, feriæve ratione, ne in Cathedrali, Collegiatisq; Ecclesijs omittatur, propterea quod eodem die à capitulo etiam pro mortuis, vel ex decretis nostris, vel legatis defunctorum, vel alia de causa fieri debeat; sed tunc, vt Honorij Tertij constitutione cautum est, [e] & semel pro feriæ, festiuęve diei ratione, missæ conuentualis sacrum fiat, & iterum eodem die pro mortuis.

Si quando autem, quo tempore sacerdos secretò agit, aliquid canendum uidetur, nè quicquam canatur, quod etiam illi actioni aptè conueniens, Episcopo non ante probatum sit. Itidemq; quod ad probationem attinet, in alijs diuinis officijs seruetur. Symbolum verò fidei totum à Choro, non alternatim organo, canatur.

Ne patena, cum oblatio fit, sed crux, aut sacra aliqua imago offerentibus fidelibus ad osculum præbeatur.

[a] Datum 1571. duodecimo Kal. Octob. Pōt. sui anno. 1. inter Const. eiusdē B. Pōt. nu. 138. i Bul. fo. 1134.

[b] Sess. 9. vers. statuimus quoque Tom. 5.

[c] Inf. eo. c. 71.

[d] Officiū B. V. reformauit & illud recitantibus indulgentias concessit, sui summi. Pōtif. vt in ei⁹ Bulla. Idib. Martij. 1575. inter eiusdē const. nu. 125. in Bull. fol. 1111.

[e] In c. cum creatura eod. tit. de celebr miss. in decretal.

Quis ante officium istud B. V. præceperit vid. Nauar. in Ench. de orat. & hor. Can. c. 10. nu. 3.

Qua-

Qualiter notoriè criminosi, non resipiscentes, ab altari sint arcendi; & in paschate non communicantes puniendi.

Cap. XXXIII.

Episcopus efficiat, vt qui publicè, notorieq; criminosi sunt, sacris ne intersint, [a] *ut Tridentino decreto sancitum est; idq; vel monendo agat, vel iubeat, à Sacerdotibus Missæ sacrum, illis præsentibus, non inchoari, quoad ipsorum admonitu, se inde abduxerint; vel alia quauis ratione seuerius agat, ut illius decreti executioni sit omnino locus. Tum præterea, nisi, vitæ emendatione suscepta, isti confessi in sacro Paschа sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum susceperint; cõtra eosdem agatur, prout canonico iure in illos agi sancitum est, qui in Paschа non communicant.*

[a] Sess. 22. in decreto de obseruã. in cele. missæ. vers. Ne minẽ pterea.

Audituri sacrum, quibus monendi. Qualiterq; altari non adhereant, & genuflectant. Cap. XXXIIII.

Cvm audiendæ missę rationem populum Parochus docet, quo ex propitiatorio illo sacrificio [b] *vberiorem ille fructum, capere possit, hoc* [c] *eũ sæpe admoneat, vt campanæ signo dato, quo fideles ad Missæ sacrum vocentur, se se quisq; colligens, si sibi alicuius mortiferi peccati conscius est, summo ex eo dolore affectus, vitęq; emendandę certo, stabiliq; proposito suscepto, supplex à Deo veniam petat.*

Ne verò quis, uel vir, uel mulier, gradibus [d] *altaris hæreat, aut propè altare sit, dum sacrum fit. Ideo Sacerdos celebraturus hęrentes inde se longius abduci iubeat; quo celebrante, hoc ministrans Clericus præstet, ex decreto Concilj Moguntini.*

Missæ ita fideles intersint, [e] *vt in omni eius parte genibus flexis sint, nisi cum Euangelium* [f] *pronuntiatur; quo tempore, stent omnes; ac ne mulieribus etiam, tunc sedere liceat.*

[b] Su. co. c. 15. sub finem.

[c] Plebs diligẽter erudiẽda, vt missæ sacrũ vsum & rãti mysterij vim intelligat. ad quod vid. Cõc. Mogũti. sub Archiep. Sebast. Cã. 58. To. 5.

[d] Vid. c. sacerdotũ. de cõsecr. d. 2. c. 1. ĩ prĩ. de vit. & hon. cle.

[e] Missa quo gestu, & qua deuotione audiẽda, pulchrè habet in sup. cita. Cõc. Mogũt. c. 59. vbi omnino viden.

[f] Stent. c. Apostoli ca. de cõsecratio. dist. 1.

Episcopo sacrum faciente, ab eo interim cæteri qualiter cessent.

Cap. XXXV.

Dvm in Ecclesia missæ sacrificium siue cantu, siue absque cantu Episcopus facit, ne interea ab alio sacerdote in ea fiat, quoad ille, sacro peracto, de more benedixerit; nisi aliquando secus ipse permittendum duxerit. Quod institutum, cum Missæ conuentuales ab alijs celebrantur, præsertim festis, solennibusq; Ecclesiarum diebus, vbiq;, tum maximè in oppidis, pagisve in usum introduci idem Episcopus curabit.

In oratorijs priuatis, nisi quibus, ex causis, & à sede Apostolica sit indultum, non celebretur.

Cap. XXXVI.

Episcopus omnibus Missam in oratorio priuato celebrandi facultatibus concedendis, (nam hucusque nullæ conceßæ sunt,) certos limites, mo-

de consecratio. dist. 1.

dumq; præfiniat; ita vt præter causas, quas magnas, & vrgentes is iudicauerit, in ipsis priuatis oratorijs Missam celebrari ex facultatibus illis deinceps non liceat; nisi hoc fuerit à sede Apostolica indultum.

Missæ celebrandæ in Ecclesiis, & Oratoriis nouis facultas qualiter danda. Cap. XXXVII.

ca. Si qs, de cõse. dist. 1. Supra de Paroch. ca. 14. & sup. eod. ca. 15. ca. Si qs, sup. cita. de cõse. distin. 1. Lap. alleg. 57. vbi annot.

NE in Oratorio Ecclesiave, quę vel nuper extructa est, vel in posterum extruetur, Missæ celebrandæ facultas detur, permittaturve, nisi saluo iure, ac planè sine præiudicio Ecclesiæ parochialis; nisi ob causam Episcopo quandoq; aliter videatur.

Vt in eorum parochiali, festis diebus Missam audiant, fideles qualiter sunt monendi. Cap. XXXVIII.

CVrandum est omni diligentia, vt salutarem fructum capiat fidelis populus ex laboribus, & officijs, quæ à parocho diebus Dominicis, & festis, inter Missarum solennia, aut diuina officia, vel alia quacunque occasione præstari, etiam ex Tridentino Concilio debet. Quamobrem, Concilij etiam Tridentini auctoritate, vt in Ecclesiam parochialem frequenter, saltem Dominicis, & maioribus festis diebus fideles conueniant; Episcopus eos, quorum pastoralem curam gerit, diligenter, ac sæpius moneat.

Quibus consideratis prius, & quando facultas celebrandarum missarum dabitur. Cap. XXXIX.

EPiscopus in facultate quauis missarum celebrandarum, concedenda, propagandave, videat ne ab vllo sacerdote plus muneris, quàm ab eo præstari possit, suscipi concedat, aut permittat; tum maximè perpendat si parochus est, qui sibi eam facultatem dari petit, an per hebdomadam possit, & suscipiendo nouo celebrandarum missarum muneri, & ei, quod in Ecclesia parochiali, ex Tridentini, aut nostrarum constitutionum præscripto, aliaue quacunque obligationis causa iam debet, satisfacere, & alia præterea officia obire, quibus diebus, aut ad festorum celebritatem, aut ad funus, exequiasve euocatum eò illum conuenire, missasq; celebrare tentigerit. Quòd si per ipsum hæc omnia, singulaq; præstari non posse viderit; ne potestatem ei faciat noui muneris, eo nomine suscipiendi, nisi ob inopiam in Ecclesia parochiali, diebus ferialibus, rarius aliquanto parochialis muneris nomine, quàm supra iussum est; ideoq; in alia, vel in eadem Ecclesia parochiali, alio nomine per hebdomadã, ijs ipsis, scilicet, ferialibus diebus, celebrandi facultatem permitti, necessariũ Episcopus duxerit.

Quę in literis facultatum celebrandi exprimenda sint: & post præscriptum tempus, qualiter non celebretur. Cap. XL.

IN literis concessæ prærogatiuę facultatis suscipiendi, vel retinendi, muneris missam singulis, vel certis, statisve diebus, aut ex certa obligatione

cele-

celebrandi, exprimantur, & altaris, capellæve, & Ecclesiæ, vbi illud situm est, nomen, & locus, & eleemosynæ emolumentum, quod inde capitur: Stati item dies, & numerus missarum, quas ibi celebrare statis illis diebus debebit, ex onere à testatoribus, aliúsve, aut ab Episcopo imposito pro facultate, quam is à iure communi, vel Tridentino Concilio habet. Tum etiam exponatur, si quo alio præterea nomine ipse adstrictus sit, missam alio loco celebrandi: idq; etiam à parochialis curæ munere, legati, alteriusve obligationis causa, qua in Ecclesia item, & altari, quibus item certis, uel statis diebus illud præstare debeat, & quantum inde emolumenti, eleemosyneve consequatur. Tum postremò certum ei facultati concessę, vel propagatæ tempus præfiniatur. Nec uerò in illo celebrationis munere ei perseuerare liceat, expleto temporis spatio, Episcopi literis præscripto, nisi facultas iterum confirmata, renouataq; sit, aut prorogata ad aliud certum tempus literis item, & ad præscriptum etiam Constitutionum nostrarum.

Missas quas, & vbi tenetur vnusquisque celebret: & si dies celebrandi incerti sint, qualiter certi sint assignandi. Cap. X L I.

Quilibet Sacerdos, quod suscepit, muneri missæ sacrificij faciendi, satisfaciat omnino.

Nec uerò cuiquam, qui quotidiano eo munere astrictus quouis modo est, ne semel quidem in hebdomada, ut alibi missam celebret, id prætermittere ullo prætextu liceat; nisi aliquando eius, cui id curæ Episcopus dederit, aut si nemini dederit, rectoris, præfective Ecclesię consensu sacerdotem alium ante in locum suum substituerit, qui id præstet, quod in ea Ecclesia ipse debet. Sin autem certis hebdomadæ diebus, sacerdotes complures in eadem Ecclesia, ob aliquam cuiusuis generis causam, rationemve, missæ sacrificium facere debent; id vt statis, certisq; ijs ipsis diebus illi omnino præstent, curet planè rector Ecclesię, aut, si præsertim Ecclesia collegiata, uel aliàs frequens est, alius, quem ei curæ Episcopus præfecerit.

Quòd si alij item sacerdotes sunt, qui in illa Ecclesia, incertis tamen diebus, munus impositum habent missæ celebrandę; tunc idem rector, præfectusve, capellanis sacerdotibus vocatis, req; cum eis tractata, certos unicuique dies, præscribat, quibus in ea Ecclesia missam celebrent; ut singulis, si fieri potest, hebdomadæ diebus, missarum celebrationes rectè, atque ordine distributæ peragantur.

Qualiter in propria capella vnusquisque per se celebret. Cap. X L I I.

Qui Capellas obtinent, ipsi per se, non alij eorum nomine, missę sacrificium, diuinaq; officia, quæ illarum rectores præstare debent, in illis celebrent: si modo, uel aliud Ecclesiastium beneficium, quod residentiæ personale munus requirat, non habeant, eoq; impediti, debita ijs Capellis officia gere-

re non queant, vel earundem institutione, dotatione ve, aut legato, aut donatione, aut facultate ab Episcopo impetrata, in illis obeundis capellani officijs aliena opera, ministerio ve uti possint, uel alia quauis ratione, causa ve impediti sint.

Singula uerò, ob quæ capellanus aliquis se à debito capellani officij munere immunem putet, asserat ve, quominus per se ipsum præstet, ab Episcopo cognoscantur, ac probentur item.

Si in alio, quàm in altari, in quo tenetur, aliquis celebret, qualiter non satisfacit. Cap. XLIII.

QVicunque Sacerdos in altari certo missam celebrare debet, si in alio celebrarit; ne, quod debet, præstitisse censeatur; nisi Episcopi, alterius ve, cui ille id curæ commisserit, iussu, concessu, permissuve aliquando fecerit.

Nè plures missæ simul, si alius alio perturbatur, celebrentur. Cap. XLIIII.

Vide supra eod. c. 8.

SI eodem tempore, & in eadem Ecclesia, missæ plures aliquando, etiam pro mortuis, celebrandæ sunt; in altaribus ita inter se disiunctis celebrentur, vt sacerdos alter ab altero non perturbetur, neque, si fieri potest, audiatur: Sin autem hac de causa tempus non patietur eo die missas omnes, quæ debent, celebrari; in alium potius diem aliquæ differantur, vt huic decreto pareatur, quod ad religiosum cultum illius sanctissimi sacrificij spectat.

Vbi plures missæ in eadem Ecclesia, vel oppido debentur, quo celebrentur interuallo, Tabella ascribatur: ita, q. à Parochiali, die festo, fideles non auocentur. Cap. XLV.

Sup. eo. c. 6. & 8.

SI uerò plures sunt sacerdotes, qui ibi, aut in eiusdem parochiæ finibus missam celebrent; tunc, ut decretum est, unam in aurora, reliquas de inceps debito interuallo distributas, postremam uerò, quo tardius potest, prout populo commodius erit, celebrent, ad præscriptum tabellæ à rectore parochialis Ecclesiæ, uel ab alio conficiendæ, cui Episcopus id munus dederit; nisi dies festus sit, quo excepta illa prima, quæ in aurora celebratur, nullam omnino celebrent, ante peractum missæ parochialis sacrificium; etiam in Ecclesijs, capellis, oratorijsve sæcularibus, etiam scholarum, & confratriarum, etiam laicalium, intra fines vniuscuiusque parochiæ constitutis; nisi Episcopus, uel parochus ob causam, certa præscripta hora, ante facere concesserit.

Quòd si die festo etiam per illud missæ sacrificium, quod in aurora fit, populus à parochiali missa auocetur; tunc Episcopus illud, etiam festo die, post missam parochialem fieri, celebrarive iubeat.

Qua-

Qualiter in libro asseruando, prout vnusquisque missam celebrauerit, conscribendum sit. Cap. XLVI.

QVO citius, atque exploratius Episcopus sciat, eorum, qui sacri faciendi causa aliquid piè, vel legarunt, vel dederunt, voluntati, per illos, quorum interest, verè satisfactum esse; ac rursus, si quid ea in re neglectum, aut omissum, prætermissumve est; id opportunè, ut fiat prospicere, cauereq; possit, hæc statuimus:

In vnaquaque Ecclesia liber deinceps singulis annis, vel alio certo tempore renouandus, perpetuò sit; in quo, & anno, & mense, & die primùm notato, vnusquisq; siue parochus, siue Cappellanus, siue alius sacerdos, qui quouis obligationis nomine in ea Ecclesia missæ sacrificium fecerit, in singulos dies, vbi id perfecerit, manu sua subscribat, & nominatim breuiter exponat, se illud præstitisse, aut parochialis Ecclesiæ, aut Cappellæ, legative pij, aut anniuersarij, aut funeralis officij nomine. Cui præterea libro singulis diebus subscribat is, quem in qualibet Ecclesia Episcopus statuerit: qui item, si ipse est, qui missæ sacrificium eo quouis nomine fecerit, ipse item manu sua subscribat, quoties aliquo eo nomine missam celebrarit.

Is liber tuto sacristiæ loco asseruetur.

Vbi plures debentur missæ, punctator, qui notet si celebrantur, qualiter constituendus. Cap. XLVII.

QVIBUS verò locis, Ecclesijsve missæ plures, quàm tres quotidie celebrantur; Episcopus, præter has cautiones, punctatorem etiam secretum, vbi opus esse viderit, constituere item poterit; idq; secretò etiam, si ita expedire videbitur: qui iuratus in singulos dies notet, si qui erunt, qui debito missæ celebrandæ muneri defuerint.

Libri notationum missarum qualiter recognoscendi. Cap. XLVIII.

IN vrbe verò aliqui Ecclesiastici viri, ab eodem Episcopo probati, in diœcesi item, Vicarij Foranei, alijve, ab Episcopo etiam constituti, libros missarum celebrationibus notandis præscriptos, sæpe etiam de improuiso recognoscant; inspicientq; præterea notationes, per punctatorem occultè factas, ac singulis mensibus, aut tertio quoq; mense, cum unoquoq; cappellano præstiti muneris sui rationes inibunt; tum etiam illis testimonium scriptum initæ rationis dabunt.

Capellanus mercenarius, qualiter sine licentia, pro celebratione nihil percipiat. Cap. XLIX.

NEC verò cuiquam cappellano non titulari, qui munus celebrandi certis, statisve diebus, aut ad certum tempus, aut in perpetuum susceperit, quicquam mercedis, eleemosynæve ex legatis pijs, aliaue quauis

ratione, à quibusuis soluatur; neque id exigat absque Episcopi, eiusve, cui id curæ ille dederit, mandato, eoq; scripto: quod ne detur, nisi pro ratione præstiti muneris, cuius testimonium scriptum ab eo, de quo supra, re ipsa exhibuerit.

Missarum prætermissarum merces vbi assignanda, & vt celebrantibus satisfiat, qualiter consulatur. Cap. L.

ANno autem expleto, vel breuiori temporis spatio, quicquid ob prætermissum celebrandarum missarum munus, cappellano tribui non debet; id omne fabricæ Ecclesiæ præfectis, aut Corporis Domini confratribus, in ea Ecclesia constitutis, vbi ille missarum muneri defuerit, aut alijs depositarijs soluatur, ab Episcopo constitutis: Vt quot missas celebrari ab eo prætermissum est, totidem eo nomine ab alio sacerdote celebrentur; aut ad ipsum in ornamentorum, quę eisdem altaribus, cappellisve vsui sunt, apparatum erogetur, prout Episcopus expedire existimauerit.

Vt autem, & hoc diligentius præstetur, & sacerdotibus consulatur, qui ob missæ celebrandæ munus susceptum, ac præstitum, eleemosynas sibi debitas, magno cum negotio, sæpeq; cum detrimento ab ijs, qui tribuere debent, consequuntur; Episcopus, vbi expedire viderit, certos aliquos, probatosq; homines depositarios deligat; quorum munus sit, illas exigere, custodire, tum statis temporibus pro ratione supra præscripta, cappellanis sine mora soluere.

Pro missis prætermissis, qualiter reddituum sequestra sint fienda. Cap. LI.

ET quoniam qui cappellas, altaria, aliave beneficia Ecclesiastica in titulum obtinent, quibus missarum munus aliquod incumbit, non ab hęredibus eorum, qui legata pia reliquerunt, vel ab alijs eiusmodi, sed ipsi per se fructus cappellarum, altariumve suorum exigere solent; cum ijs sequestri ratione, omniq; alio modo Episcopus agat, ut si muneri suo illi in celebrandis missis defuerint, fructuum restitutio locum habeat; eaq; ad præscriptam, ut supra, rationem, piè, vtiliterq; erogetur.

Quam sequestri, & mulctæ rationem omnes adhibere debent, vt opus fuerit, cum cappellanis quoq; illis, qui etiã legati nomine, vel alia eiusmodi causa missas celebrandas ad certum tempus, vel in perpetuum suscipiunt.

Eleemosynæ pro celebratione missarum, quando non accipiendæ, sed in capsulam immitendæ: Qualiterq; notandæ, ac distribuendæ. Cap. LII.

QVA in Ecclesia, pro frequentiori, qui ob festi dici, Indulgentiæve celebritatem, aut ob perpetuum populi, ac præcipuum deuotionis studium fit, ad eam concursu, eleemosyna, & crebrior, & vberior,

missæ

missæ celebrandæ nomine datur; in ea nè cuiquam sacerdoti eiusmodi, eleemosynam ob missæ celebrationem, vllo modo, aut prætextu flagitare, ac ne sponte quidem oblatam accipere liceat.

Verùm vnusquisq; sacerdos illam in capsula, certo Ecclesiæ loco, aut pro sacristiæ foribus eo nomine collocata, deponendam curet: Cui capsulæ statis illis frequentioris concursus diebus, rector Ecclesiæ, aliusve, cuius interest, aut is, cui Episcopus hoc munus dederit, certum aliquem clericum, spectata probitate præficiat: cuius sit illis diebus apud capsulam assistere, tum sigillatim, ordineq; notare, quæ missarum, aliarumq; precum nomine eleemosyna detur, accipiaturve; vt pro illius notationis ratione rector, aut sacrista, aut ille, quem Episcopus constituerit, sacerdotibus illius Ecclesiæ, aliisve ad diuina officia concelebranda, eò celebritatis nomine euocatis, statim præscribat, quid pro eleemosyna oblata vnusquisq; eorum illis diebus præstare debeat; quò plenius eorum, qui obtulerint, voluntati satisfiat.

Si supra condignam celebrantium mercedem comperiantur in capsula eleemosynæ, quid de eis fiendum; & quæ offerentium vota nondum expleta notentur. Cap. LIII.

PEractis autem diuinis officijs, quæ eleemosyna eo nomine in capsulam iecta est, illam idem, vel ecclesiæ rector, vel alius, vt mox supra, sacerdotibus ita distribuat, vt eorum unicuique partem pro ratione ministerij, officijve præstiti, ex Episcopi præscripto, congruam tradat. Quicquid autem supererit, è capsula depromptum, apud virum probum, quem Episcopus delegerit deponatur; vt in aliam, quæ in eadem Ecclesia fiet, celebrationem Missarum piè conferatur: liceat tamen in alias res erogari, necessarioq; comparandas, ad Missæ sacrificij cultum, decentius in ea ipsa Ecclesia peragendum; si ob Ecclesiæ inopiam ita Episcopus concesserit: Cuius etiam iussu, in tabellam sacristiæ referantur, si quæ commemorationes eo nomine pro ijs, qui piè contulerunt eleemosynam, deinceps faciendæ erunt ab ijs, qui in ea ecclesia missæ sacrificium facient.

Quid in Missæ initio, & fine, sineque additione, mutatione, ac diminutione dicendum sit. Cap. LIIII.

MISSAE initio Psalmus, Iudica me Deus; & in fine, Euangelium Sancti Iohannis Euangelistæ, In principio erat &c. dici ne vnquam omittatur; nisi cum aliter in Missarum rubricis notatum est. In cæteris item, ne quid addatur, nec verò detrahatur, ac ne quicquam mutetur; sed ad vnguem id omne dicatur, quod in Missali nouo præscriptum est.

Qui sine debito Missali celebrauerit, qualiter puniendus. Cap. L V.

SI quem parochum, aliumve Sacerdotem Missali nouo Romano, Episcopus, ad Missæ sacrificium deinceps non vti, compererit, à Missæ celebrandæ munere, illum arbitratu suo suspendat; tum pro culpę, contumaciæve ratione, alijs pręterea pœnis afficiat.

An iuxta præscriptum ritè celebrentur missæ, qualiter experiendum. Cap. L V I.

VT exploratum sit, an sacerdotes statarum cęremoniarum usum, peritiamq; teneant, ipse Episcopus, cùm aliquando missæ sacrificio, quòd illi faciunt, alios peritos sacerdotes præsentes adesse iubeat, tum aliquando singulos euocet; eorumq; in missæ sacrificio ritè faciendo exercitationem, ac peritiam, per examen, experiendove cognoscat.

Quale signum in eleuatione corporis Domini sit dandum. Cap. L V I I.

Infra de custodia Eucharistiæ. c. 7.

QVOD iussum est in missa Conuentuali, & Parochiali, cum Corpus Domini eleuatur, signum, sono campanæ dari; in alijs missis ita præstetur, ut tunc paruulum tintinnabulum, aut à latere altaris appensum, aut è sacristia allatum, à clerico ministro, certis distinctis ictibus, pulsetur.

Immodestè interessentes missæ, qualiter circumspiciendi, monendi, & non resipiscentes deferendi. Cap. L V I I I.

CVM sacerdos ad altare accesserit, missę sacrificium facturus; clericus, qui tunc illi ministraturus est, ubi alius non sit, qui tunc hoc officium præstare possit, circumspiciat modestè astantes; & si quempiam animaduerterit marem, vel fœminam incomposito corporis habitu, aut alias, cum iniuria, uel irreuerentia Sanctissimi illius sacrificij interesse; moneat grauiter, ut opus erit: neque sacerdos ante missæ initium faciat, quàm omnes, qui adsunt, quemadmodum etiam Tridentino Concilio curæ Episcopi cõmissum est, decenter composito corporis habitu declarauerint, se mente etiam, ac deuoto cordis affectu, non solùm corpore adesse. Missa verò iam inchoata, si quid eiusmodi fiat; hoc idem officium admonendi itidem ille minister clericus præstet modestè, & grauiter. Si quis verò ab ijs de eiusmodi monitus non resipuerit, quamprimum, eorundem cura, deferatur ad Episcopum; vt iure cum eo efficacius agatur.

Sess. 22. in decreto, de obseruan. in celebr. missæ verſ. Neminẽ prętera.

Clericus

Clericus decenter indutus celebranti deseruiat. Cap. LIX.

CLericus Sacerdoti, missam celebranti ministrans, semper indutus sit superpelliceo puro, & mundo, eoq; non lacero, neque ulla alia ratione indecenti; si contra fecerit, tum ipse, tum sacrista, tum Ecclesiæ præfectus, tum sacerdos etiam, qui sibi ministrare permiserit, plectatur arbitratu Episcopi.

Qualiter vrceoli sint habendi. Cap. LX.

VRceoli, qui ad sacrificij usum adhibentur, quò distinctius, atque certius aqua à vino dignosci possit; argento, aut è uitro, eoq; perlucido, aut è christallo sint confecti: itidem operculum oris habeant.

Quibus diebus festis missæ pontificaliter sint celebrandæ. Cap. LXI.

SAltem his solennibus, festisq; diebus infra ordine prescriptis, quibus, & patrum monimentis, & ueteri rituum, cæremoniarumq; Romanorũ Codice, eoq; comprobato ab Episcopo, prout etiam ipsa christianæ religionis mysteria postulant, solenniter fieri traditum est; Missæ sacrificium, solenni, pontificaliq; cæremoniarum ritu celebretur.

In Sanctissima Natiuitate Domini Nostri Iesu Christi.
Die solenni Circuncisionis, quæ est Octaua Domini.
Die solenni Epiphaniarum.
Feria Quinta in Cœna Domini. ∴
Die Sanctissimo Paschæ Resurrectionis. ∴
Die Sanctissimæ Ascensionis.
Die Sanctissimo Pentecostes.
Die solennitatis Sanctissimi Corporis Christi. ∴
Die Natalis Sancti Iohannis Baptistæ.
Die festo SS. Apostolorum Petri, & Pauli.
Die Assumptionis Beatissimæ semper Virginis Mariæ.
In solennitate omnium Sanctorum.
In die festo Sancti Gaudentij patroni Nostri.
Die primo Synodi diœcesanæ; & quando celebrantur ordinationes.

A missa pontificali, nisi prius habita benedictione, fideles ne discedant: Qualiterque de hoc monendi. Cap. LXII.

FIdeles uerò quò magis à pastoribus suis, religiosæ vitæ exemplis, consilio, spectatisq; virtutibus adiuuantur; eo vehementius se in omnem benè, sanctèq; agendi partem excitare, tum cumulatius Christianæ

disciplinæ

disciplinæ officia præstare eos oportet: Quare festis his diebus, cùm frequentissimi ad missarum Episcopalium solennia conuenire studeant; tum à sacra benedictione Episcopali aliquem salutarem fructum, largiente Domino, consecuturi, nè ante inde discedant, quàm ab Episcopo, illam demisso, humiliq; animo, & genibus flexis de more acceperint. Vt id sanè omni studio illi præstent; cùm eò crebro præmonere, tum graui sermone cohortari parochi solicitè curent.

Tribus horis Episcopus Populũ solẽni benedictione potest benedicere, nempè post laudes matutinas post missarũ solẽnia, & post vesperas, vt notatur. in c. Abbates, de priuileg. in 6.

Quæ cęremoniarum regulæ sint seruandæ. Cap. LXIII.

IN cæteris quoq; omnibus, quæ ad cęremoniarum rationem, ritumq; pertinent, regulæ in libro pontificali, cęremonialiq; item probato de diuinis officijs, pro temporum ratione, ritu Romano præscriptæ, & à Concilio Quarto prouinciali, diligenter, & accuratè, omnino seruentur.

Missas pontificales in defectum Episcopi quis cantet. Cap. LXIIII.

CVM Episcopus statis præscriptis diebus, quibus debet, uel quia abest, uel morbo, aliaue causa occupatus detinetur, Missam, Vesperasue, aut alia diuina officia solenniter non celebrat; tunc eius loco hoc præstet, qui in Ecclesia Cathedrali primam Sacerdotalem dignitatem obtinet. Hic uerò si aliquando abest, aut impeditus est; is, qui post illum sacerdotalem item dignitatem, uel Canonicatum obtinens, alijs dignior, non impeditus, adest, id munus obeat.

Quæ in benedictione Pontificali Episcopus seruet. Cap. LXV.

EPISCOPVS in danda benedictione solenni, seruet tradita in Concilio quarto Prouinciali, & etiam in officio Anniuersario suæ consecrationis.

Benedicere populo solenni benedictione, solis cõpetit Epis, vt notatur. in c. Abbates. de priuileg. lib. 6. priuatã verò benedictionẽ impẽdũt inferiores pẽsbyteri, c. ecce ego. 95. dist.

Quando duæ eodem die Missæ erunt celebrandæ, ambæ canantur. Cap. LXVI.

QVibus diebus, ex Missalis Romani rubricarum præscripto, in Ecclesijs Cathedralibus, & Collegiatis Missas duas conuentuales celebrari oportet, eæ ambæ canantur; tum cantu item celebretur, si qua præterea alia missa eodem, uel alio die, ex consuetudine, legatove pio, aut alio iure ibi cani debet. Quod si capitulum præstare omiserit, neglexeritve; non solùm illius diei, in quo huic muneri defuerit, verùm alterius etiam diei distributionibus mulctetur; & alio die suppleantur omissa.

Ministri quando pluuialia induant. Cap. LXVII.

DIebus Dominicis, festisq; aliis, quibus officium duplex peragitur, Canonicus hebdomadarius, dum Vesperarum officium obit, celebrature, pluuiale induat; tum etiam duo Ecclesiæ ministri pluuialibus induti adsint, eaq; munera præstent, quæ præstari moris est.

Hora matutini ab Episcopo quibusdam diebus præscribenda, nè aliæ functiones impediantur. Cap. LXVIII.

FESTIS, Dominicisq; diebus, & aliis, quibus concio, aut solennis processio, aut sacra ordinatio habetur, matutinum officium, ita saltem anticipata, Episcopi iudicio, hora inchoetur, vt & aliarum deinceps horarum officia, & Missas singuli sacerdotes, & missam conuentualem collegiatim, tempore suo, ex instituto peragant, & concioni interesse possint.

Diaconus, & subdiaconus quando sacerdoti celebranti ministrent. Cap. LXIX.

DOminicis, & festis, & aliis item diebus, quibus officium duplex peragitur; Canonici duo; vnus, qui Diaconale, alter qui Subdiaconale ministerium præstet; Canonico Sacerdoti, Missam conuentualem celebranti ministrent.

Propter Canonicorum paucitatem, qui celebranti ministrent, quales statuantur, & etiam diebus ferialibus Dalmaticis induantur. Cap. LXX.

VBI verò præ paucitate Canonicorum, illis Canonicis duobus in Missæ conuentualis sacrificio ministrantibus, numerus eorundem, qui in choro adsint, congruus Episcopi iudicio non erit; liceat alios duos nō Canonicos statuere; qui illis diebus, loco Canonicorum Diaconale, & Subdiaconale ministerium obeant. Omnino autem diebus etiam ferialibus, Diaconus, & Subdiaconus, Dalmaticis induti, Missæ inseruiant, in collegiatis Ecclesijs quibuscunque; nisi vbi Episcopus censuerit, ministrorum numerum adeo exiguum esse, vt id fieri non possit.

Officia diuina quando celebranda. Cap. LXXI.

HOræ sextæ, & nonæ item officia diuina, ante, aut post missę conuentualis sacrificium, pro ratione temporum, & officij diuini, ad præscriptum rubricæ Missalis Romani celebrentur; nisi aliquando vrgens causa incidat, quamobrem illa alio tempore, quàm præscriptum est, in choro tamen, celebrari, peragiq; Episcopus iusserit.

nō tamē præsente Epō, nisi de licentia, ad qđ vid. c. Deniq;. & ibi Ioan. And. & glo. 21. dist. & glo. in c. cum ad celebrandas. de consecr. dist. 1.

Supra eod. cap. 22.

Horas beatæ Virginis cum illis de Domino, qualiter aliàs puniendi debeant recitare. Cap. LXXII.

Supra eod. cap. 30.

QVibus in Ecclesijs diuinum Canonicarum horarum officium, de beata Maria Virgine recitari, aut solet, aut debet; earum clerus vniuersus illud in Choro præsens pariter recitet, atque officium, quod de Domino dicitur: id verò, ita vt singulas horas Canonicas vnius officij, cum singulis alterius, ex breuiarij Romani præscripto, ordine coniungat.

Quicunque ab vnius horæ officio de Beata Maria abfuerit, distributione illius horæ perinde mulctetur, ac si ab horæ eiusdem officio, quod de Domino recitatur, abfuerit.

Calendarium, à quibus, & quando conficiendum, et qualiter ab Episcopo recognoscendum. Cap. LXXIII.

CAlendarium, quod ex nostro decreto pro certa diuini officij recitandi ratione, quotannis edi oportet; si minus constat, à quo confici, edive debeat, Episcopus deligat, constituatve, qui hoc præstet; neq; id cuiquam recusare liceat. Ita verò, à quo debet, in tempore conficiatur, vt & mense saltem ante Natiuitatem Domini in lucem emissum sit. Ante verò quàm prodeat, Episcopo tradatur, qui recognoscat, aut ab aliquibus, quos eius rei peritos delegerit, recognosci iubeat.

In Ecclesiasticis functionibus, & pro illis actionibus tantùm clerici, & non laici admittantur. Cap. LXXIIII.

IN missæ etiam solenni sacrificio, processionibus, & alijs eiusmodi sacris actionibus cautio sit, vt ad Ecclesiasticas functiones, quas in illis præstari oportet; cuiusmodi sunt, & cum Corpus Domini in Missa eleuatur, cereorum accensio, & sustentatio, & cleri in processionibus item disponendi, dirigendive ratio, & id generis aliæ; laicorum hominum opera, ministeriumve ne adhibeatur; sed in ijs, alijsve eiusmodi generis functionibus obeundis præsto sint sacristiæ custodes, clerici, tum magistri Chori, uel cæremoniarum adiutores, alijq; Ecclesiastici ordinis homines, quorum ministerium Ecclesiasticarum rerum usui, functionive addictum est; tum alij item Clerici, quibus ea munera Episcopus assignarit.

Qualiter leuis infirmitas à recitatione officij non excusat. Cap. LXXV.

SAcerdos, clericusve, sacris initiatus, aut Ecclesiasticum beneficium obtinens, horarum Canonicarum officio cum adstrictus sit; meminerit, si febri, morbove aliquo, vel aduersa valetudine leuiter aliquando laborantem,

rantem, non iustam propterea excusationem habere, quamobrem illud intermittat, omittatve. Itaq; si quando corporis infirmitate affectus est; ipse pro sua conscientia rectè uideat, quid præstare possit; ac nè omittendo graviter peccet, & beneficij si quod habet, fructus suos non faciat.

Iuxta supra nota in c. 30. co.ti.

Vt eorum progressus dignoscatur, quæ à clericis fides menstruæ Episcopo exhibeantur. Cap. LXXVI.

QVO diligentius cleri in omni Ecclesiastica disciplina progressus constet; unusquisque sacerdos, & cuiusuis ordinis Clericus, de frequenti Sacramentorum usu, de functionibus in Ecclesia præstitis, de lectionibus, studiorumq; progressione, de cęteris exercitationibus sibi præscriptis, testimonium ab ijs singulis, quibus ex præscripto accipere opportuerit, singulis mensibus, uel alio stato tempore Episcopo afferant: idq; ad constitutam rationem.

Supra de offi. Paroch. cap. 33.

Die parasceues, quando crux proponenda, & adoranda, ac concio habenda. Cap. LXXVII.

VT passio Christi Domini Redemptoris à fidelibus in hora redemptionis suæ digna veneratione coleretur; illud in Ecclesia Sancta perpetuò institutum, religioso q; usu, ac solenni ritu piè retentum est, vt in feria sexta parasceues, in qua idem Christus Dominus mysterium crucis expleuit, certa stata hora ab vniuerso clero, & populo, certis peractis precibus, & orationibus, adoretur. Sed quoniam factum est, ut in multis prouinciæ locis, non post sicut instituti, rituq; ueteris est, sed ante statas illas preces ea adoranda proponatur; aut saltem adoratio fiat à multo populo, anteaquam ex ritu Ecclesiæ solenniter proponatur, & à clero adoretur: nos, ut, quod non sine mysterij significatione Ecclesia instituit, ad statæ horæ vsum, solennemq; adorationem reuocemus; id statuimus, vt in omni Ecclesia, sacrosanctæ crucis, per quam redempti sumus, adoratio religiosè celebretur, recitato, scilicet, de passione Euangelio, & peractis illis statis precibus, & orationibus, vt instituti ratio postulat. Quare vnusquisque parochus, uel alius Ecclesiæ rector efficiat non solùm ut stata ea hora in sua Ecclesia præstetur; sed caueat etiam ut in omni Ecclesia, ubi fit ea adoratio, non ante, quàm in basilica Cathedrali, primariave, si locus diœcesis sit, celebretur.

Nec propterea concionator desistat, quin pro Sanctæ Ecclesiæ usu, ad excitandam populi fidelis compunctionem, eo sacro die eam de suggestu proponat, & ostendat.

Quin etiam curet Episcopus, concionem illam statim post recitatam passionem Domini haberi; nisi aliter aliquando magis expedire censuerit.

Crux qualiter adoranda. Cap. LXXVIII.

ET quoniam sacra ea feria Christus Dominus humiliatus est pro nobis patri, vsq; ad mortem, mortem autem Crucis; illius humilitatis imita-

tores in sanctissimæ crucis stata illa adoratione, ita esse oportet, vt, quod antiqui ritus est, non tantùm genibus flexis, sed prostrato humi corpore humiliemur, quò significantius eo corporis habitu fixam, constantemq; animi nostri humilitatem demonstremus: ideo Episcopus curet, vt corporis prostratione, quæ christianæ humilitatis index est, ea solennis adoratio celebretur.

Præterquam in festo Natiuitatis Domini, tantùm semel in die, à singulo Sacerdote missa celebretur. Cap. LXXXIX.

c. Cõsuluisti. eo. t celebr. missi. c. sufficit. de cõsec. dist. vid. Nauarr. in Man. cap. 25. nu. 87.

GRauia pericula, offensiones, atque adeo sæpè iniurias sanctissimo missæ sacrificio fieri compertum est, quòd quidem sacerdotes non semel tantùm, sed pluries in die illud offerant. Quod nè in posterum fiat, præterquam saluari illo die Dominicæ Natiuitatis, quo vnusquisque sacerdos, non sine magna mysteriorum significatione ter celebrare debet; decreti huius auctoritate vetitum sit, nè ob ullam necessariam causam, neque etiam ob parochialis, alteriusve Ecclesiæ egestatem, neque ob sacerdotum penuriam, nec verò ob locorum distantiam, Episcopus cuiquam sacerdoti pluries in die diuinum illud missæ sacrificium offerendi facultatem permittat: cum beatus admodum sit ille sacerdos, qui semel tantùm in die illud dignè obtulerit. Siquę verò eius generis facultas, antea, uel certo loco, vel sacerdoti data est, eam planè statim rescissam, irritamq;, ac nullam omnino esse, iam nunc decernimus.

Vt ritè choro inseruiatur, quę ante, & dum ibidem deseruitur, ac post, à quoquam præstanda erunt. Cap. LXXX.

Supra de vit. & hon. cler. cap. 14.

CHORI disciplina, plena religionis est, plena pietatis; ac propterea sanctè ab ijs obseruanda est, qui in eum locum conueniunt ad Deilaudes concelebrandas.

Quare præter illa, quæ iam de illius cultu præfiniuimus, hæc admonemus, quò religiosius non modò excolatur, sed multis partibus augeatur sancta eiusdem chori institutio:

a Monẽdi sunt clerici, vt nõ vocis tantũ modulatione, sed cordis deuotione, debitum suæ seruitutis pensum absoluant, & ad diuina officia peragenda, corpore pariter, & mente se componant, quò simul, & Deo cultum gratum exhibere, & populo consideranti, deuotionem augere valeant. Verba sunt Synodi. Mogunt. sub Archiep. Sebast. c. 53. vbi agit de horis Canonicis. Tom. 5.

Primò, vt studio quodam intimæ pietatis (cuius splendor foris etiã eluceat) [a] vnusquisque vel Canonicus, vel alius minister, quicunq; sit, qui chori officijs astrictus est, ad chori disciplinam se se instruat.

2 Antea verò, quàm eò conueniat, paululum attentè secum cogitet, & loci illius sanctitatem, & conueniendi causam, & diuinarum laudum, quarum munus Angelorum est, officia, quæ castissimè ab omnibus concelebrari oportet.

3 *Hac ipsa in cogitatione firmiter inherens, ne quicquam quidem mente, animoq; concipiet, ab eius loci religione alienum; ne dum aget, quod Dei oculos offendat.*

4 *Paret se propterea etiam, atque etiam diligenter, sancta intimi animi meditatione, & religiosa oratione, ut exteriorem quoque cultum diuinorum officiorum salutariter exequatur.*

5 *Dum super pelliceum, cappamq; induit, cogitet, quam personã sustineat; nempè, à sordibus, labeq; puram, qualem uestitus ille indicat.*

6 *Cum almutiam pelliceam, quod insignè canonicorum est, humeris, vel brachijs, prout moris est, canonicus imponit; eam cogitationem suscipiat, in se restinctas, ac planè mortuas esse oportere rerum mundanarum affectiones, atque cupiditates; vt eius rei significans est illa animalis intermortui pellis, quam de more induit.*

7 *Si uerò cappam induit, quę humeros contegit, & brachia quasi deuincit, ex eo amictu intelligat, se repressas, quasiq; deinctas habere oportere appetitiones; ac se totum ad Dei voluntatem accommodari.*

8 *Cum igitur ijs chori uestibus indutus, alium uestitum, quo foris vtitur, contegat, sicq; aliam personam habitu gerat; caueat nè quicquam, etiam in sacristia, agat, admittatve, quod cum actione non rectè conueniat, ob quam illum habitum induit.*

9 *Ne in colloquijs quidem, ab ea actione alienis se occupet; nisi curæ pręsit, quæ id necessariò postulet.*

10 *Abstineat autem semper, sed maximè dum chori uestibus indutus est, ubi sit, uel in sacristia, uel alio loco,* b *à iocis, à ridiculè dictis, facetijsve, à cachinnationibus, à uerbis futilibus, atque inanibus, quæ temerè, & imprudenter effunduntur.*

11 *In chorum nè properanter, quasi distributionum quęstu incitatus, accedat, sed graui incessu.*

Dumq; ad chorum procedit, quamquam alij comes adiunctus, at quasi solus accedat, in ea meditatione fixus, ut secum cogitet, se ad chorum, nempe, ad Sancta sanctorum, vt Canone antiquo cautum est, & ad publicæ orationis sacrificium accedere.

12 *Cum in choro est, animum, mentemq; ab omnibus curis, perturbationibus, & cogitationibus à rei, quæ geritur, sanctitate alienis, quoad eius fieri potest, abducat, se seq; totum in Dei cultu colligat.*

13 *Illud etiam cogitet, quam ob causam eò se contulerit; tum sibi statuat, se in conspectu Dei omnipotentis, & in corona innumerabilium Angelorum, & sanctorum esse.*

14 *Quain cogitatione uideat, perpetuoq; reputet, se eò loci consistere, vt Deo sanctissimum cultum, uenerationemq; tribuat, atque ab eo, & sibi, & alijs omne bonum deprecetur.*

15 *Consideret verò ipsum Deum, tanquam patrem, & redemptorem amantissimum, optimum, sapientissimum, misericordiosissimum, quiq; omnia*

b Ad hæc doctiss. vid. Naua. in cõment. De silentio ĩ diu. offic. præsertim in choro seruãdo, sup. c. in loco benedictionis. 5. q. 4. vbi abundè. & in Ench. de orat. & hor. Can.

intuens, vbiq;, & semper est.

16 Tum cordis castitatem, beneq; orandi donum, & gratiam à Deo supplex petat, orationisq; suæ sacrificium simul cum meritis Iesu Christi, & sanctorum, eius præsertim, cuius memoriam Ecclesia illo die celebrat, ad gloriam sanctæ, & individuæ Trinitatis, & ad suam, proximorumq; utilitatem dirigat.

17 Cum psallendum est, primùm psalmi argumentum mente, animoq; concipiat.

18 Obseruet præterea, quis in psalmo loquatur, an Deus in Ecclesia, an pœnitens, an aspirans ad perfectionem.

19 Attendat item, ad quem præcipuè salutarem affectum psalmus referatur.

20 Cum ita se religiosè parârit, magna animi attentione se ad verba, sententiasq; psalmi accommodet: ita ut laudet, gemat, extimescat, sicut psalmorum voces indicant; & quod deniq; ore profert, animo primùm concipiat.

21 Tum verba singula notet, interpretationem studio assequatur; unde mens, animusq; ad aliquem salutarem affectum incendatur.

22 Ad uerba etiam adiungat animo cogitationem, vel amoris, uel reuerentiæ, uel humilitatis. Atq; ita quidem affectum aliquem excitet, ut si deriuate verba psalmi profert, desiderio accendatur imitationis; si de peccatis, ea timè doleat, quòd in eo statu ipse fuerit, aut certè proximi eius. Et sic de aliis item, quæ psalmo significantur.

23 Eam porrò attentionem initio vniuscuiusque psalmi, orationis, & aliarum diuini officij partium, tum singularum horarum canonicarum renouari, atque excitare studeat; præsertim dum illa uerba, quæ ad sanctæ orationis spiritum inflammandum valent, pronunciat; Deus in adiutorium meum intende, &c.

24 Itidem faciat, cum aliorsum se cogitationibus distrahi animaduertit.

25 In fine etiam vniuscuiusque psalmi se se excitet, illis uerbis, Gloria patri, &c.

26 In conclusione item orationum cum dicitur, Per Dominum nostrum Iesum Christum: spe sanctæ erga illum, redemptionis nostræ auctorem se confirmet.

27 Et quoniam attentio ualde admodum excitatur, si quæ quisque profert, rectè intelligit; ideo in ea potissimùm expositione psalmorum assiduè versetur, quæ non uaria sit, sed quę tota in excitandis, exercendisq; sanctis affectibus uersetur.

28 Cum autem magnus psallendi fructus in psalmorũ affectibus uersetur; siue quis in choro, siue priuatim, siue submissa, siue alta uoce oret; idcirco certos sibi locos psalmorum præfiniat, quibus omnis hęc ratio concludatur.

29 Loci præcipuè præter cęteros hi sint, vnde salutares affectus existunt, laus Dei, memoria bonorum nostrorum, commemoratio nostræ miseriæ, & reprehensio malè agentium.

30 *Psalmorum verbis, cum Dei bonitas prędicatur, ad illius dilectionem & ad gratiarum actionem de beneficijs, quæ à diuina benignitate proficiscuntur, se toto animo accendant. Cum illius infinitã sapientia, potentia commemoratur; admiratione afficiatur; tum intimè gratuletur, cum aliquid Dei auxilio, bene gestum narratur.*

31 *Cum bonorum memoria, recordatioq; psalmorum uocibus excitatus; desiderium quoddam concipiat illa sibi, & alijs consequendi, tum illa eadem à Deo petat, tum in Deo spem animo cupiat fore, vt diuina eius ope, non modò quæ bona sunt, quæq; salutaria assequatur, sed quæ mala, ac quæ perniciem afferunt, uitet.*

32 *Aliquando etiam intimè in Domino gaudeat, se bona, Deo iuuante, adeptum esse, & mala cauisse.*

33 *Ex miseriarum commemoratione timorem concipiat, dolorem, ac humilitatem, cum suas cognoscit infirmitates.*

34 *Ex reprehensione malè agentium, agnoscat zelum diuinæ vindictę, & indignationem contra nequitiam. Atq; ita quidem ex salutaribus his affectibus fructum psallendi uberrimum capiet.*

35 *Peroratis psalmis, absolutoq; canonicarum horarum officio, paululum tacitus consistat, genibusq; flexis veniam deprecetur, & negligentiæ, & distractionis, aliusve culpæ, quam in eo prædationis officio admiserit: tumq; hoc oret, vt pro Christi, totiusq; Ecclesiæ meritis, orationis suæ obsequium ac ministerium gratum sit, atque acceptum.*

Quæ lumina cruci in processionibus adhibeantur. Cap. LXXXI.

LVmina duo, candelabris, cereoferarijsve infixa, cum processiones publicæ, etiam quæ in Ecclesiæ ambitu aguntur; ab omni cuiusuis ordinis clero, tam regulari, quàm sęculari, ad crucem adhibeantur, quæ unicuique capitulo, clerove de more præfertur.

Debitæ pro defunctis missæ celebrentur, quæ si non possint, qualiter reducendæ; & piæ institutorum voluntati prouidendum. Cap. LXXXII.

VT quæ pia legata ad remedium animæ à fidelibus relicta sunt eo nomine, vt missæ pro se de defunctis celebrentur, executionem, prout pia eorum voluntas deposcit, rectè habeant, id Episcopus, quàm diligentissimè curet. Quibus autem in Ecclesijs, ob multa, variaq; defunctorum legata, Missas vsque adeo multas celebrari oportet, vt pro ratione singulorum dierum, quos testamento, aliave ultima uoluntate testatores prescripserint, muneri, quod eorum pijs uoluntatibus debetur, satisfieri non possit; aut eleemosyna eo nomine adeo tenuis est, vt non facilè inueniatur, qui velit huic se muneri subijcere; idem Episcopus in Synodo diœcesana re accuratè

cognita, & perspecta, statuat quicquid magis ad Dei honorem, & cultum, atque Ecclesiarum vtilitatem uiderit expedire: ita tamen, ut in singulis missis, quas iure reductionis celebrari continget, eorum defunctorum commemoratio fiat, qui pro suarum animarum salute legata ad pios usus reliquerunt. Debitæ autem commemorationi satisfiet per intentionem applicationis Missarum, per preces in secundo Memento, *& per collectas faciendas in illis missis, in quibus collectæ fieri possunt.*

Cæterùm intelligendum est, fructuosiores esse, magisq; prodesse preces, & orationes ab Ecclesia pro defunctis institutas, cum applicatione sacrificij, quàm applicationem solam; licèt recompensari possit per maiorem deuotionem, vel eius, qui dicit Missam, vel eius, qui facit dici, vel per intercessionem sancti, cuius suffragium in Missa imploratur.

Dum altari ministratur, nè quid alienum à ministerio peragatnr. Cap. LXXXIII.

CLericus, qui in missæ sacrificio ministrat, dum eam functionem obit, ne preces horarias, neve aliud quicquam de libro, aliove officio recitet; sed toto intimæ pietatis studio, ad ministerium attentus sit, quæ tunc piè, religioseq; exequi debet.

Consecrationis, coronationisve summi Pontificis dies qualiter denuntianda; & quæ pro eo à fidelibus preces habendæ. Cap. LXXXIIII.

QVO die Sanctissimus Pontifex consecrationis, coronationisve insignia accepit, pietatis ratio postulat in eo precationem à clero, pro illo piè adhiberi. Quamobrem omnis sacerdos, quo die summus Pontifex consecratus, coronatusve est, in Missæ sacrificio, stata illa oratione, Deus omnium fidelium: *loco suo in Missali adscripta, pro eo precetur; atque ob eam quidem causam consecratio Pontificia, cùm in Calendario anniuersario die suo notetur, tum etiam de more denuntietur; vt reliquus etiam clerus, & populus item excitetur, ad preces pro illo pie adhibendas.*

Pro summo pontifice ægrotante, qualiter orandum: & eo vita functo, quid agendum. Cap. LXXXV.

SVmmo Pontifici uniuersalis Ecclesiæ pastori, & parenti si quando illum ægrotare contigerit; id charitatis officium, prout morbi grauitas tulerit, Episcopus præstari curet; ut ob eam causam in Cathedrali, Collegiata, Parochialiq; unaquaq; Ecclesia, clerus, populusq; certa stata hora, pro ipso Pontifice oret.

Si quan-

Si quando autem is ex hac vita migrarit, nuntio certo mortis allato, id curet; ut cùm in omni Ecclesia campanarum sono, ut pro mortuis fit, de more pulsetur; tum in Basilica Cathedrali, Ecclesijsq; collegiatis, Missa solennis, & officium pro eo mortuo ritè, pieq; celebretur.

Sacerdotes verò singuli pro eo defuncto Missam celebrent; aut saltem in ea precentur stata oratione.

Pro Episcopo ægrotante, qualiter orandum. Cap. LXXXVI.

PRO Episcopo, qui Pater, magister, duxq; cleri, & populi est, si quando ex febri, aliove morbo laborans decumbit, omnis debitæ pietatis, ratio deposcit, supplicationem, orationemve, & publicè, & priuatim sanctè celebrari. Quamobrem cum occasio tulerit, eius Vicarij officium erit, certis diebus illam instituere, atque indicere; ita ut cùm in Vrbis, tum etiam si ægritudo diuturnior erit, in diœcesis omni Ecclesia, tam collegiata, quàm parochiali pro Episcopo ægrotante, à Clero, populoq; prece religiosa oretur; & ab unoquoque sacerdote in Sacrosanctæ Missæ sacrificio stata etiam oratio frequenter fiat.

Præsens diuinis officijs Episcopus, quæ adhibitis luminaribus præstet. Cap. XXXVII.

EPiscopus diuinorum officiorum, quibus præsens in Ecclesia adest, initium, statis precibus, uersibusve faciat, orationesq; statas ipse dicat, binis accensis luminibus in eius conspectum allatis.

Pontificales celebrationes qualiter Calendario, & aliter sint denuntiandæ. Cap. LXXXVIII.

SOlennes missæ, Vesperæ, aliave diuina officia, quæ ab Episcopo, ritu Pontificali, solenniter celebrabuntur, quò populus frequentior conueniat; cum in Basilica Cathedrali, tum in Ecclesijs Collegiatis, & parochialibus item Ciuitatis, die festo proximè præcedenti denuntientur: eamq; ob causam in Calendarium anniuersarium referantur. Si quæ autem missæ, aliave officia, ob causam, quæ extra ordinem inciderit, aliquando pontificali ritu, solenniq; celebranda erunt, Episcopi iussu, ijs in tempore significentur, à quibus populo denuntiandæ sunt.

Antiphonaria qualiter emendanda. Cap. LXXXIX.

LIbri, qui certis Antiphonarum modulationibus olim notati, ex breuiarij nuper editi præscripto nondum emendati sunt; Episcopus curet, vt quamprimum, & accuratè emendentur, atque accommodentur ad Breuiarij noui editionem.

DE BAPTISMO, ET EIVS effectu. Tit. XXV.

knfantulus vbi, quando, & à quibus est baptizandus; qualiterque de modo baptizandi docendus est populus; qualesve cæremoniæ priuatim baptizato postea adhibendæ. Qui compatres eligendi, & quòd eis onus incumbat.

Cap. I.

NEMINI liceat, [a] quemquam intra domesticos parietes baptizare, [b] sed natum infantem ij, quorum est ea cura, ante nonum diem ad suscipiendum baptismum, in Ecclesiam deferendum curent: [c] quod si neglexerint, excommunicationis pœnam subeant.

Permissa est tamen, si instet periculum, facultas baptizandi in priuatis ædibus sacerdoti, [d] vel si is absit, alteri sacris initiato; vel si non adfuerit laicis; primò mari, aut demum fœminæ; qui recte nouerint veram baptizandi formam; [e] Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti: quibus uerbis nihil prorsus ab ipsis addendum, vel detrahendum esse, [f] materiamq; aquam naturalem dum forma proferur, infantulo adhibendam, crebrò populum suum parochus admoneat.

Quòd, si domi baptizatus postea nixerit, omnino intra nonum ab ortu diem, [g] uel cum primùm per ualetudinem licuerit, eum in Ecclesia sistant; ubi, [h] si rectam baptismi formam seruatam esse constiterit; [i] ei tantùm ritus, ac cæremoniæ baptismi adhibeantur.

Fideles in baptizandis filijs, eos potius eligant compatres, qui eorum animæ consulere, quàm qui inopiæ subuenire possint. Cuius officij sæpius eos parochus admonebit: Curabitq;, ut compatres tales deligantur, qui fidei, & morum ratione suscipiendo muneri satisfacere possint.

a Baptismus est fundamentum omnium sacramẽtorum. cap. veniens. & illic nota. glo. 1. de ꝓsby. non baptiz. c. Præter hoc. in fine, vbi gloss. in ver. Necessa-- rios. 32. dist.

b Clem. vni. Concil. Viẽ. relat. in Clem. vnica, eod. tit. de Baptismo.

c Infantium baptismus quare non differendus, vid. Catechis. Roman. parte secunda capitulo secundo, numero 34. eodem.

d Quis ordo in baptizando seruandus. vide Catechis. Roman. part. 2. capitulo secundo. numer. 25. eod. tit. de baptis.

e Baptismus ablutione, & verborum forma ad vnguem obseruanda, perficitur. c. 1. & c. Non vt apponeres, extra eod. tit. Catech. d. c. 2. nu. 7. & 13.

f Materia, & forma baptismi, quomodo simul concurrere debeant, vide Franc. à Victoria, in summa Sacr. de Baptis. num. 39.

g Quod hoc seruari debeat communi sensu tenent omnes, teste d. P. à Victor. vbi supra nu. 77.

h Quanta veneratione digni sint ritus sacramentorum, quos catholica approbat Ecclesia, vid. Trident. Concil. Sess. 7. de sacram. in gen. Can. 13. quem bene ad rem expendit illius verba referens idem P. Vict. eo loci. num. 37.

i Quæ ex isto actu spiritualis contrahatur cognatio. vid. c. Per Catechismum de cogn. spirit. lib. 6. Navar. in Man. cap. 22. num. 40. & 72.

Qui nè

Qui ne sint compatres prohibentur: Baptizaturi quid agant, & alios instruant. Baptizatique ne ab altari muneribus redimantur. Cap. II.

Caueant uerò Parochi, ne excommunicatos, uel eos, qui eo anno, Paschæ tempore, ex præcepto Ecclesiæ, peccata confessi non fuerint, & Sanctissimam Eucharistiam non sumpserint, admittant ad leuandum baptizatum de sacro fonte.

Sacerdos baptizaturus, primùm, quam actionem suscepturus sit, diligenter ipse animaduertat; & ad tanti muneris functionem sanctè, grauiterq; accedat.

Deinde compatres moneat, ut iocis omnibus, nugisq; semotis, piè, ac religiosè, quid agatur, attendant; intelligentes, Christo filios spiritualiter generari, teneriq; se pro suo susceptionis officio, eos catholica fide, & probatis moribus instituere, si parentes id facere omiserint.

Catech. pa. 2. c. 2. n. 28. eo. tit. de Baptis. Hoc pariter obseruãdũ in confirmatiõe, vt inf. de sacra vnctione cap. 5.

Detestabilem consuetudinem baptizatos infantes in altare collocandi, ut muneribus compatrum inde redimantur, Episcopus seuerius uindicabit. Compatres, & commatres nihil infantibus, quos susceperunt, aut eorum parentibus, baptismi tempore, largiantur.

Symbolum fidei ignorantes, compatres non sint. Cap. III.

Cum id superius de compatribus præscriptum sit, Vt illi tales deligantur, qui suscepti muneris partes explere possint; id autem ipsi præstare non queant, si ne rudimenta quidem fidei norint, idcirco ea cura sit parochis, ut quos compatres ita imperitos nouerint, ut Symbolum fidei, siue ea, quæ in symbolo continentur, ignorent; illos eo officio suscipiendi de baptismo infantes, fungi ne patiantur.

Fons baptismalis vbi habendus. Cap. IIII.

Fons baptismalis, ne usquam in alijs Ecclesijs, quàm in parochialibus, sit; Vel Episcopi concessu in illis locis, vbi propterea quòd parochialis Ecclesia longius distat, idem populi commodo magis consulendum esse censuerit.

Expositi, si dubitetur, qualiter sub conditione baptizandi. Cap. V.

ca. De q-bꝰ de baptis. I decreta. Declarat. à Catech. pa. 2. c. 2. n. 57. eo. ti. c. Omnis p̃sbyter. de cõsecr. d. 4.

Infans expositus, licèt appensum collo scriptum habeat, quo ille baptizatus significetur; si tamen, re diligenter perquisita, quemadmodum cathechismo Romano expressum est, adhuc dubium sit, eum baptizatum esse; ea conditionis formula baptizetur, Si tu es baptizatus, ego te iterum non baptizo, & si nondum baptizatus es, ego te baptizo, &c.

Fons

Fons baptismalis quomodo fiendus. Cap. VI.

FOns baptismalis è marmore, aut è solido lapide constet, & fiat in totum ad præscriptum libri institutionum Cardinalis Borromei Metropolitani.

Aqua baptismalis post effusionem quò deducenda. Cap. VII.

IN baptismali fonte, ubi per infusionem baptizatur, id planè caueatur, ut ne aqua, capiti infantis infusa, in eundem fontem recidat; sed in sacrarium profluat: idq; propterea sacrarium è marmore, solidoue lapide propè fontem construatur, ad præscriptum institutionum.

Capitis baptizati abstersoria qualia habenda, & conseruanda. Cap. VIII.

IN baptismalis fontis ciborio, mantilia duo, eaq; candida, ab omniq; sorde munda asseruentur, quæ infantis capiti abstergendo vsui sint.

Pluraq; ideò, in sacristia, id generis mantilia, certo loco, conseruentur.

Si uerò uel mantilia, uel sudariola ad eum usum aliquando afferuntur; ea nisi noua, ne adhibeantur; tum noua adhibita, ne in profanum, sed in Ecclesiæ vsum, cui rectè accommodari possint, conuertantur; alioqui comburantur.

Quando, & quò ad fontis baptismalis benedictionem singuli rectores conueniant. Cap. IX.

VEtus illa consuetudo, quæ adhuc in compluribus locis retenta, talis est, vt & Sabbatho Sancto, & Sabbatho item Pentecostes, frequenti sacerdotum conuentu, ac solenni ritu, cùm in Cathedrali Ecclesia, tum in diœcesis etiam locis, Ecclesijsve plebanis, fontis baptismalis benedictio fiat; ubi hoc tempore non seruatur, omnino introducatur; in usumq;, ubi intermissa est, reuocetur.

Quibus statis, solennibusq; Sabbathis, ad illius solennis benedictionis officium omnes, singuliq; Ecclesiarum quarumcunque, a quouis etiam dignitatis nomine, titulove insignium rectores, quibus animarum curationis munus incumbit; b qui in vrbe sunt, in Cathedralem; qui in diœcesi, ad suam quisq; plebanam Ecclesiam, frequentes conueniat.

a Quo fotem Baptismi Sanctissimæ Trinitatis præsentia cõsecrat. vid. ca. venit. sacer. de cõs. d. 4.

b Quid verò significẽt mysteria, quæ in fonte baptismi celebrantur. vid. cap. Prima igitur. ead. distin. 4.

Etiam exempti, si tamen non ex priuilegio Apostolico, qualiter vt supra conueniant. Cap. X.

SI uerò exemptionis nomine, aliaue ratione quis à plebanæ Ecclesiæ iure liber, atque immunis sit, non tamen expressè ex priuilegio Apostolico; huius solennis benedictionis officij concelebrandi causa, in eam plebanam Ecclesiam

siam conueniat, intra cuius fines habitat, aut cui propior est, vt Episcopus potius censuerit. Nec verò propterea in cæteris quicquam illius immunitati, libertative derogatum est.

Qualiter facultas non conueniendi vtsupra, aliquibus per Episcopum concedatur. Cap. X I.

HOc autem decreto adstrictos non teneri statuimus, illarum Ecclesiarum, etiam quæ parochiales tantùm sunt, rectores, quibus vel ob locorum longinquitatem, vel ob aliam iustam causam, Episcopus facultatem scripto exaratam daret, fontis baptismalis in illorũ Ecclesijs solenniter benedicendi. At verò ea facultate, ne propterea Ecclesiæ plebanæ iuri quicquam præiudicij, ullo unquam tempore, allatum censeatur.

Quandocunque dicta benedictio fiet, tres saltem Sacerdotes adhibendi erunt. Cap. X I I.

IN ijs porro Ecclesijs, quibus hæc baptismalis fontis solenniter benedicendi potestas aliquando fiet, statis illis duobus Sabbathis, is benedictionis ritus celebretur, Sacerdotibus tribus saltem præsentibus ad illum adhibitis: Id præterea, de tribus, scilicet, sacerdotibus adhibendis, locum in omni Ecclesia habeat; si quando per annum in aliqua Ecclesia, extra illa stata duo Sabbatha, illius fontis aquam baptismalem ob extraordinariam causam renouari necesse erit.

Vbi fons baptismalis non extat, aquæ per singula baptismata benedicendæ, & post vsum proijciendæ mos ille tollatur. Cap. XIII.

ILle verò, ubi nullus fons baptismalis est, introductus in aliquot locis mos aquæ benedicendæ, consecrandæve, quo tempore baptismum ministrari oportet, tum baptismo celebrato, in sacrarium proijciendæ, tollatur in posterum omnino.

Benedictio fontium in cathedrali Episcopo spectat. Cap. XIIII.

FOntis Baptismalis, quem statis illis solennibus diebus in Ecclesia Cathedrali consecrari solenne est, consecrandi officium, atque munus, nisi Episcopus aliqua ex causa aliud censuerit, ipse obeat.

Nè parochus alienæ parochiæ infantem baptizet. Cap. X V.

VIdeat parochus, vbi primùm infans baptismi causa ad se delatus est, an suæ parochiæ sit: quem si alienæ esse norit, eum, nisi instante necessitate, ne baptizet; sed ad parochum proprium, à quo baptizetur, deferri iubeat, sub pœna suspensionis à diuinis, ipso facto, nisi ita fecerit.

Quan-

Quando infantes, vt baptizentur, ad cathedralem sint deportandi. Cap. XVI.

SI qui infantes intra alicuius Vrbanæ parochialis Ecclesiæ fines à Sabbatho Sancto usque ad Sabbathum in Albis, & à Sabbatho item vigiliæ Pentecostes, usque ad Sabbathum proximum nati, baptizandi sunt; ad Cathedralem Ecclesiam, cui pro obseruantię officio, proq; ueteris instituti usu, statis illis hebdomadis hoc tribui debet, deferantur: si modò cuiquam, ob mortis periculum, in parochiali Ecclesia, quæ propius abest, baptismum statim ministrare necesse non sit.

Baptizati qualiter in libro notandi. Cap. XVII.

BAptizatorum verò eiusmodi nomina, & cętera id generis præscripta, in libro tum Cathedralis, tum propriæ parochialis Ecclesię, ut Tridentino Concilio, & aliàs à nobis iussum est, notentur.

Quæ baptizans prius in compatribus perquirat. Cap. XVIII.

PArochus, antequam baptizet, accuratè in primis videat, an qui adhibẽdi sunt in baptismo compatres, tales sint, quales eos esse debere, decretis nostris præscriptum est; ac si quos aliunde certò non sit, orationem Dominicam saltem, salutationem Angelicam, & fidei symbolum tenere eos, experiendo cognoscat: quam ob causam ea Christianæ doctrinæ rudimenta sibi ab illis ante recitari mandet.

Vasculum, quo infundatur aqua, in ciborio asseruandum. Cap. XIX.

AD aquam baptismalem infundendam, ne manus, sed vas, quod ob eam causam paratum in fonte baptismali, eiusve ciborio asseruari debet, adhibeatur.

Vsus veteris Chrismatis prohibetur. Cap. XX.

PArochus, Sacerdosve baptizans, [a] caueat, nè ad infantem baptizandũ alio Chrismate utatur, quàm eo, quod illo ipso anno consecratum est, vt ueteri Canone cautum est.

a cap. Si qs alio Chrismate. de cõsec. d. 4.

Nomina quæ infantibus imponenda. Cap. XXI.

CVret idem [b] vt infantibus proprio nomine in baptismo appellandis, ea nomina non imponantur, [c] quæ turpia, aut ridicula sunt, quæve gentium, atque adeo impiorum, & impurorum hominum memoriam referant, sed illorum, qui ob ueræ pietatis, ac sanctę religionis, uirtutisq; christianæ laudem, sanctorum numero adscripti sunt; ut & in ipso uitæ ingressu cum ethnicis, ne nomen quidem commune, fideles habere uelle protestentur; & ipsi in-

b Catech. pa. 2. ca. 2. nu. 75. eod tit. de baptis. c Iohan. Andr. in c. cum secũdũ. nu. 2 de

fan-

fantes etiam,cum ætate processerint,nominum similitudine,ad eorum,à quibus illa accepta sunt, immitationem excitentur; & præterea, quos imitari studeant,eosdem frequentius præcentur,ac sperent eos potissimùm sibi ad salutem, tum animi, tum corporis aduocatos fore.

Baptizandi formam qualiter præcipuè obstetrices doceantur. Cap. XXII.

Baptizandi formulam ipse non solùm, vt supra iussum est, populo generatim,sed etiam priuatim,ac præcipuè obstetricibus, in Ecclesia tamen, planè ostendat, ac tradat: quam etiam an illa rectè teneant, aliquando eodem loco accuratè uideat,ac diligenter quærat.

Infantis domi baptizati qualiter nomen notetur. Cap. XXIII.

Infantis, qui domi ob necessitatem baptizatus est, baptismus in libro baptizatorum à parocho de more referatur,nato patrini nomine.

Dum baptizatur, qui tantùm solennes cęremonias adhibeat. Qua stola vtendum. Quales esse compatres,& commatres,prout, dum confirmatur, conueniant: Quando ministretur. Cap. XXIIII.

Nemo,nisi parochus,aut is,cui ille, Episcopusve nominatim concesserit, in baptismo ministrando stat as, solenneſq; cæremonias adhibeat, etiã si ob necessitatem ministret;quo in ministerio non alterius cuiusquam, sed albi coloris stola vtatur.

In baptismo etiam compater nè sit, qui sacro chrismate confirmatus non est. Eademq; de commatre cautio sit. Proinde parochi erit, studiosè de hoc ante perquirere.

Ne præterea compater adhibeatur, neque in confirmationis Sacramento item,qui minor natu sit quatuordecim annis, sed qui maior, vel potius ætate sit prouectiori, vt non ore solùm, sed animo, atque serio ad interrogata, quæ in baptismo fiunt, respondeat; ac planè intelligat suscepti à se muneris partes.

Ne ante ortum, nec uerò post occasum solis baptismus in Ecclesia ministretur;nisi aliter fieri,aliquando temporis ratio, necessitasve cogat.

Quando docendum, & præstandum est, vt omni pietate, ac vestium modestia, infantulus, compater, commaterque baptismo interfint. Cap. XXV.

Quoniam in baptismo unusquisque piè, ac religiosè pollicetur, operibus satanæ renuntiare, eiusq; pompas deserere; id parochus, cum usu uenerit, populum doceat, præsertimq; baptismi tempore præmoneat, non so-

tionè Epispali fuerint Christiani.

pben. ait fatuũ esse filio imponere malũ nomen, nã multũ abhorrere dicit Milãtiã eius vxorẽ dicere solitã, petiã si emerẽtur curiori ptio, bona, & pulchra iponi deberẽt, ex bono .n. noĩe bona oriẽ p sumptio, & ex turpi, sinistra, secũdũ Doc. I c.1.ext. depositi. & in Prog̃m. Dec. vbi Felin. ver. Gregorius. nu. 32.

a Vid.ca. in baptismate. de cõse.d.4. Sine confirmationis Sacr. non dr, qs plenè Christianꝰ c.1.de cõse.d.5. gl.in c.1. §. vlt. de cogn.spirit i ver. frõtis.& in c.vt ieiuni. de cõse.d.5. dr.Nunquã erũt Christiani, nisi cõfirma-

lùm

lùm quomodo, & quàm simplicia amictu ad illum infans deferendus sit, [a] sed quàm religiosa in Deum pietate, quàm humili spiritu, & quanta etiam vestitus moderatione compatres, commatresve adesse debeant.

[a] Vi. Catech. p. 2. c. 2. nu. 22. eo. tit. de Baptis.

Nec verò ullum uel ornamentum, uel aliud quicquam, quod mundi huius pompam præseferat, adhiberi patiatur; cum minimè consentaneum sit, in ipso uitæ christianæ ingressu, statim ijs rebus studeri, quibus potissimùm solenni sponsione renuntiatur.

Qui, nè præsentes sint baptismo, reijciendi; alij verò vt sint admonendi. Cap. XXVI.

IN baptismo parochus, Sacerdosve baptizans præsentem adesse non patiatur, neque Iudæum, neque denique alium quemquam à fide Christiana auersum.

Fideles verò, qui præsentes adsunt, piè, religiosè, omniq; animi attentione adesse, sæpe moneat; memoria tacitè, studioseq; repetentes, quæ Deo, cum baptismum ipsi susceperunt, sanctè spoponderunt.

Si mas, & fœmina, ac plures etiam, vt baptizentur, offerantur, qui modus, & ordo seruandus. Cap. XXVII.

SI duo, pluresve infantes offeruntur, qui eodem tempore baptizentur; eorum unicuique Catechismum, exorcismum, & reliquas statas cæremonias, baptismumq; parochus sigillatim ministret, atque adhibeat. Cum duo infantes, mas, scilicet, & fœmina, ad baptismum offeruntur; is ordo seruetur, qui antiquissimi ritus est, ut mari primùm, deinde fœminæ ministretur; nisi necessitas aliter cogit. Idemq; seruetur, si plures offeruntur, partim mares, partim fœminæ.

Quid pro adultis baptizandis obseruandum. Cap. XXVIII.

LIbris ritualibus, canonumq; legibus permulta tradita, atque explicata sunt, quæ in adultis baptizandis adhiberi, ritus postulat: In ijs omnibus Episcopus cùm diligens erit, tum magnam in eo curam ponet, ut illos, præter doctrinæ christianæ rudimenta, quæ necessariò scire debent; admissorum scelerum, & malè actæ uitæ pœniteat; tum ut ijdem in posterum à peccatis omnibus abstinere statuant: Vix enim ulla alia causa esse potest, quamobrem qui adulti baptismũ suscipiunt, non modò ullam in christianis uirtutibus progressionem faciant; sed plerunq; flagitijs nefarijs inquinati præcipites ad perniciem, interi umq; ruant; præter eam unam, quòd non ita, ut par est, affecti ipsi, nec verò ab alijs exculti, ad tantum Sacramentum accedunt.

Adulti baptizandi vnde, & qui sint, maximopere per priùs inquirendum. Cap. XXIX.

QVod verò, licèt horribile dictu sit, aliquando tamen euenisse compertum est, aliquem, scilicet, ad turpem quæstum, iterum baptismum susceptisse,

id

id ne unquam porrò accidat, Episcopus, antequam baptizet, omne diligens studium adhibeat, quò istos homines, uel Iudæos, uel Turcas, Mauros ve, qui baptismum sibi conferri petierint, planè dignoscat; de illorumq; conditione, ac statu omni, quantum licuerit, à probatis uiris accipiat testimonium obsignatum, idemq; exigat omnino.

Obstetrices, qualiter prius comprobentur; & dum in necessitate baptizant, quos sibi adhibeant. Cap. XXX.

Obstetrices, tribus, post huius decreti promulgationem, mensibus, pœna arbitratu Episcopi proposita, officium ne præstent, nisi per Vicarium Foraneum, si in diœcesi sunt, vt uerò in urbe, per eum, cui Episcopus id curæ dederit, scripto probatæ sint idoneæ ad Sacramentum baptismi, cum necesse erit, ministrandum.

Quæ autem probata est, cum baptizabit, curet, quoad eius fieri potest, ut duæ saltem mulieres, ac mater præsertim, si potest, testes præsentes adsint, quæ in baptizando uerba ab ea prolata audiant.

An domi rectè fuerit baptizatus infans, quomodo perquirendum sit. Cap. XXXI.

Parochus uerò, cum perquiret ex decreto nostro, an infans baptizatus sit; diligenter obstricem, & testes etiam de uerbis prolatis interroget; vt sic constet, an baptismi forma rectè adhibita sit, an uerò secus; quamobrem oporteat, infantem à se baptizari.

Compatrum nomina qualiter notanda. Cap. XXXII.

Eorum, qui domi, aut in Ecclesia tanquam compatres ad Baptismum adhibiti sunt, nomina in libro baptizatorum Parochus notet; nè impedimẽtum matrimonij contrahendi ignoretur.

DE CVSTODIA EVCHARISTIAE, Chrysmatis, & aliorum sacramentorum. Tit. XXVI.

Quo loco, decoreve sanctissima Eucharistia sit seruanda. Cap. I.

Episcopvs diligentissimè curet, a vt in Cathedrali, Collegiatis, & alijs quibusuis Ecclesijs, vbi sacrosancta Eucharistia custodiri solet, vel debet, in maiori altari collocetur; nisi necessaria, vel graui de causa aliud ei videatur.

Ante ipsam semper lampas accensa colluceat. Tabernaculum, quo asseruatur, ornatum, & bene septum, ac munitum sit.

a Quanta veneratione, & reuerentia Sanc. hoc Sacr. susci pi, tractari, & cõseruari debeat, videq; habẽtur in can. Ale. 5. incip. Nihil in sacrificiis maius, de cõsec. dist. 2. vbi incip. secũda illi? dist. pars, cũ pluribꝰ. c. seq. Catechi. p. 2. ca. 4. inter initia, quo loci agit d ifto Sãctiss. Sac. Euch. & colligit ex D. Paul. 1. Cor. 11. ac fanã tradit d hoc doctrinam, Concil. Trid. sess. 13. p. 8. c. & can. 11. viden. pserti m in ca. 5. vbi agit de cultu, & veneratione huic Sanct. Sacram. exhibenda.

Die

Die eius festo, quis Sanctissimum Corpus Domini gestet. Cap. I I.

Die [a] *festo Corporis Christi Domini, cum sacrosancta Eucharistia in solenni supplicatione gestatur, si adfuerit Episcopus, is eo ferendæ Eucharistiæ officio fungatur; si non adfuerit, id munus exequatur solus is presbyter, qui secundum Episcopum pro eius loci consuetudine, honore cæteris præstet; nisi ex priuilegio, aut consuetudine ad alium presbyterum ea cura pertineat.*

Cum ad ægrotos Sanctissima Eucharistia erit deferenda, quid agendum. Cap. I I I.

Vt Sanctissima Eucharistia ad ægrotos summa cum religione deferatur; [b] *parochi populum sæpissimè hortentur vt frequens semper prosequatur.*

Quamobrem etiam sodalitates Corporis Christi in paro chijs instituant.

Cum uerò deferenda erit, tum eum campanæ sonitu præmoneant.

Lumina, [c] *tintinnabulum, & decorum uasculum, uelo etiam decenter contectum, ac præterea, ubi fieri poterit, vmbellam adhibeant.*

Duas autem sacræ Eucharistiæ particulas deferant, [d] *nè, eis ad Ecclesiam redeuntibus, populus inane uasculum adoret.*

Necessaria altaribus, qualia sint habenda. Cap. IIII.

Ornamenta, & instrumenta altarium pro celebratione missæ, pura, ac munda sint; præsertim corporalia, ac purificatoria: quamobrem etiam uino albo, ubi possit, tantummodo ad missæ sacrificium sacerdotes utantur.

Calices ex metalli genere, iure permisso, adhibeantur, eoq; prætiosiori, quantum per facultates licuerit.

Cum vna tantam particula ægroto defertur, quid agendum. Cap. V.

Quod superius, de duabus Eucharistiæ particulis, [f] *ad ægrum deferendis, constitutum est; id quoniam non sine difficultate vbiq;, & semper observari potest; ideo vbi, Episcopi iudicio, uel loci distantia, uel itineris, temporisve difficultas, uel alia causa impedit, quominus illud præstari possit, tum licebit sacerdoti, eam sanctissimæ Eucharistiæ particulam solùm deferre, quam æger percepturus est: ita tamen, ut, cum inde Parochus redit, non superpelliceo, non stola indutus sit, neque tintinnabulum pulsetur, neque vmbella adhibeatur, extinctis etiam luminibus, non palàm vasculum deferatur.*

a Hoc festũ institutũ fuit à Clem. V. in Cõcil. Vien. celebra. quinta feria post oct. Pẽt. ac nõnullę concessę fuerũt Indulgẽtiæ ijs, q in d. festo vel intra octa. diuinis ĩ tererunt officijs, vt ĩ Clẽ. vnica, de Reliq. & ven. San.

b Conci. Tridẽ. d. sess. 13. cap. 6.

c Vid. inf. co. c. 9. & c. 24. vbi latius de hoc.

d Limi. inf. eod. cap. 5.

e Inno. 3. ĩ c. 2. eo. ĩ decret. vbi subijcit, hæc verba.

f Nimis enim ab surdũ videtur, in sacris sordes negligere, quę dedecerent etiã in prosanis.

Quando

Quando nisi subditis parochi Eucharistiam ministrent:& de alienis,præcipuè peregrinis,quid agendum. Cap. VI.

PArochi Paschæ tempore Sanctissimæ Eucharistiæ Sacramentum,ijs tantùm ministrent,qui non modò tum in parochiæ suæ finibus habitant, verum etiam maiorem anni partem,aut sex saltem menses in ea habitarint; nisi sint, qui paucioribus ante diebus, mensibusve, illuc habitatum venerint eo animo,vt in ea domicilium habeant:nisi item qui ab Episcopo, propriove parocho facultatem scripto concessam exhibuerint, alio loco communicandi; tum præterea nisi peregrini, sint, & aduenæ homines: Idq; in parochia aliqua diœcesis;quòd si in vrbe,tum in cathedrali Ecclesia, Eucharistiæ Sacramentum ij percipiant.Horum autem paregrinorum, & aduenarum, Eucharistiæ Sacramentum percipientium nomina, cognomina,ordinis,seu domicilij locus, vno in libro, fideliter asseruando, à Parocho ante omnia adnotentur.

Qua in missa,dum corpus Christi sustollitur, quod signum campanæ detur. Cap. VII.

CVM corpus Iesu Christi Domini sustollendum est, in missa conuentuali, & in ea item missa, quæ in vnaquaque Parochiali Ecclesia à Parocho celebratur,tum signum sono campanæ detur,cuius soni significatione fideles, qui in Ecclesia missæ sacrificio tunc non intersunt, admoniti, ad tanti tamq; magni mysterij, ac beneficij recordationem animum excitantes, mente supplici,religiosas preces piè adhibeant.

Sup. de cele. missarum. c. 56.

Sacrorum oleorum vascula vbi distincta seruentur; & dum ministrantur,compatres arma deponant. Cap. VIII.

SAncti item chrysmatis, & sacri cathecumenorum olei vascula, nè alibi, sed in Ecclesia, religiosè asseruentur in ciborio, aliove eiusdem Ecclesiæ certo constituto loco,quem Episcopus comprobarit.

Sacrum præterea oleum infirmorum, in Ecclesia itidem custodiatur vase ab aliorum sacrorum oleorum vasculis distincto;nisi quibus Parochis Episcopus propter eorum domicilij à Parochiali Ecclesia distantiam, illud domi tunc aliquando solum asseruari concesserit, cum in parochiæ finibus grauius egrotantes habent,quibus euenire potest,vt quam celerrimè succurendum sit illius sacramenti administratione.

Moneat sæpè Parochus,hocque tum maximè,cum sacramenta ministrat; vt fideles, quibus ea ministrantur, & qui compatres ad Sacramenta Baptismum,& confirmationem adhibentur,ensem,pugionem,et eiusmodi arma deponant;memores se in omni spiritu humilitatis, sanctæque pietatis studio adesse oportere sacris illis misterijs.

Grandinum periculis quomodo coram sanctissimo Sacramento orandum. Quod si ægris deferatur, qualiter pluuiali, & quibus cum comitibus incedatur, eisq; indulgentiæ præcipuè eidem sodalitati denuncientur, quibusq; regulis vtatur. Cap. IX.

Vid. sup. de off. Parochi. c. 31. Vid. sup. eod. c. 3. & infr. eo. 24. vbi de hoc plura.

CVM nimbi, procellæ, turbines, aut grandines impendent; nè sacerdos ad tempestatis procellam arcendam vasculum adhibeat, in quo Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum asseruatur; sed tabernaculum, vbi illud in altare reconditur, patefaciat: licet; tumq; in eius conspectu litanias, aliasq; religiosas preces, eius rei causa institutas, piè, sanctèq; pronuntiet.

Sacerdos, cum Corpus Christi Domini ad ægros interdiu in vrbe, alijsq; frequentibus locis defert, non superpelliceo solùm, sed pluuiali præterea indutus incedat; vbi per facultates, & per loci, temporisq; rationem commodè fieri potest: tum præterea, vbi etiam potest, aliqui clerici adhibeantur clericali habitu, & superpelliceo induti, qui comitantes, vnà cum deferente, sanctas, religiosasq; preces recitent.

Perfunctus deferendi Sacramenti munere sacerdos, vbi ad Ecclesiam redierit, fidelibus, qui in eo deferendo præsentes adfuerant, quam ex illo pietatis officio consequuti sint, indulgentiam denuntiet; paucis verbis eos cohortans, vt in religioso eo instituto sanctè perseuerent; tum pronuntiata oratione, quæ est de Sanctissimo Sacramento, illos dimittat in pace, cũ benedictione.

Indulgentia aũt à Paulo Tertio Corporis Domini sodalitatibus concessa sæpè promulgetur, crebrisq; cohortationibus fideles incendantur, quò frequentiores illæ vbiq; locorũ instituantur, institutæq; debitum munus obeant.

In eo sacro loco ĩ assidua præcatione sacerdos, vel sacris initiatus, vt infr. eo. c. vlt. euigilet.

Quæ præterea sodalitates eo nomine, vt aliàs iussum est, institutæ iam sũt, & in posterum instituentur; regulis vtantur ad communem illarum, huius prouinciæ sodalitatum vsum, Sanctæ memoriæ Cardinalis Borromei iussu editis. Quibus etiam Episcopus addat, quæ pro vrbis, diœcesisq; suæ ratione expedire videbuntur.

Qui in sepulchri hebdomadæ sanctæ paratu ornatus decens habendus. Cap. X.

QVibus in Ecclesiis feria quinta hebdomadæ sanctæ, sepulchrum ornatur, aut constituitur, vbi Corpus Christi Domini asseruatur, cum illud gloriosum fore, Isaias prædixerit; sicut pretioso ornatu decorari debet; ita in ijs cauendum est, nè profanus, & parùm decens sit ornamentorum apparatus.

Qualia Sanctarum imaginum indumenta adhibeantur. Cap. XI.

ITem sancitur de vestibus, & ornamentis, quibus sacræ sanctorum, sanctarumq; imagines induuntur, quæ profana esse non debent.

Cap. XII.

NE Ecclesiæ, oratoriave, situ, puluere, aut alio squallore absordescant.

Eccle-

Eucharistiæ,& sacrorum oleorum custodiæ claues, qualiter apud se parochus semper asseruet. Cap. XIII.

ET Tabernaculi, vbi sacratissimum Corpus Domini asseruatur,& armarij item, vbi sacra olea, statis vasculis inclusa, custodiuntur, & fontis præterea baptismalis claues rector Ecclesiæ, animarumve curator diligenter, cautéq; apud se custodiat: ac ne clerico quidem ministro illas vllo modo committat. Nec verò prohibetur, quominus easdem, muneris alicuius præstandi causa, aliquando Sacerdoti committat, quem in officij parochialis cura coadiutorem habet.

Inn. 3. in c. 1. cod. tit. in decret. Cõcil. Trid. Sess. 13. c. 6.

Tabernaculum Eucharistiæ repositorium, quomodo coaptandum, & decenter tenendum. Cap. XIIII.

TAbernaculum ligneum, aliave materia constans, in quo Sanctissima Eucharistia conseruatur, panno serico intrinsecus circum vestitum vndique sit: conopæo etiam decenti pro Ecclesiarum facultate, locíq; dignitate contectum; ac bene præterea, tutoq; clausum, atque ita quoque aptatum, ut inde Sanctissimum Sacramentum commodè depromi possit; neque super altare propterea ascendi necesse sit. Vacuum etiam sit à reliquijs, uasculo olei infirmorum, atque inani alio uase, vt omnino Sacra Eucharistia cum suo uase in eo duntaxat conseruetur; aliud præterea nihil.

Tabernaculum Eucharistiæ gestatorium, qualiter habendum. Cap. XV.

TAbernaculum autem, quod agendis processionibus, vel exponendæ sacræ hostiæ vsui est, perlucido vitro, vel chrystallo, vndique circundatum sit; lunulamq; huiusmodi habeat, vt aperiri commodè possit, & fragmenta colligi, si quæ fortè ibi relicta sunt. Ipsa autem lunula saltem cum supposito paruulo scuto, ex argento constet.

Duæ pyxides pro sacra communione, qualiter habendæ. Cap. XVI.

DVAS pyxides, vnaquæque parochialis Ecclesia saltem habeat; alteram forma maiori ad Vsum sacræ communionis, populo in Ecclesia ministrandæ; alteram minori, qua Sanctissimum Sacramentum ad infirmos deferatur. Pro hac pyxide ad ægrotos deferenda, sacculus sericeus ab vnoquoque diœcesis Parocho habeatur ornatissimus, cum opus erit, adhibendus.

Eucharistiæ quot particulæ sint seruandæ, & quomodo renouandæ. Cap. XVII.

QVinque saltem particulæ consecratæ seruentur assiduè, vbi Sanctissimum Sacramentum conseruatur; quæ octauo quoque die renouentur.

Frequentia sacræ communionis, in consuetudinem qualiter reuocanda. Cap. XVIII.

PArochus autem, cùm ad eum frequentissimum Sacramentorum Vsum parochiæ suæ fideles cohortetur, vt sanciuimus supra; tum illud, [a] *quod Siluerius Papa statuit, in consuetudinem reuocare studeat;* [b] *vt qui sæpius non communicant, singulis saltem Dominicis diebus, in Quadragesima corpus Domini sumant; ac præterea diebus Dominicis Aduentus.*

Populus, vt salubriter communicet, qualiter admonendus. Cap. XIX.

CVM frequenti populo sanctissima Eucharistia administratur; licèt eius cuis, atque uirtus explicetur, non facilè tamen tota huius generis explicatio, sermoq; percipi, audirive ab omnibus potest; nec præterea omnes administrationis initio interesse solèt; id propterea magnopere Episcopus curet, ut per Parochum, vel per alium, in adhortandi munere exercitatum, ac probatum, etiam inter communicandum, uerborum pondere, & sententiarum quasi iaculis, & opportuna aliqua, & crebra, breuiq; cohortatione, populus collectus, cùm ad frequentem sanctissimi Sacramenti sumendi vsum excitetur; tum etiam commonefiat, quàm periculosum, exitiosumq; sit, ad sacram diuini illius cibi mensam indignè accedere; ac rursus, quàm ualde admodum in omnes partes utile, ac fructuosum pabulo illo cælesti salutariter, ac frequenter uti.

Hocq; ipsum omne, die festo frequentis populi communionem proxime præcedente, aliquando longiori, publicave concione omnino præfletur.

Quæ, dum sacra communio peragitur, canenda erunt. Cap. XX.

CVM sacra communio diebus præsertim solennioribus, aut frequentiori fidelium multitudini ministratur; ex ueteri instituto Antiphona, Dominus dabit benignitatem, & terra nostra dabit fructum suum: *& psalmus,* Benedixisti Domine; *& psalmus item,* Dominus regit me *& alia in rituali libro præscripta, aut aliàs præscribenda, à clero canantur; cum id per illius frequentiam fieri potest.*

Quando, quibusq; indumentis, & quo ordine, quave suscipientium compositione, in missa, vel extra, sacra communio sit ministranda. Cap. XXI.

HOC institutum, quod antiquissimi ritus est, sacerdos religiosè seruet; ut intra missarum solennia, postquam, scilicet, sanguinem ipse sumpserit; fidelibus sacram communionem sumpturis, ministret. Nec uerò tamen illam ministrare uetitum sit, si quando occasio tulerit, ut quis alio tempore, quàm in missa sumpturus sit.

a Sup. de eff. Parochi. ca. 5. & inf. de pœn. & remiss. c. 24.

b Quod meli⁹, & vtili⁹ sit, frequenter Sanctiss. Eucharistiæ sac. sumere, quàm abstinere, vid. c. Quotidie. cum plerisq; sequ. de cõs. di. 2. Id quod, cùm multis ijsq; grauissimis auctoritatibus tum rationib. à causa, ab effectu, atq; ēt ab experiētia ductis, toti huic quæstioni affati satisfaciens, probat valdē. Reuer. P. Christofor⁹ Madridius Doctor egregius Societatis Iesu, ī ei⁹ trac. d frequētī cōmunione, q hāc cognitione dign⁹, post libellum īscriptū, Directoriū cōfe. à Reu. P. Polanco editum.

Cum autem, peracto missæ sacrificio, statim eam ministrat; vestibus sacerdotalibus, quibus in missa vsus est, indutus ministret, casula tantùm deposita, & manipulo item. Si verò non statim, sed alio post tempore, quàm in missæ sacrificio; tunc superpelliceo, stolaq; alba; & vbi ritus Ambrosianus est, rubra vtatur. Verùm pluuiali Episcopus indutus sit, quando illam non in missę sacrificio ministrabit.

Is ordo præterea adhibeatur, vt primò Ecclesiasticis hominibus, superpelliceo indutis; si verò sacerdos quis est, stola etiam; deinde laicis maribus, tùm fœminis sacra communio ministretur.

Quæ à ministrante, & Sacram Eucharistiam summente, dicenda sint. Cap. XXII.

Sacerdos, illam ministraturus, antequam præbeat, vnicuique, cui ministrabit, sigillatim illa verba pronuntiet. Corpus Domini nostri Iesu Christi custodiat animam tuam in vitā ęternā: *& qui susceperturus est, prius respondeat,* Amen, *Id quod antiquissimi instituti est, nec sine mysterij significatione fieri, sanctissimus pater, & Ecclesiæ Catholicę Doctor Ambros. scribit.*

Quando noctu Eucharistia ad ægros non deferatur. Cap. XXIII.

CVM verò ad ęgros omni reuerentia, omniq; religiosi cultus studio, atque honorifici, quoad eius fieri potest, afferenda illa sit, neq; id noctu commodè fieri queat; vetitum propterea sit, nè noctu afferatur, nisi ægri mortis periculum instet.

Cum ad ægrotum Sanctissima Eucharistia est deferenda, quæ præparanda, & dum inceditur, quæ præstanda. Cap. XXIIII.

PArochus, ægroto illam allaturus, accuratè hæc præmoneat; primùm, vt ægrotantis cubiculum ab omni sorde, omniq; inquinamento, purgetur; & amota omni re profana pio apparatu, & sacris imaginibus, vbi potest, exornetur; tum præterea mensa, mappa nitida, puraq; constrata, cruce, aliaque effigie sacra, candelabris, & candelis, cæreisve saltem binis instructa aparetur; in qua super corporale pyxis cum sanctissimo ipso Sacramento collocari possit: Sit etiam vas uitreum ad ablutionis vsum. Quæ omnia, vt ab ijs, qui ęgroti curam habent, parentur, cura sit in primis confratrum sanctissimæ Eucharistiæ. Apud eos verò, qui prę eorum egestate, inopiaque id præstare non poterunt, ipsi sodales apparent. Vid. sup. eod. c. 3. & c. 9. & de off. Parochi. ca. 15.

Deinde idem parochus, & Vesperi pridie illius diei, quo Sacram Eucharistiam allaturus est; si eo tempore de hoc officio præstando certior est, & tunc item paulò, scilicet, antequam afferat; certis campanæ percussionibus confratres Sanctissimi Sacramenti, & clericos, & reliquos fideles, præsertim illius parochialis vicinię, euocari mandet; qui illud pia veneratione prosequantur.

Post ipse, vbi manus lauerit, ad altare genibus flexis, paululum tacitus religiosè oret; tum superpelliceo, stola, ac, vt decretum est, pluuiali, vbi potest, se induat. Sacerdotes verò cæteri, clericive, qui comitantur, superpelliceum adhibeant: si Canonicorum capitulum sit, cappam, vel almutiam, aliudve indumentum, vt illis in choro moris est.

Reliqui fideles bini prosequantur, capite aperto, & quamplurimi candelis accensis: ac primo loco viri, in quibus scholares Sanctissimi Sacramenti præcedant, postremò fœminæ.

Omnes, præsertim Ecclesiastici homines, hymnos, & psalmos pœnitentiales, aliosve intima animi pietate, simul cum parocho, sed alternatim, pronuntient: atque alij item religiosè orent.

Obuiantibus sanctissimæ Eucharistiæ, dum gestatur; familiæve ægrotantis, dum acceditur; quid agendum: & de ijs populus qualiter monendus. Cap. XXV.

CVM quis, sacerdoti sanctissimi Corporis Domini sacramentum ad ægros ferenti, aut cum eodem inde redeunti, obuiam fit, dum vel equo, vel curru; vel iumento uehitur; vbi primùm illum, id ferentem uiderit; inde statim descendat humiq; flexis genibus, tandiu in adoratione permaneat, quoad ille cum Sacramento transiuerit.

At verò omnis, siue sacerdos, siue clericus, siue laicus, quicunque eidem sanctissimo Sacramento obuiam fiet, pro Christianæ religionis cultu domum usque eius, cui ministrandum est; & ad Ecclesiam quoque, quò reditur, pia ueneratione prosequi, & comitari omnino studeat; nisi necessitate, causaue urgenti impediatur.

Id omne, vt cuncti fideles studiosè, religioseq; præstent, illos vnusquisque parochus, quàm sæpissime, ac diligentissimè commonefaciat.

Familia verò, quæ domi habitat, vbi ægrotus est, sanctissimo Sacramento, ad Ecclesiam usque, vel saltem extra ianuæ fines obuiam procedat cum cereis accensis, & omni alio interiori, & exteriori pietatis cultu.

Eucharistia non, nisi vt sumatur, ad ægrotum deferatur; qui si nequierit, quid fiendum. Cap. XXVI.

SAcra communio ad ægrotum non deferatur, nisi ad eum, qui verè illam sumpturus est: Si verò aliquando fit, vt dum ad eum parochus venit, morbi vi ita affectum illum inueniat, vt eam tunc ritè ministrare non possit, collocata pyxide super corporale in mensa, eo nomine apparata, paululum moretur, dum genibus flexis, vnà cum cæteris, qui adsunt, ac potissimùm cum ægroto ipso, sanctè oret; ac postea recessurus, Eucharistia pyxide inclusa, eidem benedicat. Quòd si ægrotus ipse id uehementer exoptat, Sacramentum, aperta etiam pyxide, liceat ostendere adorandum.

Aegroto cupienti denuo, non tamen pro viatico, si iam in eadem infirmitate sumpserit, Eucharistia ministretur.

Cap. XXVII.

CVM quis periculosè ægrotãs, ac etiam penè in extremo spiritu Sanctissimam Eucharistiam, & Sacramentum extremæ unctionis susceperit; si post aliquot dies superstes Sacram communionem sibi ministrari petit; eius pio, religiosoq; desiderio parochus nè desit; modò ne pro uiatico iterum in eodem morbo præbeat: cum id à sanctis patribus olim fieri consueuisse traditum sit. Vid. sup. de off. Parochi. ca. 40.

Qualiter in feria Cœnæ Domini, vbi reconditum est Sacramentum, excubiæ sint fiendæ. Cap. XXVIII.

FEria quinta Cœnæ Domini, quò religiosius colatur, & custodiatur locus, in quo Sanctissimum Christi Domini Corpus recondi solenne est; Episcopus diligenter curet, ut & in Basilica Cathedrali, & in Ecclesiis tam Collegiatis, quàm parochialibus, semper unus saltem sacerdos, aut sacris initiatus, eo sacro loco, tanquam in statione collocatus, excubet; atque euigilet in assidua precatione, sanctaq; meditatione. Vid. sup. c. 10. eo.

DE SACRA VNCTIONE. Tit. XXVII.

Dum Chrismatis oleum consecratur, qui interstint. Cap. I.

CVM oleum Chrismatis consecratur; omnino interstint, & qui dignitates, seu personatus obtinent, & Canonici, ac reliqui Cathedralis Ecclesiæ clerici.

Qualiter ne laici quid Chrismatis tangant; quæve tangenda tantùm compatribus, & commatribus tradantur. Cap. II.

CAVEANT Parochi, nè sacrum Chrisma in baptismo à laicis attingatur: Neve linteola, quibus baptizatis sacri Chrismatis vnctio extergitur, ad hoc asseruent, ut ijs tangenda tradant, quos parentes baptizati sibi compatres, vel commatres fieri cupiunt.

Cap. III.

MInori septennio confirmationis Sacramentum nemini præbeatur. Vid. inf. eo. c. 28.

Cap. IIII.

PArochi in Ecclesia ante denuntient tempus, quo sacrum Chrisma ministrandum erit. Infra eo. c. 14.

Eos, qui confirmandi sunt, eius Sacramenti uim, ac uirtutem edoceant.

In confirmatione fusceptis, & eorum parentibus qualiter nihil largiendum. Cap. V.

a Idipsũ statuitur in baptismo, vt supra d. baptis. c. 2. in fine.

SVsceptores [a] *in Sacramento confirmationis, neq; ijs, quos susceperint, neque eorum parentibus quidquam omnino largiantur; nè; cuiquam, quod aliquando commissum est, iterandi hoc Sacramentum, quod nefas est, occasionem præbeat.*

Quando parochus ægrotum inungat. Cap. VI.

EXtremæ vnctionis Sacramentum curet Parochus, vt ægroto, dum integris est sensibus, adhibeatur: Si tamen negligentia curantium, vel morbi vi sensum ammiserit, ita vt nihil prorsus intelligat; si adhuc viuit, ministrari hoc sacramentum debet; si æger animi sui significationem dederit, vt inde iudicari possit, eum hoc Sacramentum petiturum, si adhuc integra mente esset.

Dum inungi vult, quid agendum. Cap. VII.

b Sup. d. off. Parochi. c. 41.

IDem cum ad vngendum infirmum accesserit, diligenter eum consoletur, [b] *& hortetur, vt bono animo sit, & à curis, ac desiderijs huius vitæ ad cælestis beatitudinis cogitationem ita erigat; vt abiecto mortis metu, se à Deo in æternam requiem vocari gaudeat.*

Omnes verò, qui adsunt, moneat, vt preces Christo Domino pro eo faciant.

Quotannis Chrismа qualiter accipiendum. Cap. VIII.

c c. presbyteri q. & c. seq. incip. omni tempore. de cõsec. di. 4. & sicut reliquiæ Sanctorũ deportari solent, ita. S. Crisma deportẽ, vt Antisiod. Cõcil. Can. 6. & Vormatiens. 60. cautũ est, i To. 3.

ADsacri Chrismatis oleum accipiendum, [c] *quotannis ante Pascha mittantur, qui accipiant; vt veteri Canone decretum est.*

Dum inungitur, quæ ægrotus, & præsentes sint docendi. Cap. IX.

PArochus in Sacramento extremæ vnctionis ministrando, ex Catechismi Romani doctrina, ægro, cæterisq; præsentibus explicet illius vim, & vtilitates, tum ad animæ salutem, tum etiam ad corporis valetudinem; si hęc ad æternam gloriam profutura sit.

Quot pro chrismatis, & cathecumenorum oleis vascula parochis sint habenda. Cap. X.

VNaquæque Parochia vascula duo sacrorum oleorum chrismatis, & cathecumenorum; vascula item duo extremæ vnctionis habeat: quæ confecta & ornata sint ad formam in libro institutionum præscriptam. Idq; vt die sacro Cœnæ Domini, illa vacua, diligenter ante absterſa, ac bene parata: nec verò ampullæ, aut alia eiusmodi ad olea sacra recens consacrata, ferenda adhibeantur; aliaq; rursus retineantur ad asseruandum, quod reliquum est sacrum oleum vetus, quod vsui esse possit, si in sua parochiali cura opus esset, dum illa recentia apportantur. Vbi verò plures parochi, animarum ve curatores,

ratores, aut alij sunt, qui Parochialis curæ portionem, vel officium habent, totidem vasa olei sacri infirmorum sint.

Nouis habitis, olea vetera, cum eorum bombyce qualiter comburantur. Eorumq; vascula abstergantur, & asseruentur. Cap. XI.

PArochus, vbi primùm olea sacra noua acceperit, vetera statim comburat in lampade, quæ ante sanctissimum Sacramentum collucet, bombyce in sacrario planè exusto: Vascula autem, vbi anno proximo asseruata sunt, diligenter, politeq; abstersa, accuratè in sacristia conseruet; vt anno sequenti vsui sint, quibus afferantur itidem olea sacra.

Liber ritualis, Sacramentalisve, à parochis qualiter habendus. Cap. XII.

PArochi singuli, quatuor ad summum mensium spacio, librum ritualem, sacramentalemve habeãt, qui in Ecclesia Cathedrali adhibetur; vt ne vlla ex parte inferiores Ecclesiæ à Cathedrali ea in re discordent. Rituales autem libri, qui ab eo Cathedralis dissimiles, ac diuersi erunt, statim amoueantur.

Oleo sacro deficiente, qualiter aliud superinfundatur. Cap. XIII.

SAcro Oleo deficiente, si tempus non patiatur, vt id aliunde haberi possit; illa ratio ineatur, canone præscripta, vt cum Oleo consecrato, misceatur non consecratum: id verò non consecratum guttatim ita infundatur, vt semper quod infunditur, minus sit oleo consecrato, quod vel exiguum in vase reliquum est.

Qualiter subditi ad suscipiendum confirmationis Sacramentum edocendi: & nè id negligenter à parochis inducendi. Cap. XIIII.

PArochi, animarumq; curatores, qui in vrbe sunt, die Dominico Pentecostes solennitatem præcedente populum doceant, quanto religionis studio suscipiendum sit Confirmationis Sacramentum; cuius ministrandi solus Episcopus ordinariam potestatem habet.

Videant item, nè quis eorum, qui sibi in curam traditi sunt, illud suscipere negligat.

Quare prȩmoneant, quod etiam Concilij Vormatiensis canone sancitum est, vt quicunq; intra parochiæ suæ fines habitant; neque confirmati adhuc sunt, illud omnes suscipiant. Si quis verò neglexerit, Canonicis subiaceat disciplinis.

Curandum est, vt adulti, confessi, & item omnes ieiuni, ad Sanctum Chrisma accedant. Cap. XV.

ELaborent præterea idem, vt, qui adulta ætate confirmandi sunt, primò de peccatis confiteantur; tum etiam admoneant, vt ieiuni illud suscipiant, cum manè ministratur.

c. Manus quoque. de cons. dist. 5. & c. 1. §. Per frontis chrismationem. ex. eod. Negligẽs peccaret. gl. vlt. ĩ c. 1. de cons. dist. 5. c. Vt ieiuni. de cõse. dist. 5. Vbi dicitur Nunquã erit christianus, nisi in cõfirmatione Episcopali fuerit chrismatus vide sup. d. Baptis. c 24.

Quibus

Quibus moneudi etiam qui ad Sanctum Chrisma accedunt. Cap. XVI.

RElíqua etiam diligenti cohortatione denuntient, quæ adhoc Sacramentum rectè, sanctéq; suscipiendum pertinentia, monitionum tabella comprehenditur impressa.

Quod supra vrbanis, hoc idem diœcesanis parochis, vbi ministrandum est chrisma, præcipitur. Cap. XVII.

QVæ cuncta diœcesani, item parochi præstabunt; ita, scilicet, vt singuli parochi vniuscuiusque loci, vbi sacrum chrisma Episcopus ministraturus est Dominico, vel alio festo die, hebdomadam illam proximam, qua ministrabitur, antecedente, cùm populum omnia, & singula doceant, ac moneant, mox supra parochis, in vrbe commorantibus, præscripta tùm etiam præstari curent.

Quando, & vbi Episcopus sacrum chrisma ministret. Cap. XVIII.

Vid. sup. eo. c. 14. in princ. ex inf. c. 26.

SAcrum autem chrisma Episcopus, (cum id ministrare proprium Episcopalis curæ munus sit) ne stata Pentecostes solennitate id præstare prætermittat; tum ad singulas vniuersæ diœcesis partes, parochiasve, & loca visitando accurat, vbi illud ministrari necesse sit.

Quare hoc Sacramentum post baptismũ præstetur, vide c. 1. & c. Nouissimi, de consecr. dist. 5.

Domi si permittatur oleum infirmorum, qualiter seruandum. Cap. XIX.

QVibus parochis permittitur, domi aliquando habere sanctum oleum infirmorum; ij fenestellam in ipsa domo, loco decenti, ac tuto construant, panno serico circunuestiant, ualuis, & claue claudant; ut & in honore, & rectè custodiatur.

Quibus extrema vnctio non sit ministranda. Cap. XX.

PArochus extremæ vnctionis sacramentum, sicut his ministrare debet, adultis, scilicet, periculoseq; ægrotantibus, propeq; moribundis, senio confectis etiam non ægrotis, in diem morituris; ita istis, ne ministret, nempe pueris, rationis vsu carentibus, mulieribus in partu laborantibus, ad bellum proficiscentibus, nauigantibus, peregrinantibus; & ijs qui mox vltimo supplicio mulctandi sunt.

Aegris qualiter per Parochum, oratione sacrificio, & extrema vnctione subueniendum. Cap. XXI.

IDem cùm pro ægris parochialis viciniæ suæ semper oret, sacrificiumq; offerat; tum si quem ex ijs periculosè ægrotare viderit, hoc curet diligenter, ut die, noctuq; ad extremæ vnctionis sacramentum, ei ministrandum præsto sit, & paratus.

Si ne-

Si necessitas suaserit, vnà cum viatico, & oleum infirmorum, vt postea, illico etiam ægroto ministretur, afferendum.

Cap. XXII.

CVM autem is ad ægrum, qui à parochiali Ecclesia longius abest, grauiter, ac non sine periculo mortis, febri, morbove laborantem, sanctissimum corpus Domini defert; nè, vbi ad parochiale domicilium ipse redierit, mortem ille prius obeat, quàm ad extremæ vnctionis sacramentum, eidem ministrandum, reuerti, possit; Vasculum etiam illius sacræ vnctionis secum ferat; illam ei postquam corpus Domini præbuerit; ministraturus, si ita pro morbi ingrauescentis ratione, mortisq; periculo faciendum censuerit.

Extremam vnctionem ministraturus, quos sibi adhibeat: & qualiter indutus vasculum olei secum deferat.

Cap. XXIII.

ID extremæ vnctionis Sacramentum ministraturus, quot commodè potest, presbyteros, & clericos adhibere studeat, superpelliceo indutos: qui ipsum, & ministrantem, & precantem, pietatis, orationisq; studio, in eo ministerio adiuuent.

Quòd si plures habere non potest, vnum saltem omnino adhibeat clericum, sibi ministrantem.

Accedat autem, illud ministraturus, stola, & superpelliceo indutus.

Vas sacri olei, ne sinu, parochiove comprehensum, sed sacculo sericeo apte inclusum, cordula serica à collo pendens, piè, reuerenterq; ferat.

Dum propè inungendus est ægrotus, quæ præparanda.

Cap. XXIIII.

CVM accersitur, prope ægrotantis lectum, mensam paruulam, vbi commodè fieri potest; parari mappave candida sterni curet: super qua, & vas sit, vbi bombyx, seu stuppa ad abstergendas vnctiones, micaq; panis ad absterssionem digitorum præparata, & vas alterum aquæ ad manus lauandas, & candela ceræ item parua. Qua in mensa vas sacri olei à parte lecto uiciniori ponatur; à laico autem homine ne manu teneatur.

Cap. XXV.

MVlieribus ministraturus, renes ne tangat.

Quando Episcopus sacramentum Chrismatis ministrare poterit.

Cap. XXVI.

EPiscopus non solùm sacris, solennitatibusq; Pentecostes diebus, sed etiam, si ita iudicauerit, & Paschæ Resurrectionis tempore, & in Aduentu sacro Domini, & quoties visitationem obibit, Sacramentum confirmationis ministret.

Vid. sup. c. 18.

Qualiter

Qualiter petenti ægroto, sacramentum chrismatis Episcopus ministret. Cap. XXVII.

QVod si quis, cum periculosè ægrotat, se chrismatis Sacramento confirmatum non esse meminerit; ac propterea id sibi ministrari petat; tunc Episcopus, si eo loci est, vbi ille ægrotat; vt nè sine hoc Sacramento decidat cum charitate paterna inuisat, & ritè confirmet.

Quando etiam minoribus septennio Episcopus sacramentum confirmationis ministret. Cap. XXVIII.

Vid. inf. eo. c. 38.

LIcèt rationabile sit, vt hactenus obseruatum est, nè confirmationis Sacramentum ijs præberetur, qui annis septem minoris natu sunt; si tamen Episcopus ob aliquam causam iustam, paruulo, & infanti, qui non modò eam ætatem expleat, sed ne attingat quidem, ministrandam aliquando censuerit, nè sit vetitum in futurum.

Adeo natu minores confirmati, qualiter de hoc monendi, & libro notandi. Cap. XXIX.

IIS verò minoribus natu, atque adeo paruulis, si quandoque ministrabitur; eorum parẽtes, vel qui curam gerunt, parochus moneat, vt ætate procedente, illos ea de re certiores faciant: nè parentibus, curatoribusve posteà mortuis, ipsi aliquando dubitent, an hoc Sacramentum, quod iterari nefas est, susceperint. Id verò parochus curet, præter eam diligentiam, quæ sibi præscripta est, de confirmatis, eorumq; compatribus in libro certo describendis.

Antequam Sacramentum Chrismatis ministretur, quid per Parochum, & confirmandos ab eo de hoc monendos, orandum, & præparandum. Cap. XXX.

IDem aliquot ante diebus, quàm Episcopus ministraturus sit hoc Sacramentum, vt nemo quisquam eorum, qui suæ curæ concrediti sunt, illud suscipere negligat, illos per familias distinctè, rectèq; notet, qui illud nondum susceperint: ac qui ætate sint, ab Episcopo præscripta, ordine in Ecclesiam vocet ad id ritè, religioseq; suscipiendum.

Eiusdem cura sit paucis ante diebus, quàm Episcopus Sacramentum hoc ministret, non solùm fideles præmonere, quæ supra præscripta sunt, sed etiam in parochiali Ecclesia orationem eo nomine instituere; vt qui nondum confirmati, ad id accesserint, adiutrice diuina gratia, digni sint, qui Spiritus Sancti dona vberrima recipiant.

Neque hoc quidem is denuntiare omittat, vt qui proximè confirmationem susceperi sunt, pridie illius diei, quo susscipient, caput lauent, alioue modo mundent, capillosq; sibi tonderi curent.

Confirmandi,& patrini qualiter examinandi,& vbi Sacramentum sit ministrandum. Cap. XXXI.

QVI confirmandi sunt,& patrini adhibẽtur,parochus ante videat, quos rudiores esse suspicabitur,an orationem Dominicam,salutationem Angelicam,& symbolum norint: Atque ob eam quidem causam Episcopus, illa fidei rudimenta sibi ab illis recitari iubebit. Quam diligentiam, idem Episcopus etiam,vt opus esse viderit, aliquando præstet per se, vel alium Sacerdotem, quem in ea re cognoscenda constituerit.

Videat item,vt in quacunque Ecclesia confirmationem ministrarit,si pauci sunt,qui suscipiunt,vbi commodè fieri potest, ante altare maius decenter exornatum, semper ministret.

Quales confirmandi mares,& fœminæ in Ecclesia se habeant; & quis ordo seruandus. Cap. XXXII.

PRIMO mares in Ecclesia à parte sua, fœminæ ab altera sint; sicq; separatim distinctè,genibus flexis,manibus ante pectus iunctis,suo quique ordine,piè, & religiosè orent: in primisq; ab omni strepitu, vociferatione, & inani confabulatione caueant; sed silentio Sancto vtantur omnes qui sunt in Ecclesia.

Et quod veteris ritus est, primùm mares, deinde fœminæ confirmentur; nisi aliquando aliter Episcopus censuerit.

Qui confirmandis condecens modus compatrum, & commatrum adhibendus. Cap. XXXIII.

VT ne fœminis mares, nec verò contra maribus fœminæ,neq; senioribus adolescentes, cum minimè hoc per ætatem conueniat, compatres in confirmationis Sacramento adhibeantur; nisi id aliter necessitas aliquando postulet.

Qualiter per compatres confirmandi sint tenendi. Cap. XXXIIII.

QVOD antiqui ritus est,id seruetur,vt compar dextera suscipiat,& teneat, quem in hoc Sacramento ministrando Episcopo offert; si verò qui offertur adulta ætate est,pedem suum,super dexterum compatris, qui ipsum offert,ponat:id quod nõ sine misterij significatione fit. Quam ob causam,& qui confirmatur,& patrinus tunc coram Episcopo confirmante stet.

Quid præsentibus huic Sacramento meditandum sit. Cap. XXXV.

PRæsentes omnes mente secum reputent cœlestia illa Spiritus sancti dona, quæ illius Sacramenti virtute fidelibus impartiuntur; in primisq; tacita meditatione videant, quas in illis ipsi progressiones habeant: atque vitam agant, tanta cœlestium donorum vbertate dignam.

Confir-

Confirmando, nomẽn quando notandum. Cap. XXXVI.

CVret etiam Episcopus, ac parochus, vt qui turpe ridiculumve nomen habet, neque planè conueniens Christiano homini; illud mutet, sumatque in confirmationis Sacramento nomen alicuius, qui veræ pietatis, sanctęq; religionis laude floruit; vt qui hactenus non ad normam Christi Domini vitam instituit, iam abiecto eiusmodi nomine, depositoq; veteri homine, & antiqua socordia, rursusq; nouo, ac sancto suscepto nomine, uirilem in sanctè agendo constantiam perpetuò deinceps præstet.

Frons confirmati, qualiter abstergenda. Cap. XXXVII.

COnfirmati frons, Chrismate ab Episcopo illita, primùm bombyce diligenter à Sacerdote abstergatur, mox à clerico, in sacris constituto, aqua lauetur. Quæ aqua in Baptisterij sacrarium proïciatur.

Qui pueri non inungantur. Cap. XXXVIII.

NE pueris, qui nondum vllum rationis vsum habent, Sacramentum extremę vnctionis ministretur.

Qui alio, quàm oleo infirmorum ægrotum inunxerit, eo cum debita, forma iterum inungat. Cap. XXXIX.

PArochus, si per errorem aliud oleum, quàm quod infirmorum est, ad ægrotum vngendum vnquam adhibuerit, etiam si Chrismatis, aut catechumenorum sit; vt erratum emendet, olei sacri, quod proprium infirmorum est, vnctionem eidem adhibeat: tuncq; Sacramenti formam iteret.

Si æger interim moriatur, vel an adhuc viuat, dubitatur, quando desistatur, vel qualiter inungatur. Cap. XL.

AEGER si dum sacro oleo vngitur, extremum spiritum emiserit, parochus vngere desistat. Si verò aliqua morbi vis de repentè illum oppressit, vt dubitetur, viuus ne sit, an mortuus; ea conditione in vnguendo vtatur, Si es viuus, per istam sanctam vnctionem &c.

Præter parochum, quando nemini hoc sacramentum ministrare licet: Quæ item cura circa hoc eidem habenda sit. Cap. XLI.

NE alius Sacerdos, nisi parochus, hoc sacramentum ministret. Si porrò is impeditus, aut aliàs in mora est, mortisq; periculum instat; tunc Sacerdos alius ministret.

At caueat parochus, nè in eo ministrando negligẽtiam, vllamve morę culpam contrahat: Alioqui si ad illius ministrationem accersitus, ire neglexerit, cùm rationem Deo reddet, tum pœna ab Episcopo grauiter plectetur. Is porrò ad omnem huius Sacramenti, in tempore administrandi, diligentiam, præ-

terquam

terquam quod præcipuè curæ suæ sanctæ solicitudinis plena est, officio valde admodum perpetuò excitetur; proposito etiam sibi exemplo sanctissimi Episcopi Malachiæ accendatur, qui tam vehementi animi dolore ex eo affectus est, quòd culpa sua, mulier quædam, Sacramenti huius gratia fraudata, decesserit, vt totam noctem orando, gemendo, lachrymando, consumpserit; lachrymarumq; vi, quasi maximo imbre, pro oleo sancto, quod non ministrauit, mortuam perfuderit. Mane autem exaudiuit Dominus Sanctum suum; ita vt illa è morte, tanquam è somno excitata, è lecto se se erigens, Sacramentum hoc ab eo acceperit; ac deinceps à morbo conualuerit.

DE RELIQVIIS, ET VENERATIONE sanctorum. Tit. XXVIII.

Sanctorum reliquiæ qualiter condendæ, & exponendæ. Cap. I.

VT Sanctorum reliquijs, quę debetur veneratio, & cultus, adhibeatur; statuimus, vt in locis honestissimis, ac decoris vasculis, qua debent religione, asseruentur.

Cum populo, pietatis causa, ostenduntur, lumina accendantur.

Ex loculis verò, & receptaculis, vbi conditę sunt, ne educantur.

Ne temerè exponantur omnium oculis.

Neve quæstus gratia.

Cętera etiam de reliquijs, quę in Sacra Tridentina synodo decreta sunt, Episcopus inuiolatè seruari iubeat.

Sess. 25. in Decr. de iuoc. vener. & reliq. Sanctorum.

In Ecclesijs, vbi corpora, vel membra condita sunt, quo campanarum sonitu, quove apparatu, sanctorum festi dies solenniter celebrentur. Cap. II.

SAnctorum, qui in domino dormierunt, sacris sepulchris, & reliquijs colendis, & Venerandis, eò maxime augetur gloria Dei, quò religiosius illa coluntur: Quo igitur die, sancti alicuius dies festus agitur, si in aliqua vrbis, diœcesisve Ecclesia, sancti alicuius corpus reconditum est, sacraue eius membra, vel aliæ insignes reliquiæ asseruantur; eo die, & significatio detur frequenti campanarum sonitu; & ille Ecclesiæ locus, vbi ea sunt, sacrarum vestium apparatu, & candelarum lumine ornetur; quò ad maiorem cultum diuina officia solennius celebrentur.

Sacræ reliquiæ à quibus, & qualiter recognoscendæ. Cap. III.

AD ea, quæ de sacris reliquijs superioribus decretis sancita sunt, pro religiosa, illas & recondendi & exequendi, & transferendi, & asseruandi ratione, piaq; earundem veneratione, atque cultu, hęc quoque adiungantur.

Prose-

Prosequutio prædictorum. Cap. IIII.

Sanctorum corpora, & sacras reliquias, Episcopus à religiosis peritisq; Sacerdotibus, quos eo potissimùm nomine deligat, tum in vrbe, tum in diœcesi sua, quibuscunque in Ecclesiis, locisve illa sint, recognosci quamprimum iubeat. Qua in recognitione hæc præstentur.

Prosequutio prædictorum. Cap. V.

PRimò, vt scripta, tabulæ, literæ, certi annalium Codices, aliave cuiusuis generis monimenta, quæ in illis ipsis Ecclesiis, earumve atrijs, aut ædibus, aut alijs locis extant, schedulæq; vasculis, arcisve sacrarum reliquiarum affixæ, inclusæve recognoscantur accuratè, & diligenter; vnde illarum, vel translatio, vel collocatio ibi facta cognosci, aut alia eiusmodi notitia eorundem haberi queat. Testes præterea conquirantur, si qui sunt, qui testimonium dent antiquæ, constantisq; traditionis, ex qua certa earum cognitio constet; aut alia sicut opus erit, id generis diligentia ad rei perspicientiã adhibeatur.

Nè reliquiæ conspici, vel effodi possint, qualiter cauendum. Cap. VI.

DEinde, vt singulæ ipsæ sacræ reliquiæ, quas extare compertum est, ipsa cernantur; ita tamen, vt vbi sub altaribus, alijsve subterraneis eiusmodi locis, corpora sanctorum collocata, recondita ve sunt; nec ostium, neque fenestra insit, vnde inspici queant; non aperiantur, aut effodiantur; nisi ob causam aliter Episcopus aliquando faciendum censuerit.

Libri annotationum reliquiarum sanctorum, qualiter habendi, & asseruandi. Cap. VII.

QVA omni recognitione facta, diligentiaque adhibita, librum præcipuum, certumque confici Episcopus curet, in quo singulæ, quæ in Ecclesijs, & Vrbis, & diœcesis sunt, reliquiæ sacræ rectè, atque ordine describantur; notatis etiam diligenter non solùm ijs ipsis Ecclesijs, vbi recõduntur, sed scriptis etiam, annalibus, tabulis, alijsve monimentis, è quibus illarum testimonium constet. Is verò liber in Archiuio Episcopali, certo loco custodiatur, & asseruetur perpetuò.

Qualiter sacræ reliquiæ nouiter repertæ in libro annotandæ, & ab Episcopo, priusquam exponantur, approbandæ. Cap. VIII.

c.2.eo.ti. in decre.

IN eo item libro, rectè referantur, si quas deinceps sacras reliquias comperiri, aut aliunde asportari contigerit; vbi primùm ab Episcopo illæ recognitæ, & probatæ sunt. Nec verò sine scripta Episcopi probatione, etiã à Regularibus, & alijs exemptis, vllas nouas reliquias euulgari, aut populo exponi, venerandasve proponi patiatur Episcopus, antequã à se recognitæ, & pro-

batæ

batæ illę sint. Qua in probatione seruet is omnino formã, à Tridentino Concilio ea de re præscriptam.

1. Can. supracitat. Sess. 25. de inuo. & vẽ. sanctorum.

Reliquiæ sanctorum non in priuatis ædibus, nec apud laicos, sed in Ecclesia qualiter asseruandæ. Cap. I X.

RElIquiæ Sanctorum ne in priuatis ædibus, neve apud laicos homines, sed in Ecclesia, loco conspicuo bene septo, atque vndiq; ornato collocentur, & asseruentur. Atque ita eo loco decenter, ac piè vel arcis, uel capsulis, uel uasibus, loculisve reconditę, includantur; ut & pro illarum ratione, ac pro Ecclesiarum dignitate, & facultatibus, formę, institutionibus hoc nomine editis, præfinitæ, omni ex parte respondeatur.

Quot claues, quibus reliquiarum locus est recludendus, & per quos seruentur. Cap. X.

IS porrò locus duabus saltem clauibus, ijsq; diuersis, claudatur; quarum vnam Episcopus, alteram Rector Ecclesiæ, vbi sunt, custodiat diligenter. Vbi verò consuetudinis est, ab uniuersitatis, sodalitatisve hominibus, aut à syndicis, laicis hominibus, clauem etiam teneri; illam tertiam illis permittere poterit Episcopus arbitratu suo.

In priuato oratorio vt teneantur, quando licebit. Cap. X I.

LIceat tamen aliquando, quibus Episcopus rationabili, & pia causa id concedendum censuerit, asseruare in priuato oratorio, tuto, ornato, ac decenti, eiusdem Episcopi iudicio.

Quando, & quibus clathris ferreis condita sanctorum corpora sæpiantur. Cap. X I I.

COrpora sanctorum, quæ non sub altari, sed sub Ecclesiæ pauimento collocata sunt, nisi decentiori Ecclesiæ loco recondenda Episcopus censuerit; saltem crate ferrea politè, ornateq; confecta, nè pedibus eorum locus irreuerentius tractetur, vndiq; sepiantur, atque obtegantur, ex institutionum præscripto.

Quæ reliquiarum inscriptiones retinendæ, quæve, & qualiter renouandæ. Cap. X I I I.

QVæ reliquiæ inscriptionem habent, non vetustate consumptam, sed integram, & ex præscripto institutionum nostrarum confectam; ita ut est, illa inscriptio retinetur, & conseruetur. Quarum verò inscriptiones, aliqua ex parte exesæ sunt, aut aliàs non ad præscriptum factæ; eæ, in charta pergamena rectè exaratę renouentur.

Quibus inscriptiones, si non habentur, apponendæ. Cap. XIIII.

Quæ nihil inscriptum habent, sed tamen constat, quorum Sanctorum, sanctarumve illæ sint; ijs singulis nomina propria inscribantur, ad institutionem præscriptam.

Sanctorum reliquiarum, præsertim insignium, memoria, qualiter insculptis literis, in propatulo habenda. Cap. XV.

Sanctorum reliquiæ, præsertim insignes, & sacra corpora, sacrāq; membra, quæ ex certis monimentis, in Vlla quauis Ecclesia recondi constat; in tabula ærea, lapideave literis incisa, quo accuratius memoria perpetuò conseruetur; diligenter, ordineq; Episcopi cura describantur: Tum prætereа in capellę maioris columna, latereve, aut in gremio Ecclesię, loco aperto, ac perspicuo, ea tabella, parieti calce conglutinata, in omnium conspectu sit.

Reliquiarum monimenta qualiter asseruanda. Cap. XVI.

Scripta, tabulæ, & antiqua monimenta, ad illas spectantia, in earundem Ecclesiarum sacristia, Archiuiove reponantur, ubi tutò asseruentur.

Sanctorum vita, & eorum reliquiæ, qua ratione ibidem existant, qualiter conscribendæ. Cap. XVII.

Vniuscuiusque Sancti, sanctęve, cuius corpus, uel sacræ reliquiæ, præsertim insignes, asseruantur, uitæ, aut martyrij historia, ex probatis auctoribus breuiter collecta, ante recognita, & comprobata, in tabellam, aut in aliquem certum Codicem, charta pergamena exarata, referatur. Qui codex in Ecclesiæ sacristia certo loco diligenter asseruetur. In illa autem vitæ breui narratione, omniq; alia, quæ constet, ratione, exponatur deinceps; in extrema, scilicet, parte, ac paucis item Verbis, quo tempore, quo ve modo, sacræ illæ reliquiæ, eò translatę, uel reconditæ sint.

Sacris reliquijs quando lampas, vel plures iugiter perluceant. Cap. XVIII.

Ante sacras imagines ēt lampadarū ardentiū vsus ꝓbat in Cōc. Nicen. 7. aliàs 2. ac. 4. Tom. 3

Sacris autem reliquijs, si Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento non ita prope quidem eæ collocatæ sunt, ut illius lampade harum cultui satisfiat; lampas propria assiduè præluceat: nisi hanc impensam nimia, & Ecclesię, & populi egestas, Episcopi iudicio, non patitur. Cæterùm corporibus sanctorum, & reliquijs, Episcopi iudicio insignibus, lampas omnino una semper colluceat. Vbi uerò plures, aut ex legato, seu alia obligatione, usuve adhibentur, aut pro reliquiarum ratione, uel Ecclesiæ amplitudine, facultatibusve adhiberi Episcopus iusserit, id etiam seruetur.

Sacræ reliquiæ à laicis, nec tractandæ, nec quidem tangendæ. Cap. X I X.

NE sacræ reliquię per laicos, etiam cuiusuis ordinis, dignitatis homines vllo modo tractentur; nec uerò tangantur: cum hoc sacrilegium, ac minus propterea ferendum eße, S. Greg. Pontifex scribat.

Quando, & à quibus illis thurificandum. Cap. X X.

CVm uerò ab Ecclesiastici ordinis hominibus illæ cum suis loculis, uasculiſq; suscipiuntur; ut uel populo ostendantur, uel in altari exponantur, uel in processionibus ferantur; primùm illis thurificatio adhibeatur. Si quę in via ferantur, tunc Acolytus, Sacerdoti illas ferenti, præeat, qui item thurificet.

Quibus temporibus sacræ reliquiæ exponi possunt. Cap. X X I.

NE passim omni tempore, sed certis tantùm festorum dierum celebritatibus, utpotè in Natiuitate Domini, Epiphania, Pascha Resurrectionis, Ascensione, Penthecoste & eiusmodi, festoq; ipso die exponantur, ostendanturve, quo illius sancti, cuius reliquiæ sunt, uel Ecclesiæ, in qua reconditæ sunt, celebritas solenni, festoq; officio agitur: tũ prętereà quo die ob aliquã causam Episcopus iusserit, concesseritve. Nullo autem modo unquam illæ ab operimentis, aut à uelis nudæ ostendantur, exponanturve. c.2.eo.in decretal.

Qualiter, à quibusve, & quomodo indutis sacræ reliquiæ exponantur, & recondantur. Cap. X X I I.

CVm in altari autem exponuntur, hęc seruentur. Primò in illis exponendis, processio per Ecclesiam, ubi illæ sunt, ab eiusdem clero agatur, certo luminum numero adhibito. Rursus idem præstetur, cum reconduntur.

A Sacerdote, qui in illa Ecclesia digniorem locum Sacerdotalem obtinet, nisi aliquando Episcopus ipse id munus sibi obeundum censuerit, exponantur, & recordantur. Isq; superpelliceo, & stola, uel pluuiali etiam pro reliquiarum, Ecclesięve ratione, indutus sit.

Dum exponuntur, & reconduntur, quid canendum, orandumve. Cap. X X I I I.

DVmq; exponuntur, & item cum reconduntur hymnus, vel de Apostolis, uel de martyribus, vel de confeßoribus, uel de uirginibus canatur, prout sunt sancti, sanctorumve reliquiæ, quę exponuntur; tum antiphonæ, & alia eiusmodi ad rem accommodata; ultimoq; loco, oratio de sanctis illis: Si verò sanctus, sanctave est, cuius proprius hymnus, antiphona, oratioue extet, illa canatur.

Cum eorum reliquiæ exponuntur, sanctorum historia qualiter populo recensenda. Cap. XXIIII.

CVm item exponuntur, de stato eo loco, tabellave supra prescripta, vniuscuiusque martyrium, aut vitæ historia breuiter explicata, vulgari sermone grauiter in populi frequentia pronuntietur: ad quam rem præterea, Sacerdotis, de diuinis illorum sanctorum virtutibus, cœlestiq; vita, & rebus per eos fortiter, ac mirificè gestis grauiter, breuiq; tractantis, officium, vbi potest, adhibeatur; quò ardentius populi, sacras reliquias spectantis, animi ad omne pietatis studium inflammentur.

Sacris reliquijs in altari expositis, qui cerei, & custodes adhibeantur. Cap. XXV.

DVm in altari expositæ sunt, [a] *candelæ si fieri potest saltem quatuor grandiores accensæ ibi colluceant; ad eorumq; custodiam adhibeatur, qui semper assistat,* [b] *vnus, duove, sacris ordinibus initiati; iisq; moribus probati, ac superpelliceo induti.*

a Sanctorū, quoq; imaginibus lumināria reuerenter accendūtur. Cōc. Nicen. 7. aliàs 2 act. 7. in decreto cuius initium.

b Qui nobis, vbi etiam definitur, illis, quæ ad oratio-- exhibenda. Tom. 3.

Locula sacrarum reliquiarum, per clericos coronis tangi quando permittitur. Cap. XXVI.

HOrum verò Clericorum, non laicorum opera, ministerioue adhibito, liceat fidelibus pietatis, & religionis causa, coronis sacrarum reliquiarū vascula, loculosve attingere, qua hora Episcopus concessit.

Si alibi, quàm in altari sacræ reliquiæ populo exponantur, quid seruandum. Cap. XXVII.

CVm reliquiæ Sanctorum non in altari exponuntur, sed è loco superiori, alioue, in quo reconditæ sunt, populo ostenduntur; omnis eadem ratio plenè seruetur, processione excepta.

Sacræ reliquiæ sine licentia non transferendæ, tuncve quæ seruanda. Cap. XXVIII.

SAcras porrò reliquias, de vno in alium locum transferri ne liceat, sine iusta, ac legitima causa, & facultate scriptis ab Episcopo permissa: in qua translatione, si fieri contigerit, seruentur ea, quæ piè, & luculenter sunt tradita à Santo Cardinali Borromeo in suo Quarto Concilio Prouinciali, titulo secundo.

Sess. 25. in decre. de inuo. venerat. & reliq. Sanct. in fine.

Quæ in nouis miraculis, reliquijsque approbandis, Episcopus vbiuis seruet. Cap. XXIX

FOrmam à sacra Synodo Tridentina, miraculis nouis approbandis, & nouis reliquijs recipiendis traditam, Episcopus seruet diligenter in omnibus, etiam regularium, & alijs exemptis Ecclesijs.

Alta-

Altarium, & imaginum nouitatibus, primisque populi concursibus, pro miraculis, & reliquijs, qualiter Episcopus obsistat, quandoque pro his summum Pontificem consulat. Cap. XXX.

NEc uerò patiatur, causa à se non cognita, & scripto probata, altare propterea erigi, aut imagines ullas extra morem ornari, uota ue, aut oblationes suspendi, aut quicquam noui ea in re, omnino geri. Sed quia plerunque fit, vt vulgi concursu, populiq; clamore, aliquid pro miraculo, aut sacra reliquia euulgetur, quod re vera non est, studeat Episcopus hoc summopere, ubi eiusmodi occasio se obtulerit, ut primis illis uulgi clamoribus piè obsistat, donec rei veritas, legitimè comprobata constet. Si quis uerò dubius, aut difficilis abusus, sit extirpandus, uel omnino aliqua de ijs rebus grauior quæstio incidat, Episcopus nihil inconsulto Sanctissimo Pontifice, nouum, aut in Ecclesia hactenus inuisitatum decernat.

Vbi sacra insculpi, pingi, effingique prohibentur. Cap. XXXI.

QVod de sacrosanctæ crucis effigiæ aliàs per nos sancitum est, itidem interdictum sit, sacras alias, scilicet, imagines, ac sanctorũ, sanctarumve, sacrorumve mysteriorum figuras, & significationes, in vllo quouis humi strato, pauimento, aut loco sordido, etiã extra Ecclesiã, insculpi, pingi, effingi ve. Inf. de Ecclesijs ędificean. cap. 5.

Quando brutorum effigies in Ecclesia non habendæ. Cap. XXXII.

EFfigies iumentorum, canum, aliorumve brutorum animalium, in Ecclesia ne fiant: cum aliquid inhonestum, aut profanum in ea apparere nefas sit, ex Concilij Tridentini sanctione, idq; planè etiam septima Nicena synodo Oecumenica vetitum sit.

Si uerò historiæ sacræ expressio, ex sanctæ Ecclesiæ Matris consuetudine, aliter quandoq; fieri postulat; hoc sanè non uetatur. Sess. 25. in decr. sup. cita.

Indecora pingentes, vel sculpentes, qualiter puniendi. Cap. XXXIII.

PIctoribus, & sculptoribus grauis mulcta, ac pœna, etiam interdicti ab Ecclesia, Episcopi arbitratu, proposita sit; si quid inordinatè, aut prępostèrè, aut tumultuariè accommodatum, si quid profanum, aut inhonestũ pixerint, aut affinxerint, contra eiusdem Concilij Tridentini decretum.

Rectores, si contra præscriptum, in eorum Ecclesijs imagines permiserint, qualiter puniendi. Cap. XXXIIII.

REctoribus etiam Ecclesiarum, qui vllam sacram imaginem insolitam, contraq; illius Concilij sanctionem, in suis Ecclesijs, etiam exemptis,

poni permiserint, pœna etiam excommunicationis, multaue constituta sit, arbitratu Episcopi, pro ratione culpæ irroganda.

Imagunculæ, quæ altaribus non adhibendæ. Cap. XXXV.

Imagunculæ illæ paruulæ, fictili opere affectæ; si ita fuco, alioq; apparatu concinnatæ sint, vt Episcopi iudicio, vanitatem præseferre, aut offensionem præbere videantur; ad altare ne adhibeantur in posterum.

Vetustate, vel aliter imagines exesæ, qualiter renouandæ, vel delendæ. Cap. XXXV.

Si quæ sacrę tabulæ, imagines ve pictæ, nimia uetustate, carie, situ, aut sordibus penè deletæ, indecenti aspectu sunt; eas Episcopus pia, religiosaq; pictura, ab ijs quorum interest, renouari iubeat; aut, si id non potest omnino deleri.

Quæ tabulæ imaginum, & qualiter comburendæ, & earum cineres reponendæ. Cap. XXXVII.

Nę tabulę, sanctorum imaginibus expressę, vetustate consumptæ, in vilem, & sordidum, profanumq; usum conuertantur; sed, ut de altaris pallis, ac uelis, [a] temporis usura penè confectis, Beati Clementis Pontificis, & martyris decreto, sancitum est; in ignem conijciantur: Tum cineres prętera, nè pedibus inquinentur, in pauimenti fossis collocentur.

[a] Silu. in sum. ver. Benedi. n. 7. pa. 1.

Imagines sculptæ quæ, & vbi, sub solo collocandæ. Cap. XXXVIII.

Imagines quoq; sacrę sculptę, si deformatæ sint, amoueantur; & sub pauimento Ecclesiæ, aut saltem sub cæmeterij solo collocentur.

[b] Ad hoc pter Cõcil. Trid. Sess. 25. ĩ Decreto superius citato. vide syno. 7. Nicen. act. j. Cã. 4. Tom. 3. Cuius, hæc sunt verba. Qui ex aĩo Christianũ popũlũ nõ docẽt, veneratiõnẽ sanctarũ, & honorabiliũ imaginũ oĩum sãctorũ, qui ab initio, Deo placuerunt, anathema.

De sanctorum intercessione eorumque, & sacrarum reliquiarum, ac imaginum veneratione, populus qualiter sit eruditendus. Cap. XXXIX.

Curet prætera, atque adeo efficiat Episcopus, vt & per se, & per alios, [b] Theologiæ scientia peritos; ac illos in primis, qui illius interpretandę, aut populi docendi munus, in vna quauis Ecclesia quouis modo sustinent; fidelibus accuratè, enucleateq; exponantur quæcunque, & de sanctorum intercessione, inuocatione, [c] atque cultu, & de sacrarum reliquiarum imaginumq; ueneratione, & de historijs mysteriorum nostræ redemptionis, picturа, aliaue similitudine expressis, eos, instrui, doceriq; Tridentina Oecumenica synodus iussit. [d]

[c] Quantum afferat vtilitatis sacrarum pictura imaginum, inter cætera, vid. quæ scribuntur in Synod. Nicen. 7. alias. 2. act. 4. de S. Gregorio Nissen. & de B. Asterio, ille enim Historiam Abrahæ in Gen 22. sæpius legerat, cum autem eius oculi pictura tenerentur, fleuit, iste quoque S. Euphemiæ Martiris, depictum miro artificio, certamen intuens, vim lacrimarum effudit. Tom. 3.

[d] Decreto supra sæpius citato.

San-

Sanctorum, quorum reliquiæ insignes, vel altaria, in Ecclesia habentur, qualiter ibidem officium duplex recitetur. Cap. XL.

DE Sancto, cuius sacrum Corpus, aut caput, aut brachium, aut crux, aliæve sacræ reliquiæ, Episcopi iudicio insignes, asseruantur; duplex officium fiat, in ea tantùm Ecclesia, ubi reconduntur: nec uerò in alijs, nisi regulis Breuiarij Romani id præscribatur, aut alia causa grauis, Episcopi iudicio, insit.

De sanctis item, quorum altaria, in aliqua Ecclesia sunt, duplex in ea tantùm Ecclesia fiat: idq; tunc solùm, quando, scilicet, ex antiqua probataq; consuetudine, uel iusta alia causa Episcopus censuerit faciendum.

Beatorum, scilicet qui nondum in cathalogo Sanctorum ritè non sunt, quando officium non fiat. Cap. XLI.

DE ijs, qui Beati dicuntur, neque Sedis Apostolicæ auctoritate in sanctorum numero adscripti sunt, horarium diuinarum precum officium ne fiat; nisi consulta eandem Sede Apostolica, facultateq; literis pontificijs concessa.

Sacræ reliquiæ ad ægrotos non exportandæ. Cap. XLII.

NE sacræ reliquiæ, in Ecclesia, eiusve sacristia reconditæ, è loco, ubi asseruantur, ad ægrotos ullo modo exportentur; ne consuetudinis quidem prætextu.

Qui sacras reliquias extra, vel intra diœcesim, aliò transferunt, vel laicis impertiunt, ac recipientes, qualiter excommunicantur. Cap. XLIII.

NE sine Episcopi concessu, facultateve literis consignata, extra diœcesim sacras reliquias asportari; nec uerò quæ etiam aliunde allatæ sunt, intra diœcesis quoque fines, ab una Ecclesia, eiusve Rectore, etiam de consensu Capituli, alteri Ecclesiæ donari, minus verò cuiquam Ecclesiastico, aut laico homini eorum particulam aliquam priuatim concedi, tradi, donarive, liceat; proposita excommunicationis pœna, quam subeat, tum is, qui dederit, concesserit ve, tum ille, qui acceperit, vel asportarit etiam Ecclesiæ suę nomine. Idq; omne, quod de reliquijs, neque dandis, neque transferendis, hoc decreto alijs præceptum est; vt regulares etiam, atque exempti seruent; eos in Domino monemus.

De hoc Bul. speciatim Greg. P. XIII. sub. 15. Februar. 1583.

DE OBSERVATIONE ieiuniorum. Tit. XXIX.

Cap. I.

SANCTA *Tridentina Synodus pastores omnes hortatur, atque obtestatur,* [a] *vt omnem adhibeant diligentiam ad fideles cohortandos, vt ea, quæ ad domandam carnem conducunt,* [b] *præsertim ciborum delectum, & ieiunium omni studio amplectantur. Itaq; eius nos auctoritati, & Sanctorum Canonum decretis innitentes edicimus.*

Quale, & à quibus Quadragesimæ, Sacrorum quatuor temporum quarumq; vigiliarum diebus ieiunium sit seruandum. Cap. II.

VT *omnes carne, cæteriſq; omnibus, quæ à carne trahunt originem,* [c] *vt ouis, lacte, caseo, butyro, & huiusmodi per totam Quadragesimam abstineant; vbi non est priuilegium, vel consuetudo antiquissima in contrarium.*

Sciantq; singulis Quadragesimæ diebus, Dominicis exceptis, [d] *ieiunij lege se obstrictos esse. Sunt enim illi quadraginta dies, quasi totius anni decima quædam, quæ in oblatione ieiunij,* [e] *pro fidelium omnium salute, Deo consecratur.*

Vt per sacra quatuor anni tempora, Vigilias Natiuitatis Domini, [f] *Assumptionis Beatissimæ Virginis Mariæ, Beatorum Apostolorum (exceptis Iohannis Euangelistæ, & Philippi, & Iacobi Vigilijs) item Diei festi omnium Sanctorum, Natiuitatis Iohannis Baptistæ, & Beati Laurentij, ac Beati Gaudentij nostri Patroni ieiunium seruent.*

Ne quidem primi quatuor quadragesimæ dies, ne ieiunentur permittitur. Cap. III.

ILlorum verò *damnamus ingluuiem, qui primis quatuor Quadragesimæ diebus, Romanæ Ecclesiæ more institutis, Mediolanum se conferunt, patriæ ritum in ieiunio, & ciborum abstinentia fugientes.*

Quomodo, & quo fine ieiunandum. Quibusque subest legitima causa nè ieiunent, quorum licentia nitantur. Cap. IIII.

CAueant *autem ieiunij cultores, nè dum vetitis cibis abstinent,* [g] *aliarum rerum delitias, luxuriamq; consectentur: immò verò modera-*

to ci-

a Sess. 25. i decr. de d lectu ciborũ ieiun. &c. b Vi. Theod. Peltan. soci. Iesu Theol. erudi tissim. in tract. De trib⁹ bonorum oper gẽ. lib. 2. vbi de ieiunio, & ciborũ delectu fuse lateq; disserit. c c. Denique. 4. d. Pelt. dis lib. 2. de ieiu. c. 4. d In Paradiso primã, de ieiunio legẽ constitutã fuisse, probat. D. Amb. in serm. de ieiun. relat. in ca. Sexto die. 35. d. e Quotuplex sit ieiuniũ, & Quadragesimale quare fuerit ordinatum. vid. Viguer. De virtute tẽperãtię. c. 7. §. 2. ver. 1. vbi de abstinentia agit. f c. 2. eo. ĩ Decreta. g d. c. Deniq; 4. d. c. Eccles. Princ. cũ seq. d. 35.

to cibo, [a] *& potu carnis vitia coerceant, vt liberi, mentes ad cœlestium rerum amorem, & contemplationem erigant; & ad pietatis opera expediti inueniantur.*

Ab his autem omnibus eos excipimus, quos vrgens necessitas, vel imbecilla ætas, à ieiunij lege eximit: eos etiam, qui euidentis morbi, alteriusve iustæ causæ excusationem habent: Sed horum iudicium Episcopo tantùm, vel ijs, quos ei muneri ipse præfecerit, scripto faciendum relinquimus: id q3, quod ad morbum attinet, de medici consilio.

a Ciborũ tẽperãtia salutẽ, abũdãtia verò cõtrarium parit. c. Nihil enim de cõsec. dist. 5. vbi pulchrè cõmendat, moderata refectio. & bene dãnatur in gluuies.

Carnis ieiunium alio spiritus, bonisque operibus qualiter associandum. Cap. V.

QVod autem ex diuinarum literarum sententia parum homini prodest, [b] *se per ieiunium cibo temperasse, si animus in peccatis sit intemperans: idcirco fideles in ieiunio præcipuè studeant, vt, dum caro ab alimentis abstinet,* [c] *mens pariter à culpa ieiunet; omnesq3 in Dei laudibus, eleemosynis, alijsq3 pijs officijs occupentur, hoc est enim ieiunium, quod se Dominus Isaiæ ore delegisse testatur.*

b Ieiuniũ magnũ est abstinere ab iniquitatib. et ab illicitis voluptatibus sęculi. c. Ieiuniũ. de cons. dist. 5.

c S. Leo Papa in serm. 4. de Quadrag.

Quibus in Quadragesima cibi vetiti permittuntur, qualiter, vt seorsum manducent, admonendi. Cap. VI.

QVibus ob infirmam valetudinem, aut ob aliam iustam causam permissum erit, Quadragesimæ diebus, carne, aut alijs eo tempore vetitis cibis vesci, eos Parochi piè illud admoneant, nè publicè, neve etiam cum domesticis, sed separatim in remotiori ædium loco, eius generis cibum capiant; ut ob corporis imbecillitatem, aut morbum potius, quo laborant, quàm ob inglauiem facere cognoscantur.

Vt sacrorum quatuor temporum cultus dignè celebretur, quando parochus populis denuntiet, & concionetur. Cap. VII.

SAcra quatuor ieiuniorum tempora, ex Sancti spiritus doctrina salutariter instituta, sicut olim, & frequenti fidelium conuentu, & solenni celebritate, & religioso supplicationum officio, colebantur; ita in illorum cultum pastorali cura eruditis fidelium mentibus, in usum antiquæ pietatis reuocanda sunt. Quare in omni nostræ Diœcesis Ecclesia Parochiali, nõ solùm die Dominico, illa tempora præcedenti, sed etiam vbi populus erit frequens, & commodè id præstari poterit, feria quarta proximè sequenti, eo de genere concionem inter sacrum haberi statuimus; qua fideles excitati, solennibus his ferijs, quarta scilicet, sexta, & Sabbatho, pro antiquæ deuotionis consuetudine, frequentiores missæ sacro, diuinisq3 officijs, ut in Moguntino Cõcilio primo cautum est, intersint; orationes, ieiunia, eleemosynas, cæteraq3 pietatis opera præstent; quibus, quò specialius illæ feriæ præstitutæ sunt,

De ieiunio quatuor. vid. c. 2. cũ sequentib. dist. 76. Mogunt. Cõcil. tẽpore Caroli magni c. 34. Tom. 3. & c. 35. vbi cõtẽnẽtes anathematizantur.

eò vehe-

eò vehementiori christianæ uirtutis contentione ad illa paratos esse oportet. Ad quam diligentiam parochi præterea fidelium charitatem omni religioso proposito ita præparare studeant, ut unanimiter, auxiliante Christo, statarum illarum feriarum solennitatem, religiosa piorum operum solicitudine celebrantes, Sabbatho sub uesperum frequentissimi ad Ecclesiam, ut piæ consuetudinis fuit, conueniant: ubi sanctis precibus, cùm pro sacra ordinatione, tum pro his commodis, quæ singulorum annorum reuolutione consequimur; omnium bonorum largitori Deo gratia habeatur; sicut & instituta illorum temporum ratio, & christianæ religionis cultus deposcit.

Prædictæ denuntiationis, quæ formula sit habenda. Cap. VIII.

par. 1. tit. de sacris quatuor tempor.

IIdem statis ijs temporibus, populo denuntiandis formulam, ex Sanctissimi Pontificis Leonis primi verbis conceptam adhibeant: cuius sententiam, etiam vulgari sermone explicent uberius: quæ formula in Concilio Quarto Prouinciali habetur.

Quando, & quæ vulgari sermone, populis pro obseruatione quadragesimali erunt promulganda. Cap. IX.

VT tempus quadragesimale sacrum, tamq; religiosum, in quo colendo, sancteq; obseruando ueterum pietas mirificè admodum eluxit, à diœcesis nostræ fidelibus, maioris obseruantiæ studio, abstinentia, ieiunijs, eleemosynarum largitionibus, oratione, continentia, carnis macerationе, omniq; salutaris pœnitentiæ disciplina colatur; hęc ut infra sancimus, atque edicimus; præter ea, quę super sancita, & constituta sunt. Quæ omnia uulgari sermone reddita, quotannis die Dominico Quadragesimæ initium proximè antecedente, populo in omni parochiali Ecclesia proponantur, ac promulgentur: ita tamen, vt ijs ipsis ab Episcopo, pro arbitratu suo, addi liceat.

Quadragesima, à quibus abstinendum: & si erunt excusabiles, qua eis licentia in scriptis opus erit. Cap. X.

OMnis igitur, quem urgens necessitas, uel imbecilla ætas à quadragesimali lege non eximit, quocumque etiam gradu, ordine, potestate, dignitateve præditus sit; carne, ceteriſq; omnibus, quæ, ut supra cautum est, à carne originem trahunt, utpotè ouis, lacte, caseo, butyro, & alijs id generis, toto quadragesimæ tempore, abstineat: ijs exceptis, quos ob iustas causas Episcopus, aut illi, quibus eam curam ipse delegarit, facultate, vt infra eaq; scripta, speciatim excusarint.

Non legitimè impeditis ieiunium quadragesimale sub reatu peccati mortalis indictum est, cæteris verò, vendentes ad uescendum vetita, quæ (aliter plectendæ) obseruent. Cap. XI.

OMnis prȩterea, quicumq; sit, qui ieiunij lege astrictus est, singulis quadragesimæ diebus, Dominicis exceptis, ieiunium seruet: alioqui enim peccato mortale alligatum se esse noße debet.

Ne cibi uetiti, ad ægrotantium, imbecilliumq; hominum usum, passim uenales publicè exponantur, sed certis tantùm constitutis locis.

Ne tabernarum ualuis omnino patentibus, sed magna parte clausis, vendi liceat.

Ne in foro, aut in via publicè vnquam exponantur; ne àrusticis, quidem, aliȳsve cuiusuis generis hominibus.

Neque passim item ab omnibus uendi fas sit, sed ab ijs solùm, quibus facultatem, literis exaratam Episcopus permiserit.

Nec verò omne carnis genus ab ijs vendi liceat; sed vitelinum, aliudve, quod vsui sit ægrotantium corpori.

Neque omnibus uendatur licet; sed ijs solùm, qui scriptum ab Episcopo facultatem habuerint. Quæ facultas, etiam nullo tempore prefinito data, tunc planè extincta sit, cum primùm causa, ob quam data est, cessarit. At verò si decem dierum spatio diuturnior causa erit; iterum ea facultas impetretur: alioqui rescissa sit. Idem deinceps decimo saltem quoq; die fiat, quandiu opus erit; nisi infirmitas sit perpetua, aut longa.

Nec verò sine ea scripta facultate, ac sigillatim, nominatimq; data, caupones, tabernarij, & alij, qui cœnaculariam faciunt, eos uetitos in Quadragesima cibos, uendant, uenalesve exponant, etiam hospitibus, peregrinis, Viatoribusve, quales, quales sint: Nec uerò eos mensæ apponant.

Nec præterea illos alio loco coctos, condimentisve apparatos, non modò in caupona, taberna, hospitiove suo, aut loco, curæ suæ subiecto cuiquam permittant; sed ne aliunde quidem apportari, ne dum in mensa apponi patiantur.

Quicunque verò contra sanctionis huius capita quicquam contrafecerit, is, pœnis, multisve, in locorum piorum usum erogandis, & censuris, alijsq; canonum iure, & pontificijs constitutionibus, omniq; alio modo contra Quadragesimæ uiolatores, sancitis pœnis, uel alijs, quas pro personæ ratione, & culpæ, contumaciæve grauitate Episcopus, arbitratu suo, irrogandas censuerit, afficiatur.

Ieiuniorum, pœnitentiæ, & processionum temporibus, de quibus per parochos, & concionatores populus enixè monendus est. Cap. XII.

PArochus, & concionatores item, ut occasio tulerit, omni verborum vi, omniq; suasione accendant populos, vt ijs Quadragesimalibus, aliisve Concil. Mogunt. sub Ar-

ieiunij,

chiep. Sebast. c. 47. tit. de ieiunio, & delectu ciborũ.

ieiunij, pœnitentiæ, & publicæ supplicationis diebus, fideles se uitæ disciplina seueriori astringant; sanctisq; institutis, & moribus, sacro illi tempori conuenientibus se, suosq;, qui patresfamilias sunt, quàm rectissimè in omnes partes conforment.

Pretiosas uestes non induant, sed amictum si non humilem, & demissum omnino, at cum pœnitentiæ, ieiunijq; tempore congruentem.

Simultatem, odium, inimicitias, rixas deponant; pacem cum omnibus concilient.

Carnis uim, impetum, non modò religiosa abstinentiæ, ieiunijq; lege, sed cilicio, & uerberationis disciplinæ coerceant; & humi aliquando cubent; vt à pijs etiam laicis factum esse, memoriæ proditum est.

Cum autem id olim obseruatum sit, vt per totam Quadragesimam ab vxore fideles abstinerent, ad Elibertani canonis præscriptum; meminerint, qui matrimonio iuncti sunt, studendum sibi, ut eo sacro tempore, mutuo consensu diebus saltem Dominicis abstineant; vt hoc de genere sanctissimi Pontificis Nicolai primi rescriptum extat.

Prædictis temporibus, à quibus abstinendum, & quid, à populis salubriter præstandum sit. Cap. XIII.

OMNI tempore à iocis christianum hominem abstinere conuenit; at Quadragesimæ, ac ieiunij tempore, tantò diligentius, quantò frequentius, studiosiusq; orationi, abstinentiæ, omniq; pœnitentiæ generi incũbendum est, A iocis igitur, à uerborum scurilitate, à colloquio inani, otioso, longeq; cautius à noxio, & criminoso se continere sacro pœnitentiæ tempore studeat; ut Pontificio, Apostolicoq; illo rescripto cauetur, & Ecclesia in suis hymnis quotidie nos admonet.

A venationibus item, ut eodem rescripto continetur, abstineat item, eo ipso Quadragesimali tempore; quo neque carne uesci, neque adeo carnalia consectari licet.

Ciborum Quadragesimalium suauitates, ac delicias ne exquirat: nec multiplici epularum apparatu mensam extruat, sed frugalem parsimoniam adhibeat.

Conuiuia autem in Quadragesima non condicat, nec uerò apparet, nè Dominicis quidem diebus, ut idem Nicolaus Pontifex rescribit.

In orationis studio frequentior sit: dolenter peccata, & sua, & aliena lugeat; pro quibus Dei misericordiam omni pietatis, continentiæq; officio imploret.

Eleemosynas, cum per facultates potest, uberiores pauperibus, egentibusq; in sustentationem conferat, in aliaq; pietatis officia, atque opera liberali charitate eroget.

Oblationes offerat largiores.

Frequentius ad Ecclesiam conueniat; Psalmis, Hymnis, Canticis spiritualibus,

tualibus, precumq; diuinis officijs, omni attentione, & religiosa meditatione assistat.

Missæ sacrificio quotidie interfit, alia omni negotiatione posthabita.

Diuinis colloquijs, sacrisq; concionibus præsens adsit.

Aegroti, cum per imualetudinem corporis ieiunare non possint, quodam intimi animi dolore, gemituq;, (vt Sanctus Augustinus monet) cibum capiant, pro eo, quod alijs ieiunantibus, ipsi abstinere non possint.

Qualiter prætextu diei festi ieiunia non omittenda. Cap. XIIII.

SI quando dies festus Sancti, sanctæve, cuius celebritas à Clero, populoq; colitur, in diem vigiliæ, ieiunijq; incidit, quod ex præcepto Ecclesiæ seruetur; nè fideles ob festi diei solennitatem, quam agunt, id quod à plerisq; committi ad nos delatum est, ieiunium ullo modo violent, sed vt instituti ratio, Ecclesiæq; matris præceptio postulat, rectè, pieq; colant. Quare Episcopus, si quid istiusmodi in sua diœcesi patrari, committive animaduerterit; huic graui peccato, & offensioni, omni pastoralis officij sui ratione occurrere quàm diligentissimè studeat.

DE PVRIFICATIONE POST partum. Tit. XXX.

Qualiter puerperæ ad Ecclesiam, vt benedicantur, gratæ quam primum accedant. Cap. I.

MOneant parochi puerperas, vt cum primùm post partum domo exierint, mox ad Ecclesiam, Deo actura gratias, accedant; vbi benedictionem à parocho suscipiant.

Puerperæ domi ne benedicantur, nec eisdem panis benedictus præbeatur. Cap. II.

AD preces, quæ supra puerperam funduntur, cum post prolem emissam, illa actura gratias, ad Ecclesiam se confert; parochus puerperæ domum nè ingrediatur, etiam si mulier ob aduersam valetudinem Ecclesiam adire nequeat.

Fœminis præterea, post puerperium ad Ecclesiam venientibus, panis benedictus sub Hostiæ forma nè præbeatur.

DE

DE ECCLESIIS AEDIFICANDIS vel reparandis. Tit. XXXI.

Populi quibus alibi degentibus parochus nocte ministrare non potest, quomodo aliæ parochiæ, uel nouæ erigendæ assignanti. Cap. I.

c. Ad audiętiam, eod. tit. in Decretal.

QVAE *parochiales Ecclesiæ partem habent sui populi extra mœnia vrbium, uel oppidorum, uel alibi; quò fiat, ut parochus, præsertim nocturno tempore, illis hominibus Sacramenta commodè administrare non possit; in illis Episcopus, aut eam partem commodiori parochiæ vniat; aut etiam inuitis Rectoribus, ex constitutione Alexandri III. & decreto Concilij Tridentini, nouas constituat parochias.*

Concil. Trident. Sess. 21. c. de refor. 4.

Victui noui rectoris nouæ Ecclesiæ, qualiter prouidendum. Cap. II.

ILlis autem sacerdotibus, qui de nouo erunt Ecclesijs recenter erectis præficiendi, congruens assignetur portio, arbitrio Episcopi, ex fructibus ad Ecclesiam matricem quomodocunque pertinentibus, & si necesse erit, compellent populum ad ea subministranda, quæ sufficiant ad uitam noui rectoris sustentandam.

d. c. 4.

Quæ Ecclesiæ, & altaria restauranda, vel demolienda, materiaque non in profanos vsus transferenda. Cap. III.

Sess. 21. c. de refor. c. 7. c. Quæ semel. 19. q. 3. & c. semel Deo, de reg. iur. lib. 6. vide inf. eo. c. 34.

ECclesias quascunque siue curatas, siue non curatas, sacella, & oratoria diruta Episcopus ad eam rationem, quæ à sancta Tridentina synodo præscripta est, restituenda, uel aliò transferenda curet: lapides, cœmentum, & omnis materia eorum locorum ad profana ædificia nè adhibeantur; nisi Episcopi auctoritas ex iusta causa interceßerit. Quod enim semel Deo consecratum est, ad priuatos hominum vsus transferri non debet.

Altaria etiam, quæ extra Ecclesiam, & quę sub dio, nec septa, aut munita sunt, Episcopus aut sapienda, si fieri possit, aut demolienda curet.

Qualiter laicorum ædes Ecclesiam attingentes, feneſtræque intro inspicientes quibusuis non habendæ. Cap. IIII.

ILlud curet Episcopus, ut ne laicorum hominum ædes in posterum ædificentur, quæ Ecclesiarum parietes vlla ex parte attingant.

Si quæ uerò feneſtræ, siue Ecclesiasticarum, siue laicarum ædium in ipsis

Ecclesia-

Eccleſiarum parietibus inſunt, unde in Eccleſias conſpectus ſit; quamprimum muro obſtruantur.

Glorioſum crucis ſignum in triuijs, & alibi qualiter erigendum: Non que ſordido loco exptimendum. Cap. V.

CHriſtianæ pietatis ornamentum, in quo populum fidelem gloriari oportet, altare eſt cœleſtis holocauſti, Sacroſancta illa arbor Crucis, in qua auctor humanæ redemptionis pependit Chriſtus Dominus. Quamobrem ad Chriſtianæ religionis gloriam inſignis admodum fuit ea ueterum pietas, vt Crucis ſignum non in templis ſolùm, ſed domi, foriſq; in parietibus, ac ueſtibulis paſſimq; in urbe expreſſum appareret; tanquam, & preclarum populi Chriſtiani tropheum, & clariſſimum diuinæ miſericordiæ monimentum, & ſempiternum deniq; teſtimonium, quo palàm fieret, fideles cum inimicis Crucis Chriſti, Iudæis, Ethnicis, & Hæreticis nihil habere commune, ſed contra eos omnes liberè profiteri, quem colunt, Dominum Ieſum, & hunc Crucifixum. Hoc igitur maiorum religioſo exemplo Parochi curent; vt hoc Sacroſanctæ Crucis inſigne, uel ligno, uel lapide, uel ubi commodè per facultates fieri poteſt, marmore expreſſum in urbe, & diœceſi, ubi triuia frequentiora ſunt, publicè proponatur, atque erigatur: quò crebrius, perſpecta ea ſacrę Crucis arbore, fideles ſeſe erigant, tum ad ſummi myſterij, in ea peracti, gratam memoriam; tum ad ueram illam gloriam, ad quam Chriſto duce, populus fidelis, qui populus eſt acquiſitionis, contendere debet.

Quod præterea aliàs ſancitum eſt, id pro ſacroſanctę Crucis cultu, & veneratione ſeruari, omnes curent, ut ne ea humi exprimatur, neve ſordidis, & aliquæ labe inquinatis locis.

Supra de reliqjs, & ven. Sanct. c. 31.

Qualiter in Eccleſijs conſecratis, quid noui ſine licentia non ædificandum. Cap. VI.

NE in Eccleſia, quę conſecrata ſit, niſi Epiſcopi conceſſu, ædificijq; forma ab eodem preſcripta, quicquam noui ædificij fiat: non Cappellæ item, non altaria, ut Canonum iure ſancitum eſt.

Quęcunque ad Eccleſiarum, Cappellarum, Altarium ædificationem, & ornatum, ad ſacrorum indumentorum, veſtiumve apparatum, ad omnem ſacrorum uaſorum ſuppellectilem, & ad alia eius generis pertinent; ea ædificẽtur, conſtruantur, & fiant ad preſcriptam formam; quæ inſtructionibus Cardinalis Borromei, eo nomine ad communem Prouinciæ vſum, confectis, exprimitur. Id verò omne ſeruetur, quantum per facultates præſtari licet; niſi aliquando Epiſcopus aliqua de cauſa aliter cenſuerit.

De ædibus laicorum, & precipuè ſordiolis etiam eccleſiaſticorum hærentibus Eccleſiæ parietibus nunc, & in poſterum quid fiendum. Cap. VII.

SI quæ ædes, ædificiave cuiuſuis generis à laicis conſtructa ſunt, quę vel Eccleſię, uel Oratorij, parietibus continentia, innixaq; hæreant; qua au-

ctoritate,

ctoritate, quoque iure ædificata sint, cognoscat Episcopus: idq; sibi ostendi ab eis iubeat, qui ędificarint, ædificarive curarint: Si quæ autem iure ædificata non demonstrarint, ea asportari, amoueri, diruive mandet; nisi Ecclesiæ, cui continentia hærent, vsui, dominorum consensu, attribuenda potius censeat.

Sin autem iure constructa sunt, eaq; ædificia, aut stabula, aut loca sordido vsui accommodata, addictaue sunt; ea disiectis, & amotis sordibus ad honestiorem vsum conuerti, Episcopus iubeat: hocq; ipsum à Parochis item, & alijs præstari mandet, etiam in ædibus Ecclesiasticis.

Neque in posterum à laicis ita ædificari, aut ædificata ad sordidum vsum à quibusuis adhiberi Episcopus permittat.

In atrio verò Ecclesiæ ullo modo ędificari à laicis nè permittat, vt canonum iure interdictum est.

Noua Ecclesia, qualiter, & cum licentia sit ædificanda. Cap. VIII.

NOua Ecclesia nè ædificetur inconsulto Episcopo, & scripta facultate ab eo non impetrata; qui præter alia, quæ in nouis eiusmodi ædificationibus requiruntur, videat in primis diligenter, an situs decens, honestusve sit; an capax populi; an item disiunctus ab ædibus, ut possit circundari; curetq; omnino ita illam ædificari, ut in omnibus, & per omnia seruentur tradita, à Sanctæ memoriæ Cardinale Borromeo in Concilio Quarto, & in libello de fabrica Ecclesiastica, in quo omnia, quæ ad Ecclesiam ædificandam pertinent, luculenter tractat.

CAP. IX.

CAppellarum, & Altarium locus, nè in vlla quauis Ecclesia, quouis nomine, cuiquam, absque Episcopi auctoritate, detur.

Quæ Altaria amouenda sint. Cap. X.

ALtaria omnia amoueantur, quę subter suggestum, aut organum extructa sunt; aut columnæ pilæve hęrentia; aut aduersa altari maiori; aut Ecclesię ianuis nimis propinqua; aut aliàs quauis ratione incommoda, aut periculosa, Episcopi iudicio, sunt.

Prædictorum altarium', emolumenta ad alia altaria transferenda. Cap. IX.

OBlationes autem, & onera, emolumentaue, & iura altarium, quę amouebuntur, ad alia altaria eiusdem Episcopi sententia, transferantur.

Vnde

Vnde iam amota fuerunt vt ſupra, nè denuo ibi permittantur altaria. Cap. XII.

NEC verò deinceps, in eiuſmodi locis, vlla quauis cauſa, altaria conſtrui Epiſcopus permittat: neque alio modo liceat.

Quomodo menſæ Petra ſacrata eſt inſerenda. Cap. XIII.

PEtra ſacrata ita menſæ altaris inſeratur, vt nullum offenſionis calicis periculum adeatur: tactu tamen digiti poſſit dignoſci.

Vnum quodq; altare ſua requiſita habeat. Cap. XIIII.

HAbeat vnumquodq; altare propria indumenta, ac ornamenta, & ſupellectilem omnem, tum ad eius cultum, & vſum; tum ad miſſæ ſacrificium in eo religiosè, decoreq; peragendum.

Vnuſquiſq; de debita ſui altaris ſuppellectili, & alijs prouideat. Cap. XV.

NEc verò quiſquam etiam Canonicus, aut alius maiori gradu, dignitateve in Eccleſia ulla præditus, excuſetur, quominus altare ſuum, capellamve, quam obtinet, inſtruat, ornetq;, ac propriam illis indumentorum, & reliquam omnem ſuppellectilem comparet, ad idem præſcriptum; etiam ſi in eadem eccleſia ſit altare, in qua ipſe canonicatum, aut dignitatem obtinet; aut etiam eidem canonicatui, uel dignitati, eiuſve præbendæ, vnionis iure, uel alio quouis, annexa ſit capella, vel altare illud.

Epiſcopus qualiter, vt capellæ, & altaria conſtruantur, & eis prouideatur, ad quos ſpectat, ratione redditus, vel aliter compellat. Cap. XVI.

AD capellas, & altaria conſtruenda, uel ornanda, uel reconcinnanda, uel alijs rebus, tum ſuppellectili etiam opportuna inſtruenda, ex præſcripto inſtructionum fabricæ, ſi redditus, debiti miniſterij, & aliarum rerũ neceſſariam impenſam ſuperabunt; Epiſcopus totum illud, quod ſuper eſt, aut partem, arbitratu ſuo, transferrat; niſi aut alij ſint, qui iure debeant hęc omnia præſtare; aut alia, Epiſcopi iudicio, opportunior ratio videatur, unde id fiat, quam ipſe iniri iubeat; atque ut id efficiatur, quod præſcriptum eſt, omni iuris ratione eos, qui debent, compellat.

Vbi redditus pro neceſſarijs prædictorum non ſufficiant, quomodo ſeruitia ſuſpendantur, ut prouideatur. Cap. XVII.

SI verò alia ratione id præſtari, aut abſolui, ac perfici poſſe Epiſcopus non viderit; ſubtrahat interea per aliquod tẽpus, aliqua ex parte, uel etiã,

si opus erit, totum seruitium, redditum verò, vel pecuniam seruitio attributam impensæ applicet, quæ necessaria est ad illud seruitium, religiosè, decoreq; explendum.

Episcopus qualiter librum, in quo omnia suæ diœcesis altaria, eorumq; tituli, emolumenta, iura, & onera sint descripta, perpetuò habeat. Cap. XVIII.

Episcopali cura diligenter cauendum est, vt cùm altarium, onerum, iuriumq; ad ea pertinentium, tum etiam titulorum, qui interdum plures vni solùm altari attribuuntur, memoriæ consultum sit perpetuò: Ea enim, quemadmodum sæpè euenisse compertum est, & breui, & facilè perirent, non solùm quia ob uarias causas illa aliquando amouentur; transferunturve; verùm quoniam ob accessiones, diminutioneſq; ijs aliquando factas, onera etiam eisdem adiuncta, nonnunquam commutantur, & crebrò item de ijs ipsis oneribus ab Episcopo interdum ob alias causas, etiam ex decreto Tridentino statuitur, decernituruve.

Quamobrem Episcopus librum, eumq; certum, ac perpetuum confici, illumq; in Archiuio Episcopali, diligenter asseruari mandet. Quo in libro, anni spatio, altarium omnium, quæ in singulis vrbis, & diœcesis Ecclesijs, iurisdictioni suæ, aut uisitationi, etiam si quouis modo illæ aliàs exemptæ sint, subiectis, collocata sunt, tituli, & emolumenta item, iura, onera, si quæ habent, sigillatim ordine, rectèq; describantur.

Altaria, nedum translata, sed quæ transferentur, & illorum tituli, iura, & onera qualiter vtsupra describenda. Cap. XIX.

Altaria præterea omnia, & singula notentur, non solùm quæ, uel ex hominum memoria, uel ex alijs monimentis, scriptisve ad illa, ipsa iam aliàs translata esse, cognosci aliquo modo potest; verùm etiam, quæ in posterum, quauis de causa, eodem transferuntur, descriptis pariter illorum titulis, iuribus, atq; oneribus.

Item quod emolumenti, & oneris accesserit, annotetur. Cap. XX.

TVM etiam accuratè suo loco notetur, si quid deinceps emolumenti, aut oneris ex legato, aliove nomine accesserit.

Item illorum onerum commutatio, diminutioq; describatur. Cap. XXI.

RVrsus onerum commutationes, diminutioneſve, si quæ fient, nominatim describantur; ac deniq; quæcumq; de ijs ipsis, ob missarum numerum, obq; eleemosynarum tenuitatem, etiam ex decreto Tridentino ab Episcopis, alijsve decerni, statuiq; contigerit.

Itidem-

Itidemque onera piorum legatorum. Cap. XXII.

TVM preterea certi illi dies, quibus eo Tridentino decreto, ob illam cauſam commemoratio pro mortuis facienda eſt, qui eo nomine pia legata reliquerunt.

Prædictorum onerum tabella qualiter habenda. Cap. XXIII.

ONera verò hoc libro notata, ſingulà in tabellam referantur; quæ ex decreto prouinciali de Eccleſiarum oneribus, in vniuſcuiuſque Eccleſiæ, illa habentis, ſacriſtia affigi debet.

Idemque pro extruendis altaribus ſeruetur, quorum extructio qualiter denuntietur. Cap. XXIIII.

HOC ipſo libro altaria etiam ſingula, quæ ex conceſſa ab Epiſcopo facultate in poſterum extruentur, cum ſuis titulis, iuribus, emolumentis, atq; oneribus accuratè deſcribantur; facultate etiam illa in eum ipſum librum relata: Ideoq; qui ita extruxerit, & rector eccleſiæ Cancellario Epiſcopali, menſis ſpatio, ædificationem iam abſolutam denuntiet.

Animalia quando alta ribus non appendenda. Cap. XXV.

NE animalia, piſces grandiores, eorumve membra in eccleſijs appendantur; niſi quæ voti, aut piæ ſignificationis cauſa, Epiſcopus permittenda cenſuerit.

Altaria qualiter tela cerata contegantur. Cap. XXVI.

CONſecratæ altarium menſæ totæ, licèt aliqua ex parte lateritiæ ſint, tela cerata ita contegantur, vt facilè à menſa, tela non poſſit amoueri.

Altaria quando, & qualiter contegenda, pallioque & alijs munienda, & ornanda. Cap. XXVII.

CVM Eccleſiæ fores patent; tum altaria ſingula, & mappis tribus mundis, vna oblonga, quæ ad imam eorum partem pertingat, duabusq; reliquis breuioribus veſtita ſint; ita ut gradus etiam ille ligneus, ſuper altari à tergo collocatus, ab indumento nudus non ſit, ſed mappa munda totus ſternatur; & pallio item coloris, quoad eius fieri poteſt, pro feſti diei, feriæve ratione decenter eadem ornata; ac tela viridi, nè mappæ puluere, aliave ſordè inquinentur, conſtrata, & præterea Cruce in medio collocata, & candelabris duobus inſtructa, atque ornata ſemper ſint. Idq; quotidie in Eccleſijs, quæ frequentantur, in cæteris verò eccleſijs, feſtis ſaltem diebus.

Qualiter tabella ſecreta tenenda, & recondenda. Cap. XXVIII.

TAbella ſecretorum in vnoquoque altari ſit item; ea tamen ratione, vt peracta miſſa, non erecta ſit, ſed depreſſa ſub tela, mappave recondatur.

Oratoria, in quibus ſacrum non fit, quomodo ſine altari, occluſa, & vbi habenda ſunt. Cap. XXIX.

ORatoria, vbi miſſæ ſacrificium non fit, in vijs, & eiuſmodi locis poſita, altare nullum omnino habeant.

Valuis, & claue ab oſtio muniantur: Quæ clauis à parocho cuſtodiatur, intra cuius parochiæ fines poſita illa ſunt.

Extruantur non in campis, ſed in via publica; ut iter facientes, eorum horum proſpectu piè commoti, paululum præcando conſiſtant.

Quæ oratoria ſi ita anguſta ſunt, ut ne oſtij quidem ualuas, intus patentes capiant; cancellis ligneis à parte anteriori ſepiantur.

Sacræ imagines, qualiter in dictis oratorijs, & vt intro inſpici poſsint pingantur. Cap. XXX.

ET quoniam ſacræ imagines, quę in exteriori pariete oratorij exprimi ſolent, cum ita expoſitæ ſint, luto, ſordeve inquinari, vel indecentius, iniurioſiuſq; tractari poſſint; nè extrinſecus in ipſis oratorij parietibus pingantur; aut alio modo exprimantur; niſi edito loco fiant, vbi ab omni labe integræ conſeruentur. In ipſis uerò oratorijs intus aliqua omnino ſacra imago ſit.

Quorum oratoriorum oſtium, ſi è ſolido aſſere conſtabit, nec verò cancellis erit compactum, feneſtella in eo, ac duæ præterea, in pariete anteriori, ſcilicet, ab utraq; oſtij parte ſint, clathris ligneis ſaltem munitæ, vt intro à prętereuntibus poſſit ſacra ipſa imago inſpici, ac ueneratione coli.

Quæ pilæ cum ſacra imagine; vel Cruce in vijs proponendæ, & propoſitæ conſeruandæ. Cap. XXXI.

PIlæ quędam ſtractiles, in uijs publicis conſtructæ, cum ſancta aliqua imagine, uel Cruce, edito loco picta, aliove modo expreſſa, à ſuperiori parte tectæ conſeruentur, nè corruant.

Curreturq; item, vt aliæ eiuſmodi pilæ ad hominum pietatem excitandam, certis congruis locis ædificentur.

Pro neceſſaria inſtauratione: Eccleſiarum etiam ordinis Hieroſolymitani redditus qualiter ſequeſtrandi. Cap. XXXII.

QVæ Eccleſiæ neceſſe eſt reſtituantur, atque inſtaurentur; earum omnis cenſus parſve huic ſumptui neceſſaria, etiam ſi equitibus ordinis

Hieroſo-

Hieroſolymitani obueniret, ab Epiſcopo, ſequeſtri nomine apud uirum bonum deponi iubeatur; qui in illarum inſtaurationem, eiuſdem iußu, erogetur.

Eccleſiæ, oratoriaque; quibus nulli ſunt redditus, qua via inſtaurentur. Cap. XXXIII.

QVæ verò labentes, propeq; cadentes, nullum cenſum habent, unde reſtituantur, ciuitatis, municipij, locive, ubi ſitæ ſunt, impenſis inſtaurentur Epiſcopi cohortatione diligenti. Id omne de oratorijs etiam conſtitutum ſit.

Materia, & pecuniæ ex ea Eccleſiæ profanatæ in quos vſus de licentia conuertatur. Cap. XXXIIII.

LApides, cæmenta, tigna, omniſq; materia Eccleſiæ dirutæ, profanatæve, ad uſum quoq; profanum, non ſordidum tamen auerti, adhiberiq; arbitratu Epiſcopi, liceat. Pecunia verò, quæ inde colligetur, illius etiam iudicio, in ſumptus Eccleſiæ vtiles conferatur.

Vid. ſup. eo. c. 3.

Miſſarum munus, cęmeterijque oſſa eccleſiæ profanatæ, qualiter, & cuius expenſis transferenda, & ſub eius titulo altare extruendum. Cap. XXXV.

MISSARVM autem munus, quod in ea iam diruta præſtandum erat, niſi Epiſcopus ad aliam potius legitima facultate transferre cenſuerit, ad Eccleſiam primariam, quam matricem uocant, transferatur; ubi illius, ad quem profanatæ Eccleſiæ cenſus peruenit, impenſis, altare ſancti, ſanctæve nomine extruatur, cuius titulo, quę profanata eſt, nuncupabatur.

Illius porrò cœmeterium ad eandem Eccleſiam transferatur, ad eundemq; locum oſſa mortuorum aſportentur.

Vbi erigendæ veniant, qualiter etiam infra parochias regularium, nouæ parochiæ erigantur. Cap. XXXVI.

Seſſ. 21. c. 4. de refor. Subdat. calē. 9. Nouēb. 1597. in Bull. nu. 46.

QVibus locis, ex Conc. Tridentini pręſcripto parochias nouas inſtitui, erigive liceat; Epiſcopus etiam in Parochijs, quæ regularium quouis modo ſunt, illas conſtituat, certa fructuum portione attributa, ad præſcriptum Conſtitutionis Pij V. Pontificis.

Vt parochialium, rectorumq; neceſsitati ſuccurratur, qui, & qualiter compellendi. Cap. XXXVII.

CVm Eccleſiæ alicuius parochialis, eiuſq; Rectoris neceſſitati Epiſcopus primitiarum, decimarumq; aſſignatione, aut Parochialium ſymbolis, collectiſve prouidendū eſse ex decreto Tridentino cenſuerit, ad id prę

Seſſ. 24. c. 13. de refor.

standum illos, ex eiusdem Tridentini, & prouincialis decreti prescripto compellat; propositis, arbitratu suo, pœnis, & censuris, atque etiam interdicto generali; præsertim vbi ipsi parochiales id præstare promiserint, sponderintve.

Cap. XXXVIII.

CVRET Episcopus, vt in vno quoque altari, in quo Missa celebranda est, crux adsit.

DE IMMVNITATE ECCLESIARUM. Tit. XXXII.

Qualiter pro diuinis officijs campanæ pulsandæ, & ad illa progrediendum priusque orandum, & continuò in sacristia debitas vestes induendum. Cap. I.

CVM in ecclesiam ad diuina officia diurna, vel nocturna conueniendum erit, id campanæ sono significetur; ea interposita mora, qua omnes facilè possint conuenire.

Signo audito, qui dignitates in Ecclesia, etiam si præfecti sint, personatusve, aut canonicatus habent, cæteriq; omnes, qui interesse debent, præparent se ad diuinas laudes; & maturè ad Ecclesiam progrediantur.

Ingressi in ecclesiam, factisq; ad sacrosanctam Eucharistiam, vel vbi ea non seruatur, ad altare maius precibus, rectà in sacristiam proficiscantur.

Quo loco, retenta talari veste, superpelliceum assumant, & reliquum vestitum ad sacrum munus necessarium; quod, vt seruos Dei decet, tacitè & modestè faciant.

Qualiter ad chorum accedatur, officiaque inchoentur, negligentesve puniantur. Cap. II.

IN ingressu chori ad matutinum, & alias horas, & diuina officia, is ordo seruetur.

Vt paulò post vltimum campanæ signum ad rem diuinam faciendam, uniuersis in sacristia paratis, pulsetur paruula campana, qua egressus Sacerdotum ad missas celebrandas significari solet; vt omnes, qui in Ecclesia, aut circum eam sunt, diuini officij celebrationem instare intelligant.

Postea omnes, de sacristia ordine procedentes exeant.

Et vbi se ad altare humiliter inclinarint, suum quisq; locũ in choro ade-

ubi sic-

Ibi flexis genibus, & submissa uoce saltem orationem Dominicam dicant. Deinde dato signo, uel pronunciato, Pater noster: *per Hebdomadarium ad initium officij omnes surgant, & officium inchoetur.*

Qui uerò in Ecclesia, uel circum eam, aut in sacristia fuerit, & eo ordine chorum ingredi neglexerit, dimidia parte distributionum illius horæ priuetur; nisi aliqua de causa, quę ei, qui choro præsidet, uel ordinario probetur, impeditus fuerit.

Si quis ausus fuerit inchoare officium priusquam eo ordine in chorum conuenerint; & distributionem illius horæ amittat, & grauiori etiam pœna ab Episcopo plectatur.

Si quis autem, alijs in choro iam consistentibus aduenerit, idem institutum seruet, & in sacristia, & in choro.

Si quis non uenerit ad matutinum, ante finem capituli de Beata Maria Virgine, cum de ipsa officium celebratur, alioqui ante finem Psalmi, Venite exultemus: *in alijs etiam horis, ante finem primi Psalmi; pro absente habeatur, illiusq; horæ distributione careat.*

In Missa verò, nisi venerit ante finem Ultimi Kyrie eleyson: *eandem negligentiæ pœnam subeat.*

Si quis, cum possit initio officij, vel supplicationum conuenire, aduentum suum in extremum à nobis præfiniti temporis punctum, de industria distulerit; absentis loco habeatur.

In Ecclesia, dum celebrantur diuina, à quibus cauendum, aliàs puniendi, vel Episcopo deferendi. Cap. III.

IN Ecclesia, præsertim cum diuina celebrantur officia, vel uerbum Dei prædicatur, nemo hęc audeat: Vid. in Concil. Parisien. sub Gregor. 4. lib. 2. c. 12. incip. Multi Ecclesiã ingressi. Tom. 3.

Deambulare, nugari, circulos habere, negotijs operam dare.

Cum mulieribus, de quibus suspicio esse possit, colloqui.

Altaribus, fontibus baptismi, vel aquę benedictæ adhærere.

In limine, aut ante fores immorari.

Auersus ab Eucharistiæ Sacramento irreuerenter sedere, aut cum in missa sustollitur, stare.

Aut quouis modo diuina officia perturbare.

Aut irreuerenter in Ecclesia versari.

Nè Clericus, aut alius quiuis in Ecclesijs, earumve cœmeterio, atrio, vestibulo, aut porticu, foribusve quidquam venale proponat; nè ad usum quidem sacrificij, uel Ecclesiæ futurum.

Nemini cum uenaticis canibus, uel uolucribus in Ecclesiam ingredi liceat, neque hastam, uel sclopetos, balistas, aliave eiusdem generis in eam inferre. Concil. Aureliã. 3. c. 28. incip. De missis. Tom. 2.

Nè mendici eleemosynæ causa in Ecclesijs vagentur, sed extra ianuam consistant.

Qui in horum aliquo deliquerit, à Rectore per se, uel per alium ecclesiæ ministrum moneatur: nisi paruerit, ab Ecclesia expellatur; si id commodè fieri non possit, ad Episcopum deferatur, qui in eum, suo arbitratu, animaduertat: qui etiam Rectorum, & aliorum Ecclesiæ Ministrorum huius officij negligentiam coerceat, ad præscriptum bullæ Pij Quinti.

In Ecclesijs nè pernoctetur per rectores claudantur. Cap. IIII.

RECTOR cuiusuis Ecclesiæ, pernoctationes, aut nocturnas vigilias in ea post hac nemini permittat; sed sub noctis horam ecclesiarum fores claudat.

Neque vllo pacto quemquam præter Sacerdotes admittat; nisi nocte Natalis Christi Domini, cum matutinum, & missa celebrantur.

Neve patiatur, si fieri possit, populum ad eas excubare.

Qui contra fecerit, Episcopi arbitratu puniatur.

Pro confugientibus ad Ecclesiam, quando Episcopus consulatur, immunitasq; Ecclesiastica seruetur, sacrisq; vestibus, & campanis non vtatur. Cap. V.

SICVT Ecclesiastica immunitas, Dei præcepto, & Canonicis sanctionibus constituta, quamdiligentissimè custodienda est; neque permittendum, vt confugientibus ad Ecclesias, & loca sacra, aliqua vis contra sacros Canones inferatur; ita summoperè cauendum, nè facinorosi, nisi necessariò ad ea, quasi ad asylum, in sacrarum constitutionum fraudem se recipiant.

Mandamus igitur omnibus, & singulis clericis, proposita pœna excommunicationis, uel alijs arbitrio Episcopi; ut, quoties ab aliquo exule, damnato, uel criminoso, qui in loco libero sit, postuletur, ut illum in eorum ecclesijs, uel domibus recipiant, omnino antequam assentiant, Ordinarium consulant; & quidquid ille tali in re censuerit, faciant.

Quòd si, clericis minimè prænonitis, tales personæ ad huiusmodi loca venerint, ijdem Clerici eiusdem pœnæ periculo, Episcopum quamprimum certiorem faciant; vt, quidquid ab eo hac in re decretum fuerit, seruent.

Ipse autem Episcopus de his commonefactus, considerata personarum, locorum, & temporis conditione, ac facti qualitate, decernet, quod Ecclesiæ immunitati, sacrorum locorum honestati, & Canonum menti consentaneum iudicabit: ita tamen, vt ecclesiastica immunitas nulla ex parte violetur.

¶ Nè occisorum cadauera à iudicibus, uel Notarijs maleficiorum in ecclesijs vllo modo inspiciantur; sed eò illata exportentur: & huiusce modi inquisitiones, & omnia quæ ad eædis cognitionem pertinent, à Sacris locis reijciantur.

¶ Nemo

¶ *Nemo vasa, uestes, uel alia ornamenta, sacris addicta, aut omnino quidquam ex sacra suppellectili profanis hominibus, aut ad profanum usum commodare audeant: qui ita commodarit, grauiter arbitrio Ordinarij puniatur.*

¶ *Sacræ campanæ Vsum, qui ad fideles præmonendos, ut ad diuina, conueniant officia, est introductus, indignum est, ad conuocandos homines ad spectacula suppliciorum adhiberi.*

Personarum, bonorumque Ecclesiasticorum immunitas magistratibus commendatur. Cap. V I.

OMnes uerò Ecclesiasticas personas, & eorum bona, libertatem, commoda, & iura omnia Magistratibus summopere commendamus; admonentes Ecclesiasticam immunitatem, siue ad hominum vitam, siue ad bonorum possessionem, fructusq; pertineat; Dei ordinatione, summorum Pontificum decretis, & Sanctorum Conciliorum auctoritate tributam, nulla ratione uiolandam esse.

Pro immunitate Ecclesiastica Magistratus, quæ cauere, & præstare debeant. Cap. V I I.

NEque enim Principes, & Magistratus res Ecclesiasticas attentare, neque sacros, & religiosos homines ad suum iudicium, potestatemq; reuocare; neque Deo addictis bonis manum injicere, aut ullum onus imponere, debent. Immo uerò meminisse oportet, quas à Deo facultates consequuti sunt, eas ad ipsius Dei gloriam, & honorem, hominumq; sacrorum salutem, & incolumitatem conferendas esse; qui pro eorum quiete, ac felicitate Deo preces assiduè faciunt.

Vid. consti. Mar. 5. Cal. Febr. Pontificatus illius anno. 11. in Bull. nu. 5. fol. 62. Leon. 10. Cal. Iun. 1515. in Bull. nu. 12. fol. 195. Grego. XIII. in Cœna Domini. 1584. in Bull. nu. 92. fol. 1330.

Pro templorum, processionumque ornatu, obscœnorum Ethnicorũq; figuræ ne adhibeantur. Cap. V I I I.

CVm Christianæ pietatis rationi illud alienum sit, ad ornatum templorum adhiberi ea, quæ non modò religionem non excitant, sed intuentium mentes facilè alliciant in fœdas, turpesq; cogitationes: id propterea, ne quis ad illa ornanda peristromatis, aulæisq; vtatur, quæ obscœnis figuris intexta sint: neque item pictas imagines, & signa adhibeat, quæ uel Ethnicorum hominum, uel aliarum rerum, loci sanctitati repugnantium, formam, ac speciem præferant. In omni præterea publicarum supplicationum, processionumve apparatu, quæ obscœnarum rerum speciem ostendunt, ea ne adhibeantur.

Altarium indumenta ad alium quemuis vsum non adhibeantur. Cap. I X.

QVæ pallia, aliaq; sacra indumenta Altarium vsui, ornatui addicta sunt ea ad funeris exequiarumq; pompam, aut ad sedis Episcopi, alteriusve

Durã. in rat. diuĩ. offic. lib.

homi-

1.c.3.nu. 47.& sequen.

hominis Ecclesiastici, uel laici quauis dignitate præditi apparatum, aut aliarum rerum, quæ profanę sit, vsum, siue ornamentum, ne adhibeantur.

Quæ in Ecclesia congregationes, & parlamenta non habenda, contumacesque qualiter Episcopus puniat: & etiam regulares grauissimè corripiat. Cap. X.

NE in Ecclesia laici homines de rebus profanis, aut de ijs, quæ ad ipsam Ecclesiam non pertinent, congregationes, concilia, vel quæ parlamenta publica dicunt, habeant.

Trid. Cõcil. Sess. 22. in decreto, de obseruã. in celeb. missæ, vers. Ab ecclesijs vero. Pij. V. const. Cal. April. 1566. inter illius Bul. nu. 5. in 2. Tom. Bul. fol. 925.

Quæ uerò Lugdunensi concilio, olim à Gregorio Decimo, & nuper à Pio quinto ad tollenda in ipsis Ecclesijs colloquia, congressus, deambulationes, & ad earum cultum sancita sunt; in ijs præstandis Episcopus omnem vel maximam diligentiam adhibeat; Canonicos verò, Ecclesiarumve Rectores, & alios item, ad quos spectat, in munere, quod ad eam curam attinet, obeundo negligentes, vel contumaces pœnis afficiat, quas illi eadem sanctione subeunt.

Si quos præterea in ijs ipsis exequendis regulares negligentes esse animaduerterit, illos, ad eiusdem Pontificis in eadem Bulla præscriptum, grauissimè corripiat.

In ædibus rectorum habitantes, & licentia laici, ne saltent, aut spectacula agant. Cap. XI.

IN quibus Ecclesiarum ædibus ad Rectoris vsum, & domicilium constitutis, & laici præterea, facultate impetrata, habitant; in ijs, ne propter nuptias quidem, saltetur, neve comediæ, aut spectacula agantur.

Quæ tantùm sedilia in Ecclesiis, de consensuque Episcopi admittantur. Cap. XII.

VT & Ecclesiarum nitori consulatur, & strepitibus, ac rixis, quæ ex sedium muliebrium, quas bradellas vocant, in Ecclesiis collocatarum statu existere sæpe solent, occurratur; vtq; simul in ijs Ecclesijs, quæ præsertim angustæ admodum sunt, populorum frequentiæ spatium maius detur, eæ sedes omnes, vbi constitutæ sunt, amoueantur: nec uerò in posterum ullæ unquam collocentur. Communes autem aliquas, easq; humiles, simplici fabrili opere confectas, modo, & forma in institutionum libro præscripta, collocari, constituiq; liceat, concessu Episcopi.

Prædictæ sedes communes quorum sumptibus fiant. Cap. XIII.

AEque sedes communes, aut confratriarum, quę in Ecclesijs constitutæ sunt, sumptibus, aut pecunia à populo contributa, fieri poterunt, aut alia quauis ratione, quę Episcopo potior videbitur.

Ne

Ne sacri parietes fædentur qualiter prouidendum. Cap. XIIII.

Adhibeatur item diligentia,& graui pœna mulctaq; agatur,ut & Ecclesiæ,& oratorij, & cœmeterij parietes ab vrina,alijsve cuiusuis generis sordibus,mundi conseruentur.

Arbores, ne Ecclesiis, oratoriisve officiant, excidendi. Cap. XV.

Arbores,stirpes, aliaq; eiusmodi arbusta,ab ecclesijs,et oratorijs quibuscuis remota sint;ut ne radices dilatatę parietibus officiant;aut rami diffusi tecta operiant, vnde detrimentum ipsis tectis existat. Si qui verò rami eiusmodi tectis iam officiunt,amputentur omnino.

Parietibus sacris adhærentia, quæ euellenda. Cap. XVI.

Vites prętereа,hederæ, aliaq; id generis herbæ, quæ succrescentes exterioribus Ecclesiarum, aut oratoriorum parietibus adhærent, prorsus conuellantur.

Qualiter parietes ipsi ab aliis mundi custodiantur. Cap. XVII.

Arubis prætereа,& spinis,& alijs id generis,quæ adnasci solent extrinsecus,ijdem parietes mundi, & à cæmentorum item, lapidumq; congestu remoti, custodiantur.

Quæ arbores in cœmeteriis non habendæ. Cap. XVIII.

Ex cœmeterijs porrò uites, arboresq; frugifere omnino conuellantur, atq; excidantur.

Neque in posterum in his sacris locis quicquam conferatur; nec verò feratur.

Quicquid male olet, & inhonestum,ab Ecclesiarum confinibus abiiciatur. Cap. XIX.

Ne in earum fines res vlla abijciatur,cuius grauis,malusve odor sit; aut aliquid quicquam sacris ijs locis inhonestè fiat.

Stabula,lignorumq; & aliorum strues, ac quæcunque Ecclesijs indecentia ne permittantur. Cap. XX.

Stabula etiam armentorum, & cuiusuis generis animalium inde procul sint.

In ijsdem ne lignorum strues fiat; ne ligna congerantur; ne cæmentorum, lapidumve acceruus sit:nec deniq; quicquam loci illius decori, nitorive, ac religioni sanctitatiue repugnans.

Quæ

Quæ schedulæ parietibus sacris non affigendæ. Cap. X X I.

NE ædium, agrorum, rerumq; aliarum eiusmodi, quæ vel locandæ, vel uendendę proponi, aut proscribi publicè solent; neve omnino rei cuiusquam profanæ schedulæ, scriptave ullis Ecclesiarum, oratoriorumve, aut cæmeteriorum foribus, ualuis, parietibusq;, aut in quouis sacro loco, imposterum affigantur.

Quid venale prope dictos parietes, qualiter non habendum. Cap. X X I I.

NE item res venales in Ecclesiarum, & Oratariorum, cæmeteriorumve parietibus appendantur; neque intra loci spatium, quod aqua sacra aspergitur, cum Ecclesiæ consecratio fit; aut intra stillicidij fines, aliud ve loci maius interuallum, Episcopi iudicio præscribendum.

Officinæ, tabernæve, etiam prope dictos parietes qualiter non habendæ. Cap. X X I I I.

NE ve item officinę, tabernæve, quouis materię genere, etiam tabulis, asseribusve confectæ, uel ipsis parietibus inhærentes, uel in cęmeteriis, sacrisve locis, aut omnino intra illius spatij, aut interualli fines, ullo modo construantur, aut collocentur.

Supra ecclesias, & oratoria, locus vbi quid profanum agatur non tenendus. Cap. X X I I I I.

NE Ecclesiæ, aut cappellę, aut etiam oratorij, in quo missæ sacrificium aliquando peragitur, à parte superiori, cænaculum, vel cubiculum, uel omnino locum habeant; ubi aut dormiatur, aut habitetur, ac quicquam profani fiat; Quæ uerò loca iam eiusmodi sunt omnino amoueantur.

Quæ in Ecclesijs, Oratorijs, cæmeterio seruari non possunt; eorumque claues, à nemine laico tenendæ. Cap. X X V.

NE frumentum, milium, hordeum, ullumve tritici, aut leguminum genus; ne poma item; ne instrumenta, ad prædiorum rusticorum usum comparata; ne cuiusuis generis suppellectilem, profanam; vt ab Innocentio III. Pontifice, in Concilio Lateranensi sancitum est, ne denique quicquam, à domo Dei alienum, in Ecclesia, etiam non consecrata, aut in Oratorio, aut in cæmeterio recondi, aut asseruari ab ullo quouis homine liceat. Vetitum præterea sit (nisi cum interdum aliter Episcopus faciendum censuerit,) clauem illius ecclesię, aut Oratorij etiam diœcesani, ruralisve, laicis hominibus, præsertim uerò colonis, uel conductoribus eiusdem ecclesię ædium, uel prædiorum, committi, aut ab illis custodiri, seruarive.

Quæ in cœmeterio ne fiant, prohibentur. Cap. XXVI.

NE in cœmeterio frumentum, quasi in arena uentiletur; ne tritura fiat; ne palea, frumenta, fruges expandantur; nec uerò telæ, pannive linei, lixiuio, aquave madefacti, ſ. li ibidem exponantur; neque in eo fœminæ, mareſq; colo quicquam neant, neve ſuant, aut aliud præterea opus faciant, eorum ſacrorum locorum rationi alienum.

Qualiter templa claudenda, & aperienda, & dum patent cuſtodienda. Cap. XXVII.

NE ſacris myſterijs dicata, & à Deo electa templa ſancta pateant iniquitatibus hominum, quo præſertim tempore, peractis diuinis officijs, nemo adeſt clericus cuſtos; id curet Epiſcopus, ut Eccleſiæ, & urbanæ, & diœceſanæ, certa pro ratione locorum conſtituta hora, claudantur, & aperiantur itẽ. Quod ſi ob cauſam aliquando diutius, aut per totum diem eas patere oportet; caueat tamen, efficiatq; Epiſcopus, ut quo tempore patentes ſint, atque apertæ, cuſtos aliquis Clericus adhibeatur, qui ſemper adſit; & quæ loco illo ſacro indigna ſunt, ibi peragi prohibeat.

Qualiter in confinibus Eccleſiarum, rixoſi, & armis abutentes puniantur. Cap. XXVIII.

NE quis, ne in atrijs quidem Eccleſiæ confinibus, ne dum in eccleſia, aut cœmeterio rixas, ſimultates, aliaſq; quaſque res, quę offenſionem, ſcandalumve pariant, vllo pacto excitet, neve gladium, ut Concilio Triburienſi ſancitum eſt, armaq; ſtringat: aut ijs quemquam aggrediatur. Si quis contrafecerit, poſtquam ſpatio, quod ei epiſcopus præſtituerit, monitus, facti ſui excuſationem, defenſionemve iuſtam nullam attulerit; communione, eiuſdẽ arbitrio, priuetur.

Iſtos apprime damnat. Cõc. Pariſiẽ. ſuo Gregor. IIII. c. 12. lib. 1. nu. 4. Tomo 3. vbi latius vide.

Quomodo luſus clamoroſi propè Eccleſias prohibentur. Cap. XXIX.

PRo foribus, atrioue Eccleſię, præſertim quo tempore, ſacra, diuinaq; officia celebrantur, ne pila ludatur; aut aliud quicquam fiat, agaturve, unde ſtrepitus, clamoreſve excitantur, quibus diuinæ officiorum preces interturbentur. Qui ſecus fecerit pœnam, multamve ſubeat, Epiſcopi arbitrio.

Vbi ne mulieres infames habitent, parochus prohibeat. Cap. XXX.

ILlud Parochus ſedulo agat, vt mulieres, lenocinio, meretricioue quęſtu infames, ne domicilium habitent, quod uel Eccleſiæ, uel ędibus Parochialibus, aut uirorum, mulierumve monaſterijs continens ſit, aut propè inhæreat.

Confugientibus ad Ecclesiam, eiusque immunitati, & scandalis propterea imminentibus, qualiter prouideatur. Cap. XXXI.

Saepe accidit, fontes homines, qui ad Ecclesiam, sacra ve loca, & aliâ Ecclesiasticę immunitatis iure munita, præsertim, vbi primum crimen patrarint, statim confugiunt; non solùm à satellitibus magistratuum, iudicumve sæcularium, sed à consanguineis etiam, & affinibus eorum, quibus cædes, iniuria ve illata est; armatorum quoque hominum collecta manu custodiri, magno cum eo periculo, vt nè graniora interdum facinora, ac aliquando Ecclesiasticę immunitatis violatio, flagitiaq; turpissima admittantur: Quamobrem, vt ijs ipsis offensionibus, & malis, quæ inde sæpe existunt, occurratur; licere decernimus, iussu Episcopi, ob eam solùm causam, vt cognoscatur, an qui tunc ad Ecclesiam perfugium habuerit, iure vti possit immunitatis Ecclesiasticę, per satellites fori Episcopalis ad carcerem clericalem, uel sæcularem, si eo loco clericalis carceris custodia tuta non est, eiusdem Episcopi iudicio inde abduci; tandiuq; Episcopali nomine custodiri, quoad re perpensa ipse Episcopus deliberet.

Is verò quamprimum deliberationem ineat; siq; libertate, immunitateve Ecclesiastica illum uti, fruive censuerit, ab omni detrimento, omniq; impensa liberum, atque immunem loco restitui statim mandet, vnde abductus est: sin autem secus faciendum duxerit, foro, iudicioq; magistratus sęcularis, prout iuris est, illum relinqui iubeat; ad Canonum, & Conciliorum, aliarumq; Apostolicarum constitutionum præscriptum.

Interea verò, dum in custodia est, ne cuiquam liceat, de eo quæstiones, examenve instituere; neque adeo contra illius personam quicquam agere, quo præiudicium illi, eiusve causæ afferatur.

Id autem vt ab omnibus inuiolatè seruetur; nec uerò huius decreti nomine, prætextuve quicquam contra immunitatem Ecclesiasticam à iudice, magistratuve sęculari fiat, geraturve; omni diligentissima cautione in eo vtatur Episcopus, censuraq; etiam proponat, arbitratu suo.

ca. Inter alia, eo. tit. in decreta. vbi nonnulli excipiuntur, qui hac immunitate nō gaudēt, de quibus. vid. prętter alios, Iohan. Mōticell. in prat. crī. Reg. 12. de captura rei. nume. 12.

Delictum in Ecclesia perpetratum, ab eius beneficiato, qualiter Episcopo denunciandum. Cap. XXXII.

Si quæ delicta in Ecclesia committuntur, parochi, intra cuius parochiæ limites sita est Ecclesia, etiam si illa regularis sit, & exempta, ubi delictum patratum est, officium sit, quamprimum Episcopo, Vicario ve literis saltem significare. Idem de eo Parocho, Capellano, Rectore ve decernitur, in cuius Ecclesia crimen commissum est.

NE CLERICI VEL MONACHI. &c. Tit. XXXIII.

Ne Clerici reorum, dum publicè torquentur spectatores, sed consolatores sint. Cap. I.

NE cum neces, & cruciamenta, improbis hominibus Magistratuum iudicio illata, multitudini spectanda promuntur, vllo modo Ecclesiastici ordinis Viri intersint; nisi eorum pia opera, consolandiq; officium vsui futurum illis sit, qui ad supplicium ducuntur.

Qualiter clerici in laicorum conuentibus canere prohibentur. Cap. II.

SAcerdotem, Clericumq; cuiusuis ordinis, in canticis, hymnis, psalmis, cæterisq; Ecclesiastici cultus officij, religiosa modulatione concelebrandis, diuinisq; laudibus sanctè conciendis, ita versari conuenit, ut uoce sua, sacris dicata, abuti non debeat ad profanas cantiones, & modulationes, atque ad uoluptarias, delitiosasq; laicorum oblectationes. Quamobrem caueat, nè in nuptialibus, laicalibusve conuiuijs, aut mensis, canendo, operam suam nauet; ne ullo quidem, uel cognationis, uel amicitiæ, familiaritatis obsequij, alteriusve rei causa; cum præsertim clericalem hominem inter epulas canere, veteri Canone planè interdictum sit.

Concil. Laodi. c. 54. relat. in c. Nō oportet. de cōse. d. 5. Cōc. Aquisgr. c. 83. Cōcil. Cabil. 2. ca. 10. Cōc. Laodi. c. 55. Cōc. Aquisgr. ca. 83. ca. Nullus p̄sbyterorū. de cō secr. d. 5. Sess. 7. c. 7. de ref. Sess. 21. de ref. c. 8. Sess. 25. de reg. c. 11. vide. Supra de regu. c. 4. Sess. 24. c. 7. de refor.

Publicis commessationibns clerici ne intersint. Cap. III.

OMnis etiam Sacerdos, clericusve publica conuiuia, & commessationes eiusmodi vitet, quibus sepe fit, vt contemptui sit, Ecclesiastici ministerij dignitas.

DE CAPPELLIS MONACHORVM Tit. XXXIIII.

Regulares in suis parochialibus eadem, prout cæteri rectores sęculares, præstent. Cap. I.

TRIDENTINI Concilij auctoritate Episcopus regulares, ad quos animarum cura, quouis iure pertinet, compellat, ut in Ecclesiis, in quibus animarum cura exercenda est, Dominicis, et alijs diebus eodem Concilio præscriptis, sacram concionem habeant: doctrinę Christianę pueris rudimenta tradant: tum alia Parochorum munera præstent.

DE MONIALIBVS. Tit. XXXV.

Sanctimoniales in Ciuitate, & Diœcesi, infrascriptas omnino seruent formulas. Cap. I.

VT *in monasterijs regularium mulierum, quæ in Religionem Deo se dicarunt, & integra conseruetur vetus disciplina, & si fortasse usquam deprauata est, restituatur, ad eamq; se ipsæ conformantes, in rerum diuinarum contemplatione liberius conquiescant, nos has piè, rectèq; viuendi formulas, partim Concilij Tridentini decretis traditas, partim ex Cõcilijs Prouincialibus Mediolanẽsibus partim aliunde, & pro ratione horum temporum, ad diœcesis nostræ utilitatem constitutas, ab omnibus in hac Ciuitate, & Diœcesi monialibus seruari omnino iubemus.*

Vbi duodecim moniales professæ non existunt quid agendum. Cap. II.

MOnasteria, *in quibus duodecim non sunt, quæ professæ velo vtantur, quæq; eum numerum proprijs fructibus, aut consuetis eleemosynis alere non possunt; transferre, & cum alijs Monasterijs eiusdem, aut alterius Ordinis, ex facultate cõcessa huic prouinciæ, vnire studeat Episcopus diligenter.*

Si verò eiusmodi unio minimè expedire uideatur, Cum numerum monialium tempore interire, & ad nihilum redigi sinat; adempta omnino illis monialibus facultate recipiendi nouitias, si ita expedire uisum fuerit.

Pœna monialium officia, vel honores ambientium. Quæve, iure quanto tempore ad hæc eligantur, electæq; onus suscipiant. Cap. III.

Officiales monialium non ambiant.

NVlla *monialis ambiat, aut ullo quouis modo siue directè, siue indirectè per se, aut per aliam, honores, officiove cuiusuis generis sui monasterij quærat; hac constituta pœna, vt & ipsa, & quæ sibi in eare fauerint in capitulo per tres sextas ferias ad pedes singularum monialium terram deosculantes, suam accusent ambitionem: ipsaq; præterea, si id officium consequuta erit, eo, cæterisq; muneribus priuetur superioris arbitratu.*

Singulæ, propria uoluntate deposita, & ad obtemperandam paratæ, sibiq; Dei gloriam, & communem monasterij utilitatem tantummodo proponentes, ad honores, & officia eas eligent, quas omni remoto humanitatis affectu, Spiritus sancti impulsu, ad id munus magis idoneas esse iudicauerint.

Cõc. Trident. Sess. 25. De regular. & monial. cap. 7.

Præfecta, quocunque nomine appelletur; ex Tridentini Concilij decreto ne minor quadraginta annis eligatur, quæve in vitæ honestæ laude uixerit octo annis, postquam professa est. Quòd si in eodem Monasterio, non eiusmodi reperiatur, ex alio eiusdem Ordinis deligi possit. Sin autem superiori,

qui

qui electioni præest, hoc etiam incommodum esse videatur, Episcopo, vel alio superiore consentiente, eligatur ex ijs, qua in eodem Monasterio triginta annis maiores natu sint: quęve annis saltem quinque, post professionem rectè vixerit.

In reliquis constitutiones singulorum ordinum, monasteriorum seruentur.

Huiusmodi Præfecta, & eius Vicaria, Discretæ etiam, quæ alio nomine Matres Concilij vocantur; Vbi eæ à capitulo eligi consueuerunt, tacitis suffragijs coram superiore, aut eius ministro eligantur: qui extra Monasterium ad cancellos, siue clathros stet, ex decreto Tridentini Concilij.

Nequaquam autem ad hęc officia deligi possint; nisi præfecta duas ex tribus partibus calculorum tulerit, vel suffragijs, vel acceßu; Vicaria verò, & Discretę pluribus dimidia parte suffragijs creentur.

In quibus monasterijs plures germanę sorores sunt, si earum vna monasterio præficitur, reliquę sorores, neque Vicarię, neq; Discretę, neque Ianitrices fieri, neq; scribę, aut cellerarię officio fungi possint.

Minora verò officia, veluti ianuę, rotę, sermonibus præpositarum; earumve, quæ nouitias docent, sacristiæ præfectarum; & quæ ijs præsunt; quæ manuum industria se se exercent; illarum præterea, quæ scribæ, aut ratiocinatoris munere funguntur, & quæ ægrotis ministrant, ab eo, qui electioni præest, vnà cum confessore, Præfecta, Vicaria, & discretis, pro earum mentis conscientia, quibus opportunum videbitur, tribuantur. Quo decreto nihil derogatum sit ijs Monasterijs, in quibus ad huiusmodi officia capituli suffragijs moniales deligi solent.

Earum officia, quæ electæ fuerint, sint duorum annorum, aut, in quibus ea esset consuetudo, ad summum trium: Illis cum perfunctæ fuerint, tantundem saltem temporis vacent ab officijs, ad præscriptum constitutionis Gregorij XIII. Superior tamen eas ante tempus, officio præfinitum inde mouere possit, si id malè administrant.

Quæ delectæ fuerint, quemadmodum earum obedientia, postulat, officia suscipiant; & eorum munera sine recusatione humiliter exequantur. Quæ aliter fecerint sine iusta causa, quæ superiori probata sit, iure suffragijs priuentur; ut neq; ipsæ alias eligere, neq; ab alijs eligi possint, arbitrio superioris.

Secreta suffragia Concil. Trid. vbi sup. ca. 6. In c. 7. superius citato.

Editæ die 1. Ia. 1583. Pō tific. sui ann. 11. in cip. expoſcit debitum in Bul. n. 84 f. 1321. Officiū Præfectę.

Quæ à monialium præfecta erunt præstanda. Cap. IIII.

PRæfecta monasterij tanquam communis omnium monialium mater, ipsarum & corporis, & animæ saluti diligentissimè consulat, easq; studiosè admoneat, vt puro corde sint, Vitæq; integritatem seruent, & ad perfectionem virtutum omnium contendant. Si quidem quæ religionem susceperunt, nisi ad summum illum gradum pro viribus peruenire conentur, minus sanè efficiunt, quàm debent, pro vitæ, & ordinis instituto, quod profitentur. Meminerit autem à se reddendum esse rationem iustissimo Iudici erratorum, quæcunque Moniales eius negligentia, aut culpa admiserint.

In primis verò curet, vt pax, & concordia sororum conseruetur; sublatis

quantum ab ea fieri poterit, omnibus dissidij ac discordiæ causis; vt, quemadmodum debent, vnum corpus, & vnus spiritus in earum sponso Iesu Christo, perfecto charitatis vinculo colligentur.

Studeat etiam, vt singulæ suo munere rectè fungantur; neque vlla alterius officium occupet, nisi auxilij causa: idq; ipsius iussu, & vt omnia ordine perficiantur; in primisq; vt silentium horis, ac locis præscriptis seruetur, si verò alicuius importunitas, aut re, aut verbo seruarum pace perturbata, charitatem, violarit, acerrimè ab ipsa præfecta, & si opus erit, à superiore etiam monialium puniatur, & eius animi elatio edometur.

Qualiter à Præfecta, eiusque Vicaria moniales non obedientes, vel alia comittentes plectenda; & renitentes per discretas denunciandæ: ac in negotiis, qui requirantur consensus, capitulumque habendum. Item suffragia qualiter danda, & quæ ad dandum admittantur. Cap. V.

HVIC autem Præfectæ, eiusve Vicariæ, quæ illa absente eius vim & locum obtinent, moniales omnes omnino obedientiam, & obseruantiam præstent; quemadmodum earum votum postulat.

Quæ verò eius iussa neglexerit, neq; pœnitentiam sibi impositam adhibere voluerit; aut superbè, & ingiuriosè respondcrit, non habita eius dignitatis ratione: aut contumaciter discedendo, vel excusando, eã impedierit, quominus illas reprehendat, aut castiget, quæ aliquid commiserint; vt suæ contumaciæ, & insolentiæ graues pœnas pendat; apud superiorem accusetur ab ijs, quas discretas appellauimus, quæ nisi id fecerint, flagella, disciplinæ nomine sibi semel adhibere, & humi cibum capere cogantur.

Singulis etiam hebdomadis præfecta Monialium conuentum, siue Capitulum habeat, corrigendi causa moniales pro erratis, quæ ipse publicè in suorum officiorum munere admiserint; quorum veniam ipse sponte, atq; humiliter coram omnibus petant; eisq; pœnitentiam imponendi, aliaq; adhibendi, quæ earum institutis tradita sunt, ad ipsas in humilitate, & sui contemptione continendis, atq; ad virtutes omnes studiosè sectandas.

Caueant autem moniales, nè pœnitentiam sibi à præfecta impositam, pertinaciter recusent; neve superioris temporis delicta, sibi inuicem obijciant. Qua hoc commiserit, ei hæc sit pœnitentia, vt statim ad singularum monialium pedes terram exosculetur; sibiq; flagella nomine disciplinæ adhibeat.

In negotijs paulò grauioribus præfectæ nihil decernant; nisi scientibus, & consentientibus maiori ex parte discretis, seu matribus concilij.

In ijs verò, quæ maioris sunt deliberationis, præfectæ Vniuersum monialium Capitulum conuocent: idq; ipsis ratum sit, quod maiori monialium parti placuerit.

In omnibus autẽ tacitis suffragijs, caueant moniales, nè suffragij pilas, vel calculos inter se tradant in manus: ijs, quæ id commiserint, ea pœna sit, vt pri-

uata

uatæ capitulo, neq; eligere, neq; eligi, suffragio, possint, arbitrio superioris.

Ad suffragia autem de quacunque re ferenda, non admittantur, nisi quæ triennium post missam professionem in Monasterio fuerint commoratæ.

Discretæ, & auscultatrices quot, & quales esse, & agere debeant. Cap. VI.

Discretæ

Discretæ probitate, & prudentia cæteris monialibus antecellant. Neque sint pauciores quatuor, vbi moniales non plures, non sint quadraginta: quòd si plures sint, saltem sex creentur.

Auscultatrices.

Moniales reliquarum sermonibus audiendis eiusmodi proponantur, quæ ætate matura, & spectata probitate sint. Hæ diligenter, fideliterq; suo officio fungantur: & ita loquentibus reliquis adsistant, vt quidquid tum intus, tum foris dictum, factumve fuerit, ipsæ audiant, ac studiosè animaduertant: nec enim quidquam aut ita secreto proferri, vt eas lateat; aut, quod indignum sit Dei ancillis, dici, aut fieri, patientur. In quo, si quidquam secus commissum fuerit, earum culpa, vel negligentia grauissima pœna sui superioris arbitrio, puniantur.

Magistra nouitiarum quam curam habeat, eiusque pœna si se ingesserit. Cap. VII.

Nouitiarum.

Nouitiarum curam sola magistra electa loco, à cæteris monialibus separato habeat: alia præterea nulla.

Hæc nouitias in timore, ac cultu Dei, & in obseruatione Religionis erudiat: coneturq; & vitæ exemplo, quæ nullam habeat ansam reprehensionis, assiduisq; admonitionibus, ita eas instituere in spiritualis, & sanctæ vitæ ratione; vt progredientes, Deo adiutore, perfectæ eius ancillæ possint euadere.

Quæ autem sibi id temerè assumpserit, vt aliquam ex nouitijs erudiat, ius ei suffragij adimatur; vt neq; eligere, neque eligi possit, quandiu superiori placuerit.

Qualiter monasterium occludatur, clauibus, & apud quas maneant: quandoue aperiendum est: moniales aliàs puniendę, à quibus caueant. Cap, VIII.

Portæ.

Ianuæ septorum monasterij die clausæ sint vna saltem claue; quæ ab antiquiore ianitrice custodiatur, ut, cum opus fuerit, aperiri possint. Nequaquam autem aperiantur, nisi duabus ianitricibus præsentibus. At noctu duabus clauibus diuersis claudantur: quarum altera asseruetur à præfecta; altera verò ab eadem ianitrice antiquiore.

Cum autem ianuæ aliqua necessaria causa aperiuntur, moniales non audeant eò accedere, vt externum quidquam aspiciant; uel cum ullo omnino aut mare, aut fœmina colloquantur. Quæ id causa fuerit, includatur in cellam, vbi tandiu sit, quandiu superiori videbitur: qua pœna etiam plectatur ea, quæ ianuę præposita est, si aut id permiserit, aut eiusmodi petulantiam statim ad superiorem non detulerit; aut etiam grauius puniatur, arbitrio superioris.

Quod ad operas monialium pertinet, quid seruandum. Cap. IX.

QVO tempore mutantur officia; vna, aut duæ moniales maturæ, ac prudentes, eligantur, quæ præficiantur monialium laboribus.

Hæ ad rotam recipiant, quæ elaboranda sunt; ijsq; distribuant, quæ ad id opus faciendum sunt idoneæ: quibus perfectis, ea ex eadem rota restituant ijs, quorum sunt, accepta mercede, semper ea præsente quæ rotæ est præposita.

Nulla præterea quidquam, quod elaborandum sit, ne cognatorum quidem, aut affinium, accipiat: quæ contrafecerit, singulis uicibus sibi flagella disciplinæ nomine adhibeat eo loco, quo moniales operibus elaborandis exercentur.

Laborēt moniales.

Si qua, vel morbo, vel iusta alia causa non impedita, pigritia, vel desidia, aut pertinacia quadam ab huiusmodi laboribus abstinuerit; obsonio priuetur totum id tempus, quo labori non incumbuerit. In loco item, vbi moniales in laboribus exercentur, lectio quotidie adhibeatur: qua absoluta inter se conferant, quæ audierint; certatimq; electis vitijs, ad virtutes consequendas seipsas cohortentur.

Curet laborum magistra, nè sermones, aut cantus profani, aut à monialium conditione, & instituto abhorrentes inferantur.

Qualis reddituum administratio, eius ratio, capsaque depositaria sit habenda. Qualiterq; contrauenientes puniendæ. Cap. X.

Vid. inf. co. c. 83.

SCribæ, ac reliquæ: quæ monasterij bona quocunque modo administrant, fideliter, & accuratè eorum rationem præscriptam habeant.

Singulisq; tribus mensibus ad capitulum summatim referant rationes accepti, & expensi; vt omnes, quomodo res monasterij habeant, intelligere possint. Verùm quotannis rationem rerum omnium, quas administrarint separatim superiori reddant, aut eius Vicario; at, si fuerint, monasterij curatoribus deputatis. Quæ autem, aut sibi vindicarint, aut perperam perdiderint monasterij bona, superioris arbitratu, acerrimè puniantur.

Vt autem nulla fraudis occasio reliquantur; in singulis monasterijs singulæ capsæ constituantur ad hunc vsum, vt in illis omnis pecunia collocetur; quæ duabus clauibus, ijs inter se diuersis, clausæ sint; quarum altere à præfecta Monasterij, altera à maiori discreta asseruetur. Nec verò capsa aperiri, aut in ea poni pecunia, aut inde auferri possit; nisi, & præfecta, & maior discreta, & scriba monialis, quę eius rationem ineat, interfuerint.

Duabus item clauibus, ijsq; diuersis, horrei, & eius loci, vbi farina asseruetur, ostia concludantur; quę singulę à singulis matribus, ei officio præpositis, custodiantur: Eę autem semper adsint; cum triticum, vel farina importatur, vel exportatur.

Qualiter

Qualiter non, nisi cum licentia; bona monasterii non distrahantur. Ibidemq; non ædificetur. Infirmarum, nec non defunctarum, quæ cura habeatur. Cap. XI.

Præfecta, & moniales bona monasterij alienare, permutare, locare, aut contrahere nullo modo possint; nisi sciente, consentiente, ac præsente Episcopo, aut eius Vicario: seruatis item cæteris, quæ iure seruari debent: aliter contractus irritus, ac nullus sit. Vid. infr. ca. 85. & c. 88.

Neque item ædificare, nisi consentientibus Ordinario, ac ciuibus monasterij curatoribus, qui operam dabunt, vt id quàm minimo sumptu, commodè, ac decenter fiat.

Quæ præpositæ sunt curæ ægrotantium, pias, & misericordes se illis præbeant, quanta maxima possunt, & patientia, & diligentia: ac tales se illis præstent, quales cæteras vellent, si ipsæ ægrotarent.

Aegrotis cibi, & medicamenta opportuna à præfecta, & ab electis ad id ministris ita adhibeantur, vt monasterij facultates tulerint.

Præfecta autem charitatis causa eas quotidie visitet; vt, & solatio sit, & melius ab eis cognoscat, ac curet, quæ ipsis sint necessaria.

Si verò aliqua moritur, confessor cum comite, quem superior approbarit, ingrediatur septa monasterij tunc, cum eius corpus ad sepulturam dandũ fuerit: pieq;, ac celeriter, quod eo tempore persoluendum sit, officio fungantur.

Priusquam puella ad religionem, & nouitia ad professionem admittatur, quæ obseruanda: Admissaque puella qualiter se habeat. Cap. XII.

CVM primùm puellæ ad suscipiendum sacrum habitum offerunuur, monialium præfecta, parentes, vel eos, quorum curæ commissæ sunt, admoneat excommunicationis, quæ proposita est à Sacro Tridentino Concilio ijs, qui suas puellas, vel alienas inuitas eam cogunt suscipere, aut profiteri religionem. Idem ab earum superiore fiat, cum eius consensus requiretur. Puellæ admittẽdæ. Sess. 25. & Regul. c. 18.

In ijs monasterijs, in quibus moniales pauciores sint quinquaginta, duæ tantùm germanæ sorores, aut tres, quæ sint vnius generis, ac familię, recipi possint.

Vbi verò plures sunt quinquaginta monialibus, ibi tres tantummodo sorores, aut quatuor eiusdem familiæ recipi liceat; si ita monialium capitulo videatur.

Prefecta, & moniales, de puella, earum suffragijs ad suscipiendam religionem admittenda, quidquam pollicere, aut capitulum cogere non audeant, priusquam liberè loco ab Episcopo, aut ab eo, cui ipse id munus delegarit, puella secretò examinata, ac probata, facultatem suscipiendi in eo monasterio religionem scripto consequuta fuerit; consentiente etiam illius monasterij superiore. Concil. Trident. Sess. 25. de Regu. c. 17. vbi de ætate. c. Puella. 20. q. 2.

Ab ijs autem omnibus prius diligenter inquiratur de moribus, uita, & æta-

te, quæ maior sit duodecim annis; ac de libera, & pia voluntate puellæ.

Quæ anno, vel aliquo tempore conuenienti, antequam examinetur, & monialium Capitulo admittenda proponatur, propositum Religionis suscipiendæ in eo Monasterio, & Episcopo, & monialibus, earumq; superiori patefecerit, vt interim huiusmodi inquisitio maturè fieri possit. Quo etiam tempore ipsa confessori illius Monasterij, aut, cui Episcopus eiusmodi munus has audiendi commiserit, semel singulis mensibus peccata sua confiteatur; sacrosanctamq; sumat Eucharistiam; ac persæpe moniales in locis collocutionum alloquatur; vt ab eis tum explorari accuratius; tum admoneri melius possit de omnibus, quæcunque illi agenda, & ferenda erunt religionis causa, intra septa monasteriorum; nè vllo vnquam tempore conqueri, & se per inscitiam excusare possit.

De puella admittenda, ad suscipiendam religionem, ac mox etiam nouitia ad professionem ferantur tacita suffragia; vt singulæ moniales, nullo affectu impeditæ, liberè suæ conscientiæ possint satisfacere.

Nec verò huiusmodi puella ad religionem, neve nouitia ad professionem recipiatur, nisi duas ex tribus partibus suffragiorum tulerit.

Puellæ ad religionem admissio aliter facta, quàm præscriptum sit, irrita sit, & nulla.

Præfecta verò, cuius culpa, vel negligentia id factũ fuerit, ab officij administratione submota, velo etiã ad sex menses eo ipso priuata esse intelligatur.

Præfecta autem statim de suffragiorũ exitu superiorem admoneat; vt in libru, ad huiusmodi vsum institutũ, eius nomẽ, quæ recepta sit, ab eo referatur.

Cum primùm suffragijs Capituli aliqua recepta est, statim omnes vestium delicias, & inanem ornatum deponat; & nigro, vel fusco vestitu, aut albo induatur, ea modestia, & submissione, vt omnes intelligant, eam mundo renunciasse: vt Deo religiosè inseruiat: quo vestitu semper vtatur donec in monasterium introeat; & interea à choreis, & spectaculis inanibus abstineat.

Quæ verò eo modo, quo diximus, recepta fuerit, monialium vestibus in monasterio indui, non possit; nisi sex mensibus, postquam recepta fuerit, idq; concessu Episcopi, & monialium superioris; quibus liberũ sit, vel producere, vel contrahere illud semestre tempus, quemadmodum eis expedire videbitur.

Cum ad religionis habitum puella introducitur, quid agendum, quale ei nomen imponendum. Nouitia demum quid obseruet; & eo nomine quid dari præcipitur, & prohibetur. Cap. XIII.

TVm multus autẽ euitandi causa, deducatur in mane ad Monasteriũ ab intimis propinquis mulieribus, nulla pompa, nulloq; inuitatu aliorũ; & sola introducatur in Ecclesiam interiorem Monasterij: Missaq; audita, & sumpta Cõmunione, cæterisq; solennibus cęremonijs adhibitis, corã reliquis monialibus, à superiore, aut monasterij confessore uestiatur; qui illam adeo grauem, sacrãq; actionẽ aliquo pio sermone prosequatur: quod et in professione seruetur.

Superior,

Superior, siue confessor hanc cautionem adhibeat, nè puellæ nouitiæ, nomẽ gentilium fœminarum imponat, sed sanctarum, quæ ab ecclesia celebrantur.

Nomen monialium sit sãctarum.

Quæ puella, postquam monialium uestem suscepit, amplius è monasterij septis exire non possit; nisi fortasse nondum professam pẽiteret in monasterium introisse. Si verò semel exierit, nulla illi in posterum facultas redeundi concedatur, absque licentia sedis Apostolicæ.

Nouitiæ causa ante professionem ex decreto Tridentini Concilij nihil monasterio detur, præter id, quod necessarium sit ad uictum, & uestitum eius temporis, quo fuerit in nouitiatu: quod totum representari uolumus, antequã puella in monasterium ingrediatur.

Sess. 25. & vlt. de reg. c. 16. vers. sed neque.

Quæ in emittenda professione, seruanda erunt; eleemosynaque pro eius sustentatione: qualiter deponenda; & non nisi quo tempore renunciatio bonorum fienda. Cap. XIIII.

QVoniam ex Tridentini Concilij decreto professio ante decimum sextum annum expletum, & ante annum probationis post susceptum habitũ facta, nulla est, nullãq; parit obligationem; curent Episcopus & superiores nè nouitia ulla ante illam etatẽ, & tempus ad professionẽ admittatur.

Sess. 25. Regul. c. 15. Nouitiæ.

Præfecta autem monasterio triginta ante diebus Episcopo significet, quo tempore nouitia professura sit; ut uel ipse, uel si is abest, impeditur ve, alius, cui ille id negotij dederit, nouitiæ uoluntatem cognoscat: perspiciatq; an huiusmodi conditionibus satisfactum sit, quas monasterij illius, & ordinis regula postulat; an item monasterium idoneum: ei deniq; domonstret, quàm grauis ea res sit, quàmve multas res tria illa religionis uota requirant; ut ea antequam ad professionem recipiatur, uinculi uim intelligat quo se obstringi ult. Si præfecta id facere neglexerit, eiusdem Tridentini Concilij decreto ab eius officio tamdiu amoueatur, quoad Episcopo uidebitur.

Concil. Trid. sess. 25. vbi sup. Reg. c. 17. vid. inf. eo. c. 107. Vbi supra. d. ca. 17. in prin.

Nouitia nè examinetur infra septa monasterij, sed extra, in publica eius Monasterij Ecclesia, vt liberè, & fidenter suam voluntatem exponere possit.

Quod verò professione facta, eleemosinę gratia ad professam sustentandam monasterio datur; id quo tempore puella religionis habitum suscipiet, apud virum monialibus, & earum superiori probatum, deponatur; vt nullo impedimento tum monialibus præsto esse possit.

Nulla autem renuntiatio bonis à nouitia fiat; nisi quemadmodum à Concilio Tridentino iussum est, facultate ab Episcopo, vel eius Vicario permissa, ad duos proximos menses ante professionem fiat.

Sess. 25. & vlt. de Regul. c. 16.

Nesciens officium, ad professionem non admitiatur; quæ admissa qualiter notari, & subscribi debeat. Interimq; ne conuiuijs, & bellarijs congaudeant. Cap. XV.

ET quoniam, quæ moniales professione facta, velum susceperunt, quotidie suæ religionis diuinum officium dicere debent, nulla ad professionem ad-

Legere sciant.

mittatur, quę congruè legere, & officium dicere nesciat. Id autem experiri debebit is, cuius officium est eas examinandi; qui se presente, eam legere iubebit.

Professionis autem, & diei, & anni, quo facta est, in libro ad eum vsum confecto memoria conseruetur, manu eius monialis, quę scribę officio fungitur; adhibita subscriptione eius, quę professa sit, si modò scribere sciuerit; & superioris, qui eam admiserit.

Quo die puella profitetur, vel monialem habitum induit, in foresterijs ędibus q; monialium, ab eius propinquis, & amicis conuiuia ne fiant, neve bellaria dentur.

De diuinis officijs, præcationibus, & lectione monialium.

Qualiter chorum frequentare, diuina officia recitare, & interim, à quibus cauere debeant.

CVm ad sanctimoniales valdè pertineat laudare assiduè Deum Creatorem, conseruatorem, & Redemptorem mundi, eidem gratias agere, & supplicare, vt suam misericordiam omnibus hominibus ad salutẽ impertiat; idcirco moniales omnes die, noctuq; chorum frequentent; sacrisq; officijs distinctè, attenteq; ab ipsis, & voce, & pio animi affectu celebrandis intersint: illis solùm exceptis, quarum prefecta iusti impedimenti excusationem acceperit.

Adsint autem singulę initio diuinorum officiorum, congruenti sui ordinis vestitu indutę, in suis, ac propriis locis, & vsque ad finem persistant; nõ prius inde discedentes, quàm prefecta, aut vice eius alia, discessus significationem fecerit; nisi necessitate aliud postulante, id eadem permiserit.

Soni, cantus, qui honesti & spirituales non sint; colloquia etiam, risus; quidquid preterea indignum est domo Dei, & eius diuina maiestate, cum qua colloquimur in oratione; omnino amoueantur.

Quęcunque autem contra hęc, quę iussa sunt, aliquid fecerit; prefectę arbitrio, pro modo culpę acriter puniatur.

Quæ oratio mentalis fienda, vbi sacra Eucharistia seruanda. Qualiter lectioni inscribendum; & libri inanes eliminandi. Cap. XV.

Oratio mẽtalis.

ET quia mentis oratio tantò prestantior ea, quę solùm ori exprimitur, quantò anima est excellentior corpore; pijs incredibile solatium affert, & fructum, eosq; quotidie nouis cumulat muneribus, in Deum quodam modo conuertens; ideo moniales, & Velatæ & Conuersæ, præter horas canonicas, aliasq; orationes, quas ex officio habere debent, quotidie in chorum vniuersæ conuenientes; nisi necessariò impediantur: saltem per horam, mentalem orationem adhibeant: semihora videlicet post matutinum, itemq; post nonam,

aut ccen-

aut completorium; sublatis ad Deum mentibus pijs, & salutaribus rebus contemplandis, præsertim verò, vitã, doctrinamq; Domini Nostri Iesu Christi, atq; eius sancta Mysteria studiosè meditabuntur; Passionem videlicet, mortem, Resurrectionem, Ascensum in Cælum, extremum Aduentum ad iudicium, beatorum gloriam, & damnatorum supplicia; aliaq; eiusmodi, quæ ad Dei gloriam & propriam, proximorumq; salutem pertineant.

Quoniam verò à Tridentina Sancta Synodo prohibetur, nè in choro, vel monasterij septis, sed in Ecclesia publica sanctissimum Christi corpus conseruetur; efficiant superiores, vt eiusmodi decreto, vbique obtemperetur. Sess. 25. & vlt. de Regul. c. 10. versi. Quod verò.

Diebus festis, vt otium à quo mala omnia oriuntur, euitetur; moniales tempus, quod sibi à diuinis officijs, & consuetis orationibus superfuerit; in sacra aliqua lectione consumant, quæ in Dei, & suiipsius cognitionem eas ducat; viamq; monstret perfectionis, & æternæ vitæ. Idq; vel separatim, vel coniunctim faciant, cum huiusmodi lectio suauis, & fructuosa sit animarum oblectatio; vitia coerceat, ad virtutes inflammet, contra autem inanium librorum lectio mentes corrumpat. Quod nè accidat, superior, aut confessor omnes monasterij libros perspiciat, & recognoscat, singulas moniales in virtute obedientiæ suos proferre cogens.

Communis monialium conuictus erit, nihil præcedentiæ, & proprietatis prætendant, Qualiter omnia etiam vestes, nisi ex contagione omittatur, communes habeant; & aliquæ illas curent; suppellectilem inquirant, proprietarias puniant, inania eiiciant, & ne aliquid elargiantur. Cap. XVII.

IN omnibus monasterijs, quod ad cibum potum, somnum, vestitum, cæteras q; res attinet, omnes communiter viuant; vt à sacro Tridentino Concilio decretum est: neq; quidquam inter eas differat, aut alia alij præferatur, aut post habeatur; quemadmodum votum paupertatis postulat: vt tuum, & meum, atq; omnis priuata rerum possessio, & re, & verbo omnino tollatur: omnis etiam superuacaneus, & inanis rerum vsus. Neq; vlla sit quę quidquã possideat, aut adhibeat, vt proprium etiam si ad necessitatem concessum sit. Communis vita. c. 2. & c. Ad monasteriũ. de statu monach. Concil. Tri. sess. 25. d Regul. ca. 1. & 2. Proprietas tollẽda.

Omnes itaque monasterij prouentus, cuiuscunque generis sint, eleemosinæ etiam, & quæstus ex laboribus; liuelli præterea, legata, & bona mobilia, & immobilia quæ testamento relicta, & quæ donationis, vel alia quauis causa obtinuerint, à singulis monialibus ad communem Monasterij vtilitatem conferantur, præfecta verò pro sua prudentia, & humanitate ex illis ipsis bonis eius necessitati potissimùm consulat, ad quam pertinerent, nisi obstaret paupertatis votum. Vestes ĩ cõmuni.

Vtq; omnis proprietatis occasio tollatur de monasterijs, confessores, ac præfectæ, voti paupertatis accuratius seruandi gratia, monialibus suadere studebunt; vt curent omnes vestes lineas, laneas, vel pelliceas, aut cuiusuis generis in communi loco asseruandas: duasq; ex monialibus, quo tempo-

re mutantur officia, ijs excutiendis, purgandis, & farciendis, beneficiendas: quæ etiam sororibus in singulas hebdomadas pro tempore, & ut usus feret eas distribuant, nullaq; uestes apud se habeat, præter eas, quæ ad quotidianum usum sunt necessariæ.

Vestes ęgrotãtiũ. Aegrotarum verò uestes, contagionis nomine suspectæ, separatim custodiantur, aut apud illas ipsius relinquantur.

Dona, quæ singulis mittuntur ad præfectam adferantur: nec ulla possit illa accipere, aut ad usum adhibere, nisi sciente, & consentiente præfecta; quæ in id omnino incumbere debet, ut ex monasterio, uitium proprietatis, tanquam multorum malorum causam, euellat, neque cuiquam permittat ut pecuniam apud se habeat.

Contra proprietatem. Ter autem in singulos annos Præfecta unà cum Discretis, cellas, & suppellectilem singularum monialium diligẽter inquirat; scrutetur, ne ulla quidquã habeat proprij, aut plusquam quantũ ei ad suum usum concessum fuerit.

c. 2. versi. Quod si. d. Sess. 25. de Regu. Quòd, si quæ proprij aliquid temerè deprehensa, aut conuicta fuerit; eo biennio actiua, & passiua voce priuata sit, ex Tridentini Concilij decreto: atque etiam iuxta suæ regulæ, & ordinis constitutiones puniatur; multoq; magis, quæ ex communi, aut ex eo, quod alicuius usui tributum sit, furtim sibi aliquid vindicauerit.

Si præterea speculum, catellas, vnguenta, aut suffimenta; & huiusmodi inanium rerum quidquam apud aliquam repertum fuerit; superior statim, id ex monasterio auferendum, & eam, apud quam inuentum fuerit, acriter puniendam curabit.

Monialis siue velata, siue conuersa sit, eleemosinam dare, largiri, aut vendere osculentas res, Vestes, aut bona cuiusuis generis sint, etiam si ad usum ei attributa sint, aut etiam legare, omnino non possit. Quæ secus fecerit velum, ei per mensem adimatur; ac ter se verberibus ad disciplinã affligere cogatur.

In quo tamen integrum sit præfectę concedere facultatem, cui concedi debere iudicarit, aliquid deuotionis, ac religionis causa, vel aliud exiguum elargiendi propinquis, aut benemerentibus.

Ad mensam, quomodo accedant, discumbant, lectiones audiant, & recedant. Quove loco communi occludendæ solę in singulis cellulis semper patentibus, & visitandis dormiant. Cap. XVIII.

Mensa. AD sonitum minoris campanæ omnes conueniant ad benedictionem mensæ, quam Præfecta, vel Vicaria, vel ipsis absentibus, antiquior Discreta faciat.

Deinde, loco, & ordine discumbentes, non prius discedant, quàm Deo gratiæ actæ fuerint: quæ non obedierit, vno die obsonio priuetur; ac postremo loco in mensa sedere cogatur.

Mane, & Vesperi ad primam, ac secundam mensam aliquis spiritualis liber, qui ad religionem incendat, quotidie legatur, omnibus discumbentibus

cum

cum silentio, attentione audientibus; vt vnà cũ corpore mens etiã recreetur.

Vniuersæ moniales, si fieri possit, vno loco dormiant, ac à Præfecta, aut à Vicaria optimè concluso; cuius claues ab ipsa Præfecta asseruentur. Dormitorium.

Singulæ autem in singulis lectis, omnino dormiant, & singulis etiam cellis; si tanta ibi sit copia cellarum, ut omnes capere possint.

Cellæ verò diu noctuq; apertæ sint; vt præfecta in singulas horas inspicere eas possit.

Dato autem signo eundi cubitum, locoq; vbi dormitur, clauso, præfecta, aut eius Vicaria, aut aliqua ex discretis, omnes cellas visitet, vt, an omnes suis dormiant locis, animaduertat.

Collocutionum locus qualiter muniendus. Cap. XIX.

MOnialibus nulla quidem nimia diligentia videri debet ad eius thesauri custodiam, cuius causa propinquis, rei familiari, ac terrenis omnibus rebus, curisq; renuntiantes, in septa monasterij se incluserunt. Clausura.

Vt igitur sanctum earum propositum, ea ex parte, quæ diaboli insidijs maximè patet, communiatur; curent superiores, vt ad omnes fenestellas, vbi colloquendum sit, duo ferrei clathri, seu cancelli construantur, qui saltem palmo distent alter ab altero, & inter virgas ferreas quibus singuli cancelli compacti sunt non plus omnino, quàm vncea intersit. Sint autem virgæ ita solidæ vt neque facile frangi, neque flecti possint.

Intimo verò cancello, quo moniales ad colloquendum accedunt, ferrea lamina appingatur, quæ moueri nequeat: sitq; exiguis foraminibus, ad audiendi tantùm commoditatem perforata; cui lineus pannus nigri coloris, ligneis tabellis affixus, instar fenestræ, quę aperiri possit, cũ erit colloquẽdũ, apponatur. Vid. infr. co. c. 56.

In ea lamina fieri possit quadrata fenestellula nouem tantummodo Vnciarum; cuius clauis à præfecta custodiatur: Neque eam fenestellulam aperire liceat, nisi quo tempore colloquendum sit cũ Episcopo, vel ordinis superioribus; aut cum parentibus, & fratribus monialium, & alijs arcta propinquitate generis coniunctis: aut cum instrumentum aliquod confici, vel sacrum sermonem audiri oporteat.

Loci collocutionum, Ostia quando claudenda, & aperienda. Qualiter prouidendum nè moniales exteriorem, nec alij interiorem ecclesiam introspiciant. Cap. XX.

OSTIA locorum, quæ collocutioni solùm, & intus, & foris, sunt attributa, semper clausa sint: quorum claues sint apud antiquissimam earum monialium, quæ audiendis sermonibus sint præpositæ: nec, nisi, cum opus sit longiori collocutioni, aperiantur. Cæterùm ianitrix, ex clathrata ianuæ fenestellula, ianua tamen clausa; Rotoriæ; ex rota, respondebunt pulsantibus.

Loca autem intus, & foris collocutioni attributa, cum ibi sint, qui loquantur, semper pateant, vt quinam sint, videri possint.

Ostia, per quæ à septis monasterij in exteriorem Ecclesiam patet aditus;

si quæ

si quæ ad huc sunt, ad mensem muro obstruantur. Siquid in hoc præfectæ culpa, vel negligentia commissum fuerit; ea; & officio, & velo superioris arbitrio, priuetur, & puniatur, ad præscriptũ Bullæ Gregorij XIII. super hoc editæ.

Bulla edita 3. Cal. Ian. 1572 in Bul. inter eiusdē Pont. Constit. nu. 13. incipit. Deo sacris. Vid. inf. c. 49. & 50.

Omnes fenestrę, & cancelli, & quicunq; locus, per quem moniales externam Ecclesiam introspicere possint, inædificentur, præter fenestram, in qua collocata est rota: & fenestellulam ad solum Sacrosanctæ Eucharistiæ sumendæ vsum constitutam: ac illam fenestram per quam corpus, & sanguinem Domini Nostri Iesu Christi, à Sacerdote celebrante elatum, aspicere possint.

Ea fenestra perpetuò lineo panno contecta sit; qui tantummodo, cum sustollitur Sacrosancta Eucharistia, amoueatur, fenestrę autem ratio sit eiusmodi, ut Sacerdos ex altari moniales intueri nequeat: & fiat ad præscriptum libelli fabricæ Ecclesiasticæ.

Nè ex ædibus virorum monasteria introspiciantur. Propè etiam mulieres, quæ turpiter degunt, & alia agi prohibentur. Cap. XXI.

Inf. eo. c. 59.

CVrent Episcopus, & alij superiores, nè è vicinorum ædibus, quicunque illi sint, monasteria inspiciantur: maximè verò si fratrum cuiusuis ordinis, aut præsbyterorum ædes illis immineant: quo casu parietes altius tolli, & nouos ædificari iubeant, eorum sumptibus, quorum Episcopus, & ij, qui in monasteriorum curatores sint, interesse iudicauerint, quacunque appellatione remota.

Quamobrem etiam sæcularium magistratuum auxilium implorent, vt monialibus ab externorum hominum aspectu, & auditu liberis, securè per monasterium ambulare liceat.

Regulares viri in posterum, nè in ea loca migrent, neve areas, monasterijs monialium proximas, ædificandi causa emant; vnde monialium aspectus fieri possit.

Moniales item monasteriorum ædificatione vicina regularium virorum ædibus, aut ijs locis, vnde ipse ab illis inspici possint, in posterum prohibemus.

a c. 1. in princ. de stat. Reg. in 6. Sess. 25. ā Regul. ca. 5. vers. Nemini āt.

Aedes proximę monasterijs Sāctimonialiū famosis mulieribus nè locētur.

Neve ibidem spectacula, cantus, saltus, ludi; & huiusmodi profanæres, & inanes exerceantur; quæ eas à sacro officio auocare, aut ipsis offensionis causam præbere, possint.

b Cōst. Pij V. Cal. Feb. 1569. incip. Decori ī Bull. n. 100. inter Cōst. eiusdem Pont.

Nè septa monasterii, nisi ex causa legitima egrediantur. Cap. XII.

QVemadmodum à Sacro Tridentino Concilio[a] sancitum est, moniali professę, nulla ratione, è monasterij septis egredi liceat; nisi ex causa legitima, secundùm constitutionem Pij Quinti,[b] quæ causa ab Episcopo sit examinanda.

Apostatæ,

Apostatæ,& fugitiuæ,vbi & qualiter reducendæ. Quæ verò externos intra sepia introduxerint, quomodo puniendæ. Cap. XXIII.

Apostatæ,& fugitiuæ,quę cum sacro vestitu, aut sine eo vagantur non sine scandalo religionis;ab Episcopo,cæterisq; earum superiorib us,petito etiam,si opus fuerit,sæcularium Principum auxilio, ad sua monasteria redire cogantur ; vbi ibi dignas pœnas pendant suorum scelerum. Quòd si superioribus in monasteria restitui debere minimè videantur; in earum mulierum numerum,quas Conuertitas vocant,cum bonis, quæ attulerunt ad monasterium,adscribantur.Ea autem bona,illis mortuis, Priori Monasterio restituantur ex auctoritate huic Prouinciæ concessa.

Si quæ monialis in monasterij septa marem, aut fœminam, cuiusuis ætatis, conditionisve, etiam matres,aut sorores sint, introduxerit ; tribus mensibus in carcerem concludatur:eiq; singulis sextis feriis ieiunanti,nihil,præter panem,& aquam,ad cibum,& potum adhibeatur;atq; ad annum velum adimatur.Eandem pœnam subeant,quæ ianuæ, & rotæ præpositæ fuerint; præfectæ etiam,& quæuis aliæ,quarum consensu id commissum sit; vltra pœnam excommunicationis Papalis, a quam incurrunt.

a Bulla Greg.13. Idi. Iun. 1575.inter eius. Bul.n.36 incipit. vbi Gratiæ.

Introeuntes septa monasterii sine necessitate ab Episcopo approbanda,qualiter puniantur.Ibiq́ue iumenta non alantur. Cap. XXIIII.

Quicunq; verò Clericus,siue sæcularis, siue regularis, cuiuscunq; ordinis, aut laicus cuiuscunq; status, dignitatis, gradus,conditionis,ipsarũ monialium septa interdiu,vel noctu introire ausus fuerit; præter excõmunicationis pœnam,quam ex Concilij Tridentini decreto,ipso iure, & constitutionis Apostolicæ,subit;aliis etiam grauissimis pœnis,habita personæ,criminisq; ratione,puniatur.Et si Ecclesiasticus sit,aut beneficia obtineat ; suorum etiam ordinum munere, & priuationis beneficiorum, ex Ordinarij voluntate prohibeatur;suisq; omnibus beneficijs priuetur. Quo decreto excipimus eos,quibus ob necessariam monasterio eorum operam,& industriam,Ordinarius septa ingrediendi facultatem,quot annis renouandam,scripto permiserit.Is autem meminerit,sibi,à Tridentino Concilio,& constitutione Apostolica ius ademptum esse eiusmodi facultates concedendi;nisi in casibus necessarijs: Ideoq; caueat,nè,quæ intus officia moniales obire possunt, ad ea præstanda externi in septa monasterij introducantur: atque vt in hac necessitate dignoscenda vna, eademq; ratio vbiq; seruetur, & ille facilè concedendi vsus coerceatur ; Episcopus, adhibitis in consilium omnibus Monasteriorum superioribus, etiam regularibus statuat, ac præscribat, quę opera in monasterijs necessarium externorum ingressum requirant . Quam verò rationem in hac re præscripserit ; ea ab omnibus, etiam regularibus, inuiolatè seruetur.

Sess.25. de Regu. c.5. vers. ingred. autem Bul. Gregorij & qua ia pra.

Concil. Trident. d.c. 5. & constitu. Greg.13. proximi sup. cita. Inci. vbi gratiæ.

In septis monasteriorũ, boues, æqui, & iumẽta cuiusuis generis nõ alantur. Si contra fiet, præfecta tres menses ob officij sui munere amoueatur.

Quæ debeatur licentia; & cui præsentanda, vt ad fenestellam, non alibi, cum externo breuiter, & præsentibus auscultatricibus extra tamen quædam tempora, colloquantur. Auditaue qualiter reticeant, & nè fallantur caueant. Cap. XXV.

Non loquantur moniales cum externis.

Moniales cum nemine externo omnino colloquantur; nisi is licẽtiam scriptam, & obsignatam ab Ordinario, aut ab eo, quem is suo nomine substituerit; atque in cancellaria Episcopali gratis descriptam attulerit. Quæ contra id fecerit, priuetur trium mensium facultate loquendi cum externis omnibus cuiusuis sexus, etiam propinquis: cogaturq; singulis sextis feriis eius temporis, disciplinæ nomine, flagella sibi publicè adhibere, & orare eo psalmo, Miserere mei Deus.

Licentiæ autem scripto permissæ accipiantur ab ijs, quæ rotæ sint propositæ; priusq; ad Præfectam deferantur, quàm illæ accersantur, quæ scripto nominatæ sint, Præfecta, vbi scriptum legerit, manumq;, & signum eius agnouerit, cuius officium sit facultatem colloquendi concedere, benedictione adhibita, permittat ijs, quæ scripto nominantur; vt cum illis tantummodo loquantur, qui nominatim descripti sint. Idq; ad communem collocutionis fenestellam, non ad ianuam, neq; in Ecclesia, aut alibi, præsentibus semper monialibus arbitris, ei muneri præfectis. Quæ verò ad colloquendum acceßerint, breui finem loquendi faciant: caueantq; nè tempus, quo nihil eſt, pretiosius, inani, aut inutili sermone consumant.

Non est ferendum, vt Moniales, præsertim sacris diebus aberrantes ab oratione, cæterisq; pijs exercitationibus, sermonibus minimè neceßarijs tempus consumant: idcirco, quibus diebus sumitur Sacrosancta Eucharistia; & quoties dies festi ex præcepto Ecclesiæ celebrantur; tempore etiam Aduentus, & Quadragesimæ; in Vigilijs præterea de præcepto; omni deniq; tempore, cũ diuina fiunt; moniales cum externo nemine omnino colloqui possint: nisi necessitas ita postulet.

Moniales verò, tam quæ audiendis sermonibus præpositæ sunt, quàm illæ, quæ loquentur; nè monasterium absurdis, et inanibus rumoribus compleatur; nemine omnino communicent, quæ ab externis acceperint: nisi cum præfecta, si eis expedire videbitur, vt aliqua ad eandem referantur.

Viligent præfectæ, & quæ sermonibus audiendis præpositæ sunt, nè quisquam ad colloquendum cum monialibus accedat, simulato eius nomine, qui scripta licentia nominatur.

Quicunq; præter patres, & fratres sine licentia moniales alloquuntur, qualiter puniantur. Cap. XXVI.

Quicunque verò Clericus siue sæcularis, siue regularis, cuiuscunq; ordinis, aut laicus cuiuscunque status, dignitatis, gradus, & conditionis,

ad monialium monasteria accesserit, & cum earum aliqua, non impetrata, (vt præscriptum est) colloquendi facultate, sermonem habuerit; grauiter puniatur.

Hoc autem edicto neq; Patres, neq; fratres teneri volumus; quibus, non impetrata illa colloquendi facultate, sed seruatis cæteris regulis, hac ipsa de re latis, cum filiabus, & sororibus tantùm colloqui licebit.

Pater & mater loquantur sine licētia. vide inf. eo. c. 111.

Qualiter non pro cantu, sed organi sono colloquendi, ædificandi, & pulsandi detur licentia. Qualiterq; non alienas vestes induant, offulas conficiant, ac literas mittant, & recipiant; sed ex prius præfectæ præsententur.

Cap. XXVII.

Nemini omnino, neque Clerico, neque laico, neque mari, neque fœminæ liceat adire Monasteria monialium, docendi causa cantum, quem figuratum vocant.

In ijs tamen Monasterijs, in quibus non exteriori Ecclesia à sæcularibus, sed intus à monialibus organo sonatur; permittere poterit superior pro nunc alicui viro, moribus, & ætate ab Episcopo probato, vt foris ad fenestellam collocutionis, monialem organistam tantùm sonandi artem edoceat; si in eo studij genere plus proficere necesse habeat. Sed in futurum quamprimum aliqua nouitia recipiatur, quæ sonare nouerit.

Hæc autem intus, ad ipsam fenestellam discens, commorabitur: cui semper adsistent duæ ex ijs, quæ audiendis sermonibus præpositæ sunt.

Quæ contra fecerit, siue Præfecta, siue alia, velo priuetur; alijsq; præterea pœnis afficiatur, arbitratu superioris.

Organum autem in posterum ne constituatur; nisi locus, in quo aptè locetur, superioris iudicio, ante probetur.

Moniales, ne animi quidem relaxandi causa, sæcularium virili, aut muliebri vestitu vtantur: cum dedeceat Dei famulas, Vestes, ab earum professione alienas, induere; verùm, decoro semper seruato omnium, & temporum, & actionum, permittente Præfecta, honestè, & quemadmodum sacras Deo virgines decet, animum remittere licebit.

Moniales etiam ne offulas, aut cætera huiusmodi conficiant, donandi gratia, probibemus; propter temporis iacturam, & sumptum, qui in eas impenditur. Quæ contra decretum, aliud commiserit, vel permiserit; superioris arbitratu puniatur: maximè verò in præfectam animaduertatur, si ipsa id permiserit.

Inf. eod. c. 66. extēditur ad uendentes.

Nulli Moniali fas sit, ad quemquam secretò literas scribere; præter superiorem, & Episcopum, si de aliqua grauiore esset admonendus.

Neque ad se missas literas aperire & legere; nisi Præfecta prius eas coram Vicaria legerit; aut, se præsente, legi iusserit.

Quæ contra hanc legem, aut scripserit, aut acceperit literas; per duos menses à sua cella pedem non efferat; & singulis sextis feriis, ita ieiunare co-

gatur, vt tantùm pane, & aqua vescatur. At si eæ literæ suspicionem aliquam criminis haberent; ea, ad quam scriptæ fuerunt, præter prædictam pœnam, sex menses, & facultate loquendi ad fenestellam monialium collocutionis, & velo priuetur.

Verùm, nè Præfecta falli possit, fictis ei literis ostensis, quę aliæ sint acceptis, & ab illis, per quas responsum est; quę rotę præpositæ fuere inter omnes accipient; literas, quę ad monasterium peruenerint; easq; statim ad Præfectam afferent: à qua etiam literas à monialibus scriptas accipient causas, & obsignatas coram eadem ipsa; quas deinceps nuntijs externis tradent.

A conuersis, quibus de licentia exeundum est è monasterio, quæ præstanda. Cap. XXVIII.

Conuersæ. CConuersis. si ad minimùm quadraginta annos natis, & superiori probatis, facultas sit exeundi è septis monasterij; si à sancta Sede Apostolica concessa eis fuerit, propter negotia monasterio necessaria; permittente tamen Præfecta, quotiescunque exeundum fuerit.

Cui liberum sit etiam licentia obtenta non vti, & eas. si ita videbitur, intra septa semper retinere: quod vt faciat, eam vehementer cohortamur.

Exeuntes verò, binæ prodeant; neq; longius discedant, altera, ab altera, quàm vt se inuicem aspicere, & audire possint.

Quibus si ex vrbe egredi contigerit, semper in eodem lecto somnũ capiant.

Caueantq; nè in cuiusquam famosæ personæ domum introeant; etiam si illa de monasterio benemerita fuerit.

Neve in domicilijs, vbi aliq honestę mulieres non habitent, pernoctent.

Neve literas, aut mandata clàm perferant.

Aut quidquam inane monialibus renuntient, quod foris viderint, aut audierint.

Delinquentibus pœna sit, carcer; aut etiam grauior, arbitratu superioris.

Puellæ educendæ cum licentia recipiendæ. Quæ caueant, & obseruabunt. quantum, & quando persoluant. Si quæ monialis esse velit, quid agendum. Nè externas quædam doceant, monialibus interdicitur. Cap. XXIX.

Puellę educãdæ. IN posterum puellę, educationis causa, in monasteria nè recipiantur sine licentia; & seruata forma à Sancta Sede Apostolica præscripta.

Cum propinquis, alijsve externis nè colloquantur puellę; nisi eisdem seruatis, quę de monialibus eo in genere decreta sunt.

Dormiant, cibum capiant, versenturq; loco separato à monialibus; exceptis, quę ipsis regendis, & instituendis præpositę sunt: cum nullaq; moniali consuetudinem habeant, præterquam in Ecclesia; cum Missa, aut diuina officia celebrantur.

Puellarum alimenti, & educationis causa quotannis monasterio non minus soluatur triginta sex aureis; cuius pecuniæ, dimidiũ in singulos sex menses

repræsentetur. Quòd si ea pecunia per ipsos sex menses non numerata fuerit; puellæ ad suos remittantur; qui monasterio omnino satisfacere cogantur.

Quæcunq; ex ijs puellis monialis fieri uoluerit, si ita iudicauerit Episcopus, ad propinquos suos mittatur, aut ad eos, qui ipsius curam habent: apud quos saltem per mensem maneat, priusquam ab Episcopo, aut ab eius ministris, examinetur. Idq;, vt facilius, ac melius eius libera voluntas exquiri, & explorari possit. Puellas verò, domi suæ foris uiuentes, neque literas, neque ullam omnino artem monialibus docere liceat; ne ad fenestellas quidem, aliave collocutionis loca: quòd si id monialium præfecta quouis modo permiserit; semestri administrandi officio priuetur.

Quales Concionatores, & Confessores adhibendi, ac ij quid præstabunt. Quando septa ingrediuntur; & tunc aliàsque quid monialibus agendum. Cap. X X X.

Qui Monasterijs præsunt, doctos, prudentes, ac pios concionatores adhibeant; qui bis saltem in singulos menses ad cancellos collocutionis monialium, vel ad fenestellas Ecclesiæ, Dei verbum prædicent; easq; erudiant in omnibus, quę ad Dei cultum, & sempiternam salutem consequendam pertinent. Concionatores monialium.

Concionatoribus autem ne liceat cum monialibus separatim colloqui; ni si eis à superiore monasterij licentia permittatur.

Præficiantur etiam monialibus confessores, & ætate prouecti, & prudentes, & Deum timentes, qui semel saltem in singulos menses audiant peccata monialium; eisq; Sacrosanctam Eucharistiam administrent, quemadmodum Sacrum Tridentinum Concilium debere censuit. Clē. Ne in agro. § sanè, de statu Monac. Cōc. Tridēt. Sess. 25. de regul. c. 10.

Ijdem monasterij septa ingredi non possint; excepta causa administrandi Sacramenta ægrotis monialibus, cum graui, & periculoso morbo laborant.

Quo tempore, dum intra septa commorantur, eos duæ, aut tres moniales, quæ ætate cæteris præstent, comitentur: Eædemq; omnes prosequantur, quicunque septa monasterij introierint, etiam superiores, ac visitatores, facta prius significatione sonitu minoris campanæ monialibus se recipiendi. Quam consuetudinem nisi præfecta seruauerit, officio moneatur, superioris arbitrio.

Quæ confessoribus interdicantur; confessionaliave qualia esse debent. Cap. X X X I.

Confessores in monasteriorum locis, quos foresterias uocant, cibi capiendi causa ne morentur; nisi confessionis tempore.

Neque tum etiam ibi noctu cubent; nisi cum alicui ex monialium numero mors instaret, ut præsto esse possint administrandis Sacramentis, & reliquis pietatis officijs; aut cum propinquum monasterio domicilium non habent; vt in monasterijs, quę sunt in diœcesi.

Nemini autem Confessori assiduè habitare liceat foris in foresterijs, et ædibus monialium; aut earum sumptibus ibi uiuere, Nec si in ijs locis dormitur, quæ monasterium attingunt, fenestræ, aut rotę sint; & si sunt, statim muro obstruantur; vt nihil à monialibus, quod in eo loco agatur, aut dicatur, aspici, aut audiri possit.

Clathri lamina, & linea tela fenestellulæ eius loci, vbi moniales confitentur, ita compactę cohæreant, vt remoueri non possint: & inde tantùm audiri; aspici autem nullo modo possint.

Qui verò confessores in ijs deliquerint, statim, & officio priuentur; & facultas tum adeundi illud monasterium, tum diuina administrandi eis, arbitrio superioris, adimatur.

Qualiter confessarius extraordinarius sit adhibendus. Cap. XXXII.

Sess. 25. c. 10. superius citato.

PRæterea ex decreto Sacri Tridentini Concilij quotannis idoneus confessor extraordinarius monialibus adhibeatur; cui curent, ut uniuersæ confiteantur; vt, quę huiusmodi indigent medicina, propter aliquem occultum animi morbum, neque ipsæ eam postulare, aut accipere ab vsitato confessore vnquam auderent; liberius mederi suis malis possint, ac diaboli laqueos euadere; vnà cum reliquis confessori nouo sua peccata confitendo.

Sacerdotes ibidem cum licentia, & prius deligendi celebrent; à quibusve caueant. Pro earum die festo obseruandum. Qui ad famulatum, & alij vt introeant necessarij qualiter approbandi. Cap. XXXIII.

SAcerdotes, qui in monialium Ecclesijs publicis missam celebraturi sunt, bene audiant; & bonis moribus sint; & ab eo etiam approbati, qui monasterio pręsidet.

Ex quibus, qui à monialibus mercede conducuntur, non ab illis, sed ab Ordinario, aut eius iussu à Confessore monialium deligantur.

Qui, nisi eis facultas scripto concessa sit, cum monialibus nè colloquantur; nisi cum ijs qui sacristiæ præsunt: quibus cum ad rotam Ecclesiæ quam breuissime loquantur de his tantummodo rebus, quæ ad missæ sacrificium sint necessariæ.

Non inanes apparatus fiant, cum dies festus Ecclesiæ monialium celebratus; sed pij, ac modesti, & qui religionem præseferant.

Quo non admittantur musici, figuratum cantum, aut quod uis musicum instrumentum adhibentes; sed moniales ipsæ solæ cantent, aut sonent.

Præfecta monialium neminem ad monasterij famulatum, & procurationem admittat, cuius ætas, & mores probati non sint, arbitrio Ordinarij.

Eiusdem etiam sit approbatio eorum, qui nunc monialibus inseruiunt: quo in numero Medici, Tonsores, Furno, aut Pistrino prępositi, cęteriq; omnes intelligantur, quibus in monialium septa introeundum sit.

Qua-

Qualiter, & quæ constitutiones iugiter legendæ, & vt obseruentur vulgarizandæ: monialesque cohortandæ, & compellendæ. Arctiorumve nulla derogatio fiat.

Cap. XXXIIII.

Legēda Regula.

QVia moniales, quæ professę sunt, non solùm Dei, et Sanctę Ecclesię præcepta, quę christianis omnibus præscripta sunt, sed etiam sue regulę, & ordinis leges, & instituta seruare debent; opere pretium erit, illis suæ vocationis, & professionis debitum officium in memoriam quàm sępissime reuocare. Ideo in Virtute Sanctæ obedientiæ præcipimus, ut in singulis monasterijs ab aliqua moniali, cęteris professis audientibus, quotidie legatur, saltem caput unum constitutionum, regulæ, aut ordinis, cui adstrictæ sunt: cuius lectionis initium fiat à primo, & ita precedatur ad extremum; ac deinceps ad primum caput redeatur: vt eodem ordine, ac progressione seruata, nunquam sacrę huius exercitationis usus intermittatur. Præterea omnes constitutiones pręsentis tituli frequenter legi iubemus, ut crebra salutarium præceptorum commemoratione euadant.

Qua in re præfectam monemus, vt cęteras ad summam legum obseruationem non minus exemplo suo inuitet, quàm auctoritate compellat. Denique pręcipitur omnibus monialium confessoribus, ut illis uniuersis semel legant, & explicent omnia hæc decreta, in vulgarem sermonem conuersa, eaq;, ut omnino, quemadmodum debent, seruent, vehementer cohortentur.

Quę moniales arctioribus constitutionum, regulæq; uinculis adstrictæ uiuunt, non is est animi nostri sensus, ut ab illis susceptæ uitæ institutis discedant, sed unà cum ijs, hæc quoq; decreta ab illis seruari iubemus.

Ante professionem, quæ tantùm pro puella recipi possunt.

Cap. XXXV.

VT Tridentinę constitutioni, quę est de reformatione Regularium cap. 16. fraus nulla fiat, illud Episcopus pœna anathematis, & dantibus, & recipientibus proposita interdicat, nè Moniales à puellę, quæ regularem habitum in earum Monasterio susceptura est, parentibus, uel consanguineis, uel curatoribus, nec uerò ab alijs, quibus ipsi, ob id sponsione caueant, si ita ex causa aliquando Episcopus iudicauerit, pecuniam mutuò, aut depositi alioue quouis nomine sumant, antequam illa professionem regularem confecerit.

Episcopus præterea tum impensas ęstimet, quę & in religionis ingressu & tempore professionis fieri solent pro uestitu, aut pro alijs rebus, ad ipsius puellæ, uel Monasterij usum, commoditatemve pertinentibus, tum pecunię etiam summam pręscribat, quam puella alimentorum nomine Monasterio det, nisi census, aut alia bona immobilia, quorum annui fructus, eiusdem iudicio, ad ea alimenta satis sunt, Monasterio attribuantur.

Quæ sanctio de numero monialium statuendo; eleemosynis, & clausura præsertim, & omnino seruanda, etiam in monasterijs Regularium curæ commissis. Cap. XXXVI.

Vid. sup. co.c. 20. c.22.c.23 vbi Consti.lit. De numero vide perscriptas const. Cōcil. Trid. sess. 25. de Regu. cap. 3.

QVod Gregorius XIII. de monialibus sanciuit, id executioni mandetur, & executum conseruetur quàm diligentissimè, præsertim quod de certo earum numero constituendo decreuit, quod de eleemosynis præstandis, quod de ostiolo obstruendo, quo aditus è monasterio patet ad exteriorem ecclesiam, quod de clausura ab eisdem non violanda, & à conuersis etiam seruanda, præscripsit. Idq; omne omnino executionem habeat, cùm in monasterijs, quorum curam gerit Episcopus, tum in illis Regularium curationi commissis, eiusdem constitutionis auctoritate.

Si quæ autem moniales, conuersæve non ijs paruerint, quæ eadem sanctione de clausura statuta sunt; pœna violatæ clausuræ plectantur.

Quando non confirmatæ regularem habitum non induant. Cap. XXXVII.

PVellæ, quæ regularem habitum induere voluerint, ne eo habitu induantur, antequam confirmationis Sacramentum susceperint; si facultas sit breui illud suscipiendi.

Vid. inf. co.c. 92. & seqq. Sub die 23. Octo. 1566. interius cōsti. i Bull. n. 22. fol. 952. Incipit Regulariū, quę tamē de Monialium Monasterijs specialiter non loquit, & quibus sanè hoc expressè cauetur, Constit. Gre. xiij. Idib. Iunij 1575. in Bullar. 36. folio 1239. cui est initium vbi gratia.

Qui confessor extraordinarius non eligendus. Ordinarius qualiter nihil accipiat. Constitutio nè mulieres monasteria ingrediantur quoties promulganda. Cap. XXXVIII.

QVi ordinarius confessor in aliquo Monialium monasterio constitutus aliquando fuerit, ne idem ad earum confessiones extraordinariè audiendas mittatur; si modò non aliter quandoq; Episcopus censuerit.

Confessarij Monialium ab eis, aut singulis, aut vniuersis, aut ab earum Præfecta, ne Monasterij quidem nomine, quidquam etiam minimum donis accipiant: nisi si quid eis annuæ certę portionis, Episcopi iussu, datur ad vitę sustentationem.

Constitutio illa, qua à Pio V. interdictum est, omnes cuiusuis ordinis mulieres, etiam generis splendore, aut dignitate illustres, Monasteria ingredi, quotannis semel, atq; adeo sępius, certis festis diebus, Episcopi arbitrio, promulgetur.

Ianuæ quot monasterij habendæ. Cap. XXXIX.

MOnasterium, ianuas, per quas ad illius sępta aditus pateat, duas habeat; & alias præterea nullas, quarum duarum ianuarum, una iumentis curribus, uehiculisq; agendis, altera alijs vsibus, & commodis necessarijs inseruiat. Quo autem in Monasterio una tantùm ad omnem tum actum, tum vsum satis esse videbitur, in eo illa duntaxat vna sit.

Ianuæ

Ianuæ quales esse debeant. Cap. X L.

IAnua vtraq; è duplici aßere, eoq; firmo constet; ac sine vlla item sit, ne minima quidem rimula: limen è marmore, solidove lapide habeat, quod strictim ipsi portę cohæreſcat.

Altera, & quomodo esse debeat, Ianua, per quam currus, & iumenta ingrediuntur. Cap. X L I.

IAnua curruum, iumentorumve altera ex asseribus firmis, ad cancelli speciem confecta, in monasterio ipso adiungatur, quæ à prima ianua paululum distet; formaq; sit in fabricæ Ecclesiasticæ instructionibus demonstrata.

Ad alteram ianuam quæ constituantur Ianitrices, & qualiter omnes clauibus sint obserandæ. Cap. X L I I.

AD ianuam alteram, alijs vsibus accommodatam, cui rota, quam tornum vocant, adiungetur, moniales duę semper assistant quæ ianitrices constituentur.

Singulę hæ tres ianuæ clauibus duabus, fabrili opere interse diuersis, claudantur; quarum unam, etiam die, monasterij præfecta; alteram monialis, quæ professione anterior est, apud se perpetuò habeat.

Tantummodo quatuor rotæ pro Monasterio, & vbi habendæ. Cibusque hospitum vnde exponendus. Cap. X L I I I.

ROtæ omnes amoueantur, atq; obstruantur, ac in posterum uetitæ perpetuò sint; præter illam ianuę communi adiunctam; & alteram in loco, quem parlatorium uocant, extructam; & tertiam, quæ est in cellula Confessionum; & quartam in Ecclesia ad sacras vestes, & ornamenta missę sacro necessaria è monasterio exponenda accommodatam.

Cibus uerò in omni monasterij hospitio, etiam confessarij, è rota communi exponatur.

Rotæ nè extrinsecus verti possint, qualiter muniendæ. Cap. X L I I I I.

SIngulis rotis à parte anteriori monasterij vncus firmiter impactus sit, nè pro libito verti extrinsecus queant.

Si plura erunt parlatoria, rota vna pro omnibus sufficiat. Cap. X L V.

SI verò loca, vt dicunt parlatoria, complura erunt; in vno tantùm, aut in altero ad summum, superiorum iudicio, rota sit.

Rota Eccleſiæ qualiter clauibus occludenda. Cap. XLVI.

ROtę, quę in Eccleſiam ſpectat, ualuæ ligneæ binæ, apponantur; alteræ interiores, quarum clauis à Præfecta teneatur; alteræ exteriores, quarum clauis apud Capellanum ſit, alium ve, qui ſuperiori uidebitur.

Rotarum quantitas quomodo dimetienda, & habenda. Cap. XLVII.

ROtarum altitudo ne maior ſit cubito, & vncijs octo; latitudo autem cubitalis.

Rota confeſſionum minor ab omni parte ſit dimidia preſcripta quãtitate.

Quæ nec minima apertura verſus Eccleſiam exteriorem habenda. Cap. XLVIII.

NVlla feneſtra, præter illas, primo Concilio Prouinciali nominatim prælcriptas, è monaſterio in Eccleſiam, ſacriſtiamve exteriorem ſpectet ne una quidem, ne dum foramen ullum in ea extet, unde aſpectus, aut collocutio fieri poſſit.

Feneſtra altaris quanta eſſe, & clathris qualiter muniri debeat. Cap. XLIX.

Vid. ſup. c. 20. fol.

FEneſtra, qua Sanctiſſimæ Euchariſtiæ eleuatio proſpicitur altius ne pateat cubitis duobus, & vncijs duodecim, latè uerò, ut altaris latitudo eſt.

Qua feneſtra clathra ferrea duo, palmi ſpatio inter ſe diſtantia, firmiter configantur. Virgæ autem ferreæ, quibus clathra compacta ſunt, ſingulę inter ſe diſtent, non amplius vncijs tribus.

Sint autem inter ſe inſertæ ita, ut loco ſuo dimoueri non queant.

Claui, quæ à præfecta aſſeruetur, qualiter feneſtra prędicta occludatur, & vbi non ſit, quando ſuper altare conſtruatur. Cap. L.

CLaudantur autem feneſtræ ab interiori parte firmis ualuis, ſerra, & claui, quę apud præfectam aſſeruetur. Vbi autem illa è latere altaris, Eccleſiæve, aut alio loco, etiam ſuperiori, eſt; unde moniales eos, qui in Eccleſia exteriore ſunt, ſpectare poſſunt; efficiat Epiſcopus quamprimum, vt ſuper altare, unde miſſę ſacrificium moniales intuentur, ad inſtructionum præſcriptum extruatur: laterali illa, aliaue, quæcunque ſit, penitus obſtructa.

Feneſtella communionis qualiter conſtruatur, & claui occludatur. Cap. LI.

FEneſtella ad Eccleſiam uerſus ſpectans, per quam moniales ſacram Euchariſtiam ſumunt; ita altè, apteq; ſtruatur, ut Sacerdos illam miniſtrando

do commodè stet, non genua flectat. Cui fenestellæ extrinsecus ualuulæ ligneę præter illas, quę modò sunt, apponantur; quæ parietem æquent, earumq́, clauis apud confessarium perpetuò sit.

Sanctissimum Sacramentum vbi, & cum quibus luminaribus tenendum. Cap. LII.

Sanctissimum Sacramentum ne alibi, quàm in altare maiori asseruetur; cui lampas in Ecclesia interiori semper præluceat; & in exteriori, cum illius fores patebunt.

Sacrarum reliquiarum fenestella qualiter habenda, & tribus clauibus occludenda. Cap. LIII.

Reliquiæ sacræ in fenestella recondantur, quæ ad institutionum nostrarum prescriptum, in pariete Ecclesiæ interioris exædificata, ab ea tantùm parte, quę ad exteriorem Ecclesiam spectat, aperiri possit. Claudatur autem hæc fenestella tribus clauibus, diuerso opere confectis; quarum una apud Episcopum, altera apud Confessarium, tertia apud Monasterij prefectam sit.

Fenestella confessionum quanta, quomodo munita, & qualiter obtecta esse debeat. Cap. LIIII.

Fenestella Confessionum altè vncias sexdecim, latè duodecim, nec uerò amplius pateat; septa autem sit firmis clathris ferreis ad formę præscriptæ rationem, & lamina item ferrea bene solida, parieti firmissimè agglutinata, & foraminum, instar Cicerum tenuium pleno, panno lineo nigro obducta: qui pannus ligneis tabellis sic affigatur, vt non facilè amoueatur.

Parlatoria quomodo ædificanda, & accommodanda. Cap. LV.

Loca collocutionum interna, parlatoria uulgo uocata, quę in posterum fient; vna, eademq́, spatij circumscriptione, nullo interiecto pariete, contineantur, & ad formæ, qua iam pleraq; exędificata sunt, modum accommodentur, ubi id non magno incommodo fieri poterit, uel ab eisdem auscultatricibus omnes possint collocutiones exaudiri.

Fenestra laminæ parlatorij quando non aperienda. Cap. LVI.

Ne fenestra laminæ ferreæ; vt primo Concilio Prouinciali cautum est, vnquam aperiatur; nisi perrarò, & ob causam, quam vrgentem Episcopus iudicarit. Videsup. eo. ca. 19.

A loco hospitij in monasterium introspici posse prohibetur. Cap. LVII.

NE in locis ad hospitij vsum extructis, quæ foresteriæ nominantur, vbi interdum ob vrgentem necessitatem, aut cibus capitur, aut dormitur, fenestræ vllæ, ne exiguæ quidem, insint, quæ in Monasterium spectent.

Ne illis Monasterij alia tecta compaginentur curandum. Cap. LVIII.

TECTA hospitij, & aliarum, cuiusuis generis domorum, à monasterij tectis, vt separata penitus, ac valde disiuncta sint, curetur omnino.

Ne è vicinis ædibus in monasterijs prospiciatur qualiter prouidendum. Cap. LIX.

Sup. eod. cap. 21.

QVibus Monasterijs, de vicinorum, præsertim religiosorum, prospectu tollendo, ita caueri non potest, sicut Concilio Prouinciali primo iussum est, eorum fenestræ, si lumen excipi aliunde licet, obstruantur: Si minus, ab illa seruitute defendatur operis structura, in instructionibus nostris demonstrata, quæ in porticibus item, quas logias dicunt, ab eadem seruitute tuendis adhibeatur.

Horti monasteriorum nimis lati qualiter restringendi. Cap. LX.

HORTI, qui in Monasterij monialium amplè nimis patent, quotidianæ hominum opera atque cultura opus habent; vbi fieri potest, in angustiores fines concludantur.

Pro apertura, quæ sine Episcopi licentia in septis cuiusuis monasterii haberi nequit, qualis cautio adhibenda. Cap. LXI.

NE fenestra, in vllo cuiusuis ordinis monialium monasterio, etiam regularium iuri, curæve subiecto, neve ostium ullum, aliudve id generis foramen, vnde aliquis extra monasterij claustra prospectus sit; patefiat, aperiatur ve, sine Episcopi, cui monasteriorum omnium clausura commendata est, concessu. Nec verò id ille permittat, concedat ve, nisi vbi locum diligenter inspexerit, & ita fieri necessarium censuerit. Tunc q, ad impediendum, ac cendumve eũ prospectum illa ipsa cautio, supra mox præscripta, adhibeatur.

Pro necessitatibus monasterii ingredientibus quæ tantùm assistant. Cap. LXII.

MINISTRIS, quibus ob necessariam causam monialium septa ingrediendi facultas aliquando datur, illæ solùm moniales, quas præfecta delegerit, imperent; aliæ verò præterea nullæ quicquam illis iubeant, uel alloquantur.

Mo-

Moniales, quæ videri poterunt ab extraneis, qualiter operta facie ſtabunt: Quando plures medici concedantur. Cap. LXIII.

MOniales, cum in eo loco, ubi ab alijs, qui foris ſunt, etiam à Concionatore, aut à ſuperiore uideri poßunt ſermoni, cõcionive interſunt; omnes facie ſint operta, & contecta uelo, uſq; ad os deducto.

Idem præſtent, quæ cuiuſuis, etiam medico, aut ſuperiori monaſterij ſepta ingredienti, obuiam prodeunt, uel illum excipiunt, deducunt ve.

Probentur ab Epiſcopo medici aliquot, quos, conceßu etiam monaſterij ſuperiorum, intra illius ſepta adhiberi liceat; ſi quando præter medicum ordinarium, alios etiam morbi grauitas requirit.

Furnus qualiter in monaſterijs habendus; & non à quoquam viro exercendus. Cap. LXIIII.

IN vnoquoque monaſterio furnorum, in quibus panis coquatur, uſus introducatur, ut piſtoribus, eorumq; miniſtris ingreßus in monaſterium prohibeatur omnino. Nec uerò uir quiſquam ad furnum purgandum, inflammandumve, aut ad aliud quicquam faciendum, quod à monialibus fieri, agive poteſt, introducatur.

Fructus, floreſve, vt vendantur, non habendi. Cap. LXV.

FRuctuum, florumve uaſa in monaſterijs nullo modo teneantur, eos vel fructus, vel flores uendendi cauſa.

Offulæ quoque, & ſimilia ne ad externum vſum intus conficiantur. Cap. LXVI.

OFFVLAS, & alia huius generis, non modò donandi, ut iam vetitum eſt, ſed etiam uendendi cauſa, à moniali, aut monaſterio confici ne liceat.

Supra co. c. 72. §. Moniales.

Quando moniales non per ſe ad monaſterium, ſed alibi per alios eleemoſynam dabunt. Cap. LXVII.

ABSTINEAT monialis à muneribus dandis. Eleemoſynam uerò per rotam, portamve monaſterij dari uetitum ſit omnino; quoniam inde non leuia pericula, uel damna potius extare compertiſſimum eſt: ſed quibus monaſterijs pro ratione facultatum eleemoſynam dare permiſſum erit ab Epiſcopo, aliove ſuperiore, ab illis detur pecunia, frumentumve, aut aliud eiuſmodi pijs aliquibus uiris, præſertim uerò locorum piorum curatoribus, qui pauperibus diſtribuant alio loco, quàm apud monaſteria.

Quæ aromataria tantùm foris medicamenta pretio dabit. Cap. LXVIII.

MEdicamenta, si quæ Episcopus, aut alius superior uendi, aut foras dari permiserit, ab aromataria seniore solùm dentur; & ab alia præterea nulla: nec verò priuato, sed monasterij nomine, vendantur, denturve.

Moniali foris mederi non permittitur. Cap. LXIX.

MOniali nè liceat ijs, qui extra claustra sunt, uel medicamenta parare, præbereve, uel manum medendi causa admouere, uel remedia exponere, uel aliud quicquam ad rem medicam pertinens exercere.

Caminus, qui obstruendus. Cap. LXX.

CAminus, si quis in priuatis cellis extructus est, perpetuò ita obstruatur, vt in eo ignis accendi nullo modo queat.

Vbi aliqua sunt obstruenda, etiam cardines euellantur. Cap. LXXI.

CVm verò fenestra, uel ostium, uel caminus obstruitur, illius cardines, sic euellantur, ut non ad tempus, sed ad perpetuitatem id actum sit. Idem in fenestris, ostijs, & caminis iam obstructis, seruetur.

Infirmaria vbi non extat, quamprimum ædificanda, & quæ ibi morentur, vel ne. Cap. LXXII.

COmmunis ille curationis ægrotantium locus, quem infirmariam vocant, ubi adhuc exædificatus, extructusve non est, quàm citissimè potest, constituatur, extruatur, ædificeturve. Extra cuius loci fines monialis ægrotans ne cubet: at ualetudine recuperata illic ne diutius moretur deliciarum causa.

Vsus dormitorij communis innouandus. Extraneis intus, monialibus foris, sepultura prohibetur. Cap. LXXIII.

ANtiquus, & probatus communium dormitionis locorum usus, ubi fieri commodè potest restituatur, & ad pristinam consuetudinem revocetur. Intra monasterij septa nemini alij, nisi monialibus sepulchrum, aut sacer sepulturæ locus detur; sitve. Nec verò monialium corpora extra septa efferantur ad sepeliendum.

In foresterijs monialium, qui recipi nequeant. Cap. LXXIIII.

NEminem cuiusuis status, uel conditionis hominem, neque laicum, neque Ecclesiasticum in ullo quouis monasterio monialium hospitijs il-

lis, quas

lis, quas foresterias dicunt, excipi, aut ad ea siue in urbe, siue in diœcesi diuersari liceat; excepto confessario Sacerdote, cui aliquando ob urgentem necessitatem id conceditur. In diœcesi uerò, Monasterij etiam uisitatori, & curatoribus, procuratoribusve, ubi interdum hoc ipsum concedendum necessariò Episcopus censuerit.

Præter Missam, quando in exteriori Ecclesia diuina non canantur. Cap. LXXV.

NIhil aliud præter Missam in exteriori illarum Ecclesia ab alijs canatur; cum uesperarum, & reliquarum canonicarum horarum officia ab ipsis monialibus cani possint.

Locus communis vestium, & operum habendus. Cap. LXXVI.

IN vnoquoque monasterio, ubi neq; locus communis uestium, neq; alter est item, in quo operibus elaborandis moniales exerceantur; uterq;, quam primum fieri potest, constituatur, construaturve.

Extra dictum locum quæ elaboranda monialibus prohibentur. Cap. LXXVII.

NE monialis, ianitricibus exceptis, alibi quàm loco operibus elaborandis constituto, acu pingat, aliudve quicquam manibus elaboret.

Liber rationalis operum habendus. Cap. LXXVIII.

LAborum, operumve Magistra librum certum habeat, in quo quicquid ex ijs laboribus lucri, emolumentive capitur, enucleatè ita præscribat; ut cerni facilè queat, si quid in ea re desideretur.

Qualiter magistra laborum operas accipiat, & restituat, in eorumque loco quid legatur, & à quibus caueatur. Cap. LXXIX.

IN operibus, uel accipiendis, uel restituendis, nulla alia monialis se ingerat, nisi laborum magistra: cui secum aliquando, cum necesse erit, aliquam monialem, operis alicuius conficiendi usu peritiorem adhibere liceat.

Illud porrò quoad eius fieri potest, cauendum erit, ut in Monasterio nè sint multiplicia, diuersiq; generis opera manuum, seu laboreria.

Quæ & vbi, & non alibi indumenta erunt asseruanda. Cap. LXXX.

IN loco Vestiario indumenta cuiusuis generis, vestesq; omnes asseruentur.

Nec in cellulis, alioue loco priuatim, reponatur quicquam, custodiaturve, quod eo ipso tempore necessarium non sit.

Quæ penès se pecunias habuerit, præfecta si concesserit, & quæ sciens non denuntiauerit qualiter puniantur. Cap. LXXXI.

MOnialis nummos, ne modicos quidem, apud se quouis nomine ne habeat; neque de Præfectæ etiam consensu, nisi officij, quod gerit, ratio aliter postulat: Alioquin, ut proprietatis rea puniatur. Quam pœnam, & Præfecta, quæ id ullo modo, ullove prętextu permiserit, & monialis item subeat, quæ resciuerit, nec Præfectæ bidui spatio, aut, si hæc in culpa sit, superiori, quamprimum potuerit, non denuntiarit.

Quæ religiosa, ac sanctè instituta qualiter introducenda, & sectanda. Cap. LXXXII.

CVretur omnino, vt exquisita illa, ac religiosa communis vitæ ratio, atque usus in Monasterio studiosè introducatur; vtq; spiritalis vitæ sanctæq; institutionis disciplinam, ac studia moniales sectentur diligenter.

Rationes qualiter repetendę, & quantitas rerum pro victus sustentatione ab Episcopo præscribenda. Cap. LXXXIII.

Supra eo. c. 10.

SIngulis annis, ut supra iussum est, impensarum, quæ in victum, aliumq; monasterij vsum erogatæ sunt, rationes per eos, quorum interest, à Præfecta repetantur. Quantum uerò, & tritici, & uini, & obsonij, & aliarum rerum, ad anniuersarij victus, sustentationem unicuiq; Monasterio satis esse Episcopus existimarit, id ipse accuratè præscribat. In ea autem prescripta dispensatione, administratione ve si præfecta negligentem se præstiterit, ab officij sui munere suspendatur.

Quod ęs sine curatorum, & Episcopi permissu non contrahatur. Cap. LXXXIIII.

AEs alienum, quod quinquaginta nummorum aureorum summam excedat, ne in ullo monasterio contrahatur, sine suorum curatorum permissu, concessuve, qui in magni momenti rebus Episcopum consulant.

A sęcularibus negotijs abstineant. Quomodoq; sua bona locent. Cap. LXXXV.

Vid. sup. cod. tit. c. 11.

NE sęcularibus negotijs moniales se implicent; utq; simul multis fraudibus, ac detrimentis occurratur, hoc sedulò Episcopus curet, ut illorum prædia locentur, idq; sub hasta auctione facta; nisi aliter quandoq; expedire censuerit.

Alienæ

Alienæ fruges ne in monasterijs asseruentur. Cap. LXXXVI.

AD tuendam etiam clausuram ea cautio adhibeatur, ut neq; triticum, neque aliæ fruges, neque annona in ullis monasterijs, præterquam ad monasterij usum, & necessitatem asseruetur.

Curatores alijque monasterijs constituendi, & eis munerum qualitas præscribenda. Cap. LXXXVII.

MOnasterij uniuscuiusq;, curatoribus, procuratoribus, patronis, defensoribus certæ regulę prescribantur; ex quibus cognoscant singulas muneris sui partes. Ij uerò curatores, & id generis Ministri ab Episcopo singulis Monasterijs, curæ suę subiectis, illos non habentibus, constituantur, ita tamen, ut eiusdem Episcopi arbitratu à muneris illius cura omnes, & singuli semper amoueri queant.

Bonorum monasterij non alienandorum inscio Episcopo: inuentarium eidem deferendum, qualiter fiat. Cap. LXXXVIII.

BOnorum, & iurium omnium, ad Monasterium quodcunq; etiam regularibus subiectum pertinentium, inuentarium, probabili forma præscriptum; sex mensium spatio, ad Archiuium Episcopale ab ijs, quorum interest, deferatur, nè fraus ullo modo fiat, numero monialium ab Episcopo præfinito. Quamobrem si quas etiam alienationes eorum bonorum, iuriumq; fieri deinceps contigerit, de ijs Episcopus certior fiat.

Vid. sup. eod. tit. c. 11.

An puella potius ex curiositate quàm pro religione ingredi velit animaduertatur. Cap. LXXXIX.

CVM puella Monasterium ingredi postulabit, vt locum ubi profiteri cogitet, illa inspiciat; primò studiosè, diligenterq; cognoscatur, an uerè id illius propositum, anq; illud curiositate tentet, nec propterea per monasteria plura vagari permittatur.

Pro puellis ad alia, ac ad professionem recipiendis, à monialibus, etiam regularibus subditis suffragia occultè ferantur. Cap. XC.

PVellæ cùm ad cętera, tum ad professionem recipiantur monialium suffragijs occultè latis. Idq; ipsam ex Concilij Prouincialis primi decreto, quod auctoritate literarum Pij Quinti Pontif. in monasterijs etiam regularium iuri, curæq; subiectis planè seruetur.

A quibus

A quibus vestibus moniales abstineant. Cap. XCI.

NE moniali cuiusuis ordinis albas, & vestes aliave indumenta, Missæ sacrificij vsui dicatas induere liceat.

Confessarij, alijque Sacerdotes, ne quid à monialibus quibus inseruiunt accipiant. Cap. XCII.

CONfessarij, & cappellani item Sacerdotes monialium, & Ministri præterea, quos illarum curæ Episcopus præfecerit, quicunque sint, ne munus ullum, ne minimum quidem, nec uerò esculenta poculentave ab illis ullo nomine neque publico, neque priuato capiant, accipiantve, pœna proposita eiusdem Episcopi arbitratu irroganda. Neque præterea quicquam capiant dono, ea specie, prætextuve datum, quòd res eiusmodi sint, quæ Ecclesiastico usui inseruiant, qualia sunt corporalia, purificatoria, indumenta clericalia, sacræ imagines, & alia id generis.

Nec quidem operas earum accipiant. Cap. XCIII.

NEC uerò item aliud, manuum opere elaboratum, artificioseve confectum, ab illis accipiant, ac ne laborem quidem, opusve, quod in uestibus, uel purgandis, uel faciendis, uel reficiendis ponitur.

Missas celebrandas quæ tantùm committant; cum quibusve tantùm Sacerdos colloquatur. Cap. XCIIII.

CAueant item Cappellani Sacerdotes, nè ab ulla moniali priuatim, sed à Monasterij Præfecta, aut ab illa, quæ sacristiæ præposita est, munus Missas celebrandi suscipiat. Cum qua præfecta præpositave solùm, nec uerò cum alijs monialibus colloquantur cum de rebus scilicet, quæ ad suum munus solummodo pertinent.

Idemq; hoc de genere toto à monialibus seruetur, pœna tum illis, tum Cappellanis proposita Episcopi arbitrio.

Quando deseruientibus in diuinis tantùm pecunia pro stipendio erit. Cap. XCV.

QVibus uerò confessarijs, Cappellanisve Sacerdotibus aliquid annui stipendij ad uitæ sustentandæ usum Episcopi permissu dandum videbitur: id omnino certa pecuniæ summa detur, nisi aliquando Episcopus aliter conceßerit, nempè loco pecuniæ, uel triticum, uel uinum, uel aliquid eiusmodi dari.

Exploratores monasteriorum pro diebus festis qualiter deligendi. Cap. XCVI.

VIRI aliquot pij, ijdemq; solertes, ab Episcopo deligantur, qui, festis præsertim diebus, monialium Monasteria, etiam regularium iuri, cu-

ræve su-

ræve subiecta adeant, foriſq; undiq; percipiant, ſi quid contra quàm de illis præſcriptum eſt, fiat, agaturve; anq; quiſquam ſit, qui facultate non impetrata, cum illis colloquatur.

Monaſterij noui ſepta qualiter, & cum viridario conſtruenda, & aliorum ad eam formam reducenda. Cap. XCVII.

SI quando nouum monialium Monaſterium conſtruetur, hoc in primis curabitur, ut nulla feneſtra, nullave ſpecula, aliò quàm intus monaſterij ſeptum ſpectet. Quod ſeptum non ſimplici pariete, ſed ipſis clauſtris, porticibuſve claudatur.

In eius autem ſepti medio Viridarium magna ex parte conſtitui poterit.

Ad huius formæ modum Monaſteria, quæ iam exędificata ſunt, quoad eius fieri poterit, accommodari, reconcinnarive, id Epiſcopo curę ſit.

Epiſcopus, monaſteriorum, etiam regularibus ſubditorum clauſuram qualiter curet, & moniales illam violantes puniat. Cap. XCVIII.

EPiſcopus euigilet paſtorali ſolicitudine, ut non modò in Monaſterijs ſuę curæ, iuriq; ſubiectis, uerùm in illis, quorum curationi regulares cuiuſuis ordinis præſunt, clauſura omni ex parte, vt diligentiſſimè fieri poteſt ſeruetur, propoſitis etiam Tridentini eiuſdem Concilij, & arbitrij ſui pœnis.

Contra moniales item, & illas etiam, quarum curam, regulares gerunt; ſi quando è clauſuræ finibus exierint, facultate à Sede Apoſtolica non impetrata, cenſuris Eccleſiaſticis, alijſq; iuris remedijs agat, prout è re eſſe viderit.

Cum licebit, quomodo moniales de vno ad aliud monaſterium transferantur. Cap. XCIX.

SI quando, moniales, legitima facultate, ad aliquod monaſterium tranſferri contigerit; eam curam, cogitationemq; Epiſcopus ſuſcipiat, ut quæ à pauciſſimis conſpiciantur bene mane, ſub auroram. ſ. à viris ætate, morumq; honeſtate grauibus, cognationeq; propinquioribus eò deducantur.

Sub dat. Idib. Iū. 1575. in Bul. inter iſtius Pontif. Conſt. nu. 36. fo. 1238. citat. ēt ſup. eo. cap. 23. omnino viden.

Licentia ingrediendi non abutendum. Cap. C.

CAueant, qui ab Epiſcopo, ſuperioreve facultatem habent ingrediendi monaſterium, nè pro libito intra eius ſepta, datę facultatis prętextu ingrediantur, ſed tunc ſolùm, cum urgens neceſſitas depoſcet, vt nè ex Sanctiſſimi Pont. Gregorij XIII. ſanctione, excommunicationis pœnam ſtatim ſubeant, à qua, niſi per Sedem Apoſtolicam abſolui non poſſunt, vel ab ea facultatem habentem ſpecialem.

Quando,

A quibus vestibus moniales abstineant. Cap. XCI.

NE moniali cuiusuis ordinis albas, & vestes aliave indumenta, Missæ sacrificij vsui dicatas induere liceat.

Confessarij, alijque Sacerdotes, ne quid à monialibus quibus inseruiunt accipiant. Cap. XCII.

CONfessarij, & cappellani item Sacerdotes monialium, & Ministri præterea, quos illarum curæ Episcopus præfecerit, quicunque sint, ne munus ullum, ne minimum quidem, nec uerò esculenta poculentave ab illis ullo nomine neque publico, neque priuato capiant, accipiantve, pœna proposita eiusdem Episcopi arbitratu irroganda. Neque præterea quicquam capiant dono, ea specie, prætextuve datum, quòd res eiusmodi sint, quæ Ecclesiastico usui inseruiant, qualia sunt corporalia, purificatoria, indumenta clericalia, sacræ imagines, & alia id generis.

Nec quidem operas earum accipiant. Cap. XCIII.

NEC uerò item aliud, manuum opere elaboratum, artificioseve confectum, ab illis accipiant, ac ne laborem quidem, opusve, quod in uestibus, uel purgandis, uel faciendis, uel reficiendis ponitur.

Missas celebrandas quæ tantùm committant; cum quibusve tantùm Sacerdos colloquatur. Cap. XCIIII.

CAueant item Cappellani Sacerdotes, nè ab ulla moniali priuatim, sed à Monasterij Præfecta, aut ab illa, quæ sacristiæ præposita est, munus Missas celebrandi suscipiat. Cum qua præfecta præpositave solùm, nec uerò cum alijs monialibus colloquantur cum de rebus scilicet, quæ ad suum munus solummodo pertinent.

Idemq; hoc de genere toto à monialibus seruetur, pœna tum illis, tum Cappellanis proposita Episcopi arbitrio.

Quando deseruientibus in diuinis tantùm pecunia pro stipendio erit. Cap. XCV.

QVibus uerò confessarijs, Cappellanisve Sacerdotibus aliquid annui stipendij ad uitæ sustentandæ usum Episcopi permissu dandum videbitur: id omnino certa pecuniæ summa detur, nisi aliquando Episcopus aliter conceßerit, nempè loco pecuniæ, uel triticum, uel uinum, uel aliquid eiusmodi dari.

Exploratores monasteriorum pro diebus festis qualiter deligendi. Cap. XCVI.

VIRI aliquot pij, ijdemq; solertes, ab Episcopo deligantur, qui, festis præsertim diebus, monialium Monasteria, etiam regularium iuri, cu-

ræve subiecta adeant, foriſq; undiq; percipiant, ſi quid contra quàm de illis præſcriptum eſt, fiat, agaturve; anq; quiſquam ſit, qui facultate non impetrata, cum illis colloquatur.

Monaſterij noui ſepta qualiter, & cum viridario conſtruenda, & aliorum ad eam formam reducenda. Cap. XCVII.

SI quando nouum monialium Monaſterium conſtruetur, hoc in primis curabitur, ut nulla feneſtra, nullave ſpecula, aliò quàm intus monaſterij ſeptum ſpectet. Quod ſeptum non ſimplici pariete, ſed ipſis clauſtris, porticibuſve claudatur.

In eius autem ſepti medio Viridarium magna ex parte conſtitui poterit.

Ad huius formæ modum Monaſteria, quæ iam exædificata ſunt, quoad eius fieri poterit, accommodari, reconcinnarive, id Epiſcopo curæ ſit.

Epiſcopus, monaſteriorum, etiam regularibus ſubditorum clauſuram qualiter curet, & moniales illam violantes puniat. Cap. XCVIII.

EPiſcopus euigilet paſtorali ſolicitudine, ut non modò in Monaſterijs ſuæ curæ, iuriq; ſubiectis, uerùm in illis, quorum curationi regulares cuiuſuis ordinis præſunt, clauſura omni ex parte, vt diligentiſſimè fieri poteſt ſeruetur, propoſitis etiam Tridentini eiuſdem Concilij, & arbitrij ſui pœnis.

Contra moniales item, & illas etiam, quarum curam, regulares gerunt; ſi quando è clauſuræ finibus exierint, facultate à Sede Apoſtolica non impetrata, cenſuris Eccleſiaſticis, alijſq; iuris remedijs agat, prout è re eſſe viderit.

Cum licebit, quomodo moniales de vno ad aliud monaſterium transferantur. Cap. XCIX.

SI quando, moniales, legitima facultate, ad aliquod monaſterium tranſferri contigerit; eam curam, cogitationemq; Epiſcopus ſuſcipiat, ut quæ à pauciſſimis conſpiciantur bene mane, ſub auroram ſ. à viris ætate, morumq; honeſtate grauibus, cognationeq; propinquioribus eò deducantur.

Sub dat. Idib. Iũ 1575. in Bul. inter iſtius Pontif. Conſt. nu. 36. fo. 1238. citat. ẽt ſup. eo. cap. 23. omnino viden.

Licentia ingrediendi non abutendum. Cap. C.

CAueant, qui ab Epiſcopo, ſuperioreve facultatem habent ingrediendi monaſterium, nè pro libito intra eius ſepta, datæ facultatis prætextu ingrediantur, ſed tunc ſolùm, cum urgens neceſſitas depoſcet, vt nè ex Sanctiſſimi Pont. Gregorij XIII. ſanctione, excommunicationis pœnam ſtatim ſubeant, à qua, niſi per Sedem Apoſtolicam abſolui non poſſunt, vel ab ea facultatem habentem ſpecialem.

Quando,

Quando, etiam monialium habentibus curam ingressus interdicitur. Cap. CI.

NE preterea religiosis hominibus septa monasterij, etiam suę curæ cõmissi ingredi liceat, ne ea quidem causa, Vt testantium, qui in monialium Ecclesia, uel sepelliri, uel anniuersaria quot annis agi voluerunt, piæ uoluntati satisfaciant; sed quæ anniuersaria ex testamento debentur, in earum exteriori Ecclesia præstent.

Nec prætextu processionis, & cubiculorum benedictionis agendæ ingredi licebit. Cap. CII.

NE verò processionis, in solennitate Corporis Domini agendæ causa, confessarius sacerdos, aut alius superior eò ingrediatur. Neq; item causa, uel monialium cubiculis benedicendi, uel ea, locave monasterij aqua benedicta aspergendi.

Nec quidem sacri vestitus, aut professionis, vel Sacramenti Confirmationis causa ingredi licebit. Cap. CIII.

NEC etiam cum uestitus sacer puellis tradendus est, uel illæ ad professionem admittendæ sunt, uel ministrandum Sacramentum Confirmationis, Episcopus superiorve tam regularis, quàm sæcularis, aut confessarius, aliusve ad septa monasterij introeat: sed in Ecclesia exteriori, ubi Sanctissimæ Eucharistiæ Sacramentum ad fenestellam ministratur, hęc illis, uel puellis, uel monialibus in Ecclesia interiori manentibus, præstentur.

Nec superioribus pro Missa celebranda, sed cum monialis erit consecranda licebit. Cap. CIIII.

NEque Missæ celebrandæ causa ad interiorem Ecclesiam, monasterijve septa, Episcopus, superiorve introeat unquam; nisi tantùm cum Præfecta monasterij, aut alia monialis consecranda est, tuncq; ne moniales egrediantur, sed is adiunctis etiam, quos ad ministerium conficiendum necessarios habet, ministris introeat licet, intus Missam celebret, ritumq; consecrandi adhibeat, ad Pontificalis libri præscriptum.

Ne quicquam quo moniales scribere valeant penes se teneatur, & si necesse, vt scribant quid agendum. Cap. CV.

MOnialis ne atramentarium calamum, aliudve cuiusuis generis instrumentum, quod ad scribendum usui sit, in cella, aliove loco priuatim habeat. Quod si quando scribere necesse habet, id ne faciat, nisi præfectæ concessu.

Hæc

Hæc verò ne facilè concedat, permittatve, sed explorata, perspectaq; scribendi causa, eaq; graui, & necessaria, facultatem det de atramentario, cæterisq; ad scriptionem necessarijs accommodet: quæ vbi monialis adhibuerit, quamprimum præfectæ restituat, simulq; rectè ostendat, quæcunque scripserit.

CAP. CVI.

MOniales, libros cuiuscunq; generis apud seminimè retineant, nisi quos Episcopus, uel is, cui id curæ dederit, scripto approbarit.

Nouitiæ antequam professionem emittant qualiter interrogandæ. Cap. CVII.

CVM nouitiæ, antequam professionem præstent, voluntatem Episcopus pro facultate, sibi decreto Tridentino data, explorare volet, hoc agere ei liceat loco, vbi crates monasterij sunt, nec propterea à sæptis illa egrediatur nisi causa sit, probabilisve eiusdem Episcopi iudicio, suspitio quamobrem potius esse censuerit, vt alio loco eius uoluntas perquiratur: tuncq; uel in Ecclesiam monasterij exteriorem, uel in aliam proximã, prout commodius decentiusve fieri uiderit, illam perduci iubeat. Quain Ecclesia, præsentibus matronis duabus, ętate grauibus, honestis, & nouitiæ gradu cognationis, quantum potest, propinquioribus, quas ipsa aut moniales delegerint, eius animum uoluntatemq; Episcopus rectè indaget, loco paulo remotiori, ita ut quę adsunt matronę videre, non tamen auribus percipere possint indagationem, responsionemve.

Sess. 25. de Regu. cap. 27. Vid. sup. eo. c. 14.

Qui liber ritualis puellas induendi, & professionis habendus sit. Cap. CVIII.

VT & in puellis, moniali vestitu induendis, & in admittendis ad professionem nouitijs, unus idemq; ritus in omnibus monasterijs adhibeatur, liber de eo ritu à Sanctæ memoriæ Cardinali editus omninò seruetur.

Præfecta, puellam non legitimè examinatam, vt uestiatur, uel profiteatur admittens qualiter puniatur. Cap. CIX.

SI quæ monialium Præfecta, earumq; superior regularis Virginem aliquam non explorata per Episcopum illius voluntate, examineve adhibito, religiosum vestitum suscipere, aut professionem conficere permiserit; ab ipso Episcopo seuera pœna afficiatur.

Qua proposita pœna nullus sine licentia, ad monasteria monialium accedat eiusque septa ingrediatur. Cap. C X.

Vide supra eo. c. 26. vbi parētes, & fratres excipiuntur Sess. 25. d Reg. c. 5. ver. Nemini autem. Cōstitutiones bonū Pōt. vtantur sup. eo. c. 22. 23 24 & c. 100. Hanc solus Ep̄s vel Vic. eiusdem gn̄alis, vt infra eo. c. 120 cō cedere potest.

NE quis clericus, laicusve cuiuscunq; generis, ordinis, conditionis, sexus, ætatisve sit absque Episcopi, aut eius Vicarij concessu literis exarato, ad monialium monasteria quouis prætextu, causave, ac ne eo quidem nomine inuisendi, alloquendive puellas tantùm, quæ ibi educantur, unquam accedat, propositis pœnis, & censuris arbitrio Episcopi. Ne quis item absque eiusdem Episcopi facultate scripta, intra septa Monasterij monialium, in posterum ingredi audeat. Si quis contrafecerit excommunicationis pœnam ipso facto subeat, ex Concili Tridentini Apostolicarumq; sanctionum, quas summi Pontifices Pius Quintus & Gregor. XIII. eo nomine ediderunt, præscripto. A qua excommunicatione non ab alio nisi à summo Pontifice Romano, absolui possit, vel de eius facultate.

Qui licentiam accedendi ad monasteria monialium concedere nequeunt. Cap. C XI.

NE in posterum aliquis Ecclesiasticus, secularis, regularis, aut laicus quacunque auctoritate, dignitateve præditus, cuiquam homini ecclesiastico etiam regulari, aut laico facultatem ad monialium Monasteria accedendi, ne colloquendi quidem gratia concedat; nec verò Monasterij septa ingrediendi potestatem faciat, quauis consuetudine, statuto, lege, priuilegijsve, etiam sedis Apostolicæ auctoritate, ante Concilij Tridentini promulgationem roboratis, & communitis non obstantibus. Si quis contra commiserit, pœnam excommunicationis ipso facto subeat, aliasq; arbitrio Episcopi.

Præfecta, vel quæuis monialis, quæ aliquem sine legitima licentia ingredi monasterium, vel foris ad collutionem permiserit qualiter puniatur. Cap. C XII.

ABatissæ, Prioriſſæ, & aliæ moniales, quæ Ecclesiasticos, aut laicos homines, quauis causa prętextuve, intra Monasterij septa absque Episcopi concessu literis consignato, ingredi permiserint ipso facto excommunicationis pœnam subeant, à qua, ex sanctionis Gregorij XIII. præscripto non possit, nisi à summo Pontifice absolui, præter alias pœnas eadem constitutione propositas. Quæ verò moniales absque Episcopi concessu scriptis exarato, quemquam, uel marem, vel fœminam, contra quàm supra præscriptum est, ad collocutionem, rotarumve loca admiserint, biennio muletatæ sint suffragio omni. Si verò iterum in hoc genere deliquerint, arbitrio Episcopi puniantur, tunc deinceps si itidem offenderint, excommunicationis etiam pœnam ipso facto subeant.

Licentiæ omnes accedendi, vel ingrediendi monasteria qualiter asseruandæ, & Episcopo exhibendæ. Cap. CXIII.

PRæfecta autem Monasterij facultates omnes scriptas, quas vnusquisque exhibuerit, siue de accedendo ad Monasteria, siue de ingrediendo illæ sint, accuratè asseruet; Episcopoq; clausuram uisitanti, & aliàs quoties postulabit, exhibeat, vt eas cum libro, quod registrum nuncupatur conferre possit.

Episcopus in visitatione, moniales etiam regulares qualiter pro clausura interrogabit. Cap. CXIIII.

EPiscopus autem, cum clausuras monialium, etiam earum quæ regularium, curæ, iurisdictioniq; subiectæ sunt, visitabit, de clausuræ custodia, & decretorum, quæ ad eam rectè tuendam, quouis modo pertineat, usu atque obseruatione, moniales, etiam singulas, vt opus esse viderit, diligenter interroget.

Collocutionum locus, qualiter claui per præfectam seruanda claudatur. Cap. CXV.

COllocutionum loca in monialium Monasterijs, tam intrinsecus, quàm extrinsecus constituta, claui clausa perpetuò sint, nisi cum ibi quis est collocutionis causa ex facultate legitima. Clauis autem apud Præfectam custodiatur.

Quando alia claui confessario consignanda locus collocutionum foris occludatur. Cap. CXVI.

VT autem quod de vetito ad monialium Monasteria accessu cautum est, certis diebus iure seruetur, clauis etiam adhibeatur ostio loci exteriore collocutionum in monasterijs; quæ clauis, noctu præsertim ab Episcopo committatur Confessario, alijve pio viro arbitratu suo. Is verò illis diebus ne aperiat, neve clauem aperiendi tradat, nisi facultatem Episcopi scriptam exhibenti.

Quando etiam pessulo clauiq; alicui fido committenda, fores quæcunq; exterius obserentur. Cap. CXVII.

QVO autem sanctior huius clausuræ cautio adhibeatur, Episcopus, vbi expedire censuerit pessulum, vectemve ostijs singulis clausuræ ab exteriore parte claudendum apponi mandet arbitratu suo, clauemq; noctu præsertim ei committat, quem fidum, probum, aptumq; esse iudicarit.

Quauis ex causa monialis, vt criminibus obuietur, è clausura ne educatur. Cap. CXVIII.

Occasione correctionis, pœnitentiæ seu examinis, in causis etiam criminalibus, & grauioribus, monialis, è clausura ne educatur, etiam si in aliud monasterium, locumve pium conducenda, ne ad breue quidem tempus.

Facultas ingrediendi in scriptis habenda, nisi cum Episcopo ingrediatur. ea quæ vt concedatur soli Vicario generali demandari poterit. Cap. CXIX.

Vid. supra. cap. 112.

Facultas ingrediendi septa Monasterij nulla detur visi in scripto, neque verò quæ sine scriptis concessa est, cuiquam suffragetur, nisi quando vnà cum Episcopo is Monasterium ingreditur. Episcopus autem solummodo, ac nullo modo Vicarius generalis, hanc potestatem faciat, nisi speciatim ei Episcopus auctoritatem delegauerit, qua alijs ingrediendi facultatem dare possit, atque Episcopus quidem, eam auctoritatem minimi alij demandet, nisi Vicario tantùm generali, ac neque ei item cum ipse præsens est.

Prælatis omnibus in subditis monasterijs, quando & cum quibus ingredi liceat. Cap. CXX.

Hæc cõstit. editi fuit die 23. Decemb. 1581. Incipit Dubijs in Bull. iter istiº Pontif. Const. nu. 75. ío. 1308.

Episcopi, & Prælati omnes tam seculares, quàm regulares, quibus monasteriorum monialium, quouis modo cura concredita est; facultate sibi ex officio data, in ea ingrediendi ita demum vtantur, vt scilicet cum necessaria causa vrget ingrediantur, paucosq; comites, & eos quidem seniores, ac religiosos homines secum adhibeant; pœnas, ac censuras Gregorij XIII. constitutione ipso facto inflictas, subeant, quam constitutionem accuratè seruent inferius impressam.

DE MVLIERIBVS CONVERTITIS. Tit. XXXVI.

Vt mulieres conuertitæ recipiantur, & professionem emittant aliarum maior pars sufficit, vt consentiant. Cap. I.

Regulae, constitutionesve speciatim æditæ de pœnitentibus mulieribus, quæ professionem emittunt, seruentur, nè in ijs recipiendis consensus duarum partium monialium requiratur, ut Concilio Prouinciali primo sanctum est: id quod in alijs solùm monialibus locum habere hoc loco declaratur, sed maior pars satis sit etiam in professione emittenda.

Numerus ipsarum non constituendus, & eleemosynæ pro earum victu qualiter expendendæ. Cap. II.

NEC verò in earum mulierum domicilijs certus numerus constituatur; nec rursus in ijs locum habeat, quod de eleemosyna loco dotis, alimentive, eiusq; summa, & additione in monialium monasterijs præstare decretum est; sed illud in necessarijs alimenti expensis erogetur: reliquum autem in alias monasterij necessitates, aut in bonorum immobilium emptione arbitrio superioris conuertatur.

Pro earum professione, renunciatione, & obligatione, & si dum probantur, quid datur, vel recipitur, circave probationem, conuersasque habendas quid seruandum. Cap. III.

IIS mulieribus liceat professionem emittere, ea ætate, eoq; temporis probationis spatio, quibus iure communi licet, aut earum constitutionibus speciatim cautum est.

In earum præterea renunciatione, & obligatione, constitutiones earum, & earum superioris, aut ius commune seruetur.

Neque nouitiæ, si quid in anno probationis dederint, mulieresve acceperint, pœnis plectantur, nisi speciatim aliter caueatur.

Mulieres item, quas absoluto probationis anno, non habiles esse, neq; idoneas ad professionem compertum est; aut si profiteri illæ recusauerint, è monasterijs, nisi causis iure permissis, ne eijciantur. Verùm Episcopus probationis, nouitiatusq; tempus proroget licet.

Ne verò item, quæ mulieres habiles non sunt ad officium, uelum q; nigrum suscipiendum, etiam si domus illa conuersis opus non habeat, contra instítutum repellantur.

De his mulieribus i Cõci. Tolet. 4. c. 54. in princ. Tom. 3. Concil. Trident. sess. 25. de Regular. c. 18. ad finẽ.

DE SPONSALIBVS ET MATRIMONIIS

Liber quartus. Tit. Primus.

DIligentissimi sint Parochi, & curam animarum exercentes in ea observatione, nè quisquam à regula, quam in celebrando matrimonio seruandam statuit Tridentina Synodus, vlla ex parte discedat.

Vt matrimonio contrahendo alius quàm parochus interfit licentia qualiter danda, & describenda. Episcopoq; liber parochialis matrimonium, quando tradendus. Cap. I.

NE autem matrimoniorum, quæ contrahentur, memoria facilè pereat, si quam facultatẽ Episcopus, aut parochi cuiquam alij Sacerdoti, vt in contrahendo matrimonio interfit, concedendam aliquando duxerint, id scripto tantùm faciant; eiusq; exemplum Notarij Episcopi in aliquo libro describptum diligenter adseruent; parochi autem in eum librum referant, in quo coniugum, & testium nomina ex præscripto Tridentini Cõcilij scribere debent; quidquid uerò eo libro parochi singulis annis scripserint, id in fine anni Episcopo describendum tradant.

Sess. 24. de refor. matr. c. 1. ver. habeat Parochus.

Denunciationes quando, & fiendæ; benedictio qualiter non procrastinanda. Cap. II.

DEnunciationes, quæ matrimonium antecedere debent, festis illis diebus fiant, qui Ecclesiæ præcepto seruantur, media ea missa, ad quam frequentior populus conuenire solet, quòd id facilius notum omnibus esse possit.

Si Parochus in matrimonio denunciationes, uel benedictionem sine probabili causa procrastinarit, cuius iudicium deinde sit Episcopi, ab eo plectetur.

Parochi, cum sponsis benedicendum erit, id, celebranda missa cui illi interfint, semper faciant.

Vagos matrimonio iungere, quando non liceat. Cap. III.

TRidentina constitutio de matrimonijs, quæ cum uagabundis hominibus iniri quandoq; solent, seruetur à parochis, uel diligentissimè; Nec uerò ipsis parochis facultatem, vt illos uagos homines matrimonio iungant, Episcopus ante det, quàm norit, eos, & solutos esse, & à Catholica communione non alienos.

Sess. 24. de refor. matt. c. 7.

Denunciationes matrimoniorum quando fiendæ, & non remittendæ. Cap. IIII.

MAtrimonij denunciationes à parochis tum demum fiant, cum vir, & mulier, eorumve parentes, uel ij, qui puellæ curam habent, id postularint; siq; ambo diuersis in parochijs habitant: tum in unius, & alterius item parochia fiant. Eas autem denunciationes ne ulla quidem ex parte remittere eis liceat, nisi Episcopi concessu, idq; causis iure permissis.

Si omittatur denũciationes, an sit nullũ matrimoniũ, transires Episcopi possit eas remittere, vide Ceph. cons. 421. nu. 3. Menoch. cons. 69. & I trac. de Arb. vide lib. 2. cent. 5. casu 453.

Si diuersarum parochiarum sponsi erunt, qualiter denunciationes fiendæ, subsignandæ, & cui præsentandæ erunt. Cap. V.

CAueant autem Parochi nè alienæ Parochiæ sponsum, sponsamve ante matrimonio iungant, quàm testimonium ab illius, qui intra parochiæ suæ fines non habitat, Parocho, si eiusdem vel finitimæ, aut non nimis longinquæ diœcesis ille sit, scriptum acceperit; cuius testimonij fide sibi testatum fiat, ex Tridentini Concilij præscripto denunciationes, quæ necessariæ sunt, aut Ordinarij sui voluntate omissas esse, aut factas quidem, nullumq; legitimum impedimentum ab ullo homine significatum, quo minus tale matrimonium contrahi liceat. illud verò testimonium, si à Parocho alienæ diœcesis fiet; ab Ordinario loci, aut ab eo, cui hoc ille delegarit, subscriptione, ac sigillo comprobatum.

Absolutio fornicationis sponsorum Episcopo reseruatur. Cap. VI.

QVI sponsalia contraxerint, si vnà ante coierint, quàm coram parocho, & testibus, matrimonium inter eos celebratum sit, illius peccati, quoniam in eo sæpè deliquitur, absolutionem Episcopo reseruatam esse volumus; grauemq; illis pœnitentiam imponi.

In Ecclesia matrimonium contrahatur, & tunc ac etiam pro benedictione, à quibus caueatur. Cap. VII.

NE Parochus vllo alio loco, quàm in Ecclesia ipsa, quæ Sacramentorum proprius locus est, sponsos matrimonio iungat, nisi ex facultate ab

In Parochiali, declaratur infra eo. c. 14.

te ab Episcopo permissa. Sponsi autem, cum in Ecclesiam conueniunt, vel ad matrimonium contrahendum, vel ad accipiendam benedictionem, ne Parochus ulla cuiusuis generis musica instrumenta adferri patiatur. Quod si ab ipso moniti, id facere contempserint, tamdiu eis matrimonij celebrationem, aut benedictionem differat, quoad sanctè, vti debent, ob id ad Ecclesiam acceßerint.

Contra concubinarios qualiter agendum. Cap. VIII.

Sess 24. de refor. mat. c. 8.

CConcubinarij legitimè admoniti, si concubinas non eiecerint, abduxerint q; se omnino ab earum consuetudine; contra eos Episcopus, etiam Tridentini Concilij auctoritate, excommunicatione, tum alijs præterea pœnis seuerè agat.

Vt ritè, ad matrimonium contrahendum se præparet, qualiter populus est instruendus. Cap. IX.

REligiosam animi præparationem requirit matrimonij ratio, & sanctitas, quam cum minus intelligant laici homines, fit vt sæpè grauiter in re peccent, quam sanctè inire debent; crebro igitur cum usu venerit, Parochus hoc ipsum populum doceat; ad id q; adhibeat Catechismi Romani locos, & doctrinam.

Parochi de consensu sponsorum, qualiter certi fiant, & aliter illos ne denuncient. Qualiterque inquirendum de impedimento, ac illud falsò obijcientes punientur. Cap. X.

MAtrimonij denunciationes in posterum à Parocho ne fiant, nisi ijs ipsis petentibus, aut consentientibus, de quorum matrimonio contrahendo agitur. Quod si diuersis in Parochijs illi habitant, vtriusque item Parochus hoc ipsum seruet. Neque matrimonium alter Parochus denunciet, nisi ab altero Parocho certior factus sit de postulatu, aut consensu illius, qui suæ est curæ subiectus.

Inuestiget etiam ipse Parochus diligenter, aut alius Sacerdos, cui facultas data est in matrimonium iungendi sponsos, an quod denunciatum est matrimonium, in eo aliquod subsit impedimentum, quo minus contrahi liceat, quod si in aliqua probabili coniectura extiterit, qua existimet illud inire non licere; Episcopum ante consulat, quàm ulterius in denunciationibus progrediatur, sponsos ve iungat, quos dubitat matrimonio non licere copulari.

c. vlt. §. fin. de Clandestin. despon.

Qui falsum aliquod impedimentum malitiosè attulerit, quo futurum legitimè matrimonium impediat, si prudens scienś q; hoc fecerit; præter alias iuris pœnas, excommunicationis etiam pœna afficiatur.

Matrimonium clam attentatum quando sine licentia postmodum non contrahatur. Cap. X I.

NE Parochus matrimonio quempiam iungat, qui illud clam contrahere attentarit, sine Episcopi concessu; vt de eo debitas ante possit sumere pœnas ex Concilij Tridentini decreto: id autem, nisi delictum hoc ita est occultè admißum, vt nullum eius rei iudicium legitimum extet.

d. Sess. 24. c. 1. vers. Qui aliter.

Solennitas nuptiarum quando tantùm permittatur. Cap. X I I.

NE solennes nuptias liceat celebrari, nisi post diluculum postridie illius diei, qui postremus est temporis, quo Tridentina constitutione nuptiarũ celebritas interdicta est.

Quando ipsa die vltimæ denunciationis matrimonium non contrahatur. Cap. X I I I.

QVo die de matrimonio contrahendo denunciatio vltima facta est, ne eo ipso die, nisi impetrata ab Episcopo facultate, illud celebretur, id autem præterquam si postrema ea denunciatio facta sit pridie illius diei, quo initium est Quadragesimæ, vel Aduentus; ac nisi item Parochus populo antecedente denunciatione, significarit, eo die, quo, postrema denunciatio fiet, matrimonium esse contrahendum.

Ecclesia sit Parochialis in qua matrimonium celebretur. Cap. X I I I I.

MAtrimonium quod in Ecclesia celebrari debere sancitum est supra, in ea tantùm Ecclesia celebretur, quæ parochialis est; nisi aliud Episcopo visum fuerit.

Sup. ca. 2. idem elij citur.

Coadiutoris facultas, etiam celebrandi matrimonia qualiter notetur. Illeque assumatur. Cap. X V.

SI Parochus sacerdotem alium coadiutorem habet, cuius etiam ministerio; facultate eidem sacerdoti concessa, vtitur ad matrimonia contrahenda inter Parochiæ suæ incolas: is illam cautionem adhibeat, vt in libro, qui est de matrimonijs, illius nomen, & cognomen, tum præterea diem, & mensem, & annum notet, quo ille parochialis curæ socius, atque coadiutor adiunctus, facultatem à se, vel ab Episcopo consecutus est, matrimonia celebrandi. Ne autem matrimonij celebrandi potestatem parochus faciat alij sacerdoti, qui Episcopi iudicio nondum probatus est, vt Sacramenta ministret.

Vbi suspicari possit an in sua parochia forensis in concubinatu degat quid parochus curabit. Vicarijque & Episcopus præstabunt. Cap. XVI.

NE patiatur parochus quempiam cuiusuis gradus, & conditionis hominem, qui sibi ignotus, in suam Parochiam ab aliena diœcesi commigrat, cum muliere; quam secum coniugis nomine duxerit, in ea habitare; si modò vel ex infamia, uel alia legitima suspicione conijcere possit illam habere in concubinam: nisi Parochi, à cuius parochia discesserit, literis, certo præscripto tempore, testatum ille fecerit, sibi illam legitimo matrimonio iunctam esse. Quod testimonij scriptum vbi attulerit, id in urbe Episcopo, vel eius Vicario Generali, in diœcesi Vicario Foraneo exhibeat: qui si probandi vim illud habere perspexerit, à Parocho, in cuius Parochiæ fines is venit habitatum, illud, eiusve exemplum in matrimoniorum Codice asseruari iubeat.

Si verò Vicarius Foraneus de eo scripto aliquid habet, quod sibi difficultatem, ancipitemq; deliberandi curam afferat; illud ad Episcopum quàm diligentissimè mittat, vt eius iudicio declaretur, an illi fides adhibenda sit.

Denunciationes qualiter non prætermittendæ. Cap. XVII.

Vid. sup. c. 1. de ref. mat. Sess. 24.

STatę illę matrimonij denunciationes Tridentina sanctione præscriptę, ne facilè remittantur, si verò aliquam quandoq;, antequam matrimonium contractum est omitti censuerit Episcopus, ante consumationem illas planè omnes, aut si minus omnes, saltem duas, aut minimum vnam fieri curet omnino, nisi aliud ex causa sibi uideatur magis expedire.

Sponsorum consensus pro denunciationibus qualiter à parocho inquirendus. Cap. XVIII.

PArochus statas matrimonij denunciationes facturus, præter notitiam de illis faciendis sibi datam ab agnatis curatoribus illorum, de quorum matrimonio agitur, primùm àmari, tum à fœmina exquirat, qu matrimonij, quod inter eos tractatur, denunciationes fieri placeat.

Qua in re caueat, nè dum matrimonij denunciandi uoluntatem eorum notam, exploratamq; inuestigando habere vult, ea inuestigatione matrimonij istius, aut sponsalium consensum exquirat. Itaq; de statis solùm denunciationibus explicatè, at distinctè, separatimq; ab utroque perquirat; idq; à fœmina loco honesto, & in propinquorum cõspectu, ita tamen, ut ne quisquam audiat, neque ita prope sit, vt illa præ pudore, uel alia causa, minus liberè animi sui voluntatem exprimere audeat.

Annulo nuptiali qualiter induatur. Inuocatioq; Sanctissimæ Trinitatis à parocho proferatur. Cap. XIX.

ANnulo nuptiali, non dexteræ, sed sinistræ manus sponsæ digitus, qui annularis dicitur, induatur; dumq; induitur, ne à sponso, sed à Sacerdote,

cuius est benedicere, illa verba proferantur. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, Amen.

Statuta contra libertatem matrimonij facta, irrita esse, & nè fiant. decernitur, aliter plectantur contumaces. Si de puellæ voluntate suspicetur quid Episcopo agendum.

Cap. X X.

Matrimonium cum Sacramentum sit, & maximè liberum; si quæ municipales leges, statuta, decretave sunt, quibus huic Sacramento, sanctæq; illius libertati, contra Sacrorum Canonum, & Conciliorum præscriptũ ullo quouis pacto impedimentum afferatur; eas irritas, rescissas, ac planè nullas decernimus, ac declaramus.

Omnibus verò, quacunque etiam dignitate, potestateq; præditis, interdictum iam nunc perpetuò sit, nè earum etiam legum, statutorum, decretorũve auctoritate, nec verò alia quauis ratione, quicquam statuant, decernant, iubeant, agantve, quo matrimonij libertas vllo pacto, neque directè, nec verò indirectè lcdatur.

Qui contrafecerit, pœnas, & censuras Conciliorum, & Canonum iure sancitas, ipso facto subeat. Episcopus verò, ubi probabilem pro sua conscientia suspicionem habeat de puellæ minus libera uoluntate; tum exquirat rem diligentissimè; tum præterea, si opus esse censuerit, illam certo loco tuto, ac honesto collocet, vbi illa eidem proferat, & explicet liberius suam Voluntatem, qualis verè sit.

Denunciationes quibus de causis, & quando per Episcopum tantummodo remittantur. Cap. X X I.

Matrimonij denunciationes, quas aliquando ab Episcopo remitti constitutione Tridentina permissum est, is videat, nè ob aliam causam, quàm ea ipsa constitutione cauetur, remittat; cum scilicet Ordinarij iudicio ueri similis suspicio est, matrimonium malitiosè impediri posse. At uerò si hęc causa non subest, quamobrem illas remittat, ea certè sola, quod instat sacri Aduentus, Quadragesimæ tempus, neque necessaria est, nec uerò cum ratione consentiens, cum præsertim eo sacro tempore, qui iam matrimonio iuncti sunt, ab illius vsu abstinere potius conueniens sit, nedum sponsos una coniungi. ca. 1. ver. Quòd si aliquando de ref. mat. Sess. 24.

Illas uerò ab Episcopo, cum presens in urbe uel diœcesi adest solùm remitti deinceps liceat, ab alio præterea nemine, ac ne à Vicario quidem generali, nisi aliud Episcopus iudicauerit, attenta sui Vicarij qualitate, & prudentia.

Quando factis denunciationibus, nisi iterum fiant matrimonium non contrahatur. Cap. X X I I.

Matrimonij futuri denunciationibus in Ecclesia de more factis, si fortè hoc accidit, vt illud duorum mensium spatio post non contrahatur, ne

idem

idem antea parochus celebret, quàm iterum denunciationes ex Concilij Tridentini præscripto fecerit, edixerit ve, si modò aliud Episcopus nõ conceßerit.

Matrimonium contracturi qualiter à parocho cohortandi. Cap. XXIII.

Vide infra eod. c. 33.

Parochus, quorum matrimonium ex Concilij Tridentini præscripto publicè ter denunciaturus est, eos primùm graui cohortatione diligenter moneat, ut cùm ad illud ineundum, ieiunijs, orationibuſq; se parent; tum etiam, ut eo ritè celebrato, Sacerdotaliq; benedictione à proprio parocho accepta, orationi frequentiori interim uacãtes triduo abstineant, pro reuerentia: sicq; contra spirituales nequitias, & carnis procacitatem sanctè muniti, salutem, & gratiam Dei ex eo Sacramento uberiorem sibi comparare studeant.

Ex solis sponsalibus, & copula quomodo non contrahitur matrimonium. Et de hoc qualiter populus est admonendus, & talia committentes puniendi. Tamen quin postea ritè contrahant non arcendi. Cap. XXIIII.

Si qui ætate etiam legitima, & parocho præsente, testibus duobus adhibitis, & notario item, iurati spoponderunt, se matrimonium inituros, ac deinde non contracto legitimè per verba de præsenti matrimonio copulationẽ inter se inierunt; eorum matrimonium nullum ab Episcopo declaretur, ac decernatur, si & ante Concilium esset uerum matrimonium. Id uerò nè accidat, parochus quàm sæpissimè populum, ut opus erit, moneat, ad præscriptum Concilij Tridentini.

Eos præterea, qui ita contraxerint, grauiter pro arbitratu suo Episcopus puniat. Quod si ijdem postea de præsenti matrimonium contrahere uelint ne prohibeantur, modò seruentur quæ ad Tridentini Concilij præscriptum seruari oportet, si nullum aliud insit legitimum impedimentum.

Verba pro sponsalibus qualiter parochus accuratè componat. Cap. XXV.

Caueat parochus, si quando sponsalibus intererit, ut ne de præsenti, sed de futuro matrimonio illa contrahantur. sicq; propterea uerborum formula dilucidè concipiatur, ut de eorum sensu nulla deinde quæstio, difficultasve oriatur.

Nescientes doctrinam christianam inconsulto Episcopo ad matrimonium contrahendum non admittantur. Cap. XXVI.

Parochus, quos sponsos experiundo uiderit, doctrinæ christianæ rudimenta planè ignorare, inconsulto Episcopo, ne matrimonio illos ante iungat, quàm ea item ratione cognorit didicisse, quæ eo de genere illos planè scire oportet.

Qua-

Qualiter de facto qui contraxerint adhuc liberi ritè matrimonium contrahere valent. Cap. XXVII.

QVi testibus adhibitis, at sine parocho, aliove Sacerdote, cui is, vel Ordinarius facultatem dederit, matrimonium de facto contraxerint, ne eos cogi liceat, vt denuo inter se contrahant, nec rursus eo nomine impediri, quominus eorum vnusquisq; cum alijs liberè contrahat, aut etiam inter se de nouo contrahant, seruata tamen forma Concilij Tridentini, cum illud eorum factum ne sponsalium quidem, nedum matrimonij vim habeat.

Vno ex eis vltra quartum gradum iuncto, contractus matrimonij admittatur. Cap. XXVIII.

QVi quarto, & quinto affinitatis, consanguinitatisve gradu iuncti sunt, cum inter se matrimonium non impetrato dispensationis beneficio, liberè inire contrahereve possint, ne à parocho, aut ab alio quopiam in posterum impediantur, quominus liberè contrahant, seruatis regulis, Tridentina sanctione prescriptis.

Ne scientes impedimentum nihilominus contrahant qualiter aduertendi. Cap. XXIX.

PArochus cum matrimonium celebrare voluerit, moneat contrahentes, propositam esse pœnam excommunicationis latæ sententiæ, vltra alias pœnas à iure inflictas in eos, qui in gradu prohibito consanguinitatis, vel affinitatis matrimonium contrahere scientes præsumpserint, ac eos omni spe consequendæ dispensationis carere ex præscripto Conc. Tridentini.

ca. vlt. §. pen. de Clan. despō. Clē. vnica de consang. & affini. Sess. 24. de refor. matr. c. 5.

Contra scienter in gradu prohibito contrahentes qualiter procedatur. Cap. XXX.

EPiscopus seuerè animaduertat in eos, qui diuino timore postposito in suarum periculum animarum scienter huiusmodi coniugia prohibita, etiam ex causa fornicationis, quod frequentius accidere solet, iure, sub spe forsan futuræ dispensationis præsumpserint; ac statim illos, quos ei constiterit taliter contraxisse, adhibita separatione ex Concilij Viennensis prescripto excommunicatos publicè tandiu denunciari iubeat, donec suum humiliter recognoscentes errorem, absolutionis obtinere beneficium mereantur.

d. Clem. vnica.

Propter defectum proprii, & si non alieni parochi matrimonium est nullum. Cap. XXXI.

IRritum, nullumq; ab Episcopo matrimonium declaretur, quod à Parocho loci, vbi illud fit, non abeo, qui parochus proprius est contrahentium, celebratur.

Qua-

Qualiter temporibus interdictis celebrantes puniantur. Cap. XXXII.

NE quis cuiuscunque gradus, conditionisve sit, statis temporibus, quibus nuptiarum solennitates celebrari interdictum est, domum sponsam traducat, aut nuptialia conuiuia celebret, aliaue eius generis uetita agat.

Qui autem, uel per se, vel per alium contrafecerit, aut eius culpæ quouis modo particeps fuerit; is pœnam interdicti ab ingressu Ecclesiæ ipso facto incurrat; eamq; pœnam illum tandiu sustinere volumus, quoad sponsi, Episcopi iussu separati, meritas pœnas, pro eorum conditione dederint, arbitrio eiusdē Episcopi, & interdicto liberari eiusdem iudicio meruerint.

Quæ à sponsis priusquam denuncientur per parochum perquirenda sunt. Cap. XXXIII.

Vid. sup. eo. ca. 23.

MAtrimonium futurum Parochus, antequam in Ecclesia denunciet; præter id quod ex Concilio Prouinciali quinto perquirere à sponsis debet, illos etiam seorsum moneat; vt uideant, num matrimonio, quod inter se contrahere uolunt, aliquod impedimentum obstet, quod mox infra explicatum est; neve alia, quæ ipse pro suo iudicio & prudentia patefacere exprimereq; debebit.

Viderint igitur an alteri fidem adstrinxerint, aut iureiurando spōsponderint.

An castitatis, religionisve uotum ediderint.

An aliquod impedimentum inter eos intercedat cognationis, etiam spiritualis, aut affinitatis usque ad gradum iure, Tridentinoq; Concilio prohibitum.

Si uerò filij familias sint, hos Parochus ualde cohortetur; ut parentibus, in quorum potestate sunt cum honorem tribuant, ut illis ne inscijs quidem, neue inuitis rem tanti momenti ineant, nisi aliqua iusta causa intercedat.

Id præterea studiosè, paterneq; etiam utrunque hortetur, ut singulari quadam animi pietate & oratione in primis frequentiori, in re tam graui ad Deū confugiat.

In lib. Tob. c. 6.

Quo in genere Thobiæ adolescentis, cum uxorem duxerit, commemorabile exemplum imitationeq; dignum proponat.

Sponsi nè prætextu futuri matrimonij simul coeant qualiter ab Episcopo prouidendum. Cap. XXXIIII.

MAgnam in eo diligentiam adhibuimus, vt corruptelam atque adeo peccatum tolleremus, atque radicitus extirparemus, quod aliquando à sponsis committitur, qui mutua copulatione antea utuntur, quàm matrimonium per uerba de præsenti ritè confectum celebratumq; sit. Verùm cum nihil fermè in hoc genere hactenus profeciſſe animaduertamus; pro officij pastoralis munere pernicioſę illi corruptelæ, peccatoq; graui nos diligentius,

accu-

accuratiusq; prouidendum & consulendum esse statuimus. Itaque Episcopi cura sit, si expedire aliquando iudicauerit, pœnis & censuris, quas arbitratu suo constituerit sancire, nè sponsi, priusquam matrimonium in Ecclesia per verba de præsenti ex ritu celebrauerint, non modò simul non habitent; sed ne ullo quidem modo mutua consuetudine, commercioue utantur.

DE SECVNDIS NVPTIIS. Tit. II.

Ex torsiones pecuniarum, & clamorosi tumultus occasione secundarum nuptiarum qualiter tollendi.

QVE in nuptijs indecorè fiunt, ea ab Episcopis omnino eripi iussum est supra.

In ijs porrò ipsis cum potissimùm minimè ferendæ illæ duæ, deprauato morum usu, introductæ corruptelæ, una scilicet, cum certa quædam pecunia ab ijs extorquetur, qui ex alieno solo, alienaue parochia Vxorem ducunt; altera, cum per uicos, & plateas, qua secundò nupta ducitur, clamores, tumultuosæq; uoces, à prophano gentilium more non abhorrentes, ac strepitus hominum, quasi exagitandis secundis nuptijs eduntur; eas sanè à Christianæ pietatis institutis, atque moribus, & à matrimonij, quod celebratur, sanctitate alienas Episcopus, cùm omni alia pastoralis officij sui ratione, tum propositis etiam pœnis censurisq; extirpari, ac planè funditus tolli curet.

DE VOTO, ET VOTI Redemptione. Tit. III.

Valentes qualiter vota commutabunt. Cap. I.

VICARIVS *Generalis id confessarios sacerdotes interdum admoneat; vt, si quando quauis facultate, auctoritateve eis licebit pœnitentium vota commutare; ne ea illi commutent, nisi in alia maiora pietatis opera, uel Deo gratiora, uel saltem quæ tantidem ualeant; qua in re iudicanda rationem habeant, & sumptuum, & laborum, & molestiarum, & omnium denique incommodorum quæ pœnitentes perpessuri erant, si uotum, quod sanctè conceperant, re ipsa præstitissent.*

Vide Nauar. Manua. c. 12. nu. 76. & segu.

In plurium communi voto emittendo, quæ seruanda erunt. Cap. II.

SI *quando ob calamitatem imminentem aliamve causam, à populo, vel ab vniuersitate, uel à vicinia parochiali votum Deo fieri deliberandum*

est;

est; vt de hoc genere toto quàm rectissimè statuatur; Parochus Episcopum, ad quem præsertim in graui, quæ ad spirituales res pertineat, deliberatione, confugiendum patres censuerunt, etiam per literas vbi opus est, consulat: de cuius sententia, formula voti ritè concipiatur. Si uerò aliquando temporis angustia non patitur, id quod in pestilentia euenire aliquando solet, vt ille consuli non possit, cum populo agat, vt votum nuncupetur: at sanè quæ speciatim ad illius rectè exequendi modum pertinere possunt, eę rationes omnes in ipsa voti nuncupatione Episcopi sententiæ, iudicioq; reliquantur; quò sanctius, religiosiusq; voti nuncupati ratio omnis ad executionis vsum perducatur.

Caueat item Parochus, rectorve Ecclesię, vt uniuersitatis consensu, atque omni alia opportuna, necessariaq; ratione votum nuncupetur; vt firmum ratumq; sit, ac proinde ab vniuersis, quorum interest, piè obseruetur, atque præstetur.

Quò præterea, & ardentiori pietatis studio, ad illud nuncupandum, & vehementiori solicitudine ad idem ritè exequendum populus incendatur; hoc pręterea Parochus curet, vt in voti nuncupatione, statæ tum præparationes, tum etiam cærimonię adhibeantur omni externę pietatis, sanctiq; cultus ratione, & significatione, in eum qui sequitur modum.

Primò igitur, vt illius vniuersitatis adulti omnes, quo die votum fiet, antegressa peccatorum confessione, sacram Communionem sumant, curet idem Parochus omni cohortatione.

Pridie etiam diei, quo votum nuncupabitur, sub vesperum campanarum sono signum detur: quo populus excitatus, ad Ecclesiam frequens conueniat, vbi postridie illud publicè sancteq; nuncupet.

Videat Verò, vt in Ecclesia parochiali, primariave, ad altare maius nuncupetur.

Vbi populus conuenerit, processio voti causa de more agatur.

Missarum solennia, processione peracta, à Parocho, rectoreve Ecclesiæ eo nomine celebrentur.

In qua Missæ celebratione de voto concio habeatur, ac de eius causis, tum exponantur rationes, quibus sanctissimè deiuncti, qui vouerint, votum quàm diligentissimè præstare debent.

Huic actioni omnes parochiales viciniæ, aut oppidi, locive sacerdotes, & clerici intersint.

Parochus autem, aliusve sacerdos, qui Missarum solennia eo nomine celebrat, cum offertorij tempus est, ab ijs, qui vniuersitatis nomine delecti erunt, voti formulam in conspectu Dei de scripto sibi ritè, distinctęq; pronunciari mandet. Quod illi, genibus flexis, supplices præstent. Deinde cum celebrans ipse corpus, & sanguinem Domini in Missa sumpserit, tum qui præparati accesserint, eisdem sacram Communionem ministrabit.

Votorum qualiter instrumenta, ac monimenta asseruanda, & si ex impossibilitate non exsoluentur resarcienda, & ab Episcopo solennior a quando curanda erunt. Cap. III.

VOti nuncupati instrumentum, Notarij manu confectum, auctoritateq; munitum, ad Episcopum mensis saltem spatio afferatur, vt in Archiuio Episcopali asseruetur perpetuò, cuius instrumenti, etiam exemplum, eiusdem Notarij testificatione, fideq;, roboratum in Ecclesia illius populi, Vniuersitatisve, quę vouit, vt diligentissimè potest, custodiatur ad perpetuitatem.

Vtq; voti, cuius executio in perpetuum præstanda sit, monimentum in conspectu omnium extet, idem curet, in tabella lapidea votum, votiq; causam, & conditiones incidi, eandemq; loco Ecclesię conspicuo, atque illustri collocari, atque parieti agglutinari.

Vbi autem, cum votum nuncupatur, præscripta ratio, ac cæremoniæ, ob pestem, aliamve causam necessariam præstari non possunt; tunc omnino eas præstari curet Parochus vbi primùm potuerint.

Hanc omnem rationem, tum celebriores etiam ritus, ceremoniasq; adhiberi Episopus curet, si ciuitatis populus votum nuncupare deliberarit.

DE CONSANGVINITATE, & Affinitate. Tit. IIII.

Quando matrimonium inter eosdem iterum celebrandum erit. Cap. I.

QVIBVS matrimonij contracti in vno aliquo ex impedimentis, quibus illud cõtractum dirimitur, dispensatio à sancta sede Apostolica, aut in foro conscientiæ, aut in vtroque foro delegata est; ij, vt ad literarum Apostolicarum præscriptum illos, cum quibus dispensari concessum est, matrimonium iterum contrahere cogant.

Nõ. n. incipit valere matrimonium propter Papę superuenientẽ dispẽsationẽ, per solã cohabitationem, & copulam subsequẽtẽ, sed necesse est, vt nouũ contrahatur, Nau. in Man. c. 22. nu. 80. & nu. 86. & vbi prius cũ requisitis solen

DE FRIGIDIS, ET MALEFICIATIS. Tit. V.

Quis impotens ad contrahendum matrimonium non admittatur. Cap. I.

NON permittat Episcopus eunuchum, spadonem, aut castratum quouis modo matrimonium contrahere, & contracta dissoluat cum verè matrimonia non sint, sed immunditiæ, & spurcitiæ, vt sanctissimus Dominus noster Sixtus Papa Quintus per suas literas declarauit, quas in fine huius libri imprimi mandamus.

nitatibus contractum fuit, sine illis & clam, denuò contrahi potest. Ita quidem declarasse Pium V. & ea declaratione sacrum pœnitentiariæ prætorium frequenter vti testatur. Idem Nauar. d. c. 22. nu. 70. & nu. 86. Vide c. 2. eo. ti. in Decret. Sot. in 4. sent. dist. 34. q. 1. art. 2. Tom. 2.

DE OFFICIO PATRISFAMILIAS. Tit. VI.

Quæ pro salute familiæ paterfamilias curare debeat. Cap. I.

SICVT vberrimum ab optima institutione præmium Patersfamilias capiet, quicunque liberos, familiamq; suam ad Dei cultum, & ad pietatis, Christianarumq; virtutum disciplinam erudierit: ita quicunque debitum hoc paternæ curæ officium neglexerit, vel prætermiserit, is expectet, vt in die Domini sibi durissimum iudicium fiat.

Vid. inf. eo. c. 5. & de oratione Vespertina c. 1.

De familiæ igitur suæ salute imprimis solicitus, tum bonorum operum exemplo, tum crebris cohortationibus se ei magistrum præbeat, ac ducem ad piè, sancteque agendum.

Curet autem, vt nemo quisque de familia sua sit, qui Christianæ fidei rudimentis instructus non sit, siue filij filiæque sint, siue serui, & ancillæ, siue alij in famulato suo. Quam ob causam ad illius scholas, quos de familia sua rudes norit, conuenire iubeat, sique eam ampliorem habet, domi etiam instrui studeat; idque ad præscriptas interrogationes paruuli libri, eo nomine editi ad prouinciæ vsum à sanctæ memoriæ Cardinali Borromeo.

Vt stata hora, datis institutæ orationis communis signis, campanarum sono, illa omnis certo loco congregata, ad præscriptum temporis spatium, sanctè oret, & precetur.

Vt frequentes illa vniuersa confiteatur, & Sacramentaliter sacram Eucharistiam sumat.

Vt singulis diebus Missæ sacrificio interesit; aut saltem in vigilijs; statis ieiuniorum temporibus Quadragesimæ diebus id præstet: festis autem diebus, vt ne quis de sua familia interesse vllo modo omittat.

Vt Festis præterea diebus ad sacras conciones, lectiones, supplicationes, diuina officia, aliasve pietatis Christianæ exercitationes conueniat.

Vt ne quis, ij sacris diebus opus seruile faciat.

Vt vigilias, & quatuor temporum, & Quadragesimæ, & alia stata ieunia illi in familia seruent, quibus Ecclesiæ præcepto iussum est.

Quo autem tempore, vel iubilea celebrantur, vel supplicationes publicæ processionibus fiunt, familiã sæpe moneat, illis Sãctis actionibus piè interesse.

Certis item piorum hominum institutis sodalitatibus vnumquemque de familia sua adscribi admoneat; quo se quisque ardentiori studio exerceat in operibus pietatis.

Ne patiatur in familia esse quempiam, qui blasphemus sit, qui periurus; qui item corruptis moribus vtatur, qui obscenè quicqam vel loquatur vel agat; qui aleis ludat, qui denique cæteris turpis vitæ exemplum præbeat.

De vitæ præterea spiritualis ratione, & pijs exercitationibus, aut de vi-

tis

tis sanctorum probatos sacerdotis confessarij iudicio libros, in quorum lectione familia aliquando versetur, domum suam introducat, exclusis obscœne, turpiter, iocosè conscriptis, alijsque id generis libris, vnde morum institutionisq; corruptela existere possit.

Vt autem in domesticæ disciplinæ, institutionisque officijs illa omnis accuratius se contineat; eam aliquando paterfamilias recognoscat, inspiciatque imprimis quæ vniuersæ suæ domus Christianæ institutio, qui singulorum mores, quæ ad pietatis, Vitæq; spiritualis progressio, cubiculaque singulorum sæpe visitet.

Quicunque verò mercaturam, artemq; aliquam exercent, non domi solùm, sed in suis officinis, & tabernis Christianæ Vitæ rationes has operarijs institoribus ve suis constituant.

Cum domus à Parocho benedicenda, quæ paterfamilias præstabit. Cap. II.

PAterfamilias autem, cuius ædibus, domicilijs ve benedicetur, piè se præparabit ad eam sancto desiderio suscipiendam, iuxta tradita per Dominum meum in Concilio Quinto Prouinciali.

Ideo ante familiam suam rectè recognoscet, monebitque vniuersos, & singulos, ad præscriptam regularum, quæ de christianæ familiæ institutione editæ sunt.

Amoueri curabit, quæcunque domi suę sunt christianæ familiæ instituto insignia, quæque Dei oculos offendunt.

Libros de rebus obscœnis, turpibus, impudicis, inanibus, ac decantionibus inhonestis, cęterisq; id generis, inflammari curabit.

Libros de vitæ religiosæ, spiritualisque institutis, atque exercitationibus introducet.

Imagines obscœnas, & turpes incendat: prophanas verò, quæq; ad inanem voluptatem alliciant, amouere studeat.

Sacras Christi Domini, beatissimæ Virginis Mariæ matris, & Sanctorum præsertim imagines, quos patronos habet, vbique domi suæ locis honestis statuat.

Tesseras; aleas, aleatoriasve tabellas, pictasve ad aleæ ludum pagellas, procul abijcere curet.

Sacram communionem in parochiali Ecclesia simul eo die, vt sumant omnes de familia sua, procuret.

Sacerdoti, ad benedictionis munus accedenti, obuiam, vel ad Ecclesiam, vel ad primariã ædium ianuam simul cum tota familia procedat; eorundemque benedictionem omni domus loco prosequatur religioso pietatis studio.

Dum Sacerdos benedicit, nemo domi, vel in officina cui benedicitur quicquam seruilis, mundani ve operis faciat.

Quæ ſubditi in nouo parocho ſuſcipiendo agere, & proſequi debeant. Cap. III.

CVM animarum ſalutis, vitæq; ſpiritalis curam parochi paternam gerant, illis, tanquam parentibus debetur, amor, obſeruantia, cultus, atque obedientia. Si igitur hoc ipſo honore dignantur, illud certè etiam æquiſſimum eſt, atque adeo cum omni ratione coniunctum, vt cum primùm eorum aliquis ad Eccleſiæ ſibi in titulum, curamve traditæ, ſtationem venerit, aliqua externæ obſeruantiæ ſignificatione ab ijs ſuſcipiatur, ad quorum parochialem curam accedit. Quare fideles, vbi primùm ab Epiſcopo literas formatas acceperint de parocho, qui parochiali eorum Eccleſiæ præfectus fuerit, diem certum ſtatuant, quo ei aduenti anti frequentis ad parochiæ fines obuiam facti, eundem, vt moris olim fuit, ſuſcipiant, atque ad Eccleſiam deducant, perpetua illum dilectione, amore, obedientia, atque obſeruantia proſequentes.

Forma literarum Epiſcopalium pro nouo parocho ſuſcipiendo. Cap. IIII.

LIteræ autem formatæ, quas Epiſcopi nomine cãcellarius de Parocho conſcribat, eiuſmodi erunt, quæ à Vicario Foraneo, alioue publicè legantur.

Filij dilectiſſimi. Veſtræ iſti parochiali Eccleſiæ parochus præfectus eſt præsbycer N. quem ætate, vita, moribus, doctrina, virtutum diſciplina prudentia aliiſq; rebus ad iſtius parochialis curæ bene gerendæ rationem opportunis, idoneum eſſe, examine rectè confecto, cognitum eſt. Veſtræ igitur partes ſunt, debito honore, ex decreti noſtri præſcripto illum ſuſcipere, neque ſolùm externa quadam obſeruantia, ſed intimè, atque ex animo illum loco parentis diligere, & colere, præceptiſq; eius, atque monitis concordi voluntate, libentiq; animo parere.

Quod ſanè facere cùm veſtra potiſſimùm interſit, tum quò accuratius faciatis; nos Epiſcopali noſtra auctoritate, paterna charitate, vos vniuerſos, & ſingulos monemus. Valete in Domino.

Quæ capita domorum in ſubditorum ſalubri cura exerceant. Cap. V.

Idē ſup. co. 1.

NVLLA eſt amplior hæreditas, nec præclarius patrimonium, quod parentes ſuis liberis relinquere, neq; maius precium, honeſtioremq; mercedem, quàm domini ijs, qui ſibi in ſeruitute operam dant, profideli eorum famulatu tribuere, ac perſoluere poßunt, quàm ſi effecerint, vt boni Chriſtiani euadant, quæ virtus omni terreno theſauro multò precioſior eſt cenſenda. Quamobrem qui in aliqua domo, atque familia duces ſunt, curabunt diligenter, vt omnes, quicunque ſuo ſub imperio, & ditione viuunt, ieiunia colant, diuini verbi prædicationem crebro audiant, Sacramentis frequenter vtantur, & omnia demum veri Chriſtiani officia exerceant: famulorum autem domini non ſolùm diebus feſtis tantum eis liberi temporis concedere curent, vt eiuſ-

modi

modi officijs vacare possint, sed crebris item eos, ac paternis hortationibus excitare non desistant, nè in studio eiusmodi tam salutari segniores, neque negligentiores existant. in quo si parentes ipsi, aut domini suo officio in his defuerint; proculdubio expectent, fore sibi vt ante seueriſſimum Christi Domini tribunal culpæ tribuantur peccata omnia, quæ liberi, vel famuli non commisissent, si suas illis partes in hoc, alijsq; eiusmodi decretis præscriptas, sibiq; maxime debitas præstitissent. Atque id quidem multò magis timendum illis erit, qui aliquo modo impedierint, quos agat Episcopus pro culpæ ratione.

Puerorum scholæ, & vitæ qualiter indagandæ, & vt in melius reformentur curandum. Cap. VI.

HIS temporibus tanta puerorum licentia est, atq; adeo effrenata, vt cùm peccandi materiam afferat, tum disciplinæ christianę detrimenta importet non leuia: hinc in scholis nimia petulantia, in Ecclesiis irreuerentia, turbulenta foris concitatio, atque in omni loco se se efferens impudentia, & penè proiecta audacia. Quare patres familias ac Episcopus, qui omni morum speculationi sanctè inuigilare debent, videant, nè grauiores offensiones inde existant: proinde & cum magistratibus, decurionibusve agant, vt aliqua inita ratione ei rei occurrant; & præterea sacerdotes aliquot vitæ probitate, castissimisq; moribus præstantes, aliosq; pios viros, & salutis animarum zelo accensos deligant: qui puerorum scholas sæpe inuisant, mores, & uitam eorum perquirant; in Dei timore, officijsque christianæ institutionis illos contineant, idque omne cum parentibus, magistris, præceptoribusque agant. Curentque vt pius aliquis ciuitatis locus, piave confraternitas id oneris suscipiat, quemadmodum alicubi fit, vt huius generis vagantes pueri colligantur, eorumque effrenatis moribus opportunè consulatur. Quod si hac non successerit, aliam omnem, quæ sibi potior videatur, rationem ineant, vt puerorum effrenatæ liberati, quæ multa spiritalia incommoda parit, rectissimè occurratur.

Nullo verò modo patiantur, vt huiusmodi pueri Ecclesiam perturbent: quod ea maximè ratione præstabitur, si parentes, vel ij ad quos id pertinet, liberos suos teneræ ætatis apud se teneant, secum ducant, eisque ostendant piè, suppliciterque orare, & sacris interesse.

Dato signo deferendæ Eucharistiæ, patresfamilias qualiter associaturi conueniant, vel quem alium delegent. Domiq; cereum hac de causa perpetuò asseruent. Cap. VII.

PArochus hortetur, & curet, vt vnusquisq; paterfamilias præsertim dato campanæ parochialis signo, quo sacræ Eucharistiæ ad ægrum deferendæ significatio fit, sine mora in Ecclesiam Parochialem cõueniat, vel aliũ de familia digniorem mittat, ad illam cereĩ, candelæve lumine prosequendam. Si quando autem is, qui paterfamilias est, per necessariam occupationem non potest, saltem certum aliquem hominem, vel filium natu maiorem,

vel deniq; famulum, alium ve mittat, qui id pietatis officium præstet. Atque eam ob causam domi etiam omnis paterfamilias perpetuò funale cereum, aut candelam vnam, plures ve habeat, quæ ad id pietatis opus, officiúq; vsui sint.

DE PROCESSIONIBVS, & Litanijs. Tit. VII.

Ad processiones generales vbi, quando, qualiter, & qui conueniant & reuertantur, controuersiaque præcedentiæ tollatur. Cap. I.

De Litanijs, & processionibus vide Durant. in Rat. diuin. off. lib. 6. c. 102. de Rogationibus, & Beleth. in explicat. diuin. offic. c. 7. Vid infr. eo. c. 8. Sess. 25. c. 13. de regul.

GENERALES processiones à Cathedrali, vel cuiusq; loci maiori Ecclesia proficiscantur; & eodem reuertantur; nisi aliud Episcopo videatur.

In ijs supplicationibus generalibus, qui non venerit ante inuocationem Sanctissimæ Trinitatis pro absente habeatur, aut alia pœna ab Episcopo plectatur.

Eas Canonici, & alij Clerici, etiam cuiusuis dignitatis sint, cum superpelliceis, & vsitatis alijs sacris vestibus statuto tempore semper obeant.

Ad huiusmodi processiones, Episcopus, cum ei videbitur, ex Tridentino Concilio vocet, Regulares omnes, quamuis exemptos.

Si qua controuersia sit de priore loco, ab Episcopo ex auctoritate eiusdem Concilij tollatur.

Cum fiunt processiones qualiter cruces præferendæ & prosequendæ, quibus intendendum, & à quibus cauendum. Cap. II.

CRUCES clerici ferant talari veste, & superpelliceo induti; ijq; eiusmodi sint, vt eam aptè, & decorè ferre possint.

Omnes ordines grauiter, & modestè procedant; colloquijsq; exclusis, psalmis, hymnis, & reliquis sacris precibus operam dent.

Nemo ordinem in processione deferat antequam ad Ecclesiam, vnde profecti sunt, redierint laici à Clericis, fœminæ à viris separatim prosequantur.

Videant ab Episcopo ad id munus deputati, vt in supplicationibus, & processionibus quibuscunque, præsertim cum Sanctissima Eucharistia circumfertur, & cum frequentior Populus ad Ecclesias indulgentiæ, festi dies, sacræ concionis gratia, vel alia de causa cõuenire solet, ea modestia, & reuerentia adhibeatur, quæ pijs, & religiosis huiusmodi actionibus maxime debetur.

Ne inter viam inaniter spectandi gratia subsistatur.

Ne petulanti facto, dictove cuiquam molestia afferatur.

Ne, quæ minus deceant, spectacula adhibeantur.

Neve actiones pro foribus ædium, aut in via repræsententur.

Qui secus fecerit, seuerè coerceatur.

Episcopus

Episcopus aliquos processionibus præficiat, quidque curabunt. Commessationes, diuagationesve qualiter tollendæ. Cap. III.

Episcopus igitur præficiat certos viros, quibus curæ sit, vt hæc omnia, quæ de supplicationibus præscripta sunt, seruentur, & vt res ea, qua decet, pietate agatur. vid. inf. c. 17.

Edendi, ac bibendi consuetudinem, secumve esculenta, & poculenta deferendi, aut ea vendendi in sacris supplicationibus habendis, Vineisq; lustrandis, & suburbanis Ecclesiis visitandis, parochi studeant, fideles sæpius admonentes, præsertim die Dominico, qui proximè sacras Rogationes antecedit; cum dedeceat, vbi pijs orationibus, mẽs, & lingua exercenda est, ibi ieiunium, quod ad alliciendam Dei gratiam vim habet, tantisper seruari non posse. Cõmessationibus non vacãdũ. c. 1. & 2. cum cæteris seq. 44. dist.

Solennes processiones infra octauam corporis Christi, à quibus, & quando fiendæ. Cap. IIII.

Quæ processiones post solennem illam, quæ mane in celebritate Corporis Domini fit, vel eodem die, vel reliquis sequentibus septem diebus obiri solent, eæ ne fiant, nisi quibus Ecclesiis Episcopus concesserit, ijsq; facultatem tantùm det, vt mane, non à prandio habeantur, nisi temporis iniuria impediret, quominus mane obiri possent.

Pro prouinciali, & diœcesana synodo celebranda, quæ Missæ sacra, & processiones fiant. Cap. V.

Cum primùm metropolitani literis Concilij Prouincialis celebrandi dies Episcopi significata erit; illud ipse curet, vt in omnibus, & vrbis & diœcesis suæ parochialibus Ecclesiis, quinta q; feria, in singulas hebdomadas, quoad illud de more absolutum, ac dimissum erit, Missa de spiritu Sancto celebretur, in Cathedrali autem, & Collegiatis Ecclesiis processionum præterea munus singulis diebus dominicis obeatur; ex animoq; preces fiant pro optimo ipsius Concilij euentu. Hoc idem planè seruetur, vbi ab Episcopo diœcesanæ Synodi celebrandæ dies indicta erit.

Clerus cum in Ecclesia ad quædam diuina obeunda, à quibus caueat, quidve agat. Cap. VI.

Clerus cum in aliquam Ecclesiam, vel ad processiones, vel ad stationes obeundas, vel ad funus conuenerit; illud meminerit se esse in domo Dei sancta, quę domus est orationis; quare nullus cuiusuis ordinis clericus, aut Sacerdos in Ecclesia deambulet, nec in confabulationibus, & congressibus, eo loco indignis, versetur: sed vnusquisque aut solus, aut comitibus, socijsq;, alijsq; adiunctis, religiosas preces Deo in causa adhibeat, quamobrem clerus vniuersus conuocatus est. Cum autem statio celebretur, ne vllus item Clericus extra Ecclesiam maneat; sed omnes intus sint, omniq; pietatis consensione Deo statas illas preces canant.

Confratres ad processiones, qualiter vt conueniant, & se flagellent, euocandi. Cap. VII.

EPiscopus efficiat vt confratres, etiam nominatim non vocati, ad statas, & solennes processiones accedant, easq; rectè, atque ordine obeant; vtque non mercede conducti, sed pietatis gratia flagella sibi adhibeant.

Episcopus, qualiter regulares, ad obeundas processiones compellat. Cap. VIII.

Vid. sup. c. 1.

TRidentini Concilij auctoritate Episcopus cum regularibus agat, propositis etiam censuris, & pœnis, vt tum in vrbe, tum in diœcesi, vbicunque ij Monasteria habent, vnà cum reliquo clero sæculari processiones publicas, ad Tridentini Concilij præscriptum, ipsi obeant, ijsque interfint.

Sanctissimi corpotis Christi solennis processio, qualiter, & sine reliquijs agenda. Cap. IX.

IN solenni illa processione, in qua Sanctissimum Domini Corpus per vrbem religioso cultu defertur, ne reliquæ vllæ, sed illud solum, vti veteris instituti, Ecclesiæque Romanæ matris consuetudinis est pio, religiosoque apparatu, solenniq; celebritate feratur.

Canonici, & etiam dignitatem obtinentes in processionibus solennibus Sanctissimum corpus Christi quibus cereis concomittentur. Cap. X.

CAnonici singuli, & qui dignitates obtinent, cum processiones publicas, illam præsertim solennem, quæ in celebritate Sacri diei Corporis Domini agitur, atque alias item in portando Sanctissimo Sacramento singulis mensibus constitutas, obeant; cereum ad intortitium accensum in manibus, capite aperto ferant. Capitulum autem decenti magnitudine, & crassitudine habeat, quot Canonicorum numero satis sint.

Cap. XI.

RELIQVI chori ministri cereos item accensos habeant, eosque forma conueniente.

Indulgentiæ solennitatum Sanctissimi corporis Christi, à Parocho qualiter denunciandæ, & fideles pro quibus admonendi. Cap. XII.

QVO autem religiosius diœcesis nostræ fideles Sanctissimi Corporis Christi Domini solennitatem colant: pietatisq; operibus, quæ sacro illius solennitatis tempore præstanda sunt, indulgentias à summis Pontificibus, vrbano Quarto, Clemente Quinto, Martino Quinto, item & Eugenio Quarto, concessas consequantur: Parochorum cura sit, die Dominico, solennitatem præcedenti, hæc paterna charitate, grauique sermone illos præmonere, atque hortari.

Vid. cle. 1. de reli. & vener. San.

Primo vt confessi, vel in solennitate, vel intra octauam, Sacram communionem sumant.

2 *Vt pro facultatibus eleemosinam dent.*

3 *Vt purè castèque in orationibus frequentes, atque assidui sint, in pietatisque christianæ exercitationibus conuersentur.*

4 *Vt pridie solennitatis ieiunent.*

5 *Vt & in solennitate, & reliquis deinceps septem diebus ad vespertinum, & matutinum, aliarumq; Canonicarum horarum officium, & missæ solennis sacrum frequentissimi conueniant, processionemq; solennem item supplices obeant.*

6 *Vtque ad ea christianæ pietatis officia fideles magis inflammentur; per eosdem parochus, indulgentiæ, vt infra exponuntur, ab eisdem Pontificibus Vnicuique verè pœnitenti, & confesso datæ, euulgentur.*

7 *Ieiunantibus pridie solennitatis, indulgentia concessa annorum centum.*

8 *Præsentibus in vesperis primis, indulgentia annorum etiam centum.*

9 *Iis, qui in solennitate missæ solennis sacro intererunt, indulgentia annorum totidem.*

10 *Qui in matutino aderunt, ijs indulgentia annorum totidem.*

11 *Qui in secundis vesperis intererunt, ijs quoque data indulgentia totidem annorum.*

12 *Qui primæ, tertiæ, sextæ, nonæ, completorij officijs aderunt, indulgentia ijs datur quadraginta annorum pro singulis horarum officijs.*

13 *Qui intra octauam, vespertino, matutinoq;, officio, & missæ solennis sacro aderunt, indulgentiam item datur annorum centum.*

Solennes, publicæque supplicationes qualiter obeundæ. Cap. XIII.

CVM supplicationes publicas, solennesq; fieri opus erit; primùm earum causa processiones agantur, deinde Missa solenniter celebretur: nisi aliter ob causam Episcopus aliquando iusserit. Clerus etiam regularis, piarumque confratriarum homines, populus denique omnis, cum ad Ecclesiam vbi supplicandi causa statio fiat, processerint, inde ordine item redeant ad Ecclesiam, vnde discesserint, vt etiam decretum est, nisi Episcopi præscripto in Ecclesia, ad quam ventum est, processio absoluenda, & dimittenda sit: tuncq; inde ad suas quiq; Ecclesias, benedictione Episcopi, aut missione de more facta, collegiatim cruce præcedente abeant licet, peractis ante supplicationum, prout ritus est, solennibus precibus, atque orationibus.

Supplicationum officia diuina vbicunque fiant, ac à quibus de clero peragantur. Cap. XIIII.

QVæ verò in hoc supplicationis munere precum, & orationum officia in Ecclesia ad quam itum est, quæcunque illa sit, peragenda sunt; à capitulo Cathedralis; in diœcesi autem, à clero primariæ sęcularis Ec-

clesiæ, non illius, ad quam supplicandi causa processum est ritè præstentur, nisi antiqua consuetudo aliud suaserit.

Idem quod supra, pro sacro solenniter fiendo seruabitur. Cap. XV.

MIssæ item sacrificium, cum ibi faciendum est, illud è capitulo, Clero ve Cathedralis, & in diœcesi primaria sæcularis Ecclesiæ solenniter fiat. Quo tempore reliquus Clerus discedat, licèt, missione solenniter facta, vt in suis quisque Ecclesiis conuentualem parochialemve Missam concelebret: nisi aliter quandoque Episcopus iusserit.

Cum in Ecclesia pro quauis pia causa conuenitur, locus quis ibidem deligatur vbi quisque tacitus preces deuotas effundat. Cap. XVI.

CLero ad Ecclesiam conuenienti, processionis, supplicationis, alteriusve eiusmodi officij causa, locus aliquis Ecclesiæ illius amplè quantum potest, patens, constituatur; vbi simul vniuersus, si potest alioquin collegiatim saltem vnusquisque ordo conueniat, & tacitè precando consistat, donec illas obeat: nè per Ecclesiam vagetur, aut quidquam admittat, quod vetitum est nostris constitutionibus.

Qui processiones dirigant constituantur, & quid præstabunt. Cap. XVII.

CONstituat Episcopus certos homines, qui Clerum ad supplicationes procedentem, dirigant; tumq; aliquando cum opus est, eundem subsistere moneant; tum etiam, qui populum in ordine consistere, mulieres velatas incedere, aliaq; eiusmodi opportuna in ipsa etiam via moneant, præcipiant, atque vt seruentur, efficiant omni solicitudine.

Clerus, qualiter indutus incedat. Cap. XVIII.

IN omni processione, in illa præsertim, quæ solenni die Corporis Domini agitur, clerus sæcularis superpelliceo mundo, candidoq; indutus, vt adsit, præmoneatur.

Quæ canenda erunt prænuncientur. Eaque qualiter alternatim canant, & recitent. Cap. XIX.

CVm ad processionem Clerus vocatur, quid psallendum, quid canendumve ei sit, vt opportunum erit significetur.

Canant omnes, cum verò aliquot canentibus, alijs canere non licet; qui bini incedunt submissa uoce, Psalmum, Hymnum, Antiphonam, Precemve piam, inter se dicant, supplicationi, quæ fit, mysteriove conuenientem.

Qualiter omnes clerici bini, & non laicis præmixti incedant. Cap. XX.

CLerici omnes sæculares, & regulares, & qui in Basilica Cathedrali dignitates obtinent, bini semper procedant: neque item inter eos vllo modo laici homines quocunque gradu sint, interiecti incedant; neque item inter Episcopum & eosdem, laicis locus sit.

Errantes punctandi. Cap. XXI.

QVicunque Clericus in processione erratum contra præscriptum commiserit; pro præscripta ratione punctator sigillatim, nominatimq; illum notet.

Vexilla sacra à quibus præferantur. Cap. XXII.

SAcrarum imaginum insignia, uexillave Cleri, nè laicus homo in processione præferat: ubi clericus quisquam est, qui hoc munus præstare possit.

Campanę omnes Ecclesiarum pro processionibus, quando pulsandæ. Cap. XXIII.

IN omni Ecclesia, unde ad statas processiones Clerum, populumq; egredi solenne est, vbi primum procedendi initium fit, campanarum omnium pulsationes solenniter tamdiu adhibeantur, quod inde Clerus uniuersus in progressionis munere egressus sit; Idemq; cum à processione reditur, præstetur. Itidem in Ecclesiis fiat, quæ in uicinia sunt Vbi processio agitur.

Cap. XXIIII.

MVsicis cuiusuis generis instrumentis in processionibus, sonari ne nullo modo permittatur.

Non interessentes de clero processionibus, qualiter puniendi. Cap. XXV.

IN supplicationibus, processionibus ve, quæ summi Pontificis, Episcopive iussu in exteriori, aut interiori Ecclesiæ circuitu aguntur, Canonicis, & alijs Chori ministris, qui distributionum quouis modo participes sunt, tantum ex communi residentiæ censu distribuantur, quantum ipsis dari solet, cum in Choro præsentes horæ tertiæ officio adsunt. Si uerò pro feriæ festiq; ratione, quo processio agitur, non in circuitu Ecclesiæ, sed per Vrbem, oppidumve illa fiat, agaturve triplum detur, quæ omnis destributionum portio, detur ijs tantùm scilicet, qui illæs præsentes obeunt. Quod ad alios autem clericos attinet, qui processioni, supplicationive interesse debent; nec uerò distributionum participes sunt, cum ijs Episcopi arbitratu, certis mulctis, pœnisve agatur.

Populus qualiter non ex ædibus inspicere processiones, sed prosequi debeat. Cap. XXVI.

CVRET Episcopus, ut omnes tum mares, tum fœminę sacro solennitatis Sanctissimi Corporis Domini, religioso q; die, eam processionis celebritatem, non è fenestris, neque omnino è superiori loco inspiciant, sed eam prosequantur, omni pię religioseq; uenerationis studio.

Itidem præterea curet de alijs publicis processionibus, cum illas omnes populum supplicem prosequendo, piè obire institutum sit.

Ne processionum tempore cibi potusque eleemosynæ distribuantur. Cap. XXVII.

SI quæ eleemosynæ panis, & uini, aut aliorum ciborum, certo constituto tempore, pij etiam legati, iurē, aliove quouis nomine distribui debent; earū distributio, ne processionum, supplicationumve tempore fiat: quominus illa comessationibus, crapulisve occasio præbeatur; sed illis peractis id agi liceat.

Certi dies Ecclesiæ pro diuersitate supplicationum habendi. Cap. XXVIII.

STATI dies processionum, quæ pro gratiarum actione fient, ut antiquis ritum monimentis traditum est, sint, Dominicus scilicet dies, uel Feria Quinta. Si verò pro calamitatibus, peste, bello, fame, alijs q; id generis supplicandum est, processiones publicę agantur Feria quarta, Sexta, & sabbato; quibus processionibus agendis, etiam certas Ecclesias Episcopus statuet libero arbitratu suo.

Qualiter propositis indulgentijs parochus fideles, vt sub parochialis vexillo ad processiones accedant cohortetur. Cap. XXIX.

SVpplicationibus publicis obeundis, fideles suæ quiq; Ecclesiæ parochialis vexillo prælato, ut frequentes ordine procedant eos parochus sæpenumero prout occasio tulerit, accuratè moneat, ualdeq; accedant, dono munereq; indulgentię quam Gregorius XIII. pro sua paterna charitate Provinciæ Mediolanensi concessit: cuius indulgentię literas in fine huius libri impressas, ob eam causam frequenter parochialibus suis euulget.

Sub die V. April. 1580.

Quò frequentiores item in concione sacra, in Missa maiori, Vesperis, etiam Completorio, præsentes adsint, ijsdem Indulgentiæ literis illos crebro cohortetur, & moneat.

Non nisi de licentia noctu processiones fiant, quas prosequi mulieribus omnino interdicitur. Cap. XXX.

QVæ ad sanctę pietatis institutum, atque usum salutariter instituta sunt, pastoralis curę est, cauere, nè deprauatis moribus corrumpantur.

Quo-

Quoniam igitur in processionibus, quæ à nonnullis confratriis, societatibus ve noctu fiunt, religiosè quem illis primùm institutis, offensio aliqua inesse potest: idcirco, ne illas imposterum noctu agi liceat, nisi & Episcopi concessu, & regulis certis ab eo præscriptis. Mulieres autem processiones nocturnas obire interdictum omnino sit.

DE ORATIONE QVADRAGINTA Horarum. Tit. VIII.

Pro quadraginta horarum oratione qualiter in altari, & quibus solennitatibus Sacramentum collocetur. Cap. I.

VT Oratio, quam vocant quadraginta horarum, coram Sanctissimo Sacramento, quo frequentissimus populus conuenire solet, qua pietate & religione instituta est, eadem retineatur, & propagetur decernimus.

Prosequutio prædictorum. Cap. II.

VT Sacramentum in altari, decenter ornato, collocetur, quo tempore, vel litaniæ cantentur: vel si temporis ratio patiatur, Missa celebretur, neque tamen extra ambitum templi Sacra Eucharistia deferatur; nisi secus videatur Episcopo.

Noctu qui conueniant, interdiu mares à fœminis separatim orent. Cap. III.

NEMINI autem eò, prater orantes custodes, huius orationis causa noctu conuenire liceat. Vid. sup. co. c. 15.

Interdiu autem mares, quantum fieri potest, separatim à fœminis orent.

Non nisi de licentia quando & quàm piè constituenda. Cap. IIII.

ORatio quæ quadraginta horarum dicitur, ne vlla in Ecclesia extra ordinem constituatur, sine Episcopi concessu; Isq; eam ita sanctè geri curet, vt pij illius instituti ratio exigit.

Quæ Ecclesiæ eligendæ. Cap. V.

IN ijs solùm Ecclesiis siue sæcularibus, siue regularibus, oratio fiat, celebretur ve, in quibus Sanctissimum Sacramentum asseruatur: nec verò in ijs omnibus, sed in illis tantummodo, quæs Episcopus statuerit.

In conspectu Sanctissimi Sacramenti fiat. Illudve qualiter quibus cum luminaribus collocabitur. Cap. VI.

FIat autem in conspectu Sanctissimi Sacramenti; quod è tabernaculo expositum, in maiori, aliove, vt Episcopus ita censuerit altari propalam collo-

cetur.

cetur. Quod vt cum dignitate, decore, religioseq; agatur, alta..., vel capellæ vbi exponetur, collocabitur ve, ornatus decens sit, ac religiosus.

Cerei præterea in altari accensi ad minimum sex colluceant; lampades ne pauciores quàm tres.

Qualiter palàm Sanctissimum Sacramentum sit proponendum. Cap. VII.

ORationis initio, cum Sanctissimum Sacramentum palàm proponendum est, primùm datis solenniter de more pridie illius diei, Vesperi, & iterum eo die paulò ante campanarum signis, præsens adsit cùm sacerdos pluuiali indutus, qui illud religiosè proponat; tum illius Ecclesiæ, vbi oratio futura est, aut totius parochiæ, si Ecclesiæ parocialis est, clerus superpelliceo vestitus, qui in hac functione illum adiuuet. Si verò, qui conuenerint clerici, vel parochiæ, vel Ecclesiæ pauciores sint quàm sex: alij aliunde euocentur, ne eo numero pauciores adsint: hique cum luminibus accensis, tum homines itidem parochiæ, in cuius Ecclesiæ finibus ve oratio exponitur, præsertim Sanctissimi Sacramenit sodalitati adscripti.

In eo proponendo, & reponendo qualis processio habenda. Cap. VIII.

PRocessio in exponendo Sanctissimo Sacramento per Ecclesiam agatur litanijs, statisque antiphonis, precibus, & orationibus, tum cereis accensis; itidemque in eo reponendo seruetur.

Qui & qualiter proposito Sacramento iugiter assistant. Cap. IX.

DUm illud in altari propositum est, clerici duo superpelliceo induti capite aperto, ad altare semper assistant: quorum alter diaconus saltem sit, aut saltem vnus, isque in sacro ordine constitutus.

Quæ precum tabellæ ibidem ad cancellos affigendæ. Cap. X.

AD altaris verò capellæve, vbi proposito Sanctissimo Sacramento Oratio fit, cancellos, affixæ sint tabulæ precũ, & orationum, quæ pro temporum, calamitatum ve ratione, orantium vsui, ex sanctæ matris Ecclesiæ instituto accommodatæ, eæque literis grandiusculis exscriptæ, loco perspicuo sint.

Quando, & qui sermo habendus. Cap. XI.

AD excitandam præterea populi in tanta hac oratione versantis, pietatem, hoc curetur; vt aliquando, quo præsertim tempore, quæ ve hora frequentior est fidelium ad eam concursus, sermo, isque breuis, ad piæ meditationis studium inflammandum appositè habeatur.

Quo-

Vt omnia ritè agantur vniuscuiusque parochiæ viri qui præsint eligantur. Cap. XII.

VT autem ad huius constitutionis præscriptum omnia quæ ad huius statę orationis vsum, sanctè retinendum pertinent, decore, rectè, ordineque agantur: vnicuique parochiæ in locis populosis ab Episcopo aliquot viri graues, pietatis, spiritualisq; vitæ amantes, & in ijs saltem vnus Ecclesiastici ordinis, qui alijs præsit, constituantur; qui in sua quique parochia orationis huius curam gerant, quo tempore illa celebratur, eorũ præter cætera munus erit videre, vt ab huius sanctionis prę scriptam normã illa fiat, celebreturve.

Collectiones eleemosynarum tunc quomodo prohibeantur. Cap. XIII.

NVLLO prętextu, illo orationis tempore ad eleemosinam excipiendam, colligendamve, pelues, aut vasa eiusmodi paruula exponantur; sed Episcopi permissu, concessuve capsulas proponi liceat.

Orationis horæ qualiter populo assignandæ. Cap. XIIII.

ORATIONIS huius curatores videant, vt per quadraginta ipsas horas fiat. Cui rei quò cautius prospiciant; supputata parochialis vicinię incolarum, tum marium, tum fœminarum ratione, illisque in certas ob eam curam classes congruenter distinctis, & dispositis horis statæ orationis pro supputatione inita, & populi partitione facta, ita separatim, ordineq; assignent, vt sua hora classes singulæ ad orandum conueniant; & intermissionis nullum spatium relinquatur.

Fœminæ à maribus separatim orent. Cap. XV.

HOC orationis tempore, in Ecclesia, vbi illa celebratur fœminæ à maribus separatæ, tabulato interiecto, aut alio interspecto adhibito orent.

Supra cod. ca. 3. in fi.

Ne noctu fœminæ conueniant, & si intermittatur qualiter tempus compensandum. Cap. XVI.

NE noctu fœminis orandi statа hora aditus ve in Ecclesia detur.

Quod si noctu orantes deerunt, Sanctissimum Sacramentum in tabernaculo reponatur.

Quod si forte ex hac, vel alia causa Episcopi iußu aliquando noctu intermitti contigerit; interdiu compensetur continenti orandi spatio.

Noctu ostia, pulsantibus tamen aperienda, claudantur. Cap. XVII.

CVM oratio noctu celebratur: ne propterea Ecclesiæ ostia pateant, sed clausa pulsantibus, & ad orandum conuenientibus, etiam singulis aperiantur.

Nulli

Nulli præter monialibus qualiter noctu orare permittitur, Sacramentumve recordendum, & depromendum sit.
Cap. XVIII.

IN Ecclesiis monialium, cum oratio hæc celebratur, nemo prorsus noctu in illam ad orandum intromittatur. Verùm vbi Sanctissimum Sacramentum per noctem in tabernaculo maiori repositum, moniales si voluerint, solùm ab interiori Ecclesia adorantes nocturno eo tempore per statas horas in oratione perseuerent; summo verò mane iterum è tabernaculo illud depromatur.

Quadraginta horarum orationis spacium quando prorogari non liceat. Cap. XIX.

PRæfinito illo quadraginta horarum tempore, nec verò diutius, in Ecclesia vbi concessum est, oratio hæc celebretur. Id verò temporis prorogari ne liceat nisi Episcopi concessu. tamen cum noctu terminari contigerit, ad lucem produci eiusdem iussu licebit, si quando huius orationis initium, & finem noctu fieri, minus decenter ille animaduerterit.

Quæ pro Sanctissimi Sacramenti orationis causa exponendi cultu sancita sunt prædicta, inuiolatè erunt seruanda etiam vbi extraordinariè illud adhiberi concessum erit.
Cap. XX.

QVæcunque de loco, Ecclesiave, in qua exponenda sit sacra Eucharistia pro oratione quadraginta horarum, hac constitutione supra præscripta sunt, aut de alijs ad cultum, & venerationem Sanctissimi Sacramenti, aut ad altaris, cappellæve, vbi illud palàm proponetur, apparatum, atque ornatum pertinentibus, ea cùm in ordinario orationis huius instituto, & vsu, tum etiam si quando extraordinariè idem adhiberi petitum, aut concessum erit, inuiolatè, accurateq; seruentur.

Qualiter in Ecclesia Cathedrali Sanctissimum Sacramentum solennius exponi debeat. Cap. XXI.

IN Ecclesia Cathedrali, quoties oratio quadraginta horarum, vel inchoatur, vel peracto in alijs Ecclesiis illius cursu, in eadem iteratur, alia ratione exponitur, indicitur ve; omnis ratio suadet, vt splendidiori luminum apparatu, & maiori cleri frequentia, maioriq; populi concursu habeatur, atque celebretur; Quare illius orationis initio, quod in ea Ecclesia fit, rursusq; in eiusdem fine, vt Episcopo videbitur, cum illius Ecclesia clerus populusq; quem pro parochiæ ratione peculiarem habet, tum etiam vniuersus vrbis clerus, tam secularis, quàm regularis supplicationibus publicis interesse solet, ac sodalitates omnes, & cunctus præterea populus, suis parochialibus Sanctorum insignibus distinctis, in illam matricem Ecclesiam generatim, vniuersèq; ad orationis celebritatem conueniat.

Qua-

Qualiter ad alias Ecclesias clerus, populusq; conueniat, & recedat. Cap. XXII.

Sigillatim verò pro uniuscuiusque parochiæ, uicinæve, in classes distinctæ, ratione, quam Episcopus certam statuerit, inierit ve idem tum clerus secularis, ac regularis, tum populus statis horis, sibi ordine speciatim attributis, ad eam basilicam concurrat, more solennium processionum, Cruce, scilicet prælata, & precum, Antiphonarum, psalmorumq; pio, ac religioso cantu: indeq; quo ordine processerit, eodem piè, deuoteq; redeat.

DE ORATIONE VESPERTINA. Tit. IX.

Quæ, & qualiter parochi, concionatoresve, patribus familias agenda & pro domesticis institutionibus denunciabunt. Cap. I.

Domesticae institutionis regulas positas sub titulo de officio patrisfamilias Parochus per annum aliquando, prout re esse viderit frequenti populo explicet: tum sæpissimè, & publicis sermonibus, & priuatis colloquijs, patresfamilias parochiæ suæ incolas, id moneat atque hortetur, ut quæ eorum propria officia sunt: munera, in familiæ institutione ea præstare uelint paternę curæ studio.

Quoad cohortationis officium, etiam concionatores, & confessarij Sacerdotes, quàm frequentissimè, prout opportunum esse censuerit, charitatis zelo præstent.

Vid. in d. titu. sup. pſertim. c. 1. & 5.

Domini officinarum de dissolutionibus, quæ committuntur, qualiter à parocho admonendi. Cap. II.

Parochus pręterea, ubi aliquando in artificum, mercatorumve officinis, quæ intra fines parochiæ suæ sunt, ab operarijs, alijsve qui illic artem exercent, aliquid committi intellexerit, quod deprauatæ, dissolutæq; disciplinæ sit, quod offensionem in parochia præbeat, quodq; à Christianæ institutionis moribus alienum, id officinarum dominos admoneat, vt quicquid illis locis corruptelarum est, inde eripiatur.

Orationis communis introductæ exercitatio qualiter per parochum curanda, eiusq; indulgentiæ quando denunciandæ. Cap. III.

Vna omnium optima indigentiæ nostræ interpres, [a] *& conciliatrix eorum; quæ necessaria tum ad animæ, tum ad corporis bona à Deo patre expetuntur, est oratio sancta; cuius studium, ut proprium fidelium*

a Neminē exceptū esse ab eo qđ Dominꝰ in Euangelio dicit, oportet semper orare, & nō dficere, & Apoſ. ſine intermiſſione orate, ait. Nicolaꝰ. 1. Iter reſpōſa ad conſulta Bulgarorū, poſt Cōc. Tici. īpreſſa. c. 61. ī Tom. 3. Cōc. ſub ijciēs, id ita accipiē dū,

est, sic necessarium, atque omnino iussu diuino debitum: id cœlestis magister, Christus Dominus exemplo docuit, verbo præcepit, crebris cohortationibus monuit, [a] *& eo igitur studio fideles quò vehementius exardescerent, se seq; quotidie singuli certa hora colligentes id quod christianarum mentium est vitæ à se illo die actæ rationes inspicerent,* [b] *maleq; actæ pœnitentes, ardenti oratione veniam precarentur, & Deo gratias agerent de beneficijs, quæ acceperint: instituta est in hac prouincia orationis communis exercitatio: quæ ad christianæ pietatis progressionem introducta, vt & perpetuò conseruetur, & augeatur item, id cum omni studio parochus curet, tum propositis spiritualis gratiæ muneribus Sedis Apostolicæ benignitate, eius rei causa concessis,* [c] *itaq; Episcopus à Parochis suis singulis Greg. XIII. literas de Indulgentia, huius prouinciæ hominibus concessa, qui in orationis communis instituto se se exercuerint, ter in singulos annos de scripto, vel summatim pronunciari iubeat. semel ineunte Aduentu, iterum Dominico die Quadragesimæ primo, tum solenni die Pentecostes.*

ex sentētia. D. Aug. vtnullo die, intermittātur certa tempora orandi, quæ illa sint ait, quærite, & inuenietis, ea vero explicat eruditissimus Frāc. Turrian. in eius annota. in Clementis Romani lib. 7. de vita Christiana c. 25. 1j. Tom. Conc. ad hoc non nihil vide i lib. Ludolp. de vita Christi, p. 2. c. 42. in princ.

a Quàm nobis necessaria sit oratio, præteralios, vid. Nauarr. in tract. de oone, & hor. Can. c. 1. in 2. prælud.

b De effectibus orationis vide eūdē Nau. i d. trac. ca. 21. in 28. conco. n. 37.

c Constitutio hæc est sub die 24. Octobr. 1572.

Campanarum signa pro oratione, qualiter danda, dieq; statuta, vt indulgentias consequantur moniti conueniunt. Cap. IIII.

PArochus præterea pro temporum ratione certam horam assignet; quæ datis huius rei causa campanarum signis patres familias suæ quisq; domi, vnà cum reliqua familia certo loco ad orandum conueniant. Vt autem, qui in eo precandi instituto se exercuerit, Indulgentiæ concessæ donum consequatur, diem itidem Dominicum Quadragesimæ, proximè præcedentem, is constituat, quo illi confessi omnes simul Sacram Eucharistiam sumant.

Imminentibus calamitatibus qualiter orandum. Cap. V.

IMminentibus verò calamitatibus suo tempore cum nullum certius præsidium sit, quàm illud, ut fideles ad Deum patrem misericordiarum assiduis precibus confugiant, certam aliquam præterea rationem is diligenter Episcopus ineat, vt & à Clero, & à populo sine intermissione, ac religiosius in orationem incumbatur.

Signum qualiter & quod pro oratione dandum. Cap. VI.

ORationis vesperting, olim in hac diœcesi institutę, signum distinctis campanæ ictibus, vt Episcopus præscripserit, detur. Vbi verò in vicis, & pagis, ob campanæ exequitatem, sonus ita difficilius exauditur; non intermisso, sed continenti sono per horæ quadrantem, illius significationem fieri, si ita censuerit, iubeat Episcopus. Rursus qua in Ecclesia parochiali, diœcesis præsertim, ob vacationem, vel ob aliam causam, nullus, nel Sacerdos, nel clericus, aliquando est, qui huius orationis signum campana det; alia subito per Vicarium Foraneum ratio ineatur, qua illius significatio fiat, campana item sono.

Quan-

Quando vespertina, communis oratio in Ecclesia conuenientius fieri debeat. Cap. VII.

VBi domicilia, inter se proxima, aut continentia sunt; in Ecclesia, tum maxime diebus festis, illam à populo fieri conuenientius est: quem frequentem conuenire, omni officio parochus curet: Ipse uerò si adesse neglexerit, intermiserit ve; mulctetur Episcopi iudicio. Curet autem Parochus, vt in Ecclesia non tardius multo ducatur, quàm ad statam horam, qua sub crepusculum noctis salutationis Angelicę signum detur.

Quando pro parochiali, alius locus, vel crux erigenda, vbi oratio communiter fiat eligatur. Cap. VIII.

SI ex pagis, & vicis præsertim frequentioribus, in Ecclesia parochiali fideles difficilius conuenire possunt, quoniam ab ea aliquantum illa loca distant; constituat Episcopus Ecclesiam, aut capellam, oratoriumve, illis singulis propinquiorem, aut commodiorem; aut denique crucem, sacramve aliam imaginem, in triuio erectam; quò etiam sub dio ad orationem uespertinam conuenire liceat.

Quæ orationis ratio, in cappella, in oratorio, vel in Ecclesia, quę Parochialis non est, etiam adhiberi poterit.

Oratio communis, vel si non poterit saltim particularis qualiter fiat. Cap. IX.

SI quando præterea, alijs etiam diœcesis locis, pluuiæ uis, niues, aliaue temporis grauitas, itineris difficultati adiuncta, [a] difficiliorem fidelium conuentum ad Ecclesiam parochialem faciat, nè ob vllam causam à tam salubri orationis instituto, & multiplicibus Apostolicę sedis priuilegijs commendato, ullo die populus desistat. Quo in officio in ijs locis adiuuetur maximè opere Sacerdotum, & clericorum quorumcunque illius pagi, loci ve.

At vbi neque his rationibus fieri poterit, vt fideles omnes vnicuiusque loci in vnum conueniant ad hanc orationis communis exercitationem; domi saltem ab vnoquoque, qui ad Ecclesiam non conuenerit, cum familia sua certo loco fiat.

Quæ, & qualiter etiam matutina oratio vt introducatur curandum sit. Cap. X.

NOrint porrò fideles, quod etiam Concilio Aurelianensi quarto olim iussum est, sibi sapius singulis diebus orandum esse; quod si aliquando frequentius non possunt, saltem non uesperi solùm, sed etiam mane id à se præstari oportere. [b] Quare Episcopi cura sit, vllum uespertinę orationis quotidianæ communis usum, mane etiam paulò, scilicet ante auroram, aut sub ortum solis, id quod in plerisque locis iam seruatur; ubique locorum cùm in vrbe, tum in diœcesi paulatim introduci, atque ea ratione institui, vt vel in

a Si loc⁹ Eccle siæ ꝓcul fuerit, qđ & ī alijs de cētib. locis, oratio ad Deū fieri possit, vide in Cōc. Parisiē. sub Greg. 4. lib. 2. ca. 13. cuius initiū, Sicut sunt nōnulli; in To. 3.

b Quod frequenter orandū sit, ꝑter alia, vide D. Hier. Ad Eust. cuius hæc sunt verba nota. Egrediē tes hospitium armet oō; regrediē tib⁹ đ platea, oō occurrat antequā Sessio, nec pri⁹ corpusculū reqescat, quā aīa verbo Dei pascat: ad oēm actū, ad oē incessū man⁹ pīgat, crucē relata in Cōci. Paris. li. 2. c. 13. in fine in 3. Tom.

Ecclesia, vel suę quiq; domi cum familia certo loco, vel in officinis, taberniſve, uel in ipſis etiam agris, atque adeo in itinere, uel in alijs deniq; locis, ubicunq;, ut illo Concilio cautum est ea matutina hora sunt; et patres familias, & liberi, & famuli, & artifices, opificesve, & operę, inſtituto reſve, & cæteri quicunq; sunt, siue mares, siue fœminæ, huius matutinæ orationis officio, antequam artificium, negotium, remve vllam aggrediantur, precibus, Litanijs, omniq; oratione, ac toto animo, menteq; uacent, sicq; quotidianarum actionum, operum, & negotiorum initium à Deo faciant, finemq; itidem.

Qualiter ad tempestates repellendas campanæ pulsandæ, & omnibus ad preces confugiendum sit. Cap. X I.

Vid. sup. de off. Parochi. ca. 31. & de custodia Eucharistiæ. c. 9. Ad hoc vid. Durant. in Rat. diuin. offi. lib. 1. c. 4. in princ. vbi de cõpatris agit, & Iohã. de Sillua. in tract. de benefic. p. 1. q. 5. nu. 99.

NImbis, procelliſve imminentibus, sicut Eccleſiaſticæ consuetudinis est, campanis sonetur, tum ad tempestatem ui diuina, quę ex solenni prece, sacraq; benedictione illis ineſt, depellendam, tum ad Dei misericordiam implorandam christianæ pietatis orationibus: ita fideles, earum sono tunc excitati, in Ecclesiam, uel Cathedralem, uel Parochialem, uel in aliam saltem propinquiorem ad orandum conueniant: si minus possint, saltem ubicunque sint, siue domi siue foris, supplices Deum orent; tum clerici, psalmis, Litanijs, precibus, & orationibus, quę ex ritu Sanctæ matris Ecclesiæ ad arcendam tempestatem dicuntur, Dei misericordiam deprecentur.

Oratio etiam pro fidelibus defunctis, qualiter fienda. Et ad illam populus per parochum propositis indulgentijs cohortandus sit. Cap. X I I.

PRo fidelibus defunctis religiosas Deo preces, orationemq; adhibere, officium est salubre, illud quidem sanctum christianæ pietatis studio planè dignum, quam ob causam Greg. X I I I. Romę instituit, prima hora noctis pro illis in singulos dies piè orari; cuius exemplo nobis ad imitationem proposito maximoperè excitati, cum iampridem proximis annis orationem vespertinam, quam communem dicimus, pro uiuis decreuerimus, hanc alteram pro mortuis iam nunc constituimus.

Itaq; Episcopus pro salutis animarum zelo, quo præcipuo incensus esse debet, in eam curam incumbat, ut ubiq; locorum in sua diœcesi religiosè, celebretur, omniq; ardentissimo charitatis, & precationis spiritu.

Illius horam pro ratione temporis, uel brumalis, uel æstiui, proq; prudentia sua sub primam noctis uigiliam ita statuat, ut iam decreta oratio uespertina nullo modo impediatur.

Præfiniat in Vrbe Basilicam Cathedralem, & certas alias Ecclesias, in quibus stata hora, statoq; campanæ signo significatio huius orationis, precationisve fiat.

Vnusquisque autem fidelis, ubi sit, uel domi uel foris, ad memoriam mortis excitatus, primùm paulisper tacitus in mortis suę quam breui fortasse obibit, meditatione uersatus; tum se accendat ad orationem pro mortuis,

quam

quàm psalmo De profundis, aut precatione Dominica, & salutatione Angelica sæpius repetita intimo religiosi cordis affectu perorabit, vt defunctorum animæ è purgatorij supplicijs ereptæ; Dei misericordia ad sempiterna cœlestis vitæ præmia perducantur.

Parochi præterea, quò magis, atque magis huius pietatis studium exardescat, sæpe accurata cohortatione ad illius studium, vsumque perpetuum, parochiales suos inflammare studeant; & quò magis eosdem elliciant, indulgentiam proponant ijs concessam, qui sono campanæ moniti, atque excitati ad orationem pro mortuis piè recitauerint psalmum De profundis; aut orationem Dominicam, salutationemq; Angelicam ter dixerint, cuius Indulgentiæ pontificias literas, vt Parochi aliquando de scripto euulgent, in fine huius libri impressas extare voluimus.

Literæ datæ sub die 10. Aprilis. 1580.

DE OFFICIO CAVPONVM. Tit. X.

Quæ monita cauponibus, & qualiter proponenda sint. Cap. I.

OFFENSIONIBVS & peccatis, quæ in cauponis committi solent, pastorali etiam cura & officio occurrendum est; vt ereptis corruptelis salutariter consulatur vitæ christianæ moribus. Quãobrem, cum Episcopus cuius officium est in omnium cuiusuis generis hominum curam incumbere; tum Parochus etiã si quas, vel cauponas, vel tabernas intra parochiæ suæ fines habet, quàm sæpissimè ijs, qui cauponariam tabernariamve exercent monita proponat, quæ infra eorum vitæ christianæ, christianisq; moribus præscribuntur, ad eorum salutem procurandam.

Primùm igitur caupo non solùm familiæ suæ, sed etiam hospitibus peregrinis, alijsve, quos hospitio exceperit, & uerbis, & uitæ exemplis, & humanitatis officijs prodesse studeat; ita ut eius familia, quique; in famulatu ipsius sunt cæteris pietatis, castitatis, modestiæq; specimen, atq; indicium dent. Proinde impudicos homines, eiusve infamiæ nota inquinatos, blasphemos, concubinarios, eiusve nomine suspectos, aleatores, publicosve lusores, & id generis nebulones, qui aduenas, atq; hospites, dolis, fallacijsq; decipere solent, è familia domoq; sua eijciat: quorum loco in familia famulatuq; pios homines disciplinæ christianæ studiosos habeat, qui aduenas ad orationem Vespertinam inuitet, quam is domi suæ curet nullo vnquam pacto statа hora prætermitti.

Sacræ imagines in cubiculis habendæ, obscenæ omnino tollendæ. Cap. II.

IN cauponæ uestibulo, porticuve, & in singulis præterea cubiculis sacram imaginem apponere ne omittat; prophana autem omnia, ac turpiter obscœneq; inscripta, picta ue, inde amoueat omnino.

Quos apud se diutius hospitari non permittant.
Cap. III.

NE lenones, meretrices, histriones, mimos, & cæteros malæ conditionis homines, nugatoresve apud se diutius hospitari patiatur.

Erga religiosos, clericosve & pauperes qualiter se gerant.
Cap. IIII.

REligiosos, & Ecclesiasticos homines ad se diuertentes, separato si commodè poterit, præsertim à fœminis hospitio, mensaq; excipiat: in honore habeat, nec verbis, factisve uiolari patiatur; pauperibus item se talem præstet, qualem se præbere christianum hospitem decet.

Hæreticos denuncient, cibos vetitos ne præbeant. Cap. V.

HÆreticos verò si quos diuertisse animaduertet, illico denunciet, nec vllo pacto, feria sexta, & Sabbatho, alijs item præscriptis diebus vllis uetitos cibos, quouis prætextu præbeat.

Mensæ benedictio, & gratiarum actio adhibeatur. Cap. VI.

MEnsæ initio ab hospite, uel ab aliquo familiari benedici curet, adhibita in fine etiam gratiarum actione.

Quos virum, & fœminam simul cubare non permittatur.
Cap. VII.

NE virum simul, & mulierem cubare sinant, quos suspicetur matrimonio copulatos non esse.

Qualiter ægrotum denunciet. Cap. VIII.

SI quem dum in caupona uersatur, in febrim, morbumve incidere contigerit, de eius ægritudine statim parochum certiorem faciat, qui illum inuisat, & spiritualia remedia, eidem quamprimum impertiatur.

Se verè Christianum exhibeat. Cap. IX.

CAupo denique Christianus, ita in hospitij munere agat, ut æquitate, sinceritate, & charitate utatur, & per opera iustitiæ progrediens damnationem æternam fugiat, ac in æterna tabernacula recipi mereatur.

DE OFFICIO MILITIS. Tit. XI.

CHristianorum militum disciplina his temporibus eo prolapsa est, vt in multis Dei offensionibus, quę à militum corruptelis existunt, opere pretium etiam sit inuigilari Episcopalibus monitis.

Quæ

Quæ Episcopus pro salute militum præstare debet. Cap. I.

VBI igitur militum præsidium constitutum est illud cum eorum Ducibus, Præfectisve Episcopus studiosè, paternaq; charitate agat, ut illi in militari statione constituti, piæ Christianæq; vitæ institutis congruentes viuant, cum præsertim in militum Christianorum laude positum sit, vt pietatem in primis, & religionem erga Deum obseruent, atque colant.

Quæ milites præstare, & à quibus cauere debeant. Cap. II.

QVod ergo ad pietatis vsum, atque officium attinet id omne maximè curetur.

Vt doctrinæ Christianæ rudimentis milites rectè instituantur.

Vt frequenti sacræ Confessionis, & Communionis vsu, se ad beneuiuendum communiant.

Vt quotidie, & mane, & vesperi certa statahora Deum precentur.

Vt Rosario quotidiano Beatæ Mariæ Virginis, quod militibus bello contra Turcas suscepto olim præscriptum fuit, religiosè utantur.

Vt singulis diebus mane in statione communi collecti litanias recitent.

Vt in stationis loco Sacram imaginem Beatæ Mariæ Virginis, aut Sancti alicuius, quem patronum sibi, atque interceßorem in Cœlis deligerint, ante oculos propositum habeant.

Vt sacerdotem item habeant spiritualis vitæ amantem Episcopi iudicio delectum, cuius monitis in militiæ spiritualis exercitationibus cursum teneant.

Vt in otio militari à librorum obscœnorum, quiq; Christianos viros non decent, lectione abstineant, sed martyrum vitis legendis, in quibus fortitudo, ac uirtus verè militaris elucet, totos se se occupent, cum per occupationes militares possunt.

Quid Episcopus, vt ieiunia seruent, & à blasphemijs abstineant valde agat. Cap. III.

ILlud verò etiam maximè Episcopus cum militum Præfectis, ualde agat, ut ieiunia, & ciborum delectum ex præcepto Ecclesiæ seruent à Blasphemijs omnino abstineant, quas radicitus extirpare ille omnino conetur, cum militis Christiani, & præsertim illius; qui Sereniſſimo nostro Regi inseruit, officium proprium sit etiam sanguinis profusione tueri gloriam Dei, sine cuius diuina ope nihil reliquum militi Christiano est, quod gloriosum esse possit.

A quibus vitijs vt abstineant virtutesve exequantur, qualiter illos Episcopus pias confratrias constituendas curet. Cap. IIII.

VT à furto rapinisve abstineant, idq; planè eis persuadeat, eius generis criminibus perpetuam infamiam inuri militi; considerentq; preterea, eos ex officio quod gerunt, debere ad mortem semper esse paratos.

Vt denique detractiones, mendacia, ingluuiem, aleam, luxuriam, pompamq; abhorreant; sed omnes virtutum Christianorum partes exequantur quæ cum in omni disciplina, tum in re militari splendescunt, vtilitatesq; vberrimas salutariter afferunt.

Atque ob has quidem causas inter illos pias confratrias instituere Episcopus curet.

DE SYMONIA. Tit. XII.

Pro Sacramentorum administratione nedum exigatur sed nec nutu quicquam petatur. Cap. I.

Multacõtra symoniacos. Vide in Decreta. 1.q.1. ferè per totam.

CVM Sacramenta Ecclesiæ non solùm sine Symoniæ labe, verum etiam sine auaritiæ suspicione præbenda sint; cauteant omnes, nè in eorum administratione quidquam exigant; aut etiam verbis, uel signis, directè uel indirectè petãt. Qui secus fecerit, eum & pœnis, iure communi statutis, & alijs arbitrio Episcopi plecti volumus.

Ius habentes in beneficijs quomodo nihil recipiant. Confidentia & quæ reseruatio fructuum interdicitur. Qualiterque inobedientes puniendi: Constitutioque de ijs recitanda erit. Cap. II.

INterdicimus & ijs, qui ius habent ad quecunque beneficia ecclesiastica eligendi, vel nominandi, eorum ministris cuiusuis generis, ne quidquam per quamuis causam eius rei gratia, ab aliquo, cui ecclesiasticum beneficium quauis ratione tribuatur, ne sponte quidem datam, accipiant.

Neve ita detur beneficium cuiquam, vt is ad nutum eius, qui dederit, uel cuiusuis alterius postea cedat.

Neve in eo dando vlla fructuum pars ab Episcopo, & inferioribus, contra sacrorum Canonum instituta quauis etiam pietatis specie reseruetur.

Qui ex ijs, quos diximus, secus fecerit, iure ac facultate nominandi, vel præsentandi deinceps uti non possit.

Qui uerò beneficium conditionibus huiusmodi acceperit, sciat ex sacrorum Canonum decretis, se nullum in eo ius adeptum esse, atque ideo fructus suos non facere; quosq; perceperit, sine conscientiæ labe retinere non posse, ad eorumq; restitutionem compellatur.

Omnes item ij cæteras pœnas dent, simoniacis à sacris canonibus, & constitutionibus Pij IIII. & Pij V. contra confidentiam committentes constitutas, & quas Episcopus præterea de ijs sumendas iudicauerit.

Eandem Pij V. constitutionem Episcopus semper in diœcesana synodo publicè recitari iubeat.

Ed. cal. Iunij anno 1569. in Bull. inter eiꝰ constit. num. 87. fo. 1015. Vid. ex infr. eod. c. 10.

Quibus beneficia non dentur, nisi per eos prius, & quod iuramentum præstetur. Cap. III.

NEminem autem, uel præsentatum, uel nominatum, uel electum, uel ab inferioribus prouisum prius admittat, aut instituat Episcopus, quã infrascriptum iusiurandum ab eo exegerit.

Ego N. præsentatus, uel electus &c. ad beneficium. N. iuro per sacrosancta Dei Euangelia, quæ meis manibus tango, neq; me beneficij obtinendi causa, aut, vt ad id præsentarer, vel nominarer &c. neq; quemquam alium meo nomine, aut consentiente, vel sciente, quidquam collatori, patrono, seu alij cuiquam ea de causa promisisse, aut dedisse, aut compensasse, aut prius datum confirmasse, uel apud quemquam deposuisse.

Neq; mutuo dedisse, uel locasse, uel prius mutuo datum, commodatum, locatum, aut quocunque modum remisisse, aut relaxasse.

Nec de domibus, terris, prædijs, redditibus eius Ecclesiæ fructibusve, decimis, aut oblationibus eiusdem præteritis, præsentibus, ac futuris, donationem, remissionem, locationemve feciſſe, promisisse, aut iniuisse; aut aliũ, mandante, uel consentiente me, promisisse, feciſſe, aut iniuisse. Ita me Deus adiuuet, & hæc Sancta Dei Euangelia.

Pro labore literarum beneficiorum quid tantum persoluatur. Cap. IIII.

NOtarijs scriptoribus, alijsq; Episcopi ministris pro omnium opera, sumptu, ac labore, in conficiendis literis, quibus beneficij collatio, confirmatio, institutio, prouisio continetur non plus uno aureo ad summum persoluatur.

Ne propter ius patronatus aliquid annexum plus vendatur. Cap. V.

EPiscopi munus erit cauere, nè propter iuris patronatus occasionem pluris aliquanto res, cui illud ius annexum est, vendatur, aut transferatur; si qui verò nihilominus ita Vendiderint, pœnas contra simoniacos editas incurrant.

Quando in causa beneficiorum vexationem redimere liceat. Cap. VI.

NE redimendæ uexationis specie in causis beneficiorum simoniacæ pactiones intercedant, nemini licere uolumus, ad redimẽdam uexationẽ,

ne in casibus quidem iure permissis pecuniam dare, quidquam ve paciſci, aut transigere; nisi Episcopi consensus accesserit. cuius partes erunt, & perspicere diligenter, an subsit aliqua fraus; & ubi rem fraude carere, & iure permissam esse cognouerit, non denegare ei, qui petierit facultatem se à vexatione liberandi, qui contra, quàm decretum a nobis est, fecerit, Episcopi arbitrio plectatur; & quod actum fuerit irritum sit, ac nullum.

Qualiter participantes in simonia, vti principales simoniaci puniantur. Cap. VII.

VT omnis ad simoniam aditus intercludatur, statuimus, ut non solùm auctores simoniæ, sed eius internuncij, & interpretes, Notarij etiã, qui simoniaca instrumenta conficiunt; ijsdem pœnis teneantur, quibus additi sunt ij, qui per simoniam contaxerunt.

Ijs etiam pœnis comprehendi uolumus eos, qui scientes inter eos, qui contrahunt, simoniacam pactionem intercedere, in eorum gratiam sua beneficia obligant.

Ne quisquam in admissione in capitulum, seu collegium, & pod admissionem in distributionibus defraudetur, qualiter prouideatur. Cap. VIII.

Cõc Trident. sess. 24. c. 14 de retor. Vid. inf. c. seq. & c. 13. eo. tit. & c. 14.

SAcri Tridentini Concilij auctoritate, ea Cathedralis, & Collegiatarum Ecclesiarum statuta, constitutionesve quascunque si quę sunt etiã iureiurando, & quauis auctoritate communitas, consuetudinesq; illas, etiam immemorabiles, quæ & si fortè non expressam simoniam sordidam tamen auaritiam præ se ferunt, antiquamus, & abrogamus, atque rescindimus, quibus illud inductum est, vt qui nuper in Canonicorum Capitulum, aliorumve Ecclesiasticorum hominum Collegium adscriptus, Capituliq;, aut Collegij iudicio, ad ea canonicalia, aut alia, quæ ad eos pertinent, obeunda munera idoneus comprobatus est; sex tamen mensibus, qui probationum nomine vocantur, Choro inseruire ante debeat, quàm distributiones quascunq; etiam quotidianas percipiat, alijsq; Canonicis, uel alijs eiusdem Collegij hominibus accrescat, quæ portio sibi eo temporis spatio inseruiente, iure obueniret. Illudq; in perpetuum iubemus, ut in alicuius Ecclesiæ Canonicorum Capitulum, aliudve Ecclesiasticum Collegium cooptatus, cum admißus, cõprobatusq; erit ad muneris sui functiones, is statim particeps sit residentiæ fructuum, quotidianarumq; distributionum, quæ ab ijs, ad quos spectat, eidem præstentur pro ratione Canonicarum horarum, quarum officium deinceps in Ecclesia ille obierit.

Cõc. Tolent. 8. c. 3. Tom. 3. c. cum super de confess. ex de simon. to 10. fer. sit.

Quicunque illas constitutiones, statuta, & consuetudines, hoc decreto abrogatas seruarint; contra eos simoniæ pœnis, quæ canonum iure, & summorum Pontificum constitutionibus statutæ sunt ad Tridentini Concilij præscriptum agatur.

Ne huic

Nè huic autem decreto fraus fiat, hoc statuimus, ut quoties is, qui in eiusmodi Collegium cooptandus erit, eiusdem Collegij præfectum conuenerit ad se probandam, huius probationis examen intra octo dies de eo habeatur; alioquin probationis ius Episcopi sit.

Quod si octo illis diebus habito examine, is probatus non sit, sibiq; persuadeat id iniustè factum esse, ad Episcopum confugiat, qui habitis de eo examinis quæstionibus, se iniustè repulsam illum tulisse animaduertit, Capitulum Collegiumve compellat ad eum recipiendum.

Circa constitutiones quibus pars reddituum præbendarum applicantur, quæ Apostolica sanctio seruanda: Et tunc pro pensionibus quid agendum: Et si sacristiæ, quando non alibi applicetur. Cap. IX.

QVibus in Ecclesijs ea vel constitutio, uel consuetudo est, ut Canonicus nuper creatus, quos fructus præbendæ suæ primo anno percipiet, eos omnes uel aliquam eorum partem fabricæ Ecclesiæ, aut sacristiæ, alijve pio loco soluat; in posterum ad unguem seruetur, quod constitutione Pij Quinti super hoc cautum est, & si ei præbendæ onus pensionis, uel reseruationis fructuum omnium, alicuiusve partis eorum impositum est, is pro rata solùm fructuum, quos liberè percipiet soluat; fideiussore tamen caueat, se reliquam item fructuum illius præbendæ partem soluturum, quamprimum uel morte, uel concessu, remissioneve eius, cui fructus reseruati sunt, quive pensionem obtinet, adipiscetur.

Hæc constitutio edita pridie Cal. Iunij 1570. inter eiusdē Pont. constit. nu. 106. in Bull. fo. 1080.

Eam uerò fructuum partem, quam soluere debet nè soluere prius cogatur, quàm illorum percipiendorum dies venerit, sed aut fideiussorem det se eo ipso tempore statim soluturum; aut Episcopus apud aliquem illos sequestri nomine asseruari curet, donec quod debebitur, persolutum erit. Curet autem Episcopus, ut fructus, & cuiusuis generis prouentus, ad sacristiam pertinentes, nè in alios sumptus, nisi in ipsius sacristiæ usum, erogentur, ideoq; quotannis cognoscat, quo modo distributi, & quas in res erogati illi sint. Liceat tamen eidem Episcopo de Capituli consilio eos fructus in fabricæ, vel rei alterius, ad eam ipsam ecclesiam spectantis usum, aliquando conuertere; si modò sacristiæ minus tunc opus esse iudicarit.

Bulla confidentiarum quotannis publicanda. Cap. X.

DE confidentijs constitutio, quam summus Pontifex, Pius Quintus tulit, quotannis in diœcesana synodo de scripto recitetur, ac promulgetur.

Vid. sup. co. ca. 2. in fine.

Pro collatione beneficiorum, nec sigilli nomine, à quibus nihil, sed quid tantum pro scriptura percipiatur. Cap. X I.

VT auaritiæ omnis non modò labes; sed suspicio, uel minima ab Episcopi domo, atque ab omni etiam ecclesiastico foro tollatur, nè deinceps in beneficijs conferendis, aut quauis prouisione dandis quicquam ullo cuiusuis generis, ne sigilli quidem nomine, accipi, exigiuè ab ullo liceat; omni prorsus, si quæ huic decreto repugnet consuetudine antiquata, & abrogata. Notario tamen, cui pro muneris sui laboribus certa merces, nulla constituta est, aliquid pro opera, quam in literarum scriptione ponit, accipere liceat, ad taxæ prescriptum: ita tamen vt pro omni vniuscuiusq; beneficij collati, vel prouisionis nomine dati, scriptura à se confecta, alioue quouis nomine, vel prætextu, plus auro nummo ad summum ne capiat.

Supra c.4.

Possessio beneficiorum qualiter capienda. Cap. XII.

NE pro beneficio Ecclesiastici possessione adipiscenda plus, quàm par est, impensæ quis in compluribus instrumentis, eo nomine conficiendis, uel exscribendis faciat, cum eius bona Varijs locis sita sunt; id propterea decernimus, & declaramus liberum esse vnicuique, cui beneficium aliquod collatum, aut quouis prouisionis nomine datum est, illius solùm Ecclesiæ, altarisve, in quo beneficij titulus est, & illorum tantùm eiusdem beneficij prædiorum, bonorumve, quæ ipse maluerit, possessionem capere: modò eam capiat, tabulis publicè à notario confectis.

Ordines pro redditibus, & distributionibus, beneficiorum vacantium aliter distribuendis, quàm Concilium Tridentinum, & Apostolica sanctio mandat abrogantur, contrafacientisve qualiter puniantur. Cap. XIII.

Vid. sup. eo. c. 8. & 9. vbi annotatur loca.

AVctoritate Concilij Tridentini, & constitutionis à Pio V. editæ, iam nunc statuta priuilegia, consuetudines, & illas deniq; cuiusuis Ecclesiæ constitutiones rescindimus, planeq; abrogamus, quibus cautum est, vacantium in ea Ecclesia dignitatum, Canonicatuum, præbendarum, portionum, beneficiorum, atq; adeo officiorum fructus, uel distributiones etiam quotidianas, quæ inde primo uacationis anno, aut longiori, breuiorive tempore obuenerint, mensæ Episcopali, uel canonicali, alijve loco omnes, vel partem aliquam obuenire, attribuive, aut in communes usus cedere, aut inter alios canonicos, ministrosve illius, alteriusve Ecclesiæ diuidi. Hæc tanquam rescissa, penitusq; sublata eiusdem Pij Pontificis sanctione, declaramus nulla esse, nulliusq; planè roboris.

Nec

Nec verò loco eorum fructuum, qui eo nomine vt supra, attribuebantur, ne consensu quidem Capituli ab Episcopo statui liceat, vt deinceps, qui illiusmodi dignitates, canonicatus, beneficiave, qualia sint, consequentur, aliquid, ut minimum soluant, conferantve in usum sacristiæ, aut fabricæ, aut alterius eiusmodi operis. Quod si post Tridentini Concilij editionem id in aliqua Ecclesia huius diœcesis, vel ciuitatis statutum, decretumve ullo modo sit, ne tamen quicquam eo nomine accipi, exigi, aut persolui ullo pacto ratione liceat, quacunque consuetudine, decreto, statuto non obstante, nisi summi Pontificis auctoritate munitum, corroboratumve sit.

Quamobrem nec Episcopus, neque Capitulum, collegium, alijve Ecclesiastici ordinis homines, quorum interest, istiusmodi fructus, distributionesve ne vllam quidem eorum partem retineant, neve illorum cessionem petant, exigantve, ne aliud quicquam, ne eo quidem nomine quòd prædia meliora reddita sint. Neque etiam ab ijs, qui illa beneficia etiam à sede Apostolica obtinuerint iusiurandum exigant, ut tale quicquam obseruent; neve illis ipsis, qui non paruerint, moram impedimentumve afferant, quominus illorum possessionem assequantur. Meminerint porrò omnes, quicunque contrafecerint, ex illa Pij Quinti sanctione, si Episcopus est, suspensionis, si Capitulum interdicti, si alius quispiam, excommunicationis pœnam statim subire: cuius uinculo tam diu irretitus est, quoad restitutione primùm facta, beneficium relaxationis, absolutionisve à sede Apostolica obtinuerint.

CAP. XIIII.

VBI uerò sex ante Tridentini Concilij editionem mensibus, fabricæ, aut sacristiæ, alteriusve pij loci usibus, distributiones eiusmodi, & fructus concessi reperiuntur, eorum pars tantùm dimidia eidem, uel sacristiæ, uel fabricæ, uel pio loco attribuatur: reliquam autem partem omnem ad illius pontificiæ sanctionis præscriptum ij capiant, quorum beneficia sunt.

DE IVDAEIS. Tit. XIII.

Quæ de Iudæis disposita, erunt seruanda. Cap. I.

IN hac ciuitate, & diœcesi Iudæi non sunt, si tamen aliquo tempore permissu principis domicilium habuerint Episcopus curet, ut de ijs tradita in nostris Concilijs prouincialibus, præsertim Quinto in primo titulo omnino seruentur; Nam Illustrissimus Dominus meus, vt solet in omnibus etiam de Iudæis, piè, & luculenter tractauit.

Quæ circa neophytis curanda, quæve ab eis præstanda, & cauenda erunt. Cap. II.

DE Iudæis, nuper baptizatis, in Concilio prouinciali primo aliqua constituta fuerunt, quibus hæc de illis ipsis, & de alijs etiam Neophytis adiungenda decernimus.

Episcopus igitur cum fieri possit, vt Deo volente, eorum multi è tenebris ad fidei lumen accedant, illud aliqua ratione curet, vt certa domus, locusve pius, si commodè potest, eo potissimùm nomine, constituatur, ubi illi nuper baptizati neophitive alantur, ad vitæq; Christianæ vsum instituantur. At verò si id fieri nullo modo potest; eos, si quos in vrbe, diœcesive habuerit, certæ alterius loci pij congregationi in curam tradat, aut aliquem certum sacerdotem spectata probitate virum, spiritualisq; vitæ studiosum deligat, qui illorum vitam instituat, ac moderetur.

Quo in genere, eius, qui ab ipso Episcopo delectus, eorum curæ quouis modo præerit, studio hæc ratio quemadmodum infra ineatur.

Vt non solùm diebus festis, vt iam cautum est, sed in ferijs etiam singulis, Missæ sacrificio intersint; Et conciones præterea, sacras lectiones, supplicationes, officiaq; diuina, vesperas præsertim festis diebus obeant: charitatisq; Christianæ opera præstent, ægrorum publicas hospitales domos præcipuè visitando.

Vt singulis diebus bis mane, & vesperi, certo breui temporis spatio sanctè orent.

Vt cum signum salutationis Angelicæ ter datur, genua flectant, & attentè precentur.

Vt stationes, Ecclesiasq; indulgentiarum frequentent.

Vt octauo quoque die peccata confiteantur, & decimo quinto quoque die rursus confessi, sacram Communionem sumant.

Vt quo die sumunt, in sancta Oratione, sanctisq; exercitationibus, & charitatis operibus illum totum consumant.

Vt feria sexta, & Sabbato, qui per ætatem, & valetudinẽ possunt ieiunent.

Vt sacra anni tempora, utpotè Aduentus Quadragesima, & aliæ statæ anniuersariæ celebritates, cum appropinquant; ad eorum, earumve mysteria instituantur, quo sanctioris vitæ disciplina, & operibus Christiana pietate dignis, sacrorum eorum temporum dierumve cursum religiosius conficiant.

Abstineant à lautioris, & delicatioris vitæ vsu, longeq; diligentius ab improborum hominum consuetudine.

Constit. ed. sub die 21. Martij 1542. inter eius constit. in Bull. num. 29. fol. 415.

Aliquam quoque cautionem adhibere curet Episcopus, vt hi homines, cum matrimonium ineunt, non inter se contrahant, sed cum ijs, qui à Christianis antiquam, perpetuamq; originem ducunt.

Ne inter se item multam consuetudinem habeant, vt Pauli III. Pontif. sanctione cauetur.

Ne ulla in re mosaycæ legis ritus retineant, aut sectentur.

DE

DE MAGISTRIS. Tit. XIIII.

Ludi magistri à quibus libris se abstineant. Cap. I.

QVI literas docebunt, non solùm libros Indice sanctæ sedis Apostolicæ auctoritate edito, nominatim uetitos, pueris non interpretentur, aut ab illis legi patiantur, sed neq; etiam alios, quibus obscœna, uel turpia contineantur.

Quæ pro bonorum morum institutione præstabunt. Cap. II.

PRAECIPIMVS etiam, vt bonis moribus, & salutaribus præceptis eos erudiant; in primisq; in aliqua pia, & Christiana institutione, si Episcopo videbitur, exerceant; cæteraq; omnia officia, quæ Leo X. in Lateranensi Concilio statuit, præstent: in ijs si deliquerint pro delicti genere plectantur.

Sess. 9. in Decreto, cuius ī scripto est. Reformatio. curiæ, & actionū, in princip. Ton. Coc. V. Vid. sup. de summa Trin. & fide ca. c. 2. vbi cōst. citatur & c. 9.

Libro etiam notandi fidei professionem emittant. Cap. III.

QVicunque literas, & liberales artes, quouis nomine, uel publicè, uel priuatim docent, ij quales, quales sint, & reliqui præterea, quibus Pij IIII. constitutione, uel supra fidei professionem facere iussum est, trium mensium spatio illud ad formulam ab eodem Pontifice præscriptam, aut iam præstitisse ostendant, aut re ipsa præstent.

Qui verò in posterum illud legendi, interpretandi, docendiq; munus susceperi sunt, fidei professionem ad idem præscriptum ante præstent, quàm id suscipiant, exerceantve. Hique, & illi omnes libro notentur.

Si professionem à se emissam non docuerit parochus non patiatur sed ad episcopum deferat, qui de illo inquirat. Cap. IIII.

PArochus ne ullo modo patiatur, in suæ Parochiæ finibus id, ut supra, munus à quoquā deinceps suscipi, aut iam nunc susceptum exerceri, si is scripto Episcopi testimonio non ostenderit, se fidei professionem præstitisse: immo verò, si ita testatum non fecerit; ei illo munere interdicat; si non paruerit, ad Episcopum deferat, qui in eum prout iuris est, animaduertat.

Qualiter ante fidei professionem pro illis testificationes habeantur. Cap. V.

ET quoniam ad Christianam pietatem hoc valde interest, vt instituendæ pueritiæ, atque adolescentiæ munus committatur uiris, non scien-

tia so-

tia solùm, sed fide, ac moribus, uitaq́; probatis: eam ob causam, vt à quo fidei professionem Episcopus recepturus est, ante ab eo cùm uitæ suæ rationem perquirat; tum, si quod testimonium fidei, morumq́; à probatis uiris habet, afferri iubeat.

Quod si ea, uel non afferuntur, vel eiusmodi sunt, quibus ipsius Episcopi conscientiæ, ac iudicio non satisfiat, id ipsum aliunde Episcopus quærat, ab ijs præsertim, apud quos ille diu fuerat, hocq́; diligentius inuestiget, si vel è longinquis, uel hæresis nomine suspectis, uel morum corruptela inquinatis locis illum esse, aut uenire animaduertit.

Hoc probè meminit Concil. Mogun. sub Archiep. Sebastiano an. 1549. i dec. 96. De Magistris scholarũ To. 5. quò loci dr qđ in administratione vtriusque reipub. & ecclesiasticę, & secularis, successio à pueris dependet Vid. sup. de sũm. Trin. c. 9 vid. Cõc. Mogun. in Decr. supra citato.

Etiam de vita, & moribus eorum, ac puerorum institutione, & ne obscœna illis exponant qualiter inquiratur. Cap. VI.

HOC præterea diligentiæ adhibeat, ut posteaquam aliquis, fidei professione ad præscriptum facta docendi curam susceperit; eius etiam uitæ, morumq́; ratio, & puerorum institutio aliquando obseruetur, idq́; in ijs potissimùm ludi magistris, qui certa pacta mercede, in disciplinam suam traditos pueros domi educant.

Quorum librorum lectione, explicatione ve puerorum, aut adolescentium animi deprauantur, & mores facilè corrumpuntur, quo in genere ij sunt, qui res obscœnas, & turpes continent: eos, ut Indice Tridentino sancitum est, à ludi magistris prælegi, explicarive, Episcopus non patiatur: ac planè uetet, ab illis quicquam exponi, quod bonis moribus repugnet, quodq́; impietatem inducat, ut Lateranensi Concilio decretum est sub Leone X.

Quæ salutaria, & ea tantùm diebus festis adolescentes, à ludi magistris doceri præcipiuntur. Cap. VII

IVbeat Episcopus pueros adolescentesve à ludi magistris Christianæ religionis præcepta, atque fidei rudimenta doceri, adhibitis ijs solùm libris, quos Episcopus ipse prescripserit, prout ad illud instituendi munus eos idoneos esse iudicauerit. Dominicis verò, festis diebus, nullo alio prætereà doctrinæ genere illos instrui liceat, quod omne eo ipso Concilio Lateranensi præscriptum est.

Ad quæ sacra, & eorum discipuli conueniant magistri curabunt, & de ijs qualiter visitandis erunt. Cap. VIII.

ILLVD etiam eisdem præscribat, ut diebus festis scholæ suæ adolescentes, puerosve, aut ipsi conducant, aut frequentes illos conuenire iubeant ad solenne Missæ conuentualis sacrum, ad uerbi Dei conciones, ad diuina uesperarum officia, ad sacrarum literarum interpretationes, ad doctrinæ Christianæ scholas, & ad alia denique uitæ spiritualis studia, atq; exercitationes.

Hoc Cõcil. Later. loco superius memorato, cautũ est.

Hæc

Hęc omnia an ab ijs pręstentur; Episcopus visitando, aut ipse, aut alius eius nomine inuestiget diligenter, tum maximè, an libros isti apud se habeant, vel ob fidei doctrinam, vel ob morum institutionem damnatos, improbosve; tum prętera, an qui in eorum disciplinam traditi sunt honestè educentur.

Qualiter clerici inferiores, à superioribus deligendi, & ab Episcopo quotannis instituendi, & inquirendi.

Cap. IX.

EPISCOPVS sacerdotes aliquot vitę integritate, & scientia probatos in Vrbe deligat, à quibus Clerici inferioris ordinis, sępe conuocati, vitę Ecclesiasticę moribus instituantur. Eos autem ipsos Clericos vniuersos, semel, atque iterum saltem quotannis Episcopus ad se item conuenire iubeat, vt progressiones intelligat, quas quisque eorum ad literarum cognitionem, tum ad vitę spiritualis disciplinam fecerit.

Episcopus quos ad informandum populum, qualiter instruendum adscribat. Cap. X.

EPISCOPVS parochos, & alios prouectiori ętate Clericos, qui apti sint; ijs studijs, atq; exercitationibus adscribat, vt, & in sacrosancti Euangelij sensibus, ijs potissimùm cognoscendis, ac percipiendis versentur, qui ad populum Christiana disciplina, moribus q; informandum pertinent; & in comparanda etiam doctrina se exerceant, quæ in explicandis est conscientię casuum quęstionibus.

Episcopus qualiter, & quibus clericos etiam sacerdotes ingenij non solertis erudiri curet recognoscat, instruat, ac quæ de eis libro notet. Cap. XI.

RELIQVOS enim autem, de quibus aut ob ingraueścentem ętatem, aut ob ingenij tarditatem, ob aliamve causam, ad literarum doctrinam capescendam exigua progressionis spes est, in id saltem incumbere iubeat, vt in Romano, vel alio breuiori probati auctoris Catechismo, pro eorum ingenij captu, instruantur: ij q; si rudiores, iam olim sacerdotio, alicuive sacro ordini adscripti sint, in sacrificij Missę mysteriorum, & sacrorum rituum, statarumque cęremoniarum cognitione, & in sanctioribus significationibus, atque in sui ordinis Ecclesiarum functionem disciplina, breui aliqua institutionis ratione erudiantur.

Hanc autem diligentiam, & in vrbe, & in diœcesi Episcopus exequatur, tum omni qua poterit ratione, tum aut opera Theologorum, seu magistrorum, qui in Cathedrali, Collegiatis q; Ecclesijs sunt, aut adiumento regularium, in monasterijs sacras literas interpretantium, siue hoc ipsum munus bonarum artium disciplinis Clericos erudiendi suscipientium, ali-

qua illis studio suo erogata, attributave eleemosyna, vel si opus erit, ab ijsdem etiam Clericis, contributa, aut secularium sacerdotum, quos in sua urbe, diœcesive peritiores, probatioresq; habuerit, studio, quorum sacerdotum charitate, ac diligentiæ clericos imperitiores, aut singulos, aut complures simul, literis, & clericalium virtutum disciplina instituendos commendabit. Diligentiæ huius fructus, quò vberior existat; is aliquando per annum, doctis adhibitis uiris, illorum singulorum ad studia progressiones, prout expedire existimarit, recognoscat, omni paterna solicitudine, & diligenti ratione.

Cognoscat etiam aliquando progressum, quem in sacrarum cœremoniarum rituumq; disciplina ijdem fecerint; opera adhibita sacerdotum Ecclesiasticarum cęremoniarum usu peritorum, à quibus eos instrui iusserit.

Deinde, vt non solùm in literarum studijs, atque exercitationibus, uerum etiam in disciplinæ morum officijs clerus se studiosius contineat, indiesq; magis ad Clericales uirtutes progrediatur; idem, & inferioris ordinis Clericos, vt supra iussum est, & sacerdotes præterea, modò uniuersos, modò partem eorum modò certos aliquos singulos, ad se aliquando conuocet: illorumq; uniuscuiusq; uitæ rationes Christianarum uirtutum exercitationes, & progressus cognoscat; adhibitis sacerdotibus in vitæ spiritualis, clericalium q; uirtutum disciplina exercitatis.

Conuocato præterea sæpè per annum, ut aliàs iussum est, ad se Clero, aut ipse, aut sacerdos aliquis, uir doctus, in Ecclesiasticaq; disciplina versatus, eius nomine ad illum, remotis laicis, sermones, concionesve habeat de ordinis eorum præstantia, & sanctissimis officijs, de uirtutibus, quibus Clericalis ordinis homines præluere debent; de uitijs, quibus in populo offensionem præbere possunt, de omni denique clericali morum disciplina, uirtutumq; perfectione.

Cleri autem sui, & doctrinæ, & disciplinæ ratio omnis, quò sibi exploratum sit, singulorum tum sacerdotum, tum inferioris ordinis Clericorum nomina, vitæ rationem, studia, exercitationes, progressiones, statum omnem denique certo libro notari mandet Episcopus.

Magistrorum probatio, facultasq; triennium non excedat, & nisi qua indagatione præuia non prorogabitur. Cap. XII.

QVO autem exploratiores uitæ, disciplinæq; Christianæ mores magistrorum præceptorumve sint; eam Episcopus cautionem adhibeat, vt cum illos moribus probat, huius probationis facultas, literis exarata, nè diutius cuiquam eorum suffragetur, quàm per annum, uel biennium, trienniumve ad summum. Quo tempore confecto, cum Episcopum adierint, qui illam proroget, confirmetve; tunc maximè is de illorum moribus, uita, ac etiam, de docendi, instituendiq; rationibus item diligenter perquirat; si quæ eos nec præstare quæ debent specialiter quoad docendam doctrinam christianam, uel in re aliqua offendere animaduerterit; facultatem

ne pro-

ne proroget, neve confirmet, anteaquam illorum, uel negligentiam, uel aliã culpam, emendatam cernat.

Prophana etiam pijs interpositionibus qualiter exponantur. Cap. XIIII.

SI quæ prophana magistri aliquando exponent, omnia ad rectam disciplinam, egregiamq; morum indolem plæclaris interpretationibus traducere studeant; quod facilè assequentur, si quid perpetuò in suis explicationibus interponent, quod ad institutionem Christianæ pietatis studijs dignam pertineat.

Cum incipitur, uel absoluitur ludus pueri qualiter orent. Cap. XIIII.

QVotidianas ludi exercitationes, ac studia inchoent, & concludant itẽ pia aliqua oratione, & prece, quæ anteaquam absoluatur, pueri è ludo sine vrgenti causa ne missi fiant.

Proinde in gymnasio, loco decenti, & perspicuo tabella alicuius sacræ imaginis appendatur, ad quam diebus singulis discipuli statas preces faciant.

DE HAERETICIS. Tit. XV.

Sacram Scripturam in obliquos sensus trahentes qualiter puniendi, & de hoc populi admonendi. Cap. I.

NEFARIA est eorum temeritas, qui Sacræ scripturæ uerbis, uel sententijs, ad iocum, assentationem, contumeliam, superstitionem, impietatem, aut ad quosuis profanos sensus abutuntur. Quamobrem Episcopus in eos, qui in hoc genere deliquerint, ex sacrorum Canonum, & Tridentini Concilij decretis grauiter animaduertat.

Et ut detestabilis hæc licentia prorsus tollatur, fidelem populum per concionatores, parochos confessores de huius peccati grauitate frequenter admonendum curabit.

Vid. D Th. 2. 2. q. 9. ar. 1. & seq. Conci. Triden. Sess. 4. Decre. de edi. & vsu sacr. libr.

Edictum ratione prauitatis hæreticæ contra non deferentes Episcopo, vel inquisitori proponendum. Cap. II.

EPiscopus, edicto quotannis publicè proposito, omnes, & singulos suæ diœcesis homines, etiam quauis dignitate, gradu, honoreve præditos, moneat, eidemq; in uirtute Sanctæ Obedientiæ, ac pœna excommunicationis latæ sententiæ proposita, id iubeat, ut si eorum quispiam iam scit cuiusuis sectæ hæreticos homines, eorum nomine suspectos, aut infames, aut

uismodo à fide catholica aberrantes, aut qui verba hæreticalia protulerint, aut qui hæreticorum libros, scriptave, quæ quouismodo authoritate sedis Apostolicę prohibita sunt, legunt, vel apud se habent, decem ad summum diebus post edicti promulgationem, si verò in posterum sciet, decem diebus postquam id norit, illos omnes, & singulos, vel ipsi Episcopo, vel hæreticæ pranitatis Inquisitori denunciet.

Axiomata proponenda qualiter prius recognoscenda. Cap. III.

QVAE de quauis scientia problemata, vel axiamota, vel alia quauis eius generis publicè exercendi ingenij causa, alia ratione proponi solent; curet Episcopus nè in posterum antea proponantur, quàm ab ipso, aut abijs quos huic rei præfecerit, cognitum sit, nihil in ijs subesse, quod doctrinæ fidei, & pietati christianæ repugnet.

Qualiter maximè caueatur, nè quando inter catholicos, & hæreticos matrimonia contrahantur. Cap. IIII.

ILLVD maximè Episcopus interdicat, nè animarum curatores, qui hæreticorum finibus, vel in locis finitimis habitant, vbi vnicuique liberum est publicè, & impunè hæreticorum more viuere, matrimonij, quod inter Parochię suę, & illorum locorum incolas contrahendum est, secundam denunciationem faciant, neque eos matrimonio coniungant, aut denunciationum, quę de matrimonio celebrando factæ erunt, fidem ac testimonium ad ea ipsa loca, vbi illud ineundum est, mittant: nisi prius eius, qui in locis hæreticorum, aut hæresis nomine suspectis habitat, nomen, & cognomen Episcopo denunciarint; ab eoq; impetrarint facultatem, alias denunciationes faciendi matrimonij q; celebrandi, vel fidem denunciationum illuc mittendi, quę eo nomine factę sunt; quam facultatem Episcopus ne det, nisi prius de fide Catholica illius hominis cognouerit, qui ea loca incolit: aut nisi item sibi omnino exploratum sit, matrimonium eiusmodi non contrahi cum hæreticis.

Sine qua facultate nemini ad hęreticos proficiscì liceat: & ea obtenta, quid vlterius ei agendum erit. Cap. V.

Vid. infra. c. 30. & seq.

PROFECTVRVS aliquis ad ea loca, vbi & si catholico etiam more à multis viuitur, impuxè tamen, & publicè ab alijs prædicatur, aut creditur, quod à Romanę Ecclesię doctrina, & fide, alienum est, professionis scriptam facultatem à suo Parocho, vel abeo, quem Episcopus constituerit. ante impetret, quàm abeat. Quibus facultatis literis caueatur, & reuersionis tempore, & si diutius illis in locis fuerit, singulis annis testatum faciat, se Catholico more, & vixisse, & viuere: vtq; id testimonium scri-

ptum

ptum sit ab illius loci, ubi fuerit, Episcopo, aut Parocho, si ibi parochus est, aut à Catholicis uiris, probatis hominibus, illorum locorum incolis. Hocq; is, cui eò proficisci concessum erit, præstet omnino.

Bulla contra lædentes quæ Sanctæ Inquisitionis sunt obseruanda, & quando promulganda. Cap. VI.

Quicunque autem Sanctæ Inquisitionis officium, statum, res, & ministros aliquo modo læserit, uiolaritve, contra eum, vt Pij Quinti constitutione sancitum est, Episcopus agat ad illius sanctionis prescriptum.

Quam grauissimam sanctionem aliquando cum expedire censuerit, promulgari iubeat.

Bulla edita. Calend. Aprilis 1569. inter istis summi Pontif. Const. nu. 83. in Bull. fo. 1046.

Quæ ex sacris, & legitimis sanctionibus, indiceque ratione librorum prohibitorum sancita, & obseruanda sunt. Cap. VII.

Pernicioforum, & falsorum librorum, cum perpetua quodammodo pestis sit, cui remedium semper afferre oprteat, de ijs sæpè; & summorum Pontificum constitutionibus, & sacrorum Canonum iure, cautum est. Postremò autem multa tum Concilij a *Lateranensis ultimo decreto, tum nuper Tridentino Concilio,* b *& Indice utiliter constituta sunt. Quæ vt Episcopi studio à Bibliopolis, Impressoribus, & reliquis item omnibus, quorum interest, diligentius, quàm hactenus factum sit, vbique præstentur; illa ferè omnia, aliaq; nonnulla, eodem spectantia, quæ addenda censuimus, simul complexi, hac constitutione toto eo de genere sic edicimus, propositis eodem Lateranensi, & Tridentino tum Concilio, tum Indice,* c *& Pij Quarti constitutione de eo indice lata, pœnis sancitis, & alijs præterea Episcopi arbitratu.*

a Conc. Late. sub Leo. 10. Sess. 10. in decreto, de impressione librorũ. Incip. Leo. 10. inter solicitudines. To. 5.

b Conc. Trident. Sess. 4. decret. de edit. & vsu sacrorũ libr. ver. sed & impressoribus.

c Bulla edita sub die 24. Martij 1564. Incipit Dominici Gregis; inter istis summi Põt. Const. nu. 99. in Bull. fol. 803.

Prosequutio prædictorum. Cap. VIII.

Vt quicunque artem librariam exercet, ab eo ne patiatur Episcopus libros venales proponi, nisi confecto librorum suorum indice, cui ab se, aut ab eo, à quo eam curam in recognoscendis libris geri is voluerit, & ab Inquisitore etiam subscriptum sit; neque facultate, sibi ab eisdem nõ permissa, vllos alios cuiusuis generis libros ille habeat, aut uendat, aut quauis ratione tradat, illo indice non notatos.

Libri non publico merciũ loco expositi, sed alibi in urbem inuecti, ab eo qui inuexerit, uel inuehi iusserit, eisdem denuncientur: nec libri à quouis inuecti, uel in urbem introducti, alijs commodentur, aut quauis alia ratione tradantur, antequam his, qui introduxerit, illis, ad quos recognitio pertinet, indicem integrum eorum ostenderit, ab eisdemq; item facultatem obtinuerit: idq; nisi libri id generis sint, vt eos omnibus permissos esse perspicuè constet.

Ne quis opuscula, libros, commentarios, aliave id generis, quouis titulo, & nomine, quę manu scripta sunt, euulget; nisi ab Episcopo, aut ab alio eius iussu, & ab Inquisitore recognita sint, atque approbata subscriptionibus.

Ne præterea quis librum, scriptumve, cuiusuis generis imprimat, imprimive curet, nisi ab eisdem, Episcopo, & Inquisitore recognitum, & scriptis comprobatum.

Quod recognitionis, & comprobationis scriptum, libri imprimendi principio, recognitorum manu notatum, principio item libri imprimatur.

Libri exemplum auctoris manu, & nomine notatum, vbi primùm impressum est, Episcopo tradatur asseruandum.

Libris impressis, apposito imprimentis nomine, adscribatur item annus, quo impressi sunt.

Libri, quos typis mandari concessum est, in codicem à recognitoribus referantur, notato concessæ facultatis anno, & die, descriptis etiam nominibus eorum, quibus eos imprimendi potestas facta est.

Ne hæredes ultimarumve uoluntatum exequutores, libris, à defunctore lectis, vtantur, aut alijs utendos dent, uel uendant, aliave quauis ratione tradant, antequam illos, aut eorum indicem ipsis Episcopo, & Inquisitori attulerint, facultatemq; obtinuerint.

De Biblijs autem, vulgariter redditis, & de Testamento nouo, in vulgarem etiam sermonem conuerso, de libris præterea, qui de rebus inter catholicos, & hæreticos controuersis, communi item lingua conscripti sunt, ea diligens cautio adhibeatur, ut illorum usus ijs tantùm concedatur, quibus Episcopus, aut Inquisitor de consilio Parochi, aut Confessarij permittendum iudicarit.

Prosequutio prædictorum. Cap. IX.

Caueat Episcopus, nè libri illi paruuli, quibus preces variæ continentur, falsis superstitiosisq; titulis asperſi, habeantur, aut uendantur.

Adhibeat idem aliquando aliquot suæ Ciuitatis peritissimos homines, quorum opera, & studio accuratè cognoscat, si qui pestiferi libri sunt, Romano Indice non notati, quorum usu, & lectione interdicendum sit, eiusdem Indicis auctoritate; quos libros, si id generis cognouerit; nè in vrbem, aut in diœcesim suam illi inuehantur, caueat quàm diligentissimè: eorumq; nomina cum ad Sacræ Romanæ Inquisitionis Patres deferenda curet; tum alijs Prouinciæ Episcopis significet; quò diligentius pesti obstruatur aditus.

Prosequutio prædictorum. Parochus autem quando, & qualiter libros visitet, & referat. Cap. X.

Qvi per urbes præterea, vicos, oppida, aliave loca, libros uenales circumferunt; eorum etiam indicem habeant, cui ab Episcopo, & ab Inquisitore, aut ab alijs, quibus librorum recognitio, ab illis delegata est, subscriptum sit.

Hos Pa-

Hos Parochus, in cuius Parochiæ finibus illi uenales libros exponunt, circumferunt ve, de improuiso aliquando uisitet. Ac si aut illorum Indicem non habere, aut alios præterea, eo indice non descriptos, uendere, habereve compererit; tum eos Episcopo, aut Inquisitori denunciet: tum libros omnes sequestri nomine retineat, donec aliter ab eo, cui denunciarit, iussum erit. Si libros indice damnatos, improbatosve, apud eos deprehenderit; illos etiam comprehendi, aut sponsione saltem facta sibi ab illis caueri curet, ut ad certum diem sistant, in iudicio Episcopi, aut Inquisitoris.

Parochi, & confessarij, qualiter superstitiones inuestigare, denunciare, & abollere studeant. Cap. XI.

Quantùm in religione stabilienda, atque augenda laboris ponendum est, tantùm in superstitione, [a] *ex hominum mentibus euellenda, curæ, ac diligentiæ est impendendum. Quare Parochi diligenter ei rei inuigilent,* [b] *ac si quod superstitionum genus in suę Parochię hominibus animaduertant; id semper, ante proximam Synodum, tempore, quod Episcopus præstituerit, ad illum in scriptis deferant; Vt ei malo occurri opportunè possit.*

Confessarij quoque diligentes in eo genere se præstent, inuestigentq; num pœnitentes aliquod remedium ualetudini, aut vulneribus adhibeant; quod nõ à medica arte, & cognitione, sed à superstitione proficiscatur; tum præterea, num tempora, aut loca, aut quid eiusmodi, superstitiosa opinione obseruent: & quos ea in re peccare nouerint, grauiter obiurgent; & ab eiusmodi uano sensu, atq; errore deterrere, & auertere conentur.

Si qui milites hæretici intra catholicos aduenerint, quæ Episcopo, & parocho agenda erunt. Cap. XII.

Huius Prouinciæ Rex Serenissimus, & Catholichissimus, & magistratus pro fidei catholicæ tuendę officio, proq; pietatis suæ studio sperandum est, id nunquam permissuros esse, ut in has regiones, eorum ditioni subiectas, ne ad diuersandum quidem itineris gratia, milites à Catholicæ Romanæ Ecclesię fide dissidentes, ueniant, cum certum, atque planè exploratum sit, nulla aliare Deum grauius offendi, nullaq; ad uehementiorem iram, quã hæresum labe prouocari; nihilq; rursus ad prouinciarum, regnorumq; interitum maiores uires habere, quàm teterrimam illam pestem. Verùm si quando acciderit, quod Deus prohibeat, in eam curam toto animo, omniq; studij pastoralis contentione Episcopus incumbat, atque adeo elaboret omni ope, ut ne eius morbi contagione oues Christi sanguine redemptæ, suæq; fidei cõmissę vllo morbo inficiantur.

Itaq; ad diœcesis suę loca, ubi pestiferos illos homines diuersari contigerit, se in primis ipse conferat; populum fidelem etiam atque etiam diligenter

a Superstitio, veræ pietatis falsa imitatrix dicitur in Cõc. Trident. sess. 22. in decre. d ob ser. in celebr. missæ, inter initia.

b Quæ ad superstitionẽ pertinẽt omnino tollenda statuit d. Cõc. Tridẽt. Sess. 25. in princ. de cret. de purgatorio.

moneat, vt ne eorum mores usquam attendat; ne verbis mentem, aureſve adhibeat; ne cum eiſdem ullo modo uerſetur; ne carnis licentiam, & liberam, & falſam uiuendi ſecuritatem, exemplo illorum conſectetur; ſed in orthodoxa fide, & charitate Chriſti Domini cum timore, & tremore perſeuerans, in Sanctæ Romanę Catholicæ Eccleſiæ unitate, & obedientiæ ſtudio, in catholicęq; pietatis officijs ſe ſe contineat.

Parochis verò leges prętera prescribat, quas in tanto diſcrimine omnino ſequantur.

c. ſicut. ext. eo. tit.

Atque in ijs quidem hę ſint.

Nè eos mortuos ſacris locis in ſepulturam tradant.

Vt animaduertant prętera, ſi fieri poteſt, non modò ſingulis horis, ſed ſingulis etiam momentis, quid ab illis agatur, quid cogitetur, quid ſtruatur in ijs, quæ ad fidem pertinent, longè proſpiciant Satanę inſidias, & conatum omnem, quantum in ſe eſt, ſedulò reprimant.

Vt uideant, ne quicquam, uel minimum, unde labes aliqua exiſtere poſſit, ſenſim latius dimanet quamobrem de quotidiano huius rei ſtatu Epiſcopum certiorem faciant quàm diligentiſſimè.

Nec verò, ea omni diligentia contentus Epiſcopus, deſiſtat alia ſubſidia ad tuendum gregem comparare. Proinde cum alios religioſos prudenteſq; uiros ad rem omnem inquirendam mittat: tum acres etiam, pioſq; concionatores ad cauſam communem adiuuandam.

Auxilium, à quibus pro periculis ab Epiſcopo implorandum, contra eos qui hæreticis in quibuſdam miniſtrauerint qualiter procedendum, & orandum. Cap. XIII.

A Magiſtratibus etiam, & Regis locumtenente, in re, quæ non religioni ſolùm, ſed uniuerſo prouinciæ ſtatui periculum certiſſimum afferre poteſt, omnem opem, atq; auxilium imploret, Vt expedire cenſuerit.

Excommunicationis verò pœnam, præter alias, quæ ſummorum Pontificum, Canonum ve ſanctionibus expreſſæ ſunt, ipſo facto ſubeundam proponat, atq; edicat ijs, qui iſtiuſmodi impijs hominibus cibos vetitos uendiderint, alio ve modo ſubminiſtrauerint, quibus diebus minimè liceat illis ueſci. Agat uerò contra illos, qui non paruerint, ad iuris, edictiq; promulgati præſcriptum. Omnem deniq; aliam rationem, quæ potiſſima ſibi uidebitur, opportunè ineat ad eam peſtem propulſandam. Et verò id, quod caput eſt, in tanto ſalutis periculo, aſſiduis precibus, omniq; ſupplicatione ad Deum confugiat, ut gregem, ſibi in curam traditum, ab omni hæreſum fœditate integrum, inuiolatumq; cuſtodiat, & conſeruet perpetuò.

Congregatio pro Sancta Inquiſitione qualiter habenda. Cap. XIIII.

Epiſcopus Vnà cum Inquiſitore congregationem, quæ certo numero conſtet, Theologorum, & iuriſperitorum hominum inſtitutum con-

ſeruet;

ſeruet; qui ad cauſarum Sanctæ Inquiſitionis conſultationem adhibeantur.

Ea porrò congregatio, vt opus erit, conuocetur, ſemelq́; in ſingulos menſes, atque adeo crebrius cum occaſio tulerit.

Nec verò quicquam aliud in ea agatur, geraturve, niſi quod ad eiuſdem Sanctæ Inquiſitionis officium pertinet.

Quod ſilentium ipſis de congregatione indicitur. Cap. XV.

ET quoniam ſæpe contingit, cauſarum Inquiſitionis acta, proceſſuſve, de quibus deliberandum eſt, ijs patefieri, explicari, atque communicari oportere, quorum conſilio, vel damnationis, vel abſolutionis ſententia ferenda eſt, quo & accuſatorum, denunciantium, teſtiumq; periculis efficacius occurratur; & in ijs ipſis Inquiſitionis actis, cauſiſq; cautius agatur, id propterea omnibus ſinguliſq; conſultoribus, & cęteris item, qui in ea congregatione adſcribentur, admittenturve, Epiſcopus, vt Bonifacij Octaui conſtitutione cautum eſt, ſecretum, reticentiamve indicat.

ę. vlt. incipit ſtatuta. eo. tit. in 6.

Quod iuramentum ipſi de congregatione præſtabunt. Cap. XVI.

ATque ij ipſi porrò ſtatim certa præſcripta forma iurati, eidem Epiſcopo ſanctè ſpondeant, ſe neque verbis, neque literis, nec nutu, neque alia cuiuſcunque generis ſignificatione, vllove modo cuiquam patefacturos, aut euulgaturos eſſe, congregationis, in quam admittuntur, adſcribunturve, arcana, nec verò alia quęcunque ſint, quæ ullis inquiſitionis, uel cauſis, uel hominibus, uel ipſi congregationi officiove prędiudicium afferre aliquo modo poſſint.

Contra indictum ſecretum ſine licentia venientia lata ſententia excommunicationis proponenda. Cap. XVII.

EPiſcopus pœnam excommunicationis latę ſententiæ proponat, atque edicat etiam in congregatione ipſa ex ea Bonifacij conſtitutione in omnes, & ſingulos, qui contra indictum ſecretum, aut iuſiurandum, quicquam patefecerint ſine licentia eiuſdem Epiſcopi.

Iuramentum etiam à Notarijs, quod præſtandum, contrauenientesque qualiter puniantur. Cap. XVIII.

AT præterea Notarij Sancti officij hoc iurent, quod nec cauſarum acta, nec teſtium nomina, neque teſtificationes, aliudve quicquam eius generis patefacient, aut euulgabunt, antea quàm iudex patefecerit, euulgarit ve, aut euulgari iuſſerit.

De ſententijs itidem eorum, qui conſultores adhibentur, conſultationibus, deliberationibus, actionibuſq; congregationis huius id ipſum præſtabunt omnino; ac de ſuo officio in omnibus fideliter exercendo, ſiquis eorum

quic-

quicquam contra vllo pacto fecerit, excommunicationem latæ sententiæ ipse subeat; ac præterea alijs pœnis pro modo culpæ arbitrio Episcopi plectatur.

Iuramentum, à custodibus carceris, & alijs ministris præstandum. Cap. X I X.

CVstodes etiam carceris, priusquam suum exerceant officium, iusurandũ ad præscriptam formam in Concilio Vienensi præstent, idemq; etiam alij ministri, ad id officium exequendum necessarij.

Quæcunque acta, & scripturæ Sanctæ Inquisitionis non typis, sed manu scripta habeantur. Cap. X X.

NE Inquisitionis causarum acta, breuiter summatimq; descripta, quę summaria processuum dicunt, nec verò actorum relationes, nec facti narratio, neque alia quæcunq; tam iuris, quàm facti itidem explicatio, instructioue cuiusuis generis ad eas causas pertinens, nec denique vllæ scripturæ eiusmodi, quæ vel pro reo, uel contra eum conficientur, ullo unquam modo in posterum typis edantur, imprimanturve, sed quæcunq; acta sint, quæ eas causas attingant, manu scripta, ijs solùm, uel iudicibus, uel consultoribus, alijsve ministris dentur, quibus dari oportet.

Qui reorum patrocinatores in officio Sanctæ Inquisitionis admittantur. Cap. X X I.

IN causis fidei Episcopus, iudex ve, cum aduocatus procuratorve reo dandus est, eum det, qui probus sit, de legalitate non suspectus, & procurator quidem utriusque iuris peritus, uterque verò fidei zelator, quiq; hæresis nomine, neque alio crimine, cuius cognitio ad Sanctum officium spectat, nunquam neque suspectus, neque accusatus, neque ea infamia notatus fuerit.

Patrocinatores prædicti qualiter prius iurabunt: quæve præstabunt, & cauebunt. Cap. X X I I.

PAtrocinij autem in ijs causis suscipiendi facultas cum datur literis exarata detur; nec verò aliter quisquam suscipiat.

Cui porrò datur, is antequam patrocinium suscipiat, iuret, se bene, ac fideliter defensurum, legitimisq; defensionibus vsurum esse, nec dilationibus captiosis, cauillationibusq; causam prorogaturum.

Vbi uerò patrocinium susceperit, sciat suas partes esse, admonere reum, ut ueritatem cositeatur, pœnitentiamq; petat pro culpa, si quam habet; eiusq; responsionem curiæ notificare.

Meminerit verò Aduocatus, & Procurator, item nullum vnquam patrocinium, neque hæreticis, nec suspectis, neque credentibus, neq; fautoribus præstandum esse, ne prout Innocẽtij Tertij sanctio est, ab officio suspensus, perpetuæ infamiæ subiaceat.

In c. si ad uersꝰ. eo. tit. in de cretal.

Itaq; vbi primùm ex causarum actis, aliaue vlla ratione animaduerterit,

reum,

reum, qui delatus est, hæreticum esse, aut eo nomine suspectum, id cum ipsi reo, iudiciq; denunciet, tam statim illius defensionem deferat. Nec verò si quid erit, quod ad Sanctum officium pertinens, in eiusdem causa reticeri oportet, cuiquam patefaciat, quod eidem officio præiudicium ferat.

Librorum prohibitorum iudex pœnes quos habendus. Cap. XXIII.

Librorum prohibitorum indicem, omnes, singuliq; apud se habere curent, siue Theologi, siue iurisconsulti, siue medici, siue aliarum literarum professores, disciplinarumq; studiosi, et alij item quicunque librorum numerosam supellectilem possident. Si quis verò eorum, qualis sit, eum non habuerit, tantum absit, ut excusationi legitimæ locus relinquatur, quòd nescierit, illos id generis esse, vt contra eum pro librorum, quos uetitos retinuerit, ratione seuerius agatur, ad præscriptum regulæ eiusdem indicis.

Libri priusquam venales proponantur quando recognoscendi. Cap. XXIIII.

VT fraudi occurratur, quę plerunque in opere impressorio fit, ea pręter cæteras cautio adhibeatur, ut liber, ubi primùm impressus est, per recognitionis prefectos ante conferatur quàm venalis officinis, tabernisve librarijs proponatur.

Imagines obscęnæ in maiusculis literis ne imprimantur. Cap. XXV.

NE literas grandiusculas, quas initio uel librorum, uel capitum imprimi moris est, aliquam obscœnę turpisq; imaginis speciem exprimentes, ad librorum impressionem adhibeant, qui artem impressoriam quouis modo faciunt; cum eiusmodi sint, quę hominum mentes aliquando fœdè, turpiterq; afficiant, & bonos itidem offendant, ut obscœnè scripta.

In libris Ecclesiasticis, nedum obscęna, sed nec prophana vtsupra imprimantur. Cap. XXVI.

AD libros verò, qui de rebus Ecclesiasticis, aut spiritualibus conscripti sunt, imprimendos, ne characteribus grandioribus vtantur, in quibus expressa appareat alicuius rei prophanæ, nedum turpis, obscœneve species.

Ne de fidei dogmatibus, sed alijs ad se tantùm spectantibus laici confratres sermocinentur Episcopus videat. Cap. XXVII.

LAici confratres cuiuscunque confratriæ, de fidei dogmatibus ne disceptationes, colloquia sermonesve habeant. Videat præterea Episcopus diligenter, vt in oratorijs suis collocutiones de ijs tantùm rebus instituant, quarum tractatio, & collocutio, laicalis ordinis hominibus conueniat.

Vid. c. cũ ex iniun cto. ex. cod.

Vul-

Vulgari sermone conscripta in scholis sine licentia non legantur. Cap. XXVIII.

NE quicquam, quod vulgari sermone conscriptum sit in vlla cuiusuis generis confratria, scholave legi, recitarive liceat, nisi primùm ab Episcopo, vel ab eo, cui ille mandarit, recognitum sit, & subscriptione comprobatum.

Si quando aliqui hæretici aduenerint, quid seruandum. Neminemq; inter eos quando non mittendum. Cap. XXIX.

OPtandum est, omniq; pastorali studio, atque officio id valde curandum, vt quem hæresis labe infectum esse constet, nemini vnquam quicunque sit, impunè permittatur ex hæreticorum, eo venomine suspectorum finibus, ac religionibus finitimis ad diœcesis huius loca uenire: verùm si quandoque aliter accidit, vbi ipsi capi non possint, uel ei rei alia ratione occurri non possit, hęc saltem caueantur atque planè seruentur ex instione Gregorij XIII.

Ne cuiquam, quem ex ijs locis proficiscentem hæreticum esse, certum sit, hospitum, diuersoriumve præberi liceat, præterquam in caupona publica, uel in domicilio sui procuratoris, si quem fortasse ipse habet.

Is verò, qui præbuerit illius aduentum, habitationemq; Episcopo, Inquisitorive, aut Parocho, si in diœcesim uenerit confestim denunciet.

At Ecclesiasticus homo quicunque sit, ne eum ullo modo excipiat.

Neque rursus, illum in Ecclesiam ingredi permissum sit, nisi sacræ concionis tempore.

Nemini ad hæreticorum fines, locave, ne discendę etiam mercaturæ causa, mittere filios liceat, qui annum saltem vigesimum quintum non agant.

Quibus, & qualiter, vt inter hæreticos degant licentia detur, at verò ijs quid seruandum erit. Cap XXX.

Sup. eo. cap. 5.

NE cuiquam item, ut iam cautum est, ad hæreticorum loca proficisci, liceat, nisi primùm ab Episcopo, aut Inquisitore, eius rei facultatem impetrarit.

Atque hęc quidem facultas, ne cuiquam permittatur, detur ve, nisi à Parocho testimonium scriptum attulerit, se more catholico uixisse, sanctiq; Sacramenta frequentasse; hac pręterea adiecta conditione, ut si cui facultas permittitur diutius illic commorandi is quotannis semel saltem inde redeat, ut & confiteatur, & Sanctissimam Eucharistiam sumat; aut testimonij literas mittat, quibus legitimè testatum fiat, se confessum constituto tempore Sacram Eucharistiam sumpsisse, catholicęq; fidei congruenter vixisse.

Vt

Vt ad vicinos hæreticos proficiſcatur, qualiter Parochus licentiam dare poterit, & quid propterea exiget. Cap. XXXI.

QVi verò propè hæreticorum loca habitant, ijs à Parocho eam facultatem dari licebit, ad breue ſanè tempus: ita tamen, vt, cum is exiguum illud breuis moræ ſpatium certum proficiſcenti præſcribat, tum illam præterea conditionem, ne die feſto illic opus faciat, nec Verò mercaturam vllo modo exerceat, aliave agat, quæ ſacro feſto die agi, fieri, exercerive prohibitum eſt. Immo feſto eo ſaltem die domum omnino redeat, & Miſſæ, Veſperis, doctrinæq; chriſtianæ ſcholis interſit.

Cum pretio bonorum ſuorum, inter hæreticos contracturi domicilium, qualiter non ferendi, ſed puniendi. Cap. XXXII.

NEc verò cuiquam fas ſit, patrimonium, bonaq; ſua vendere, alienàreve, vt in hæreticorum loca migret, ibiq; domicilium conſtituat.

Si quis in huius rei ſuſpicionem venerit, contra eum agatur ad Canonum, Pontificarumq; ſanctionum præſcriptum.

Quando profeſſionem fidei Bibliopolæ, & impreſſores emittant, ac imprimere caueant. Cap. XXXIII.

BIbliopolæ, quiq; impreſoriam faciunt, ne quam aggredi volunt, artem prius exerceant, quàm iurati fidei profeſſionem Epiſcopo conceptis formulæ ſtatutæ Pontificiæ Verbis, præſiterint.

Ne liber Vel exiguus quamuis ſuperiorum conceſſu, aliàs ſæpe editus, ſine facultate iterum impetrata typis in Vulgus emittatur, imprimaturve.

Quando libri, ſub alieno nomine, edi nequeant. Cap. XXXIIII.

MOris olim fuit, vitandæ gloriæ oſtentationiſve cauſa, libros aliquando alterius nomine, etiam aſſimulato, euulgari: ſed quoniam hæc tempora, quibus impreſſoria editione aditus eſſe poteſt, ad nefaria quæque proſeminãda, diligentiorem cautionem requirunt; interdictum eſſe uolumus mentito fictoue alterius auctoris nomine, libros, Volumina, literas, ſcripta ve, cuiuſuis generis argumentive de quibus in Indice, ſeu Concilio Tridentino cauetur euulgari, edi, typiſve imprimi, niſi conſenſu illius cuius nomine edentur; ac Epiſcopi permiſſu.

Alioquin in delinquentem animaduertatur pro grauitate criminis, arbitrio eiuſdem Epiſcopi.

DE CINGARIS Tit. XVI.

Cingari qualiter inquirendi, & vt catholicè, & christianè viuant compellendi. Cap. I.

EPISCOPVS *in cuius diœcesi cingaros morari aut uagari contigerit, diligenter inquirat, an, vt Christianos decet, in omni uita se gerant, anq; Sanctæ Ecclesiæ institutis, & præceptis pareant.*

Rursus, an quicquam contra agant, quod schismaticorum morem, usumq; præseferat.

An Quadragesimæ tempore, ieiuniq; diebus carne, & cibis uetitis uescantur; an nouis ritibus vtantur. Quod si contra Ecclesiæ instituta, ritusque ab illis aliquid agi, geri, fierive compertum erit, quodq; præsertim eiusmodi sit, quamobrem hæresis nomine suspecti esse possint, in eos Episcopus grauiter agat, & animaduerat, etiam pro culpæ ratione ad Sacrorum Canonum Pontificiarumq; sanctionum præscriptum.

Si verò eos vllo alio modo publicè offendere cognitum erit; ab Ecclesia, diuinorum officiorum tempore eiici iubeat, quoad emendatæ vitæ explorata testimonia, & exempla viderit.

DE TORNEAMENTIS. Tit. XVII.

Quadragesimæ temporibus, ne simulachra incendantur aliaq; similia etiam à pueris proposita pœna ne fiant. Parochisque pro his quid agendum erit. Cap. I.

GRAVE *est, nec propterea ferendum, ut quibus diebus Sancta Ecclesia ad ieiunium, ad pœnitentiam, ad omneq; pietatis officium animos fidelium excitare, & accendere studet, in ijs maximè sæculi homines operibus sathanicis operam nauent.*

Quare corruptelam illam, quam in nonnullis locis, depravato vsu adhuc retineri accepimus, ut primis illis sacri quadragesimalis temporis diebus laruatorum hominum efficta simulachra incendantur, inanes nuptiæ fingantur, conuersationes nocturnæ, tumultusq; fiant, radicitus euellere, cum maximè cupiamus, hoc decreto uetitum, interdictumq; sit, vt ne quid tale in posterum, neque quicquam aliud eius generis religioso illo tempore vsquam fiat, agatur, committatur ve: nec uerò agi, fieri, admittive permittatur; pœna ijs omnibus, & singulis, qui contrafecerint, interdicti proposita, quam eo ipso subeant. Parochus uerò, in cuius parochiæ finibus id criminis, etiam si à pueris solùm, qui tamen doli capaces sint, committi solet, primò in

eam

eam curam ipse incumbat omni studio, ut ne offensiones hæ peccataq; id generis fiant. Deinde verò, si occurrere nullo modo poterit; rem omnem in tempore, si in urbe est, ad Episcopum, si in diœcesi ad Vicarium Foraneum deferat, quo uel alijs rationibus, uel grauiori pœna eiusdem Episcopi arbitrio ijs morum erroribus consultum, ac prouisum sit omnino.

DE ADVLTERIIS STVPRIS, & Lenocinijs. Tit. XVIII.

Meretrices in cauponis qualiter non habendæ, transgressoresque puniendi. Cap. I.

PROSTITVTAS *fœminas, meretricesve in cauponis, diuersorijs, ganeisve ad quæstum alere, cum id & graui Dei offensione, & magno animarum detrimento, & disciplinæ christianæ iniuria fiat, hoc decreto prohibendum censuimus. Quare ne quisquam uel caupo, vel tabernarius, vel qui cœnaculariam facit, illas in ipsis cauponis, ac diuersorijs habeat, alat ve ad turpem quæstum.*

Qui contrafecerit post huius decreti promulgationem in eius parochiali Ecclesia factam, tanquam is, qui in statu damnationis notorie versatur; præmissa monitione, interdicti pœna afficiatur, & alijs præterea etiam grauioribus arbitratu Episcopi.

Qualiter Episcopus contra concubinarios procedere, & eos punire debeat. Cap. II.

GRaue concubinatus crimen est, propterea q; quàm ingens in eo funditus conuellendo solicitudo, & quàm longè omnium diligentissima cura Episcopi esse debeat, cùm Canonum leges, sacriq; œcumenici Concilii Tridentini decreta iubent, tum verò Pij Quinti Pontificis Maximi Apostolica sanctio iampridem edita perspicuè ostendit.

Qua sanctione sanctæ obedientiæ virtute illud iussum est, vt quæ contra concubinarios eiusdem Concilij Tridentini decretis constituta sunt, in ijs ipsis omnino, inuiolateq; exequendis, Episcopus in sua diœcesi diligenter, sanctèq; inuigilet: Deo Romanoq; Pontifici rationem redditurus, si in eo turpi crimine radicitus extirpando negligenter, aut remissè se gesserit. Quamobrè Episcopus nemine etiam postulante, aut accusante, ex officio sine strepitu, & forma iudicij, solaq; facti ueritate inspecta, contra istiusmodi concubinarios, cuiuscunque status, ordinis, dignitatisq; illi sint, seuerè agat: proindeq; pœnis sacrorum Canonum iure summorum Pontificum constitutionibus, Conciliorumq; authoritate sancitis, & alijs præterea etiam pecuniarijs, arbitrio suo, grauiter puniat. Quos autem ter admonitos in contumacia persistere animad uerterit, eos non solùm alijs pœnis, sed excommunicatione etiam ex eodem decreto Tridentino afficiat.

Concil. Trident. Sess. 24. c. 8. de ref. mat. & Sessio. 25. ca. de reso. 14. Bulla edita. Calē. Apri. 1566. versi. Monemus ptereaī Bul. nu. 5. inter illius constit. fol. 926.

Luxu-

Luxuriandi quæcunque occasiones,& præcipuè ex simul cubatione, & nocturnis rusticorum excubijs qualiter ab Episcopo, & parocho tollendæ. Cap. III.

PAstoribus non solùm pericula propellenda sunt, sed etiam omnis periculosa peccandi occasio pro pastoralis officij munere eripienda est. Quamobrem, cum quæ facile existere possent fornicationes, incestus, & flagitia, vniuersaq; carnis uitia re alia planè nulla facilius quàm fuga, adiutrice imprimis diuina gratia superatur: Parochus, vt diligentissimè poterit, & Episcopus imprimis, tum auctoritate sua, tum etiam si opus erit sęcularis magistratus ope implorata, id maximopere curet, ut ne cum fęmina, quocunque vel arctissimę propinquitatis gradu coniuncta mas simul cubet, etiam si ambo puerili ætate sunt, ita tamen grandiusculi, vt aliqua inde suspicio periculum occasione impuri flagitij committendi existere possit. Nec verò paupertatis, angustæve habitationis, excusationi locus facilè relinquatur, quominus istiusmodi impuritatum occasio omnis præcidatur; cum humi potius atque adeo sub dio iacere satius esset. Parochi autem tota hac de re iudicium, officiumve intercedat, qui & consilium det, & opem præsenteni, ut accuratissimè potest, tante impuritatis periculo præstet.

Eam ipsam curam Episcopus, & Parochus ponant, in eripiendis morum corruptelis, flagitijs, peccatis, peccandive occasionibus, quæ grauissima cum Dei offensione existunt ex nocturnis illis excubijs, quæ rusticorum concursu, iuuenili turpium verborum licentia, & promiscua marium fœminarumq; turba, hyeme in stabulis passim fieri solent.

DE VSVRIS. Tit. XIX.

Delectus plurimorum ordinum contra vsurarios, vel aliàs prohibitos contractus vt delinquentibus pęna innotescat. Cap. I.

VSuram ad perniciem populorum latius manantem pro nostri muneris cura reprimere cupientes, quemadmodum huius generis delicta ex sacrorum Canonum, & probatorum Patrum sententijs delegimus; quæ quoniam frequentius in hac diœcesi committi animaduertimus, ea præcipuè, ac nominatim prohibenda duximus, eo consilio, vt si quis in alijs etiam eiusdem generis vetitis contractibus deliquerit, pœnas à iure constitutas, sibi subeundas esse intelligat.

Vltra sortem rerum cuiusuis etiam dotalium, quando nihil accipi, vel sperari possit. Cap. II.

EX mutuo, uel depositis, etiam apud Iudęos factis, nihil præter sortem à quouis homine percipi ex conuento, uel principaliter sperari possit, sa-

metsi pecuniæ ipsę sint pupillorum aut viduarum, aut locorum piorum, vel etiam dotales, nisi quatenus id iure nominatim permittatur. Si quis oblatas re ipsa, loco, & tempore pecunias etiam dotales, sibi debitas accipere recusauerit; nihil præter sortem, etiam ratione damni emergentis, vel lucri cessantis, vel ex quacunque alia causa accipere possit.

Quæ cambia, alijque contractus prohibiti sint, & ideo qualiter nulli, ac contrahentes, & participes puniendi. Cap. III.

NE fiant cambia, cum literæ ad destinatum locum verè non mittuntur, & ibi non fit solutio, sed uno & eodem loco pecunia datur, & recipitur, uel quando dantur, & accipiuntur pecuniæ cum eo pacto, vt habeatur recursus ad domum, vel ad respondentem dantis, aut accipientis, quod pactum vulgo vocatur la ricorsa: atque ita impensę, aut alterius rei onus imponitur.

Ne cui liceat cum altero ita contrahere, ut is totam pecuniæ summam ei, qui dederit, soluat; cum ille partim pecunia dederit, partim nominibus quę difficilè exigi possint, vel in rebus pluris, quàm valeant, æstimatis.

Ne cui, præsentem pecuniam quærenti, quidquam carius vendatur, ut statim à venditore per se, vel per interpositam personam vilius ematur.

Ne quis rem aliquam, ob dilatam solutionem, carius uendat iusto pretio.

Ne ob anticipatam solutionem res minoris ematur iusto pretio, uel soluatur minus, quàm debeatur.

Ne res uendatur, dilata in tempus solutione, ita, ut pretium, quod interim rei accreuerit, uenditori soluatur, si eiusdem periculo non fit diminutio.

Ne res modico pretio pignori detur, uel uendatur pacto redimendi intra certum tempus; ut si ad dictum tempus res redempta non sit, res libera sit emptoris, uel eius qui pignora accepit.

Ne frumentum, uinum, oleum, aliudve detur, ut eo quod datum est, aliquid amplius exigatur, siue eiusdem generis, siue alterius, quomodocunque etiamsi operę sint.

Ne quis mutuo det frumentum, uel id genus aliud corruptum, ut tantundem integri carioris reddatur; etiam si restitutio differatur in quodcunque tempus debitori commodum.

Ne in societate, in quam alter pecuniam confert, alter operas, lucri distributio constituatur, nisi per quotas partes.

Nec ultra eas, certa pecuniarum summa, uel quid aliud, conferenti pecuniam, persoluatur.

Neque fiat pactio, vt sors salua sit; fructus verò communiter diuidantur.

In societate animalium, quæ inæstimata alicui dantur ad custodiam, siue per operas præstet, omnes casus, etiam fortuiti, semper sint periculo eius, qui dederit; nisi id alterius socij dolo, vel magna negligentia accidisse constiterit.

Nec fiat pactum, vt sors sit semper salua, etiam ex primis fœtibus.

Neque quidpiam certum, præter sortem, ex fructibus animalium quotannis soluatur.

Et in locationibus animalium, quæ fiunt certo pretio, si illa absque dolo, aut negligentia eius, qui conduxit, deteriora fiant, id semper sit damno eius qui locarit.

Si autem animalia dentur æstimata, ita vt sors danti salua sit, nihil omnino percipi possit.

Ne fiant contractus, qui libellarij, seu ficti libellarij dicuntur, vbi non antecedat emptio certę rei immobilis pretio iusto, vel assignatio ad præscriptum Bullæ Pij V.

Vel vbi Venditor redimere cogatur; Vel ubi non possit redimere, nisi post certum tempus.

Vel vbi annuus census, ad cuius solutionẽ res obligatur, superat æstimationem fructuum, quos ex ipsa re dominus solet, aut potest percipere.

Et si loco pecuniæ, vinum, frumentum, vel quid aliud in singulos annos promittatur; illud ad pecuniæ, & iusti pretij rationem redigatur pro consuetudine locorum.

Si qui autem in aliquo ex his casibus, [a] *aut alijs, qui vsuram sapiunt, & à iure, Vt iniqui prohibentur, contraxerint, ipsi contractus, etiam iureiurando muniti, nulli, irriti, & inanes sint: contrahentes verò, tabelliones, qui instrumenta confecerint, proxenetæ Vsurarum, aut lucri participes, ministriq; omnes horum scelerum, & pœnis, iure statutis, & Ecclesiasticis a censuris puniantur.*

a Accedit quãtum pertinet ad diœcesim Crẽ. prohibitio mutui contract⁹ eo pacto initi vt pecuniã recipiẽs, ad molẽdũ ad mutuantis molendinũ accedat quem vtpotè vsurã redolentem. Illust. & Reue. D. Cęsa Specian⁹, Episcopus Cremen

Vsurarijs manifestis qualiter sepultura Ecclesiastica; etiam proposita pœna interdicitur. Cap. IIII.

NE Parochi vsurarium manifestum, [b] *vt Gregorij X. constitutione sancitum est, etiam si in testamento, aliaue quadam vltima Voluntate ipse mandarit ea restitui, quæcunque vsuræ nomine acceperit, in sepultura Ecclesiasticam tradant; nisi pro eorum facultatibus, re ipsa illis satisfactum sit, à quibus vsuras exegerit; aut si ij absunt, Episcopo, Vicariove eius, vel parocho intra cuius parochiæ fines ille, dum vixerat, habitarat; vel Notario publico de restitutione cautum sit pignoribus, aut idonea fidefussione facta.*

Præsul sanè studiosissimus, & diligẽtissimus salutis animarum, edicto, die 6. Nouem. 1591. edito, iure optimo damnandum censuit, atque ab isto facultatem absoluendi casu, sibi planè reseruauit.

b c. Quamquam, eod. tit. de vsur. in 6.

Qui

Qui verò Parochus id generis hominem sciens, sepelierit, is nouerit excommunicationis pœna affectum esse, [a] *ex Clementis V. constitutione, in concilio Viennensi edita quæ incipit. Eos.*

a Clem. 1. de sepult. ibi, vel vsurarios manifestos glo in d. c. quamquã. vers. subiacere. de vsur. in 6.

Pro vsuris paliatis contra quos etiam procedatur. Cap. V.

SVperius, & si contractus depositi, ex quibus aliquid vltra sortem percipitur, tum rei Venditionis, quæ modico pretio fit, adhibita redimendi pactione, tum alios præterea quosdam contractus, ex sacrorum canonum iure, & probatorum Patrum sententijs, tanquam manifestè vsurarios improbauimus; tamen quoniam sæpe, ficto meri depositi, & liberę emptionis nomine, quasi liciti contractus specie, vsurę occultantur; idcirco, & cum eis, qui eiusmodi contractuum, aliorumve specie, qui vetiti sunt vsuram commiserint, et cum Notarijs, qui scientes rogati conscripserint, prout iuris est agatur.

Vsuras recipientes à monte pietatis puniantur, & ab eo quæ obseruari, eiusque institutiones videre Episcopus curet. Cap. V I.

NE quisquam pecuniam apud montes pietatis deponat, vel eidem mutuo det, vt inde aliquid, ne minimum quidem lucri, aut eius quod interest nomine percipiat, qui verò ex pacto quidquam ea causa perceperit, quod montis pietatis pecuniam vel mutui, vel depositi nomine dederit, cum eo tanquam cum Vsurario homine agatur ad iuris præscriptum.

Quę præterea de montibus pietatis supra decreta sunt, ea Episcopus obseruari curet, uel diligentissimè. Illorum institutiones sibi ab administratoribus ostendi faciat.

DE SORTILEGIIS

TITVLVS I.

Liber Quintus.

Magi, & malefici qualiter puniendi. Cap. I.

MAgos & maleficos, qui se ligaturis, nodis, characteribus, verbis occultis mentes hominum perturbare, morbos inducere, uel expellere, corporum figuram, & constitutionem immutare, ventis, tempestati, aeri, ac mari incantationibus imperare posse sibi persuadent, aut alijs pollicentur; cæteroſq; omnes, qui quouis artis magicæ & veneficij genere pactiones, & fœdera expresè, vel tacitè cum dæmonibus faciunt; Episcopus acriter puniat, & è societate fidelium exterminet ac authores seuerè puniat.

Qualiter diuinationes cohercendæ, & eijciendæ, & per huiusmodi ad aliquem recurentes, ac participes puniendi. Cap. I I.

DEinde omnem diuinationem ex aere, aqua, & terra, igne, ex inanimatis, ex unguium, & lineamentorum corporis inspectione, ex sortibus, somnijs, mortuis, alijsq; rebus, quibus per dæmonum significationem incerta pro certis affirmantur, futura prædicere, furta, thesauros absconditos commostrare se posse profitentur, & huius generis aliqua, per quę curiosorum, & imperitorum hominum mentes facilè decipiuntur, coerceat & eijciat.

In eos etiam, qui huiusmodi diuinatores, sortilegos, coniectores, ariolos, & cuiusuis generis magos de aliquare consuluerint, vel, ut consuleretur cuique auctores, adiutores, hortatoresve fuerint, uel eis fidem habuerint, seuerè animaduertat.

Qui annulli prohibeantur. Cap. I I.

SI quis etiam annulos, vel aliud ad magicos, uel superstitiosos usus fecerit aut uendiderit; graui pœna efficiantur.

Quæ

Quæ astronomica diuinatio, & auguria prohibentur & puniuntur. Cap. IIII.

Astrologi, qui ex Solis, Lunę, & alio astrorum, motu, figura, & aspectu, de hominum, actionibus, quę à libero uoluntatis arbitrio proficiscuntur, certo aliquid euenturum affirmant ad præscriptum Bullę sanctissimi Domini nostri Sixti V. grauibus pœnis plectantur, quæ pœnæ etiam ad eos pertineant, qui ad illos de huiusmodi rebus detulerint; deniq; pœnas sumat Episcopus de ijs omnibus qui in itineris susceptione, aut cuiusuis rei institutione, uel progressione dies, tempora, & momenta obseruantes, quadrupedum voces; auium garritum, aut volatum notantes, ex occursu etiam hominum; Vel pecudum, suscipiendi operis felicitatem augurantur.

Ed. Nonis Ianuar. 1585. in Bull. inter istius summi Pont. constitu. 21. fo. 52.

In nuptijs celebrādis maleficia committentes, vel ea soluere improbè nitentes, horumque participes qualiter excommunicati. Cap. V.

Tridentina Oecumenica synodus illud Episcopali diligentię quàm diligentissimè commendauit, ut si quæ uel hominum uitio, uel temporum iniuria, corruptelæ in nuptijs celebrandis irrepserint, illæ radicitus extirpentur. Atque eò quidem uehementius in eiusmodi curam incumbendum est, quò grauius atque adeo sepius in illis peccatur. Quare ad nuptias, matrimoniaq; impedienda vel dirimenda eò cum ventum sit vt veneficia, fascinationesve homines adhibeant, atque neque adeo frequenter id sceleris committant, ut res plena impietatis, ac propterea grauius detestanda. Itaq; ut à tanto, tamq; nefario crimine, pœnæ grauitate deterreantur; excommunicationis latæ sententiæ vinculo, fascinantes, & uenefici id generis irretiti sint. Quam ipsam pœnam etiam illos subire decernimus, si qui in illis soluendis uerba improbata superstitiosa, atque adeo alia, quàm quæ Episcopo primùm probata sunt, adhibuerint; cum id non sine diuini cultus offensione maximè faciant.

Quo etiam genere pœnę afficiantur, quicunque uel suaserint, uel mandarint, uel consenserint.

Sess. 24. de refor. matr. ca. 10. in fi.

DE MALEDICIS, ET Blasphemis. Tit. II.

Blasphemi in Deum, vel eius matrem, tam clerici quàm laici qualiter puniendi. Cap. I.

Quicunque Deo palàm seu publicè maledixerint contumeliosisq; aut obscœnis verbis Dominum nostrum Iesum Christum, vel gloriosam Virginem Mariam, eius Matrem expressè blasphemauerit; si clericus sit, primùm fructibus vnius anni beneficiorum Ecclesiasticorum, quæcunque habuerit mulctetur; si

iterum in eo peccarit, eo beneficio quod habet, priuetur, & si plura obtineat, eo priuetur, quo Ordinarius priuandum censuerit. Si tertio blasphemarit, dignitates ac beneficia omnia, quæcunque habuerit cò ipsò amittat, ad eaq; deinceps retinenda, aut obtinenda inhabilis sit. Si verò laicus fuerit; primò, aut etiam secundò, pecunia mulctetur, ex præscripta in Concilio Lateranen. ratione sub Leone X. Tertiò grauem pœnitentiam publicè agat, eo modo, quo à sacris Canonibus præscriptum est.

Sess. 9. sub ti de Reform. curiæ & aliorum, versi. Ad abolen-dam, in Tom. 5. vid. sup. de offi. ordinat. c. 8

Blasphemi in sanctos, ac in Deum & eius matrem, non tamen palàm qualiter puniendi. Cap. II.

QVi verò sanctos blasphemarit, aut in Deum & gloriosam Virginem Matrem maledicta, non tamen palàm aut publicè, contulerit, mitius aliquanto Iudicis arbitrio puniatur.

Quæ blasphemis pœnitentia Sacramentalis imponenda. Cap. III.

IN foro autem conscientiæ, ei qui blasphemiæ reus fuerit, grauem pro modo culpæ pœnitentiam Confessor imponat.

Qualiter blasphemantes obiurgandi & denunciandi, à dominis corripiendi, & eijciendi. Magistratus pro quibus indulgentijs, pœnis propositis mouentur, & deterrentur, iurisdictioque ordinarij reseruatur. Cap. IIII.

QVi blasphemantem audierit, si possit sine periculo, asperius obiurget; omnino autem intra triduum eius nomen ad iudicem Ecclesiasticum vel sæcularem deferat. Si plures simul audierint singuli idem faciant; nisi inter eos conuenerit, vt vnus pro omnibus eo fungatur officio. Quod si Domini, mercatores, aut artifices, famulos aut ministros audierint blasphemantes semel monitos, si iterum in eo genere peccarint domo eijciant. Magistratus autem per Dei gloriam quæ blasphemia maximè violatur, obsecramus vt hæc omnia diligentissimè seruari studeant, vberrimam pię curę à Deo mercedem expectantes, præter decem annorum indulgentiam, quam Leo X. in eodem Lateranensi Concilio, & ipsis & Iudicibus, & deferentibus elargitus est.

Vbi sup. c. 8. de offi. Prædi. hanc indul. sępe publicari iussum est. Bulla ed. Cal. Apr. 1566. in Bull. inter eiusdē summi Pont. cōst. nu. 5. versi. Ad abolēdū. fol. 926.

Quod si sæculares Iudices, quod minimè futurum speramus, blasphemie conuictos, iustis pœnis non affecerint; sciant ijsdem pœnis, quas de sontibus sumere neglexerunt, ex eodem Concilio se teneri; nam qui manifesto facinori cum possit non desinit obuiare, de eodem ipse est reus; non intendimus tamen per hoc declarare quin ordinarius ex præscripto Bullæ Pij V. procedere non possit.

Soda-

Sodalitas Dei nominis instituenda. Cap. V.

VT detestabile blasphemiæ scelus, quamdiligentissimè fieri potest, tollatur; præter ea quæ in superioribus sancita sunt, id Episcopus studeat, vt in sua vrbe & diœcesi, hominum qui zelo religionis accensi sint, sodalitatem Dei nominis instituant, præscriptis eidem sodalitati regulis, unà cum indulgentijs in Bulla expressis, quam Pius IIII. eius rei causa confecit.

Bulla ed. Idi. Apr. 1564. inter eius cõsti. nu. 101. in Bull. fo. 804.

Libellos famosè edentes tam laici, quàm clerici, quam grauem pœnam subeant. Cap. VI.

LIbellorum famosorum graue facinus, unde alia præterea peccata, & scælera, & mala exoriuntur, vt quantum in nobis est, è diœcesi, & ciuitate nostra profligetur, statuimus, sancimusq; eos, quicunque sint, qui illos scripserint, ediderint, diuulgarint, excommunicationis latę sententiæ pœnam statim subire. Si Clericus verò sit, qui tale crimen admiserit, beneficiorum etiã, si quæ habet, amissione mulctetur, præter alias pœnas, eo de genere canonum legibus sancitas. A qua excommunicationis pœna nemo quisquam, huius criminis reus absolui possit, nisi fama, & honore, cui iniuriosè detractum est, restituto pro arbitratu Episcopi. Id verò ipsum quantò difficilius est præstari, tantò diligentius, studiosiusq; pro suæ quisque conscientiæ religione ab eo flagitio, scelereq; cauere debet.

DE POENIS. Tit. III.

Pœnæ vbi applicandæ. Cap. I.

POEnæ, & mulctę omnes, ac singulæ, cuiusuis generis sint, siue Clericorum, siue aliorum quorumcunque, etiam quas ex decretorum nostrorum sanctionibus irrogare contigerit, piorum locorum, operumve usui uerè atque omnino attribuantur, nulla prorsus parte reseruata, aut alij usui attributa, nisi ea modica, quæ aduocato fiscali attribuenda est.

Concil. Trident Sess. 25. c. 3. de refor. vers. In causis verò.

In codicem reseruandum pœnæ referendæ, & quibusve attribuendæ. Cap. II.

RVrsusq; vt attributionis, solutionisq; certa, atque explorata ratio constet; Episcopus certum Codicem, in quem ęx explicatæ referantur, conficiat, in Archiuio Episcopali asseruari diligenter mandet.

Nec verò Vicario, alijve Episcopalis fori Iudici excepto Fiscali, vllam omnino pœnarum, mulctarumq; partem consequi, habereq;, vllo quouis colore liceat.

Mulctæ laicis irrogatæ qualiter distribuendæ. Cap. III.

MVlctas, quæ ob delicta Ecclesiastica, vel mixti fori, laicis à Iudicibus Ecclesiasticis irrogabuntur ad modum diuidi volumus; Vt tertia parte pijs locis, aut operibus, eadem qua supra diximus conditione addicta, tertia ad Fiscum principum secularium pertineat, reliquũ accusatori detur.

DE COMMENTARIENSI, ET Custodia Reorum, & Carcere. Tit. IIII.

Taxa ab executoribus, carcerum custodibus, & ministris seruanda, nec indirectè violanda. Cap. I.

PRAESCRIPTA uel præscribenda taxa executoribus uel ministris, & carceris custodibus seruetur, vt ab ijs, qui capti, & in carcerem inclusi sunt pro comprehensione, & carceris commoratione, & victu, id tantummodo exigatur, quod æquitas & ciborum pretium postulet; si qui carcere tenentur, sibi, quę ad victum pertinent, ab alijs, quàm à custodibus, & ministris carceris suppeditari voluerint, id eis facere liceat; neque propterea asperius tractentur, aut in deteriora loca compellantur.

Incarceratorum bona qualiter in tuto reponenda. Cap. I I.

MAndet præterea Vicarius Episcopi, vt quamcunque pecuniam, vestes, arma, aliasve res secum habeant ij, qui in carcerem includuntur, tuto loco collocentur, & asseruentur; qui locus duabus claudatur clauibus, quarum altera apud ianitorem carceris sit, altera apud procuratorem deputanda est.

Incarceratorum bona qualiter non occupanda sed restituenda. Item eorum visitatio fienda. Cap. III.

EX illis autem rebus, quæcunque, & quotcunque sint, nihil vel ianitori, vel executori, vel cæteris ministris attingere liceat; sed eis, si inde exierint, vel eorum hæredibus, vel illis, quibus à iudice attributæ fuerint integrę, & intactę asseruentur.

Qui contra fecerit Episcopus per certos homines ab eo deligendos, semel in hebdomada visitandos eos, qui in carcere tenentur; qui si illos indigniùs & acerbius tractare compererint, referant ad Episcopum, vel Vicarium eius generalem, qui pro sua prudentia, ac pietate, nè quid iniquius fiat, omnino prouideat.

De-

Defensor miserabilium personarum designandus. Cap. IIII.

DEsignet Episcopus semper aliquos, qui miserabilium personarum causas gratis defendat.

Magnopere autem hortamur laicos magistratus, ut eiusmodi in re eadem ratione vtantur.

Episcopus etiam qualiter incarceratos uisitet, & quæ salutaria illis curet. Cap. V.

EPiscopus non solùm per certos homines, ut primùm à nobis constitutũ est, sed etiam ipse aliquando in anno carcerem uisitet: in eoq; inclusos paterna charitate consoletur, pieq; in Domino adhortetur.

Videat item, ut eis ad corporis sustentationem, & ad iustum patrocinium non desit quicquam; tum in primis non libri spiritualis lectio, non crebræ religiosorum hominum cohortationes, tum ne denique aliquid ad animæ salutem.

Curet etiam, vt qui in liberiori custodia sunt, præsertim si plures sunt, festis saltem, & Dominicis diebus Missæ sacrum audiant, aliquo, ubi fieri potest, ex ædificato propè carcerem sacello, tum doctrinæ Christianæ rudimentis instituantur.

Idq; officium ijs præsertim præstetur, qui in laicalis fori liberiori carcere sunt, qui multi esse solent.

Vt omnes in Pascha confessi, sacram Eucharistiam piè, & salutariter sumant. Quod vt die Natali Domini, & alijs anniuersarijs redemptionis nostræ solennitatibus, indictisq; publicè Iubileis, ac Indulgentijs, faciant, eosdem cohortetur.

Qui etiam incarceratorum protector deligendus sit, & quæ præstabit. Cap. VI.

SIT etiam fori Episcopalis carceris protector vnus è canonicis Ecclesiæ Cathedralis, vel alius Ecclesiastici ordinis uir, cuius officium erit exquirere diligenter, ac simul curare, vt aduocatus, procurator ve pauperum, satellites, & custodes carceris muneri suo nè in aliquare desint, neve quicquam committant, quod ijs, qui in custodia sunt, fraudi, damnove esse possit.

Inuestiget præterea solicito, diligentiq; studio, quæ illorum cura adhibeatur, cùm in primis ad animæ salutem, tum etiam ad corporis sustentationem; & quæ verò de toto eo genere iam causa sunt; an præstentur quam rectissimè: & quid denique officij erga ipsos singuli ij præstent, quibus commissum est.

Causas definiri detentorum qualiter procuret, & eos visitet. Cap. VII.

CAusæ item eorumdem, & quàm celerrimè fieri potest, rectè cum æquitatisq; ratione congruenter definiantur, etiam atq; etiam studiosè videat, ac procuret.

Singulis hebdomadis sæpè, uel minimum bis Vnumquemq;, qui in carcere est, inuisat. At si qui sunt, qui arctiori, secretiorive custodia inclusi tenentur, eos item visitatum eat: sed hoc omne officium, Vicario consentiente, eodemq; præsente, aut procuratore Fisci Episcopalis, aliove, quem idem Vicarius maluerit; si ita magis expedire censuerit, ipse præstet, nec uerò aliàs.

A custodibus carcerum, quæ percunctetur, & alia incarceratis præstabit. Cap. VIII.

CArceris item custodes sæpius per hebdomadam adhibeat, quibus cum agat, quæcunq; non solùm ad mores corrigendos, sed ad uitam sustentandam, necessitatesq; subleuandas eorum pertinent, qui in uinculis custodiave sunt; Ac proinde libenter, benigneq; audiat, quæ quotidie sibi eo de genere ab illis exponentur: & quibus opus esse uiderit, ut consulatur, ac prouideatur; in ijs omnis curæ, solicitudinisq; partes, ut oportebit, quàm diligentissimè præstet.

Deprauatis incarceratorum moribus qualiter occurrat. Cap. IX.

SI porrò, uel uniuersos, uel singulos, qui in carcere sunt, ita se malè gere re perspexerit, ut correctione, monitioneve opus habeant ad morum disciplinam, eos prout opportunitas tulerit, & monere, & hortari, & obiurgare, & corripere ne desistat. Si verò alios muneri suo deesse, aut in eo peccare animaduerterit, cùm illos sui officij, atq; adeo errati moneat in primis; tum si opus erit, ob eam causam Episcopum, aut Vicarium generalem adeat, cuius authoritate malorum pertinaciæ occurratur.

DE IVRE FISCI. Tit. V.

Fiscales, qualiter crimina inquirant, calumnias repellant, innocentiam tueantur, & extorsiones reprimant. Cap. I.

IAm curam, atque adeo cogitationem procurator, aduocatusve Fisci Episcopalis suscipiat, vt sibi putet procurationis munus commissum esse in inquirenda ueritate criminis de quo agitur; ideo ne eo unquam abutatur ad innocentes opprimendos, neve item causam, aut occasionem præbeat ut calumnijs quis uexetur, atq; exagitetur.

Ne

Ne ullam criminis causam suscipiat, procuretve, quam calumniosam esse nouerit; sed cum calumniæ, uel rei delati innocentia constiterit, statim ab ea causa desistat.

Euigilet item unà cum Vicario, ac sine eo etiam, ut collateralis, & satellites, ne quicquam, uel minimum extorqueant.

Circa curiæ, & Sanctæ Inquisitionis informationes, qualiter se gerant. Indicemq; relictorum ad pias causas habeant. Cap. I I.

TEstes pro informatione curiæ, & sancti Officij Inquisitionis aduocatus Fisci per se etiam Vicario non præsente, aut de illius tamen mandato excipiat licet. Ijs præterea, quæ detestibus, etiam ad defensionem causæ adhibitis, instituentur, quæstionibus adesse possit: nec uetitum sit, quin, & iudici, quæstiones; interrogatave, quæ ad causam pertinent, in mentem reuocet, atq; adeo suggerat; testes etiam ipsos, si modò iudici placuerit, interroget; immo verò reos item, at ipso tamen iudice præsente.

Denuntiationum quoque, quæ de rebus piè legatis, relictisve, in dies singulos fient, indicem à Cancellario apud se habeat.

DE POENITENTIIS, ET remissionibus. Tit. VI.

Qui paschatis tempore sacram Communionem non sumpserint qualiter denunciandi. Cap. I.

NEMO Paschæ tempore sumptionem ulla de causa differat. Qui præstituto tempore non communicarint, eorum nomina parochus ad Episcopum, ad sex dies post octauam Paschæ, scripto deferat; expositis etiam causis, quas extra confessionem cognouerit; alioqui pœnas det Episcopi arbitratu.

Contra prædictos qualiter agatur, & eorum fraudibus occuratur. Cap. II.

IN eos verò omnes Episcopus censuris, & alijs pœnis acriter animaduertat; ijs exceptis, qui eiusdem Parochi consilio iusta de causa sumptionem in aliud tempus produxerint.

Huic decreto nè fraus fieri possit; statuimus, ut si quis ex necessitate, uel alia iusta causa ab Episcopo, uel proprio Parocho comprobanda, extra parochiam suam dicto tempore Eucharistiam sumpserit; parocho suo de eo fidem faciat, sin minus, in eum agatur, ac si non communicasset.

Quales publici facinorosi, ac recidiui, ad communionem denuò non admittantur. Cap. III.

PVblici concubinarij, fœneratores, ac blasphemi, & alij eiusmodi facinorosi homines semel ad pœnitentiam, & communionem admissi, si postea eos in eodem luto peccatorum hærere cognitum fuerit, amplius ad sacram Communionem ne recipiantur; nisi postea eos vitam, & mores re ipsa emendasse, parochi perpexerint.

Eucharistia quando maribus seorsum ministranda. Cap IIII.

EVcharistiæ Sacramentum, ubi pro Ecclesiarum amplitudine commodè fieri poterit, maribus seorsum à fœminis ministretur.

Sumentes quales se habeant. Cap. V.

QVI sumunt, ut ad Deum tali tempore accedentes decet, demisso habitu, & humili vestitu, pœnitentiam, & animi submissionem præ se ferant.

Quibus sumentibus quædam monitiones fiendæ. Cap. VI.

SAcerdos Sanctissimam Eucharistiam ijs, qui rarò sumunt, non prius ministret, quàm eos diligentius admonuerit, quanta reuerentia, & humilitate ad tremendum illud Sacramentum accedere debeant; quanta q̃ illis supplicia sint parata, qui indignè suscipiunt.

Primò sumentibus, quæ parochus antea præstabit. Cap. VII.

ADolescentibus, qui tunc primùm Eucharistiam sumere voluerint, parochus non præbeat; nisi eos ante aliquot dies examinarit; & de vi, & ratione Sacramenti diligenter instruxerit.

Purificatio in Sacro Calice populo, ne præbeatur. Cap. VIII.

C. oĩs vtriusq; sexꝰ. eo. tit. in Decre. Cõc. Later. sub Inno. III. c. 21. cõcil. Trid. sess. 13. can. 9. & sess. 14. cano. 8.

POPVLO, postquam Eucharistiam sumpserit, vinum Calice Consecrato, vel alio uase, quod ad Sacri Calicis formam factum sit, ne præbeatur.

Semel in anno confitendum. Cap. IX.

INnocentij III. Constitutionem in generali Concilio editam, qua sancitum est, ut fideles saltem semel in anno peccata sua confiteantur, inuiolatè omnes seruent.

Vt ægroti confiteantur, medici aduenientes quid agant. Cap. X.

SAlutarem eiusdem Innocentij constitutionem, eo item concilio latam, nos ad Vsum reuocantes præcipimus, ut medici ad ægros in lecto iacentes adducti, antequam illorum curam suscipiant, eos planè moneant, vt idoneo Confessori de eorum peccatis confiteantur; seruata etiam constitutione Pij V. quam inuiolabiliter medici obseruent.

C. eũ in firmitas. eod. tit.

Aegroti parocho notificandi. Cap. XI.

PArochum etiam curabunt certiorem fieri de eo, qui in eius Parochia morbo affectus teneatur; qui pro sui officij munere, statim ægrotum conuenire, & cum eo agere debet, vt per hoc Sacramentum Deo reconcilietur.

Vid. inf. eo. c. 21. & c. 28.

Bulla edita sub die 8. Martij. 1566. inter illius constit. nu. 3. in Bullar. fol. 923.

De quibus ægroti admonemdi. Cap. XII.

HOrtamur denique omnes, quos aliqua de ægrotis cura attingat, vt nullam occasionem omittant inculcandi eis, quæ ad animæ salutem pertineant.

Qui Confessiones non audiant. Et vt approbentur quales esse debeant. Cap. XIII.

QVI Parochialem Ecclesiam non obtinent, etiam si regulares fuerint, confessiones ne audiant, quemadmodum statuit Tridentina Synodus: nisi Episcopi scripto approbati fuerint; qui contra fecerit excommunicationis pœnam subeat. Ijs probandis hanc rationem habeat Episcopus, vt pij benè morati, docti, prudentes, patientes de animarum salute soliciti, & fideles custodes sint eorum, quæ in confessione dicuntur; prouecta etiam ætate, præsertim illi, quibus confessiones mulierum erunt audiendæ.

Conci. Trid. sess. 23. c. 15. de refor. Id qđ extēdit ad oēs cuiusuis ordinis regulares per cōst. Pij V. Idibus. Augusti. 1571. inter eius Bullas nu. 135. in Bull. fo. 1131.

Tabella nominum confessorum vbi tenenda. Cap. XIIII.

IN foribus sacristiæ illius Ecclesiæ, vbi confessiones audiri, & confessores plures esse solent, affigatur tabella, in qua nomina, & cognomina confessorum eiusdem Ecclesiæ approbatorum descripta sint.

Clericos edisscere casus conscientiæ Episcopus iubeat. Reseruatos confessarij qualiter apud se habeant. Cap. XV.

IVbeat Episcopus clericos frequenter audire magistros, qui casus conscientiæ in monasterijs, uel ubiuis, eius iussu interpretentur.

Confessores omnes casus, summo Pontifici, & Episcopo quauis ratione reseruatos, scriptos apud se habeant, nè quid per inscitiam sibi facultatis assumant.

Vid. infr. eo. c. 40. vbi declaratur, principio facto incurri.

Idem in fra eo. c. 40.

Qualiter,

Qualiter, & quando mulieres audire licet: Nullumq; in priuatis ædibus. Populusve, pro confessionibus moneatur, & parochus ab eo non discedat. Cap. XVI.

Sacerdos, nisi ex causa necessaria, mulieres ante solis ortum, vel post eius occasum, confitentes ne audiat.

Neue in Cellis, sed publicè in Ecclesia, in sedibus, in quibus tabella omnino inter confitentem, & confessorem interiecta sit. Huiusmodi autem sedes in Ecclesijs ab ijs ad quos pertinet, constituentur.

Vide infra c. 57. *Nec sine causa in priuatis ædibus cuiusquam maris, vel fœminæ confessionem audiat.*

Parochi sæpè cohortentur, & moneant fideles, nè confessionem, quæ Paschæ tempore fieri debet, vsque ad sanctam hebdomadam differant.

Caueant Curati, nè ijs temporibus, quibus confessiones frequentiores esse solent, præcipuè per octo dies ante Natalem Domini, & à Dominica Passionis, Vsque ad Resurrectionis Octauam, etiam aliò ad funera, & alia sacra officia vocati, illud audiendæ confessionis munus in sua Ecclesia, sine causa necessaria prætermittant, aut vllo modo differant.

Pœnitens qualiter accedere, peccata sua pronunciare, & à Confessore adiuuari debeat. Cap. XVII.

Ad Sacramentum pœnitentiæ, quo à peccatis liberamur, nemo sine debita præparatione accedat, vt in Spiritu humilitatis, & amaritudine animæ suæ, non expectata confessoris interrogatione, ipse peccata sua confiteri possit, cuius tamen diligentia adiuuandus erit vbi aliqua in parte deficere videbitur.

Qui nisi prius intercedente debita satisfactione non absoluendi. Cap. XVIII.

Caueant Confessores nè ante debitam satisfactionem illos absoluant, quibus, cum facultas adsit aliena restituendi, vel legata, quæ ad pias causas facta sunt persoluendi, illisq; ut id facerent superiori confessione præceptum sit, præstare tamen neglexerunt: exceptis ijs, qui periculose ægrotant, quos tamen moneant, vt quod debent quamprimum persoluant, vel in vltima dispositione persolui mandent.

Et quia interdum in falsi testis manu est, ut non solùm facultatibus homines, sed etiam existimatione, ac vita spolientur; idcirco neminem absoluant, qui falsum testimonium in iudicio, alterius detrimento dixerit; nisi prius dato damno, quatenus id sarciri poterit, & violatæ illius existimationi satisfecerit.

Ne illum quidem absoluant, qui post publicum Episcopi monitum de indicandis rebus amissis, quid de ijs sciat, non indicarit; nisi hoc officium ante persoluerit.

Idem omni adhibita diligentia, conscientiam examinent singulorum, qui fœnerantur, & qui iniquos contractus exercent; neque quemquam in his casibus absoluant; nisi debita restitutio, aut satisfactio ex Canonum præscripto prius intercedat.

Casus Episcopo reseruati, à quibus sine licentia absoluere non licet. Confessores, qui id sciant, moneant, & qualiter pœnitentiam iniungant. Cap. XIX.

Ad eorum etiam criminum, quæ infra ordine adscribuntur, licentiam resecandam, prohibemus, nè confessores quemquam vllis ijs criminibus alligatum, absoluant, nisi facultas eis à nobis permissa sit.

Raptores Virginum.

Qui moniales violarint.

Qui secundo, vel propinquiori cognationis gradu incestum admiserint.

Incendiarios, & qui damni, iniuriæve causa vites, vel arbores alienas inciderint.

Ecclesiam polluentes.

Homicidas voluntarios.

Qui parentes percusserint.

Qui locis pijs infantes exposuerint, cum habeant unde ipsos alant, neque eorum locorum damnum resarcierint.

Notarios qui legata, ad pias causas facta non denunciarint.

Qui ad magicas artes, veneficia, superstitiones, & alia huius generis, Eucharistia, sacrisve rebus abutuntur.

Qui stateras, mensuras, monetasve, adulterarint, corruperintve.

Confessores Canones pœnitentiales benè nouerint; & de pœnitentia, quam cuiq; peccato, præsertim graui præscripserunt, confitentes admoneant; vt tantò diligentius à peccatis cauere studeant, quantò in pœnitentijs Canonum mitigandis benigniorem in se Ecclesiam experiuntur.

Idem autem quemadmodum à Sancta Tridentina Synodo iussum est, publicè peccantibus publicam pœnitentiam imponant.

Contra non summentes Eucharistiam paschæ tempore qualiter procedendum. Cap. XX.

Qui Paschæ tempore Eucharistiæ Sacramentum nõ sumpserint, si postquã ter, aut vnica monitione, quæ una pro trib⁹ satis sit, etiã generatim moniti, in cõtumacia perseuerauerint: iubeat Ep̃s eos ipsos Ecclesię ingressu, et Ecclesiastica sepultura interdictos, in propria Parochiali Ecclesia denũtiari; tũ eorũ nõa descripta ad Cathedralis, & Parochialis Ecclesię valuas affigi: si verò in cõtumacia p̃seuerauerint, in eos p̃terea, ꝓut iuris est, animaduertat.

Vt san-

Vt sanctio in visitantes ægrotos obseruetur, eosq; confessos esse medicis exploratum sit, Episcopus qualiter curet. Cap. XXI.

Vide supra eod. c. 10.

QVOD Pius Quintus, propositis excommunicationis, aliisq; pœnis iussit, medicos ab ægrotantis curatione, post triduum abstinere, nisi eo tridui spatio, de peccatis suis confessus ille sit; id Episcopus curet, quàm diligentissimè obseruari. Rationemq; præterea aliquam statuat, qua medicis ipsis facilius exploratum esse possit, ægrum peccata sua verè confessum esse.

Sexta feria qualiter campana pulsanda, orandumq; sit, quæve propterea indulgentia concedatur. Cap. XXII.

SExta quaque feria, in singulas hebdomadas, paulò ante horam nonam, signum in vnaquaque Ecclesia, campanæ sono detur, quo fideles admoniti eadem hora Iesu Christi Domini passionem, omni intimamentis pietate recolant; terq; orationem Dominicam, & salutationem Angelicam ex animo pronunciantes, quadraginta dierum indulgentiam, quam in sua quisque Episcopus diœcesi concedat, consequantur.

Clerici quomodo confessionem, & communionem frequentare, ac de hoc Episcopo fidem exhibere debeant. Cap. XXIII.

Vid. sup. de vit. & honest. Cleric. c. 3.

DIaconi, Subdiaconi, & reliqui Clerici inferioris ordinis confessionem, & communionem frequentent, ut superius præscriptum eis est. Confiteantur, aut ijs tantùm Sacerdotibus, quos ad audiendas eorum confessiones idoneos Episcopus, & in vrbe, & diœcesi comprobabit; dùmodo talis sit numerus eiusmodi Sacerdotum, ut confiteri volentes delectum habeant inter illos, Sacræ verò Eucharistiæ communionem, diebus festis percipient, idq; in missa solenni, si modò eo loco eoq; die celebrabitur. Illius autem rei fidem, tertio quoq; mense Episcopo exhibebunt.

a Vide supr. de custod. Eucharistia. c. 18. vbi annot.
b Vid. c. Peracta. c. quotidie cum seq. de consecr. dist. 2.

Parochi, concionatoresve, ad frequentem Eucharistiæ perceptionem qualiter cohortabunt, & quicunq; diuersum asserens punietur. Cap. XXIIII.

AD saluberrimum illum Sacræ Eucharistiæ frequenter sumendæ vsum parochi, [a] vt primo Prouinciali Concilio iussum est, & concionatores item, quàm sæpissimè populum cohortentur, nascentis Ecclesiæ institutis atq; exemplis, [b] & grauissimorum Patrum vocibus, & uberrima hoc

ipso de

ipso de genere Catechismi Romani doctrina, [a] *& sententia deinde Tridentinæ Synodi,* [b] *quæ optaret quidem fideles in singulis missis, non solùm spirituali affectu, sed Sacramentali etiam Eucharistiæ perceptione communicare.*

Quod si quis concionator, etiam regularis, aliquid contra directè, indirectève dixerit, aut concionatus sit; Episcopus, in cuius urbe, diœcesi ve hoc ille admiserit, ei, tanquam scandalum dißeminanti, Tridentinæ eiusdem Synodi authoritate, [c] *interdicat prædicationem verbi Dei. Ad cuius prædicationis munus ne idem restituatur, nisi primùm eiusdem Episcopi iudicio satisfecerit eo ipso loco, ubi ea in re scandalum, & offensionem præbuerit.*

Itidem pro ratione culpæ corripiantur, corrigantur ve, & satisfacere quoque compellantur, quicunq; vel sermonem habendo, uel colloquendo hoc in genere offenderint.

a Catechis. de Sacr. Eucharist. par. 2. c. 4. nu. 60. de sūptione Euch. ver. Neq; tamē, &c vers. seq. Ac tēpus

b Conc. Trident. Sess. 22. c. 6. de sacrificio missæ.

c Conc. Trident. Sess. 5. c. de refor. 2. §. si verò.

Parochus quando proprijs manibus communicet. Absentes paschæ tempore, qualiter Eucharistiam sumpsisse testatum faciant, vel aliàs puniendi communicent. Cap. XXV.

PArochus ijs omnibus, qui intra Ecclesiæ suæ fines habitant, in Pascha Sacram Eucharistiam ipse, non Sacerdos alius præbeat; nisi ob frequentem multitudinem, necesse sit alterum etiam Sacerdotem adhibere.

Quicunq; in pascha ab diœcesi abfuerit, is reuersus, se eo tempore Sacram Communionem sumpsisse, testatum faciat scripto Sacerdotis, à quo sumpserit; quod testimonij scriptum manu, vel sigillo ordinarij, aut eius, cui id curæ ille dederit munitum sit: alioquin, vt Ecclesiæ præcepto pareat, confessus in propria parochiali Ecclesia Sacram Eucharistiam suscipiat. Quod nisi fecerit, prout iuris est pœna afficiatur.

Quibus extra diœcesim paschali tempore ex proposito confitentibus, Eucharistia denegetur. Hocque decretum qualiter promulgandum. Cap. XXVI.

QVI ad confessarium, etiam regularem, in aliena diœcesi commorantem, dedita opera contra decretum vltimi Lateranensis Concilij se conferens, [d] *peccata sua sit confessus, nisi confessarius ille, à nobis, vel Vicario nostro ad confessiones audiendas probatus erit, ei tanquam inconfesso, Parochus Eucharistiæ Sacramentum ne præbeat.*

Quod decretum Quadragesimæ initio à Parocho promulgetur, quibus locis Episcopo videbitur.

d c. Oīs vtriusq; §. si quis ext. eo c. ii Episcopus. eod. i 6. Cōc. Trident. Sess. 14. c. 7. in de cret. de casuū reseru.

Confessores nō nisi nominatim expressa qualiter authoritate vtantur, satisfactiones pecuniarias non recipiant, nec distribuant, sed assignent. Regulares; in casibus reseruatis non absoluant. Cap. XXVII.

NE confessarij Sacerdotes, cū sibi facultate, vel ex Iubileo, vel ex alijs Apostolicis literis concessa, pœnitentium confessiones audire, eosdemq;

a Ad hoc vide instruct. Placen. ī fine operis, vbi agit de casibus Episcopalibus vers. Nec obstant hodie aliqua priuilegia.

b Per literas Illustr. Archi. Mediolani sub die 10. Decembris. 1572. Scriptas, in fine libri describen.

à peccatis etiam grauioribus, quæ admiserunt, & à pœnis item, ac censuris, quibus irretiti sunt, absoluere licet, cum eo, qui in irregularitatem incurrerit, dispensent, nisi eius rei facultate illis literis nominatim expressa.

¶ *Si pœnitentibus pœnitentia præscribenda est aliqua pecuniæ ratione, ne sibi Sacerdotes confessarij eam pecuniam, sed locis pijs attribui curent, vt in officia, operaq́, pietatis erogetur; Neque verò huius pecuniæ distribuendæ curam ipse, ullo planè modo, suscipiant.*

¶ *Neque præterea sibi dari curent, si quid eleemosynæ causa pœnitenti erogandum est in Missæ sacris faciendis.*

¶ *Ne confessarij regulares eorum peccatorum, quorum absolutio Episcopo reseruata est,* a *vinculis irretitos pœnitentes absoluant, quemadmodum à Sancta Sede Apostolica declaratum est, id eis non licere,* b *quauis priuilegiorum suorum authoritate.*

Publicam, ac solennem pœnitentiam debentes quando, & qualiter agant. Quæ sanctio de medicis promulganda. Interdicti quia non confessi, & communicati, quomodo, & non aliter absoluendi, & absoluti denunciandi. Cap. XXVIII.

Sess. 24. c. 8. de ref. Peccantē coram ōibus argue, vt cæteri timorē habeant. D. P. 1. Tim. c. 5. c. sed illud 45 dist. c. si peccauerit vers. ergo corripiēda. 2. q. 1. Vid. infr. eo. c. 60. Vid. sup. eo. c. 10. & c. 21.

Studeat Episcopus ad Sacrorum Canonum, & Tridentini Concilij præscriptum, pro publicorum delictorum grauitatis ratione, & publicam, & solennem pœnitentiam in vsum reuocare. Quos verò ita solenniter pœnitere oportet, mense ante quadragesimæ initium ad se per Parochos deferri curet; vt primùm ineunte Quadragesima, illi pœnitentia affici, tum die Cœnæ Domini, Ecclesiæ reconciliari possint, stato solenni ritu.

Grauissima illa à Pio Quinto de medicis edita constitutio, quotannis semel saltem, de more promulgetur, si id opus esse Episcopus censuerit.

Si quibus Ecclesiæ ingressus, Christianaq́, sepultura publicè interdictū est, quoniam nō confessi, vt est Sanctæ Matris Ecclesię præceptū, sacro Paschæ tempore corpus Domini non sumpserint; eorum interdicti vinculum non relaxetur, nisi primùm cauerint, se tempore, eis à Parocho præscribendo, & de peccatis confessuros, & sacram Eucharistiam sumpturos esse, & in posterum Sanctæ Ecclesiæ præceptis, & huic præcipuè obedientes fore, quod est de confessione, & de communione paschæ tempore sumenda. Parochus deinde populo significet illos ipsos, quos iam interdicti vinculo irretitos denunciarat, eodem solutos esse.

Qui die Cœnæ Domini in Missa solenni Eucharistiam sumant. Cap XXIX.

Feria Quinta in Cœna Domini, singuli, qui in Cathedrali, collegiata vel Ecclesia, vel dignitatem, vel Canonicatum obtinent, etiam qui sacerdotalis ordinis sunt, & reliqui item singuli eiusdem Ecclesiæ clerici

Corpus

Corpus Domini in ſolenni miſſæ ſacro, quod illo die, in ea Eccleſia fiet, ſumant. Idq; niſi ex ijs aliqui ſint, qui eo ipſo die debitum miſſæ ſacrificiendi munus alio loco præſtituri ſint.

Quando, & qualiter antiphonæ Virginis Mariæ canendæ. Dies anniuerſarius conſecrationis Epiſcopi celebrandus, & ſuæ promotionis ab eodem Sacerdote agendus. Cap. XXX.

Religioſis Chriſtianæ pietatis inſtitutis, in vſum introductis, cum ad ſanctè agendi ſtudium, adiutrice in primis Dei gratia, progreſſio maior in dies eſſe ſoleat: curent parochi, vt ſingulis Sabbatis, ſanctiſſimæ Virgini, Deiq; Matri Mariæ dicatis diebus, ſtata illa, & ſolennis, quę veteri Eccleſiæ inſtituto, perpetuoq; vſu de ea dicitur Antiphona, Salue Regina, vel alia pro ratione temporis, in ſua quiſque Eccleſia, ab omnibus illius Parochiæ clericis, quibus ab Epiſcopo iuſſum erit, ſub Veſperum ante crepuſculum ſcilicet, piè, religioſeq; canatur: conuocatis etiam certo campanæ ſigno fidelibus.

Plena ſanctiſſimis myſterijs cum ſit conſecratio Epiſcoi præter multa, quę de tempore, loco, & formula eius, patrum inſtitutis præcepta ſunt, illud à Felice Quarto Pontifice Max. conſtitutum etiam eſt, vt anniuerſarius eius conſecrationis dies celebraretur.

Quod inſtitutum, iamdiu intermiſſum, vt ad Vſum reuocetur; Statuimus, ab Epiſcopo anniuerſarium conſecrationis ſuæ diem ſolenni ritu agi.

Si verò in conſecrationis diem, feſtus dies inciderit, cuius feſti diei officiũ ex inſtituto Eccleſiæ trasferri non liceat, conſecrationis celebritas in alium diem transferatur, quo agi liceat.

Sacerdotes verò, quo die eorum vnuſquiſque ſacerdotio initiatus eſt, illum etiam quotannis recolant Miſſæ ſacrificio, & precibus.

Qualiter, & à quibus populus pro indulgentijs inſtruendus, & ſuadendus eſt. Cap. XXXI.

De ſanctis indulgentijs tractatio, prout vſu venerit, accuratè in ſermonibus item habeatur: vt & earum cœleſtem vim, & pietatis officia ad illas conſequendas neceſſaria, populus intelligat, ſeq; propterea, omni intima mentis, animiq; religione, & Chriſtianæ charitatis actionibus, atque operibus, ad vberrimas, ſalutareſq; earum Vtilitates aſſequendas diligenter paret.

Id autem omne officium per parochos, & alios quorum intereſt, præſtari Epiſcopus iubeat, ijs præſertim inſtructionibus, quæ eo de genere, in Concilij Prouincialis authoritate confectæ ſunt ad communem Prouinciæ huius vſum.

Indulgentias tabellis descriptas, & in futurum concedendas, qualiter Episcopus inquirat, & libro notatas asseruet, & hoc idem singulæ Ecclesiæ præstent. Cap. XXXII.

QVæcunque indulgentiarum, quæ olim, vel nuper cuiuis etiam regularium, aut aliter exemptorum Ecclesiæ perpetuò concessæ sunt, tabulæ, scripta, monimentave, alia omnia eiusdem generis extãnea vbi illa sint, siue in vrbe, siue in diœcesi, Episcopus studiosè conquirenda curet; tum illa conquisita, indeq́, summatim exscripta, in librum certum, eo nomine confectum, qui in Archiuio Episcopi asseruetur, diligenter, rectèq́ referri iubeat.

Quæ præterea Indulgentiæ vrbis, diœcesisq́, suæ Ecclesijs in posterum perpetuò, vel ad certum tempus concedentur, ubi primùm ad se, aut ad Vicarium Episcopalem, qui illas recognoscat, delatæ sunt, eodem, aliove libro notentur, ordineq́, deinceps describantur.

Singulæ autem Ecclesiæ, quibus uel concessæ sunt, uel concedentur, proprium eiusdem generis Codicem, in quo illæ exscribantur, accuratè confectum, aut tabellam eiusdem generis in Sacristia habeant; illarum exemplari in Archiuio, uel in Sacristia asseruato.

Quando tenens infantem secum iacentem, in excommunicationem ipso facto incurrat. Cap. XXXIII.

GRaue, atque immane facinus est, infantes per impudentiam illorum suffocari, qui eos, ne annum quidem natos, in cubili, nulla cautione collocant. Qui quoniam neque alia ratione, neque rei grauitate, qua Deus in primis offenditur, nec verò immunitate nefaria in officio contineri hactenus potuerunt, nos tale facinus pœnis coerceri censuimus.

Vid. infr. de sentẽ. excom. c. 15. & seq. vbi declaratur, & ampliatur.

Itaque quæcunque mulier, infantem, anno ætatis non expleto, secum in lecto iacentem, non ea cautione tenuerit, quam ab Episcopo præscriptam parochus vnusquisq; ei sigillatim demonstrarit, excommunicationis pœnam ipso facto subeat; cuius vinculo irretita, non absoluatur, nisi graui, atque insigni imposita pœnitentia, quæ cæteris exemplo sit.

Prædicta qualiter promulganda. Cap. XXXIIII.

PArochus verò tum sæpè populum moneat, nè huiusmodi infantes secum in lecto vnquam teneant, tum etiam euulget decretum istud, pœnamq́, in decreto sancitam.

Alienis nisi tantùm peregrinis, & aduenis quando Eucharistia ministratur. Cap. XXXV.

VT & quod sacrorum Canonum iure statutum est seruetur, & parochi certam rationem inire eorum possint, qui curæ suæ commissi, Sacram

com-

communionem in Paſcha Reſurrectionis Domini ſumpſerint, nè eo tempore, etiam in Eccleſia Cathedrali, ijs qui intra alterius parochiæ fines in urbe, aut in diœceſi habitant, Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum miniſtretur, niſi aliqui ſint, quibus iuſta de cauſa Epiſcopus, aut proprius eius Parochus, facultatem ſcripto exaratam, nominatim dederit. Peregrinis autem aduenisve hominibus, præberi miniſtrarive liceat, vt iam eſt ſtatutum.

Indulgentiæ ſodalitatum corporis Domini qualiter promulgandæ. Cap. XXXVI.

A Gregorio XIII. Omnibus, & ſingulis, quę in hac Prouincia inſtitutæ, inſtituendæ ſunt, corporis Domini ſodalitatibus data, cuius cõceſſę Indulgentiæ exemplum typis impreſſum, in vltima huius libri parte extabit, ubiq; in illis, ſæpeq; promulgetur, ad excitandos in ſalutari inſtituto, eiuſve munere ſolicitè obeundo, fidelium animos.

Quot, & qualia, vbive confeſsionalia haberi debeant. Cap. XXXVII.

Ecclesia Parochialis, eiq, item annexa, in qua confeßiones audiri aliquando ſolent, confeſsionale unum habeat, forma in inſtructionum libro demonſtrata, conſtructum; duo verò eadem forma, & modo; vbi quingentarum animarum, & amplius cura geritur. Eccleſia autem, quę plures habet confeßarios, totidem confeſsionalia; quot confeſſarios habeat, ſiue Parochialis illa ſit, ſiue collegiata, ſiue Cathedralis.

Quæ confeſsionalibus affligenda erunt. Cap. XXXVIII.

IN confeſsionali hæc affixa ſint, ſacra ſcilicet imago, literæ proceſſus die Cœnæ Domini quotannis editæ, tabella caſuum, quos ſibi Epiſcopus reſeruarit, forma abſolutionis, & orationes præterea prępparatoriæ ad ſacram confeſsionem audiendam impreſſę.

Ɛocula pro quibuſuis eleemoſynis immittendis, à confeſsionalibus longè fiant. Cap. XXXIX.

NE capſulæ, loculive, colligendæ eleemoſynæ cauſa ſiue confeſſarij vſui, ſiue Eccleſiæ utilitati, ea ſit, ac ne ob pium quidem vllum aliud opus, loco confeßionalibus proximo, ne dum ipſis confeſſionalibus affigantur, apponanturve.

Non approbati, & Sacramentum pœnitentiæ miniſtrantes, ipſo facto excommunicati declarantur. Cap. XL.

EXcommunicationis pœnam ſupra, ſacerdotibus, ſine approbationis facultate ab Ɛpiſcopo data, pœnitentiæ Sacramentum miniſtrantibus propoſitam, ipſo facto, qui contra fecerint, ſubire decernimus, & declaramus.

Supr. eo. c. 13.

Sine quibus literis testimonialibus, regulares etiam aliàs idonei ad confessiones audiendas non admittantur. Cap. XLI.

CONfessionis sacræ audiendæ munus sacerdotibus regularibus, quamuis ad illud ob peritiam, scientiamq; idoneis, ne committatur; nisi à monasterij præfectò testatum literis fiat, eos vitæ disciplina moribusq; probatos esse: ac dignos propterea, quibus id muneris imponatur. Quo in testimonij genere ipse videat, nè quid testificando admittat, quod religiosæ conscientiæ suæ fraudi sit, labemve afferat.

Quando regulares confessarios eorum descriptos Episcopo bis deferant. Cap. XLII.

VNusquisque monasterij regularis profectus, bis quotannis, semel scilicet ineunte aduentu, iterum Quadragesimæ initio, confessariorum sacerdotum sui monasterij probatorum nomina, in folio exscripta, ad Episcopum deferat; vt cum regulares ex vno in aliud monasterium commigrare frequenter soleant: eamq; ob causam illorum numerus interdum minuatur, aliunde ipse Episcopus, alios in eo munere gerendo idoneos, ac probatos opportunò habere possit.

Probatorum confessorum tabella qualiter proponenda. Cap. XLIII.

Supr. eo. c. 14.

SAcerdotum Confessariorum, qui probati sint nomina, in tabella ordine descripta, ad ualuas sacristiæ Ecclesiæ, ubi complures illi habitant, affixa in omnium conspectu sint.

Confessarij, etiam regulares, de quibus, & qualiter ab Episcopo monendi. Cap. XLIIII.

EPiscopus, & in Vrbe, & quo tempore etiam visitationem obit, in frequentioribus diœcesanis locis confessarios Sacerdotes, etiam regulares aliquando ad se, tum singulos, tum vniuersos conuocet. Ijsq; primò, cùm cæteras muneris, quod susceperunt partes, grauiter accurateq; ostendat; tum præcipuè moneat quantum, quamq; graue, vel ad salutem, vel ad perniciem animarum, onus sustineant; proinde demostret item, & quàm bene notos casus ipsi habere debeant, in quibus absoluendi auctoritatem nullam habent, & quàm studiosè propterea caueant, nè in messe aliena falcem ponant, & quàm cautè item in pœnitentium absolutione agant, cum præsertim vel de restitutione, vel de occasionibus, quibus ad mortalia peccata aditus fit, abijciendis agitur.

Prose-

Prosequutio prædictorum. Cap. XLV.

NE verò facilè in eodem peccati genere fideles offendant; hoc etiam illos ipsos confessarios admoneat, quàm prudẽtes, quàm cautos quàm diligentes in pœnitentijs salutaribus imponendis eos esse oporteat; tum prospicere etiam, vt non solùm vitia, peccataq; fideles fugiant; sed virtutes, christianæq; vitæ officia, opera, & actiones, cum christiani nominis splendore congruentes, suscipiant, ac præstent, maioresq; in via Domini progressus in singulos dies habeant, proposita unicuique, pro eius ingenio, & conditione, ac statu, benè, sanctèq; agendi ratione.

Prosequutio prædictorum. Cap. XLVI.

DEmonstret denique, quàm sedulò caueant, ut nè eorum dicta sanctarum cohortationum, paternarumq; obiurgationum plena, à factis vllo modo dissentiant; ac nè item, audiendis sacris confessionibus, vllam ne minimam quidem, auaritiæ in primis, suspicionem præbeant.

Tempus confitendi ægroto, confessarius quando non proroget. Cap. XLVII.

CONfessarius sacerdos, confitendi tempus ęgrotanti non proroget: ni si primùm re cum Episco[illegible], cui ille id curę dederit, communicata, prorogationis fa[illegible] scripto exaratam, ab illo impetrarit.

Quando incertorum restitutionem solus Episcopus assignet. Cap. XLVIII.

CAsus restitutionis rerum, quę incertum est, quibus restitui debeant, Episcopo deinceps reseruati sint.

Pœnitentiæ, & virtutum qui progressus, maximè prouectioribus peroptatur. Cap. XLIX.

A SACERDOTIBVS, ab ijsq; etiam, qui prouectiori ætate sunt, hoc si nunquam per ipsos antea præstitum est, omnino præstari peroptamus, vt cùm omnis ante actæ vitę suæ peccata diligenter, ritèq; confiteantur; tum spiritualium exercitationum, prout ijs, qui Subdiaconatum, vel Diaconatum, vel Sacerdotium susceperi sunt præscriptum est studium aliquando suscipiant; quò diligentius in via salutis sibi prospiciant.

Quando, & non aliter sæcularibus, & regularibus in suis Ecclesijs eorum priuilegia, & indulgentias publicare licet. Huiusmodiq; occasione eleemosynæ, & charitatiua subsidia, à quibus, & quomodo colligenda. Cap. L.

NE cuiuis rectori Ecclesiæ, etiam exemptæ, quouis modo, neque vlli ordini regularium, neque cuiquam scholæ, confratrię, etiam Rosarij, & Cruce signatorum, locive pij collegio, prętextu, causave, uel priuilegiorum, etiam antiquorum, uel indulgentiarum, quæs sibi quouis modo concessas, etiam instar Ecclesiarum, locorumq; piorum, confratriarumve vrbis Romę habet, liceat illas ipsas in suis Ecclesijs promulgare; sed ut decreto Tridentino cauetur, per Episcopum adhibitis duobus de capitulo, illę quotannis statotempore publicentur, atq; euulgentur.

Concil. Triden. Sess. 21. c. vlt. §. Indulgentias vero, de reform.

Eleemosynæ item, atque charitatis subsidia, quæcunque eo nomine, occasioneve à fidelibus offeruntur per eos ipsos colligantur, & Ecclesiæ locove, cuius causa indulgentia concessa est, omnino attribuantur, idq; gratis, ac nulla prorsus mercede.

Laici regularium famuli tempore paschali, vbi Eucharistiam sumant. Cap. LI.

LAici famuli, quicunque regularium monasterijs operam nauant; tametsi in illis habitent, statо Paschę tempore in sua quique Ecclesia Parochiali Sacram communionem sumant.

Parochus aduentante Quadragesima in ædibus subditorum curæ suæ, videat qui ad Sacrosancta pœnitentiæ, & Eucharistiæ Sacramenta apti sint, & eos qualiter moneat. Cap. LII.

VT ad Sanctum pœnitentiæ Sacramentum, fideles solicitè, diligenterq; accedant; id parochus prestet, vt in hebdomada, quę Quadragesimæ proximè prędedit, ad patrumfamilias ędes, quę intra parochiæ suæ fines sunt, sigillatim eat; ac videat accuratè, qui obligatione huius Sacramenti suscipiendi, & Sacræ Eucharistiæ Paschæ tempore sumendæ deuincti sint, eorumq; nomina rectè describat: ac singulos prętereа, eosq; præsertim, qui perrarò confitentur, moneat, vt nè confessionem diferant in postremos illos Quadragesimæ dies, quibus Sacerdotes, uel ob mysteriorum celebritatem, assidua diuinorum occupatione, ab audiendis confessionibus impediuntur, uel frequenti tunc concursu fidelium defatigati, ita in eo ipso munere præstando ferè opprimuntur, vt tantum, tamq; salutare ministerium in consertissima multitudine vix rectè illis præstare queant. Proinde quadragesimæ hebdomadas pro populi sibi commissi, ratione sic partiri curet, vt alias huic, alias illi viciniæ, familiæve, aut partim uiris, adolescentibus, & pueris, partim mulieribus uirginibus, puellisve prestituat, quibus ad confitendum distincte, atque in tempore accedant.

Appro-

Approbatio ad confessiones audiendas tantùm proprio Episcopo spectat. Cap. LIII.

IN ijs, quę ad Sacerdotes, pro sacrę confessionis ministerio, vel examinandos, uel probandos pertinent, ne prælatus, etiam regularis, & exemptus, se in aliena diœcesi vllo modo ingerat: sed eam omnem illos examinandi, probandiq; curam Episcopo diœcesano planè relinquat.

Casuum reseruationes qualiter promulgandæ, & contrauenientes puniantur. Cap. LIIII.

CVm pro temporum varietate, casuum reseruationem ab Episcopo aliquando mutari expediat, quò planius illos casus, ei reseruatos, confessarij Sacerdotes perpetuò norint; eos Episcopus singulis annis, uel in synodo diœcesana, uel ineunte Ianuario promulget, ita vt quæ illorum casuum promulgatio proximè facta est, uim habeat, quoad altera fiet. Ab ijs verò casibus, proximè promulgatis si quis confessarius cuiusuis ordinis sine facultate scripta ab Episcopo data, aliquem absoluere attentarit; excommunicationis pœnam ipso facto subeat. Si verò ab vno aliquo speciali casu reseruato, & altero item, aut etiam pluribus absoluendi facultas aliquando sigillatim petitur, verbo, etiam sine scripto concedi poterit, tum aliàs etiam, quando Episcopus ita faciendum censuerit.

Prætextu quarum facultatum confessarius sub qua pœna, à casibus Episcopo reseruatis absoluere nequeat. Cap. LV.

NE facultatum, priuilegiorum ve iure, quæ cuicunq;, etiam Rosarij, & Cruce signatorum scholę, confratrię, collegio etiam laicorum, quæve collegijs, cõfratribusve in eo ascriptis ante, vel post Concilij Tridentini confirmationem concessa sunt, aut uigore Indulgentiarum, quæ aliquibus Ecclesijs sunt concessæ confessarius cuiusuis ordinis sit, ab ijs casibus, quos sibi Episcopus in sua diœcesi reseruauerit, pœnitentes sine illius facultate ne absoluat. Si contra fecerit suspensionem à diuinis ipso facto incurrat.

Confessarij quibus inducti confessiones recipiant. Cap. LVI.

EPiscopus quò decentius, atque adeo religiosius Sacramenti huius administratio fiat, presbyteros confessarios, etiam qui alicuius congregationis clericorum regularium, alteriusve societatis regularis sint, ad audiendæ confessionis officium, ne admittat, neve illam audire, etiam in suis Ecclesiis, sine superpelliceo, & stola patiatur. Efficiat verò, vt reliqui regulares, tam monachi, quàm mendicantes, in hoc ministerio habitum, uestitumq; adhibeant, quem ex regulę præscripto in choro ad diuina officia celebranda adhibent.

Vbi confessiones audiendæ. Cap. LVII.

Vid. sup. c. 16. ver. Nec sine causa.

OMnes verò videant, nè extra Ecclesiam, oratoriumve confessionem audiant, præterquam ęgrotantium, etiam uirorum, nisi ob urgentē causam.

Confessarius dum confessiones audit, & absolutionem impendit qualiter se habeat. Cap. LVIII.

CONfessarius quicunq;, vel sęcularis, vel regularis sit, non stando, sed in sede, tanquam pro tribunali iudex, sedendo, sacram confessionem audiat pœnitentium, quales, quales sint, etiam in summo aliquo dignitatis gradu constituti. Itidem faciat cum absolutionis sententiam pronunciat.

Quod in Ecclesia antiqui instituti, veterisq; consuetudinis est, rectè omnino seruet, ut dum absolutionis formulam, præceq; adiunctas profert, supra caput pœnitentis manum dexteram eleuet: id quod etiam cum mysterij significatione fit.

Confitentes quales se exhibeant. Cap. LIX.

Vid. Catech. de Sacr. pœnit. ca. 5. num. 18. vers. diligenter verò. p. 2

IN pœnitentiæ Sacramento magna humilitas summè necessaria est. Itaq; pœnitentes cum ad confessarium, qui Christi Domini locum in eo ministerio tenet, accedunt, intimo animi dolore, omniq; humilitate se se ad illius pedes proijciant, ac prosternant, id quod ab Apostolicis vsq; temporibus in more, vsuq; positum est, vt se reos agnoscant, atque profiteantur mortis æternæ. Dū confitētur, sint manibus iunctis, digitis paululū erectis, oculis demissis.

In publica, & solenni pœnitentia ritè ministranda quibus instructionibus vtendum. Cap. LX.

Sup. eo. c. 28.

QVod supra de pœnitentia & publica & solenni, sacrorum Canonum iure, & Oecumenicæ synodi Tridentinæ auctoritate sancitum est; id ad vsum inducatur, vel reuocetur, atque adeo ritè, rectèq; præstetur, prout instructionibus, quæ ad communem totius prouinciæ vsum iussu Illustrissimi Domini mei editæ sunt, ex Canonum fontibus, Sanctorum hominum disciplina, Ecclesiasticisq; institutis præscriptum erit.

Cap. LXI.

EXamen confessariorum fiat ad præscriptum Concilij prouincialis Quinti, ubi latè hoc traditur.

Vt ad orandum alliciantur, quæ indulgentiæ per Parochum populo annunciandæ. Cap. LXII.

QVo vberiores ex orationis instituto fructus existunt, eo sæpius ad illius exercitationem fideles cohortandi sunt. Officium igitur Parochi sit, quo magis illos proposito spirituali dono alliciat, crebrò cum occasio tulerit, indulgentiam euulgare ijs concessam, qui orationi quadraginta horarum ordinariæ, aut extraordinariæ Episcopi iussu expositæ vacauerint. Hoc officium

vt is præstet Indulgentiæ literas in fine huius libri edi volumus.

Idem præstet de Indulgentia ijs data, qui in oratione, quæ dicitur sine intermissione, versabuntur. Idq; ex literis Pontificijs infra editis. Idipsum præterea sæpenumero agat de Indulgentia fidelibus data, qui vbi, vbi fuerint in eleuatione Corporis Domini orauerint: Cuius etiam indulgentiæ literarum monimenta infra impressa sunt.

Paschali tempore cui ægroto Eucharistiam parochus deferat. Cap. LXIII.

PAschæ tempore, à suo cuiq; parocho proprio Sanctam Eucharistiam ministrari Ecclesiæ institutum, ac præceptum est. Quamobrem is si quem parochianum habet, qui ex morbo laborans, aliaue necessitate verè impeditus non potest sacro Paschæ tempore ad Ecclesiam conuenire, ubi Sanctissimam Communionem cum cæteris fidelibus percipiat, ad illum etiam, si paucis ante diebus perceperit, ipse illo paschali tempore de more deferat.

Quando confessarios approbatos etiam regulares ab audiendis confessionibus Episcopus suspendat. Cap. LXIIII.

EPiscopus à Confessionibus audiendis suspendat, aut omnino amoueat confessarios, etiam regulares iam approbatos, quos pro suę timoratæ conscientię religione uiderit in eo munere non ita sincerè, integreq;, & cum edificatione se gerere, quemadmodum, & tanti ministerij illis commissi sanctitas postulat, & animarum salus deposcit, quæ suæ fidei creditæ sunt.

Præter ægrotos quibus casibus fideles confiteri debeant. Cap. LXV.

SAlutariter ex doctrina Spiritus Sancti cautum est, Christifideles de peccatis confiteri debere, quotiescunq; rem, actionemve aliquam aggrediuntur, in qua præsens mortis periculum pertimescendum sit. Quamobrem Parochus curet, atq; efficiat, vt præter id quod Pij V. constitutione, decretoq; nostro de ægrotante sancitum est, si quis etiam parochianus eò profecturus est, vbi sit, aut pestis, aut hæresis, aut ubi nullam confessarij copiam habere possit; aut ad bellum iturus sit, aut pugnam initurus, aut iter infestum, nauigationemq; periculosam facturus, antequam vię nauigationiue se committat, peccata confiteatur.

Idem officium præstet de mulieribus proximè parituris.

Id præterea cohortetur, vt quis nauigationem, iter longum, negocium ve periculosum susceperturus, religiosè etiam sumat sacrosanctæ Eucharistię Sacramentum: & mulier item proximè paritura frequentius.

Moneat quoq; sæpenumero, cohorteturq;, ut quoties quis rem arduam, & difficilem, etiam in qua nullum mortis periculum extimescendum sit, aggredietur; primò confessus itidem faciat, ut tanto Sacramento corroboratus spe erectiori fiat rei bene gerendæ.

Cum autem vel ab itineris, vel à nauigationis, uel à belli alteriusve rei periculo, aut à negotij; Vt cumq; succesſit, cura difficili, bene iuuante Deo, liberit; hoc eum hortetur item, ut quamprimum piè confeſſus, Deo gratias agat huius Sacramenti ſumptione, in qua præcipua quædam ratio ineſt, qua Deo pro immenſis in nos collatis beneficijs aliquam gratiam referamus.

Quando in primis & qualiter quoſque delinquentes, Epiſcopus inquirat, à via mala reuocet, ac vt conuertantur non deſiſtendo puniat. Cap. L X V I.

Epiſcopi cura præter cæteras, illa etiam præcipua eſſe debet, vt quantum in ſe eſt, fideles peccatorum laqueis implicitos à turpiſſima peccandi occaſione ſolicitudinis Epiſcopalis ſtudio, atq; officio reuocet, animarumq; vulneribus remedia opportuna adhibeat. Ineunte igitur in primis Quadrageſima, quàm diligentiſſimè inueſtigabit, ſi qui vel in Vrbe, uel in diœceſi ſunt, qui opera carnis ſectantes turpiter uiuant; ſi qui item odia, & inimicitias exerceant, ſi qui alij deniq; qui in aliqua peccãdi conſuetudine, vſuq; iaceãt, ſi quos porrò huiuſmodi ille compererit, omni ratione, atq; officio illos ad id inducat, ut à via, quæ ducit ad interitum ſine mora ſe abducentes, iter ſalutis omnino vereq; ſuſcipiant.

Quamobrem eos ipſos, ut pro facti ratione magis expedire iudicabit, uel priuatim ad ſe accerſat, atque adeo inſtet, quemadmodum ait Apoſtolus Opportunè, importunè, arguat, obſecret, increpet, cum omni patientia, vel ſeueriori quoq; diſciplina in eos agat omni iure, omniq; officio ad ſacrorum Canonum, ſanctionumq; Pontificiarum præſcriptum. Nec verò antequam ipſe perſpexerit, iſtos ab ea male agendi via receſſiſſe, peccandiq; occaſionem, ac publicas offenſiones præcidiſſe, permittat, etiamſi qui teſtimonium confeſſarij afferant, ne in Paſchali quidem celebritate ſacram Communionem eis miniſtrarit: quinimo tandiu differri iubeat, quoad eorum veram uitæ emendationem Epiſcopus cognouerit; immò verò contra eos, qui quoniam ſalutaria monita ſpernentes, in offendiculis perſeuerant, neque flagitioſam uitam deſerũt, à Sanctiſſimæ Euchariſtiæ ſumptione reijciuntur agat Epiſcopus, agiue iubeat, ut in Concilio prouinciali ſecundo agi contra illos ſancitum eſt, qui Paſchæ tempore Euchariſtiæ Sacramentum non ſumpſerint; ſi verò in contumacia perſeuerauerint in eos præterea ſeuerius pro ut iuris eſt, animaduertat.

Indulgentiæ pro ægrotis quæ & quando promulgandæ. Cap. L X V I I.

Sanctiſſimus Pontifex Gregorius X I I I. vt ſalutarem aliquam ægrotis medicinam afferret, certis Apoſtolicis ſacris literis Epiſcopis huius Prouinciæ auctoritatem dedit, Indulgentiæ ægris concedendæ, quos uel ipſi, uel eorum nomine alij uiſitauerint. Quæ literæ, ut omnibus notæ ſint proindeq; ægroti ſalutare medicamentum contriti, & Confeſſi capiant ex uiſitatione Epiſcopali, illæ à parocho prout uſu uenerit ſtudioſè accurateq; euulgentur.

In-

Indulgentiæ pro congregationibus quando euulgandæ. Cap. LXVIII.

INdulgentiæ Gregorij XIII. cuius etiam literæ in vltima parte huius libri editæ sunt, congregationis nomine concessæ, singulis mensibus à Sacerdotibus Foraneis, ex decreto Prouinciali in singulos menses euulgentur, quo die Missa illius congregationis celebratur.

DE SENTENTIA EXCOMMVNICAtionis. Tit. VII.

Excommunicati qualiter denunciandi, & contra pertinaces procedendum. Cap. I.

QVO diligentius studeant, qui excommunicationis pœna affecti sunt, in Sanctæ Matris Ecclesiæ gremium restitui, ac ne alij eorundem commercio consuetudineve, per imprudentiam vtantur, nos Veterum canonum auctoritatem sequuti, iubemus, vt Episcopus, cum excommunicationis sententiam, contra aliquẽ tulerit, eumq; excommunicatum palàm denunciari iusserit, eius nomen, & cognomen, tum ad Cathedralis, & propriæ parochialis Ecclesiæ ualuas affigi, tum descriptum mitti curet parochis, & vrbanis, & diœcesanis, qui primò saltem cuiusque mensis Dominico die illum populo excommunicatum denuncient; neque hoc agere desistant, quod ipsis Episcopus significarit, eundem matri Ecclesiæ reconciliatum esse. Quòd si tres menses is excommunicationis vinculo irretitus permanserit; illius nomen, & cognomen Episcopus tum reliquis huius Prouinciæ Episcopis, tum illis præterea denunciet, ac significet, quorum diœcesis sibi finitimæ sunt. Cum autem ille ipse ad Matris Ecclesiæ gremium redierit, quibus antea illum excõmunicatum Episcopus denunciauerat, ijs eundem absolutum quamprimum significet. Quòd si quis per annum in excommunicatione permanserit; ad Episcopum Parochus cum deferat, vt contra illum agatur, quemadmodum, & canonum iure, & summorum Pontificum sanctionibus decretum est.

Cõtra eũ tanquam de hæresi suspectũ procedi potest, Cõc. Tri. sess. 25. c. de refor. 3. in fi.

Excommunicationis quanta sit pœna, qualiter populis significanda. Cap. II.

QVO diligentius fideles caueant, nè excommunicationis vllius vinculis irretiantur: hoc parochi sæpe præstent, vt eos sæpe doceant, quàm grauis excommunicationis pœna sit, & quàm valde omni studio cauenda idq; ad præscriptum faciant institutionis huius Prouinciæ.

Quæcunque excommunicationes latæ sententiæ, quando & qualiter populis denunciandæ. Cap. III.

QVæcunque excommunicationum sententiæ, uel à summis Pontificibus, vel Tridentini, aliorumq; generalium, & prouincialium Mediolanen-

sium

sium Conciliorum decretis, vel nostris constitutionibus latæ sunt, quibus ipso facto, vel iure homines irretiuntur; hæ omnes summatim vulgari sermone expressę, & in tabellam aliquam ordine relatæ, die primo Dominico Quadragesimæ in Cathedrali Ecclesia, de suggestu, frequente populo describi legantur, quo fideles meminerint, diligenter ab illis cauendum esse. Idq; etiam fiat in Parochialibus illis Ecclesiis singulis, vbi id fieri Episcopus expedire censuerit.

Iure excommunicationis monitoriales qualiter, & quando concedantur, ac promulgentur, vel ne. Cap. IIII.

EXcommunicationum, quæ certis monitionibus primùm adhibitis, ad finem reuelationis, vt aiunt pro deperditis, subtractisve rebus ferri solent, literæ ne cuiquam, nisi ijs concedantur, qui ob eam causam supplicationis libellum Episcopo obtulerint, eorumq; ipsorum tantùm rogatu, quorum ciuiliter interest. Qui supplicationis libellus eiusmodi sit, quo & res ipsa, de qua agitur, & eius pretium item nominatim, speciatimq; exprimatur, nisi Ecclesiæ loci pij, communinatis, vniuersitatis, Collegij, vniuersalisve successoris res sit, cuius certam notitiam illum, illamve non habere verisimile est, tunc enim supplicantis, qualitate in libello expressa rei, de qua quæritur, descriptio quædam generatim fieri poterit, modò ne sit incerta nimis aut non verisimilis, sed eiusmodi, quæ saltem ostendat rem ipsam, vt est Tridentini Concilij præscriptum, non vulgarem esse. Infr. c. 6.

Prosequutio prædictorum. Cap. V.

PORRO eiusmodi excommunicationum literæ non concedantur.

Pro re criminosa, quæve infamiæ notam inuret.

Pro re non occulta omnino.

Pro re quæ ita iam diu amissa, aut subtracta est, vt illius memoriam amplius non haberi verisimile sit.

Neque rursus cuiquam excommunicato, aut manifestè, ac notoriè criminoso.

Neque verò contra aliquem, quem pro rebus, quæ in monitorijs literis exprimantur, satisfacere non posse constet.

Neque præterea in loco, vbi eas verisimile sit negligi, contemnive.

Cum verò pro ratione præscripta, aliquando conceduntur, ne tamen in Sanctissimis his diebus, in Natiuitate scilicet Domini, Paschа Resurrectionis, Ascensionis, Penthecoste, in celebritate sacri Corporis Domini, aliisq; anniuersarijs solennioribus diebus, vllo modo promulgentur, nisi Episcopus aliter censuerit.

Prosequutio prædictorum. Cap. VI.

SI item nihil, quod supra sancitum est, neque aliud quicquam obstat, quominus concedi possint, ne semper tamē dentur, concedantur ve, sed tantùm cum Episcopus, seruata forma Concilij Tridentini expedire censuerit. Cōc. Tri. Sess. 25. c. 3. de reform.

Quando

Quando Episcopus pro dictis literis sententiam excommunicationis ferat. Cap. VII.

IIS verò literis monitorijs aliquando datis, ne excommunicationis sententiam Episcopus ferat, nisi de earum promulgatione locis, & temporibus congruis facta, relationem acceperit, & iterum de re ipsa diligentius, accuratiusq; deliberarit, ac grauem præterea causam censuerit, quamobrem illam ferat.

Contra fœminas regularium domos intrantes qualiter procedatur. Cap. VIII.

SI quæ fœmina, cuiusuis etiam conditionis, dignitatis, gradus, ac generis splendore illustris, virorum regularium cuiuscumque vel ordinis, vel instituti claustra vbicunque in illis, etiam prioribus monasterij conuentus domusve claustralis porticibus, primariæ eiusdem ianuæ exteriori proximis, cõtra quàm Pij V. & Gregorij XIII. constitutionibus sancitum est, ingrediatur, pro earum sanctionum iure Episcopus pœnarum, censurarumq; declaratione, & irrogatione contra illam seuerè agat.

Constit. Pij V. sub die 23. Octo. 1566 inter eius cõsti. nu. 12. i Bul. fol. 952. Gregor. XIII. Idi. Iun. 1575. in Bull. nu. 36. f. 139.

Quando prima claustra regularium fœminis intrare permittitur. Quæ verò cohærentia sub prohibitione comprehensa sintve definiri debeant. Cap. IX.

AD Priores autem illas claustri porticus, exterioriq; ostio viciniores, vt à sancta sede Apostolica declaratum est, ingressus mulieribus non vetatur, quo tempore in ijs, cum cœmiteria, sepulcraue sint, pro mortuis fiunt, à regularium vniuerso monasterii domusve illius conuentu supplicationes, processionesve publicæ de more aguntur. In claustrorum autem finibus censeantur horti etiam, ac viridaria, vineæ, & eiusmodi loca, quæ monasteriis, domibusve regularium ita continenter sunt adiuncta, vt ab illis domibus, vel monasteriis ad eos hortos, locaue aditus sit nulla via, locove publico interiecto. Sin autem de claustrorum finibus, circunscriptioneve dubitatio, aut difficultas aliquando existat, per loci ordinarium, adhibitis regularium superioribus, illa explicetur; certaq; demum ipsis limitibus claustralibus definitio, circumscriptiove statuatur, vt ne ob varias eorum superiorum regularium interpretationes occasio præbeatur, quamobrem censurarum vinculis fidelium animæ irretiantur.

Censurarum vim qualiter parochus explicet, & contra interdictos agat. Cap. X.

NON solùm excommunicationis vt decretum est, sed etiam interdicti, aliarumq; censurarum vim, & potestatem parochus ijs sermonibus, concionibusve aliquando explicet, quos ad populum habet, & verò publicè excommunicatos, interdictosve, qui à sacerdote celebrante vt ab Ecclesia exeant, nominatim moniti permanere auserint, excommunicationis vinculo irretitos esse, neque ab alio, nisi à sede Apostolica solùm, absolui posse ostendat, vt Clementis V. sanctione cautum est.

Clemen. Grauis eo. tit. de sent. excõ. i cle.

Interdicta

Interdicta Episcopalia etiam à regularibus seruanda. Cap. XI.

Cõc. Tri. sess. 25. c. 12. de regul.

INterdicta ab Episcopo promulgata, non solùm, quæ vniuersos, sed quæ singulos etiam attingunt, ab ordine omni regularium in suis Ecclesiis, et promulgentur, & seruentur item, vt Tridentinum decretum iubet.

Nomina excommunicatorum, & interdictorum. vbi deferenda. Cap. XII.

PArochus cum aliquos vel excommunicatos, vel interdictos pronuntiarit, eorum nomina, cognomina, & diem, quo excommunicati, interdictive sunt, quamprimum ad fori Episcopalis Cancellarium deferat.

Censuratorum bannitorumq; nomina qualiter in tabella describenda & moderanda sint. Cap. XIII.

HIC verò in tabella, eo potissimùm nomine confecta, rectè exscribat quæ à parocho acceperat.

Ei præterea tabellæ, quam in Cancellaria diligenter certo loco asseruet, addat, detrahat quicquid in dies singulos addi, detrahi, mutarive acciderit.

Item de clericis, qui vel suspensionis censura affecti, vel exilio mulctati sunt, accuratè etiam seruet Cancellarius, notato tempore, quo in ea suspensionis censura, aut exilio permanere decretum est.

Quò diutius eò grauius pro censura satisfiat. Cap. XIIII.

QVò diutius in excommunicationis, interdictive censura aliquis permanserit; cum absoluitur eò grauiori pœnitentia afficiatur.

Dispensationem à canone propter infantis suffocationem edito, qualiter Episcopus delegare poterit. Cap. XV.

Supra de pœnit. & remiss. c. 35.

GRauissimo suffocationis infantium, qui non dum ætatis suæ annum expleuerunt periculo, vt occurreretur, pœna excommunicationis, quam mulier in eo genere delinquens, ipso facto subiret, Concilio Quarto sancita est. Verùm cum aliquando causæ, & difficultates incidant, ob quas non omnino præstari potest, quod salutariter in Concilio Quarto cautũ est: ideo hoc decreto, eam cautionem adhibere nobis visum est, vt pro scientiæ suæ religione Episcopus in grauioribus causis dispensare, dispensandiq;, aut habilitandi facultatem eo in genere Vicarijs Foraneis delegare possit, alijsq; item Ecclesiasticis hominibus prudentia, & rerum Vsu æditis.

Sententia excommunicationis propter suffocationes quos includat. Cap. XVI.

QVòd si quis, (quicunq; sit.) etiam præter nutricem & matrem non adhibita illa cautione, neq; dispensatione impetrata, infantem, contra præscriptum, in lecto tenuerit, aut matrem nutricemve id facere coegerit, aut impedierit quominus eo decreto præscripta cautio adhiberetur, is eadẽ pœna irretitus sit, quę illo decreto, mulieri in eo genere delinquenti constituta est.

FINIS.

CONSTITVTIONES ALIQVAE SVMMORVM PONTIFICVM.

QVARVM MENTIO SVPRA fit locis suis.

BVLLA S. D. N. D. PII, DIVINA PROVIDENTIA Papæ Quarti. Super ordinatione, & promotione Doctorum, & aliorum cuiuscunque artis, & facultatis professorum de cętero obseruanda.

Pius Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

IN Sacrosancta Beati Petri Principis Apostolorum Cathedra, meritis licèt imparibus, hisce procellosis militantis Ecclesiæ tempestatibus constitutos, plurimum nos oportet esse solicitos, vt Domini gregem, curæ nostræ commissum, non solùm ab apertis rapacium luporum vndequaq; caulis obstrepentium insultibus, sed etiam à magis formidolosis pestiferarum vulpecularum domi latitantium insidijs, per prouidum pastoralis officij ministerium, ipso Domino cooperante, præseruemus; ac illis omnes nocendi occasiones, quantum cum Deo possumus, vbilibet auferamus. Cum itaq; iuxta notũ Sanctissimi Vatis oraculum, Timor Domini, sine quo vera Religio, & Catholicæ fidei puritas nullibi reperitur, sapientiæ sit initium, & qui, vel in scientijs proficere, vel eas alios docere parant supremum illum sapientiæ parentẽ, benignumq́ue largitorẽ deuoto sanè fidei obsequio demereri, veraq́; sinceræ Religionis pietate sibi conciliare debeant. Idcirco hanc fidei puritatem scientijs, doctrinisq́; quibuslibet tũ tradendis; tũ addiscendis, tanquã necessariã basim, cõstituere; & ne simplicia non nullorũ adolescentiũ, res nouas audiendi cupidorũ, ingenia in naufragos blandientiũ hæresum scopulos imprudenter impingant occurrere cupientes. Motu proprio, & ex certa scientia nostra, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine; qd̃ deinceps nullus Doctor, Magister, Regẽs, vel alius cuiuscunq; artis, & facultatis professor, siue clericus, siue laicus, ac sæcularis, vel cuiusuis ordinis regularis sit, in quibusuis studiorũ generaliũ Vniuersitatib⁹, aut Gymnasijs publicis, aut alibi ordinariã, vel extraordinariã lectoris Cathedrã assequi, vel iam obtentã retinere, seu aliàs, Theologiã, Canonicã, vel Ciuilẽ censurã, Medicinam, Philosophiã, Grammaticã, vel alias liberales artes, in quibuscũq; Ciuitatibus, Terris, Opidis, ac locis, etiã in Ecclesijs, Monasterijs, aut Conuentibus Regularium quorumcunq; publicè, vel priuatim quoquo modo profiteri, seu lectiones aliquas in facultatibus huiusmodi habere, vel exercere: neq; Doctores ipsi, aut Vniuersitatum, seu Gymnasiorum eorundem Rectores, Cancellarij, vel alij superiores, sed nec etiam Palatini Comites, aut alij particulares facultatem eruditos viros ad eosdem gradus promouendi, etiam à nobis, & Apostolica Sede, vel aliàs vndecunque habentes, scholares, tam laicos, quàm clericos, & cuiusuis ordinis regulares, vel alios quoscunque quantalibet ereditione præditos, ad vllum gradum in eisdem facultatibus suscipiendum recipere, & admittere; Neque Doctores, Magistri, & Scholares, ad electionem alicuius in Rectorem, vel Cancellariũ Vniuersitatis, aut Gymnasij procedere: Nec ipsi Scholares, vel alij quantumlibet do-

cti, & alioqui habiles, gradus huiusmodi, vel eorum aliquem palàm, vel priuatim recipere valeant, nisi Doctores videlicet ac Regentes, Magistri, & alij professores iam ad cathedras, & lecturas recepti: in Italia infra tres, extra verò illam infra sex menses à die publicationis præsentium computandos, reliqui verò ad cathedras & alias lecturas ibidem imposterum assumendi ante illorum receptionem in Rectoris, vel aliorum superiorum: Eligendi autem in Rectores, vel Cancellarios ante illorũ erectionem, vel saltem admissionem in Ordinarij loci, vel eius in spiritualibus Vicarijs Ac promouendi Scholares, & alij præfati ante illorum promotionem in eiusdé Ordinarij, seu eius Vicarij, aut Doctorum, aliorumve promouentium manibus, præuio etiam processu, vel debita informatione, quantum eius sufficere videbitur, super religione, Fideq; Catholica Rectorum, Cancellariorum, Doctorum, lectorum, & promouendorum eorundem per ipsos locorum Ordinarios, vel eorum Vicarios rite facta præcedente, eandem Catholicam fidem, verbis iuxta formæ infrascriptæ tenorẽ, conceptis palàm, & solenniter profiteri teneantur. Et desuper instrumentũ publicũ confici, ac de processu, seu informatione, & fidei professione in Priuilegio Doctoratus, vel alterius gradus huiusmodi specialis, ad de verbo ad verbũ mentio, & relatio fieri debeat, auctoritate Apostolica tenore præsentium perpetuo statuimus, & ordinamus: Ac omnibus & singulis earundem Vniuersitatum, & Gymnasiorũ Rectoribus, Doctoribus, & alijs superioribus, ac aliàs facultatem doctorandi habentibus, cuiuscunque status, gradus, ordinis, conditionis, & præeminentiæ fuerint, etiamsi Episcopali, Archiepiscopali, Patriarchali, vel maiori dignitate, etiam Cardinalatus honore, ac Ducali, vel alia, etiam Regia, & Imperiali auctoritate præfulgeant, ne quẽ in Vniuersitatibus, Ciuitatibus, Oppidis, vel alijs locis sibi in spiritualibus, vel temporalibus subiectis, aliter cathedras, aut alias lectiones retinere, consequi, vel ad gradus promoueri respectiue patiantur, in virtute sanctæ obedientiæ, & sub interdicto ab ingressu Ecclesiæ, quo ad antistites, quo verò ad inferiores, sub excommunicationis latæ sententiæ, necnon priuationis omnium, & singulorum dignitatum, beneficiorum, officiorum, & feudorum Ecclesiasticorum per eos quomolibet obtentorum, & inhabilitatis ad illas, & alia in posterum obtinenda eò ipso per contrafacientes incurrendis pœnis districtius inhibemus: Ac quascunque receptiones, promotiones, electiones, & admissiones absque processu, certaque de Religione, & Fide Catholica notitia, ac dicta fidei professione sic, vt præfertur, præcedente, pro tempore factas, nullas, inualidas, nulliusque roboris, vel momenti esse, neque cuiquam in iudicio, vel extra suffragari posse, sicque per quoscunque Iudices, & Commissarios, quauis auctoritate fungentes, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, iudicari, & diffiniri debere, ac quidquid secus à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter attemptari contigerit, irritum & inane decernimus. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac Vniuersitatum, & Gymnasiorum, ordinum, & locorum quorumcunque, etiam iuramento confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, priuilegijs quoque indultis, facultatibus, & literis Apostolicis eisdem Vniuersitatibus, & Gymnasijs, ac ordinibus, & locis, eorumque Rectoribus, Doctoribus, Superioribus, etiam in temporalibus Dominis, Comitibus Palatinis, & alijs etiam regularibus personis prefatis sub quibuscunque tenoribus & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarũ derogatorijs, alijsque efficacioribus, etiam vim contractus inducentibus clausulis, irritantibusque, & alijs decretis in genere, vel in specie, etiam per nos, ac Sedem præfatam, etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, seu ad quorumuis, etiam Imperatorum, Regum, Rerumpublicarum, Ducum, & aliorum Principum instantiam, & aliàs quomodolibet concessis, ac etiam pluries approbatis, & innouatis. Quibus omnibus, etiam si pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, & indiuidua, non autem per clausulas generales, idem importan-

tes

tes, mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, illorũ veriores tenores, ac si de verbo ad verbũ insererentur, præsentibus pro sufficiẽter expressis, & insertis habẽtes, specialiter, & expresse, motu simili derogamus, contrariis nó obstantibus quibuscunq; . Aut si aliquibus communiter, vel diuisim ab eadem sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Ne autem quispiam præsentium ignorantiam prætendere, vel excusationem allegare possit; sed ipsę ad omnium notitiam deducantur; Volumus, & mandamus, quòd eędem præsentes in Basilicę Principis Apostolorum de Vrbe, & Cancellariæ nostrę valuis, ac acie Campi Florę per aliquem ex Cursoribus nostris affixę, copia illarum ibi dimissa, omnes in Italia intra tres, extra verò illam existentes intra sex menses proximos, ab ea die affixionis cõputandos, perinde arctent, ac si illis personaliter intimatæ fuissent. Forma autem dictę professionis Fidei hęc est. EGO N. firma fide credo, & profiteor omnia, singula quę continentur in Symbolo Fidei, quo sancta Romana Ecclesia vtitur, videlicet. CREDO in vnum Deum, Patrem omnipotentem, factorem cœli, & terrę visibilium omnium, & inuisibilium. Et in vnum Dominum Iesum Christum, filium Dei vnigenitum. Et ex parre natum, ante omnia sęcula. Deum de Deo, lumẽ de lumine, Deum verum de Deo vero: Genitum, non factum, consubstantialẽ patri, per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines, & propter nostram saluté descendit de cęlis. Et incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria Virgine, & homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis: sub Pontio Pilato passus, & sepultus est. Et resurrexit tertia die secundùm scripturas. Et ascendit in cœlum, sedet ad dexteram Patris. Et iterum venturus est cum gloria iudicare viuos, & mortuos: cuius regni non erit finis. Et in spiritum sanctum, dominũ, & viuificantem, qui ex patre, filioq; procedit. Qui cum patre; & filio simul adoratur, & conglorificatur, qui loquutus est per Prophetas. Et vnam Sanctam Catholicam, & Apostolicam Ecclesiam. Confiteor vnum Baptisma in remissioné peccatorũ. Et expecto resurrectionẽ mortuorum. Et vitam venturi sęculi. Amen. Apostolicas, & Ecclesiasticas traditiones, reliquasq; eiusdem Ecclesiæ obseruationes, & cõstitutiones firmissimè admitto, & amplector. Item sacram Scripturam, iuxta eũ sensum, quem tenuit, & tenet sancta mater Ecclesia, cuius est iudicare de vero sensu, & interpretatione sacrarũ Scripturarum, admitto; nec eam vnquam, nisi iuxta vnanimem consensum Patrum accipiam, & interpretabor. Profiteor quoque septem esse verè, & propriè Sacramenta nouę legis, à Iesu Christo Domino nostro instituta, atq; ad salutem humani generis, licèt non omnia singulis necessaria, scilicet, Baptismum, Cõfirmationem, Eucharistiam, Pœnitentiam, Extremam vnctionem, Ordinem, & Matrimonium: illaque gratiam conferre, & ex his Baptismum, Confirmationem, & Ordinem sine sacrilegio reiterari non posse. Receptos quoque, & approbatos Ecclesię Catholicę ritus in supradictorum omniũ Sacramentorum omnium solenni administratione recipio, & admitto. Omnia & singula, quę de peccato originali, & de iustificatione à Sacrosancta Tridẽtina Synodo definita, & declarata fuerunt, amplector, & recipio. Profiteor pariter in Missa offerri Deo verum, proprium, & propitiatorum sacrificium pro viuis, & defunctis, atq; in Sanctissimo Eucharistię Sacramento esse verè, realiter, & substantialiter corpus, sanguinem, vnà cum anima & diuinitate Domini nostri Iesu Christi, fieriq; conuersionem totius substantię panis in corpus, & totius substantiæ vini in sanguinem, quam conuersionem Catholica Ecclesia transubstantiationem appellat. Fateor etiã sub altera tantùm specie totum atque integrum Christum, verumque Sacramentum sumi. Constanter teneo Purgatorium esse, animasque ibi detentas fidelium suffragijs iuuari. Similiter & Sanctos vnà cum Christo regnantes, venerandos, atque inuocandos esse, eosque orationes Deo pro nobis offerre, atque eorum Reliquias esse venerandas. Firmiter assero imagines Christi, ac Dei paræ semper Virginis, nec non

aliorum Sanctorum habendas, & retinendas esse, atque eis debitum honorem, ac venerationem impartiendam. Indulgentiarum etiam potestatem à Christo in Ecclesia relictam fuisse, illarumq; vsum Christiano populo maxime salutarem esse affirmo. Sanctam Catholicam, & Apostolicam Romanam Ecclesiam omnium Ecclesiarum matrem, & magistram agnosco. Romanoq; Pontifici beati Petri Apostolorum Principis successori, ac Iesu Christi Vicario, veram obedientiam spondeo, ac iuro. Cætera item omnia à sacris Canonibus, & Oecumenicis Concilijs, ac præcipuè à sacrosancta Tridentina Synodo tradita, definita, & declarata indubitanter recipio, atque profiteor: simulque contraria omnia, atq; hæreses quascunque ab Ecclesia damnatas, & reiectas, & anathematizatas, ego pariter damno, reijcio, anathematizo. Hanc veram Catholicam fidem, extra quam nemo saluus esse potest, quam in præsenti sponte profiteor, & veraciter teneo, eandem integram, & immaculatam vsq; ad extremum vitæ spiritum constantissime Deo adiuuante retinere, & confiteri, atq; meis subditis, seu quorum cura ad me in munere meo spectabit, teneri, doceri, & prædicari, quantum in me erit, curaturum. Ego idem N. spondeo, voueo, ac iuro: sic me Deus adiuuet, & hæc sancta Dei Euangelia. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ ordinationis, inhibitionis, derogationis, voluntatis, statuti, decreti, & mandati infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attempare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Dat. Romæ apud sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, Millesimo Quingentesimo Sexagesimoquarto. Idibus Nouembris. Pontificatus Nostri Anno Quinto.

Cæ. Glorierius.

S. D. N. PII PAPÆ V. EXTENSIO DECRETI CONCILII Tridentini, Sess. 21. C. 2. quod incipit. Cum non deceat: loquentis de Clericis sæcularibus, ad Clericos regulares non professos, quòd non promoueantur ad sacros Ordines, nisi seruata forma dicti Decreti.

PIVS Episcopus, seruus seruorum Dei; ad perpetuam rei memoriam. Romanus Pontifex sacrorum Conciliorum auctor & interpres, illa quæ in huiusmodi Concilijs à prudentibus patribus in Spiritu sancto legitimè congregatis salubriter sancita sunt, pro sui Pastoralis officij debito dum æquitas, honestas, & decus suadet, sicuti declarare, & moderare, ita etiam ad alios casus extendere consueuit. Sane cum non deceat diuino ministerio ascriptos cum ordinis dedecore mendicare, aut sordidum aliquem quæstum exercere, sacro Tridentino Concilio inter alia decretum fuit, nequis deinceps clericus sæcularis, quamuis aliàs moribus, scientia, & ætate esset idoneus, ad sacros ordines promoueretur, nisi prius legitimè constaret eum beneficium ecclesiasticum, quod sibi ad victum honestè sufficeret, pacificè possidere, vel aliàs ordinari non posset nisi iuxta Decreti ab ipso Concilio desuper editi formam, & tenorem. Cum autem nulla in huiusmodi Decreto religiosorum clericorum mentio facta fuerit, ac propterea nonnulli (vti molestè accepimus) certorũ ordinum religiosi, seu canonici, vel Clerici intra claustra Monasteriorum, seu domorum more regulariũ in cõmuni viuentes, qui nunquã, seu non nisi ad certũ tẽpus professionem emittunt, & ex claustro exire, vel dimitti, & ad sæculũ redire liberè, & licitè possunt, religionis prætextu absq; titulo sufficientis beneficij, nec iuxta dicti Decreti tenorem, ad sacros ordines se promoueri prætendunt, & à nonnullis Episcopis passim promoueantur, atque inde plerumque illud inconueniens eueniat, vt sic promoti, & claustro exeuntes, & per sæculum vagantes, vel mendicare, vel sordidum quæstum exercere, non sine ipsorum dedecore, ac ordinis vilipendio, & quamplu-

rimo-

rimorum Christifidelium scandalo cogantur. Nos igitur, qui singulorum Dei Ministrorum honorem, & decus, quantum in nobis est, sinceris exoptamus affectibus, Motu proprio, & ex certa nostra scientia, deque Apostolicæ potestatis plenitudine hac perpetuo valitura sanctione decretum prædictum de clericis sęcularibus loquens, ad omnes, & singulos etiam cuiuscunque ordinis clericos religiosos, siue sęculares more religiosorum viuentes in communi, non professos, harum serie extendimus, & ampliamus: ac religiosis, & alijs prædictis non professis, vt ad sacros ordines promoueri, necnon omnibus, & singulis Venerabilibus fratribus nostris Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis gratiam, & communionem Sedis Apostolicæ habentibus, vt ordines ipsos huiusmodi religiosis personis impendere, nisi obseruata forma dicti decreti non valeant, in virtute sanctæ obedien. & sub indignationis nostræ pęna interdicimus, & prohibemus, ac contrafacientes per annum à præstatione talium ordinum ipso iure suspendimus. Statuentes, & decernentes promotiones quarumlibet religiosarum personarum prædictarum ad ordines huiusmodi contra ipsius decreti Concilij Tridentini formam, etiam cuiusuis licentiæ illis ab Apostolica Sede, vel illarum superioribus cuiuscunque dignitatis, status, gradus, & præeminentiæ existant, etiam si Pontificali dignitate fungantur, vel Cardinalatus honore præfulgeant concesse. prætextu factas, executione prædictorum ordinum omnino carere, nullasque prorsus, & irritas existere, sicque promotas personas in altaris ministerio ministrare non posse. Quinimmo ministrantes, priuilegijs, exemptionibus, immunitatibus, & alijs gratijs clericis concessis omnino priuari, & irregularitatis, aliasque in dicto decreto contentas pœnas eo ipso incurrere, à quibus nisi à Rom. Pont. vel in mortis articulo minime absolui possint. Non obstantibus quibusuis constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac quorumuis Monasteriorum, & ordinum etiam iuramento, & confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, priuilegijs quoque indultis, & literis Apostolicis, illis, illorumque superioribus, & personis sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis, etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsque efficacioribus, efficacissimis, restitutiuis, & insolitis clausulis, irritantibusque, & alijs decretis in genere, vel in specie, ac aliàs quomodolibet etiam iteratis vicibus concessis, confirmatis, & innouatis. Quibus omnibus etiam si aliàs pro illorum sufficienti derogatione de illis, illorumque totius tenoris specialis, specifica, expressa, & indiuidua, nō autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, illorum tenores, formas, datas, & decreta in illis apposita, ac si de verbo ad verbum insererentur pręsentibus pro sufficienter expressis, & insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice duntaxat specialiter & expresse derogamus, cæterisque contrarijs, quibuscunque. Et vt præsentes literæ ad omnium notitiam perueniant, neve quis illarum ignorantia excusari possit, volumus; & Apostolica auctoritate decernimus, præsentes literas ad valuas Principis Apostolorum de Vrbe, & Cancellarię Apostolicæ, ac in acie Campi Florę, publicari, & earum exempla affigi, & imprimi, illarumque exemplis etiam impressis manu alicuius Notarij publici, & sigillo Prælati Ecclesiastici, vel eius curiæ obsignatis eandem prorsus fidem adhiberi, quæ ipsis pręsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ extensionis, ampliationis, interdicti, prohibitionis, suppositionis, statuti, decreti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Dat. Romæ apud S. Petrum Anno Incarnationis Dominicæ, M. D. LXVIII. Pridie Idus Octobris, Pontificatus Nostri Anno Tertio.

Cæ. Glorierius. H Cumyn.

DE BLASPHEMIIS, ET FLAGITIIS IVDÆORVM, IN quæ hæreticæ prauitatis Inquisitores animaduertunt.

Gregorius Episcopus seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

ANTIQVA Iudæorum improbitas, qua diuinę bonitati semper restiterũt, tanto execratior consistit in filijs, quanto ipsi ad cumulandam patrũ suorum mensuram in Dei filio repudiando, eiusq́ue in mortem nefarie conspirando grauius deliquerunt, qui propterea suis effecti maioribus nequiores, proprijs sedibus expulsi, atque in omnes dispersi orbis terrarum regiones, seruitutiq́; perpetuæ mancipati, non maiorem in cuiusquam ditione clementiam, quàm in Christianorũ Prouincijs, maxime verò in Apostolicæ pietatis gremio inuenerunt; quæ pro eorum conuersione laborans, eos misericorditer excepit, atque in cohabitatione vxi cum filijs suis sustinuit, ad veritatisq́ue lumen allicere pio semper studio conata est, rebusq́ue ad vitam necessarijs iuuit, iniurijs, & contumelijs prohibuit; multis deniq; beneficientiæ suæ priuilegijs circummuniuit: illi verò nullis beneficijs mansuefacti, nihilq́ue de suo pristino scelere remittentes, Dominum nostrum Iesum Christũ in Cœlo triumphantem adhuc in synagogis suis, & vbique persequuntur: Christi quoque membris insensissimi, non desinunt in religionem Christianam horrenda facinora quotidie magis audere; quibus nos, ne pietatis nostræ puritas polluatur, aut à fœdis mancipijs Christo, Christianorumve nomini impune illudatur obuiare volentes, Statuimus, ac etiam declaramus. Inquisitores hæreticæ prauitatis libere procedere posse in omnibus causis, & casibus, qui sequuntur. Si quis Iudæus, aut infidelis in ijs, quæ circa fidem cum illis nobis sunt communia, veluti Deum vnum, æternum, omnipotentem, creatorem omnium visibilium, & inuisibilium, & similia non esse asseruerit, prædicauerit, vel priuatim alicui insinuauerit. Si dæmones inuocauerit, consuluerit ve, aut eorum responsa acceperit, ad illosve sacrificia, aut preces ob diuinationem, aliamve causam direxerit, aut quid eis immolauerit, vel *thuris*, aliterius ve rei fumigationes obtulerit, aut alia quæuis impietatis obsequia præstiterit. Si Christianos verbo, facto, vel exemplo, aut alio quouis modo nefaria huiusmodi docuerit, vel ad ea perpetranda perduxerit, aut perducere attentauerit. Si Saluatorem, & Dominum nostrum Iesum Christum purum hominem, vel etiam peccatorẽ fuisse, Matremve Dei non esse Virginem, & alias huiusmodi blasphemias, quæ per se hæreticæ dici solent, in Christianæ fidei ignominiam, contemptum, aut corruptionem impie protulerit. Si cuiusuis eorum opera, auxilio, consilio, vel fauore aliquis Christianus à fide desciuerit, quamq́ue semel susceperat, abnegauerit, vel ad Iudęorum, seu aliorum infideliũ ritus, cæremonias, superstitiones, vel impias sectas transierit; vel redierit, seu in hæresim aliquam inciderit; aut qui, vt Christi fidem abneget, seu in hæresim incidat, opem consilium, auxilium, vel fauorẽ quomodocunq; præstiterit. Si quis Cathecumenum, vel quemcunq; ex Iudæis, aut infidelibus, Deo inspirante, ad fidem Christianam venire volentem, post declaratam nutu, verbo, facto, aut quocunque alio modo eius voluntatem à fide, vel fidei instructione, aut à sacri baptismi susceptione, retrahere, auertere, vel dehortari, aut ne ad fidẽ veniat, neve regenerationis lauacro abluatur, quouis modo impediuerit. Si quis apostatas, hæreticos ve scienter domi suæ acceptauerit, aluerit, commeatu iuuerit, seu quouis modo eis cibaria vbicunq; prębuerit, aut dona, vel munera dederit, vel miserit, aut de loco ad locum deduxerit, seu associauerit, vel deducendos, seu associandos curauerit, aut sumptus ministrauerit, Duces comites ve illis adiunxerit, vel ne ab eis perpetrata deprehendi, aut inuestigari queant, fecerit. Quiq́ue dictos apostatas, aut hæreticos scienter aliquo modo acceptauerit, occultauerit, defenderit, aut eis opẽ, consilium, auxilium, vel fauorem quomodolibet præstiterit. Si libros hæreticos,

vel

vel thalmudicos, aut alios Iudaicos quomodolibet damnatos, aut aliàs prohibitos tenuerit, custodierit, vel diuulgauerit, vel in quæcunque loca detulerit, aut ad eam rem operam suam accomodauerit. Si Christianos deriserit, redemptionisque nostræ hostiam salutarem in ara crucis immolatam, Christum Dominum ludibrio, & despectui habens, quandocunque, maxime verò in sacro Parasceues die agnum, siue ouem, aut quid aliud cruci affixerit, aut appenderit, in eamve conspuerit, seu quodcunque contra ipsam fecerit. Si nutrices Christianas contra sacrorum Canonum statuta, diuersorumque Romanorum Pontificum, prædecessorum nostrorum, sãctiones adhuc retinuerit, aut eas retinens die, qua sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumpserint, lac vno, vel pluribus diebus in latrinas, cloacas, vel alia loca effundere coegerit. In quibus casibus vniuersis, & singulis omnes prædictæ prauitatis Inquisitores omnium Regnorum, Prouinciarum: Ciuitatum, Dominiorum, & locorum vniuersi orbis Christiani Iudices in suis quemque locis perpetuo delegamus, vt super his contra Iudæos, atque infideles quoscunque simul, vel separatim, prout in causis fidei iuxta sacrorum Canonum formam, necnon officij Inquisitionis huiusmodi constitutiones, diligenter inquirant, & procedant, & quos in aliquo, vel aliquibus horum flagitiorum excessibus culpabiles repererint, in eos pro culpæ modo, ac etiam pro criminum numero, vel multiplicatione, aut consuetudine delinquendi, flagra, remigia, etiam perpetua, rerum quoque publicationes, exilia, aliaque atrociora decernant, & aliàs de eis exempla edant, quæ sceleratos illos deterreant ab huiusmodi flagitijs in posterum admittendis. Nos enim venerabilibus fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus Inquisitoribus generalibus, necnon Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & alijs locorum Prælatis, ac etiam alijs prædictis Inquisitoribus in virtute sanctæ obedientiæ districtè præcipimus, & mandamus, vt præsentes nostras literas in Ciuitatibus, & locis cuique subiectis publicare, & iuxta illarum tenorem procedere, ipsasque debitæ executioni mandare procurent. Decernentes irritum, & inane, quicquid secus per quoscunque scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon exemptionibus, priuilegiis, immunitatibus, commeatibus, in fidem publicam receptionibus, & tolerantijs prædictis, Iudæis, & alijs infidelibus, Maranis, & Apostatis, tam in Dominijs, Terris, & locis nostris, & sedi Apostolicæ mediate, vel immediate subiectis, quàm alia vbicunque Regnorum, Prouinciarum, & Dominiorum, gentium, & locorum commorantibus, vel in ea ex quibuscunque Regnis, & partibus tàm fidelium, quàm infidelium confluentibus, eorumque Iudicibus, Aduocatis, & defensoribus quacunque auctoritate, potestate, & dignitate fungantur, etiam ad instantiam Imperatoris, Regum, Ducum, & quorumuis aliorũ Principum tàm per fel. rec. Paulum III. Decimo Cal. Martij, & Iulium etiam III. Non. Decemb. Tertio anno sui cuiusque Pontificatus, quàm etiam quoscunq; alios anteriores, & posteriores Romanos Pontifices, ac nos, & sedem Apostolicam, eiusq; legatos, ac etiam Cameram Apostolicam sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis clausulis, & decretis, etiam Motu proprio, & aliàs quomodocunque hactenus concessis, confirmatis, & innouatis, atque in posterum concedendis, confirmandis, & innouandis, quæ omnia, etiam si de illis, illorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & indiuidua mentio, aut aliqua alia forma ad hoc seruanda foret, tenores huiusmodi, ac si ad verbum insererentur præsentibus pro plenè expressis habentes harum serie specialiter, & expresse reuocamus, abrogamus, & omnino abolemus, cæterisque contrarijs quibuscunque. Volumus autem præsentes in locis vrbis consuetis de more publicari, & earum exemplis, etiam impressis, manu Notarij publici, & sigillo Sanctæ Romanæ, & vniuersalis Inquisitionis, vel personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eandem prorsus fidem vbique tam in iudicio, quàm extra illud adhiberi, quæ adhiberetur eisdem præsentibus si essent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum

strorum statuti, declarationis, delegationis, præcepti, mandati, decreti, reuocationis, abrogationis, abolitionis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Dat. Romæ apud sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo octuagesimoprimo, Kal. Iunij. Pontificatus N. Anno Decimo.

M. Datarius.

Cæs. Glorierius.

A. de Alexijs.

Anno à Natiuitate Domini Millesimo quingentesimo octuagesimoprimo, Indictione nona, die verò decima mensis Iunij, Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris & Domini Nostri Domini Gregorij diuina prouidentia Papæ XIII. Anno Decimo, retroscriptæ litteræ Apostolicæ affixæ, & publicatæ fuerunt ad valuas Ecclesiæ Sancti Ioannis Lateranensis, Basilicæ Principis Apostolorum de vrbe, Cancellariæ Apostolicæ, & in acie campi Florę, ac etiam ad valuas septi Hebræorum, per nos Petrum Aloysium Gaytam, & Nicolaum Taglietum Apostolicos Curs.

Antonius Ludouicus Magister Cursorum.

CONSTITVTIONES, ET LITTERÆ Pontificiæ.

De taxis in iudicijs Ecclesiasticis Prouinciæ Med. seruandis.

GREGORIVS PAPA XIII. Ad perpetuam rei memoriam. Romanum decet Pontificem prouidentiæ suæ partes impendere efficaces, vt ila, quæ pro bono publico, & plurimorum indemnitate prudenter facta, & circumspectè disposita esse noscuntur, perpetuò firma, & illibata subsistant, & ab omnibus quos concernunt, etiam inconcusse obseruentur. Cum itaque, sicut accepimus, dilectus filius noster Carolus Tituli sanctæ Praxedis Presbyter Cardinalis Borromæus nuncupatus, ex dispensatione Apostolica Archiepiscopus Mediolanen., quasdam ordinationes, & taxas in tota Prouincia sua obseruandas per Iudices in Synodis Diœcesanis deputatos pro causis commissarijs, necnon per conseruatores regularium exemptorumve quorumcunque in causis, coram eis quouis modo pendentibus, ac eorumdem Notarijs, non tamen vbi ex aliquo statuto, aut consuetudine laudabili, nihil vel minor taxa exigeretur, ediderit, statuens siquidem, & ordinans, quod Iudices præfati non pronuncient, prout in cedula, neque habeant terminum pro seruato, sed sententias suas liberè proferant, & de scripto in die termini, vt statim publicent, easque recitent. vel recitari iubeant, propinas non accipiant, si salarium ordinarium aliquod habent, aliàs moderatas capiant, iuxta taxam inferius descriptam, & eo casu per manus Notarij causæ, sententia tamen prius nedum subscripta, sed etiam Notario consignata, & publicata. Quæ sportulæ apud Notarium causæ post subscriptionē, & Notarios traditā sententiam, & non antea deponantur, Notariusq; huiusmodi depositionē in actis notare, & specificare teneatur, Pro interlocutorijs, aut alijs decretis vim diffinitiuæ non habentibus, ante diffinitiuā, & pro videndis scripturis, informationibus, aut processibus nihil prorsus accipiant, munera, vel xenia à litigantibus nō accipiant, nec quidē esculenta, & poculenta, nisi quæ triduo consumi possint. Aduocatos, Procuratores, aut Solicitatores, quorū opera ad patrocinandum coram ipsis cupiant quemquam vti, neq; verbis nominent, neq; vllo modo significent, Aduocantes, procurantes, aut solicitantes in causis coram eis pendentibus domi non retineant, neq; etiam Notarium causæ: Notarios assumant ab Ordinarijs locorū approbatos, qui non solùm cauere debeant de scripturis fide-

Iuxor

liter cuſtodiendis, ſed etiam finitis cauſis de eiſdem cõſignandis in Archiuijs Ordinariorum abſque tamen præiudicio Notariorum eorundem habitis ab eorum Notarijs quietantijs ne morte cuiuſquam deperdantur; Aſſeſſores arbitrive, qui in cauſa ſuſpitionis Iudicibus Ordinarijs, vel alijs etiam delegatis adiunguntur, nihil, aut quid minimum pro videndis ſcripturis, & proceſſibus, nec etiam pro voto deciſiuo accipiant: cum in vna, & eadem cauſa contra diuerſos vnica citatione agitur, plures non dentur expeditiones, niſi ipſimet petierint, ſed vnica tantùm, & pro ea merces vnica ſoluatur: quod ſi ex neceſſitate duplicata occurrant, Notario tantùm pro labore ſcriptura ſoluatur, idemque ſeruetur in ſententijs quibuſcunque etiam abſolutorijs ſi id commode præſtari poterit, attenta qualitate, & diuerſitate cauſarum, vt ſcilicet omnes reos in vna cauſa vnica compræhendat ſententia, & pro vnica tantum ſoluatur; In cauſis criminalibus, in quibus de iure Fiſcus citari debet, non procedatur, nec ſententia feratur, niſi ipſo legitimè citato: pro ſigillo tam in ciuilibus, quàm in criminalibus ad ſummum capiant realem vnum, & in mandatis de excarcerando in capitalibus, & pro relaxatione teſtium nihil, & in expeditionibus etiam quæ fiunt in ciuitate cum clauſula ſi quis, nihil, Pro viatico Iudicis in ciuitate nihil, ſi extra ciuitatem vltra miliare ſcuta duo pro prima die, & ſi vltra, ſcutum vnum auri pro qualibet die vltra expenſas honeſtas cibarias, & eorum vecturam, Notariuſque capiat pro medietate: Notarij omnes prædictorum Iudicum obſeruent taxas Notarijs fori cuiuſlibet ordinarij præſcriptas, ac ſecundùm illas exigant, præterquam in caſibus in præſenti reformatione expreſſis, in quibus eis liceat capere, quod hic determinatum eſt, niſi ordinariorum taxæ minores, & moderationes hic ſint: Quo caſu illas in totum, etiam quò ad expreſſa in præſenti reformatione ſequi debeant: Notarij nullum quantumuis leuem terminum per ſe ipſos etiam in forma, vt dicunt, ſine Iudicis decreto ſeruent; vbicunque procuratorem aliquem ad lites conſtitutum à principali ſuo lite pendente reuocare contingat, tunc Notarij nullo modo reuocationes huiuſmodi recipere poſſint, aut de illis rogari, niſi ſimul alter procurator, qui munus illud procuratio nis ſuſcipiat ab eodem legitime conſtituatur, & de alterius conſtitutione eiuſque ſuſceptione apud acta doceatur, Notarius cum Iudici acta, ſeu alias ſcripturas detulerit, nihil omnino vltra duos ſolidos, etiam à ſponte dantibus ſub prętextu bibaliorum, ſeu regaliorum recipiat: Notarij, eorumque ſubſtituti, vel ſcribæ non poſſint eſſe procuratores in curia, ſeu tribunali, in quo Notarij ſunt, & officiũ ſubſtituti exercent, vel ſcribunt: Iudices non ſint participes aliquo modo emolumentorũ, quæ Notarij ex ſuis laboribus in cauſis coram eis pendentibus percipiũt. Ac inſuper propinas à præfatis iudicibus obſeruandas limitauerit in hunc modum videlicet, quòd in cauſis, vbi de ſumma vigintiquinque ſcutorum agitur ſupra decem reales nihil percipi debeat. A vigintiquinque autem ſcutis, vſque ad centum ſcuta, tria ſcuta percipiantur, ſeu percipi poſſint. A centum vſque ad ducenta ſcuta ſex. A ducentis vſque ad quamcunque ſummam non vltra ſcuta decem. Pro ſententia declaratoria ob non paritionem monitorij in contumaciam non vltra realia ſeptem cum dimidio, pro declaratoria in vim literarum, aut alias haben. vim diffinitiuæ ſi ſumma ſit certa, accipiant, vt ſupra taxatum fuit, vbi autem non eſt certa ſed agitur ad ipſarum literarum executionem accipiant ſecundùm cauſæ, & perſonæ qualitatem, dummodo non vltra quinque aureos. In beneficialibus verò ſi redditus annuus de quo agitur non excedat ſummam centum ducatorum capiant ſcuta ſex. A centum verò, vſque ad mille ſcuta duodecim, abinde ſupra non vltra ſcuta viginti accipere valeant. Quòd ſi cauſæ eſtimationem facile non recipiant moderatæ ſportulæ pro rerum, & perſonarum qualitate iuxta taxas prædictas recipi poſſint. In cauſis criminalibus, in quibus pœna à deportatione ſupra veniret imponenda non vltra decem aureos accipere poſſint. A deportatione autem infra

non

non vltra quinque. In causis autem capitalibus, in quibus fit traditio curię ſęculari, vel alia pœna corporalis imponitur, etiam ſi in illa indemnitati partis conſulitur, & in illius fauorem niſi fuerit diues, à qua vſque ad vigintiquinque aureos poſſit accipi, etiam pronuntietur, non vltra quinque ſcuta accipiant, caueant autem Iudices ne pro extorquendis ſportulis aliquem nolentem quouis modo abſolui ad petendam ſententiam huiuſmodi per cauſarum expeditionis dilationem, vel rei in carceribus detentionem, vel per cautionis de ſe repreſentando, vel non diſcedendo, vbi aliàs illis de iure locus non ſit præſtandi cautionem, aut aliàs quoquomodo inducant. Quæ omnia decreta, ſeu taxæ Iudicibus Synodalibus, & cõſeruatoribus ſic præſcriptas ſeruent etiam Iudices ordinarij in omnibus cauſis delegatis, niſi vbi de conſuetudine, decretis vel cõſtitutionibus Epiſcopalibus minor taxa ipſis ſeruanda propoſita eſſet, quam ſeruare teneantur, poſſintq; locorum Ordinarij dictæ Prouinciæ Mediolanenſis, tanquàm ſedis Apoſtolicæ delegati prædictorum omniũ contemptores, ac ipſis quoquomodo contrauenientes admonere, & ſi ſe emendare neglexerint informationem de exceſſibus huiuſmodi ſumant, ac ad Romanum Pontificem pro tempore exiſtentem, ſeu curiæ cauſarum Cameræ Apoſtolicæ Auditorem tranſmittant, vt ea ad vnguem non obſeruantes iuxta exceſſuum exigentiam corrigi, & puniri poſſint, niſi ipſi Iudices magis ab Ordinarijs iudicari conſenſerint, ac aliàs prout in inſtrumento, vel inſtrumentis publico, ſeu publicis, aut alio, vel alijs documento, ſeu documentis, aut ſcriptũra, vel ſcriptũris deſuper confectis plenius dicitur contineri. Cumq́ue ſicut etiam accepimus idem Carolus Cardinalis, & Archiepiſcopus, ſeu Præſul ordinationes, & taxas prædictas per eũ ſic, vt præmittitur pro bono publico ſuæ Prouinciæ factas à nobis, & dicta ſede Apoſtolica confirmari, & approbari deſideret: Nos in præmiſſis opportune etiam prouidere volentes, Motu proprio non ad ipſius Caroli Cardinalis, & Archiepiſcopi, ſeu Præſulis, vel alicuius pro eo nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed ex mera voluntate, & deliberatione, ac ex certa ſcientia noſtra, & de Apoſtolicæ potẽſtatis plenitudine omnes, & ſingulas ordinationes, & taxas huiuſmodi per ipſum Carolum Cardinalem, & Archiepiſcopum, ſeu Præſulem ſic vt præmittitur factas prædicta Apoſtolica auctoritate tenore præſentium perpetuo confirmamus, & approbamus, ac etiam innouamus, & etiam de nouo perpetuo facimus, nec non illis plenariæ, inuiolabilis, & perpetuæ firmitatis Apoſtolicæ robur adijcimus, omnesq́; & ſingulos tám iuris, quàm facti defectus, ſi qui interuenerint in eiſdem ſupplemus, illaſq́ue validas, & efficaces perpetuo exiſtere, & fore, ac ſuos plenarios effectus ſortiri, & obtinere, nec non à Iudicibus Synodalibus, & Conſeruatoribus, ac etiam Ordinarijs, & delegatis, ac Notarijs, cæteriſq́ue ſupradictis, ac alijs omnibus, & ſingulis dictæ Prouinciæ ad quos ſpectat, & ſpectabit, quoſq́ue præmiſſa cõcernunt, & concernent pro tempore quomodolibet in futurum, inuiolabiliter perpetuo obſeruari, ſicq́ue in præmiſſis ab omnibus cenſeri, ac ita', & non aliter per præfatos, & quoſcunque Iudices, & Commiſſarios etiam quauis auctoritate fungentes, etiam noſtri Sacri Pallatij cauſarum Auditores, ſanctæq́; Romanæ Eccleſiæ Cardinales etiam legatos de latere, & ſedis prædictæ Nuncios, etiam cum facultate legati de latere, ſublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate in quauis cauſa, & inſtantia iudicari, ſententiari, & diffiniri debere, nec non quicquid ſecus ſuper his à quoquam quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum, & inane decernimus, & declaramus; ſicque etiam volumus, & perpetuo ſtatuimus mandamus, præcipimus, taxamus, & ordinamus, nec non etiam perpetuum deſuper ſilentium imponimus. Quocirca Venerabili Fratri Epiſcopo Alexandrino ac dilectis filijs cauſarum curiæ Cameræ Apoſtolicæ Generali Auditori, & Archipresbytero Eccleſiæ Mediolanen. per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ipſi, vel duo, aut vnus eorum per ſe, vel alium, ſeu alios præſentes literas, & in eis contenta quæcunque vbi, & quando

opus

opus fuerit, ac quoties pro parte dicti Caroli Cardinalis Archiepiscopi, seu Præsulis, vel cuiuscunque aut quorumcunque aliorum, quorum interest, intererit, vel interesse poterit pro tempore quomodolibet in futurum solenniter publicantes, eisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant auctoritate nostra omnes, & singulas ordinationes, & taxas prædictas, ac præsentes nostras literas, & in eis contenta huiusmodi à Iudicibus Synodalibus, & Conseruatoribus, ac etiã Ordinarijs, & delegatis, ac Notarijs, cęterisque supradictis in dicta Prouincia, omnibusque alijs, & singulis ad quos spectat, & spectabit, quosque præmissa concernunt, & tangunt, ac concernent, & tangent pro tempore quomodolibet in futurum inuiolabiliter perpetuo obseruari, ac Carolum Cardinalem, & Archiepiscopum, seu Præsulem, ordinariosque omnes dictæ Prouinciæ Mediolanen. præsentes, ac pro tempore existentes, aliosque prædictos quorum, vt præfertur, interest, & intererit, ac quemlibet ipsorum illis pacifice, & quiete frui, & gaudere, non permittẽtes eos per Iudices synodales, & Conseruatores, ac Ordinarios, & delegatos, ac Notarios, cęterosque prædictos, aut quoscunque alios desuper quomodolibet molestari, inquietari, impediri, vel perturbari, contradictores quoslibet, & rebelles per Ecclesiasticas sententias, censuras, & etiam pecuniarias pœnas, aliaque opportuna iuris, & facti remedia auctoritate nostra, appellatione postposita, compescendo, ac legitimis super his habendis seruatis processibus sententias, censuras, & pœnas prædictas incidisse, & incurrisse declarando, illasque etiam iteratis vicibus aggrauando, excommunicando, interdicendo, & interdictum Ecclesiasticum apponendo, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sęcularis. Non obstan. fe. re. Bonifacij Papæ VIII. prædecessoris nostri de vna, & in Concilio generali edita de duabus dietis, dummodo vltra tres dietas quis auctoritate præsentium extra suam ciuitatem, & Diœcesim ad iudicium non trahatur, alijsque Apostolicis, nec non etiam in alijs vniuersalibus, prouincialibusque & Synodalibus Concilijs editis, & edendis specialibus, vel generalibus constitutionibus, & ordinationibus, nec non etiam ciuitatis, Diœces. & Prouinciæ Mediolanen. ac quarumcunque aliarum ciuitatum, Diœces. & locorum, nec non etiam Ecclesiarum, monasteriorum, & ordinũ etiam iuramento confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus decretis, & præscriptionibus etiam immemorabilibus, ac legibus etiã Pontificijs, Imperialibus, Regijs, Ducalibus, & municipalibus, priui legijs quoque indultis, & literis Apostolicis etiam ciuitatibus, Diœcesibus, Prouinciæ, & locis, ac etiam Ecclesijs, Monasterijs, & ordinibus prædictis, illorumque Superioribus, Magistratibus, ciuibus, & incolis, ac Præsulibus, Capitulis, Abbatibus conuentibus, & superioribus, nec non Iudicibus synodalibus, Conseruatoribꝰ, Ordinarijs, delegatis, & Notarijs, cæterisque supradictis, & quibusuis alijs personis in genere, vel in specie sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsque efficacioribus, & insolitis irritantibusque & alijs etiam vim contractus, & statuti etiam perpetui, atque legis inducẽtibus decretis, ac etiam motu scientia, & potestatis plenitudine similibus, & etiam consistorialiter, ac aliàs etiam pluries & iteratis vicibus in contrarium quomodolibet concessis, confirmatis, approbatis, & innouatis, in posterumque etiam concedendis, confirmandis, approbandis, & innouandis. Quibus omnibus, & singulis etiam si pro illorum sufficienti derogatione aliàs de illis eorumque totis tenoribꝰ specialis, specifica, individua, & expressa, non autem per clausulas generales idem importan. mentio, seu quæuis alia expressio ad hoc habenda, aut quæuis aliàs exquisita forma ad hoc seruanda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum inserti foret, præsentibus pro plene, & sufficienter expressis, & insertis habentes illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice duntaxat specialiter, & expresse derogamus, ac sufficienter derogatum esse, & fore decernimus, cæterisque contrarijs quibuscunque, Aut si Iudicibus Synodalibus, Conseruatoribus, Ordinarijs, &

delega-

delegatis, ac Notarijs, cęteriſque ſupradictis, vel quibuſuis alijs communiter, vel diuiſim ab eadem ſit ſede indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per literas Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi mentionem Dat. Romæ apud Sanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris. Die 4. Iunij. M. D. LXXX. Pontificatus noſtri anno nono.

Cæſ. Glorierius.

BVLLA S. D. N. D. PII, DIVINA PROVIDENTIA PAPÆ V. Super reſidentia facienda in Parochialibus per obtinentes eas, ac Canonicatus, aut dignitates, ſeu aliud beneficium.

Pius Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

CVPIENTES pro noſtri paſtoralis officij munere Chriſti fidelium animarum ſaluti, quantum cum Deo poſſumus, ſalubriter conſulere, & Parochialibus Eccleſijs ab earum Parochis, prout tenentur, in diuinis debite, & laubiliter deſeruiri, inhærendo etiam decretis ſacri Concilij Trident. Motu proprio, & ex mera deliberatione certaque ſcientia noſtra, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine hac noſtra perpetuo valitura Conſtitutione omnes, & ſingulos Rectores Parochialium Eccleſiarum cuiuſcunque dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, conditionis, & præeminentiæ fuerint, in quibuſcunque regnis, prouincijs, ciuitatibus, diœceſibus, ac alijs Chriſtiani orbis partibus conſiſtentes, qui Parochialem Eccleſiã, ac Canonicatum, aut dignitatem, etiam poſt Pontificalem maiorem, ſeu principalẽ in quibuſuis Parochialibus, aut metropolitanis vel cathedralibus, ſeu collegiatis Eccleſijs, ſeu aliud quodcunque beneficium Eccleſiaſticum, etiam quarumcunq; diſpenſationum à Romanis Pontificibus prædeceſſoribus noſtris, ſeu etiam à nobis hactenus quomodolibet impetratarum, ac literarum Apoſtolicarum deſuper expeditarum titulo, quas omnes hic præſenti Conſtitutione abolemus, & reuocamus, ſeu quocunq; alio prætextu obtinent, cum prima, & præcipua debeat eſſe cura animarũ eos ad reſidendum in Eccleſia Parochiali, & ibi in diuinis deſeruiendum, debitoq; eorum officio fungendum omnino teneri, & obligatos eſſe, ac ad id per Epiſcopos, & alios locorum ordinarios, etiam tanquam Apoſtolicæ ſedis delegatos, ſub ſententijs, & cenſuris Eccleſiaſticis, ac pecuniarijs arbitrio eorum declarandis, ac etiã priuationis dictarum Parochialium, & aliorum quorumcunque beneficiorum pœnis, quacunq; appellatione remota, cogi, & compelli poſſe, & debere auctoritate Apoſtolica tenore præſentium ſtatuimus, præcipimus, & ordinamus. Eos tamen ſic reſidentes in Eccleſiis Parochialibus omnes, & ſingulos fructus redditus, & prouentus, etiam Canonicatus ſui, vel dignitatis, ſeu alterius cuiuſcunq; beneficij, exceptis dũtaxat quotidianis diſtributionibus, & alijs, quæ ex iuſta cauſa abſẽtes percipere nõ ſolent, lucrari volumus. ſicq; per quoſcumq; Iudices, & commiſſarios, etiam cauſarum palatij Apoſtolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, ſublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, interpretari, iudicari, & diffiniri debere. Necnon irritum, & inane quicquid ſecus ſuper has à quoquam quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter attentatum forſan eſt hactenus, vel in poſterum contigerit attentari, decernimus, & declaramus. Non obſtantibus præmiſſis, ac quibuſuis diſpenſationibus, literiſq; Apoſtolicis deſuper confectis, necnon Apoſtolicis in prouincialibuſq; & ſynodalibus Concilijs æditis generaliaus, vel ſpecialibus conſtitutionibus, ordinationibus, & etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, priuilegijs

quoq;

quoq; indultis, & literis Apostolicis quibusuis personis in genere, vel in speciè, & aliàs quomodolibet concessis, & approbatis, imposterumq; concedendis, & approbandis. Quibus omnibus, etiam si de illis, eorumq; totis tenoribus specialis, specifica, & individua, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, eorum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, præsentibus pro sufficiẽter expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice duntaxat ad effectum præsentium specialiter, & expresse derogamus, cæterisq; contrarijs quibuscunq;. Volumus autem quod harum literarum transumptis etiam impressis, manu notarij publici subscriptis, ac sigillo alicuius personæ in dignitate Ecclsiastica constitutæ munitis eadem prorsus fides tam in iudicio, quàm extra adhibeatur, quę præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ abolitionis, reuocationis, statuti, præcepti ordinationis, decreti, declarationis, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo sexagesimooctauo, octauo Idus Iulij, Pontificatus nostri Anno Tertio.

DECLARATIO CIRCA PRÆCEDENTIAM FRATRVM Mendicantium, & Confraternitatum laicorum, in processionibus.

Aduertas autem quod Pius Quintus præcedentiam concesserit Fratribus Prædicatoribus, vt supra in eius constit. 69. Diuina.

Gregorius Papa XIII. Ad perpetuam rei memoriam.

EXPOSCIT Pastoralis officij munus, cui disponente Domino præsidemus, vt ad ea solicitè intendamus, per quæ discordiarum, & litium, ac controuersiarum quarumlibet præsertim inter personas Ecclesiasticas materia tollatur. Sanè nobis nuper innotuit, quòd in multis ciuitatibus, & diœcesibus, diuersarum mundi partium nonnullæ lites, causæ, & controuersiæ inter Fratres Mendicantes, aliæ etiam similes lites, & controuersiæ inter confratres Confraternitatũ Christifidelium super præcedentia, vel iure præcedendi, ortæ iam sint, & oriri facile possint. Nos considerantes lites, causas, & controuersias huiusmodi in Ecclesia præsertim inter religiosas personas, quæ relictis mundi vanitatibus famulatum, & votum suum in humilitatis spiritu Domino & Deo nostro, qui se pro nobis vsque adeo humiliauit, vt formam serui acciperet, exhibere, & persoluere profitentur, non modicam illi præclaræ, Deoque præcipuè dilectæ virtuti, quæ est humilitas, labem infundere, populoque scandalum generare, ac propterea illas omni ratione sub mouendas, publicæque religionis tranquilitati, ac ministrorum Ecclesiasticorum reconciliationi, & mutuæ dilectioni quàm primum consulendum esse rati, ac supremam huic negocio manum apponere volentes, necnon causas, lites, seu controuersias huiusmodi vbilibet & coram quibusuis Iudicibus motas, & in quibusuis instantijs indecisas pendentes ab eisdem Iudicibus harum serie ad nos aduocantes, illasque penitus extinguentes, eisdemq; Fratribus Mendicantibus, ac cõfratribus super præmissis perpetuum silentium imponentes, De nobis attributæ potestatis plenitudine volumus, & Apostolica auctoritate decernimus, quòd quicunque ex dictis Fratribus mendicantibus inter se de præcedentia huiusmodi contendentibus, aut Confratribus Confraternitatum prædictarum inter quos lites & causæ præmissorũ occasione ortæ iam sint, seu oriri contigerit in futurum, qui in quasi possessione

Præcedentiæ ac iuris præcedendi sunt, ij, (quibuscunqne reclamationibus, protestationibus, appellationibus, & alijs subterfugijs prorsus remotis, & cessantibus, & postpositis) in processionibus tam publicis, quàm priuatis præcedere debeant: Quando verò non probetur, aut non constet de quasi possessione præcedentiæ huiusmodi, inter fratres quidem Mendicantes, ij qui antiquiores in loco controuersiæ, Inter Confratres verò inter se litigent ij, qui prius saccis vsi sunt; in processionibus tam publicis, quàm priuatis præcedere debeant: Ita vt si contigerit noua monasteria, aut domus alicuius Ordinis Mendicantium, in loco, in quo alterius Ordinis exdictis Mendicantibus Monasteria, aut domus prius erecta & instituta sint, ille ordo, qui prius Monasterium, seu domum in loco habuerit, præcedat. Præterea quia inter prædictos Ordines plerunque alia in Processionibus, & alia in Concilijs generalibus, & alijs actibus publicis siue priuatis, ratio circa modum præcedēdi seruatur, nolumus per præsentes prærogatiuis dictorum Ordinum, quòad præcedentias huiusmodi quæ proprijs ordinibus, præterquam in processionibus prædictis debētur, aut fratribus Capucinis nuncupatis, qui in processionibus publicis sub Conuentualium sancti Francisci, aut Minorum de obseruantia Fratrum nuncupatorum, Cruce, vt solent, incedere possint, aliquod præiudicium generari. Sicque per quoscunque Iudices, & commissarios etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, sublata eis & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate iudicari, & diffiniri debere, ac quicquid secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari, irritum, & inane decernimus. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon Ecclesiarum, monasteriorum, ordinum, congregationum, domorum, ac confraternitatum quorūcunque etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, priuilegijs quoque indultis, & literis Apostolicis illis, eorumque superioribus & personis, sub quibuscūque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis derogatoriarum derogatorijs, alijsque efficacioribus, & insolitis clausulis, irritantibusque, & alijs decretis in genere vel in specie etiam motu proprio, aut aliàs quomodolibet concessis, ac etiam iteratis vicibus approbatis, & innouatis: Quibus omnibus (illorum tenores præsentibus pro sufficienter expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris hac vice duntaxat specialiter & expresse derogamus) cęteriſque contrarijs quibuscunque. Volumus autem vt præsentium transumptis manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius personæ in dignitate Ecclesiastica constitutę munitis eadem prorsus fides tam in Iudicio quàm extra adhibeatur, quæ præsentibus literis adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ.

Datum Romæ apud Sanctum Marcum sub Annulo Piscatoris, die 15. Iulij 1583. Pontificatus Nostri, Anno Duodecimo.

Cæs. Glorierius.

Anno à Natiuitate Domini milleſimo quingenteſimo octuageſimotertio, indictione vndecima, Die verò Dominica decima septima Mensis Iunij, Pontificatus verò Sanctiſſimi in Christo patris, & Domini Nostri Domini Gregorij diuina prouidentia Papæ XIII. Anno Duodecimo: Retroscriptæ literæ Apostolicæ in forma breuis expeditæ, affixæ & publicatæ fuerunt in acie Campi Floræ, vt moris est, per nos Petrum Guerram, & Melchiorem Riccium eiusdem Sanctiſſimi Domini Nostri Papæ Cursores.

Io. Baptista Bagni Magister Cursorum.

DE COLLATIONE ECCLESIARVM Parochialium.

Ad quos habetur etiam Pij Quarti, conſt. Inter mulciplices fol. 783.

Pius Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

IN conferendis beneficijs Eccleſiaſticis, & præſertim Parochialibus Eccleſijs perſonis dignis, & habilibus, quæ in loco reſidere, & per ſe ipſos curam exercere valeant, quantam diligentiam adhiberi oporteat Alexander III. Lateranen. & Gregorius X. Lugdunen. generalibus Concilijs, ac Innocentij ſimiliter III. & aliorum Romanorum Pont. prædeceſſorum noſtrorum editæ conſtitutiones teſtantur. Quod vt diligentius, ac rectius perficiatur, ſtatuit etiam Synodus Tridentina, vt occurrente vacatione Parochialis Eccleſiæ etiã generaliter, vel ſpecialiter, etiam vigore indulti in fauorem Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, aut aliàs quomodolibet reſeruatæ, vel affectæ, debeat Epiſcopus habita notitia vacationis Eccleſiæ, ſi opus fuerit, idoneum in ea Vicarium cum congrua eius arbitrio fructuum portionis aſſignatione conſtituere, qui onera ipſius Eccleſiæ ſuſtineat, donec ei de Rectore prouideatur. Et deinde Epiſcopus, & qui iuſpatronatus habet, intra decem dies, aut aliud tempus ab Epiſcopo præſcribendum aliquos clericos ad regendum Eccleſiam idoneos examinatoribus iuxta formam eiuſdem Synodi deputatis, nominet, & non niſi ab eiſdem examinatoribus per concurſum aliorum Examinatorum, etiam tanquam magis idoneo ab Epiſcopo iudicato & electo de Eccleſia prouidentur: alias prouiſiones, ſeu inſtitutiones omnes præter formam prædictam factæ, ſurreptitiæ cenſeantur. Sed quoniam res humanæ ſemper in deterius prolabuntur, niſi ſit qui eas retineat, ac debitæ executioni demandet, & verendum ſit ne propter conſtitutionum huiuſmodi tranſgreſſionem maximi abuſus oriantur: Nos, ad quorum notitiam non ſine graui noſtra moleſtia peruenit nonnullos ex venerabilibus fratribus noſtris Archiepiſcopis, & Epiſcopis occurrente vacatione Parochialium Eccleſiarum eas nullo minus aut ritè ſeruato examine, præſertim illo quod per concurſum fieri debet ex Concilio Tridentino, vel etiam examine rite ſeruato, perſonis minus dignis, carnalitatis aut alium humanæ paſſionis affectum non rationis iudicium ſequentes contuliſſe, & de eis prouidiſſe, volentes quantum cum Deo poſſumus huiuſmodi ac etiam futuris periculis occurrere, eorundem prædeceſſorum noſtrorum conſtitutiones præfatas, etiam innouando, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium omnes, & ſingulas collationes, prouiſiones, inſtitutiones, & quaſuis diſpoſitiones Parochialium Eccleſiarum ab eiſdem Epiſcopis, & Archiepiſcopis, ac quibuſuis aliis collatoribus tam ordinariis, quàm delegatis etiã S.R.E. Cardinalibus, ac ſedis Apoſtolicæ Legatis, vel Nuncijs præter & contra formam ab eodem Concilio Tridentino, præſertim in examine per concurſum faciendo præſcriptam factas aut in futurum faciendas, nullas, irritas, ac nullius roboris, vel momenti fore, & eſſe, nullumque prouiſis, ius, aut titulum etiam coloratum poſſidẽdi præbere, & parochiales Eccleſias huiuſmodi, vt prius ante collationes huiuſmodi vacabant, ex nunc vacare ſtatuimus, decernimus, & declaramus, eaſque omnes pro tempore ſic vacantes noſtræ & ſedis Apoſtolicæ, ſeu eorum quibus ius conferendi eas præterquam Epiſcopis, & Archiepiſcopis, qui curam dicti examinis iuxta decretum Concilij habere debent competere, diſpoſitioni reſeruamus. Inſuper ne parochiales Eccleſiæ diu in ſuſpenſo maneant in maximum animarum periculum quarumcunque parochialium Eccleſiarum, quarum dum pro tempore vacant, ad Epiſcopos, Archiepiſcopos, Primates, & Patriarchas & quoſuis alios ordinarios collatores in menſibus ordinarijs collatoribus etiam per noſtras regulas aſſignatis pro-

uisio & collatio spectat, & pertinet, de quibus idem Episcopi & Ordinarij prędicti intra sex mensium spatium à die vocationis eorundem perfecto examine iuxta formam Concilij Tridentini præfati non prouiderint, ac illarum etiam quarum collationes nobis, & dictæ sedi generaliter vel specialiter & ex quauis causa reseruatæ, seu affectæ existunt, aut aliàs ex indulto sedis Apostolicę competunt, ad quas occurrent illarum vocatione Episcopi & Archiepiscopi præfati personas per examen concursu mutuo habitą iuxta dicti Concilij Tridentini formam approbatas, & magis idoneas non elegerint, aut electas nobis, vel successoribus nostris, aut ijs ad quos collatio spectabit, pro collatione obtinenda intra quatuor mensium spatium à die illius vacationis non significauerint. necnon Parochialium Ecclesiarum similium, quæ Iurispatronatus Ecclesiastici, vel aliorum seu clericorum & laicorum simul fuerint, si præsentatus intra tempus eisdem patronis à iure præfixum prævio examine iuxta formam dicti Concilij approbatus institui, institutioque ipsa per duos menses à die præsentationis dilata fuerit, collationem, prouisionem, institutioné, ac omnimodam dispositionem nobis & ipsi Sedi, ac personis indulta huiusmodi conferendi, prouidendi, seu instituendi obtinentibus respectiuè reseruamus, datumen in Parochialibus Iurispatronatus optione ipsis patronis, vt si institutio ad ordinarios spectabit, ipsis ordinarijs illam facere negligentibus, & vltra dictos duos menses deferentibus, possint pro huiusmodi institutione obtinenda habere recursum ad Metropolitanum, vel viciniorem Ordinarium, aut ad sedem Apostolicam. Prohibentes etiam eisdem ordinarijs ne tempus decem dierum eisdem ordinarijs, & patronis ab eodem Concilio Tridentino ad nominandum idoneos clericos coram deputatis Examinatoribus præfixum, vltra alios decem dies prorogare audeant, vel præsumant. Districtius inhibentes ne quis præter Romanos Pōtifices, aut alios indulta huiusmodi obtinentes, vt præfertur quacunque sit super hoc auctoritate munitus, de huiusmodi beneficijs sic reseruatis (vt præfertur) disponere, vel circa illa etiam per viam permutationis, vel aliàs innouare quoquomodo præsumat. Vt autem non solùm dignis, sed magis idoneis repertis iuxta eiusdem Concilij decretum Parochiales Ecclesiæ conferantur, volumus & eadem auctoritate decernimus, quòd si Episcopus minus habilem posthabitis magis idoneis elegerit, possint ij qui reiecti fuerint à mala electione huiusmodi ad Metropolitanum, vel si ipse eligens Metropolitanus, aut exemptus fuerit, ad viciniorem ordinarium vti nostrū, & sedis huiusmodi delegatum, aut aliàs ad ipsam sedem Apostolicam appellare, ac præelectum ad nouum examen coram ipso appellationis Iudice & eius examinatoribus prouocare, & constito de prioris eligentis irrationabili iudicio, eoque reuocato, Parochialis, magis idoneo per eundem iudicem appellationis auctoritate nostra (quatenus collatio ad Episcopum à quo appellatum fuit spectaret) conferatur, aliàs eidem magis idoneo per iudicem appellationis approbato conferenda remittatur ad eum ad quem collatio, prouisio, vel institutio spectabit. Hæc tamen appellatio interposita interim non impediat aut suspendat, quominus electio per ordinarium primo loco facta interim debitæ demandetur executioni, & prouisus ab eadem Ecclesia causa appellationis huiusmodi dependente non amoueatur. Et si quis à sententia per Iudicem appellationis lata duxerit appellandum, is tunc ad sedem ipsam Apostolicam appellabit. Si secus in præmissis omnibus & singulis actum aut attentatum fuerit, irritum decernimus & inane. Volumus autem quod præsentium transumptis manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides in iudicio & extra adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ, quodve literæ ipsę Camerę & Cancellariæ Apostolicarum, & Audientiæ causarum Palatij Apostolici valuis, & in acie Campi Floræ dimissis inibi copijs publicatæ & affixæ, omnes ita afficiant & arctent ac si illis personaliter intimatæ fuissent. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ declarationis, statuti, decreti, refer-

reſeruationis, prohibitionis, inhibitionis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurũ. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quingenteſimo ſexageſimo ſexto, quintodecimo Kal. Aprilis, Pontificatus Noſtri Anno Secundo.

Cæſ. Glorierius.
H. Cumyn.

Viſa de Curia M. de Enciſo.

Anno à Natiuitate Domini milleſimo quingenteſimo ſexageſimo ſeptimo, Indictione decima, die verò decimaſexta menſis Maij, Pontificatus Sanctiſſimi in Chriſto patris, & D.N.D. Pij diuina prouidentia Papæ V. Anno eius Secundo, retroſcriptæ literæ affixæ & publicatæ fuerunt in retroſcriptis locis, vt moris eſt per nos Alexandrum Aſtancollum, & Iohannem Guerardum prælibati Sanctiſſimi D. N. Papæ Curſores.

Antonius Clerici Magiſter Curſ.

DECLARATIO FACVLTATIS ORDINARIORVM viſitandi, & corrigendi loca, & perſonas Militiæ, & Hoſpitalis Sancti Iohannis Hieroſolymitani, in his dumtaxat, quæ concernunt curam animarum, & adminiſtrationem Sacramentorum.

Similem declarationem fecit Greg. 13. in eius conſt. 88. Conſueuit ſedes, & vide etiam Greg. conſt. 67. Circumſpecta in omnibus.

De materia autem Priuilegiorum iſtius Militiæ, & Hoſpitalis poſui concord. ſup. in Pij 4. conſt. 14. Circumſpecta, fol. 663.

Pius Papa Quintus, Ad futuram rei memoriam.

EXPOSCIT Paſtoralis officij debitum, cui diſponente Domino præſidemus, vt ad ea ſolicite intendamus, per quæ diſcordiarum & litium, ac controuerſiarum quarumlibet materia tollatur. Sanè cum nonnulli ex Venerabilibus fratribus Epiſcopis dilectos filios Magiſtrum, Baliuos, Caſtellanum, Empoſte, Priores, Donatos, Capellanos, Fratres, Milites, & alias quaſcunque perſonas, Hoſpitalis S. Iohannis Hieroſolymitani ratione Eccleſiarum curam animarum habentium, illarumq; Rectores, & Miniſtros ad ipſum Magiſtrum ſpectan. & pertinen. iuxta Sacri Oecumenici Concilij Trid. viſitare, dictus verò Magiſter, & alii prædicti ipſos, illorumq; Eccleſias, Capellanos, & Miniſtros dictis decretis minimè comprehendi, ſed ab illis exemptos eſſe prætenderent, materia quæſtionis orta. Nos igitur eorum paci, & quieti conſulere volentes omnes lites, & controuerſias huiuſmodi tam in Romana Curia, quàm alibi coram quibuſcunque Iudicibus in quacunque inſtantia penden. illarumque ſtatus, & merita pro ſufficienter expreſſis haben. ad nos auocantes, eas caſſamus, extinguimus, & ſuper illis perpetuum ſilentium imponimus, ac omnes dictæ Militiæ perſonas à quibuſuis cenſuris harum cõtrouerſiarum occaſione, contra eas per quoſcunque latis, & incurſis abſoluimus: Et nè in futurum aliqua amplius controuerſia oriri poſſit decernimus, declaramus, ſtatuimus, omnes, & ſingulos locorum Epiſcopos, & alios Superiores tanquam Apoſtolicæ Sedis delegatos omnes, & quaſcunque Parochiales Eccleſias, cęteraque beneficia Eccleſiaſtica ſuarum Ciuitatum, & Diœc. quibus animarum cura imminet, ad dictam Religionem, eiuſque Milites, Capellanos, Miniſtros, Rectores quomodolibet pertinen. etiam quòd in eis Epiſcopalem, & temporalem iuriſdictionem Reli-

gio, & Milites prædicti haberent, eorumque Ecclesias, Rectores, Vicarios, & Ministros quoscunque (in his tamen dumtaxat, quæ animarum curam illiusque exercitium, & Sacramentorum administrationem respiciunt) visitare, omnesq; actus visitationem concernentes exercere posse, & debere, ac Rectores, cæterosque huiusmodi Ministros curam animarum exercentes minus idoneos repertos, siquidem ad nutum amouibiles sint statim amouere, sin verò titulares sint illico suspendere, ac Superiores eorum monere, vt intra aliquem breuem terminum in locum amotorum subrogent alios idoneos, prius tamen per ipsos Episcopos, & alios Superiores examinatos, & approbatos, titularibus verò suspensis deputent alios idoneos pariter examinatos, & approbatos, vt supra in coadiutores, seu Vicarios iuxta decretũ Cõcilij, Sessione vigesimaprima, capite sexto. Interea verò dum hæc subrogatio, seu deputatio fiat; ipsi Episcopi, & alij Superiores pro necessitate curæ animarum prouideant arbitrio suo: quòd si Superiores dictorum Rectorum, & Ministrorum intra tempus præfixum non subrogauerint, aut deputauerint vt supra, tunc dicto termino elapso ipsi Episcopi, & alij Superiores alios præuio examine iuxta eiusdem Cõcilij formam idoneos repertos in locum amotorum subrogent. Titularibus verò suspensis coadiutores deputent iuxta dictum capitulum sextum, Sessione vigesimaprima, qui tamen in dictis Parochialibus perinde inseruiant, ac si subrogati, aut deputati ab ipsis Superioribus Religionis, & Militum prædictorum fuissent. Volumus autem, quod Episcopi, & alij Superiores prædicti visitationem huiusmodi, & prædicta omnia solùm tanquam delegati Apostolicæ Sedis, & gratis, & absque vllis dictæ Religionis Rectorum, & Ministrorum impensa, & onere faciant, in collatione item ordinum, necnon consecratione Ecclesiarum, & sacrorum vasorum, ac benedictionibus, & alijs actibus spiritualitatem concernentibus, ac institutione præsentatorum ab eisdem Militibus ad beneficia, aut approbatione, seu confirmatione, quas ab eisdem fieri harum præsentium vigore contigerit, gratis omnia faciant, & diligẽter attendant, vt nullos admittant, qui qualitates à Concilio requisitas non habeant, ac præuio examine iuxta eiusdem Concilij decreta idonei non existant. Nolumus autem Episcopos, & alios Superiores locorum suprascripta facultate visitandi *vti*, qui cum eadem Religione, & Militibus super iurisdictione Episcopali in locis visitandis coram quibuscunq; Iudicibus litigãt, nisi inibi ipsi Episcopi, & alij Superiores in quasi possessione antiqua exercitij iurisdictionis huiusmodi existerent, saluo tunc iure vtrique illæso in petitorio, sed quod Episcopi, & alij Superiores viciniores ius aliquod in iurisdictione huiusmodi non habentes nullumque interesse prorsus prætendentes, facultate prędicta vtantur. Nolumus item per præsentes, vllum afferri præiudicium iuri visitandi dictas Parochiales Ecclesias, & alia beneficia cum animarum habentia, quod antea Religioni, & Militibus prædictis competebat, Inhibemusque expresse dictis Episcopis, & alijs Superioribus nè hac facultate visitandi eis per præsentes concessa alio vtantur modo, quàm præscripto. Sicque per quoscunque Iudices, & Commissarios quauis auctoritate fungen. sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, iudicari, & diffiniri debere, irritum quoque, & inane si secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari decernimus. Non obstan. præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, in Prouincialibusq;, & Synodalibus Cõcilijs editis generalibus, vel specialibus, necnon quibusuis statutis, & consuetudinibus, stabilimentis, vsibus & naturis, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, priuilegijs quoque indultis, & literis Apostolicis in contrarium forsan quomodolibet concessis, & confirmatis, quibus omnibus, eorum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur præsentibus pro sufficienter expressis haben. illis aliàs in suo robore permansuris hac vice dumtaxat ad effectum præsentium specialiter, & expresse derogamus, cæterisq; contrarijs quibuscunque Volumus autem, quòd præsentium transumptis manu Notarij publici

sub-

subscriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis eadem prorsus fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Dat. Romæ, apud Sanctum Petrum sub Annulo piscatoris, die vigesimo secundo Septembris, millesimo quingentesimo septuagesimo primo. Pontificatus nostri Anno sexto.

Cæs. Glorierius.

S. D. N. D. PII PAPÆ V. STATVTVM, DE FRVCTIBVS, quos amittunt, qui horas Canonicas non recitant.

Pius Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

EX proximo Lateranen. Concilio pia & salubris sanctio emanauit, vt quicunque habés beneficium Ecclesiasticum cum cura, & sine cura, si post sex menses quàm illud obtinuerit, diuinum officium, legitimo cessante impedimento, non dixerit, beneficiorum suorum fructus pro rata omissionis officii & temporis, suos non faciat: sed eos, tanquam iniustè perceptos, in fabricas ipsorum beneficiorum, vel pauperum eleemosynas erogare teneatur. Veruntamen multorum animi suspensione tenentur, cuiusmodi ratæ prædictæ ratio sit habenda. Nos huic rei euidentius, atque expressius prouidere volétes, statuimus, vt qui horas omnes Canonicas vno vel pluribus diebus intermiserit, omnes beneficij seu beneficiorũ suorum fructus, qui illi, vel illis diebus responderent, si quotidie diuiderentur: qui verò matutinum tantùm, dimidiam: qui cæteras omnes horas, aliam dimidiã: qui harum singulas, sextam partem fructuum eiusdem diei amittat: tametsi aliquis, choro addictus, non recitans, omnibus horis Canonicis cum alijs præsens adsit, fructusq; & distributiones fortè aliter assignatas, sola præsentia iuxta statuta, consuetudinẽ, fundationem, vel aliàs sibi lucri feciſſe prætendat. Is etiam præter fructuum, & distributionum amissionem: Item ille qui primis sex mensibus officium non dixerit nisi legitimum impedimentum ipsum excusauerit, graue peccatum intelligat admisisse. Declarantes præstimonia, præstimoniales portiones, & qualiacunque alia beneficia, etiam nullum omnino seruitii habentia obtinentes, cum prædictis pariter contineri. At quicumq; pensionem, fructus, aut alias res Ecclesiasticas vt clericus percipit, eum modo prædicto ad dicendum officium paruum Beatæ Mariæ Virginis decernimus obligatũ; & pensionum, fructuum, rerumq́, ipsarum amissioni obnoxium. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum, statuti, declarationis, & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Dat. Rom. Apud Sanctum Petrũ, Anno Incarnationis Dominicæ, Millesimo quingentesimo septuagesimo primo, Duodecimo Kal. Octobris. Pontificatus Nostri Anno Sexto.

Cæs. Glorierius.

SANCTISSIMI D. N. D. PII PAPÆ V. CONSTITVTIO, Super recitatione officij Beatæ Mariæ Virginis, cum Decretis, & indulgentiis.

Pius Episcopus, seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

SVperni omnipotentis Dei prouidentiæ, ac benignitatis exemplo excitati, qui vt humanum genus ab errorum tenebris vendicaret, & in veritatis semitam perduceret, suæ gloriæ splendorem è cœlis in terram dimittere, luciſq; æternæ radiis bonos pariter & malos perfundere dignatus est, meditatio cordis nostri

ad id potissimùm tendit, vt fides catholica non solùm vbique augeatur, & floreat, sed etiam nè errorum tenebræ, atque superstitionum abusus pijs Christifidelium mentibus inducantur, & si quæ irrepserunt, protinus euellantur. Cum itaq; in executionem decretorum Sacri Concilij Trident. gratia diuina assistente, Catechismo ad populi eruditionem edito, Breuiario ad sacras preces laudes, & gratias Deo optimo maximo ab vtriusq, sexus Ecclesiasticis persoluendas reformato, atque Missali, vt Sacerdotes intelligerent, quibus precibus, vti, qui ritus, quæve cęrimonię in missarum celebratione obseruandæ sint, ad pristinam sanctorum patrum normam restituto, eandem curam & operam adhiberi mandauerimus in emendando ac corrigendo glorioſissimæ Dei genitricis beatæ Mariæ Virginis officio, cuius recitatio sicut pusillis, & rudibus Christifidelibus peculiaris esse dignoscitur, ita multis superfluis non sine legentium etiam scandalo, & quæ ad varias superstitiones facile rudes ipsos inducere possunt, auaritia impressorum fuit refertum, qui vt Christifideles ad emendos eiusdem officij libros à se impressos facilè allicerent, multa sub colore pietatis, & animarum spiritualis consolationis, ex eorum capite addiderunt, iamq; ad antedicti breuiarij vniformitatem eiusdem Dei genitricis, vt credimus, inter cessione, eruditorum & piorum virorum, quos ad hoc delegimus, studio officium ipsum, resecatis, quæ aliena & incerta erant, correctum fuerit, & à nobis probatũ, Romæ imprimi, & impressum diuulgari iusserimus; vt inde spiritualis, quam optamus, Christifidelium animabus proueniat consolatio: Motu proprio &c. & ex certa scięntia nostris, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, officia quæcunque in primis Italico, seu quouis alio vulgari idiomate, & sermone quomodolibet composita, atq; officium anno proximè præterito 1570. Venetijs apud Iunctas impressum his verbis, licèt falso inscriptum: Officium B. Mariæ Virginis per Concilium Trid. Pio Quinto Pontifice maximo reformatum, denique & omnia & singula alia officia huiusmodi etiam latino sermone sub Hortuli animæ, seu, Thesauri spiritualis compendij, aut quouis alio titulo, & nomine quomodolibet peruulgata, omnemque illorum approbatione Apostolica, ac consuetudine, & institutione, inueteratis infra dicendis semper saluis, harum nostrarum serie perpetuò ab omnibus, & singulis vtriusque sexus Christifidelibus sęcularibus, vel Ecclesiasticis, etiam quorumuis ordinum regularium, & militiarum religiosis: qui de iure, consuetudine, vsu, statuto, institutione, ac constitutionibus etiam eorundem ordinum, militiarum & regulæ, seu aliàs quomodolibet ad recitationem officij Beatæ Mariæ tenentur, & obligati sunt tollimus, & abolemus; ipsisque in virtute sanctæ obedientiæ interdicimus, nè aliud quàm hoc de mandato nostro emendatum Beatæ Mariæ Virginis Officium, & in impressoria officina Populi Romani pro fideliter, & incorruptè imprimendis libris sacris in alma Vrbe nostra erecta impressum, quouis prętextu dicere, recitare, legere, seu tenere quoquomodo audeant, vel præsumant: omni verò alio vsu ipsis (vt vniformiter ab omnibus sic astrictis, & obligatis recitetur, nec inter eos diuersitas illud recitandi vllo vnquam tempore oriatur) interdicto, præfatum hoc nostrum officium, ac precandi, psallendique formulam per vniuersum orbem in priuatis domibus, ac Ecclesijs, Monasterijs, Conuentibus, Capellis, Oratorijs, ordinibus, militijs, & locis etiam exemptis, tam virorum, quàm mulierum, in quibus officium ipsum Beatæ Mariæ Virginis recitari (vt præmittitur) quomodolibet debet, præcipimus legi, dici, & obseruari: illis tamen officiis exceptis (dummodo vulgari sermone, vt prefertur, non sint composita) quæ ab ipsa prima eorum institutione à sede Apostolica expresse approbata fuerunt, vel quorum officiorum certum vsum consuetudine, aut ipsa institutione, supra tamen ducentos annos, assidue in Ecclesijs, Monasterijs, domibus, & locis vtriusque sexus Ecclesiasticorum obseruatum fuisse constiterit: quibus sic astrictis, & obligatis, vt inueteratum illum ritum dicendi & psallendi suum officium (dummodo, vt præmittitur, vulgari sermone non sit compositum) non adimimus, sic eisdem, si forte hoc

noſtrum, quod modò peruulgatum eſt, magis placet (dummodo Epiſcopus, vel prę latus, & vniuerſum capitulum in eo conſentiant) vt illud etiam in choro dicere, & pſallere poſſint, permittimus. Ab eis verò qui ad eiuſdem officij Beatæ Mariæ Virginis recitationem non aliqua obligatione tenentur, omnem eorundem officiorũ vulgari ſermone quomodolibet compoſitum, atq; ſimilis idiomatis vulgaris orationũ, etiam alijs officijs latini ſermonis inſertarum, vſum penitus etiam auferrimus: illos nihilominus, nè vanis inuoluantur ſuperſtitionum erroribus, quibus alia ferè omnia huiuſmodi officia etiam latino ſermone referta eſſe deprehenſum fuit, in Domino hortantes, vt ab aliorum Beatæ Mariæ, quàm huius noſtri officij lectione ac vſu abſtineant, firmiterque credant eiſdem alijs officijs multas ſua falſis, & confictis ſanctorum nominibus confictas orationes fuiſſe inſertas: de quibus ſicut de indulgẽtijs, peccatorumque remiſſionibus, quæ recitantibus pleraſque ex orationibus alijs officijs huiuſmodi inſertis, prout rubricis ibidem appoſitis deſignatur, conceduntur, nullam certàm extare apud Eccleſiam rationem, propterea ritui, & ordinationi in huius officij recitatione ſic à nobis in vniuerſali Eccleſia inſtitutis ſe conformantes, aliud eiuſdem Beatæ Mariæ, quàm hoc noſtrum officium non perlegant, vel recitent. Ac vt ipſorum officiorum vulgaris idiomatis, & ſermonis abuſus re ipſa penitus aboleatur, eadem omnia per omnes, & ſingulos ſæculares, vel Eccleſiaſticos etiam ad recitationem nequaquam aſtrictos, Inquiſitoribus hæreticæ prauitatis abſque ſpe illorum vnquam recuperationis, alia verò latino ſermone, & aliis libris inſerta, ad effectum emendandi & à maculis ſeu erroribus expurgandi, ſibi poſtmodum, cum ſic per eoſdem Inquiſitores expurgata fuerint, reſtituenda conſignari quàm primum iubemus: ſtatuentes huic noſtro officio nuper edito nihil vllo vnquam tempore per quemcunque quauis auctoritate fungentem quouis prætextu addi, detrahi, vel immutari debere; ac omnes & ſingulos, qui ipſum Beatæ Mariæ Officium (vt præfertur) dicere, pſallere, & recitare tenentur, ex huius noſtri Romani officij preſcripto, & ratione ad id omnino obligatos eſſe, & neminem muneri ſuo niſi hac formula ſatisfacere poſſe. Ac vt fidelium omnium voluntas, & ſtudium magis ad ſalutarem huius noſtri OFFICII B. MARIÆ VIRGINIS, & orationum in eo reductarum lectionem & vſum incitetur, de omnipotentis Dei miſericordia, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius auctoritate confiſi, omnibus, & ſingulis qui ad recitationem huiuſmodi non tenentur, quoties iſtud ſic de mandato noſtro reformatum quinquaginta dies: qui verò DEFVNCTORVM OFFICIVM eodem volumine inſertum, alios quinquaginta: qui SEPTEM PSALMOS, aut GRADVALES, etiam eodem volumine inſertos, alios quadraginta: & qui aliquam ex ORATIONIBVS ibidem pariter inſertis deuotè recitauerint, alios quindecim dies de iniunctis ſibi pœnitentijs miſericorditer in domino relaxamus. Obligatis verò eas duntaxat indulgentias concedimus, quæ literis noſtris ſuper reformatione noui Breuiarij editis, deſignantur, & huiuſmodi Beatæ Mariæ Virginis, aut Defunctorum officium, vel ſeptem Pſalmos, aut Graduales recitantibus conceduntur, Mandantes omnibus, & ſingulis Venerabilibus fratribus noſtris Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & dilectis filijs Abbatibus, Prioribus, & cęteris Eccleſiarum prælatis, vt reliqua omnia Beatæ Mariæ Virginis etiam per nos priuatim conſtituta, ab omnibus ad recitationem huiuſmodi quomodolibet aſtrictis, ipſa verò vulgaris idiomatis, & ſermonis officia etiam ab his, qui nullo pacto ad id aſtricti ſunt, penitus omitti, reijci atque vulgari ſic, & pariter alia etiam latino ſermone compoſita, etiam aliis libris inſerta, inquiſitoribus prædictis ad effectum antedictum tradi conſignari, iuris opportunis remediis curent; officium verò iſtud noſtrum Beatæ Mariæ Virginis in omnibus & ſingulis ſuarum ciuitatum, & Diœceſum Eccleſiis, monaſteriis, conuentibus, ordinibus, militiis, oratoriis, domibus, & locis etiam laicorum introducât, & tam ipſis, quàm cęteris omnibus præsbyteris, clericis, & aliis vtriuſque ſexus ſęcu-

laribus, & regularibus perſonis Eccleſiaſticis, necnon militibus etiam exemptis, quibus dicendi, recitandi, pſallendiq́ue officium huiuſmodi quomodolibet (vt præfertur) iniunctum eſt, vt ex huiuſmodi formula vbique illud recitare & pſallere procurent, prædicta inſtitutione vel conſuetudine ducentos annos ſuperante (non tamen quò ad vulgaris ſermonis officia) ſemper ſalua. Concionatoribus quoque verbi Dei, atque confeſſoribus, vt in eorum prædicationibus, atque confeſſionibus omnibus vtriuſque ſexus Chriſtifidelibus prohibitionem, & abolitionem dictorũ officiorum vulgari idiomate, & ſermone compoſitorum, quodq́; Inquiſitoribus hęreticæ prauitatis quàm primum conſignari debeant. Inſuper alterius quàm huius noſtri officij vſum & lectionem periculo ſuperſtitionum non carere; ac illud & alia eo inſerta (vt præfertur) recitantibus ſupradictam de iniunctis ſibi pœnitentijs relaxationem noſtram ſignificare, & eos ad conformandos ſe in hoc prompta deuotione ritui, & ordinationi à nobis inſtitutis excitare, ad vſumq́ue & recitationem huiuſmodi noſtri officij pietatis zelo hortari ſtudeant. Cæterùm hæreticæ prauitatis Inquiſitores quibus officia hæc, & libros tradi & conſignari continget, munus & officium præcipuum erit, omnia, ſuperſtitiones, & errores in fide catholica redolentia omnino delere. Quod noſtrum Beatæ Mariæ Virginis officium, vbique terrarum incorruptum, ac mendis & erroribus purgatum pręſeruetur, ac omnibus in noſtro & S. R. E. dominio mediatè vel immediatè ſubiecto commorantibus, vel ad illud quouis prætextu aduenientibus impreſſoribus, & alijs quibuſcunque ſub amiſſionibus librorum, ac quingentorum ducatorũ auri de Camera ipſo facto quoties contrauenerint officio Sanctiſſimę Inquiſitionis applican. reliquis verò in quacunque orbis parte conſiſtentibus ſub excommunicationis latæ ſententiæ, & alijs arbitrij noſtri pœnis inhibemus, nè illud infra ſex annos proximos ſeparatim, vel alijs libris inſertum, ſub prædictis Hortuli animæ, Theſauri ſpiritualis compendij, vel alijs quibuſuis nominibus & titulis imprimere, aut alibi quàm in alma Vrbe noſtra, & antedicta Pop. Rom. officina impreſſum tenere, recipere, donare, aut venundare publicè vel occultè audeant, vel præſumant. Dictis verò ſex annis elapſis id etiam aliter non liceat, niſi cum noſtra, & Romani Pontificis pro tempore, vel ſpecialis ad id commiſſarij Apoſtolici in ſingulis Chriſtiani orbis regnis & prouincijs deputandi, expreſſa licentia. Quas quidem noſtras perpetua roboris firmitate ſubſiſtere, & nullo vnquam tempore reuocari, alterari, ſuſpendi, limitari, aut moderari poſſe, in valuiſq́; principis Apoſtolorum de vrbe, necnon Cancellariæ Apoſtolicæ, & in acie campis Floræ de more publicari & affigi, per huiuſmodiq́; publicationem & affixionem, omnes & ſingulos in eis comprehenſos, videlicet, qui in Rom. Cur. adſunt, lapſo menſe; qui verò alia loca intra montes, poſt tres; & qui vltra incolunt poſt ſex menſes, aut cum primùm ſibi officium hoc noſtrum venale propoſitum fuerit, ita volumus obligatos eſſe, & aſtrictos, ac ſi ipſiſmet illæ corã lectæ & intimatæ eſſent: ipſa quoque exempla manu notarij publici, & ſigillo prælati Eccleſiaſtici aut illius curiæ obſignata, vel etiam dicti officij noſtri B. Mariæ Virginis voluminibus abſque prædicto vel alio quopiam adminiculo, Romæ tamen, & in officina antedicta impreſſa, eandem prorſus vbique fidem facere, quæ præſentibus adhiberetur, ſi eſſent oſtenſæ vel exhibitæ. Et ſic in præmiſſis omnibus & ſingulis per quoſcunque iudices & commiſſarios etiam S. R. E. Cardinales, & cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores in quauis cauſa, & inſtantia, ſublata eis & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi & interpretandi facultate & auctoritate, iudicari, & interpretari debere, necnon irritum, & inane decernimus, quicquid ſecus ſuper ijs à quoquam quauis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus præmiſſis ac in quibuſuis ſynodallbus, Prouincialibus, vel generalibus, ac vniuerſalibus Concilijs editis, alijſque etiam Apoſtolicis conſtitutionibus, & ordinationibus, necnon Eccleſiarum, militiarum, & ordinum quorumcunque ſtatutis, vſibus, naturis, & conſuetudinibus, etiam iuramento roboratis, quibus omnibus, &

ſingulis

singulis etiam si de illis eorumque totis tenoribus specialis expressa, & individua mentio habenda esset, illis aliàs in suo robore permansuris, specialiter & expresse derogamus, ceteriſque contrarijs quibuscunque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ abolitionis, interdicti, præcepti, permissionis, ablationis, iussionis, statuti, mandati, voluntatis, decreti, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum', Anno incarnationis Dominicæ milleſimo, quingenteſimo, septuageſimo quinto Idus Martij. Pontificatus Nostri Anno Sexto.

Cęs. Glorierius.

DE RELIQVIIS NON TRANSFERENDIS, aut tradendis.

Gregorius Papa XIII.

AD Perpetuam rei memoriam. Pontificiæ solicitudinis est sacrarum reliquiarum, quæ diuinæ charitatis pignora, & locorum vbi asseruãtur præsidia sunt, conseruationi prospicere. Cum igitur in Synodo Prouinciali sexta Mediolanensi illud cautum sit, vt ne absque Episcopi conceſſu facultateve literis consignata, extra Diœceſim sacras reliquias etiam aliunde allatas asportari, nec verò intra Diœceſis fines ab vna ad aliam Eccleſiam transferri, alijve Eccleſiæ donari, aut cuiquã Eccleſiastico, laicove homini earum aliquam particulam priuatim concedi, tradi, donarive liceat, proposita excommunicationis pœna statim tam ei subeunda, qui conceſſerit, donarit, tradideritve, quàm illi, qui acceperit, asportaritve. Nos ipsarum reliquiarum perpetuæ asseruationi, atque custodiæ opportunius consultum, & prouisum esse volentes, Quòd nemini tam sęculari, quàm cuiuscuis ordinis regulari etiam exempto, & etiam Episcopali dignitate fulgenti in Prouincia Mediolanen. sacras huiusmodi reliquias ab vna Eccleſia ad aliam transferre, seu aliò asportare, aut cuiuis personæ illas, vel illarũ particulam tradere liceat absque nostra, & Sedis Apostolicæ licentia, sub excommunicationis pœna ipso facto incurrenda tenore presentium perpetuò prohibemus. Non obstantibus priuilegijs, exemptionibus, immunitatibus, cæteriſque contrarijs quibuscunque. Datum Romæ apud Sanctũ Petrũ, sub annulo Piscatoris, die 15. Februarij. M.D. LXXXIII. Pontificatus Nostri Anno vndecimo.

Subscript. Cęs. Glorierius.

DECLARATIO PORTIONVM ASSIGNAN. VICARIIS perpetuis Parochialium pijs locis perpetuò vnitarum.

De huiusmodi portionibus habes in Concil. Trident. Sess. 7. cap. 5. & sequentibus. De Reformat.

De vnionibus autem habes ibidem, & etiam in Sessione 14. cap. 9. & Sess. 24. cap. 13. De Reformat.

Pius Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

AD exequendum Pastoralis officij debitum, vigilãtibus studijs intendentes, ad ea, per quæ Cathedralium aliarumve Eccleſiarum, necnon monaſteriorum, beneficiorum, seu collegiorum, ac aliorum piorum locorum prospero profectui, diuinique cultus augmento, & opportunę congruæque sub-

stentationi Parochialium Ecclesiarum eisdem vnitarum statui feliciter dirigendo, & personarum in illis curam animarum exercentium vtilitati recta ratione, & prouida moderatione consuli, & salubriter prouideri valeat, libenter interponimus nostræ solicitudinis partes. Hinc est quod nos, ad quorum aures (quod non sine animi nostri molestia referimus) peruenit nonnullos ex venerabilibus fratribus nostris Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, in deputandis Vicarijs, ac in assignatione portionum Vicarijs perpetuis Parochialium dictis Ecclesijs, monasterijs, beneficijs, collegiis, vel locis pijs perpetuò vnitarum ex Concilio Tridentino faciẽda, ita modum excessisse, vt parum aut nihil ex fructibus, redditibus, & prouentibus Parochialium Ecclesiarum sic vnitarum Ecclesijs, monasterijs, beneficijs, collegijs, alijsve locis pijs remanserit, ob idque multæ ortæ sint super hoc controuersiæ circa interpretationes decreti dicti Concilij. Nos ad eas tollendas animum intendentes, considerantesque vniones ipsas ideo à prædecessoribus nostris factas esse, vt ex redditibus, & emolumentis beneficiorum vnitorum Ecclesijs, monasterijs, collegijs, beneficijs, & locis pijs, in quibus illa vniuntur, facilius onera eisdem incumbentia supportentur, & promptius à ministris Ecclesiasticis, in eisdem diuina officia celebrentur, hospitalitas seruetur, aliaque charitatis opera exerceantur, ac etiam vt nihilo minus cura animarum dictarum Parochialium laudabiliter exerceretur: Motu proprio, & ex certa nostra scientia auctoritate Apostolica hac nostra perpetuò valitura constitutione statuimus, & ordinamus, ac declaramus, quemadmodum etiam de ipsius Concilij mente fuisse colligimus, Patriarchas, Archiepiscopos & Episcopos præfatos in assignatione portionis ipsis Vicarijs perpetuis ex prædicto Cõcilio ipsorum Prælatorum arbitrio facienda ita se continere & arbitrari debere, vt non maior centum, nec minor quinquaginta scutorum annuorum summa computatis omnibus etiam incertis emolumentis, & alijs obuentionibus communiter percipi solitis eis omnino assignetur, nisi Vicarijs temporarijs solitum fuisset plus assignari, siue in quantitate, aut quota fructuum, pecuniaque numerata, fundo, seu alia re stabili portio huiusmodi constituatur, cuiuscunque valoris Parochialis Ecclesia vnita fuerit, & habita etiam ratione reddituum, & onerum loci, cui Parochialis ipsa vnita fuerit, ita quod portiones vltra, vel infra dictas summas scutorũ centum, & scutorum quinquaginta hactenus assignatæ, vel imposterum forsan assignandæ, quò ad excessum, & defectum huiusmodi nullius roboris, & momenti existant, & ad summas prædictas reductæ, & auctæ respectiuè censeantur, nisi tamen valor annuus ipsius Parochialis vnitæ habitata ratione (vt præfertur) minor sit quinquaginta scutis, quo casu portio assignata, vel assignanda Vicario perpetuo non debeat excedere summam annuarum valoris dictæ Parochialis, sed sufficiat quod omnes fructus eius dumtaxat attribuantur ipsi Vicario perpetuo. Et quoniam iniquum esset, eos qui commodis priuantur, eadem onera quæ prius sustinebant debere sufferre, volumus, & statuimus, quòd Ecclesiæ, monasteria, collegia, beneficia, & pia loca huiusmodi, in quorum Parochialibus Ecclesijs vnitis continget Vicarias prædictas erigi, pro quantitatibus fructuum ipsis Vicarijs perpetuis assignatorum, ad solutionem quindenniorum, quam nobis & Cameræ Apostol. soluunt, vlterius non teneantur, sed eis detractio fiat ad ratam certorum, quæ de fructibus dictarum Parochialium percipiuntur. Ita tamen quòd Vicarij perpetui, qui pro tempore deputabuntur, teneantur accipere à Sede Apostol. nouam prouisionem seu deputationis, & soluere annatam pro portione fructuum, reddituum, & prouentuum certorum sibi assignata, & expedire literas Apostolicas, nec aliàs ad possessionem dictarum Vicariarum perpetuarum, & seruitium earundem Parochialium admitti possint, nisi soluta Annata, & expeditis literis Apostolicis nouæ prouisionis, vt præfertur: alioquin integrum quindennium solui debere, nec Vicarij prædicti antea tuta conscientia fructus percipere possint. Volumus insuper, & ita mandamus, quod dicti Vicarij perpetui non ad liberam ordinariorum electionem, sed ad no-

minationem illorum, in quorum Ecclesijs vnitis ponentur, cum ipsorum ordinariorum, seu eorum Vicariorum pręuio examine approbatione deputentur. Et si dictæ Parochiales vnitæ erunt monasterijs regularium Mendicantium, possint à superioribus dictorum Monasteriorum nominari ex ipsis Mendicantibus, quos si ordinarij prævio examine per se, aut eorum Vicarios faciendo idoneos ad curam animarum exercendam inuenerint, & ita pro idoneis approbauerint, teneantur in Vicarios, ad nutum tamen Superiorum suorum amouibiles deputare.

Idemque etiam seruetur in regularibus Monachis tantùm, dummodo in ea Parochiali, in qua vnus ex eis Monachis fuerit, seruata forma prędicta, Vicarius deputatus, habitent cum eo saltem quatuor alij ex dictis Monachis. Sicque per quoscunque Iudices quauis auctoritate fungentes, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi potestate, iudicari, & interpretari debere: Necnon irritum, & inane decernimus quicquid secus à quoquam quauis auctoritate attentatum forsan est hactenus, vel in posterum contigerit attentari. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cęterisque contrarijs quibuscunq;. Volumus autem quòd presentes literę in Cancellaria nostra Apostolica, & ad valuas Principis Apostolorum de Vrbe de more publicentur, & inter constitutiones perpetuò valituras describantur. Et quia difficile foret eas ad singula quæque loca deferri; quòd earum transumptis etiam impressis manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius Prelati munitis eadem prorsus fides adhibeatur, quæ presentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ ordinationis, declarationis, statuti, mandati, decreti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum.

Datum Romę apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo sexagesimosexptimo, Kal. Nouembris, Pontificatus Nostri Anno Secundo.

Cæs. Glorierius.
H. Cumyn.

Anno à Natiuitate Domini nostri Iesu Christi millesimo quingentesimo sexagesimoseptimo, Indictione decima, die verò decimaquinta Mensis Nouembris, Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris, & D. N. D. Pij diuina prouidentia Papæ. Quinti Anno eius Secundo, Retroscriptæ literæ Apostolicę affixæ, & publicatæ fuerunt ad valuas Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe, & Cancellariæ Apostolicæ, ibidem dimissis copijs affixis per nos Io. Andream Rogerium, & Antonium Clerici Cursores Apostolicos.

Ioannes Guerardi Magister Curs.
Regist rata apud Cæsarem Secretarium.

DE POENIS TRAHENTIVM PERSONAS Ecclesiasticas ad forum laicale pro causis ad forum Ecclesiasticum spectantibus.

Martinus Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

AD reprimendas insolentias transgressorum, eorumque presumptionem refrenandam, si neruus Ecclesiasticæ disciplinæ lentescat, eorum voluntas pre cliuior fit ad peccandũ, & exemplũ impunitatis periculosius in alios deriuatur. Propter quod ad presidentis officium pertinet, sic debitam executioné adhibere

iustitę

iustitiæ, quod commissa iam puniat; & committendorum in posterum audaciam interdicat. Sanè, sicut displicenter accepimus, nonnulli diuersorum regnorum, & terrarum iudices, alijq; officiales laici, & laicales personæ, iurisdictionem in temporalibus exercentes, exerceriq; facientes, non attendentes, quòd laicis in clericos, & Ecclesiasticas personas, & illorum bona, nulla sit attributa potestas, prætextu huiusmodi (quòd asserant in suis dominijs ad se pertinere coercere via facti, quæ verè & fictè attentata asseruntur, etiam in quocunq; casu, etiam si ratione delationis corporis Christi, collationis Sactamentorum, & beneficiorum Ecclesiasticorum venditionis factarum, aut aliarum rerum, & bonorum ad Ecclesias, & Ecclesiasticas personas pertinentium qnomocunque, etiam si sola negatione, vel affirmatione, facti interueniat, & ad eos recurratur, cognitionem ac se spectare, pro eo quod factum, & nouitas, quæ prætenduntur, etiam sine alia violentia, quamuis in loco spirituali, & in loco sacro, siue religioso, eò quòd immediatè, vt prætenduntur, spiritualia non existant) propterea ministros Ecclesiæ, & personas Ecclesiasticas, quantumcunq; res, causa, vel occasio vnde dependeat, & deriuantur, pia, sacra, vel Ecclesiastica sit, aut spiritualis, ad forum suum, & ipsarum cognitionem trahunt, & respondere cogunt. Necnon procuratores fiscales in curijs temporalibus multotiens agere procurant, ad quos (quod deterius est) nonnulli prælati, & personæ Ecclesiasticæ insuperbiam, & elationem dati, ad superandum, & sibi subijciendum per tales inuentiones, & cautelas, alias personas Ecclesiasticas, & religiosas, habent plerunque recursum; & propterea in eisdem regnis, & terris, Ciuitatibus, castris, & locis, authoritas, & iurisdictio Ecclesiastica penitus absorbentur; Et nihilominus ipsi laici Iudices, alios laicos respondent in foro Ecclesiastico super rebus quantumcunque Ecclesiasticis, vel spiritualibus, & concernentibus immediatè Ecclesiasticas personas, ne respondeant, & Iudicibus Ecclesiasticis, ne cognoscant, inhibitiones fieri sub grauibus pœnis temporalibus faciunt, & procurant; & si secus fecerint, emendam pecuniariam excessiuam exigere, ac vastatores in domibus, & pijs alijt locis Ecclesiasticis, & religiosis inducere, ac loca ipsa, personasque Ecclesiasticas, iocalibus, & paramentis Ecclesiasticis, & bonis mobilibus, ac alijs spoliare, illaque vendere, & aliere, fructus quoque & prouentus ad temporalitatem ad manus suas ponere, necnon diuersas iniurias, & molestias reales, & personales eisdem personis Ecclesiasticis inferre non verentur, in Dei offensam, animarum suarum periculum, Ecclesiasticæ libertatis vilipendium, & plurimorum grauamen, præiudicium, & iacturam. Nos igitur aduersus talia præsumentium temeritatem, remedia apponere, & super his salubriter prouidere cupientes, ac Concilij Mileuitan. ac fel. rec. Innocentij Papæ III. prædecessoris nostri constitutionibus super hoc æditis, auctoritate Apostolica, ex certa scientia, hac nostra irrefragabili constitutione perpetuò duratura, tenore præsentium statuimus, decernimus, ac etiam ordinamus, quòd omnes, & singulæ personæ Ecclesiasticæ, sæculares, & regulares ordinum quorumlibet, quacunq; exceptione suffultæ, etiamsi Patriarchali, Archiepiscopali, Episcopali, Abbatiali, vel alia qua uis præfulgeant dignitate, quæ aliam personam Ecclesiasticam, Collegium, vel conuentum, in actione reali, mixta, vel personali, ciuili, vel criminali, etiam occasione cuiuscunque submissionis, etiam iuramento vallatæ, vel aliàs ad forum, siue iudiciũ laicale, directè, vel indirectè (de qua in foro Ecclesiastico ordinari consueuerit, possit, vel debeat, de iure, vel de consuetudine, aut aliàs cognosci) trahere præsumpserit, causam ipsam, & omne ius ei, siue eis, in possessorio, vel petitorio in re, vel ad ré, causa, vel occasione huiusmodi quomodolibet competens, eo ipso perdant penitus, & amittant, & singulares personæ, excommunicationis; capitula verò, & cõuentus, suspensionis, & interdicti sententias incurrant ipso facto; & si personæ ipsæ, & eis in præmissis adhærentes, & seruientes, in aliquo rebelles fuerint, & incontinenti non obedierint, omnes illas per priuationem suorum beneficiorum Ecclesiasticorũ quorumcunque, quæ obtinebant, & in quibus, & ad quæ ius quomodolibet compe-

tit, & inhabilitationem ad alia in posterum obtinenda, coerceri, & compelli volumus antedictas. Et nihilominus omnes & singulos Iudices,& Executores,Communitates,dominia,laicos, & laicales personas, postquam exceptum fuerit de non iurisdictione eorum,aut euidenter appareat huiusmodi cognitionem ad eos de iure nõ spectare,talia præsumentes,& ea fieri mandantes,seu eorum nomine, & mandato facta, rata habentes,vel eis faciendis dantes auxilium, consilium, vel fauorem, cuiuscunque præeminentiæ,dignitatis, gradus,ordinis,vel conditionis,existant, seculares personas; eorum videlicet singulos officiales,quocumque nomine censeantur,& consiliarios, & priuatas personas, quæ præmissorum principales perpetratores existerent excommunicationis sententiam incurrere volumus ipso facto, nullusque ab eisdem sententijs, per alium quàm per Romanum Pontificem præterquam in mortis articulo constitutus, absolui valeat,siue possit: & præmissa omnia,non tantùm ad futura,sed etiam ad præsentia, & pendentia extendimus auctoritate memorata; quodque etiam procurator fiscalis causarum Cu Camerę Apostolicæ contra culpabiles in præmissis desuper summaria informatione præhabita, per se,vel alium, seu alios, agere & procedere possit & valeat, nihilominus concedentes. Non obstante si aliquibus communiter,vel diuisim à sede Apostolica sit indultum,quod interdici, suspendi,vel excommunicari non possint, per literas Apostolicas non facientes plenam,& expressam,ac de verbo ad verbum, de eorum proprijs nominibus, ac indulto huiusmodi mentionem,& quibuslibet constitutionibus, priuilegijs,indultis,& literis Apostolicis,de quibus etiam plena,& expressa,ac de verbo ad verbum,in nostris literis habenda est mentio specialis,cęterisque contrarijs quibuscunque. Nulli ergo &c. nostrorum statuti,decreti,ordinationis,& voluntatis, infringere &c.

Datum Romæ apud Sanctos Apostolos Kal. Februarij Pontificatus Nostri Anno vndecimo.

DE MATERIA HABES CLEM. VI. CONSTIT. 1. in Bull. fol. 39. & Inn. 6 constit. 1. fol. 42. & Inn. 7. const. 1. fol. 49. & Greg. XIII. constit. 64. ad Romani fol. 1289.

Leo Episcopus seruus seruorum Dei. Ad futuram rei memoriam.

INter graues solicitudines, & curas quibus pro pastoralis officij, & Apostolicæ seruitutis debito continuè præmimur, vna est pecularijs,qua semper angimur, vt defensioni, & custodiæ Ciuitatum, & Terrarum, & locorum nobis, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ subiectorum assiduè inuigilemus, ac ne peruersorum temerarijs ausibus,à quibusuis gentium armorum ductoribus,qui sine iustitiæ ministeric, sed hostili manu,& propria temeritate procedunt,occupentur, & dissipentur, omnibus remedijs,& iuris auxilio opportunè prohibere,quod tantò periculosius negligitur, quantò exinde turbatio,& confusio Ciuitatum, & Terrarum Ecclesiastici status de facili causaretur,& Pontificalis authoritas minueretur. Cum itaque opem, & operam efficaces adhibere debeamus,vt omnes Christifideles, præsertim in terris,& locis nobis,& dictæ sedi mediatè,vel immediatè subiectis existentes,sublatis quibuscunque armorum strepitibus, & impedimentis quietè, & pacificè viuere valeant, omnibus iuris remedijs (vbi etiam peruersorum audacia exigit, vibrato Apostolicæ potestatis mucrone) per censuras Ecclesiasticas prouidere volentes. Sanè cum mente reuoluimus quot & quantos labores fel. record. Iulius Papa II. prædecessor nopro recuperatione Ciuitatum,Terrarum,& locorum ad Romanam Ecclesiam Canonico titulo pertinentium,quæ à diuersis Ducibus,Principibus, & potentatibus longo tempore occupata, & detenta fuerant, passus sit; præsertim cum adductus fuerit consilium capere de adeundis per seipsum, visitandis, & reformandis aliquibus Ro-

manæ

manę Eccleſię Ciuitatibus, & illarũ ſtatu, aſſumptis etiam aliquibus copijs, vt contumaces compeſcere poſſet, iter matura deliberatione cum Sanctæ Romanæ Eccleſię Cardinalibus; ipſis eum comitantibus, arripere, illaque felici, & proſpero ſucceſſu, dextera Domini ſibi etiam aſſiſtente, recuperauerit, & dictæ Romanæ Eccleſiæ reintegrauerit. Nos etiam poſt noſtram ad ſummi Apoſtolatus apicem, diuina fauente clementia aſſumptionem, Parmam, & Placentiam Ciuitates, quibus Apoſtolica ſedes, ea tunc vacante, ſpoliata fuerat, ſumma diligentia reſtitui curauimus, Vt omnia quæq; per eundem Iulium prædeceſſorem recuperata, pro noſtro & dictæ ſedis honore, non minori diligentia, ac opportunis iuris remedijs cõſeruare intendimus, quam idem Iulius prædeceſſor, cum in humanis ageret, recuperare ſtuduerit: animo etiam ſemper geſtimus, Reges, & Principes, ac Potentatus, quos tempore aſſumptionis noſtræ huiuſmodi inter ſe bello diſſidentes audiuimus, non armis, ſed concordia, eorum differentias, & lites, Domino concedente, terminari, & inter fideles quoſlibet, controuerſias ſuper quacunque, etiam maximas importante re, viâ iuris, & non armis, decidi, & terminari, ipſaq; arma Regum, & Principum, ac Potentatuum prædictorum vnanimi conſenſu contra immaniſſimos CHRISTI nominis hoſtes, ad fidei exaltationem conuerti, ſummo ſtudio concupiuimus. Et cum à quamplurib⁹ prędeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus, conſtitutiones, diuerſas cenſuras, & pœnas in ſe continentes, contra oecupantes Ciuitates, & Terras, & loca huiuſmodi, aut illa hoſtiliter inuadentes emanauerint, & ſingulis annis cenſuræ huiuſmodi contra talia præſumentes in die Cœnę Domini innouentur; ea propter nè terrarum, aut locorum, ac iurium, ſeu bonorum Sanctę Romanæ Eccleſiæ curam negligere videamur; necnon ad tollendam ſuper præmiſſis ignorantiæ, aut cuiuſlibet alterius generis excuſationem; omnes, & ſingulas conſtitutiones, & literas Apoſtolicas, ac proceſſus, qui ſingulis annis publicè promulgantur in die Cœnæ Domini, ex more Romanorum Pontificum, ac aliàs quaſcunque conſtitutiones, ſeu Canonicas ſanctiones quomodolibet editas, excommunicationis, ad alias ſententias, cenſuras & pœnas contra Ciuitates, & Terras, loca, & iura ad dictam Romanam Eccleſiam pertinentia occupantes, aut illa hoſtiliter inuadentes, vel ad id per ſe, vel alium, ſeu alios, auxilium, conſilium, vel fauorem, directè, vel indirectè, aut alias quouis quęſito colore præſtare præſumentes, cuiuſcunque ordinis, præeminentię, & conditionis, & ſtatus, etiam ſi Cardinalatus, aut Patriarchali, Regali, Reginali, aut alia quauis Eccleſiaſtica, vel mundana, præfulgeant dignitate, continentes, approbamus, & innouamus, illasque inuiolabiliter obſeruari debere decernimus: ac omnes & ſingulos Reges, Duces, Principes, Marchiones, Comites, Barones, ac Communitatum, Vniuerſitatum, tam in Italia, quàm extra Italiam exiſtentium ſingulas perſonas, Ciuitates, Terras, & loca, præſertim Parmam, & Placentiam, ad dictam Romanam Eccleſiam mediatè, vel immediatè pertinentia, ſeu in quarum, vel quorum, aut cuiuſlibet earum, vel eorum poſſeſſione quomodolibet eadem Sancta Romana Eccleſia per ſe, vel alium extiterit, hoſtiliter inuadentes, aut aliàs cum gentibus armorum, aut ſtipendiarijs equeſtribus, vel pedeſtribus, aut ſine, etiam aduocationem, & quomodocunque, & quouis quæſito colore, aut ingenio, abſque noſtra ſpeciali licentia occupantes, necnon ſtipendiarios equeſtres, aut pedeſtres, quomodolibet contra præſentes literas noſtras, & in eis contenta militantes, aut auxilium, conſilium, vel fauorem pręſtantes, ex parte Omnipotentis Dei, Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, auctoritate Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum, ac noſtra, & de poteſtatis plenitudine, excommunicamus, anathematizamus, ac maledictionis, & damnationis æternæ mucrone percutimus, ac omnium Eccleſiaſticarum cenſurarum laqueis ligatos, & irretitos eſſe, vigore præſentium decernimus, ac reos criminis læſæ maieſtatis, & à ſede Apoſtolica, & à Sancta Romana Eccleſia, ac omnibus dictę Romanæ Eccleſiæ deuotis, cum eorum bonis perpetuo diffidatos, infames, & inhabiles ad omnes Eccleſiaſticas, vel mundanas dignitates, omnesque actus legitimos, & Eccleſiaſtica

ſepul-

sepultura indignos esse, auctoritate, & potestate prædictis etiam decernimus. Et generaliter Ciuitates, Terras, Oppida, & loca quæcunque, ad quæ aliquem eorundem excommunicatorum declinare contigerit, quamdiu ibidem permanserit, etiam triduo post recessum eiusdem, Ecclesiastico interdicto subijcimus, necnon excommunicatos, anathematizatos, & maledictos, titulis, dignitatibus, & honoribus, in quibus constituti existunt, & tam ipsos, quàm Communitates, Castra, Oppida, & loca prædicta, omnibus priuilegijs, & indultis, etiam Studij generalis, concessionibus, & gratijs, dignitatibus, honoribus, quibus vtuntur, & gaudent, seu muniti sunt, necnon bonis omnibus, quæ in feudum, vel in emphyteosim, seu aliàs à præfata Romana, vel alijs Ecclesijs. Monasteriis, & locis Ecclesiasticis, aut aliàs quomodolibet, etiam ab Imperatore, Regibus, seu alijs Principibus, ac sæcularibus potestatibus obtinent, penitus priuamus, dictaq; bona feudalia, vel emphyteotica, vt præfertur, obtenta, ad dominos suos reuerti debere, ita vt de illis liberè disponere possint, decernimus. Et si aliqui excommunicatis, anathematizatis, & maledictis prædictis, clerici, sæculares, vel prælati, etiã in Archiepiscopali, Episcopali, vel alia dignitate, etiam Cardinalatus honore, & beneficiati fuerint; illos dignitate, ac titulo Cardinalatus, necnon prælaturis, administrationibus, regimineq;, ac omnibus & singulis beneficijs, dignitatibus, personatibus, officijs, canonicatibus, & præbendis, aljsq; beneficijs Ecclesiasticis, ac ordinibus, etiam Sacerdotalibus, ad quos promoti forent, sine vlla spe restitutionis, & absq; alia citatione, seu declaratione, priuamus, & ex nunc priuatos esse per præsentes decernimus. Absolui autem à prædictis censuris, sententijs, ac pœnis nullus ex supradictis per alium quàm per Romanum Pontificem, nisi duntaxat in mortis articulo constitutus possit, nec etiam tunc, nisi quantum fieri potest, satisfactione præuia, & de stando sanctæ matris Ecclesiæ mandatis, & similia vlterius non committendo, legitima cautione prestita: aliter autem absoluere, aut indignos sepoltura Ecclesiastica, vt præfertur, sepelire præsumentes, supradictis omnibus, & singulis pœnis eo ipso subijcimus. Quodq; de beneficijs prędictis possit, & debeat per sedem pœdictam duntaxat, seu ab illa specialem facultatem habentes, absq; alia declaratione incursus pœnæ huiusmodi, liberè illico prouideri, auctoritate prędicta, ex certa scientia, ac de Apostolicę potestatis plenitudine, ac omnibus, & singulis Ciuitatum, & Terrarum nobis, & Romanæ Ecclesiæ mediatè, vel immediatè subiectarum personis, sub eisdem pœnis, quas eo ipso si contrafecerint, absq; alia declaratione incurrant, & à quibus, vt præfertur, non nisi à nobis, & successoribus nostris, præterquam in mortis articulo constituti, & debita satisfactione prędmissa, absolui possint, in virtute sanctę obedientiæ, districtè præcipiendo mandamus, nè aliquas gentes armigeras, prędterquam ad nostra, & dictę S.R.E. stipendia militantes, quouis quęsito colore in Ciuitatibus, Terris, Castris, Oppidis, & locis nobis subiectis, sine nostra speciali licentia admittere, retinere, illisque victualia, aut aliquod subsidium quoquomodo prędstare prędsumant; eosque, etiam si Cardinalatus honore, vel Archiepiscopali, Episcopali, aut quauis alia Ecclesiastica, vel mundana prędfulgeant dignitate, si contrafecerint, ipso facto eisdem pœnis subiacere, Ciuitates quoque, Terras, Castra, Oppida, & loca prędicta, ad quę inobedientes huiusmodi declinare, & in quibus moram trahere contigerit, Ecclesiastico suppositta interdicto tamdiu firmiter obseruando, donec compuncti corde, huiusmodi interdicti relaxationem, debita satisfactione prędmissa, meruerint obtinere, ac ibidem permanserint, & per triduum post eorum discessum, auctoritate Apostolica, scientia, & potestate prędictis decernimus. Non obstan. prędmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnõ quibuscunque priuilegijs, & indultis, siue indulgentijs, & literis Apostolicis, generalibus, vel specialibus, à prędicta sede, sub quauis forma, vel tenore, quibusuis ex supradictis, etiam Cardinalibus concessis, quòd excommunicari, vel anathematizari non possint, consuetudinibus quoque, obseruantijs, scriptis, cęterisque contrarijs quibuscunque. Et quia difficile foret, prędsentes

tes

tes literas ad singula quęq; loca, in quibus expediens fuerit, illas deferri, volumus, & dicta auctoritate decernimus, quòd illarum transumptis, manu alicuius Notarij inde rogati subscriptis, & sigillo alicuius prelati, seu alterius personę in Ecclesiastica dignitate constitutę sigillatis, ea prorsus fides indubia in iudicio, & extra ac aliàs vbilibet adhibeatur, quę præsentibus adhiberetur, si essent exhibitę, vel ostensę. Insuper vt præmissa omnia, & singula ad omnium ad quos spectat, notitiam, & cognitionem deueniãt, omniumque in præsentibus literis contentorum certa, & indubitata notitia habeatur, nullusque præmissorum ignorantiam iustè prętendere possit, nec se legitimè excusare valeat, volumus, & decernimus, præsentes literas nostras per aliquos Curię nostrę Cursores, vel Notarios publicos, in Basilica Principis Apostolorum, & Ecclesia Lateranensi, hora diuinorum, publicè, alta & intelligibili voce legi, & publicari, & dictarum Ecclesiarũ portis, siue valuis, ac in acie Campi Florę, & Cancellarię Apostolicę affigi, & ibidem per aliquod temporis spatium dimitti debere. Quę sic publicatę, & affixę, tunc à die publicationis prędictę immediatè ligent, & effectum sortiantur, & eos quos concernunt ita arctent, perinde ac si personaliter eisdem intimatę essent. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ approbationis, innouationis, excommunicationis, anathematizationis, percussionis, subiectionis, priuationis, mandati, decreti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationẽ omnipotẽtis Dei, ac beatorũ Petri, & Pauli Apostolorũ eius se nouerit incursurum. Datum Romę apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quingentesimo decimoquinto, octauo Kalẽ. Iunij, Põtificatus Nostri Anno tertio.

Anno à Natiuitate Domini, millesimo quingentesimo decimoquinto, Indict. 3. Die vero 26. mensis Maij, Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris, & D.N.D. Leonis diuina prouidentia Papę X. Anno tertio, retroscriptę literę Apostolicę, vt ad omnium notitiam citius deuenirent alta, & intelligibili voce de verbo ad verbum lectę fuerunt in valuis Basilicę Principis Apostolorum, ac Ecclesię Sancti Iohannis Lateran. dum ibidem diuina celebrarentur, & multitudo populi adesset. Necnon earundem Ecclesiarum, & Cancellarię Apostolicę valuis seu portis, ac acie Campi Florę affixę & publicatę, ac congruo temporis spatio dimissę fuerunt per nos Hubertum Iacobi, & Ioannem Valtrini prefati Sanctissimi Domini Nostri Papę Cursores.

Ita est Ioannes Valtrini qui supra Cursor.

Ita est Hubertus Iacobi qui supra Cursor.

BVLLA SIVE CONSTITVTIO LECTA DIE COENÆ Domini, Anno 1584.

In nomine Sanctæ, & Indiuiduæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

Gregorius Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

CONsueuerunt Romani Pontifices prædecessores nostri, ad retinendam puritatem religionis Christianæ, & ipsius vnitatem, quæ in coniunctione membrorum ad vnum caput, Christum videlicet, eiusque Vicarium principaliter consistit, & Sanctam fidelium Societatem ab offensione seruandam, arma iustitiæ per ministerium Apostolatus in præsenti celebritate exercere.

Nos igitur vetustum, & solennem hunc morem sequentes, excommunicamus, & anathematizamus ex parte Dei omnipotentis, Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, auctoritate quoque Beatorum Apostol. Petri, & Pauli, ac nostra quoscunque Visitas,

Vicle-

Vicleuitas, Lutheranos, Zuuinglianos, Caluiniſtas, Vgonottos Anabaptiſtas, Trinitarios, ac omnes, & ſingulos alios Hæreticos, quocunque nomine nuncupentur, & cuiuſcunque ſectæ exiſtant, & eorum credentes, ipſorumque receptatores, & fautores, & generaliter quoſlibet defenſores, ac eorundem libros hęreſim continentes, vel de Religione tractantes, ſine auctoritate noſtra, & Sedis Apoſtolicæ ſcienter legentes, aut tenentes, imprimentes, ſeu quomodolibet defendentes ex quauis cauſa publicè, vel occultè, quouis ingenio, vel colore: nec non Schiſmaticos, & eos, qui ſe à noſtra, & Rom. Pont. pro tempore exiſten. obedientia, pertinaciter ſubtrahunt, vel recedũt.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes, & ſingulos cuiuſcunque ſtatus, gradus, ſeu conditionis fuerint, & interdicimus Vniuerſitates, Collegia, & Capitula, quocunque nomine nuncupentur, ab ordinationibus, ſententijs, ſeu mandatis noſtris, ac Roman. Pont. pro tempore exiſtentium, ad vniuerſale futurum Concilium appellantes, necnon eos quorum auxilio, vel fauore appellatum fuerit.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes Piratas, Latrunculos maritimos, & illos præcipuè, qui mare noſtrum, à Monte argentario vſque ad Terracinam diſcurrentes, eos, qui in illo nauigant deprædantur, mutilant, interficiunt, rebuſve, & bonis ſuis ſpoliant, nneſque receptatores eorundem, & eis auxilium ſciẽter dantes, vel fauorem.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes, & ſingulos, qui Chriſtianorum quorumcunque nauibus tempeſtate in tranſuerſum (vt dici ſolet) iactatis, naufragium paſſis, aut etiam ſubmerſis, ſiue in ipſis nauibus, ſiue eis delapſa, & in mari, vel litore inuẽta cuiuſcunque generis bona, tam in noſtris Tyrrheni, & Adriatici, quàm in quibuſcunque alijs cuiuſcunque maris regionibus, & littoribus rapuerint, aut ſcienter ipſi ſibi acceperint, aut ab alijs rapta, ſeu accepta ſcienter receperint, ita vt nec etiam ob quodcunque priuilegium, conſuetudinem, aut longiſſimi etiam immemorabilis temporis poſſeſſionem, ſeu alium quemcũque prætextum excuſari poſſint.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes qui in Terris ſuis noua pedagia, ſeu gabellas ad id poteſtatem non habentes imponunt, vel augent, aut imponi, vel augeri prohibita exigunt.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes falſarios literarum Apoſtolicarum, & in forma Breuis, ac ſupplicationum gratiam, vel iuſtitiam concernentium, per Rom. Pont. vel S.R.E. Vice cancellarium, ſeu Gerentes vices eorum, aut de mandato eiuſdem Rom. Pont. ſignatarum, aut ſub nomine eiuſdem Rom Pont. ſeu Vicecancell. aut gerentium vices prædictorum, ſignantes ſupplicationes eaſdem, ac etiam falsò fabricantes literas Apoſtolicas, & in forma breuis, ac ſupplicationes huiuſmodi, Extendentes conſtitutionem fel. rec Innocentij Papæ III. quę incipit. Ad falſariorũ, cum omnibus pœnis in ea contentis, ad eoſdem fabricantes, & etiam ad falſificantes, ſeu mutantes ſupplicationes per nos, ſeu de mãdato noſtro ſignatas, & datas, ſine noſtra, aut Datarij noſtri licentia.

Item excómunicamus, & anathematizamus omnes illos, qui equos, arma, ferrum, filum ferri, ſtamnum, chalybem, omniaque alia metallorum genera, atq; bellica inſtrumenta, lignamina, canapem, funes, tam ex ipſo canape, quàm ex quacunque alia materia, & ipſam materiam, aliaq; huiuſmodi, quibus Chriſtianos impugnant, defendunt Saracenis, Turcis, & alijs Chriſti nominis inimicis: Necnon illos qui per ſe, vel alium, ſeu alios de rebus Chriſtianæ Reip. ſtatum concernentibus, in Chriſtianorũ perniciem, & damnum ipſos Turcas, & Chriſtianæ Religionis inimicos certiores faciunt, illisq; ad id auxilium, conſilium, vel fauorem quomodolibet præſtant: Non obſtantibus quibuſcunque priuilegijs, & conceſſionibus quibuſcunque Principibus, & Dominijs, ſiue priuatis perſonis per nos, & Sedem prædictam hactenus conceſſis, quæ illis nolumus in aliquo ſuffragari.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes impedientes, ſiue inuaden-

tes eos, qui victualia, seu alia ad vtum Romanæ Curiæ necessaria adducunt, ac etiã eos qui nè ad Romanam Curiam adducantur, vel afferantur, impediunt, seu perturbant, vel pro eis aliquid exigunt, aut soluere faciunt, seu hæc facientes defendunt, per se, vel alium, seu alios cuiuscunq; fuerint ordinis, præeminentiæ, conditionis, & status, ac etiam si Pontificali, vel Regali, aut alia quauis Ecclesiastica, vel mundana præfulgeant dignitate.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes ex proposito interficientes, mutilantes, vulnerantes, detinentes, capientes, seu deprædantes Romipetas, seu Peregrinos ad Vrbem causa deuotionis, seu peregrinationis, & prorsus omnes alios ad Sedem Apostolicam accedentes, vel apud eam morantes, aut recedentes ab ipsa, & illis dantes auxilium, consilium, vel fauorem.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes illos, qui non habentes in eadem Curia iurisdictionem ordinariam, vel delegatam, eius prætextu capiunt, spoliant, detinent morantes in eadem, vel qui talia fieri mandant.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes interficientes, mutilantes, vulnerantes, verberantes, percutientes, capientes, carcerantes, detinentes, vel hostiliter insequentes S. R. E. Cardinales, ac Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, Sedisque Apostolicæ Legatos, vel Nuncios, aut eosdem eijcientes à suis diœcesibus, territorijs, Terris, seu Dominijs, eaq; mandantes, vel rata habentes, seu præstantes eis auxilium, consilium, vel fauorem.

Item excommunicamus, & anathematizamus illos, qui per se, vel alium, seu alios quoscunq;, personas Ecclesiasticas, vel sæculares ad dictã Curiam super eorũ causis, & negotijs recurrentes, illasq; in eadem Curia prosequentes, aut procurantes, negotiorumq; gestores, Aduocatos, Procuratores & agẽtes ipsorũ, seu etiã Auditores, vel Iudices, super dictis causis, vel negotijs deputatos, occasione causarũ, vel negotiorũ huiusmodi verberant, mutilant, occidunt, bonis spoliant, seu qui per se, vel aliũ, seu alios directè, vel indirectè prædicta exequi, vel procurare, aut in eisdem consilium, auxilium, vel fauorem præstare non verentur, cuiuscunq; præeminentiæ, & dignitatis fuerint. Ac etiam omnes, tam Ecclesiasticos, quàm sæculares, cuiuscunq; dignitatis, qui prætexentes friuolam quandam appellationẽ à grauamine, vel futura executione literarũ Apostolicarum, & in forma breuis, tam gratiam quàm iustitiã concernentiũ necnon citationum, inhibitionum, sequestrorum, monitoriorum, processuum, executorialium; & aliorum decretorum à nobis, & à Sede prædicta, seu Legatis, Nuncijs, Præsidentibus, Cam. Apost. Auditoribus, Commissarijs, alijsq; Iudicibus, & delegatis Apostolicis emanatorũ, & quæ pro tempore emanauerint, aut aliàs ad Curias sæculares, & laicam potestatem recurrunt, & ab ea, instante etiam Fisci procuratore, appellationes huiusmodi admitti, ac literas, citationes, inhibitiones, sequestra, monitoria, & alia prædicta capi, & retineri faciunt.

Quive illa simpliciter, vel sine eorum beneplacito, consensu, vel examine executioni demandari, aut nè tabelliones, & Notarij super huiusmodi literarum, & processuum executione instrumenta, vel acta conficere, aut confecta parti, cuius interest, tradere debeant, impediunt, vel prohibent: ac etiam partes, seu earum agentes, Notarios, executores, & subexecutores literarum, citationum, monitoriorum, & aliorum prædictorum capiunt, percutiunt, vulnerant, carcerant, detinent, ex Ciuitatibus, locis, & Regnis eijciunt, bonis spoliant, perterrefaciunt, concutiunt, & comminantur, per se, vel alium, seu alios publicè, vel occultè, seu capi, carcerari, detineri, percuti, vulnerari, minisq; agitari faciunt. Quive aliàs quibuscunq; personis in genere, vel in specie, nè pro quibusuis eorum negotijs prosequendis, seu gratijs, vel literis impetrandis ad Romanam Curiam accedant, aut recursum habeant, seu gratias ipsas, vel literas à dicta Sede impetrent, seu impetratis vtantur, directè, vel indirectè prohibere, statuere, seu mandare, vel eos apud se, aut Notarios, seu tabelliones, vel aliàs quomodolibet retinere præsumunt.

Item

Item excommunicamus,& anathematizamus omnes, & singulos Cancellarios,Vicecancellarios,& Consiliarios ordinarios,& extraordinarios quorumcunqi Regum, & Principum,ac Præsidentes Cãcellariarum, Consiliorum,& Parlamentorum:necnõ Procuratores generales eorundem,vel aliorum Principum sæcularium , etiam si Imperiali, Regali,Ducali, vel alia quacunq; præfulgeant dignitate , quocunq; nomine nuncupentur: aliosq; Iudices,tam ordinarios, quàm delegatos, necnon Archiepiscopos, Abbates,Commẽdatarios,Vicarios, & officiales,qui per se, vel alium, seu alios auctoritate propria,& de facto,quarumcunq; exemptionum,vel aliarũ gratiarũ, & literarũ Apostolic. prætextu beneficiales, & decimarũ, ac alias causas spirituales , & spiritualibus annexas ab Auditoribus, & Cõmissarijs nostris,alijsq; Iudicibus Ecclesiasticis auocant,illarũve cursum,& audientiã,ac personas,capitula, Cõuentus,Collegia,causas ipsas prosequi volentes impediunt , ac se de illarũ cognitione tanquam Iudices interponunt,quiq; partes actrices, quæ illas cõmitti fecerunt, & faciunt ad reuocandũ,& reuocari faciendũ citationes , vel inhibitiones, aut alias literas in eis decretas, & ad faciendũ, vel consentiendũ eos, contra quos tales inhibitiones emanarunt,à censuris,& pœnis in illis contentis absolui per statutum,vel aliàs compellunt,vel executionem literarum Apostolicarum,seu executorialium,processuum,ac decretorum prædictorum,quomodolibet impediunt, vel suum ad id fauorem, consilium,aut assensum præstant , etiam prætextu violentiæ , & præbendæ , vel aliarum prætensionum,seu etiam donec ipsi ad nos informandos(vt dicunt) supplicauerint , aut supplicari fecerint, nisi supplicationes huiusmodi coram nobis, & Sede Apostolica legitimè prosequantur.

Quive ex eorum prætenso officio,vel ad instantiam partis,aut aliorum quorumcunq; personas Ecclesiasticas, Capitula,Conuentus,& Collegia Ecclesiarũ quarumcunq; coram se ad suum Tribunal,audientiam,Cancellariam. Consilium , vel parlamentũ præter iuris Canonici dispositionem trahuut, vel trahi faciunt, vel procurãt directè,vel indirectè,quouis quæsito colore : Necnon qui statuta, ordinationes,constitutiones,pragmaticas,seu quæuis alia decreta in genere, vel in specie, ex quauis causa,& quouis quæsito colore,ac etiã prætextu literarum Apostolicarũ vsu non receptarum,seu reuocatarũ, vel cuiusuis consuetudinis, aut priuilegia, vel aliàs quomodolibet fecerint, ordinauerint , & publicauerint, vel factis , & ordinatis vsi fuerint,vnde libertas Ecclesiastica tollitur, seu in aliquo læditur, vel deprimitur , aut aliàs quouismodo restringitur,seu nostris & dictæ Sedis,ac quorumcunq; Ecclesiarum iuribus quomodolibet directè,vel indirectè, tacitè,vel expressè præiudicaret.

Necnon qui Archiepiscopos,Episcopos,alioſque Superiores , vel inferiores Prælatos , & omnes alios quoscunque Iudices Ecclesiasticos ordinarios quomodolibet impediunt , quò minus sua iurisdictione Ecclesiastica contra quoscunque vtantur, secundùm quod Canones , & sacræ constitutiones Ecclesiasticę , & decreta Conciliorum generalium , & præsertim Tridentini , statuunt . Ac etiam eos , qui post ipsorum ordinariorum , vel etiam delegatorum quorumcunque sententias, & decreta , aut aliàs fori Ecclesiastici iudicium eludentes , ad Cancellarias , & alias curias sæculares recurrunt , & ab illis prohibitiones , & mandata etiam pœnalia ordinarijs , aut delegatis prędictis decerni, & contra illos exequi procurant ; Eos quoque qui hęc decernunt,& exequuntur , seu dant auxilium , consilium, patrocinium, & fauorem in eisdem.

Quive iurisdictiones , seu fructus,redditus,& prouentus, ad nos, & sedem Apostolicam , & quascunque Ecclesiasticas personas ratione Ecclesiarum , Monasteriorum , & aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum pertinentes vsurpant , vel etiam quauis occasione, vel causa, sine Roman.Pontif. vel eorum, ad quos iure pertinent, expressa licentia sequestrant.

Quive collectas,decimas,taleas,præstantias, & alia onera Clericis, Prælatis , & alijs personis Ecclesiasticis, ac eorum, & Ecclesiarum , Monasteriorum, & aliorum

beneficiorum Ecclesiasticorum bonis, illorumque fructibus, redditibus, & prouentibus huiusmodi absque simili Roman. Pont. speciali, & expressa licentia imponunt, & diuersis etiam exquisitis modis exigunt, aut sic imposita, etiam à sponte dantibus, & concedentibus recipiunt: Necnon qui per se, vel alium, seu alios directè, vel indirectè prædicta facere, exequi, vel procurare, aut in eisdem auxilium, consilium, vel fauorem, aut votum, seu suffragium palàm, vel occultè præstare non verentur, cuiuscunque sint præeminentiæ, dignitatis, ordinis, conditionis, aut status, etiam si Imperiali, aut Regali præfulgeant dignitate, seu Principes, Duces, Comites, Barones, Respublicæ, & alij Potentatus quicunque, etiam Regnis, Prouincijs, Ciuitatibus, & Terris quoquomodo præsidentes, aut quauis etiam Pontificali dignitate insigniti: Innouantes decreta super his per sacros Canones, tam in Lateranen. nouissimè celebrato, quàm alijs Concilijs generalibus edita, etiam cum censuris, & pœnis in eis contentis.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes, & quoscunque Magistratus, Senatores, Præsidentes, Auditores, & alios Iudices quocunque nomine vocentur, ac Cancellarios, Vicecancellarios, Notarios, Scribas, ac executores, & subexecutores, & alios quoquomodo se interponentes in causis capitalibus, seu criminalibus contra personas Ecclesiasticas, illas banniendo, capiendo, processando, seu sententias contra illas proferendo, vel exequendo, etiam prætextu quorumcunque priuilegiorum à Sede Apostolica ex quibusuis causis, ac sub quibuscunque tenoribus, & formis, in genere, & specie concessorum quibuscunque Regibus, Ducibus, Principibus, Rebuspublicis, Monarchis, Ciuitatibus, & alijs quibuscunque potentatibus, quocunque nomine censeantur, quæ nolumus illis in aliquo suffragari, illa omnia ex nunc in irritum reuocando.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes illos, qui per se, vel alium, seu alios, directè, vel indirectè sub quocunque titulo, vel colore de facto occupant, vel detinent, vel hostiliter destruunt, vel inuadunt, aut occupare, detinere, vel destruere, aut inuadere hostiliter præsumpserint in totum, vel in partem Almam Vrbem, Regnum Siciliæ, Insulas Sardiniæ, & Corsicæ, Terras citra Pharum, Patrimonium B. Petri in Tuscia, Ducatum Spoletanum, Comitatum Venusinum, Sabinensem, Marchiæ Anconitanæ, Massæ Trebariæ, Romandiolæ, Campaniæ, & maritimas Prouincias illarumque Terras, & loca, ac Terras specialis commissionis Arnulphorum, Ciuitatesque nostras Bononiam, Cæsenam, Ariminum Beneuentum, Perusiũ, Auinionem, Ciuitatem Castelli, Tudertum, & alias Ciuitates, Terras, & loca, vel iura ad ipsam Rom. Ecclesiam pertinentia, dictæque R. E. mediatè, vel immediatè subiecta: quive supremam iurisdictionem in illis nobis, & eidem R. E. competentem de facto vsurpare, perturbare, retinere, & vexare varijs modis præsumunt: Necnon adhærentes, fautores, & defensores eorum, seu illis auxilium, consilium, vel fauorem quomodolibet præstantes.

Necnon omnes, & singulos suppellectilium, librorum, scripturarum, & bonorum Cameræ, & Palatij Apostolici ex eodem palatio, infirmitatis Rom. Pont. ac Sedis Apostolicæ vacationis tempore, ablatores, raptores, & illorum detentores, ac quoscunque alios, ad quorum manus bona prædicta quocunque titulo, & ex quauis causa scienter peruenerint.

Volentes præsentes nostros progressus, ac omnia, & quæcunque his literis contenta, quousque alij huiusmodi processus à nobis, aut Rom. Pont. pro tempore existen. fiant, aut publicentur durare, suosque effectus omnino sortiri.

Cæterùm à prædictis sententijs nullus per alium, quàm per Roman. Pontifex nisi in mortis articulo constitutus, nec etiam tunc, nisi de standō Eccl. mandatis, & satisfaciendo cautione præstita, absolui possit, etiam prætextu quarumuis facultatum, & indultorum quibuscunque personis Ecclesiasticis, sæcularibus, & quorumuis ordinum, etiam Mendicantium, & Militiarum regularibus, etiam Episcopali, vel alia

maiori

maiori dignitate prędditis, ipsisque ordinibus, & eorum Monasterijs, Conuentibus, & Domibus, ac Capitulis, Collegijs, Confraternitatibus, Congregationibus, Hospitalibus, & locis pijs, necnon laicis, etiam Imperiali, Regali, & alia mundana excellentia fulgentibus per nos, & dictam Sedem, ac cuiusuis Concilij decreta, verbo, literis, aut alia quacunque scriptura in genere, & in specie concessorum, & innouatorum ac concedendorum, & innouandorum.

Quod si fortè aliqui contra tenorem presentium talibus excommunicatione, & anathemate laqueatis, vel eorum alicui absolutionis beneficium impendere de facto presumpserint, eos excommunicationis sententia innodamus, grauius cõtra eos spiritualiter, & temporaliter, prout expedire nouerimus, processuri.

Declarantes, ac protestantes quamcumque absolutionem, etiam solenniter per nos faciendam, prędictos excommmunicatos sub presentibus compræhensos, nisi prius à premissis, cum vero proposito vlterius similia non committendi, destiterint; Ac quò ad eos, qui contra libertatem, vt premittitur, statuta fecerint, nisi prius statuta, ordinationes, constitutiones, pragmaticas, & decreta huiusmodi publicè reuocauerint, & ex Archiuijs seu Capitularibus, locis, aut libris, in quibus annotata reperiuntur, deleri, & cassari, ac nos de reuocatione huiusmadi certiores fecerint, eos non comprehendere, nec eis aliter suffragari. Quin etiam per huiusmodi absolutionem, aut quoscunque alios actus contrarios, tacitos, vel expressos, ac etiam per patientiam, & tolerantiam nostram, vel successorum nostrorum quantocunque tempore continuata, in premissis omnibus, & singulis, ac quibuscunque iuribus Sedis Apostolicæ, ac S.R.E. vndecunque & quomodocunque quęsitis, vel quęrendis nullatenus prejudicari posse, seu debere.

Non obstantibus priuilegijs, indulgentijs, & literis Apostolicis generalibus, vel specialibus, supradictis, vel eorum alicui, seu aliquibus, & alijs cuiuscunque ordinis, status, vel conditionis, dignitatis, & prœeminentię fuerint, etiam si vt premittitur, Pontificali, Imperiali, Regali, seu quauis Ecclesiastica, & mundana prefulgeant dignitate, vel eorum Regnis, Prouincijs, Ciuitatibus, seu locis, à prędicta Sede ex quauis causa etiam per viam contractus, aut remunerationis, & sub quauis alia forma, & tenore, ac cum quibusuis clausulis etiam derogatorijs concessis, etiam continentibus, quòd excommunicari, anathematizari, vel interdici non possint per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi ac de ordinibus, locis, nominibus proprijs, cognominibus, & dignitatibus eorum mentionem; Necnon consuetudinibus etiam immemorabilibus, ac prescriptionibus quantumcunque longissimis, & alijs quibuslibet obseruantijs scriptis, vel non scriptis, per quæ contra hos nostros processus, ac sententias, quo minus includantur in eis, se iuuare valeant, vel tueri: quę omnia quo ad hoc, earum omnium tenores, ac si ad verbum nihil penitus omisso insererentur presentibus, pro expressis habentes, penitus tollimus, & omnino reuocamus, cęterisque contrarijs quibuscunque.

Vt verò præsentes nostri processus ad communē omnium notitiam facilius deducantur chartas, seu membranas processus ipsos continentes valuis Ecclesiæ S. Ioannis Lateranen. & Basilicę Principis Apostolorum de vrbe appendi fecimus, quę processus ipsos quasi sonoro prędonio, & patulo iudicio publicabunt, vt ii, quos processus huiusmodi contingunt, quod ad ipsos non peruenerint, aut quod ipsos ignorauerint, nullam possint excusationem prętendere, aut ignorantiam allegare, cum nō sit verisimile id remanere incognitum, quod tam patenter omnibus publicatur.

Insuper, vt processus ipsi, ac presentes literę, ac omnia, & singula in eis contenta eo fiant notiora, quo in plerisque ciuitatibus, & locis fuerint publicata vniuersis, & singulis Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, & locorum Ordinariis, Prelatis, & Rectoribus vbilibet constitutis per hęc scripta committimus, & in virtute S. obedientię districtè præcipiendo mandamus, vt per se vel alium seu alios

præsentes literas, post quam eas receperint, seu earum habuerint notitiam, semel in anno, aut si expedire viderint, etiam pluries in Ecclesijs suis, dum in eis maior populi multitudo ad diuina conuenerit, solenniter publicent, & ad Christifidelium mentes reducant, nuncient, & declarent.

Cæterùm hortamur eosdem vniuersos, & singulos Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, aliosq; locorũ ordinarios, & Ecclesiarũ Prælatos, necnon Rectores, cæterosq; curam animarum exercẽtes, ac presbyteros seculares, & quorumuis ordinum regulares ad audiendum confessiones quauis auctoritate deputatos, vt transumptum harum literarum penes se habere, legere, & diligenter examinare procurent.

Volentes earundẽ præsentiũ transumptis, etiam impressis, Notarij publici manu subscriptis, & sigillo Iudicis ordinarij Rom. Curiæ, vel alterius personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eandem prorsus fidem in iudicio, & extra illud vbiq; locorum adhibendam fore, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si essent exhibitæ, vel ostensæ.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrę excommunicationis, anathematizationis, interdicti, declarationis, protestationis, sublationis, reuocationis, commissionis, innodationis, mandati, hortationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationẽ omnipotentis Dei, ac beatorũ Petri, & Pauli Apostolorũ eius se nouerit incursurũ.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicę 1584. Septimo Kal. Aprilis, Pontificatus nostri, Anno Duodecimo.

Cæ. Glorierius.

M. Card. S. Stephani.

A. de Alexijs.

Registrata apud Cæsarem Secretarium.

BVLLA S. D. N. PII PP. V. PROHIBITIO. BLASPHEMIÆ, Sodomiæ, Simoniæ, Concubinatus, ac contra deambulantes, per Ecclesias, pauperes per eas mendicantes, ac alios in eis illicita facien. necnon de tollendis ex eis capsis, & depositis mortuorum, de non laborando in diebus Festiuis, ac circa plurima alia Dei honorem, & diuinum cultum concernen.

Pius Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

CVM primùm Apostolatus officium diuina nobis dispositione commissum suscepimus, statim omnem curam, & cogitationem nostram in dominici gregis fidei nostræ crediti salute defiximus, & Christifideles Deo iuuante ita dirigere statuimus, vt à vitijs, & peccatis abstinentes, iter, quod ad vitam æternam ducit, insistant. Cum autem ad omnia, quæ diuinam maiestatem aliquo modo possent offendere, amouenda mentis nostræ aciem intenderimus, ea primùm, & sine mora emendare decreuimus, quæ Deo præter cętera displicere, & iram eius prouocare cùm diuinæ docent scripturę, tum grauissima exempla declarant, nempè diuini cultus neglectum, Simoniæ labem, Blasphemię crimen, & libidinis naturę contrarię vitium execrandum, propter quę populi, nationes, bellorum, famis, & pestilentię calamitatibus iusta Dei vltione sępe plectuntur. Et si autem contra eos, qui tam grauia crimina admiserint; multa prędecessoribus nostris constitutiones editę fuerunt; tamen quia parum est leges edere; nisi sint, qui eas debitis temporibus exequantur; Idcirco nè qui forsan ex tolerantia sperare impunitatem audeant, scientes plerosq; pœnarum grauitate magis, quàm Dei timore arceri solere à voluntate peccandi omnes, & singulas, sententias, censuras; & pœnas contra eos, qui talia deliquerint, latas confirmamus, & Apostolica auctoritate innouamus, nec de earum rigore quicquam relaxamus, admonemusq; eos, qui talia perpetrare veriti non fuerint, non solùm subdituros eas pœnas, quæ sacris sunt Canonibus constitutæ, sed eas etiam,

quas

quas leges ciuiles comminantur, & noſtri quoque arbitrij diſcretio pro perſonarũ qualitate conſtituet, Mandantes ciuitatum, & locorum ſtatus noſtri Eccleſiaſtici pro tempore Ordinariis, & Gubernatoribus, illis quidem ſub pœna ſuſpenſionis à diuinis, his verò ſub pœna excommunicationis latę ſententiæ, vt quos debitum Deo cultum in Eccleſiis non tribuere, aliiſque nefandis criminibus pollutos eſſe compererint, comprehendi curent pœnis afficiendos competentibus. Scituris etiam ipſis Iudicibus, quòd ſi poſt hanc noſtram conſtitutionem in caſtigandis huiuſmodi delictis negligentes fuerint, Primum quidem Dei omnipotentis iudicio obnoxii erunt, deinde noſtram quoque incurrent indignationem. Vt autem pœnarum certitudo cunctis facilius innoteſcat, nonnullas hic diximus exprimendas, aliis nihilominus contra huiuſmodi criminum reos à iure ſtatutis in ſuo robore manentibus. Vt igitur Deo optimo maximo, glorioſæ Virgini, & ſanctis omnibus debitus honor deferatur, Gregorii X. prædeceſſoris noſtri conſtitutionem innouantes: ac ſtatuta in Tridentino Connilio obſeruari volentes; ſtatuimus, & ordinamus, vt ad Eccleſias ſit humilis, & deuotus ingreſſus: quieta conuerſatio, deuotis orationibus inſiſtant, & omnes genibus flexis ſanctiſſimum Sacramentum adorent ad nomen Ieſu Chriſti Domini Noſtri cum exhibitione reuerentiæ capur inclinent, nullus in dictis Eccleſiis ſeditionem faciat: tumultum excitet; clamores moueat, impetumve committat, ceſſent vana, fœda, & profana colloquia: riſus immoderati, & ſtrepitus omnes iudiciorum, & alia, quæcunque diuinum officium perturbare poſſunt: Nullus intra Eccleſias deambulare audeat, ſiue præſumat, dum celebrantur ſacra Miſſarum myſteria, & alia diuina officia. Qui verò prędicta petulanti animo contempſerint, præter diuinę vltionis acrimoniam, noſtri quoque arbitrij pœnas incurrent: quæ omnia locorum quoque ordinarij in ſuis Eccleſijs facient obſeruari. Quicunque verò in Eccleſijs, dum ibi ſacrificium Miſſæ, & diuina celebrantur officia, aut verbum Dei prædicatur, deambulare, vociferari, aut verſo tergo ad ſanctiſſimum Sacramentum irreuerenter ſedere, aut aliquid quod ſcandalum generet, aut diuina perturbet officia, facere præſumpſerit: pœnam vigintiquinque ducatorum incurret, præter alias arbitrio noſtro imponendas, & moderandas pœnas: & qui non habebit in ære, luet in corpore, aut exilio mulctabitur. Qui verò in Eccleſijs cum mulieribus impudicis, ſiue etiam honeſtis colloquium ſcurrile habuerit, aut alios in honeſtos actus fecerit, vigintiquinque ducatorum pœnam incurrat, & carceris per menſem. Qui in Eccleſijs, vt ſupra obſcœnis, & inhoneſtis verbis, aut ſignis vſus fuerit, aut aliàs fœda colloquia cum perſonis quibuſcunque habuerit, decem aureorum pœna mulctetur, aut aliàs corporaliter puniatur. Mandamus præterea omnibus, & ſingulis Cathedralium, Collegiatarum, & Parochialium Eccleſiarum Capitulis, Rectoribus, Vicarijs, Sacriſtis, Oſtiarijs, ac alijs ipſarum Cuſtodibus, quatenus præfatos omnes in Eccleſiis delinquentes admoneant, & vt in eis vetita fieri non permittant, vel ſaltem ipſis Ordinariis vel Officialibus noſtris puniendos deferant, quod ſi facere neglexerint, pœnam duorum aureorum vice qualibet incurrent. Pauperes quoque mendicantes, ſeu eleemoſynas petentes per Eccleſias tempore Miſſarum, prædicationum, aliorumque diuinorum officiorum ire non ſinant: ſed eos ad valuas Eccleſiarum ſtare faciant, ſub pœna duorum aureorum Capitulis infligenda pro qualibet vice, niſi eos eiici curauerint, & Parochis dimidii aurei. Religioſis etiam Clauſtralibus, ſiue regularibus præcipimus in virtute ſanctæ obedientiæ, vt in Eccleſiis ſuis deputent aliquem, qui tales eiiciat, & ſi negligentes fuerint, grauiſſimè ab Ordinario corripiantur, quòd ſi illi parere recuſauerint, grauiſſimas pœnas incurrent, & pro qualitate perſonarum etiam corporaliter punientur arbitrio noſtro, ſiue Superiorum ſuorum. Et vt in Eccleſiis nihil indecens relinquatur, iidem prouideant, vt capſæ omnes, & depoſita, ſeu alia cadauerum conditoria ſuper terram exiſtentia omnino amoueantur, prout aliàs ſtatutum fuit, & defunctorum corpora in tumbis profundis infra terram collocentur. Cum verò dierum feſtorum obſeruatio ad Dei cul-

tum maximè pertineat,& in lege diuina præcipiatur, Cupientes abusus prauos,qui ex eorum in obseruantia inualuerunt, omnino corrigere, & antiquorum Canonum statuta renouantes, mandamus,vt omnes dies Dominici, & præcipuè in honorem Dei,beatæ Mariæ Virginis, sanctorum Apostolorum feriati cum omni veneratione obseruentur, & omnes in diebus præfatis Ecclesias frequentent, diuinis officijs deuotè intendant, ab omni illicito, & seruili opere abstineant, Mercatus non fiant, profanæ uegociatioues, & iudiciorum strepitus conquiescant. Qui verò in diebus præfatis opus aliquod illicitum feciſſe deprehensus fuerit, præter diuinã vltionem,& amissionem animalium, quibus ad vecturam vtetur, etiam graues pœnas incurret arbitrio nostro, seu Vicarii nostri in vrbe. In aliis autem locis arbitrio ordinariorum, vel aliorum Magistratuum, ita vt præuentioni locus sit. Quibus omnibus districtè præcipimus,vt hæc diligenter obseruati procurent,illas etiam festiuitates, quæ iuxta consuetudinem locorum solenniter celebrari consueuerint; iuxta laudabilem consuetudinem debita cum reuerentia obseruari faciant sub pœnis arbitrio ipsorum imponendis,& moderandis Et vt simoniacæ prauitatis labes prorsus aboleatur. Constitutiones anteceſſorum nostrorum contra Simoniacos editas,& præsertim Pauli I I. inuiolabiliter obseruari mandamus, & delinquentes tàm in sacrorum ordinum receptione,quàm in beneficiorum assecutione, statutis etiam inferius pœnis nostra auctoritate affici volumus. Quicunque igitur deteſtabile crimen Simoniacæ prauitatis commisiſſe conuictus fuerit in consequendis ordinibus, eo ipso sit ab illorum executione per decennium sine spe dispensationis suspensus, & per annum carceribus mancipetur. Qui dignitates Ecclesiasticas Simoniacè acquisiuerit,illis sit ipso iure priuatus, & in futurum inhabilis ad eas,& quascũque alias obtinendas. Qui beneficium,aut officium Ecclesiasticum Simoniacè adeptus fuerit,illis similiter sit ipso iure priuatus, & ad fructuum omnium,quos perceperit,restitutionem teneatur, & perpetuò sit inhabilis, ad ea, & quæcunque alia beneficia Ecclesiastica obtinenda. Si quis autem tale crimen pluries commisiſſe conuictus fuerit, præter supradictas pœnas etiam corporaliter puniatur,& ab ordinibus Ecclesiasticis degradatus à fidelium consortio eiiciatur. Qui verò ordines,& beneficia Simoniacè contulerint, pœnis à iure statutis puniantur,cuiuscunque gradus, conditionis,& dignitatis etiam si Episcopi,Archiepiscopi,vel maiores fuerint. Caueãt præterea quicumque nè in Sacramentorum exhibitione Simoniacum aliquid faciant. Alioquin grauissimè puniantur per locorum ordinarios, qui huiusmodi criminis reos cum maxima seueritate coercere procurent,iuxta Concilij Tridentini statuta. Ad abolendũ verò nefarium, & execrabile blasphemiæ scelus, quod in antiqua lege Deus morte puniri mandat, & Imperialibus quoque legibus receptum est, nunc autem propter nimiam Iudicum in puniẽdo segniciem,vel potius desuetudinem, supra modum inualuit,Leonis prædeceſſoris nostri in nouissimo Lateranens.Concilio statuta innouantes Decernimus, vt quicunque laicus Deum & Dominum nostrum Iesum Christum, & gloriosam Virg.Mariam eius genitricem expresè blasphemauerit,pro prima vice pœnam.25.ducatorum incurrat,pro secunda pœna duplicabitur pro tertia, autem centum ducatos soluet, & ignominia notatus, exilio mulctabitur. Qui verò plebeus fuerit, nec erit soluendo, pro prima vice manibus post tergum ligatis ante fores Ecclesiæ constituetur per diem integrum, pro secunda fustigabitur per Vrbem pro tertia lingua ei perforabitur, & mittetur ad triremes. Quicunque clericus in hoc blasphemiæ crimen incurrerit,pro prima vice fructibus vnius anni omnium,& quorumcunque beneficiorum suorum,pro secunda, beneficijs ipsis priuetur,pro tertia omnibus etiam dignitatibus exutus deponatur,& in exilium mittatur. Quòd si clericus nullum obtinuerit beneficium, pœna pecuniaria, vel corporali pro prima vice puniatur, pro secunda carceribus mancipetur, pro tertia verbaliter degradetur,& ad triremes mittatur. Qui reliquos Sanctos blasphemauerit, pro qualitate blasphemiæ, atque personæ, arbitrio Iudicis puniatur. Si quis crimen nefandum

contra naturam, propter quod ira Dei venit in filios diffidentiæ, perpetrauerit, Curiæ sęculari puniẽdus tradatur. Et si clericus fuerit, omnibus ordinibus degradatus simili pęna subiiciatnr, Monemus præterea omnes locorum ordinarios, & in virtute S. obedientiæ eis præcipimus, vt statuta Tridentini Concilij contra Concubinarios tam Clericos, quàm laicos edita, districtè faciant obseruari, reddituri Deo, ac nobis, si id omiserint, rationem. Et vt prędmissorum delictorum Simoniæ blasphemiæ, ac stupri nefandi notitia facilius habeatur. Volumus, quòd in singulis casibus, non solum per accusationem, & inquisitionem, sed etiam ad simplicem, & secretam denunciationem procedatur per quoscunque iudices, aliàs tamen de iure competentes, tam ratione delecti, quàm personarum, ita quòd inter eos locus sit præuentioni. Monemus præterea omnes, & singulos, vt solum Dei timorem præ oculis habentes, & non alia animi praua affectione ducti, culpabiles tantùm deferant, innocentes non vexent. Quòd si aliqui ex calumnia aliquos denunciasse comperti fuerint, eos ad pœnam Talionis teneri volumus, & mãdamus: Mulctæ autem pecuniariæ applicabuntur pro duabus partibus locis piis arbitrio nostro in Vrbe, extra verò, Ordinariorum, pro tertia accusatori, qui delinquentes detulerit. Mandamus autem Principibus, Comitibus, & Baronibus omnibus S.R.E. Feudatariis, sub pœna priuationis feudorum, quę ab ipsa Ecclesia Rom. obtinent, reliquos verò Principes Christianos, & terrarum Dominos hortamur in domino, & in virtute S. obedient. mandamus, vt pro diuini nominis reuerentia, & honore prędmissa omnia in suis dominiis, ac terris exactissimè seruari faciant: vberrimam ab ipso Deo mercedem tam boni operis recepturi. Non obstantibus quibusuis Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis ac exemptionibus, priuilegiis indultis, facultatibus, & literis Apost. quibusuis Capitulis, conuentibus, Militiis, ordinibus, & personis cuiuscunq; qualitatis, & conditionis existentibus, sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cũ quibusuis etiam derogatoriarum derogatoriis aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, necnon irritantibus, & aliis decretis in genere, vel in specie etiam Motu proprio aliàs quomodolibet concessis, approbatis, & innouatis, quibus illorum tenores præsentibus pro expressis habentes, specialiter, & expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscunque. Volumus autem, quòd præsentium transumptis etiã impressis, manu alicuius Notarii publici subscriptis, & sigillo alicuius Prælati. munitis, eadem prorsus fides vbique adhibeatur, quæ eisdem præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ innouationis, relaxationis, admonitionis, confirmationis, mandati statuti, decreti, ordinationis, prędcepti, monitionis, voluntatis, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contrahire. Siquis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apost. eius se nouerit incursurum Dat. Romę apud S. Petrum, anno Incarnat. Dominicę 1566. Kal. April. Pontificatns nostri anno primo.

Antonius Florebellus Lauellinus.

H. Cumyn.

CONSTITVTIO DE ABBATISSIS, ET ALIIS MONASTERIORUM MONIALIUM Præfectis, non vltra triennium per vniuersam Italiam in futurum eligendis.

Gregorius Papa XIII. Ad perpetuam rei memoriam.

EXposcit debitum pastoralis officii, quod disponente Domino gerimus, vt ad ea solicitè intendamus, per quæ Monasteria, & alia religiosa loca, præsertim Deo dicatarum Sanctimonialium, secundùm regularis disciplinę normam regantur, & gubernentur, Perpendentes igitur varia, & multiplicia damna, quibus

plerumque afficiuntur Monasteria Monialium, quę per Abbatissas, vel alias prę fectas perpetuas reguntur, è contra verò Abbatissas, & alias præfectas triennales scientes se lapso triennio suæ administrationis rationem esse reddituras, ac sperantes de bene gestis laudem promereri, pęnam verò, si male gesserint, metuentes, maiori studio, ac diligentia regimen, & administrationem Monasteriorum sibi commissorũ gerere. His & aliis rationabilibus causis adducti, hac nostra perpetuò valitura constitutione statuimus, & ordinamus, quòd de cætero perpetuis futuris temporibus in omnibus, & singulis Monasteriis Monialium S. Benedicti, Cistercien Carthusien. & aliorũ quorumcunque ordinũ in vniuersa Italia, & præsertim in vtriusque Sicilię Regnis consistentibus, quæ nunc per Abbatissas, vel alias Præfectas perpetuas reguntur, & gubernantur, cum primùm Abbatissę, aut alię perfectę huiusmodi regimini, & administrationi ipsorum Monasteriorum cesserint, etiam apud Sedem Apostolicã, vel decesserint, eorum Abbatissatus, seu prę fecturas vacare contigerit, Abbatissæ, aut aliæ prę fectę non amplius perpetuę, seu ad vitam (quarum nomen ac titulum, ex nunc prout ex tunc Apostolica auctoritate ex certa nostra scientia, deque Apostolicę potestatis plenitudine tenore præsentiũ perpetuò extinguimus, & abolemus) sed triennales tantùm à Cõuentu vniuscuiusque Monasterii, & aliàs iuxta decreta Sacri Cõc. Trid. & regularia suorum ordinum instituta eligantur, & prę ficiantur, quę postmodum elapso triennio, suis officiis perfunctę, prę esse desinant, omnique prorsus careat auctoritate, ac à regimine, & administratione Monasterii per trienniũ à die finitę administrationis inchoandum abstineat, quo elapso, seruata eadem forma Conc. Trid. iterum, & pluries eligi possint. Districtius inhibentes omnibus, & singulis dictorum Monasteriorum Conuentibus Superioribus, & personis, ne aliquam Abbatissam, aut aliam prę fectam perpetuam, seu ad vitam, sed triennalem tãtum eligere, & prę fecere vllo modo audeant, vel prę sumant. Quod si secus à quoquam quauis auctoritate fuerit attentatum; Electionem, & Prę fectionem huiusmodi, ac omnia, & singula, quæ inde sequentur, irrita, nulla, & inania, nulliusque roboris, vel momenti fore: Sicq; per quoscunque Iudices ordinarios, & delegatos quauis auctoritate fungentes, etiã causarum Palatii Apostolici Auditores, ac S.R.E. Cardinales, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicãdi, & interpretandi facultate, & auctoritate, in quauis causa, & instantia iudicari, & diffiniri debere decernimus. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac dictorum Monasteriorum, & ordinum iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & cõsuetudinibus, priuilegiis quoque, indultis, & literis Apostolicis eisdem Monasteriis eorumque Superioribus, & personis sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis clausulis, & decretis in genere, vel in specie, ac aliàs in contrarium quomodolibet concessis, confirmatis, & innouatis, Quibus omnibus, & singulis eorũ tenores, ac si ad verbum insererentur prę sentibus, pro sufficienter expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice duntaxat specialiter & expresè derogamus, cæterisque contrariis quibuscunque. Cæterùm quia difficile foret prę sentes nostras ad singula quæque loca, vbi necessarium fuerit deferre, volumus, quòd illarum transumptis manu alicuius Notarii publici subscriptis, & sigillo alicuius personæ indignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides in iudicio, & extra adhibeatur, quę præsentibus adhiberetur, si forent exhibitę, vel ostensę. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die prima Ianu. M.D.L.XXIII. Pontificatus Nostri Anno Vndecimo.

Cæ. Glorierius.

Anno à Natiuitate Domini millesimo quingẽtesimo octuagesimo tertio, indictione vndecima, die verò quarta Mensis Ianuarii Pontificatus Sanctissimi Domini Nostri Domini Gregorii diuina prouidentia Papæ Decimitertii Anno vndecimo, retroscriptæ literæ affixæ, & publicatæ fuerunt in acie campi Floræ, dimissa eorum

copia

copia auscultata, & collationata cum dictis literis in valuis eiusdem aciei affixæ per me Iohannem Freile, curs. S. D. N. Papæ.

Petrus Delbequez Magister Curs.

S. D. N. D. GREGORII PAPAE XIII. CONSTITVTIO, DE eleemosynis Monialibus præstandis.

Gregorius Episcopus seruus seruuorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

DEO sacris Virginibus, quæ contemptis illecebris sæculi, diuinis se obsequiis manciparunt, æquissimum est præcipua quadam à nobis ac singulari solicitudine prouideri, tum vt ab eis omnia, quæ sanctum ipsarum propositum impedire possent remoueantur, tum etiam vt eis in cultu Dei castè ac religiosè permanentibus, quæ ad victum necessaria sunt, subministrentur. Et quidem post sacri Concilii Tridentini decretum, quod constitutio fœl. rec. Bonifacii Papæ VIII prædecessoris nostri, quæ incipit, Periculoso, renouatur, prohibens ne aut ipsis monialibus ex monasteriis suis egredi, aut vlli cuiuscumque sexus, aut ordinis personę ad eas ingredi liceat, Et prętera vniuersis Episcopis præcipitur, vt in omnibus monasteriis sibi subiectis, in aliis verò sedis Apostolicæ auctoritate clausuram sanctimonialium, vbi violata, diligenter restiui, vbi verò inuiolata, conseruari maximè procurent. Piæ memoriæ Pius Papa V. etiam prædecessor noster victui quoque, & necessitatibus ipsarum prospicere cupiens, cum superiora illa approbasset, atque innouasset, eademque omnia etiam in monialibus quarumcunque. Militiarum etiam Hierosolymitanæ, omnibusque aliis tacitè, vel expressè religionem professis, quocunque nomine censeruntur, locum habere decreuisset: nè illæ quicquam detrimenti in necessitatibus suis hac occasione paterentur, etiam ptæcepit locorum ordinariis, & superioribus earum, vt fidelium eleemosynas per conuersas non professas, vel professas quidem, sed ætatis saltem quadraginta annorum, & iam pridem conuersas, quæ in domibus contiguis, extra tamen monasterium degerent, colligendas curarent; ita tamen, vt prædictæ Conuersæ neque clausuram aliarum monialium, nisi in casibus permissis, ingrederentur, nec ex illis ipsis habitationibus suis ad tales eleemosynas colligendas, sine permissu ordinariorum, aut superiorum suorum exire possent. Quod si ne hoc quidem sufficere videretur, idem Pius prædecessor mandauit ipsis ordinariis, & superioribus, vt negotium darent aliquibus personis piis tales eleemosynas colligendi, aliaque arbitratu suo prospicerent, quę ad subleuandam monialium inopiam expedire iudicarent. Cum autem, sicut accepimus, multæ moniales, etiam quæ Tertiariæ vocantur, sub solenni religionis voto, perpetuaque clausura degentes, alięque talibus literis comprehensę, & in ipsa clausura permanentes multis præterea ad se sustentandas necessariis egeant, neque vsque ad hoc tempus vllo sufficienti remedio earum necessitatibus subuentum sit; quin etiam aliæ Tertiariæ citra vllum solenne hucusque votum viuant, quę ad suas suorumve domus neutiquam redituræ essent, sed sub solenni religionis voto, & clausura prædictis permanerent, si earum congruæ sustentationi prouideretur. Nos qui illas necessariis rebus distitui nolumus, certioresque facti sumus in multis ciuitatibus, oppidis, villis, aut aliis locis tam in Ecclesiis, & Monasteriis, quàm Hospitalibus, Collegiis, Confraternitatibus, & aliis locis piis, etiam quæ à priuatis hominibus, tum Ecclesiasticis, tum Laicis multas ac diuersas eleemosynas Christi pauperibus erogari, Considerantes in huiusmodi personas, vel in primis exercendam esse charitatem, quæ voluntaria paupertate suscepta ab omni hominum commercio segregatæ, Deo seruiunt, & assiduis precibus iram ipsius, ob peccata conceptam, à Christiano populo deprecantur. Illud quoque cogitantes, si eis ad tales eleemosy-

nas

nas petendas ad loca prędicta conferre se liceret, vix fore, vt prędicta Monasteria Ecclesię, loca, ac personę eis singulis non tantùm saltem tribuerent, quantum singulis aliis pauperibus eorum concurrentibus solent. Vniuerso illi Deo deuotarum, mulierum generi de opportunę, ac sufficientis subuentionis auxilio prouidere cupientes, De nobis attributæ potestatis plenitudine statuimus, & ordinamus, vt omnes, & quicumq; Patriarchæ, Primates, Archiepiscopi, Episcopi, & alii Ecclesiarum Prelati, necnon Abbates, Priores, Prępositi, & alij Ecclesias Patriarchales, Primatiales, Metropolitanas, Cathedrales, & alias Ecclesias, necnon Monasteria, Prioratus, Præposituras, Canonicatus, præbendas, dignitates, personatus, administrationes, officia, cęteraque beneficia Ecclesiastica cum cura, & sine cura sæcularia, & Sancti Benedicti, Sancti Augustini, Cistercien. Cluniacen. Pręmonstraten. Cartusien. Camaldulen. Sancti Blasii, Cassinen. aliàs Sanctę Iustinę, Montis Oliueti, Sancti Saluatoris, ac Lateranen. & Cruciferorum, seu fratrum Sancti Hieronymi, necnon Prędicatorum, Minorum, Minimorum, & Carmelitarum, Eremitarum eiusdem S. Augustini, Seruorum Beatæ Mariæ, Sanctæ Claræ, & quorumcunque aliorum tam virorum quàm mulierum etiam Mendicantium ordinum, & Congregationum, & Militiarum regularia, etiam de iure patronatus Laicorum, etiam nobilium, Ducum, Regum, & aliorum Principum existentia, in titulum, commendam, administrationem, & aliàs quomodocunque obtinentes, necnon Rectores, Gubernatores, Confratres, Administratores, cęteriq; omnes, qui ratione illorum, necnon Capitulorum, Conuentuum, Mensarum, Hospitalium etiam Laicorum, & per Laicos administrari solitorum, Christifidelium, Confraternitatum, Scholarum, Collegiorum, ac aliorum piorum locorum quocumque nomine nuncupatorum, & in quibusuis mundi partibus consistentium, quæ singulis annis, mensibus, hebdomadis, vel diebus ex Ecclesiarum, Monasteriorum, Prioratuum, officiorum, dignitatum, & beneficiorum, ac Congregationum, Hospitalium, Confraternitatum, Scholarum, Collegiorum piorum, & aliorum locorum præceptorum fructibus, redditibus, & prouentibus pauperibus Christi aliquas eleemosynas in pane, frumento, farina, vino, edulijs, pecunia, seu alijs ad victum, vel vestitum pertinentibus, etiam ad supplicationem, & preces, & per cedulas, & bollettina, aut aliàs distribuere, & elargiri ab immemorabili tempore consueuerunt, aut alio quocumque iure tenentur, ex dictis fructibus, redditibus, & prouentibus, & quò ad Hospitalia prædicta ex ijs, quę, seruata in illis actuali Hospitalitate, supersunt, seu supererint, necnon quęcunque personæ particulares, etiam laicæ, vel vniuersitates etiam laicorum, quę testamento, vltima voluntate, vel alia dispositione, etiam inter viuos, aliquas tales eleemosynas facere tenentur, dimidiam partem omnium, & quarumcunque eleemosynarum, & largitionum huiusmodi quocumque nomine nuncupatarum, quocumque tempore, & modo distribui solitarum, etiam si speciali nota dignę, & secūdùm pias defunctorum, aut aliorum voluntates sub certa forma ab his in testa mento, vel alia quacunque dispositione distribuendæ sint, dummodo non in certas personas, nec ad certos vsus pios alios, quàm victus, & alimenta pauperum distribuatur, quibuslibet prędictarum Monialium, etiam Tertiariam sub solenni religionis voto, & perpetua clausura de cætero viuentibus, & in terris, & locis, quorum pauperibus huiusmodi eleemosynę distribuunt, cōsistentibus verè, realiter & cum effectu, & absque vlla eleemosynarum, & largitionum huiusmodi petitione, exactione, & conquisitione, aut alia desuper à nobis expectata iussione, aut mentis nostræ declaratione, ac quibusuis mora, subterfugio, ac exceptione, cessantibus, & ejectis, dare atque distribuere omnino teneantur, & quam dimidiam partem nos illis applicamus. Vt autem præmissa omnia cum charitate, & pietate procedant, & efficaciter suum effectum sortiantur, vniuersis, & singulis Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & alijs locorum ordinarijs per Apostolica scripta mandamus, vt quisque per se, vel alium seu alios ad prędictū executionem in suis ciuitatib. & Diœcesibus procedēs, ab Ecclesijs, Monasterijs, Hospitalibus

ſpitalib. Confraternitatibus,Scholis,Collegijs,locis, & Eccleſiaſticis,ac laicis perſonis prædictis,etiam quomodolibet exemptis, dimidiũ eleemoſynarum huiuſmodi exigant, ac pro portione,vt ordinarijs ipſis loco um equum eſſe videbitur, ſingulis pauperum monialium etiam Tertiarum Monaſterijs huiuſmodi ſuarum Ciuitatum, & Diœceſum, etiam ſi alijs ſuperioribus ſubiecta ſint,cum effectu diſtribuant. Nos enim eiſdem locorum ordinarijs etiam tanquam Apoſtolicæ Sedis delegatis,ac cuilibet illorum tam per ſe,quàm alium,vel alios præmiſſa faciendi,ac etiam contradictores quoſlibet,& rebelles per pęnas pecuniarias eorundem ordinariorũ, & cuiuſlibet illorum arbitrio infligendas, & applicandas,ac in ſubſidium ſententias,cenſuras,& pœnas Eccleſiaſticas,aliaque opportuna iuris,& facti remedia quacumque appellatione poſtpoſita reſpectiuè compeſcendi, auxiliumque brachij ſęcularis inuocandi, aliaq; in prędictis,& circa ea neceſſaria,& opportuna faciendi,gerendi,mandandi,& exequendi,plenam,& liberam facultatem, & auctoritatem concedimus,& impartimur. Inſuper,quia valde rationi conſonum eſt,vt etiam ij,qui ipſis Monialibus etiam Tertiarijs indigentibus præfatis conſanguinitate aliqua ſunt coniuncti aliquod in prędictis ſubſidium cõferant,cum ratio ſanguinis,& debitum charitatis & honeſtatis id expoſtulet,ſingulis locorum ordinarijs cõmittimus,vt omni eos officio, & diligentia monere, eiſque perſuadere ſtudeant, parentes verò,& fratres ac alios, ad quos illas, ſi in ſæculo permanſiſſent,dotare pertinebat,vel ad quos bona & ſucceſſiones deuenerunt, & qui ſi eas nuptui tradidiſſent,multò amplius, quàm ingredientibus Monaſterium dediſſent, vel qui ſi eas nunc domi retinerent,vel ſi ad illorum domos redirent,eas alere tenerentur,quibuſcunque vijs ipſis beneuiſis inducant, vt Monialibus etiam Tertiarijs prædictis iuxta eorum facultates charitatiue ſubueniant,ſcituri id ſibi etiam ad animarum ſalutem plurimum profuturum. Cęterùm,quod attinet ad Conuerſas profeſſas, quas prędictus Pius prędeceſſor per prædictas literas ſub certis conditionibus ibi contentis permiſit poſſe manere extra Monaſteria pro colligendis eleemoſynis, eiſdem locorum ordinarijs iniũgimus,vt quibus Monaſterijs prędictarum Monialium quotidianis laboribus computatis, ſupradicta,vel alia qualibet ratione de ſufficienti ſubuentione, & ſuſtẽtatione prouiſum eſſe cognouerint,eaſdem Conuerſas ſub eadem clauſura cum alijs Monialibus reducant,neque à ſuis Monaſterijs amplius exire permittant,Conuerſas verò nõ profeſſas,& profiteri nolentes, dimiſſo habitu domum remittant;neque alias in futurum, niſi profeſſionem ſuo tẽpore emiſſuras,atq; ſub perpetua clauſura manſuras in Monaſteria huiuſmodi recipi permittat. Quod autem idem Pius prædeceſſor ſtatuit de cætero nullas alias conuerſas profeſſas recipi amplius etiam de conſenſu ſuorum ſuperiorum poſſe,ita eſſe intelligendum declaramus, præter illas Conuerſas,quæ extra Monaſterium in domibus contiguis degerent. Eleemoſynarum verò prædictarũ contributionem, & applicationem durare, & valere decernimus,ac ſuos effectus ad plenum ſortiri debere, donec numerus Monialium etiam Tertiarum huiuſmodi (quem per ipſos locorum ordinarios etiam in Monaſteriis ab eorum cura,& regimine quomodocumque exemptis,cũ illarum ſuperiorum interuentu ſtabiliri, & ordinari neque ſupra illum numerum alias recipi poſſe, etiam de conſenſu ſuperiorum ſuorum,volumus,& mandamus) ita imminutus fuerit,vt reliquæ Moniales,& Tertiariæ ex propriis redditibus Monaſteriorum ipſorum,vel conſuetis eleemoſynis ſe commodè ſuſtentare queant; ſuper quo eorundem ordinariorum conſcientiam oneramus:ita tamen, vt decedentibus ſingulis ex tribus earundem Monialium partibus tertia quoque earũdem eleemoſynarum partis diſtributio,& ſic ſucceſſiuè in totum extinguantur,atque in priſtinum ſtatum ſub debitis, aut ſolitis oneribus reuertantur,& remaneant. Declaramus prętera nullis Monialibus etiam Tertiariis licere habere oſtium, per quod ex Monaſterio introiri poſſit in ipſarum Monialium Eccleſiã exteriorem,in quam ſęcularibus ad Miſſas,& diuina officia patere ſolet acceſſus ſed omnino muro obſtruendum,neque itidem licere Monialibus etiam Tertiariis egredi

à ianua Monasterij, quæ est pro clausura ipsius Monasterij, etiam ad claudendum aliam vlteriorem ianuam, qua patere solet aditus sæcularibus venientibus, vel ad rotam, vel ad crates, seu loca colloquijs destinata, quæ vulgò parlatoria vocantur, vel ad pulsandum ipsam ianuam clausuræ; quæ loca, cum saltem pro causis prędictis patere solent sæcularibus, extra clausuram censeri debent, etiam quo tempore clausa sunt. Insuper quoscunque Dominos, & Magistratus temporales in Domino hortamur, monemus, & requirimus, vt ad omnem ipsorum ordinariorum, aut alicuius ipsorum petitionem, vel simplicem requisitionem illis in præmissis assistentes omnem opportunum fauorem, & auxiliũ præstent, & exhibeant. Ipsis denique Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & alijs locorum ordinarijs præcipimus, & mandamus, vt has præsentes nostras literas (quarum transumptis etiam impressis manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis eandẽ vbique fidem in iudicio, & extra adhiberi debere volumus, quæ ipsis originalibus literis adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ) singuli in sua Ciuitate, & Diœcesi publicent, ac publicari, easque iuxta earum continentiã, & tenorem vnà cum prædictis ac alijs prædicti Pij V. & aliorum prędecessorum nostrorum literis, & constitutionibus, & iussionibus pro integra clausuræ instauratione, custodia, & firmitate editis inuiolabiliter, obseruent, & obseruari faciant. Non obstantibus testatorum, & aliorum voluntatibus ac fundationibus, & Bonifacij prędicti de vna, & Concilii generalis de duabus, non tamen tribus dietis, ac quibusuis aliis Apostolicis, necnon in Prouincialibus, & Synodalibus Conciliis editis specialibus, vel generalibus constitutionibus, & ordinationibus, ac quibusuis Ecclesiarum, Monasteriorum, & illorum ordinum, Hospitalium, Militiarum Confraternitatum, Collegiorum, & aliorum piorum locorum prædictorum, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, etiã immemorabilibus, priuilegiis quoque indultis, exemptionibus, libertatibus, gratiis, & literis Apostolicis Ecclesiis, Monasteriis, & ordinibus, Hospitalibus, Confraternitatibus, Collegiis, & Piis locis, ac eorum superioribus, & personis sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, irritantibusque, & aliis decretis in genere, vel in specie, ac aliàs quomodolibet concessis, confirmatis, approbatis, pluries innouatis; etiam si in eis caueatur expresè, quod illis nisi sub certa inibi expressa forma, aut aliàs derogari nõ possit. Quibus omnibus, & singulis, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & indiuidua, ac de verbo ad verbũ, non autem per clausulas generales idẽ importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda foret, tenores huiusmodi ac si de verbo ad verbũ insererent p̃sentibus, p̃ plenè, & sufficiẽter expressis habẽtes, illis aliàs in suo robore p̃manſuris, hac vice dũtaxat specialiter, & expresè derogamus, cõtrariis non obstantibus quibuscunque: aut si supradictis, vel quibusuis aliis ab Apostolica sit Sede indultum, quòd interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ ordinationis, statuti, applicationis, concessionis, impartitionis, commissionis, iniunctionis, declarationum, decreti, voluntatis, onerationis, hortationis, monitionis, requisitionis, præcepti, mandatorum, & derogationis, infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attẽtare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quingentesimo septuagesimo secundo. Tertio Kal. Ianuarii, Pontificatus Nostri Anno primo.

Cę Glorierius.

CONTRA MONIALES EXEVNTES A CLAVSVRA, absque licentia ex causa magni incendii, aut infirmitatis lepræ, vel epidimiæ, tantummodo concedenda, & contra eas concomitantes, aut receptantes, Superioresque aliter exeundi licentiam concedentes.

His licentiis in necessitatibus tantummodo vrgentibus vti licere declarauit Greg. 13. infra in const. 36. Vbi gratiæ.

De clausura Monialium habes etiam sup. in const. 8. Circa pastoralis. fol. 930. & const. 22. Regularium, fol 952. cum ibi not.

Pius Episcopus seruus seruuorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

DEcori, & honestati omnium sanctimonialium, quarum Iesus Christus Dominus noster sponsus est, vt in puritate, & castitate superædificantes, in ipso fœliciter inhabitare valeant, consulentes, ea quæ illarum existimationi detrahere possent, decet nos consultò commouere. Sanè periculo, & scandalo plena res est, ac regulari obseruantiæ vehementer aduersatur, sanctimoniales aliquando parentes, fratres, sorores, aut alios agnatos, vel cognatos necnon Monasteria, & alia filiationes nuncupata, etiam eis subiecta visitandi, aut infirmitatis causa, aliove prætextu à Monasteriis exire, & per secularium personarum domus discurrere, & vagari, quo veluti colore eximium quoque honestatis, & pudicitiæ decus in discrimẽ committunt. Vnde nos malo huic pro nostro Pastoralis officij debito salubriter occurrere volentes, inhærentes etiam decreto sacri Concilij Tridentini, de clausura Monialium disponenti, ac alijs nostris literis super huiusmodi clausura editis adijcientes, volumus, sancimus, & ordinamus nulli Abbatissarum, Priorissarum, aliarumvè Monialium, etiam Carthusiensium, Cistercienſium, Sancti Benedicti, & Mendicantium, & quorumcunque aliorum ordinum, etiam Militiarum, ac statuum, graduum, conditionum, dignitatum, ac præeminentiarum existentium, etiam à Regia, vel Illustri prosapia ortarum, de cætero etiam infirmitatis, seu aliorum Monasteriorum, etiam eis subiectorum, aut domorum, parentum, aliorumvè consanguineorum visitandorum, aliave occasione, & prætextu, nisi ex causa magni incendij, vel infirmitatis lepræ, aut epidimiæ, quæ tamen infirmitas, præter alios ordinum Superiores, quibus cura Monasteriorum incumberet, etiam per Episcopum, seu alium loci ordinarium, etiam si prædicta Monasteria ab Episcoporum, & ordinariorum iurisdictione exempta esse reperiantur, cognitæ, & expresè in scriptis approbata sit, à Monasterijs præfatis exire, sed nec in prædictis casibus extra illa, nisi ad necessarium tempus stare licere; Aliter autem, quàm, vt præfertur, egredientes, seu licentiam exeundi quomodocunque concedentes, necnon comitantes, ac illarum receptarrices personas, siue laicas, aut sæculares, vel Ecclesiasticas consanguineas, vel non, excommunicationis maioris latæ sententiæ vinculo statim eò ipso absque aliqua declaratione subiacere, à quo præterquam à Romano Pontifice, nisi in mortis articulo absolui nequeant. Et insuper tam egressas, quàm præsidentes, & alios Superiores prædictos eis licentiam huiusmodi concedentes, dignitatibus, officijs, & administrationibus per eas, & eos, tunc obtentis priuamus, & illas, & illos ad obtenta, & alia in posterum obtinenda inhabiles, necnon licentias, & facultates, seu indulta, & priuilegia exeundi à Monasterijs, & extra illa standi à nobis, seu alio Romano Pontifice prædecessore nostro, ac Sedis Apostolicæ Nuncijs, & Legatis, etiam de latere, ac maiore pœnitentiario, aut ordinum prædictorum Superioribus, alijsvè personis sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis restitu-

tiuis,

tiuis, præsentatiuis, mentis atteſtatiuis, etiam nouam gratiam, & datam concedentibus, aliisque efficacioribus, & efficaciſſimis, ac inſolitis clauſulis, irritantibuſque, & aliis decretis in genere, vel in ſpecie, etiam Motu proprio, & ex certa ſcientia, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, etiam Imperatoris, Regum Ducum, & aliorum Principum, necnon S.R. E. Cardinalium intuitu, & contemplatione, ac inſtantia, vel aliàs quomodolibet conceſſa (quæ prorſus abolemus) ac literas deſuper cõfectas, & in poſterum concedendas, & conficiendas nullas, & inualidas, nulliuſque roboris, ac momenti fore, nec illas habentibus, & habituris ſuffragari poſſe, & ita per quoſcunque Iudices, & Commiſſarios quauis auctoritate fungentes, ſublata eis, & eorum cuilibet aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate iudicari, & diffiniri debere, irritum quoque, & inane quicquid ſecus ſuper his à quoquã quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari decernimus: Mandantes vniuerſis, & ſingulis Venerabilibus fratrib. noſtris, Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & aliis locorum ordinariis in virtute Sanctę obedientiæ, & ſub obteſtatione diuini iudicii, & interminatione maledictionis æternæ, quatenus per ſe, vel alium, ſeu alios præſentes literas in Ciuitatibus, & diœceſibus propriis quolibet anno publicent, omniaque in illis contenta, necnon præfatum decretum ipſius Concilii, quod incipit Bonifacii VIII. Diligenter, & inuiolabiliter ſub cenſuris Eccleſiaſticis, aliiſque prefatis pœnis, & in eodẽ decreto cõtentis, obſeruent, & obſeruari faciant, & procurent, Contradictores quoslibet, & rebelles, ac ptæmiſſis nõ parentes, etiam aliis pœnis auctoritate noſtra, appellatione poſtpoſita cõpeſcendo: Necnon legitimis ſuper his habendis ſeruatis proceſſibus pœnas ipſas, etiam iteratis vicibus aggrauando, interdictum Eccleſiaſticum apponendo. Inuocato etiam ad hoc ſi opus fuerit auxilio brachii ſæcularis. Non obſtantibus præmiſſis, ac conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis contrariis quibuſcunque. Aut ſi aliquibus communiter, vel diuiſim ab eadem ſit ſede indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per literas Anoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi mentionem. Aliis Apoſtolicis cõſtitutionibus, & iuribus, de huiuſmodi clauſura diſponentibus, nihilominus in ſuo robore duraturis. Cęterùm volumus, quod præſentium tranſumptis, etiam impreſſis manu alicuius Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo alicuius Prælati munitis, eadem prorſus fides vbique Terrarum, tam in iudicio, quàm extra adhibeatur, quæ eiſdem præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ ſanctionis, ordinationis, priuationis, abolitionis, decreti, mandati, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Siquis autem hoc attentare preſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſum.

Datum Romæ, apud Sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicę, milleſimo quingenteſimo ſexageſimo nono, Kal. Februarii, Pontificatus noſtri Anno quinto.

Cæ. Glorierius.

H. Cumyn.

Anno à Natiuitate Domini milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo, indictione decimatertia, die vero vigeſimaſeptima menſis Februarii, Pontificatus Sanctiſſimi in Chriſto patris, & Domini Noſtri Domini Pii diuina prouidentia Papæ V. Anno eius quinto, retroſcriptæ literæ Apoſtolicæ affixæ, & publicatæ fuerunt Romæ ad valuas Cancellariæ Apoſtolicæ, & in acie Campi Floræ, vt moris eſt per nos Ioannem Guererum, & Chriſtianum de Monte prælibati Sactiſſimi Domini Noſtri Papæ Curſores.

Antonius Clerici Magiſter Curſ.

S.D.N.

S. D. N. D. GREGORII PAPÆ XIII. REVOCATIO omnium licentiarum ingrediendi Monasteria Monialium, & Virorum.

Et prohibitio, Ne habentes licentias ab Episcopis, vel Superioribus in casibus necessariis, ingrediantur Monasteria Monialium, nisi vrgentibus necessitatibus.

Gregorius Episcopus seruus seruorum Dei. Ad futuram rei memoriam.

VBI gratię, & indulta ab hac Sede concessa successu temporis incommodum afferre noscuntur: expedit illa salubri præsidentis consilio submoueri. Proinde sanctimonialium quieti, & tranquillitati consulere, ac omnia quæ illas à spiritualium rerum cognitione, & exercitio auocant, impedimenta tollere, periculaque, & scandala ab eis remouere cupientes, auctoritate præsentium reuocamus, & abolemus, omnes & quascunque licentias, ac facultates ingrediendi Monasteria, Domos, & loca Monialium, ac etiam Virorum quorumuis ordinum, quibusuis etiam Comitissis, Marchionissis, Ducissis, & aliis cuiuscunque status, & conditionis mulieribus, ac etiam omnes, & quascunque licentias ingrediendi Monasteria, & Domos, & loca ipsarum Sanctimonialium, quibuscunque viris etiam eiusdem status, & dignitatis tàm à prędecessoribus nostris, quàm etiam à nobis, & Sedis Apostolicę Legatis, aliis ex quibus quantumcunque vrgentibus causis sub quibuscunque tenoribus, etiam derogatoriarum derogatoriis, reuocatoriarum restitutoriis, aliisque efficacioribus clausulis, irritantibusque, & aliis decretis etiam motu proprio, & ex certa scientia, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, atque ad Imperatoris Regum, Reginarum, aliorumve Principum contemptationem, vel supplicationem concessas, confirmatas, ac etiam iteratis vicibus renouatas, Cassamusque, & annullamus literas desuper confectas, & processus habitos per easdem. Inhibentes eisdem, qui illas obtinuerunt, sub excommunicationis pœna ipso facto incurrenda, super qua à nemine nisi à Romano Pontifice (prętерquam in mortis articulo) absolutionis beneficiũ possit impertiri, nè ipsarum licentiarum prętextu Monasteria huiusmodi quouis modo ingredi audeant. Abbatissis verò, necnon Abbatibns, conuentibus, & aliis Monasteriorum vtriusque sexus superioribus, & personis quocũque nomine vocentur, districtè pręcipimus sub eadem excommunicationis pœna, necnon priuationis dignitatum, beneficiorum, & officiorum suorum, ac inhabilitatis ad illa, & alia in posterum obtinenda, nè in Monasteria, Domos, & loca sua quemquam prętextu huiusmodi licentiarum, & facultatum ingredi faciant, vel permittant. Quin etiam sub eisdem pœnis ipso facto incurrendis prohibemus, atque interdicimus omnibus, & quibuscunque personis Ecclesiasticis, & sęcularibus, ac etiam ordinum quorumcunque etiam Mendicantium regularibus, nè prętextu licentiarum ab Episcopis, vel Superioribus quibus illas concedendi in casibus necessariis tantùm ex decreto Concilii Tridentini tribuitur, nè Monasteria ipsa Monialium pro libito, sed necessitatibus vrgentibus dumtaxat ingredi, neve Moniales sub eisdem pœnis illos aliter admittere pręsumãt. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, Monasteriorumque, & ordinum prędictorum iuramento, confirmatione Apostolicis, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, priuilegiis quoque, exẽptionibus, & indultis Apostolicis, illis eorumque superioribus, prędictis, ac alijs quibuscunque per quoscunque Romanos Pontifices prędecessores nostros, ac nos, & dictam sedem sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis clausulis, & decretis concessis, confirmatis, ac etiam iteratis vicibus innouatis, quibus omnibus, eorum tenores, perinde ac si de verbum insererentur, pręsentibus pro

sufficienter

sufficienter expressis habentes illis alias in suo robore permansuris hac vice duntaxat specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrarijs quibuscunque. Quoniam autem difficile esset præsentes ad omnia loca perferri, volumus earum exemplis etiam impressis manu notarij publici, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eandem fidem in iudicio, & extra illud vbique locorum adhiberi, quæ adhiberetur præsentibus, si essent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ reuocationis, abolitionis, cessationis, annullationis, inhibitionis præcepti, prohibitionis, iuterdicti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1575. Idibus Iunij, Pontificatus nostri anno quarto.

M. Datarius.

Cæ. Glorierius.

A. de Alexijs.

BREVE S. D. N. PII, DIVINA PROVIDENTIA PAPÆ V.

Super reuocatione licentiarum ingrediendi Monasteria, ac Domos Carthusiensium, & aliorum quorumcunque regularium ordinum, etiam mendicantium quibusuis mulieribus concessarum.

Pius Papa V. Ad perpetuam rei memoriam.

REgularium personarum, quæ relicto sæculo, Dei se obsequio dedicarunt, pro commisso nobis officio, quieti consulere cupientes, ad ea remouenda, quæ religiosum earum propositum impedire possunt, curam nostram libenter intendimus, vt nulla re, quæ eas à Diuino cultu auocet, præditę, secundùm ordinum suorum regularia instituita, & decretum sacri Tridentini Concilij, tranquillis mentibus gratum altissimo impendere possint famulatum. Quia igitur, & Carthusiensium ordinis, & aliorum regularem vitam professorum quies uon parum solet, sicut accepimus, perturbari: propterea, quòd mulieres, modestię matronalis oblitæ, Domos, ac Monasteria eorum, contra ipsorum instituta, prętextu confessionalium, aut aliarum literarum Apostolicarum ingredi audeant, ipsis etiam Abbatibus, Præpositis, Prioribus, & alijs Pręsidentibus aliquando recusantibus, & renitentibus, non sine magna eorum molestia, nec sine graui laicorum etiam offensione, ac scandalo, si quando admitti nimis facile videantur: huic rei prouidere volentes, Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, omnes, & singulas facultates, ac licentias ingrediendi Monasteria ac domos Carthusien. & aliorũ quorumcunque regularium ordinum, etiam mendicantium, mulieribus cuiuscunq; status, gradus, ordinis, conditionis, & quacumque dignitate, ac præeminętia prędita, etiam Comitissis, Marchionissis, Ducissis, sub quibuscunque verborum tenoribus, & formis, & cum quibuscunque etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsq; fortioribus, efficacioribus, & insolitis clausulis, Necnon irritantibus decretis ab Apostolica Sede quomodocunque concessas: quarum tenores perinde, ac si de verbo, ad verbum præsentibus insererentur, haberi volumus pro expressis, tenore prędictarum, reuocamus, & cassas, irritas, & inanes esse decernimus, districtè prohibentes mulieribus quidem prædictas facultates, & licentias prętendentibus, sub excommunicationis latæ sententię pœna, postquam harum literarum notitiam habuerint, à qua non

possint,

possint, nisi à nobis, aut à Romano Pontifice, qui pro tempore fuerit, absolui, præterquam in mortis articulo: nè dictas Domos, & Monasteria ingredi audeant. Ipsis verò Monasteriorum, & Conuentuum, Abbatibus, Præpositis, Prioribus, & alijs Præsidentibus quocunq; nomine vocentur, & eorum Monachis, Canonicis, & Fratribus, siue mendicantibus, siue non mendicantibus, sub priuationis officiorum, quæ in præsentia obtinent: & inhabilitatis in posterum ad illa, & alia omnia, & suspensionis à diuinis, ipso facto, sine alia declaratione, incurrendis pœnis, nè eas introducere, admittereve præsumant. Non obstantibus præmissis, & ordinationibus Apostolicis, cæterisq; contrarijs quibuscunq;. Volumus autem, & mandamus, vt hæ literæ ad valuas Basilicæ Beati Petri Apostolorum Principis, & in Cancellaria nostra, atque in acie Campi Floræ de more publicentur. Quia verò difficile foret has literas ad omnia loca deferri, volumus, & declaramus, vt earum exemplis, & transumptis manuscriptis, vel impressis, & manu alicuius Notarij publici subscriptis, ac sigillo alicuius Prælati munitis, par vbiq; fides habeatur, ac si præsentes exhibitæ essent, vel ostensæ. Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris die XIIII. Octobris. M. D. LXVI. Pontificatus nostri Anno primo.

Ant. Florebellus Lauellinus.

DECLARATIO SVPER FACVLTATE QVAM HABENT ordinarij, & alij Monialium Superiores ingrediendi earum monasteria.

Gregorius Papa XIII. Ad futuram rei memoriam.

DVbijs, quæ emergunt, declarationis remedium expedit adhibere. Cum igitur super eo quod optima primùm ratione Concilium sanxit Tridentinum, deinde in constitutione fel. rec. Pij Papæ V. prædecessoris nostri nonis Iulij Pontificatus sui anno tertio, atque item nostra idibus Iunij Pontificatus nostri anno quarto editis, fuit prouisum, nè cui in posterum, nisi in casibus necessarijs septa Monasteriorum monialium ingrediendi concederetur licentia, à nonnullis dubitatum fuisse sciamus circa personas, quæ alterius ad id licentia non indigent: sed sui auctoritate officij nituntur, an liceat eis pro libito suæ voluntatis huiusmodi septa ingredi, vel potius seruare debeant ipsi quoque regulam à Concilio præscriptam. Nos omnem hæsitationis materiam tollere, & viam scandalis præcidere, ac sanctimonialium quieti consulere volentes, harum tenore auctoritate Apostolica declaramus Prælatos omnes tam sæculares, quàm regulares, quibus cura, & regimen monasteriorum monialium quouis modo incumbit, facultate sibi ex officio attributa ingrediendi monasteria prædicta ita demum vti posse, si id faciant in casibus necessarijs, & à paucis, ijsque senioribus, ac religiosis personis comitati. Quocirca vniuersos, & singulos Episcopali, seu maiori, ac etiam Cardinalatus dignitate præditos, necnon quorumuis ordinum Abbates, Præpositos, Priores, Ministros, & alios quoscunque Superiores regulares serio monemus, vt facultate huiusmodi, qui eam habent, præter quam in casibus, vt præfertur, necessarijs neutiquam vtantur. Quod si contrafecerint, eadem auctoritate Apostolica statuimus, atque decernimus, qui Pontificalis dignitatis fuerint, eos pro prima vice, qua contrafecerint, ingressu Ecclesiæ interdictos, pro secunda à munere Pontificali, & à diuinis suspensos, ac deinceps ipso facto absque alia declaratione excommunicatos existere, regulares verò omni officio, ac ministerio priuatos, excommunicationi similiter subiacere. Non obstantibus Apostolicis, ac in generalibus, & Prouincialibus Concilijs editis generalibus, vel specialibus constitutionibus, & ordinationibus, priuilegijs quoque, indultis, & literis Apostolicis quibusuis Ecclesijs, earumve Prælatis, aut Ordinibus in genere, vel in specie sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsque fortioribus, efficacioribus, & insolitis

clauſulis, necnon irritantibus decretis quouis modo conceſſis, approbatis, & innouatis, etiam ſi illis caueretur expreſsè, quòd nemo interdici, ſuſpendi, vel excommunicari poſſet per literas Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam de indulto huiuſmodi mentionem, quibus, eorumq; totis tenoribus, perinde, ac ſi de verbo ad verbum inſererentur præſentibus, ſpecialiter, & expreſsè derogamus, ceterisq; contrarijs quibuſcunque. Quoniam verò difficilè eſſet præſentes ad ſingula loca perferri, volumus earum exemplis etiam impreſſis, manuq; Notarij publici, ac ſigillo perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eandem fidem in iudicio, & extra illud vbique locorũ adhiberi, quæ ahhiberetur ipſis præſentibus, ſi eſſent exhibitæ, vel oſtenſæ. Datum Romæ apud Sanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris, Die 23. Decembris. M. D. LXXXI. Pontificatus noſtri Anno decimo.

Cæ. Glorierius.

Anno à Natiuitate Domini Milleſimo quingenteſimo octuageſimo ſecundo, Indictione vndecima, Die verò Sabbati trigeſima menſis Decembris, Pontificatus S.D.N. D. Greg. diuina prouidentia Papæ XIII. Anno decimo, Retroſcriptæ literæ in forma Breuis publicatæ, & affixæ fuerunt in acie Campi Floræ, vt moris eſt, per me Scipionem de Octauianis Apoſtolicum Curſorem.

Caliſtus Brunettus Magiſter Curſorum.

CONCESSIO INDVLGENTIÆ CONVENIENTIBVS ad concionem, & Miſſam maiorem, & ad orationem, & proceſſionem ſub vexillo.

Gregorius Papa XIII.

AD perpetuam rei memoriam. Cum nihil Paſtorali noſtræ ſolicitudini eque cordi ſit, quàm ſalus animarum, idcirco, quibus poſſumus, rationibus Chriſtiadeles ad exercitationes ſpirituales, piaque officia incitamus, vt hac via incedentes per obſeruationem mandatorum Domini, diuinam miſericordiam, & gratiam conſequi mereantur. Itaq; de omnipotentis Dei miſericordia, ac beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius auctoritate confiſi, omnibus vtriusq; ſexus Chriſtifidelibus in prouincia Mediolanen. pro tempore exiſten. qui ſacrum Sermonem, concionemve audierint, quoties id egerint, toties quinquaginta dierum; qui verò die feſto Miſſæ maiori interfuerint, trium annorum, & totidem quadragenarum; qui Veſperis vnius anni; qui Completorio quinquaginta dierum indulgentiam in forma Eccleſiæ conſueta concedimus. Præterea ijs, qui collegiatim ſub vexillo ſuæ Eccleſiæ conuenerint ad viſitationem alicuius Eccleſiæ, aut ſacræ Reliquiæ toties centum dierum, ſi ad proceſſionem generalem quinquaginta dierum; ſi ad proceſſionem particularem vigintiquinque dierum: ſi ad ſtationem orationis publicæ celebrandæ centum dierum: Iis verò qui conſueuerint, vt plurimum hæc officia, & exercitationes ſpirituales cum Parochiali vicinia collegiatim obire, ſemel in anno, & ſanctiſſima communione ſumpta in die feſto proprio, & præcipuo ſuæ Parochiæ plenariam omnium peccatorum ſuorum indulgentiam, & remiſſionem concedimus, & elargimur. Contrarijs non obſtantibus quibuſcunq;. Preſentibus perpetuis futuris temporibus valituris.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris die 5. Aprilis 1580. Pontificatus noſtri Anno octauo.

Cæ. Glorierius.

CON-

CONCESSIO INDVLGENTIÆ VNIVERSIS FIDELIBVS Prouinciæ Mediolanen. conuenientibus ad orationem XL. horarum.

Gregorius Papa XIII.

VNiuersis, & singulis Christifidelibus Prouinciæ Mediolanen. præsentes literas inspecturis salutem, & Apostolicam benedictionem. Quàm vberes ex orationis instituto ad populum Christianum semper prouenerint fructus, animo reuoluentes, ea libenter concedimus quibus fideles ad orationem maximè excitentur. Itaque de omnipotentis Dei misericordia, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi, omnibus, & singulis vtriusque sexus Christifidelibus in dicta Prouincia Mediolanen. constitutis, qui orationi quadraginta horarum ordinariæ, vel extraordinariæ iussu Episcopi expositę per horæ spatium vacauerint, tres annos, qui verò processioni interfuerint initio, vel in fine orationis celebratæ huiusmodi, in Cathedralibus decem, in alijs verò Ecclesijs quinque annos indulgentiæ in forma Ecclesiæ consueta concedimus; ac verò semel in anno die ab Episcopo præscribendo si Sacram etiam Eucharistiam verè pœnitentes, & confessi sumpserint, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam, & remissionem, tenore prę sentium elargimur. Præsentibus perpetuis futuris temporibus valituris. Dat. Romæ apud Sanctũ Petrum sub annulo Piscatoris die 5. Aprilis. M. D. LXXX. Pontificatus nostri anno octauo.

Cæs. Glorierius.

INDVLGENTIÆ A SANCTISSIMO D. N. D. GREGO. XIII. Perpetuò concessæ omnibus Ciuitatis, Diœcesis, & Prouinciæ Mediolanensis, Christifidelibus, qui datis campanæ signis

Certo temporis spatio ab Illustrissimo Archiepiscopo Mediolani in Ecclesia sua, & ab vnoquoque eiusdem Prouinciæ Episcopo in suis Ecclesijs præscripto, aut prę scribendo, orationi vacauerint.

Gregorius Papa XIII. Vniuersis, & singulis Christifidelibus Ciuitatis, & Diœcesis Prouincię q; Mediolanen. Salutem, & Apostolicam benedictionem.

COelestia arma, quibus inter cætera, dum in hoc sęculo nequam peregrinantur Christifideles aduersus suæ salutis hostes in colluctatione assiduè vtendum eis est, preces sunt, & oratio sancta. Cuius quidem orationis studium, cum & perpetum, & proprium, & necessarium eisdem esse, non solùm verbis, sed exẽpli sui contestatione docuerit vnigenitus Dei filius, Christus, virtus, & sapientia Patris: nos, quæ ad sanctam illam precandi, orandiq; exercitationem piè, ac religiosè, inspirante Deo, instituta sunt, in ijs illos solicitè versari, spiritualiq; virtute longius indies semper progredi, summopere in Domino cupimus. Quare cum inter alia, quę ad exercendam populi sui pietatem, solicitudinis studio, dilectus filius noster Carolus Borrhomæus Tituli Sanctæ Praxedis S. R. E. Presbyter Cardinalis, Ecclesiæ Mediolanensis Archiepiscopus, vtiliter instituit, illud ab eodem nuper introductum esse acceperimus, vt singulis diebus, dato certo campanarum signo, patres familias, tum in vrbe Mediolano, tum in Diœcesi, vnà cum reliquis, qui de familia sunt, suæ quisq; domi, ad orandum in locum vnum conueniant: salutare hoc

instituto, nos illius commendantes charitatẽ in vobis, vt in consuetudinẽ, vsumq; perpetuum recipiatis, per Crucem Christi Domini vos nostra Apostolica auctoritate hortamur. Quò autem ardentiori pietatis zelo, ac frequentissimè in ea re, tam religiosè instituta, perseueretis; spiritualibus vos gratijs prosequi, & sanctę Matris Ecclesiæ amplioribus etiam donis, ac thesauris cumulare volumus. Itaq; de omnipotentis Dei, cuius Vicarium in terris gerimus, miseri cordia, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi, omnibus, & singulis vtriusque sexus Christifidelibus, humili, & contrito corde ad Deum conuersis, qui, datis campanæ signis, certo eo temporis spatio ab eodem Cardinale, & Archiepiscopo, prescripto, aut pro tempore prescribendo, orationi vacauerint, quoties id fecerint, dies cẽtum; qui verò singulis diebus per totam hebdomadam ad prescriptum illud temporis spatium, in ea orandi exercitatione perseuerauerint, ijs annum; preterea qui per mensem, illis annos septem; & totidem quadragenas de iniunctis, vel aliàs quomodolibet debitis pœnitentijs; qui autem salutaris huius instituti vsum retinuerint, si contriti, & confessi, die Dominico Quadragesimam proximè precedente, Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum deuotè sumpserint, ijs plenariam omnium, & singulorum peccatorum suorum Indulgentiam; ac plenariam item in articulo mortis, misericorditer in Domino concedimus, & largimur.

Vtque ad alias etiam eiusdem Mediolanensis Prouincię Vrbes, Oppida, Vicos, & & loca quęuis, orandi hęc instituta exercitatio sanctę deriuetur; & quæ vsquam instituta est, piè retineatur, & conseruetur: nos pro ea, quam gerimus, omnium Ecclesiarum solicitudine, hanc ipsam Indulgentiam omnibus, & singulis alijs Christifidelibus, qui vsquam in eadem Prouincia hoc precandi institutum, ab suo Episcopo iam introductum, vel in posterum introducendum amplexi sunt, aut amplectentur, eodem, vt supra, modo in Domino concedimus his literis; quas sub quibusuis similium, vel dissimilium Indulgentiarum reuocationibus, suspensionibus, vel derogationibus per nos, seu Sedem Apostolicam, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis clausulis, & decretis, pro tempore editis, & edẽdis nullatenus comprehensas, sed semper ab illis exceptas, & quoties illa edentur, in pristino statu esse, & censeri, atque eisdem Christifidelibus perpetuò suffragari debere decernimus.

Datum Romę apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die XXIIII. Octob. M. D. LXXII. Pontificatus nostri Anno primo.

Cæ. Glorierius.

SANCTISSIMI D. N. PII PAPÆ V. noua Constitutio.

De confidentijs beneficialibus, earumque casibus, presumptionibus, & probationibus, Cum relaxatione cognitionis causarum, preterquam pendentium. Itemq; futurarum, de collatoribus Episcopis, & superioribus, beneficijsque consistorialibus.

Pius Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

INtolerabilis multorum peruersitas, qui sacrosanctas constitutiones nouis quotidie fraudibus eludere nituntur, sępe illarum authores in necessitatem adducit cautius prouidendi, quò pertinacium animi ab improbis conatibus grauiore sanctione proposita reprimantur. Benè quidem & prouidenter fel. rec. Pius Papa IIII. Predecessor noster ad tollendam fiduciarię mancipationis beneficiorum Ecclesiastico rum corruptelam, statuit, & decreuit, vt ipso iure vacarent Ecclesię, Monasteria, cęteraq; beneficia Ecclesiastica in confidentiam à quibuscunque etiam

S. R. E. Cardinalibus cuiuſuis perſonæ contemplatione, vel intuitu recepta, liberã illorum diſpoſitionem ſibi, & Apoſtolicæ Sedi reſeruando, nec valerent ipſorum collationes, ſeu cõceſſiones, nec fructuum nec penſionum reſeruationes, nec facultates illas transferendi, nec regrediendi, ſeu accedendi, & ingrediendi ad Eccleſias, monaſteria, & beneficia ſupradicta, illaq; recipientes, fructus, penſiones & alias res eorundem indebitè perciperent, Prohibens quibuſcunq; etiam ſub cenſuris Eccleſiaſticis, nè quid huiuſmodi amplius auderent. Ac etiam decreuit omnes, & quaſcunq; prouiſiones, prę fectiones, collationes, commendas, & aliàs diſpoſitiones de Eccleſijs, Monaſterijs, & beneficijs, necnon reſeruationes fructuum, penſionum, rerum, & iurium, ac etiam transferendi, regrediendi, accedendi, & ingrediendi, aliasq; facultates, ſiue per ſe, ſiue futuros Romanos Pontifices, etiam Motu proprio, ac conſiſtorialiter, ſiue etiam per ordinarios collatores, etiam ad patronorum prę ſentationẽ cum interuentu confidentię huiuſmodi ſiue expreſsè, ſiue occultè, ac de iure prę ſumpto, & alias contra prędicta pro tempore factas, nullius momenti fore, nec cuiquã ſuffragari: ſed Eccleſias, Monaſteria, & beneficia huiuſmodi ipſo iure vacare, ac prędictæ diſpoſitioni reſeruata eſſe, ficq; per quoſcunq; etiam per prę ſumptiones, & coniecturas legitimas, & aliàs eorum arbitrio procedendo (cum alioqui confidentias huiuſmodi in lucẽ erui, & probari non poſſe conſtaret) iudicari, & diffiniri debere. Necnon irritum, & inane quicquid ſecus contingeret attentari, quemadmodum confectis ſuper his literis ſuis plenius cõtinetur. Veruntamen propter improbas multorum cupiditates, prędicta, quæ ad purgandã hac pernicie Eccleſiã, & animarum ſalutẽ ab ipſo prędeceſſore edita ſunt, in multis deprehendimus viã aperuiſſe grauius delinquendi. Siquidem cum frequentibus plurium querelis pridem concitati, quòd Iudices in cauſis huiuſmodi confidentiarum expediendis remiſſiores eſſent, omnes & ſingulas cauſas ipſas vbicunq;, & inter quoſcunq; motas ad nos aduocauiſſemus, ac omnimodam huiuſmodi cauſarum prę ſentium, & futurarum, rerumq; omnium ex ipſis reſultantium cognitionẽ nobis, & ſucceſſoribus noſtris reſeruauiſſemus, & ſuper quibuſdã coram nobis proceſſum fuiſſet, varijs, inde nec leuibus coniecturis intelleximus vitium quidem confidentię occultè irrepſiſſe, ſed in plerisq; cauſis prę ſumptiones, & coniecturas, quę ad illud probandum deducuntur, minimè ſufficere, eiuſq; rei cauſa plurimos, qui ante literarum prędictarum editionẽ huiuſmodi confidentias exercent, vbi cognouerunt obſtructam veritatem propter difficultates probandi in iudicio confidentias ipſas, contempta conſtitutione prędicta, Eccleſias, Monaſteria, & beneficia ſic recepta, vt prius retinere; alios fructus, penſiones & alias percipere; alios eorum exemplo ad ſimilia, & grauiora fidentius commoueri: Multi enim ipſa beneficia iure retinere nequeuntes, alij nè cogantur ad ſacros ordines, ad reſidentiam, ad incedendum in habitu clericali, vt ad bellum proficiſcantur, vt inimicos occidant; alij vt alieno nomine lites agant, aut defendant: alij propter crimina incapaces: quidam vt purgato delicto, vel abſolutione conſecuta illa repetant, eadem in alio deponunt, & in plerisque fructus ipſorum, aut eis miniſtrantur, aut quibus ipſi ſtatuunt, ſæpe laicis, & inhabilibus, plerique vel ſenes, vel infirmi, vt beneficia in domibus ſuis perpetuent, illa renunciarunt, & renunciãt in alios, qui vel profanam familiam credentium de fructibus Eccleſiaſticis alant, vel illa etiam nunc infantibus, aut naſcituris aſſeruent, facto interdum circuitu receſſionis, cum reſeruatione fructuum & aliarum rerum, aut acceſſu, prę ſertim ab illis qui prę ſtandorum iurium Camerę Apoſtolicæ ſunt immunes: alij aut incapaces, aut alijs beneficijs Eccleſiaſticis onuſti, aut Eccleſiaſtico ordini ſeſe mancipare refugientes, aut merè laici beneficia Eccleſiaſtica alijs conferenda procurant, vt de illis poſtmodum ad libitum ſuum diſponatur, fructus etiam percipientes illorum. Adhæc plerique ordinarij, & alij collatores, ac etiam patroni laici curant deponenda beneficia, vt fructus, ſeu penſiones capiant eorundem, alijsve faciant miniſtrari. Alia item permulta eiuſcemodi admittuntur, quibus immaculata rerum diuinarum

Puritas impiæ violatur, disciplinæ Ecclesiasticæ neruus dirumpitur, & imminēs patratur exitium animarum. Quare nos volentes periculosam talium audaciam noui iuris subsidio cohibere, præsentium auctoritate statuimus, vt si quis quacunq; auctoritate Ecclesiam, vel Monasterium, aut aliud beneficium Ecclesiasticū qualecunq; ei resignatione, vel cessione cuiuscunq; personæ simpliciter, aut cum circuitu retrocessionis, cum regressu, vel accessu, etiam sola dimittentis intentione receperit, vt illa nè illud etiam in euentum regressus, vel accessus, eidem dimittenti, vel alteri postea conferatur, aut illius fructus, vel eorum pars alij, vel alijs concedantur, vel pensiones soluantur, ex eisdem hæc confidentia censeatur. Itidē si ordinarius, vel alius collator contulerit ante hac, aut conferat in futurum beneficium Ecclesiasticū quouis modo vacans, ea cōditione tacita, vel expressa vt postea in alterum pro arbitrio Collatoris, seu alterius cuiuscunq; contra iuris communis ordinationem disponatur, siue, vt de eo prouisurus, fructus illius, vel partem ad vtilitatem, vel libitum cōferentis, vel cedentis, aut alterius relinquat, & remittat, seu pensionē illi, vel illis, quem vel quos idem collator, aut cedens, vel alius per se, vel alius scripto, aut verbo iusserit, seu significauerit, persoluat, & pariter si à patrono etiam laico, vel alteri præsentatori, seu electori contigerit, aut contingat id fieri. Ad hæc si clericus prædictæ Cameræ, aut Cardinalis, aut alius à solutione iurium ipsius Cameræ, vel etiā Cācellarię Apostolicę exemptus, post resignationē, vel cessionem alicuius extranei, de Ecclesia, Monasterio, vel alio beneficio Ecclesiastico in se, Apostolica vel alia auctoritate factam, & admissam, illam vel illud, etiam confectis literis Apostolicis, & possessione apprænsa, in eundem resignantē, vel cedentem, modico spatio interiecto, veluti duorum, aut trium mensium retrocesserit, aut retrocedat in futurum, & ex illa retrocessione fructus Ecclesiæ, seu Monasterij, aut beneficij, vel eorum pars, seu pensio, seu quid aliud super illis reseruatum, aut regressus, seu accessus, & ingressus ad illā, vel illud, ipsi clerico, vel Cardinali, aut alij exempto sit fueritve concessus: Postremo si quis crimine aliquo absolutus, aut cum quo super irregularitate dispensatum est, denuò receperit, quacunq; auctoritate Ecclesiam, Monasterium, vel aliud beneficium Ecclesiasticum, quod ante, vel post cōmissum delictum, aut contractam irregularitatē dimiserit, in quouis horum casuum cōfidentiæ prauitas sit contracta, casusq; huiusmodi literis prædictis cōprehendantur, ac si illis speciatim expressi fuissent licèt ipsum confidentiæ crimen alterius tantùm partis conscientia sit admissum. Ad probandū verò plenè confidentiarū abusum, inter alias etiā hæ præsumptiones, & cōiecturæ habeantur legitimæ. Videlicet, Si quis post cessam ab se Ecclesiā, vel Monasterium, aut beneficium, & publicatā resignationē, seu cessionem captamq; à successore possessionē, sese in illa, vel illo, seu rebus illius, per se, vel alium, seu alios de facto ingesserit, aut fructus perceperit, aut quicunq; successor illi, vel eius propinquis ipsos, aut partem aliquam remiserit eorundem. Si recipiens beneficium constituerit dimittentem, vel eius parentes, aut propinquos procuratores ad percipiendum, vel locandum fructus beneficij dimissi, & illi, vel illis de fructibus perceptis, aut percipiendis donationem fecerit; Si vel sola procuratoris depositione, vel libris rationalibus mensariorum ex parte dimittentis, expeditio, quæ personam recipientis concernit, prosecuta sit, simulq; expensæ pro ea necessariæ ab illo factæ fuerint. Denique si quis pro concessione alicui facta, quacunque auctoritate de beneficio Ecclesiastico per se, vel alium, seu alios intercesserit, vel aliàs in negotio cōcessionis sese immiscuerit quoquomodo, deinde aliquid de fructibus talis beneficij de facto, etiam per manus possessoris, ac etiam simplicis donationis titulo perceperit, seu de illo postmodum ad voluntatem intercessoris fuerit dispositum quandocunque. Testes autem de quaque re singulares singulas probare valeant præsumptiones, & coniecturas, plurisque huiusmodi præsumptiones, coniecturæ plenam probationem faciant in prædictis. Cæterùm criminosi, & cæteri omnes qui ad perhibendum in casibus Simoniæ testimonium recipi possunt, ad prædicta omnia admittantur

tantur. Sed nè quisquam etiam vana fiducia fretus, non intendendi contra se iudicij in crimine perseueret, vtq; hoc malum grauioris censuræ stimulo vsquequaq; prohibeatur, omnes & singulos, qui hucusque Ecclesias, Monasteria, beneficia, fructus, pensiones, aliasve res, intercedente hoc confidentiæ vitio receperunt, ac retinent, nisi statim ad se reuersi, & resipiscentes celeri dimissione sibi prospexerint, & qui quid tale admiserint in futurum etiam omnibus, & singulis alijs Ecclesijs, Monasterijs, dignitatibus, administrationibus, officijs, & beneficijs obtentis, quæ pariter sub dicta reseruatione cõpræhendi volumus, necnon fructibus, pensionibus, & alijs rebus Ecclesiasticis, ac etiam Romanæ Curiæ, & alijs officijs temporalibus, præsentiũ auctoritate priuamus, & ad futura inhabiles decernimus, & in iuris subdium excõicationis sententia innodamus, à qua nullus, nisi in mortis articulo constitutus ab alio quàm à Romano Põtifice, absolutionis beneficiũ valeat obtinere. Nos enim aduocatione causarum huiusmodi, & reseruatione cognitionis illarum, rerumq; omnium inde emergentium, nobis, & prædictis successoribus, vt prędictũ est, facta (causis illis duntaxat exceptis, quæ iam corã nobis pendere noscuntur, ac etiam ijs, quas ratione Ecclesiarum, & Monasteriorum, quorum dispositio in consistorio fieri consueuit, aut debet, itemq; contra ordinarios Collatores Episcopos, & alios superiores prędlatos, etiam Cardinales haberi contigerit, vt iam alijs nostris literis statutũ est, audiendis, decidendis, & terminandis) harum serie prorsus relaxata, decernimus ita deinceps quoscunq; Iudices ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, ac prędictę Romanæ Ecclesiæ Cardinales, sublata eis, & illarum quacunq; quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, vbiq; iudicare, interpretari, & diffiniri debere, necnon irritum, & inane quicquid secus in prędictis per quoscunq; quauis auctoritate, scienter vel ignorãter contigerit, attentari. Quo circa omnibus locorum Ordinarijs districtius iniungimus, vt in suis quisq; Ecclesijs, Ciuitatibus, Diœcesibus, & locis etiam exemptis, ad prædicta studiosè attendant, & quatenus illis relaxauimus, in delinquentes seuerè animaduertant, si Diuinę Maiestatis iudicium, dictęq; Sedis censuram voluerint euitare. In cęteris verò causis, negotijs nobis, & prędictis successoribus exceptis, eosdem locorum ordinarios, prędsentium auctoritate delegamus, vt gratia, & fauore postpositis, pro se quisq;, cum venerit vsus, contra prędictos omnes sub ipsa exceptione cõprehensos diligenter inquirant, suoq; inquisitiones omnes sigillo obsignatas ad prędictam Sedem quam primùm transferant, vt nos ex prędicti successores in causis huiusmodi procedentes, quod iustum fuerit, decernamus. Non enim singulis ordinarijs ipsis, prędictos oẽs, & quoscunq; alios, etiã exemptos, etiam per edictum publicum, constito prius summariè & extraiudicialiter de nõ tuto ad illos accessu, citandi, & monendi, eisq; ac iudicibus ordinarijs, & delegatis, alijsq; personis quibuscunq; nè prędictorum executionem quoquomodo impediant, vel aliàs in illis sese interponant, etiã per simile edictum inhibendi, eosdemq; alios contradictores, & rebelles quoscunq; per censuras, & pœnas Ecclesiasticas, ac omnia iuris, & facti remedia opportuna cõpellendi, auxilium brachij sęcularis, quandocunq; opus erit, inuocandi, cęteraq; in prędictis omnibus, & singulis necessaria faciendi, & exequendi, plenam, & liberam tenore prędsentium concedimus facultatem. Non obstantibus fel. recordat. Bonifacij Papę VIII. prędcessoris nostri de vna, & in Concilio generali edita de duabus dietis, alijsque Apostolicis constitutionibus, & ordinationibus, quodque Episcopis, Collatoribus, & Prędlatis prędictis, etiam Cardinalibus, vel quibusuis alijs communiter, vel diuisim à prędicta sit Sede indultum, vel imposterum indulgeri contingat, quòd interdici, suspendi, vel excommunicari, aut contra indulta huiusmodi ad iudicium trahi non possint per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam, & de verbo ad verbũ de indulto huiusmodi mentionẽ, & quibuslibet alijs priuilegijs, indulgentijs & literis Apostolicis, generalibus, vel specialibus, quorumcunq; tenorum existant, per quæ prędsentibus non expressa, aut in totum non inserta effectus

præsentium aut attributæ prædictis Ordinarijs iurisdictionis explicatio, seu exercitium, vel executio impediri valeat, quomodocunque vel differri, & de quibus eorumque totis tenoribus habenda sit in nostris literis mentio specialis, ceterisque contrarijs quibuscunque Literis prædecessoris huiusmodi nihilominus in suo robore duraturis. Volumus autem vt præsentium exempla etiam impressa edantur, eaque Notarij publici manu, & cuiuscunque Curiæ Ecclesiasticæ, eiusve Prælati sigillo obsignata, eandem illam prorsus fidem in iudicio, & extra vbique locorum faciant, quam ipsæ præsentes facerent, si essent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ priuationis, statuti, decreti, innodationis, iniunctionis, delegationis, concessionis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, Millesimo quingentesimo sexagesimo nono, Kal. Iunij, Pontificatus nostri Anno quarto.

Cæs. Glorierius.

REVOCATIO PRIVILEGIORVM, CONSVETVDINVM, & statutorum prestandi, seu recipiendi fructus, distributiones, seu dulciaria.

Pius Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

DVrum nimis, & incommodum arbitramur, quòd Ecclesiarum ministri in ijs, quę ad ipsorum sustentationem suppeditant, dispendia patiantur. Quo circa cum ad rem, simulque prohibendam ab Ecclesia Dei auaritiæ prauitatem, editas ante hac sanctiones minimè satis esse intelligimus, nouæ constitutionis subsidio cogimur prouidere. Cum itaque aliàs ex plurium Ecclesiarum Cathedralium, & Collegiatarum constitutionibus, aut ex praua consuetudine obseruari intelligeretur, vt in electione, presentatione, nominatione, institutione, confirmatione collatione, vel alia prouisione, siue admissione ad possessionem alicuius Cathedralis Ecclesię, vel beneficij canonicatuũ, aut prębendarũ, vel parte prouentuũ, seu ad distributiones quotidianas certę conditiones seu deductiones ex fructibus, solutiones, promissiones, cõpensationesve illicitę, aut etiã quę in aliquibus Ecclesijs dicũtur turnorũ lucra, interponerentur, licèt sancta Synodus Tridentina hęc detestata mãdauerit Episcopis, vt quæcunq; huiusmodi, quę in vsus pios non cõuerterentur, atque ingressus eos, qui Simoniacę labis, aut sordidę auaritię suspicionem haberẽt, fieri non permitterent, ipsique diligenter de eorum constitutionibus, siue consuetudinibus super prędictis cognoscerent, & illis tantùm, quas probarent exceptis, reliquas vt prauas, & scandalosas reijcerent; eos verò, qui aduersus prędicta quauis ratione commississent, pœnis contra Simoniacos editis, teneri decreuerit: multorum tamen indomita cupiditate, tam prędicta, quàm alia ad beneficium, & commodum ipsorum ministrorum edita, aut omnino contemnuntur, aut in varios sensus traducta perperam eludunnur. Quare nos pro diuini cultus exercitio, simulq; euocatorum ad illum auxilio plenius, euidentiusque consulendum fore, rati, reuocamus, & abolemus omnia, & quæcunque priuilegia, consuetudines, & statuta quarumcunque Ecclesiarum Cathedralium, & Metropolitanarum, ac maiorum, necnon Collegiatarum, etiam iuramento confirmatione Apostolica, aut alio quouis prędidio munita, ac etiam supra hominum memoriam, & lungissimo, ac quantumcunque tempore etiam continuò obseruata, siue pro persoluendis Ecclesiarum, vel

Pręla-

Prælatorum debitis, siue pro supportandis illorum oneribus, siue aliis etiam maioribus, maximis, & vrgentissimis causis concessa, & approbata, ac etiam multiplicatis vicibus innouata, extensa, & moderata, quòd vacantibus ipsarum Ecclesiarum dignitatibus, canonicatibus, præbendis, portionibus, beneficijs, & officijs, fructus, ac etiam quotidianæ distributiones ex eis primo ab ipsa vacatione Anno, aut lõgiore, vel etiam breuiore tempore prouenturi, mense Episcopali, seu capitulari, aliove loco integrè, vel partim remaneant, seu applicentur, aut in communes vsus cedant, seu inter alios canonicos, & personas Ecclesiæ, seu capituli diuidantur. Quodque nullus etiam Apostolica auctoritate prouisus in Canonicum recipi, aut ad dignitatem, seu portionem, beneficium, vel officium admitti, vel alias in eius possessionem induci possit, nisi prius de obseruandis huiusmodi priuilegijs, consuetudinibus, & statutis iuramentum præstiterit, & obtentæ illorum derogationi, ac fructuum, & distributionum perceptioni renunciauerit, seu capitulo, & personis prædictis cesserit, seu (vt appellant) dulciaria, aut quid aliud præstiterit. Quorum omnium tenores, causas, & effectus habemus præsentibus pro expressis quibuscunq; illa cõcepta sint formulis, necnon irritantibus, & alijs decretis roborata. Volentes ea omnia vires, & effectum de cętero non habere. Pręcipimus igitur, & interdicimus omnibus Episcopis, Capitulis, Collegiis, & personis, ad quos id pertinet, nè posthac fructus, aut distributiones huiusmodi, nec prorsus vllam eorum partem retineant, neve ipsorum cessionem, vel renunciationem, aut dulciaria, vel alia quomodocunque petant, vel exigant, aut quemquam siue ordinaria, siue Apostolica auctoritate prouisum, ad pręstandum huiusmodi iuramentum inducant, aut illi prædicta non facienti possessionem impediant, vel remorentur. Quicunque contrafecerint, si Ecclesiarum Antistites, tam diu à Pontificalis officij exercitio sint suspensi, donec satisfactione præuia illis per sedem Apostolicam suspensio relaxetur: capitula verò, & collegia quæcunque Ecclesiastico subiaceant interdicto, ac singulares personæ in excommunicationis sententiam incurrant, à qua, nisi in mortis articulo constituti, ab alio, quàm à Romano Pontifice absolutionis beneficium nequeant obtinere. Decernentes huiusmodi præstita iuramenta non tenere, nec quemquam illis obligari, quinimo iurantes in huiusmodi censuram incidere, necnon irritum, & inane quicquid secus super his per quoscunque scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Et nihilominus statuimus, vt vbicunq; huiusmodi fructus, & distributiones fabricę, vel sacristiæ, aut alterius pij loci vsibus vltra semestre tępus reperiũtur concessi, horum duntaxat dimidia pars ipsi sacristiæ, vel fabricæ, aut pro loco deinceps tribuatur, alteram verò beneficiati prædicti integrè percipiant. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis contrarijs quibuscunque, aut si aliquibus communiter, vel diuisim ab Apostolica sit sede indultum, quòd interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem, decreto prædictę Synodi, ac etiam constitutionis fęlicis recordationis Iohánis Papæ XXII. quæ incipit, Suscepti, & alijs iuribus hac de re disponentibus nihilominus aliàs in suo robore duraturis. Cęterùm per prædicta non intendimus illis prędiudicare Capitulis, Collegijs, mensis, aut personis fructus, & distributiones inter vacationem beneficiorum, & eorum collationem, siue possessionis appræhensionem prouenientes ex statuto, consuetudine, vel priuilegio huiusmodi percipientibus, vel retinentibus, quominus ipsi illos interim, vt antea, exigere valeant, & habere. Postremò volumus, vt prędentium exempla etiam impressa, Notarij publici manu & Prędati Ecclesiastici, eiusve curię sigillo obsignata eandem illam prorsus fidem vbique locorum in iudicio, & extra illud faciant, quam faceret ipsemet prędentes, si essent exhibitę, vel ostensę. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ reuocationis, abolitionis, prędepti, interdicti, decreti, statuti, intentionis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare

præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursum.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo septuagesimo, pridie Kalend. Iunij. Pontificatus nostri anno quinto.

DE IVDÆIS, ET INFIDELIBVS CONuersis, Neophitisve.

Paulus Papa III.

AD perpetuam rei memoriam. Cupientes Iudæos, & alios infideles quoslibet ad fidem Catholicam conuerti, & prætextu honorum per eos antea possessorum ob eandem fidem non distrahi, Motu proprio ex certa nostra scientia auctoritate Apostolica tenore præsentium hac in posterum valitura constitutione sancimus, quòd cuicunq; eorundem Iudæorum, & infidelium ad dictam fidem cõuerti volenti, etiam si in patria potestate constitutus fuerit, bona sua quæcunque tam mobilia, quàm immobilia, intacta, & illæsa permaneant, ita vt etiam filij familias, & in patria potestate (vt præfertur) constituti, legitima, & quacunq; alia portione bonorum patrimonialium, aut maternorum eis de iure, seu successione bonorum eis aliàs debitorum per eorum parentes fraudari, aut priuari non possint, neque debeant, sed eis integrè, etiam si contra voluntatem parentum suorum ad fidem ipsam conuersi fuerint, etiam eorum parentibus viuentibus debeantur. Et si bona ipsa ex vsura, aut illicito quæstu fuerint acquisita, & notæ sint personæ, quib⁹ eorum fuerit restitutio de iure faciẽda restituatur male ablatũ, illa eisdẽ personis omnino restituantur, personis verò non extantibus prædictis, quia bona ipsæ essent per manus Ecclesiæ in pios vsus conuertenda, bona huiusmodi eisdem Iudæis & alijs infidelibus in fauorem suscepti baptismatis, tanquam in pium vsum liberè concedimus, eaque apud ipsos sic conuersos Iudæos, & alios infideles remanere decernimus: Interdicentes sub diuini anathematis pœna quibusuis tam Ecclesiasticis, quàm sæcularibus personis, nè vllam super bonis huiusmodi quouis quæsito colore molestiam inferant, aut inferri patiantur, sed magnum se fecisse lucrum existiment, dum tales Christo lucrati fuerint. Et quoniam, vt scriptum est, qui habuit substantiam mundi huius, & viderit fratrem suum necessitatem habere & clauserit viscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manet in ipso, si ipsi conuersionis tempore inopes, aut indigentes fuerint, omnes tã Ecclesiasticas, quàm sęculares personas per viscera misericordiæ Dei nostri exhortamur, vt ipsis conuersis manus porrigant adiutrices: ipsi quoque diœcesani non solum Christianos ad subuentionem ipsorum exhortentur, sed etiam tam de redditibus Ecclesiarum, prout potuerint, quàm de ijs, quæ ad pauperum vsus per ipsos conuertendos deuoluuntur, huiusmodi neophitos sustentare non negligant, ipsosque à detractionibus, & contumelijs paterna affectione defendant. Et quoniam per gratiam baptismi ciues sanctorum, & domestici Dei efficiuntur, longæque dignius existit regenerari spiritu, quàm nasci carne, eadem constitutione statuimus, vt ciuitatum, & locorum, in quibus Sancto Baptismate pro tempore regenerabuntur, verè ciues sint, & priuilegijs, ac libertatibus, & immunitatibus, quæ alij ratione natiuitatis, & originis dumtaxat consequuntur, gaudeant. Curent insuper Sacerdotes Baptizantes, & alij de sacro fonte eos suscipientes, tam ante Baptismum, quàm post, illlos articulis fidei, ac legis nouæ præceptis, Catholicæque Ecclesiæ ritibus, diligenter instruere, & tam ipsi, quàm diœcesani operam dent, ne cum alijs Iudæis, seu infidelibus saltem per longum tempus conuersentur, nè sicut quandoque contigit ab infirmitate curatis modifica occasio ad pristinam perditionem recidiuos afficiat. Et quoniam, experientia teste, compertum est mutuam ipsorum neophitorum inter se conuersationem ipsos in fide no-

ſtra fragiliores reddere, ac ſaluti ipſorum plurimum officere, hortamur locorum Ordinarios, vt quantum pro incremento fidei viderint expedire, curent,& ſtudeāt neophitos ipſos cum originarijs chriſtianis matrimonio copulare, & prohibeant eiſdem ſub grauibus pœnis, nè mortuos more Iudæorum ſepeliant, aut Sabbata, aliaſque ſolennitates, & antiquæ ſectæ ritus quoquomodo obſeruent, ſed & Eccleſias, & prædicationes, prout alij Catholici frequentent, & in omnibus Chriſtianorum moribus ſe conformes reddant. Contemptores autem prædictorum per Sacerdotes, in quorum Parochijs degent, aut alios, ad quos de iure, vel antiqua conſuetudine de talibus inquirere ſpectat, aut etiam per alios quoſcunque diœceſanis, ſeu inquiſitoribus hæreticæ prauitatis deferant,& inuocato, ſi opus fuerit, auxilio brachij ſæcularis, & per eos taliter puniantur, quòd alijs tranſeat in exemplum: Et inſuper de ijs omnibus in Prouincialibus,& Synodalibus Concilijs diligens fiat inquiſitio, & tam circa Epiſcopos, & Sacerdotes in præmiſſis negligentes quàm ipſos neophytos, & infideles prædictos contemptores opportunum adhibeatur remedium. Si quis autem cuiuſcunque gradus, vel præeminentiæ fuerit, huiuſmodi neophytos, nè ad obſeruationem ritus Chriſtiani, & aliorum præmiſſorum cōpellantur, fauerit, aut defenderit, pœnas contra fautores hæreticorum promulgatas, ipſo facto incurrat. Neophyti verò ſi ſe corrigere poſt monitionem Canonicam neglexerint, & ad vomitum iudaizantes redire comperti ſint, contra eos, tanquam perfidos hęreticos per Ordinarios locorum ſecundùm ſacrorum Canonum inſtituta procedatur. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac quibuſuis priuilegijs,indultis,& literis etiam Apoſtolicis, ſeu etiam Regijs,vel Imperialibus eiſdem Iudæis, vel infidelibus quomodolibet conceſſis, quæ quatenus in detrimentum Catholicæ fidei; aut nominis Chriſtiani, ſeu aliquorum ex præmiſſis quomodolibet vergerent, ad effectum præſentium caſſamus, & irritamus, ac caſſa, & irrita decernimus, alijs decretis, & conſtitutionibus Apoſtolicis, quæ ſuper præmiſſis ſunt condita in ſuo robore duraturis. Et vt huiuſmodi ſanctæ cōſtitutionis ingens memoria habeatur,& nè quiſquā ipſius ignorantiam prætendere poſſit, illa per ſingulas Cathedrales, & collegiatas Eccleſias, aliaque pia loca, in quibus erit fidelium concurſus ſemel in anno ad minus infra diuina,publicari volumus, & decernimus. Et quia difficile foret præſentes ad ſingula quæque loca deferri, volumus, & etiam declaramus, quòd earundem præſentium tranſumptis, ſeu copijs etiam impreſſis, & manu alicuius Notarij publici ſubſcriptis,ac ſigillo alicuius prælati munitis, eadem prorſus fides adhibeatur, quæ præſentibus adhiberetur vbicunque forent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris die 21. Martij milleſimo quingenteſimo quatrageſimo ſecundo. Pontificatus Noſtri Anno octauo.

S. D. N. D. PII PAPÆ V. CONSTITVTIO CONTRA offendentes ſtatum, Res, & perſonas Officij Inquiſitionis hæreticæ prauitatis.

Pius Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

SI de protegendis cęteris omnibus Eccleſiæ miniſtris, quos in fidem & clientelam noſtram à Domino recepimus, cura nobis quotidiana inſidet, quantò maiore ſtudio eam nos ſolicitudinem capeſcere neceſſe eſt, vt qui in ſacro Inquiſitionis Hæreticæ prauitatis officio verſantur, ſub tutela inuiolatæ auctoritate huius ſedis periculorum omnium expertes, quæque munera ad exaltationem fidei Catholicæ exequantur? Cum itaque eius generis impiorū vis quotidie magis inualeſcat, qui omnibus malis artibus prædictum officiū ſubuertere, miniſtroſque functionibus diſturbare moliuntur, eò iam nos detruſit neceſſitas, vt nefariam, & ſceleſtam illorum audaciam acerbiore caſtigationis verbere reprimamus. Hac igitur

generali

generali constitutione de fratrum nostrorum consilio sancimus, vt quicunque siue priuatus, siue cuncta Ciuitas, siue populus, siue dominus, Comes, Marchio, Dux, vel potiore titulo illustris, quamuis ex Inquisitoribus, Aduocatis, Promotoribus, Notarijs, alijsve ministris prædicti officij, vel Episcoporũ id munus in sua Diœcesi, aut Prouincia obeuntium, seu accusatorem, denunciatorem, aut testem in causa fidei quomodocunque productum, vel euocatum occiderit, verberauerit, deiecerit, seu perterrefecerit, quive Ecclesias, ædes, aliasve res siue publicas, siue priuatas officij, aut ministrorum expugnauerit, inuaserit, incenderit, expilauerit; aut libros, literas, auctoritates, exemplaria, regesta, protocolla, exempla, scriptutas, aliaue instrumenta siue publica, siue priuata vbicunque posita combusserit, diripuerit, seu interuerterit; seu ex incendio, aut direptione, aut alio quocunque modo illa exportauerit, seu qui in conflagratione, expugnatione, aut direptione, etiam inermis, siue capiendi, siue comburendi, siue supprimendi causa fuerit, siue res, aut personas seruari, defendive prohibuerit, quive carcerem, aut aliam custodiam, seu publicam, seu seruatam effregerit, vinctum extraxerit, seu emiserit, capiendum prohibuerit, captumve eripuerit, receperit, occulerit, seu facultatem effugiendi dederit seu iusserit id fieri; qui cœrum, concursumve fecerit, siue vt aliquid prædictorum fieret homines accommodauerit, siue aliàs auxilium, consilium, aut fauorem publicè, vel occultè in quolibet prædictorum scienter præstiterit, licèt nemo occisus, nemo verberatus, nemo extractus, emissus, vel ereptus, nihil expugnatum, nihil effractũ, succensum, direptumve, nullum denique damnum re ipsa sit secutum; nihilominus is sit anathemate præsentis Canonis auctoritate ligatus, idem quoque lesę maiestatis reus, dominio, dignitate, honore, feudo, ac quocunque alio beneficio temporali, & perpetuo eo ipso, priuatus, sęcularis Iudicis arbitrio relinquatur, qui de eo illas ipsas pœnas exigat, quæ damnatis primo capite dictæ legis per constitutiones legitimas irrogantur, bonis, rebusq; omnibus fisci iuribus applicatis, vti etiam est de damnatis hęreticis per sanctiones Canonicas constitutum: eius filij paterna infamia subiecti, omnis, & cuiuscunque hęreditatis successionis, donationis, & legati siue propinquorum, siue extraneorum omnino sint expertes, eisdem præterea portæ nũquam pateant dignitatum. Nemo autem expurgationem habere, aut causam vllam proponere, vel prætendere possit, qui tantum nefas in contemptum, & odium huius officij admiserit, nisi contrariũ per claras probationes docuerit se feciſſe. Quod de prædictis eorumq́ue filijs statuimus, illud idem de omnibus clericis, & presbyteris, sęcularibus, & quorumuis ordinum, etiam exemptorum, regularibus, & quacunque etiam Episcopali, & maiori dignitate præditis, ac etiam priuilegio quomodocunque suffultis, decernimus exequendum, ita vt ipsi beneficijs, & officiis omnibus Ecclesiasticis præsentium auctoritate priuati, per Iudicem Ecclesiasticum Hęreticorum more degradentur, demum potestati sęculari traditi, pœnis prædictis laicorum instar subijciantur; Pontificum tamen causis nobis, & successoribus nostris reseruatis, vt re quæsita, & nobis renunciata contra eos ad depositionem, & alias pœnas prędictas procedamus, vti criminis atrocitas videbitur postulare. Quicunque autem pro talibus veniam petere, aut aliàs intercedere tentauerint, in easdem illas pœnas, quæ in Hæreticorum fautores à sacris constitutionibus inferuntur, ipso facto se nouerint incidisse. Verum si quis etiam huiusmodi criminum conscius, vel affinis, siue religionis studio, siue pœnitentia ductus rem adhuc incognitam retexerit, supplicio liberetur. Cęterùm eam omnium, & quarumcunque absolutionem rationem à prædictis criminibus, necnon habilitationum & restitutionum etiã ad famam, & honores, ita deinceps habendam optamus, vt successores nostri nullas nisi saltem semestri post cuiusque assumptionem ad huius dignitatis fastigium excursо, ac precibus apud supremum officium Inquisitionis hic institutũ verificatis, concedant. Decernentes omnes, & quascunque huiusmodi absolutiones, habilitationes, & restitutiones, quæ precibus sic non verificatis de cętero fient, nemini prorsus

sus prodesse, sed nec præsentibus, nisi toto ipsarum tenore ad verbum inserto, & gratia ei certa Romani Pontificis scientia facta, & propria manu subsignata, vlla in parte derogatum censeri debere, & si illis ex quacunque causa aliter derogari contigerit, derogationes huiusmodi nullius prorsus fore roboris, & momenti. Iubemus igitur vniuersos, & singulos Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, Episcopos, & cęteros Ecclesiarum prælatos per vniuersum orbem constitutos, vt per se, vel alium, seu alios præsentes literas, aut earum exempla in suis quisque Prouincijs, ciuitatibus, Diœcesibus, & locis solenniter publicare, & quantum in se est, firmiter obseruari procurent, contradictores quoscunque per censuras, & pœnas Ecclesiasticas appellatione postposita, compescendo, ipsasque censuras, & pœnas etiam iteratis vicibus aggrauando, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sęcularis. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cęteriscq; contrarijs quibuscunque. Volumus autem, vt præsentium exempla etiam impressa edantur, eaq; Notarij publici manu, & cuiuscunq; curiæ Ecclesiasticæ, vel prelati sigillo obsignata, eandem illam prorsus fidem vbique locorum faciant, quam ipsæ præsentes facerent, si essent exhibitæ vel ostensæ. Cęterùm orbis terrarum Principes, quibus gladij sęcularis potestas ad malorum vindictam est permissa, per eam, quam se tueri promiserunt fidem, obtestamur, ita suas quisque partes siue in præstando ministris prædictis auxilio, siue in criminum post Ecclesiæ sententiarum animaduersione interponere, vt eorum quoque præsidijs ministri ipsi tanti officij munus pro Dei æterni gloria, & religionis incremento fęliciter exequantur, amplissimum à Domino præmiũ recepturi, quod fidei prædictæ assertoribus in ęternæ beatitudinis consortio præparauit. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ sanctionis, legationis, statuti, decreti, iussionis, obtestationis, & volũtatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, milleſimo quingenteſimo ſexageſimo nono Kal. Aprilis, Pontificatus nostri anno quarto.

APPROBATIO INDICIS LIBRORVM PROHIBITORVM cum regulis confectis per Patres à Tridentina Synodo delectos ac prohibitio illos de cætero habendi, vel legendi.

De declaratione, & expurgatione Indicis habes const. Greg. 13.
Vt pestiferarum const. 10.

De materia librorum prohibitorum est etiam alia const. Pij 4. 108.
Inter crimina, vbi notabo.

Pius Papa IIII. Ad perpetuam rei memoriam.

DOminici gregis custodię Domino disponente præpositi, vigilis more pastoris nó desistimus ipsi gregi ab imminentibus periculis, quanta maxima possumus cura, & diligentia præcauere, nè propter negligentiam nostram pereant oues, quę preciosissimo Domini nostri Iesu Christi sanguine sunt redemptæ. Et si autem quæ ad fidei veritatẽ patefaciendam, & ad horum temporum hęreses confutandas pertinebant, in œcumenico, & generali Concilio Tridentino, sancti spiritus assistente gratia, nuper adeo enucleata, ac definita fuerunt, vt facilè iam sit vnicuique sanam Catholicamque doctrinam à falsa adulterinaque internoscere: tamen cum librorum ab hęreticis editorum lectio non modò simpliciores homines corrũpere soleat, verum sæpè etiã doctos eruditosq; in varios errores, & à veritate fidei Catholicę alienas opiniones inducere: huic quoque rei esse duximus prouidẽdum.

Cum,

Cum autem aptissimum ei malo remedium esse sciremus, si componeretur atq; ederetur index siue Catalogus librorum, qui vel hęretici sint, vel de hęretica prauitate suspecti, vel certè moribus, & pietati noceant, id negotium ad Sacram Tridentinam Synodum reieceramus. Ea verò ex tanta Episcoporum, & aliorum doctissimorum virorum copia delegit ad eum conficiendum Indicem multos cùm doctrina, tum iudicio insignes Prælatos ex omnibus ferè nationibus. Qui quidem non sine maximò labore, plurimisque vigilijs, eum Indicem tandem, Deo iuuante, perfecerunt, adhibitis etiam in consilium lectissimis quibusdam Theologis. Peracto autem Concilio, cum ex ipsius Synodi decreto is Index nobis oblatus fuisset, vt ne ante ederetur, quàm à nobis approbatus fuisset: Nos doctissimis quibusdam, probatissimisque prelatis eum accuratissimè legendum, examinandumque tradidimus, & ipsi etiam legimus. Cum igitur eum magno studio, acri iudicio, diuturna cura confectũ, & præterea commodissimè digestum esse cognouerimus. Nos saluti animarum consulere, eamq; ob causam prouidere cupientes nè libri, & scripta cuiuscunque generis quæ in eo improbantur, siue vt hęretica prauitate suspecta, siue vt pietati, ac morum honestati inutilia, aut aliqua correctione saltem indigentia, posthac à Christifidelibus legantur, ipsum Indicem, vnà cum regulis ei præpositis, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, approbamus, imprimiq; ac diuulgari, & ab omnibus vniuersitatibus Catholicis, ac quibuscunque alijs vbique suscipi, easque regulas obseruari mandamus, atque decernimus. Inhibentes omnibus, & singulis tam Ecclesiasticis personis sęcularibus, & regularibus, cuiuscunq, gradus, ordinis, & dignitatis sint, quàm laicis quocunq, honore, ac dignitate præditis, nè quis contra earum regularum præscriptum, aut ipsius prohibitionem Indicis libros vllos legere, habere ve audeat. Si quis autem aduersus eas regulas, prohibitionemq; fecerit: is qui dem, qui hęreticorum libros, vel cuiusuis auctoris scripta propter hęresim, vel falsi dogmatis suspitionem damnata, atque prohibita legerit, habuerit ve, ipso iure in excommunicationis pœnam incidat: eamque ob causam in eum tanquam de hæresi suspectũ inquiri, & procedi liceat, præter alias pœnas super hoc ab Apostolica sede, sacrisq; Canonibus constitutas. Qui autem libros alia de causa prohibitos legerit, habuerit ve, præter peccati mortalis reatum, Episcoporum arbitrio seuerè se nouerit puniendum: Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis cõtrarijs quibuscunq;: Aut si aliquibus communiter, vel diuisim ab eadem sit sede indultum, nè excommunicari possint per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Vt hęc autem ad omnium notitiam perueniant, neve quis excusatione ignorationis vti possit: volumus, & mandamus, vt hę literæ per aliquos Curiæ nostrę Cursores in Basilica Vaticana Principis Apostolorum, & in Ecclesia Lateranensi tunc, cum in eis populus, vt Missarum solennibus intersit, congregari solet, palàm, & clara voce recitentur; & postquam recitatæ fuerint, ad valuas earum Ecclesiarum, itemque Cancellariæ Apostolicæ, & in loco solito campi Floræ affigantur: ibique vt legi, & omnibus innotescere possint, aliquantisper relinquantur. Cum autem inde amouebuntur, earum exempla in iisdem locis affixa remaneant. Nos enim per recitationem hanc, publicationem, & affixionem omnes, & singulos qui his literis compræhenduntur, post tres menses à die publicationis, & affixionis earum numerandos, volumus perinde astrictos, & obligatos esse, ac si ipsismet illę editæ, lectæque fuissent. Transumptis quoque earum, quæ manu alicuius publici Notarij scripta, subscriptaue, & sigillo, ac subscriptione alicuius personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ, munita fuerint, fidem sine vlla dubitatione haberi mandamus, atque decernimus.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die vigesimaquarta Martij, millesimo quingentesimo sexagesimo quarto, Pontificatus Nostri Anno V.

Ant. Florebellus Lauellinus.

CLE-

CLERICORVM NEFANDI CRIMINIS reorum pœnæ.

Ad hoc etiam habes Leon. 10. const. 11. Supernæ, in Bull. fol. 194. & eiusdem Pij V. const. 5. Cum primum, in Bull. fol. 924.

Pius Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

HORRENDVM illud scelus, quo pollutæ fœdatæque Ciuitates à tremendo Dei iudicio conflagarunt, acerbissimum nobis dolorem inurit, grauiterque animum nostrum commouet, vt ad illud quantum potest comprimendum, studia nostra conferamus. Sanè Lateranensi Concilio dignoscitur constitutum, vt quicunque Clerici, illa incontinentia quæ contra naturam est, propter quam ira Dei venit in filios diffidentiæ, deprehensi fuerint laborare, à Clero deijciantur, vel ad agendam in Monasterijs pœnitentiam detrudantur. Verùm nè tanti flagitii contagium, impunitatis spe, quæ maxima peccandi illecebra est, fidentius inualescat, Clericos huius nefarij criminis reos, grauius vlciscendos deliberauimus, vt qui animæ interitum non horrescunt, hos certè deterreat ciuilium legum vindex gladius secularis. Itaque quod nos iam in ipso Pontificatus nostri principio, hac de re decreuimus plenius nunc, fortiusq; persequi intendentes, omnes & quoscunque Presbyteros, & alios Clericos seculares, & regulares, cuiuscunque gradus, & dignitatis, tam dirum nefas exercentes, omni priuilegio clericali, omnique officio, dignitate, & beneficio Ecclesiastico præsentis Canonis auctoritate priuamus. Ita quod per Iudicem Ecclesiasticum degradati, potestati statim seculari tradãtur, qui de eis illud idem capiat supplicium, quod in laicos hoc in exitio deuolutos, legitimis reperitur sanctionibus constitutum. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ priuationis, & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quingentesimo sexagesimo octauo, tertio Kal. Septembris, Pontificatus nostri Anno tertio.

Cęs. Glorierius.

H. Cumyn.

Anno à Natiuitate Domini millesimo quingentesimo sexagesimo octauo, indictione vndecima, die verò tertia mensis Septembris, Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris & D. N. D. Pij Papæ V. Anno tertio, retroscriptæ literæ Apostolicæ affixæ & publicatæ fuerunt ad valuas Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe, Cancellariæ Apostolicæ, & in acie Campi Floræ, per nos Antonium Clerici, & Christianum de Monte prælibati Sanctissimi D. N. Papæ Cursores.

Io. Andreas Panizza Magister Curs.

PRO-

PROHIBITIO IVDICIARIÆ ASTROLOGIÆ ARTEM exercendi, Incantationes, diuinationes, & sortilegia faciendi, ac libros de eis legendi, & tenendi, Ordinariorumque, & Inquisitorum facultas, inobedientes coercendi.

Sixtus Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

COELI, & terræ Creator Deus, quem vnum Omnipotentem corde credimus ad iustitiam, & ore confitemur ad salutem, etsi homini, quem ad imaginem, & similitudinem suam creauit, mentem dederit, quæ non solùm diuino fidei lumine illustrata, mysteria illa cognosceret, quæ humanam intelligẽtiam superant, sed etiam naturæ suæ vi, magno licèt cum labore, præclara multa inuestigaret, atque intelligeret. Tamen, vt superbum animal homo non altum saperet, sed timeret, & immensam conditoris sui maiestatem, humi stratus veneraretur, sibi soli eorum, quæ euentura sunt, scientiam, & futurarum rerum cognitionem reseruauit. Solus enim ipse, cuius oculis omnia nuda, & aperta sunt, & ad intimas hominum cogitationes penetrat, & consequentes eorum actiones intuetur, solus ipse, qui vocat ea, quæ non sunt, tanquam ea, quæ sunt, omnia præsentia, & ante oculos posita habet, solus denique omnia, & singula quæcunque totius temporis decursu, & sæculorum ętatibus futura sunt, ab omni æternitate nouit, & admirabili prouidentia disposuit, quę non modò humanę mentis imbecillitas ignorat, sed nec dęmones ipsi pręsentire possunt. Quare Idolorum in futuris annuntiandis falsitatem, & imbecillitatem, & eorum qui eis cultum adhibebant, vanitatem irridet Spiritus sanctus apud Isaiam illis verbis. Annuntiate quæ ventura sunt in futurum, & sciemus, quia Dijs estis vos: & in nouo Testamento Christus Dominus discipulorum suorum de futuris euentis paulo cupidius inquirentium, interrogationem grauiter reprehensione retudit, qua etiam omnium fidelium suorum curiositatem coercuit. Non est vestrum scire tempora, vel momenta, quæ Pater posuit in sua potestate. Nec verò ad futuros euentus, & fortuitos casus prænoscendos (futuris euentibus ex naturalibus causis necessariò, vel frequenter prouenientibus; quæ ad diuinationẽ non pertinent, dumtaxat exceptis) vllæ sunt veræ artes, aut disciplinæ, sed fallaces, & vanæ improborum hominum astutia, & dęmonum fraudibus introductæ, ex quorum operatione, consilio, vel auxilio omnis diuinatio dimanat, siue quòd expresse ad futura manifestanda inuocentur, siue quòd ipsi prauitate sua, & odio in genus humanum, occultè, etiam præter hominis intentionem se ingerant, & intrudãt vanis inquisitionibus futurorum, vt mentes hominum perniciosis vanitatibus, & fallaci contingentium prænunciatione implicentur, & omni impietatis genere deprauentur. Quæ quidem ipsis cognita sunt, non diuinitate aliqua, nec vera futurarum rerum scientia, sed naturæ subtilioris acumine, & alijs quibusdam modis, quos hominum obtusior intelligentia ignorat. Quamobrem dubitandum non est, in huiusmodi futurorum, contingentium, & fortuitorum euentum inquisitione, & præcognitione, Diaboli operationem se fallaciter immiscere, vt sua fraude, ac dolis, miseros homines à via salutis auertat, & laqueo damnationis inuoluat. Quæ cum ita sint, nonnulli hęc fideliter, & religiosè, vt debent, non attendentes, sed curiosa sectantes, grauiter Deum offendunt, errantes ipsi, & alios in errorem mittentes; tales in primis sunt Astrologi olim Mathematici, Genethliatentes, diuinæque dispositionis ordinationem, suo tempore reuelandam præuenire audacissimè fatagentes, hominum natiuitates, seu genituras, ex motu syderum, & astrorum cursu metiuntur, ac iudicant futura, siue etiam præsentia, & præterita occulta, atque ex puerorum ortu, & natali die, siue quauis alia temporum, & momentorum vanissima obseruatione, & notatione, de vniuscuiusq; hominis statu, conditione, vitæ cursu, honoribus, diuitijs, sobole, salute, morte, itineribus, certaminibus, inimicitijs, car-

ceribus,

ceribus, cædibus, varijs discriminibus, alijsq; prosperis, & aduersis casibus, & euentibus prænognoscere, iudicare, & affirmare temerè præsumunt, non sine magno periculo erroris, & infidelitatis; cũ S. Augustinus præcipuum Ecclesiæ lumen, eum, qui hæc obseruat, qui attendit, qui credit, qui in domum recipit, qui interrogat, Christianam fidem, & baptismum preuaricasse affirmet, vt illos meritò Apostolus arguat, atq; increpet illis verbis: Dies obseruatis, & menses, & tempora, & annos, timeo vo, nè fortè sine causa laborauerim in vobis. Hi igitur leuissimi, & temerarij homines in miserandam animarum suarum ruinam, graue fidelium scandalum, & Christianæ fidei detrimentum, futuros rerum euentus, & quæcumq; prosperè, vel aduersè obuentura sunt, ac actus humanos; ea deniq; quæ ex libera hominum voluntate proficiscuntur, astris, syderibusq; ascribunt, eisq; eam facultatem, vim, seu virtutem, & efficaciam tribuunt significandi futura; & ad prænognita ita inclinandi, vt sic omnino, nec aliter euentura sint, atq; ob eam causam de ijs rebus omnibus iudicia facere, prognostica, prædictiones, & prænognitiones sibi assumere, & palàm venditare nõ dubitant; quibus non pauci rudes, & imperiti, alijq; nimis creduli, & imprudentes tantam fidem præstant, vt ex huiusmodi iudiciorum, & prædictionum præscripto, aliquid certo esse credant, aut sperent, quorum sanè, & mendacium magistrorum temeritas, & infelicium discipulorum credulitas magnopere deploranda est, qui vel diuinis literis admoniti non intelligunt hominis præstantiam, cui Cœli, & Stellæ, & clarissima Cœli sidera Sol, & Luna, Deo ita disponente, non imperant, sed inseruiunt, sic enim Moyses populum Dei, vt hunc errorem caueret, præmonebat. Nè fortè eleuatis oculis ad Cœlum, videas Solem, & Lunam & omnia astra Cœli, & errore deceptus adores ea, & colas, quæ creauit Dominus Deus tuus in ministerium cunctis gentibus, quæ sub Cœlo sunt. Sed quid sydera mirandum est hominem seruire? nonne nobilissimæ intelligentiæ Angeli ipsi, omnes sunt administratorij spiritus, in ministerium missi propter eos, qui hæreditatem capiunt salutis? nam rationales oues, ita diligit Deus, vt non solùm Episcopos, quemadmodum à S. Ambrosio scriptum est, ad tuendum gregem ordinauerit, sed etiam Angelos destinauerit. Præclarè etiam S. Hieronymus: Magna dignitas animarum, vt vnaquæque habeat ab ortu natiuitatis in custodiam sui Angelum delegatum. Quòd si Angeli homines custodiunt, quid aduersus Angelorum custodiam, & tutelam astra moliri, aut efficere poterunt, quæ cum ipsis Angelis nullo modo sunt comparanda? Nec sanè hoc loco prætereunda est, eximij Ecclesiæ Doctores, & Beatissimi Pontificis Magni Gregorij sententia, qui Priscillianistas hæreticos vnumquemque hominem sub constitutionibus stellarum nasci putantes, magno rerum, & verborum pondere confutat. Absit (inquit) à fidelium cordibus, vt aliquid esse fatum dicant, vitam quippe hominum solus hanc conditor, qui ereauit administrat; neque enim propter stellas homo, sed stellæ propter homines factæ sunt, etsi stella fatum hominis esse dicitur, ipsis suis ministerijs subesse homo perhibetur. Vtinam insani homines hæc saperent, & intelligerent, ac Dei monitis obtemperarent in Leuitico dicentis. Non declinetis ad Magos, nec ab Ariolis aliquid scisscitemini, vt polluamini per eos: Neque enim quæ Christiana, & vera pietas repellit, ac damnat, tanto studio inuestigarent, ijsdemque miserè se decipi, atque irretiri paterentur. Sunt etiam inanes quidam homines, & curiosi, vel impij, & irreligiosi, qui futurarum, & occultarum aliarum rerum notitiam adeo anxiè habere student, vt ob eadem prænoscenda, & inuestiganda in diuinæ legis offensionem multipliciter incurrant. Alij enim Geomantiæ, Hydromantiæ, Æromantiæ, Pyromantiæ, Onomantiæ, Chiromantiæ, Necromantiæ, alijsque sortilegijs, & superstitionibus, non sine Dæmonum salrem occultè societate, aut tacita pactione, operam dare, seu illis, ac sortibus illicitis taxillorum, granorum triticeorum, vel fabarum iactu vti non verentur. Alij verò aliquas pristinæ, & antiquitatæ, ac per Crucis victoriam prostratæ Idololatriæ reliquias retinentes, quibusdam augurijs, auspicijs, similibusve

signis,& vanis obseruationibus ad futurorum diuinationem intendunt. Alij item sunt, qui cum morte fœdus ineunt, & pactum faciunt cum Inferno, qui similiter ad occultorum diuinationem ad inueniendos thesauros, vel ad alia facinora perpetranda; etiam expressa cum Diabolo pactione facta, in manifestam suarum perniciem animarum, nefarias magicæ artis incantationes, instrumenta, & veneficia adhibent circulos, & diabolicos characteres describunt, Dæmones inuocant, aut consulunt, ab eis responsa petunt, aut accipiunt: eis preces, & thuris, aut aliarum rerum suffimenta, seu fumicationes, aliaue sacrificia offerunt, candelas accendunt, aut rebus sacris, vel Sacramentis, aut Sacramentalibus sacrilegè abutuntur: adorationis, genuflexionis, aut quæuis alia impietatis obsequia præstant, cultum venerationemve tribuunt, aut annulum, vel speculum, aut paruas phyalas sibi fabricant, aut fabricari curant ad Dæmones in eis alligandos, seu includendos, vt putant, ad responsa ab ipsis inde petenda, aut habenda. Alij præterea etiam in corporibus obsessis, vel lymphaticis, & phanaticis mulieribus Dæmones de futuris, vel occultis rebus, aut factis exquirunt, vt meritò ab eis, quos Dominus in Euangelio tacere imperauit, vanas, mendacesque referant responsiones. Alij quoque præstigiatores, frequentius verò mulierculæ quædam superstitionibus deditæ in phyalis, seu vasculis vitreis aqua plenis, vel in speculo accensis candelis, etiam benedictis sub nomine Angeli Sancti, & albi, Diabolum omnium malorum satorem supplices adorantes, vel in vnguibus, aut palma manus, quandoque etiam oleo perunctis eundem omnium fallaciarum architectum orant, vt similiter futura, vel occulta quæuis per spectra, & apparentes imagines, seu phantasticas visiones sibi ostendat, aut ab eodem patre mendacij Diabolo alijs incantationibus, aut varijs superstitiosis obseruationibus, futurorum, & occultorum huiusmodi veritatem quærunt, & hominibus prædicere contendunt. Quorum omnium, quos supra enumerauimus consimilis impietas parem exitum habet, nimirum, quòd Dæmonis præstigijs, ac dolis, tum qui diuinant, tum qui diuinationem expetunt illusi, ac delusi miserrimè reperiuntur. Itaque cum futuros euentus in seipsis considerare, antequam fiant, sibi Dei proprium, illud necessariò consequitur, vt Astrologi, & alij prædicti, qui huiusmodi futura prænuntiare, aut prænoscere quocunque modo, nisi Deo reuelante audent: iniustè atque impudenter, quod Dei est sibi assumant, & vsurpent. Sic fit, vt dum ab eis, quod solius est Creatoris perperam creaturis tribuitur, diuina Maiestas grauiter lædatur, fidei integritas violetur, & animabus pretioso Christi sanguine redemptis, pestis, atq; exitium importetur. Et licèt iampridem regulis indicis librorum prohibitorum ex decreto Sacri Generalis Trid. Conc. confecti, illud inter cætera constitutum fuerit, vt Episcopi diligenter prouiderent, nè huiusmodi Astrologiæ iudiciariæ libri, tractatus, & indices legerentur, vel haberentur, qui de futuris contingentibus, successibus, fortuitisve casibus, aut ijs actionibus, quæ ab humana voluntate pendent certò aliquid euenturum affirmare audent, permissis tamen iudicijs, & naturalibus obseruationibus, quæ nauigationis, agriculturæ, siue medicæ artis iuuandæ gratia conscripta fuissent. Libros verò omnes, & scripta Geomantiæ, Hidromantiæ, Chiromantiæ, Necromantiæ, siue in quibus continentur sortilegia, veneficia, auguria, auspicia, incantationes artis magicæ, prorsus reijci, & aboleri curarent. Non tamen errorum, corruptelarum, delictorum, & abusuum prædictorum extirpationi vsq; adeo prouisum est, quin etiam adhuc in nonnullis locis, & apud plurimos curiosius vigeant, cũ valdè frequenter, detectis Diaboli insidijs diuinationum, sortilegiorum, & variarum superstitionum omnia plena esse in dies detegantur. Nos igitur, qui pro nostro pastoralis officij munere fidei integritatem inuiolatam conseruare debemus, & animarum saluti prospicere, quantum diuina gratia adiutrice possumus, ex paternæ charitatis visceribus optamus, damnantes, & reprobantes omne genus diuinationum, quæ Diabolo auctore ad fidelium deceptionem à prædictis curiosis, vel perditis hominibus fie-

ri solent. Cupientes præterea Sanctam illam Christianæ Religionis simplicitatem, præsertim vbi agitur de summa Creatoris Dei potestate, sapientia, & prouidentia ab omni erroris labe integram, atque incorruptam, vt par est, retineri: Volentes quoque prædictæ falsæ credulitati, ac huiusmodi illicitarum diuinationum, & superstitionum, detestabili studio, & execrandis flagitijs, atque impuritatibus occurrere, vt de Christiano populo meritò dici possit, quod de antiquo Dei populo scriptum est: Non est augurium in Iacob, neque diuinatio in Israel.

Hac perpetuò valitura constitutione, Apostolica auctoritate statuimus, & mandamus, vt tam contra Astrologos, Mathematicos, & alios quoscunque dictę iudiciariæ Astrologiæ artem, præterquam circa agriculturam, nauigationem, & rem medicam in posterum exercentes, aut facientes iudicia, & natiuitates hominum, quibus de futuris contingentibus successibus, fortuitisque casibus, aut actionibus, ex humana voluntate pendentibus aliquid euenturum affirmare audent, etiam si id se non certò affirmare asserant, aut protestentur, quàm contra alios vtriusque sexus, qui supradictas damnatas, vanas, fallaces, & pernicioſas diuinandi artes, siue scientias exercent, profitentur, & docent, aut discunt, quive huiusmodi illicitas diuinationes, sortilegia, superstitiones, veneficia, incantationes, ac præmissa detestanda scelera, & delicta, vt prefertur faciunt, aut in eis se quomodolibet intromittunt, cuiuscũq; dignitatis, gradus, & conditionis existant, tam Episcopi, & Prælati, Superiores, ac alij ordinarij locorum, quàm Inquisitores hęreticæ prauitatis vbiq; gentium deputati, etiamsi in plerisque ex his casibus antea non procedebant, aut procedere non valebant diligentius inquirant, & procedant; atque in eos seuerius Canonicis pœnis, & alijs eorum animaduertant.

Prohibentes omnes, & singulos libros, opera, & tractatus huiusmodi iudiciariæ Astrologiæ, Geomanciæ, Hydromantiæ, Pyromantiæ, Onomantiæ, Chiromantiæ, Necromantiæ, Artis Magicæ, aut in quibus sortilegia, veneficia, auguria, auspicia, execrabiles incantationes, ac superstitiones continentur, ac vtsupra in memorato indice interdictos sub censuris, & pœnis in eo contentis à quibuscunque Christifidelibus legi, aut quomodolibet retineri; sed illos Episcopis, & ordinariis locorum, vel Inquisitoribus prædictis præsentari, & consignari debere.

Et nihilominus eadem auctoritate statuimus, & mandamus, vt contra scienter legentes, aut retinentes libros, & scripta huiusmodi, seu in quibus talia continentur, similiter iidem Inquisitores liberè, & licitè procedant, ac procedere, & pœnis condignis punire, & coercere possint.

Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisq; contrariis quibuscunque.

Vt autem præsentes nostræ literæ ad communem omnium notitiam facilius deducantur; Iubemus illas in Valuis Basilicarum Sancti Iohannis Lateranen. & Principis Apostolorum de Vrbe, ac in acie Campi Floræ affigi, seu appendi, eisq; detractis ipsarum exempla, etiam impressa eisdem in locis affixa relinqui.

Et insuper vniuersis, & singulis Venerabilibus Fratribus nostris Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, locorum ordinariis, & Prælatis, necnon Inquisitoribus hęreticæ prauitatis vbilibet constitutis, per hęc committimus, & in virtute sanctæ obedientiæ districtè precipiendo mandamus, vt per se, vel alium, seu alios easdem presentes literas, postquam eas receperint, seu earum notitiam habuerint, in suis, & singulis Parochialibus Ecclesiis, dum in eis populi multitudo ad diuina conuenerit, deinde verò semel in anno, & quoties eis expedire videbitur, vulgari sermone publicent, aut publicari faciant.

Quia verò difficilè foret præsentes literas ad singula quæque loca, in quibus de eis fides facienda erit deferri. Volumus, vt earum transumptis, etiam impressis, manu Notarii publici subscriptis, ac paruo sigillo Sanctæ Romanæ, & vniuersalis Inquisitionis, aut alicuius Prelati, vel Curię Ecclesiasticę munitis, eadē prorsus fides

in iudicio,& extra vbiq; locorum adhibeatur, quæ eisdem originalibus literis adhiberetur,si essent exhibitæ,vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum statutorum, mandatorum, prohibitionis, iussionis, commissionis,& voluntatis infringere,vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit,indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri,& Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno incarnationis. 1585. Nonis Ianu. Pontificatus Nostri Anno primo.

H Prodat. Io. Baptista Canobius.

Anno à Natiuitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo sexto, Indictione prima, die verò 9. mensis Ianuarij, Pontificatus Sanctissimi Domini Nostri Sixti diuina prouidentia Papæ V. Anno primo, Retroscriptæ literæ Apostolicæ, affixæ, lectæ,& publicatæ fuerunt in valuis,seu portis S. Iohannis Lateranensis,& Sancti Petri Principis Apostolorū de Vrbe,necnon Cancellariæ Apostolicæ,& acies Campi Floræ, & per aliquod temporis spatium dimissæ per nos Io. Freile, & Nicolaum Tagliettum,S. D. N. Papæ Cursores.

Alex. Parabiathus Mag. Cursorum.

DE ELECTIONIBVS AD REGIMINA Monasteriorum, Præposiurarum, & aliarum dignitatum Conuentualium.

Sanctissimus in Christo pater, & Dominus noster Dominus Pius diuina prouidentia Papa Quartus.

AD cuius peruenit notitiam, quod licèt aliàs omnia monasteria virorum, valorem ducentorum florenorum auri communi æstimatione excedentia, necnon prioratus,præposituras,ac alias dignitates Conuentuales,& præceptorias generales, ordinum quorumcunque, dispositioni suæ generaliter reseruauerit, ac propterea illorum prouisiones, & ad ea quæ speciali priuilegio eligendi sibi per Sedem Apostolicam concesso suffulta sunt, Canonicæ factarum electionum confirmationes,ad Sanctitatem suam, & dictam Sedem pertinere noscantur: nihilominus plerique Religiosi cæca nimis ambitione agitati, partim electiones de suis personis ad monasteria, prioratus & alias dignitates conuentuales huiusmodi, vel priuilegium eligendi prædictum habeant,vel illo careant, nullo iuris ordine seruato,nullaque boni, vel æqui ratione habita, temerè fieri, factasque per ordinum superiores, aut locorum ordinarios de facto confirmari, partim verò nedum priusquam electiones de se ad monasteria, & alias conuentuales dignitates eligendi priuilegio suffulta factæ,ritè confirmentur: sed ne electi quidem Canonicè, se in regimine,& administratione tam in spiritualibus,quàm temporalibus monasteriorum, aliarumq; dignitatum vacantium eorumdem, ac illorum bonorum immiscere non verentur, in animarum suarum periculum, auctoritatis Apostolicæ contemptum, & plurimorum scandalum: Volens tantis qui paulatim in religiosos irrepserunt vsibus,& abusibus nimis licentiosis aliquādo, sicut par est,occurrere, suamq; Sedis præfatæ prærogatiuam asserere, Omnes & singulas electiones quarumuis personarum ad regimina monasteriorum, prioratuum, præposiurarum, & aliarum dignitatum conuentualium, ipsarumque electionum confirmationes per quoscunque cuiusuis status,gradus,ordinis,& conditionis existant,& quamuis etiam Archiepi-

scopalis,

scopali, Patriarchali, aut maiori præfulgeant dignitate hactenus sic præsumptas, nullas & inualidas, ac pro nullis inualidis, & prorsus infectis habendas esse, personasque sic vt præfertur electas, & confirmatas, monasteria, aliasq; dignitates huiusmodi sine legitimo titulo possedisse, & possidere, Necnon illorum fructus, redditus & prouentus indebitè percepisse & percipere. Ac personas ipsas ad absolutionem, & habilitationem super his, necnon confirmationem electionum de se factarum à Sanctitate sua, seu Romano Pontifice pro tempore existente, aut Sede prædicta, infra sex menses à data præsentium computandos impetrandum, ac literas Apostolicas super huiusmodi confirmatione in totum expedien. omnino teneri declarauit. Et nihilominus hac sua perpetuò valitura constitutione statuit, & ordinauit, quòd nullus de cętero se in regimine, & administratione monasterij, vel alterius dignitatis conuentualis, ad quod seu quam illum eligi contigerit in spiritualibus, vel temporalibus antequam ritè celebrata electio à sanctitate sua, aut Romano Pontifice pro tempore existente, & Sede prædicta confirmata, & literæ Apostolicæ desuper expeditæ fuerint, per se, vel alium in toto, vel in parte, quouis quæsito colore immiscere, aut ad illud, vel illam se recipi facere, vel aliàs se pro eius Prelato gerere præsumant. Decernens omnes, & singulos qui secus fecerint, iure si quod illis ad Monasteria, vel eorum regimina, & administrationes, ac alias conuentuales dignitates per electionem huiusmodi quæsitum fuerit, eo ipso priuatos, & deinceps ibi ineligibiles esse, ipsaq; Monasteria, & alias dignitates ab eadem Sede impetrari posse; qui verò similes electiones confirmare præsumpserit, etiam eo ipso Superiores ordinum videlicet suis dignitatibus priuatos; Ordinarios autem locorum etiã si Archiepiscopali, & maiori præcellant dignitate, ingressum Ecclesiæ interdictum, eosque ad Ecclesiarum suarum regimine & administratione suspensos existere.

Placet publicetur & describatur I.

Lecta & publicata fuit suprascripta Regula Romæ, in Cancellaria Apostolica, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo sexagesimo quarto, Die verò Martis vltima mensis Octobris, Pontificatus præfati Sanctissimi Domini nostri Papæ anno quinto.

Ant. Lomellinus Custos.

CONSTITVTIO S. D. N. PII PAPÆ QVINTI per Dominos Medicos obseruanda.

Pius Papa V. Ad perpetuam rei memoriam.

SVpra Gregem Dominicum nostrę vigiliæ diuinitus creditum, vigilijs speculatoris, prout nobis desuper conceditur, exercentes officium, ad ea per quæ Animarum saluti cum diuini nominis gloria consuli valeat, libenter intendimus, vt Christifideles post Baptismum in peccata lapsi, per Sacramentum pœnitentiæ Deo reconcilientur. Sanè cum infirmitas corporalis nonnunquam ex peccato proueniat, dicente Domino, languido, quem sanauerat, vade noli amplius peccare, nè quid deterius tibi contingat, ac propterea prouidè fel. recor. Innoc. III. prædecessor noster Medicis præceperit, vt cum eos ad ægrotos vocari contigerit, ipsos ante omnia moneant, vt animarum Medicos vocent, nè cum eis hoc in extrema ægritudine constitutis suadetur, in desperationis articulum incidant. Nos igitur volentes hoc tam salutare præceptum nulla temporis præscriptione aboleri, sed semper obseruari, constitutionem præfatam auctoritate Apostolica tenore præsentium innouamus, & hac nostra in perpetuum valitura constitutione statuimus, & decernimus, quòd omnes Medici cum ad infirmos in lecto iacentes vocati

fuerint, ipsos ante omnia moueant, vt idoneo confessori omnia peccata sua, iuxta ritum S. R. E. confiteantur, neque tertio die vlterius eos visitent, nisi longius tempus infirmo confessor ob aliquam rationabilem causam, super quo eius conscientiã oneramus, concesserit, & eis per fidem confessoris in scriptis factam constiterit, quòd infirmi, vt præmittitur, peccata sua confessi fuerint. Cõiunctos verò, ac omnes familiares, & domesticos infirmi in Domino rogamus, & monemus, vt de infirmitate Parochum certioré faciant, & tam Parochus, quàm coniuncti, & familiares præfati infirmum ad confessionem peccatorum suadeant, & inducant. Quòd si qui Medicorum præmissa non obseruauerint, vltra pœnas in dicta constitutione contentas, quas incurrere declaramus, perpetuò sint infames & gradu medicinæ, quo insigniti erant, omnino priuentur, & à Collegio seu vniuersitate Medicorum eijciantur, ac pœna etiam pecuniaria arbitrio ordinariorum, vbi deliquerint, mulctentur. Et vt hæc omnia inuiolabiliter obseruentur, volumus, & eadem auctoritate præcipimus, & mandamus, vt nullus posthac vbique locorum in Medicina Doctoretur, aut ei quomodolibet medendi facultas à quouis Collegio, & vniuersitate concedatur, nisi omnia in præsenti nostra constitutione contenta, medio eorum iuramento coram Notario publico, & Testibus obseruare in eorum manibus, vel ordinarij iurauerint, & de huiusmodi iuramento in priuilegio, seu licentia medendi specialis mentio fiat. Quòd si Collegia, & Vniuersitates præfatæ non recepto à promouendis iuramento huiusmodi, eosdem ad gradum prædictum promouerint, aut eisdem medendi licentiam præstiterint, pœnam priuationis facultatis alios vlterius doctorandi incurrant. Mandantes in virtute sanctæ obedientiæ omnibus, & singulis Venerabilibus Fratribus, Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis, quatenus in Ciuitatibus, & Diœcesibus proprijs præsentes nostras literas publicari faciant, ac iuramentum prædictum à Medicis iam promotis, seu licentiam medendi habentibus, omnibus iuris remedijs exigant, neque aliquos ad medendum in Ciuitatibus, & Diœcesibus prędictis admittant, nisi eis constiterit eosdem iuramentum huiusmodi prędictitisse, & contumaces, & iurare, ac iuramentum huiusmodi iam prędictum exhibere recusantes, gradu Medicinæ, & omnibus priuilegijs eisdem Medicis, tam coniunctim, quàm diuisim eis, & eorum cuilibet concessis, per quosuis etiã Romanos Pontifices priuent, ac ab ingressu Ecclesię arceant, donec resipuerint. Nõ obstantibus prędictis, priuilegijs, indultis, literis Apostolicis quibusuis personis Collegio, & Vniuersitati, sub quibusuis verborum formis, & tenoribus cõcessis. Quę omnia, quò ad effectum validitatis constitutionis nostræ tantùm reuocamus, cassamus, & annullamus, & omnes Principes, seculares ac alios Dominos, & Magistratus temporales rogamus, requirimus, & obsecramus per viscera Misericordiæ Iesu Christi eisdem in remissionem peccatorum nihilominus iniungentes, quod in præmissis omnibus eisdem Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis assistant, & suum fauorem, & auxilium præstent, ac contrafacientes pœnis etiam temporalibus afficiant. Volumus autem quòd præsentes literæ in Cancellaria, & acie Campi Floræ publicentur, & inter constitutiones extrauagantes perpetuò valituras conscribantur: & quia difficile foret præsentes ad singula quæque loca deferri. Volumus, & etiam declaramus, quòd earum transumptis etiam impressis manu alicuius Notarij subscriptis, ac sigillo alicuius Prælati munitis, eadem prorsus fides vbicunque adhibeatur, quę præsentibus adhiberetur, si forét exhibitæ, vel ostensæ.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris. Die VIII. Martij. M. D. LXVI. Pontificatus nostri Anno primo.

Cę. Glorierius.

REGVLARES CVIVSCVNQVE ORDINIS, ETIAM Mendicantes, Lectores, aut in Theologia graduati, non possint secularium confessiones audire, nisi fuerint ab Ordinarijs approbati.

Ad hoc vid. Conc. Trid. Sess 23. cap. 15. de reformatio. & Greg XIII. constitut. 15. In tanta.

Pius Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

ROmani Pontificis prouidentia circumspecta nonnunquam gesta per eum rationabilibus, & honestis suadentibus causis moderatur, & cómutatur in melius, prout in Domino conspicitur salubriter expedire. Nuper siquidem quasdam declarationes, & moderationes circa nonnulla Conc. Trident. decreta regulares personas ordinum Mendicantium eorumque instituta concernentia edidimus, & promulgauimus. Et quia vti accepimus illarum vigore Sacerdotes regulares prædictorum ordinum quandoq; minus idonei, & inhabiles confessionibus secularium audiendis ab eorum superioribus præpositi absque aliqua Episcoporum, sed sola Magistri Ordinis Generalis, aut Prouincialium ministrorum approbatione admittuntur. Nos super his pro debito pastoralis officij, prout tenemur, salubriter prouidere volentes, tenore præsentium hac nostra constitutione perpetua sancimus, decernimus, & declaramus, decretum Concilij Tridentini de approbatione Regularium de audiendis confessionibus secularium præpositorum ab Episcopis facienda obseruari debere, etiam in omnibus Regularibus, quorumuis Ordinum etiã Mendicantium, etiam sub regulari disciplina viuentibus, etiam si sint lectores, aut in Theologia etiam de superiorum suorum licẽtia, graduati, vel promoti vel à suis Magistris Generalibus, vel Prouincialibus, Ministris secularium confessionibus audiendis expositi. Volumus tamen eos qui semel ab Episcopo in Ciuitate & Diœcesibus suis præuio examine approbati fuerint, ab eodem Episcopo iterum non examinari. Ab Episcopo autem successore pro maiori conscientiæ suæ quiete examinari de nouo poterunt. Inhibentes quibuscunque Regularibus quorumuis Ordinum, etiam Mendicantium vt præfertur, nè vigore deputationis, & approbationis ab eisdem Magistris, & Ministris Prouincialibus, etiam quòd illarum occasione ab Ordinarijs huc vsque tolerati fuerint, absque speciali in posterum licentia, & approbatione ab Ordinarijs obtinenda secularium confessiones audire præsumant, Decernentes irritum, & inane si secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac nostris literis prędictis, & aliis postea quibuscunque regularibus concessis, & forsan extensis, quas quò ad ea quæ præsentibus aduersantur & contrariantur, penitus, & omnino reuocamus, cassamus, & irritamus: necnon Monasteriorum, & aliorum regularium locorum, ac ordinum quorumcunque, etiã iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, priuilegijs quoque, indultis, & literis Apostolicis, etiam Mari magno, seu bulla aurea, aut aliàs nuncupatis, quibusuis Monasteriis, & regularibus locis, sub quibuscunque tenoribus & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, necnon irritantibus & aliis decretis, etiam Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, aut aliàs quomodolibet concessis, ac etiam iteratis vicibus approbatis, & innouatis: quibus omnibus, etiam si pro illorum sufficienti derogatione de illis eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua exquisita forma seruanda esset, teno-

res huiusmodi, ac si de verbo ad verbum nihil penitus omisso & forma in illis tradita obseruata inserti forent, præsentibus pro sufficienter expressis habentes, illis aliàs in suo robore permãsuris, hac vice dũtaxat specialiter & expresè derogamus, contrarijs nõ obstãtibus quibuscunq;. Vt autẽ præsentes literæ ad omnium quorũ interest notitiam deducantur, nec aliquis earum ignorantiam prætendere, aut contra eas se excusare valeat, dicta auctoritate statuimus, & decernimus, vt ipsæmet literæ, vel earum transumptum in Basilica Principis Apostolorum de Vrbe, sancti Iohannis Lateranensis, ac Cancellariæ Apostolicæ valuis, ac in acie Campi Floræ per aliquos ex Cursoribus nostris publicentur, earum exemplo in singulis valuis, & acie prædictis affixo & dimisso. Verùm quia difficilè foret præsentes literas ad singula quæque loca in quibus de eis fides facienda erit deferri, volumus & dicta auctoritate decernimus, quod earundem literarum transumptis, manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius Prælati, seu personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis eadem prorsus fides adhibeatur in iudicio, & extra illud, quæ eisdem præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omnind hominum liceat hanc paginam nostræ sanctionis, decreti, declarationis inhibitionis, reuocationis, cassationis, irritationis, statuti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo septuagesimo primo, octauo idib. Augusti, Pontificatus nostri anno sexto.

Cæ. Glorierius.

H. Cumyn.

Anno à Natiuitate Domini millesimo quingentesimo septuagesimo primo, *Indictione* decimaquarta, Die verò vigesimasecunda mensis Augusti, Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris, & Domini nostri Domini Pij diuina prouidentia Papæ quinti anno eius sexto, Retroscripte literæ affixæ, & publicatæ fuerunt in locis retroscriptis, per nos Iohannem Guerardum, & Alamanum de Alamanis Cursores.

Philibertus Chapius Magister Cursorum.

REDVCTIO CONSTITVTIONVM A PIO V. PRO Mendicantibus, & alijs regularibus contra locorum Ordinarios, &c. editarum, ad terminos iuris, & Concilij Tridentini.

Has Constitutiones habes, inter constit. d. Pij V. num. 38. & si Mendicantium. fol 982. & 36. Ad exequendum. fol. 999. & 140. Ad hoc nos decus. fol. 1135.

Gregorius Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

IN tanta rerum, & negociorum mole, qua Rom. Pont. ex omnibus mundi partibus assiduè præmitur, vix vitari potest, nè aliqua interdum exiliant, quibus postea recognitis necesse est moderationis remedium adhibere. Cum itaque alias fel. rec. Pius Papa V. prædecessor noster, auditis grauaminibus, quæ fratribus Ordinum Mendicantium ab Ordinarijs locorum, & Parochialium Ecclesiarum Rectoribus, multis modis inferri dicebantur, super sacris concionibus, & lectionibus habendis

bendis,confessionibus audiendis,pœnitentijs iniungẽdis, fratribus ad ordines pro mouendis, celebratione Missarum, cura animarum, Sacramentorum ministratione, sepulturis,quarta funeralium, legatis, donationibus, eleemosynis, collectionibus, alijsque huiusmodi iuribus, necnon decimis, & diuersis oneribus,ac etiam super statu, & regimine sanctimonialium ipsis fratribus subiectarum, formationem processuum, censurarum publicatione, processionibus, præcedentia, locorum acquisitione,certisque alijs rebus tunc expressis, multa per quasdam suas literas pro dictis fratribus non modò statuerit, sed & quæ iam in Concilio Tridentino decreta fuerant ad hæc pertinentia declarauerit, multaque præterea priuilegia eisdem decimo septimo Kalen. Iunij, Pontificatus sui anno secundo. Et deinde ea omnia diuersis alijs ordinibus, & Congregationibus Regularium non Mendicantiũ, etiam per modum communicationis, concesserit: Postea per quandam suam constitutionem de Vicarijs perpetuis in Parochialibus Ecclesijs vnitis per ordinarios locorũ instituendis,& portione illarum Vicarijs assignanda editam,alia super constitutione Fratrum eorundem ad exercitium curæ animarum in eis Parochialibus Ecclesijs quæ domibus, & locis suis vnita sunt, decreuerit: Demum animaduerso quod ea omnia multis dubitationibus inuoluta, magnisq; difficultatibus obstructa multas magnasque dissensiones, altercationes, & lites inter prædictos locorum Ordinarios, & fratrum ipsorum ordines, non sine graui diuini cultus, & animarum detrimento,ac populorum scandalo concitauerant,contra ac ipse sperabat, & præter suam expectationem, vt qui interdum conquereretur multa aliter alioq; sensu à se prolata fuisse, quàm literis expressa essent: Cupiens his mederi incommodis primũ illa omnia quæ Regularibus aliorum ordinum, quàm Mendicantium communicauerat,& secundùm præmissa cõcesserat,motu proprio restrinxerit. Deinde plenius prouidere volens, prioribus literis à se quò ad ipsos Mendicantes magna in parte moderatis,omnes, & quascunq; aliàs literas, quæ de alijs ordinibus, & Congregationibus extra Mendicantium ordines de obseruantia nuncupatos emanauerant, omnino aboleuerit, causas omnes iam de is etiam in Romana Curia pendentes ad se aduocando,lites extinguendo,ac formatos super illis processus latasq; sententias annullando, quemadmodum aliis suis literis in registro proximè compertis, nunquam tamen publicatis,plenius continetur: Postremò circa confessariorum regularium etiam Mendicantium approbationem iuxta Concilii prędicti decretum faciendam, etiam lectores in Theologia graduatos, & certos alios tunc expressos comprehendi debere declarauerit. Nos hac tanta varietate cognita, quæ etiam ex multiplici literarum, & constitutionum editione procedi, præsentibus & futuris discriminibus occurrere volentes, De nobis attributæ potestatis plenitudine statuimus,& ordinamus de prędictis,& aliis omnibus literis,& constitutionibus,quæ ab eodem prędecessore eisdem de rebus pro quorumcunque regularium, etiã Mendicantium Ordinibus, & Congregationibus quomodolibet emanarunt, ac omnibus,& quibuscunq; in eis contentis,eam deinceps dispositionem atque decisionem pro subiecta materia futuram esse, quæ siue ex iure veteri, siue ex sacris dicti Concilii decretis, siue aliàs legitimè ante dictarum literarum, & constitutionum editionem erat,etsi ipsæ non emanassent futura fuisset, ad quam dispositionem, & decisionem,suumque pristinum, & integrum statum, ac terminum illa omnia reducimus. Quin etiam tollimus,& abrogamus omnia irritantia, & alia decreta, necnon prohibitiones, declarationes,mandata, & quæcunque alia ipsis literis, & constitutionibus appositа, & aliàs eorum occasione vel causa factis, his nostris statuto, ordinationi,& reductioni aduersantia, quibuscunque illa sint concepta formulis, ac præseruationibus,declarationibus,modificationibus,restitutionibus, mentis attestationibus, derogatoriarum derogatoriis, aliisque fortissimis, efficacissimis, & inuiolabilibus clausulis, etiam motu & potestatis plenitudine similibus, & ex certa scientia,etiam pro conseruatione status regularis, & ex quibuscunque aliis vrgen-

tissimis causis quotiescunque roborata. Decernentes illa omnia pro nullis, & infectis haberi, omnesque supradictos illarum vsu, commodo, & effectu carere. Ac omnes lites, & controuersias, quæ coram quibuscuis iudicibus siue ordinarijs, siue commissarijs, etiam causarum Palatij Apostolici Auditoribus, & S. R. E. Cardinalibus, etiam de latere Legatis prædictarum literarum, & constitutionum occasione super præmissis iam motæ sunt, necdum decisæ, aut finitæ, vel etiam quæ iam decisę sunt, si modò tractum habeat successiuum, easque rursus, & inter quoscunque excitari in posterum contingat, secundùm prædictam dispositionem, nec aliter decidendas: Futura verò dubia, & difficultates quandocunque, & vbicunque orientur, ad nos & Sedem Apostolicam vbi & cætera quæ ad decreta dicti Concilij pertinent, quotidie declarantur, omnino referenda esse; Necnon irritum & inane quicquid secus super his per quoscunque scienter vel ignoranter contigerit attentari. Mandamus itaq; in virtute sanctæ obedientiæ præsentes ab omnibus vbique Episcopis, & locorum ordinarijs, necnon Ecclesiarum Prælatis, Rectoribus, fratribusque prædictis ac cæteris, ad quos pertinet, semper inuiolata obseruari. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon Ecclesiarum, Monasteriorum, Conuentuum, domorum, locorum, & ordinum quorumcunque iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, priuilegijs quoque, indultis, & literis Apostolicis, etiam Maremagnum, & Bulla aurea nuncupatis, dictis Ecclesijs ordinibus, & congregationibus quomodolibet concessis, & confirmatis: quibus omnibus, etiam si de illis eorumque totis tenoribus specialis, expressa, indiuidua, & ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum insererentur præsentibus, pro sufficienter expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris hac vice duntaxat specialiter, & expresè derogamus, cæterisque contrarijs quibuscunque. Vt autem præsentes omnibus plenius innotescant, volumus earum exempla fieri, & etiam imprimi, illisque Notarij publici manu, & Curiæ Ecclesiasticæ, vel Prælati, aut personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ sigillo obsignatis, eandem illam prorsus fidem in iudicio, & extra illud vbique locorum adhiberi, quæ adhiberetur eisdem præsentibus, si essent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omnino homioum liceat hanc paginam nostræ ordinationis, statuti, reductionis, ablationis, abrogationis, decreti, mandati, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo septuagesimo secundo, Kalend. Martij. Pontificatus Nostri Anno primo.

Cæ. Glorierius

M. Datarius.

A. de Alexis.

Registrata apud Cæsarem Secretarium.

Anno à Natiuitate Domini Nostri Iesu Christi, millesimo quingentesimo septuagesimo tertio, Indictione prima, die verò vigesima tertia mensis Martij, Pontificatus Sanctissimi Domini Nostri Domini Gregorij diuina prouidentia Papæ XIII. Anno primo, Retroscriptæ literæ affixæ, & publicatæ fuerunt ad valuas Basilicarum Principis Apostolorum, & Sancti Iohannis Lateranensis de Vrbe, &

Can-

Cancelariæ Apostolicæ,& in acie Campi Florę, per nos Iohannem de Soya, & Marcum Antonium Brutum,eiusdem S. D. N. Papæ Cursores.

Antonius Ludouicus Magister Cursorum.

REVOCATIO LICENTIARVM QVIBVSCVNQVE mulieribus concessarum, ingrediendi Monasteria & loca, quorumcunque ordinum Regularium.

Ad hoc etiam habes eiusdem Pij V. constit. 8. Circa in Bull. fol. 930. & Grego. XIII. Vbi gratiæ constit. 36. & Concil. Trident. Sess. 25. cap. 5. de regul. & Mon.

Pius Papa V. Ad perpetuam rei memoriam.

REgularium personarum, quæ relicto sæculo,Dei se obsequio dedicarunt, pro cõmisso nobis officio, quieti consulere cupientes, ad ea remouenda, quæ religiosum earum propositum impediri possunt, curam nostram libenter intendimus, vt nulla re, quæ eas à diuino cultu auocet, præpeditæ secundùm ordinum suorum regularia instituta,& decretum sacri Tridentini Concilij, tranquillis mentibus gratum altissimo impendere possint famulatum. Quia igitur,& Carthusiensium ordinis, & aliorum regularem vitam professorum quies non parum solet, sicut accepimus,perturbari,propterea quod mulieres modestiæ matronalis oblitæ, domos, ac monasteria eorum,contra ipsorum instituta,prætextu confessionalium,aut aliarum literarum Apostolicarum ingredi audeant,ipsis etiam Abbatibus,Præpositis, Prioribus,& alijs Præsidentibus aliquando recusantibus, & renitentibus, non sine magna eorum molestia, nec sine graui laicorum etiam offensione,ac scandalo,si quando admitti nimis facilè videantur: huic rei prouidere volentes Motu proprio,& ex certa scientia,ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, omnes, & singulas facultates,ac licentias ingrediendi monasteria,ac domos Carthusiensium,& aliorum quorumcunque regularium ordinum, etiam Mendicantium, mulieribus, cuiuscunque status,gradus,ordinis,conditionis, & quacunq; dignitate,ac præeminentia præditis,etiam Comitissis, Marchionissis, Ducissis, sub quibuscunque verborum tenoribus, & formis, & cum quibuscunque etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsque fortioribus, efficacioribus, & insolitis clausulis, Necnon irritantibus decretis ab Apost. Sede quomodocunque concessas, quorum tenores perinde, ac si de verbo ad verbum præsentibus insererentur,haberi volumus pro expressis, tenore præsentiũ reuocamus,& cassas, irritas, & inanes esse decernimus; Districtè prohibentes mulieribus quidem prædictas facultates, & licentias prætendentibus, sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, postquam harum literatum notitiam habuerint, à qua non possint nisi à nobis,aut à Romano Pontifice,qui pro tempore fuerit, absolui, præterquam in mortis articulo: nè dictas domos,& Monasteria ingredi audeant. Ipsis verò Monasteriorum,& Conuentuũ Abbatibus,Præpositis, Prioribus, & alijs Præsidentibus quocunque nomine vocentur: & eorum Monachis, Canonicis, & Fratribus,siue Mendicantibus,siue non Mendicantibus,sub priuationis officiorum, quę in præsentia obtinent,& inhabilitatis in posterum ad illa,& alia omnia,& suspensionis à diuinis,ipso facto,sine alia declaratione,incurrendis pœnis, nè eas introducere, admittere ve præsumant. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus,& ordinationibus Apostolicis,cæterisque contrarijs quibuscunque. Volumus autem,& mandamus: vt hæ literæ ad valuas Basilicæ Beati Petri Apostolorum Principis, & in Cancellaria nostra, atque in acie Campi Floræ de more publicentur. Quia verò difficile foret has literas ad omnia loca deferri: volumus,& declaramus

vt earum exemplis,& transumptis manuscriptis,vel impressis,& manu alicuius Notarij publici subscriptis,ac sigillo alicuius Prælati munitis,par vbique fides habeatur,ac si præsentes exhibitæ essent,vel ostensæ.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die 23. Octobris millesimo quingentesimo sexagesimo sexto, Pontificatus nostri anno primo.

Ant. Florebellus Lauellinus.

Anno à Natiuitate Domini millesimo quingentesimo sexagesimo sexto, Indictione nona, die vigesimaoctaua mensis Octobris, Pontificatus S. D. N. Pij Papæ V. Anno primo suprascriptę literæ affixæ, & publicatæ fuerunt in locis suprascriptis, per nos Bernardinum Andreutium, & Iohannem Andream Rogerium Apostolicos Cursores.

Philibertus Chapius Magister Cursorum.

CONSTITVTIO DE FORMA FACIENDI PROCESSVS, & Inquisitiones ex præcepto Concilij Tridentini.

Super promouendis ad regimina Ecclesiarum Cathedralium,& aliarum Superiorum,seu Monasteriorum,atque ad cæteras dignitates de quibus in Consistorio prouidetur.

Gregorius Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

ONus Apostilicæ seruitutis, ad quod nuper nos dignatio diuina prouexit, assiduè admoner, in eam potissimùm curam nobis esse pastorali solicitudine incumbendum, vt quæ à sacris œcuminicisque Concilijs pro communi totius Christiani populi salute pie prudenterque statuta sunt, nulla aut temeritate violentur, aut negligentia deserantur; ea præsertim, quæ ad bonos idoneosque pastores Cathedralibus, ac Superioribus Ecclesijs gubernandis præficiendos pertinent, nam si in quibusuis Ecclesiæ gradibus, & ministris curandum est tales eligi, qui Religione,& sanctitate fideles ædificent,multò certè magis elaborandum est, nè in eius electione erretur, qui supra omnes gradus constituitur, cui tanquam seruo fideli & prudenti totius familiæ cura traditur, qui ad omnem virtutem, & mandatorum Dei obseruantiam aliorum forma esse debet; cum certum sit gregis salutem magnopere pendere ex boni pastoris præstanti vita, & doctrina. Sanè venerabiles patres, qui ex toto terrarum Orbe ad sacrum generale Tridentinum Concilium à Summis Pontificibus prædecessoribus nostris euocati magna frequentia conuenerunt, cùm in alijs rebus multis præclarum studium ad corrigendos deprauatos mores, & collapsam Ecclesiasticam disciplinam restituendam ostenderunt, tum in eo potissimùm insigni zelo magnaque cum laude laborarunt, vt rationem inuenirent, qua viri doctrina pietate prudentiaq; excellentes, & in Ecclesiasticis functionibus diu multumque versati, Ecclesijs Cathedralibus præficerentur. Nos igitur, qui cũ in minoribus constituti Cremonen. Ecclesiam regeremus, in eodem Concilio cum sanctis, & egregijs illis Patribus interfuimus, & Concilio absoluto ad Ecclesiam nostram reuersi magno semper desiderio flagrauimus, vt tam salubria generalis Concilij decreta executioni debitæ mandarentur, atque, vt id fieret pro virili parte curauimus; Multò nunc magis, cum disponente Domino omnium Ecclesiarum

cura

cura, & solicitudo nos præmit, summo desiderio tenemur, vt Pastores ij præficiantur Ecclesijs, qui opus suum, & ministerium impleant, & de ouium salute nos in Domino lętificent. Illud autem in hoc saluberrimo, & perneceſſario negocio, quod est de Episcopis eligendis, & præficiendis videtur esse præcipuum, vt instructio, examen, & inquisitio de fide, vita, moribus, doctrina, & prudentia promouendorum tam accuratè, fideliter, ac seriò instituatur, vt omnis fallaciæ fuco semoto, certò eon fidere valeamus, tales à nobis Christi gregi pascendo esse præpositos, quales tantũ onus, Angelicis videlicet humeris formidandum, exigit, & quales ille expetit, qui pro ijsdem ouibus redimendis propriæ vitæ, ac sanguine non pepercit. Et quidem in hac parte prouidentia dicti Concilii Tridentini minimè defuit, cum statuerit, ac mandauerit, vt in Prouinciali Synodo per Metropolitanum habenda præscriberetur quibusque locis, & Prouincijs, propria examinis, seu inquisitionis, aut instructionis faciendæ forma Roman. Pontificis arbitrio approbanda, quæ magis eisdem locis vtilis atque opportuna esse videretur. Verùm neque id hactenus nisi à pauciſſimis factum est, neque spes est nisi longissimo temporis spatio, vt ab omnibus fiat, atque interim, dum certa examinis siue inquisitionis ratio à Prouincialibus Conciliis expectatur, perit vber ille fructus, qui ex tam virilibus Concilii generalis decretis sperari posse videbatur; & experientia ipsa docuit per tot annos à publicatione Concilij prædicti elapsos, quid in vnaquaque Prouincia opus sit, quid ve possit fieri. Habita igitur cum venerabilibus fratribus nostris Sanctę Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, matura deliberatione, ac de eorum vnanimi consilio, & assensu, præsenti nostra perpetuò valitura constitutione decernimus, vt cum extra Roman. Curiam examen, instructio, siue inquisitio facienda erit, nemo omnino cuiuscunque status, gradus, conditionis ve fuerit inquisitionem prædictam sibi arrogare præsumat, sed integrum hoc negocium iis, qui à prædicto Tridentino Concilio designantur, Apostolicæ, videlicet, sedis legatis, seu Nunciis Prouinciarum, aut eius de quo inquisito fit, Ordinario, eoque deficiente Ordinariis vicinioribus relinquatur, nisi iustis de causis nobis, aut pro tempore existenti Roman. Pontifici per speciale mandatum alicui alteri hoc munus quandoque committendum esse visum fuerit. Quòd si fortè aliquis prædictorum consanguinitate, aut affinitate vsque ad tertium gradum inclusiuè promouendum contingeret, vt omnis suspicio carnalis affectus à tam sancto negocio repellatur, ille quidem eo casu censeatur exclusus, atque ad eum, qui proximè sequitur hoc est, si Legatus excludendus erit, ad Nuncium, si Nuncius ad Ordinarium, si Ordinarius ad viciniorem Ordinarium inquisitionis officium deferatur. In Curia verò hæc functio spectet vel ad eos Cardinales, qui à nobis, vel pro tempore existente Roman. Pontifice deligentur, vel ad Cardinales earum Prouinciarum, seu Regnorum apud nos, & Sedem Apostolicam Protectores, in quibus Ecclesiæ ipsæ consistunt, si tamen ad ipsos huiusmodi vacantium Ecclesiarum relatio pertinebit. Quod si de Episcopo vel Metropolitano extra Roman. Curiam degentem ab vna Ecclesia ad aliam ex aliqua graui & iusta causa transferendo agetur, hoc munus deficientibus Legato, vel Nuncio Apostolico eius Prouinciæ, aut Regni vbi Ecclesia ipsa à qua trãsfertur sita erit, ad Metropolitanum, si Episcopus, ad suffraganeum verò antiquiorem residentem, si Metropolitanus transferendus erit pertinere declaramus. Deinde, quia sacrum Tridentinum Concilium, non sine magna ratione eminentes personas, & quę negocii magnitudinem probè intelligerent, ad hoc officium nominauit. Declaramus, & statuimus tam Legatos, siue Nuncios, quàm Ordinarios, vel alios ab hac Sancta Sede fortè delegandos non per Auditores, aut Vicarios, aliosve Ministros, sed per se ipsos inquirendi munus exercere debere; quamuis ab huiusmodi personis aliisque viris peritis adiuuari possint. Et si Prælatus inquirens per se non posset ob locorum distantiam testes examinare circa articulum aliquem, vt legitimos natales, vel ętatem, aut aliquid eiusmodi, licebit, ei articulum illum alteri personæ in dignitate Ecclesiastica cõsti-

tutæ

tutæ subdelegare, non autem vniuersam inquisitionem. Quòd si fortè contingat, aliquem supradictorum legitimè impediri, vt per se hoc munus præstare non possit, ad alios ea cura transferetur, qui sunt ab eodem Concilio Tridentino ad hoc officiũ designati, vt supra dictum est, de ijs qui ob consanguinitatem, vel affinitatem ab hoc munere excluduntur. Ad hæc, vt mens eiusdem sacri Concilij rectè, ac fideliter debitæ executioni mandetur, & tale sit examen, quale requiritur in negotio tanti ponderis, declaramus, ac statuimus, non esse in vita, ac doctrina promouendi inuestigandã eam rationem adhibendam, vt ab ipso promouendo articuli offerantur, ac testes producantur, sed oportere, vt prælatus, qui munus inquirendi suscepit, articulos conscribat, atq; ipse ex officio suo illos testes vocet, atq; examinet, quos de rebus inquirendis sincerum, ac fidele testimonium daturos esse existimet. Verùm, vt inquisitio prædicta facilius, ac plenius perfici, atq; expediri queat, vtile erit, si Prælatus, qui inquisitionem facturus est, vel à promouendo, vel ab alio aliquo confici curet schedulam, in qua sint ordine descripta nomen promouendi, cognomen, patria, parẽtes, ætas, ordo, gradus, professio, functio, si quam is foro exercuit, loca in quibus, aut Theologiæ, vel iuri Canonico operam dederit, aut longo tempore versatus fuerit, deniq; amici, ac familiares, qui tam ipsum, quàm parentes eius intimè norint. Quòd si promouendus documentum aliquod exhibere voluerit, vnde ipsius ætas, gradus, dignitas, sacri Ordines, functio, officia muneraq; aut aliquid eiusmodi comprobetur, admittendum, ac processui inserendum erit, modò documentũ publicum seu authenticum fuerit. Illud quoq; prohibendum censuimus, ac expressè prohibemus, nè ad testimonium dicendum de fide Catholica, vita, moribus, doctrina, atq; aptitudine, ad regendam Ecclesiam quilibet homines admittantur; sed viri tantùm graues, pij, prudentes, docti, qui de qualitatibus promouendorum rectum iudicium ferre valeant, ac vt supradiximus, sincerum, ac fidele testimonium dare velint. Proinde tam cognati, ac nimium familiares, quàm inimici, atq; æmuli excludendi erunt. Porrò testes eiusmodi Prælatus, qui examen, seu inquisitionem habiturus erit, seorsum, ac sigillatim examinabit, & si qua fide iudicauerit expedire, eis ad memoriam reducet, tum iuramenti vim, tum periurij grauitatem: eosdem etiã serio, & grauiter admonebit ipsos reos futuros apud Omnipotentem Deum eorum omnium, quorum, vel committendo, vel omittendo rei erunt qui promouebuntur, si vel falsa narrando, vel reticendo vera, in causa erunt, vt homines indigni, vel minus indonei eiusmodi Ecclesijs præficiantur. Diligenter etiam testium qualitates cognoscere studebit, ac potissimùm quàm sint ad promouendos affecti, vt inde coniiciat vtrum ex affectu, an ex veritate testimonium dicant. Deniq; cum testes de qualitatibus promouendi interrogabit; dabit operam, vt quoad eius fieri potest omnia, & singula, quæ ad prædictam inquisitionem facere videbuntur, per ipsos exprimantur. Quamuis autem qualitates omnes promouendorum, quæ in Generalium Synodorũ decretis, alijsq; Canonicis sanctionibus continentur, probè cognitæ esse debeant, ijs, quibus inquisitionis officium demandatum est, quales sunt natum esse ex legitimo Matrimonio, atq; ex parentibus Catholicis. Annum trigesimum iam expleuisse, sacris ordinibus, saltem ante sex menses initiatum esse, gradum Doctoratus, aut licentiæ in Theologia, vel iure Canonico, aut certè publicum alicuius Academiq; testimonium obtinuisse, quoad alios docendos idoneus esse declaretur, adhęc in Ecclesiasticis functionibus diu esse versatum, item fidei puritate, Innocentia vitæ, prudentia, vsu rerum, integra fama, doctrina deniq; præditum esse; tamen quia circa doctrinam plures fraudes cõmitti solent, & sæpè contingit, vt nonnulli scientia vacui, de solo Doctoris titulo, aut priuilegio glorientur: volumus, vt de eorum etiam doctrina diligenter inquiratur, qui, vel Doctoratus, aut licentiæ titulis, & priuilegijs gaudent, vel etiam à publicis Academijs testimonium habuerunt, quòd idonei essent ad alios docendos; nisi fortè aliquorum insignis doctrina, ex publica ipsorum functione notoria esset. Ita verò inquisitio facienda erit, vt quibus in locis,

cis, quanto tempore, & quo fructu Theologiæ, vel iuri Canonico promouendus operam dederit cognoscatur. Et quoniam in quibusdam prouinciis nulla sunt studia generalia, neq; vllæ publicæ Scholæ, neq; vsus habet, vt qui studiis operam nauant, vllis Doctoratus, aut licentiæ insignibus decorentur, declaramus in eiusmodi locis sufficere, si testimonio virorum grauium, & sacræ Theologiæ, vel iuris Canonici peritorũ constet, promouẽdos ea scientia Theologiæ, vel Canonum verè pollere, vt idonei sint ad ea docenda, quæ populum Christianum scire oportet, ac muneris sibi iniungendi necessitati valeant satisfacere. Testes præterea deponant se de scientia promouendorũ certos redditos esse ex eo, quòd prædictos promouendos specimen suæ doctrinæ publicè, vel priuatim dedisse cognouerint. Quod autẽ ad regulares pertinet cum ad Ecclesias Cathedrales promouendi fuerint· ne fraus vlla subrepere possit, in eo, quod idem Tridentinum Concilium statuit, vt regulares à suis Superioribus sufficientis doctrinę testimonium habeant, Declaramus nomine Superiorum eos duntaxat intelligendos esse, qui nullum sui Ordinis Superiorem agnoscunt, siue ij cuiusuis Ordinis Abbates, Magistri, aut Ministri, aut Præpositi generales, aut quarumlibet Congregationum Prę̃sidentes, siue Definitores, aut Visitatores Capitulum generale repræsentantes, siue alij quocunq; vocabulo nominentur, & in eorum absentia ipsorum Vicarij, seu Commissarij generales, vel in Roman. Curia procuratores Ordinum, aut Congregationum generales in hac parte succedant. Et nihilominus præter superiorum testimonium, qui fidem facient eiusmodi regulares ad alios docendos idoneos esse, volumus ea seruari quæ de ijs diximus, qui publicum suæ doctrinæ ab aliqua Academia testimonium habent; vt videlicet serio inquiratur an regulares ad Cathedrales Ecclesias promouendi eos progressus in studijs fecerint, qui in futuro Antistite requiruntur. Post inquisitionem verò de fide, vita, moribus, doctrina, & prudentia promouendi, necnon informationem de statu Ecclesiæ alijsque necessarijs rebus, quæ pariter coram superius expressis Prælatis iuxta eiusdem Concilij decreta fieri debet, professio fidei Catholicæ à promouendo facienda erit; quam quidem ab eo duntaxat recipiendam esse declaramus, ad quem inquisitio pertinebit; nisi fortè qui professionem emissurus est à Prælato inquirente longè distet: tunc enim is Prælatus ex subdelegatione inquirentis professionem admittere debebit, cui promouendus vicinior erit, quod idem intelligatur, de informatione de statu Ecclesiæ, accipienda; si quando contigeret, vt in alia Prouincia, siue Regno esset Ecclesia, in alio promouendus. Recipiet autem Prælatus professionem promouendi præsente Notario publico, ac testibus, atque eam à se admissam, ac receptam propriæ manus subscriptione testabitur. Is quoq; qui professionem eiusmodi fecerit, in eo loco vbi proprium nomen profitentis exprimi solet, nomen suum manu propria adscribet. Deniq; his peractis Notarius publico instrumento fidem faciet de professione prædicta adhibitis testibus, vt præfertur. Vbi verò totum examen seu inquisitio de persona promouenda perfecta fuerit, ea in instrumentum publicum redacta cum toto testimonio, ac professione fidei emissa ad hanc sanctam Sedem, vt Concilium statuit, quamprimum clausa, & obsignata in forma authentica transmittenda erit. In qua re obseruari volumus, vt professio fidei ijsdem omnino verbis descripta sit, quæ in ea forma continentur, quam felicis record. Pius Papa IIII. Prædecessor noster statuit obseruandam, & vt Prælatus, qui instructionem, examen & inquisitionem fecit, vel per literas separatas simul tamen cum processu mittendas, vel per subscriptionem dicti processus significet, quanta fides testibus examinatis eorumq; dictis, & scripturis productis suo iudicio habenda sit; simul etiam quid de promouendo ipse sentiat. processus autẽ sic formati, & ad Curiam transmissi, à Cardinale, cui proponendi munus incumbet, & à tribus prioribus Ordinum Cardinalibus, vt moris est, iuxta formam Concilij prædicti subscribentur, & expedientur. Volumus autem, vt Cardinalis relator moneat promouendum si præsens in Curia fuerit, vt iuxta Concilium Lateranen. no

uissimè celebratum, omnes Cardinales siue maiorem partem Collegij adeant, antequam Ecclesiam proponat; vt quæ à referente Collega sint audituri, occulata fide quantum ad personam promouendi attinet cognoscere possint. Hęc porrò omnia, quæ de promouendis ad Ecclesias Cathedrales dicta sunt, ad eos etiam pertinere atque in eorum promotione seruanda esse declaramus, & decernimus qui nominati pręsentati, aut electi fuerint, ad dignitates Abbatiales, ac Prioratus, seu Præposituras, Monasteriorũ regimina, aut aliàs Regularium cuiusuis Ordinis, aut etiã secularium prefecturas, de quibus consistorialiter prouideri contigerit, atque eos præsertim, quibus pręter curam, & regimen Monachorum, aut Canonicorum clericorumque regularium, vel secularium annexa est in populum iurisdictio spiritualis, vel temporalis, excepta tamen ætate circa quam nihil innouamus. Quo verò ad doctrinam, cum generalia Concilia non statuant, vt personæ promouendę ad regulares dignitates Doctoratus siue licentiæ gradum suscipere, vel publicum testimonium ab Academia aliqua habere teneantur, & tamen æquum sit, vt ea doctrina polleant, qua onus sibi impendendum sustinere valeant, declaramus, & statuimus, vt Prelati, qui inquirendi munus susceperi sunt, studiosè, ac diligenter inquirant super doctrina eiusmodi personarum iuxta modum, & formam superius prescriptam, vt nos, & pro tempore futuri Roman. Ponrifices habita de illis vera informatione per processum qui ab inquirente transmittetur, certò statuere, ac iudicare possimus an persona promouenda verè sit talis qualem dignitas illa ad quam prouehenda est, exigit & requirit. Hortamur verò in viscerib⁹ Domini nostri Iesu Christi, ac paterna charitate monemus eos omnes, qui ab hac sancta Sede nominandi pręsentandi, vel etiam eligendi futuros Episcopos, vel Abbates ius habent, vt serio apud se cogitent quanti momenti sit hoc negocium ex quo salus animarum, tranquillitas Reipublicæ, incolumitas Religionis, propagatio fidei, aliaq; permulta, & maxima bona dependent. Illud etiam sæpe, & sępius ad mentem reuocent, quod sancta Tridentina Synodus admonet, nihil se ad Dei gloriam, & populorum salutem vtilius posse facere, quàm si bonos pastores, & Ecclesię gubernandę idoneos promoueri studeant, eosque alienis peccatis communicantes mortaliter peccare: nisi quos digniores, & Ecclesiæ magis vtiles ipsi iudicauerint, non quidem precibus, vel humano affectu, aut ambientium cupiditatibus; sed eorum exigentibus meritis præfici diligenter curauerint. De nominandis verò, præsentandis, vel eligendis ad regulares dignitates pręter ea quę superius obseruanda esse declarauimus, illud quoque paternis his nostris hortationibus, & monitionibus adijciendum censuimus, vt nominationis præsentationis, vel electionis ius habentes eos deligere studeant, atque omnino conentur, qui non modò eundem ordinem sint ante professi; sed in eodem etiam satis diu laudabiliter versati: neque enim decet vt Magistri aliorum esse incipiant, qui non fuerint ante discipuli, & subditis imperare præsumant, qui prius non didicerint Superioribus obedire. Eos deniq; qui vel examinando, & inquirendo, vel testimonium ferendo operam suam in hac re prestabunt serio admonemus, vt ea fide, ac diligentia in negocio tanti momenti versentur, vt à Deo, & à nobis laudem pro bono opere expectare valeant. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ prohibitionis, voluntatis, declarationis, decreti, statuti, hortationis, & monitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare pręsumpserit indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Dat. Romæ in Monte Quirinali, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo nonagesimo primo, Idibus Maij Pontificatus nostri anno primo.

A. Card. Montaltus Summator.

M. Vestrius Barbianus.

A. de Alexis.

CON-

CONSTITVTIO SANCTISS. D. N. DOMINI GREGORII diuina prouidentia Papæ XIIII. Super immunitate Ecclesiæ.

Gregorius Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

CVM aliàs nonnulli prædecessores nostri, & præsertim fel. rec. Sixtus Pap. Quintus, necnon Pius etiam Quintus Sancto zelo ducti, diuersas facultates, & indulta extrahendi etiam in casibus quibusdam à iure non permissi ex Ecclesijs criminosos, & delinquentes, compluribus sęcularibus Principibus, eorumque Curijs, & Magistratibus, sub varijs modis, & formis concesserint, prout in illis plenius continetur. Experientia postmodum docuit, tum ob diuersitatem, & differentiam huiusmodi indultorum, tum quia plerique eorundem Principum Ministri, ex hoc ipso illa diuersimodè etiam latius quàm par erat, & ad suum libitum interpretandi occasionem arripuerunt, illisque abuti cœperunt, subortam esse non mediocrem in aliquibus locis libertatis, & immunitatis Ecclesiasticæ perturbationem, & confusionem, alibi verò nè ipsos quidem laicos Indultis huiusmodi vti voluisse, aut potuisse, quòd populis inueterata erga Ecclesias reuerentia deuotis, & assuetis, scandali potius quàm quietis occasionem præberent. Illud etiam absurdum sæpenumero secutum est, vt infimæ interdum conditionis laici non modò iuris, sed etiam literarum penitus ignari, & imperiti, dum quasi potestates, aut ministri Curiæ sæcularis in aliquo Castro, aut Oppidulo iurisdictionem exercebant, facultatum, & indultorum huiusmodi limites longè excesserint, eaq; suo arbitratu in sensus minus rectos, & ab intentione concedentis omnino alienos detorserint, & illorum prætextu, quicquid sibi in mentem venit attentare præsumpserint; in graue iurisdictionis, & immunitatis Ecclesiasticæ præiuditium, locorum & personarum diuino cultui dicatarum contemptum, ipsius diuinæ Maiestatis offensam, & scandalum plurimorum. Quare pro commisso nobis à Domino Pastoralis officij munere prædictis absurdis, & scandalis obuiare, ac differentias huiusmodi ad vniformem regulam reducere, omnemque dubitandi, ac perperam interpretandi occasionem dilucida declaratione submouere, abusus tollere, & nè Ecclesiastica iura planè conculcentur, & negligantur, opportunè prouidere decreuimus, prout etiam dictus Sixtus Prædecessor noster ijsdem de causis motus statuere decreuerat, licèt morte præuentus hoc adimplere nequiuerit: ita tamen vt quando præsens temporum calamitas, & nimia, quæ iam inualuit peruersorum hominum malitia id exposcit, aliquid, etiam ad terrorem delinquentium, & ad coërcenda illorum facinora, vltra id, quod prisca illa maiorum nostrorum disciplina, & vetus sacrorum Canonum norma præscripserat in quibusdam casibus, congrua moderatione adhibita, permittamus. Hac itaque nostra perpetuò valitura constitutione omnia, & quæcunq; priuilegia, indulta, & gratias tam per prædictum Sixtum, ac Pium Quintum, quàm alios quoscunq; nostros Prædecessores, aut nosmetipsos, Sedemq; Apostolicam eiusve Legatos, super abducendis, vel extrahendis ab Ecclesijs, Monasterijs, Sacellis, domibus regularibus, & sęcularibus, locisve sacris, aut Religiosis, aliasque in casibus à iure permissis hominibus certorum tunc expressorum, vel non expressorum criminum reis, aut fraudolentis decoctoribus, etiam in odium certorum delictorum, & pro bono pacis, & quiete publica, & ex causis vrgentissimis, ac necessarijs, & æquipollentibus casibus in iure expressis, atq; ex paritate, identitate, aut maioritate rationis extensis, perpetuò vel ad certũ nondum elapsum tẽpus, seu ad vitam alicuius Principis, aut beneplacitum, seu aliàs quomodolibet concessa, etiã iteratis, aut multiplicatis vicibus, approbata, & innouata, ac vsu recepta, literasq; Apostolicas sub plumbo, aut in forma Breuis seu aliàs quomodocunque desuper confectas, quarum tenores hic haberi volumus pro expressis, ac de verob ad verbũ

intertis ſublata penitus omni differentia, ita ad vnam tantùm formam reducimus, & moderamur, vt laicis ad Eccleſias, locaq; ſacra, & religioſa prædicta cõfugientibus, ſi fuerint publici latrones, viarumque graſſatores, qui itinera frequentata, vel publicas ſtratas obſident, ac viatores ex inſidijs aggrediuntur, aut depopulatores agrorum, quive homicidia, & mutilationes membrorum in ipſis Eccleſijs earumve Cęmeterijs committere non verentur, aut qui proditorie proximum ſuum occiderint, aut Aſſaſſini, vel hæreſis, aut læſæ Maieſtatis in perſonam ipſiuſmet Principis rei, immunitas Eccleſiaſtica non ſuffragetur. Sed vniuerſis, & ſingulis Venerabilibus Fratribus noſtris Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, cæteriſque Eccleſiarum, & Monaſteriorum Prælatis, tam ſæcularibus, quàm cuiuſuis ordinis regularibus diſtinctè præcipiendo mandamus, & præcipimus, vt laicos in caſibus prędictis delinquentes ad eorum Eccleſias, Monaſteria, domos, & alia loca ſupradicta ſacra, ſeu Religioſa reſpectiuè confugientes, & in eis ſe recipientes, atque morantes, qui prædicta delicta, eorumve aliquod, iudicio ſuo cõmiſiſſe videbuntur, quando, à Curia ſæculari fuerint requiſiti, & quilibet eorum fuerit requiſitus, Miniſtris, & Officialibus Curiæ ſæcularis abſque irregularitatis nota, aut alicuius cenſuræ Eccleſiaſticæ incurſu tradi, & conſignari curent, & faciant, & quilibet eorum curet & faciat. Nè autem Curię ſæcularis prædictę Miniſtri facultate illos per ſe, & propria auctoritate extrahendi, & abducendi ſibi olim, vt præfertur, attributa, & per præſentes reuocata, abutantur, Volumus, dictaque auctoritate decernimus, & declaramus, vt Curia ſęcularis, eiusque. Iudices, & Officiales, ab Eccleſijs, Monaſterijs, locisque ſacris prædictis laicum aliquem, vt præfertur, delinquentem in nullo ex caſibus ſupradictis ſine expreſſa licentia Epiſcopi, vel eius Officialis, & cum interuentu perſonæ Eccleſiaſticæ ab eo auctoritatem habentis, ad quos ſolos, & nõ alios Epiſcopis inferiores, etiamſi aliàs ordinarij ſint, aut nullius diœceſis, aut Conſeruatores, ab hac ſede ſpecialiter, vel generaliter deputati, prædictam licentiam dandi facultas pertineat; occurrente autem caſu in loco exempto, & nullius diœceſis, tunc ad Epiſcopum viciniorem deuoluatur hæc cognitio, & nõ ad alios, capere, extrahere, aut incarcerare non poſſint, niſi eo caſu, quo ipſe Epiſcopus, & dictæ perſonæ Eccleſiaſticæ requiſitæ illos in delictis ſuperius expreſſis culpabiles tradere, aut capturæ, & carcerationi interuenire, & aſſiſtere recuſauerint; tuncque reuerentiæ Eccleſiæ, & locis ſacris debitæ memores prædictos delinquentes minori, quo id fieri poterit cum ſcandalo, & tumultu extrahere curent. Quodque delinquentes laici prædicti, poſtquam, vt præfertur, ab Eccleſijs, locisve ſacris extracti, & capti fuerint, ad carceres Curiæ Eccleſiaſticæ reponi, & inibi ſub tuto, & firmo carcere, ac opportuna cuſtodia data illis, ſi opus fuerit, per Curiam ſęcularem, detineri debeant, nec inde extrahi, Curiæque ſęculari prædictæ conſignari, nec tradi poſſint, niſi cognito prius per Epiſcopum, ſeu ab eo deputatum, an ipſi verè crimina ſuperius expreſſa commiſerint, tuncque demum, de mandato Epiſcopi per Iudicem Eccleſiaſticum Curiæ ſęculari, quacunque appellatione poſtpoſita, conſignentur. De crimine verò hæreſis cognitio ad forum Eccleſiaſticum tota pertineat, neque in ea Curia ſęcularis ſe quoquomodo intromittat. Sicuti etiam prohibemus, nè contra Eccleſiaſticas perſonas ſęculares, aut cuiuſuis ordinis, vel militiæ etiam Sancti Iohannis Hieroſolymitani regulares, quoquomodo etiam vigore prædictorum priuilegiorum, indultorum, aut conceſſionum, quæ omnia ad terminos iuris per præſentes reducimus procedant, aut ſe intromittant; illasve ab Eccleſijs, Monaſterijs, domibus, locisque ſacris, aut religioſis, etiam in caſibus in hac conſtitutione expreſſis extrahere, abducere, capere, carcerare, aut cognoſcere de criminibus ad forum Eccleſiaſticum pertinentibus aliàs, quàm de iure, & per priuilegia eiſdem ordinibus, aut militijs conceſſa permittitur quomodolibet præſumant. Quòd ſi quis quacunque dignitate, & auctoritate prædictis, præmiſſorum, aut alio quouis prætextu, quicquam præter, aut contra huius noſtræ conſtitutionis tenorem attentare præ-

ſum-

sumpserit, declaramus eum ipso facto, censuras, & pœnas easdem incurrere, quas contra libertatis iuris, & immunitatis Ecclesiasticæ violatores per sacros Canones, & Conciliorum generalium, nostrorumque prædecessorum constitutiones sunt promulgatæ. Sicque per quoscunque Iudices ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, & S. R. E. Cardinales, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, in quauis causa, & instantia iudicari, & diffiniri debere, necnon irritum decernimus, & inane, si secus super his per quoscunque quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus præmissis, tam Sixti, & Pij V. quàm aliorum quorumcunque prædecessorum nostrorum, literis Apostolicis, priuilegijs, indultis, & facultatibus, quibusuis personis, etiam Imperiali, Regia, Ducali, aut alia quauis dignitate, & auctoritate fulgentibus, aut Rebuspublicis, Dominijs, Regnis, Prouincijs, Ciuitatibus, Terris, & locis, eorumve Curijs, Parlamentis, Senatibus, Consilijs, Communitatibus, Vniuersitatibus, Collegijs, aut Præsidentibus, Proregibus, Gubernatoribus, Locatenentibus, Vicarijs, Potestatibus, alijsque Magistratibus, Officialibus, Ministris, aut Consiliarijs, ex prædictis, vel alijs, etiam grauioribus, & vrgentioribus causis; tam illorum intuitu, & contemplatione, siue ad eorum preces, & instantiam, quàm etiam motu proprio, & ex certa scientia deque Apostolicæ potestatis plenitudine, ac per modum statuti, & legis perpetuæ, etiam in vim contractus & fratrum nostrorum consilio, sub quibuscunque tenoribus, & formis, & cum quibusuis præseruatiuis, restitutiuis, mentis attestatiuis, derogatoriarum derogatorijs, alijsque validissimis, efficacissimis, & insolitis clausulis, necnon irritantibus, & alijs decretis, etiamsi inibi caueatur expressè, quòd illis, nisi sub certis modis, & formis, & nisi de expresso eorum consensu, ad quorum fauorem concessæ fuerint, derogari possit, & aliter factæ derogationes nullius sint roboris, vel momenti, & aliàs quomodolibet concessis etiam sæpius approbatis, & innouatis. Quæ omnia, & singula, ac illorum tenores pro expressis habentes, quatenus præmissis in aliquo aduersentur, aut plures quàm superius expressos casus contineant, auctoritate & tenore præmissis omnino, ac perpetuò tollimus, & abrogamus, ac ad terminos præsentis Cõstitutionis, quò ad superius descripta duntaxat, reducimus. Et nolumus cuiquam de cætero suffragari, & qualibet alia dictæ sedis indulgẽtia generali vel speciali, per quæ præsentibus nõ expressa, vel de verbo ad verbũ non inserta, effectus earũ quomodolibet valeat impediri. Vt autem præsentes literæ ad omnium notitiam facilius deducantur, mandamus illas in Valuis Sancti Iohannis Lateranen. & Principis Apostolorum, Basilicarum de Vrbe, necnon Cancellariæ Apostolicæ de more affigi, & publicari, earum etiam exemplis inibi affixis, & dimissis, ac post publicationem huiusmodi, volumus, & decernimus, vt omnes, & singulos, quos cõcernunt, & concernent in futurum, perinde arctent, & afficiãt, ac si eorum cuilibet personaliter intimatæ fuissent: earundem verò præsentium transumptis, etiam impressis Notarij publici manu subscriptis eandem fidem in iudicio, & extra illud vbique gentium, & locorum haberi volumus, quæ eisdẽ originalibus literis adhiberetur, si essent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ moderationis, præcepti, mandatorum, decretorum, reductionum, declarationum, prohibitionis, sublationis, abrogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire, si quis autẽ hoc attentare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum.

Dat. Romæ, in Monte Quirinali, Anno Incarnationis Dominicæ, Millesimo quingentesimo nonagesimo primo, Nono Kal. Iunij, Pontificatus nostri, Anno primo.

L. Dat.

M. Vestrius Barbianus.

A. de Alexijs.

Regi-

Regiſtrata apud Marcellum Secretarium.

Anno à Natiuitate Domini, milleſimo quingenteſimo nonageſimo primo. Indictione quarta, die verò vigeſima octaua Menſis Maij, Pontificatus Sanctiſſimi in Chriſto Patris, & D. N. D. Gregorij diuina prouidentia Papæ XIIII. Anno primo, Retroſcriptæ literæ Apoſtolicæ affixæ, & publicatæ fuerunt in Valuis Baſilicarum Principis Apoſtolorum de Vrbe, & S. Iohannis Lateranen. necnon Cancellariæ Apoſtolicæ, & Aciei Campi Floræ, vt moris eſt, per nos Catherinum Menardi, & Nicolaum Drouyn. Curſores.

Pompeus Guerra Magiſter Curſorum.

CONSTITVTIO DE LARGITIONE MVNERVM vtriusque ſexus Regularibus interdicta.

Clemens Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

REligioſæ Congregationes, ab inſigni ſanctitate viris Spiritus Sancti afflatu inſtitutæ, tantas Eccleſiæ Dei vtilitates omni tempore attulerunt, vt ad eas conſeruandas, & inſtaurandas Romani Pontifices prædeceſſores noſtri, magnam iure optimo diligentiam ſemper adhibuerint. Nam cum ea ſit rerum humanarum conditio, & natura, vt etiam quæ optimè fundata, & conſtituta ſunt partim hominum imbecillitate, & ad malum procliuitate, partim Dæmonis aſtutia, paulatim deficiant, ac niſi cura peruigili ſuſtententur, in deterius prolabantur; Idcirco Summorum Pontificum vigilantia, magnopere laborauit, vt Regularium Ordinum diſciplina, aut labefactata in priſtinum reſtitueretur, aut ſalutaribus Conſtitutionibus communita, integra atque incolumis permaneret. Quorum nos veſtigijs pro eodem officij munere inſiſtere, & Paſtoralem illorum ſolicitudinem (quantum poſſumus) diuina adiutrice gratia, cupimus imitari. Quare nè ex muneribus, quę pluribus religioſæ vitæ profeſſoribus, ex Chriſti patrimonio, quibuſuis hominibus quauis ex cauſa ſępè tribuuntur grauia incommoda, & mala, etiam boni ſpecie exiſtant, præcauere ſtudentes; hac noſtra perpetuò valitura Conſtitutione vniuerſis, & ſingulis cuiuſcunque Ordinis Mendicantium, vel non Mendicantium bona immobilia, & redditus certos ex indulto Apoſtolico poſſidentium, vel non poſſidentium, ſeu cuiuſuis Congregationis, Societatis, & inſtituti (non tamen militię) Regularibus perſonis vtriuslibet ſexus omnem, & quacunque largitionem, & miſſionem munerum penitus interdicimus. Sub qua prohibitione compræhendi volumus omnia, & ſingula Capitula, Conuentus, & Congregationes, tam ſingulorum Conuentualium, Monaſteriorum, Prioratuum, Præpoſiturarum, Præceptoriarum, Domorum, & locorum, quàm Prouincialia, aut Generalia cuiuſlibet Prouinciæ, ſiue vniuerſis Ordinis Societatis, aut inſtituti: eorumque vel earum Camerarios, Commiſſarios, & quoſcunque Officiales, ſingulares perſonas: Ipſos etiam ordinum, Congregationum, & Societatum huiuſmodi Superiores quaſcunque dignitates obtinentes, etiam Generales, & Prouinciales, Magiſtros, Miniſtros, & quocunque nomine præfectos, necnon Conuentuum, Monaſteriorum, Prioratuum, Præpoſiturarum, Præceptoriarum, Domorum, & locorum quorumcunque Abbates, Priores Præpoſitos, Præceptores, etiam maiores Guardianos, Miniſtros, Rectores, atq; Abbatiſſas, Prioriſſias, & alio quouis titulo præſidentes, tam ipſis regularibus, quàm locorum Ordinarijs, ſeu quibuſuis Superioribus ſubiectas vtriuſlibet ſexus ad vitam, vel ad tempus deputatos: adeo, vt nemo vnquam eorum, vel earum directè, vel indirectè palàm, vel occultè, tam communi, quàm particulari, &

pro-

proprio nomine, etiam sub quouis statuti, vel consuetudinis, seu verius corruptelæ aut alio prætextu, vel quacunque causa nisi in Generali Capitulo, aut alia Generali Congregatione re maturè discussa vnanimi consensu omnium, Superiorumque permissu causa approbata fuerit, quicquam tale attentare valeat.

Id autem ita absolutè, & generatim vetitum intelligatur, vt neque omnino fas sit quicquam donare, tam ex fructibus, redditibus, & prouentibus, collectis, vel contributionibus, aut oblationibus, siue eleemosynis, aut subsidijs certis, vel incertis, ordinarijs, seu extraordinarijs, mensæ, seu massæ communis, cuiusuis fabricæ, & Sacristiæ, quorum bona communiter, vt præfertur, administrantur, seu quæ rationibus reddendis sunt obnoxia, quàm ex pecunijs, etiam, quæ à singulis quouis modo acquisitæ in commune conferendæ omnino sunt. Nec si per viam voluntariæ contributionis in commune congerantur. Nec si forsan priuatim, & nominatim cuilibet Religioso à superioribus, vel à proprijs affinibus, propinquis, familiaribus, amicis, aut benevolis, vel à pijs Christifidelibus, etiam eleemosynæ, aut charitatis, & illius propriæ personæ in tuitu attributæ, seu quoquomodo per quemlibet religiosum suo Monasterio domui, aut loco acquisitæ, eique vt ad libitum de eis disponat per Superiores concessæ fuerint: Præterquam leuiora esculenta, aut poculenta, seu ad deuotionem, vel Religionem pertinentia munuscula communi tantùm, nunquam verò particulari nomine (vbi Superiori de consensu Conuentus videbitur) tradenda.

Sed & huiusmodi missiones munerum ipsis religiosis vtriuslibet sexus non solùm per se, verumetiam per alios, tam directè, quàm indirectè prohibitas declaramus.

Neque verò quispiam ab hac generali prohibitione se excusare valeat, etiam si munera miserit, cuius personæ laicæ, vel Ecclesiasticæ cuiuscunque status, gradus, dignitatis, ordinis, vel conditionis, & quauis non solùm mundana, & Ducali, Regia, Imperiali, verùm etiam Ecclesiastica, & Pontificali, aut alia maiori, etiam S. R. E. Cardinalatus dignitate fulgenti, etiam proprio loci ordinario, etiam ex causa, & occasione benedictionis, vel susceptionis habitus regularis, tonsuræ, aut professionis Monialium, tam sibi subditarum, quàm non subditarum, aut ipsi etiam proprio ordinis, vel Congregationis Protectori, Viceprotectori, Generali, vel Prouinciali, aut cuiusuis Monasterij, Prioratus, domus, aut cuiuslibet alterius loci regularis Superiori, aut alio quocunque officio, munere, aut dignitate fulgenti, vel cuicunque etiã simplici, & particulari Religioso. Ita vt inter ipsos quoque Religiosos (ne praua ambitione impulsi pro consequendis in sua Religione gradibus, & dignitatibus alter alterius gratiam, aut benevolentiam aucupetur) quæcunque largitio, aut donatio munerum (nisi rerum minimarum, de licentia expressa, & inscriptis Superiorum) sit penitus interdicta.

Insuper prohibemus, nè vnquam eisdem regularibus liceat vllas peccunias quoquomodo erogare in alicuius etiam Benefactoris, aut Protectoris, vel ordinarij honorem, etiam occasione transitus, vel primi ingressus, aut ad beneficiorum accepto rum memoriam, gratique animi testificationem, seu pro prædictis personis quauis auctoritate, vel dignitate fungentibus honorificè, lautè, & opiparè excipiendis, seu pro quibusuis cõuiuijs eisdem aut cuiuis alteri quacunque occasione, vel causa exhibendis, vel pro commessationibus, aut comportationibus quibusuis personis, tam eiusdem ordinis Congregationis, Monasterij, Domus, aut loci, quàm extraneis largiendis, aut pro exhibendis spectaculis, etiam pijs intra Ecclesias, Monasteria, & Domos sacras, seu pias, vel extra eas, in quibusuis publicis, aut priuatis sacris, aut profanis locis, etiam vbi Sanctorum, & Sanctarum vita, aut res prægesta, etiam in memoriam Passionis Dominicæ populis spectandæ proponuntur, aut alias in prædictis, siue in quibusuis rebus superuacaneis ad pompam, & ostentationem, aut ad oblectationem, vel paucorum lucrum, & priuata commoda quomodolibet pertinen

tibus

tibus,nisi, re ipsa pro diuino cultu, & veris Christi pauperum indigentijs, seruato in hoc charitatis ordine, & habita necessitatis ratione, de consilio, & consensu Superiorum subleuandis,aut aliàs in rebus licitis,& per capitulum generale,aut Prouinciale non prohibitis, vel taxam ibi forsan præscriptam non excedentibus sumptus huiusmodi fiant.

Declarantes tamen per hęc laudabilem, & Apostolica doctrina sacrisque Canonibus commendatam hospitalitatem præsertim erga pauperes, & peregrinos, nequaquam,imminui,aut prohiberi. Quinimo si qui redditus ad id vel ex fundatione,vel ex institutis,statutis,aut consuetudinibus aliquorum Monasteriorũ,ordinũ, aut regularium huiusmodi locorum, aut ex testatorum, vel donantiũ voluntatibus siue aliàs applicati,aut donati sunt,eos omnino (vt decet)integrè in vsus pios hospitalitatis huiusmodi erogandos esse; & præsertim in Monasterijs, seu locis desertis, & ab laicorum ædibus longius remotis; vbi tamen pauperum, & verè egenorum ratio in primis habeatur.

Si quos verò diutius occasione transitus,siue aliàs ex deuotionis,aut necessitatis causa eò diuertere contigerit,eos sanè deceret, Refectorio communi cum religiosis, mensaq; & ferculis communibus, nequaquam à cæteris distinctis contentos esse. Verùm omnino ipsi regulares in hospitibus huiusmodi potentioribus excipiendis ita se gerant,vt in eis frugalitas,& paupertas religiosa prorsus eluceat.

Pari etiam ratione districtè inhibemus, ne quispiam ex prædictis Laicus aliàs, quàm vt superius dictum est,vel Clericus sęcularis,vel regularis quocunque honore,præeminentia,nobilitate,aut excellentia etiam S. R. E. Cardinalatus dignitate præditus etiam Protector,Viceprotector,loci ordinarius,Prelatus Generalis,Prouincialis,aut Monasterij,domus,vel loci cuiuslibet superior, eorumve affines propinqui familiares,aut ministri vtriuslibet sexus, quicquam cõtra hanc superius expressam prohibitionem recipiant.

Quod si, vel ab aliquo particulari religioso, vel à superiore quopiam Generali Prouinciali, aut alio quocunque officio fungente, aut à Conuentu, Capitulo vel Congregatione; siue ab vniuerso ordine, & Religione quicquã receperint; id quod acceperint suum non faciant. Verùm ipso facto absque aliqua monitione iudicis decreto,sententia,aut declaratione ad illius restitutionem omnino in vtroque foro teneantur: adeo vt restitutione ipsa realiter non facta, neq; etiam in foro conscientiæ absolui possint.

Hanc autem restitionem fieri volumus non priuatim ei Religioso, qui donauit, sed ei Monasterio,domui,vel alteri loco de cuius bonis facta est largitio, vel si non de eius bonis donatum est,in quo idem Religiosus donans professionem emisit, vel si nomine totius Capituli,Conuentus, aut Congregationis, vel vniuersi ordinis, seu Religionis donatio facta extiterit, pariter communi mensæ, aut massæ cuius nomine donatum fuerit, accepta munera restituantur: ita vt nec qui donauit, nec Conuentus,Capitulum,Congregatio,ordo,aut religio,cui restitutio facienda est, illam remittere,& iterum condonare, aut recipientem ab obligatione restituẽdi eximere,vel vt in pauperes eroget concedere quoquomodo possit.

Quòd si quis ex supradictis regularibus vtriuslibet sexus cuiuscunque gradus, ordinis, dignitatis, ac vbilibet locorum existentibus coniunctim, cum cæteris, seu diuisim nostrarum huiusmodi prohibitionum, statutorum, ordinationum, iussionũ, decretorum, mandatorum transgressor fuerit; statuimus, vt omnibus, & singulis per eum obtentis dignitatibus,gradibus, muneribus, & officijs eo ipso priuatus, ac ad illa & alia similia,vel dissimilia in futurum obtinenda inhabilis perpetuò, & incapax,ac perpetua infamia & ignominia notatus existat. Et præterea priuationem vocis actiuæ,& passiuæ absque vllo Superioris decreto,aut ministerio ipso facto incurrat, necnon vltra huiusmodi pœnas,etiam tanquam contra furti,& simonię criminum reum, tam per viam denuntiationis,accusationis,aut querelæ,quàm etiam

ex

ex officio procedi,& inquiri,condignisque ſupplicijs affici debeat.

Pœnis alijs à iure ſtatutis, ac per alias Conſtitutiones Apoſtolicas, aut propria cuiuſuis ordinis Congregationis,Monaſterij,domus,aut loci,ſtatuta,vel conſuetudines contra perſonas aliquid præmiſſorum committentes forſan decretis, & inflictis,nihilominus in ſuo robore permanſuris.

Quocirca vniuerſis, & ſingulis modernis, & pro tempore exiſtentibus locorum ordinarijs,eorumque Vicarijs, & Officialibus, necnon quorumcunque Ordinum, Prioratuum, Monaſteriorum, & domorum Superioribus, etiam Generalibus, ſeu Prouincialibus,ceterisque ad quos ſpectat,per Apoſtolica ſcripta mandamus; quatenus ipſi,& eorum ſinguli, quantum ad eos pertinet, curent omni ſtudio, diligentia,auctoritate, & vigilantia præſentem Conſtitutionem firmiter, & inuiolatè obſeruari, & contra inobedientes, vel tranſgreſſores condignis pœnis animaduerti Eoſdem inobedientes, necnon contradictores quoſlibet, & rebelles per opportuna iuris, & facti remedia appellatione poſtpoſita compeſcendo,inuocato etiam ad hoc (ſi opus fuerit) auxilio brachij ſecularis.

Non obſtantibus Conſtitutionibus,& ordinationibus Apoſtolicis, dictorumque Monaſteriorum,Prioratuum, domorum, locorum, necnon Ordinum Congregationum,Collegiorum,iuramento confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis,ſtatutis,& conſuetudinibus: priuilegijs quoque indultis,& literis Apoſtolicis quorumcunque tenorum exiſtant, per quæ præſentibus non expreſſa, vel ad verbum non inſerta effectus præſentis noſtræ Conſtitutionis impediri quomodolibet valeat,vel differri, & de quibus quorumque totis tenoribus habenda ſit in noſtris literis mentio ſpecialis. Quæ omnia quatenus præmiſſis in aliquo aduerſentur,prorſus tollimus,& abrogamus, cæterisque contrarijs quibuſcunque.

Volumus autem,vt præſentes literæ in Valuis S. Io. Lateranen. & Principis Apoſtolorum de Vrbe Baſilicarum,& in Acie Campi Floræ publicentur affixis inibi earum exemplis,& dimiſſis. Quodque earum exempla, ſeu illorum compendia in libris quorumcunque ſtatutorum prædictorum Monaſteriorum, Prioratuum,Collegiorum,Domorum,Ordinum,& Congregationum (quò ad Moniales,in vernaculũ, & vulgarem cuiusque Regionis ſermonem verſa) & à loci ordinario, qui id quamprimùm fieri curet,ſubſcripta inſerantur,& ſaltem quotannis in capitulis,ſiue Congregationibus cuiuſque earum alta, & intelligibili voce legantur. Et nihilominus poſt ſexaginta dies à die publicationis (vt præfertur) in Romana Curia facienda vnumquemque citra montes, vltra montes verò poſt quatuor menſes, perinde arctent,& afficiant,ac ſi cuique perſonaliter intimatæ,& per eos iuratæ fuiſſent.

Quodque earum tranſumptis etiam impreſſis manu Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ obſignatis eadem prorſus fides in iudicio,& extra illud vbique adhibeatur, quæ adhiberetur eiſdem præſentibus,ſi eſſent exhibitæ,vel oſtenſæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrorum,interdicti,prohibitionis, declarationis, inhibitionis, ſtatuti, mandati,ſublationis,abrogationis,& voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei,ac Beatorum Petri,& Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum.

Datum Romæ in Monte Quirinali, Anno Incarnationis Dominicæ, milleſimo quingenteſimo nonageſimo quarto, tertiodecimo Kalen. Iulij Pontificatus noſtri anno tertio.

L. Card. Prodat.

M. Veſtrius Barb'anus.

A. de Alexijs.

Regi-

Regiſtrata apud Marcellum Secretarium.

In nomine, & à Natiuitate Domini, milleſimo quingenteſimo nonageſimo quarto, Indictione ſeptima, die verò ſecunda Menſis Iulij, Pontificatus Sanctiſſimi in Chriſto Patris, & D. N. D. Clementis diuina prouidentia Papæ Octaui, Anno tertio. Retroſcriptæ literæ publicatæ, & affixæ fuerunt in Acie Campi Floræ, & alijs locis publicis, & conſuetis, per nos Proſperum Spada, & Franciſcum de Bonis, eiuſdem S. D. N. Curſores.

Ita eſt Franciſcus de Bonis S. D. N. PP. Curſ.

Gabriel Sauarellus Curſorum Magiſter.

F I N I S.

INDEX
EORVM COPIOSISSIMVS,
QVAE IN HOC VOLVMINE
CONTINENTVR.

A

ABBATIBVS, & alijs etiam baculi, & mitrę iure vtentibus, primā tōsuram, vel minores ordines conferre non licet, nisi regularibus sibi subditis, vel de licentia proprij Episcopi, aut superioris, quæ tamen non concedatur nisi Abbatibus Sacerdotibus, & Benedictis. De temp. ordin. cap. 44. fol. 39

Absolutio à iuramento quando, & qualiter concedenda. De iureiuran. c. 8. fol. 97

Acoluthi officium in Ecclesia quale. De offic. Acol. cap. 2. fol. 49

Acoluthi, vt ad Comitatum Episcopi restituātur, ipse curet Episcopus, d. tit. c. 2. fol. 49

Ad Capellas, & Altaria construenda, vel ornanda, & ad illis prouidendum de omnibus necessarijs rebus, eos ad quos spectat, pro ratione redditūum, qualiter compellat Episcopus. De eccles. ædifican. c. 16. fol. 305. vel etiam per subtractionem seruitiorum prouideat. c. 17. fol. 305

Administrator, vel Rector Hospitalium, aut aliorum piorum locorum, eorum bona ad affictum nō conducat, nec emat, in emphyteusimve accipiat. De religios. domib. cap 8. fol. 217. eorundem locorum pecunia nemini mutuo detur, nec ipsi Rectori, alioquin pœnam subeat Rector priuationis officij, & excommunicationis. d. tit. c. 9. eod.

Administratio bonorum beneficij minoris clerici, nemini, etiam sibi coniunctissimo, siue scripto Episcopi concessu, committatur. De ætate, & qual. ord. c. 7. fol. 8

Aduocati, & procuratores sanctæ Inquisitionis, ante factam fidei professionem, aditum, aut locum vllum non habeant. De Summa Trin. cap. 12. fol. 3

Aduocati, & procuratores iniquam causam defendentes, & aliàs publicè criminosi, fori Ecclesiastici auditorio, adituve interdicantur. De procur. cap. 1. fo. 95. Inferiores quoque ministri, in Christianæ vitæ officijs contineantur. ibid.

Aduocati causidici fiscales, ad causas in foro Ecclesiastico, ne adhibeantur priusquam iureiurādo Episcopo promiserint, se iniustam causam non susceptūros. De postul. c. 1. 97

Aduocatorum, & procuratorum malitia, ab Episcopo, inflictis pœnis, coercenda, d. tit. cap. 3. 98

Ædes, ad vsum Rectoris Ecclesiæ, si qui habitant laici, in eis, nec propter nuptias, saltetur, vel spectacula agantur. De immun. Eccles. cap. 15. 314

Altare in quo Missæ fit sacrificium, clericum habeat, sustentandum, vt in tit. de temp. ordin. cap. 33. §. 3. 34

Altarium ornamenta, & instrumenta pura, & munda sint, vino albo ad Missæ sacrificium Sacerdotes vtantur; Calices ex metali genere iure permisso, eoque pretiosiore secundùm facultates. De custod. Euch. c. 4. 272

Altaria erigi sine causæ cognitione, vota suspendi, Imagines extra morem ornari, ne patiatur Episcopus. De reliq. & vener. Sanctorum. c. 30. 293

Altaria, quæ sæpienda demoliendave, Episcopus videat. De eccles. ædif. c. 3. 302

Altarium, vel Capellarū locus in Ecclesijs nulli detur, sine Episcopi licentia, d. tit. c. 9. 304

Altaria, quæ amouenda, eorum emolumenta ad alia transferenda, vnde fuerunt amota, ne ibi amplius permittantur altaria. d. tit. cap. 10. 11. & 12. eod

Altaris mensæ petra Sacrata, quomodo inferdebeat, eod. tit. cap. 13. eodi

Altare vnumquodque propria ornamenta, & supellectilem habeat. d.tit.c.14. eod.
Altare suum vnusquisque etiam in dignitate constitutus, atque etiam capellam instruat, & ornet, & illi de supellectili propria prouideat. d.tit.c.15. 305
Altaria omnia Vrbis, & Diœcesis, & eorum redditus, & onera, ac iura in libro certo, Episcopi cura scribantur infra annum, qui liber in Episcopali Archiuio asseruetur. d. tit. de eccles.ædif.c.18. 306
Altaria translata, & quæ transferentur, & eorũ tituli vita, & onera, qualiter vt supra describenda, eod.tit.c.19.eod. Accessio emolumenti pariter notetur.item illorum onerum commutatio, diminutioque scribatur. c.20. & 21. eod. Item onera piorum legatorum, & dies certi, quibus commemoratio pro mortuis facienda est. cap.22.eod. Prædictorum onerum in libro notatorum tabella habenda, in Sacristia affigenda. c.23. eodem. Idem seruetur de altaribus concessione Episcopi extructis, quæ concessio in librum referatur, & qui extruxerit, & Ecclesię Rector, mensis spatio, ædificationem denuncient. cap.24. 307
Altaria consecrata qualiter tela cerata contegantur. d.tit.de eccl.ædif.c.26. eod.
Altaria quando, & qualiter mappis. & tela viridi contegenda, palioque, & alijs munienda, ex ornanda, d.tit.c.27. eod.
In vnoquoque altari tabella secretorum sit, & peracta Missa sub tela mappave recondatur, d.tit.c.28. 308
Altaria singula in quibus Missa celebratur, crucem habeant.d.tit.c.38. 310
Altarium ornamenta ad alium quemuis vsum non adhibeantur De immun.eccl.c.9. 313
Animarum curatoribus diligentissimè prouidendum est, nè à vera viuendi via, & ab officij sui ratione deflectant, & virtutum omnium cæteris exempla præbeant, illud in primis cogitent, quòd vberrima docendi, ac pascendi eorum est ratio, quæ pietatem quam profitentur, vitæ integritate, & innocentia comprobent, & quæcunque verbis alios docent, ea factis exprimant suis. De vita, & honest.cler.c.1. 125
Animalia pisces, eorumve membra, in Ecclesia non appendantur, de eccl.ædif.c.25. 307
Animalium brutorum effigies in Ecclesia nè fiant, prohibetur. De reliq. & vener.Sanct. cap.32. 293
Anniuersaria Sacra pro mottuo Episcopo, qualiter celebranda. De sepult.c.4. 174
Anniuersariorum, exequiarum, sepulturæ causa, nemini quicquam pacisci liceat, dicto tit. cap.10. 175
Anniuersarijs, & funeribus celebrandis, qui & quo certo ordine vocandi, & adhibendi, eodem tit.c.26. 180
Anniuersaria prædecessoris sui Parochus stato die quo ille decessit, celebret, dicto tit.c.44. fol. 183
Anniuersaria festis diebus non celebrentur, d tit.De sepult.c.52. 184
Anniuersaria, septimum itidem, ac trigesimum Parochus populo, celebranda in hebdomadam proximè sequẽtem, Dominicis diebus denuncier, eod.tit.c.54. 185
Antiphonarum certis modulationibus notati libri, vt ad noui Breuiarij rationem emendentur, & accommodentur, quamprimum Episcopus curet. De celebrat. Miss. cap.88. fol. 263
Antiphona Sanctissimæ Virginis Mariæ, singulis Sabbatis qualiter canenda. De pœnit. & remiss.c.30. 435
Anulo digitus anularis induatur in matrimonio, & à Sacerdote verba proferantur, in nomine Patris, &c. De sponsal. & matrimon. cap.19. 362
Anulos, vel aliud si quis ad magicos, aut superstitiosos vsus fecerit, aut vendiderit grani pœna puniatur. De sortileg.c.3. 420
Anulum non induant clerici, nisi quibus propter officij munus, aut honoris gradum sit iure concessus. De vita, & hon.cler.c.7. 127. & c.36.cod.tit. 137
Appellatio à sententia per Episcopum tanquã sedis Apostolicæ delegatum, lata, si ipse veluti ordinarius cognoscere potuisset, ad Metropolitanum deuoluitur. De offic.ordinar. cap.70. 79
Appellatio in ordinatis ab Episcopo, quæ ad morum correctionem pertinent, in visitatione, executionem non impediat, aut retardet. De appell.c.12. 111
Appellatio quando ab interlocutoria, vel à diffinitiua admittatur, causa visitationis, correctionis, habilitatis, vel inhabilitatis, & criminum, & qualiter executio non suspendatur, & quando acta non transmittantur, dicto tit. c.2. 113
Aquam Sale asperſam, singulis Dominicis diebus, ante Missam Parochus benedicat, & aspergat. De offic.Parochi c.18. 192
Aquæ benedictæ asperſio, Sabbato Sancto, vel alio tempore, in ædibus Parochialium hominum, à Parocho, vel alio ab eo constituto fiat, ne tamen Sabbato Sancto illam aspergat, ante fontium benedictionem; Nec signo, aut nutu propterea quicquam petat. De consecr. eccl.cap.11. 235
Arbores, & stirpes ab Ecclesijs, & Oratorijs sint remotæ, eis nocentes excidantur. De immun eccl. c.15. 315
Archidiaconus etiam Sacerdos, celebrante Episcopo, Euangelium canat. De offic Archid. cap.1. 6
Archidiaconus librum habeat, in quo clericorum ordinatorum nomina diligenter deseribat.

bat. De ætate, & qual.ord.c.2. 7
Item etiam eorum qui ab alieno Episcopo fuerint promoti, d.tit.c.3. eod.
Archidiaconus dictum librũ quotannis ostendet Episcopo, vt exemplum in ædibus Episcopalibus asseruetur, eod.tit.c.3. 8
Archidiaconi præcipua sit cura, cogendi vassallos, ad renouandas inuestituras in quibus omnia describantur bona Ecclesiæ, cum fructibus sigillatim, & nominatim. De rebus eccles.non alien. c.6. 163
Archiuij certus locus constituatur, vbi acta, & instrumenta à Cancellario confecta singulis annis recondantur, is duabus clauibus claudatur, Notarij defuncti, vel officium dimittentis acta scripta, & instrumẽta in eundem locum deferantur. De iudic.c.8. 90
Archiuij capitularis cura duobus Canonicis committatur, qui duas habeant claues inter se differentes. De fide instr.c.1. 108
De ratione, & modo illos præficiendi, eisdemque alios substituendi, & omnia scripta eorum periculo asseruanda recipiendi, ibidem.
Instrumenta, & alia scripta qua ratione in Archiuium deferenda, in libro notanda, & vbi opus erit, exemplanda, d.tit.c.2. 109
Archiuio Episcopale liber retineatur, & asseruetur, in quo diœcesanorum beneficiorum vacationis, & collationis certa dies; Necnon diplomata, sententiæ, ordinumque, quibus singuli clerici initiantur literæ, scribantur. De fide instrum.c.5. 110
Archiuium Episcopale duabus clauibus clausum custodiatur, mortuo Episcopo apud quem claues esse debeant, & qualiter de scripturis reddenda ratio. Ne sede vac. aliq. innou. cap.1. 138
Archiuium etiam in collegiatis Ecclesijs, vbi non est, quamprimum instituatur. De rebus eccl.non alien.c.2. 162
Archiuia duabus clauibus claudenda, à quibus sint claues custodiendæ.d.tit.c.4. eod.
Archiuio asseruetur exemplum instrumenti solutionis, & confessionis census, seu liuelli, clericis ratione bonorum Ecclesiasticorum soluendi.eod.tit.c.12. 165
Astrologi, qui ex Solis Lunæ, & alio astrorum motu, figura, & aspectu, de hominum actionibus, quæ à libero voluntatis arbitrio proficiscuntur, certo aliquid euenturum affirmant, & ij, qui ad illos de huiusmodi rebus, detulerint, grauibus pœnis puniantur, ad præscriptum constitutionis Sixti V. De sortileg. c.4. 421
Auaritiæ labes, à foro Episcopali amouenda, & quàm minimis possint incommodis, & sumptibus, causæ in eo agendi. In procem. fol. 87
Auguria quę prohibeantur, & in eos qui in itineris susceptione, aut alicuius rei institutione, tempora, & momenta, animalium voces, auium garritum, aut volatum, ac similia obseruant, qualiter Episcopus animaduertat. De sortileg. c.4. 421

B

BAptismi dies, quotannis ab vnoquoq; ardentiori prece, & omni caritatis opere recolendus, & celebrandus, & à parentibus no tandus. De ferijs.c.15. 105
Baptismum ministrantes Parochi, parentes moneant, vt diem ipsum baptismi notent. fol. 106
Baptizatorum nomina, qualiter in librum certum referenda. De offic. Paroc.c.8. 190
Baptismum in priuatis ædibus non ministretur, sed natum infantem ante nonum diem, ij quorum est ea cura, pro illo suscipiendo, in Ecclesiam deferendum curent, alioquin, pœnam excommunicationis subeant. De baptism.c.1. 264
Baptizari, si periculum instet, qualiter intra domesticos lares, ibid.
Baptismi formam, Parochus sæpè populum doceat, ibid.
Si vixerit infans, intra nonum diem, in Ecclesiam deferatur, vbi, si eum recte baptizatum fuisse constiterit, eidem cœremoniæ tantùm adhibeantur, ibid.
Compatres quales eligendi, & de hoc fideles qualiter à Parocho monendi, ibidem.
Qui prohibeantur esse compatres, baptizaturus, quid præmeditare debeat, qualiter compatres moneat, eodem tit.cap.2. fol. 265. & cap.3. eod.
Baptizatos, ab altari Episcopus non patiatur muneribus redimi, & consuetudinem tollat, ibid.
Baptismalis fons, nusquam sit, nisi in Parochialibus Ecclesijs, d.tit.c.4. eodem. é marmore, vel solido lapide, & qua forma fieri debet. cap 6. 266
Expositi infantes, si dubitetur, qualiter sub conditione baptizandi. d.tit.c.5. eod.
Baptismalis aqua, post infusionem, in Sacrarium, è marmore, vel solido lapide constructum, profluat, eod. tit. de baptism. capit.7. fol. eod.
Baptizati capitis absterſoria, mantilia duo, in ciborio habenda, & plura in Sacristia, allata ab alijs, nisi noua, non adhibeantur; quæ noua adhibita, nè vsum Ecclesiæ tantum conuertantur, vel comburantur, dicto tit. cap.8. eod.
Baptismalis fontis ad benedictionem, quando, & quam in Ecclesiam, singuli Curati conueniant, eodem tit.cap.9.fol.eod. etiam exempti, si tamen non ex Apostolico priuilegio, qualiter vt supra, conueniant, capitulo 10. fol. eod.

Excipiuntur tamen, qui facultatem ab Episcopo, sine præiudicio Plebaniæ, impetrarint, in suis Ecclesijs benedicendi, eodem titul. cap. 11. 267
Facultatem illam, si quando concesserit Episcopus, tum benedictio, tribus saltem adhibitis presbyteris, celebretur. c. 12. eod.
Quod item seruetur in omni Ecclesia, vbi ob extraordinariam causam, aquam baptismalem renouare opus erit, ibid.
Baptismalis fons vbi non extat, mos ille aquæ per singula baptismata benedicendæ, & postea in sacrarium proijciendæ, omnino tollatur. d. tit. c. 13. eod.
Baptismalis fontis in Cathedrali benedictio, ad Episcopum pertinet, eod. tit. c. 14. eod.
Baptizandus vnusquisque à proprio Parocho, nisi aliter necessitas suadeat. c. 15. eod.
Baptizandum alienum infantem, ad proprium Parochum, mittat Parochus, alioquin pœnã incurrat ipso facto, suspensionis, ibid.
Baptizandum quo tempore, in Cathedrali Ecclesia tantùm sit, eod. tit. c. 16. 268
Baptizati, qualiter in libro notandi. c. 17. eod.
Baptizans Parochus, quæ à compatribus perquirere prius debeat. c. 18. eod.
Vas ad aquam infundendam, ne ciborio retineatur. c. 19. eod.
Chrismate vetere ad baptismum, non vtatur Sacerdos. c. 20. eod.
Nomina quæ infamibur imponenda, vel non, in baptismo. c. 21. eod.
Baptizandi formam, qualiter obstetrices præcipuè doceantur. c. 22. 269
Baptizati domi infantis nomen, qualiter notetur. c. 23. eod.
In baptismo ministrando, qui tantùm solennes, cœremonias adhibeat, stola tantùm alba vtatur. c. 24. eod.
Compater in baptismo, vel confirmatione, nõ sit, qui confirmatus non est, & minor quatuordecim annis. Nec ante ortum, nec post solis occasum, ministretur hoc Sacramento nisi ob necessitatem. c. eod fol. eod.
Parochus populum doceat, veluti sine pompa, religiosè, & quàm simplici amictu, infans ad baptismum sit deferendus, & qua pietate compatres, illi interesse debeant. cap. 25. fol. eod.
Nec patiatur, quicquam mundi pompam præseferens adhiberi, ibid.
Infidelem baptismo Parochus ne patiatur interesse, fideles verò religiosè adesse qualiter moneat. c. 26. 270
Si duo infantes, mas, & fœmina, vel plures etiam, qui baptizentur, eodem tempore offerantur, qui modus, & ordo seruandus. c. 27. fol. eod.
In adultis baptizandis, quid planè obseruandum, d. tit. de baptis. c. 28. eod. De illorum conditione statu omni, & an aliàs fuerint baptizati, prius diligẽtissimè perquirat Episcopus, d. tit. c. 29. 270
Obstetrices qualiter in primis probandæ, quæ ministrando baptismo, vt duæ aliæ mulieres præter matrem, intersint, & verba audiant curare debeant. eod. tit. c. 30. 271
Baptizatus domi, an rectè fuerit infans, vt cognoscat Parochus, qualiter, & qua diligentia vti debeat. d. tit. c. 31. eod.
Compatrum nomina qualiter notanda. cap. 32. fol. eod.
Baptismi, & confirmationis Sacramenta dum ministrantur, compatres, & ij, quibus conferuntur, arma deponant, & de hoc à Parocho moneantur. De custod. Euch. c. 8. 273
Baptismus dum ministratur, ne sacrum Chrisma à laicis attingatur, neve linteola quibus baptizatis vnctio extergitur, ad hoc asseruent, vt tangenda compatribus tradant. De sacra vnct. c. 2. 279
Benedictio mensæ, & in fine gratiarum actio, in hospitio habenda. De offic. caup. c. 6. 390
Benedictio mensæ ad quem pertineat. De maior. & obed. c. 3. eod.
Benedici vestes, & ornamenta, ad vsum Ecclesiæ comparata, prius, debent, quàm in diuinis officijs adhibeantur. De vita, & honest. cler. c. 20. 134
Benedictionis domuum antiquus ritus, Episcopi cura restituatur, quæ orationes in ea adhibendæ. De consecr. eccl. c. 7. 234
Benedictio vestium, indumentorum, vasorum ad Missæ sacrificium, & diuinorum officiorum cultum, aut altaris ornatum paratorũ, à quo facienda, vel non. d. tit. c. 9. eod.
Benedictio tabernaculi sanctissimæ Eucharistiæ, qualiter facienda. d. tit. c. 10. 235
Benedicenda si quando est domus à Parocho, paterfamilias qualiter se, familiam, & domũ ipsam præparare, & quæ præstare debeat. De offic. patr. fam. c. 2. 371
Beneficium curatum, vel Canonicatum, dignitatemve in Cathedrali obtinens, fidei professionem emittere debet, alioquin fructus, quos non facit suos, restituet. De Summa Trin. cap. 13. 3
Beneficij minoris clerici bonorum administratio, seu procuratio, nulli etiam sibi sanguine coniuncto, committatur sine scripto Episcopi permissu. De ætat. & qual. ord. c. 7. 9
Beneficia quæcunque per cessionem vacantia, Episcopus, nec suo, nec cedentis consanguineo, nec etiam eius familiari, conferri possunt, quos, neque ad concursum admittere debet. d. tit. c. 19. 13
Beneficia impetrantium literis Apostolicis de prouidendo in forma dignum ad quos scriptis, fraudibus, vt occurratur, ne indigni admittantur, qualiter prouidendum. De offic. deleg. cap. 2. 60
Beneficij Ecclesiastici possessionẽ, q deinceps adipiscetur,

adipiſcetur, etiam per optionem in Cathedrali, vel alia Eccleſia, titulum infra menſem, etiam non monitus, Epiſcopo oſtendat; Inſtrumentumque optionis authenticum præbeat, alioquin dimidia parte fructuum vnius anni, mulctetur. De officio ordinar. cap.22. fol. 68

Beneficia quæcunque commendata, & Monaſteria in quibus non viget regularis obſeruantia, Epiſcopus quotannis viſitet, dicto titul. cap.24. ibid.

Beneficia quomodocunq; obtinentes, omni diligentia cognoſcere ſtudeant onera, illiſque planè ſatisfaciant, aliàs pœnis plectentur. De vita, & hon.cler.c.18. 132

Beneficia incompatibilia, ſi quem ex diſpenſatione iam obtinere viderit Epiſcopus, ne in diuinis patiantur, conſtitutis etiam Vicarijs, prouideat. De cler.non reſid.c.18. 148

Beneficiorum literas, diplomata, & iura quibus ea obtinent clerici quicunque poſtulanti Epiſcopo, ſtatim exhibeant. De præbendis. cap.11. 154

Beneficium etiam ſimplex, obtinenti, quod ad vitam ſuſtentandam ſatis ſit, ſi alterum conferatur, adepta illius poſſeſſione, primum ipſo iure, vacare cenſeatur, d. tit.cap.12. fo.eod. prioris etiam fructus non capiat, ſub pœna. cap.13. 154

Beneficia duo tantùm ſimplicia, & non plura, vni ei denique etiam vitæ ſuſtentandæ cauſa, conferantur, de inſtitut.c.1. 157

Beneficium ex præſcripto fundatoris, vel alterius conſtitutionis certum ordinem, aut alias conditiones requirens, illas non habenti requiſitas, Epiſcopus non conferat, dicto titulo cap.2. eod.

Beneficium multis, & ambitionis precibus, vel nondum vacans, petentes, indigni redduntur per biennium, ne illud, neque aliud, in eos conferatur. De conceſſ.præb.vel Eccl.non vacan. c.1. 137

Beneficij curati ſi fiat permutatio, etiam cum ſimplici, quando examen ſit faciendum, non tamen edictum pro concurſu proponatur. De rerum permut. c.1. 169

Beneficiato mortuo, in controuerſia inter eius hæredes, & ſucceſſore in beneficio orta, ſuper fructibus, ius commune tantùm ſeruetur. De teſtam. c.8. 171

Beneficium ſimplex, vel curatum iuriſpatronatus, vel cuius præſentationis, inſtitutionis, vel electionis ius, Monachus, & alijs cuiuſcunque ordinis regularibus ſpectat, ſine comprobatione Epiſcopi, nemini concedatur, aliàs conceſſio nulla declaretur. De iurepatronat. cap.1. 228

Ad beneficia iuriſpatronatus, non niſi per examen, ab Epiſcopo probari, & idonei ad munus obeundum, admittantur, dicto titulo, cap.2. 229

Beneficium ſi iuris ſit patronatus laicorum, & Eccleſiaſticorum ſimul, vel etiam pro duabus ex tribus partibus laicorum, in eo Epiſcopus illud ſeruet, quod de beneficijs iuriſpatronatus Eccleſijs cenſetur, dicto tit. cap.4. fol. eod.

Beneficiorum iuriſpatronatus cauſas, & lites, qualiter cognoſcat Epiſcopus, eod.tit. cap.5. fol. eod.

Beneficijs quibuſcunque, ſiue Canonicatus, ſiue cleericatus, ſiue etiam ſimplicium nomine appellentur, Epiſcopus aliquid agendi onus imponat, ſine præiudicio ea vniendi. De celebr. Miſſ.cap.18. 240

Beneficium obtinens per electionem, vel nominationem eorum, qui ius eligendi, aut nominandi habēt, nihil prorſus illis, vel eorum miniſtris, tribuat. De Simon.c.2. 392

Beneficium in confidentia, vel cum reſeruatione fructuum ab Epiſcopo, vel inferiore facta, non detur, aliter agentes, qualiter puniantur, ibidem.

Beneficium nemini, vel præſentato, vel electo, nominatove, aut ab inferioribus prouiſo, detur, niſi prius ab eo iunctum expreſſum Epiſcopus exegerit, d.tit.c.3.393. Iuramenti forma, ibid.

Pro beneficiorum literis, notario non plus vno aureo perſoluatur, d.tit.de Simon.c.4. eod.

Beneficiorum in cauſis, quando vexationem redimere fas ſit, vel non, dicto titul. de Simon. cap.6. eod.

Beneficia ita gratis conferantur, vt in eis conferendis, quicquam vllo nomine ab aliquo non accipiatur, nec ſigilli quidem nomine, Notarius tamen mercedem ſcripturæ, nummum aureum non excedentem, percipiat, dicto tit. cap.11. 396

Beneficiorum poſſeſſio qualiter à prouiſo capienda, d.tit.c.12. eod.

Beneficiorum vacantium fructus, ſex ante Concilij Tridentini editionem menſibus fabricæ, vel alij pio loco aſſignati, qualiter perſoluendi, & diuidendi, eod.tit.c.14. 398

Beneficiorum vacantium fructus, contra Concilium Tridentinum, & Conſtitutionem Pontificiam, non diſtribuendi, dicto tit. cap.13. fol. 397

Bibliothecarius qualiter eligendus. De offic.Biblioth.cap.6. 84

Bibliotheca per Epiſcopum inuiſenda, librorū copia in ea augenda, clericorum vſui accommodanda, d.tit.c.7. 84

Cætera ad rem in ver. Libri.

Bibliopolæ, & impreſſores, fidei profeſſionem, qualiter emittant. De Hæreticis, capitulo 33. fol. 413

Blaſphemos denunciantibus, indulgentiam conceſſam ſæpè edicat Parochus, & concionator. De offic.Prædic.c.8. 116

Blaſphemi in Deum, vel eius Matrem, tam clerici, quàm laici, qualiter puniendi. De Maled. & Blaſphem.c.1. 421

Blasphemantes Sanctos, aut Deum, & Sanctissimã Virginẽ non tamen palàm, aut publicè, iudicis arbitrio puniãtur. d.tit.c.2. eod.
Blasphemis, in foro animæ quæ iniungenda pœnitentia, eod.tit.c.3. 422
Blasphemantem hominem qui audierit, qualiter ad iudicem deferat. quando monendus, domo ejciendus sit blasphemus, Magistratus animaduertant, quam indulgentiam consequantur. Non punientes blasphemum Magistratus qua pœna teneantur. De Maledic. & Blasphem.c.4. eod.
Blasphemiæ scelus, vt tollatur, Episcopus id curet, vt in Ciuitate, & Diœcesi, Iodalitas, Dei nominis instituatur, d tit.c.5. eod.
Bona Ecclesiastica quare Deo fidelium pietas consecrauit, sanè in alium, quàm in pium vsum eorum fructus cõuertere nemini licet. De vita, & hon.cler.c.17. 131
Aliqua in ver. Reditus.
Bona Ecclesiastica inuadentes, vel subripientes mortuo clerico, excommunicationis latæ sententiæ pœna plectuntur. Ne sede vac. cap.2. 138
Decretum illud quotannis à Parochis, in Diœcesi promulgetur. ibid.
Extenditur ad eos, qui vel nulla inuasione, aut vi facta, ex ipsius clerici ædibus, bona aliqua asportant, antequam illorum fiat descriptio. cap.3. fo.eodem. hoc itidem publicandum. ibid.
Bonorum Ecclesiasticorum, atque etiam piorum locorum inuentarium, qualiter faciendum. De rebus eccles.non alien. cap.1.fo.161. cuius in Archiuium quamprimum asseruetur exemplum, cap.2. & apud beneficiatum aliud remaneat.c.3.fo.162. Illudque in visitatione ipse proferat.cap.4. eod.
Bona Ecclesiarum si quæ laicis concessa, aliquo modo caduca effecta sint, beneficiati caducitatem non remittant, nisi prout à iure statuitur, alioquin puniantur. dicto tit. cap.5. fol. 163
Bonorum feudalium Ecclesiæ, renouandam laici curent inuestituram tempore à iure prastituto, item & eorum hæredes, iurent, & laudemium soluant.d.tit. & c.5. eod.
Bonorum Ecclesiasticorum locatio propinquis intra tertium gradum non fiant, nisi euidens, & magna Ecclesiæ vtilitas aliud postulet. dicto tit. de rebus eccl.c.7. 163
Bonorum Ecclesiasticorum fructus pendentes, qualiter alienandi, pretium non soluendum, nisi eo tempore quo fructus à solo erunt separati, eod.tit.c.8. 164
Bona Ecclesiæ non seruata iuris forma alienata, qui detinent, cogantur pœna etiam excommunicationis vnà cum fructibus, ea restituere. d.tit.c.9. eod.
Bonorum Ecclesiæ alienatio, ea lege facta, vt superioris auctoritate, cõfirmetur, si antequam ea intercedat, acquirens possessionem ingrediatur, nulla plànè declaretur, & ipse à possessione statim amoueatur, alienansq; pœnas det. d.tit.c.10. eod.
Bona ad Ecclesiam quacunque ratione reuersa, etiam si reliquis eius bonis incorporata non sint, non alienentur, nisi prout iuris fuerit, eod.tit. c.11. eod.
Bonorum & iurium Ecclesiasticorum, vt fiat recuperatio, Episcopus procuratorem, Aduocatumque constituere curet, in eorum recuperationem incumbant, quibus pro mercede qualiter satisfiat. eod.tit. de rebus eccles. non alien.cap.13. 163
Scripta, ad Ecclesiæ rationes pertinentia, clericus occultans, pœna plectetur, ibid.
Bonorum Ecclesiasticorum ad rescindendum locationes ad longum tempus factas, iudices constituti, ijdem, perpetuas etiam locationes cognoscere, & rescindere valeant, dicto tit. cap.16. 166
Bonorum Ecclesiæ Hospitalium, & aliorum piorum locorum, administrator, vel rector ea non emat Nec locationis, vel emphyteusis nomine conducat. De relig.dom.c.8. 217
Bonorum & iurium Ecclesiæ, etiam iurispatronatus laicorum, quæ ab ipsis laicis administrãtur, ratio exigatur, & inuentarium fiat, prout de alijs bonis, & iuribus Ecclesiasticis statutum est, d.tit c.16.219. Rationis, & Inuentarij tria exempla qualiter facienda, & asseruanda. c.17. eod.
Bona Ecclesiarum, & iurispatronatus, quicunque etiam patroni detinentes, pœnam excommunicationis, & alias subeant, non obstante antiquo vsu, & possessione iuxta decretum Concilij Tridentini, sæpe cum isto etiam, promulgandum. De iurepatron.cap.3. fol. 219
Bullas Summorum Pontificum, quæ quotannis eduntur, in sua Diœcesi, vbi viderit expedire Episcopus, promulgandas curet. De offic.ordin. cap.20. 67
Bulla Gregorij XIII. contra Iudæos, sæpius promulgetur. De iudicijs.c.16. 92
Bullam contra cõfidentiam committentes, Episcopus semper in Diœcesibus Synodalibus publicare iubeat. De Simon c.2. 392. & c.10. eod.tit. 395
Bulla de Medicis edita, qualiter publicanda. De pœnit.& remiss.c.28. 434
Bulla contra offendentes sanctæ Inquisitionis officium, obseruanda & publicanda. De hæret.c.6. 405

C

Cadauera occisorum, in Ecclesijs à ministris curiæ Maleficiorum non inspiciantur, sed omnia ad necis cognitionem pertinentia, ab Ecclesijs reijciantur. De immunit. eccles. cap.5. 312
Caducitas bonorum Ecclesiæ laicis concessorum,

rum, non remittatur, nisi prout de iure. De rebus eccl.non alien.c.5.163.Si secus fecerint clerici, pœnas dabunt. ibid.
Cœremoniarum,vel chori Magister, quæ ratione officij,agere possit,& debeat. De offic.Magistri chori, & cœrem. c.1. 57
Cœremoniarum regulæ, quæ in diuinis seruandæ officijs. De celebr.Miss.c.62. 253
Calendarium rite confectum, quotannis edatur à Cathedrali. De celebr.Miss.c.19.240.Ab eo in diuinis celebrandis, non discedatur. c.20. fol. eod.
Calendarium à quibus,& quando cõficiendum, & qualiter ab Episcopo recognoscendum. d. tit.cap.72. 236
Calendario scribatur dies coronationis, vel consecrationis Summi Pontificis,eod.ti.c.83.262
Cambia qualiter non sint facienda. De vsur.c.3. fol. 417
Campanæ in Parochiali Ecclesia quot,& quales habendæ. De offic.ciust.c.2. 44
Campanulam vnã tantùm, simplex Ecclesia,vel oratorium habeat,d.tit.c.3. 45
Campanis res nulla prophana insculpatur, vel inscribatur, sed crux,vel sacra imago,eod.tit. cap.4. eod.
Campanæ sunt consecrandæ, d.tit.c.5. eod.
Campanis pulsandis, certam horam, certumq; interuallum, quibus diuiuorum officiorum significatio detur, Episcopus præscribere curet. eod.tit.c.6. eod.
Campanæ Ecclesiarum pro signo communium officiorum, ante signum Cathedralis non pulsandæ,matutino excepto. De celeb.Miss.c.21. fol. 241
Campanæ qualiter pulsandæ, de immun. eccles. cap.1. 310
Campanæ sacræ vsum,ad cõuocandos homines, ad spectacula suppliciornm adhiberi, indignum videtur. De immun eccl. c.5.§.vlt. 313
Cancellarij,vel notarij officij Episcopalis,delinquentes, plus exigẽdo, quam prætaxatum sit, & in officio negligentes,ad restitutionem cogendi, & aliàs puniendi eorumq; nomina ad Episcopum deferenda. De offic.ord.c.72.179
Cancellariæ vendi,vel locari nõ possunt,nec earum occasione alicui personæ quicquam solui debet; Notarij in hoc peccantes, puniuntur. De iudicijs, cap 5. 89
De emolumentis Cancellariæ,Episcopus, Vicariusve, aut cuiuis alius,præter Cancellarium, & Cancellariæ ministros,nihil prorsus priuatæ vtilitatis percipiat, d.tit.c.15. 91
Cancellarius capituli Cathedralis, vel collegiatæ, vbi non est, à capitulo eligatur, qui per biennium officium gerat,& præter alia, capituli acta, & ordinationes capitulare, in librũ certum, notatis diebus statim referat. De fide instrum. cap.6. 110
Vide, in vér. Notarij.
Candelæ, & cerei in diuinis officijs, minus exiguę,non adhibeantur,de celeb.Miss.c.23.241
Canonicatum, vel dignitatẽ in Cathedrali obtinens,si fidei professionem non emiserit,fructus non lucrabitur, & ad restituendos cogetur. De Sum.Trin.c.13. 3
Canonicis, sedendi,publicèque & collegialiter incedendi,quæ sit præscripta ratio. De maiorit. & obed.c.1. 84
Canonici iuramento non obstante,nonnulla ad Episcopum deferre possunt,& debent. De iureiur.c.4. 96
Canonici Cathedralis, & collegiatarum Ecclesiarum, in Canonicalibus habitent ædibus, quæ arbitrio Episcopi reparentur, earum atrium, claue vna claudatur, & in eis nulli facultas habitandi concedatur, nisi & ipse Canonicus sit. De cohab.cler.& mul.cap.3. 141
Canonicatum, & Parochialem obtinens, in Parochiali residere tenetur. De cler.non resid. cap.15. 147
Canonici,& qui dignitates in Ecclesijs obtinẽt, ea pietate,& assiduitate, diuina officia colere debent, vt alij suo exemplo, ad studium & amorem diuini cultus accendantur. De præben.in procem. 151
Canonici prædicti,cum alijs in choro modulari debent,alioquin,pro absensibus habẽdi sunt, d.tit.cap.1. eod.
Canonicus Sacerdos hebdomadarius constituatur, qui diebus statutis Missam, & Vesperas canat,reliqui Canonici Antiphonas exordiantur; celebranti Episcopo,assistant, qui in prædictis defecerit,pœna plectatur,eo.tit.c.2.eo.
Canonicatus,præbendas,dignitates,& personatus,quibus aliquod munus iniunctum est,obtinentes, si officio suo per se, non fungantur, distributionibus priuentur.d.tit.c.3. eod.
Quibus canonicatibus, & portionibus, iam fuit annexus ordo aliquis sacer,eos Episcopus seruare faciat, vt à Synodo Tridentina præscriptum est, eod.tit.c.4. 152
Canonici,& dignitate prędíti,negligentes Missas conuentuales canere, qualiter puniantur, d.tit.de præben.c.6. eod.
Canonicus, qui suo tempore, iuncto muneri non satisfecerit, vel legitimum impedimentum non denuntiarit, distributionum aliqua portione mulctetur.d.tit.c.8. eod.
Rixæ inter Canonicos, vel Ecclesiæ ministros obortæ,qualiter tollendæ, contumelioli Episcopo deferendi,præfectusq;,vel punctator,si officio defuerint,puniendi.eod.tit.c.9. 153
Canonici,& alij clerici,cũ in suis Ecclesijs,concionibus, vel lectionibus interfunt, habitu, quo in choro vtuntur,induti sint.d.tit.de præben. cap.10. eod.
Canonicorum numero adscribendus, qualiter requiratur,& de eo in cantus peritia, periculum fiat, resque occultis suffragijs permittatur.d.tit.c.16. 154
Primam verò dignitatem obtinentis, vt admittatur, experimentum quomodo sit examen. cap.17.eod. In ipso examine,Ecclesiæ,magis,

minusve insignis,ratio habenda.c.18. fo.155. Naturalis, & pro modulatione aptitudo, & scientia, pro diuersitate etiam muneris, qualiter indaganda.c.10.fol.eod. semel examinatus,iterum examini subijciatur,ibid.
Canonicatibus, & portionibus, quæ in Cathedrali sunt, ordo sacer annectatur, non ipsis Canonicis, in quibus annexionis decretum locum habeat, & annexum ordinem, statim suscipere Canonicus compellatur, qui iam illum obtinebat, alioquin priuationis pœnam incurrat, d.tit.c.20. 156
Canonicus supernumerarius in posterum creari non possit,eod.tit.c.21. eod.
Canonicatus,vel dignitates obtinentibus, multæ nominatim constitutæ, nec certis locis locis attributæ, fabricæ Ecclesiæ applicentur, nec remittantur,eod.tit.c.22. eod.
Canonici mortui funus, & alius in Ecclesia illa dignitatem obtinentis, Capituli sumptibus, à reliquis Canonicis fiat, pro eius anima Missa conuentualis, & aliæ ab omnibus in dicta Ecclesia Sacerdotibus,celebrentur.De sepult. cap.12. 176
Canonicus Parochialem vnitam etiam ad eius vitam tantùm, obtinens,in ea resideat, & curam gerat.De offic.Paroch.c.19. 192
Canonici, & alij quicunq; tenentur Parochum in munere curæ Parochialis adiuuare, in statione Ecclesiæ residere,& munus suum obire cogantur,d.tit.cap.49. 199
Canonicus simul & Parochus, si in statione Parochiali,non habitauerit, & munere suo non satisfecerit, ab Episcopo mulctabitur, dicto titulo. De officio Parochi. capitul.50. & 51. fol. 200
Canonicus hebdomadarius, cum duobus ministris,in vesperis celebrandis,pluuiale induat, diebus Dominicis,& festis duplicibus. De celebr.Miss.c.66. 254
Canonicus, qui nuper creatus, præbendæ fructus,vel partem,pro primo anno, fabricæ,vel sacristiæ Ecclesiæ, aut alio pio loco, soluere tenetur,id exequatur,quod cõstitutione Pontificia,super hoc statutum fuit, & vbi sint fructus reseruati, vel pensio super eis, qualiter soluat.De Simon.c.9. 395
Cantus peritia,& pro modulatione aptitudo in Canonico,quæ requiratur. De præbend.c.16. fol.154.In alijs cleticis.De ætate,& qualitate, cap.16.fol.12.& de iurepatr.c.2. 229
Cantus soni cantorum musices instrumẽtorum pronunciationisque diuinorum quæ in Ecclesijs ratio haberi debeat. De vita,& honest. cler.c.13. 130
Capella, & altare, in quibus Missa celebratur, clericum habeat, sustentandum, vt de temp. ord.c.35. §.3. 34
Capellano mercenario,nihil eleemosynæ,ex legatis pijs, vel alio nomine detur, sine scripto Episcopi mandato. De celebrat.Miss. cap.48. fol. 249
Capellano deficienti, prætermissarum merces Missarum, non danda, quibus applicari debeat.eod.tit.c.49. eod.
Eleemosynarum pro celebrandis Missis debitarum,depositarios deligat Episcopus, qui illas exigant, & capellanis suo tempore, & modo prædicto soluant.ibid. 250
Vt Missarum prætermissarum eleemosynæ, vel fructus restituantur, cum ijs qui defecerint, vel sequestri ratione,vel alio modo agat Episcopus, d.tit.c.50. eod.
Capellarum,vel altarium locus, in quauis Ecclesia,vllæ non detur,sine Episcopi licentia. De Eccl.ædific. c.9. 304
Capellam suam, & altare, vnusquisque instruat, & ornet, & de propria supellectili prouideat, d.tit.c.14.fol.eod.& c.15. 305
Ad capellas construendas, ornandas, & reconcinnandas, & ad illis prouidendum de necessarijs omnibus, eos, ad quos spectat, qualiter Episcopus compellat. eod.tit.c.16. fo.eodem. Idipsum,de altaribus cauetur,ibid.
Capituli, census, & reddituum totius anni supputatio, quo tempore, & qualiter, & quibus præsentibus fieri debeat. De offic.punctator. cap.15. folio 55. Quæ cautio in ea habenda, cap.16. fol.eod. rite obsignata, cui tradenda, cap.17. eod.
Capitulum, vel thesaurarius,aut caneparius Capituli, ante statuta tempora distributiones non soluat, vel cessionem alicuius exactionis antefaciat, eodem tit. de offic.punctator, cap.18. fol.55. Nec verò stata die soluat, nisi recepta singrapha, ritè subscripta. capit.19. fol. 56
Capituli thesaurarius, vel alij distributiones persoluentes,aut assentientes, vt cuiquam soluantur, vel cedantur, contra præscriptum, quibus pœnis afficiantur, dicto tit. cap.20. eod.
Recipientes ante tempus, vel plus debito,puniuntur, eod.tit.c.21. 56
Aliqua verò causa, donationis,scilicet remissionis, vel simili, nemo recipiat,sine Episcopi consensu,alioquin recipiens ad restituendum cogetur.c.22. eod.
Capitularium in supputatione, & solutione distributionum, præscripta ratio, pœnæq; propositæ, locum etiam habeant, in aliorum inferiorum distributionibus, eodem tit.de offic.punctat.c.23. 57
Capitulum quando,& qualiter notarij opera, & officio vti debeat.De Ede instr.c.7. 110
Capitulum non habeant Canonici, quo tempore diuina officia celebrantur, neque etiam festiuis diebus,nisi ex necessitate.De præben. cap.5. 152
Capitulum in singulas hebdomadas habeant Canonici cuiusuis Ecclesiæ, in quo prius de spiritualibus rebus tractetur, quàm de temporalium cura, & procuratione agatur, dicto tit.cap.7. eod.

Capitulum sede vacante, Vicarium qualiter constituat, & semel electum mutet. Ne sed. vac. cap.4. 159
Cæteri officiales à capitulo semel electi, nõ mutentur. d.tit.c.5. eod.
Substituendi loco absentium, à Vicario, non à capitulo eligantur, d.tit.c.6. eod.
Capitulo Canonicorum sæpè interesse studeat Episcopus. De quibus in eo agere debeat. De his quæ fiunt à maior. par.cap.3. 160
Canonici ordinario capitulo, & extra ordinem facto, intersint, in quo qualiter se habere debeant, ibid.
In capitulo tractatio, & deliberatio, de grauioribus rebus, iudicio præfecti qualiter habenda, eod.tit.c.4. 161
Capitulum, de morte Episcopi Prouinciales Episcopos commonefaciat, qui missam pro eius anima, in Cathedralibus celebrandam, curabunt. De sepult.c.2. 173. Precibus, & supplicationibus publicè indictis, pro futuro obtinendo Pastore orabunt, ibid. eod.
Sacra anniuersaria pro Episcopo mortuo, qualiter facienda. eod. tit.c.4. eod.
Capitulares ordinationes in præcipuum librum referantur, eis, qui debent corã capitulo subscribant, & in eodem recitentur. De relig. dom.c.22. 222
Capituli rerum gestarum singulis diebus, liber habeatur, ordine contectus, & alter, in quo omnia legata, & onera illis adiuncta, scribantur, cuius exemplum, in Episcopali Archiuio, asseruetur dicto titul. cap. 23. eodem.
Tabella in loco capituli, publicè proposita, habeatur, in qua & legata, & onera apertè notata sint, eod.tit.c.25. eod.
Capitulum, Parochos Diœcesanos moneat, de obitu Episcopi, & de missa pro eius anima celebranda. De sepult. cap.22. 129
Carcerum custodes, & alij ministri, taxam diligenter obseruent, & pro cibis, quod iustum fuerit, exigant. De comment.c.1. 424
Carcere detentis, siquis alius alimenta subministrare voluerit, id ei liceat, nec propterea à ministris asperius tractentur, dicto tit. cap.2. eod.
Carcere qui tenentur, si aliqua eis sunt bona, & res, ea loco tuto asseruentur, ibidem. fo.eo. De quorum rebus quid agendum sit, dict. tit. cap.3. 424
Carcerati semel in hebdomada visitandi, ibid. fol. eod.
Carceri mancipati, qualiter ab Episcopo visitandi, qui curet, ne illis etiam, qui in laicorum foro sunt, desint spiritualia, vel corporalia, d.tit. de comment.c.5. eod.
Carceris fori Episcopalis protector qui, & quod eius officium erit, d.tit.c.6. eod.
Carceris protector, qualiter causas expedire curet, & carceratos visitet, & prouideat, eod tit. cap.7. eod. Idem, quæ à custodibus requirere debeat, quos sæpius per hebdomadam adhibeat, vt secum agat, eosque benignè audiat. d.tit. cap 8. 426
Carcere detentos, si malè, se gesserint, idem protector moneat, obiurget, & corripiat, & ob eam causam Episcopum, vel Vicarium conueniat, vt malis occurratur, dicto titul. cap.9. eod.
Casus conscientiæ, Episcopus iubeat clericos edisscere, audiendo magistros eos explicantes. De pœnit. & remiss. cap.17. 430
Casus reseruati Episcopo, qui, d tit.c 19. 431
Casus restitutionis rerum, quæ incertum est, quibus restitui debeant, Episcopo reseruantur. d.tit.c.48. 439
Casuum reseruatio, singulis annis ab Episcopo promulganda eod. tit.c.54. 441. ab eis absoluens confessarius, sine scripta licentia, excommunicationis pœnam ipso facto, subeat, quæ tamen licentia etiam sine scripto, qualiter concedi poterit, ibid.
Neque cuiusuis priuilegij, & facultatis prætextu, Confessarius ab ipsis absoluere potest, alias, suspensionem à diuinis ipso facto incurrit, d.tit. c.55. eod. & seq.
Cauponibus, quæ monita ab Episcopo, & Parocho, & qualiter proponenda, De offic.caup. cap.1. 389
Caupo, in cauponæ vestibulo, & in singulis cubiculis, Sacram imaginem apponat, prophana omnia, & obscene inscripta, vel picta, inde omnino amoueat, d.tit.c.2. eod.
Caupo, quos apud se diutius hospitari permittere non debeat. d.tit c.3. 390
Caupo, erga religiosos, clericos, & pauperes, qualiter se gerere debeat, d.tit. c.4. eod. Hæreticos denuntiet, cibos vetitos ne præbeat. d. tit.c.5. eod.
Mensæ benedictio, & in fine gratiarum actio, in hospitio adhibeatur. eod tit c.6. eod.
Caupo, quos virum, & fœminam simul cubare non permittat, d.tit. c.7. eod.
Egrotum qualiter Parocho denuntiet, cap. 8. fol. eod.
Caupo, in omnibus se gerat, sicut probum decet hominem Christianum d.tit.c.9. eod.
Caupones, & alij quicunque in cauponis, diuersorijs, Ganeisve, meretrices ne vllo pacto alant, teneantve, prohibitum est. Qui contra presumpserit, quibus pœnis afficiendus. De adult. stupr. &c. c.1. 415
Causæ decem aureorum summam non excedentes, summariæ, simpliciter, ac de plano, sola facti veritate inspecta cognoscantur. De iudic. cap.6. 90
Causas criminum, & matrimoniorum, quicunque Episcopo inferiores, etiam visitando non cognoscant, nisi de immemorabili consuetudini eas cognoscendi, legitimè doceant. De foro comp.c.2. 94
Causarum quæ in foro Episcopali aguntur, patrocinium, aliquo modo suscipiat nemo quisquam,

quam, neque Vicarius etiam Foraneus, neque procurator Aduocatus fisci Episcopalis, neq; alius in familia Episcopi existens, præter illas, quas debet, pro susceptio officij munere. De postul.cap.2. 98

Ijdem famulos suos non patiantur in dicto foro causas non modò agere, sed ne commendare quidem, nec ipsi in causarum commendatione, auctoritatem suam interponant, ibidem fol. eod.

Causarum criminalium acta, & processus, non in folijs, sed in libris certis describenda per notarios, & Cancellarios. De fide instrumen. cap.9. 111

Causarum piarum executio, & bonorum Ecclesiasticorum defensio, vni per Episcopum eligendo, committatur. De testam.c.9. 172

Protector talis, quid, vt, muneri suo satisfaciat, agere debeat, d.tit.c.10.

Causarum, quæ in sanctæ Inquisitionis officio aguntur, scripturæ, & processuum summaria, non imprimantur, sed manu scripta, quibus dari oportet, dentur. De hæret.c.20. 410

In causis fidei, patroni & procuratores, ad defensionem reorum, qui ab Episcopo dandi sint, d tit.c.21. eod.

Causæ eiusmodi patrocinium suscepturus, non aliter suscipiat, quàm scriptis facultate impetrata; isque iuret ad præscriptum. d.tit. c.20. eod. & seq.

Causæ in sancto officio, qui patrocinium susceperit, is, quæ meminisse, aduertere, præstare debeat, ibid.fol. eod.

Celebrare, vide Missa.

Chori, vel cœremoniarum Magistro, quæ ratione sui officij spectanda, & agenda sint. De offic. Mag.chori, & cær c.1.57. Eum omnes audiant. Qui non audierint, à præfecto chori, corripiantur, ibid.

Idem Magister, tabellam in Sacristia figendam conficiat, in qua scribat, quid à singulis canonicis, & alijs recitandum, cantandumve sit, ibid. fol. eod.

Chori præfectus, quæ præstare debeat, aliàs punitur. De offic.Præf.chori.c.1. 58

Chori præfectum, vbi Ecclesia non habet, vel si habet, is non adsit in choro, eo munere fungatur, qui primo chori loco, tnne sedet, d.tit. cap.2. eod.

Chori, vel cœremoniarum Magister, vbi nō est, ab Episcopo, capitulo adhibito, constituatur, d.tit.c.4.59.& c.6. eod.

Chori præfectus, & non alius, in choro, Sacristia, & Ecclesia, quæ ad diuinorum rationem officiorum pertinent, iubeat, nisi alteri ratione officij, id competat, d.tit. eod.

Ad chorum pro diuinis officijs, qualiter accedendum, signo prius campanæ dato; Negligentes puniendi. De immun.eccl.c.2. 256

Chori præfectum, vbi ex antiqua probataq; Ecclesiæ institutione, nemo est, Episcopus, ad libitum constituere, & amouere potest. De offic.præf.chori. c.6. 59

Chorus, ita sæpiatur, vt laici non intrent, vel à clericis seiuncti sint. Nemo sine superpelliceo, in choro, vel Ecclesia ministret. De celebrat.Miss.c.23. 241

Choro addicti clerici omnes, vt dignè, & vtiliter deseruiant in eo, quæ meditanda, & præstanda ab eis, & vnoquoque sint, latissimè habentur in c.79. eod.tit. de celebr.Miss.258. & seq.vbi 35.salutaria traduntur monita.

Chrisma dum consecratur, qui interesse debeat. De sacra vnct.c.1. 379

Chrisma sacrum, ne à laicis, in baptismo attingatur, caueant Parochi. Ner compatribus tangenda tradant linteola, quibus Chrisma extergitur, d.tit.c.3. eod.

Chrisma sactum quotannis ante Pascha, mittantur qui accipiant, iuxta vetus decretum, eod. tit.c.8. 280

Cingarorum vitam, & mores, Episcopus diligenter inquirat, præsertim vero an sanctæ Ecclesiæ institutis pareant, & vt Christianos decet, viuant, qualiter compellendi. De cingar.cap.1. fol. 414

Circulatores, & id genus hominum, à foris, & plateis Ecclesiæ arcendi. De celebr.Miss.c.24. fol. 241

Clausura Monasteriorum Monialium, vide Moniales.

Clericali militiæ adscribendus, quomodo Ecclesiastica disciplina, vitæq; religiosæ institutis, primùm erudiri debeat. De temp.ord.cap.4. & 5. 24

Clerici Parochialibus Ecclesijs præficiēdi, quomodo examinādi. De ætate, & qual.ord.c.13. fol.12.& c.14.13. De temp.ord.c.41. 38

Clerici non curati, sed aliter beneficiati, qualiter examinandi. De ætate, & qual.ord.c.15.11

Clerici ad beneficium promouendi, quo patto interrogandi. d.tit. c.16. eod.

Clerici clericali habitu induti, in Ecclesijs à quibus sustentationem capiunt, functiones ipsi præstent. De temp.ord.c.33.§.4. 34

Clericis minores ordines non conferantur, qui Beatæ Mariæ Virginis officij recitationem ignorant.d.tit.c.45. 39

Clerici Ecclesiæ adscripti, testimoniales functionum ab ipso præstitarum quales, & quæ illis testari debeat Ecclesiæ Rector. eod.tit. c.53. fol. 41

Clerici, & quicunq; alij in Dei militiam adscripti, cauere debent, ne à recta viuendi via, deflectant, & curare, vt virtutum omnium cæteris exempla præbeant. De vita, & hon.cler.cap.1. fol. 125

Clerici simplices, diaconi, & subdiaconi, singulis mensibus, sacram Eucharistiam sumant. d. tit.c.3.126.& de pœnit.& remiss.c.23. 432

Clerici idem confiteri debent, Sacerdotibus ad ad hoc specialiter probatis, ibid.

Clerici annum attingētes quartumdecimū quos libros omnino habere debeant. De vita, & hon.

hon.cler.c.4. fo.126.& Parochi.c.5. eod.
Clerici,& quæcunq; Ecclesiasticæ personæ, vbiuis locorum sint, clericalem habitum sumant ordini, & dignitati congruentem, pœna constituta, d. tit. cap.6. 127
Qua pœna proposito edicto, inobedientes afficiat Episcopus,c.c6. 135
Clerici omnes in tonsura, coma, barba, habitu vestium, Anulo, qualiter se habeant, eod. tit. c.7.fo.127. Item de Anulo. c.36.eo.tit. fo.137. & de tonsuræ latitudine.c.43. 138
Clerici arma cuiusuis generis, non ferant, nisi scripto impetrata venia, d.tit.cap.8. 128
Clerici personati non incedant, choreas priuatas, aut publicas,nō agent, nec spectabunt,comedijs, & alijs vanis spectaculis, nō intersint o ani ludi genere abstinebunt, nisi valetudinis causa, parua pila, aut alio non indecoro eiusmodi exercitationis genere; non publicè, nec pecunia intercedente, vti contigerit, d tit. de vit.& hon.cle.eod.cap.8. fo.eod.
Clerici minus honestis conuiuijs, non intersint, neque adhibendum quemquam incitēt, & solennibus festis diebus, quādo aliqui sunt inuitandi,ne plures duodecim, ad suam mensam adhibeant, d.tit. c.9. 129
Clerici cauponarum aditu, & vsu, omnino interdicti sunt, nisi in itinere, necessitatis causa, d.tit. c.10. fo.eod.
Episcopus, vt in ciuitate honestum sit diuersorium, quo rusticanis clericis, conuenire liceat, curabit. ibid. eod.
Clerici quibus secularibus negotijs prohibeantur, eod.tit.de vit & hon. c.11.129. contrauenientes, qua pœna plectendi c.12. 130
Clerici omnes canant, recitentq; in choro officia diuina, & dum recitantur, quæ omnino præstare, & cauere debent.d.tit.c.14. 130
Dignitates, & personatus habentes, ac Canonici, modulari debeant. De preben.c.1. 151
Clerici post diuinum officium in choro, Dominicam flexis genibus, orationem submissa voce, pronuncient,& ordine procedentes,simul exeant, & ad Sacristiam progrediantur, eod. tit.de vit. & hon.c.15. 131
Clericis Hospitalitatis officium, qualiter seruandum.d.tit.c 16. eod.
Clerici cuiuscunq; dignitatis, & gradus, beneficia quomodocunque obtinentes, solerti cura, eorum onera cognoscere studeant, illisq; integrè satisfaciant, aliàs pœnis subijcientur. d. tit.de vit.& honest.cler.c.18. 132
Clerici,ne mulieres, etiam quauis dignitate Illustres doceant legere,scribere, aut canere, vel aliquo musico instrumento sonare,nisi facultate ab Episcopo scriptis impetrata. dict. tit. cap.25. 135
Clerici extra canonicales domos, non pernoctent, alioquin pœna sunt afficiendi, eod. tit. cap.29. 136
Clerici qualiter domi induantur.d.tit.c.31. 136
In Ecclesia ne sint, sine toga exteriori, nec verò abisque ea in Diœcesianis locis nisi iter facientes. c.32. 137
Qualiter induti equitent,c.33. eod.
Superpelliceis non laceris, non sordidis, omnecum ministerij vsus postulat, vtantur. cap.34. fol. eod.
Proprium habeant superpelliceum etiam clerici in minoribus,c.35. eod.
Clerici omnes, ad Sacerdotes in vitæ spiritualis exercitationibus versatos, frequenter se conferant, de quorum consilio vitam instruant, ad Sanctè agendi rationem,d.tit.de vit. & honest. cler. c.39. 138
Clericis veritum est, cum ijs qui vitam peccatorum cœno oblectant, familiaritatem habere, eod.tit.c.40. eod.
Sacerdotes verò præsertim curati, monentur, vt peccatorum conuersioni sedulò incumbant, ibid. eod.
Clerici libros non habeant, vel legant, qui res scuriles,vel impuras continent.d.tit.c.41. 138
Rerum nouarum curiositatem fugiant, nec ridicula loquantur. c.42. eod.
Clerici qui habitum clericalem deferunt, vestes lugubres in morte propinquorum, vel parentum, non induant, nec illum habitum commutent d.tit.c.44. 139
Ijdem ad Synodum venientes, breuiarium afferant,nomine possidentis notandum.c.45.eod.
Ad Synodum iter facturi, à clericalis vitæ disciplina,ne discedant.c.46. eod.
Vbi in ciuitatem Synodi celebrandæ causa, venerint,non ad cauponas diuertant, sed clericalis hospitij præfectum adeant.d.tit.47. eod.
Cum in ciuitate fuerint, ne per plateas vagentur, aut præ curiositate hac, atque illàc circumcurrent, sed Synodali negotio incumbant. c.48. eod.
Synodi tempore, Sacerdotes quotidie missam celebrent, clerici verò,prima die Sacram communionem sumant. d. tit c.49. 140. & orent iuxta præscriptum, ibid. 140
Clerici à celebratione suspensi, saltem Dominicis, & festis diebus, Sacram communionem sumant d.tit. de vit.& hon.cle.c.50. eod.
Clerici ne de nocte post primam horam, nisi ex iusta causa, & cum lumine domo exeant. De cohab.cler.& mul.c.4. 141
Clerici in fornicationem prolapsi, qualiter monendi, quando in ordinibus sine dispensatione ministrantes, irregularitatem, vel peccatum mortale incurrant. d.tit.c.7. 142
Clerici qui in curatis inferioribus beneficijs nō residerint,& sine licentia in scriptis ab ordinario abfuerint, fructus, quos suos non fecerunt, reficiendis, & ordinandis eorum Ecclesijs, attribuantur. De cleric. non resid. cap.1. 143
Et ipsi beneficijs cedentes, ab Episcopo cogantur Ecclesijs satisfacere. d.tit.c.2. eod.
Edictum cōtra non residētes pœna adiecta,proponatur,& executioni mittatur,d.tit.c.3. cod.

Vide

Vide residentia.
Clerici certæ Ecclesiæ non adscripti, Dominicis, festisque diebus in Parochiali Rectorem ad officia diuina celebranda, adiuuent, d. tit. cap. 9. 145
Qui Ecclesijs adscripti sunt, in eis præscriptas functiones præstent, Rector autem, tertio quoque mense, Episcopo significet, an bene se gerant in omnibus, ibid. eod.
Ab ipsa Ecclesia discedentes sine licentia, ordinum munere, ab Episcopo interdicantur. dic. tit. c. 11. 146
Clerici omnes, iura quibus beneficia obtinent, Episcopo statim exhibeant requirenti, de præben. cap. 11. 153
Clerici Sacerdotes, & inferioris ordinis singuli, in Parochialem Ecclesiam intra cuius fines habitant, si in alia Ecclesia, eo tempore diuinis interesse non debent, ad matutinum, & ad reliqua horarum officia, & missarum solēnia conueniant. De Paroch. c. 10. 188
Clerici, qui chori officijs astricti sunt, quæ cogitare, & præstare debent. De celebr. miss. c. 80. fol. 258. & seq. vbi 35. salutaria habentur præcepta.
Clerici intra fines Parochiæ habitantes, festis diebus, in doctrinæ Christianæ Scolis, Parochum adiuuent, qui huic muneri defuerint, Episcopo denuntiandi. De offic. Paroch. cap. 37. 157
Clerici tantùm, & non laici, in functionibus Ecclesiasticis adhibeantur. De celebr. miss. cap. 74. 256
Clerici reorum neci, aut supplicio non interfint, nisi consolandi causa. Ne cler. vel Mona. cap. 1. 319
Clerici inter conuiuia, & epulas nullo modo, aut respectu canant, d. tit. c. 2. eod.
Publicis commessationibus, non interfint, dict. tit. c. 3. eod.
Clerici ordinis inferioris, vt Ecclesiasticę vitæ moribus instituantur, qualiter curare debeat Episcopus. De Magistr. c. 9. 401
Clerici inferioris ordinis, Diaconi, & Subdiaconi, ijs tantùm confiteantur Sacerdotibus, quos ad hoc Episcopus specialiter approbauerit, & frequenter communicent. De pœnit. & remiss. cap. 23. 432
Clerici omnes etiam Sacerdotes, in Cathedrali in die Cœnæ Domini, in solenni missa, communicent. d. tit. c. 29. 434
Clerici regulares, quo pacto ad Sacrum ordinē admittendi. De ætat. & qual. c. 4. 8
Clericorum, & mulierum, etiam quouis sanguinis vinculo coniunctarum cohabitatio prohibetur, nisi aliter, ex necessitate faciendum cēsuerit Episcopus. De cohabit. cleric. & mul. cap. 1. 140
Clericus minori ætate, beneficij bonorum administratio cuiquam etiam sibi sanguine coniuncto non committat, absque licentia Episcopi, scriptis exarata. de ætat. & qual. c. 7. 8
clericus minor, bonorum omnium beneficij viro, quem Episcopus constituet adhibito inuentarium diligenter conficiat, ibid. 9
clericus ordinem Sacrum, suo beneficio annexum non suscipiens, distributiones non lucretur, eod. tit. c. 8. eod.
clericus examinandus, diligenter inspiciatur, & nisi decenti veste indutus, & tonsura signatus, examini non subijciatur. De offic. examin. cap. 9. 15
clericus initiandus, antequam examen subeat, quas afferre Episcopo debeat scriptas testificationes. d. tit. cap. 10. 16
clericum habeat Parochus, quem vbi præ inopia sustentare non potest, nec alij sint, qui sustentent, ad Populum tota, vel quæ deficit sustentatio, pertineat. De temp. ordin. cap. 33. §. 2. 33
clericum habeat capella, & altare, in quibus missæ Sacrum fit, qui sustentetur. vt in dict. cap. 33. §. 3. 34
clericus vbi in Ecclesijs, tempore ab Episcopo præstituto, non fuerit constitutus, in ijs à nullo Sacerdote celebretur. d. c. 33. §. 4. eod.
Clericus, ne Sacerdoti in altari ante ministret, quàm fuerit probatus. d. c. 33. §. 6. eod.
clericus, vel alius homo, etiam Ecclesiasticus, vllam Ecclesiasticam functionem, in quauis Ecclesia non suscipiat, nisi ab Episcopo probatus, & ab eo scriptam impetrauerit facultatem, eod. c. 33. §. 7. eod.
clericorum ægrotantium, quæ cura per Episcopum habenda. De offic. ord. cap. 78. 81
clericorum functiones omnes scribantur in tabella in Ecclesijs retinenda, certoque, ac perspicuo loco proponenda. De temp. ordin. cap. 33. §. 8. 34
clerico, vt Sacrum ordinem Seminarij titulo Episcopus nō conferat, quod decretum est, quo modo intelligendū declaratur. d. tit. c. 46. 55
clericus alicui Ecclesiæ adscriptus, quo suscepti ordinis functiones obeat, quę vtilia quidem, meminisse debeat, eod. tit. c. 52. 41
clerico assignata pensio, census donatio, vel patrimonium, quo titulo ordine initietur, quàdiu sint eo nomine obligata, alienari nō possint, neque in fiscum transire, d. tit. c. 54. 42
clericus alienus, qui in propria Diœcesi deliquerit, & ad aliam confugerit, quando, & qualiter ad proprium Episcopum mitti debeat. De foro comp. cap. 1. 54
clerico testificandi in foro seculari facultas quàndo, & quomodo concedenda. cui semper à Sacerdote iusiurandum deferri Vicarius Episcopi iubeat. De testib. c. 6. 108
clericus alienæ Diœcesis, cum primùm aduentisse cognouerit Parochus, illius nomen, & Patriam Episcopo, vel in Diœcesi, Vicario Foraneo, quàm citissime denūtiet. De cler. peregr. c. 1. fo. 119. Qualiter autem cum eo agere debeant superiores, ibid. 120
clericus, & quiuis Sacerdos peregrinare volens, itineri

itineri non se committat, sine literis dimissorijs,& testimonialibus Episcopi, nec sine benedictione. d.tit.c.2. 120. & quos comites delegerit, denuntiet Episcopo. c.3.eo.
Quid de clerico beneficiato.c.4. eod. Idem peccata prius confiteatur,missam celebret.c.5.eo. ieiunia seruet, ibidem, quomodo missam celebrare,vel ei interesse debeat,c.8. 121. Itinerarium quotidie recitet, cap.9. eod. & reliqua obseruet, de quibus in sequentibus capitulis vsq; ad cap.17. inclusiuè.
Clerico', sufficiens ad vitæ sustentationem beneficium habenti, si aliud conferatur, primum vacat ipso iure. De præb. cap.12.fo.153. prioris beneficij fructus non capiat sub pœna. cap.15. 154
Clericus superpelliceo indutus, pro foribus ecclesiæ non stet, vel extra ecclesiam exeat, nisi ob aliquod ecclesiasticum munus obeundum. De vit. & honest.cler.c.27. 135
Clericus, & Sacerdos, in omni actione, & loco, ordinem suum profiteatur, & religiosè animi exprimat mores.d.tit.c.37. 137
Clericus concubinarius pœnis afficiatur, à sacris Canonibus, vel statutis ecclesiæ impositis. Cæterùm, si monitus non resipuerit, alijs pœnis in eum animaduertat Episcopus, exemptione,vel appellatione non obstante. De cohabit.cler.& mul.c.5. 141
Quæ ad alios etiam clericos, extenduntur, qui modò vnam,modò aliam fœminam cognouisse, comprehendentur.c.6.eo.tit. 142
Clericus scripta iurium ecclesiæ occultans,seuerè puniatur,ac si bona ecclesiæ alienauerit. De reb. eccl. non alien. cap.13.§.vlt. 165
Clerico, quæ assignata sunt in eius promotione ad ordines, pro sustentatione, si alienata, vel remissa esse inuenerit Episcopus,ea recuperari curet, & delinquentes puniat. d.tit. cap.14. fol. 166
Clericorum Parochorum progressus in doctrina, & alijs ad vsum ecclesiæ, & diuinorũ necessarijs,qualiter cognoscat Episcopus.De off. Paroch.c.33. fo.5.& de celebr.miss.c.76. 196
Clericos, & Sacerdotes de quibus exigua est in literis progressionis spes, qualiter Episcopus erudiendos curet, recognoscat, instruat, & quæ de eis libro notet. De magistr. cap.11. 401
Clerus Diœcesanus, in Synodo, aliquos eligat, qui congregationibus Vrbani cleri interfint. De his, quæ fiunt à maior. par.cap.1. 160
Qui electi prœmoneantur,de faciendis congregationibus à clero ciuitatis,ibid. eod.
Clerus, cum in aliquam ecclesiam, ad processiones, vel stationes obeundas, vel ad funus conuenerit, à quibus cauere debeat, & quas illic preces fundere. De processione.& Litan. cap.6. 376
Clerum qualiter Episcopus ad se conuocet, examinet, progressus in moribus, & literis cognoscat. De magist.c.11. 401
Comessationes confratrum publicè præsertim in ecclesijs, tollantur. De relig. dom. c.6.214. Panis distributio, non eo modo in ecclesia D. Gaudentij, sed alio commodiore,& decentiore fiat, ibid.
Cœmeteria, erecta in eorum medio cruce, sæpiantur. De sepult.c.21. 179
Concilij Prouincialis Decreta omnia, correctioni, & emendationi. S.Rom. ecclesiæ subijciũtur. De maior. & obed.cap.7. 86
Concionatorem ne permittat Episcopus in aliqua Ecclesia concionari, ante fidei professionem, quæ semel præstita eo nomine, eidem Episcopo, satis erit. De Summ. Trin. cap.10. 3
Concionatores,& Parochi,cohortationibus adiuuent, quod fidelibus enuntiandum est, vt studio suis, ad executionis vsum, introducatur. De const.c.4. 4
Concionatores, de quibus, & qualiter perquirendi. De offic. examin. cap. 18. fol.24. & de temp.ord.c.41. 38
Concionibus sacris Episcopus, vt omnes dignitates personatus, & Canonicatus in Cathedrali obtinentes, & alij clerici interfint, pœnis etiam propositis, curabit. De offic. ord. cap.1. 61
Concionis audiendæ causa,loca virorum,& mulierum,distinguantur.d.tit.c.2. 61
Concionatores, Sanctorum martyria, & actiones,ita piè narrent, vt auditores ad eorum venerationem excitentur, eod.tit.c.7. 62
Concionandi munere, qui nam funganrur,& cõfessiones audiant ex regularibus, & an probata eorum sit doctrina, & vita, cognoscere studeat Episcopus. eod.tit.c.17. 66
Concionatores, & Parochi, diuites moneant,vt à superuacaneis sumptibus, & inanibus delitijs,abstineant,& diuitijs, pauperum difficultates, subleuent,d.tit.c.19. 67
Concio sacra, vel sermo intra missarum solennia, vbique potissimùm habeatur, etiam si pro mortuis sacrificium fiat. dict.tit.de offic. ord.c.25. 69
Id statim,post recitatum Euangelium.c.26. eod.
Concio funebris nullo modo in missa, sed ea peracta, Episcopi concessu, pronuntietur, d. tit. c.25. eod.
Concionanti Episcopo, qui assistant. eod. titul. cap.27. eod.
Baculus Pastoralis, à quo interim sustentetur. cap.28. eod.
Non solenniter celebrans Episcopus, vbi sermonem habet,quibus vtatur. cap.29.c.30. 70
Qualiter ornatus, & quo loco sedens. eod. tit. cap.31. eod.
Concionem habens Episcopus, in alia actione, quàm in missæ sacrificio, & alio tempore quibus vtatur vestibus, ornamentis,& personis.d.tit.c.32. eod.
Cætera ad rem vid. cap.33. 34.35. eod.tit. fo.eo. & fol. 71

Concionatores, & quicunque alij, quibus prædicandi, & fidelibus Christianam doctrinam tradendi, munus incumbit, eam inire debent rationem, quæ habetur in bello hac de re, edito. De offic. Prædic.c.1.& c.2.113. Quæ cauere debeant.c.3. 114
Concionatores,pauperem populo non commendent, nisi ab Episcopo scriptum attulerit,eiq; inter concionem, vel in Ecclesia, eleemosynam petere, non permittatur, sed ad fores stet, nisi ita commodè per alios petatur, vt cõcionem, id non impediat. De offic. Prædic. cap.4. 114
Concio quando habenda, & interim in missis, & horis Canonicis, in Ecclesia cessandum. d. tit.c.5.fo.eod.& c.16. 117
Concionatores, Episcopi aliquando,& Parochi, certis his diebus, quibus anniuersaria festorũ solenniumq; dierum, & publicæ in eis sacræ actiones aguntur, Populum doceant, sacra ipsa mysteria, religiosum eorum festorum cultum, sanctioresq; ceremoniarum,ac rittum significationes. De offic.Præd.c.6. 114
Ijdem quoties processiones, aliqua publica causa indictæ, aguntur, vel Iubileum in vniuersa Ecclesia indictum celebratur, eorum causam explicent, fideles q; excitent, ad religiosè illi actioni incumbendum,ibid. eo.& 115
Id verò etiam seruent tempore ieiuniorum Aduentus, & Quadragesimæ,aduentante, in illis Pentecostes diebus, & de Sacramento Chrismatis Populum instruant, ibid. eod.
Concionari regulares intra Parochiæ fines, quãdo Parochi permittere non debeant.ibid. eo.
Concionatoribus, quæ præscripta sunt, ea omnia in literis facultatis, vel benedictionis ab Episcopo habitæ, scribantur, dicto tit. cap. 7. eod.
Concione Parochi non absoluta, qui discedunt qualiter ab eo admonendi, & ex contemptu verbi Dei, vel concionantis Parochi, in contumacia perseuerantes, quos viderit, ad Episcopum deferat. De offic. Præd.c.8. 116
Concionator, & Parochus indulgentiam denuntiet, toties concessam, quoties blasphemantem quis accusauerit.ibid.
Concionante intra missæ sacrificium, non ipso, qui sacrum facit, sed alio, qui suggestum ascẽdat, quomodo interea celebrans sedere debeat.d.tit.c.9. eod.
Concionator Euangelium, vel aliquam sacræ scripturæ partem,coram Populo explicãs,collocatum ante se aliquando, cum viderit expedire, habeat librum.d.tit.c.10. 116
Concionanti Episcopo, qui minister in lectione libri, deseruire debeat. d.tit.de offic.Præd. cap.11. 117
Concionante Episcopo, nullus alius, illa hora, concionem, vel sermonem habeat, nisi ab eo facultate impetrata, eod.tit.c.12. eod.
Concionandi munus, si obire non potest Parochus, coadiutor eidem in Quadragesima detur. d.tit.c.14. eod.
Concionatori, qui Populus victum, vt consueuit, subministrare detrectat, is ab Episcopo ad illum præstandum compellatur, eod. tit. cap.15. eod.
Concionatorem,Episcopus in Cathedrali prædicare non valens, proprijs expensis,constituat, nisi immemorabilis extet consuetudo,ad impensas alios teneri.d.tit.c.17. 118
Concionatores mittere, & in Cathedrali, & in omnibus alijs etiam exemptis Ecclesijs, quæ curatæ sunt, liberè deligere, Episcopi solum sit.d.tit de offi. Præd.c.18. eod
Nec alteri, aliquo modo spectet electio, etiam si ab eo concionatori subministrari debeat eleemosyna, quam nihilominus præstare compellatur, d tit.cap.19. eod.
Concionatoris scientia, & peritia, ab Episcopo prius probetur,quàm prædicandi facultas cõcedatur, d.tit. c.20. eod.
Examinetur, ad præscriptum Concilij 5. Prou. eod. tit.c.22. eod.
Concionator populum sæpè doceat,modum audiendi concionem,& ex ea fructum capiendi, iuxta abundè insinuata, in Concil.5. Prou. & tit.c.21. eod.
Concionantes Parochi præpositi, & alij Episcopo inferiores, quando aperto, & quando operto capite, esse debeant. De offic. Parochi. cap.34. 196
Concionator in vrbe, sine Episcopi scripta licentia, pecuniæ collectam, inter concionandum, non proponat,& in Diœcesi, *sine Vicarij Foranei permissu*, de offic. Prædic. cap.23. fol. 119. Neque se ipsum eleemosynæ causa, commendare valeat.c.24. eod.
Concionari nemo Ecclesiasticus etiam regularis valeat,in Monasterijs,& locis quibuscunque, nisi prius ab Episcopo probatus,regulares verò, à suis superioribus approbati,primum coram Episcopo, se præsentent, ab eoque benedictionem accipiant, sine qua, vel Episcopo obsistente, prædicare non præsumant,de offic. Præd. c.25. eod.
Concionatores diuinam vltionem denuntient, & patribus familias, & Dominis, qui, vt liberi, & famuli sui, christianam doctrinam addiscant, minimè curant, de offic. Parochi, cap. 59. 203
Concionatores, & Parochi qualiter, & quando populum hortari debeant, ad soluendum integre decimas. De decimis. c.1. 207
Ijdem Decreti Concilij Trid. contra occupantes bona, & fructus Ecclesiarum, & piorum locorum, quando communi lingua recitare debeant,ibid.
Concionem in missa habendam, cuiusquam gratia,metuve, Parochus non omittat.De celebr. missi.c.15.vers.vt ibid. 238
Concio qualiter, & qua hora habenda in die ipso paraseeues. De celebr. missi. c.77. 257
Concionatores, & confessarij, patres familias horten-

hortentur, vt quę eorum sunt propria officia, in familiæ institutione, ea sedulo præstent. De orat. Vespert. c. 1. 385
Concionatori, qui directè, vel indirectè aliquid contra Eucharistiæ frequentem vsum, dixerit, Episcopus prædicationem interdicat. De pœnit. & remiss. c. 24. §. 1. 432. Idem de alijs, sermonem de hoc habentibus, ibid.
Conclusiones axiomata, & alia eius generis, publicè proponenda, prius recognoscenda. De Hæret. c. 3. 403
Concubinarios, qualiter Episcopus concubinas dimittere compellat. De sponsal. & matrim. cap. 8. 360
Concubinatus, vbi suspitio in forense habetur, quid tum Parochus, & Vicarius Foraneus agere debeant. d. tit. c. 16. 362
Concubinarios, Episcopus qualiter corrigat, & puniat, & contra eos pœnis agere debeat. De adulter. c. 2. 415
Confessarij munus suum obire nequeunt, priusquam fidei professionem Episcopo præstent. De Summ. Trin. c. 10. 3
Confessarij pœnitentem moneant, vt diem sui baptismi, ardentiori prece, & charitatis opere, quotannis colat, & celebret. De feriis. cap. 15. 105
Confessarij etiam regulares, antequam confessiones audiant, id faciant, vt pœnitentes Domini cam orationem, Angelicam salutationē, Symbolum fidei, & Decalogi precepta recitent. si ignorantes inuenerint, quid tum agere debeant. De offic. Paroch. c. 59. 203
Confessarij munus, quisquam etiam exemptus, non obeat, in Monasterijs regularium, etiam in locis vbi spiritualem, temporalemq; obtinent iurisdictionem, nisi prius ab Episcopo approbetur. De regularibus. c. 6. 214
Confessarij, vota commutare qualiter debeant, à Vicario Episcopi generali moneantur. De voto, & voti redemp. cap. 1. 367
Confessarij, superstitione aliquo modo imbutos pœnitentes, grauiter obiurgent, & ab errore deterrere conentur. De Hæret. c. 11. 407
Confessarij quales eligendi, qui sint, quibus interdictum est confessiones audire, sub pœna excommunicationis. De pœnit. & remiss. cap. 13. 429
Confessarij mulierum confessiones, qualiter, & quando audire debent, nec maris, nec fœminę in priuatis ædibus, sine causa audiant. d. tit. c. 16. fo. eo. c. 57. eo. 442
Confessarij quos, nisi prius restitutione facta, & debiti præmissa satisfactione non absoluant, d. tit. de pœniten. c. 18. 430. præsertim qui Episcopi monito de indicandis rebus amissis, non paruerint, indicando.
Confessarijs tantum ad hoc specialiter ab Episcopo approbatis, Subdiaconi Diaconi, & clerici alij inferioris ordinis, peccata confiteantur. d. t. c. 23. 432
Confessarij ex facultate absoluendi etiam grauiora peccata, cum eo qui irregularitatem incurrerit, non dispensent, nisi expressi in facultate dicatur. d. tit. de pœnit. c. 27. 433
Confessarij pœnitentiæ ratione, pecuniam ipsi non recipiant, ea vero operibus pijs attribuatur, nec si pro missis daretur, ibidem.
Confessarij regulares, non absoluant à peccatis Episcopo reseruatis, ibid.
Confessarij, & Sacerdotes non approbati, Sacramentum pœnitentiæ ministrantes ipso iure sunt excommunicati, dict. tit. de pœniten. cap 40. 437
Confessariorum regularium nomina, ad Episcopum, per eorum prætectam quando deferenda. d. tit. c. 42. 438
Confessariorum nomina in Tabella ordine descripta, loco perspicuo habenda. d. tit. cap. 43. eod. idem supra eod. c. 14. 429
Confessarios Episcopus aliquando ad se conuocatos, qualiter, & de quibus monere debeat, eod. tit. c. 44. 438. c. 45. fo. eod. & 46. 439
Confessarius ægroto tempus confitendi, quando non proroget. d. tit. c. 47. eod.
Confessariorum approbatio, tantùm ad Episcopum spectat, ideo nullus alius etiam Prælatus regularis, se ingerat. d. tit. c. 53. 441
Confessarius, cuiusuis Priuilegij, & facultatis prætextu, ante, vel etiam post Concil. Trid concessa, à casibus Episcopo reseruatis, sine eius licentia ne absoluat, aliàs suspensionem à diuinis, ipso facto, incurrat. d. tit. de pœnit. cap. 55. eod.
Confessarius, ne confessiones audiat, sine stola, & superpelliceo: Regulares eo habitu induti, audiant, quo in choro vtantur, dicto titul. cap. 56. 441
Confessarius non stando, sed in sede, tanquam pro tribunali sedendo, quorumcunque pœnitentium, etiam in summo dignitatis gradu cōstitutorum, confessiones audiat, & absolutionem impendat. d. tit. c. 58. 442
Confessarius, dum absolutionis formulam precesque adiunctas, profert, supra caput pœnitentis manum dexteram eleuet, ibid.
Confessarios approbatos, Episcopus quando suspendat, vel etiam omnino à confessionibus audiendis, amoueat. dicto tit. de pœnit. & remiss. c 64. 444
Confessio Sacramentalis semel saltem in anno, facienda. d. tit. de pœnit. c. 9. 428
Confessio per ægros facienda, & de illa qualiter prius à medicis monendi. d. tit. c. 10. 429
Confessio Generalis, vt à Sacerdotibus etiam proiectæ cetatis, fiat, & exercitationum spiritualium studium, aliquando suscipiant, cohortatio. d. tit. de pœnit. c. 49. 449
Confessionalia quot Ecclesia Parochialis, & alia habere debeat. d. titul. c. 37. 437. eis, quæ assigenda. c. 38. eod.
Capsula, vel aliud pro colligendis eleemosynis, illis non affigatur, apponaturve. capit. 39. eodem.

Confessionis sacræ audiendæ munus, regularibus, etiam scientia præditis, non committatur, nisi habita ab eorum superiorum fide, de probitate.d.tit.c.41. eod.
Confessorum tabella, in foribus Sacristiæ, affigatur,in qua,eorum scripta sint nomina, in d. Ecclesia approbatorum, eod. tit. cap.14. 429. & cap. 43. 438
Confessores, casus à Summo Pontif & Episcopo reseruatos, apud se habeant, dicto titul. cap.15. 429
Confessores à casibus Episcopo reseruatis, nemi nem absoluant, nisi ab eo facultate impetrata,d.tit.c.19. 431
Ijdem publicè peccantibus, publicam iniungāt pœnitentiam. ibid. eod.
Confessores canones pœnitentiales bene nouerint, & de cuiusque peccati pœnitentia moneant pœnitentes,ibid.
Confitentibus peccata confessario extra Diœcesim, qualiter Eucharistia deneganda,dicto tit.cap.26. 433
Quod Decretum in principio Quadragesimæ,publicetur, ibid.
Confitentes, pœnitentiæ fructum percepturi, quo habitu, & qua humilitate, ad confessariū accedere, & se ad illius pedes deijcere debeant,eod.tit.de pœnit.c.59. 442
Confiteri peccata, præter tempus Paschæ, vel ægritudinis, quando fideles debeant, alio tempore, & in alijs casibus, & ad id qualiter per Parochum monendi, eod.tit.c.65. 443
Confidentia in beneficijs,vide. Beneficia.
Confirmationis Sacramentum minori septēnio, non præbeatur. De sacra vnct. c.3. fo.279. & quando minori 7. ann. ministrari possit. eod. tit.c.28.284.quid tum agendum.c.29.eod. Nō tamen vsu rationis carentibus.c.38. 286
Confirmationis ministrandæ ante denuntient tempus Parochi, & confirmandos doceant, eod.tit.c.4. 279
In confirmatione susceptis, nihil, vel eius parentibus, susceptores donent,d.tit.c.5. 280
Confirmationis Sacramenta, vt non negligant, sed illud religiosè suscipiant fideles, Parochus qualiter docere, & hortari debeat, d.tit. de Sacra vnct.c.14. 281
Illud, vt adulti confessi, & omnes ieiuni, cum mane ministratur, suscipiant, Parochus admoneat. cap.15. fo.eod. & reliqua denuntient in tabella descripta comprehensa c.16. 282
Quæ de Sacramento confirmationis dicta sunt, etiam Diœcesani Parochi, vbi id ministrandum erit, curent, facienda, & obseruent.dict. tit. c.17. eod.
Confirmationis Sacramenta vbi, & quando præsertim Episcopus ministret,d.tit.c.18. eod.
Confirmationis Sacramenta qualiter ægro Episcopus ministrare debeat.eod.tit.c.27. 288
Quando minoribus septennio ministrari possit c.28.fo.284. & c.29. eod.
Antequam ministretur, quid agere, & fideles monere debeat Parochus, & quid ipsi orare, & præstare debeant, dicto tit. de Sacr.vnct. cap.30. 285
Confirmandi, & patrini, qualiter examinandi, eod.tit.c.31. 285
Episcopus eam, si fieri potest, semper ante altare maius, exornatum, in Ecclesia ministret. ibid.
Quales confirmandi in Ecclesia se habere debeant mares, & fœminæ,& quis ordo seruandus.d.tit. de Sacr.vnct.c.32. eod.
Compatres in confirmatione, masculorum, & fœminarum, iuuenum, & seniorum qualiter adhibendi. d.tit. c.33. fō.eod. & qualiter confirmandos compatres tenere debeant. d.tit. cap.34. eod.
Præsentibus huic Sacramento quid meditandum.c.35. eod.
Nomen confirmando, quando mutandum,dict. tit.cap.36. 286
Frons confirmati, qualiter abstergenda, & lauanda.c.37. eod.
Confratriæ,nocturnas non obeant processiones, sine Episcopi concessu, à quibus mulieres excluduntur. De process. & Litanijs.c.30. 385
Confratriæ, siue sodalitates, vel confraternitates,vide,loca pia, Hospitalia, sodalitates.
Confratriæ cuiuscunque laici confratres, de fidei dogmatibus, ne disceptationes,aut sermones habeant, sed videat Episcopus, vt ij de rebus tantùm loquantur, quæ ad laicos homines pertinent. De Hæret.c.27. 411
Confratres in scholis, ne quicquam quod vulgari sermone conscriptum sit, sine Episcopi licentia,legant.d.tit.c.28. 412
Confratrijs, confratribusve, quibus dignior locus, in publicis processionibus,ex Bulla Summi Pontif. sit concedendus. De maior. & obedien.c.6. 86
Congregationibus faciendis, qui præest orationem præmittat, nec conuentus dimittatur, nisi perorata ab eodem altera orationem. De his quæ fiunt à maior.par.c.2. 160
Congregatio, & conuentus curatorum coram Vicario Foraneo, quando, & qualiter haberi debeat, quid in ea tractandum,male se gerentes,negligentes,vel contumaces puniendi. De offic.ord.cap.12. 63
Congregationum initio,quæ de S. Inquisitionis officio, de iudicijs, de sententia ferenda, & de clericalibus examinibus, etiam pro beneficio Ecclesiastico conferendo habebuntur ea recitetur oratio, cuius est initium. Adsumus Domine, tabellæ propterea effigenda, de iudic. cap.17. 93
Congregatio siue conuentus Sacerdotum festis diebus non habeatur, & alias quando habenda est, Parochus populum moneat. De vit. & hon.cler. cap.22. 135
Congregationum quæstiones, etiam non satis explicatas, singulis mensibus Vicarij Foranei ad Episcopum mittant, in Codicem apud ipsum

sum Vicarium custodiendum, referantur, qui si in studio, aliquem Sacerdotem viderit negligentem, ad Episcopum deferat. dicto tit. cap.23. 334
Congregationes fiant, priuatæque studiorum disceptationes, in eis habeantur, in ea Parochia, in qua quinque saltem erunt Sacerdotes, ibidem.
Congregationes Parochorum in Diœcesi, quando possint de Episcopi concessu intermitti. De offic. Parochi. c.55. 201
Congregatio pro S. Inquisitione qualiter habēda. De Hæret. c.14. 408 ipsis de congregatione qualiter Episcopus secretum indicet. d. tit.c.15. 409. Quæ iuramento ijdem, Episcopo promittere debeant. d.tit.c.16. eod.
Consecratio Ecclesiæ, vide Ecclesia.
Consecrationis, coronationisve Summ. Pontif. dies, fidelibus denuntiandus in Calendario scribendus, & pro eo, tam à clero, quàm à Populo, preces fundantur. De celebr. Miss. c.84. fol. 262
Consecrationis Episcopi dies, anniuersarius, qualiter celebrandus. De pœnit. cap.3. fo.550. & seq.
Conseruatores à Regularibus electi, ne mutentur, eorumq; nomina ad Episcopum, mensis spatio, deferantur De offic. deleg. c.3. 61
Constitutiones Pōtificiæ, edicta Episcopalia, & cętera scripta, in Cathedrali, & alijs Ecclesijs, quomodo promulganda. De cōst. c.2. & 3. 4
Constitutiones Synodi Prou. exacto duorum mensium spatio, à die promulgationis, ligāt, dicto tit. c.6. 5
Constitutiones eadem, certo tempore, ab Episcopo præstituto, clericis, etiam in seminario, legendę, vt singuli, quod sui muneris erit nō ignorent. d.tit.c.7. eod.
Constitutiones illas ignorantes clerici, ab Episcopo corripiendi, ibid.
Constitutionum ipsarum partes, quæ ad laicos pertinent, Episcopi iussu, certis anni temporibus distributæ materno sermone, à Parochis explicandæ. De const. c.8. 6
Constitutiones istæ in Cathedralibus collegiatis, ac Parochialibus Ecclesijs, certo loco asseruentur perpetuo, eod.tit.c.vlt. 6
Constitutio Pij secundi, contra illegitimè Sacro ordine initiatos. Ordinandis legenda, & quotannis in Diœcesana Synodo, promulganda. De temp.ord.c.2. 24
Constitutiones, & consuetudines Ecclesiarum, quibus cauetur, nè in capitulum, aut collegiū receptus, per sex menses, distributiones recipiat, abrogantur, & omnino tolluntur, pœna contra illas obseruantes proposita, & ne fiat fraus decreto, qualiter prouideatur. De Simon.c.8. 394
Constitutio, vel consuetudo Ecclesiarum qua cautum est, vt Canonicus nuper creatus, fructus prębendæ primi anni, vel eorum pars, fabricæ, aut sacristiæ, vel alij pio loco, soluat, ad vnguem seruetur, ad prescriptum constitutionis Pontificiæ super hoc. De Simon. cap.9. fol. 395
Vbi verò super ipsis fructibus, pensio, vel fructuum reseruatio facta sit, qualiter soluat. ibidem.
Constitutiones, consuetudines, aut statuta Ecclesiarum, de reditibus, & fructibus beneficiorum vacantium, aliter distribuendis, & applicandis, quàm Concil. Trid. & constitutione Pontificia, cautum est, abrogantur, & tollūtur, & contrafacientes, qualiter puniantur. De Simon.c.13. 396
Fructus verò, mensibus sex, ante Concilj Trid. editionem, fabricæ, vel pio loco concessi, qualiter persoluendi. d.tit.cap.14. 397
Constitutio decretorum, & taxarum, à Metropolitano confecta, & Apostolicis literis confirmata, ab vniuersis inuiolate seruetur. De iudic.c.18. 93
Quicunque in eam commiserit, cum eo, ad illius præscriptum, agatur. c.seq. eod.
Constitutiones Summorum Pontif. qua ratione promulgandæ, & affigendæ. De fide instr. cap.3. 109
Contractus mutui, vel depositi, etiam apud Iudęum facti, nomine, nihil vltra sortem, percipi possit. De vsur c.2. 416. etiam si pecunia sit Pupilli, viduarum, aut dotalis, ibid.
Contractus, qui vsuram sapiant, enumerantur, & simul prohibentur, irritiq;, etiam si iurati sint, declarantur. d.tit.de vsur. cap.3. fol.417. & cap.5. 419
Contrahentes, & Notarij, ac Ministri, sceleris vsurarum participes, pœnis iure statutis, & cē suris Ecclesiasticis, puniuntur. ibid. eod.
Notarij, scienter paliatos contractus scribētes, puniuntur. d.tit.c.5. eod.
Contractus mutui, eo pacto initus, vt pecuniam recipiens, ad Molendinum mutuantis accedat, tanquam vsurarius prohibetur, edicto Illustrissimi D. Episcopi Cremon. vt in Addit. ad c.3. de vsur. 418
Conuertitæ, vide Mulieres.
Correctionis fraternæ sodalitas, qualiter per Episcopum instituenda. De relig. dom. cap. 13. fol. 218
Criminosi notorij, Missæ, non permittantur interesse, & in Sacro Pascha non communicantes, puniantur. De celebr. Miss. c.33. 245
Crux Sancta, Die Parasceues, quando proponenda. Qualiter adoranda. De celebrat. Miss. cap.77. 257
Crucis signum, non sordido loco, nec humi exprimendum. De Reliquijs Sanctorum. c.31. 377. & Eccl.ædifican.c.5. 303
Curatores animarum vid. Parochus, & Animarum curatores.
Curatus, & socius, & alius quicumq; animarum curam gerit, ab Episcopo in Parochiali habitatione, residere cogatur. De clerico ægrot. cap.1. 59

Curati plures, vbi præ domus Parochialis angustia, in ea residere nequeũt, qualiter per Episcopum prouidendum sit. d. tit. c. 2. eod.
Curatus ab eo residentię non excusatur munere, ob senectutem, aduersam valetudinem, vel cęli grauitatem, si verò infirmitas curari potest, Episcopus facultatem det, vt ei, Vicario constituto, tribus, vel quatuor mensibus, loco propinquiori curationis causa, manere liceat. d. tit. c. 3. eod.
Custos Ecclesiæ, si laicus homo est, amoueatur, & eius loco, clericus deligatur, qui pro ratione ordinum, eo munere fungatur. De temp. ord. c. 33. 33
Custodis Ecclesiæ officium, quale, & quę potissimum obseruare debeat. De offi. custod. c. 1. 44

D

Decimæ, & primitiæ, vt soluatur, quid in visitatione, & contra debitores agere, & qua ratione prouidere debeat Episcopus. De testam. c. 11. 172
Decimarum solutio, populis per Parochos, & concionatores qualiter, & quando memoranda, & suadenda. De decim. c. 1. 287
Decimarum Ecclesiasticarum inuestiturę, à Vicario Episcopi accuratè recognoscendæ, & qualiter nullæ declarandæ sint. dicto titu. c. 4. fol. 208
Decimas, quibus in locis generatim Parochiali soluuntur, si quis soluere recusat qualiter cũ eo agendum, eod. tit. c. 5. eod.
Decimas soluere qui tenetur, fructus ex agro asportare non debet, nisi prius certiorem Ecclesiæ rectorem fecerit, si autem aberit, quid tum agendum. d. tit c. 6. eod.
Per hoc consuetudini, vel alicuius priuilegio, non derogatur, ibid.
Decreta in Prouinc. 1. Concil. edita, in prima quaque Synodo Diœcesana, publicentur. De offic. ord. c. 43. 72. Monitiones in IIII. Prou. Synodo, etiam in Diœcesana promulgandæ. d. tit. c. 44. eod. eaque correctioni S. R. Ecclesiæ subijciuntur. De maior. & obed. c. 7. 86
Decreta de tertia fructuum parte, ita obseruentur, vt nec qui sacris initiati non sunt, nec qui distributiones non capiunt, ab illa conferenda liberi sint. De cler. non resid. c. 24. 149
Decretum Concilij Tridentini, contra occupantes bona Ecclesiarum, & piorum locorum à Parochis, & Prædicatoribus, quando communi lingua, Populo publicãdum. De decim. cap. 1. 207. & seq.
Decretum Concilij Trid. contra detinentes bona Ecclesiarum etiam iuris patronatus, & aliorum piorum locorum, cum alio, sæpè Populo publicetur. De iurepatr. c. 3. 229
Dedicatio Ecclesiæ, vide Ecclesia.
Defensorem, & Patronum, qui miserabilium personarum causas gratis defendat, designet Episcopus, ad quod etiam laicos Magistratus hortetur. De comment. c. 4. 425
Delegata per Episcopum causa, vbi deficiat notarius eius loco, duo adhibeantur homines, qui acta scribant, mercede persoluenda, iuxta taxam fori, vel minori. De offi. deleg. c. 1. 60
Delictum, si in Ecclesia etiam regulari, vel exępta committatur, Populus in cuius Parochiæ fines est id Episcopo, vel eius Vicario etiam literis, quamprimum denuntiet. Idem de rectore, Parocho capellanove, in cuius Ecclesia commissum est, decernitur. De immunit. Eccl. c. 32. 318
Delinquentes, si ad aliam Ecclesiam confugiant, quando Episcopi iudicio, inde abduci possint ad carcerem, vt custodiantur, dicto tit. cap. 31. eod.
Quando, aut Ecclesiæ restituendæ, aut qualiter curiæ sęculari sint relinquendi. ibid. Dum sic custodiuntur, quæstio examenve de eis nõ instituatur, & ne quicquam fiat contra. Immunitatem ecclesiasticã videat Episcopus, ibid.
Diaconi, & Subdiaconi saltem Dominicis, & solennibus diebus, cum altari ministrarint, Sacram Eucharistiam sumant. De celeb. Miss. cap. 28. 242
Dies festi Sanctè, & piè obseruari debent, igitur Episcopus curare debet, nè ijs ipsis quisquam ad diuinam offensionem abvtatur, & quæ prohibere debeat. De ferijs. c. 1. fol. 98. Quæ Synod. Prou. prohibeat. c. 2. 3 & 4. 99. & seq. vbi monitio Populis facienda, pro cultu, & obseruatione festorum dierum, ac etiam vt temporibus Septuagesimę, Sexagesimæ, & Quinquagesimę hebdom. spectacula, choreas, ludos, & id genus alia fugiant.
Dies festus Parochiæ titullaris Sancti, & eius vita, qualiter à Parocho recensenda, & à subditis obseruari debeat. De ferijs. c. 5. 102
Vid. festus dies.
Dies hebdomadæ, non planetarum, vel stellarũ errantium nomine, sed feriæ vbiq; appellari debent. De fer. c. 11. 104
Dies festus S. Barnabæ Apostoli, tertio Idus Iunij, veluti festum de præcepto, vt à clero, & Populo colatur, Episcopus curet, dicto titu. cap. 12. 104
Dies baptismi anniuersarius, ab vno quoq; ardentiori prece, & pijs operibus recolendus, ac celebrandus, ac à parentibus notandus. d. tit. de ferijs. c. 15. 106
Die parasceues crux, quando proponenda, adoranda, & concio habenda. De celebrat. Miss. cap. 77. 257
Dies consecrationis, coronationisve Sũmi Pont. in Calendario scribatur, Populo denuntietur, & pro eo clerus, & Populus præcentur. d. tit. c. 84. 262
Dies certi pro agendis processionibus, qui sint. De procession. & Lit. c. 28. 484
Dies anniuersarius cõsecrationis Episcopi, qualiter celebrandus. De pœnit. & remiss. cap. 30. 550. & seq.

Die Sab-

Die Sabbati Antiphonæ B. Mariæ Virg. qualiter canenda. ibid.
Dignitatem, aut Canonicatum in Cathedrali obtinens, si fidei professionem non præstiterit, fructus suos non faciet,& eos cogetur restituere. De Summ. Trinit.c.13. 3
Dignitatem, vel Canonicatum obtinens, quod iuramentum subire debeat. De iureiur.c.2. 95
Dignitates, aut personatus in Ecclesia obtinentes,& Canonici,ea pietate, & assiduitate diuina officia colere debent, vt alij suo exemplo, ad studium, & amorem diuini cultus, accendantur. De præben. in proœm. 151
Dignitates, aut personatus habentes, & Canonici, cum in choro psallendum est, ipsi quoq; cum alijs psalmis, hymnis, & canticis modulantes, Deum laudent, alioquin pro absentibus habeantur. De præben.c.1. 152
Prædicti omnes,si per se officio suo non fungantur, distributionibus priuentur.d.tit.c.3. 152
Dignitatem primam obtinens, qualiter probetur, & aliter facta cooptatio, vel probatio,irrita sit.De præbend.c.17. 155
In ipso probationis examine, Ecclesiæ magis, minusve insignis ratio aliqua habenda. c.18. 155. Naturalis,& pro modulatione aptitudo, & scientia pro diuersitate etiam muneris,qualiter indaganda.cap.19.d.tit. eo. Semel examinatus,iterum examini subijciatur,ibid.
Dignitates in Ecclesijs obtinentes Canonici, & alij ministri per se, non per alios munus suũ obeant. De celebr. Miss. cap.17. 310. vbi verò nullum eis apparet iniunctum munus,ab Episcopo qualiter imponatur. c.18. eod.
Dimissoriæ literæ, qualiter ab Episcopo scribendæ, de temp.ord.c.3. 24
Dimissoriæ literæ absentibus, non concedãtur, nisi facto examine à proprio eo, vel ab episcopo.in cuius Diœcesi morãtur, cui illud speciatim delegetur.d.tit.c.43. 38
Vide reliqua in ver. literæ.
Dispensationum matrimonialium pro executione, nihil prorsus muneris,vel præmij Episcopus, vel Vicarius capiat, Notarius verò quartam aurei partem,de offic.deleg.c.4. 61
Distributiones, ante statuta tempora, nemini persoluantur, nec earum occasio fiãt exactiones, & neque stata die soluantur, nisi recepta singrapha rite subscripta. De offic.punct. cap.19. 56
Distributiones soluentes, aut assentientes, vt cuiquam soluantur, vel cedantur contra prescriptum, quibus pœnis afficiantur, dicto tit.cap.20. eod.
Distributiones ante tempus recipiẽtes, vel plus debito exigentes,puniuntur.eo.tit.c.21. 56
Distributiones quacunque causa, etiam ab vniuerso capitulo donante, vel remittente contra decreta, sine consensu Episcopi,nemo recipiat,& receptas, qui recepit restituat. d. tit. cap.22. eod.
Distributionum capitularium in supputatione, & solutione præscripta ratio, pœnæque propositæ locum etiam habeant, in aliorum inferiorum distributionibus, dicto tit. de offic. punct.c.23. 57
Diuisio tertiæ partis fructuum,dignitatibus personatibus, & officijs obuenientium,in distributiones per Episcopum, quibus in Ecclesijs facta non est fiat, quæ peracta, absens, illius diei, in quo defecerit, distributionem amittat,fabricæ aut pio loco applicandam.De cler. non resid.c.12. 146
Distributiones vbi nullę sunt, vel tenues, qua ratione prouidere debeat Episcopus, vt horæ non negligantur,d.tit.c.13. eod.
Ad tenuitatem distributionum dignoscendam, quæ ratio sit habenda c.14. 147
Distributionum ea pars, quam clericus Parochialem, & canonicatum, vel dignitatem habens, capere non potest,alijs præsentibus accrescat,vel fabricæ Ecclesiæ, aut pijs locis attribuatur. d.tit.c.15. eod.
Distributiones quando amittat ille, qui à choro, Missæ celebrandæ causa abest, eod. tit. de cler.non resid.c.16. eod.
Distributiones amittit, qui in anno, amplius trimestre spatio, abfuerit à choro: fructibus etiam præbendæ, & alijs pœnis plectendus, d.tit c.17. eod.
Distributiones pœnitentiarius à choro absens, quando percipiat.d.tit.c.20. 148
Distributiones non percipiant infirmitate, vel alia iusta causa occupati, si antea nullo legitimo impedimento detenti, residere non consueuerunt.d.tit.c.21. 148
Distributiones non percipiunt, causa peregrinationis absentes, imo si diutius trium mensium spatio, absunt, fructuum præbendę remissione mulctantur,eod.tit.c.22. eod.
Distributiones studij causa absentes,non percipiunt.d.tit.de cler.non resid.c.23. 149
De tertia fructuum parte conferenda, decreta, ita obseruentur, vt nec qui sacris initiati non sunt, nec qui distributiones non capiant, ab illa conferenda liberi sint,eo.tit.c.24. eod.
Tertiæ partis, quæ in distributiones conuertenda est, fructuum æstimatio,qualiter facienda. d.tit.c.25. eod. Qui illius partis percipiendę, ius habeant,ibid.
Distributionibus priuetur, quicunque ille sit, qui in choro non decenter indutus,intererit. De præben.c.15. 154
Diuinatores, sortilegi, coniectores, Arioli, ab Episcopo coercendi, & eijciendi, & quid aliqua re, eos consulunt, pęna plectendi. De sortileg.c.2. 420
Diuites summoperè caueant, nè subsidia pauperum in superuacaneos sumptus,& inanes delitias,effundant. De offic.ord.c.19. 67
Docendi,ac pascendi vberrima eorum est ratio, qui pietatem quam profitentur, vitæ integritate, & Innocentia, comprobant, & quicunque verbis alios docent, ea factis exprimunt

suis. De vita, & hon.cler.c.1. 125
Doctrinæ christianę sodalitates, qualiter instituendæ, vel vbi institui non possint, duo eligendi lumines, qui ad Parochum pueros inducant De offic.Paroch.c.12. 191
Doctrinæ christianę sodalitatibus concessæ Indulgentiæ, quando promulgandę, & ad illas consequendas, qualiter à Parocho hortandus est Populus. d.tit.c 1. 189
Doctrinæ Christianę scholæ instituendę, & quo modo ad præscriptam regulam dirigendæ. De offic.ord.c.23. 68
Doctrinæ Christianę nouæ sodalitates, præter illas, quę in Parochiali Ecclesia institutæ sũt, qualiter pro maiori commoditate, erigendæ. De offic. Parochi.c.35. 196
Doctrinæ Christianę causa, vbicunque ob aliquam difficultatem, ad Ecclesiam qui debent conuenire difficilius possunt, vt statis diebus institutum non intermittatur, qualiter prouidendum. De offic. Parochi. c.36. 196
Clerici intra Parochiæ fines habitantes, festis diebus in doctrinæ christianę scholis, Parochum adiuuent, deficientes Episcopo deferendi.d tit cap.37. 197
Doctrina christiana in Hospitalibus, vt institua tur, Parochus omnem ineat rationem. De relig. dom.c.12.218. Hospitalarius idipsum curet.cap.50. eod.
Doctrinæ christianæ ignarus, in aliqua sodalitate, aut confratria, non admittatur, dicto tit. de relig.dom.c.41. 226
Docentes literas, vide Magistri.
Docentes liberales artes, fidei professionem qualiter emittant, & libro notentur. De Magistr. cap.3. 398
Non admittãtur ad munus obeundum, vel exercendum, nisi ostensa fidei professionis, testificatione d.tit.c.40. eod & de eorum vita, & moribus qualiter inquirendum.c.5. 399
Domus laicorum non ædificentur, quæ Ecclesiarum parietes attingant, & fenestræ in Ecclesias prospectum habentes obstruantur, de Eccl. ædific cap.4. 302
Si qua sunt laicorum ædificia, quæ parietibus Ecclesiæ innexa hæreant, quo iure id actum sit, Episcopus cognoscat, & qualiter prouideat. d.tit. cap.7. 303
Ad sordidum vsum ędificata, Ecclesiæ parietibus adhærentia, etiam in ædibus Ecclesiasticis, vt amoueantur, qualiter curet Episcopus, ibidem fol. eod.
Domum ad vsum rectoris, si quam laici homines habitant, in ea, nec quidem propter nuptias, choreas ducãt, neque spectacula agãtur. De immun. Eccl.c.11. 314

E

ECclesia parochialis, quot, & quales habere debeat campanas. De offic. custod. capit.2. 44
Ecclesia simplex, vel oratorium, vnam tantùm campanulam habeat.d.tit.c.3. 45
Ecclesijs Parochialibus prefficiendi, quàm Idonei esse, & de quibus interrogari debeant. De ætate, & qual.c.13. 10.& c.14.fo.11.vbi singula perquirenda habentur.
Ecclesiæ quibus diebus, & qualiter sint ornandæ. De fer.c.10. 104
Ecclesia Parochialis, vide Parochialis, & Parochus.
Ecclesiarum, quæcunque illæ sint, rectores, in omnibus præsertim vero in Sacramentorum administratione, Cathedralem imitentur. De offic. Parochi.c.3. 189
Ecclesiæ Cathedralis, vel collegiatæ, vel Parochialis, consecrationis dies, singulis omnis ritu solenni agatur. De consecr.Eccl.c.1. 233
Certus dies si ignoratur, non est tamen de consecratione dubitandum, diem certum statuat, Episcopus.ibid.
Qui constitutus dies, Ecclesiæ Cathedralis, in Calendarium referatur, & celebritas illius ab vniuerso clero agatur.ibid.
Ecclesiæ Parochiales, & eorum altaria maiora consecrentur.d.tit.c.2. 233. Qualiter vigilia, & dies, qua fiet consecratio seruanda erit. d. tit. cap.3. eod.
Liber in quo consecrationes, & benedictiones conscribantur conficiatur, & in Archiuio asseruetur.d.tit.c.4. 234
In Sacristia qualiter ipse tenendus liber. cap.5. fol. eod.
Qualiter sculptura, vel pictura, consecrationũ monimenta, tenenda,c.6.
Ecclesia in profananda, vel altari, quid seruandum.d.tit.c.8. 234
Ecclesiæ Cathedrales, collegiatæ, & Parochiales, in earum sacristijs, singulas habeant cellulas, ad vsum orandi, & meditandi Sacerdotũ, antequam celebrent. De celebr. Miss. c.15. vers.vt antequam. 238
Ecclesię, oratoriave, ne situ, puluere, aut alio squalore sordescant. De custod. Eucharist. cap.12. 274
Ecclesiæ dirutæ qualiter restituendæ, vel alio transferendæ, materia in prophanos vsus nõ conuertenda. De Eccl.ædifi vel repar.c.3. 302
Ecclesiarum parietes, quæ attingant laicorum ædes, ædificari non permittat Episcopus, fenestræ per quas in Ecclesias conspectus sit, obstruantur.d.tit.cap.4. eod.
In Ecclesijs consecratis, nihil noui ædificandũ, sine licentia Episcopi. Quæ permittuntur, in eis ædificentur, & fiant ad præscriptam formam.d. tit.cap.6. 303
Ecclesijs hęrentia laicorum ędificia, quo iure ædificata, cognoscat Episcopus: idq; sibi ab eis iubeat ostendi, & qualiter prouideat, d. tit. de Eccl. ædific.cap.7. eod.
Ad sordidum vsum ędificata, Ecclesiæ parietibus adhærentia, etiã in ædibus Ecclesiasticis, amotis sordibus, ad honestiorẽ vsum cõuerti iubeat

iubeat Episcopus, ibidem.
Ecclesia noua, non, nisi cum Episcopi scripta licentia, ædificanda, seruatisq; omnibus, quæ præscripta sunt, d.tit. de Eccl. ædific. c. 8. 304
Capellarum, & altarium locus, in Ecclesijs, vlli non detur, sine licentia Episcopi. dict. titul. cap. 9. eod.
In Ecclesijs animalia, & pisces grandiores, vel eorum membra, non appendantur, dict. tit. cap. 25. 307
Ecclesiæ, quæ necesse est instaurentur, earum reditus, etiam si equitibus ordinis Hierosolymitani, obuenirent, sequestri nomine, apud aliquem deponantur, eod. titu. de Eccles. ædific. cap. 32. 308
Ecclesiæ, quæ nullum habent reditum, quo pacto instaurandę. d. tit. c. 33. Idem de oratorijs decernitur, ibid.
Ecclesiæ profanatæ materia, & pecuniæ, in quē vsum conuerti possint. d. tit. c. 34. 309
Illius missarum munus, & Cęmiterij ossa, qualiter, & cuius expensis transferenda, & sub eius titulo altare extruendum. c. 35. eod.
Ecclesiæ Parochialis, eiusque Rectoris necessitati, Episcopus, cum censuerit prouidendū, qui, ad id, & quibus remedijs, compellendi, eod. tit. cap. 37. 309
In Ecclesijs, tempore diuinorum, vel prędicationis, quæ prohibeantur: agi aliter audētes, qualiter deferendi, & puniendi. De immun. eccl. c. 3. 311
Ministri ecclesiarum negligentes, coercendi, ibidem. Vbi etiam Arma, sclopeti, balistæ, in eā inferre prohibentur.
Ecclesiarum fores, sub noctis horam, rectores claudant, nec in illis vigilias alicui permittant, aliàs puniantur. d. tit. de immun. eccl. cap. 4. 312
Ad ecclesiam confugientes, non recipiantur, sed episcopū, clerici omnes prius consulant, sub pœna excommunicationis, addentes ingredi, episcopo deferantur quamprimū, qui, quod iustū fuerit decernat, eo. tit. c. 5. eod.
In ecclesijs cadauera occisorum, à ministris curiæ maleficiorum, non inspiciantur: & omnia quæ ad cædis cognitionem pertinent, ab ecclesia reijciantur, ibid. eod.
Ecclesijs ornandis, & in omni publicarum processionum apparatu, quæ obscœnarum rerum speciem ostendunt, ne adhibeantur. De immun. eccl. cap. 8. 313
In ecclesia laici congregationes, & parlamenta profana, non habeant, & vt colloquia, deambulationes, & alij abusus, in illis tollantur, ad præscriptum constitutionum Apostolicarum, curet episcopus, & negligentes in hoc Rectores, & alios ad quos spectat, etiam regulares, pœnis afficiat, d. tit. c. 10. 314
Ædes ad vsum rectoris, si qui habitant laici, in eis, nec propter nuptias, saltetur, vel spectacula agantur, d. tit. c. 11. eod.
In ecclesijs, quæ scuilia, & de consensu episcopi, permittantur, d. tit. c. 12. fol. eodem.
Sedes ipsæ communes, cuius sumptibus fiant. cap. 13. fol. eod.
Ecclesiæ, Oratorij, ac Cœmeterij parietes, abcinna, & alijs sordibus mundi conseruentur, dicto tit. cap. 14. fol. eodem. à rubis etiam & spinis, & alijs similibus. cap. 16. 17. 18. 19. & 20. fol. 315
Ecclesiarum parietibus nocentes arbores, hederæ, aliæque herbæ, prorsus tollantur. De immunitate eccles. capitulo 15. 16. 17. & 18. fol. eod.
Stabula animalium quorumcunq;, inde procul sint, lignorum strues nè fiat, nè tigna congerantur, nec cœmentorum, lapidumve aceruus in eis sacris locis sit, d. tit. c. 20. eod.
Ne schedulæ pro rebus profanis vendendis, vel publicandis, aut quid aliud simile continentes, locorum sacrorum valuis, parietibusve, affigantur. d. tit. de immun. eccl. c. 21. 316
Ne quid venale propè dictos parietes, & intra certum spatium habeatur, eod. c. 22. eod.
Ne officinæ, tabernæve, dictis parietibus inhæreant, nec in locis ipsis sacris construantur. cap. 23. eod.
Ecclesiæ, & sacra loca à superiori parte locum non habeant, in quo dormiatur, aut quicquam profani fiat, & quæ ita sunt, amoueantur. d. tit. c. 24. eod.
In ecclesijs, oratorijs, & cęmeterio quæ seruari non possunt, & eorum claues à laico non teneantur, eod. tit. c. 25. eod.
In Ecclesiæ Cęmeterio quæ fieri prohibentur. d. tit. c. 26. 317
Ecclesiæ certa ab Episcopo præstituta hora, aperiantur, & claudantur, & si quandoque diutius eas patēre oportet, qualiter custodiantur. d. tit. c. 27. eod.
In ecclesijs, vel in finibus earum, nemo rixetur, nec arma aduersus quemquam moueat, aliter puniatur. d. tit cap. 28. eod.
Propè ecclesias, præsertim dum Sacra officia celebrantur, pila non ludatur, nec aliud fiat, vnde strepitus excitetur. eodem tit. capit. 29. fol. eod.
Ad ecclesiam confugientes, quando episcopi iudicio, inde abduci possint ad carcerem, custodiæ causa. d. tit. c. 31. 318
Ecclesiæ quando liberi restituantur, qui ad eam confugiunt, aut qualiter curiæ sęculari sint dimittendi. De immun. eccl. c. 31. eod.
Dum in ecclesia custodiuntur confugientes ad eam. Quæstio, examenve, de eis non instituatur, & ne quicquam fiat contra immunitatem ecclesiasticam, videat Episcopus. ibid.
In ecclesiam si delictum committatur, etiam si regularium sit, & exempta, Parochus intra cuius Parochiæ est fines, id episcopo, vel eius Vicario quamprimum etiam literis denuntiet. Idem de Rectore Capellano, & Parocho, dicitur, in cuius Ecclesiam commissum est, d. tit. de immun. eccl. c. 32. eod.

Ecclesiarum constitutiones, statuta, vel consuetudines, quibus prohibetur nè, in capitulum, vel collegium cooptatus, & admissus, per sex menses distributiones recipiat, quod probationis tempus vocatur, omnino abrogantur. De Simon. c. 8. 394
Quicunq; illas posthac seruauerint constitutiones, contra illos penis aduersus Symoniacos editis, agatur, ibid. Huic Decreto, nè fraus fiat, qualiter prouideatur. ibid.
Ecclesiarum constitutiones, & consuetudines, pro fructibus, & reditibus beneficiorum vacantium aliter distribuendis, quàm Trid. Cõcil. vel Pontificia constitutione cautum est, abrogantur. d. tit. c. 13. 396
Fructus verò ante editionem dicti Concilij pijs locis concessi, qualiter præstandi. dicto tit. cap. 14. 397
Ecclesia Parochialis, & aliæ, quot confessionalia habere debeant. De pœnitent. & remiss. c. 37 437
Eis, quæ affigenda c. 38. eod.
Capsulæ, vel loculi, pro colligendis eleemosynis, illis non affigantur, vel apponantur. dict. tit. c. 39. eod.
Ecclesia, in diuinis officijs, nec profanis canticis, nec lasciua vlla canendi ratione vtatur. Qui verò cantus, & soni, instrumẽta, cãtores, in eis esse debeant. De vit. & hon. cle. c. 13. 130
Edicta, & cætera Episcoporum scripta, eo modo, & loco sunt promulganda, quo Pontificias constitutiones promulgari statutum est. De const. c. 1. 3
Edicta, constitutiones, & alia in Cathedrali, & alijs deinde Ecclesijs, & locis qualiter euulganda, eod. tit. c. 2. eod.
Edictum pro habendis ordinationibus, qualiter, & quando ab Episcopo euulgandum. De temp. ord. c. 25. & 26. 31
Edictum illud à Parochis in eorum Ecclesijs proponendum qualiter, & affigendum. d. tit. cap. 27. eod.
Edictum contra hæreticos, quando à Parochis promulgandum. De offic. Parochi. c. 11. 191
Edictum contra non deferentes hæreticos, qualiter ab Episcopo proponendum. De hæret. cap. 2. 403
Eleemosyna occasione Sacrę communionis, nullo pacto quęritetur. De decim. c. 9. 209
Eleemosynis colligendis, quædam musica instrumenta domo Dei indigna, non adhibeantur, nec puellæ eleemosynas Ecclesiarum, vel Ecclesiasticorum hominum nomine, quæritent. d. tit. cap. 2. 207
Eleemosynæ, & oblationes Populo, grauiter, & modestè suadendæ, illæque non, vt quicquid quisque dederit, cerni possit colligendæ. eod. tit. de decim. cap. 3. eod.
Eleemosynæ, & oblationes, quare sint institutæ, ibidem.
Eleemosynæ colligendæ causa, vasculum, vel id genus aliud, in Ecclesia aut pro foribus non collocetur, sine scripto Episcopi permissu. d. tit. cap. 7. 209
Capsa pro colligendis granis eleemosynæ causa, extra cancellos altaris, vel capellæ in Ecclesiæ commodiori loco ponatur. dict. titul. de decim. c. 8. eod.
Eleemosynæ, & oblationes, antequam perceptæ sint, vendi, vel locari, aut super eis contractus aliqui fieri non possint. De decim. cap. 20. 212
Eleemosynam, nemo sine Episcopi concessu, operta, præ pudore, facie, quæritet. dicto tit. cap. 21. eod.
Eleemosyna pro verecundis pauperibus, qualiter sit quærenda. d tit. c 22. eod.
Eleemosyna pro pijs locis, vt quæri possit, quæ requirantur. De relig. dom. c. 4. 216. Vt recte pauperibus erogetur, quid agere debeat Episcopus. c. 29. 224. In delectu pauperum, quæ ratio habenda. c. 30. eod.
Eleemosynæ pauperibus erogandæ, non in alium pium vsum conuertantur, sine eorum consensu, quorum interest, & Episcopi. De relig. dom. c. 31. eod.
Eleemosynæ nomine quæcunque, per capita, vel familias indistinctè distribuuntur, in pauperes tantùm conferantur, nisi aliter faciendũ Episcopo constiterit. d. tit. c. 33. 224
Eleemosynarũ distributiones in librum qualiter referat Parochus. d. tit. c. 36. 225
Eleemosynam qui obligatus, distribuisse non ostenderit, ad erogandum ab Episcopo compellatur, e od. tit. de relig. dom c. 37. eod.
Eleemosynę pro Missis celebrandis, *vide Missa.*
Eleemosynæ panis, & vini, vel aliorum ciborũ, tempore processionum, ne distribuantur. De procession. c. 27. 380
Eleemosynæ occasione indulgentiarum, à quibus colligendæ, & in quem vsum gratis erogandæ. De pœnit. & remiss. c. 50. 440
Episcopi regulas indicis de vetitis libris, ab omnibus planè, obseruari iubeant. De Summ. Trin. c. 7. 2
Episcopus, vt ad vnguem seruetur constitutio, de fidei professione, ab ijs, qui eam facere tenentur, omnino curet. d. tit c. 9. eod.
Episcopus nemini etiam cuiusuis ordinis regulari, permittat, concionari, vel pœnitentiæ Sacramento ministrare, ante præstitam fidei professionem. eod. tit. c. 10. 3
Episcopus, beneficij Ecclesiastici fructus, ei nõ remittat, neque exigere patiatur, qui fidei professionem, ad quam tenetur, non emiserit. d. tit. c. 13. 3
Episcopus, certos statosque dies, Parochis præstituat, quibus edicta, cæteraque omnia promulganda, populo enuntient. De constit. cap. 3. 4
Episcopus, clericos, cõstitutiones, & Decreta Synodi Prou. ignorantes, corripere, vel alias cũ eisdem agere debet. De const. c 7. 5
Episcopus, constitutionum earundem partes, quæ ad

quæ ad laicos attinent, certis distributas temporibus, à Parochis, populariter enuntiari iubeat. eod. tit. c. 8. eod.
Episcopi, vel eorum familiares, nihil prorsus, etiam sponte oblatum, pro conferendis ordinibus accipiant De æt. & qual. ord. c. 1. 7
Episcopus, regularem vllum clericum, ad Sacros non admittat ordines, nisi professionis fidem ostenderit, iurauerit que se sponte illam emisisse, aut ratam habuisse. eod. titul. cap. 4. 8
Episcopus, si quando ex Sacrorum Canonum permissu, clerico plures eodem tempore minores contulerit ordines, suo arbitratu functiones præscribet, ad vnumquemq; ordinem pertinentes. d. tit. c. 5. eod.
Episcopus, seminarium qualiter visitare, & eidem certis præscriptis constitutionibus, prouidere debeat. d. tit. de æt. & qual. c. 6. eod.
Episcopo, seminarij administrandi, beneq; gerendi, omne onus impositum est. De ætat. & qualit. c. 9. 9
Episcopus seminarij consultationes, & rationes, qualiter recipere debeat, ibid.
Episcopus, vt seminarij institutio, ad optima quæque progrediatur, curare debet, d. titul. cap. 10. 10
Episcopus vacante Theologali, vel pœnitentiali præbenda, quid agere debeat. d. tit. de ætat. & qual. c. 17. 12
Episcopus, vacanti per cessionem beneficio, nec suo, neq; cedentis consanguineo, nec eius familiari, conferre potest. Nec illos ad concursum admittere debet, eod tit. c. 19. 13
Episcopus, examinatoribus propositæ instructiones, vt in vsum inducantur, curet. De offi. examin. c. 1. 13
Episcopus instructionibus examinatoribus designatis, alias adiungere, aut de illis aliquid remittere potest, ibid.
Episcopus, Vicarium non eligat, eum, qui in aliqua Ecclesia residere tenetur, si aliter sibi, & suæ Ecclesiæ consulere potest. De offic. Vic. c. 9. 22
Episcopus, generalem Vicarium sibi constituat, qui, præter cætera in eo requisita, saltèm Subdiaconus sit, d. tit. c. 11. 23
Episcopus, Parochis indicat Litanias, processionesq; habendas, intus, vel foris Ecclesiam, Dominico illo die, qui ieiunium quatuor tẽporum proximè antecedit, pro ordinibus dignè conferendis. De temp. ord. c. 1. 23
Episcopus, dimissorijs, seu testimonialibus literis clerico datis, quæ adscribere, & testari debeat. d. tit. de temp. ord. c. 3. 24
Reliqua vide in ver. literæ.
Episcopus, cum clericali militiæ adscribendum aliquem nouerit, vt Ecclesiastica disciplina, & vitæ religiosæ institutis, primùm imbuatur, curare omnino debet. De temp. ord. c. 4. & 5. 24
Episcopus diligenter animaduertat, nè quispiam ad Sacram ordinationem dolosè accedat, illiue malitiosè se se ingerat. d. tit. c. 13. 27
Episcopus circa prima tonsura, vel maioribus Sacris ordinibus initiandos, quæ sigillatim perquirere debeat, de temp. ord. c 18. 28
Episcopus, Sacram ordinationem celebraturus, edictum qualiter, & quando promulgare debeat. d. tit. c. 25. & 26. 31
Episcopus, quando examen de ijs instituitur, qui ordinibus initiandi, vel Parochialibus Ecclesijs sunt præficiendi, præsens adesse curet. eod. tit. c. 28. §. vlt. 32
Episcopus pridie illius diei quo Sacra ordinatio celebratur, qualem debeat habere sermonem, & quid in eo spectari potissimum debeat, eod. tit. c. 51. 40
Episcopus quid agere debeat circa ordinandos, vt pensionis, patrimonij, donationis, vel sponsionis, quibus victus ipsis suppeditetur, veritas eluceat, dict. tit. cap. 49. 40. & cap. 54. fol. 41
Episcopus, imagines, & sculpturas approbet, & ne quid Ecclesiæ veritati contrarium pingatur, aut sculpatur, caueat. De offic. ord. cap. 3. fo. 61. pictores moneat. c. 5. 62
Episcopus vim, & vsum Sacramentorum dum ministrantur, explicabit. d. tit. c. 8. 63
Episcopus, quanta maxima potest diligentia obseruet, sibi à Domino commendatum esse Gregem. Neque ab eo vnquam oculos deijciat, quid ei opus sit animaduertens. d. tit. de offic. ord. c. 9. eod.
Episcopus in singulis Parochijs, certos sibi deligat exploratores, qui ad eum deferant quęque in populo corrigenda, competerint. eod. tit. c. 10. eod.
Episcopus, quos Foraneos Vicarios, deligere debeat, eod. tit. c. 11. eod.
Episcopus in visitatione quid agere, & præstare, quæ item videre, & perquirere debeat. De offi. ord. c. 13. 64. c. 14. eod. c. 15. 65
Episcopus, in visitatione Parochialiom Ecclesiarum, quæ præcipuè videre, & exquirere debeat, d. tit. c. 16. eod. & seq. Quæ in Populo, & vniuersi c. 17. 66
Episcopus, vt Decreta Synodi Prouinc. primæ Mediolani, de Meretricibus, & alijs infamibus personis, planè obseruentur, curet d. tit. c. 18. 67
Episcopus, Summorum Pont. Bullas promulgandas curet. De offic. ord. c. 20. eod.
Episcopus, Mendicorum vagantium, de vita, & moribus inquirat, & vt Paschali tempore cõmunicent, omnino efficiat. d. tit. c. 21. 67
Episcopus, aliquos spiritualis vitæ studiosos viros deligat, quorum opera vtatur, ad ea quæ ad sibi commissi populi salutem pertinent. eod. tit. de offic. ord. cap. 24. 68
Episcopus curet, sermonem, vel Sacram concionem, vbiq; intra missarum solennia potissimũ haberi, etiam si missæ Sacrum pro mortuis fiat. d. tit. cap. 25. 69

Episcopo concionem habenti, qui assistant. eod. tit. de offic. ord. c. 27. eod. Baculus Pastoralis, à quo interim sustinetur. c. 28. fo. eod. In Missa non solenni Episcopus vbi sermonem habet, quibus vtatur. cap. 29. & cap. 30. fol. 70. Qualiter ornatus, & quo loco sedens. cap 31. fol. eod.

Episcopus in alia actione, & alio tẽpore, quàm in Missæ sacrificio, sermonem habens, quibus vtatur vestibus, ornamentis, & personis. d. tit. de offic. ord. c. 32. eo. Cætera ad rem vide in c. 33. 34. & 35. eod. tit. eo. & seq.

Episcopus infirmos aliquando visitabit, & moribundis benedictionem impertiet. eod. titu. c. 36. fo. 94. Quod pietatis officium diligentius Sacerdotibus præstabit, ibid.

Episcopus, quarti Concil. Prou. de se decreta, sepè in mensa legere faciat, & ea executioni de mandare curet. d. tit. c. 37. 71

Episcopus luxum, & immoderatum vestium sumptum, ac inanem fœminarum, & marium ornatum, omne episcopalis muneris officio, & auctoritate prohibere, & tollere studeat. De offic. ord. c. 39. eod.

Episcopus monasteria visitet Monialium regularibus subiecta, quod ad clausuram attinet, & aditus, ac prospectus omnes diligenter inspiciat. d. tit. De offic. ord. c. 40. 72

Episcopus, quæ sancita sunt in 4. Prou. Syn. tit. de Concil. Prouinc. aliquando videat, & adito Metropolitano, suo munere satisfaciat. eo. tit. c. 41. eod.

Episcopus quando, & qualiter Diœcesanam Synodum habere debeat, & ipsam denuntiare, & Calendario adscribere. De offic. ord. capit. 42. eod.

Cætera de Synodo Diœcesana vide in ver. Synodus.

Episcopus, Hospitalitatis officium, in coepiscopos, ad vsum reuocare studeat, sermonem, & benedictionem Populo, ab Hospite requirat. De offic. ord. c. 67. 77

Episcopus qualiter, & quando alteri Episcopo laboranti, in calamitate opem ferre opportunè debeat, d. tit. c. 68. 78

Episcopus œconomum deligat, qui Cathedralis ecclesiæ bona rectè administret, rationesq; suæ administrationis in certum librum referat, tertio quoque anno, ad Concilium Prou. afferendum, eod. tit. c. 69. eod.

Episcopus, quando aliquem deligat, pro iudicio rum disciplina, & certa taxæ ratione seruanda, & confirmanda in foro, & quid ille agere debeat, eod. tit. de offic. ord. c. 71. 79

Episcopus duos in ciuitate deligat, Sacerdotes, & episcopum etiam Prouincialem, qui eum moneant, quicquid opus esse viderint, ad disciplinæ, & Tridentini Concilij, ac Prou. Decretorum, perfectam executionem, eo. tit. cap. 73. eod.

Episcopus pro familiæ suæ morum exploratione, & correctione, prudentem deligat virum, qui videat, & sibi referat, & vt diligentius familiæ institutioni consulat, fraternam correctionem, in eam instituendam curet, eod. tit. de offic. ord. c. 74. 80

Episcopus ægrotans, pro salutaribus colloquijs habendis, Cathedralis capitulum ad se conuocet. d. tit. c. 75. eod.

Episcopus sentiens se propediem moriturum, capitulum, & clerum conuocet, & eidem Sanctarum virtutum disciplinam suadeat, eamq; quasi hæreditariam relinquat. dict. tit. cap. 76. eod.

Episcopus infirmus frequentissimè Sacramento Sanctissimo, se reficiat, ministrante digniore Sacerdote, & vniuerso clero persequente. d. tit. de offic. ord. c. 77. eod.

Episcopus, quam curam ægrotantium clericorũ habere debeat, eod. tit. c. 78. 81

Episcopus tempore famis, omnem ineat rationem, qua Populi ægestas subleuetur, cogatq; Ecclesiasticos, frumentum, quod habent denuntiare, & vendere. d. tit. c. 79. eod.

Episcopus, cuius inter cætera, munus est litium occaliones præcidere, & in commune etiam vtilitatibus publicis consulere, Aquæ ducendæ seruitutem, qualiter determinare debeat. De offic. ord. c. 80. eod.

Episcopus iter faciens in comitatu, Subdiaconum, & Diaconum habeat. eod. tit. c. 81. 82

Episcopus, vrbem, vel locum vbi Concil. Prou. celebratur, decorè ingrediatur, & Populo benedicat, d. tit. de offic. ord. c. 82. eod.

Episcopus, cum obuiam prodit Legato Pontif. Summi, Cardinali Metropolitano, *vel* Apostolico suæ Ecclesiæ visitatori, & in eorum conspectu præsens, ne Rochettum detectum deferat. De maior. & obed. c. 4. 85

Episcopus quiuis, vel alius prælatus quamlibet exemptus, in aliena Diœcesi Pontificalia munera, ne ministret, sine Diœcesani Episcopi cõcessu. d. tit. c. 5. eod.

Episcopus, fori Tribunal quotannis visitet, vt abusus tollantur, in primis curet. De iudic. cap. 9. 91

Episcopus communis omnium parens, pupillorum, Viduarum, & egentium curam probo alicui viro, demandet. De offic iudic c. 1. 94

Episcopus, prælatiue, manu ad pectus admota, iusiurãdum præstet, nisi causæ grauitas, prout iure cautum est, aliter postulet. De iureiuran. cap. 9. 97. Cæteri inferiores Ecclesiastici qualiter iurent c. 10. eod.

Episcopus, in Diœcesana Synodo, testes Synodales nominet, memineritque pœnæ in Lateranensi, Concilio sub Innoc. 3. sancitæ, si nullos nominauerit. De testib. c. 1. 106

Episcopus, rerum Episcopali cura gestarum, monimenta conquiri diligenter, & ea omnia, ordine conscripta, in librum certum referri curet. De fide instrum. c. 4. 110

Episcopus notariorum peritiam, & vsum, etiam examine adhibito, perquirat, & nisi probati sint,

sint, officij sui exercitatione prohibeantur, d. tit. cap. 11. 111
Episcopus, in visitatione, & morum correctione, etiam tanquam sedis Apostolicæ delegatus, statuat, puniat, & exequatur, ad sacrorum Canonum præscriptum, nec vlla inhibitio, vel appellatio, in ordinatis ab eo, executionem retardabit, vel impediet. De appellat. cap. 1. 112
Quando autem ab interlocutoria, vel diffinitiua sententia, in causa visitationis, correctionis, habilitatis, inhabilitatis, & criminum lata, appellatio admittatur, & qualiter executio non suspendatur, d. tit. c. 2. 113
Episcopi prædicare verbum Dei tenentur, vide Concionatores, vbi de concione, & Prædicatoribus abunde.
Episcopus, Dominicis, & reliquis festis diebus, Missam celebret. De vita, & hon. cler. c. 2. 126
Episcopus curabit, vt in ciuitate honestum sit diuersorium, quo rusticani clerici, necessitatis causa, conueniant. d. tit. c. 10. 129
Episcopo hospitalitatis officium in primis colendum. De vita, & hon. cler. c. 16. 131
Episcopus edictum proponat contra non deferentes clericalem habitum, & pœna illos afficiat, eod. tit. c. 26. 135
Episcopus Sacerdotibus morbo, vel senectute affectis, & egenibus prouideat, ne mendicēt, d. tit. cap. 30. 136
Episcopus in beneficijs pluribus, quæ incompatibilia, quis ex dispensatione obtinet, constitutis etiam Vicarijs, prouideat, vt ea in diuinis non patiantur. De cler. non resid. cap. 18. fol. 148
Episcopus cum Missæ conuentuali, aut diuinis chori officijs interest, cum processiones agit, & id genus alia, adhibeat sibi assistentes duos de capitulo, d. tit. c. 19. eod.
Episcopus, vt beneficiatus resideat, iure agere potest, quamuis Ecclesia ab alio inferiore, etiam regulari, ei collata sit, eodem tit. cap. 31. fol. 150
Episcopo Pontificalia exercenti, etiam extra Cathedralem, qui assistere, inseruire, ministrare ve teneantur. De præben. & dignit. cap. 14. fol. 154
Episcopus, in deliberationibus, ex Tridentino Concilio, vel Prouinciali de Capituli, clerive consilio, faciendis, non idcirco illud sequi tenetur, nisi speciatim id cautum sit. De ijs, quæ fiunt à præl. siue cons. c. 1. 159
Episcopus procuratorem, & Aduocatum eligendos curet, qui in bonorum, & iurium ecclesiasticorum recuperationem incumbant, & eis pro mercede satisfiat. De rebus eccl. non alien. c. 13. 165
Episcopus videat, nè aliquid cessum, aut alienatum sit, ex eo quod in promotione clerici, eidem pro vitæ sustentatione assignatum, id recuperari curet, & fraudantes puniat, dicto tit. cap. 14. 166
Episcopus, in Parochijs duos vitæ probatæ viros deligat, quorum vtatur opera ad prosequenda iura piorum locorum, & causarum piarum. De testam. c. 2. 170
Episcopus, legata, vel donata ad vsus pios, in librum referri curet, eodem tit. cap. 5. eod.
Episcopalis curæ est, vt piæ voluntates executioni mandentur, & ecclesiastica bona defendantur. Quamobrem Episcopus, ecclesiasticū virum deligat, qui piarum causarum patrocinium, & bonorum ecclesiasticorum defensionem suscipiat. De testam. c. 9. 172
Protector ad prædicta electus, quid omnino præstare debeat, eod. c. 10. eod.
Episcopo moribundo, vt vicinus Episcopus, à tribus de Capitulo inuitandus, statim veniens, ea officia præstet, quæ ad animæ salutem, tali tempore requiruntur. De sepultur. cap. 1. 173
Reliqua vide in ver. Sepultura, vbi iusta Episcopo qualiter persoluenda, facilè reperies.
Exequiæ celebrandæ, vide ibid. Sepultura.
Episcopo mortuo, Parochi, & Sacerdotes omnes, Missam de mortuis, pro eius anima celebrent, nouem post nūtium de morte, diebus. De sepult. c. 22. fol. 179. Pro eius anima, populus Deum precetur, à Parocho ad hanc rem accuratè hortandus, d. tit. c. 23. 179
Episcopus, ciuitatis Parochos, coram se accersitos, interrogabit, & de eorum officij munere, commonefaciet. De offic. Parochi cap. 10. fol. 190
Episcopus prouideat, nè bona, & census, & alia quæ ad Ecclesiarum fabricis spectant in alios vsus, quàm institutum est, conuertantur: curetque vt in ecclesiarum necessarios, & vtiles erogentur. De religiosis domibus, capit. 7. fol. 217
Idem sedulò prohibeat, quæ fabricæ, hospitalia, & sodalitates, atque alia pia loca, instituta non sunt, ad pecuniam mutuo dandam, nè illorum administratores dent mutuo, eodem tit. c. 9. eod.
Episcopus sodalitatem correctionis fraternæ, in Ciuitate, & Diœcesi instituendam curet, d. tit. c. 13. 218
Idem sodalitates disciplinatorum pœnitentiū, & alias huiusmodi instituat, institutas adiuuet, literas indulgentiarum eis concessarum promulgari quotannis curet, eod tit. cap. 14. fol. 219
Episcopus caritatiuum subsidium exacturus, quid præmittere, & seruare debeat, in exigendo. De cens. c. 2. 230
Episcopus laicorum conuiuia fugiat, & si quando ad eos diuerterit, frugalis sit mensa. De censib. c. 5. 231
Episcopo, vel alij, qui Pontificalibus vti possit, solenniter celebranti, & inferioribus, qui assistere debeant. De celebr. Missar. cap. 27. fol. 242

Episco-

Episcopus, quàm sæpissimè potest solenni Missæ interfit, & eum ad solennia diuina officia venientem, Canonici deducant, & reducant, ibidem.
Episcopo Missæ sacrum faciente, nè alius in dicta Ecclesia celebret, d.tit.c.34. 245
Episcopus, vt Missæ sacrum ritè, & decèter fiat, & à fidelibus omni corporis habitu bene cõposito, reuerenter spectetur, quæ aduertere, & prouidere debeat, vide Missa.
Episcopus in danda solenni benedictione, quæ obseruare debeat. De celebr.Miss.c.65. 254
Episcopo infirmo, qualiter orandum, dicto tit. cap.86. 263
Episcopus, mores omnium cuiusuis status, literas, vel alias liberales artes, quoscunque publicè, aut priuatim docẽtium, probare debet. De summa Trin.c.3.nu 2. 1
Episcopus cum diuinis officijs interest, binis accensis luminibus, quid præstare debeat. De celebr.Miss. c.87. 263
Episcopus reliquijs, & miraculis nouis approbandis, & recipiendis, quod Tridentino Concilio cautum est, seruet diligenter, etiam in Ecclesijs regularium, & exemptis. De reliq. & ven.sanct.c.29. 292
Altaria erigi, vota suspendi, sine causæ cognitione nè patiatur Episcopus, nec imagines extra morẽ ornari, aut quid noui fieri, clamoribus, & cõcursibus populi, ob noua miracula, quomodo occurrat, & in quæstione graui, nihil Summo Pontifice inconsulto, agat, dicto tit. cap.30. 293
Reliqua vide Reliquiæ.
Episcopus circa professiones, & solennes supplicationes, quid satagere debeat. Vide Processiones.
Episcopus cuius officium est, in omnium cuiusuis hominum curam incũbere, & Parochus, ijs qui cauponariam, tabernariamve exercẽt, quæ monita, ad eorum salutem procurãdam, proponere debeant. De offic.caup.c.1. 389
Episcopus probatos deligat viros, à quibus clerici inferioris ordinis sæpè conuocati, vitæ Ecclesiasticæ moribus instituantur, eosq; clericos, & ipse qualiter conuenire iubeat. De Magistr.c.9. 401
Episcopus Parochos, & alios prouectiore ætate clericos deligat, qui in sensibus Euangelij sancti percipiendis, versentur, & in Casuum conscientiæ doctrina, se exerceãt. De Magistr. cap.10. eod.
Episcopus clericos, & Sacerdotes, de quibus ad literarum doctrinam capescendam, progressionis modica spes est, qualiter, & quibus saltem scientijs erudire curet, recognoscat, instruat, ac quæ de eis libro notet. De Magistr. cap.11. eod.
Episcopus qualiter clerum ad se conuocatum, examinet, progressus in doctrina, & virtutibus Christianis, cognoscat, & prouideat, ibidem.
Episcopus, quàm diligentissimè curet, vt peccandi, & vitia carnis committendi occasio tollatur, præsertim prohibendo, nè mas simul & fœmina, quacunque excusatione reiecta, cubent. De adulter.c.3. 416
Episcopus contra concubinarios omnino agat, & in ijs exequendis, quæ contra eos, Concilij Tridentini decretis constituta sunt, iussu etiã sanctionis Pij V. diligenter inuigilet, d.titul. de adulter.c.3. eod.
Episcopi dies anniuersarius consecrationis, qualiter celebrandus. De pœnit.& remiss.cap.30. fol. 435
Episcopus, quam curam, & diligentiam adhibere debeat, vt peccatores conuertantur, eos & monendo salutariter, atque etiam puniendo, d.tit.de pœnit. & remiss.c.66. 444
Episcopus sacrum Chrisma, vbi & quando ministrare omittere non debet. De sacra vnct. cap.18. 282
Quibus, alijs etiam temporibus, illud ministrare poterit. d.tit.c.26.283. ægroto qualiter ministrare debeat.c.27. 284
Minori septennio, quando ministrandum. c.28. fol. eod.
Si quando adeo paruulis ministrabitur hoc Sacramentum, qualiter monendi parentes, & alij, ac ipsi libro notandi, d.tit. de sacra vnct. cap.29. 284
Non tamen rationis vsu carentibus ministretur.c.38. 286
Antequam ministretur, quid agere, & de quibus monere fideles Parochus debeat, & quid ipsi susceperuti Sacramenti, præstare, etiam orando, debeant, eod.tit.c.30. 284
Confirmandi, & patrini, qualiter etiam per Episcopum examinandi.c.31. 285
Episcopus illud Sacramentum vbi fieri potest, ante altare maius, in Ecclesia exornatum, ministret, ibid.
Quales confirmandi mares, & fœminæ in Ecclesia se habere debeant, & quis ordo seruãdus, d.tit.de sacra vnct. c.32. eod.
Compatres in confirmatione masculorum, & fœminarum, iuuenum, & seniorum, qualiter adhibendi, d.tit. c.xxxiij.fol.eod. & qualiter compatres, confirmandos tenere debeant. cap.xxxiiij. fol.eod. Præsentibus huic Sacramento, quid meditandum. c.xxxv. 285
Eucharistia ægrotis, à Parocho, vel alio, ad confessiones approbato Sacerdoti, deferenda. De offic.Parochi c.xxxix. 197
Frequenter petentibus ægrotis, non deneganda.cap.40. eod.
Eos ad desiderium æternæ vitæ, excitet. cap.41. eod.tit. 198
Eucharistia Sãctissima, tabernaculo bene septo, & ornato, asseruetur, in maiori altari collocetur, & ante eam lampas accensa colluceat. De custod.sanct.Euch. c.1. 271
Eam die festo corporis Christi Domini, in processione gestet Episcopus, quo absente, is prohiber,

sbiter,qui secundum Episcopum,pro loci consuetudine,honore cæteris præstet,d.tit.cap.2. fol. 272
Eucharistia, cum ad ægrotos erit deferēda,quid obseruandum, Parochi populum frequenter, vt religiosè eam prosequatur,moneant, d.tit. de custod.S.Euch. c.3. eod.
Qualiter induti, & associati deferant, ad Ecclesiam reuersi,quid agere debeant. c.9. fol.274. & c.24. 277
Eucharistia, cum ad infirmos defertur, quando vna tantùm particula ferri possit,& quid tum agendum sit, d.tit,c.5. 272
Eucharistiam subditis,& quibus alijs in finibus Parochiæ habitantibus Parochus Paschæ tempore ministret, eod.tit. de custod. S.Euchar. cap.6. 273
De peregrinis, & aduenis, quid agendum, ibid.
Eucharistia, cum in Missis conuentualibus,& Parochialibus sustollitur, signum, sono campanæ detur, quo fideles absentes moniti, venerentur,& precentur, eod.tit.c.7. 273
In alijs Missis paruum tintinnabulum pulsetur. De celebr.Miss. c.57. 252
Eucharistiæ vasculum ad tempestates arcendas, né adhibeat Sacerdos, sed tantùm tabernaculum aperiat,& ante illud precetur, de custod. S.Euch.c.9.274. & de offic.Parochi c.31. 195
Eucharistiæ asseruandæ causa feria quinta hebdomadæ sanctæ sepulchrum decenter ornandum,d.tit.de custod.S.Euch.c.10. 274
Sanctorum, Sanctarumve imagines, quæ adhibentur, non profanis ornamentis induantur. cap.11. eod.
Eucharistia, & sacrorum oleorum, ac baptisini claues, Parochus apud se custodiat, nec clerico committat, eod.tit. de custod.S.Eucharist. cap.13. 274
Eucharistiæ tabernaculum, quomodo cooptandum,ornandum,& decenter cautèque tenendum,& custodiendum, d.tit.c.14. eod.
Tabernaculum autem ad gestandum corpus Domini in processionibus,& ostendendum,cum lunula quæ aperiri possit, suppositò scuto argenteo, chrystallo vndique circundatum sit, eod.tit. c.15. eod.
Eucharistiæ frequenter sumendæ vsum, Parochus in consuetudinem reuocare studeat, dicto tit.de custod.Euch.c.18.eod. & de pœnit. & remiss. c.24. 432
Populus, vt frequenter, salubriterque communicet,qualiter concione,vel sermone excitandus,atque monendus,eod.tit. de custod.S.Euchar.c.19. 276
Eucharistia, & sacra communio, cum frequenti populo,præsertim solennioribus diebus, ministratur, quæ Antiphonæ, & qui Psalmi à choro canendi,d.tit.de custod.c.20. eod.
Communio sacra quando, & quibus indumentis, quo item ordine, & susceptientium dispositione,in Missa, vel etiam extra, à Sacerdote sit ministranda,d.tit.c.21. eod.
Communionem sacram antequam Sacerdos ministret,vnicuique cui ministrabit,sigillatim pronunciet,Corpus Domini nostri Iesu Christi,&c. & à suscipiente respondeatur, Amen, d.tit.de custod.S.Euch.c 22. 277
Eucharistia,ne noctu ad ægrotos deferatur, nisi cum instat mortis periculum,d.tit.c.23. eod.
Cum ad ægrotos est deferenda, quæ à Parocho præparanda,& agenda, quibus indumentis vtatur, in itinere, quo ordine incedendum, & quæ ab eo, & à fidelibus præstanda, d.tit. de custod.S,Euch.c.24.eod. supra eod.c.3.& c.9. fol, 272.& 274
Eucharistiam ad ægrotos Sacerdoti deferenti, cum quis obuiam fit,siue equo,siue curru vehatur,inde descēdat,& humi genibns flexis, adoret, & quiuis alius obuians comitetur, familiaq; ægroti, accensis cereis,obuiam procedat, & de ijs religiosè præstandis, Parochus, populum sæpè moneat. De custod.S.Euchar. cap.25. 288
Eucharistia non nisi ad eum qui sumpturus est, deferatur ægrotum,quòd si nequiuerit sumere,quid tum faciendum, d.tit.c.26. eod.
Eucharistia, quando iterum ægroto præbenda, d tit.c.27.279.Supra de offic.Parochi.c.4. 189
Feria quinta Cœnæ Domini, vt in loco vbi reconditum est sacratissimum Christi Domini Corpus, in assidua precatione excubet Sacerdos, vel sacris initiatus, Episcopus curet, de custod.S.Euch. c.28. 279
Eucharistiam sanctam qualiter prosequi debēāt patresfamilias, cum ad ægrum defertur, de quo à Parocho moneantur, & ob id funale cereum domi semper teneant. De offic. patrisfam.c.7. 373
Eucharistiam, qui tempore Paschæ nō sumpserint,qualiter à Parocho denunciandi, contra eos agatur, & eorum fraudibus occurratur. De pœnit. & remiss. c.1. 427. & c.2.eod & c. 20. vbi eos Ecclesiæ ingressu, & Ecclesiastica sepultura interdictos, denunciari mandatur. fol. 431
Eucharistiam sumere denuò non permittantur publicè peccatores, & recidiui, d.tit. de pœnit.cap. 428
Eadem, vbi fieri potest, maribus seorsum à fœminis,ministretur,d.tit.c.4. eod.
Quo habitu, & qua humilitate ad eam sumendam, accedere debeant pœnitentes, eod.tit. cap 5. eod.
De hoc qualiter monendi,qui rarò sumunt.cap. 6.fol. eod.
Eucharistiam primò sumpturi,qualiter monendi à Parocho, eod.tit.c.7. eod.
Eucharistiam sumentibus, vinum sacro calice, vel alio vase, ad eius formam non detur. De pœnit.& remiss.c.8. eod.
Eucharistiæ contra frequentem vsum, qui concionator in concione, vel alius in sermone, aut collocutione, aliquid dixerit, ij qualiter corripiendi,d.tit.c.24. 432

Eucha-

Eucharistiam tempore Paschę, Parochus ipse, & non alius præbeat. Qui eo tempore subditus à Diœcesi abfuerit, quam fidem faciet reuersus, & qualiter cum eo agendũ, d.tit.c.25. eo.
Eucharistia ijs qualiter deneganda, qui confessario extra Diœcesim peccata de industria fuerint confessi, eod.tit.de pœnit.c.26. 433
Quòd Decretum, in Quadragesimæ initio promulgandum statuat Episcopus, ibid. eod.
Eucharistiam sumant clerici omnes, & Sacerdotes, in die Cœnæ Domini, in Cathedrali in solenni Missa, d.tit.c.29. 434
Eucharistiam famuli regularium, in sua quique Parochiali Ecclesia sumant, d.tit.c.51. 440
Eucharistia Paschali tẽpore, ægroto, à Parocho deferenda, eod.tit.de pœnit.c 63. 443
Eucharistia, alterius Parochiæ fidelibus, quando in Cathedrali non ministranda, Peregrinis tamen præbenda, eod.tit. de pœnit. c.35. fol. 436
Eucharistiæ sacræ ad frequẽter sumendæ vsum, Parochi, & concionatores populum hortentur, si quis autem concionator aliquid contra dixerit, ei prædicationem Episcopus interdicat. De pœnit.& remiss.c.24. 432
Examen clerici præsentati ad beneficium iurispatronatus, quale. De iurepatr.c.2. 229
Examinis instructio, eorum qui, aut ordine initiandi sunt, aut Ecclesijs curatis præficiendi, vel quibus beneficia conferenda. De ætate,& qual ord.c.13.fo.10. c.14.& 15.fol.11.& c.16. fol.12. vbi de cantus peritia, & de temp.ord. cap.41. 38
Examinatores præstiti publicè in Synodo iuramenti memores, munere suo solerter, sanctèque perfungantur. De offic.examin.c.2. 14
Examinatores occasione examinis nihil prorsus recipiant, d.tit.c.3. eod.
Examinatoribus, qui dant, Symoniæ crimen incurrunt, à quo eos absolui non iicet, nisi dimissis beneficijs, ad quæ, & ad alia etiam inhabiles fiunt, ibid.
Examinatores, nec quidem exculenta, aut poculenta recipiant, alioquin indigni redduntur, & aliàs arbitrio Episcopi puniuntur, d.tit.de offic.examin.cap.4. eod.
Examinatores in examine, approbatione, vel reprobatione, quid spectare debeant, d.tit. cap.5. eod.
Examinatores de aliquo periculum facturi, statam orationem præmittant, quam de libro pronunciet, qui examini præest, eodem titul. cap.6. 15
Examinator, ne quempiam alteri collegæ commendet, ibid.
Examinator ad examen, nisi Episcopi, vel Vicarij iussu, euocatus non accedat, ibid.
Examinator, qui priuatim quempiam docuerit, examini non interfit, eod. tit. de offic.exam. cap.7. eod.
Examinatores diligenter caueãt, ne alterius nomine, quis examen subeat, ibid. eod.
Examinatores studiose quærant, an qui se offert, aliàs examen expertus sit, & si quid extet de illo deliberatum, ibid. eod.
Examine interfint ordines, & tres ad minimum examinatores, cum de curato quouismodo conferendo beneficio agitur, vel de aliquo maioribus ordinibus initiando, concionatore, confessariove probando. De offic.examin. cap.8. eod.
Examinandi clerici vultus, habitus, & sermo, diligenter inspiciatur, & nisi decenti vesti indutus, & tonsuram deferens, examen subire non permittatur, d.tit.c.9. eod.
Examinandus ad ordines, quas Episcopo prius afferre debeat scriptas testificationes, d.tit. cap.10. 16
Examinatores intelligant ab Episcopali Cancellario, an testificationes fuerint allatæ, & inquisitiones iussu Episcopi de eo factæ, tum aliquæ in Archiuio, aliquæ verò apud ipsum Cancellarium, asseruentur, d.tit.c.11. eod.
Examinatores, cum ad curam quis examinatur, videant qualis, & quàm numerosus populus sit, & an ad eam curam, idoneus omnino ille habeatur, d.tit.c.12. eod.
Examinatores quo ordine, qua grauitate, & modestia, in examine rectè instituendo, perficiendoq; vti debeant, d.tit.c.13.& 14. fol.eod. c.15.& 16. fol. 17
Examinatores in omnibus interrogationibus, vniuscuiusque scientiam, vsum etiam, iudicium, ingenij vim, atque solertiam spectent, d.tit.de offic.exam.c.17. eod.
Examinatores, circa personam examinandi, siue ad ordines, vel ad curam, siue ad cõfessiones, vel ad concionandum, primò nonnulla quærant, de quibus sigillatim in c.18.eod.tit. eod. & de temp.ord. c.41. 38
Quibus perquisitis, ad scientiæ, eruditionisve periculum, descendant, qua in re, sacris Biblijs, Catechismo Romano, Concilio in primis Tridentino, sacrorum Canonum Decretis, & alijs Pontificijs Constitutionibus, Synodisq; Diœcesanis, vrantur, d.tit. de officio examin.c.19. 18
Examinatores, nè tempus conteratur, ea vrantur cautione, vt si quispiam rudem se ostendat, eum de rebus difficilioribus non interrogent, si verò doctrina, & vsu literarum peritum, nouerint, vlterius non progrediantur, ibid. fol. eod.
Examinatorum, atque præsertim Episcopi iudicio, circa examinis rationem, plura, atq; adeo pauciora, relinquuntur, ijs quæ vniuerse prescripta sunt, d.tit.c.20. 18
Examen subeuntes, qui se minus eruditos ostenderint, qualiter ab Episcopo admonendi: dicto tit.cap.21, eod.
Examinatores, in quibus primò insistere, & siue cessiue in examine progredi debeant, eodem tit.cap.22. 19
Examinatores cum qui non pro beneficio, sed in do-

in doctrina, & studijs progressionis recognoscendi causa, examinatur, quomodo interrogari debeant. De offic.exam.c.23. eod.
Examinandorum qualiter distinguatur classes, vt vnusquisque in suo munere obeundo, probè examinetur, eod.tit.c.24. eod.
Examinatores, & iudices Synodales, exacto etiã anni spatio, munus suum exequi valent, dicto tit.cap.25. 20
Examen pro suscipiendis ordinibus obiturus, de quibus interrogari, & quæ ab eo generaliter inuestigari debeant. De temp.ord.cap.34. fol.35. & c.42. fol.38. vbi præcipua capita, ab initiandis, accurate inquirenda, describũtur.
Quæ verò pro vnoquoque ordine à suscepturo specialiter inuestiganda erunt, eodem titulo, cap.35. 35
A tonsurando, quæ perquirenda, ibid.
Quæ pro minoribus ordinibus conferendis, inuestiganda, d.tit.c.36. 36
Pro maioribus verò ordinibus, quę ab examinatoribus inuestiganda, eod.tit.c.37. eod.
Examen præcipuum, quod habendum vbi quis ad ordinem diaconatus est promouendus, d. tit. cap.38. eod.
Examinis specialis ratio, ne promouendis Sacerdotibus, de temp.ord.cap.39. & 40. fol.36. & c.41. fol.38. vbi etiam de Parochis confessionibus, & confirmatoribus habetur.
Excommunicationis pœna ipso iure, quando mulier fœtum infantem in lecto tenens, subeat, qualiter absoluenda, & populus à Parocho monendus. De pœnit. & remiss. ca.33.& 34. fol. 436
Dispensationem Episcopus qualiter delegat. De sent.excom. c.15. 448
Quos Canoni ille includat, d.tit. c.16. eod.
Excommunicati qualiter denunciandi, & cõtra in excommunicatione perseuerantes, qualiter agendum, absoluti pariter publicandi, eodem tit.cap.1. 445
Excommunicationis pœna quàm gratis sit, Parochi populum sæpe doceant, eodem titulo, cap.2. eod.
Excommunicationum sententiæ, vel à Summis Pontificibus, vel quorum quaq; Conciliorum Decretis, etiam iftis Prouinciis latæ, quibus ipso facto, vel iure homines innodantur, die primo Dominico Quadragesimæ, quibus in locis, & qualiter publicandæ, eodem tit. cap.3. eod.
Excommunicationum literæ, quæ monitoria appellantur, qualiter & quibus in casibus ab Episcopo concedantur, & quid in illis seruandum sit, eodem tit. cap.4.5.& 6. fol. eodem, & seq.
Quibus literis aliquando datis, ad ferẽdam sententiam Episcopus antequam accedat, quæ seruari debeat, d.tit.c.7. 447
Excommunicati, & interdicti, à Parocho publicati, ad Episcopalis fori Cancellarium deferantur, eod.tit.c.12. 448
Ij, & alij censuris innodati, ac banniti per Cancellariam in tabella rectè exscribantur, & ei addatur, & detrahatur, quicquid in dies contigerit, dicto tit.de sentent.excommu.cap.13. fol. eod.
Excommunicationis, interdictiue censuram, quò diutius aliquis sustinuerit, cum absoluitur, eò grauius puniatur, d.tit.c.14. eod.
Excommunicationis, interdicti, & aliarum causarum ne dum vim, & potestatem sermonibus ad populum habitis, Parochus explicet, verum etiam eos publicè excommunicatos, vel interdictos, qui à celebrante moniti, vt ab Ecclesia exeant, permanere auserint, excommunicationis vinculo irretitos esse, à sancta tantùm sede absoluendos, ostendat, d.titulo, cap.10. 447
Exorcistæ ordine, qui non est initiatus, energumenis manus imponere, aut carsa eijciendi dæmones, exorcismos legere, non audeat. De offic.exorc.c.1. 47
Exorcista, quæ obseruare, & cauere debeat, ibidem.
Exorcistæ munus, vt exequatur, nemini permittat Episcopus, nisi eius ætatem, & mores probauerit, ibid.
Exorcizandi licentia, scripto exarata, ab Episcopo ante omnia impetranda, d.tit.c.2. eod.
Exorcista, circa energumenos, quid primùm agere, & quæ perquirere debeat, de officio exorc. cap.3. eod.
Idem non modò quæstum fugiat, sed ne doni, vel muneris quicquam, vel minimum capiat. d.tit. cap.4. 48
Exorcista, id munus, in Ecclesia tantùm, ab Episcopo eligenda, non in multitudinis conspectu, sed præsentibus viris honestis, & vno, vel duobus Ecclesiasticis, pie exequatur, eodem tit.cap.5. eod.
Idem mulieri, dum exorcismum adhibeat, quibus præsentibus, id præstare debeat, d.tit.c.6. & 7.fol.eod. Quando & qualiter exorcismum adhibere debeat.c.8. eod.
Exorcista, se ieiunio, & oratione præparare studeat, tum magna cum humilitate, & fide ad id munus obeundum, accedat. eodem titul. cap.9.fol.eod. Missam si fieri potest celebret, cap.1. eod.
Exorcismum nè adhibere incipiat, nisi exorcizandi, peccata prius confessi sint. cap.11.eod. tit. eod.
Exorcista energumenos salubri exhortatione moneat, d.tit.c.12. 49
Idem à contactu mulieris energumenæ, quomodo cauere debeat, neque eam, vel marem altari imponat.c.13. eod.
Idem ne alijs exorcismis, precibusve vtatur, nisi ad libri, à sancta sede Apostolica comprobati, rationem præscriptam, cui nihil ab eo addatur, vel detrahatur, dicto titulo, cap.14. fol. eod.
Exorcistæ, vt in ieiunijs, & orationibus frequentius

quentius se exerceant, curet Episcopus . eod. tit.cap.15. eod.
Extrema vnctio, vide vnctio,& Parochus.

F

FAbricæ Ecclesiarum reditus,in vsus earum necessarios, & vtiles ad quos deputati sunt, & non in alios, erogari, curet Episcopus. De relig.domib.c.7. 217
Familiari suo Episcopus quando sacrum ordinem conferre possit.De temp.ord. c.47. 39
Familiarem suum ordine initiatum, certę Ecclesiæ, quo functiones præstet, addicat Episcopus, d.tit.c.50. 40
Famis tempore, qua populi egestas subleuetur, omnem ineat rationem Episcopus, & ecclesiasticos cogat ad denunciandum frumentũ, quòd habent, & vendendum.De offic.ordin. cap.79. 81
Fenestræ Monasterij Monialium, vide Moniales.
Feria sexta in Parasceue, statis prius dictis orationibus, & de Passione Euangelio recitato, Crucis sanctæ adoratio celebretur. De celeb. Miss. cap.77. 258
Qualiter adoratio facienda.c.27.d.tit.de celebr. Miss. eod.
Feriæ,dies hebdomadæ, non stellarum,vel planetarum nomine, vbique appellandi. De ferijs. cap.11. 104
Feria sexta, in singulas hebdomadas, paulò ante horam nonam, in vnaquaque Ecclesia, signum campanæ sono detur, vt fideles orent, & qualiter, & eis Episcopus indulgentiam concedet.De pœnit.& remiss.c.22. 432
Festi dies sancte, & piè obseruari debent, quæ prohibere debeat Episcopus nè illo tempore fiat.De ferijs.c.1.98. Quæ Synodo Prouinciali prouideat. c.2.3. & 4. eod.tit. 99.& seq. vbi monitio populo facienda.
Festus dies, Parochiæ titullaris, qualiter obseruandus,d.tit.c.5. & eius vigilia,ibid. 101
Festis diebus,qualiter à foro iudiciali, etiam in criminalibus desistendum, d.tit.de ferijs.c.6. fol. 102
Festo die iter facturus,ne ante discedat,quàm Missæ sacrificio interfuerit,d.tit.c.7. eod.
Festis, & sacris illis diebus, quos in Dei laudibus in Ecclesia potissimum à clero consumi oportet,Ecclesiastici homines ne iter, nisi ob vrgentem causam,suscipiant.d.tit.c.8. eod.
Festo primo die Maij, incisæ arbores, ludibundo spectaculo, non erigantur, sed vt abiecta illa ridicula, ac pernitiosa actione, fideles, pietatis opera amplexi, eum diem festum de more ecclesiæ sanctè agendi officijs celebrẽt, moneat, & curet Episcopus, dicto tit.de fer. cap.9. 103
Festis quibus diebus, & qualiter ornandæ sint ecclesiæ,eod.tit.c.10. 104
Festus dies sancti Barnabæ Apostoli, tertio Idus Iunij, vt de more aliorum festorum,à clero:& populo colatur, Episcopus curet. De ferijs.cap.11. eod.
Festi dies, qui vbique in vicinia aliqua, vel Vrbis, vel Diœcesis, vniuersè sigillatimq; aguntur, Indulgentiæque,& populorum solennes concursus,in libro scribantur, in quo & abusus notentur, d.tit.cap.13.fol.105.liber idem, quando, & quare Episcopo deferendus, & qualiter populus de festorum sanctificatione, & cultu admonendus sit.c.14. eod.
Festis solennibus diebus, quando eorum anniuersaria celebrantur, & tempore Iubilei, & processionum publica causa indictarum, quæ explicari, & populum docere oporteat. De offic.Prædic. c.7. 107
Festi dies quos Episcopus præceperit, ab omnibus regularibus,etiam exemptis, colantur, & festorum dies de consuetudine obseruandi, tabella cõficiatur, quam affixam in Sacristia, regulares etiam teneant. De regular.c.1. 213
Feudalium bonorum inuestituram laici renouandam curent, & eorum hæredes tempore debito,iurent,& laudemium soluant. De rebus eccl.non alien. c.5. 165
Feudatarij omnes, in ipsis renouationibus omnia bona, eorumq; fines sigillatim, & nominatim, publico instrumento describant, quæ cura eos cogendi, sit Archidiaconi, dicto tit. tit.cap.6. eod.
Fides Catholica, vt sarta tecta conseruetur, Pastores curent. De Sum.Trin.c.1.§.1. 1
Fidem eidem quę ex eodem spiritu est,vna oris confessione profiteri debemus,ibid.§.2. eod.
Fidei professionem quicunq; beneficiatus eam nondum professus,in prima Synodo,emittet, eod.tit.c.2. eod.
Fidei de professione facienda constitutio Pij IIII. ab omnibus de beneficijs curatis, & Canonicatibus prouisis, atque à Iudi magistris, vt inuiolatè seruetur,curet Episcopus,eodem tit.cap.3. eod.
Fidei professionem qui emiserint, à Cancellario in libro scribantur, in Archiuio asseruando.De Sum.Trin.c.8, 2
Fidei ante professionem, vita, & mores illorũ, qui ad eam tenentur, inquirantur,& probentur,d.tit.c.9 eod.& de Magistr.c.5. 400
Fidei ad professionem tenentur, & ij, qui artes cuiusuis generis liberales profitentur.De Sũma Trin. cap.9. fol.2. & de Magistr. c.3. & 4. fol. 399
Fidei ante professionem emissam, concionatores,& confessarij,suum ne obeant munus. De Sum.Trin c.10. 3
Fidei professionem Medici, & Chirurgi, antequam medicinam exercere aggrediantur,præstare tenentur, eod.tit.c.11. eod.
Fidei professionem Aduocati, & procuratores sanctæ Inquisitionis emittere debent, & ante nullum aditum,locumve habeant,quàm professionem fidei, Episcopo præstiterint. De

Summa

Summa Trin.cap.12. 3
Fidei professionem curati,& alij quicunque de beneficijs curam animarum habentibus, vel de Canonicatu, aut dignitate in Cathedrali prouisi, emittere tenentur, alioquin fructus non faciunt suos, quibus Episcopus, illos remittere non debet,neque pari ab eisdem exigi,quin exactos,ad restituendum cogere, eodem tit.cap.13. eod.
Fidei professionem Bibliopolæ,& impressores, antequam artem aggrediantur, Episcopo faciant.De Hæret.c.33.fo.413. Ne librum etiam parum,& si olim impressum, imprimant,sine licentia, ibid.
Fiscales Aduocati,& procuratores, qualiter crimina inquirant,calumnias repellant, innocẽtiam tueantur, & extorsiones reprimant. De iure fisci. c.1. 426
Fiscalis Aduocatus,circa curiæ,& sanctæ Inquisitionis informationes, qualiter se gerat. Indicemq; legatorum ad pias causas, à Cancellario apud se habeat,d.tit.c.2. 427
Fœmina,& mas,nè simul cubent, qualiter prouidendum. De adulter.c.3. 416
Fons baptismalis,in Parochialibus Ecclesijs tãtùm sit.De baptism.c.4. 265
Fons ipse è marmore, vel solido lapide,qua forma fieri debeat,d.tit.c.6. 266
Fontis ipsius ad benedictionem, qui conuenire debeant. d.tit.c.9.10 & 11.fol.eod. Quot requirantur Sacerdotes ad benedictionem extra plebaniam. c.12. 267
Fons baptismatis vbi non extat, certa quædam tollatur consuetudo aquæ benedicendæ, & proijciendæ,d.tit.c.13. eod.
Fontis benedictio in Cathedrali, Episcopo spectat,eod.tit.c.14. eod.
Fori ecclesiastici auditorio,adituve,interdicantur procuratores,notarij, & Aduocati iniquã causam scienter defendentes,& aliàs publicè criminosi. De procurat.c.1. 95
Fragor,& strepitus, triduo illo hebdomadæ sanctæ fieri consuetus, semel tantùm post extremam Matutini officij orationem,adhibeatur. De offic.custod c.10. 46
Fructus præbendæ,vbiuis optionis est, qualiter præstentur,& diuidantur.De consuet.c.1. 6
Fructus beneficiorum, quos non residentes clerici,restituere tenentur Ecclesijs reficiendis, & ornandis, applicantur. De cler.non resid. cap.1. 143
Reliqua vide in ver. Clerici, & in ver.Residere.
Fructus prioris beneficij, ipso iure vacantis per assecutionem alterius, sine dispensatione, in duplum restituãt clericus.De prẽben.& dign. c.12.& 13. 193.& seq.
Fructus pendentes bonorum ecclesiasticorum, qualiter alienandi,pretium non soluatur, antequam à solo separentur, De rebus eccl.non alien.cap.8. 164
Fructuum, & redituum ecclesiasticorum bonorum controuersia, inter prẽmortui beneficiati hæredes, & successorem in beneficio, dirimenda est,secundùm iuris communis dispositionem, circumscripta omni consuetudine, & Bulla etiam Iulij III. Pont.Max. vtpotè vsu non recepta.De testam.c.8. 171
Fructus per Rectores, Hospitalium, & aliorum piorum locorum, iniustè percepti, eis nõ remittantur. De relig dom.c.1. 214
Fructus præbendæ Canonicalis primi anni, & alij cuiusuis generis prouentus, Sacristiæ debiti,vt in illius vsum erogentur,Episcopus curet, cui tamen de consensu Capituli, liceat in alios dictæ Ecclesiæ vsus conuertere. De simon.cap.9. 395
Fructuum distributio beneficiorum vacãtium, contra Concilium Tridentinum,& Constitutionem Pontificiam,non fiat,d.tit.c.13. 396
Fructus ante Concilij Tridentini editionem, pio loco concessi, qualiter soluendi, eod.tit. cap.14. 397

G

Garritum, aut volatum auium obseruantes, qualiter ab Episcopo puniendi. De sortileg.c.4. vers.Denique pœnas. 421
Grandine,tempestatibus, nimbisve, aut procellis imminentibus,vt Ecclesiæ moris est, campanis pulsetur, tum ad tempestatem expellendam,vi diuina, quæ campanis ex benedictione sacra inest, tum ad Dei misericordiam implorandam, clerici, & fideles qualiter orare debeant. De orat.vesper.c.11. 388
Grandines ad repellendas, & tempestates, quæ à Parocho præstanda sint. De offic. Parochi cap.31. 195

H

Hæresis in causis,reo, qui Aduocati, & procuratores dandi. De Hæret. c.21. fol.410. Licentiam in scriptis patrocinij suscipiendi, obtineant, & ad præscriptum cutent, eod.tit. cap.22. eod.
Patroni ijdem, quæ meminisse diligenter aduertere,& præstare debeant, ibid.
Hæreticos, aut de hæresi suspectos, vt deferant omnes homines edicto monendos, qualiter Episcopus curabit,d.tit.de hær.c.2. 403
Hæreticorum finibus Parochi habitantes, quæ in celebrandis matrimonijs obseruare, & cauere maximè debent, nè inter catholicos, & hæreticos contrahatur, d.tit.c.4. 404
Hæreticorum,qui ad loca iturus est, quam licentiam habere debeat, & qualiter fidem facere, se catholico more semper vixisse, d.tit.cap.5. fol.eod.c.30.412.& c.31.413. Vbi quando Parochus licentiam dare possit.
Bulla contra offendentes sanctæ Inquisitionis officium,omnino obseruanda,& publicanda, de hæret.chp.6. 405
Hæretici milites, si quando inter catholicos aduenerint,

uenerint, tum Episcopus quàm curam, & sollicitudinem adhibere, & rationem inire debeat, nè hæresis morbo, & contagione catholici inficiantur, eod. tit. c. 12. 407
Hæreticæ prauitatis pro sancta Inquisitione cõgregatio Theologorum, & iuris peritorum, qualiter habenda, & consultatio tractanda, d. tit. cap. 14. 408
Ijs qui in congregatione ipsa, ad consultationẽ conueniunt pro sancto officio, qualiter Episcopus secretum, seu reticentiam indicet, eodem tit. cap. 15. 409
Quæ iuramento ijdem Episcopo promittere debent, d. tit. c. 16. eod.
Pœnam excommunicationis latæ sententiæ edicat Episcopus. in omnes, qui sine eius licẽtia, quicquam contra iusiurandum patefecerint, eod. tit. cap. 17. eod.
Iuramentum à Notarijs sancti officij præstandum c. 18. fol. eod. à custodibus, & alijs ministris cap. 19. 410
Scripturæ quæcunque, & processuum summaria sanctæ Inquisitionis non imprimantur, sed manu scripta edenda, quibus dari oportet, dentur. De hæret. c. 20. eod.
Hæreticis vbi quis, ex hæreticorum eove nomine suspectorum finibus, ac finitimis regionibus ad loca Catholicorum, venerit, quæ tum seruanda erunt, eod. tit. c. 29. 412
Hæreticorum ad fines locaue, nemini filium mittere liceat, qui annum saltem vigesimumquintum non agat, ibid.
Hæreticorum in loca, vt migret, ibique domicilium constituat, nemini bona sua vendere liceat, & contra suspectum qualiter agatur, eodem tit. cap. 32. 413
Hebdomadæ sanctæ triduri illius consuetus stre pitus, & fragor, semel tantùm post extremam Matutini officij orationem, adhibeatur. De offic. custod. c. 10. 46
Hebdomadæ dies, non planetarum nomine, sed feriarum, & sub earum numero distinguantur, & scribantur vbique. De fer. c. 11. 104
Hebdomadarius, ex Canonicis constituatur Sacerdotibus, qui diebus statutis Missam, & Vesperas canat, reliqui Canonici Antiphonas cantu exordiantur, celebranti Episcopo assistant. Qui suo muneri non satisfecerit, pœna plectatur. De præben. c. 2. 151
Hebdomadæ sanctæ tenebris, pulsandi modus adhibeatur. De celebr. Miss. c. 25. 242
Historiæ non probatæ, essingi prohibeantur. De offic. ord. c. 4. 62
Horæ Canonicæ etiam Beatæ Virginis quotidie, & ex intervallo, in collegiatis Ecclesijs recitandæ. De celebr. Miss. c. 23. 241. eas & Diuinum offic. num non recitantes, qua pœna plectendi, eod. tit. c. 31. 244. & c. 72. 256
Horæ Canonicæ, & alia diuina officia, qualiter in choro recitanda, & canenda, vide officia.
Hospitalia, & alia pia loca, an recte administrentur, & an qui in eis sint, pie viuant, videat Episcopus. De offic. ord. c. 17. 66
Hospitalitatem Episcopus, in coepiscopos benigne exerceat, & ab hospite sermonem, & populo benedictionem requirat, d. tit. c. 67. 77
Hospitalia, & alia pia loca, vel Ecclesijs vnita, ad vsum pauperum instituta, quocunque titulo obtinentes, eorum ædificia ruinosa sarciant, & restituant. De relig. dom. c. 1. 214
Iniuste alienata, & ab alijs occupata, recuperẽt, impositum onus, & officium obeant, quod si moniti non fecerint, ab Episcopo compellantur, & amoueantur in perpetuum, ipsisq; fructus non remittantur, ibid.
Hospitalium, confraternitatum, & aliorum piorum locorum debitores, aliquo pro eis officio non fungantur. De relig. dom. c. 2. 215
Aliqua vide Loca pia.
Hospitalium, & piorum locorum administratores, vt in eis mares cum fœminis versentur, non permittant, d. tit. c. 216
Qui autem in eis non sint recipiendi, vel retinendi, ibid.
Hospitalium rector, & aliorum piorum locorũ administrator, eorum bona ad affectum non cõducat, nõ emat, nec ne in emphyteusim aliquo pacto, recipiat. De relig. dom. c. 8. 217
Eorundem piorum locorũ, & fabricæ pecunia, nemini mutuo detur, alioquin administratores dantes, vel mutuo recipientes amoueantur ab administratione, & Præfectus consentiens, excommunicetur, eod. tit. c. 9. eod.
In eisdem Hospitalibus, & locis, vbi plures curantur, vel aluntur mares, & fœminæ, doctrina instituatur Christiana, eod. tit. c. 12. 218
Hospitalia, & alia pia loca, etiam laicalia, quò ad obseruandam piam testatorum voluntatem, Episcopus quotannis visitet, & corrigat, & reformet, eod. tit. c. 15. 219
Hospitalium sodalitatum, fabricæ Ecclesiæ, & aliorum quorumcunque piorum locorum, Præfectis, Rectoribus, & administratoribus, præcepta, & decreta præscribuntur, eod. tit. cap. 18. 220
Hospitalium Præfecti, & curatores, infantium expositorum lactentium, quam curam habere debeant, ne ob defectum lactis, pereant, d. tit. cap. 26. 223
Hospitalium curatores, vt pauperes non repellant, sed recipiendos, recipiant, & ab instituto non discedatur, curet Episcopus, eod. tit. cap. 28. eod.
Hospitalarius, qualis esse debeat, quæ ab eo cauenda, & quæ præstanda, Hospitalitas intermissa restituenda. d. tit. c. 49. 227

I

IEiunia Concilij Tridentini, & Canonum authoritate, indicantur. De obseruat. ieiun. c. 1. fol. 296
Ieiunium quale, & à quibus Quadragesimæ, Sacrorum quatuor Temporum, quarumq; vigiliarum

liarum diebus, seruandum sit. De obseruat. ieiun. c. 2. eod. vbi vigiliæ memorantur.
In ieiunio, patriæ ritum fugientes, & Mediolanum se cõferentes, damnantur. d. tit. c. 3. eod.
A ieiunio qui excusantur, iudicio Episcopi id, cum consilio Medici relinquitur. eodem tit. cap. 4. 296
Ieiunantes, bonis, & pijs operibus incumbant. d. tit. c. 5. 297
Ieiunium tempore Quadragesimæ, qui ob infirmitatem, non obseruant, qualiter à Parocho monendi. eod. tit. c. 6. eod.
Vide Quadragesima.
Ieiuniorum sacra quatuor Tempora, vt populus religiosè celebret, qualiter à Parocho monendus, eodem tit. cap. 7. fol. eodem. Cui ex præscripta formula illa tempora denunciet. cap. 8. fol. 294
Ieiuniorum pœnitentiæ, & processionum temporibus, de quibus rebus salutariter, & studiosè populus à Parocho, & concionatoribus sit monendus. eod. tit. c. 12. 299
Prædictis temporibus, à quibus abstinendum, & quæ per populum salutaria præstanda. dicto tit. c. 13. 300
Ieiunium, & si in diem festum incidat, omnino obseruandum. eod. tit c 14. 301
Imagines, & scripturæ in Ecclesijs non ponantur, nisi ab Episcopo approbatæ fuerint. Qui item caueat, nè quid pingatur, aut sculpatur, veritati Ecclesiæ contrarium. De offic. ordin. cap. 3. 61
Imagines quomodo inspiciendæ, & effingendę, pictoresque, ac sculptores ab Episcopo sint monendi. d. tit. c. 5. eod.
Imaginis obscœnæ, turpisq; speciem exprimentes, literas maiusculas, impressores in libris non adhibeant. De hæret. c. 25. 411, & in Ecclesiasticis libris, nec quidem profana imprimantur. c. 26. eod.
Imagines effingendas, quando Parochi Episcopo referant. De offic. ord. c. 6. 62
Imagines vbicunque extant, & pictura, obscœnitatem, vel turpitudinem præseferentes, reconcinnentur, aut omnino tollantur. De vita, & hon. cler. c. 28. 135
Tales rerum turpium, & obscœnarum imagines, antiquo Canone Conciliorum Constitutionum effingi vetitum est, ibid. §. & quoniã. 136
Imagines sacræ, ac sacrorum mysteriorum figuræ, sicut & Cruces, in vllo quouis humi strato, pauimento, aut loco sordido etiam extra Ecclesiam insculpi, pingi, effingi, non possint. De reliq. & ven. sanct. c. 31. 293
Effigies animalium brutorum, quando in Ecclesia nè fiant, prohibeatur. eod. tit. c. 32. eod.
Imagines paruulæ, quæ, altaribus non adhibendæ. d. tit. c. 33. eod.
Vetustatæ, vel aliter exesæ imagines, qualiter altaribus non adhibendæ. d. tit. c. 36. eod.
Imaginum tabulæ quæ, & qualiter comburẽdæ, & earum cineres reponendæ. d. tit. c. 37. 294
Imagines sacræ sculptæ, deformatæ, vbi sub solo collocandæ, d. tit. cap. 38. eod.
Imaginum, & reliquiarum venerationem, sicut Sanctorum intercessionem, vt aliquis Theologus populum doceat, curet Episcopus, eod. tit. cap. 39. eod.
Imagines, extra morem ornari, nè patiatur Episcopus, d. tit. de reliq. & ven. sanct. c. 30. 293
Imagines sacræ, in Oratorijs qualiter pingendę, in pilis conseruandæ. De eccl. ædif. c. 30. 308. & cap. seq. eod.
Immunitas personarum ecclesiasticarum, & eorum bonorum commodorum, & virium magistratibus summoperè commendatur. De immun. eccl. c. 6. 313
Pro qua, magistratus ipsi, quæ cauere, & præstare debeant. cap. 7. eod.
Index librorum, vide libri.
Indulgẽtiarum, sodalitatibus, disciplinatorum, & pœnitentium concessarum literæ Gregorij XIII. quotannis Episcopi iussu, promulgandæ. De relig. dom. c. 12. 219
Indulgentias solennitatis sanctissimi corporis Christi, Parochus populo qualiter significare, eumque hortari, & de alijs graui sermone, & explicitè præmonere debeat. De Proces. & Litan. c. 12. 376
Indulgentia ijs cõcessa, qui processiones agunt sub vexillo Parochialis propriæ Ecclesiæ, & concione in maiori Missa, Vesperi, & Completorio interfunt, populo per Parochum frequenter publicanda. d. tit. c. 29. 380
Indulgentiarum sermo, ad populum qualiter habendus. De pœnit. & remiss. c. 31. 435
Indulgentias omnes Episcopus conquirendas, & in librum referendas curet, concedendæ in futurum, in alio libro scribantur, dicto titulo, cap. 32. 436
Indulgentias ipsas, singulæ Ecclesiæ, in librum referant, aut tabellam in Sacristia eiusdem generis habeant, exemplari asseruato. ibid.
Indulgentię sodalitatibus corporis Domini cõcessæ, qualiter sæpè promulgandæ. De pœnit. & remiss. c. 36. 437
Indulgentiæ quæcunque in quauis Ecclesia etiã exempta, etiam regularium, ab eis non publicandæ, sed per Episcopum qualiter publicentur. d. tit. c. 50. 440
Eleemosynæ occasione indulgentiarum, à quibus colligendæ, ibid.
Indulgentiæ ijs cõcessæ, qui sedulò orationi incumbunt, à Parocho quæ sæpius publicandæ, d. tit. de pœnit. & remiss. c. 62. 441
Indulgentiæ pro ægris, quæ concessæ, & quando euulgandæ. d. tit. c. 67. 444
Indulgentiæ congregationibus concessæ, quando publicandæ, d. tit. c. 68. 445
Infantium expositorum per præfectos hospitalium, quæ cura habenda, nè ob defectum lactis, eorum plerosque fame necari contingat. De relig. dom. c. 26. 219
Infantem secum in lecto tenens mulier, quando

ipso iure excommunicationis pœnam incurrat. De pœnit. & remiss. cap. 33. 436. à qua non absoluatur, nisi graui, & insigni pœnitentia iniuncta, ibid.
De quo monendus populus, & decretum à Parocho publicandum c. 34. eod.
Dispensationem super dicto Canone, Episcopus qualiter delegat. De sent. excom. c. 15. 448
Quos includat dicta sententia excommunicationis, d. tit. c. 16. eod.
Infirmitas leuis, ab officij recitatione non excusat. De celebr. Miss. c. 74.
Infirmi Parocho denuncientur, ab eo visendi, & de his, quæ ad animæ salutem pertinent, monendi. De pœnit. & remiss. cap. 11. & 12. fol. 429
Infirmorum curam gerentes, eis monita salutis dent, d. tit. c. 12. ibid. eod.
Interdicti publicè ingressu ecclesię, vel Christiana sepultura, quia non confessi, nec sanctissima communione refecti, Paschæ tempore, quomodo absoluendi, & absoluti, denuncian di. De pœnit. & remiss. c. 28. 434
Interdicti, vel excommunicati publicè, qui à celebrante admoniti, vt ab ecclesia exeant, permanere auserint, eos excommunicationis vinculo irretitos à sancta tantùm sede absoluendos, Parochus, sermone ad populum habito, ostendat. De sent. fxcom. c. 10. 439
Interdicta Episcopalia, à regularibus etiam publicanda, & seruanda, d. tit. cap. 11. 448
Interdicti, & excommunicati, à Parocho, ad fori Episcopalis Cancellarium deferantur, dicto tit. c. 12. eod.
Interdicti, & alij censuris innodati, ac banniti, per Cancellarium in tabella qualiter exscribendi: cui addi, detrahive liceat, quicquid in dies acciderit, d. tit. de sent. excom. c. 13. eod.
Interdicti, & excommunicationis censuram, qui diutius quis sustinuerit, eò grauiori pœnitnentia, in absolutione afficiatur, dicto tit. cap 14. eod.
Interrogatio multiplex, variaque ijs facienda, qui curatis Ecclesijs præficiendi sunt. De ætate, & qual. c. 12. fol. 10. & c. 14. 11
Interrogatio ad non curata beneficia promouendis clericis facienda, quæ, d. tit. c. 15. 12
Inuentarium bonorum ecclesiasticorum, & piorum locorum, qualiter faciendum. De rebus eccl. non alien. c. 1. fol. 161. cuius in Archiuio quamprimum seruetur exemplum. cap. 2. & apud beneficiatum aliud remaneat. capit. 3. fol. 162. Qui illud in visitatione proferat, cum alio conferendum per visitatorem. cap. 4. fol. eod. & denuò fiat, & quęcunque accessio, vel immutatio, in idipsum referatur, ibidem. Negligentes, Episcopi arbitrio, pœnas dent, ibidem.
Extenditur hoc, ad administratores bonorum Ecclesiæ, etiam iurispatronatus laicorum, quæ ab ipsis laicis administrantur. De relig. domib. cap. 16. 219
Inuentarij dicti, tria exemplia facienda, & asseruanda sunt. c. 17. d. tit. eod.
Irregularitatem incurrit clericus, in fornicationem notoriam prolapsus, si in ordinibus, sine dispensatione, ante peractam pœnitentiam, Episcopo inuiso, ministrat: qualiter monendus, & quando peccato mortali illigetur. De vita, & hon. cler. c. 7.
Super irregularitate, à confessario non dispensandum, nisi expressam habeat facultatem. De pœnit. & remiss. c. 27. 433
Iudæi, vbi domicilium habebunt in Ciuitate, vel Diœcesi, vt de eis tradita in Cõcilijs Prouincialibus præsertim quinto in primo titulo, omnino seruentur, Episcopus curet. De Iudæis. c. 1. 398
Iudæorum nuper baptizatorum, & aliorum neophitorum, quæ cura habenda, & quæ ipsi cauere, & præstare debeant, d. tit. c. 2. eod.
Iudæorum blasphemijs, & flagitijs occurrens Bulla Gregorij XIII. sæpè Episcopi arbitrio promulganda. De iudic. c. 16. 92
Iudex ab Episcopo delegatus, loco Notarij deficientis, probos duos deligat viros, qui acta scribant, mercede quæ maior non sit, fori notario præscripta taxa. De officio deleg. cap. 1. fol. 60
Iudices, & examinatores, in Synodo Diœcesana cõstituti, etiam exacto anni spatio, munus suum exequantur. De offic. exam. c. 25. 20
Iudices, & ministri Episcopales, ad partes sibi commissas, non aggrediantur, nisi prius præstito iuramento ad præscriptam formam. De offic. vic. & præfect. c. 10. 22
Iudex ordinarius, delegatu sve pecuniæ quicquã pro visione scripturarum, non accipiat. De iudicijs. c. 6. 90
Iudices Synodales, & conseruatores regulariũ, & exemptorum, ac ordinarij in causis delegatis, constitutionem decretorum, & taxarum, à Metropolitano editam seruent, dicto titul. cap. 16. 93
Iudices dati ad rescindendum locationes bonorum Ecclesiasticorum ad longum tempus factas, ijdem perpetuas etiam cognoscant, & rescindant. De rebus eccles. non alien. cap. 15. fol. 166
Iuramentum præstandum, vbi clerico ordinando, pensio, census, vel patrimonium assignatur. De temp. ord. c. 54. 41
Iuramenti per Notarios præstandi, forma. De iudic. cap. 4. 88
Iuramentum à quocunque Parochiali Ecclesiæ præficiendo, præstandum. De iureiurando. cap. 1. 95
Iuramentum quòd præstare debet dignitatem, vel Canonicatum obtinens. d. tit. c. 2. eod.
Iuramento à punctatore assumendum, dicto tit. cap. 3. 96
Iuramento non obstante, tenentur, & debent Canonici nonnulla ad Episcopum deferre. eod. d. tit. cap. 4.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Iuramenti absolutio, & relaxatio, quando concedenda, eod. tit. de iureiur. c. 8. 97
Iusiurandum Episcopi, & alij Prælati, manu ad pectus admota, præstent, nisi causa grauitas, prout iure cautum est, aliter postulet, d. tit. cap. 9. fol. eod. Cæteri verò inferiores Ecclesiastici homines, qualiter iurent. capitulo 10. fol. eod.
Iureiurando Aduocati, Fiscales causidici, Episcopo promittere prius debent, se iniustam causam, in Ecclesiastico foro, nō susceпturos, quàm ad causas in dicto foro adhibeantur. De postul. c. 1. 97
Iuramentum calumniæ, tam ab actore, quàm à reo, per iudicem Ecclesiasticum, in quācunq; iudicij parte, exigendum. De iuram. calum. cap. 1. 98
Iuramentum Synodale. De iureiur. c. 5. 96
Iuramentum testi clerico, à Sacerdote deferendum. De testib. c. 7. 108
Iuramentum quòd præstare debet is, qui præsentatus, nominatus, vel electus fiat ad beneficium, vel cui ab inferioribus prouisum est, priusquam instituatur, vel admittatur. De Simon. c. 3. 393
Iuramentum ab ijs, quæ in congregatione, & consultatione, pro sanctæ Inquisitionis officio, interueniunt, qualiter præstandum. De hæret. c. 16. 409. Contra illud iuramentū quicquam sine Episcopi licentia, publicantes, excommunicationis pœna plectendi, dicto tit. cap. 17. eod.
Iuramentum à Notarijs sancti officij, qualiter præstandum, contrauenientes quibus pœnis afficiendi. De hæret. c. 18. eod.
Iuramentum à custodibus carceris, & alijs ministris, qualiter assumendum. d. tit. c. 10. 410
Iuramentum ab Aduocato, & procuratore, in causis fidei præstandum. d. tit. c. 22. eod.
Iurispatronatus, Parochiali Ecclesia vacante, cuius institutio ad Episcopum Diœcesanum nō spectet, ipse, edictum pro concursu proponet, & digniorem eliget, etiam quòd institutio ad summum Pontificem pertineat. De Paroch. cap 12. 188. Vicarium donec vacet, constituet, ibidem.
De hoc vide Parochialis Ecclesia.
Iurispatronatus occasione, res pluris aliquanto, ne vendatur, Episcopus curet, aliter agentes, puniantur. De Simon. c. 5. 393

L

Laici, etiam cuiusuis confratriæ, Monialesve, sibi mutuo, vel alijs, benedictionem, aut thurificationem, non impartiantur. De temp. ord. c. 33. § 5. 34
Laici homines, diuinis celebrandis officijs, eorum loco, quando, & qualiter conduci, & adhiberi possint in Ecclesia, & foris, dicto tit. cap. 8.
Qui contra prescriptum, laicos conduxerint adhibuerintve, & qui munus susceperint, pœnas dabunt, Episcopi arbitratu, ibid. & cap. 9.
Laici, tempore diuinorum officiorum, chorum non intrent, vel à clericis seiuncti sint. De celebr. Miss. c. 24. 242
Laici in Ecclesiasticis functionibus, non admittantur, sed tantùm clericorum opera adhibeatur. d. tit. c. 74. 256
Lector, in Ecclesia Prophetias, & alias pronunciet lectiones, quæ in Missa legendæ sunt: & pueros, si ita Episcopo videatur, prima fidei rudimenta, doceat. De offic. lector. c. 1. 47
Lectio sacræ scripturæ, in Monacorum Monasterijs, iugiter habeatur: qua in re Abbates negligentes, ab Episcopo, ad id compellantur. De regular. c. 1. 213
Legata ad pias causas, qui tenentur soluere, ab Episcopo, pœnis ipso iure propositis, omnino cogantur. de testam. c. 1. 169
Legata pia, vel pro restitutione malè acquisitorum, vel furto subtractorum, Notarij, excommunicationis pœna, infra certum tempus, Episcopo denuncient, dicto tit. cap. 3. fol. 170. Quod Decretum quotannis, à Parochis publicetur, ibidem. in fine, & cap. 4. seq. Mortuorum autem Notariorum eiusmodi scripta, vt conquiri possint, rationem Episcopus ineat, ibid. eod.
Legata ad pios vsus, vel donata, Episcopus, triū mensium spatio, à die scientiæ in librum certum, ordine describi curet. De testam. cap. 5. fol. 171
Legata incertis pauperibus, per testamentarium executorem non distribuantur, nisi ab Episcopo facultate scriptis data. eodem titulo, cap. 6. fol. 171
In alium vsum, pia ipsa legata, non conuertantur, nisi de licentia Episcopi, secundùm ius ab eo concedenda. d. tit. c 7. eod.
Legata pia, vt omnino præstentur, in visitatione, & contra debitores, quid Episcopus agere, & qua ratione prouidere debeat. De testamen. c. 11. 170
Legata ad certos pios vsus, in alios etiam similes, sine Episcopi concessu, non cōuertantur. De relig. dom. c. 32. 224
Libellos famosos scribentes, edentes, vel diuulgātes, tam laici homines, quam clerici, quàm grauem pœnam subeant. De maledic. & blasphem. cap. 6. 423
Ab ea pœna, qualiter absoluendi, ibid.
Liber conficiatur, in quo priuilegia, & diploma ta Ecclesiæ concessa, describantur, & is in Archiuium asseruetur. De constit. c. 5. 5
Liber in quo scribantur, dies festi, qui vbique in vicinia tam Vrbis, quàm Diœcesis vniuersi, sigillatimque aguntur, Indulgentiæ, & populorum solennes concursus, itemq; abusus. De ferijs. c. 13. 105
Liber idem, quando, & qua de causa, Episcopo deferendus, & qualiter populus, & festorum dierum sanctificatione, & cultu, sit admonendus.

dus. De ferijs. cap.14. cod.
Liber in Archiuio Episcopali asseruandus, conficiatur, in quo beneficiorum omnium Diœcesanorum, vacationis, & collationis certa dies sententiæ diplomata. Necnon ordinum literæ scribantur. De fide instrument. cap 5. fol. 110
Liber impressus, à recognitionis præfectis, priꝰ conferatur, quàm venalis proponatur. De hæret. cap.24. 411
Liber in quem pœnæ referantur, in Archiuio Episcopali asseruandus, habeatur. De pœnis. cap.2. 423
Liber teneat Archidiaconus, in quo clericorum ordinibus initiatorum nomina, accuratè describat. De ætate, & qual.ord.c.2. 7
Item etiam aliorum, qui ab alieno Episcopo fuerint promoti, eod.tit.c.3. eod.
Librum hunc Archidiaconus, singulo quoque anno, Episcopo palàm faciet, vt exemplum in Episcopali curia asseruetur.d.tit.c.3. eod.
Librum dierum vtilium, pro fori vsu, & ratione, Vicarius Episcopalis conficiendum curet. De offic.vic. & præf. c.12. 23
Librorum sacrorum, quanta sit habenda cura. De offic. biblioth.c.1. 83
Librorum index qualiter conficiendus, & asseruandus, d.tit.c.2. eod.
Libri qui pro vetustate, carie, situve obsordescunt, dissoluti, & malè compacti, vetustate consumpti, poliantur, conglutinentur, & reconcinnentur. eodem tit.de offic. bibliot.c.3. & 4. 84
Librorum annus, si qua manu exarati sint, appareat, id in eo indice notetur, atque etiam quo caractere scripti sunt.d.tit.c.5. eod.
Librorum, & bibliothecæ curæ, præficiatur ab Episcopo, Canonicus, vsu peritus, & literarũ studiosus, ad eius nutum amouibilis. eod.tit. cap.6. eod.
Librorum Ecclesiasticorum copia, in bibliotheca augenda, quo librorum apparatu publicæ Episcopali, Canonicali, clericalique commoditati consultum sit.d.tit.c.7. eoe.
Libri quos habere debent personæ Ecclesiasticæ. De vita, & hon.cler.c.4.& 5. 126
Libri Sacri, & Sanctorum, qui res, & verba diuina continent, scripta etiam Ecclesiastica, vetustate ferè consumpti, in ignem potius conijciantur, quàm sordidis vsibus deputentur. De vita, & hon cler. c.21. 133
Libros non habeant, vel legant clerici, qui res scuriles, obscænasve continent, eodem titulo, cap.41. 138
Libros Parochiales, Parochi, ad aliam transeuntes Ecclesiam, successori tradant. De offic. Parochi.c.7. 190
Librum habeant Parochi, in quo baptizatos describant, ad præscriptam formulam, cuius exemplum quotannis, Episcopo asseruandum tradant. d.tit.c.8. eod.
Librum ijdem retineant, in quo animarum statum describant, modo præscripto, d.tit. de offic.Paroch c.9. eod.
Libros quos sibi comparare debent Parochi, d. tit.cap.32. 196
Libro præcipuo, mendicantes vagantes, & alij à Parocho describantur.eod. tit c.58. 202
Librum habeat Parochus, in quo mortuorum nomina, & præstita sacramenta scribat, d.tit. cap.66. 205
Librum Ritualem, qualem Parochi habere debeant. De sacra vnct.c.12. 281
Libros vetitos, ludi magistri, pueris non interpretentur, neque illos, vel alios, obscæna tractantes, ab illis legi patiantur. De magistris. cap.1. 398
Librorum prohibitorum ratione, quæ à Concilijs, & Bullis summorum Pontificum, ac indice ipso, statuta sunt, vt ab omnibus, & præsertim à Bibliopolis, & Impressoribus, diligentius obseruentur, nonnulla decernuntur. De hæret. cap.7. fol.405. & c.8. & 9. 406
Libros venales, qui circunferunt, eorum Indicem habeant, legitimè subscriptum, quos aliquando Parochus visitet, & qualiter eos denunciet, & cum illis agat, eodem tit. cap.10. fol. eod.
Librorum index prohibitorum, seruandus, dicto tit. cap.7. 405
Librorum index vetitorum, omnes literarum studio dediti, & quicunque magnam tenent librorum supellectilem, apud se retineant, illum non habentes, qualiter plectendi, d.tit. cap.23. 411
Libri literas grandiusculas non habeant, aliquã obscænæ, turpisque imaginis speciem, exprimentes. d. tit.c.25. eod.
Libri Ecclesiastici, nullã habeant in literis grandioribus imaginem alicuius rei profanæ, nedum turpis, obscænæve, eod.tit.c.26. eod.
Libros imprimentes, vel vendentes, fidei professionem emittant, antequam artem exerceant, librumq; aliàs impressum, & si paruum, sine licentia, iterum non imprimant, d.titul. cap.33. 413
Libri, scriptaue cuiusuis generis, de quibus in Indice, seu Concilio Tridentino cauetur, sub alieno nomine, non edantur, vel imprimantur, sine consensu illius, cuius nomine, edentur, & Episcopi permissu, sub pœna. dicto tit. cap.34. eod.
Librum habeat Episcopus, in quo pia legata, vel donata, aut relicta ad pios vsus, eius cura, describantur. De testam.c.5. 176
Licentia eundi ad loca vbi sunt hæretici, quæ habenda, & qualiter is, qui profectus fuerit, fidem, se mori Catholico vixisse, facere debeat. De hæret.c.5. 404
Literæ dimissoriæ, seu testimoniales, ab Episcopo qualiter conscribendæ. De temp.ord.c.3. fol. 24

Literas dimissorias, Episcopus, alicui non concedat, sine necessaria causa, antequam sacræ ordinationis tempus, proximè instet, eodem tit. cap. 8. 25

Literis Isdem, Episcopus facultatem non det, plures ordines suscipiendi, quàm illos ipsos tantùm, quos vno, eodemque tempore, ab eo suscipi voluerit, & sacrorum Canonum permissu, ibid. fol. eod. Præfiniatque certum tempus, suscipiendi ordinis, quo transacto, nihil prosint literæ, quas Cancellario reddi iubeat, ibid. eod.

Literarum dimissoriarum, aut testimoniorum tempore præterito alicui clerico sæculari, aut omnino regulari, Episcopus ordinem, vel primam tonsuram non conferat. Quod si nullum tempus præfinitum sit, neque ob id, aliquem ordine adscribat, nisi recenter confirmatas, renouatasve literas viderit, dicto tit de temp. ord. c. 9. 26

Idipsum in commendatitijs, vel testimonialibus morum literis, cauebit Episcopus, quas suæ etiam Diœcesis clerici, aut alij quicunque eo nomine afferent, ibid. eod.

Literas, de vita, & moribus, ab alienæ Diœcesis, clericis, regularibusve, qui proximè aliquandiu à sua Diœcesi, vel monasterio abfuerint, sibi Episcopus exhiberi curet, non solùm ab eorum Episcopo, superioreve, sed etiam ab illo, apud quem proximè manserint, dicto tit. cap. 10. 26

Quod idem, à suis clericis præstari iubeat, qui in aliena Diœcesi, aliquo tempore, proximè fuerint, d. tit. c. 11. eod.

Literas dimissorias, vel morum testimoniales, restituant, quæ intra præstitutum tempus, aut si nullum præfinitum sit, intra tres menses, ordines non susceperint, nisi aliud Episcopo visum fuerit, d. tit. c. 12. eod.

Literas morum testimoniales, iterum recentes, afferat, qui à suo etiam Episcopo, ordines suscepturus, est, ibid.

Literis testimonialibus, ordinis ab aliquo suscepti, testificatio, etiam fiat, Ecclesiæ, locive pij, cui illis adscriptus erit. De temp. ordin. cap. 30. 32

Literæ dimissoriæ, absentibus non concedantur, nisi prius examinentur à proprio Episcopo, vel vbi id commodè fieri non possit, ab Episcopo, in cuius Diœcesi morantur, cui speciatim examen delegetur, eodem titulo, cap. 43. 38

Literis testimonialibus, clerico Ecclesiæ adscripto, vbi functiones obiuit, quæ speciatim exprimere debeat, Ecclesiæ præpositus, vel rector, eod. tit. c. 53. 41

Literis Apostolicis de prouidendo, in forma dignum, impetratis, ad duos qui exequantur, scriptis, qualiter occurratur, ne in fraudem indignus admittatur. De offic. deleg. cap. 2. fol. 60

Literarum forma, populo legendarum, pro nouo Parocho suscipiendo. De offic. patris fam. cap. 4. 372

Literæ, quæ monitoria appellantur, ab Episcopo qualiter, & quando concedendæ, & quid in ferenda excommunicationis sententia, ipse seruare debeat. De sent. excom. cap. 4. & tribus seq. 446

Loca pia, ad vsum pauperum instituta, quocunque titulo obtinentes, eorum ædificia ruinosa, farciant: ab alijs occupata bona, recuperet: onus hospitalitatis, & aliàs impositum, sustinere, ab Episcopo compellantur. De relig. domib. cap. 1. 214

Locorum piorum debitores, aliquo pro eis officio, non fungantur, d. tit. c. 2. 215

Locorum eorundem piorum administratores delecti, prius iurent, ad præscriptam formam, fructus veris pauperibus, erogent, ad quod cognoscendum, aliquam Episcopus rationem ineat, d. tit. c. 3. eod.

Malè administratores, Episcopus, ad restitutionem cogat, & ab officio, si ei videbitur, amoueat, ibid.

Forum Episcopi declinantes, pœnis coerceantur ab ipso, ibid. eod.

Quæ bona vendere non possint, sine solennitatibus, & Episcopi assensu. ibid.

Locorum ipsorum locanda bona, publicè proponantur, eorum debitoribus non locentur, conductores fideiubeant, aliter facta locatio, sit nulla, ibid.

Parochi, ad Episcopum deferant hospitalia, quę in eorum sunt Parochijs, aliàs puniantur, ibid.

Magistratus, vt Episcopum, in prædictis, suo fungentem officio, non impediant, cogantur, ibid. 216

Locorum piorum nomine, eleemosynæ, vt quæri possint, quæ omnino requirantur. De relig. dom. cap. 4. eod.

Præfectis eorundem locorum, præcepta præscribuntur, eod. tit. c. 18. 220

Panis distributio, in Ecclesia Diui Gaudentij, alio commodiori modo, & decentiori, pauperibus fiat, d. tit c. 6. in fi. 217

Locorum piorum procuratores, ministrive, etiam inferiores, non permittantur diutius, quàm par est, in officijs permanere. Administrationis, & muneris rationes, sæpè reddãt, & libros benè confectos, teneant, dicto tit. cap. 20. 221

Ratio administrationis piorum locorum, ab omnibus etiam laicis quotannis per Episcopum exigenda, eod. tit. c. 21. eod.

Locorum piorum oneribus, vt satisfaciant, omnes compellat Episcopus administratores, neque permittat, eorum bona, contra Canonicas sanctiones, vllo modo alienare, dicto tit. cap. 24. 222

Tabella publicè proposita habeatur, in qua & legata, & onera, clarè notata sint, dicto tit. cap. 25. eod.

Locorum piorum monimenta, ad posteritatis memoriam, in marmore, vel tabula ænea, in locis ipsis retinenda, vt sculpantur, curet Episcopus. De relig. domib. c. 27. 223
Locorum piorum rationes, & liberationes, nisi Episcopo consentiente, nè fiant, alioquin rescissæ, & nullæ sint. De offic. ord. c. 86. 83
Locorum piorum, & causarum item piarum iura, Episcopus tueatur, opera, & adiumento vsus, duorum virorum, probatæ vitæ, ab eo in Parochijs deligendorum. De testam. c. 2. 176
Locare laicis, nè possint clerici, domos, in quibus ipsi habitant, vel habitare tenentur, prohibitum est, tam in Vrbe, quàm in oppidis. De cohab. cler. & mul. c. 2. 140
Limitatio nisi Ecclesia inopia laboraret, vel ædes, ruri sitæ sint, & arbitrio Episcopi, locandæ, commodè, diuidi possunt, ibid. 141
Locatio bonorum ecclesiasticorum, per beneficiatum, propinquis, intra tertium gradum, in emphyteusim, vel ad cuiusuis temporis spatium nè fiat, nisi euidens, & magna Ecclesiæ vtilitas, arbitrio Episcopi, aliud suadeat, aliter facta locatio, nulla sit, & locans puniatur. De rebus eccl. non alien. c. 7. 163
Neque patronis, neque item eis, à quibus cessa fuerunt beneficia, nec primo, secundove consanguinitatis gradu, eis cõiunctis, locari possint dicta bona, etiam ad breue tempus, nisi Episcopi concessu. De locato, & conducto. cap. 1. 166
Locatione prædiorum Ecclesiæ, eo pacto facta, vt in eis, meliorationes fiant, quomodo iniri debeat ratio, vt conductori, pro ipsis meliorationibus commodè, & sine damno Ecclesiæ, vel successoris in beneficio, satisfiat, eod. tit. cap. 1. & 3. 167
Locari Canonicis, vel alijs de Capitulo, non liceat, bona, reditus, emolumenta etiam incerta, vel ad breui tempus, alioquin, & locantes, & conducentes, puniantur. d. tit. c. 4. 168
Idem statuitur, de eorum propinquis secundo, vel arctiori gradu, iunctis, nisi Episcopus id scriptis concesserit, ibid. eod.
Luxuriãdi occasiones, ab Episcopo, & Parocho, qualiter tollendæ, nè mas cum fœmina, vllo modo cubet, prohibeant, & flagitijs, peccandive occasionibus, quæ in nocturnis rusticorum excubijs, existunt, occurrant. De adulter. cap. 3. 416
Luxus, & immoderati vestium sumptus, & inanis ornatus fœminarum, & marium, omni, Episcopalis muneris officio, & authoritate, prohibeantur, & tollantur. De officio ordin. cap. 39. 71

M

MAgi, & malefici, ab Episcopo grauiter puniendi, & à societate fidelium examinandi. De sortileg. c. 1. 420
Magos, diuinatores, sortilegos, coniectores, ariolos, & illius generis omnes, Episcopus coerceat, & eijciat, & in eos, qui istos de aliqua re consuluerint, seuerè animaduertat. eodem tit. cap. 2. eod.
Anulos, vel aliud, si quis ad magicos, vel superstitiosos vsus fecerit, aut vendiderit, graui pœna puniatur, d. tit. c. 3. eod.
Malefici, fascinantes, & venefici, alijque id genere improbi homines, qui ad nuptias, & matrimonia impedienda, vel dirimenda, veneficia, vel fascinationes, adhibent, & qui in illis soluendis, verbis vtuntur improbatis, excommunicantur ipso iure, d. tit. c. 5. eod.
Quæ pœna, ad eos extenditur, qui suaserint, vel mandauerint, vel consenserint, ibid.
Magister chori, vel cœremoniarum, quæ ratione officij, agere possit, & debeat. De offic. Magist. chori, vel cœrem. c. 1. 57
Eum omnes audiant: non audientes, corripiantur, ibid.
Idem tabellam in Sacristia figendam, conficiat, in qua scribat, quid à singulis Canonicis, & alijs, recitandum, canendumve sit, ibid.
Magister cœremoniarum cuique plebi constituatur, qui alios Sacerdotes, & clericos ritus, & Ecclesiæ cœremonias, ad formam editi libri, doceat, d. tit. c. 2. 58
Magistri, in officio delinquentes, à præfecto chori, obiurgentur, & ab Episcopo puniãtur. De offic. præfecti in choro. c. 3. eod.
Magister chori, vel cœremoniarum, vbi nõ est, constituatur ab Episcopo, Capitulo adhibito, d. tit. c. 4. & 6. 50
Magistri, qui literas docent, veritis *libris* non vtantur, & eos, ac alios, obscæna, vel turpia tractantes, à pueris legi non permittant. De Magistr. c. 1. 400. & c. 6. 398
Magistri bonis moribus, & salutaribus præceptis, pueros erudiant, quæ officia præstent, d. tit. cap. 2. 399
Magistri qui literas, & bonas artes docent, qualiter fidei professionem emittant, & libro notentur, d. tit. c. 3. eod.
Ab ijs docendi munus, suscipi, vel susceptum exerceri, non patiatur Parochus, nisi scripto ostẽderint, Episcopi testimonio, se fidei professionem præstitisse, d. tit. c. 4. eod.
De vita, & moribus eorum testificationes, qualiter Episcopus perquirere debeat, d. tit. c. 5. fol. eod. & de puerorum etiam institutione, ac librorum lectione, ac moribus, ac vita eorum præceptorum, qui pueros domi educant, qualiter perquirat Episcopus. c. 6. 400
Magistri, qualiter Christianæ religionis præcepta, atque fidei rudimenta, pueros docere debeant, d. tit. c. 7. eod.
Magistri scholarum discipulos festis diebus, ad diuina officia, ad sacram lectionem, & Christianæ doctrinæ scholas, ducant, vel conuenire iubeant. d. tit. c. 8. eod.
Magistros Episcopns qualiter visitare, & quæ ab illis perquirere debeat, ibid.

Magistrorum approbatio, per Episcopum facta, triennio ad summum duret, & antequam prorogetur, de quibus Episcopus perquirere debeat. De Magistr. c. 12. 402
Magistri profana, etiam pijs adhibitis interpretationibus, qualiter exponant, eodem titulo, cap. 13. 403
Magistri, & pueri, quotidianas ludi exercitationes incipiant, & absoluant pia ratione, vel prece, ob id in Gymnasio, sacræ imaginis tabella, loco perspicuo apponatur, dicto titulo, cap. 14. eod.
Mansionarij, siue Capellani, cum ad lectorile, canendi causa, in choro, solennibus festis diebus, & quoties opus erit, accedunt, pluuialia induant. De offic. Mans. c. 1. 50
Mansionarij, quæ obseruare, & cauere debeant, ibidem.
Mansionarij, in suo munere negligentes, vel contumaces puniuntur, d. c. 1. & 2. eod.
Mansionarij, & cæteri Ecclesiæ ministri, qualiter cooptare debeant, suffragijs etiam Canonicorum, d. tit. c. 3. 51
Manteletum, qui clerici deferre possunt. De vita, & hon. cler. c. 7. 127
Manteleti, & Manteli vsus, quibus concedatur, & quibus iuterdicatur. eod. tit. c. 24. 135
Mas, cum fœmina simul cubare, non permittatur, vt peccandi occasio, eripiatur. De adulter. cap. 3. 416
Matrimonialium dispensationum, pro executione, nihil prorsus muneris, vel pretij Episcopus, vel Vicarius capiat: Notarius verò, quartam partem duntaxat aurei. De offic. deleg. c. 4. 61
Matrimonio in contrahendo, Parochi diligenter curent, nè à regula recedatur, quam Tridentina Synodus præscripsit. De sponsal. & matr. in exordio. 358
Licentia, vt in contrahendo matrimonio, alius Sacerdos intersit, qualiter in libro describenda, & Parochi liber matrimonium, & licentiarum Episcopo, in fine anni tradendus, dicto tit. c. 1. eod.
Matrimonia præcedentes denunciationes, quibus festis diebus, & qualiter fiant, quas, & benedictionem in matrimonio, si Parochus pro crastinauerit, ab Episcopo plectatur, eod. tit. de spons. & matr. c. 2. eod.
Sponsis benedicant Parochi, Missa celebrata, cui illi intersint, ibid.
Vagos matrimonio iungere, quando non liceat, d. tit. c. 3. 359
Matrimonij denunciationes, quando, & vbi faciendæ, à Parochis non remittendæ, eod. tit. cap. 4. eod.
Matrimonio iungendi sponsi, si alienæ Parochiæ, vel Diœcesis sunt, quid caueri, & seruari debeat Parochus, d. tit. c. 5. eod.
Matrimonio nondum contracto, si sponsi vnà coierint, illius peccati absolutio, Episcopo reseruatur, eod. tit. c. 6. 360
Matrimonium in Ecclesia celebretur, in qua Parochus aliqua musica instrumenta adferri nō patiatur, d. tit. c. 7. fol. eod. Ecclesia sit Parochialis. c. 14. 361
Matrimonium, religiosam animi præparationem requirere, & sanctè tractandum qualiter Parochus populum docere debeat, eod. tit. cap. 9. 360
Matrimonij denunciationes, à Parocho ne fiāt, nisi ipsis petentibus, aut cōsentientibus, quorum interest, & vbi in diuersis sint Parochijs, fidem prius habeant ab altero Parocho, eod. tit. cap. 10. eod.
Inquiratq; diligenter Parochus, an aliquod subsit impedimentum; & orta suspitione impedimenti, Episcopum consulat, ibid. eod.
Falsum deijciens impedimentum, qualiter puniatur, ibid. eod.
Matrimonium clam attentatum, quando sine Episcopi licentia, non contrahendum, ibid. cap. 11. 361
Nuptias solennes, quando non liceat celebrari, eod. tit. c. 12. eod.
Matrimonium, ipso vltimæ denunciationis die, quando non contrahendum. d. tit. c. 13. eod.
Matrimonia celebrandi, coadiutori vbi facultas concessa est, illa in libro matrimoniorū, qualiter scribenda, d. tit. c. 15. eod.
Eam potestatem, Parochus nè alij faciat, quàm Sacerdoti, Episcopi iudicio ad Sacramenta ministranda, probato, ibid. in fi. eod.
Matrimonij denunciationes, qualiter ab Episcopo remittendæ, vel non, d. tit. c. 17. 362
Consensus pro denunciationibus faciēdis, qualiter à sponsis, primò quidem à mare, per Parochum requirendus, cui cauendum est, nè matrimonij, vel sponsalium cōsensum exquirat, d. tit. c. 18. eod.
Anulo digitus anularis induatur, & non à sponso, sed à Sacerdote, verba proferantur. In nomine Patris, &c. d. tit. c. 19. eod.
Statuta contra libertatem matrimonij, irrita esse, & nè fiant in posterum, decernitur. cap. 20. fol. 363. Contrafacientes, qualiter pœnis, & censuris plectendi, ibid.
Episcopus, vbi de puellæ minus libera voluntate suspitionē habeat, quid tum agere debeat, ibid. eod.
Matrimonij denunciationes, quibus de causis, & quando per Episcopum tantummodo remittantur, ibid. c. 21. eod.
Matrimonij denunciationibus factis, si illud infra duos menses non celebretur, iterum fiat, d. tit. cap. 22. eod.
Matrimonium, quorum Parochus denunciaturus est, eos qualiter moneat. eod. tit. c. 23. 364
Matrimonium eorum nullum ab Episcopo declaretur, qui post sponsalia etiam iurata, matrimonio non aliter legitimè contracto, rem simul habuerunt, & nè id cōtingat, Parochus popu-

populum sæpe moneat, eod.tit.c.24. fol.eod.
ij grauiter ab Episcopo puniantur, nec de præsenti contrahere volentes, prohibeantur, ibidem. eod.
Sponsalibus cum Parochus interierit, caueat, nè de præsenti, sed futuro matrimonio, illa contrahat, d.tit.c.25. eod.
Matrimonio ne iungantur, ignorantes doctrinam Christianam, Episcopo inconsulto, eod. tit.cap.26. eod.
Matrimonium qui testibus adhibitis, at sine Parocho, contraxerint, qualiter sint liberi, nec cogendi, nec impediendi ad contrahendum matrimonium, eod.tit.c.27. eod.
Illud eorum factum, nec sponsalium, nec matrimonij vim habere dicitur, ibid.
Matrimonium contrahere nō impediantur, qui quarto, & quinto affinitatis, consanguinitatisve gradu, iunguntur, d.tit.c.28. eod.
Matrimonium cum Parochus celebrare voluerit, contrahentes qualiter moneat, de pœnis à iure statutis in eos, qui in gradu prohibito scienter contrahere præsumpserint, dicto tit. cap.29. eod.
Matrimonia prohibita, etiam ex causa fornicationis, qui contrahere ausi fuerint, in eos Episcopus, seuerè animaduertat, illoſque statim separet, d.tit.c 30. eod.
Matrimonium illud nullum ab Episcopo declaretur, quod non à proprio Parocho contrahentium, sed à Parocho loci vbi fit, celebratum est, d.tit.c.31. eod.
Nuptialia conuiuia, aut traductio sponsæ, non fiant, tempore prohibito, aliter agentes, qualiter puniantur, ibid.c 32. 366
Matrimonium futurum Parochus antequam denunciet, qualiter spōsos monere, & de quibus interrogare debeat, præsertim si filijfamilias sint, eod.tit.c.34. eod.
Sponsi nè prætextu futuri matrimonij, copula vtantur, qualiter Episcopus prouideat, cap.34. fol. eod.
Matrimonij secundi occasione, quę pecuniæ extorsiones, & clamorosi strepitus, fiunt, vt omnino tollantur, qualiter Episcopus curet. De secundis nupt. c.1. 367
Matrimonio nulliter contracto, obtenta dispensatione ad iterum contrahendum, illi cum quibus dispensatum est cogantur. De consanguin. & affin. c.1. 369
Matrimonium cōtrahere non permittuntur Eunuchi, spadones, aut castrati, & contractum ab Episcopo dissoluatur. De frig. & malefic. cap.1. eod.
Matrimonia, nè inter catholicos, & hæreticos, cōtrahatur, qualiter cauēdū. De hęret.c.4.404
Matrimonia, neophiti, vt non inter se, contrahant, sed cū descendentibus ab antiquis Christianis, cautionem adhibere curet Episcopus. De Iudæis. c.2. 399
Matrimonia, veneficijs, vel fascinationibus impedientes, & qui in illis soluēdis, verbis vtuntur improbatis, & qui suaserint, consenserint, aut mādauerint, excommunicationis pœnam subeant ipso facto. De sortileg.c.5. 421
Matutini officium, certis diebus, ea hora celebrandum statuat Episcopus, qua officia alia, & Missæ, non impediantur. De celebr.Miss. cap.67. 155
Medici, Phisici, & Chirurgi, medicinam exercere ne aggrediantur, nisi præstita primùm fidei professione. De Sum.Trin.c.11. 3
Medici, ad ægrotos in lecto iacentes, adducti, eos ante moneant, vt ritè peccata confiteantur, quàm illorum curam suscipiant, & Constitutionem Pij V. seruēt. De pœnit.& remiss. c.10.fol.429.& cap.21.fol.432. Vbi Episcopus rationem inire debet, vt Medici sciant ægrotum confessum esse, Bulla de Medicis, quando publicanda.
Melioramenta, & impensæ in bonis ecclesiasticorum beneficiorum facta, qualiter ex retentis pensionibus, conductori solui debeat. De locat.& conduct.c.2.& 3. 167
Mendicantium vagantium Episcopus, quàm curam habere debeat. De offic.ord.c.21. 67
Mendicorum vagantium, & aliorum certo libro describendorum, quæ cura Parochis habēda. De offic.Paroch c.58. 202
Mensæ benedicendæ munus, cuius esse debeat. De maior.& obed.c.3. 85
Meretrices, in cauponis, diuersorijs, ganeisve, nè alantur, prohibitum est. Qui contrafecerint, quibus pœnis plectendi. De adulter.stupris cap.1. 415
Milites, vbi eorum præsidium constituum est, vt benè viuant, cū Ducibus, & Præfectis, qualiter Episcopus agat. De offic milit.c.1. 393
Milites, quæ pro Missæ salute præstare, obseruare, & à quibus cauere debeant, d.tit.c.2. eod.
Milites, vt ieiunia, & ciborum delectum seruēt, & à blasphemijs omnino abstineāt, cum eorum præfectis agat Episcopus, & efficiat, dicto tit c.3. eod.
Milites, vt à quibusdam vitijs abstineant, qualiter ab Episcopo monendi, & confratriæ instituendæ, d.tit.c.4. 392
Milites hæretici, si quādo inter Catholicos aduenerint, tum Episcopus quam inire debeat rationem, & qualiter vigilare, nè Catholici, morbi hæresis contagione inficiantur. De hæret.c.12.407.& c.13. 408
Ministri Episcopales, antequam iudicandi munus, partesq; sibi commissas aggrediantur, iurent, ad præscriptam formam. De offic.vicarij,& præs. cap.10. 22
Ministri,& officiales, à capitulis Ecclesiarum qualiter creandi De celebr.Miss.c.16.fol.234. ipsi per se, nō per alios munus obeant sunum. cap.17. eod.
Vbi nullum satis cōstat iniunctum munus, qualiter imponatur, d.tit.c.18. eod.

Missæ sacrificium nō fiat in Ecclesijs, in quibus tempore ab Episcopo prestituto clericus non fuerit constitutus. De temp. ord. c. 33. §. 4. 34
Missæ sacrum, dum solenniter fit Parochi, vel alij Sacerdotes, quicquam profanum non denuntient. De offic. predicat. c. 13. 117
Missam Dominicis, & reliquis festis diebus, celebrent Sacerdotes cuiuscunque gradus, & dignitatis, curati verò, tei in hebdomada. De vita, & hon. cler. c. 3. 125
Missa nondum peracta, & benedictione à Sacerdote in fine recepta, fideles, præsertim ali quid oblaturi, non discedant. De decimis. c. 18. in fine. 211
Missam celebrare omnes, vel Sacerdotem exhibere, qui tenentur, nosse studeat Episcopus, compellatq; suo muneri satisfacere. De celeb. Miss. c. 1. 230
Missam, nullus clericus, in suis Ecclesijs, capellis, vel oratorijs, etiam iurispatronatus, vel ab ordinario probatis, quemquam Sacerdotem, sine scripta licentia, celebrare patiatur. d. tit. cap. 2. 235
Licentiam ipsam, non generatim, sed speciatim illorum locorum causa impetret. c. 3. 236
Missam celebrare, alienæ Diœcesis clericis, quando non permittat Episcopus. d. tit. c. 4. eod.
Criminosi Sacerdotes, nisi emendata vita, ad celebrandum, non admittantur. c. 5. eod.
In Oratorijs, & capellis, Missa non celebretur, ante absolutam concionem, quæ in Parochiali Missa habetur, nisi aliud Episcopo videatur. d. tit. c. 6. eod.
Missa ante auroram, excepta nocte Natiuitatis Domini. Nec post meridiem celebretur, eod. tit. cap. 7. eod.
Missæ, vbi multę sunt celebrandæ, quis ordo seruandus. d. tit. c. 8. eod.
Missam in ædibus priuatis, & omnino extra Ecclesiam, vel probata oratoria, nullus Sacerdos celebret. De celebrat. Miss. c. 9. eod.
Missa de B. V. Sabbato celebretur, nisi aliud obstiterit. d. tit. c. 11. 237
Collectę, ne plures tribus, vel ad summū quinque, in Missa dici possint. c. 12. eod.
Missæ nouæ in celebratione, abusus omnes tollat Episcopus, d. tit. c. 13. eod.
Missæ ritus, & cęremonias ignaros doceat magister cęremoniarum Cathedralis: neq; cuiquā primam Missam celebrare liceat, nisi ab eo institutus, d. tit. de celebr. Miss. c. 14. eod.
Cęremonias, ad prescriptum missalis noui, omnes seruent ad vnguem, & non aliàs. ibid.
Missa in celebratione, quæ à Sacerdotibus ministris, subditis, & auditoribus obseruanda, & prestanda sint, d. tit. c. 15. vbi latè. 238
Missam Parochus, non anticipet, vel differat, cuiusquam gratia, sed eam celebret illa hora, quę Populo magis accommodata sit, ibidem, eidem Parocho, qui minitantur, qua pœna plectendi, ibid.
Missæ qui intersunt, ita se componant, vt corporis habitu, animi religionem præseferant. Ne in foribus Ecclesiæ, vel extra, subsistant, aperto capite, & genibus flexis, sint. Non propius ad altare. Nec discedant, ante lectum in fine Missæ Euangelium. ibidem. 309. & seq. & cap. 34. 245
Missæ solennes, & aliæ quando, & à quibus cătandę. d. tit. c. 27. 242
Qui muneri suo defuerit, qua pœna plectendus. eod. tit. c. 28. eod.
Episcopo solenniter celebranti, & alijs inferioribus, qui assistere debent, ibidem, eundem. ad solennia officia venientem, Canonici deducant, & reducant. ibid 243
Missam pro defunctis, qui beneficium dotauerint, vel aliquid ei legarint donarintve, illud obtinens Sacerdos, singulis mensibus celebret. De celebr. Miss. c. 30. 244
Missa conuentualis non omittatur, sed & illa, & alia pro mortuis, eodem die, in Cathedrali, & collegiatis, canantur. d. tit. c. 32. eod.
Secreto Sacerdote agente, nihil canatur, quod ab Episcopo probatum prius non sit. ibid.
Symbolum fidei totum à choro, nō alternatim organo canatur. ibid. Patena, cum oblatio fit, ad osculandum, non detur, sed crux, vel alia Sacra imago, ibid.
Missę interesse non patiatur Episcopus, publicè criminosos, contra quos in Pascha Sacro, non communicantes, iure agat. d. tit. c. 33. 245
Missæ audiendæ rationem cum Populum docet Parochus, quò vberiorem capiat fructū, quid eum sæpè admonere debeat. eod. tit. de celeb. Miss. cap. 34. eod.
Missam celebrante Episcopo, ne interea ab alio, in d. Ecclesia, Sacrum fiat. d. tit. c. 35. eod.
Missam in oratorijs priuatis, nisi magnis ex causis, & à Sede Apostolica sit indultum Episcopus, celebrari non permittat. eod. tit. c. 36. eo.
Missam celebrādi in oratorio, Ecclesiave, nouè extructa, facultas non detur, nisi saluo iure, & sine prætudicio Parochialis, eod. tit. capit. 37. fol. 246
Missarum celebrandarum in facultate concedenda, vel proroganda, quę considerandę, maxime si est Parochus, qui extra suam Ecclesiā celebrandi licentiam petat. d. tit. de celebrat. Miss. c. 39. eod.
Quæ in literis facultatum celebrandi, exprimenda sunt, & post prescriptum tempus, qualiter non celebrandum. d. tit. c. 40. eod.
Missas, quas & quo in loco tenetur, vnusquisque celebret, & si dies celebrandi incerti sint, qualiter certi assignandi, de celebr. Miss. cap. 41. 247
Vt certis statisque illis diebus, quibus tenentur, Sacerdotes celebrent, plane curet Ecclesiæ Rector; & si Ecclesia collegiata est, vel aliàs frequens, ille quem Episcopus præfecerit, ibid. eod.
Qui capellas obtinent, ipsi per se Missas, & alia diuina officia, peragant, ad quæ rectores tenentur,

nentur, nisi per alium ea prestari possit, Episcopo constiterit. dicto tit. de celebrat. Miss. cap.42. eod.
Missam celebrans in alio altari, cum ad aliud teneatur, non satisfacit nisi licentiam obtinuerit,d.tit.c.43. 248
Missæ plures eodem tempore ita seorsum celebrentur, vt Sacerdos alter, ab altero non perturbetur.d.tit.c.44. eod.
Missæ vbi plures, etiam in Parochiæ finibus sunt celebrandæ, vna in aurora,reliquæ, vt in tabella,celebrentur,pro commoditate populi.d.tit.c.45. eod.
Die autem festo, qualiter ante Parochialem Missam, nemo celebret.ibid.
Qui celebrauerit Sacerdos, manu sua, in libro certo, singulis annis renouando,& in tuto sacristiæ loco asseruando, nominatim subscribat,eod.tit.c.46. 249
Missæ plures quàm tres, vbi in Ecclesia quotidie celebrantur, punctatorem secretum, qui deficientes notet, Episcopus constituat.d.tit. cap.47. eod.
Libri Missarum celebrationibus notandis, prescripti,qualiter sæpè etiam de improuiso, recognoscendi.eod.tit.c.48. eod.
Capellano non titulari, nihil eleemosynæ detur,absq; Episcopi licentia.c.49. eod.
Missarum prætermissarum merces, Capellano deficienti non danda. Quibus applicari debeat. De celebr. Miss.c.50. 250
Eleemosynarum pro celebrandis Missis habitarum,depositarios deligat Episcopus, qui illas exigant, & Capellanis suo tempore, & modo prædicto soluant,ibid. eod.
Vt Missarum iam prætermissarum eleemosynæ, vel fructus restituantur, cum ijs qui defecerint,vel sequestri ratione, vel alio modo agat Episcopus.d.tit.de celebr.Miss.c.51. eod.
Eleemosynam pro Missarum celebratione, non accipiant Sacerdotes, sed eam vnusquisq; in capsula,certo loco in Ecclesia collocata, deponendam curet, apud quam stet aliquis, qui eleemosynas notet.d.tit.c.52. eod.
Eleemosynæ qualiter Sacerdotibus distribuendæ, quod supereſt,in capsula, qualiter erogandum, & commemorationes pro offerentibus faciendæ notentur,eod.tit.c.53. 251
Missæ initio, & fine, quæ dicenda. Ne quid addatur, detrahatur,vel mutetur in cæteris, sed quod in Missali præscriptum est dicatur.dict. tit.c.54. eod.
Missam sine nouo Missali celebrans,qualiter puniendus, eod.tit.c.55. 252
Missarum cæremonias an nouerint Sacerdotes, qualiter de eis periculum fieri debeat per Episcopum.d.tit.c.56. eod.
In eleuatione Corporis Domini, in conuentuali, & Parochiali Missa, signum campanæ detur, in alijs verò, paruulum pulsetur tintinnabulum.eod.tit.cap.57. eod.
Qui Missæ sacrificio irreuerenter interſunt, monentur,qui non resipuerit,ad Episcopum deferatur.d.tit.c.58. eod.
Missam celebranti Sacerdoti,clericus ministrās superpelliceo puro,& mundo,nō lacero,semper indutus sit. De celebr.Miss.c.59. 353
Si contrafecerit etiam Sacerdos puniatur. ibid.
Vrceoli pro sacrificio,quales esse debeant. d.tit. cap.60. eo.
Missæ, solenni,& Pontificali cæremoniarum ritu,quibus diebus celebrandæ.eo.ti.c.61. eod.
Missam solennem cum celebrat Episcopus, ne fideles, ante acceptam benedictionem discedant, & de hoc sæpè à Parochis moneantur. d.tit.cap.62. eod.
Quæ cæremoniarum regulæ sint seruandę. cap. 63. fol. 454
In danda solenni benedictione, quę obseruanda.c.65. eod.
Missa Pontificali ritu, in defectum Episcopi, quis cantet.d.tit.c.64. eod.
Missæ duæ quando eodem die, in Cathedrali, & collegiatis erunt celebrandæ, & ambæ canantur. d.tit.c.66. eod.
Missam conuentualem diebus Dominicis, festis, & alijs quibus duplex peragitur officiū, Canonico conuentualem Missam celebranti, duo alij Canonici ministrent. d.tit.c.69. 255.
in defectum Canonicorum alij duo,ad id sufficiantur,qui duo, Diaconus,& Subdiaconus, ferialibus etiam diebus, Dalmaticis induti, Missæ interueniant.d.tit.c.69. eod.
Missa semel in die à singulo Sacerdote celebretur, excepto festo Natiuitatis Domini, dicto tit. cap.79. 258
Missæ pro defunctis, iuxta pia à fidelibus legata,vt celebrentur,curet Episcopus. Quæ si omnes celebrari non possint, qualiter prouidendum, vt pijs fidelium voluntatibus satisfiat. eod.tit.de celebr.Miss.c.82. 261
Orationes ab Ecclesia pro defunctis institutæ, cum applicatione sacrificij magis illis prosunt, quàm applicatio sola, vt ibidem declaratur. eod.
Missę sacrificio, qui ministrat clericus, nihil aliud cogitet,vel legat, ab illo ministerio alienum. De celebr.Miss.c. 83. 262
In Missa,vino albo, Sacerdotes vtantur. De custodia Euch. c.4. 272
Calices ex metali genere, iure permisso, & eo pretiosiore, iuxta facultates, adhibeantur. ibidem. eod.
Missa cum celebratur conuentualis, vel Parochialis, in eleuatione Corporis D. N. signum campanæ detur,vt absentes moniti, veniant,& precentur,d.titu. de custod. Eucharist. cap. 7. 273
In alijs Missis paruulum tintinnabulum pulsetur. De celebr.Miss.c.57. 252
Monachorum in Monasterijs, lectio sacræ scripturę,iugiter habeatur,qua in re Abbates negligentes, ab Episcopo, ad id compellantur. De regular.c.1. 213

Monaste-

Monasteria in quibus non viget regularis obseruantia, & beneficia quæcunque commendata, Episcopus quotannis visitet. De offic.ord. cap.24. il 1. 68
Monasteria Monialium regularibus subiecta, quò ad clausuras, Episcopus diligenter visitet d.tit. cap.40. 72
Moniales, benedictionem, vel Turificationem, sibi mutuo, vel alijs, non impartiantur. De temp.ord.c.33.§.5. 34
Monialium in Ecclesijs, quibus celebrare non licet. De celebr. Miss.c.29. 243
Moniales, quæ in regularium mulierum Monasterijs, Deo se dicarunt, in ciuitate, & Diœcesi Mediolanensi, formulas iubet Archiepiscopus constitutas, seruare. De Monialibns, capit.1. fól. 320
Moniales duodecim professæ, vbi in Monasterio non sunt, quid agere debeat Episcopus. d. tit. cap.2. eod.
Moniales, honores, & officia non ambiant, quę rantve ambitiosi, & eis facientes, qualiter puniantur. d.tit.c.3. eod.
Moniales quo animi motu, & quas, ad honores, & officia eligere debent, ibid. eod.
Vbi plures sunt Germanæ sorores, si vna Monasterio præficitur, reliquæ officio aliquo fungi non possunt. ibid.
Præfecta, qua ætate, & qualiter secretis suffragijs eligenda, ibid. 321
Ad alia minora officia, quæ, & à quibus deligẽdæ, electæ, ea suscipiunt. ibid. eod.
Duorum, aut ad summum trium annorum earũ sint officia, & tantundẽ ab eis vacent. ibid. eo.
Monialium prępfecta, quę curare, & prępstare debeat. d. tit.c.4. eod.
Moniales, prępfectæ non obedientes, qualiter puniantur, singulis hebdomadis, capitulum habeat prępfecta, corrigendi causa, in paulò grauioribus negotijs, consensum requirat maioris partis discretarum. In maioribus, vniuersum adhibeat capitulum. d.tit.c.5. 322
In suffragijs, ne fiat fraus, & ad ea ferenda, quæ admittantur. ibid.
Moniales discretæ, & auscultatrices, quot, & quales, quidque agere, & cauere debeant. De Monial.c.6. 323
Magistra Nouitiarum sola sit, & quam curam habeat, & si alia se ingesserit, puniatur. d.tit. cap.7. eod.
Monialium Monasterium, & eius sepia, qualiter clauibus occludantur die, ac nocte: apud quas moniales sint claues, qualiter sepia aperiantur.c.8. eod.
Monialium laboribus, quo tempore vna, vel duę præficiantur moniales, quove officio, quid agere, & curare debeant. dicto tit. de monial. cap.9. 324
Monasterij monialium redditus, qualiter administrandi, ratio administrationis reddenda. Arca, in qua pecunię collocentur, habenda; Horreum, & farinæ locus, qualiter custodiri debeat d.tit.c.10.324. & c.83. 348
Moniales monasterij bona, sine licentia Episcopi, & seruatis seruandis, alienare non possint. Neque ædificare. d.tit.c.11.325. & c.88. 349
Monialium ægrotantium, corporis, & animæ, quæ cura habenda, & qualiter cadauera sepulturæ tradantur, ibid. eod.
Puella, antequam ad suscipiendum Sacrum habitum, & nouitia ad professionem admittantur, quæ obseruanda sunt, admissaq; puella, qualiter se habere debeat. d.tit.c.12. 325
Puella ad suscipiendum habitum, qualiter ducatur, & in Monasterium introducatur, vestiatur sermone præscisso, Nomen Sanctę alicuius, imponatur eidem. Quæ, è septis exire non possit. d.tit.c.13. 326
Nouitiæ causa, ante professionem, nihil Monasterio detur, pręter necessarium victum, & vestitum, ante omnia monasterio repræsentandum. ibid. eod.
Nouitia, vt ad professionem ante tempus legitimum non admittatur, Episcopus, & superiores curent; Præfecta Episcopum, de professura pręmoneat. Qui per se, vel alium nouitiæ voluntatem cognoscat, & eam instruat. examinetur Nouitia in publica monasterij Ecclesia. & ab ea nulla fiat renuntiatio, nisi ad præscriptum Concilij Trid. de monial. c 14. fo.327. De examine etiam, infra habetur. eod. tit.cap.107. 353
Quod eleemosynæ causa, Monasterio dandum est, professione facta, id omne, tempore suscepti habitus, apud probatum virum deponatur, ibid. eod.
Monialis nulla, quę officium recitare ignoret, ad professionem admittatur, de quo ante periculum fiat, d.tit.de monial.c.15. 327
Professionis dies, qualiter in libro scribendus, & ei subscribendum, ibidem eo die professionis, vel quo suscipit habitum, ne conuiuia in ædibus monialium fiant, neve bellaria dentur. ibid.
Moniales die noctuq;, chorum frequentent, diuinis officijs intersint, & ea piè recitent, inobedientes puniantur. d.c.15. eod.
Moniales orationi mentali per horam incumbant, semihora post Matutinum, itemq; post nonam, vel completorium, & quæ meditari debeant d.tit.cap.16. 328
Monialium ne publica ecclesia, vt S.Sacr. Euch. conseruetur, curent superiores, ibid. eod.
Otium qualiter vitare debeant diebus festis, ibidem.
Moniales in communi viuant. Nulla alteri pręferatur, proprium non habeat rollatur omnino omnis priuata possessio, & inanis vsus rerum; reditus, eleemosynæ legata, & quęstus etiam ex laboribus, ac liuellis, ad cõmunem Monasterij vtilitatem, conferantur, dicto tit. cap.17. 329
Proprietatis occasio etiam in vestibus, & donis, qualiter tollenda. ibid.

Inanium rerum, aut proprij quicquam, si apud aliquam reperiatur, qualiter talis punienda, ibidem.vers. si pręterea. 330
Monialis vlla,eleemosynam, aut aliquid vendere nō possit,vbi supra,vers. Monialis,siue. eo.
Mensa qualiter benedicenda, ad eam accedendum, discumbendum,legendumque sit. d.tit. de monial.c. 18. eod.
Moniales vno loco qualiter dormiant,qui occludatur, à præfecta custodiatur, & cellæ semper patentes,visitentur.ibid. eod.
Monialium ad omnes fenestellas,vbi colloquēdum sit, quæ cautio, & prouisio adhibenda. d.tit.de monial.c.19.331.& c.56. 343
Ostia loci collocutionum,quando claudenda,& aperienda,qualiter prouidendum, nè moniales exteriorem,nec alij interiorem Ecclesiam introspiciant.d.tit.c.20. 331
Fenestra per quam moniales. S. Eucharistiam, dum sustollitur, aspiciunt,qualis esse debeat, ibidem.§.vlt. 425. & cap.49. 342
Monialium monasteria,nè,è vicinorum,quicunque illi sint,ædibus,inspiciantur, qualiter superiores curent,d.tit.c.21. 332
Regularibus,& monialibus, ædificatio prohibetur, in locis vnde illæ, ab eis inspici possint. ibidem. eod.
Monasterijs monialium ædes proximè, ne, famosis mulieribus locentur, neve ibidem spectacula, aut aliæ res inanes exerceantur, ibidem.§.vlt eod. & seq.
Moniali professæ, è septis monasterij egredi nō licet, nisi ex causa ab Episcopo probanda. d. tit.c.22. eod.
Moniales apostatæ, & fugitiuæ, cogantur ad monasterium redire, & puniantur,vel ad conuertitas qualiter mittantur.d.tit.c.23. 333
Monialis,quæ in monasterij septa, quamcunq; personam,marem, vel fœminam, etiam sanguine coniunctam, introduxerit, qualiter puniatur.ibid.§.vlt. eod.
Monasterij monialium septa ingredientes, sine necessaria causa, & Episcopi licentia,qualiter puniantur.d.tit.c.24. eod.
In septis ipsis, iumenta non alantur, pœna præfectę proposita. ibid.
Moniales cum nemine externo, omnino non colloquantur, nisi ille licentiam obtinuerit, alioquin pœnas dent. d.tit. de monial. cap.25. fol. eod.
Licentia qualiter vtantur ad colloquium habendum cum externo. ibid.
Quando etiam habita licentia, cum externo, colloqui non debeant, audita, cum nemine communicent, & ne decipiantur præfectæ ab externo, simulato nomine, caueant.ibidem. fol. eod.
Patres, & fratres, cęteris seruatis, sine licentia alloqui filiam, & sororem monialem poterunt,eod.tit.de monial.c.26. eod.
Quicunq; alius absq; licentia, sermonem habēs cum moniali, puniatur.ibid. eod.
Monialium monasteria nemo adeat, cantus docendi causa; Organista verò monialis, qualiter docenda,& nouitia recipienda, quæ sonare organo sciat.d.tit.c.27. 335
Moniales,nec animi causa, sęcularium vestimenta induant. Ne offulas faciant, literas nō scribant secretò,nec ad se missas,aperiant: qualiter literæ accipiantur, inobedientes puniantur. ibid.
Quo ad offulas vide in capitulo 66. 345
Conuersę moniales, quibus exeundi licentia concessa est à Sancta Sede, qualiter exire è septis debeant, præfectæ liberum sit. non vti dicta licentia; exeuntes,quę obseruare sub pœna debeant.d.tit.de monial.c.28. 336
Puellæ, educationis causa,in monialium,monasteria,qualiter recipiendæ, tenendę, alendæ, quæ præstare debeant, Monasterio quantum pecunię persoluere.De monial c.29. eo.
Ex ijs puellis, si quę moniales fieri voluerint, quid tum seruandum,ibid.§.vlt. 337
Puellas domi suæ viuentes, moniales nullam artem doceant. ibid.
Concionatores monialium, quales esse, & quæ præstare debeant,& cauere.d.tit.c.30. eod.
Confessores monialium quales eligi debeant, quando septa Monasterij ingredi possint, & ingressi quę seruanda etiam per moniales,cōfessiones semel saltem in singulos menses, audiant,& S. Eucharistiam ministrent.ibid. eo.
Confessoribus ipsis, quæ interdicantur, delinquentes qualiter puniantur. eod.titu. de monial.cap.31. eod.
Fenestella vbi moniales confitentur,vt muniri, & qualis esse debear.ibid. eod.
Confessarius extraordinarius, qualiter sit adhibendus.d.tit.de monial.c.32. eod.
Monialium in Ecclesijs, Sacerdotes Missam celebraturi, quales, & à quibus deligendi, cum monialibus, qualiter non colloquantur. eod. tit.c.33. 338
Festo die, in Ecclesijs monialium, qui apparatus adhibendi,solæ cantent moniales, aut sonent, musici non admittantur.ibid. eod.
Seruientes monasterio quicunque, ab Ordinario probandi.ibid. eod.
Regulę, & ordinis monialium,vnum caput saltem in dies, à moniali, cęteris audientibus, qualiter legendum.eod.tit.c.34 339
Confessoribus earundem, vt semel, vulgari sermone, illis explicent, omnia Decreta Prouincialium Synod. præcipitur.ibid. eod.
Ne à puella, quę habitum susceptura est, moniales aliquid recipiant ante professionem,& ne Canone prohibenti,fiat fraus,qualiter Episcopus caueat.eod.tit.de monial.c.35. eod.
Episcopus, quod ad expensas attinet, quæ fieri solent in ingressu monasterij, & tępore professionis monialis,& alimentorum pecuniam præscribat monasterio dandam.ibid. eod.
Constitutio de numero monialium proscribendo, de eleemosynis, & clausura,omnino seruetur,

uetur, etiam in monasterijs regularium curationi, commissis. d.tit.de monial.c.36. 340
Non parentes moniales conuertitæve, pœna violatæ clausuræ, plectantur. ibid. eod.
Puellæ habitus regularis non concedatur, ante Sacramento confirmationis, si possit breui illud Sacramentũ suscipere. d.tit.c.37. eod.
Monialium confessor extraordinarius, non eligatur, qui ordinarius fuit. d.tit.c.38. eod.
Confessores earundem, nihil prorsus etiam dono, ab eis accipiant, nisi alimenta, ibid & infrà c.92. 350
Constitutio, qua cauetur, mulieres monasteria ingredi non posse, quotannis promulganda. ibid.
Monasteria, quot ianuas habeant, quales, & quo modo sitæ esse debeant, clauibus obserandæ. d.tit.c.39.fo.340. c.40.41.& 42. 341
Ianitrices qualiter constituendæ. dicto cap. 42. fol. eod.
Rotæ quatuor tantùm pro monasterio, & vbi habendæ.c.43. eod.
Cibus Hospitibus, & confessarijs, è Rota communi exponatur. ibid.
Rotæ qualiter muniendæ, nè extrinsecus verti possint.c.44. eod.
Rota vna, pro pluribus parlatorijs sufficiat. capit. 45. fol. eod.
Rotæ Ecclesiæ, valuæ ligneæ binæ apponantur, clauibusque claudantur, apud præfectam sint claues interioris partis, exterioris verò, apud capellanum.d.tit.c.46. 342
Rotarum altitudo, & latitudo.c.47. eod.
Fenestra nulla, præter præscriptas, è monasterio in Ecclesiam spectet; in ipsis, ne rima quidẽ sit, ne dum foramen.d.tit.c.48. eod.
Fenestra altaris vbi supra Sacramento prospicitur, qualis, & clatris qualiter muniri debeat. d.tit.c.49.& c.50. eod.supra.c.20. 331
Fenestella Communionis, qualiter cõstituatur, & claui occludatur. d.tit c.51. 342
Sanctum Sacramentum vbi, & cum quibus luminaribus in Ecclesijs monialium tenendum.d. tit.cap.52. eod.
Reliquiarum Sacrarum fenestella, qualiter habenda, clauibus tribus occludenda, apud quos claues esse debeant.d.tit.c.53. eod.
Fenestellæ confessionum altitudo, & latitudo, quanta, qualiter munita, & septa esse debeat. d.tit.de monial.c.54. eod.
Parlatoria quomodo ædificanda, & accommodanda, d.tit.c.55. eod.
Fenestræ laminæ ferreæ, nunquam, nisi ob vrgentem causam, aperienda.cap.56. fo.eod. & supra.c.19. 331
Hospitij, seu foresteriæ locus, nullam habeat fenestram, per quam in monasterium inspiciatur. d.tit.de monial.c.57. 344
Monialium tecta Hospitij, & alia, à monasterij tectis omnino, vt sint separata curetur. d. tit. de moniali.c.58. eod.
Ne ex vicinis ędibus, in monasterijs prospiciatur, qualiter prouidendum. d. tit.c.59. eod.
Horti monasterij latiores, qualiter angustiores reddendi. eod.tit.c.60. eod.
Monasteriorum omnium clausura, Episcopo commendata est, ideo sine eius approbatione, nulla fenestra, Ostium aut foramen, vnde extra monasterium prospiciatur, fieri debet, & ipse qualiter caueat.d.tit.c.61. eod.
Monasteria cum licentia ingredientibus ex causa necessaria ministris, quæ moniales imperent tantùm, & non aliæ quidem eos alloquantur.eod.tit.c.62. eod.
Moniales, quæ videri possunt ab extraneis, quãdo, & qualiter operta facie stabunt, præsertim medico obuiam euntes.d.tit.c.63. 345
Medici plures, quando concedendi monialibns, ab Episcopo qualiter probandi. ibidem. fol. eod.
Furni vsus, in monasterijs introducendus, & ne quisquam etiam furni causa, introducatur, qualiter prouidendum.c.64. eod.
Fructus, vel flores, vendendi causa, in monasterijs non habendi. c.65. eod.
Offulæ, & alia huius generis, donandi, vel vendendi causa, in monasterio ne fiant.c.66.eod. & supra.c.27. 335
Moniales à muneribus dandis abstineant. cap. 67. fol. 345
Eleemosyna, qualiter à monialibus danda. ibid.
Medicamenta à monasterio, de Episcopi consensu, qualiter danda, aut vendenda. dicto tit. cap. 68. 346
Monialis extra claustra, medendi causa, nihil paret, præbeatve, vel aliud quicquam ad rem medicam pertinens exerceat. eodem titulo. cap. 69. eod.
Caminus in priuaris cellis, non habendus. d. tit. cap.70. eod.
Cardines, ex locis obstructis, omnino euellantur.cap.71. eod.
Infirmaria, vbi non est, ædificetur, in ea qualiter ægrotantes moniales, cubent. dicto tit. cap.72. eod.
Dormitorij communis vsus, restituendus. capit.73. fol. eod.
Mortui alterius quàm monialis, cadauer, intra septa monasterij, non sepeliendum, sicut extra Monasterium moniali sepultura danda non est. ibid.
In foresterijs, & hospitijs monialium, qui non sunt recipiendi. d.tit.c.74. eod.
In exteriori Ecclesia, nihil aliud canatur, præter Missam.d.tit.c.75. 347
Vestium, & operum monialium locus communis constituatur. cap.76. eod. extra quem locum, moniales non laborent, ianitricibus exceptis.c.77. eod.
Libram rationalem operum, magistra bene conscriptum habeat.d.tit.c.78. eod.
Magistra laborũ monialis, qualiter in operibus accipiendis, vel reddendis, se habere debeat, quæ, nè sint in monasterio diuersi generis labore-

laboreria, curet. cap.79. eod.
In loco laborum, lectio spiritualis habenda, & ab omni otioso verbo, abstinendum. ibidem. eod.
Vestes omniaque indumenta, in loco vestiario tantùm, asseruanda.c.80. eod.
Monialis pecuniam apud se non habeat, alioquin ipsa, & etiam præfecta, si consenserit, & alia sciens, & non reuelans, puniantur. eod. tit. de monial.c.81. 343
Communis vitæ ratio, exquisita, & religiosa in monasterio introducatur, vtque vitæ Sanctæ institutionis disciplina moniales sectentur diligenter.d.tit.c.82. eod.
Rationes impensarum in uictum, aliumque monasterij vsum erogatarum, qualiter à præfecta repetantur.c.83.eod.& sup.c.10. 324
Moniales à sæcularibus negotijs abstineant. cap.85. 348
Locatio prediorum monasterij, qualiter facienda. ibid.eod.& supra.c.11. 325
Fruges, & annona aliorum, in monasterio non asseruentur.c.86. 349
Monialium monasterij vniuscuiusque curatoribus, procuratoribus, patronis, certæ eorum munerum regulæ, præscribantur: ij, vbi non sunt, ab Episcopo constituantur, cuius etiam nutu, amoueantur. dicto tit. de monial. cap. 87. fol. eod.
Munus vllum minimum quidem, quocunque nomine, exculentave, aut poculenta, à monialibns, non accipiant confessarij, Sacerdotes, & ministri ipsarum, pœna proposita, Episcopi arbitratu irroganda, eod.titu. c.92. eod. supra.c.38. 339
Nec operas earum accipiant.c.93. 358
Capellani, munus celebrandi Missas, non ab alia, quàm à præsecta, aut ab illa, quę sacristiæ præest, accipiant. c.94. eod.
Exploratores, qui foris monasteria monialium, etiam regularibus, subiecta, obseruent, præsertim diebus festis, qualiter eligendi.c.99. eod.
Monialis, ad aliud monasterium, qualiter transferenda.c.99. eod.
Licentiam monasterium ingrediendi, qui obtinuerint, ea tantùm vtantur, cum vrgens necessitas id postulabit.c.100. eod.
Nec prætextu processionis faciendæ, vel cubicolorum benedictionis, & aquæ benedictæ, monasterij loca aspergendi causa, ingredi licebit. c.102. 352
Monialis in cella, nihil ad vsum scribendi teneat. Nec scribat, sine præfectæ licentia, quã facilè non concedat, & qualiter concedenda. d.tit.c.105. eod.
Libros nullos, apud se teneat monialis, nisi quos Episcopus scripto approbarit. eod. tit. de monialib.c.106. 353
Præsecta, quæ puellam non legitimè examinatam, habitum susscipere, vel professionem emittere, permiserit, ab Episcopo puniatur. cap.9. 354
Licentiam ad Monasteria mònialium accedendi, vel septa ingrediendi, qui concedere nequeant.c.111. eod.& c.120.eod.tit. 356
Prefecta, vel alia monialis, quæ permiserit aliquem, sine legitima licentia, septa ingredi, vel colloqui foris ad monasterium, qua pœna plectenda.c.112. 354
Idem locus foris, alia clausi, confessario consignanda, qualiter occludatur.c.116. 355
Episcopo, & alijs prelatis, monasteria ingredi, quando, & cum quibus liceat.d.ti.de monial. cap.120. 356
Monialium constitutus numerus, non augeatur, nisi auctis monasterio fructibus. De institut.cap.2. 157
Monimenta piorum locorum erectionis, ad posteritatis memoriam, in marmore, aut lapide solido, vel tabula ænea, vt sculpantur, curet Episcopus. De relig.dom.c.27. 223
Monitiones, in IIII. Prouinc. Concil. scriptæ, Clero, in Synodo Diœc. publicandæ. De offic. ord.c.44. 72
Monitoria, quando, & qualiter ab Episcopo cõcedenda, & quid in ferenda excommunicationis sententia, ipse seruare debeat. De sentent. excomm.c.4.& trib.seq.564. & seq.
Montibus pietatis pecuniam, qui mutuat, vel apud illos deponit, nihil inde percipiat, alioquin tanquam vsurarius puniatur. De vsur. cap.6. 419
Mores omnium cuiusuis status, literas, vel alias liberales artes, quoscunq; publicè, aut priuatim docentium, Episcopus probare debet. De Summa Trin. c.3. 1
Mores eorum inquirantur, qui ad fidei professionem tenentur, antequam admittantur. d. tit. de Sum. Trin.c.9. 2
Mortuorum corpora qualiter sepelienda. De funere, & exequijs, vide sepultura.
Mortuorum officia, Rectores Ecclesiarum ne molestius, cupiditate adducti, flagitent, ab eorum hæredibus. De sepult.c.11. 176
Mortuorum omnium fidelium commemorationis transacto die, sequenti proximè, diuinum officium, & Missæ sacrum fiat ab Episcopo, & capitulo, pro mortuis suæ vrbis Episcopis, & reliqui Sacerdotes, Missam celebrent: postridie verò illius diei, pro Canonicis, & alijs de capitulo mortuis, à singulis capitulis Cathedralis, & collegiatæ Ecclesiæ fiat. dicto tit.cap.14. 177
Mortui corpus, & perpetuæ traditum sepulturæ, asportari ne liceat, sine Episcopi licentia. d.tit.de sepult.c.24. 179
Occisi alienæ Parochiæ cadauer, asportari ne prohibeatur à Parocho.eo.tit.c.25. 180
Pro funeribus, & anniuersarijs celebrandis, quos, & quo sanè ordine, rector Ecclesiæ Sacerdotes, & clericos euocare, & adhiberi debeat.d.tit.c.26. eod.
Ad funus, vel officia pro mortuis, ne Parochi, vel Ecclesiæ rectores, aliquem pro se, mittãt, vt emo-

vt emolumentum, vel partem recipiãt, & qui mittuntur, plus non capiant, quàm si proprio nomine vocati essent, dicto titulo de sepult. cap. 27. eod.
Oractiones pro mortuis vide, Missæ pro defunctis.
Mortuo clerico, bona illius, qualiter non asportanda: inuasores, vel surripientes ea, qualiter puniantur. Ne sede vacan. c. 2. & 3. 158
Mulctæ in foro Episcopali laicis irrogatæ, qualiter distribuendæ. De pœnis. c. 3. 424
Mulieres, etiam quouis sanguinis vinculo, coniunctæ, in ædibus Canonicorum aliorumve clericorum, non habitent, nisi in alicuius necessitate, aliter faciendum Episcopus censuerit. De cohab. cler. & mulier. c. 1. 140
Mulieres à Parocho qualiter monendæ, vt omnem luxum, inaures, quod signum esse diaboli, dixisse fertur. D. Aug. fucum, & vestes cau datas, quibus olim, ad Ecclesiam accedentes, communione interdicebantur, deponant. de offic. Par. c. 68. 206
Mulieres conuertitæ, vt recipiantur, & professionem emittant, maiorem aliarum partem sufficit consentire. De mulier. conuert. c. 1. 356
Mulierum conuertitarum certus numerus, non constituatur, & eleemosynæ loco dotis, qualiter exponendę. d. tit. c. 2. 357
Mulieribus ipsis conuertitis, professionem emittere liceat, prout de iure, vel secundùm earũ constitutiones. eod. titu. de muler. conuert. cap. 3. eod.
In earum renuntiatione, & obligatione, quod ius seruandum. ibid.
Nouitiæ, in anno probationis, si quid dederint Monasterio pœnas, non subeant. ibid.
Mulieres ipsæ, inhabiles ad officium, velumque inquam susceipiendum, vel profiteri nolentes, qualiter e monasterijs non eijciantur. ibid. eodem.
Mulieribus, nocturnas obire processiones, omnino interdictum est. De processionibus, & Litan. cap. 30. 380
Mulier, infantem secum in lecto, sine præscripta cautione tenens, ipso iure pœnam excõm. qualiter incurrat, à qua non absoluenda, nisi iniuncta graui pœnitentia. De pœnit. & remiss. cap. 33. 426
Dispensationem super hoc, quando Episcopus deleget. De sent. excomm. c. 15. 448
Quos includat Canon. d. tit. c. 16. eod.
Decretum illud, Parochus, Populo denuntiet, & eum qualiter moneat. De pœnit. c. 34. 436
Mulier proximè paritura, sæpius, vt confiteatur peccata, à Parocho moneatur. De pœniten. cap. 65. 443
Mulieres cuiusuis dignitatis regularium Monasteria ingredientes, constitutionum pœnis, ab Episcopo plectantur. De sent. excomm. cap. 8. 447
Muri, Ecclesiæ, Oratorij, & Cœmiterij, ab vrina, & sordibus alijs, mundi seruentur. De immun. eccl. c. 14. 404. à rubis etiam, & spinis, cæmentorum, lapidum congestu, remoti sint. c. 16. & 17. 405
Musicam in aliena Ecclesia, Parochus non exerceat. De offic. Parochi. c. 52. 200

N

NEophytorum, quæ cura habenda, præsertim circa eorum matrimonia, & quæ ipsi cauere, & præstare debeant. De iudęis. c. 2. 399
Nomina eorum, qui fidei professionem emiserint, Cancellarius in aliquem certum librum, in Archiuio asseruandum, referat. De Summ. Trin. c. 8. 2
Nomina excommunicatòrum, & interdictorũ, quæ Parochus cancellario Episcopali dederit, ipse in Tabella, eo nomine consecta, exscribat, cui addat, & detrahat. vt opus erit. De senten. excomm. c. 13. 448
In ea etiam, alijs censuris irretiti, vel banniti clerici describantur. ibid.
Notarius, in dispensationum matrimonialium executione, pro examine testium, quartam duntaxat, aurei partem capiat. De offic. deleg. cap. 4. 61
Notarij, seu cancellarij officij Episcopalis, plus exigentes, quàm prætaxatum sit, & in officio negligentes, ad restitutionem cogendi, & aliàs puniendi, eorumq; nomina, ad Episcopum deferenda. De offic. ord. c. 72. 79
Notarijs, & scribis ciuitatis, & Diœcesis, Episcopus, vel Vicarius, taxam præfiniat, quam, pro eorum mercede, exigi liceat, & si præfinita iam est, omnino seruetur. De iudicijs. capit. 1. 87
Notarjorum collegium, primo quoque tempore instituatur, statura Episcopo probanda, à quo etiam officiales deligantur, qui iudicent inter illos. De iudic. c. 2. eod.
Notariorum in collegium adscribendi, ab Episcopo examini probandi, qui reijciendi, forma iuramenti per eos præstandi. d. tit. c. 4. 88
Notarius iudicibus ordinarijs, delegatis; vel arbitris, etiam arbitratoribus, originales processus, non deferat, sed collata tantùm exempla, nisi aliud Episcopo, vel Vicario videbitur, eod. tit. de iudic. c. 5. 89
Notarij, in exemplis ipsis, nihil superuacaneum scribant, male scripta, eorum sumptu, melius scribant, ibid. eod.
Notarij, in literis dimissorijs, seu testimonialibus, Concilij Tridentini Decretum, seruent. In alijs mere spiritualibus, nihil accipiant, præter scripturę mercedem. d. c. 5. eod
Notarij in officio delinquentes, qualiter ab Episcopo plectendi. ibid.
Cancellarias vendi, locari, vel earum nomine, aut occasione quouis prętextu, cuiuis personæ, quicquam solui, prohibitum est. ibid.
Notarij, pro singulis dimissorijs, vel testimonialibus literis, decimam aurei nummi partem duntaxat,

duntaxat, accipiant.d.tit.de iudic.c 7. 90
Notarij acta omnia, in librum, non in pagellas, referant, quæ cum instrumentis in Archiuij certo loco, asseruentur. d.tit.c.8. eod.
Notarius, quę ipse scribere debeat. ibid.
Notarij substituti, vel scriptores Cancellariæ, donum, munusve, etiam spontè oblatum, non accipiant.d.tit.c.10. 91
Ijdem, in foro Ecclesiastico, causas non agant, nec alicuius negotia susciplant. eodem titulo cap. 11. eod.
Notarij, & Cancellarij, quibus, & quo loco, ostendere debeant acta, tabulas, instrumenta, & originales processus, quæ inde alio exportari non valeant.eod.tit.de iudic.c.12. 92
Vide Cancellarij.
Notarij, & Cancellarij, ne cuipiam, actorum, attestationum, sententiæ, & aliarum scripturarum, copiam dent, sine scripta Vicarij licentia.d.tit.c.13. eod.
Notarij, quæ gratis, ex Decretis Concilij Prou. dare tenentur, ita vt sancitum est, omnino prę stent, nisi taxa auctoritate Apostolica iam facta, aliud permittat, d.tit.de iudic. c.14. eod.
Notarij opera, atq; officio, quibus in actionibus capitulum vtatur. De fide instr.c.7. 110
Notarij formulas, certis verbis conceptas, in lucem, ab Illustrissimo Archiepiscopo ad vsum Prouinciæ, emissas, seruent.d.tit.c.8. 111
Certos item habeant libros, in quibus causarũ criminalium acta, & processus, describantur. eod.tit.c.9. eod.
Notarij, & scriptores, receptam mercedem, vel partem, qualiter in librum certum referre, & & item in fine acti processus, describere debeant.eod.tit.de fide instr.c.10. eod.
Notarij, nisi, per examen probati, officij sui exercitatione, & vsu perpetuo, vel ad tempus, prohibeantur.d.tit.c.11. eod.
Notarius, quæ in omni examinandi ratione, pro conferendis Ecclesiasticis beneficijs, prę stare debeat. Quo sanè ordine, & modo, in libro prouisionum Ecclesiarum, & beneficiorum, acta examinis, cęteraq; describere teneatur.d.tit.de fid.instr.c.12. eod.
Notarius item librum habeat, in quo, omnes concionatores, confessarios, Sacræ lectionis interpretes, examinandos, notet. d.tit.de fid. instrum.c.13. 112
Et alium librum habeat, in quem examina refe rat, quæ adhibentur, ad cleri professionem, in literarum studijs perquirendam. ibid. eo.
Notarius, formulam quæ ad fori Episcopalis rationem rectè instituendam, & tuendam pertinet, ex Concil. V. Prou. accurate seruet. d. tit.de fid.instr.c.14. eod.
Notarij, quęcunque legata ad pias causas, vel pro male ablatis, aut furto subtractis, vel etiã Episcopo facta, infra sex menses, à die scientiæ mortis testatoris, quo ad prę terita, & infra tres menses, in futurum rogata, Episcopo significare debent, pœna excommunicationis ipso iure. De testam.c.3. 176
Quod Decretum, bis est quotannis publicandũ in Parochiali Ecclesia, tit.eod.c.4. eod.
Notarijs, & scriptoribus, ac ministris, pro literis beneficiorum, non plus vno aureo, soluatur. De Simon.c.4. 393
Notarij vsurarum participes, in contractibus, quę fiunt, qualiter puniantur. De vsur.c.3. 418
Notarius, qui contractus illicitos scripserit, puniatur.eod.tit.cap.5. 419
Nouitiæ Sanctimonialium, vide Moniales.
Nuptias solennes, quando non liceat celebrare. De sponsal. & matrim.c.12. 361
Nuptiarum secundarum occasione, quæ pecuniæ extorsiones, vel in eis clamorosi tumultus, & strepitus fiunt, vt omnino tollantur, curet Episcopus. De secund.nup.c.1. 367
Nuptijs, qui veneficijs, & fascinationibus, officiunt, & qui in illis soluendis, verbis vtuntur improbatis, quique suaserint, vel mandauerint, aut consenserint, qualiter puniantur. De sortilegijs. cap.5. 421

O

OBlationum vsus, & ordo, in Cathedrali, & Parochialibus Ecclesijs, diebus festis, in Missa qualiter retinendus, vel restituendus, vt primò mares deinde fœminæ, aliquid offerant. De decim.c.10. 209
Oblationis recipiendæ causa, Sacerdos Missam celebrans, paulùm ab altari se remoueat. dict. tit. cap. 11. 210
Oblationes à fidelibus intima animi pietate, & deuotione fiant, offerentium in Missa, commemoratio facienda. eod. tit. de decim. cap. 12. fol. eod.
Oblationes à quibus personis non sunt accipiendæ.c.13. eod.
Oblatum quicquid erit, quibus applicandum, & concedendum.c.14.eod.tit. eod.
Oblationes, inter Missæ sacrificium recipere, quibus Sacerdotibus non liceat. dicto tit. de decim.c.15. 211
Pactiones, de diuidendis cum Parocho oblationibus, vt alteri liceat eas recipere, contra præscriptum, nullæ sint, & pacisceutes puniatur grauiter.d.tit.cap.16. eod.
Oblationes, quo tempore in Missa accipiendæ. cap. 17. eod.
Offerentibus, qualiter à Sacerdote, benedictio impartienda, qui Missæ sacrificio intersint, & nisi eo peracto, inde non abeant.d.tit. de decim. cap.18. eod.
Oblationes quomodo, & quando, fieri debeãt, rationem certam prescribat Episcopus, vt populus, ad eas pie præstandas, precibus, & Litanijs, instituatur, eod.tit.c.19. eod.
Oblatæ imagines cereæ, voti causa, venditari at confractæ quidem non possint, nisi Episcopi concessu, & in vsum Ecclesiæ conuertendæ. d.tit. cap.20. 212

Nec

Nec verò vllas alias oblationes, vel eleemosynas, antequam perceptæ sint, alicui vendi, locarive liceat, ibid. eod.
Obseruantes, in itineris susceptione, aut alicuius rei institutione, dies, tempora, & momenta, animalium voces, auium garritus, & volatum, ac similia, qualiter ab Episcopo, pœna plectendi. De sortilegijs. c. 4. 421
Occasiones quęcunq; luxuriandi, & peccata carnis committendi, vt eripiantur, præsertim de nocturnis rusticorum excubijs, omni diligentia Episcopus, & Parochus curent. De adulterijs. cap. 3. 415
Oeconomum deligat Episcopus. De offic. ord. c. 69. fo. 78. vide Episcopus.
Officium S. Inquisitionis statum, & eius ministros, offendentes, puniantur, ad præscriptum constitutionis Pij V. quæ quidem constitutio, quando promulganda. De hęret. c. 6. 548. vide hæret.
Officium, quod sibi capitulum commiserit, ne cui recusare liceat, sub pœna, qui verò iniuriam sibi fieri existimat, ad Episcopum confugiat. De maior. & ob. c. 2. 85
Officium Cancellariæ, vendi, vel locari non debet. Nec eius occasione quicquam alicui persolui. De iudicijs. c. 5. 89
Vide Cancellarij.
Officiales, & ministri à capitulis Cathedralis, & collegiatarum, qualiter creandi. De celebr. Miss. cap. 16. 239
Officijs in recitandis diuinis, nihil apochryphũ legatur, & vt ab officio Romano non discedatur, Episcopus videat. De celeb. Miss. c. 20. 240
Calendarium quotannis, ritè confectum, edatur. ibid.
Ab omnibus, ad normam Calendarij, diuina celebrentur officia. c. 21. d. tit. 241
Officiorum diuinorum tempore, nè patiatur Episcopus, circulatores, & id genus hominũ, in foris, & plateis Ecclesiarum, versari. De celebr. Miss. cap. 25. 242
Idem curet, vt hebdomadæ sanctæ, in tenebris, pulsandi modus, adhibeatur, ibid.
Matutinum, & prima qua hora, & semper in choro, excepto tempore vehementium frigorum, de Episcopi licentia celebrentur. d. tit. cap. 26. 242
Missæ solennes, & aliæ, quando & à quibus cantandæ. c. 27. eod.
Officium diuinum, etiam B. V. non recitantes clerici, qualiter mulctandi. d. tit. de celebrat. Miss. cap. 31. 244. & c. 72. 256
Officium matutini quibusdam diebus, ea hora celebrandum, præscribat Episcopus, qua Missæ, & alia officia, in Ecclesia, non impediantur. eod. tit. c. 68. 255
Officij diuini recitandi causa, à quo Calendarium, & quando conficiendum, & qualiter ab Episcopo recognoscendum. d. tit. c. 73. 256
Officium diuinum non omittat, qui leuiter ægrotat. c. 75. eod.
Officia diuina, in choro celebrare, qui tenentur clerici, quæ meditari, & præstare debent, vt rectè, & religiosè suo fungantur munere. d. tit. de celebr. Miss. c. 80. 258. vbi 35. salutaria habentur monita.
Officijs diuinis, præsens Episcopus, accẽsis duobus luminibus, quæ præstare ipse debeat. d. tit. c. 87. 263
Officia, & munera diuina, quæ pontificali ritu solenni, Episcopus obire, & peragere debet, qualiter populo denuntianda, & in Calendarium referenda. eod. tit. c. 88. eod.
Officia diuina, tam diurna, quàm nocturna, cum erunt celebranda, id campanæ sono, qualiter significetur; quo audito, omnes qui interesse debent, se præparent, & ad Ecclesiam progrediantur, superpelliceum induant, talari veste retenta, idque modestè agant, ad quod tenentur. De immun. eccl. c. 1. 310
Officia diuina celebraturi, quo ordine, quando, & qualiter ad chorum accedere debeant, illa inchoare, vel non: negligentes, vt puniantur. d. tit. c. 2. eod.
Officia dum celebrantur diuina, vel concio habetur, quæ in ecclesia fieri, vetita sunt, & qualiter inobedientes deferendi, & puniendi. dicto tit. c. 3. 311
Oleum, seu Chrisma sacrum, qui Plebanis, & alijs distribuit, in librum ea de re confectũ, ecclesiarum referat nomina, quibus dederit. Nec alicui deferendum tradat, nisi sacris ordinibus initiato. De offic. Archipr. vel pleba. cap. 1. fol. 6
Oleum istud, distribuens Præpositus, vel Plebanus, idipsum seruet. ibid. eod.
Oleum Sacrum Parochus ad ægrotum in itinere ipsemet deferat, non autem laicus homo. ibid.
Oleorum sacrorum vascula, qualiter distincta, seruentur. De custod. S. Eucharist. c. 8. fo. 351. Pro ipsis oleis, quot vascula habenda, de sacr. vnct. cap. 10. 280
Oleis nouis habitis, vetera qualiter comburantur, eorumq; vascula abstergantur, ac in sacristia conseruentur. d. tit. c. 11. eod.
Oleo Sacro deficiente, qualiter aliud superinfundatur. d. tit. c. 13. 281
Optionis ius quibus in ecclesijs est, vbi pars fructuum soluitur, quo tempore præstentur, & qualiter diuidantur fructus. De consuetud. cap. vnico. 6
Oratio funebris vide concio, & sermo.
Orationes, de quibus singulis Dominicis diebus, per mensem ante Sacram ordinationem, populum moneri debeat parochi. De temp. ord. cap. 28. 32
Oratio, cuius initiũ est, Adsumus Domine, congregationum certarum initio, recitetur, & ob id tabellę affigatur scripta. De Iudic. c. 17. 93
Orare pro quibus debeat populus, de quo à Parocho Dominicis diebus sit monendus. De offic. paroch. c. 23. 193

Oratio quadraginta horarum, coram sanctissimo Sacramento in Altari decenter ornato, quæliter facienda. De orat.quadrag.horarum. cap.1.& 2. 381
Orationi ipsi noctu nemini adesse liceat præter orantes custodes interdiu autem,mares separatim à fœminis, orent.d.tit.c.3.eod. qualiter fœminæ à maribus separandæ.c.15. 383
Oratio quadraginta horarum in vlla Ecclesia,sine Episcopi concessu, extra ordinem constituatur, qui vt sanctè geratur, omnino curet. eod.tit.cap.4. 381
Oratio ipsa,quibus in Ecclesijs facienda.c.5. eo.
Oratio dicta, in conspectu sanctissimi Sacramenti fiat,ante illud extra tabernaculum,in altari bene ornato, collocatum, cerei saltem sex accensi, & lampades tres colluceant. dicto tit. cap.6. eod.
Orationis initio sanctissimum Sacramentū qualiter,& quibus præsentibus, & inseruiētibus, palàm proponendus sit. d.tit.c.7. 382
In eo exponendo, & reponendo sanctissimo Sacramento processiones, qualiter agantur. cap. 8.fol. eod.
Dum in altari propositum est, clerici duo super pelliceo induti, & aperto capite, semper assistant,aut saltem vnus,sacro ordine initiatus. cap.9. eod.
Oratio vbi fit,tabella precum, conspicuo loco affixa habeatur. d.tit.c.10. eod.
Orationis tempore, sermo breuis qualiter habendus. d.tit.c.11. eod.
Orationis qui curam gerant, aliquot viri ab Episcopo constituantur, qnorum præcipuum munus sit,vt oratio ad præscriptam formam fiat. cap.12. 383
Orationis tempore,Episcopi concessu, capsulæ, & non pelues,aut vasa, ad eleemosynam colligendam,proponantur.d.tit.c.13. eod.
Orationis horæ,populo, qualiter assignandæ, & cauendum, vt per quadraginta horas fiat. dicto tit.cap.14. eod.
Orandi stata hora,noctu fœminis nō detur, nec aditus in Ecclesia; vbi noctu defuerint orantes, sanctissimum Sacramentum in tabernaculo reponatur,& si oratio noctu intermittatur, interdiu compensetur conuenienti horæ spatio. d.tit.c.16. eod.
Oratio,cum noctu fit, Ecclesiæ clausa sint ostia, pulsantibus pro oratione,aperiēda.c.17. eod.
Oratio, cum in monialium Ecclesijs celebratur, in eam noctu,nemini aditus pateat; Moniales qualiter noctu orent, & sanctissimum Sacramentum reponatur, & summo manè iterum exponatur. d.tit.c.18. eod.
Orationis quadraginta horarum tempus, quando prorogari liceat per Episcopum. dicto tit. cap.19. 384
Orationis causa, quæ ad vsum, & venerationem sanctissimi Sacramēti statuta sunt, eadem obseruentur, si quando extraordinariè idem adhiberi concessum erit.d.tit.c.20. eod.
Oratio ipsa, vbi in Cathedrali habenda, maiori cum solennitate, & apparatu, initio, & in fine,ad eius celebritatem populus, & clerus, qualiter conuenire debeat. De orat.quadrag. hor. cap.21. eod.
Orationis causa, clerus sæcularis,& regularis,ac populus,quomodo, & ordine, & quibus canticis, ad Ecclesiam concurrat, & eodem pariter modo,redeat.d.tit.c.22. 385
Orationis sanctæ,necessitas,explicatur. De orat. vespert c.3. eod.
Orationis communis institutionem, & indulgentiam à Parochis ter in singulos annos, publicari Episcopus, omni studio, curet. dicto tit. cap.3. eod.
Orationis hora, à Parocho assignetur, qua dato campanæ signo, patresfamilias, cum familia, domi orent, diem constituat, quo illi communicent. d.tit.c.4. eod.
Oratio,vt à clero, & à populo, sine intermissione,imminentibus calamitatibus, fiat Episcopus aliquam ineat rationem. dicto tit. cap.5. fol. 386
Orationis vespertinæ signum,qualiter campanæ signo dandum.d.tit.cap.6. eod.
Oratio vespertina, in Ecclesia conuenientius à populo fiet,quem conuenire parochus curet, ipseque adsit, alioquin ab Episcopo mulctetur.d.tit. c.7. 387
Oratio ipsa, nè in Ecclesia tardius habeatur, quàm ad horam,qua sub crepusculum noctis, salutationis Angelicæ signum detur, ibid.
Orationis alius locus, vbi in parochiali fieri commodè non potest, vel Oratorium, vel Crux, vbi communiter fiat, qualiter ab Episcopo constituatur,d.tit.c.8. eod.
Oratio ipsa, vbi communiter in Ecclesia, vel vt supra, à fidelium conuentu haberi non poterit,domi saltem, ab vnoquoque,cum familia, certo loco fiat.d.tit.c.9. eod.
Oratio matutina, ab Episcopo,qualiter introducenda.d.tit.c.10. eod.
Oratio, ad tempestates depellendas, & Dei misericordiam implorandam, præmissa campanarum pulsatione, qualiter habenda. eodem tit.cap.11. 388
Oratio pro fidelibus defunctis, vt vbique locorum, in sua Diœcesi, celebretur, Episcopus curet.Qualiter facienda,& per parochum populus ad eam sit cohortandus, cui indulgentiæ literæ, aliquando, de scripto, legat,& declaret.d.tit.c.12. eod.
Oratio,sexta quaque feria, præmisso signo campanæ, qualiter per fideles facienda, & eis indulgentia,ab Episcopo concedenda. De pœnit & remiss.c.22. 432
Orationi incumbentibus, concessæ indulgentiæ, quæ à parocho sæpius publicandæ. d.tit. cap.62. 436
Oratorium, sicut Ecclesia simplex, vnam tantum habeat campanulam. De offic.custod. cap.3. 45

Oratoria quando, & qualiter concedenda, & ipsis vtendum. De celebr. Miss. c. 10. 237
Oratoria, vbi Missæ Sacrum non fit, altare non habeant, quibus in locis non habenda, qualiter claue ab Ostio munienda, clauis apud Parochum sit. De Eccl. ædific. c. 29. 308
In ipsis oratorijs, Sacræ imagines, vt inspici possint, qualiter pingantur. d. tit. c. 30. eod.
Ordines gratis conferant Episcopi, nec quidquam, etiam sponte oblatum, vel eorum familiares, accipiant. De ætate, & qual. ord. c. 1. 7
Ordinibus in conferendis, omnem diligentiæ rationem, ex sententia Tridentinæ Synodi, adhibere debent Episcopi, vt idoneos habeant ministros. d. tit. in præfatiuncula. eod.
Ordinibus initiatos, in librum accuratè referat Archidiaconus, vt in c. 2. & 3. eod. tit. eod.
Ordinandi regulares clerici, fidem professionis afferant religionis, cui adscripti sunt, iurentque, se illam sponte emisisse, aut ratam habuisse d. tit. de ætate, & qual. c. 4. 8
Ordine aliquo initiatus, Ecclesiæ adscribatur, nec ad alium ordinem admittatur, nisi se præscriptas sibi functiones, præstitisse docuerit. eod. tit. c. 5. eod.
Ordinem Sacrum beneficio annexum, non suscipiens clericus, distributiones nō percipiet. eod. tit. cap. 8. 9
Ordine initiandus, quas ante examen afferre debeat scriptas testificationes. De offic. examin. cap. 10. 16
Ordines priusquam Episcopus conferat in ieiunio quatuor temporum Parochis indicat, suppositiones eo Dominico die habendas, qui ieiunium proximè antecedit. De temp. ord. cap. 1. 23
Ordinandis, nè pœnas facilè incurrant, constitutio Pij II. atque quotannis, in Diœcesana Synodo, legatur. De temp. ordinat. c. 2. eo.
Ordinationes Sacræ, statis temporibus, ritu solenni, assistentibus Canonicis, in Cathedrali Ecclesia, habeantur. d. tit. c. 7. 25
Ordinationes Sacræ, in Diœcesano loco, si quādo habentur, in digniore Ecclesia, præsente illius clero, celebrentur. ibid.
Ordinum quorumcunque susceptione, prohibeantur, impedimento irretiti, & nè ad Sacrā ordinationem accedant, rectè admonentur. De temp. ord. c. 13. 27
Ordinatione Sacra, qui arceantur, dicto titulo. cap. 13. fol. eod. vbi singula enumerantur impedimenta.
Ordines Subdiaconatus, & Diaconatus suscepturi, quam sibi vtilem præparationem, adhiberi debeant. eod. tit. c. 14. 28
Ordinibus maioribus sacris, titulo seminarij, nemo adscribatur, neque alio titulo, quem ad victum satis esse, Episcopi iudicio, non cōstet. d. tit. cap. 15. eod. Quod declaratur. De temp. ord. c. 46. 39
Ordinibus ipsis sacris initiandi, mēse ante ordinationem, iuxta Conc. Trid. ad Episcopum adeant, eod. tit. c. 16. 28
Quid agendum circa illos. c. 18. eod.
Quod ad prima tonsura initiandos, extenditur. Nam & ipsi id præstare debent, nisi aliud, ex causa, iusserit Episcopus. dicto tit. cap. 17. & 18. 28
Ordinandorum clericorum testificatio morum, qualiter recipienda. d. tit. c. 19. & 20. 29
Ordinandis, conueniendi, & testimoniales literas afferendi tempus, qualiter Episcopi edicto, significandum. eodem tit. capit. 21. & cap. 26. 31
Ordines minores, maioresve suscepturi, singula de se legitimè testata, suo Episcopo faciāt, qua pulchro ordine, statuuntur. eod. tit. c. 22. fol. 29. c. 23. & 24. 30
Ordinationem Sacram habiturus Episcopus, qualiter, & quando edictum promulgare debeat, dicto tit. de temp. ordin. cap. 25. & 26. fol. 31
Orationes ante ordinationem à populo faciendæ, vide oratio, & eo. tit. c. 28. 32
Ordinibus initiandi, ne dum de literarum scientia, verùm etiam de cantus peritia, & de vsu, ac notitia, diuini recitandi officij, interrogādi. d. tit. de temp. ord. c. 29. fo. 33. & c. 42. fo. 38. vbi præcipua capita ab eis perquirenda, describuntur.
Ordinis, ab vnoquoque susceptis, in testimonialibus literis, fides etiam fiat Ecclesiæ, locive pij, cui ille adscriptus erit. d. tit. c 30. 32
Ordinationes statutis temporibus, celebrentur. Quòd si in eis dispensari contigerit, id in literis dimissorijs, planè scribatur. dicto tit. cap. 31. 33
Ordinatus ab alieno Episcopo, testificationem susceptī ordinis, scriptam, suo Episcopo afferat, & in libro ordinatorum scribatur. d. tit. de temp. ord. c. 32. eod.
Ordinum minorum functiones, ab ijs præstari debeant, qui in illis sunt constituti, & non à laicis hominibus. d. tit. c. 33. eod.
Ordines susceptur us, in examine, de quibus interrogari, & quæ ab eo generaliter inuestigari debeant. eod. tit. c. 34. 33
Quæ verò pro vnoquoque ordine, à susceptur o, specialiter inuestiganda erunt. c. 35. 35
Ab Tonsura prima, initiando, quæ perquirenda. ibid.
Quæ pro minoribus ordinibus inuestiganda capit. 36. fol. 36
In maioribus autem ordinibus, quæ examinatoribus intelligenda. eo. tit. c. 37. eod.
Ordinem Diaconatus susceptur us, qualiter speciatim examinandus, dicto tit. de temp. ord. cap. 38. eod.
Ordini Sacerdotali adscribendus, de quibus præcipuè interrogari debeat, & quæ in eo spectāda. eod. tit. c. 39. fo. 36. & c. 40. 37
Ordines minores non conferunt Abbates, nisi regularibus sibi subditis, vel de licentia Episcopi, quæ nisi Abbatibus presbyteris, & Benedictis,

nedictis, non conceditur.d.tit.c.44. 39
Ordini Subdiaconatus,non adscribatur,qui recitandi Dominici officij,vt tenetur,vsu peritus non sit.d.tit.de temp.ord.c.45. 39
Ordines minores non conferantur ijs, qui in Beatæ Mariæ Virg. officij, recitatione,versati non sunt. ibid.
Ordinem maiorem Sacrum, alicui, etiam familiari suo, post triennium ab initio familiaritatis, Episcopus conferre potest, titulo pensionis,& patrimonij, donationisve perpetuæ bonorum,eo nomine factę dicto tit.de temp. ord.cap.47. 39
Ordine Sacro initiari potest, absque alio titulo, is, cui facta est sponsio, certa cautione, de præstandis, ad victum rebus necessarijs.d.tit. cap. 48. 40
Quæ seruare debeat Episcopus, circa ordinandos, vt de pensione, patrimoniove, donatione, aut sponsione, quæ ad victum satis sint, fiat diligentissimè certior,eod.tit. cap.49. eo. & cap.54. 41
Ordine initiatum, titulo vt supra,etiam familiarem suum,Episcopus alicui Ecclesiæ,addicat, vbi ordinis functiones, ipse verè præstet.eod. tit.de temp. ord.c.50. 40
Ordinatio Sacra priusquam celebretur, qualis sermo haberi, & quid in eo spectari debeat. d.tit.cap.51. eod.
Ordine initiando, assignata pensio, census, donatio, vel patrimonium,quandiu remaneant, eo nomine obligata, quæ alienari non possint, neque in fiscum transire, eodem titulo. cap.54. 41
Organista, festis, diebusque Dominicis,Episcopum, diuinorum causa officiorum, in Ecclesiam aduenientem, graui modulatione, excipiat.De offic.Organ.c.1. 7
Organista, idem seruet,cum Episcopus,peractis officijs,inde discesserit. ibid.
Organista, idipsum præstet, dum Missam, aut Vesperarum officium celebraturus, aliove Pontificali munere perfuncturus Episcopus, vestes induit Sacras. ibid.
Organista, quæ dicta sunt agat, si nihil à choro interea canendum est, & vbi in officijs,organa quidem pulsanda sunt,ibid. eod.
Organista, in Ecclesia non recipiatur, nisi probatus ab Episcopo, & facultate scripta. De temp.ord.cap.33.§.7. 34
De organis in Ecclesia pulsandis,differit Nauar. in tract. de Hor. Can.c.16. nu.46. 256. & seq. & cap.17.nu.33. fol.281. cum seq.
Ornamenta, Vasa, & quicquam aliud ex Sacra suppellectili, ad profanos vsus, non commodentur. De immun.Eccl.c.5.§.vlt 313
Ornamenta, quæ obscenarum rerum speciem, ostendunt,ad ornatum Ecclesiarum,vel in publicarum processionum apparatu,ne adhibeãtur.d.tit. de immun. Eccl. cap.8. eod.
Ornamenta altarium,ad aliũ quemuis vsum, nõ adhibeantur.d.tit.c.9.314. vide altaria.
Ostiarij officium in Ecclesia, quale,& in quibus versetur. De offic.ostiar.c.1.& 2. 46
Ostia, & fenestræ Monasterij monialium, vide moniales.
Otium clericis, & Sacerdotibus, fugiendum,& vt sint in negotio, curet Episcopus. De vita, & honest. cler.c.38. 137

P

PAlium mortuis imponendum, emant Parochiani, quòd si nolint, sumptibus fiat Parochorum, quo casu,ab heredibus mortuorum, minimum aliquid exigere possint. De sepult. cap.9. 175
Parochialibus Ecclesijs præficiendi, quàm apti esse debeant, & de quibus interrogandi. De ætate, & qualit. cap.13. vbi singula. fol.10.& cap.14. 11
Parochialis Ecclesia, quot, & quales habere debeat campanas. De offic.custod.cap.2. 44
Parochialem, & Canonicatum legitimè obtinens, in Parochiali residere tenetur.De clericis non residen.c.15. 147
Parochiales singulæ Ecclesiæ, fontes singulos habeant, in quibus toto anno, aqua baptismatis seruetur. De Parochijs.c 1. 185
Parochiali vacante, edictum pro concursu,qualiter proponendum d.tit.c.2. eod.
Parochialis cura,vbi collegiatæ imminet,neque cura ad certas personas spectat, vt curato de stipendio prouideatur, curet Episcopus,eod. tit. de Parochijs.c.3. 185
Parochialibus in Ecclesijs conferendis,quęcunque ratio,vel cautio est adhibenda, eadem in capellanijs, cęterisq; beneficijs Ecclesiasticis adhibeatur, quibus aliquod curæ onus,incumbit.d.tit.c.4. 186
Parochialibus Ecclesijs inopia laborantibus, vt succurratur, curet Episcopus. eodem tit. capit.5. fol. eod.
Parochiali vacante Ecclesia, cuius conferendæ ius, ad alium, etiam exemptum,& regularem spectet, edictum Episcopus proponat Diœcesanus,& ab examinatoribus Synodalibus,fiat examen, & digniorem eligat Diœcesanus Episcopus, aliter facta collatio, irrita sit. De Parochijs.c.11. 188
Idem seruetur, vacante Parochiali, iurispatronatus Ecclesiastici,vel mixti,cuius institutio, non ad Episcopum, sed ad alium vt supra, spectet,etiam ad Summ. Pont. d.tit.c.12. eod.
Vicariuum quoque Episcopus constituat, cum debita fructuum portione,donec Ecclesię,rector præficiatur,ibid. eod.
Concursus non omittatur ab Episcopo, & eius loco, priuatum examen non fiat, nisi opus esse viderit, certis eum mouentibus expressis causis, eod.tit.c.13. eod.
Ad parochialem Ecclesiam, vt quàm frequentissimè conueniant fideles, ab Episcopo monendi sunt,& in omni parochiali,monitionis literæ,

literæ, prima Dominica Aduentus, & Quadrageſimæ promulgandæ.d.tit.c.14.189.& de celebr. Miſſ.c.37.
Parochialis Miſſæ ſacrificium, die feſto, in parochiali Eccleſia celebretur, duabus circiter, poſt ſolis ortum, horis.datis ſemper ante, ſtatis campanę ſignis, ijſq; horæ dimidiæ interuallo diſtinctis.De offic.Parochi.c.45. fo.199. Alius vero, prćter parochum, Sacerdos, omni die in aurora, celebret.c.46. eod.
Parochialibus Eccleſijs, in quibus populo Sacr. prćſertim noctis tempore, miniſtrari commode, non poſſunt, qualiter per Epiſcopum prouideatur. De eccl ędificand.vel repar.c.1.302. Nouis rectoribus, de victu, qualiter prouidendum.c 2. eod.tit eod.
Parochialis Eccleſiæ, eiuſque rectoris neceſſitati, cum Epiſcopus cenſuerit prouidendum, qui ad id, & quibus medijs, compellendi ſint. d.tit.de Eccl. ędifican.c.37. 309
Parochialibus in ſuis Eccleſijs, regulares, eadem prćſtent, & obeant munera, ad quæ cęteri Parochi ſęculares, tenentur. De capellis Monachorum.cap.1. 319
Parochias nouas, vbi opus eſt, etiam in regularium Parochijs, Epiſcopus conſtituat, ad prę ſcriptum conſtitutionis Pij Quinti de Eccl. ędifican.cap.36. 309
Parochi animaduertant, an vllus ſit in eorum Parochijs, prauis opinionibus imbutus, eumque ad Epiſcopum, vel Inquiſitorem deferãt. De Summa Trin.c.4. 2
Parochi populum moneant, vt eos ſtatim deferant, in quos hęreſis cadere probabilis ſuſpitio, nouerint. ibid.
Parochi à finibus hæreticorum venientes, diligenter obſeruent, & ſuſpectos deferant.eod. tit.c.5. eod.
Parochi ſuos moneant Parochianos, nè vllo pacto, in hęreticorum terris, inſtituantur, vel commorentur.c.6.eo. 2
Parochi, & concionatores, quod populo euulgandum erit, cohortationibus adiuuent, quò ſtudiose, executioni demandetur. De conſtitut.c.4. 4
Parochi certo tempore, antequam Vicarij Foranei ad Epiſcopum conueniant, ſuarum Parochiarum, & Parochialium hominum ſtatum, exquirant, & ſi quæ viderint, quibus conſuli oporteat, ſcripta, ſuo quique Vicario tradant. offic. Vicar.c.3. 21
Parochus, pueros præſertim pauperes, in quibus bonam ſpem, & magnam ingenij indolem cognouerit, optimis moribus, & clericali diſciplina, erudiendos, curet, & ad Epiſcopum deferat. De temp.ord.c.6. 24
Parochi omnes, in eorum Eccleſijs, edictum, & literas Epiſcopi, pro ordinationibus propõne re, & affigere debent.d.tit.c.27. 31
Parochi, ſingulis Dominicis diebus, per menſem, ante Sacram ordinationem, ab Epiſcopo habendam, Populum prćmonere debent, vt Deum oret, & publicas obeat ſupplicationes. eod.tit.c.28. 32
Parochus clericum habeat, quem ſi ſuſtentare non poteſt, nec alij ſint, qui alant eum, populi ſit, totum, aut quod deeſt, ſubminiſtrare.d.tit.de tempor.ord.c.33.§.2.34.& de offic. Parochi.c.24.in fine. 194
Parochus, & ſocius, vel adiutor, & quicunque alius, cui Parochiale onus incumbit, in habitatione Parochiali reſidere cogatur. De clerico ægrot.c.1. 59
Parochi plures, vbi præ domus Parochialis anguſtia, in ea reſidere nequeunt, qualiter per Epiſcopum prouidendum ſit.d.tit.c.2. eod.
Parochus, ab eo reſidentiæ munere, non excuſatur, ob ſenectutem, aduerſam valetudinem, vel cœli grauitatem: ſi verò infirmitas curari poteſt, Epiſcopus facultatẽ det, vt ei Vicario conſtituto, tribus, vel quatuor menſibus, loco propinquiori curationis cauſa, manere liceat. d.tit.de cler. ægrot.c.3. 60
Parochi quando Epiſcopo, effingendas referant imagines. De offic ord.c.6. 62
Parochi vim, & vſum Sacramentorum, dum miniſtrant, ad formam Catechiſmi Romani, explicabunt.d.tit.c.8. 63
Parochorum conuentus, & congregatio, coram Vicario Foraneo, quando & qualiter haberi debeat.eo.tit.c.12. eod.
Parochi, diuites hortentur, vt ſuperuacaneos ſumptus, vitent, & egenis ſubueniant. d. tit. de offic.ord.c.19. 67
Parochi, ſi qua noua in dies indulgentia, Eccleſijs ſuis acceſſerit, & ſi qua alia celebritas inciderit, vel cauſa, quamobrem Populi concurſus, in Parochiali vicinia, ad aliquam Eccleſiam fiat, de ea Epiſcopum certiorem faciant. De ferijs.c.13. 105
Parochi, & confeſſarij, cohortationis officio agant, vt fidelium vnuſquiſque baptiſmi diem quotannis ardentiori prece, omnique caritatis opere, recolant, & celebrent. dicto titulo. cap.15. 105
Parochi baptiſmi Sacramento miniſtrantes, præter alia, parentes moneant, vt diem baptiſmi notent.ibid. 106
Parochi populum doceant, Sacra myſteria, religioſum feſtorum, & ſolennium dierum cultum, ſanctioreſq; cœremoniarum, & rituum ſignificationes, & actionum rationes, quæ in illis aguntur. De offic.prędic.c.6. 114
Ipſi quoque cauſam Iubilęi, & proceſſionum, publica cauſa indictarum explicent, & fideles ad religioſe illis actionibus incumbendũ, moneant.ibid. 115
Quod plane ſeruent, in illis Pentecoſtes diebus, & de Sacramento Chriſmatis populum inſtruant. ibid.
Parochi regulares cuiuſuis ordinis, intra Parochiæ fines, concionari, non patiantur. d. c.6. de offic.prædic. 115
Parochus, diſcedẽtes, eius concione nõ expleta,

qualiter admonere debeat, & ex contemptu verbi Dei, vel ipsius concionantis, in cõtumacia perseuerãtes, quos viderit, ad Episcopum deferat. d. tit. de offic. Prædic. c. 8. 116
Idem Indulgentiam denuntiet toties concessam, quoties blasphemantem, quis accusarit. ibid.
Parochi, vel alij Sacerdotes, intra missarum solennia, quicquam quod profanum sit, uon pro nuntient. d. tit. c. 13. 117
Parocho minus idoneo ad prædicandum, coadiutor in Quadragesima ab Episcopo detur. d. tit. cap. 14. eod.
Parochi, Missam, ter in hebdomada, aut eò etiã sæpius, prout necessitas tulerit, vel postulauerit consuetudo. De vit. & honest. cler. c. 3. 125
Parochus, clericos, & Subdiaconos, ac Diaconos, Sacram Eucharistiam, singulis mensibus non sumentes, ad Episcopum deferat. ibidem.
Parochi, quos apud se libros habere, & legere debeant, dicto tit. de vita, & honest. cleric. c. 4. & 5. 126
Parochis, & ijs omnibus, quorum est populũ docere, diligentissime prouidere debẽt, nè à vera viuendi via, deflectant, vt virtutum omniũ ceteris exempla, præbeant. eo. tit. c. 1. 125
Parochus, priuatarum causa disceptationum, bis in hebdomada conuocet Sacerdotes, si in eius Parochia sunt saltem quinque, dicto tit. cap. 23. 134
Parochi, quos nouerint in peccatis versari, accuratè conuertere studeant ad virtutem. d. tit. de vita, & honest. cle. c. 40. 138
Parochi, in ædibus parochialibus inhabitent, & post primam horam noctis, nisi ex iusta causa, & cum lumine, domo non exeant. De cohabit. cler. & mul. cap. 4. 141
Parochus, in statione vbi sita est Ecclesia, habitet, licèt eo loci, minor tantùm hominũ pars, maneat. De cler. non resid. c. 30. 150
Parochus Vrbanus, & Diœcesanus, in infirmitate, qualiter inuisendus, & eius animæ consulendum sit: iusta, eidem gratis persoluenda, & pro futuro pastore obtinendo, orandum. De sepult. c. 13. 177
Parochus, audita morte subditi sui, statim pro eius anima oret, & signum det, campanæ sono, quo significetur, Aue Maria. d. tit. de sepult. c. 15. 178
Parochi, & omnes alij Sacerdotes, audita Episcopi morte, nouem singulis post diebus, Missam de mortuis, pro eius anima celebrẽt, aut si de mortuis aliquo die, non fiat, orationem dicant. d. tit. c. 22. 179
Parochus prædecessoris sui anniuersaria celebret, statodie, quo ille obijt. De sep. c. 44. 183
Parochus, singulis Dominicis, septimum, & trigesimum, ac anniuersaria, in hebdomadã proximè sequentem, in sua Ecclesia celebranda, fidelibus denuntiet, eosq; hortetur, ad orandum pro mortuis. d. tit. c. 54. 185
Parochi coadiutori, de habitatione Ecclesiæ vicina, qualiter prouidendum, de Parochijs. cap. 6. 186
Parochis pluribus, in eadem Ecclesia existentibus, distincta singulis cura, assignetur, ita vt intra suos quisque fines, curam gerat. d. tit. de Paroch. c. 7. 186
Functiones tamen, quæ commodè diuidi non possint, ab ijs singulis æque communiter præstentur, & alter, alteri, opportunè auxilium præbeat. c. 8. 187
Vbi verò ea partitione, parochiali curæ, non bene consulatur, quid agere debeat episcopus, vt eidem bene consultum sit. d. c. 9. 187
Parochi festis diebus, fidei rudimenta, pueros accurate doceant. De offic Parochi. c. 1. 189
Ijdem Dominicis, & solennibus festis diebus Aduentus, & Quadrag. tempore prædic. dict tit. c. 2. eod.
Parochi, & omnes ecclesiarum rectores, in omnibus, præsertim verò, in Sacramentorum administratione, à Cathedrali non discedant. d. tit. cap. 3. eod.
Parochi, & alij Sacerdotes, in sacramentorum administratione, superpelliceum, & stolam adhibeant, eodem titulo de offic. parochi. cap. 4. eod.
Parochi, populum hortentur, vt ad confessionem, & communionem frequenter accedat. eod. tit. c. 5. 190
Ad aliam ecclesiam transeuntes, libros Parochiales successori prius consignent. cap. 7. eo. fol. eod.
Librum habeant, in quo baptizatos describant, ad formam præscriptam cuius exemplum Episcopo, quotannis tradent asseruandum. cap. 8. eod.
Librum in quo animarum statum describant, qualiter retineant. c. 9. eod.
Parochus, suæ Parochiæ nouos inquilinos, pauperes, pupillos, puellas nubiles, & alias personas, temporali, vel spirituali auxilio, indigentes, qualiter inquirere debeat, & de illis episcopũ certiorẽ facere. De offi. paroc. c. 10. eo.
Parochos ciuitatis, qualiter episcopus vocabit ad se, & monebit ibid.
Parochi, edictum contra hæreticos, quo tempore promulgare debeant, d. tit. c. 11. 191
In Paschа resurrectionis, dum Eucharistiæ sacramentum administrant, denuntient, vt alienæ Parochiæ homines, ad propriam habeant. eod. d. tit. c. 13.
Parochi Vrbani, eos qui rus ire sæpius solent, quibus temporibus rusticari non debeant, sed animæ saluti, potissimùm incumbere, sæpè numero admoneant. dicto tit. de offic. eod. paroch. cap. 14.
Qui parochus cum licentia, ab ecclesia abfuerit, reuersus, infra mensem episcopum de reditu moneat, alioquin, habeatur, ac si non legitimè abfuerit. eod. tit. c. 16. 192
Quando indulgẽtias sodalitatis doctrinæ christianæ

stianæ publicet, & populus moneat parochus. cap.17. eod.
Singulis Dominicis diebus ante Missam, aquam sale aspersam benedicat, & aspergat parochus. c.18. eod.
Parochus, etiam Vrbanus, domicilium non habens parochiale, intra fines parochiæ, domũ conducat, vel si non inueniat, extra, vbi propius ecclesiam potest, episcopi iuditio. cap. 20. fol. 193
Parochus coadiutorem habens, & ipse residеat, & quomodo potest, curam gerat. De offic. paroch. c.21. eod.
Parochus, ex eius curæ libris, quando testificationem, sine licentia, facere non possit. d.tit. capit.22. eod.
De quibus rebus à parocho, Dominicis diebus, monendus est populus, eod tit.c.23. eod.
Præsertim, vt oret pro ecclesia, pro Summo Põt. & Rege Catholico. ibid.
Parochus Diœcesanus, in sua quisque ecclesia parochiali, singulis diebus festis, stata hora vesperarum officium, præstet, si adiutores habet canat, seu minus, alta voce recitet, dicto tit.de offic. parochi.c.24. 194
Clericum habeat, & pro Missa, & pro alijs functionibus idoneum ibid.in fine. eod.
In aliena ecclesia diebus festis, sine Episcopi licentia, celebrare prohibetur, dicto titulo. cap.25. eod.
Abfuturus, de alio prouideat probato, qui munus parochiale pro se, obeat.c.26. eod.
Parochi discessuri, antequam ad celebrandam in alia ecclesia solennitatem accedant, in eorum ecclesia sacrum faciant, & concionem habeant, cui nec in reliquis desint, dicto tit. cap.28. 195
In euocandis clericis ad festorum dierum solennitates, quo ordine vti debeant.c.29. eod.
Euocati clerici, ad id in choro, semper superpelliceo vtantur, dicto titulo, de offic. Parochi.cap.30. 195
Tempestatibus in expellendis, quæ à Parocho præstanda sunt. cap.31. fol.eod. & de custod. Euch.c.9. 274
Libros quos sibi comparare debeant Parochi.d. tit. de offic.Parochi.c.32. 196
Parochorum progressus in prædicatione, & doctrina, ac in eo genere salutares, qualiter ab Episcopo cognoscendi.eod.tit.c.33.eod.& de celebrat.Miss.c.75. 256
Parochi præpositi, & alij Episcopo inferiores, concionantes in altari, aperto capite stabunt, in suggestu verò, capite operto, sedere poterunt.d.tit.de offic.Parochi.c.34. 196
Parochus ipse, ad ægrum, corpus Domini deferat, impeditus, non alium, nisi Sacerdotem, ad confessiones audiendas, approbatum, mittat. d.tit.c.39. 197
Parochi ægrotis Eucharistiam sæpius petentibus, non denegent.eod.tit.c.40. eod.
Idem ægrotos quibus extremam ministrarint vnctionem, breuibus, & ardentibus verbis, ad desiderium vitæ eternæ, opportunè excitent. d.tit.c.41. 198
Cum propè moribundi sunt, intima animi pietate, in animæ commendatione, statas preces recitent. ibid. curentque, vt domestici, toto eo tempore, simul omnes, qui adsunt, Deum pro eo piè precentur. ibid.
Superuiuente adhuc ægroto, quid à Parocho præstandum.c.42.de offic. Paroch. eod.
Parochorum diligentia, circa ægrotos, qualiter, & à quibus inuestiganda. Negligentes, ad Episcopum deferendi.d.tit.de offic. Parochi. cap.43. eod.
Parochus, propè morituris suadeat, vt ab Episcopo benedictionem petant, per alium, dict. tit. cap.44. 199
Parochi qui propè Ecclesias habitant, vbi pro missis in certis solennibus celebrandis, eleemosynæ dantur, populum suum moneant, vt eleemosynas, in capsulam deferat non alijs der personis eod.tit.c.47. 199
Parochus, per se, non per alium, Parochialis curæ munera obeat, nisi iusta causa, ab Episcopo approbata, impediatur, alioquin, puniatur. d.tit.de offic. Parochi.c.48. eod.
Quicunque Sacerdotes, etiam Canonici parochorum coadiutores, in Ecclesiæ statione residere, & munera sua obire, cogantur. dict.tit. capit.49. eod.
Parochus simul, & Canonicus, si in Parochiali non residerit, & vt Parochus, muneri suo, non satisfecerit, qualiter ab Episcopo mulctandus. eod.tit c.50.& c.51. 200
Musicam Parochus in aliena Ecclesia, non exerceat. c.52. eod.
Parochus ludi magister ne sit. Neque domi suæ pueros alendos erudiendosque suscipiat, nisi facultate ab Episcopo impetrata, & ea scripto exarata. dicto titu. de offic. Parochi. cap.53. 201
Parochi, vt ab alijs Sacerdotibus interno scantur, caputium quando, & qualiter gerere debeant.eod.tit.c.54. eod.
Parochorum conuentus Diœcesani, quando possint, de Episcopi concessu, intermitti. dict. tit. c.55. eod.
Parochis, quæ ab Episcopo circa curam mendicantium vagantium habendam, committenda sunt, qui etiam certo libro describant pauperes, eod.tit.de offic.Parochi.c.58. 202
Parochus quid agere, & qua diligentia vti debeat, vt fideles quatuor potissima doctrinæ christianæ capita, accurate ediscant. dicto tit. capit. 59. 203
Parochi hebdomada Quadragesimæ initiũ proxime præcedente, Populum ad se conuocent, & cum eo agant, ad præscriptum in cap. 61. eod.tit. 204
Parochus, cuius est populum ad optima, quæq; instituta erudire eũm moneat, vt neq; publice, neq; priuatim, quicquam aggrediatur, nisi

prius, Deo precibus porrectis, nec cibum capiat, sine benedictione, & post cibum, gratias agat. d. tit. c. 62. 204

Parochi diligenter attendent, quę in die Candelarum, Cinerum, & Palmarum agere, & docere debeant, & circa Agnus Dei, iuxta præscriptum in V. Synodo Prou. d. tit. c. 63. 205

Parochus ne patiatur quemquam ad Sacramenta suscipienda accedere, nisi exteriori habitu, debitam venerationem ostendat. eodem tit. cap. 64. eod.

Parochus Missæ sacrificio peracto, infirmos frequenter inuisat. dicto tit. de offic. Parochi. cap. 65. eod.

Librum habeat Parochus, in quo describat nomina defunctorum, & quæ, & quo die Sacramenta vnicuique ministrauerit, & animæ cōmendationis officium præstiterit, cod. tit. capit. 66. eod.

Synodus populo per parochum, aliquot diebus antequam habeatur, denuntietur: de illiusq; ratione, & de quibusdam alijs, ab eo præstandis, moneatur. c. 67. 206

Parochus mulieres qualiter moneat, vt luxum cincinnorum ornatum in aures, quod signū est diaboli fucum, ac vestes caudatas, quibus olim ad ecclesiam accedentes, communione interdicebantur, omnino deponant. d. tit. de offic. Parochi. c. 68. eod.

Parochus proximior ægrotantis sacerdotis, qualiter curam gerat, & superiores, de illius ægritudine, commonefaciat. eod. tit. cap. 69. fol. eod.

Parochi, & concionatores quando, & qualiter populum hortari debeant ad soluendum decimas. De decim. c. 1. 207

Ijdem quando Decretum Trid. Synodi, contra occupantes bona, & fructus ecclesiæ, communi lingua, populo recitent. ibid.

Parochi curent, in Hospitalibus, & alijs locis, vbi plures, vel mares, aut fœminæ curantur, doctrina instituatur christiana. de relig. dom. cap. 12. fol. 218

Parochi cuiusquam gratia, metuve, Missam non anticipent, vel differant, vel concionem omittant. De celebr. Miss. c. 15. Vers. vt ibi. 238

Hora, quæ populo magis accommodata sit, celebrent, eis qui minitantur, qua pœna plectendi. ibid.

Parochi patres familias, frequenter moneant, vt filios, & famulos, diebus saltē festiuis Missæ iubeant interesse. ibid. vers. Moneant. 239

Ijdem populos hortentur, vt in suā parochia Missam, & concionem diebus festiuis audiāt, ibid. vers. parochi. eod.

Parochus, cum Missæ audiendæ rationem populum docet, qualiter cum admonere debeat, quo vberiorem fructum capiat. De celebrat. Miss. c. 34. 245

Parochus fideles moneat, vt à Missa pontificali non discedant, ante acceptā dimissionē, & humili corde, benedictionē. de celeb. Miss. c. 61. 252

Parochus circa Baptismum, quæ agere debeat, vide Baptismus.

Parochi sodalitates Corporis Christi in parochijs instituant populum, vt dum ad ęgrotos illud defertur, frequens prosequatur, sæpissimè moneant. De custod. Euch. c. 3. 272

Parochus fideles moneat, vt dum Sacramenta Baptismi, & Confirmationis ministrātur cōpatres, & ij quibus ministrantur arma deponant, & religiosè adsint. d. tit. c. 8. 273

Parochus ad tempestates arcendas, vasculum S. Eucharistię non adhibeat, sed Tabernaculum tantùm aperiat, & ante illud precetur. d. tit. c. 9. 352 & de offic. parochi. c. 31. 195

Parochus duas pixides, pro sacra Communione habeat, alteram maiori forma, alteram minori, pro qua minori, ad ægrotos deferenda, sic culus sriceus ornatissimus habeatur. d. tit. de custod. Euch. c. 16. 275

Particulæ quinque consecratę, asseruentur assiduè, quæ octauo, quoque die renouentur. d. tit. cap. 17. eod.

Parochus vsum sępius communicandi introducere, & in consuetudinem reuocare, qualiter studere debeat. eod. tit. c. 18. 276

Populus vt frequenter, salubriterque communicet, qualiter sermone, vel concione monendus. d. tit. c. 19. eod.

Parochus cum sacra Eucharistia, ad ægrotos est deferenda, quid obseruare debeat, populum, vt religiosè eam prosequatur, sæpe moneat, de custod. S. Euchar. c. 3. fol 272. qualiter indutus, & associatus deferat, ad ecclesiam reuersus quid agere debeat. c. 9. 274. *Quæ prius* præparare, & quo ordine fideles prosequi debeant, & in itinere, quę præstanda latius. capit. 24. fol. 274

Parochus populum moneat, vt cum aliquis, sacerdoti, sacram Eucharistiam deferenti, obuiam fit, siue equo, siue curru vehatur, inde descendat, & humi flexis genibus adoret, omnisq; alius comitetur, & qđ familia ęgroti, obuiā luminib. accēsis, procedat, eo. ti. c. 25. 278

Parochus ad ęgrotum non deferat Eucharistiā, nisi sumpturus sit, quod si non poterit sumere, quid agere debeat. eod. tit. c. 26. eod.

Parochus ægroto, quando iterum communionem sacram ministrare possit, & debet. eod. tit. c. 27. 279

Parochi in Baptismo ne patiantur, à laicis, sacrū Chrisma tangi, nec linteola compatribus tangenda asserunt. De sacra vnct. c. 2. 279

Parochus extremā vnctionem quando ægrotis etiam vi morbi sensu, & intelligentia carentibus adhibeat, d. tit. c. 6. 280. ægrotum qualiter moneat adstantes, vt pro eo precentur. c. 7. eo. & de offic. parochi. c. 41. 198. Dum ministratur hoc Sacr. vnct. illius, & vtilitates explicet. d. tit. de Sacr. vnct. c. 9. 280

Parochus plebanus, quotānis ante Pascha, quos mittat ad Chrismā accipiendum. d. tit. de sacra vnct. c. 8. eod.

Parochi duo vascula, pro Chrismatis, & Catechumenorum oleis, & duo etiam extremæ vnctionis, vbi plures sunt Parochi, totidem vasa sint, quibus qualiter vtantur. De sacra vnct. cap. 10. eod.
Parochus cum noua olea habuerit, vetera statim qualiter comburat, vascula abstergat, & in sacristia seruet. d. tit. c. 11. 281
Oleo sacro deficiente, quid agendum. c. 33. eod.
Parochi circa sacramentum Confirmationis, quid agere debeant, vide Confirmatio.
Parochi si quando de licentia, oleum infirmorum domi retineant, qualiter illud decenter, & caute custoditum retinere debeant, d. tit. cap. 19. 282
Parochi extremam vnctionem, quibus ministrare debeant, præsertim senibus etiam sanis, in diem morituris, & quibus non, d. tit. c. 20. eo.
Parochus pro infirmis, semper oret, sacrificet, & ad extremam vnctionem ministrandam eis, die noctuque sit paratus, d. tit. c. 21. eod.
Parochus cum ad ægrum, viaticum defert, quando secum oleum infirmorum habere, & statim post communionem ministrare debeat, ibid. c. 22. 283
Parochus extremam vnctionem ministraturus, quos secum habere debeat presbyteros, vel clericos, qui & ipsi stola accedant superpelliceo induti, & qualiter vas sacri olei ferat, ibidem. c. 23. eod.
Dum ad ægrum inungendum propè accedit, quæ præparanda sint, & agenda prius, nè vas olei sacri, à laico manu teneatur, ibid. cap. 24. fol. eod.
Mulieris inungendæ, nè renes vngat. ibid. c. 25. fol. eod.
Parochus si per errorem, alio ægrotum oleo, inunxerit, eum cum debita forma iterũ vngat, ibid. cap. 39. 286
Si æger interim moriatur, vel adhuc dubitatur, an viuat, quando desistendum ab vnctione, vel perficiendum, ibid. c. 40. eod.
Parochus solus, hoc sacramentum ministret, & qualiter alteri sacerdoti id liceat: caueat tamẽ Parochus, nè in ministrando, negligentiam, moramve contrahat, & quæ cura habenda, ibid. cap. 41. eod.
Parochus vt quatuor sacra ieiuniorum Tempora, populus religiosè celebret, qualiter eum moneat. De obser. ieiun. c. 7. 293
Eiq; illa denunciet, formula adhibita, iam præscripta, d. tit. c. 8. eod.
Parochus tempore ieiuniorum, pœnitentiæ, & processionum, de quibus populum studiosè monere debeat, d. tit. c. 12. 299
Parochus puerperas, vt ad Ecclesiam, Deo gratias acturæ, & benedictionem suscepturæ, accedant, moneat. De purific. post par. c. 1. 301
Parochus sedulò curet, vt infames mulieres, domicilium non habeant, quòd Ecclesiæ, aut ædibus parochialibus, aut monasterijs, inhæreat. De immun. eccl. c. 30. 317
Parochus, delicta in Ecclesia etiam exempta, intra fines suæ Parochiæ commissa Episcopo, vel eius Vicario, quamprimum denunciet. Idem de eo capellano, vel rectore, & Parocho, in cuius Ecclesia commissum est, decernitur. d. tit. c. 32. 318
Parochi diligentissimè curent, nè in matrimonio contrahendo, à regula quam Tridentina Synodus, præscripsit, recedatur. De sponsal. & matrim. in exordio. 358
Parochi, licentiam, quam alteri Sacerdoti concesserint, vt in contrahendo matrimonio interfit, in librum referant, in quo matrimonia scribere debent, in fine anni Episcopo, quæ scripserint describenda tradant, d. tit. c. 1. eod.
Parochi, denunciationes matrimonia præcedentes, quibus festis diebus, & qualiter facere debeant, quas, & benedictionem, si procrastinauerint, ab Episcopo plectantur. d. tit. c. 2. eod.
Benedictionem celebrata Missa, cui sponsi interfint, agant. ibid.
Cætera de matrimonio, & sponsalibus, vide Matrimonium.
Parocho, tanquam parenti, debentur amor, obseruantia, cultus, atque obedientia. De officio patris fam. c. 3. 372
Parochum nouum qualiter fideles suscipere, & ad Ecclesiam deducere debeant. ibid.
Literarum forma populo legendarum, pro nouo Parocho suscipiendo. cod. tit. c. 4. eod.
Parochus sæpenumero populum admoneat, de Indulgentia ijs concessa, qui sub vexillo Parochialis suæ Ecclesiæ, ordine, in processionibus incedent, & ijs etiam, qui concioni, maiori Missæ, Vesperis, & Completorio, interfunt. De Process. & Litan. c. 29. 380
Parochus domesticæ institutionis regulas, sub titulo. De officio patris familias, publicè, & priuatim, qualiter explicare debeat, & patres familias hortari. De orat. vesper. c. 1. 385
Idem cohortationis officium, concionatores, & confessarij, frequenter præstent. ibid.
Parochus officinarum dominos, moneat, vt malos mores, & corruptelas, ex eorum officinis, tollant. d. tit. c. 2. eod.
Parochus, orationis communis institutionem, & indulgentiam, ter in singulos annos, denũcier. d. tit. c. 3. eod.
Parochus, orationis certam horam assignet qua, dato campanæ sono, patres familias, cum familia, domi orent, & diem qualiter cõstituat, quo illi communicent. d. tit. c. 4. 386
Parochus ab aliquo literas, vel artes liberales, docendi munus suscipi, vel susceptum exerceri non patiatur, nisi scripto ostenderit, Episcopi testimonio, si fidei professionem, præstitisse. De magistr. c. 4. 399
Parochi, in finitimis locis, vel finibus hæreticorum, degentes, quæ obseruare debeant, nè celebratione matrimoniorum, & maxime caue re, nè inter Catholicos, & hæreticos, matrimonia fiant. De hæret. c. 4. 404

Parochus, quos homines, venales libros, circunferre viderit, eos visitet, & si opus erit, denunciet, qualiter cum eis agat De hæret. c. 10. 406
Parochi, superstitiosos homines, qualiter inuestigent, & denuncient. d. tit. c. 11. 407
Parochus, quando, & quibus, ad loca hæreticorum proficiscendi, facultatem, dare poterit, & quid in ea concedenda, obseruabit. d. tit. cap. 31. 413
Parochus, luxuriandi, & peccata carnis committendi, occasiones, præsertim, in nocturnis rusticorum excubijs, qualiter eripere curet. Nè mas cum fœmina cubet, prohibeat. De adult. cap. 3. 415
Parochus, non communicantes Paschæ tempore, qualiter denunciet: contra eos, vt agatur, & fraudibus occurratur. De pœnit. & remiss. cap 1. & 2. 427
Parocho infirmus denũcietur, qui eum inuiset, & ei monita salutis præbebit. dicto tit. c. 11. & 12. 429
Parochi, populum moneant, nè ad hebdomadã sanctam confessionem differat. d. tit. c. 16. 430
Parochi, & Curati, caueant, nè quibus temporibus, confessiones frequentiores esse solent, scilicet per octo dies ante Natalem Domini, & à Dominica Passionis, vsq; ad Resurrectionis octauam, alio vocati, confessionis munus, omittant, aut vllo modo differant, ibid. eod.
Parochus, non alius Sacerdos, tempore Paschæ, populo suo Eucharistiam præbeat, absentes à Diœcesi eo tempore, reuersi, quam fidem fecient, eam sumpsisse. d tit. c. 25. 433
Parochus, decretum, quo cauetur, denegandam esse Eucharistiam, ijs, qui cõsulto, extra Diœcesim, peccata confitentur, in initio Quadragesimæ publicet. d. tit. c. 26. eod.
Parochus curet, vt singulis Sabbatis Antiphona sanctissimæ Virginis, ab omnibus clericis, canatur, vocatis etiam, certo campanæ signo, alijs fidelibus, eod. tit. c. 30. 435
Parochus decretum, quo mulieres excommunicantur, quæ sine cautione, infantem secum in lecto tenent, populo denunciet, & eum sæpè de hoc moneat. d. tit. c. 34. 456
Parochus aduentante Quadragesimæ tempore, in ædibus subditorum suæ curæ, videat, qui ad sacramentum pœnitentiæ, & Eucharistiæ apti sint, & eos qualiter moneat. d. tit. cap. 52. fol. 440
Parochus ad orationem, quò magis populus alliciatur, & accendatur, indulgentias qualiter sæpius euulget. d. tit. c. 62. 442
Parochus, præter tempus Paschale, & casum infirmitatis, in alijs casibus, & alio tempore, ad confessionem sacram, fideles qualiter hortari, & vt confiteantur, efficere debeat, d. tit. de pœnit. & remiss. c. 65. 443
Parochus, excommunicatum, qui per annum, in excommunicatione insorduerit, ad Episcopũ deferat. De sent. excom c. 1. 445
Parochus, non solùm excommunicationis, sed etiam interdicti, & aliarum censurarum vim, sermonibus ad populum habitis, explicet, eosq; publicè excommunicatos, vel interdictos, qui à celebrante moniti, vt ab Ecclesia exeant, permanere auserint, excommunicationis vinculo irretitos esse, à sancta sede absoluendos, ostendat. d. tit. c. 10. 447
Paschæ tempore, omnes sument sanctam Eucharistiam: contra non sumentes, qualiter agendum, vide Eucharistia.
Pastoribus, non solùm pericula propellenda sunt, sed etiam omnis periculosa peccãdi occasio, pro pastoralis officij munere, eripiẽda. De adulter. c. 3. 415
Patres familias, quando Parochus, ad Ecclesiam conuocare, & eis constitutionem, de eorum officio, institutioneq; familiæ, legere, & explicare, & qualiter eos erudire debeat. De offic Paroch. c. 56. 201
Paterfamilias, de salute familiæ suæ, qualiter solicitus esse debeat, quæ curare, & præstare, vt eam, ad Dei cultum, & Christianæ pietatis disciplinam, erudiat. De offi. patris fam. cap. 1. fol. 370. & c. 5. 372
Paterfamilias, cum eius domus, à Parocho est benedicẽda, qualiter se, familiam, & domum suam præparare, & quæ præstare debeat. d. tit. cap. 2. 371
Paterfamilias, à Parocho, qualiter monendus, vt dato campanæ signo, in Ecclesiam conueniat, & per se, vel alium lumine sanctissimam Eucharistiam, ad ægrum deferendam, prosequatur. d. tit. c. 7. 373
Paterfamilias, eam ob causam, funale cereum domi semper teneat, ibid. fol. eod.
Patrimonium ad cuius titulum, quis ordine initiatur, quandiu eo nomine, sit obligatũ, quod remitti, alienari, in fiscumve transire, nõ possit. De temp. ord. c. 54. 41
Patronum, qui miserabilium personarum causas, gratis defendat, Episcopus designet: ad id, etiam laicos magistratus hortetur. De Cõmentarien se. c. 4. 425
Pauperum vagantium, quam curam habere debeat Episcopus. De offic. ord. c. 21. 67
Pauperes, inter concionem, aut in Ecclesia, eleemosynam non petant, sed ad fores stent, nisi id per alios, tam citò agatur, vt concionem, minime impediat. De offic. Prædic. c. 4. 114
Pauperes, à prædicatoribus non commendentur, sine licentia Episcopi, ibid.
Pauperum, curam paternam gerere, & ipsis debitas, in viciniæ suæ finibus, eleemosynas, Parochus, qualiter perquirere, & ad Episcopum deferre debeat. De offic. Parochi. c. 57. 202
Pauperes moneantur, vt pro pijs largitoribus, precentur. De relig. dom. c. 19. 221
Pauperes, nè ab hospitalibus, & pijs locis, ad eos recipiendos institutis, per præfectos, & ministros, repellantur, omnino curet Episcopus. d. tit. c. 28. 223
Pauperibus eleemosynę, vt fideliter, & rectè, ab omni-

omnibus qui tenentur, erogentur, quid monere eos, & quam rationem inire debeat Episcopus.eod.tit.c.29.223.& c.35. 225
Pauperum in delectu, quæ ratio habenda, dicto tit. cap.30. 224
Peccatores publici, facinorosi, recidiui, ad communionem, denuo non admittendi. De pœnitent. & remiss.c.3. 428
Peccatores, vt conuertantur à via mala; Episcopus, quæ peragere, & seruare, omniq; studio, in hanc rem qualiter incumbere debeat. d. tit. cap.66. 444
Pecunia fabricæ Hospitalium, sodalitatum, & aliorum piorum locorum, mutuo non detur, cum ad id instituta non sunt, nec ipsi administratores recipiant, sub pœna. De relig. dom. cap.9. 217
Peregrinari volens clericus, & quilibet Sacerdos, quid prius agere debeat. De clericis peregrinis.cap.2. 120
Reliqua vide clericus.
Peregrinaturus homo laicus, quæ peragere, & obseruare debeat, habentur dilucide explicata, in eod. tit. c.18. & seq. cap. ad vsque finem tituli. fol.122. & seq.
Peregrinatinnis causa, absens à choro, distributiones non percipit, quin, si trium mensium spatio, diutius abfuerit, fructuum præbendæ amissione, mulctatur. De cler. non residen. capit.22. 148
Permutatio curati beneficij, etiam cum simplici, vbi fiat, examen quando sit faciendum, nõ tamen edictum pro concursu proponatur. De rerum permut.cap.1. 169
Personatus, si quis vestes clericales, monachales, vel ad earum formam, induerit, & is, & qui eas accommodauerit, pœnas subeat graues. De vita, & honest.cler. c.7. in fin. 128
Pestis tempore, quæ in Concilio V. Prouinc. De creta sunt, Episcopus obseruari curet. De offi. ord.cap.45. 73
Pia ad instituta perpetuò retinenda, rectéq; exequenda, plurimum prodest eorum monimentum ad posteritatem firmiter proditum, ideo piorum locorum origo, titulus, institutum, & id genus alia, in marmore, vel solido lapide, aut tabula ænea, vt sculpantur, & loco Illustri collocentur, curet Episcopus. De relig. dom.cap.27. 223
Piorum locorum, & causarum piarum, ad prose quenda iura, Episcopus in Parochijs, duos probatæ vitæ homines deligat, quorũ opera vtatur. De test.c.2. 176
Piarum causarum patrocinium, Episcopus alicui Cathedralis Canonico, vel alteri Ecclesiastico homini committat. d.tit.c.9. 172
Talis causarum piarum executioni, & defensioni præpositus, & protector, quid agere debeat, eod.tit.c.10. eod. vide loca pia.
Piorum locorum rationes, & liberationes, nisi Episcopo consentiente, ne fiant, alioquin rescissæ, ac nullæ sint. De offic.ord.c.86. 83
Pictoribus, & sculptoribus pœna proposita, si quid profanum, inhonestum, aut præposterè, vel inordinate accommodatũ pinxerint, aut affinxerint. De reliquijs. & ven. Sanct. c.33. fol. 293
Pictores, & sculptores, doceat Episcopus à quibus cauere debeant in sacris imaginibus essingendis, curetque nè inconsulto Parocho, Sacram aliquam imaginem effingant. De offic. ord.cap.5. 62
Pilæ structiles, in vijs publicis cum cruce, vel alia sacra imagine, conseruentur, & aliæ extruantur. De eccl.ædific.c.31. 308
Pluuiale induant Canonicus hebdomadarius, & duo ministri, dum diebus Dominicis, & festis duplicibus Vesperarum officium celebrant. De celebr. Miss. cap.67. 255
Pœnę, quibus afficiendus est clericus concubinarius. De cohab.cleric.& mul.c.5. 141
Quibus etiam pœnis, plectendus est clericus, qui modo vnam, modo aliam mulierem cognouisse comprehendatur. d.tit.c.6. 142
Pœnæ, & mulctæ, ijs constitutæ in decretis, qui Canonicatus, vel dignitates obtinent, nec certis locis attributæ, fabricæ Ecclesiæ applicentur, nec remitti possint. De præbendis. capit.22. 156
Pœnæ piorum locorum, operumve vsui, verè, & omnino, attribuantur, excepta modica parte, Aduocato fiscali attribuenda. De pœnis. cap.1. 423
Pœnæ in librum certum referendæ, in Archiuio asseruandum Episcopali, quæ nec Vicario, neque alij Episcopalis fori iudici, attribuantur, excepto fiscali. d.tit.c.2. eod.
Mulctæ laicis irrogatæ, qualiter distribuendæ. d.tit. c.3. 424
Pœnitentiarius à choro absens, quando distributiones percipiat. De cleric. non residen. cap.20. 148
Pœnitens, ad Sacramentum pœnitentię, qualiter accedere, peccata sua confiteri, non expectata confessoris interrogatione, debeat: à quo tamen est adiuuandus. De pœnitent. & remiss.c.17. 530
Pœnitentiam publicam, Episcopus, in vsum reuocare studeat, & vbi aliquem publicè pœnitere oportet, quo tempore facienda. d.tit.cap. 28.fo.435. & quæ in ea obseruanda.c.60. 442
Pompa qualis ab Episcopo prohiberi debeat, vide luxus, & Episcopus.
Pontificis Summi, consecrationis, seu coronationis dies, in calendario scribatur, populo denuntietur, & pro eo, clerus omnis, & fideles, qualiter precentur. De celebr. Miss.c.24. 262
Vero functo, Missa solennis, & officium pro eo, in Cathedrali, & collegiatis, celebretur, & cęteri Sacerdotes, Missam celebrent, vel saltem oratione, precentur. d.tit.c.85. eod.
Populi, quam inire debeant rationem, vt religiosa animi prępara tione, solennes dies festi ab eis colantur. De offic.prædic.c.6. 114

Populus,

Populus, vt frequenter, salubriterq; communicet, qualiter sermone, vel concione, monendus, & excitandus. De custod.S.Euch.cap,19. fol. 276
Possessionem beneficij Ecclesiastici, etiam per optionem, qui adipiscetur, titulum Episcopo, infra mensem, ostendat, instrumentumque optionis, det, alioquin dimidia parte fructuum vnius anni, mulctetur. De offic.ord.c.22. 68
Possessio beneficij, qualiter à prouiso capienda. De Simon. c.12. 396
Præbenda Theologali, vel pœnitentiali vacante, quæ sint seruanda, quibus, & qualiter conferenda. De ætate, & qual.c.17. 12
Prædicatores, & prædicatio, vide Concio, & Cõcionatores.
Præfecti in Ciuitate, & Vicarij Foranei in Diœcesi, quo tempore visitare debeant. De offic. vic. & præfect c.1. 20
Præfecti in Vrbe, quæ Episcopo referre debeãt. eod.tit.c.5. 21
Præfecti in Vrbe, & Vicarij in Diœcesi, parochorum quando alteram habebunt congregationem, & de quibus in ea agendum d.tit.c.6. 22
Præfecti ijdem, & Vicarij suprædicta exequãtur, tametsi ad statam diem Synodus non habeatur, eod.tit.c.7. eod.
Præfectus in choro, quæ præstare debeat, aliàs puniatur. De offic.præf.cho.c.1. 58
Præfectum in choro, vbi non habet ecclesia, vel si habet, is nõ adsit, in choro, eo fungatur munere, qui primo chori loco, tunc sedet. d.tit. c.2.fol.eod.& c.6. 59
Præfectus, & non alius in choro, sacristia, vel Ecclesia, quæ ad diuinorum officiorum rationẽ, & ritum pertinent, iubeat, nisi alius sit, cui pro officij munere id competat. eod. tit. c.5. fol. eod.
Præfectum chori, vbi ex antiqua, probataq; ecclesiæ institutione, nominatim nemo est, Episcopus ad libitum constituere, & amouere, potest, eod.tit.c.6. eod.
Præfectis, Rectoribus, & ministris fabricæ Ecclesiarum, sodalitatum, hospitaliũ, aliorumq; piorum locorum, præcepta, & decreta præscribantur, ab eis obseruanda. De relig.domibus. cap.18. 220
Præpositi, vel Plebani, libro notent Ecclesias, quibus sacra olea distribuerint, nec deferenda tradant, nisi ordinibus sacris initiato. De offic.Archipresb. c.1. 6
Priuilegia, & diplomata principum, quæ ad Ecclesiam pertinent, in libro scribantur, qui in Archiuio asseruetur. De constit c.5. 5
Probationis constitutio, vel cõsuetudo sex mensium, eorum qui nouem in collegium, vel capitulum ecclesiarum cooptati sunt, omnino tollitur, & pœna simoniæ afficiendos, decernitur eos qui, amplius eam obseruabunt. De Simon.c.8.394.& ne decreto fiat fraus, prouidetur, ibid.
Processiones, & supplicationes habendæ, antequam Episcopus, tempore ieiunij quatuor tẽporum, ordines conferat De temp.ord.c.1.23
Processiones, cum publicè, vel etiam in Ecclesiæ ambitu, aguntur, duo lumina candelabro, ceroferarijsve infixa, ab omni clero, ad cruecm adhibeantur. De celebr.Miss.c 81. 261
Processiones generales, à maiori Ecclesia, qualiter proficiscantur, & eodem reuertantur, ad eas qui non venerit ante inuocationem Sanctissimæ Trinitatis, pro absente habeatur, omnes clerici, etiam in dignitate constituti, cum superpelliceis, & alijs vestibus solitis, conueniant, quando Episcopi videbitur, Regulares vocentur. De præcedentia controuersia, ab eo tollatur. De Process.& Lit.c.1. 374
Processiones cũ fiunt, cruces qualiter, & à quibus præferendę, quo ordine, & qua modestia, omnes procedere debeant, laici, & clerici, fœminæ, à iuris separatim prosequantur, à quibus omnino cauendum. d.tit.c.2. eod.
Processionibus Episcopus viros præficiat, qui curent, vt Decreta in eis seruentur, Comessationes, & diuagationes, vt tollantur, studeant Parochi, de his populum sæpe admonentes. d.tit.cap.3. 375
Processiones solennes, in die corporis Domini, & infra eius octauam, quando, & à quibus, Episcopi iussu, faciendæ d.tit.c.4. eod.
Processiones, Missæ, & præcationes quæ quibus in ecclesijs, & quo tempore, pro Synodo Prouinciali, vel Diœcesana, fieri debeant, eod.tit. cap.5. eod.
Ad processiones, vel stationes obeundas, vel ad funus, cum clerus, in aliquam Ecclesiam conuenerit, à quibus cauere debeat, & quas illic preces fundere. d.tit.c.6. eod.
Ad statas solennes processiones, vt confratres, etiam nominatim non vocati, accedant, & flagella sibi adhibeant, Episcopus efficiat. d.tit. cap.7. 320
Processiones publicas, vt regulares obeant, etiã propositis pœnis, curet Episcopus, dicto tit. cap.8. eod.
Processio illa solennis, sanctissimi corporis Domini, sine reliquijs, verùm religioso apparatu, celebretur. eod.tit.c.9. eod.
Processiones Canonici, & dignitates habentes, cum obeunt, & reliqui etiam chori ministri, quibus accensis cereis, & quo habitu, sanctissimi Domini corpus, prosequi debeant. d.tit. c.10.& 11. eod.
Processiõnes agendæ, & Missa solennis celebrãda, cum supplicationes publicas, ac solennes fieri opus erit, qualiter & à clero, & à populo obeundæ. d.tit.cap.13.fol.377.& c.14.eodem. & cap.15. 378
Processionis, supplicationis, vel alterius ciusmodi causa, clero ad Ecclesiam conuenienti, qui locus in ea deligendus, vbi precando, donec illud pium obeat, moretur d.tit.c.16. eod.
Processiones, qui dirigant, populum moneant, immodestè prosequentes, corrigãt, certos homines

mines Episcopus constituat. d.tit. de Processs. & Lit.c.17. eod.
Processiones clerus, vt superpelilceo mũdo indutus,agat, moneatur.d.tit.c.18. eod.
Quæ canere debeat,præmoneatur clerus, eaque alternatim, bini incedentes, submissa voce qualiter alij recitent.d.tit.c.19. eod.
Processiones,clerici omnes obeuntes, bini semper procedant. Neq; inter eos laici homines, cuiuscunq; gradus incedant. Neque inter Episcopum, & eos locus sit laicis. d.tit.c.20. 379
Errantes in processionibus, qualiter punctandi. d.tit.c.21. eod.
In processionibus,vexilla sacra,à quibus præferantur.d.tit.c.22. eod.
In ipsis processionibus, campanarum pulsationes, quando & quandiu,adhibendæ. d.titul. cap.23. eod.
Musicis instrumentis,in processionibus sonari, non permittatur.ibid.c.24. eod.
Processionibus, qui Canonici, & alij chori ministri,intersunt,ij tantùm, certas distributiones percipiant, & cum alijs, qui distributionum participes non sunt, Episcopus,mulctis, & pœnis,qualiter agat.ibid.c.25. eod.
Processiones, vt populus, non è superiori loco, inspiciat, sed religiosè prosequatur, Episcopus curet.ibid.c.26. 380
Processionum tempore, eleemosynæ panis, & vini, vel aliorum ciborum, ne distribuantur. ibid. c.27. eod.
Processiones, quibus diebus agendæ, Ecclesiæ, arbitratu Episcopi, eligendæ. ibid.c.28. eod.
Processionibus, & supplicationibus publicis obeundis fideles,suæ quique parochialis Ecclesiæ vexillo prelato,vt frequentes ordine procedant,qualiter Parochus, etiam de Indulgentia moneat.ibid.c.29. eod.
Item eos, de Indulgentia ijs concessa, qui concioni,maiori Missæ,Vesperi,& Completorio, intersunt,moneat. ibid.
Processiones à confratrijs noctu, ne fiant, nisi Episcopi cõcessu, & certis ab eo regulis præscriptis.ibid.c.30. eod.
Quibus tamen nullo pacto mulieres intersint, ibidem.
Procuratorum malitia,ab Episcopo, pœnis coercenda. De postul.c.3. 98
Procuratores Notarij,& Aduocati,iniquam causam in foro Ecclesiastico scienter defendentes,& aliàs publicè criminosi,ab ipso foro arceantur.De procur.c.1.fol.95.Inferiores quoque ministri, in Christianæ vitæ officijs continuantur, ibid.
Professionem fidei qui emittere teneantur,vide supra in litera F.
Puellæ educationis causa, in monasteria monialium recipiendæ, vide Moniales.
Puellæ habitum monialium susceptura, ibid.
Puellæ in monasterio monialium nouitiæ. ibid.
Pueri in Ecclesiam primo introducti à Parocho benedicantur,& de hoc instituto fideles moneantur.De offic.Parochi.c.38. 157
Puerorum scholæ,qualiter inuisendæ, & ineunda ratio, vt eorundem effrenatæ libertati occurratur.De offic.patrisfam. cap.6.475. Quos nullo modo patresfamilias patiãtur ecclesias perturbare. ibid.
Puerperæ qualiter monendæ, domi non benedicendæ,nec eis panis benedictus præbeatur. De purific.post par. c.1.& 2. 301
Punctator in ecclesia habeatur, qui iuret, se in officio fidem, & diligentiam præstiturum. De offic punct. c.1. 51
Punctator si quempiam iniustè notarit, vel notandum prætermiserit,qua pœna puniatur. d. tit.cap.2. 52
Punctaror librum punctationum accuratè custodiat, & Episcopo, ac capitulo singulis mensibus exhibeat, horis Canonicis interesit abiẽs, alium cum licentia substituat. d.tit.c.3. eod.
Punctatorem alterũ Episcopus deligere potest, qui prædicta præstet,& ambo punctatores,singulis hebdomadibus, libros inter se cõferãt, omnem eorum controuersiam Episcopus,vel Vicarius,illicò decidat.d.tit.c.4. eod.
Punctatores quoscunque libuerit Episcopus deligere, & cogere, etiam propositis pœnis, ad munus obeundum potest. ibid.§.vlt.
Punctatores omnes, etiam collegiatarum ecclesiarum,iuramentum, vel in Synodo Diœcesana præstare tenentur. d.tit.c.eod. Non iurans punitur.cap.6. 53
Punctatoris officium trimestre sit, quod tamen tempus ab Episcopo, vel Capitulo prorogari potest.d.tit c.7. eod.
Punctatores Capituli,& omnium etiam in dignitate constitutorum absentiam, & errata, notent.eod.tit.c.8. eod.
Punctatores, cùm pro absentia à choro, tum pro erratis,tã in choro, quàm in processionibus, funeralibus, & alijs diuinis officijs, fieri omnino debent.d.tit.c.9. eod.
Punctatores in notanda absentia,vna eademque vtantur vota,diuersa tamen ab ea, quæ erratis notandis,vtuntur, ibid.§.vlt. 54
Punctatores vbi,quando,& quibus presentibus, absentium nomina, & in choro notata singula errata, exponant, ortam autem controuersiam, Præfectus chori, vel Episcopi Vicarius, decidat.d.tit.c.10.eod.& c.14. 54
Punctator qui vel idem, vel alius sit, ab Episcopo constituatur, ad quem pertineat singulos Ecclesiæ ministros chori officijs destrictos, absentes,vel errantes notare. d.tit.c.10. eod.
Idem iuret, & officiũ exerceat, sicut alij,de quibus supra. eod.tit.c.12. eod.
Punctatores quando suarum punctationum libros conferant, supputationes faciant,ab eis, & Præfecto chori, subscribendas. dicto titul. cap.13. eod.
Punctatores, & alij etiam supputationi,& calculo

lo census communis, & redituum Capituli, singulis annis subscribant. De offic.punctat. cap.15.fol.55.& c.16. eod.
Suppellatio illa qualiter facienda, & subscribenda.ibid. quæ cautio in ea habenda, & ritè obsignata, cui tradenda.d.c.16.& 17. eod.
Punctator,quomodo iurare debeat. De iureiur. cap.3. 96
Pupillorum,viduarum,& egentium curam,Episcopus alicui pio homini demandet. De offi. Iudic. cap.1. 94

Q

QVadragesimæ tempore,singulis diebus Dominicis exceptis, ieiunium qualiter seruandum,& à quibus abstinendum.De obseruat.ieiunior. cap.2. fol.296. c.4.fol.eod. & cap. 13. 300
Quadragesimæ, quatuor primis illis diebus, qui Mediolanum veniunt, patriæ ieiuniũ fugientes,damnantur.d.tit.c.3. eod.
A ieiunio qui excusentur, iudicio Episcopi id, cum consilio Medici, relinquitur. eodem tit. cap.4. eod.
Quadragesimæ diebus, eos qui ob aduersam valetudinem,ieiunium non obseruant, qualiter moneat parochus. eod.tit.c.6. eod.
Quadragesimale tempus, vt sanctè, & religiosè colatur, quæ vulgari sermone, populo, certo die quotannis, erunt promulganda. eod.tit. c.9.298. & alia c.12. 299
Quadragesimę tempore,à quibus abstinendum, qui excusantur,quàm licentiam habere debeant.d.tit.c.10. 298
Quadragesimæ omnibus ieiunium obseruare valentibus, sub reatu mortalis peccati, indictum est.d.tit.c.11. 299
Quadragesimæ tempore, cibi vetiti,ad ægrotantium vsum,qualiter vendi debeant.ibid. eod.
Quadragesimæ, & ieiuniorum, ac pœnitentiæ temporibus, à quibus populus abstinere, & quæ salubriter prestare debeat.d.tit.c.13. 300
Quadragesimæ tempore, præsertim primis illis diebus,nè simulacra incendantur, inanes nuptiæ fingantur, concursationes nocturnæ, & tumultus, nè fiant, pœna interdicti proposita, vetitum est. De torneamẽtis.c.1.414. Ijs qualiter parochus occurrat,& rem ad Episcopum deferat. ibid.
Quatuor per sacra anni tempora,& vigilias,quæ enumerantur,ieiunium seruandum. De obseruat.ieiun.c.2.296.& c.4. eod.
Quatuor sacra ieiuniorum tempora,vt religiosè celebrentur, quo die sacra habenda concio,& qualiter à parocho populus monendus. d.tit. cap.7. 293
Qua formula, in denunciandis ijs temporibus, vti debeat. d.tit.c.8. eod.

R

RAtiones piorum locorum, & liberationes, nisi consentiente Episcopo, ne fiant, aliàs nullæ sint. De offic.ord.c.86. 83
Ratio administrationis quorumcunque piorum locorum, ab ipsis Rectoribus, & ministris, etiam laicis,per Episcopum singulis annis, omnino exigatur. De relig.dom.c.21. 221
Rector Ecclesiæ, vel beneficij, qui Missam celebrare tenetur, is singulis saltem mensibus celebret pro defunctis benefactoribus. De celebr.Miss. c.30. 244
Rectores Ecclesiarum, qua pœna plectendi, si cõtra præscriptum, in ecclesijs,imagines permiserint. De reliq.& ven.sanct. c.34. 293
Reditus, & bona ecclesiæ, quare Deo dicata,in alium,quàm in pium,& sacrum vsum, nõ conuertantur. De vita,& hon.cler.c.17. 131
Reditus Ecclesiastici qualiter benè sint distribuendi, nunquam in luxu,nec in augendis consanguineis,consumendi.d.tit.c.18. 132
Reditibus Ecclesiasticis, ad vitam suam sustentandam,modum, & rationem qua metiri se vnumquemque oporteat,qualiter clericus, & minister cognoscere possit.eod.tit.c.19. 133
Regulares clerici,ad sacrum ordinem non admittendi, nisi allata fide professionis, & iuramento præstito, se illam sponte emisisse, vel ratam habuisse. De ætate,& qual.c.4. 8
Regulares,conseruatores semel delectos,nõ mutent eorum nomina, mensis spatio, Episcopo significent. De offic.deleg.c.3. 61
Regulares omnes, vt in Monasterijs sacræ scripturæ lectionem habeant,ad id per Episcopũ cogendi. De Regular.c.1. 213
Regulares ipsi, quos dies festos præceperit Episcopus, obseruent: eorum qui ex consuetudine coluntur, tabellam in sacristia affixam habeant.d.tit.c.2. eod.
Ieiunia,quæ in loco,ab vniuerso clero, & populo obseruantur, vt & ipsi seruent, Episcopus curet.d.tit.c.3. eod.
Regulares,curam animarum gerentes,Diœcesanæ Synodo, interfint, & omnia alia munera, & onera præstent, quæ cæteri parochi, sustinent. d.tit.c.4. eod.
Olea sacra, ab ipsa Cathedrali capiant, alioquin puniantur.d.tit.c.5. 214
In monasterijs,& locis,vbi ipsi Regulares iurisdictionem spiritualem, temporalemque habeant,nè quisquam Sacerdos, etiã exemptus, confessiones audeat, nisi primò ab Episcopo approbatus.c.6. eod.
Regulares, in suis Parochialibus Ecclesijs, omnia,vt cæteri parochi sæculares præstent,& obeant munera. De Capell.Monac.c.1. 319
Regulares confessarij,à peccatis, Episcopo relatis,non absoluant.De pœnit.& remiss.c.17. fol. 433
Regularibus, etiam scientia, & doctrina præditis,munus confessionis non committatur, nisi à superiore habita fide de eorum probitate.d.tit.c.41. 438
Regulares monasteriorum præfecti, ad Episcopum quando nomina confessariorum defe-rant.

rant. De pœnit.& remiſſ.c.42. eod.
Regularium famuli, quamuis in Monaſterijs habitent,in ſua quique parochiali Eccleſia,tempore Paſchæ, Euchariſtiam ſumant. dicto tit. cap.51. 440
Regularium clauſtra, vel monaſteria mulieres cuiuſuis dignitatis,ingredientes, qualiter pœnis conſtitutionum, ab Epiſcopo puniendæ. De ſent.excom.c.8. 447
Regularium prima clauſtra, quando mulieribus ingredi liceat,& cohærētia loca,quæ ſub prohibitione ſint comprehenſa, qualiter vbi ſit dubitatio,definiri debeat.d.tit.c.9. eod.
Reliquiæ Sanctorum,qualiter aſſeruandę,& aliquando populo oſtendendæ. De reliq.& ven. ſanct.cap.1. 287
Reliquiæ, qualiter die feſto illius Sancti campanarum ſono, & apparatu in Eccleſia vbi ſunt, ſignificatione,venerari debeant.d.tit.c.2.eod.
Reliquiæ Sanctorum à quibus, & qualiter recognoſcendæ.d.tit.c.3.4.& 5. eod. & ſeq.
Reliquiæ,nè conſpici,vel effodi poſſint,qualiter cauendum.d.tit.c.6. 288
Reliquiarum Sanctarum libri annotationum, qualiter habendi,& aſſeruandi.d.tit.c.7. eod.
Reliquiæ ipſæ poſtea compertæ, ab Epiſcopo prius recognitæ,in eum librum referātur, nec antea,ab aliquo, etiam Regulari, & exempto, venerandæ,exponantur.d.tit.c.8. 288
Epiſcopus in probatione,formam ſeruet, quinque Tridentini Concilij,ibid.
Reliquiæ Sanctorum,nō in priuatis ædibus,nec apud laicos, ſed in eccleſia, qualiter aſſeruandæ.d.tit.c.9. 289
Limitatur tamen in priuato Oratorio.c.11.eod.
Reliquiarum locus, quot clauibus claudendus, & apud quos retinendæ claues. dicto tit.c.10. fol. eod.
Corpora Sanctorum, quando crati ferrea ſepiantur. cap.12. 289
Reliquiarum quæ inſcriptiones retinendæ,quæve renouandæ,qualiter.d tit.c.13. eod.
Quibus, vbi non habentur inſcriptiones apponendæ.c.14. 290
Reliquiarum præſertim inſignium monimenta, qualiter loco perſpicuo, vt memoria perpetuò conſeruetur,habenda,& retinenda. d.tit. cap.15. eod.
Quæ etiam in ſacriſtia eccleſiæ, Archiuiove, tutò aſſeruanda.c.16. eod.
Reliquiarum,ſeu earum Sancti hiſtoria,qualiter in tabellam, vel certum librum referenda, & codex aſſeruanda.d.tit.c.17. eod.
Reliquijs ſacris lampas, vel plures, quando accendantur,vt perluceant.d.tit.c.18. eod.
Reliquiæ ſacræ,à laicis hominibus,nec tractandæ,nec quidem tangendæ.d.tit.c.19. eod.
Reliquijs ſacris,quando,& à quibus,thurificandum. d.tit.c.20. 291
Reliquiæ ſacræ,quibus diebus,& qualiter exponendæ,& oſtendendæ.d.tit.c.21. eod.
Reliquiæ ipſæ,qualiter, facta proceſſione,cum luminibus, à Sacerdote ſuperpellicco, & ſtola,vel etiam pluuiali induto, exponantur,& recondantur.d.tit.c.2. eod.
Reliquiæ dum exponuntur,& recōduntur, quid canendum,& orandum.c.23. eod.
Sanctorum hiſtoria breuiter quādo populo exponenda, & quis ſermo de rebus eorum fortiter geſtis, à Sacerdote habendus.c.24. 292
Reliquijs ſacris in altari expoſitis, qui cerei, & cuſtodes adhibendi.d.tit.c.25. eod.
Reliquiarum Sanctarum locula, quādo coronis tangi per clericos permittantur.d.tit.c.26.eo.
Reliquiæ ſi non in altari, ſed alibi oſtendantur, quid tum agendum. d.tit.c.27. eod.
Reliquię ſine licentia Epiſcopi ſcripta,nō tranſferantur,& ea obtenta, qualiter transferendę. d.tit.cap.28. eod.
Reliquijs,& miraculis nouis approbandis,& recipiendis, quod per Trident.Concilium cautum eſt, ſeruet Epiſcopus, in omnibus etiam Regularium, & exemptis Eccleſijs. dicto tit. cap.29. eod.
Clamoribus populi,& concurſibus, ob noua miracula,quomodo occurrat Epiſcopus, & in re graui, ſummum conſultat Pontificem. d tit. cap.30. 293
Reliquiæ ad ægrotos non exportandæ. dicto tit. cap.42. 295
Reliquias ſacras, qui extra, vel intra Diœceſim, transferunt,vel etiam titulo donationis, alteri Eccleſiæ,laicis concedunt, qualiter excommunicantur,etiam recipientes.d.tit.c.43.eod.
Repræſentationes geſtorum Chriſti Domini noſtri, & Sanctorum prohibentur. De offic.ord. cap.7. 62
Reſidentia.
Reſidere cogantur parochi, & ſocij in habitatione parochiali.De cler.ægrot.c.1. 59
Reſidere vbi plures in parochiali domo, nō poſſint, quid agere debeat Epiſcopus. dicto tit. cap.2. eod.
Reſidentiæ à munere, non excuſatur Parochus, ob ſenectutem,vel ægritudinem,aut cœli grauitatem.d.tit. c.3. 60
Et vbi infirmitas curari poteſt, Epiſcopus concedere valet, vt ei Vicario conſtituto tribus, vel quatuor menſibus,loco propinquiori, curationis cauſa, manere liceat, ibid.
Reſidere in curatis inferioribus beneficijs, qui neglexerunt clerici, fructus pro rata temporis,quos amiſerunt, eorum reficiendis, & ornandis eccleſijs, applicantur. De cler.non reſid.cap.1. 143
Si poſtea beneficijs ceſſerint, eccleſijs ſatisfacere,omnino cogantur.c.2. eod.
Contra non reſidentes edictum, pœna adiecta, publicandum, & qualiter executioni mittendum.d.tit.c.3. eod.
Tranſacto tempore edicti Epiſcopus,eos qui nō reſident, priuationis pœnam incurriſſe declaret,interim verò,fructus,quos abſentes amittunt, vel fabricæ Eccleſiarum, vel loci pauperibus,

ribus, adiudicet, ibidem.
Ex fructibus, de quibus supra, etiam quandiu vacauerit Ecclesia, percipiendis, congrua assignetur portio Vicario, ab Episcopo in illis Ecclesijs, statim constituendo. d. tit. de cler. non resid. cap. 4. eod.
Residere negligentes alij, quàm curati, qui de iure, vel consuetudine, in eorum beneficijs, ad id tenentur, in eos, pœnis, seuerè agat Episcopus, fructusque pijs eroget locis. dicto tit. cap. 5. 144
Residere qui omiserint, à quibus, Episcopo denuntiandi. cap. 6. eod.
Non denuntiantes, Episcopi arbitrio plectendi. ibidem.
Recessuri ab Ecclesia, iure permitttente, Canonici, & alij clerici, si triduo reuersuri, à præsidente chori, si longiori tempore, ab Ordinario, discedendi facultatem, petant. eod. ti. cap. 7. eod.
Recedentibus, etiam detenta licentia, distributiones quotidianæ, nullo pacto dentur, aut cuiquam absenti, contra quàm iure communi, vel Concilij Trid. definitum est. d. titu. cap. 8. eod.
Residentiam deserere, & abesse studij causa, nemini liceat; absque Episcopi scripta licentia, quæ certis adiectis conditionibus concedetur, in quibus, si clericus defuerit, eum facultas non iuuabit. d. tit. c. 10. 145
Diuisio per Episcopum fiat in distributiones, tertiæ partis fructuum, dignitatibus personatibus; officijsque obuenientium, qua facta, absens, distributionem illius diei, quo defecerit, amittat, fabricæ, aut pio loco, applicandam. eod. tit. c. 2. eod.
Residentiæ omissæ tempus, ex libris punctationum, singulis annis inspiciendis, perquiratur, & quē limitatione supputata, diutius tribus mensibus, abfuisse à choro, compertum erit, præter distributionum amissionem, fructibus præbendæ, & alijs pœnis mulctetur. d. tit. de cler. non resid. c. 17. 147
Residere in choro non assueti, infirmitate, vel alia legitima causa, distincti, distributiones non percipiunt. d. tit. c. 21. 148
Residentia in beneficijs Ecclesiasticis, eam requirentibus, vt re vera præstetur, curet Episcopus, à qua, ob lites, vel non susceptos ordines, nemo excusetur. d. tit. c. 26. 149
A residentiæ munere, non excusantur, qui tertiam fructuum partem, in distributiones contulerint. Nec qui beneficium obtinent, cuius fructus, vel magna pars, alteri debetur. eod. ti. cap. 27. 150
Episcopus in concedendis licentijs, quibus liceat ab Ecclesia personalis residentiæ, abesse modum, & rationes tantùm adhibeat, à Trid. Concil. præscriptas. d. tit. c. 28. eod.
Inimicitiarum causa, quando à residentia Parochus excusetur, vel non. d. tit. de cler. non resid. cap. 29. eod.
Resideat, & habitet Parochus, in statione vbi est ecclesia, licèt minor tantùm hominum pars, eo loci, maneat. d. titu. de cler. non resid. cap. 30. eod.
Episcopi cura sit, iure agere, vt beneficiatus resideat, licet ab alio inferiore, etiam regulari, ecclesia eidem collata sit. eod. tit. c. 31. 151
Rixæ inter Canonicos, vel ecclesiæ ministros, obortæ, qualiter tollendæ, Rixosi deferendi, præfectus, & punctator, si officio defuerint, puniendi. De cler. non resid. c. 9. 145

S

SAbbatis singulis Antiphona Sanctissimæ Virginis Mariæ, qualiter canenda. De pœnit. & remiss. cap. 30. 435
Sacerdotes cuiuscunque gradus, & dignitatis, Dominicis, & reliquis festis diebus, missam celebrent. Curati verò, ter in hebdomada. De vit. & hon. cler. cap. 3. 125
Sacerdotes, in omni Sacerdotalis vitæ officio, sic se gerant, vt morum præstantia, alios etiam excitent, ad debitum Sacerdotio honorem illis præstandum. d. tit. c. 30. 147
Episcopus, suo etiam exemplo, fideles sibi commissos laicos, monendos curet, vt Sacerdotes vnicè in Christo diligant vt parentes, illisque debitum tribuant locum, & honorem, ibidem. §. Episcopus. eod.
Sacerdotibus verò morbo, vel senectute affectis, & inopia laborantibus, prouideat Episcopus, vt eis victus suppeditetur, ne cogantur mendicare. ibid. §. Idem. eod.
Sacerdos, omni tempore, & loco suum ordinem profiteatur, & religiosi animi mores, exprimat. d. tit. de vit. & hon. cap. 37. 137
Nè otio tabescant Sacerdotes, prouideat Episcopus. eod. tit. c. 38. eod.
Sacerdotes spiritualis vitæ studiosos, consulant clerici. cap. 39. 138
Sacerdotes, præsertim curati, peccatorum conuersioni, cautè simul, & accuratè, incumbant. eod. tit. de vit. & hon. cler. c. 40. eod.
Sacerdotes, & reliqui inferioris ordinis clerici, alteri ecclesiæ non adscripti, in Parochialem, intra cuius fines habitant, ad Matutinum, & ad reliqua horarum officia, & missarum solennia, conueniant. De Parochijs. c. 10. 188
Sacerdotes, in Sacramentorum administratione, superpelliceo & stola, vtantur. De offic. Parochi. cap. 4. 189
Sacerdotis ægrotantis, qualiter proximior Parochus, curam gerat, & de hoc superiores commonefaciat. d. tit. c. 69. 206
Sacerdos, cum oblatio fit, patenam ad osculandum non det, sed crucem, vel aliam imaginē. De celeb. miss. cap. 32. in fin. 244
Sacerdotes quo die vnusquisq; ad Sacerdotium promotus est, illum quotannis, missæ sacrificio, & precibus, recolant. De pœnit. & remiss. cap. 30. in fin. 435

Sacerdotes, etiam proiectiores, cohortatione admoneãtur, vt generalem faciant confessionem, & spiritualium exercitationum studiũ, aliquando suscipiant. d.tit.c.49. 439
Sancti Parochiæ tutelaris dies festus, qualiter obseruandus. De ferijs.c.5. 101
Sanctorum Reliquiæ, vide Reliquiæ.
Sanctorum intercessionem, Reliquiarum, ac imaginum venerationem, vt aliquis Theologus populum doceat, curet Episcopus. De reliq. & ven.sanct.c.39. 294
Sanctorum, quorum reliquiæ insignes, vel altaria in Ecclesia habentur, qualiter ibidem officium duplex recitetur. d.tit c.40. 295
Sanctorum, seu Beatorum, non in Catalogo descriptorum, officium nè fiat, nisi consulta sede Apostolica.d.tit.c.41. eod.
Sanctimoniales, vide Moniales.
Sacramẽtum sanctissimum cũ adhiberi, & proponi petitum, vel concessum erit, ad eius cultum, & venerationem, & altaris, capellæve vbi illud palàm proponetur, ornatum, & apparatum, ea omnia seruentur, quæ in ordinario instituto orationis quadraginta horarum, seruanda, præscripta sunt. De orat.quadrag.hor. cap.20. 384
Vide Eucharistia.
Sacramenta Ecclesiæ, gratis administranda, & qui ea præbent, caueant nè quicquam exigãt, aut verbis, vel signis, directè, vel indirectè, petant. De Simon.c.1. 392
Sacrista, quibus intendere debeat, & quale sit illius officium. De offic sacrist. c.1. 42
Sacristia vnaquæque habere debet, quæ sigillatim enumerantur. d.tit.c.2. eod.
Sacristiæ, & Ecclesię dicata, peristromata, aulea tapetia, & alia supellectilis, & ornamẽtorum genera, ad profanos vsus, non concedantur. d. tit.cap.3. 43
Sacrista tabellam habeat, in qua certa omnium Missarum distributio, dies Sancti hora, & Altare, ac Sacerdos celebraturus, aptè descripta appareat. d.tit.c.4. 44
Sacristia vnaquæque, certo conspicuo loco, tabellam affixam retineat, in qua omnium cessura irretitorum nomina descripta sint, singulo mense denuncianda. d.tit c.5. eod.
Sacristiæ debiti fructus, & prouentus, quicunque, vt in eius tantùm vsum erogentur, qualiter curet Episcopus, qui tamen de consensu Capituli, in alium dictæ Ecclesiæ vsum, conuertere poterit. De Simon.c.9. 395
Scholæ doctrinæ Christianæ, ad præscriptam regulam instituendę, ac dirigendæ. De offic. ord. cap.23. 68
Scriptores, vel substituti, in Episcopali Cancellaria, donum munusve aliquod non accipiãt. De iudic.c.10. 91
Scripturæ sacræ lectio, in monasterijs Monacorum, & aliorum regularium instituatur, vel si intermissa est, restituatur, & ad id Monasteriorum superiores, ab Episcopo compellantur. De Regular.cap. 1. 213
Scriptura sacra, & eius verbis, ad iocum, aut sensus profanos, qui abutũtur, in eos Episcopus grauiter animaduertat, & populum, de hoc admonendum qualiter curabit. De hæreticis cap.1. 403
Sede vacante, à Capitulo Vicarius qualiter eligendus, & remouendus. Ne sede vac.c. 159
Cæteri officiales, semel à Capitulo electi, non mutentur. cap.5. 159
Substituendi loco absentium, non à Capitulo, sed à Vicario eligendi.c.6. eod.
Ratio de administratis, qualiter, & à quibus exigenda, etiam non expectato nouo Prælato. Qui aduenies, & ipsi illam exigere possit. dicto tit.cap.7. eod.
Sedilia in Ecclesijs, quæ de Episcopi licentia, admittantur. De immun.eccl.cap.12. fol.314. ea vero, cuius sumptibus facienda. dicto tit. cap.13. eod.
Seminarium Episcopus qualiter visitare, & eidem certis præscriptis cõstitutionibus, prouidere debeat. De ętate, & qual.ord.& semin. cler.cap.6. 8
Seminarij administrandi omne onus, Episcopo impositum est. d.tit.c.9. 9
Seminarij consultationes, & rationes, quo pacto recipere debeat. ibid.
Seminarij institutio, vt ad optima quæque progrediatur, curet Episcopus. d.tit.c.10. eod.
Seminarij clericis, Catechismus Romanus diligẽtè explicetur. d.tit.c.11. eod.
Seminario, sacri etiam ritus, & Ecclesiæ historiæ, prælegantur opportunè. d.tit.c.12. 10
Seminarij titulo, nemo sacris maioribus ordinibus initiandis. De temp ord. c.15.folio 28. Quod declaratur. c.46. 39
Sepulturæ qualiter tradendum, & associãdum, & interim custodiendum corpus Episcopi. De sepult.c.2 & 3. 173
Capitulũ, prouinciales Episcopos, primò quoque tempore de obitu Episcopi, commonefaciat, qui pro eius anima, in Cathedrali Ecclesia, Missam celebrandam curabunt, ibidem. cap.2.fol.173. & processionibus publicè indictis, pro futuro pastore orabunt. ibid.
In funere Episcopi nẽgligens comprouincialis Episcopus, qualiter puniendus. d.tit.c. 174
Sacra anniuersaria, pro mortuo Episcopo, quotannis fiant, in Cathedrali, quandiu successor vixerit, viuentis Episcopi, & Capituli sumptibus, ibid. eod.
Exequiæ, quo tempore, & ordine, & qualiter celebrandæ. De sepult.c.5.6.& 7. eod.
Mortui vestes, inuitis hæredibus, nè sumant clerici.cap.8. 175
Candelæ, cerei, & intortitia, qualiter Ecclesiæ debeantur, ibid.
Si mortui hæredes, debita funeri lumina adhĩbere nolint, ab Episcopo cogantur, ibidem. eodem.

Palium, communibus Parochianorum sumptibus, ematur, gratisque omnibus commodetur. Quod si recusauerint, Parochi illud emant, & tum ab hæredibus mortuorum, minimum quid exigant. d. tit. cap. 9. eod.
Funeri, qui aliquo modo dant operam, qui campanas pulsant, pro modo laboris, aliquid minimum recipiant, modus pulsandi ab Episcopo præscribendus, pauperes Ecclesię sumptibus sepeliendi, exequiarum, sepulturæ, & anniuersariorum causa, nemini quicquam pacisci liceat, piæ tamē consuetudines seruandæ, piaq; legata exigenda, & eleemosinæ sunt accipiendæ. d. tit. de sepult. c. 10. eod.
Oratio, vel concio funebris, quando, & qualiter habenda. eod. tit. capit. 11. 176
Ecclesiarum rectores, caueant, nè cupiditate adducti, mortui hæredibus, diuina officia suadeant, & celebranda curent, molestiusque flagitent. ibid. eod.
Sepulchra in Ecclesia, sine Episcopi licentia, non construantur. dicto titul. de sepulturis. cap. 16. 178
Sepulchrum in choro, vel magna capella, non reponatur, ab Altaris verò bradella distet, spatio saltem cubitorum trium. eod. tit. c. 17. eod.
propius extructa, omnino amoueantur, vel obstruantur. ibid.
Sepulchra qualiter construenda. d. tit. de sepult. capit. 18. eod. debito disponantur ordine, cap. 19. eod.
Ita operiantur duplici integumēto, nè fœteant. Nulla crux, vel alia Sacra imago, in eis sculpatur. Nec literæ, vel aliud quicquam, sine Episcopi licentia. eod. tit. c. 20. eod.
Funeribus, & anniuersarijs celebrandis, quos, & quo sene ordine, Sacerdotes, & alios clericos, euocet, & adhibeat Ecclesiæ rector. De sepult. cap. 26. 180
Ad funus, vel officia pro mortuis, ne Parochi, vel rectores Ecclesiarum, aliquem pro se mittant, emolumentum, vel eius partem, percepturi. Nec qui mittuntur aliquo parto plus capiant, quàm si proprio nomine vocati essent. d. tit. cap. 27. eod.
Hora certa funeris ducendi constituatur; capit. 28. eod.
Circa feretrum, vel mortuum, nè quicquam superstitionis causa fiat, caueatur. c. 29. 181
Cadauer, cum effertur, recta procedatur via, quę breuis sit, nisi aliter præfecto funeris, ex causa, videatur. d. tit. de sepult. cap. 30. eod.
Omnes, etiam dignitates qui obtinent, & Canonici ipsi, cereos, vel intortitia accensa, manibus in funere, deferant. eod tit. c. 31. eod.
Sermo funebris, non in domo, sed in Ecclesia, habeatur. d. tit. de sepult. c. 32. eod.
Ne tumbis, altarium palia adhibeantur. cap. 33. eod.
Eleemosyna ob funus, vel defunctorum officiū, detur spectāte populo, sed loco separato, peractis exequijs, aut officijs cap. 34. eod.
Ne pactio fiat, de aliqua cereorum parte, hæredibus defuncti, vel alteri restituenda. cap. 35. eod.
Ne pro funerali eleemosyna, vel mercede consequenda, pignoribus captis, sibi quicunque ille sit, caueat. cap. 36. 182
Singuli, cuiusuis congregationis, eleemosyna, quæ in funere, vel funeris officio dari solet, contenti sint. cap. 37. eod.
Custodibus Crucem præferentibus, & campanas pulsantibus, quod statum est, persolnatur capit. 38. eod.
Qui funeri aliquam impendunt operam, solitā mercedem recipiant, cęteri verò, qui in funus se ingerunt, nullam tamen operam præstant, nihil omnino percipiant. c. 39. eod.
Sepulturæ causa, hoc est pro loco, in quem mortuus infertur, à nemine, quicquam prorsus exigatur: laudabiles tamen Episcopus obseruari faciat consuetudines, d. titu. de sepult. cap. 40. eod.
Qui in funere, officijsve funeralibus peccantes, nihil emolumenti percipiant, & pœna etiam arbitrio Episcopi plectendi sint, exprimūtur. d. tit. cap. 41. eod.
Sepulchrum faciendum curent Parochi, ad Parochorum, & capitula ad dignitatum, & Canonicorum vsum, ad præscriptum instructionis fabricæ. d. tit. de sepulturis. cap. 42. 183
In oratorijs, Ecclesijsve scholarum, quando liceat, vel non cadauera, etiam confratrum, sepeliri. d. tit. c. 43. eod.
Clericus mortuus, vestitu clericali pro ordinis Ecclesiastici gradu indutus efferatur. eod. tit. cap. 45. eod.
Laicum mortuum, etiam dignitate, vel genere Illustrem, Ecclesiastici homines, ne efferant. d. tit. cap. 46. eod.
Clerici, clericum qualiter efferent, ibidem. fol. eod
Episcopum defunctum, digniores in Cathedrali efferant. c. 47. 184
Laicum qui efferent. cap. 48. eod.
Lumina in funere, nisi peracto officio, non restinguantur d. tit. de sepult. c. 49. eod.
Missa, quando cadauer sepelitur, si commode fieri potest, pro mortuo celebretur. d. tit. c. 50. eod.
Sepulturæ officium totum, à clericis vocatis, celebretur, cuius nullam recitent laici partem. eod. tit. c. 51. eod.
Anniuersaria, festis diebus non celebranda. cap. 52. eod.
Sepulturæ, vbi die festo mortuus tradetur, pro eo missam conuentualem celebrari licebit. eod. tit. c. 53. eod.
Sepeliri non liceat corpus, nisi duodecim saltē horis, postquam Spiritum emisit. Qui verò repentina morte decesserunt, non sepeliantur, ante vigesimam quartam horam. d. titul. cap. 55. 185
Sermo pridie illius diei, quo sacra ordinatio celebra-

lebratur,qualis haberi debeat. De temp. ord. cap.51. 40
Sermo, vel Sacra concio,intra missarum solennia habeatur,etiam si missæ sacrum,pro mortuis fiat.De offic.ord.cap.25. 69
Idque statim postquam Euangelium recitatum est.cap.26. eod.
Sermo,pro laudatione mortui, Episcopi concessu habendus,nullo modo in missa, sed ea peracta pronuncietur.d.tit.cap.25. 69
Non in domo, sed, in Ecclesia habeatur. De sepult.c.32. 181
Sermonem habens Episcopus, vide concio, & Episcopus.
Sermo in Synodo, singulis diebus habeatur. De offic.ord.cap.60. 77
Seruitus aquæ ducendæ, ab Episcopo qualiter determinanda.De offic.ord cap.80 81
Signum.S.Crucis in triuijs, & alijs locis, qualiter erigendum, non tamen humi, aut sordido loco, exprimatur. De Ecclesijs ædificand. c.5.389.& de reliquijs & ven Sanct.c.31 203
Simoniæ labes, an intercedentem, & cum cui cessit beneficium,vel patronum, & præsentaum interceſſerit, diligenter inquirat Episcopus.De locat. & conduct. c.1.§.vlt. 166
Smoniæ crimen subeunt, qui examinatoribus Ecclesiasticis aliquid dant, à quo non absoluntur, nisi dimissis bneficijs, ad quæ, & ad alia in posterum obtinenda inhabiles redduntur.De offic.examinan.c.3. 14
Simoniam incurrunt, qui propter ius patronatus, rem pluris aliquanto vendunt. Nè hoc fiat,Episcopus curet.De Simon.c.5. 394
Simoniæ auctores nedum ipsi,verum etiam omnes illius participes, ijsdem pœnis tenentur. d.tit.cap.7. eod.
Sodalitates, seu confratrias disciplinatorum, qualiter Episcopus visitare, & earum abusus tollere debeat.De relig.dom.c. 10. 218
Sodalitates, & confratriæ disciplinatorum, ad quam regulam per Episcopum redigendæ,cõ fratres præcepta non obseruantes corripiendi,& sodalitates Episcopi arbitrio, extinguendæ.d.tit.c.11. eod.
Sodalitas correctionis fraternæ, qualiter per Episcopum instituenda. dicto titul.capit.13. fol. eod.
Sodalitates disciplinatorum, & pœnitentium, aliasque huiusmodi,frequenter instituat Episcopus, & institutas quomodo adiuuet. eod. tit.cap.14. 219
Illis indulgentias concessas,quotannis promulgari curet Episcopus. ibid.
Sodalitates,& confratrię cuiusuis nominis, non erigantur,vel erectę habitum non sumant,nisi à Sede Apostolica, facultate literis obtenta.d.tit.de relig.dom.c.37. 225
Sodalitates Sanctarum Vrsulæ, & Annæ, vt instituantur, curet Episcopus. eodem titulo capit.38. eod.
Sodalitates proborum hominum, auctoritate, & integritate præstantiorum, qui discordias tollant, & pacem inter omnes reconcilient, instituere curet Episcopus.d.tit.c.39. 226
Sodalitatis, & confratriæ cuiusuis præfectus,doctrinæ christianæ ignarum, in ea non admittat.eod.tit.c.40. eod.
Neque facinorosos, vel infames, & si qui iam recepti sunt,si moniti non resipiscant, amoueãtur. cap.41. eod.
Amictum confratrum,qualiter benedicendum, confratri dandum, in schola asseruandum, & aliò non asportandum.d.tit.c.42. eod.
Sodalitatum confratres, quo tempore officia in oratorijs suis recitare debeant, vel non. d.tit. de relig.dom.c.43. eod.
Cum processiones agunt collegiatim, Sacerdotem,vel capellanum adhibeant.c.44. 227
Arma ferre,confratribus quando non licet.cap. 45. eod.
Eleemosynam ne quæritent, sine Episcopi licentia.cap.46. eod.
Ministros,vel officiales eis eligere non licet,nisi presente Parocho, vel alio Sacerdote, ab Episcopo constituto.c 47. eod.
Quæcunque de disciplinatorum scholis, alijsq; confratrijs prescripta,& instituta sunt in Cõcilijs Prou. ea, vt ab omnibus,etiam in regularium Ecclesijs, erectis confratrijs, seruentur,mandet Episcopus,c.48. eod.
Sodalitati, & confratriæ vnicuique Episcopus qualem Sacerdoten constituat, eod. tit. de relig. dom.c.50. 228
Sodalitates corporis Christi, in Parochijs instituant Parochi, de custod. Euch.c.3. 272
Indulgentia, à Paulo III. Summo Pontif. eiusmodi sodalitatibus concessa, sæpè promulgetur.d.tit.c.9. 274
Quibus regulis vtantur,eæ sodalitates, ibid.
Sodalitas Dei nominis, qualiter ab Episcopo instituenda. De maledicis, & blasphemis. cap.5. 423
Solutio,& receptionis confessio liuellorum,vel census, ratione bonorum Ecclesiasticorum, fiat per instrumẽtum, negligens dimidia parte fructuum vnius anni mulctetur. De rebus eccl.non alie. c.12. 165
Illius verò instrumenti exemplum clericus infra mensem Episcopo tradat,in Archiuio asseruandum. ibid.
Sponsi, & sponsalia,vide matrimonium.
Statuta contra libertatem matrimonij, irrita declarantur, & nè in futurum fiant, prohibetur pœnis,contrafacientibus propositis.De sponsal. & matr.c.20. 363
Statuta Ecclesiarum,quibus cautum est,nè in capitulum admissus, per sex menses distributiones recipiat,omnino tolluntur, pœnæ Simoniæ,in illa obseruantes statutæ, fraus nè fiat, qualiter prouideatur.De Simon.c.8. 394
Stili,vel formulæ curiæ testificatio,qualiter danda, & eius exemplum asseruandum. De iudicijs. cap.3. 88

Subdiaconatus, & Diaconatus ordinibus initiãdi, quomodo ad rem tanti ponderis, præparato animo, accedere debeant. De temp.ord. cap.14. 28
Subdiaconatus ordo,ei non conferatur,qui sciẽ tiam recitandi officij, ad quod tenetur,vsumque non habet.d.tit.c.45. 39
Suffocatio infantium, vt vitetur, mulier infantem,anno ætatis non expleto, secum in lecto, sine cautione præscripta tenens, excommunicatur ipso facto. De pœnit.& remiss.c.33. 436
Dispensatio super dicto Canone, de infantibus qualiter Episcopus delegare poterit. De senten. excomm. c.15. 448
Quos ille includat Canon. quò ad pœnam excommunicationis,dicto tit.de sent. excomm. cap.16. eod.
Superpellicea latis sint manicis. De celebrat. Missar.cap.24. 241
Superstitiosos homines Parochi inuestigent, & qualiter denuntient. De hæret.c 1. 403
Supplicationes, publicè, & solennes, vide processiones.
Suspensi Sacerdotes à celebratione Missæ, saltem Dominicis, & festis diebus, Sacram sumant communionem. De vita, & hon. cler. cap.50. 140
Synodi Prouincialis causa, quando instituenda oratio, ab omnibus etiam regularibus vtriusque sexus, in ciuitate, & Diœcesi facienda. De offic. ord.c.84. 82
In Synodo Diœcesana, sessionis quotidianæ acta publica Cancellarius, à Promotore rogatus, conscribat, & in certum librum referat. d.tit.de offic.ord.c.64. 77
Peracta, vniuscuiusque diei Sessione, Episcopus solenniter benedicat.c.65. 78
Synodi Diœcesanæ decretis,quod ad rationem, & vsum illius habendæ, attinet,quæ addi,vel de illis mutari Episcopo liceat. eodem tit. de offic.ord.c.66. eod.
Synodo ritè absoluta, & dimissa,quid in discessu Metropolitanus, & Episcopus agere debeant.d.tit.c.85. 82
Synodales testes, quæ iurare, & præstare tenentur. De iureiuran.c.5. 96
Eisdem testibus, nihil contribuatur, vel subministretur, nisi sint,qui Diœcesanæ Synodo interesse non debent.c.6. 97
Illis expensa victus, & viaticum detur ab ijs, quorum causa ad aliquem locum accesserint. cap 7. eod.
Vide testes.
Synodi tempore, quomodo se habere debeant Sacerdotes, & reliqui clerici, tum in itinere, tum in ciuitate, vide in tit. de vita, & honest. cler. c.45. vsque ad 50. exclusiuè, quæ capitula summatim referuntur, in ver. Clerici.
Synodus Diœcesana,quando,& qualiter habenda,significanda,& Calendario quotannis adscribenda.De offic.ord.c.42. 72
Synodo Diœcesanæ, qui interesse, & parere teneantur.d.tit.c.46. 73
Adesse debent etiam,qui beneficium in ea Diœcesi habent, licèt in alia domicilium teneant, ibidem.
Synodi ante statam diem, quæ oratio in Missa recitanda, & quæ Missa celebranda. dicto tit. De offic.ord.cap.47. eod.
Synodo qui interesse debent, perceptione Sacramentorum, se religiosè præparent. d. tit. cap.48. eod.
Ante statam Synodi diem, quæ & à quibus inuestiganda, & Episcopo significanda.eod.tit. de offic.ord.cap.49. eod.
Synodalis dies, cum propè adest, pridie illius diei,Vicarij Foranei,Episcopo nomina tradãt clericorum, qui ad Synodum conueniunt, & absentium, causis absentiæ sigillatim descriptis,per absentes probandis, eod.tit.c.50. 73
Quod ipsum præstent præfecti in vrbe, de suæ quisq; regionis clericis. ibid.
Synodalis promotor, alijque ad excusationes, quærelas, & controuersias audiendas, & sibi referendas Episcopus deligat. d. tit. de offic. ordin.c.51. 75
Synodales constitutiones Decreta, edicta, & alia scripta, per quem in Synodo legenda, & promulganda.d.tit.c.52. eod.
Synodi celebrandæ, solenni campanarum sono, in omni Ecclesia, significatio detur,pridie illius diei, quo futura est, sub primam noctis horam.eod.tit.cap.53. eod.
Synodi statæ die, summo mane, & cæteris deinceps Synodalibus diebus,certis campanæ ictibus,ad eam clerus conuocetur,& Tabella etiã publicè affixa, certa hora conueniendi, ostendatur. d.tit. c.54. eod. Quo autem ordine, & quibus indutus vestibus, in Cathedrali conuenire debeat. ibid.
Synodalem, tumultibus nè clerus, rem perturbet, & cum federit, quid cauendum.dicto tit. de offic.ordin. cap.55. 76
Synodali celebritati, quod tempus præstitutum sit, Episcopus tamen longiori, vel breuiori tempore, Synodales actiones agat,licet. eod. tit.c.56. 76
Synodi primo die, processionibus, & alijs, ex Pontificali adhibitis, habitoque per Episcopum sermone, indicto silentio, cætera præstentur, & legantur, ad præscriptum Concilij V Prou. cap.57. eod.
Sequenti die, Missa qualiter celebranda. cap.58. fol. eod.
Pluuialia, quando, & qui induant. capit.59. fol. eodem
Sermo,singulis diebus habeatur.c.60. 77
Signum pro meridiana Sessione dandum. c.61. fol. eod.
Synodali Sessione continuata, quæ in ea induat Episcopus,& quam pronuntiet orationem. d. tit. de offic.ord.c.62. eod.
Quotidie,antequam dimittatur clerus,oret.cap. 63. fol. eod.

Synodus, seu Prouincialis, vel Diœcesana, vbi indicta est Episcopus, qualiter curet, vt processiones, & Missæ celebrentur in Cathedrali, & Parochialibus Ecclesijs. De processionibus, & Litanijs. cap. 5. 375

T

TAbella ex omnium clericorum functionum præscriptarum ratione, in omni Ecclesia sit certo, ac perspicuo loco proponenda. De temp. ord. c. 33. §. 8. 34
Tabella Missarum, aptè descripta, in Sacristia retineatur, loco conspicuo affixa. De offic. Sacristiæ. c. 4. 44
Tabella item in Sacristia sit, in qua descripta, in omnium conspectu sint, nomina censura irretitorum, in singulos menses denuntiandorum. d. tit. cap. 5. eod.
Tabellam in Sacristia affigendam, magister chori, vel cæremoniarum conficiat, in qua scribat, quid à singulis Canonicis recitandum, canendumve sit. De offic. magistri chori, vel cæremon. cap. 1. §. vlt. 57
Tabella in loco capituli proposita, habeatur, in qua, & legata, & onera, clarè notata sint. De relig. dom. cap 25. 222
Tabella secretorum, in vnoquoque altari habēda, peracta Missa, sub tela, vel mappa recondenda. De eccl. ædific. c. 28. 308
Tabernaculum, in quo asseruatur Sanct. Eucharistia, in maiori Ecclesiæ altari, collocetur, & ante illud, lampas iugiter ardens, luceat. De custod. Euchar c. 1. 271
Tabernaculum ipsum, quomodo coaptandum, ornandum, & decenter, cauteque tenendum, ac custodiendum. d. tit. c. 14. 275
Tabernaculum ad gestandum in processionibus corpus Domini, & ostendendum cum lunula, quæ aperiri possit, supposito scuto argenteo, christallo vndiq; circundatum sit. De custod. Euch. cap. 15. eod.
Taxa notarijs, & scribis, præfiniri debet, quam, & iam præfinitam, omnino obseruari curet Episcopus. De iudicijs, iudicib. & Not. c. 1. 87
Taxarum, & Decretorum constitutio, à Metropolitano confecta, & Apostolicis literis confirmata, ab omnibus diligenter seruetur. d. tit. cap. 18. 93
Quicunque, contra illius sanctionis præscriptum deliquerit, cum eo, ad formam d. constitutionis agatur. c. 19. eod.
Taxa à custode, & ministris carcerum, diligenter obseruetur. De Commentar. & custod. reorum. c. 1. 423
Tempestatibus in expellendis, quæ à Parocho præstanda sint. De offic. Parochi. c. 31. 195
Tempestatibus, Nimbisve, aut procellis imminentibus, vt moris Ecclesiastici est, campanis sonetur, tum ad tempestatem depellendam, vi diuina, quę campanis, ex benedictione Sacra, inest, tum ad Dei misericordiam implorandam clerici, & fideles, qualiter orare debeant. De oratione Vespert cap. 11. 388
Testamenta, & alia scripta, ad pias causas, à Notarijs, pœna excommunicationis Episcopo significanda. De testam. c. 3. 176
Vt mortuorum Notariorum exemplaria huiusmodi, conquiri possint Episcopus rationem ineat. ibid.
Quod decretum quotannis est publicandum. ibid. & c. 4. eod.
Testes synodales, quæ iurare, & præstare tenentur. De iureiuran. c. 5. 96
Testibus Synodalibus, nihil contribuendum, vel suppeditandum, nisi tales sint, qui Diœcesanæ Synodo interesse nō debeant. d. ti. c 6. 97
Eisdem victus expensa, & viaticum, ab ijs detur, quorum causa, ad aliquem locum accesserint. eod. tit. c. 7. eod.
Testium Synodalium munus, ficubi intermissum est, restituatur, atque non tantùm nomine, sed certis officij partibus, per eos geratur. De testib. c. 1. 106
Testes Synodales septem, pluresve, in Diœcesana Synodo, deligantur. Qui iurent, & spondeant, ex prescripta formula verborum, inemineritq; Episcopus, pœnæ, si nullos nominauerit, ibid. eod.
Testis Synodalis, siue absens, siue præsens electus, ad munus suscipiendum compellatur. De testib. c. 2. eod.
Testium Synodalium, qui à Metropolitano, in vnaquaque Diœcesi electi, pronuntiabuntur, si qui absunt, nomina literis edantur, quibus literis Metropolitanus Episcopo concedat potestatem cogendi illos, quod Episcopus infra duos menses exequatur, & ea de re, per literas, Metropolitanum certiorem faciat. De testibus. c. 3. 107
Testium eorundem, qui iurauerint, nomina, certo libro, à Cancellario fori Episcopalis notentur. d. tit. c. 4. eod.
Testi aliquo Synodali, qui munus suum iuratus exequatur, præmoriente, Metropolitanus certior factus, alium in eius locum eligat. eod. tit. cap. 5. eod.
Testi Synodali, ad Concilium Prouinciale venienti, qualiter viaticum, & viatici sumptus necessarij præstentur, d. tit. c. 6. eod.
Testes falsi, quando non absoluendi, nisi damni prius, & famæ restitutione facta. De pœnit. & remiss. cap. 18. 430
Testificandi in foro sęculari facultas, clerico, quando, & quomodo concedenda, & quid in ea re, Episcopi Vicarius, cauere debeat. De testibus. cap. 7. 108
Ipsi autem clerico testi, semper à Sacerdote, iuramentum deferri iubeat. ibid.
Theologalem prębendam obtinens, ad quid teneatur. De ætate, & qualit. ord. c. 18. 12
Thesaurarius, distributiones pro rata parte laboris, & officij, vnicuique distribuendas, curet, ad formam iuris, & prouincialiū constitutionum, &

num, & ex ordine librorum punctatoris. De offic. Thesaur.c.1. 50
Thesaurarius, absentibus, vel errati causa, notatis, distributiones ne persoluat, alioquin, tantundem de suo, det. d. titu. de offic. Thesaur. cap.2. eod.
Thurificationem, aut benedictionem, ne laici, etiam cuiusuis confratriæ homines, sibi mutuò, neque vero alijs, præstent. De temp. ordinat.c.33.§.5. 34
Tonsura prima, præparatio ijs est, qui diuino cultui mancipandi sunt, propterea, in illa conferenda, & suscipienda, omnis adhibenda diligentia. De temp.ord.c.17. 28
Tonsura initiandi, ad Episcopum prius se conferant.eod.tit.c 16 & 17.ibid. eod.
Quæ item præstare debent, antequam initientur.d.tit.c.18. eod.
Tonsura initiandi, ea singula de se literis legitimè testata, suo Episcopo faciat, quæ pulchro ordine statuuntur, in d.tit.c.22. 29
Tonsuram deferant clerici, & Sacerdotes, ad formam præscriptam. De vita, & honest.c.43. 139. Forma verò habetur, in Concil.V. Prou. par 3. tit. Quod ad clericorum honestatem attinet. 252

V

VAscula Sacrorum oleorum, qualiter distincta seruentur. De custod. Euch.c.8. 273
Quot, Parochis habenda. De Sacr.vnct.c.10. 280
Vendere aliquam rem pluris aliquanto, propter occasionem iurispatronatus, nemini licet, & ita vendentes, puniuntur. De Simon.c.5. 393
Vendere bona sua, nemini liceat, vt in hæretico rum loca, migret, ibique domicilium constituat: huius rei suspectus, qualiter plectatur. De hæretic c.32. 413
Vestes Sacræ, aliaque indumenta Missæ, diuinorumque cultui addicta, Armario, vestiarioque inclusa, clauè obserentur. De offic. Sacristæ.c.3. 43
Vestes sacræ, illius coloris, quem rubricæ requirunt, in celebratione diuinorum, habeantur.d.tit.c.7.
Vestes, & quæcunque ornamenta, ad vsum Sacrum comparata, benedici debent. De vita, & honest.cler.c.20. 133
Vestes lugubres, clerici, in morte propinquorũ, vel parentum, non induant.d.tit.c.44. 139
Vestes caudatas, & omnem luxum, vt omnino deponant mulieres, à Parocho monendæ. De offic. Parochi.c.68. 206
Vestes, vasa Sacra, vel alia ornamenta Ecclesiastica, ad profanum vsum, nullo pacto commodentur. De immun.eccl.c.5.§.Nemo. 313
Vestitu eodem, quo in choro vtuntur Canonici, & alij clerici induti sint, cum concionibus, vel Sacris lectionibus interfunt. De cler. non resid.c.10. 145
Vicarius Episcopi, qui examini præest, vt instructiones examinatoribus propositæ, in vsum inducantur, curare debet. De offic. examin. cap.1. 13
Vicarij Foranei in Diœcesi, & præfecti in ciuitate, quo tempore, regiones sibi creditas, visitare debeant. De offic. Vicarij, & Præfect. cap.1. 20
Vicarij Foranei, quo tempore ad Episcopum, de regione sibi demandata, relaturi, conuenire debeant d.tit.c.2. 21
Vicarij Foranei, antequam ad Episcopum conueniant, Parochorum congregationem habeant, à quibus præscripta animaduertant, & colligant.eod.tit.c.3. eod.
Vicarij Foranei, vbi à conuentu, ad suas quique Ecclesias redierint, Parochorum iterum congregationem habeant.d.tit.c.4. eod.
Vicarij Foranei, & in vrbe præfecti, quo tempore alteram cogent Parochorum congregationem, & quid in ea inquirendum, dicto tit.cap.6. 22
Vicarij ijdem, & præfecti, prædicta ne omittant, etiam si ad præscriptam diem, Synodus nõ habeatur.d.tit. De offic. Vic.c.7. eod.
Vicarij Episcopales, alienæ Diœcesis potius assumantur, quàm illius, in qua officij munere perfungi debent. dicto titu. de offic. Vic. cap.8. eod.
Vicarium Episcopus, si aliter sibi, & Ecclesiæ, consulere potest, eum non constituat, cui in aliqua Ecclesia, residendi munus incumbit. d tit.c.9. eod.
Vicarius, ministerve alius Episcopalis, indicandi officium, partesq; sibi commissas, antea nõ aggrediatur, quàm ad præscriptam formam iurauerit.eod.tit.c.10. eod.
Vicarius Episcopi, Sacro saltem Subdiaconatus ordine, sit initiatus. d.tit.c.11. 23
Vicarius Episcopalis, librum dierum vtiliũ, pro fori vsu, & ratione conficiendum curet. eod. tit. cap.12. eod.
Vicarij Episcopalis generalis, in Decretis Synodi Prouincialis exequendis, quę sit facultas. d. tit. de offic. Vic.c.13. eod.
Vicarij Foranei, qui ab Episcopo deligendi. De offic.ord.cap.11. 63
Vicarij Foranei, & suæ regionis curatorum conuentus, quando & qualiter habendus, quid in eo agendum, malè se gerentes negligentes, vel contumaces, puniendi.d.tit.c.12. eod.
Vicarius Foraneus, singulis mensibus, quæstiones in congregationibus tractatas, ad Episcopum mittat, librum, in quem referantur, custodiat. De vita, & honest. cler.c.23.134. Negligentem in studio Sacerdotem, ad Episcopum deferat. ibid.
Vicarij Foranei tenentur Episcopo denuntiare eos, qui non resident, beneficiatos. De cler. non residen.c.6.in fine. 144
Vicarius, Sede vacante, qualiter à capitulo eligendus, & ob causam remouendus. Ne Sede vacan.c.4. 159

Alij officiales, semel à capitulo electi, non mutentur.c.5.d.tit. eod.
Substituendi loco absentium, non à capitulo, sed à Vicario eligantur.c.6. eod.
Vicarij Foranei, vt Episcopo relicta, exigantur, in Diœcesi, curabunt. De testam.c.2. 176
Vigilia, & dies festus Parochiæ tutelaris Sancti, & eius vita, qualiter à Parocho, & subditis obseruanda, & recensenda. De ferijs.c.5. 101
Visitare seminarium, & eidem, certis præscriptis constitutionibus, Episcopus qualiter prouidere debeat. De ætate, & qual. ordin. & semin.c.6. 8
Visitationes, qualiter faciendæ, quæ in eis præstare, quæ item videre, & peragere debeat Episcopus. De offic.ord.c.13.fo.64. c.14.eod. & cap.15. 65
Quæ in Parochialibus præcipuè exquirat.c.16. eod. in Populo, & vniuersè.c.17. 66
Visitare quotannis debet Episcopus Monasteria, in quibus non viget regularis obseruantia, & alia beneficia Ecclesiastica commendata. De offic.ord.c.24. 68
Visitatores, diligentiam omnem visitando, adhibeant, non modo in Ecclesiarum cultu, & ornamento tuendo, augendove, sed maximè, in omni cleri, & populi pristina christiana disciplina restituenda, & in vtriusque moribus cognoscendis, & deprauatis corrigendis. d. tit. de offic.ord.c.38. 71
Visitet diligenter Episcopus Monasteria Monialium regularibus subiecta, quod ad clausuram attinet, solerterque aditus omnes, & prospectus inspiciat.d.tit.c.40. 72
Visitet Episcopus, fori tribunal quotannis, & vt abusus tollantur, curet. De iudicijs.c.9. 91
Visitans Episcopus, in his quę ordinauerit, etiã tanquam Sedis Apostolicæ delegatus, nulla appellatio, vel inhibitio, executionem impediat, vel retardet. De appellat.c.1. 112
Quando in visitationis, correctionis, habilitatis, & inhabilitatis, & criminum causis, ab interlocutoria, vel definitiua, aut grauamine, appellatio, vel ne, admittatur, & qualiter executio non suspendatur.d.tit.c.2. 113
Visitans Episcopus, vel Vicarius, aut alius visitator, diligenter inquirat, pia legata, Decimarum, & primitiarum obligationes, & eos qui talia præstare tenentur, & quid agere, & qualiter prouidere debeat, vt omnino persoluantur. De testam.c.11. 172
Visitare, qualiter Episcopus debeat, confratrias, & sodalitates disciplinatorum. De relig.dom. cap.10. 218
Visitet Episcopus, singulo quoque anno Hospitalia, aliaq; pia loca, & sodalitates, etiam quę laicalia sunt, in ijs, quę ad obseruandam piam testatorum voluntatem spectant. De relig. dom.cap.15. 219
Visitatores in visitatione qualiter se habere, & quæ in victu, & comitatu, obseruare debeant. De censibus procuration.cap.1. 230
Visitans Episcopus, quos habere debeat coadiutores. De cens. c.3. 230. & quos alios secum, in visitando conducere.c.4. eo.
Episcopo inferiores, longè pauciores homines, & iumenta habeant pauciora. ibid.
Visitationis causa, aduentanti Episcopo, qui obuiam prodire ordine debeant, & qualiter excipiendus sit. De cens.cap.6. 231
Visitatio dum fit, Parochiæ fideles adsint, Episcopum audituri, & interroganti, responsuri; & de hoc, ac simul de fructu visitationis, à Parocho sæpè moneantur.d.tit.c.7. eod.
Visitationis tempore, quæ sint præstanda. d. tit. cap.8. eod.
Visitationis Decreta, quando, & qualiter edenda. eod.tit.c.9. eod.
In visitatione, de causis delegatis, & alijs huiusmodi, qualiter decernendum.d.tit.c.10. 232
Visitationis Decreta, qualiter facienda, difficultates tollantur, tempus non protrahatur, aliquorum confectio, vel editio decretorum, ex causa diutius differri potest. eod.tit.c.11. eo.
Visitationis decreta, cum primò eduntur, in libro scribantur, qualiter ille asseruetur, & ei subscribatur.d.tit.de cens.c.12. eod.
Visitet Episcopus quotannis, eas etiam capellas, quæ illa conditione institutæ sunt, vt ab ordinario visitari non possint. De cens. cap. 13. fol. eod.
Visitet quoque Episcopus, Ecclesias equitum, ordinis Hierosolymitani, vt Pij V. constitutione præscriptum est, eod.tit.c.14. 233
Vitia carnis, vt euitentur, Episcopus, & Parochus qualiter prouidere, & curare debeant, prohibendo præsertim, nè cum fœmina cubet masculus, flagitijs, & peccandi occasionibus, quę in rusticorum nocturnis excubijs existunt, occurrendo. De adult.c.3. 415
Vnctio extrema, quando ægrotis danda, etiam ob vim morbi, sensu carentibus. De sacra vnct.c.6. 280
Aegrotum, & astantes, vt pro eo precentur, qualiter Parochus moneat.c.7. eod.
Vnctionis extremæ reliqua, vide Parochus.
Vota suspendi, & aliquid noui, in Ecclesijs fieri, sine causæ cognitione, Episcopus non patiatur. De reliquijs, & ven. Sanct.c.30. 293
Vota commutari, qualiter debeant, confessarios Vicarius Episcopi Generalis, interdum admoneat. De voto, & voti redemp.c.1. 367
Votum, si quando à Populo, vel vniuersitate, Deo fieri deliberandum est, Parochus Episcopum consulat, & vbi non possit ille consuli, quid agere debeat, & in voto firmando, quæ solennia, & alia obseruanda, vt Populus ad illud faciendum, & ritè exequendum, incendatur.d.tit.c.2. eod.
Voti, quando instrumentum conficiendum, Episcopo tradendum, & qualiter asseruandum, monimenta voti, perpetuò præstandi, vt in omnium conspectu extent, curet Episcopus. d.tit.cap.3. 369

Cere-

Cęremoniæ, vbi in nuncupando voto, adhiberi non possunt, vt cum primum poterit præstētur curet Parochus, ibid. eod.
Vsum Sanctissimæ Eucharistiæ frequentem, Parochi, & concionatores, qualiter doceant. De pœniten. & remiss. cap. 4. 432. Concionatori directe, vel indirecte, contra hoc, aliquid dicenti, quomodo ab Episcopo interdicatur prædicatio. ibid.
Vsura, & eius generis delicta, omnino prohibentur, eo consilio, vt qui in alijs huiusmodi prohibitis contractibus deliquerit, pœnas à iure constitutas subeat. De vsur. c. 1. 416
Vltra sortem, nihil ex mutuo, vel deposito, etiam apud iudicē factis, percipi possit, etiam si pecuniæ sint pupillorum, viduarum, locorum piorum, aut dotales, nisi prout de iure. d. tit. de vsur. c. 2. eod.
Vltra sortem, neque ille quicquam accipere potest, etiam ratione damni emergentis, vel lucri cessantis, qui oblatas pecunias accipere recusauerit. ibid.
Vsuram qui sapiunt contractus, enumerantur, & simul prohibentur, irritique etiam si iurati sint, declarantur, de vsur. c. 3. 417
Vsurarum participes Notarij, ministri, & in primis contrahentes, & pęnis iure statuts, & cē-
suris Ecclesiasticis, puniuntur. ibid.
Notarij scribentes instrumenta pariter puniendi. cap. 5. eod.
Vsurarijs manifestis, quando sepultura Ecclesiastica sit deneganda, & contrafacientes decreto puniendi. d. tit. c. 4. eod.
Vsura paliata, in contractibus alijs damnatur, & tales paliatæ vsuræ contractus tractantes, qualiter puniantur. d. tit. c. 5. eod.
Vsuras recipiens, à montibus pietatis, siue ob depositum, siue propter mutuum, vel ex pacto, cum eo tanquam cum vsurario homine, ad iuris prescriptum agatur. eod. tit. de vsur. cap. 6. 419
Vsurariam prauitatem sapere, & ideo prohibendum esse contractum mutui, eo factum pacto, vt pecuniam recipiens, ad dantis Molendinum accedat, censuit Illustris. Episcopus Cremon. vt in addit. ad cap. 3. de vsur. fol. 418

Manus extrema, Deo bene iuuante, operi accessit. 4. Non. Iun. M. D. XCIII. quo tempore, Cremonenses, festum diem anniuersarium agunt, Diuorum Ciuitatis tutelarium, Marcellini, & Petri Martyrum, ipsi Deo, honor, & gloria. Amen.

FINIS.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ACTA
Eccliæ Mediolanen.
ab Carolo Borromæo
cum Indulto pontif.
quæ aliquando